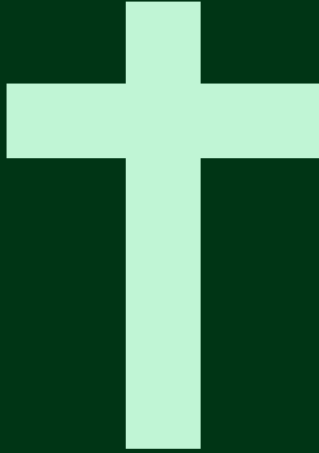

Ọwàk Nwì Ma Rùk
Nè Fi

New Testament in Yamba

Nwàk Nwì Ma Rùk Nò Fi
New Testament in Yamba

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Yamba)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
c475d5b3-da44-51cf-93ca-f255b72fe481

Contents

Màtiyò	1
Mak	40
Luk	63
Jon	102
Ngàa Ntum Jisòs	133
Rumà	171
1 Korè	189
2 Korè	207
Gàlesiyà	218
Efesò	225
Filipiyà	231
Kòlosi	235
1 Tètàlonikà	239
2 Tètàlonikà	243
1 Timatì	245
2 Timatì	250
Taitòs	254
Filimù	257
Hibrù	258
Jem	272
1 Pità	276
2 PITA	281
1 Jon	285
2 Jon	290
3 Jon	291
Jud	292
Bum Nwi à Nitsə' Fa	294

Ntirè nè Bèbonj nè MÀTIYÒ

Ntirè nè bèbonj nè Mátìyòènə sə tsə' də Jisòs nkum ngà gèm bwij nè Nwi à kà də yi nè vəə nə. Nà' sə tsə' də bum sə Jisòs à gù sə, à ye bum sə wo ànə còm yà ndzənə njwák rúk nè zəm nə, ya bwij rij də yi nkum nə nè zinə.

Njwák ènə togè Jisòs də nà'a cicà nè ghanj nè yi tse' nàj ngòtsòho rəj sə fa bwij lùuk Nwi yi nə. Yi tse' nàj sə' yi ngòtsòho fa bwij nzak ganj nkum Nwi.

*Ngwi Bù nè Jisos Krest A Tesə BohòWo
(Luk 3:23-38)*

¹ Yè'e m̀və'nə ngwi bù nè Jisos Krest à tesə bohòwo à ye. Jisòs à tesə bohòggwi bù nè Devid. Devid à tesə bohòggwi bù nè Abràham.

² Abràham dzə Azik;

Azik dzə Jàkop;

Jàkop dzə Judà bə bwe ma ye wèj.

³ Judà à dzə Perè bə Zerà. (Lij ma àwo à ye də Tamà.)

Perè dzə ye Hezròn;

Hezròn dzə Ràm;

⁴ Ràm dzə Aminadàp;

Aminadàp dzə Nasòn;

Nasòn dzə Samòn;

⁵ Samòn dzə Bowàs. (Lij ma Bowàs à ye də Rahàp.)

Bowàs dzə Obè.

(Lij ma Obè à ye də Rus.)

Obè nə à dzə ye Jesi;

⁶ Jesi à dzə nkum Devid yi.

Devid nə dzə Sòlomù. (Ma Sòlomù nə ànə ye to me ngwe Yùriyà sə'.)

⁷ Sòlomù dzə Rəhòbòm;

Rəhòbòm dzə Abijà;

Abijà dzə Asà;

⁸ Asà dzə Jèhosafà;

Jèhosafà dzə Joràm;

Joràm dzə Uziyà;

⁹ Uziyà dzə Jotàm;

Jotàm dzə Ahàs;

Ahàs dzə Hèzikayà;

¹⁰ Hèzikayà dzə Mánasi;

Mánasi dzə Amòn;

Amòn dzə Jòsayà;

¹¹ Jòsayà dzə Jèkòniyà bə bwe ma ye wèj. Yi à dzə yà' ghà nè bùu Babilòn wèj à kə ko kùrə lóbùu Izùrə wèj la'à wo co nkwèj yà'a.

¹² Ghà nè wo ànə jəj lo me wo mwve' lak Babilòn anə vè'nə fana

Jèkòniyà dzə Seati;

Seati dzə Zèrubabè;

¹³ Zèrubabè dzə Abiyù;

Abiyù dzə Eliyakim;

Eliyakim dzə Azò;

¹⁴ Azòdzə Zadòk;

Zadòk dzə Acim;

Acim dzə Eliyù;

¹⁵ Eliyù dzə Eliyazà;

Eliyazà dzə Matàn;

Matàn dzə Jàkop;

¹⁶ Jàkop dzə Jòsep nè yi à ye ndu Mèri.

Mèri nè yi à ye ma Jisòs, wo to yi mok də Krest. (A yà'a də, nkum ngà gèm bwij.)

¹⁷ A yà'a də, ye jəj muni'i Abràham kə dzej muni'i Devid, yà' sə nitsə' də tàciciu bwij à ye hum-ncòp-kwè. Ye jəj bwi muni'i Devid kə dzej m̀və'nə wo à ko lóbùu sə mwve' lak Babilòn fana tàciciu bwij à ye sə' hum-ncòp-kwè. Ye nga'a fa'nə kə dzej m̀və'nə wo à dzə Krest nə, a sə' hum-ncòp-kwè.

Wo Dzə Jisòs

(Luk 2:7)

¹⁸ Nsàp mandzè nè wo ànə dzə Jisòs Krest à ye m̀m̀və' nè'e. Jòsep à sə sak ma ye Mèri gù. Yi kà nà' ntòsə jə fana Mèri nè tse' zum bə nàaj Yòj sə nè Rərej nə. Bwij à rəej də Mèri bə zum.

¹⁹ Jòsep à ye njwè nèmòk nè yi à sə gùgè bum ye pwe' bə mandzè nè kəkurè. Fana yi kà dzəm də yi fa Mèri marè'tu mutsətsə'rə bwij dzəm. Yi sə tsərə m̀m̀və'nə yi nə co'rə fis bo sənə nzak gù nè bə Mèri tse' nè gə'e.

²⁰ Yi ànə sə tsərə bum yè'sə fana masinjà Tà Nwi vè bohòyi ndzə loò, nə duk fa yi də, <<Wuu Jòsep ngwi bù Devid, kà də wu wəp ngòjə Mèri də yi ye ngwe yo duk. Busə yi a tse' zum yà'sə bə nàaj Yòj sə nè Rərej nə.

²¹ Mèri nə nè dzə mombam. Yi dzə nà', wù to fa yi lij də Jisòs, bùsə a yi nè yi nə fis bùu ye wèj mwve' bup awo sə wo gùu.>>

²² Bum yè'sə à sə ye vè'nə pwe'fo' ngògù də ya yusè Tà Nwi ànə cep casə yà' mu cùhù ngàa tsòhòbum ye wèej bùu vè zinə. Wo à tsə' də,

²³ <<Mawà'ngwèj nè yi ka njwəmbam rij yuk nə zùu. Yi nə dzə mwembam, wo to lij ye də Imanùwè.>> (Lij yà'sə də, Nwi cu venə wèj.)

²⁴ Jòsep ànə yəej vè fana yi gù megu sə' m̀m̀və'nə masinjà Tà Nwi anə tsok yi sə. Yi jəj Mèri ngòye ngwe ye.

²⁵ Bə nà' à kà kə co ngwe bə ndum be'lə lok tè yi dzə mo nə. Yi à dzə nà', Jòsep to fa nà' lij də Jisòs.

2

Bùu Ma Ntonùm Wèj Vəə

¹ Wo à dzə Jisòs mwve' m̀buk lak Betèrèhem, mwve' nzenjòn jùdiyà. Ghà

nè wo à dzè yi nè, à ye nga Heròcu nkum yi. A ka nkùunj sap fana bùu sèmok sè wo ri fàha nkènkànj wènj vè ma ntonùm. Wo à kè dzènj mvwe' lak Jòrosalèm,

² wo fek dè, <<Nkum bùu Jus wènj nè wo dzè yi nè fòlè? Vès yè nkènkà ye nga nà' tesè kok ma nùm fana vès vè dè vèes kè kuksè yi.>>

³ Nkum Heròànè yuk bum yè'sè fana yà' fa yi ngò' vè'è wùriņ. Yà' fa bùu sè mvwe' lak Jòrosalèm pwe' ngò' sè'.

⁴ Fana yi to benè ngàa fa satikà' sè ghanj sè wo fagè Nwì satikà' mùm mvwe' ndap Nwì nè ghanj nè, nè ye bə ngàa yè'rè fa bwiņ lèk wènj. Yi to benè yà' mvwe' mò'fis, nè fek yà' wènj duk dè, <<Wo à dè wo nè dzè Nkum ngà gè m bwiņ nè yè'e ma nè fò?>>

⁵ Wo duk fa yi dè, <<Mvwe' buk lak Betèrèhem nè mvwe' nzenğòņ Jùdiyà. Bùsè ngàa tsòhòbum Nwì wènj à còm nòņsè vè'nè dè,

⁶ <Mùbuk lak Betèrèhem nè mvwe' nze Judà, wù ka bùu nkènkum sè mvwe' nze Judà pwe' wù jè'rè għak.

A vè'nè bùsè njwè nè mantombi mòok nè tesè bohòwù nè yi nè sè jəņ nkèrè bohòbùu am Izùre yi.> >>

⁷ Nkum Heròànè yuk mē vè'nè fana yi to swihi lo bùu sè wo vè ma ntonùm sè mvwe' mok. Yi fek tsè'rè yà'wènj għa nè wo anè ye nga sèņ nè ko' nè bəboņ.

⁸ Yi ànè fek wes wo fana yi duk fa yà'wènj dè, <<Wènj du mvwe' lak Betèrèhem sè. Wènj kè dzèņ, wènj lap tse' mvwe' sè mo nè cu sè bəboņ. Wènj yè yi, wènj gū co mū riņ ya mū nè geņ kè kuksè yi yàm sè'.>>

⁹ Wo ànè yuk vè'nè, wo lo. A kè wès mandzè, wo ye fe'lè sè nè sèmok. Anè ye megu sè' nkènkà nè wo à yè nà' ma ntonùm nè. Nà' à sè lòmantombii wo tètè nà' kè təņ mam mvwe' sè mo nè cu sè.

¹⁰ Wo à kwa, ni' mòk boņ wo vè'e nsàp mòk, mvasè wo ànè ye nkènkà nè!

¹¹ Wo ni lo munda'á anè, nè ye mo nè bə ma ye Mèri. Wo təņ bə tumfərə, nè kuksè mo nè. Wo muk bəam awo, nè fis dasè fa mo nè bum sèmok. Bum sè wo à fa yi sè à ye nsàp mbàm mòk nè wo togè nà' dè guù. Bə nsàp lāminda mòk nè wo to nà' dè frankisi. Nè ye bə nsàp mve' nəmòk nè wo togè nà' dè mee.

¹² Anè geņ, Nwì tipsè wo ndzənè lo dè yà'wènj kà bohònkum Heròmòk bwiņ fohòlòfe'lè. Wo à be' mandzè nè zok, nè fohò lo la'á wo.

Wo Cansè Lòjisòs Mvwe' Lak Ijip

¹³ Bùu yè'sè ànè lo wes me fana masinjà Tà Nwì kè cep bohòjòsep ndzè loòdè, <<Lòkok mutsè, nè jəņ mo nè bə ma ye, wenè wèņ caņ lo mvwe' nzenğòņ Ijip. A kè dzèņ fo', wèņ cum tètè nùmbu nè

mū tsè' wèņ dè wèņ bwi fohò vè nkūņ. Mū duk yè'sè bùsè nkum Herò nè lap mandzè dè yi zè nà'.>>

¹⁴ Jòsep à lòkok nòņ, nè jəņ mo nè bə ma nè wèņ pwe', wo caņ lo nooņ mvwe' lak Ijip anè ndzəmè.

¹⁵ Wo à cu fo' tètè Heròkrū. Yè'sè ànè ye vè'nè ya yusè Tà Nwì ànè cep casè cùhu ngàa tsòhòbum Nwì wèņ ye zinè. Yusè wo à cèp sè à ye dè, <<Mū à to fis vè mo àm mvwe' nzenğòņ Ijip.>>

Nkum HeròZə Wes Bəbweņke' Wèņ

¹⁶ Ghà nè Heròànè riņ ngà'a dè bùu sè ma ntonùm wèņ sè bərə yi laņ fana ntum yaņ yi wùriņ. Yi fa nàđ dè wo lo mvwe' lak Betèrèhem nè ye bəbwe buhu lak sè yà' kəp fo' pwe', nè zə bweņke' sè mbəmbam. Yi dè wo zə sè wo lùumngòņ ba nè fohò vè ma nkènkà pwe'. Yi à sè cèp yè'sè, yi sè fuhò lo bə mvèk nè bùu sè wo à vè ma ntonùm wèņ à tsè' yi dè sè nè à tesè nè.

¹⁷ Yè'sè ànè gū fana yusè Jèrèmiyà nè yi à ye ngà tsòhòbum Nwì ànè cep bùuņ vè zinè. Yi ànè cep dè,

¹⁸ <<Ngì mòk sè yuhu vè mvwe' lak Ramà. A ngì ngùņ bə wāņ vè'e nèbup. Recà sè wa bwe ye wèņ.

Yi sè wa yà' nsàp nè wo tsəpsè yi bùè, bùsè wo krū wes pwe' nè pwe'.>>

Jòsep Bə Mèri Fəsə Ko' Jisòs Sə Ijip

¹⁹ Herònè ànè krū fana masinjà Tà Nwì à vè bohòjòsep ndzè loòmvwe' nzenğòņ Ijip anè sèmok,

²⁰ nè duk fa nà' duk dè, <<Lòkok mutsè, nè jəņ mo nè bə ma ba fo'. Wenè wèņ bwi lo mvwe' lak Izùre, bùsè bùu sè wo ànè sè lap mandzè dè wo zə mo nè sè a krū wes pwe' laņ.>>

²¹ Fana Jòsep lòkok, nè jəņ ma mo nè, bə mo nè wèņ bwi fohò vè fe'lè mvwe' lak Izùre.

²² Jòsep ànè yuk dè Acilàda kok gaņ tèt' ye Heròco nkum Jùdiyà yi fana yi wəp ngòcu mùm mvwe' ànè. Wo à kè tipsè fe'lə yi ndzè loòsèmok fana yi lo kə cum mvwe' nze Gallì.

²³ A kè dzèņ fo', yi ci lak ye mùm mvwe' nəmòk nè wo to fo' dè Nazàre. Yi ànè gū vè'nè fana yusè ngàa tsòhòbum Nwì wèņ à cèp bùuņ vè zinè. Yusè wo à cèp sè dè, <<Wo nè to fa mo nè liņ mok dè njwè lak Nazàre.>>

3

TsètsòhòNè Jon

Ngà Bəptesè Bwiņ

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-9, 15-17; Jon 1:19-28)

¹ Mvèk ànè à ye, nga Jon ngà bəptesè bwiņ à vèè, nè sè tsoho nzak Nwì. Yi

à sɛ cu sɛ ɲgɛ̀à, bwiɲ sɛ tɛsɛ vɛ mvwe' nzenɲòɲ Jùdiyà nɛ sɛ kɛ yuk yusɛ yi sɛ cɛɛp.

² Yi à sɛ tsòhò ðuk dɛ, <<Wɛɛɲ kupsɛ, nɛ bwi fa bɔp awɛɲ ɲkwɛɲ, ɲjò nɛ ɲɛɲ ɲkum sɛ mbu bu kɛɔp ɲgòye sɛ nzenɲòɲ fɛɲ laɲ.>>

³ ɲwɛ̀ nɛmòk à ye ɲgà tsòhòbum Nwi taɲntɛɲ nɛ liɲ ye à ye Izayà nà'a à ðuk dɛ, <<ɲgi ɲwɛ̀ nɛmòk sɛ cɛp torɛ̀ vɛ̀ sɛ ɲgɛ̀à, nɛ sɛ yuhu dɛ,

<Gù tsɛ̀rɛ̀ fa Tà Nwi mandzɛ̀ ye, rɛɲsɛ̀ tsɛ̀rɛ̀ fa yi bwe cwɛ̀e mandzɛ̀ ɲgògì cà ca.>>

Yi à sɛ cɛp yɛ̀sɛ̀ ɲga yi sɛ ðuk yà'sɛ̀ Jon ɲgà bàptɛsɛ̀ bwiɲ nɛ.

⁴ Jon à sɛ̀ nɛ nsàap cɛ̀ak mok sɛ̀ wɔ̀ à sɛ̀ gù yà' bɛ̀ nwɛ̀es nàm nɛmòk nɛ̀ wɔ̀ togɛ̀ nà' dɛ̀ kàme. Yi à nɛ̀ tse' korɛ̀ ɲgùp sɛ̀ mbwɛ̀e yi. Yi à sɛ̀ zɛ̀ ɲgwim bɛ̀ nu.

⁵ Bwiɲ à tɛsɛ̀ vɛ̀ mvwe' lak Jòrosalɛ̀m nɛ̀ ye nzenɲòɲ Jùdiyà pwe' ɲgòkɛ̀ tsɛ̀ɲ yi. Mok sɛ̀ vɛ̀ mvwe' lak sɛ̀ yà' kɛ̀ɔp ndzɔ̀p Jòridàɲ pwe'.

⁶ Wɔ̀ à vɛ̀, nɛ̀ ðuk dɛ̀ wɔ̀ kɛ̀àcù bɛ̀ bɔp awo laɲ fana yi bàptɛsɛ̀ yà'wɛ̀ɲ sɛ̀nɛ̀ ndzɔ̀p Jòridàɲ nɛ̀.

⁷ Jon à yɛ̀ ɲga bòp bù Faràsi bɛ̀ bòp bù Sadusi wɛ̀ɲ sɛ̀ krɔ̀ɛɲ vɛ̀dɛ̀ dɛ̀ yi baptesɛ̀ wɔ̀. Yi ðuk fa yà'wɛ̀ɲ dɛ̀, <<Wɛ̀ɲ ɲgwì bù nɔ̀, tsɛ̀' wɛ̀ɲ ɲga'a ndà dɛ̀ wɛ̀ɛɲ caɲ, nɛ̀ swirɛ̀ ɲgɛ̀' nɛ̀ Nwii nɛ̀ fa bwiɲ ɛ̀?

⁸ Wɛ̀ɛɲ gù yusɛ̀ aco yà' nɛ̀ tsok dɛ̀ wɛ̀ɲ bwiɲ fa bɔp awɛ̀ɲ ɲkwɛ̀ɲ laɲ.

⁹ Wɛ̀ɛɲ kà dɛ̀ wɛ̀ɛɲ sɛ̀ tsɛ̀rɛ̀ dɛ̀ wɛ̀ɛɲ nɛ̀ swirɛ̀ bùusɛ̀ wɛ̀ɲ sɛ̀ ðuhɛ̀ dɛ̀, <Tàcici avɛ̀s à ye Abràham> ðuk. Busɛ̀ mù sɛ̀ tsɛ̀' wɛ̀ɲ dɛ̀ aco Nwi jɛ̀ɲ liis yɛ̀'e, nɛ̀ gu fa Abràham bwe bɛ̀ zɛ̀ɲ.

¹⁰ Yuk a. ɲjàm nɛ̀ nòsɛ̀ kù' ɲgògbɛ̀' màk tu nɛ̀ sɛ̀ mbwɛ̀. Tu nɛ̀ fòpwe' nɛ̀ nà'a kà-a nto'o sɛ̀ bɛ̀bɔɲ zɛ̀m, wɔ̀ nɛ̀ gbe' mak nà' sɛ̀ nze, nɛ̀ te' tɛ̀ɲ gɛ̀sɛ̀ nà' sɛ̀ misɛ̀.

¹¹ Mù bàptɛsɛ̀ mègù yàm bwiɲ bɛ̀ ndzɔ̀p ɲgòmitsɛ̀' dɛ̀ wɔ̀ a bwiɲ fa bɔp awo ɲkwɛ̀ɲ laɲ. ɲwɛ̀ nɛ̀ yi nɛ̀ vɛ̀ mankwɛ̀ɛɲ mùu nɛ̀ bàptɛsɛ̀ bwiɲ ye bɛ̀ Yòɲsɛ̀ nɛ̀ Rɛ̀ɛɲ nɛ̀ nɛ̀ ye bɛ̀ mis. Yi yam ghak mù yi. Mù ka yɛ̀'e kèkurɛ̀ co mù bɛ̀k fa yi kùuɲgùp ye yɛ̀ɲ.

¹² Yi tse' wàam nzan ye ndzɛ̀ bohòyi ɲgòcis nzan bɛ̀ zɛ̀ɲ. Yi nɛ̀ nɛ̀msɛ̀ nzan sɛ̀ mù tàpɛ̀, nɛ̀ tɛ̀ɲ dzɛ̀dzɛ̀ sɛ̀ sɛ̀ mvwe' mis nɛ̀ nà'a kà liigà.>>

Jon Bàptɛsɛ̀ Jisòs

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³ Mvɛ̀k nɛ̀ Jon à sɛ̀ bàptɛsɛ̀ bwiɲ ànɛ̀ à ye fana Jisòs yɛ̀'e me'rɛ̀ nzenɲòɲ Galili, nɛ̀ lo mvwe' ndzɔ̀p Jòridàɲ. A kɛ̀ dzɛ̀ɲ fo', yi kɛ̀ ye Jon dɛ̀ nà'a baptesɛ̀ yi.

¹⁴ Jon lap mandzɛ̀ ɲgògù dɛ̀ ya Jisòs tɛ̀ɲsɛ̀. Yi ðuk fa Jisòs nɛ̀ dɛ̀, <<A nɛ̀ ye co

wu bàptɛsɛ̀ mù wù, wù sɛ̀ vɛ̀ bwiɲ dɛ̀ mù bàptɛsɛ̀ wu mù yɛ̀'sɛ̀ va?>>

¹⁵ Jisòs ðuk fa nà' dɛ̀, <<Mù ri vɛ̀'nɛ̀ sɛ̀' laɲ, bàptɛsɛ̀ mù ntɛ̀ɲ. Busɛ̀ a gù-a vɛ̀'nɛ̀ ye dɛ̀ a gù yà'sɛ̀ yusɛ̀ yà'a kèkurɛ̀ bohòNwi.>> Yi ànɛ̀ ðuk vɛ̀'nɛ̀, Jon nɛ̀ dzɛ̀m.

¹⁶ Mvɛ̀k nɛ̀ wɔ̀ ànɛ̀ bàptɛsɛ̀ wes yi ntɛ̀ɲ fana Jisòs tɛ̀sɛ̀ kok sɛ̀ ndzɔ̀pɛ̀ ànɛ̀. Ntòbu à mùhu nòɲɔ̀ to. Yi ye ɲga Yòɲsɛ̀ nɛ̀ Nwi nɛ̀ tsɛ̀ tɛ̀sɛ̀ vɛ̀ mbwa co kèkɛ̀bùɲ, nɛ̀ kɛ̀ naaɲ yi mɛ̀tuhù.

¹⁷ Anɛ̀ ɲgɛ̀ɲ, ɲgi mòk cɛp tsoɲ mùbu ànɛ̀ dɛ̀, <<Nɛ̀'e mo àm nɛ̀ mù dzɛ̀m yi sɛ̀ ntùù mù. Mù kwagɛ̀ bohòyi vɛ̀'e wùriɲ.>>

4

Satà Mùmsɛ̀ Jisòs

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Yòɲsɛ̀ nɛ̀ à jɛ̀ lòJisòs mvwe' sɛ̀mok sɛ̀ ɲgɛ̀à dɛ̀ ya Satà nɛ̀ yi ɲkum ze' nɛ̀ mùmsɛ̀ ja'a nà'.

² Ghà nɛ̀ yi à cu fo' ndzɛ̀m hum kwɛ̀ bɛ̀ maràɲ sɛ̀' hum kwɛ̀ ɲga yi ka mɛ̀zɔ̀p yumok kɛ̀ cùhù gesɛ̀ lok fana ɲjɛ̀ yaɲ yi.

³ Fana Satà nɛ̀ vɛ̀ bohòyi, nɛ̀ ðuk fa Jisòs dɛ̀, <<A ye-a dɛ̀ wu mo Nwi, cɛp-a ya liis yɛ̀'e bùuɲ na bɛ̀ɲ ɲga wu zɛ̀.>>

⁴ Jisòs à ðuk fɛ̀sɛ̀ fa nà' dɛ̀, <<Wɔ̀ à còm nòɲsɛ̀ ndzɛ̀nɛ̀ ɲwàk Nwi ðuk dɛ̀, <Kaco ɲwɛ̀ cum megu bùu ɲàaɲ zuzɛ̀ yɛ̀ɲ.>>

⁵ Anɛ̀ ɲgɛ̀ɲ, Satà nɛ̀ jɛ̀ lo Jisòs mvwe' ntùm lak nɛ̀ rɛ̀ɛɲ nɛ̀. Ntùm lak nɛ̀ rɛ̀ɛɲ nà'nɛ̀, a lak Jòrosalɛ̀m. Yi kɛ̀ tes nà' mù ndùndap Nwi nɛ̀ ghan ɲɛ̀, mvwe' sɛ̀ yà' sàp wùriɲ,

⁶ nɛ̀ ðuk fa Jisòs nɛ̀ dɛ̀, <<A ye-a dɛ̀ wu mo Nwi, wù li gbù tsoɲ lo-a sɛ̀ nze-ɛ̀. Busɛ̀ yà' cu ndzɛ̀nɛ̀ ɲwàk Nwi dɛ̀, <Nwii nɛ̀ fa masinjàa ye ɲàɲ ɲgòjɛ̀ ɲkɛ̀rɛ̀ bohòwù, dɛ̀ yà'wɛ̀ɲ kotse' wu mùtsɛ̀ bɛ̀ bo awo ya wu nɛ̀ kà kù nɛ̀ kù ta.>>

⁷ Jisòs cɛp fɛ̀sɛ̀ fa yi dɛ̀, <<ɲwàk Nwi sɛ̀ ðuk sɛ̀' dɛ̀, <Wù ka tse' ɲgòbɛ̀ ja'a Tà nɛ̀ yi Nwi yòyɛ̀ɲ.>>

⁸ Satà nɛ̀ jɛ̀ɲ mali lo yi mùmrvwe' tu nda mòk nɛ̀ nà' sàp lòmùtsɛ̀ vɛ̀'e wùriɲ. Wɔ̀ à tɛ̀ɲ mbwa, yi niɲ tsok fa Jisòs lak bɛ̀ ghàak sɛ̀ sɛ̀nɛ̀ nzenɲòɲ'e pwe'.

⁹ Yi ðuk fa nà' dɛ̀, <<A ye-a ɲga wù tɛ̀ɲ- na bɛ̀ tumfɛ̀rɛ̀, nɛ̀ kùksɛ̀ mù fana bum sɛ̀ wù sɛ̀ yɛ̀ yà' yɛ̀'e pwe', mù fa wu yà'.>>

¹⁰ Jisòs ðuk fa nà' dɛ̀, <<Satà, coho gesɛ̀ fo'. ɲwàk Nwi sɛ̀ ðuk dɛ̀, <ɲwɛ̀ tse' ɲgòkùksɛ̀ mègù Tà nɛ̀ yi Nwi ye, nɛ̀ fak megu sɛ̀' bohòyi yìyi.>>

¹¹ Yà'a mvwe' sɛ̀ Satà nɛ̀ à mè'rɛ̀ Jisòs, nɛ̀ lo. Masinjàa Nwi wɛ̀ɲ vɛ̀, nɛ̀ kɛ̀ jɛ̀ɲ ɲkɛ̀rɛ̀ bohòJisòs nɛ̀.

*Jisòs Yèto Fàk
Mvwe' Nzenḡòḡ Galili
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)*

¹² Jisòs ànə yuk də wo nisə Jon ndap-ndzəm fana yi ye'e lo yuye mvwe' nzenḡòḡ Galili.

¹³ Yi à ka mok mvwe' lak ye Nazàre cum. Yi à kə cu mok mvwe' lak Kàpanùm. Kàpanùm m̀lak mòk nè nà'a ḡḡ tèm Galili. Tse' nze nè fo' bùu Zebulòbè bùu Naptalè wèḡ.

¹⁴ Yi à kə cu fo' ya yusè ḡḡ tsòhòbum Nwì nè liḡ ye Izayà à cèep ye zinè. Yusè yi à cèp sè dè,

¹⁵ Nze bùu Zebulòbè bùu Naptalè nè nà' k̀əp mvwe' ndzəp nè ḡḡ, nè nà'a ḡḡ wu tò càsè Jòridàn. Wo togè nze nè dè Galili, lak bè mvumvum wèḡ.

¹⁶ Wèḡ sè wèḡ cugè sənə ndzəm, wèḡ a yə mareḡ mòk nè ḡḡ.

Mareḡ nè nè rēḡ bohòwèḡ sè wèḡ à sè cu sè mvwe' nzenḡòḡ ḡḡ k̀ə yà'a.

¹⁷ A yè jə mvək ànə, Jisòs sè tsoho kè' ncèp ye. Yi sè duk dè, <<Wèḡ kupsè, nè bwi fa b̀p awèḡ ḡḡ, bùusè ḡḡ ḡḡ sè m̀bu k̀əp ḡḡ sè nzenḡòḡ fēḡ laḡ.>>

*Jisòs To ḡḡ Fàk Ye
Sè Mantombi Kwè*

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Mvəsè Jisòs à sè ḡ ḡḡ tèm Galili fana yi ye ḡḡ nè mòk bè moma ye wo ba. Wo à ye Saimù (nè wo togè yi sè' dè Pità) bè Andrù. Wo à ye ḡḡ ko fuk ḡḡ wo sè fuk bè ram. ¹⁹ Jisòs duk fa yà'wèḡ dè, <<Wèḡ be' vè m̀ ya m̀ yə'rə wèḡ ḡḡ jə vè fa m̀ b̀wìḡ.>>

²⁰ Wo à yuk ve'nə ntèḡ, wo me'rə mak nonḡə ram awo sè, nè yuḡ lo yi.

²¹ Yi à lòḡhàr, yi ye fe'lə mòk sè' b̀wìḡ ba. A ye sè' b̀we ḡḡ nè mò'fis. Liḡ awo à ye Jem bè Jon. Liḡ tè' awo à ye dè Zebèdi. Yi à yə wo ḡḡ wo cu sè ḡḡwèsè bè tè' awo nè wèḡ ḡḡ wo sè ḡḡ tsə'rə ram awo. Jisòs to wo.

²² Wo à yuk ntèḡ, wo me'rə ḡḡwèsè awo bè tè' awo sè', nè yuḡ lo Jisòs nè.

*Jisòs A Yə'rə B̀wìḡ,
Nə ḡḡḡ ḡḡḡ Yiyāḡ Wèḡ*

²³ Jisòs à kè' nzenḡòḡ Galili pwe'. Yi sè yə'rə b̀wìḡ m̀mvwe' ndap piriya bùu Jus, nè sè tsoho Ntirè nè B̀boḡ nè nà'a bè nzak ḡḡ ḡḡ Nwì nè. Yi à sè ḡḡḡ b̀wìḡ bè nsàp yiya nè fòpwe' nè wo à tse'.

²⁴ B̀wìḡ à yuk lòwèsè yusè yi à sè ḡḡ sè mvwe' lak yà'sə, nè ye mvwe' nze Siriya nè pwe'fo'. Yà'sə à ḡḡ, wo sè jə vè fa yi bùu sè wo à tse' nsàp yiyāḡ nè fòpwe'. Mòk à ye bùu sè yòḡsè ze' à ye ndzə ni' wo, sè wo sè ḡḡ nè nò' bè sè wo à k̀ə sak kè' ni'

mamòk wèḡ pwe'. Wo à jə vè wo ve'nə, yi ḡḡ wo pwe', wo ḡḡ.

²⁵ Mfèḡ-b̀wìḡ à tesə, nè sè yuḡ lo yi. B̀u yè'sə à tesə vè mvwe' Galili, Dikàpolis, Jòrosalèm, Jùdiya nè ye ma ndzəp Jòridàn mamòk.

5

*Jisòs Tsòho Nza' Nwì
M̀ Ndàhà*

(Luk 6:20-23)

¹ Jisòs à yə mvə'nə b̀wìḡ à kè mà wùriḡ fana yi kok lo m̀mvwe' nda nè mòk. ḡḡ fàk ye wèḡ à kè ḡḡ yi ḡḡ fana yi cum tsoḡ nze,

² nè yeto ḡḡyərə wo duk dè,

Kwəkwa Nè Nà'a Zinè

³ <<A rēḡ bohòb̀u sè wo ri dè wo ka k̀k̀urè bohòNwì yēḡ, bùusè tse' ḡḡ sè m̀bu nsàp bù ànə.

⁴ A rēḡ bohòb̀u sè wo sè te', bùusè Nwì nè yisə fa wo ndzəplis awo.

⁵ A rēḡ bohòb̀u sè wo fàḡ, bùusè Nwì nè ḡḡ sè wo bè yusè yi à kà' dè yi nè fa bùu ye wèḡ.

⁶ A rēḡ bohòb̀u sè tsətsərèḡ awo cu ḡḡ ḡḡ ḡḡ ḡḡ yusè yà'a k̀k̀urè bohòNwì, bùusè Nwì nè kè ze'sə wo bè yusè wo sè tsərə sè.

⁷ A rēḡ bohòb̀u sè wo kòksəḡ manziḡ bohòb̀wìḡ, bùusè Nwì nè kòksə manziḡ bohòwo sè'.

⁸ A rēḡ bohòb̀u sè wo tse' ntəm sè rərēḡ, bùusè wo nè kè yə Nwì bè lis.

⁹ A rēḡ bohòb̀u sè wo fagè fifi m̀tsətsərèḡ b̀wìḡ, bùusè Nwì nè to wo dè b̀we ye.

¹⁰ A rēḡ bohòb̀u sè b̀wìḡ sè yēḡsə wo ḡḡ' ḡḡ nè wo sè ḡḡ yusè yà'a k̀k̀urè bohòNwì, bùusè tse' ḡḡ sè m̀bu sè nsàp bù ànə.

¹¹ <<A rēḡ bohòwèḡ ḡḡ b̀wìḡ sè yàk wèḡ, sè fa wèḡ ḡḡ, nè sè ci' nsàp m̀wèsè sè b̀p pwe' m̀ tuḡ wèḡ ḡḡ nè wèḡ sè yù mandzè àm.

¹² Wèḡ kwa, nè kà fà' bùusè wèḡ nè kè tse' lələk m̀bu ḡḡḡntèḡ. Yà'a mèḡḡ sè' mvə'nə wo ànə yēḡsə ḡḡ tsòhòbum Nwì wèḡ sè wo à ye to mantombi wèḡ ḡḡ' sè' ve'nə.>>

*ḡḡ ḡḡ ḡḡ Nwì Wèḡ
Ye Co Ci' Bè Mareḡ*

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ <<Wèḡ co ci' bohòb̀wìḡ sè nzenḡòḡ pwe'fo'. A ye-a ḡḡ ci' cwè'lə b̀p, mandzè nè ḡḡḡ yà' ləm fe'lə kà mòk ye. Yà' kà fàk mòk tse', wo nè kè'mak yà' sè nze, manḡòḡ nēḡ ca k̀ m̀bwa.

14 <<Wèeɲ co mareɲ bohòbwiɲ sɛ nzenɣòɲ pwe'fo'. Wo ci tes-a lak mɛtu nda, kaco yà' ye səswihi yeɲ.

15 Kaco ɲwè bwe' laàm, nɛ swihi nà' sənə tasà yeɲ. Yi nɛ tes nà' mənə yumok jeja ya nà'a sɛ rɛɲ bohòbwiɲ mɛ nda'à anə pwe'.

16 Yà' mègù sà' ve'nə də wèeɲ gɛ mareɲ awèeɲ rɛɲ bohòbwiɲ. Nà'a rɛɲ ya ɲga wo yə bəbo awèɲ nə wèɲ sɛ gɛw, wo kuksə Tè' awèɲ nə yi cu mɛbu.

Yəyər'è Nə Bə Nzak Lùk

17 <<Kà də wèeɲ tsəm də mù a və ɲgòlèsə lùk Musi nɛ ye bum sè ɲgàa tsòhòbum Nwi wèɲ à yər'è fa bwiɲ yà'a duk. Mù a ka ɲgòlèsə yà' və, mù a və ɲgòkə gù fàak am də ya bwiɲ riɲ də, yusə wo à yər'è sə yà' kùrə lòbə zeɲ.

18 Wèeɲ yuk, nɛ tsərə tse' yusə mù sɛ cɛp ye'e bəboɲ. A ye-a ɲga ntòbu bə nzenɣòɲ cu mali mvə'nə yà'a ye'e, ye də mɛbè'lə yumòok nɛ kà ndzənə lùk nɛ mò'fis momjo ve'ɛ coho tesə yuk. A nɛ kà cohòyuk tətè fàak awo kə me ɲkuɲ.

19 Ye də a ye-a ɲga mɛbè'lə lùk mègù-a momjo ve', ɲwè kà nà' nòɲsə, nɛ yər'è fa bwiɲ sà' də wo kà nà' sà' nòɲsə, fana ye də ɲwə ànə nɛ ye momtilip mvwe' gaɲ ɲkum Nwi. Nə ye sà' də, a ye-a sə ndà pwe' nə yi noɲsə lùk sə, nɛ yər'è fa bwiɲ ɲgònoɲsə yà' sà' fana ɲwə ànə nɛ ye ɲwə nɛ ghaɲ mvwe' gaɲ Nwi.

20 Mù sə tsə' wèɲ də, kaco wèeɲ nɛ cu mvwe' gaɲ Nwi yeɲ tse'ɲga wèɲ dzəm zinə ɲgògù yusə yà'a kəkurə bohòNwi nɛ ghak casə mvəsə ɲgàa yər'è bwiɲ lùk nɛ ye bùu Farəsi wèeɲ gùgòə.

*Jisòs Yər'è Fa Bwiɲ
Bə Nzak Jəjò'
(Luk 12:57-59)*

21 <<Wèɲ ànə yuk də wo à duk fa bù ɲjamòk wèɲ də, kà də ɲwèe zə ɲwè duk. Də a ye-a ɲga ɲwə nəmòk zə mòk fana wo nɛ jəɲ və yi mvwe' nzak.

22 Mù sə tsə' wèɲ nɛ ɲga'a nè'e də, a ye-a ɲga ɲwə nəmòk jòk bohòmòk wà ji njo, yi nɛ tse' nzak. Nə ye sà' də a ye-a sə ndà, ɲga yi to-a moma ye mòk də <Wu yu nɛ wà> fana yi nɛ ye li kaɲsuru ɲkuɲ. Nə ye mali sà' də, a ye-a ɲga ɲwè to ɲwə nəmòk də <Wuu ləm>, fana yi tse' ɲgə' nɛ ɲgòkə sə sə misə.

23 Ye də a ye-a ɲga wù də wu kuksə Nwi bə fəfa yò, nɛ kə dzeɲ-a mvwe' kàm nɛ wo fagə Nwi fəfa mbwa nɛ fana wù tsərə kok də moma yo mòk tse' jəjòk bohòwù,

24 wù me'rə tes yusə wù anə də wu fa sə fo', nɛ lo kə mesə və wèɲ moma yònə. Wenə mèsə ɲkuɲ wù bwi və, nɛ kə fa Nwi fəfa yònə.

25 A ye-a ɲga ɲwə nəmòk də yi gɛ nzak wenə mù kot, boɲ ghak də wenə mesə bə mvək nɛ wèɲ ka mù kot anə ntòkə dzeɲ. Bəsə wu kə dzeɲ mù kot, yi nɛ fa wu ndzə bohòɲgà sak nzak. ɲgà sak nzak nɛ nɛ fa wu bohòɲgàa tà m wèɲ fana wo nisə wu ndapndzəm.

26 Mù tsə' wu yusə zinə də wu nɛ cum mam mbwa tətè tse'ɲga wù lək wes mbàam sə, lòkà kà cu ɲkuɲ wù tesə.

Nzak Sàhà

27 <<Wèɲ ànə yuk laɲ də wo à duk də, ɲwèe kà nto ko.

28 Nə ɲga'a nè'e mù sə tsə' wèɲ də, a ye-a ɲga ɲwə nəmòk kùk mègù-a ɲwàɲwè bə lis də ɲwà nè'e bòco bə nà' noon fana ye də yi ko nto bə nà' sə ntuə yi yà'sə laɲ.

29 Ye də a ye-a ɲga lis yo sə ma mòk sə gù-a wu ɲgògù bɛp fana wù fis mak tosə yà', a dzəm nà' ye lis yo sə ma zu. Bògha' də ni' yònə bisə ma mòk ve'nə ntèɲ nɛ noɲsə nɛ də yà'a cum fo' lòoɲ, wù kə ni bə zeɲ mvwe' ɲgə' nɛ sə misə.

30 Nə ye sà' də a ye-a ɲga bo ma zɛw yo sə gù-a wu ɲgògù bɛp fana wù gwè' tiɲ mak nà'. Bògha' nɛ də ni' yòo nɛ bisə ma mòk ve'nə ntèɲ nɛ noɲsə nɛ də nà'a cum fo' pwe', wù kə ni bə zeɲ sə misə.

Nzak Ga'a Gù

(Mat. 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 <<Wo ànə duk sà' də, ɲwè nɛ yi duk-a də yi me'rə ɲgwe ye fana yi com fa nà' ɲwàk ndzə bohòdə yi me'rə nà' laɲ.

32 Nə ye də mù sə tsə' wèɲ ɲga'a də, a ye-a ɲga ɲwè me'rə ɲgwe ye, ɲga ka bùu njo nɛ də nà' sə yu mbəmbam sə mbiɲ yeɲ fana ye də yi gù ɲwà nɛ yi ɲkuɲ nà' ko nto. ɲwə nəmòk kə jə-a ɲwà nɛ wo me'rə yi nà'nə, ye də ɲgèɲgàɲ ko sà' nto.

Nzak Nkèɲ

33 <<Wèɲ nà yuk sà' də wo à duk fa bù ɲjamòk wèɲ də, ɲwèe nɛ kà wə kèɲ basə. Də yusə ɲwè kèɲ yà' bohòTà laɲ àlɛ yà' təəɲ megu ve'nə.

34 Nə ɲga'a nè'e mù sə tsə' wèɲ də a ye-a ɲga wù də wu kak tes yusəmok fana wù kà kèɲ lok nɛ kè' mò'fis. Kà də wu keɲ ntòbu duk, bùusə nà'a yà'sə kapràk Nwi.

35 Kà ɲgɛp nze nè'e sà' kèɲ bùusə nà'a yà'sə mvwe' sà Nwi tes kùu ye. ɲwèe kà lak Jòrosalèm sà' kèɲ bùusə yà'a yà'sə ntəm lak ɲkum nɛ ghaɲ nɛ.

36 ɲwèe kà tu ye sà' kèɲ lok, bùusə kaco wu gɛ kupsə riɲ to nàəmtu nɛ mò'fis ɲgòye fəfop kə səsən àlɛ' yeɲ.

37 Yusə wù duk-a də wu cɛp pwe', yà'a ye megu <ɲ bə Hai> ba. A casə-a mù mvə' ènə ye də yà' və yà'sə mok bohòSatà.

*Nzak Gù Fəsə Bɛp Bə Bɛp
(Luk 6:29-30)*

³⁸ <<Wo ànə duk sè' də, lis bæ lis, nzòŋ bæ nzòŋ.

³⁹ Nə ŋga'a n'è'e mù sə tsə' wəŋ də, ŋwə nəmòok gá-a wu bup, wù kà yi bup gù fəsə fa. A ye-a ŋga ŋwə nəmòok sam wu mbumbuk ma zú mpaan, wù me'rə yi sam wu mbumbuk ma ŋkwip sè'.

⁴⁰ A ye-a ŋga ŋwə som sə wu mù kot, nə jəŋ cək yòfana wù me'rə yi jəŋ nə ndzə tsətsə'rə nə sè'.

⁴¹ A ye-a ŋga ŋgà tà m mòk ko wu bæ ñàŋ də wu bək bum ye, wù bək casə mvwe' sè yi də kərə sə.

⁴² Nwèe lɛŋ-a yumok bohòwù, wù fa yi. Nwə nəmòok duk-a də wu samsə fa yi yumok, wù samsə fa yi yà'.

Dzəm Bùu Sə Wo Bèŋgə Wu (Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ <<Wo ànə duk sè' də, dzəm ŋge' yo wèŋ, nə beŋ bùu sè wo bèŋgə wu.

⁴⁴ Mù duk yàm ŋga'a də, dzəm bùu sè wo bèŋgə wu sə sè', nə sə lɛŋ fa bùu sè wo sə yeŋsə wu ŋgə' wèŋ piriya.

⁴⁵ Wèeŋ gá ve'nə, wèŋ ye bwe Tè' awèŋ nə yi cu mabu nə, bùusə yi gùgə nùm ye nà' sə to bohòbùu sè bup bæ sè bəboŋ wèŋ pwe' yəyərə. Nə ye fe'lə sè' də yi gùgə mbùŋ li bohòbùu sè bəboŋ bæ sè bup pwe' sè' yəyərə.

⁴⁶ A ye-a ŋga wèŋ sə dzəm mègù bùu sè wo sə dzəm wèŋ, ye də aco Nwi lak wèŋ bùu yà? A mègù-a bùu sè bup sè wo ŋgàa benə mbàam tas yà'a wo gùgə ka sè' ve'nə yeŋ à?

⁴⁷ Nə ye də a ye-a ŋga wèeŋ cepsə megu-a ŋge' awèŋ, ye də yusə wèŋ gù fis zok sə ye'sə yà? Mù də bù pegè wèeŋ gùgə sè' ve'nə àlaa.

⁴⁸ Wèŋ tse' ŋgògù bəboŋ bæ bum pwe' mvè'nə Tè' awèŋ nə mabu gùgəð.

6

Kà Bum Njo Nə Bwiŋ Ye Nga Wo Kwasə Wu Gù

¹ <<Jəŋ ŋkərə də wu kà fàha Nwii yo mantombii bwiŋ də ya wo kwasə wu gù. Busə wu gù-a bum ye'sə mvwe' bwiŋ ve'nə fana Tè' yo nə yi cu mabu nə kà wu lək.

² Ye də a ye-a ŋga wù də wu fa ŋwə nə yi ka yumok tse' yumok fana wù kà də wu yəm busə yà' ŋki duk. A yəmgə nsàap ŋkii yà'sə ŋgàa tè'ɛŋkup yà'a. Wo gùgə ve'nə mvwe' ndap piriya bæ ŋgə mandzə də ya bwiŋ ye wo, nə kwasə wo. Mù tsə' wèŋ kek də wo gù ve'nə yà'sə ye də wo tse' wes lələ' awo yà'sə laŋ.

³ Bəboŋ də wu dzəm-a ŋgòfa ŋgà ŋŋ yumok fana wu gù co bo ma mòok kà yusə bo ma mòk sə gùu ri.

⁴ Yà'a nə ye səswihi, fana Tè' nə yi yəgə mvwe' səswihi nə nə lak wu.

Nzak Piriya (Luk 11:2-4)

⁵ <<Nə ye də wèeŋ cu ŋgògù piriya fana wèŋ kà də wèeŋ gá co ŋgàa tè'ɛŋkup yà'a duk. Wo dzəmgə ŋgòlòkok təeŋ mətəsə, nə sə lɛŋ piriya mùmvwè' ndaap piriya nə ye mvwe' ga'a ndumandzə wèŋ də ya bwiŋ ye wo. Mù tsə' wèŋ zinə də nsàp bù ànə gù ve'nə yà'sə, ye də wo tse' lələ' awo yà'sə laŋ.

⁶ Yusə də wu dzəm ŋgògù piriya fana wù ni lo ndzə rum nda'à wù, nə kosə ncu, nə gá piriya bohòTè' yo nə yi cu mvwe' səswihi nə. Wu gù mvè' ànə fana Tè' yo nə yi yəgə bum sè yà'a səswihi nə nə lak wu.

⁷ Nə ye sè' də wèeŋ cu ŋgògù piriya nə fana wèŋ kà də wèeŋ sə dũhu yiskok yusə yà' ka fək tse' co bù pegè wèŋ duk. Wo tsəragə yàwo də wu lɛŋ-a, nə sə cep fəsə sè' yusə wu cèep sə tətè àlɛ, Nwi yuk piriya nə bùu zəŋ.

⁸ Wèeŋ kà də wèeŋ ye co wo duk, bùusə ŋkun wù sə muk cù ŋgòfək Tè' yo nə yumok fana ŋga yi nə riŋ lo ye yusə wù sə dzəm bohòyi sə tè.

⁹ <<Ye də wèeŋ nə sə lɛŋ mùmvwək nè'e: <Tè' avès nè wù cu mabu, kəkùksəð ye bæ liŋ yo.

¹⁰ Gaŋ Nkum yòsə və.

Yusə wù dzəm də yà'a fak, wù gá yà' fak sə nzenɡon sè' mùmvwè'nə wu gùgə bum yo sə fak mabu.

¹¹ Fa a ves beŋ sè vées nə zú yà' ntinə.

¹² Swi fa vées bup avès sè' mvè'nə ves swi fagə bùu sè wo gùgə ves bup.

¹³ Nə kà ves mvwe' sè co mòmumsə kə tseŋ ves jə lò.

Mvwe' sè Satà nə cu, wù caŋsə gesə fis ves fo'.*>

¹⁴ Busə a ye-a ŋga ŋwè gù wu bup, wù swi fa yi fana Tè' yo nə yi cu mabu nə nə swi fa wu yòsə'.

¹⁵ Wu kà-a bwiŋ bup sè wo gù bohòwù swi fa fana Tè' yo nə kà wu yòsə' swi fa.

Nzak Dzə Zuzu

¹⁶ <<A sè' də ghà nə wèŋ sə dzə zuzu fana wèŋ kà də wèeŋ gá tse' si awèŋ co ŋwə nə njè sə ya yi, mvəsə ŋgàa tè'ɛŋkup wèeŋ gùgə yà'a duk. Wo gù tse'gè si awo co njè sə ya wo ve'e də ya bwiŋ ye riŋ də wo sə dzə zuzu. Mù sə tsə' fa weŋ zinə də

* **6:13 6:13** Aco ncép ènə ye sà' də, *Caŋsə fis gesə lo ves mvwe' bup*. Nwàha mok sè zəm naan gesə lo də, *Gaŋ ŋkum sè yò, ñàŋ ye sà yò, kəkuk ye sà yò, mvèsə nə mvèsə. Yà'a ye ve'nə.*

wo gu ve'nə fana ye də wo tse' wes làlà' awò yà'sə laŋ.

¹⁷ Ghà nè wù cu-a də wu dzə zuzə fana wù kwak si yo làaŋ, nə swak tu yo bəbɔŋ.

¹⁸ Ya bwiŋ kà də wù sè dzə zuzə ri. A riŋ megu Tè' yo nè yi cu mvwe' səswihi nè yiyi. Tè' yo nè yi rigè yusè yà' cu mvwe' səswihi ènə nə lak wu yi.

Tse' Ghàk Ma Mubu
(Luk 11:34-36, 12:33-34)

¹⁹ <<Kà də wèeŋ loksə ghàha awèŋ sè nzeŋgòŋ feŋ duk. A feŋ mvwe' sè aco ndu bə nzək nə ye ngàa yə wèŋ gu bupsə yà'.

²⁰ Bògha' də wèeŋ loksə ghàha awèŋ le mubu. A mbwa mvwe' sè kaco nzək bə ndu nə ye ngàa yə wèŋ gu lok yà' yumok yeŋ.

²¹ Mù duk ve'nə bùsè mvwe' sè ghàha awèŋ cu-a fana ntəm awèeŋ nə cum megu sè' fo'.

²² Lis yoo mareŋ nè ndzə ni' wù yi. A ye-a nga lis yoo bəbɔŋ fana ye də ni' yònə, nə rwiŋ bə mareŋ.

²³ Yà'a sè' də a ye-a nga lis yo ka bəbɔŋ yeŋ fana ye də ni' yòpwe' rwiŋ bə mandzəm. Ye də a ye-a nga ni' yo nə rwiŋ bə mandzəm ve'nə ye də a ngəŋgai' ndzəm nè feŋ bùə.

Nwi Nə Ye Mbəm
(Luk 12:22-31, 16:13)

²⁴ <<Kaco ñwè fak ñkwèŋ bohòmasà ba yeŋ. Yi nè dzəm fis mòk, nè beŋ mòk kènə aco yi sè fak bohò mòk zinə nə kà mòk nə co yumok jə lok. Kaco wù fak bohò Nwi nè ye bohò mbəm yeŋ.

²⁵ Ye də mù sè tsə' weŋ də, kà də wèeŋ sè te' ke'ca bə yòŋsəə awèŋ njo zuzə bə nənə kènə də bə cək sè ngònitse' mū ni' wèŋ àl' duk. Yam gha' ka yòŋsə ñwè nè noŋsə zuzə yeŋ à? Nə ye sè' də yam gha' ka ngùpni' ñwè nè casè cək yeŋ à?

²⁶ Wèeŋ kuk ja'a na swiŋ sè yà'a mubu ye'e nè. Wo kà yumok mənzuu bigè, nə kà sè' kəp nə kà tək sè' tse'. Wo ye-a sè ve'nə, Tè' awèŋ nè mubu fagè wo zuzə. Ghak ye'sə wèŋ kè swiŋ e?

²⁷ A mənŋgorè wèŋ ndà nè də aco yi naaŋ gesə nùmbu mok mənə nùmbu ye də bùsè yi jik yi e?

²⁸ Bə ma nè cək, wèŋ sè te' bə nzək cək ye bùu yà? Tsəə a bə nzaamŋgaŋ sè yà'a fomgè ye'e məm̀vè nè yà'a kùkgə è. Wo kà ndəp canşəgə, nə kà cək sè' ba'.

²⁹ Ye də mù sè tsə' weŋ də a megu-a sè ñkum Sòlomù bə ghàha ye sè yi à tse' sè pwe', yi à ka nsəp cək mòk co nzaamŋgaŋ ye'sə ni yuk.

³⁰ A ye-a də ngaŋ sè wà sè aco wù ye yà' ntinə, a ye zòŋ nga wo tən səsə yà' laŋ ye'e Nwi sè jəŋ ñkəè bohòwo ve'nə, ye də kaco yi jəŋ casə ghak ñkəè bohòwè

yeŋ à? Oòbùu am wèŋ, wèŋ ka Nwi ntəm awèŋ pwe' fa.

³¹ Bum ye'sə nè yeè nè ve'nə fana kà də wèeŋ sè te' ke'ca də vées nè zə kok ye'sə yà le-ò, vées nè no kok ye'sə yà le-òkè də vées nè jəŋ kok cək ye'sə fòle-òduk.

³² Busə a làpgè nsəap bum ye'sə gəgəŋ bùu sè wo ka Nwi riŋ. Bohòma njàwèŋ fana Tè' awèŋ nè mubu riŋ də wèŋ tse' ngòtse' bum ye'sə pwe' laŋ.

³³ Làp to mantombi le gaŋ ñkum Nwi, nè ye ngòye kəkəè mantombii yi ñkuŋ fana bum mok ye'e pwe' nə ye sè' sè yàwèŋ.

³⁴ Ye də ñwè kà də yi te' fa zòŋ duk, zòŋ nè te' tu ye yi. Nùmbu nè fòpwe' tse' ñgə' nje kəkəè bə nùmbu nè.

7

Kà Nwè Nəmòk Sak
(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ <<Kà də wu sak ñwè nəmòk duk ya Nwi kà wu yòsè' kè sak.

² Mù duk ve'nə bùsè Nwi nè kè sak wu sè' m̀vè'nè wù sè sak bùu mok wèŋ. A sè' də m̀vè'nè wu fù' fa bwiŋ fana yi nè fàk fəsə fa wu sè' ve'nə.

³ Njo nè wu kùkgè m̀jəp nè jo nè nà' cu m̀ lisè moma yo, nə swi də bès tə nè ghaŋ cu m̀ lisè wù ye'e bùu yà?

⁴ Kènə aco wù duk fa to moma yo mòk də, <Tse' vesè lis ya mù fis fa wu m̀ jəp nè m̀ lisè wu> nà'a, nga ñkèŋkəm jəp nè jəp cu ma m̀ lisè wù ye'e sè' va?

⁵ Wèŋ ngàa tè'èŋkup wèŋ, fis to le ntòjəp nè ghaŋ nè m̀ lisè wù nà'a ñkuŋ ya wu nè tse' mandzè ngòyè ri nè jo nè nà' cu m̀ lisè moma yo nè.

⁶ <<Kà də wu fa bùu sè wo bèn bum sè yà'a rəreŋ bə ma nè Nwi duk, bùsè wo nə kà yà' co yumok jə. Wo nə nəŋ bupsə yà' bə kù, nə bùuŋ ko wu là.

Mandzè Nè NgòTse' Yumok
(Luk 6:31, 11:9-13)

⁷ <<Leŋ Nwi ya yi nə fa wu, làap ya wu nè tse', kùum ya wo nə muk fa wu.

⁸ Busə ñwè nè yi leŋ-a, ngəŋgaaŋ nè tse', ñwè nè yi lap-a, ngəŋgaaŋ nə ye, ñwè nè yi kum-a, wo nə muk fa ñwè ànə.

⁹ Wèŋ sè wèeŋ tè'è bwe, mòk cu yo nè nga mo ye leŋ-a beŋ, yi fa nà' lis à?

¹⁰ Kènə mòk yo nè mo ye fek-a də nà'a fa yi fuk, nà' fa yi no-e?

¹¹ A ye-a nga wèŋ sè wèeŋ bap ye'e riŋ ngòfa bwe awèŋ bum sè bəbɔŋ, ye də aco Tè' nè mubu nè, nə fa bum sè bəbɔŋ bohòbùu sè wo leŋ yi sè wèŋ wuriŋ.

¹² Bum ye'sə də yusè wu dzəm-a də bwiŋ gu fa wu, wù gu fa wo sè' ve'nə. Yà'a yusè làuk Musi bə ncəep ngàa tsòhòbum Nwi wèŋ pwe' sè cèp ve'nə.

*Mandzè Lùŋ
(Luk 13:24)*

13 <<Ni mvwe' ncüu ŋka' sè yà'a fəferè yà'a, bùüsè ncüu ŋka' sè wəwəŋ sè yà' tse' mandzè nè bəboŋ yà'a, a mandzè kpɔ. Bwiinj ŋkàun sè wo sè yù lònà'.

14 Ncüu ŋka' lùŋ fəferè, mandzè nè gɔŋ te'lə sè' nèbɔp. Bùu sè wo yə mandzè ènə, wo moòm gha bùè.

*Ri Tɔ Bə Nto'o Ye
(Mak 1:22; Luk 6:43-49, 13:25-27)*

15 <<Wèeŋ jəŋ ŋkərə bohòbùu sè wo sə gù basə də wo ŋgàa tsòhòbum Nwi yà'a. Wo vəə, wù sə ye mɔŋgùpni' də a nsùŋgəŋ ŋga wo ma ndzə tsətsə'rè furù' nè bɔp.

16 Wèeŋ nə riŋ wo bə nsàp mandzè nè wo sə gù bum awo. Kaco lèmu zəm yuk mənə ntwinəne' yeŋ, nə ye sè' də kaco wo kwij yuk pià mənə ndi'ntsəə sè' yeŋ.

17 Tɔ sè bəboŋ pwe' zəmgè nto'o sè bəboŋ. Tɔ sè bɔp zəm sè' nto'o sè bɔp.

18 Kaco tɔ nè bəboŋ zəm nto'o sè bɔp yeŋ. Tɔ nè bɔp kà nto'o sè bəboŋ sè' zəm bwiŋ.

19 Tɔ nè fòpwe' nè nà' ka-a nto'o sè bəboŋ zəm, wo gwe' mak nà' sə nze, nə te' teŋ gesə nà' sə misə.

20 Nà'a njo nè mù duk weŋ də wèeŋ nə riŋ bùu sè wo sə gù basə də wo ŋgàa tsòhòbum Nwi sè wèŋ bə nsàp mandzè nè wo sə gù bum awo sə.

21 <<Ka də ndàanwè pwe' nè yi togè mɔ də Tàa nè kə ni mvwe' gəŋ ŋkum sè mɔbu sə yeŋ. A nè kə ni mbwa ŋwə nè yi sə gù yusə Tè' am nè mɔbu nə sə dzəm də ŋwèe gɔ.

22 Numbu sak nzak kə dzèŋ nùu fana bwiŋ ŋkàun nə sə kə duhu fa mɔ duk də, <Tà, Tà, mù də vès à sə cèp bum Nwi bə liŋ yo àlaa. Vès à bɛ' fis fa bwiŋ yòŋsəə ze' wèŋ bə liŋ yo, nə sə gɔ bum mɔŋgəŋgèŋ sè' bə liŋ yo.>

23 Mɔ nə tsok fa wo də, <Cohò gesə lo ŋgɔ ni'l mù fò', mù ka weŋ cò bùu am riŋ yuk. Wèŋ ŋgàa gù bɔp wèŋ.>

24 <<Ŋwə nè yi yuk-a ncèp àm nè mù cèep, nə gɔ mvə'nè mù duk sə, fana ye də yi cò ŋgà ŋkərə nè yi à bom ndap ye mənə lis.

25 Yi ànə ci nà' mbwa fana mbùŋ li, ndzəp rwij bə fəfə wèŋ pwe' bwi' ndap nə, nà' kà gbù bùüsə wo à ci nà' mənə lis.

26 Nə ye sè' də ŋwə nè yi yuk-a ncèp àm nə, nə kà mvə'nè mù duk sə gù fana ye də yi ye cò ŋwə nè ləm nè yi à kə ci ndap nje mənə ŋgwansa.

27 Yi ànə ci wes nà' fana mbùŋ li, ndzəp rwij bə fəfə wèŋ kə bwi' ndap nə nà' gbɔ. Gbù nè nà' à gbùu nə à ka gbù nè jo yeŋ.>>

28 Jisòs ànə cèp wes bum yè'sə fana mɔŋgò bù nè nà' ànə ye fò' nè à sèeŋ mɔm təeŋ bə nsàp yəyərè nè wo yuk nə.

29 Wo à sèeŋ ve'nə bùüsə yi à sə yə'rə ye sə zok cò ŋwə nè yi tse' ŋəŋ. Yi à ka ye sə cò bùu sè wo yə'rə fagə bwiŋ lùuk Musi wèŋ yà'a yeŋ.

8

*Jisòs Mèsə Fa Ngà Kuturu Yiya Ye
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)*

1 Jisòs ànə sə tsooŋ munda'ha anə fana mɔŋgò bù mòk yuŋ yi ve'ɛ nèbɔp.

2 Anə gəŋ, ŋgà kuturu nəmòk və, nə kə bùhu kə mantombii Jisòs, nə duk fa yi də, <<Tà, a bə-a wu cò wù tesə mɔ na, wù gɔ fa mɔ yiya àm nè'e me.>>

3 Yi ànə duk ve'nə fana Jisòs fis bo, nə jweŋ nà' bə zeŋ. Yi à sə jwèŋ nà', yi sə duk də, <<Mù dzəm laŋ, yiya yònə nà'a me.>> Yiya ye nə à mè mègù fò' sè' ghà ànə.

4 Yi duk fa fe'lə nà' də, <<Dù, nə kà ŋwə nəmòk tsə' fa swi. Cà lògù bohòŋgà fa satikà', nə ni fa yi ni' yò, yi kuk ja'a wu. Yi kù' mèsə, wù fa fəfa nè Musi à duk nə, ŋgòni tsə' fa bwiŋ də yiyaŋ yòa mè laŋ.>>

*Jisòs Bə Ŋkum Sojà Mòk
Nə Ŋwè Lakmɔv
(Luk 7:1-10)*

5 Jisòs ànə və mvwe' lak Kàpanùm. Mvə'nə yi à ni və ntəŋ, ŋkum sojà mòk kə tseŋ yi mɔtsə, nə sə ləŋ nà'.

6 Yi sə duk fa Jisòs nè də, <<Tà, mɔ mòk nè vesi cugəə yi sə tesə mɔ bə fàk, yi nòyiyaŋ nda'a mù anə ve'ɛ nè cò wù kà cèp to. Yiya nə a kpəsə yi ni' nsàp nè cò yi kà bùuŋ lok.>>

7 Jisòs duk fa ŋgà' nè də, yi nə və kə gɔ mɔ nə ya nà'a gɔŋ.

8 Ŋkum sojà nè duk də, <<Hai', kà wù və Tà, bùüsə mù ka kəkurə cò wù kə ni munda'a mù yeŋ. Cèp megu le bə cù fana ya mɔ fàk àm nə nè gɔŋ.

9 Mù ri ve'nə bùüsə mɔ yè'sə ŋwə nè mù tse' ŋkwàha bùu mù mantombii mù sè mù sə yuk bohòwo sè'. Sojàa mòk cù sè wo yukgə yàwo bohòmù sè' yo. Aco mù to mòk duk də, <Vəə>, yi və. Mù duk fa mòk də <Lòfa'>, yi gəŋ. Nə duk fa mali mòk də <Gù yu yè'e>, yi gɔ yà'.>>

10 Jisòs ànə yuk yusə yi à cèep fana yi mərə, nə duk fa bohòbùu sè wo à yù vè yi fò' sə də, <<Mù sə tsə' fa weŋ ŋkəm duk də, a mègù-a sè mɔtsətsə'rəə bùu Izùre ma, mù ka ŋwə nəmòk fò' nè yi tse' nsàp dzədzəm nè də aco mù gɔ to fàk bə ncèp cù àm ye yuk.>>

11 Yi duk fe'lə də, <<Mù sə cèp zinə də ntsə' dinà nè mvwe' gəŋ sè mɔbu sə kə wès numbu nə fana bwiŋ nə və mvwe' bòop lak sè wo tse' ŋgwii bwiŋ fò' zəzok,

nə kə zə be'lə bə Abràham wəŋ. Wo zə be'lə bə Azik nə ye Jàkop wəŋ bəb'e'.

¹² Wo nə zə fo' ve'nə ŋga bəu Jus sè a nə ye co wo zə fo' lə wo sə, wo nə be' fis gəsə wo sə mbiŋ mvwe' ndzəm. Wo nə cum ca sə waŋ, nə sə zə nzòŋ.>>

¹³ Jisòs bəuŋ duk fa bohòŋkum sojà nə duk də, <<Bwi' foho lólak. Mvə'nə wù dzəm tse' sə ntəu wù yà'a, yà'a nə ye sè' ve'nə.>> Yiya mo ngà' nə à mè gù sè' ghà nə wo à sə cèep nə.

Jisòs A Gũnsə Ŋgàa Yiyar Ŋkəuŋ
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Jisòs à kə ni munda'à Pità, nə tseŋ malii nà' mbwa ŋga yi nònze bə yiyaŋ.

¹⁵ Jisòs jweŋ bo ŋwà nə fana yiya nə me. Ŋwà nə lokok, nə lap fa wo zəzə.

¹⁶ Numbu ànə à ye ŋga nùm sə co tse' lóo fana wo jə və fa yi bəu sè wo à tse' yòŋsəə ze' ndzə ni' wo ve'ε wuriŋ. Yi à cèp gù ncèp mò'fis, nə be' fis wes ze' sə bə zeŋ pwe'. Yi à gũnsə bəu sè wo à sə yaya wəŋ sè'.

¹⁷ Yi à gù ve'nə ya yusə Izayà ŋga tsòhòbum Nwi ànə ceep bəuŋ və zinə. Izayà nə ànə cep duk də, <<Yi a jə lògesə wówoo avès bə yiyaŋ avès yi bə tu ye.>>

Ŋgòb'e' Lòjisòs Gũŋŋ
(Luk 9:57-62)

¹⁸ Jisòs ànə ye mvə'nə bwiŋ mà ŋgu ni' yi wuriŋ fana yi duk fa ŋgàa fàak ye wəŋ də bə yà'wèeŋ to lo ŋkùp ndzəp mamòk.

¹⁹ Fana ŋgà' nəmòk nə ye ŋga yə'rə fa bwiŋ lùk Musi caŋ va, nə kə duk fa nà' də, <<Cicà, mè dzəm də mə nə be' lo wu ma nə fòlòŋ fo' nə wù sə lóo.>>

²⁰ Jisòs duk fa nà' də, <<Còp wəŋ tse' mvòk co wo cum ca, swiŋ wəŋ tse' ndap awo fana məu mo ŋwè mè ka mvwe' sè co mè noŋsə tsoŋ tu am nə nooŋ yoŋsə tse'.>>

²¹ Ngà fàk nəmòk duk fa yi də, <<Tà, mə foho lo-a maŋkwèŋ, nə kə tuuŋ tɛ' lam ŋkuŋ è.>>

²² Fana Jisòs duk fəsə fa nà' də, <<Yun və mə, nə me'rə bəu sè wo kpə laŋ wèeŋ tuuŋ bə kpəkpu awo.>>

Jisòs Gù Fəfə Nà' Təŋsə
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Jisòs ànə ni lo sənə ŋgwes nə fana ŋgàa fàak ye wəŋ sə yun lo yi sè'.

²⁴ Mvə'nə wo à sə lóo, fəfə nə bup cwini və ye mə ndzəpə anə. Nà' sə bwi'lə ke' ŋgwes nə, ndzəp sə ci ni lo ca nsàp nəbup. Ye'sə à sə ye ve'nə lóŋŋ ŋga Jisòs nə sə dzəm ye lo.

²⁵ Wo à kə to yəmsə yi, nə duk fa yi də, <<Tà, vesùwèŋ sə kpə yè'e kpə.>>

²⁶ Yi duk fa yà'wèŋ duk də, <<Wèeŋ wəp yè'sə yà, wəŋ ŋgàa dzədzəm moòmjo wəŋ.>> Yi à duk ve'nə, yi lokok, nə duk

fa fəfə nə ye ndzəp nə də, <<Təŋsə, nə kə mok cà fe'lə.>> Yi ànə cep ntèŋ, bum pwe' təŋsə, ci'i təŋŋ fo' wamm.

²⁷ Bəu sə wəŋ à mərə ve'ε, nə duk də, <<Nè'e nsàp ŋwə nə fò, fəfə bə ndzəp wəŋ sə yuk yi ε?>>

Jisòs Gũnsə Bwiŋ Ba
Sə Wo Tse' Yòŋsəə Ze'

(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Yi ànə to tesə lo nto ndzəp ma nja fana yi tesə və mvwe' lak Gadàrin. Bəu səmòk wəŋ à kə tsəŋ yi bwiŋ ba. Bəu yè'sə wəŋ ànə tse' yòŋsəə ze' ndzə ni' wo. Wo à sə cu mvwe' sè wo tuuŋgə bwiŋ. Yòŋsəə ze' sə à sə gù wo, wo bup ntum ve'ε nsàp nə co ŋwè kà mandzə ma nə wo cu nə cà.

²⁹ Wo ànə ye Jisòs ntèŋ, wo cep torə fis duk də, <<Mo Nwi, wu ləp bohòvès yà? Wù vè də wu sə kə fa ves ŋgə' ŋga mvək nə ka ntòkərə à?>>

³⁰ Anə ye ŋga bòp ŋgùnaŋ mòk nə ghan à sə zə ke'cà mummve' nəmòk fo' sə moòm səsap.

³¹ Fana ze' sə ləŋ Jisòs də a ye-a ŋga nà' də nà'a be' fis wo àlε, nà'a duk də wo kə ni ndzə ni' bòp ŋgùnaŋ yà'a.

³² Jisòs duk fa yà' də yà'a gerj. Wo tesə, nə kə ni ndzənə ŋgùnaŋ sə. Ŋgùnaŋ sə pwe' à ca durə tsə ndzə baàŋ anə, nə kə gbə ni sənə ndzəp Galili nə, nə kpə wes ca pwe'.

³³ A nə ye ve'nə fana, bəu sè wo à sə gũmsə ŋgùnaŋ sə wəŋ carə lo yàwo sə mə ntòlak anə fana nə tsoho fa bwiŋ yusə yà' anə ye sə pwe'. Wo à tsə' bwiŋ yusə yà' anə gù ŋgàa yòŋsəə ze' wəŋ sə sè'.

³⁴ Bəu sè mə ntòlak sə pwe'fo' à tesə vè ŋgòkə yə Jisòs. Wo ànə ye yi fana wo ləŋ nà' də nà'a lo gesə mvwe' lak awo fo'.

9

Jisòs Gũnsə Ŋwə Nə
Yi A Bù'rə

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisòs à ni sə ŋgwesə, nə to tesə lo ntondzəp ma nə nja, nə tesə və mvwe' lak ye.

² A kə dzèŋ fo' fana bəu səmòk wəŋ bək jə və fa yi ŋwə nəmòk mukèhe ŋga ŋgəŋgàŋ à bù'rə bù'rə. Jisòs à yə də wo tse' dzədzəm nə də aco yi gù yiyaŋ ŋwə nə me. Yi duk bohòŋwə nə yi kà gigə nə də, <<Mo àm, kà wəp, mè swi fa wu bup yo laŋ.>>

³ Ngàa yə'rə fa bwiŋ lùk mok wəŋ à ye fo', nə yuk yusə Jisòs cèp yè'sə. Wo duk sə vəə wo də, <<Ŋwə ènə sə gù bupsə liŋ Nwi wà.>>

⁴ Jisòs riŋ yusə wo sə tsərə sə ntəu wo sə, nə duk fa yà'wèŋ də, <<Wèŋ sə tsərə nsàp bup ànə sə ntəu wəŋ ve'nə bəu yà?>>

⁵ Co joho gha' yè'e nè ngòduk dæ, <Mù swi fa wu bup yolan>, kè nè ngòduk dæ, <Lòkok mutsè, nè gi lo yuyo> ε?

⁶ Fana mu nè nin fa wej dæ mùu mo ñwè, mù tse' ñàn sè nze ngòswi fa bwiñ bup awo.>> Fana yi duk fa ñga' nè yi kà gígè nè dæ, <<Lokok, te' kèà yò, nè lo la' à wù.>>

⁷ Jisòs à duk ve'nè, yi lokok, nè lo yuye.

⁸ Bùu sè wo à ye fo' sè à yè ve'nè fana wo wèp, nè kuksè Nwi nè yi a fa bwiñ nsàp ñàn ànè.

Jisòs To Màtiyò

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Jisòs ànè casè fa'nè fana yi ye ñwè nòmòk nè liñ yee dæ Màtiyò. Yi à yè Màtiyònè ñga nà' cu mvwe' sè wo là'gè mbàam tas fo'. Jisòs duk fa nà' dæ, <<Be' vè mu.>> Yi à lòkok, nè be' lo nà'.

¹⁰ Jisòs à kè cu munda' à Màtiyònè ñgòzu zuzu mbwa. Ngàa ko mbàam tas bè bùu sè wo ngàa gù bup wèñ à kè cu be'lè bè nà' nè ye ngàa fàak ye wèñ.

¹¹ Bùu Faràsi wèñ ànè ye ve'nè fana wo fek ngàa fàak Jisòs sè wèñ dæ, <<Cicà àwèñ nè sè zu be'lè zuzu bè ñgàa ko tas, nè ye bùu mok sè ngàa gù bup wèñ bùu yà?>>

¹² Jisòs à yuk fana yi duk fa yà'wèñ dæ, <<Bùu sè wo ka yiyan tse', wo kà doktà làpgè. A làp mègù doktà ñwè nè yi sè yaya.

¹³ Wèñ mum vèm bè ncèp nè wo à còm nà' ndzønè Ñwàk Nwi dæ, <Mù dzòm ghak yàm ntùm nè nà' tse' koksèmanziñ nè nonjè ñgòfa satikà' nè lùk sè dzòm.> Mù duk ve'nè bùusè mù à ka bùu bùu sè bèbon wèñ vè, mù à vè ngòto bù ñgàa gù bup wèñ.>>

Nzak Dzè ZHẸ

NgòKùksè Nwi

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Ngàa fàak Jon wèñ à vè kè fek Jisòs dæ, wo bè bùu Faràsi wèñ dzègè zuzu nùumbu mok, nè sè gu piriya, ñgàa fàak ye kà yawo gù yè'sè bùu yàlè?

¹⁵ Yi duk fəsə fa yà' dæ, <<Aco bùu sè wo vè mvwe' sè wo sè zu bum gù wèñ dzè zuzu à? Ka ve'nè sè yeñ. Mvèk nòmòk cu nè wo nè jəñ gesè lo ndugu nè, fana bùu sè nè dzè zuzu mvèk ànè.

¹⁶ Wèñ yuk-a, kaco ñwè jəñ cək nè fi, nè te' lok cək nè nà' vèp lan bə zəñ yeñ. Busè nè fi nè nə saha tēsə ndzønə nè zəm nè fana yam ghak wesə ñga'a mvwe' sè nà' sàha manjkwèñ sè.

¹⁷ Yumook sè' dæ wo kà dzè rùk sənə bès nè zəm kep gèsəgè, bùusè yà'a nè duk, nè vok bès nè. Fana rùk sè nè bup bə bès nè mwè. Bògha' lè dæ wo gesə dzè rùk sənə bès nè fi ya rùk sè bə bès nè pwe' cum fo' bèbon.>>

Jisòs Gũnsə Ñwà Nè Nà' Jwèñ Yi Cək Nè Lujsə Mo Jairòs

(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Jisòs ànè sè cep mali bohòwo ntòve'nè fana ñkwà' ñwè nòmòk nè mùmvwè' ndap piriya bùu Jus wèñ vè kə tseñ yi fo'. Yi təəñ mantombii Jisòs bə tumfəra, nè duk fa nà' duk dæ, <<Mo àm nè ñwàñwè kəp fana kwəkwe' vèə, nè kə naan fa yi bo yo ya yi luñ səmok.>>

¹⁹ Jisòs à lòkok, nè be' lo yi. Ngàa fàak Jisòs sè wèñ à yù lówo sè' fo'.

²⁰ Anə geñ, ñwà nòmòk nè ndəəm à sè ca yi ndzə ni'i mənə lùumngòñ hum-ncòp-ba à nee vè fə ñkwèeñ Jisòs, nè jwèñ gesè cù cək nà' bə bo.

²¹ Yi à jwèñ nà' ñga yi sè tsərə sè ntùu yi dæ, a ye-a ñga yi jwèñ megu-a cù cək nà' nè àlè, yiya ye nè nə me.

²² Jisòs à bùuñ kù' ñwà nè. Yi à yè nà', yi duk fa nà' dæ, <<Ko ntùm ñjè'gù. Dzèdzəm yònè wù tse' nè gũnsə wu lan.>> Yi à duk mèsə ve'nè ntèñ, yiya ñwà nè me gu sè' fo' ghà ànè.

²³ Jisòs ànè kə ni munda' à ñkwà' ñwè nè nà' anə to yi nè fana yi ye bù ñgàa kə kəp wèñ ñga wo rwiñ fo' hip. Wo sè fəp ñkii kəp bə ntàn, nè sè kə'ngùn.

²⁴ Yi duk fa yà' dæ, <<Wèñ tesə sè mbi pwe'. Mo ènə ka kəp, yi sè dzəm mègù lo.>> Wo à yuk ve'nè fana wo ywi'lə yi swee.

²⁵ Wo anə fis wes bùu sè wèñ sè mbi anə fana yi ni lo munda' à anə, nè kə ko bo mənəwà nè. Yi à ko bo nà' sè ve'nè fana nà' lokok.

²⁶ Yusè yi à gù yè'sə à yuhu mvwe' lak sè fo' sè pwe'fo'.

Jisòs Gũnsə Ngàa Ntwi Lis Wèñ Ba

²⁷ Jisòs à mè'rə fa'nè, nè sè lo fana ngàa ntwi lis mok wèñ bwiñ ba vè, nè sè wəñ torə yun yi. Wo sè duk dæ, <<Mo Devid, koksə-a manziñ bohòvès-è.>>

²⁸ Yi ànə kə ni munda' à fana bùu sè ba sè wèñ kə tseñ yi mbwa. Yi fek yà' dæ yà' dzəm sè ntùu yà' dæ aco yi gu to nsàp fək ènə àlè? Bùu sè dè hòli, Tà.

²⁹ Fana yi jwèñ lis yà'wèñ sè bə bo ye. Yi à sè jwèñ yà', yi sè duk dæ, <<Yà'a ye bohòwèñ sè' mùmvwè'nè wèñ dzəm tse' sè ntùu wèñ sè.>>

³⁰ Lis awo sè à mùhu. Anə geñ Jisòs cep bohòwo ve'ε gəgəñ dæ yà'a kà ñwè nòmòk tsə' fa swi.

³¹ Wo à løyəwo, wo to lo liñ nà' sè mvwe' lak yà'sə ve'ε pwe' nè pwe'.

Jisòs Gũnsə Ngà Kà Cù Cèp Nòmòk

³² Bùu yè'sə wèñ à sè tesə lófana bùu mok wèñ jə və fa Jisòs ñwè nòmòk ñga yi kà cù cèpgè. Yi à sè kà cèp ve'nè bùusè yònsə ze' à cu ndzə ni'i yi anə.

³³ Jisòs ànè be' fis ze' nà ntèn, ngà' nè yeto ngòcèp cù. Bùu sè wo à ye fo' sè à mərə. Wo duk dè, <<Vès ka yàvès yumok mvwe' nzenḡòn Izùre mùm'vè' nè'e nùmbo mòk ntòye yuk.>>

³⁴ Bùu Faràsi wèn duk yàwo dè Jisòs sè be' fis ze' sè bə nàan sè sè fa yi yà' nkum ze'.

Jisòs A Tse' Kosəmanziḡ BohòBwiḡ

³⁵ Anə geḡ Jisòs ke' ke' fo' mvwe' buhu lak sè jo bə sè ghan wèn pwe'. Yi à sè yə'rə ke' mùm'vwe' ndaap piriya wèn, nə sè tsoho fa wo Ntirè nə Bəbonḡ bə nzak gan nkum Nwi. Yi à sè gù lòbù ngàa yiyan wèn gan. Sè yà' sè ya bə nsap yu yà lònḡ yi gan sè yà'wèn.

³⁶ Yi à kùk ja'a bùu sè wo à mà fo' fana manziḡ ko yi wùriḡ bùusè bùu sè wèn à cu ncu ngə', ḡwə nə co nà' tesə wo ye bùə. Wo ye co nsunḡaan sè wo sè jam ke' jì ganakù'.

³⁷ Fana yi cep bohòḡḡà fàak ye sè wèn duk dè, <<Nzum sè nkùuḡ, ḡḡàa kùkəp sè ye ḡḡa'a kə jo.

³⁸ Wèḡ ləḡ bohòTà ḡḡà nzum nə ya yi tum sè vesə bùu sè co wo kəp.>>

10

Jisòs Swè'fis Bùu Ye Mok

*Hum-ncòp-ba NgòYe
Ngàa Ntum*

(Mak 3:13-19, 6:7-13; Luk 6:12-16, 9:1-6)

¹ Jisòs à to benə ḡḡà fàak ye sè hum-ncòp-ba, nə fa yà'wèn ḡḡan ḡḡòbè' fis fa bwiḡ yònsəə ze'. Yi à fa yà' ḡḡan ḡḡòḡḡsə bùu sè wo tse' nsap yiya nə fòpwe' sè'.

² Liḡ ḡḡà ntuḡ ye wèn sè hum-ncòp-ba sè dè ve'ε: Saimù nə liḡ ye mook dè Pità, Andrù moma Pità nə. Jem nə liḡ tē' yee dè Zebèdi. Jem nə à ye bə moma ye Jon sè bwiḡ ba.

³ Filip, Bətòlomi, Tomos, Màtiyònè ḡḡà ko mbàam tas, Jem mòk sè' nə liḡ tē' yee dè Alfòs, bə Tàdiyòs.

⁴ Saimù nə yi à ye mòk bə bòp bù nə wo togə wo dè Kenènat. Nə ləsə Judàs Iskarəyà nə yi ànə seḡ Jisòs nə.

⁵ Jisòs à tum sè bùu sè hum-ncòp-ba ye'sə, nə tipsə yà'wèn duk dè, wo kà bohòbù laknvmu nə ye bùu nzenḡòn Samàriya wèn lò.

⁶ Yà'wènḡ lo lə bohòbù Izùre wèn sè wo co nsunḡaan Nwi sè wo ànə jam bisə jamə.

⁷ Yà'wènḡ lò, yà' tsoho lo nzak Nwi dè gan nkum sè mubu sè yà' kəp ḡḡòye sè nzenḡòn feḡ lan.

⁸ Də wo gan sè ḡḡà yiyan wèn, nə lokok sè bwiḡ mvwe' kpə, nə mesə fa ḡḡà kuturu wèn yiyan awo, nə be' fis fa bwiḡ yònsəə ze' ndzə ni' sè'. <<Nàan sè mù

fa wèn ye'sə, wèn ka yà' ywiwiyḡ, ye də wènḡ gu fa lo bwiḡ sè' wà.>>

⁹ Yi tsok yà' sè' də yà'a cu ngòlòo, yà' kà muzəp mbàm sè' jə tse' lò.

¹⁰ Wo kà bàm rip, kà cək nə ḡḡòkə ni kupsə jə tse', kà kùḡḡup kə a meḡu-a sè ntumbànḡ jə tse'. <<Mù dè wènḡ kà bum ye'sə jə ve'nə bùusə mvwe' sè ḡwèe fàa', yi zu sè' fo'.

¹¹ Wèḡ kə ni-a mvwe' lak sè ghan kə mubuk lak nə jo àlè' pwe', wèn lap ke'ca fo', nə ye ndap ḡwə nə yi tse' ntəm nə bəbonḡ, nə cum fo'. Mvwe' lak sè mò'fis, wèn kà ndap kupsə tē wèn tesə mvwe' lak yà'sə.

¹² Mvə'nə wèḡ ni lòm'vwe' ndap nə fana wèn cep sè wo fo' pwe' də, <Fifi ye bohòwèḡ.>

¹³ A ye-a ḡḡa wo jə wèn co bwiḡ, wèn me'rə fa wo fifi awèḡ nə. A kà-a ve'nə ye, fifi àwèḡ nə bwi foho vo fe'lə bohòwèḡ.

¹⁴ A ye-a ḡḡa ḡwə nəmòk ka wèn mvwe' ndap ye kə lak awo dzəm kə də wo kà-a yusə wèn sè cèp sè yu'rə fana wèn ke'sə mak mfəmfəə kùu awèḡ fo', nə ca be' mandzə.

¹⁵ Mù tsə' wèn də a ye-a ḡḡa bòp lak mòk gu-a ve'nə fana nùmbo nə wo sak nzenḡòn, bonḡ ghak ḡḡə' nə lak Sodòm bə Gòmora nə noḡsə nə njəwo nə.>>

*Ngə' Nə Nà' Cu Mantombi
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ Jisòs à duk fa wo də, <<Wèḡ jəḡ ḡkəḡə bùusə mù sè tum lòwèḡ ye'sə co nsunḡaan mutsətsə'rəə furùk wèn. Fana a bəbonḡ dè wènḡ kəḡə co no, nə kà yumok bəpsə co bùu.

¹⁷ Wèḡ nə sè kùk kù'c, bùusə bwiḡ nə ko lo wènḡ mù kənsurù, bùu sè wo tse' ndap piriya wèḡ nə ləp wènḡ mənə ndap piriya sè'.

¹⁸ Wo nə soḡ dapsə lo wèn mantombii ḡkwàha bùu gomè bə ḡkəḡkum wèn bùu mù. Anə ye ve'nə ya wèḡ tsoho fa wo nə ye bùu sè wo ka Nwi riḡ sè wèn ncèp nə njəm.

¹⁹ A ye-a ḡḡa wo ko lòwu, kà də wu sè jik dè wu nə cep vale kènə də wu nə duk dè yàlè duk. Mù duk ve'nə bùusə yusə wu nə cep sè nə və kə cùhu wù ghà nə wù sè də wu cep nə.

²⁰ Busə yusə wèḡ nə sè cep sè, nə kà sè yàwèḡ ye. Yònsə tē' awèḡ nə nə sè cep casə bohòwèḡ anə yi.

²¹ <<Mvək ànə nə ye, bwiḡ nə fa bwema awo də wo zə yà'wèn. Tē'ε nə gu bohòbwe awo sè' ve'nə. Bwe wèḡ nə gan tu nə lap mandzə ḡḡòzə tē' awo sè'.

²² Bwiḡ pwe' nə beḡ wènḡ njo liḡ am sè. Meḡu də ḡwə nə yi təḡḡ-a gəḡḡ tətè nə kə ləsə, fana nà'a yi nə yi nə tse' lùḡ.

23 A ye-a nga wo fa ngə' mvwe' lak mok fana wəŋ caŋ lo mvwe' lak mok sè zok. Mù duk ve'nə bùusə mù ri də wèeŋ nə kà fàak awèŋ sè wèŋ tse' ngògù mvwe' lak Izùre sè mèsə nga mùu mo ɲwè mù bwì foho vè laŋ.

24 <<Wèeŋ yuk, kaco mo sùkuù mòk yam ghak cicà ye yeŋ. Kaco ɲkwèŋ mòk yam casə ɲwè nè yi sè fàk ɲkwèŋ bohòna' nə yeŋ.

25 Nə yeè nə ve'nə fana mo sùkuù tse' ngòkwa nga yi kə dzeŋ-a co cicà ye, ngà fàk ɲkwèŋ kwa ye sè' wup, nga yi dzèŋ co ɲwè nè yi sè fà' bohòna'. A ye-a də wo to fa ɲwè nè yi tu ndap nə liŋ də Bezebù, ɲkum ze', ye də wo nə to bùu sè mùmvwè' ndap ànə lòoŋ bə liŋ sè yà' bup casə sè də Bezebù sə.

ɲwè Nə Aco Wèŋ Wəp Yi (Luk 12:2-9)

26 <<Nə yeè nə ve'nə fana kà də wèeŋ wəp ɲwè duk. Busə yusə wo səs lok-a yà' pwe' nə yəhə ntse'mòk jəja. Yusə yà' a səswihi pwe'fo', bwiŋ nə riŋ yà' ntse'mòk.

27 Yusə mù tsə' fa weŋ ndzə ndzəmè wèŋ tsok yà' maraŋ. Yusə wèŋ yuk yà' mvwe' səswihi, wèŋ fuŋ yà' mù ndundap.

28 Kà də wèeŋ wəp ɲwè nə aco yi zə ɲgùpni' yò, nə kà yòŋsə zə to nè'e duk. Wəp le Nwi nə aco yi gù bupsə to ni' yòbə yòŋsə yòba fo' mvwe' ngə' nə sə misə.

29 Njoroŋ sè aco wù ywiŋ ba dolà ba ye'e kaco mòk gbù tsooŋ sə nze nga tè' awèŋ ka bə zeŋ riŋ yeŋ.

30 Bohòwù nə wu yòŋwè, riŋtse' də nùəmtu sè mətuhù wèŋ yà'a pwe' yi a ta yà' taa.

31 Fana kà də wèeŋ wəp duk, bùusə wèŋ gha' njoroŋ sə wèŋ.

Wu Dzèeŋ-a Jisòs Yi Dzeeŋ Wu Sə'

32 <<Ye də bə bum ye'sə, ɲwè nə yi cep fis-a jəja mvwe' bwiŋ də yi ɲwè àm fana mù nə kə duk fa yi sè' ve'nə mantombii Tè' àm mabu.

33 Yà' ye sè' də a ye-a nga ɲwè nəmòk dzeeŋ mù mantombii bwiŋ də yi ka ɲwè àm yeŋ, ye də mù nə dzeeŋ yi mantombii Tè' am nə yi mabu, nə də mù ka yi sè' riŋ.

Mù Ka Fifi Jə Və, Mù Jə Və Dze'

(Luk 12:51-53, 14:26-27)

34 <<Kà də wèeŋ tsərə də yusə mù a vè ngògù sə nze fəeŋ nə jə və gù fifi duk. Mù a ka fifi jə vè, mù a jə vè fèk dzé'.

35 Mù a vè ngòlòkoksə mwe ngòlù bə tè' ye. Mo nə wà'ngwèŋ ngòlù bə ma ye. Yep bwe wèeŋ nə lə bə malii awo sè'.

36 ɲwè nə yi nə beŋ wuu nə ye sè' ɲwè nə mù nda'à wù.

37 ɲwè nə wu dzəm-a tè' yo kə ma yo àle nə casə mvə'nə wù dzəm mù, ye də wù ka yà'sə kəkurè ngòye ɲwè àm yeŋ. Ye sè' də ɲwè nə yi dzəm-a mombam ye kə mo ɲwəŋwè nə casə mù ye də yi ka yà'sə kəkurè ngòye ɲwè àm sè' yeŋ.

38 ɲwè nə yi kà-a də yi bək jəŋ ntəəŋ ye ya yi be' lo mù duk, ye də yi ka kəkurè ngòye ɲwè àm sè' yeŋ.

39 ɲwè nə yi lap-a də yi nə tse' swe'e yòŋsə ye yi fana yi nə bisə nà'. ɲwè nə yi jə yòŋsə nə nje co yusə wà bùu mù fana yi nə tse' swe'e sə.

Lələk (Mak 9:41)

40 <<Nga ɲwè nəmòok jə-a weŋ nə də <Və bèboŋ>, ye də yi duk fa yà'sə bohòmù. Nə ye də ɲwè nə yi duk-a mù də <Və bèboŋ> ye də yi duk fa yà'sə bohòŋwè nə yi à tum mù nə.

41 ɲwè nə yi duk fa ngà tsòhòbum Nwi də <Və bèboŋ>, bùusə nà'a ngà tsòhòbum Nwi fana yi nə tse' lələk sè' co ngà tsòhòbum Nwi. ɲwè nə yi duk fa-a ɲwè nə yi kəkurè mulisə Nwi də <Və bèboŋ> fana yi tse' sè' lələk nə co ɲwè nə yi kəkurè mulisə Nwi.

42 ɲwè nə yi fa-a bwe ye'e wèŋ mòk ɲgàp ndzəp nə fifi də bùusə nà'a ngà fàk àm fana mù tsok fa weŋ zinə də kaco lələk ɲgəŋgàŋ bisə yeŋ.>>

11

Jon Tumsə Ngàa Fàak Ye NgòFek Jisòs Yumok (Luk 7:18-35, 10:13-15)

1 Mvèk nə Jisòs ànə tip wes ngàa fàak ye sè hum-ncòp-ba sə fana yi me'rə mvwe' yà'sə, nə lo. Yi à lóo, nə sə kə yə'rə bwiŋ mùmvwè' ndaap piriya bùu Jus wèŋ, nə sə tsoho lo fa bwiŋ Ntirè nə Bèboŋ nə mùmvwè' buk lak sè Galili sə.

2 Anə geŋ Jon yuk bə bum sè Jisòs nə yi ɲkum ngà gèm bwiŋ nə à sə gùu fana yi tirə gesə lo fa nà' yumok cùhù ngàa fàak ye mok. Anə ye ye'sə nga Jon nə cu mù ndapndzəmè.

3 Jon nə də yà'a kə fek nà' də, <<Wu yà'sə ɲwè nə wo à duk də yi nə vèə nə kè, vées kək də yi cu ntòzok-e?>>

4 A kə dzèeŋ fana Jisòs duk fa wo də, <<Wèeŋ du, nə kə tsok fa Jon yusə wèŋ yuk, nə ye sè wèŋ yə bə lis awèŋ.

5 Bùu sè wo à loho lis sə ye fe'lə bum sè mok, bùu sè wo ànə sə ka gi sè gii. Ngàa kuturu wèŋ sə gùŋ, bùu sè wo à loho ntu' wèŋ sə yuk fe'lə bum. Mù sè lòkoksə bwiŋ mvwe' kpù, nə sə tsoho fa ngàa jìŋ wèŋ Ntirè nə Bèboŋ nə sè'.

6 Nə tsok læsə fa yi də mù duk də, rənşı bohòwə nè yi ka məmərè sə ntuù yi bùu mù tse' lok.>>

7 Wo ànə bwi ñkwèñ də wo lòo, fana Jisòs nə ye ngòtsòho fa bùu sè fo' yumok bə liñ Jon nə. Yi sə cep də, <<Wèñ ànə lo ñgəà fa' ngòkək ja'a yà? A ye ngòkè ja'a ñwə nəmòk nè yusə bwiñ cèep, yi sə dzəm ke' gu yusə wo cep sə nduk à? Ka le ve'nə yeñ.

8 Ye də wèñ à lòngòkè yə yè'sə yu yà lè? Anə ye də wèñ kə ye ñwə nəmòk nè yi à nitse' cəək sè bəboñ à? Nə yeè nə sè' də nsàap bùu sè wo nigè cəək sè bəboñ yè'sə kà ñgəà cugè. Wo cugè ma məmvwè' nto'o ñkəñkum wèñ.

9 Ye də wèñ ànə tesə lo yè'sə ngògù yà? A ye ngòkə yə ñgà tsòhòbum Nwi à? Ñ, a ve'nə zinə, yi yam gha' ñgàa tsòhòbum Nwi nsàp nè wèñ ri yàwèñ anə lañ.

10 Nà'a masinjà nè wo à còm nõnsə bum mok ndzənə Nwàk Nwi bə liñ ye nə. Wo à còm də, <Yeè, mù tumşə lõmasinjà àm kè mantombii wù.

Masinjà àm nə nə gu tsə'rə nõnsə fa wu mandzə yo nə.> >>

11 Fana Jisòs nə cep mali sèmok də, <<Mù sè tsè' wèñ yusə zinə də bwe sè wo à dzə wo sə nzenğòñ feñ pwe'fo', wo ka mòk nè yi cəsə Jon ñgà bəptesə bwiñ ntòdzə. Yi ye-a sè' ve'nə fana ñwə nè də yi jə'rə cəsə gha' mwve' gan ñkum Nwi yi nə yam gha' Jon nə.

12 Ye jəñ ghà nè Jon à sə tsòho, nə sə bəptesə bwiñ tē ñgə'a, gan ñkum Nwi sə sə ni fa ntu'ù bwiñ bə ñañ wùriñ. Bwiñ sè lə mègù bə ñañ ñkuj nə kə ni fo'.

13 Lùuk Musi bə ñgàa tsòhòbum Nwi wèñ pwe' à sè cèp sè' bə nzak gan Nwi yè'sə tètè ñkuñ Jon sə kə wè ye mankwèñ.

14 Nə ye də a ye-a wè wèñ dzəm bə zèñ fana Jon nə yà'sə Alajà nè wo à tsòho də yi nè vè ntsə'mòk nə.

15 Nwə nè yi tse'-a ntu' ñgòyuk bum fo', yi yuk.

16 <<Aco mu fahù ñgwì bù nè niè' nə ye'sə bə yà lè-ò? Wo ye'sə co bwe mòk sè wo tə muntèèñ, nə sə duk fa ñge' awo sè bə yà'wèñ ñàhagè jap də,

17 <Vès yəm ñkii sè wo fisgè ñwàñwè fo', wèñ kà dzeñ nə kà. Vès yəm ñkii kpə, wèñ kà mbeñ sè kom lok.>

18 Mù duk ve'nə bùusə Jon nə ànə və ye, yi kà rùk sə no, nə sə dzə zuzə. Bwiñ à yə ve'nə wo də yi tse' yõnsə ze' ndzə ni' i anə.

19 Mùu mo ñwè, mù a vè yàm, mù sè zə beñ, nə sə no rùk sè'. Fana bwiñ a yə ve'nə, wo duk də, <Wèñ ye ñgà no jàhù rùk bə tà zə bum kà ze' mòok nè'.> Wo to mu də ñge' ñgàa gù bup bə ñgàa ko

mbaam tas wèñ. Mègù də yumok kè làgè ñkuñ bwiñ riñ də a bəboñ kè bup àlè.>>

20 Yà'sə à mèe, Jisòs ye ñgə'a ñgòyàk buhu lak sè yi à gù manğəngèen ye fo', wo ye nə kà bup awo ñkwèñ bwiñ fa sə.

21 Yi sə cep də, <<Lak Corazi bə lak Bəsadà, wèñ cu bup. Mù duk ve'nə bùusə bùu lak Tayà bə Sidòñ wèñ ànə ye-a nsàap bum sè mù à gù tsə' fa wèñ yà'a wo bwère wo a kupsə lañ. A ye-a wo də wo a ni gàa cək, nə yok və ngònitsə' də wo kəacù lañ.

22 Mù sè tsè' wèñ də nùmbu sak nzak nè kè dzèen, Nwii nə kokşə ghak manziñ bohòbùu lak Tayà bə Sidòñ nə nõnsə wèñ yè'e.

23 Wèñ bùu lak Kàpanùm, wèñ sə nè ni' co də wèen nə kok lo mabu à? Wèen nə lo tsəson mwve' ñgə' ve'e bòn. Bum manğəngèen sè wo à gù yà' bohòwèñ yà'a ànə ye-a mwve' lak Sodòm də bwère lak awo sə cu mali niè' ntòfo'.

24 Mù sè tsè' wèñ də nùmbu sak nzak ye nùu, Nwii nə kokşə ghak manziñ bohòbùu lak Sodòm wèñ nə nõnsə wèñ.>>

Və Bohòmù
Ngə Wu Cum Yõnsə
(Luk 10:21-22)

25 Mvək ànə à ye fana Jisòs cep fis də, <<Mù kwasə wu-o, Tè'. Tà mabu bə nè sə nzenğòñ ba fo'. Wù a swihi gəsə bum yè'sə bohòngàa ñkərə nə ye bùu sè aco wo rēñ bum wèñ, nə niñtsok fa yà' bohòbùu sè wo co bwenke' wèñ.

26 Hòli, mù kwasə wu Tè', bùusə yà' bòkok wu sə vèə wù də wu gu yà' ve'nə.>>

27 Yi cep fe'lə sè' də, <<Tè' am a fa bum pwe'fo' ndzə bohòmù. Nwə nəmòk ka mwe nə riñ, ri mègù Tè' nə. Nwə nəmòk ka Tè' nə sè' riñ. Ri mègù yi mwe nə, nə ye bùu sè mwe nə dzəm də yi niñ tsok fa yà'wèñ sə.

28 Wèñ sè wèñ fàak, nə wo sə, wèen və bohòmù. Wèñ sè wèñ bək bum sè rərwi', wèen və bohòmù sè' ya mu gu wèñ, wèñ yõnsə.

29 Wèen yuj nsàp mandzə njàm, nə sə yə'rə jəñ bum bohòmù. Busə mu fùə, nə tse' ntəm nè bəboñ. Wèen gu-a ve'nə ya wèen nə yõnsə.

30 Busə mandzə àm ka guguj yeñ, nə ye sè' də bum sè mu nə naañ mu tuhù wèñ sə fufup.>>

12

Jisòs Cèp Bə Nzak Nùmbu Dzə
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

1 Nùmbu dzə mòk à ye, Jisòs bə ñgàa fàak ye wèñ sə gi ca mwve' nzum nzanj bùu mok wèñ. A ye ñga njè sə ya ñgàa fàak ye sə wèñ wùriñ. Wo ye ñgòkəp tu nzanj mok də ya wo zə.

² Bùu mok wèŋ à ye fo', n̄ga wo bùu Faràsi. Wo ànè ye mvəsè yà' gù vè'nè fana wo cep bohòjisòs. Wo ðuk fa nà' dè, <<Ngàa fàak yo wèŋ sè gù yusè lùuk avès ka vè'nè dzəm. Wo sè kúp nzaŋ nùmbu dzè bùu yà?>>

³ Jisòs bùuŋ ðuk fa wo dè, <<Wèŋ ka yusè Devid bə bùu ye wèŋ à gùu n̄ga njè ya wo yà'a ndzənə n̄wàk taŋ yuk à?>>

⁴ Mù sè dè mvə'nè njè ànə yaŋ wo, bə bùu ye wèŋ kə ni munda'à Nwi, nə yep zə ntuk brəd sè wo à nòŋsə ngòkùksə Nwi fo' yà'a. N̄ga ànə ye dè kaco n̄wè zə lok fàk brəd ànə yeŋ, tse'n̄ga zə mēgù nà' n̄gàa fa satikà' wèŋ.

⁵ Mòok sè' dè wo à còm ndzənə n̄wàk lùuk Musi dè a dzèngè nùmbu dzè fana n̄gàa fa satikà' wèŋ sè gù fàk mu nda'à Nwi, n̄ga lùk sè kà vè'nè dzəm, nə kà nzak fo' tse'. Wèŋ ka yà'sè sè' yuk yuk à?

⁶ Mù dè mu tsok wèŋ dè yumook yè' sè yà' yam ghak ndap Nwi nə.

⁷ Anə ye-a dè wèŋ ri yusè Nwi à cèp dè yi kwa ghak n̄ga bwiŋ sè koksə manziŋ nə non̄sə n̄ga wo sə fa yi satikà'. Wèŋ ànə rēŋ-a ncèp ènə bwèrè dè wèŋ ka bùu sè wo ka jòn gu dè wo bup ðuk fa.

⁸ Yusè dè mùu mo n̄wè, mu Tà nè mù tse' n̄aŋ bə nùmbu dzè nə mù.>>

*N̄wè Nè Yi A Kp̄u Bo Ma Mò'fis
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

⁹ Anə geŋ, yi ye'e me'rə fa'nə, nə kə ni m̄m̄vwe' ndap piriya awo mòk.

¹⁰ N̄wè n̄əmòk à ye mbwa nè bo ye à kp̄u ma mò'fis. Bùu sè fo' sè fek Jisòs ðuk dè, <<Co lùk ka dzəm dè wo luŋsə n̄wè nùmbu dzè dzəm à?>> Wo ànə sè fek yi vè'nè dè ya wo ko yi bə nzak dè yi gù fàk nùmbu dzè.

¹¹ Yi ðuk fəsə fa yà'wèŋ dè, <<A fēŋ ndà nè yi tse'-a nsùŋga ye mò'fis, fana nà' gb̄u ni sənə wu n̄ga a nùmbu dzè, yi me'rə nà' ca, nə kà nà' sè fis-è?>>

¹² Wèŋ ri yàwèŋ sè' dè yòŋsə n̄wè gu ghak nsùŋgaŋ. Sə tsə' yà'sè dè aco n̄wè gu li bəbōŋ nùmbu dzè anə.>>

¹³ Fana yi bùuŋ ðuk fa n̄gà' nè n̄gà bo bup nə dè nà'a n̄ep fis yak kw̄iŋ nà' sè. N̄gà' nə n̄ep fis yà', fana yà' ḡaŋ sè' co ma mòk nə.

¹⁴ Bùu Faràsi wèŋ à yə vè'nə, wo lo yàwo ngòkè cu kwe' m̄tuhù yi mvə'nè wo nə zə yi.

¹⁵ Jisòs ànə riŋ bə zeŋ fana yi coho me'rə fo'. Bwiŋ à yù lóyi sè' wùriŋ fana yi gu wo yiyaŋ awo me pwe'.

¹⁶ Yi tipsə yà'wèŋ sè' dè kà dè yà'a gu co bwiŋ riŋ bə bum sè yi sè gù sè ðuk.

¹⁷ Bum yè'sə ànə sə ye vè'nə dè ya bum sè n̄gà tsòhòbum Nwi nè liŋ yee Izayà nà'a à cèep bùuŋ və zìnə.

¹⁸ Yi à cèp dè Nwi à ðuk dè, <<Nè'e n̄gà fàk àm nè mù a cokfis yi.

Mù mvə'fo' wùriŋ, ntum àm sè kwa bohòyi sè' wùriŋ.

Mu nə fa yi yòŋsə àm sè', ya yi tsoho lo fa buhu lak sè sè nzeŋgòŋ sè pwe'fo' mvə'nè mù sə sak.

¹⁹ Yi nə kà cù sè fenə, nə kà bwiŋ sè mandzə bə n̄aŋ sè' ko ke'ca.

²⁰ Yi nə ye fàè bohòbùu sè wo jì n̄aŋ, nə sè gu bəbōŋ bohòbùu sè wo ka tətəsə tse'.

Yi nə təəŋ megu vè'nə, nə kà teŋsə tètè zìnə ye nə nè ghak li ntse'mòk.

²¹ A nə ye vè'nə fana, bwiŋ pwe' nə naaŋ megu tu mok bohòyi.>>

*Wo ðuk Dè Jisòs Tse' N̄aŋ Ze'
(Mak 3:22-30; Luk 6:43-45, 11:14-23, 12:10)*

²² Anə geŋ, bùu səmok wèŋ jəŋ və fa Jisòs n̄wè n̄əmòk nə yi à loho lis, nə kà cù sè' sè cèp. Yi à ye vè'nə bùusè yi à tse' yòŋsə ze' mòk ndzə ni' yi. Jisòs à guŋsə n̄wè ènə. Lis ye sè à mùhu fana yi cep fe'lə cù sè'.

²³ N̄go bwiŋ nè à ye fo' nə pwe' à mərə bə nsap yu nè Jisòs gu nə. Wo sè fek ke'ca fo' ðuk dè, <<N̄wè ènə n̄gwàaŋ yi nè wo à ðuk dè liŋ yee nə ye dè Mo Devid* nə àle-ò?>>

²⁴ Bùu Faràsi wèŋ à yuk bum yè'sə fana wo ðuk dè, <<Yi be' fisgè ze' bə n̄aŋ sè a fagè yi yà' n̄kum ze' wèŋ, nə liŋ yee Bezebù nà'a.>>

²⁵ Jisòs à ri yusè wo sè tsərə sè, fana yi ðuk fa wo dè, <<A ye-a n̄ga lak mok gà'a zəzok, nə sè lū mòk bə mòk, fana lak yà'sə yà' kà tètè cu. Nə ye sè' dè buk lak mòok gà'a na bə bòp zəzok, nə sè lū mòk bə mòk, nà'a nə gb̄u sè' ghà nə. A ye-a sè ndap n̄wè, yà' megu sè' vè'nə.

²⁶ Ye dè a ye-a n̄ga Satà be' fis ze' nè Satà nə ye dè yà'sə sè niŋtsok dè wo ka yà'sə cù mò'fis yeŋ. Ye dè gaŋ Satà sè nə gb̄u mvək mwejo.

²⁷ A ye-a dè mù sè be'fis ze' bə n̄aŋ Bezebù fana bùu awèŋ wèeŋ be'fisgè yàwo bə n̄aŋ sè ndà? Nsàp fàk bùu awèŋ nə, sè niŋtsə' ðuk dè wèeŋ bə jòn.

²⁸ A ye-a dè mù sè be'fis yà' bə bo sè Nwi fana ye dè gaŋ n̄kum sè Nwi sè yà' kəəp vè bohòwèŋ laŋ.

²⁹ Kaco n̄wè n̄əmòk ni to munda'à n̄gà n̄aŋ, nə fis jəŋ lo yumok mbwa yeŋ. Tse'n̄ga yi ko kì nòŋsə to n̄gà n̄aŋ nə bə kù n̄kuŋ yi ni to ndap nà' nə.

* 12:23 12:23 Bùu Jus wèŋ à riŋ dè n̄kum n̄gà gèm bwiŋ nə, nə tesə bohòŋgwi bù Devid. Nà'a n̄jo nə wo à sè fek dè jisòs mo Devid àle nə.

³⁰ <<Nwè nê yi ka-a vesi yeŋ, ye dâ yi ŋwè nê yi sê bɛŋ mɛ. Nwè nê yi sê kâ-a vesi bəbɛ' tɛ' e bənɛ, ye dâ yi sê sɛsɛ ye sɛsɛ.

³¹ Mɛ sê tsà' wɛŋ dâ nsàp bɛp nê ŋwè gɛ nà' kɛ yi cɛp cɛɛpə àlɛ' pwe', aco wo nê swi fa yi nà'. Mɛgu dâ kaco wo nê swi fa yuk ŋwè nê yi bɛpsə liŋ Yòŋsə Nê Rɛrɛŋ nê yeŋ.

³² A ye-a ŋga ŋwè nəmòk cɛp yumok sê bɛp bə liŋ am, mɛm mo ŋwè fana aco wo nê swi fa yi yà'. Nwè nê yi cɛp-a ye yusə bɛp bə liŋ Yòŋsə nê Rɛrɛŋ nê fana wo nê kâ yi yà' swi yuk fa mvèsə nê mvèsə.

³³ <<Wɛɛŋ riŋ dâ wu tse'-a tɛ nê bəbɔŋ fana ye dâ tɛ nê zəm sà' ntɔ'o sê bəbɔŋ. A ye-a ŋga tɛ nê nê bɛp, ye dâ ntɔ'o ye sê nê ye sè' sê bɛp. Wo rigə tɛ bə nsàp ntɔ' nê yi sê zəm.

³⁴ Wɛŋ ŋgwi bwiŋ no, wɛŋ tsəm dâ aco wɛŋ cɛp yusə yà'a bəbɔŋ yè'sə va ŋga wɛŋ bɛp vɛ'nə-ɛ. Cɛu ŋwèe cɛp fis mɛgù yusə yà' rwiŋ cu sê ntɛɛ yi.

³⁵ Nwè nê yi bəbɔŋ, lòksəgə yusə yà'a bəbɔŋ, nê sê fis və sà' zɛŋ. Nwè nê yi lòksəgə ye bɛp, fis vəgə ye sà' bɛp sə.

³⁶ Wɛɛŋ riŋtse' pap duk dâ, nɛmbu nê wo nê sak bwiŋ, ndaənɔwè pwe' nê sak bə ncɛɛp sè yà' à tesə yuk kə cùhù ŋgəŋgəŋ pwe'fo', a dzəm ye sè yi à cɛp basə wà pwe'.

³⁷ Wo nê sak ndaənɔwè pwe' bə yusə yà' tesə tsə sà' kə cùhù yi. Anə ye zɛŋ sè yà'a nê gu wu, wù gbɛ nzak, kə kà' àlɛ.>>

Bwiŋ Dzəm NgòYə Manɔŋgəŋgəŋ

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Ngàa yə'rə fa bwiŋ lùk bə bɛm Farasi mok wɛŋ à duk fa Jisòs dâ wo dzəm dâ nà'a gu niŋtsok fa wo yu manɔŋgəŋgəŋ ya wo ja'a nê riŋ dâ yi tse' nàaŋ sè Nwi a fa yi àlɛ.

³⁹ Jisòs dâ, <<Kàcò! Ja'a na yòo mvə'nə bɛm sè ŋga'a yè'e bɛp, nê kà Nwi sè' ri-ɛ. Wɛŋ fek mɛ dâ mɛ gu yu manɔŋgəŋgəŋ, mɛ nê kà nà' gu. Manɔŋgəŋgəŋ nê wɛɛŋ nê ye nê mɛgù nê nà' à ye bohòŋgà tsòhòbɔm Nwi nê liŋ yee Jonà nà'a.

⁴⁰ Mvə'nə Jonà à cu sè vəə fuk marəŋ tɛ' ndzəm sè' tɛ' yà'a, mɛm mo ŋwè, mɛ nê cum sè ntònze sè' vɛ'nə.

⁴¹ Nɛmbu nê Nwi nê sak nzeŋgòŋ fana bɛm lak Nenevi wɛŋ nê lokok sà', nê cɛp fis dâ wɛŋ sè nié' yè'e wɛŋ gbɛ nzak. A nê ye vɛ'nə bɛm sè Jonà à nê tsoho fa bɛm Nenevi wɛŋ fana wo kupsə, nê bwi fa bɛp awo ŋkwɛŋ. Nê ye dâ yumook yè' sè yà' yam cəsə Jonà nê.

⁴² Nɛmbu nzak nê ye sè', ŋkum nê yi ŋwàŋwè nê yi à tesə və mvwe' lak Sibà nà'a nê lòkok sà' mɛ tuhù wɛŋ, nê cɛp fis sà' dâ wɛŋ gbɛ nzak. Anə ye vɛ'nə bɛm sè

yi à lòkok haan mvwe' sè səsap wùriŋ ŋgòkə yu'rə ncɛɛp ŋkərəðə sè Sòlomù à sè cɛɛp. Nê ye dâ yumook yè' sè yà' gu ghak Sòlomù nê.

Mvə'nə Yòŋsə Nê Bɛp Lògəə, Nə Sə Bwi Və

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21, 11:24-26)

⁴³ <<A yegə dâ a ye ŋga yòŋsə ze' tesə mè'rə-a ŋwè, yi gi jam dzɔŋ ke' mvwe' nze nê ji ndzəp nà'a ŋgòlɔp mvwe' nɛm. Yi kà mvwe' nɛm sə yə,

⁴⁴ fana yi tsərə dâ, <Mɛ nê bwi fohò lo fe'lə mvwe' ndap àm nê mɛ a tesə və fo' nê.> Yi bwiŋ fohò və fo' fana yi yə ŋga nà' nòwà, ŋga wo kùrə rɛŋsə nòŋsə nà' bəbɔŋ lāan.

⁴⁵ Fana yi lo, nê kə to jəŋ və fe'lə yòŋsəə ze' mok sè wo bɛp cəsə yi wɛŋ sàmba, wo kə ni cum fo'. A ye vɛ'nə fana yà' bɛp wesə bohòŋwə ènə mok mankwɛŋ nê nòŋsə mvə'nə à ye to mantombi. A nê kə ye bohòwɛŋ bɛm sè bɛp sè ŋgà'a yè'e sè' vɛ'nə.>>

Ma Nə Ye Bwema Jisòs

⁴⁶ Yi ànə sə cɛp mali bohòbɛm sə wɛŋ ntòvɛ'nə fana ma ye bə bwema ye wɛŋ kə təəŋ sè mbi dâ wo dzəm dâ nà'a və bə yà'wɛŋ cɛp yu səmok.

⁴⁷ Nwè nəmòk tsok yi dâ, <<Ma yo bə bwe ma yo wɛŋ tə sə mbi dâ wenə wɛɛŋ cɛp.>>

⁴⁸ Fana yi fek ŋwè nê nà' tsà' yi nê dâ, <<Ma am bə bwema am wɛɛŋ ndà wɛŋ? >>

⁴⁹ Yi niŋ gesə lo ŋgàa fàak ye sə wɛŋ bə bo, nê sə cɛp dâ, <<Curə ya' yè'e ma am bə bwema am wɛŋ sə.

⁵⁰ Nwè nê yi gu-a yusə tɛ' àm mɛbu sə dzəm sə, ye dâ yi yà'sə moma am, nê ye njè' am, bə ma am sè' yi.>>

13

Gbu' Ngà Bi Ngwii Bum

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Jisòs à tesə tsə munda'à sè' nɛmbu ànə, nê kə cum ŋgɛ ndzəp Galili.

² Bwiŋ kə man mvwe' sè yi cu sə wùriŋ, fana yi ni cum ye sə mok sənə ŋgwes mòk. Bɛm sə wɛŋ pwe' təəŋ yàwo ma mɛ mfɛŋ.

³ Yi sə tsoho fa yà'wɛŋ bum ŋkəuŋntɛŋ bə gbɛ'. Yi à cɛp mòk dâ, <<Ngà bi ngwii bum mòk à lo dâ yi kə ŋwə ŋgwii bum mòk.

⁴ Fana mvə'nə yi à sə ŋwè yà', mok gbɛ ŋgɛ mandzə fana swiŋ wɛŋ kə tɛ'e zɛ lo yà'.

⁵ Ngwii mok gbɛ mvwe' nze lis. Ncàk kà fo' ŋkəuŋ ye fana yà' to, nê kà mandzə ŋgòsòŋgəŋ tse'.

⁶ Nùm à to kok fana yi tɛŋ zə yà'. Mvè'nè yà' ànə ka ngàŋ bəbɔŋ tse' fana yà' kpɛ.

⁷ Ngwii mok gbɛ yàwo mvwe' ndik sè bə njàk. Ndik sə kuk, nə lim te'lə tse' yà'.

⁸ Mok à gbɛ yàwo mvwe' nze nɛ bəbɔŋ, nə zəm ngwɛ. Mok zəm wuriŋ co nkɛ mò'fis, mok hum ntùŋfu, mok hum tɛ'.

⁹ Nwè nɛ yi tse'-a ntu' ngòyuk bum fo', yi yuk-a.>>

Jisòs Tsè' Njo Nè Yi Cɛp Bum Bə Gbɛ' Nə

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Anə geŋ, ngàa fàak ye sə wèŋ kə fek yi də, <<Wù sə cɛp mègù bohòwo bə gbɛ' bùu yà?>>

¹¹ Yi duk fəsə fa yà'wèŋ duk də, <<A bùusə wo ka yàwo mandzə nɛ Nwi a fa wo co wo rɛɛŋ bum sə yà' cu swihi mvwe' gaŋ nkum Nwi sə tse'. Nwi à fa weŋ yàwèŋ mandzə ànə laŋ.

¹² Yusə də, nwè nɛ yi tse'-a yumok, Nwii nə jo naaŋ fa fe'lə yi mok sè' ya yi tse' nkɛwɛntɛŋ. Nə ye də bohòŋwè nɛ yi ka ye yumok tse', Nwii nə jəŋ fis gesə lo moòm nɛ yi tse' nə fo'.

¹³ Njo nɛ mù sə cɛp bohòwo bə gbɛ' nɛ də bùusə wo tse' lis, nə kə bum sə yə, wo tse' ntu', nə kə bum sè' sə yuk. Wu tsè'-a wo yumok, wo kə sè' rɛɛŋ.

¹⁴ Ye də bum sə ngà tsòhòbum Nwi nɛ liŋ yee Izayà à cɛp yà'a kə kùrə zinə mutuhù wo. Yusə yi à cɛp sə də, <Wèeŋ nə yuk bum, nə kə yà' rɛɛŋ yuk, Wèeŋ nə sə kək, nə kə yə.

¹⁵ Busə ntum bùu yè'sə wèŋ a gu bɔp laŋ. Ntu' awo loho, fana wo lok lis awo sè'. Ka-a ve'nə yeŋ də bwère wo yə ri bə lis awo, nə yuk bə ntu',

Fana nə rɛɛŋ sə ntuù wo, Ya wo bùuŋ və bohòmù, mù luŋsə wo.>

¹⁶ Fana rɛŋsi bohòwèŋ bùusə lis awèŋ sə yə fana ntu' awèŋ sə yuk bum yo.

¹⁷ Mù sə tsè' weŋ yè'e yusə yà'a zinə də ngàa tsòhòbum Nwi bə bùu sə wo kəkùrə bohòNwi wèeŋ ve'ɛ wuriŋ sə wo à dzəm co wo ye ja'a bum sə wèŋ sə yə yè'e, nə kə mandzə nɛ tse'. Wo dzəm sè' co də wo yuk bum sə wèŋ sə yuk yè'e, nə kə sè' yuk.

Jisòs Tsè' Rɛŋsə Gbɛ' Ngà Bì Bum Nə

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ <<Wèeŋ yuk-a ngà'a mvè'nè mù nə tsok rɛŋsə gbɛ' ngà bì bum nə.

¹⁹ Nwèe yuk ncɛp gaŋ nkum Nwi, nə kə bə zeŋ rɛɛŋ fana ze' nə və, nə kə jəŋ fis lo yusə wo bì yà' sə ntuù yi sə. Nà'a yà'sə ngwii sə yà' à gbù ngà mandzə sə.

²⁰ Ngwii sə wo à nwè yà' fana yà' gbɛ munnə nze nɛ a fo' bə lis nə, a nwè nɛ yi yuk ncɛp nə fana yi kwa bɔŋsə toho bə zeŋ ve'ɛ wuriŋ.

²¹ Fana nà' kə ngàŋ sə ntuù yi sò. Yi təəŋ moòm ghàr. Ghà nɛ ngə' və bohòyi gbɛ gesə lo fo'.

²² Ngwii sə wo à nwè yà' mvwe' ndik sə bə njàk sə, nà'a yi nɛ yi yuk ncɛp nə fana bum nzeŋgòŋ nə ye ntum nɛ ngòtse' ghàk wèŋ kə lim te'lə tse' ncɛp nə fana nà' kə zəm.

²³ Nə ye də ngwii sə yà' à gbù mummvwe' nze nɛ bəbɔŋ sə nwè nɛ yi yuk ncɛp nə, yi rɛɛŋ bə zeŋ. Fana yi zəm ngwii ghà mòk nkɛ mò'fis, mok hum ntùŋfu bə hum te' wèŋ.>>

Jisòs Mək Gbɛ' Te'

Mvè'nè Gaŋ Nkum Sə Mubu Cu

(Mak 4:30-34; Luk 13:18-21)

²⁴ Yi à tsè' fa fe'lə yà'wèŋ gbɛ' mòk sè' də <<Aco wo fa'rə kok gaŋ nkum sə mubu sə bə nwè nɛ nòmòk nɛ yi à kə bì ngwii bum sə bəbɔŋ mù nzuù yi.

²⁵ Yi ànə sə noon dzəm lo fana nwè nòmòk nɛ nà'a bɛŋgè yi kə bì ngan sə bɔp sə yà' səsə nzan mvwe' nzan sə yi anə bì sə. Yi bì ngan sə ve'nə fana yi be' mandzə ye, nə lo yuye.

²⁶ Ghà nɛ nzan sə à kùk tətè nɛ ye ngòfis tu fana ngan sə lokok sè'.

²⁷ Bwe ngàa fàak ngà nzum nə kə fek yi də, <Tà, vès də wù à bì mègù mù nzuù wù ngwii bum sə bəbɔŋ àlaa. Ngan sə bɔp nə və nə fo' fò?>

²⁸ Ngà nzum nə duk fəsə fa wo də, <Gù yu yà'sə nwè nòmòk nɛ yi ka mù dzəm.> Wo fek fe'lə yi duk də, <Ye də wù dzəm də vès lo kə co'rə mak yà' à?>

²⁹ Yi dzeŋ də yi ka dzəm. Yi də bùusə aco ghà nɛ wo sə də wo cok mak ngan sə fana wo co'rə bɔpsə nzan mok bə ngan sə yà' səsə nzan sə.

³⁰ Mè'rə yà'a kuk mvwe' mò'fis ve'nə tètè mvək nɛ ngòkup yà' kə dzeŋ. Mvək ànə dzèŋ nùu fana mù tsok fa ngàa kəkup sə wèŋ də, <Wèeŋ co'rə be'lə to ntòŋgan sə bɔp yà'a mvwe' mò'fis, nə kiŋ yà' bə mbək bə mbək ya wo tɛŋ yà'. Nə tsok wo sè' də wo kɔp naaŋ gesə fa mù nzan sə mù tà'a mù.> >>

³¹ Jisòs à tsè' fa mali wo gbɛ' mòk sə də, <<Gaŋ nkum sə Nwi sə co ngwii tɛ nòmòk nɛ wo to nà' də mostà, nɛ nwè nòmòk à kə bì nà' mù nzuù yi.

³² Nà' jə'rə càsə ngwii bum sə wo bigè mù nzuù pwe'fo' yi. Ghà nɛ nà'a kùuk, nà' yam casə mok sə pwe'fo' sè' yi. Nà' bùuŋ tɛ nɛ ghan wuriŋ. Swiŋ wèŋ və, nə sə kə ci ndap awo munnə ntaŋ ye sə.>>

³³ Yi cɛp fe'lə gbɛ' mòk də, <<Gaŋ Nwi sə co yis sə njwàŋwèe jəgə yà', nə gesə sənə tasàa mfòŋ tɛ', nə top yà' tètè yà' kok pwe' yè'e.>>

³⁴ Bum yè'sə pwe'fo', Jisòs à sə tsòho fa gù bùu sə wèŋ yà' bə gbù' bə gbù'. Yusè co yi à tsə' fa wo jì gbù' à ka yeŋ.

³⁵ Yi à gù ve'nə ya yusè ŋgà tsòhòbum Nwì à cèp bə lĩŋ ŋgà gèm bwiiŋ bəuŋ və zĩnə. Yusè yi à cèp sə də,
<<Mù nè muk cùu am, nè sə cep bum lòon fo' bə gbù' bə gbù'.

Mù nè cep bum sè mvə'nè nzenŋòŋ à yè yèe, yà' sè cum megu mvwe' səswihi.>>

³⁶ Anə geŋ, yi me'rə kwe' bù nè fo', nè ni lo yuye mù nda'à. Ngàa fàak ye wèŋ a be' løyi fo', nè sə fek yi də nà'a tsok reŋsə fa wo gbù' nè də wo à bi ŋgaŋ sè bup mvwe' nzum nà'a.

³⁷ Yi sə tsòho reŋsə fa yà'wèŋ duk də, <<Nwè nè ŋgà bi ŋgwii bum sè bəboŋ sə, a mùu mo ŋwè.

³⁸ Nzum sə nzenŋòŋ nə, ŋgwii sè bəboŋ sə, a bùu sè wo cu yàwo mvwe' gaŋ ŋkum Nwì sə fana ŋgaŋ sè bup sə yàwo bùu sè wo cu yàwo ma nè zə'.

³⁹ Nwè nè yi à bi ŋgaŋ sè bup sə, a zə' nè bə tu ye. Mvək nè ŋgòkup bum sè wo à bi sə yà'a nzenŋòŋ nè mvə'nè nà' mèe, fana ngàa kup bum sə yà'sə masinjàa Nwì wèŋ.

⁴⁰ Mvə'nè wo à benə ŋgaŋ sə, nè teŋ yà' yà'a, anə ye numbu nè nzenŋòŋ nè mè sə' ve'nə.

⁴¹ Mùu mo ŋwè, mù nè tumsə masinjàa am ŋgòte'e fis yusè yà' cu mvwe' gaŋ sə, sè co yà' jəŋ və bup, nè ye bə ŋgàa gù bup wèŋ pwe'fo'.

⁴² Wo swekfis wes wo ve'nə fana wo kə mak gesè lo wo sə mvwe' sè mis sə kùə. Yà'a mvwe' sè bwiiŋ nè sə waŋ, nè sə zə nzòŋ fo'.

⁴³ Nà'a sè' mvək nè bùu sè wo yàwo kəkurè ma nè Nwì wèŋ nè sə to reŋ co nùm mvwe' gaŋ tē' awo. Nwè nè yi tse'-a ntu' ŋgòyuk bum bə zeŋ, yi yuk a.

Jisòs Cèp Fe'lə Bə Nzak Gaŋ ŋkum Sə Mubu

⁴⁴ <<Gaŋ sè Nwì sə yà'a co yumok sè yà' gù nteŋ sè yà' à swihi nòon mvwe' səmok. Nwè nəmòk anə kə ye yà' fana yi ses lok yà'. Yi kwa ve'e, nè kə caŋ seŋ bum sè yi tse' pwe'fo', nè kə ywiŋ jəŋ nzum sè mvwe' yà'sə.

⁴⁵ <<Gaŋ sè Nwì sə yà'a sè' co ŋgà gi gi nteŋ nè yi à sə ləp nsəp lis mòk nè wo togè nà' də perèl.

⁴⁶ Yi ànə ye perèl nè mò'fis nè nà' gu nteŋ fana yi lo, nè kə seŋ bum ye sè yi tse' sə pwe'fo', nè kə ywiŋ nà' bə zeŋ.

⁴⁷ <<Gaŋ sè Nwì sə sè' co ram mòk nè wo màk gèsè nà' sə ndzəpə fana nsəap fuk kwəŋ ni ca zəzok zəzok nduk.

⁴⁸ Nà' ànə rwiŋ fana wo fis lo nà' mù mfèŋ fana nè cum nze, nè ye ŋgòte'e yà'. Wo sə swèk gèsè lèsè bəboŋ sənə yumok, nè sə fis mak sè bup sə.

⁴⁹ Nùmbin nè nzenŋòŋ mèe, anə ye sè' ve'nə. Masinjàa Nwì wèŋ nè vòə, nè kə gapsə fis bùu sè wo yàwo kəkurè ma nè Nwì bə sè wo ka yàwo kəkurè yeŋ wèŋ zok.

⁵⁰ Wo mak gesè lo bùu sè wo ka kəkurè yeŋ sə mvwe' nəmòk nè mis sə kùə ca. Yà'a mvwe' sè ŋwèe nè sə waŋ, nè sə zə nzòŋ ca.>>

⁵¹ Yi fek yà' də yà' reŋ bə bum sè yi cèp yè'sə pwe'fo' laŋ àle. Wo də hòli.

⁵² Yi tsok fa fe'lə yà'wèŋ də, <<Ye də wèŋ ri də ŋgà yə'rè lək nè yi a bəuŋ də mù yə'rə yi mvə'nə gaŋ sè Nwì cu, yi co ŋwè nəmòk nè yi tse' taap ye. Aco yi fis və to bum sè zəm mù tà'a yi, nè fis sè fi sè'.>>

⁵³ Jisòs ànə cep wes gbù' yè'sə fana yi me'rə fa'nə, nè lo.

*Bùu Lak Jisòs Wèŋ Bèŋ Yi
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

⁵⁴ A kə dzèŋ là' yi fana yi kə yə'rə bwiŋ mùm'vwe' ndaap piriya àwo wèŋ. Wo à mərə ve'e wùriŋ, nè sə cep duk də, <<Nwè nè'e a jə nsəp ŋkərə nè'e nè ye nsəap fàak sè yà' gu wùriŋ yè'e fòve'nə-ε?

⁵⁵ Nè'e ka mo kapindà nà'a yeŋ-ε? Nè'e ka yi nè wo to liŋ ma ye də Mèri nà'a yeŋ-ε? Jem bə Jòsep bə Saimè nè ye Judàs wèŋ ka bwema ye wèŋ yeŋ nè?

⁵⁶ A cugè feŋ ka sè' ves njè' ye wèŋ pwe' yeŋ nè? Aco yè'sə ye ve'nə va?>>

⁵⁷ Fana wo kà yi mok dzəm. Anə geŋ Jisòs nè tsok fa ye yà'wèŋ də, <<A yegè də wo jəgè ŋgà tsòhòbum Nwì ma nè yi lòföpwe' co ŋwè. A kə dzèŋ mvwe' lak ye, nè ye mù nda'à yi fana wo kà yi co yumok jə.>>

⁵⁸ Yi à ka fàak sè yà' gu fa'nə ŋkəuŋ gu bùusə bùu sè fo' sə wèŋ à ka dzədzəm sə ntu' wo tse'.

14

*Kpù Jon Ngà Bàptesə Bwiŋ
(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9; Jon 6:1-14)*

¹ Ghà ànə à ye, ŋkum Heròyuk bə bum sè Jisòs sə gùu sə.

² Heròn duk fa ncinda'a ye wèŋ duk də, <<A Jon ŋgà bàptesə bwiŋ, yi a tesə vè fe'lə mvwe' kpù yà'sə laŋ. Nà'a njo nè yi sə gù to bum maŋgəŋgəŋ sə.>>

³⁻⁴ Yusè də Heròà fis jə ŋgwe moma ye Filip. Yi ànə gu ve'nə fana Jon sə dūhu gəŋeŋ fa yi də, <<Ka bəboŋ bohòwù ŋgòjə ŋwà ànə co ŋgwe yo yeŋ.>> Anə ye ve'nə fana Hèrodiyà ŋgwe Filip nè fimsə mis tətè Herònə ko nisə Jon ndapndzəm.

⁵ Yi ànə dzəm də yi zə Jon nə fana yi sə wəp sà' bùusə bwiinj dukgə də Jon nə ngà tsòhòbum Nwi.

⁶ Numbu nè wo à dzə Herònə à dzèj sòmok fana mo Hèrodiya nè nè ngwəngwèj à kə kà dzej mvwe' sè bwiinj à mà cu sè. Yi kanj ve'e tètè ni' bonj Herònə.

⁷ Herònə kej də yusə nà' dzəm yà' pwe'fo' yi nə fa tsoj nà'.

⁸ Mvè'nè ma ye tip yi fana yi duk fa Herònə də, <<Fa mu tu Jon ngà bàptesə bwiinj nà'a ngà'a fəj mənə tasà.>>

⁹ Manziy à ko nkum nə ve'e wuriy. Fana njo nè yi anə kej to lanj, nə ye fe'lə sè' bùu bùu sè wo mà fo' sè fana yi duk də yà'a kə jəj və fa nà'.

¹⁰ Yi à tum lòo, wo kə gwe' tiy fis tu Jon mu ndapndzəmè anə.

¹¹ Wo jəj və yà' mənə tasà, nə kə fa manjwà nè. Yi jəj yà', nə jəj lo fa ma ye.

¹² Ngàa faak Jon nə wèj à kə jə wèj ni' ye nè, nə kə tuuj nà'. Wo à tuuj wes, wo lo, nə kə tsok fa Jisòs.

¹³ Jisòs ànə yuk ve'nə fana yi ni ngwes mòk, nə lo mvwe' mòk sè bwiinj fo' bùə. Mfèj bù nè ànə yuk ve'nə fana wo tesə mvwe' buhu lak sè yà' kuəp fo' pwe', nə yuj lo yi sè' bə kù.

¹⁴ Yi à kə tesə ngu ndzəp fana yi ye bwiinj ve'e nduk nè nduk. Ntəm ye rwiinj bə manziy fana yi gu mesə fa sè wo tse' yiyanj, yiyanj awo sə.

Jisòs Fa Bwiinj Ncùhù Tàj Zuzù
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹⁵ Nùm à co fana ngàa faak ye wèj və bohòyi, nə kə duk fa yi də, <<Yè'e mvwe' sè bwiinj kà fənə cugə, nùm nə coònə sè' lanj. A bèbonj də wu duk bùu yè'e wèj lo ndzə ntòlak, nə kə ywiinj zù yumok nja.>>

¹⁶ Jisòs duk ye də, <<Yà' wèj nè kà lo. Wèj kək fa wo yumok wo zù.>>

¹⁷ Wo duk fa yi də, wo tse' mègù ntuhu brəd tāj bə fuk ba nè ba.

¹⁸ Yi də yà'a jəj və fa yi yà' fən.

¹⁹ Anə gej yi duk fa bùu sè wèj pwe' də yà'a cum nze mənə ngan. Yi jəj kotse' ntuhu brəd sè tāj nə ye fuk sè ba sə, nə kək gesə lo mubu. Yi kwəsə Nwi, nə sè bə'rə yà', nə sè faha ngàa faak ye sè wèj. Wo jəj, nə gap lo fa manjo bù nè pwe'.

²⁰ Wo à zù wo pwe', nə ze' bèbonj. Fana wo te'e benə sè yà' à bwehe cu sə, yà' tesə kwès hum-ncòp-ba.

²¹ Bùu sè wo zù sè à ye co mbəmbam ncùhù tāj. Wù kà bèba bə bwenjke' wèj yàwo ta.

Jisòs Gi Mu Ndzəpə
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

²² Wo à mèsə, Jisòs gu də bwe yee ni ngwes, nə lo mantombi ngòto lòmamòk.

Yi cum ye mankwèj, nə cepse bwiinj ya wo lo la'ə wo.

²³ Yi ànə mam, nə cepse wo, wo lo. Fana yi lo ye mùmvwwe' nda mòk ngòkə gu piriya mbwa yiyyi. Ndzəm à sè də a sej və fana nga yi cu mbwa yiyyi.

²⁴ Mvək ànə à ye nga ngwes nè lòndzə tsətsə'rə ndzəp anə səsap wuriy. Ndzəp sè bwi'lə ngwes nè ve'e nè bup bùusə fəfə à sè vè ma nè wo à sè dzəm ngòlònə.

²⁵ A kə dzèj mvè'nè mvəp à yè ngòtorə ndzəmè anə fana Jisòs və bohòwo nga yi sè gi vè ma mu ndzəpə.

²⁶ Ngàa faak ye sè ànə ye yi mvè'nè yi sè gi mu ndzəpə anə fana wuə ko wo ve'e nèbup. Wo duk ngwàanj də, a maze' mòk, nə ke' noonj ngùj.

²⁷ Anə gej yi to yà'wèj sè' ntèj, nə duk fa wo də, <<A mù, wèj kà wəp.>>

²⁸ Pità cep gesə fa nà' də, <<Tà, a ye-a nga də a wù zinə, wù duk mu ya mu gi vè ngòkə yə wu sè' mu ndzəpə anə.>>

²⁹ Yi duk fa nà' də <<Vəə.>> Fana Pità nə tesə sè ngwesə anə, nə sè gi sè' mu ndzəpə anə ngòkə yə Jisòs nè.

³⁰ Anə gej yi ye mvè'nè fəfə sə fa ngə' nè bup fana wuə ko yi, yi ye ngòcəəj lèsə ndzəpə anə. Yi wanj torə fis duk də, <<Etə, Tà tesə mu.>>

³¹ Jisòs fa bo sè' ntèj, nə ko nà'. Yi à sè ko nà' ve'nə, yi sè duk fa nà' sè' duk də, <<O' òhoò, dzədzəm yòjə'rə ve'e wuriy. Wù anə mərə bwi bùu yà?>>

³² Wo ànə kə ni sənə ngwes nə fana fəfə nè tejsə.

³³ Bùu sè wo à ye sənə ngwes nə pwe'fo' à kùksə yi. Wo duk fa yi də, <<Wu mo Nwi zinə bə zinə.>>

Jisòs Lùjəsə Ngàa Yiyaj
Sə Mvwe' Lak Jènesarè
(Mak 6:53-56)

³⁴ Wo à to tesə lòmumfèj fana wo tesə və mvwe' lak Jènesarè.

³⁵ Bùu lak sè fo' sè ànə ye riñ yi fana wo tirə lo mvwe' lak sè yà'a fo' sè pwe'fo', wo sè jəj və fa yi ngàa yiyaj sè fo' sè pwe'.

³⁶ Wo à jə vè yà'wèj ve'nə fana wo lej yi də nà'a me'rə ngàa yiyaj sè wèj jwèj megu cù cək ye ya wo guj. Bùu sè wo à jwèj pwe'fo', à gu yə awo.

15

Bum Lak Bùu Jus Wèj
(Mak 7:1-23)

¹ Anə gej, bùu Farasi mok bə ngàa yə'rə fa bwiinj lək wèj à vè bohòj Jisòs ngòfek yi bum sòmok. Wo à tesə vè mvwe' lak Jòrosalèm. Wo à fek yi duk də,

² <<Ngàa faak yo wèj kà bum lak sè bù nkwaħa bwiinj wèj à nòjse yugə bùu yà?>>

* Vès duk ve'nò bùüsè wo zùgè beŋ nga wo kà bo awo cuk.>>

³ Yi fek busè ye yà'wèŋ sè' dè, <<Njo nè wèŋ kà lùuk Nwi nònsgègè bùüsè wèŋ dzòm ngòbè' bum lak awèŋ-e bùu ya?

⁴ Busè Nwi à cèp dè, <Wep ma yo bə tè' yo. Nwè nè yi yò-a ma kè tè' ye àle, wo zə megu yi zəə.>

⁵ Wèŋ cwìŋ busè yàwèŋ duk dè, a ye-a nga ñwè tse' yumok sè co yi tesè ma ye kè tè' ye bə zeŋ, nè kà yà' tesè, nè duk fa yà'wèŋ dè yusè yi tse' sè a sè Nwi, ye dè yi kà nzak bohòma bə tè' ye nè mok tse'.

⁶ Wèŋ yə mvə'nè wèŋ a gù bùsè ncèp Nwi mok yusè wà bùu bum lak awèŋ nà?

⁷ Wèŋ ngàa tè'èŋkup wèŋ! Yusè lzayà ànè cèp mantombi sè kum weŋ à ye zinè. Yi à còm dè,

⁸ <Bùu yè'e wèŋ sè kwasè mègù mū bə cù wà,

fana ntum awo ye səsap bohòmà.

⁹ Wo sè kùksə basə mū ngwàŋ, nè sè yə'rə yusè bwìŋ à cèp wo co yà'a lùuk Nwi.> >>

Yusè Aco Yà' Bupsə Nwè

¹⁰ Anə geŋ Jisòs to benə və bùu sè wèŋ pwe'fo' ngu ni' yi, nè duk fa yà'wèŋ dè, <<Wèŋ yu'rə nè rɛɛŋ yusè mū sè dè mū tsok weŋ yè'e bəbɔŋ. Yusè dè,

¹¹ yusè yà' ni lògè mū cùhù ñwè kəkək kà ñwè bupsəgè. A bupsəgè yi yusè yà' sè tesè tsə mū cùhù yi anə tsətsɔŋ.>>

¹² Fana ngàa fàak ye wèŋ və, nè kə duk fa yi dè, <<Wù ri dè mvə'nè wù cèp ve'nə yà'sə, bùu Faràsi wèŋ jòk bohòwù ve'e wùriŋ à?>>

¹³ Yi cèp fəsə fa yà'wèŋ duk dè, <<Ngwi yu nè tè' am Nwi a kà nà' yi bi pwe', yi nè cok mak nà' sè nze.

¹⁴ Mè'rə wo ve'nə. Wo kà lis tse', nè sè dè wo niŋtsok fa bùu mok wèŋ mandzè. Nə ye dè a ye-a nga ngà jì lis sù nitsè' lòfa ngà jì lis mòk mandzè fana wo ba fo' nè gbù lo sè wərà.>>

¹⁵ Pità fek nà' dè nà'a tsok rɛŋsə fa wo gbù' nè dè yusè yà'a tesè tsəgè kə cùhù gù bupsəgè ñwè nà'a.

¹⁶ Yi fek busè fe'lə Pità nè dè, <<Wèŋ sè' ngàa kà bum rɛɛŋ mok à?

¹⁷ Wèŋ ka riŋ dè yusè yà'a ni lògè mū cùhù ñwè pwe'fo' cà lògè sè vəə, nè ca tesè lo sè' riŋ à?

¹⁸ Nə ye dè yusè yà'a tesè tsəgè mū cùhù ñwèe kokgè yà'sə sè ntuə yi. Yà'a zeŋ sè acco yà' gù bupsə ñwè.

¹⁹ A ve'nə bùüsè tsətsəràə sè bup sè co ngòzə ñwè, ko nto, kohòsàhà, yè, ngòci'

mvwès, nè ye ngòbupsə liŋ bwìŋ pwe'fo' tesə kokgè ma sè ntuə ñwè.

²⁰ Yà'a bum sè yà'a gù bupsəgè ñwè. Ngòzə yumok bə bo sè wù ka yà' cuk, ka nzak tse'>>

Nwà Lakmvum Nə Yi A Naanju Bohòjisòs (Mak 7:24-30)

²¹ Anə geŋ, Jisòs ye'e me'rə mvwe' yà'sə, nè lo mvwe' nzeŋgòŋ nè lak Tayà bə Sidòŋ.

²² Fana ñwà nəmòk nè yi cugè fo' kə tsèŋ yi. Nwà nè sè leŋ Jisòs nè dè, <<Oò, Tà, mo Devid, koksə-a manziŋ bohòmù è. Yònsè ze' tse' mo àm mòk nè yi nè ñwàŋwè ve'e nsəp nəbup.>> Nwà ènə à sè cèp bum yè'sə ve'nə nga yi ka ñwà Jus yeŋ, yi à ye ñwà lak Kanà.

²³ Yi à sè cèp yè'sə pwe'fo', Jisòs kà cù bohòna' mùk lok. Ngàa fàak Jisòs sè wèŋ kə leŋ Jisòs dè a bəbɔŋ co nà' duk ñwà ènə lo bùüsè nà' sè loksə ke'cà wo ntu' wùriŋ.

²⁴ Jisòs nè cèp bwìŋ ye kə dè, <<Nwi à tumsə mègù mū bohòbùu Izùrè sè wo co nsùŋgaan sè wo a jàm bisə jàmə.>>

²⁵ Nwà nè à vè kə təəŋ mali kə mantombi Jisòs bə tumfərə, nè sè cèp dè, <<Tà tesə mə.>>

²⁶ Jisòs cèp fe'lə səmok dè, <<Ka bəbɔŋ ngòjə beŋ mwe, nè mak fa ngbù † yeŋ.>>

²⁷ Nwà nè dè, <<Tà, wù ri yo sè' dè wo fagè bwe beŋ, ngbù sè te'e sè yà' sè gbù tsɔŋ sè nze sè'>>

²⁸ Fana Jisòs duk fa bwi nà' dè, <<Ke', ñwà nè'e wù tse' dzədzəm sə ntuə wù ve'e wùriŋ. Yusè wù dzəm tse' yà'sə, yà'a nè ye məm̀vè'nè wù leŋ sè.>> Anə geŋ yiya mo ñwà nè à mè mègù sè' ghà nà'nə ve'e ghes.

Jisòs Fa Bwìŋ Ncùhù Kwè Zuzə (Mak 8:1-10)

²⁹ Jisòs à yè'e mè'rə fa'nə, nè sè gihi ca ngu ndzəp Galili. Yi à lò, nè kə kok lo məm̀vwè' nda mòk, nè cum mbwa nze ngòyərə bwìŋ.

³⁰ Bwìŋ à krəəŋ vè fo' ngòkə yə yi ve'e sè' wùriŋ. Wo à bəhə jə vè fa yi bùu sè wo kà gigè wèŋ, sè wo à kpə sa' ni' ma mòk wèŋ, ngàa jì lis bə sè wo kà cù cèpgè wèŋ, nè ye bə ngàa yiyan zəzok ñkàuǹtɛŋ. Wo à bəhə jə vè yà' ve'nə, nè kə təmsə noŋsə ngu ni' Jisòs anə bikikiki. Yi à guŋsə yà'wèŋ sè' lóon.

³¹ Bùu sè wo à kə mà fo' sè à mərə ve'e wùriŋ. Wo à mərə bùüsè wo yə nga bùu sè wo à sè kà cù cèpgè wèŋ cèp cù, sè wo à kpə sa' ni' ma mòk wèŋ guŋ fe'lə sè', sè

* 15:2 15:2 Bum lak yè'sə, a bum sè bùu Jus sè wo ngàa yə'rə fa bwìŋ lùk wèŋ ànə yamsə naan lòmùnə lùuk Musi sə. † 15:26 15:26 Mvə'nè Jisòs ànə cèp bə nzak nè ngòmak fa ngbù beŋ yà'a fana yi à sè duk yà'sə dè, ngòjə yusè yà'a sè bùu Jus nè fa bù lakmvum.

wo à sè kà gígè wèṅ gi fe'lə, nə ye bə sè jì lis wèṅ sə ye fe'lə bum sòmok. Bùu sə wèṅ à kùksə liṅ Nwi bùu Izùre wèṅ bùu bum sə wo à yə yè'sə.

³² Anə geṅ Jisòs to benə ṅgàa fàak ye sə wèṅ ṅgə nì'í yi, nə duk fa wo də, <<Manziṅ sə ko mụ bohòbùu yè'e cèbùè, bùusè wo cu vesiwèṅ ntinə nùumbu tɛ', nə kà yumok zu. Mụ kà sè' dzəm co mụ duk də wo lo nḡe vɛ'nə sè' dzəm, bùusè aco mòk kə gbù nḡe mandzə.>>

³³ ṅgàa fàak ye sə wèṅ à yuk vɛ'nə, wo fek yi də, <<Aco wo jəṅ beṅ ṅgòṅ fɛɛṅ fòco a fa bwiṅ wùriṅ vɛ'e nɛ?>>

³⁴ Fana Jisòs fek yà'wèṅ də, yà'wèṅ tse' ntuhu bɛd fa'nə sù nɛ? Wo də, <<Vɛs tse' mègù ntuk sàmba bə bəbwe fuk mok.>>

³⁵ Fana Jisòs duk fa bùu sə pwe'fo' də yà'a cum nze.

³⁶ Yi jəṅ ntuhu bɛd sè sàmba bə fuk sə, nə kotse' yà'. Yi kwasə wes Nwi fana yi bə'rə yà', nə sə fa bohòṅgàa fàak ye sə wèṅ. Wo jəṅ, nə sə fa bwi' bùu sə wèṅ.

³⁷ Bùu sə pwe'fo' à zu, nə ze' vɛ'e bəbòṅ. Wo à te'e benə mfəmfook sè yà' à sə gbù sə nze ghà nə wo à sə zu sə kwès sàmba.

³⁸ Bùu sə wo à zu sə à ye bwiṅ ncùhù kwè, wù kà bəba bə bwenke' wèṅ ta.

³⁹ Yi ànə gụ wes bùu sə wèṅ sam lo fana yi ni fe'lə sə ṅgwesə, nə lo yuye mvwe' nzenḡòṅ lak Mágadàn.

16

Wo Də Jisòs Gụ Niṅtsok Fa Wo Maṅḡəṅḡèṅ

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Nùmbu mòk à ye, bùu Faràsi mòk nə ye bùu Sadusi wèṅ à vè də wo kə mumsə ja'a Jisòs. Wo fek yi də nà'a gụ niṅtsok fa wo maṅḡəṅḡèṅ mòk nə aco nà' niṅ fa wo də yi tse' ṅàaṅ Nwi.

²⁻³ Yi duk fa yà'wèṅ duk də, <<Wèṅ ri mègù ṅgòkùk gèsə lo mubu, nə riṅ də anə ye ṅgà'a vɛ'e bə vɛ'e wèṅ. Wèṅ tɛsə zəzòṅ nə ye ṅga ntòbu bəbaṅ fana wèṅ də anə ye ntinə bup. Nə noncòum ye ṅga ntòbu bùuṅ bəbaṅ, wèṅ də anə ye zòṅ bəbòṅ. Wèṅ riṅ yà'sə, nə kà bum sə yà'a co mvək ṅgònitsə' bum sə niè' riṅ bùu yà?

⁴ Wèṅ sè niè' yè'sə, wèṅ bùu sə bup, ṅgàa kà Nwi ri wèṅ. Wèṅ duk mụ də mụ gụ niṅ fa wèṅ maṅḡəṅḡèṅ è? Kàcò. Mụ nə kà nà' gù. Maṅḡəṅḡèṅ nə wèṅ nə ye mègù nə co à ye bohòṅgà tsòhòbum Nwi nə liṅ yee Jonà nà'a.>> Yi ànə cep wes vɛ'nə, fana yi me'rə yà'wèṅ, nə lo gèsə yuye.

Jisòs Yə'rə Bwe Ye Wèṅ NgòRɛɛṅ Yi
(Mak 8:14-21)

⁵ Bə ṅgàa fàak ye wèṅ à to tɛsə lònɔ ndzəp nə nja fana ṅga ṅgàa fàak ye sə swi ṅgòjə tse' lòbɛd.

⁶ Jisòs duk fa wo də, <<Wèṅ jəṅ ṅkərə bə nsàap yis bùu Faràsi bə bùu Sadusi wèṅ.>>

⁷ Anə geṅ wo sə cep ke' mʉtsətsə'rəə wo anə duk də yi duk vɛ'nə bùusə a swi ṅgòjə tse' vè bɛd.

⁸ Jisòs riṅ yusè wo sə cèp sə, nə duk fa yà'wèṅ də, <<Ke' àmaa, wèṅ ka dzədzəm bə yusè mụ sə gùu tse'. Wèṅ sə cèp ke' də wèṅ swi ṅgòjə tse' bɛd yè'sə bùu yà?

⁹ Co wèṅ ka yè'e ntòsə' rɛɛṅ geṅ nà? Co wèṅ sə kà mvè'nə mụ à fa bwiṅ ncùhù tṅṅ ntuhu bɛd sè' tṅṅ yà'a mòk tsərə à? Wo à zu yà' vɛ'nə, wèṅ te'e benə fe'lə sè sə nze kwès sù nɛ?

¹⁰ Nə ye sè' də wèṅ swi ntuhu bɛd sè sàmba sè bwiṅ ncùhù kwè à zu yà'a sè' è? Wo à zu wes, wèṅ te'e benə sè sə nze kwès sù nɛ?

¹¹ Anə gụ va ṅkuṅ mụ cèep, wèṅ kà ri də mụ sə kà yè'sə bɛd nə bɛd nɛ'e duk è? Yusè mụ sə duk sə də, wèṅ jəṅ ṅkərə bə yis bùu Faràsi bə bùu Sadusi wèṅ.>>

¹² Anə geṅ fana bwe ye sə wèṅ rɛɛṅ də yi anə sə ka yà'wèṅ də wo jəṅ ṅkərə bə yis sə wo gùgə bɛd bə zeṅ yè'e duk. Wo riṅ də yi anə sə cep yà'sə də wo jəṅ ṅkərə bə bum sə bùu Faràsi bə bùu Sadusi wèṅ sə yə'rə fa bwiṅ.

Pità Duk Də Jisòs ṅkum ṅgà Gèṃ Bwiṅ
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Jisòs à kə dzèṅ nzenḡòṅ Sisàriyà Filipi fana yi fek ṅgàa fàak ye sə wèṅ də, <<Bwiṅ dukgè də mụ, mo ṅwè, mụ yè'sə ndà?>>

¹⁴ Wo sə duk fa yi də, <<Mok dukgè də wu Jon ṅgà bəptəsə bwiṅ, mòk də wu Alajà, mòk də a Jèrèmiyà kə ṅgà tsòhòbum Nwi mòk nə yi à ye fa' àle!>>

¹⁵ Fana yi fek mali wo sè' də, <<Wèṅ yàwèṅ nɛ? Wèṅ dukgè yàwèṅ də mụ yè'sə ndà?>>

¹⁶ Saimù Pità duk də, <<Wu ṅkum ṅgà gèṃ bwiṅ, nə wo à duk nə, nə wu mo Nwi nə yi cu ṅwəm nə.>>

¹⁷ Fana Jisòs nə duk fəsə fa nà' də, <<Rɛṅsi yòSaimù mo Jonà. Busə ka wu yè'sə ṅwè tsok fa. Tsə' fa wu yà' Tè' am nə yi cu mubu.>>

¹⁸ Nə ye sè' də mụ sə to fa wu liṅ ṅgà'a də Pità (lis), mụ nɛ ci cos àṃ mʉmvwe' lis ènə. ṅàaṅ kpə nə kà cos àṃ nə yumok gù.

¹⁹ Mụ nə fa wu ki ncùu gaṅ sè Nwi sə. Yusè wù ki tes yà' sə nze fɛɛṅ nə ye meḡu mubu sè' vɛ'nə. Yusè wù firə me'rə yà' sə nze nə ye mubu sè' vɛ'nə.>>

²⁰ Fana yi tipsə ngàa fàak ye sə wèŋ ve'e gəgəŋ də yà'a kà n̄wə nəmòk də yi yè'e ŋkum ngà gèm bwiŋ n̄ wo à duk n̄ tsə' fa lok.

Jisòs Tsə' Mvə'nə Kpu Ye Nə Ye

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ A yè jə mvək anə n̄ lo mantombi, Jisòs yeto ngòtsòhòfa ngàa fàak ye sə wèŋ jəja də yi n̄ lo tsoŋ li mvwe' lak Jòrosalèm, n̄ kə ye ngə' fo' wùriŋ. Yi n̄ ye ngə' n̄ ndzə bohòbù ŋkwàha bùu sə fo' bə ngàa fa satikà' sè ghan wèŋ bə wu yà'rə fa bwiŋ lùk. Də wo n̄ zə yi sè'. Numbu n̄ tē' ye, yi lokok fe'lə mvwe' kpū səmok.

²² Yi anə duk ve'nə, Pità ko soŋsə gəsə lo yi fo', n̄ sə jwa nà'. Pità n̄ sə duk də, <<Kaco Nwi dzəm yeŋ Tà! Kaco yè'sə ye lok fuk bohòwù ve'nə yeŋ.>>

²³ Yi buŋ, n̄ duk fa Pità n̄ də, <<Coho gesə ngū ni'i mù wù Satà! Wu yà'sə nsàp yumòk n̄ nà' sə təhə lok mu mandzə, bùusə yusə wù cèp yà'sə, a tsətsərə n̄ bwiŋ tse' nà' wo, ka n̄ Nwi yeŋ.>>

²⁴ Fana Jisòs tsok fa ngàa fàak ye sə wèŋ də, a ye-a ngà n̄wə nəmòk dzəm-a ngòyù lóyi fana nà'a n̄ bəŋ to ntòbum sè ni' nà' sè dzəm yà', n̄ bək jəŋ ntəəŋ nà' ŋkuŋ n̄ bə' lo yi.

²⁵ Yi də, <<Busə n̄wə n̄ yi gəhə tse'-a yòŋsə ye fana nà'a n̄ bisə wà. Nə ye də n̄wə n̄ yi jə yòŋsə ye co yusə wà bùu mù fana yi n̄ kə tse' nà'.

²⁶ Busə swe'e sè n̄wèe n̄ tse' sə yè'sə yà, ngà yi tse'-a nzeŋgòŋ n̄ pwe'fo', n̄ kə bisə yòŋsə ye ε? Kènə yusə aco n̄wə kupsə yà', yà' kurə bə yòŋsə ye yè'sə yu yà?

²⁷ Busə mù n̄ mù mo n̄wè, ves masinjaa am wèŋ n̄ vè bə ŋaŋ Tè' am, n̄ lak ndaəŋwè pwe'fo' mvə'nə yi à gù fàak ye.

²⁸ Mù sə tsə' wèŋ ye'e zinə də bùu mok wèŋ tə fenə sè wo n̄ kà ntòkpū ngà wo yə mùu mo n̄wè mvə'nə mù sə vè bə gəŋ ŋkum am sə.>>

17

Jisòs Kupsə Nsəsə M̄ Ndàhà

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ A cà nùumbu ntùŋfu fana Jisòs to jəŋ Pità bə Jem n̄ ye Jon n̄ yi moma Jem n̄, bə yà'wèŋ kok lo m̄mvwe' nda mòk n̄ səsap. Wo à kə cu mègù mbwa wòwò.

² Fana wo ye ngà nsəsəə Jisòs kupsə buŋ mok nsàp n̄ zok. Si ye sə rəŋ co n̄m, càk ye sə rəŋ co mareŋ ve'e.

³ Wo ye fe'lə sà' ngà Musi bə Alajà tesə vè m̄bu, n̄ sə taŋgàm bə Jisòs n̄ wèŋ.

⁴ Fana Pità n̄ duk fa Jisòs də, <<Tà, yà' bòve'e wùriŋ mvə'nə vesuwèŋ fəŋ yè'sə. A ye-a ngà wù dzəm fana mù ci ba'rə tes

bwe duŋ fəŋ tē'. Mò'fis n̄ njò, mòk n̄ Musi, mòk ye n̄ Alajà.>>

⁵ Yi anə sə cèp mali ntòfo' fana mbàk mòk n̄ nà' sə fop ve'e wùriŋ à vè, n̄ kə təhə lok wo. Wo yuk ngà ŋgi n̄wè nəmòk sə cèp vesə ndzənə mbàk n̄ də, <<Nè'e mo àm n̄ mù dzəm yi sə ntuə mù, mù kwagə bohòyi wùriŋ. Yusə yi cèp pwe', wèŋ yuk fa yi.>>

⁶ Ngàa fàak ye sə wèŋ anə yuk ve'nə fana wuə ko wo ve'e nsàp n̄ co wù kà cèp to. Wo coho gbū fə'ə gesə lo si awo ma sə nze wo pwe'.

⁷ Jisòs və, n̄ kə jweŋ wo bə bo ye. Yi duk fa wo də, <<Wèŋ kà wəp, wèŋ lokok mutsà.>>

⁸ Wo à mùk kok lis awo, wo kà n̄wè fo' mok yə. Wo ye megu Jisòs yiŋi.

⁹ Mvə'nə wo à sə tsə m̄ndahà anə fana Jisòs tipsə wo də, <<Wèŋ kà n̄wè nəmòk bum sə wèŋ yə yè'sə tsə' tətè ngà m̄u mo n̄wè, mù lòkok mvwe' kpū ŋkuŋ.>>

¹⁰ Ngàa fàak ye sə wèŋ à fek yi sè' də, <<Njo n̄ ngàa yə'rə fa bwiŋ lùk wèŋ sə duk də Alajà n̄ vè tsoŋ ŋkuŋ Krəst və ngòtesə ves, a bùu yà?>>

¹¹ Yi duk fəsə fa yà'wèŋ də, <<A zinə də Alajà n̄ və. Yi n̄ vè ngògàhu tsə'rə fəsə bum pwe'.

¹² Nə ye də mù sə tsə' wèŋ də Alajà n̄ à vè laŋ, fana wo kà yi rì. Wo à jə yi, n̄ gū yi mvə'nə wo dzəm. Nə ye sè' də mùu mo n̄wè, mù n̄ ye ngə' ndzə bohòwo sè' ve'nə.>>

¹³ Anə gəŋ bwe ye sə wèŋ rəŋ bə zəŋ də yi sə duk Jon ngà bàptesə bwiŋ.

Jisòs Tesə Mo Nəmòk

Nə Yi Tse' Yòŋsə Ze'

(Mak 9:14-32; Luk 9:37-45)

¹⁴ Nə anə bwi foho vè mvwe' sè bwiŋ à m̄ cu sə fana n̄wè nəmòk caŋ vè bohòyi, n̄ kə təŋ fo' bə tumfərə. N̄wə n̄ sə cèp də,

¹⁵ <<Tà, kòksə-a manziŋ bohòmo àm è. Mo àm n̄ ngà gbù nènò'. Yi sə ye ngə' bə zəŋ ve'e wù kà fà'. Yi gbù yisko'gè mù misə riŋ riŋ, n̄ sə gbù ni sè ndzəpə sè' riŋ riŋ.

¹⁶ Mù jə lóyi bohòŋgàa fàak yo, nà' ghak ŋaŋ mvə'nə co wo gū nà' me.>>

¹⁷ Jisòs anə yuk ve'nə, yi cèp də, <<Wèŋ yè'sə gugutu, wèŋ kà dzədəm n̄ co wèŋ luŋsə n̄wè fo' sə ntuə wèŋ tse'. M̄ n̄ cum gəŋ vesuwèŋ, n̄ sə ko ntum ve'nə tətè kə dzeŋ sè? Wèŋ jəŋ və fa mù yi fən.>>

¹⁸ Jisòs jwa yòŋsə ze' n̄ nà' a sə gū ŋkuŋ yi sə yaŋ n̄ fana nà' tesə gesə lo ndzə ni' yi anə sà' ghà anə.

¹⁹ Anə gəŋ ngàa fàak Jisòs sə lo, n̄ kə fek swihi yi də, <<Ves anə fis fuk yàvès nà' bùu yè'sə bùu yà?>>

²⁰ Yi duk fa ya'wèŋ də, <<A būsə dɔdzəm àwèŋ nè ngòlũŋsə bwiŋ bə zəŋ nə, nà'a jo. Mù sə tsə' wəŋ sə' də a ye-a ŋga wèŋ tse' meŋu-a mɔdzədzəm momjo co mvəm nzan ve'e fana aco wu duk fa nda nè'e də, <Coho fa'nə, nə kə təŋə fa'>, nà' coho lo. Yumok kà sə co wèŋ kà ya' gù to mok ye. [

²¹ Aco be'fis to megu nsàp ènə piriya bə dzə zəzə ba bwère yumok ka mok ye fe'lə.]>>

²² Wo sə ke' ke'ca nzenŋòŋ Galili anə. Anə geŋ wə və mvwe' mò'fis fana Jisòs duk fa bwe ye sə wèŋ duk də, <<Wo nə jəŋ mùu mo ŋwè, nə fa ndzə bohòbwiŋ.

²³ Wo nə zə mɔ, nùmbu nè te' dzèen, mù tesə fe'lə və mvwe' kpɔ sə səmok.>> Bwe ye sə wèŋ ànə yuk ve'nə fana manziŋ ko wo ve'e nèbɔp.

Nzak Làk Tas Mɔmvwe' Ndap Nwi Nə Ghaŋ

²⁴ Jisòs bə bwe ye sə wèŋ à kə dzèŋ mvwe' lak Kapanum, nə cum fo'. Nùmbu mòk à ye būsə sə wo jəgə mbàam tas sə bwiŋŋ là'gə ya' mɔmvwe' ndap Nwi nè ghaŋ nə wèŋ kə fek Pità də, <<Masà àwèŋ nè'e là'gə mbàam ye'sə sə laŋ à?>>

²⁵ Yi dzəm də, <<Ŋ, nà'a là'gəə.>> Anə geŋ yi bwi lo yuye nda'ə wo. A kə dzèen ŋga yi ka yumok ntòcep lok fana Jisòs fek nà' də, <<Wù tsəm yòyè'sə da Pità? Ŋkəŋkum sə sə nze fɛɛŋ ko jəgə mbàam tas awo ye'sə bohònda wèŋ? Wo jəgə ya' bohòbwe awo kə bohòbūsə sə zok wèŋ ne?>>

²⁶ Yi duk də a yegə bohòbūsə sə ya'wèŋ ka bwe awo yeŋ. Fana Jisòs cep fe'lə sə' də, <<Ye də bwe awo ka yàwo nzak tse', ka ve'nə yeŋ nà?*>>

²⁷ Nə yeè nə də ŋgògù də ya wo kà jòk fana dù sə mantùŋ. Wu kə dzèŋ ca, wù mak gesə lop sə ndzəpə anə. Fuk nè wu ko to nà' mantombi, wu nə ye mbàm mù cùhù yi anə. Wù fis jəŋ mbàm nə, nə kə fa wo ŋgòlà' tin tu yòbə sə yàm bə zəŋ.>>

18

Ŋwə Nə Ghaŋ Ndà?

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Mvək ànə à ye fana ŋgàa fàak Jisòs sə wèŋ və bohòyi, nə sə fek nà' də, <<Mvə'nə geŋ sə mɔbu cu, nsàp ŋwə nè yi yam gha' mok fo' mantombii Nwi yi ye'sə ndà lɛ?>>

² Jisòs to və mo nəmòk, nə tes nà' mɔtsətsə'rəə ya'wèŋ.

³ Fana yi tsok fa ya'wèŋ də, <<Mù sə tsə' wəŋ ye'e zinə də tse'ŋga wèŋ kupsə, nə ye

co bəbweŋke' ŋkuŋ bwère wèŋ kà mvwe' geŋ sə Nwi sə kə ni yuk.

⁴ Ŋwə nè yi jə lo-a ni' ye sə nze co mo nè'e fana nà'a yi nè yi yam càsə mok wèŋ mvwe' geŋ sə Nwi sə yi.

⁵ Ŋwə nè yi jə-a nsàp mo nè co nè'nə mənə liŋ am fana ye də yi jə ya'sə mù.

Nza' Məmumsə

(Mak 9:42-48; Luk 15:3-7; 17:1-2)

⁶ <<Nə ye sə' də a ye-a ŋga ŋwə mòk gù bəbwe sə wo dzəm bohòmù ye'sə mòk də yi gù bɔp fana boŋ ghak bohòyi co wo jəŋ ŋgòk, nə swi' kə'ə fa ŋwə ànə nà' kə mihi, nə mak gesə lo yi sə mvwe' ndzəp nə cəco.

⁷ Būsə sə sənə nzenŋòŋ nə cu bə ŋgə' njo nə məmumsəə sə aco ya' gù ŋwə ŋgògù bɔp ye'sə co fo'. Məmumsəə nə və tsoŋ li, megu də a ŋgə' nè bɔp bohòŋwə nè yi sə jə və məmumsə nə.

⁸ Nə ye sə' də a ye-a ŋga bo yo kə kùu yo àlɛ' sə gù wu ŋgògù bɔp fana wù gwe' tin mak ya'. Bòghak də wu kə ni lak lùŋ bə bo kə kù ma mò'fis nə nonşə nè ŋgòkə mà' gesə ləwu sənə mis sə ya'a kà liŋgə bə bo kə kù ma ba fo'.

⁹ Nə ye də a ye-a ŋga lis yo sə gù wu, wù sə gù bɔp fana wù so'rə fis mak ya'. Bòghak co wù kə ni mvwe' lùŋ bə lis ma mò'fis nə nonşə ŋgòkə ni mvwe' ŋgə' nè sə misə bə lis ma ba fo'.

¹⁰ <<Wèŋ jəŋ ŋkərə də wèŋ kà bəbweŋke' ye'e wèŋ nè mò'fis co yusə wà jə. Mù sə tsə' wəŋ də mvə'nə ya' cu mɔbu, masinjàa bəbweŋke' ye'sə wèŋ cugə bə Tè' am wèŋ mvwe' mò'fis nùmbu pwe'fo'. [

¹¹ Mùu mo ŋwè, mù à və ŋgòkə ləp ye būsə sə wo à bisə.]

¹² A ye-a wù, wù duk bə ncəp nè'e də ya? A ye-a ŋga ŋwə nəmòk tse'-a nsùŋgaan ye ŋkə mò'fis, fana nè mò'fis jam bisə ca, yi nə lap lo nè mò'fis, nə me'rə sə hum vəke'-ncòp-vəke' sə də ya'a sə zu tse' ŋgan mundaŋà, ka ve'nə ye à?

¹³ Nə ye də, a ye-a ŋga yi kə ləp ye nà', mù tsok wəŋ də yi nə kwa ghak bə zəŋ nə nonşə sə hum vəke' ncòp sə' vəke' sə ya' ka yàwo bisə sə.

¹⁴ Ye də wèŋ riŋ də tè' am nè mɔbu nə sə kà dzəm də mɔmweŋke' nè mò'fis bisə dzəm.

Ncəp Nə BohòMoma Yo

Nə Yi Gù Wu Bɔp

(Luk 17:3)

¹⁵ <<A ye-a ŋga moma yo mòk gù wu bɔp, wù lo bohòyi, wenə ye ba, wù tsok fa yi yusə ya' yaan wu wenə sə. A ye-a

* 17:26 17:26 Būsə Jus wèŋ sə mbəbam sə wo dzèŋ lùumŋgòŋ hum ba wèŋ à sə làkgə mbàam mok sə wo à sə gùhu tsə'rəgə ndap Nwi nè ghaŋ nə bə zəŋ lùlùm.

nga yi dzəm yusè wù tsè' yi sè, ye dè wù ko fəsè vè moma yo nè ma ñkwèñ lañ.

¹⁶ A ye-a nga yi ka wu njònə yuk fa, wù to jəñ fe'lə lo ñwè nəmòk kè bwiñ ba àlè' sòmok. Ya yusè wù sè cèp pwe', bùu yè'sə wèñ nə ye yàwo ñgàa yuk ntu' ñgòdè wo à yuk yàwo ve'è bə ve'è.

¹⁷ A ye-a nga yi ka yà'wèñ sè' yuk fa, wu jəñ lo nzak nè mok mantombii cos. A ye-a nga cos cèp, yi kà sè' dzəm mali fana wèñ jəñ yi mok co yi pegè kè co ñgà ko mbàm tas àlè'.

¹⁸ Mù sè tsè' wèñ yè'e zìnə dè, a ye-a nga wèñ kɪ-a yumok sè nze dè yà' tə ve', wo nè kɪn yà' mubu sè' ve'nə. Nə ye sè' dè wèñ firə-a yumok sè nze, wo nè firə yà' mubu anə sè'.

¹⁹ Mù sè tsè' fa wèñ mòk sè' dè a ye-a nga wèñ ba dzəm tse' cù mò'fis bə yà' loon, nè ləñ piriya bə zəñ fana tē' am nè yi cu mubu nè nè gu fa wèñ yà'.

²⁰ Njo nè bwiñ ba kè tē' àlè' kè benə-a mvwe' mò'fis bùu lɪn am fana mù nè ye mətətəsr'èə wo anə.>>

Gbu' Mofak Nə Yi Kà Nwè Yumok Swifagè

²¹ Anə geñ Pità kə fek Jisòs nè dè, <<Tà, aco moma am gu mù bup kè' sù, mù sè swifa yi-e? Co kè' sàmba ve'è àlè?>>

²² Jisòs nè duk fa nà' dè, <<Mù ka dè a kè' sàmba duk, a kè' hum sàmba bop sàmba.

²³ Aco a fuhù gan sè mubu sè bə ñkum mòk nè yi à dzəm dè yi tan ja'a mbàam ye bə ñgàa fàak ye ya yi rɪn mvè'nè bwe fàak sè wèñ sè gu bə mbàam ye sè.

²⁴ Yi à yèto ñgòta ntèn, wo ko jəñ və fa yi mòk nè yi tse' ñkum nè malà' mbàm.

²⁵ Mvè'nè yi ànə ka mbàam sè co yi lak tse' fana ñkwà' ñwè ye nè duk dè wo sen yi co ñkwèñ. Wo sen nà' bə ñgwe nà' nè ye bwe nà' bə bum nà' sè nà' tse' pwe' ya wo lak ka nà' sè fo'.

²⁶ Ngà fàk nè təəñ tsoñ sè nze bə tumfərə, nè wup fa ñkwà' ñwè ye nè bo ve'è wuriñ. Yi ləñ nà' ve'è dè, <Tà, ko ntəm, mù nè lak wes fa wu mbàam yo pwe', yumook nè kà bisə.>

²⁷ Manziñ à ko ñkwà' ñwè nè. Yi me'rə ñgà fàk nè, nè swi fa nà' mbàam sè nà' tse' yi sè.

²⁸ Ngà fàk ànə à tesə tsə ntèn, yi kərə bə ñgà fàk mòk sè' co yi nga yi à sè be' megu nà' mbàm ncùhù co tan ve'è. Yi tap ko ñam pik tse' nà' kè mihi, nè sè duk dè, <Lak fa mù mbàam am sè.>

²⁹ Ngà fàk ènə gbù ye sè' sè nze, nè sè ləñ nà' dè, <Kwəkwe', ko-a ntəm, mù nè lak wes fa wu mbàam yo.>

³⁰ Yi kà dzəm. Yi kə nisə nà' ndapndzəm dè tse'ngà nà' làk yi ñkuñ.

³¹ Ngàa fàak mok sè a yegè bə yà'wèñ à yə yusè yi gu ye'sə fana yà' yaan wo ve'è wù kà fà'. Wo lo, nè kə tsok fa ñkwà' ñwè àwo nè bum sè yà' ye ye'sə pwe'fo'.

³² Anə geñ ñkwà' ñwè nè to yi və. Yi duk fa nà' dè, <Wù mo nè bup! Mù a swifa wu ka sè wù tse' mù yà'a pwe'fo' bùusè wù a ləñ mù.

³³ Nə ye dè kaco wù koksə manziñ bohòngà fàk mòk sè' mvè'nè mù gu bohòwù yà'a yəñ à?>

³⁴ Mvè'nè ntəm à sə yaan yi fana ñkwà' ñwè ye nè à jə yi, nè fa sè' ndzə bohòngà yənsə bwiñ ngè' dè wo nisə nà' ndapndzəm, nè ye dè tse'ngà nà' làk wes fa yi mbàam ye sè sè' pwe'fo'.

³⁵ Yà'a sè' mvè'nè Tè' am nè yi cu mubu nè gu bohòwèñ sè' ve'nə, ñgà a ye-a dè wù ka moma yo sè ntuə wù swifa na.>>

19

Nza' Mè'rə Ngwe

(*Mak 10:1-12; Luk 16:18*)

¹ Anə geñ mvè'nè Jisòs ànə cep wes bum yè'sə fana yi ye'me'rə nzenngon Gallii anə. Yi lo mvwe' nzenngon Jüdiyà nè nà'a ma ndzə ntondzəp Jöridan.

² Bwiñ à yù löyi fo' ve'è nèbup, yi gu mesə fa wo yiyān awo fo'.

³ Bùu Faràsii mok wèñ à vè kə tsèñ yi dè ya wo mumə ja'a yi. Wo fek yi dè, <<Aco làk dzəm dè ñwèe me'rə ñgwe ye bə njo nè nà' bəyi, ye dè yi ka yà'sə bup gu à?>>

⁴ Yi cep fəsə fa wo dè, <<Wèñ a ka mvəsə wo à còm dè Nwi ànə gu to ñwè, yi gu ñwəmbam bə ñwàñwè yà'a ntótan à?>>

⁵ Yi ànə gu wo ve'nə fana yi duk dè, <Nà'a njo nè ñwèe nè me'rə tē' ye bə ma ye, nè kə be'lə bə ñgwe ye.

Wo sè ba sè nè ye mok ñgùpni' nè mò'fis.>

⁶ Ye dè wo ka mok ba yəñ fe'lə, wo mok ñgùpni' nè mò'fis. Ye dè yusè Nwi a be'lə yà' mvwe' mò'fis fana ñwè nəmòk kà dè yi gapsə yà' duk.>>

⁷ Wo fek fe'lə yi dè, <<Anə geñ Musi nè duk dè aco ñwè com fa ñwà nè ñwàk nè ñgónitsè' dè yi me'rə nà' lañ nè me'rə yi lo e?>>

⁸ Yi duk fa fe'lə yà'wèñ sòmok dè, <<Musi à me'rə dè wèñ me'rə yep awèñ bùusè ntəm awèñ gu nèbup, bwère mvè'nè yà' à yèto mantombi à ka ve'nə yəñ yug.

⁹ Mù sè tsè' wèñ sè' dè a ye-a nga ñwè me'rə ñgwe ye, ñgà yi ka nà' bùu njo nè dè ñwà nè sè ko nto me'rə, nè jəñ fe'lə ñwà mòk sòmok fana ye dè yi yà'sə ñgà ko nto.>>

¹⁰ Ngàa fàak ye wèñ duk fa yi dè, <<A ye-a nga nzak ñgwe bə ndum mù mvək ènə, ye dè bòghak co ñwè kà ñwàñwè jə lo'.>>

11 Yi duk fa fe'lə wo də, <<Kaco bwiŋ pwe' dzəm ncèp ènə yeŋ. Aco dzəm megu nà' bùu sè Nwì a fa wo ncèp nə yi.

12 Bwiŋ cu yo sè wo à dzə wo ləm. Bwiŋ cu sà' yo sè wo à ya' wo ŋkuŋ wo bùuŋ ləm. Mook sè' yo sè wo bùsə ni' awo co ləm njo gaŋ ŋkum Nwì. Nwè nə yi ri də aco yi dzəm to ncèp ènə fana yi dzəm sè ntèŋ.>>

*Jisòs Sè Bəbweŋke' Wèŋ
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

13 Anə geŋ wo jəŋ və fa yi bəbweŋke' wèŋ də yi naaŋ fa ya' bo, nə gu piriya. Ngàa fàak ye wèŋ ànə ye ve'nə, wo jwa sa'rə bùu sè də ya' a kà ve'nə gu.

14 Jisòs duk də, <<Wèeŋ me'rə bəbweŋke' wèeŋ və bohòmà, nə kà wo mandzə lok, bùusə gaŋ ŋkum sè mubu sə, tse' ya' nsàap sè co wo ye'sə.>>

15 Fana yi naaŋ fa ya' wèŋ bo ye mu tuhu, nə se wo ŋkuŋ nə ye'e me'rə lo yuye.

*Ngə' Nə Bə Ghàk
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)*

16 Nwè nəmòk və bohòjisòs, nə duk fa nà' də, <<Cicà, yusə bəboŋ sè co mù guu ye'sə ya, ŋkuŋ ya mu nə kə tse' lùŋ nə nà'a nə kà mè e?>>

17 Yi duk fəsə fa nà' də, <<Wù sə fek mu yòyusə bəboŋ sə fe'e nà? Nwè nə yi bəboŋ mègù nə mò'fis. A ye-a ŋga wù dzəm də wu nə kə tse' lùŋ, wù nonjsə lùuk sə bəboŋ.>>

18 Yi fek mali Jisòs də, <<A ye'sə lùuk sə fòle-ò?>> Jisòs taŋ fa yi də, <<Kà ŋwè zə. Kà nto ko. Kà yə yə. Kà gèem dzəwəs ko.

19 Wəp tɛ' yo bə ma yo, nə dzəm moma yo co mvə'nə wu dzəmgə ni' yò.>>

20 Mu wà'ŋwè nə duk fa fe'lə nà' də, <<Bum sè wù taŋsə ye'sə pwe', mù a gu wes ya' laŋ. Yusə mù ka ya' ntòggu ye'sə yà?>>

21 Jisòs duk fa nà' də <<A ye-a ŋga wù dzəm də wu ye kəkərè pap, wù lo kə seŋ bum sè wù tse', nə fa ngàa jìŋ mbàam sə ya wu nə tse' ghàk mubu, nə be' mandzə nə yuŋ və mu.>>

22 Wà'ŋwè nə à yuk ve'nə, ŋgùpcù gbu yi yək, yi coho lo, bùusə yi à tse' bum ve'e wùriŋ.

23 Fana Jisòs bùuŋ duk bohòngàa fàak ye wèŋ duk də, <<Mù sə tsə' weŋ ŋkəm duk də, gu wùriŋ bohòngà ghàk ŋgòkə ni mvwe' gaŋ Nwì.

24 Mu tsok weŋ sè' də johò cà bohònam nə yi yam co nambà'rè nà'a ŋgòcà torə tesə ndzənə wu patà', nə nonjsə bohòngà ghàk ngòni mvwe' gaŋ ŋkum sè mubu.>>

25 Ngàa fàak Jisòs sə à yuk ve'nə fana vəm kok wesə wo nəbup. Wo fek də, <<Ye də aco ŋwè nə yi tse' to lùuŋ ye'sə ndà?>>

26 Jisòs kək gesə ya' wèŋ, nə duk fa wo də, <<Aco yumok guŋ ghak li ŋwè, yumok kà Nwì-e guŋ ghak yuk.>>

27 Anə geŋ Pità cep fəsə fa nà' də, <<Ja'a na yòo màmvnə'nə vəs a mè'rə bum avès pwe' nə pwe', nə be' wu, yusə vées nə kə tse' sə ye'sə yu yà?>>

28 Jisòs duk fa fe'lə wo sè' də, <<Mù sə tsə' weŋ zinə də, bə nzeŋgòŋ nə fi nə nà'a nə kə ye ntsə'mòk nə fana mùu mo ŋwè, mu nə kə cu mənə kapràk àm co ŋkum nə ghaŋ. Wèŋ sə hum-ncòp-ba sè wèŋ a be' mù ye'e nə cum sè' mənə kapràk yàwèŋ. Fana wèŋ sə sak buhu lak Izùre sə hum-ncòp-ba sə.

29 Nə ye sè' də ndàaŋwè pwe' nə yi a me'rə ndap ye, kə bwema ye, kə njè'eguu ye, kə tɛ' ye, kə ma ye, kə bwe nə ye nzum àle' pwe' bùu lɪŋ am, yi nə kə tse' fe'lə kè' ŋkà mò'fis. Kà ya'sə mègù, yi nə kə tse' lùŋ nə nà'a nə kà mè nə sè'.

30 Mvək ànə ye, bwiŋ ŋkùuŋ sè wo ŋga'a mantombi nə ye mok maŋkwèŋ, fana ŋkùuŋ sè wo ŋga'a maŋkwèeŋ nə ye mantombi.>>

20

Gbu' Bùu Sə Wo A Fàk Múnzuù Nkwà' Nwè Mòk

1 Jisòs à cèp ncèp mòk də, <<Gaŋ sè Nwì sə ya' a co ŋkwà' ŋwè nəmòk nə yi à yàaŋ tesə ntsə'mòk də yi lo kə lap ngàa fàk, ya wo fak múnzuu yi.

2 Yi ànə cep tes bə bùu sə wèŋ mvə' mbàm nə yi nə lak ya' nùmbu nə mò'fis nə fana yi gesə lo ya' múnzuu yi anə.

3 Nùm à sə ye lóco nùm beŋ, yi lo nə kə ye fe'lə bùu səmok, ŋga wo sə təəŋ dzòŋ mu ntèeŋ wà.

4 Yi duk fa ya' də, <Wèeŋ du kə fak mu nzuu mù sè' ya mu nə lak weŋ kəkərè.> Anə geŋ wo lo fo' sè'.

5 Yi à tesə lòfe'lə ŋga nùum maràŋ, nə ye ŋga nùm càsə maràŋ sè', nə kə gu sè' ve'nə.

6 Nùm à sə naaŋ lo bə cùu nda, yi lo, nə kə ye mali bùu mok sè' ŋga wo sə təəŋ sè' wà anə. Yi fek ya' wèŋ də, <Wèŋ sə təəŋ càsə bəpsə mvək feŋ wà ve'nə bùu yà?>

7 Wo duk fa yi də, <A bùusə ŋwè nəmòk ka ves yumok də vées gu fa.> Yi duk fa wo də, <Wèeŋ du kə fak mu nzuu mù anə sè'.

8 Nùm à co, yi duk fa ŋgà fàk ye nə mantombi də, <To bùu sè wo fàk sə, nə lak wo. Lək yə jəŋ ŋwè nə yi və ləsə maŋkwèŋ, nə kə ləsə bə ŋwè nə yi anə və to.>

9 Bùu sè wo anə və ŋgòfàak ŋga nùm sə naaŋ lòbə cùu nda à vəə, wo lak wo mbàm nə wo lək gè ŋwè ŋga yi fàk yiskok nùmbu mò'fis.

¹⁰ Bùu sè wo à yèto ngòfàk wo sè wènj à vèò, wo sè tsəm də wo nə lak wo yàwo zok. Wo fa megu yà' sè' mvè'nè wo lāk bùu mòk sè.

¹¹ Wo ànə jənj yà' fana wo ye ngòcèp njwəm kɛ'cà bə liŋ ŋkwà' ŋwè nə.

¹² Wo sè duk də, <Bùu sè wo vè lèsə tsə yàwo ŋgà'a yè'e fàk mègù ghàr vɛ'ɛ, anə geŋ wù lak wo sè' yəyərè bə vès sè vès fàk yə yiskok ŋgə' bə nùm nə nà' sè to barə bwɪŋ nɛ'e.>

¹³ Yi duk fəsə fa mòk mʉtsətsə'rèə wo anə də, <Ŋge' àm, mù ka weŋ bʉp gu lok. Mbəm nə mù lāk weŋ nə ka mvè'nə anə cɛp tes sə yeŋ à?>

¹⁴ Jənj mbəm yò, nə lo gəe'. Mù dzəm mù də mù fa bùu sè wo vè lèsə yè'e sè' mvè'nə mù fa wu.

¹⁵ A ye-a ŋgà mù tse' mbàam am, kaco mù gu fo' mvè'nə mù dzəm yeŋ à? Kènə də ntəm sə yaan wu bùusè mù sə fa bwɪŋ mbo-ɛ?> >>

¹⁶ Fana Jisòs lèsə ncèp nə də, <<Yà'a mvè'nə bùu sè wo mankwèŋj nə kə ye ntsə'mòk mantombi, sè wo à ye mantombi kə ye mòk mankwèŋj.>>

Jisòs Cèp Mvè'nə Kpɛ Ye Nə Ye Səmək

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Mvè'nə Jisòs à sə kok lòmù Jòrosalèm fana yi jənj lo ŋgàa fàak ye sè hum-ncòp-ba sə. A kə dzèŋ mandzə, yi ləksə gesə yà' ŋgəwɪŋ jə, nə cɛp bohòwo də,

¹⁸ <<Wèŋ ye, mvè'nə a sə lòmù Jòrosalèm yè'e, wo nə fa mùmo no ŋwè ndzə bohòŋgàa fa satikà' sè' ghan bə ŋgàa yè'rè fa bwɪŋ lāk wènj. Wo nə sak mù, nə dzəm tes də mù mègù ŋgà kpɛ.>>

¹⁹ Wo nə fa mù ndzə bohòbù lakmvmum də ya wo ywɪ'lə mù, ləp mù, nə tɛ'lə mù mù ntəəŋ. Numbu nə tɛ' dzèŋ, mù lokok mʉwwe' kpɛ.>>

Yusə Ma Bwe Zebèdi Wènj

A Lɛŋ

(Mak 10:35-45)

²⁰ Anə geŋ, ma bwe Zebèdi wènj à vè bə bwe ye sè wo ŋgàa fàak Jisòs ba, nə kə ye Jisòs nə. Yi kə təəŋ kə mantombii nà' bə tumfərə, nə də yi dzəm ŋgòlɛnj yumok.

²¹ Fana Jisòs fek ŋwà nə də yusə nà' dzəm yàlɛ? Mami nə də, <<Kàk fa mɛ-ɛ də ghà nə wu nə ye ŋkum, wu nə jənj bwe am sè ba yè'e, nə cum sə mòk ma màk nə cum sə mòk ma ŋkwɪp wù-è.>>

²² Jisòs nə duk fa nà' də, <<Wù ka yusə wù sè fek mù də mù gu yà'sə riŋ. Aco wènj ye to ŋgə' nə mù nə ye nə à?>> Wo də, <<Ŋ, aco vès ye to ŋgə' nə.>>

²³ Yi duk fa fe'lə yà'wènj də, <<A zinə də wènj nə ye. Yusə megu də, mù ka nàan sè ŋgòswe' bùu sè wo nə cum mù ma màk bə

ma ŋkwɪp mù tse'. Mʉwwe' ncum yà'sə sè bùu sè Tè' àm a cok nonjə wo yi.>>

²⁴ Bwe ye mòk sè hum sə à yuk yu yè'sə fana wo jok bohòbwe ma sè ba sə wùriŋ.

²⁵ Fana Jisòs to benə və wo pwe', nə tsok wo də, <<Wènj ri də, ŋkəŋkum sè wo tse' dzòk sə nzeŋgòŋ fɛŋj gùgè bwɪŋ ŋkùl'. Bùu sè yà' tse' nàŋ mù tùhù wo sə nɪŋtsok fa wo nàŋ sè'>>

²⁶ Yè'sə ka tse' ngòye bohòwènj yàwènj vɛ'nə yeŋ. Ŋwè nə yi dzəm-a ngòye ŋwè nə ŋkùŋj mʉtsətsə'rə wènj fana yi tse' ngòfàk co mweŋke' bohòmòk sè lóon fo'.

²⁷ Nə ye sè' də, ŋwè nə yi dzəm-a ngòye mantombi yi, yi tse' ngòye ŋkwèŋ bohòwènj pwe'.

²⁸ Bùsə mùu mo ŋwè bə tu am, mù à ka də bwɪŋj fak bohòmù və. Mù à vè ngòfàk fà'a, nə fa yòŋsə àm ngòywiŋ fəsə jə yòŋsəə bwɪŋ ŋkùŋjntɛŋ.>>

Jisòs Mùk Fa Bwɪŋ Ba Lis Awo
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Wo à kə dzèŋ Jèrikù nə də wo lo fana bwɪŋ yuŋj və Jisòs vɛ'ɛ co wù kà cèp.

³⁰ Fana bù ŋgàa jì lis mòk ba à sə cu ŋgə mandzə. Wo yuk də Tà Jisòs sə cə yi. Wo wan torə fis də, <<Kòksə-a manziŋ bohòvès-è, mo Devid!>>

³¹ Bùu sè wo à ye fo' sə wènj gham wo, də yà'a cum gəe'. Bùu sə wènj torə ghaha co wo kwe'sə wo kə kwe'sə. Wo sə torə də, <<Tà, mo Devid, kòksə manziŋ bohòvès.>>

³² Anə geŋ Jisòs fohò təəŋ, nə to fek yà'wènj də, <<Yusə wènj dzəm də mù gu fa weŋ yè'sə yà?>>

³³ Wo duk fa yi də, <<Tà, mùk fa mègù ves lis avès.>>

³⁴ Manziŋ à ko Jisòs, yi jwɛŋ lis awo sə bə bo ye. Lis awo sə muhu gu sè' ghà ànə, wo gi yuŋj lo Jisòs nə.

21

Jisòs Ni Lak Jòrosalèm
Co Nkum

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Wo ànə sə kəp lo Jòrosalèm anə fana wo wɛs mʉwwe' lak Befà. A fo' mʉwwe' nda nə wo togè nà' də Nda Olip. Fana Jisòs tum sə lo ŋgàa fàak ye ba.

² Yi tsok yà'wènj duk də, <<Wèŋ du mʉwwe' lak sè ndzə yà'a. Wèŋ ni kok lófo' ntɛŋ, wènj ye ŋgà wo tsòŋj tes mvomndè' mòk fo' bə mʉmo ye. Wènj fiŋ jənj və fa mù yà'>>

³ A ye-a ŋgà ŋwè nəmòk fek-a weŋ yumok, wènj duk yi də, <Tà dzəm də vès

jəŋ wə fa yi yà'.> Wèeŋ duk-a ve'nə, yi nə me'rə weŋ sə ntəŋ də wèeŋ lo bə zeŋ.>*

⁴ Yè'sə à ye ve'nə də ya bum sə ngà tsòhòbum Nwi à cèp sə bəwəŋ və zinə. Yusè yi à cèp sə də,

⁵ Nwi a duk də,

<<Tsòk fa bùu sə mvwe' ntòlak Zayòŋ wèŋ də,

<Wèeŋ yeè, ŋkum awèŋ sə vè bohòwəŋ.

Yi jə ni' ye sə nze,

nə kok cuù nə mənə mvomndé', mənŋwèŋ mvomndé'.> >>

⁶ Fana ngàa faak sə wèŋ lo nə kə gə megu sə' mvə'nə Jisòs ànə tsok wo sə.

⁷ Wo jəŋ və mvomndé' nə bə məmwe nə. Wo saŋ naaŋ cəək awo mbwa fana yi kok cum mbwa.

⁸ Bwiŋ à vè ŋkəwəntəŋ, nə sə fweŋ saŋ lo cəək awo sə mandzə. Mok wèŋ kə caŋ ci' və mvùu tə, nə sə noŋsə lo yà' sə mandzə anə.

⁹ Bùu sə wo à ye mantombi bə mankwèŋ wèŋ pwe'fo' à sə gürə. Wo sə duk də, <<Hòsanà bohòmo Devid! Nwi se yi nə yi vè mənə liŋ Tà. Hòsanà ye bohòNwi nə yi yam càsə yà lòoŋ fo'.>>

¹⁰ Yi ànə kə ni mū ntòlak Jòrosalèm anə fana ntòlak nə curə wək. Wo sə fe'rə ke'ca də, <<Nè'nə yè'sə ndà?>>

¹¹ Fana ŋgo bùu nə yi à vè bə yà'wèŋ nə sə duk də, <<Nè'e ngà tsòhòbum Nwi nə liŋ yee Jisòs nə. Yi vè mvwe' lak Nazàre nə mvwe' nzeŋgòŋ Galili.>>

Jisòs Bə'fis Ngàa Sèŋ Bum

Mū Ndap Nwi Nə Ghaŋ Nə

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹² Anə geŋ, Jisòs lo, nə kə ni məmvwe' ntòmbi ndap Nwi nə ghaŋ nə. Yi bə'fis bùu sə wo à sə sèŋ bum nə ye sə wo à sə ywiŋ bum mbwa sə pwe'. Yi bwi' ke'mak teberəə bùu sə wo à sə kupsə mbàam awo mbwa sə bə dzòok ngàa sèŋ kəkəbùŋ wèŋ pwe'. †

¹³ Yi duk fa yà' də, <<Wo à còm nòŋsə ndzəŋə ŋwàk Nwi sə kum ndap Nwi nə ghaŋ ènə də, <Liŋ ndap àam nə ye də ndap piriya.> Fana wèŋ jə busə nà' ndap ngàa yə wèŋ.>>

¹⁴ Anə geŋ, ngàa ləlohòlis bə sə wo kà gīgè wèŋ və kə tseŋ yi mū mvwe' ndap Nwi nə ghaŋ nə, yi sə gəŋsə yà'wèŋ.

¹⁵ Ngàa yə'rə fa bwiŋ lək bə ngàa fa satikà' sə ghaŋ wèŋ à yə nsàap bum manŋəŋgèeŋ sə yi à sə gūu fana wo jok. Yusè wo à jòk bùu zeŋ, mòk à ye mvə'nə bweŋke' wèŋ à sə fu fa yi mū ndà' Nwi

nə ghaŋ nə də, <<Hòsanà ye bohòmo Devid.>>

¹⁶ Fana wo fek yi də, <<Wù sə yuk bum sə bwe yè'e sə cèp sə laŋ à?>> Jisòs duk fa wo də, <<Ŋ mū sə yuk. Wèŋ ka yusè wo à còm də, <Nwi à fūhū cūu bweŋke' sə wo sə no mali mbwi wèŋ ŋgòkwəsə yi bə zeŋ> yà'a taŋ à?>>

¹⁷ Yi ànə me'rə wo fana yi tesə mū ntòlak anə, nə lo mvwe' lak Betani, nə kə noon fo'.

Jisòs Yàk Tū Nà' Kpū Yum Ghà Anə
(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Tsok à reŋ, nə zəzòŋ ŋga yi sə bwiŋ foho lòfe'lə mū ntòlak anə fana ye mok ŋga njè sə ya yi.

¹⁹ Yi à fəsə lis, nə ye tū mòk nə wo togè nà' də fik, ŋga nà' tə ŋgə mandzə. Yi geŋ fo', nə kə dzeŋ ŋga nà' tse' mègù mvù, nə kà zəm. Fana yi duk fa tū nə də, <<Wu nə kà mok zəm yuk.>> Yi ànə cep ve'nə ntèŋ, tū nə yum sə ghà ànə.

²⁰ Ngàa faak ye wèŋ à yə ve'nə fana wo mərə ve'e wuriŋ də tū nə yum tsə mègù ghà nə yè'sə vale.

²¹ Jisòs duk fa wo də, <<Mū sə tsə' weŋ zinə də a ye-a ŋga wèŋ tse' dzədzəm, nə kà sə mərə ke', wèeŋ nə gə yusè yà' yam gha' yusè mū gū bohòtə nè'e yè'sə. Aco wèŋ duk fa nda nè'e də, <Coho fa'nə, nə kə kəəŋ gbū lo sənə ndzəp nà'a;> yà' fak.

²² Nə ye sə' də ŋga wèeŋ tse'-a dzədzəm fana yusè wèŋ leŋ yà' bə piriya pwe', wèŋ tse' yà'.>>

Fa Jisòs Nàŋ Ndà'

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisòs à kə foho ni fe'lə məmvwe' ntòmbi ndap Nwi nə ghaŋ nə, nə sə yə'rə bwiŋ mbwa səmok. Yi ànə sə yə'rə wo fana ngàa fa satikà' sə ghaŋ bə bù ŋkwàha bùu Jus wèŋ kə tseŋ yi. Wo fek yi də, <<Wù gà bum sə wù sə gūu yè'sə bə nàaŋ sə fò? Kènə fa wu nàŋ ndà də wu gə yà' e?>>

²⁴ Yi duk fəsə fa yà'wèŋ də, <<Mū nə fek weŋ yu səmok yàm sə'. A ye-a ŋga wèŋ tsə' fa mū fana mū tsok fa weŋ nsàp nàŋ nə mū tse' ŋgògū bum yè'sə bə zeŋ nə sə'.

²⁵ Ncèp nə də, nàaŋ sè Jon à sə bəptəsə bwiŋ bə zeŋ yà'a à vè bohòNwi kə yà' à tesə bohòbwiŋ-e?>> Wo à yèto ŋgòcèp bə zeŋ mətətsə'rə wo duk də, <<A tsok fa yi yè'sə da? Busə a duk-a də nàaŋ sə à sə vè bohòNwi, fana yi nə fek fe'lə ves də, anə geŋ vesùwèŋ kà yusè Jon à sə cèp dzəm bùu yalə?>>

²⁶ Nə ye sə' də a duk-a də yà' à vè bohòbwiŋ fana a sə wəp yusè bwiŋ nə gū

* 21:3 21:3 Aco ncèp ènə ye sə' də, <<Ŋkwà' ŋwə àvès dzəm də vèes jəŋ və fa yi nà' fana yi nə tum fəsə vesə nà' sə' ŋga'a yè'sə.>> † 21:12 21:12 Kəkəbùŋ yà'sə, a sə wo à sə fa satikà' bə zeŋ.

sə bùusə wo dzəm tse' yàwo də Jon nə ɲgà tsòhòbum Nwì.>>

27 Fana wo duk fa Jisòs də wo ka riŋ, Jisòs duk bwi fa wo ye sà' də, <<Ye də mu nə kà weŋ nsàp ɲàŋ nə mù tse' ɲgògù bum ye'e bə zeŋ nə sà' tsə'.

Gbu' Bwe Mok
Sə Wo A Ye Bwiŋ Ba

28 <<Wèŋ tsəm bə ncèp nè'e da? Nwè nəmòk à ye, yi tse' bwe ye ba. Yi kə duk fa nə mantombi nə də, <Mo àm, dù, nə kə fak mɔ nzuu ntinè.>

29 Mo nə də, <Mù nə kà gə.> A ye maŋkwèŋ yi kupsə ntum ye, nə lo.

30 Fana yi lo bohòmo ye nə ba, nə duk fa nà' sà' ve'nə. Mo nə də, <Mù yuk laŋ pàpa a. Mù nə geŋ>, nə kà yuye gə.

31 Sə tsətsə'rəə bwe sà ba ye'sə, ɲwè nə yi à gù yusə tè' à dzəm à ye nə fò?>> Wo də, <<A nə mantombi nà'a.>> Jisòs duk fa wo də, <<Mù sə tsə' weŋ ye'e zinə də, bùu sà bup sà wo ɲgàa benə mbàam tas bə ɲgàa kohòsàhà wèŋ nə ni to lo mvwe' gaŋ ɲkum Nwì wo, nə noŋsə wèŋ.

32 Njo nə də Jon ɲgà bàptesə bwiŋ à vè, nə sə tsoho fa weŋ mandzə nə nà'a kəkurə nə, wèŋ kà yi sà' yuk fa. Bùu sà bup sà ɲgàa ko tas bə ɲgàa kohòsàhà wèŋ nə dzəm fa yi yusə yi à sə cèp sə. Wèŋ ye bum ye'sə, nə kà də wèŋ kupsə ntum awèŋ nə dzəm fa yi sə duk.>>

Gbu' Ngàa Kùk Nzum
Sə Wo A Ye Bup

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 Anə geŋ Jisòs duk wo də, <<Wèŋ yuk gbù' mòk nè' sà'. Nkwà' ɲwè nəmòk à ye nə yi ànə tse' nzum ndik nəmòk nə wo togə nà' də grep. Nə gum yà' bə ɲka', nə tuŋ tsə'rə mvwe' sə wo nə sə nəŋ fis ndzəp ndzənə nto'o greep sə fo', nə ci tes yumok fo' co wu kok cum mbwa, nə sə tək nzum sə, nə tes yà' bohòbùu səmok, nə ye'e lo gi mvwe' səmok. 34 Mvək à kəəp nə ɲgòkwì ɲgwii bum sə mù nzuu anə fana yi tumsə ɲgàa fàak ye wèŋ də wo kə tseŋ bùu sə wo cu mù nzuu anə, nə jəŋ fa yi ɲgwii bum sə ma njè.

35 Bùu sə wo à sə cu mù nzuu anə wèŋ sə ko ɲgàa fàak ye sə wèŋ, nə ləp mòk, nə zə mòk, nə təprə mòk bə lis.

36 Yi tumsə fe'lə ɲgàa fàak ye mok, wo yam ghak mok sə ye to fa' mantombi sə. Wo gu yà'wèŋ sà' mvə'nə wo ànə gu sə mantombi sə.

37 Yi tumsə ləsə mok mo ye nə yi à dzə nà' ndzə vèə yi. Yi sə duk ye də, <Wo nə wəp tsəŋ li nà'.

38 Bùu sə wo à sə cu mù nzuu anə à ye mo ye nə fana wo duk də, <Nè'e ɲgà'a mo ye nə ndzə vèə yi, nə ɲkwà' ɲwè nə kà-a ye, yi nə cum mvwe' kuu ye yi nə. Wèŋ və a zə yi ɲgà a tse' bum ye sə vès.>

39 Wo kə ko fis yi mù nzuu anə, nə zə yi.

40 Nə ye də a ye-a ɲgà ɲgà nzum nə və-a, yi nə gu bùu sə wo cugə mù nzuu anə va?>>

41 Wo duk yi də, <<Yi nə ko bùu sə bup ye'sə, nə zə yà' ve'e jì manziŋ, nə jəŋ nzum nə fa yà' bohòbùu mok sə wo nə sə fa yi ɲgwii bum ye ghà nə yà' zəm.>>

42 Jisòs duk fa wo də, <<Wèŋ a ka mvə'nə wo à còm ndzənə ɲwək Nwì yà'a taŋ yuk à? Də,

<Lis nə ɲgàa ci ndap wèŋ à dzèeŋ màk noŋsə nà' də nà'a bup nə kə tse' gha' fe'lə fàk mok sə' zeŋ.

A gu ye'sə Tà Nwì, fana yà' ye maŋgəŋgəŋ mù lisə vesuwèŋ nəbup.>

43 Ye də mù sə tsə' weŋ ye'e zeŋ də wo nə jəŋ gesə mvwe' gaŋ ɲkum Nwì sə bohòwèŋ, nə fa yà' bohòbùu sə wo nə zəm riŋ ɲgwii sə. I

44 Nwè nə yi gbù-a mənə lis ènə, ɲgèŋgàŋ tiŋ sam zəzok. Nə ye sà' də a ye-a ɲgà lis nə gbù-a mù ni'ì ɲwè nəmòk, nà' gok fam ɲgèŋgàŋ.]>>

45 ɲgàa fa satikà' sə ghaŋ bə bùu Farasi wèŋ à yu'rə wes gbù' ye'sə fana wo riŋ də nà' sə cèp ye'sə bohòwo.

46 Fana wo lap mandzə də wo ko yi. Wo sə wəp fe'lə bwiŋ, bùusə bùu sə wèŋ à jəŋ yi yàwo co ɲgà tsòhòbum Nwì.

22

Gbu' Nə Wo A To Kə'cà Bwiŋ NgòkƏ Zù
Bum Gù

(Luk 14:15-24)

1 Anə geŋ Jisòs nə tsok fa fe'lə wo gbù' mòk sà' də,

2 <<Aco wo fàhu gaŋ sə mɔbu sə co bə ɲkum nəmòk nə yi à fàhu gùu mo ye də bwiŋ kə zu fa yi.

3 Anə geŋ yi tumsə lo ɲgàa fàak ye wèŋ də yà'a kə to və bùu sə yi to yà'wèŋ də a ta wo və sə. Wo kà yu awo və.

4 Yi tumsə fe'lə bwe ye mok səmok də wo kə tsok bùu sə də yi fàhu wes zuzuu ye laŋ. Də, <Mù səə ndum mbòŋ am nə ye mbòŋ sə mù à ya' wo yà'a wèŋ nduk. Mù gù wes bum pwe'fo' laŋ, wo və nə kə zu.>

5 Bùu sə wèŋ kà mbeŋ nə mbeŋ kom lok. Mòk be' mandzə ye lo nzuu yi, mòk lo mvwe' sèŋ bum ye.

‡ 21:42 21:42 Jisòs à sə cèp ye'sə ncèp mòk nə nà'a ndzənə ɲwək Sàam118:22. Yi à sə fàhu ni' ye bə lis, nə sə fàhu ɲgàa ci ndap sə bə ɲgàa fa satikà' nə ye bùu Jus mok sə mantombi.

⁶ Mok sè wo bwehe cu sè wèŋ ko ŋgàa fàak ye sà, nè tukəsə wo, nè zə wo.

⁷ Ŋkum nè à jòk ve'e kpu nè kpu, nè tum sojãa ye wèŋ kə zə bùu sè wo à zə bwiŋ sə. Sojãa ye sə wèŋ à tèn vèpsə lak bùu sè wèŋ sè'.

⁸ Fana yi duk bwe ye sə wèŋ də, <Mù fùhu bum sè mvwe' guu sə laŋ. Megu də bùu sè mù to wo sə ka bùu sè anə ye co mù to wo sə yeŋ.

⁹ Ye də wèŋ lo sə mandzə, ŋwə nè wèŋ yə lònŋ, wèŋ to wo ŋgòvə mvwe' guu sə.>

¹⁰ Bwe ye sə wèŋ à lòsə mandzə, nè to benə bùu sè wo yə pwe'. Bùu sè bəboŋ bə sə buŋ wèŋ pwe' nduk. Ndap nè wo à sə gù guu sə mbwa nè à rwiŋ ve'e ŋkiŋ bə bwiŋ.

¹¹ <<Ŋkum nè à lòdə yi kək ja'a bùu sè wo və sə fana yi ye ŋwə nəmòk mbwa mò'fis nè yi à ka cəək sè wo ni lògə yà' mvwe' guu sə nitse'.

¹² Yi fek nà' də, <Ŋge', wù yè va ŋkuŋ nè kə ni cum fəŋ ji cək gù e?> Ŋgà' nè cum dədok, nè kà cù mùk.

¹³ Fana ŋkum nè to bùu sè wo sə fàk bohòyi, nè duk fa yà' də, <Wèŋ ko kiŋ ŋwə nè'e. Wèŋ kiŋ tasə bə ye bə kùu ye pwe'fo', nè kə mak gesə lo yi mvwe' sè ndzəm sə seŋ fo'. Bwiŋ nè sə waŋ, nè sə zə nzòn fo'.> >>

¹⁴ Jisòs mesə nçèp nè də, <<Yà'a mvə'nè wo a to bwiŋ ŋkùuŋ fana nè cək fis jəŋ megu modm jo.>>

Fa Nwi Yuye Nə Fa Ŋkum Kaisà Yusə Ye

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Anə geŋ fana bùu Farəsi wèŋ lo kə cum kwe', nè lap mandzə də ya wo tam jisòs bə duk.

¹⁶ Wo tum be'lə bùu sè wo fàkgə bohòwo mok bə bùu Heròwèŋ bohòjisòs anə. Wo kə duk yi də, <<Cicà, vès ri də wu ŋwə nè zinə. Vès ri də wu yə'rə fagə bwiŋ mandzə Nwi bə zinə, nè kà yusə ŋwée nè cèp sə wəp, bùusə wu kà yòdə nè'e ŋwə nè ŋkùuŋ kə nè jo àlè' tsəragə.

¹⁷ Tsok-a ves yusə wù tsəm yò. Lùk vesùwèŋ sə tsə' də, a bəboŋ ŋgòlak fa ŋkum Kaisà nè mvwe' lak Rumà mbàam tas kə ka' e?>>

¹⁸ Wo à sə cèp yè'sə ŋga jisòs ri wes yusə wo sə lirə ca sə pwe' nè pwe', fana yi fek yà'wèŋ də, <<Wèŋ ŋgàa t'è'ŋkup, wèŋ sə də wèŋ mumsə yè'sə ndà?

¹⁹ Wèŋ jəŋ və fa a mụ mbàm nè wèŋ ləkğə tas bə zeŋ nè è.>> Fana wo jəŋ və fa yi mbàm mòk.

²⁰ Jisòs fek wo də, <<Wo còm naaŋ mənə mbàm nè yè'e liŋ ndà, nè ye mbwa yè'e sè' si ndà?>>

²¹ Wo duk də, <<A sè ŋkum Kaisà.>> Fana yi duk yà' də, <<Ye də wèŋ lak fa Kaisà yusə yà'a sè ye, nè lak fa Nwi yusə yà'a sè Nwi.>>

²² Wo ànə yuk ve'nə fana wo mərə ve'e, nè be' mandzə àwo, nè lo dədok, nè me'rə tes yi fo'.

Nzak Nə NgòLòkok Mvwe' Kpu

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ A ye sə' nùmbu ànə, bùu Sadusi mok wèŋ və bohòjisòs. Wo bəp bù nè wo dukğə yàwo də kaco ŋwè lokok fe'lə mvwe' kpu yeŋ wèŋ.

²⁴ Wo və kə fek yi də, <<Cicà, Musi à duk də, a ye-a ŋga ŋwè jə ŋwàŋwè, nè kpu ŋga bə nà' ka bwe tse' fana moma yee nè jəŋ tsoŋ ŋwà nè, ya bə nà'a dzə fa tətà ye nè yi kpu nè bwe.

²⁵ Nə yeè nè də vès tse' bwema mok feŋ bwiŋ sàmba. Fana nè mwè nè jəŋ ŋwàŋwè, nè kpu me'rə nà' ŋga bə nà' ka mwe tse'. Yi me'rə nonşə lo fa moma ye ŋwà nè.

²⁶ Fana nè ba nè kpu sè' ŋga bə nà' ka mwe sè' tse'. Nə te' kpu sè' ve'nə tətè kə dzeŋ bə nè sàmba nè.

²⁷ Wo ànə kpu wes pwe' fana ŋwà nè kpu ye sə sè'.

²⁸ Nùmbu nè bwiŋ kə lòkok mvwe' kpu kə dzeŋ nùu, ŋwà nè nè ye yè'sə ŋgwe ndà? Busə wo à tse' yi wo pwe'fo' laŋ.>>

²⁹ Jisòs duk fa wo də, <<Wèŋ ŋgàa jòn. A bùusə wèŋ ka yusə yà' cu ndzənə ŋwàk Nwi riŋ, nè kà ŋaaŋ Nwi sè' ri.

³⁰ Yusə də mvək nè bùu kpu kpu nè lokok mvwe' kpu, wo nè ye co masinjàa Nwi mụbu, ŋwəmbam bə ŋwàŋwée nè kà gù mok cu fe'lə.

³¹ Bə nzak nè ŋgòlòkok mvwe' kpu, wèŋ a ka yusə Nwi à cèp bohòwèŋ yà'a taŋ à?

³² Yi à duk də, <Mụ Nwi Abraham nè ye Nwi Azik nè ye Nwi Jàkop>. Nwi à cèp ve'nə ŋga wo à kpu lòlan. Yà'a sə nitsə' də bùu yè'sə cu fe'lə ŋwəm, njo nè yi ka Nwi bù kpu kpu yeŋ, yi Nwi bùu sè wo cu ŋwəm. Yà'a mvwe' sè wèŋ bə jòn nəbuŋ.>>

³³ Bùu sə wèŋ ànə yuk bum yè'sə fana wo mərə fuk nsəp yəyərè' ànə bùə.

Lùk Nə Nà' Gu Càsə Mok

(Mak 12:28-37; Luk 20:41-44)

³⁴ Bùu Farəsi wèŋ ànə yuk də jisòs lok bùu Sadusi wèŋ cù co wo kà yusə ŋgòcèp fe'lə tse' fana wo baan yàwo sə mvwe' mò'fis.

³⁵ Fana mòk mütsetse'rəw nè yi ŋwə nè yi ri lək wùriŋ fek jisòs nè yumok ŋgòmumsə ja'a nà'.

³⁶ Yi fek nà' də, <<Cicà, lùk nè nà' gu gha' lùk mok pwe'fo' yi yè'sə nè fò?>>

³⁷ Yi duk fa nà' dè, <<A nè dè, <Wù tse' ngòdzəm Tà Nwì yòbè ntəm yòpwe'fo', dzəm yi bə yònsè yòpwe'fo', nè dzəm yi bə ñkərəè yòsè' pwe'fo' nà'a.>

³⁸ Nè'e yè'e lùk nè nà' gu càsə mok sə pwe'fo' nè ye nè mantombi sè' zej nə.

³⁹ Lùk nè ba nè nà' gu càsə nə səsə sè' co mòk nə. Nà'a dè, <Wu tse' ngòdzəm tse moma yo co wù dzəm ni' yò.>

⁴⁰ Bum sè lùk mok sè cèep, nə ye bə bum sè ngàa tsòhòbum Nwì wèj à sè cèp pwe'fo' yà' na mègù mənkwèj lùk sè ba yè'sə.>>

Nzak Nè Bə Liŋ Krst

⁴¹ Mvè'nè bùu Faràsi wèj sə à baan tə mali ntómvwè' mò'fis fana Jisòs fek wo yumok.

⁴² Yi à fek wo dè, <<Wèj tsərə bə nwè nè wo to liŋ ye dè Ñkum ngà gèm bwiŋ nà'a dā? Wèj tsəm dè yi mo ndā?>> Wo duk fa yi dè, <<Yi ŋwì bù Devid.>>

⁴³ Yi fek fe'lə yà' dè, <<Nə ye va ŋkuŋ Devid nè bə tu ye to bwi ŋwè ènə dè Tà ŋga yònsè nè Nwì nè à gù yi ε?>

⁴⁴ Devid nè à cèp də, <Tà Nwì à duk fa Tà àm də, <<Cum fèj bo ma mà'a mù tətè mu nè gu bùu sè wo bènghè wu, wo ye sə mvè'kùu wù.>> >

⁴⁵ A ye-a dè Devid nè sè to nà' dè Tà, ye dè acó yi ye bwi bohòDevid anə mwe yè'sə vale?>>

⁴⁶ Nwè nè mò'fis co yi cep fəsə fa nà' yumok à ka yej. Ye jəŋ numbu ànə, nè lo mantombi, nwè kà co yi fek fe'lə yi yumok mok ghəsə ja'a lo' fà'.

33

Jisòs Də Bwiŋ Kərə Bə Ngàa Yə'rè Lùk Nə Ye Bùu Faràsi Wèj (Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

¹ Anə geŋ Jisòs duk fa ngàa fàak ye bə bùu sè wo à mà fo' sè wèj dè,

² <<Ngàa yə'rè fa bwiŋ lùk bə bùu Faràsi wèj wo sè wo tə mvwe' kùu Musi.

³ Nə ye də bum sè wo tsə' wej pwe', wèj gu mvè'nè wo duk sè. Megu dè wèj kà dè wèj gu be' lo mvè'nè wo sə gù yàwo duk. Bəsə wo tsòhogè, nè sə gu lo yusè zok.

⁴ Wo gù fagè bwiŋ lùk ñkùŋj sè yà'a co bum sè rərwi', sè yà'a gugun ŋgòbəə', nè sə naan fa bwiŋ yà' mu tuhù, nè kà ndubo nè mò'fis ngòjè bə' yàwo yà' fəsè ja'à lok.

⁵ Wo gù mègù bum yàwo də ya bwiŋ ye wo. Kàk ja'a yàwèj ncoròok sè mu sihi bə ndzə kwii wo yà'a, mvè'nè yà' wərə. Nə ja'a nɛ ncaam sè ndzə cə'ə wo mvè'nè yà' saap è. ⁶ Wo dzəm də wo lómvwè' nzu yumok fana wo kə cum megu mvwe' sè ya bwiŋ wəp wo co bùu sè ghan.

Wo dzèj məmvwè' ndaap piriya, wo lap ngòco mənə dzòok sè yà' bòghak pwe' wo.

⁷ Wo dzəm sè' də a dzèj mū nteɛŋ, bwiŋ sə kə cepsə wo, nè sə to wo mvwe' bwiŋ də cìcà, cìcà.

⁸ <<Bohòwèj yàwèj, wèj ka tse' ngògù ni' awèj də bwiŋ sə to wej də cìcà, bùusè wèj pwe'fo' bwema, nè tse' mègù nè cìcà nè mò'fis.

⁹ Nə ye sè' də kà də wèj to nwè nəmòk sə nze fèj də tè' awèj duk, njo nè wèj tse' mègù tè' nè yi mò'fis, yi cu mabu.

¹⁰ Nə kà də wèj gu bwiŋ dè wo sə to wej də masà sè' duk, njo nè wèj tse' mègù masà nè mò'fis, yi Ñkum ngà gèm bwiŋ.

¹¹ Nwè nè yi dè yi nè ghan mtsətsə'rə wèj pwe' yi, tse' ngòye ñkwèj àwèj.

¹² Nwè nè yi koksə lò-a ni' ye mtsə, Nwì nè jəŋ tsoŋ wè yi sə nze. Nwè nè yi jə tse' lo-a ni' ye sə nze, Nwì jə fis kok løyi mtsə.

Jisòs Duk Fa Bùu Faràsi Nə Ye Ngàa Yə'rè Lùk Də Wo Ngàa Tè'èŋkup (Luk 11:37-54; 13:34-35)

¹³ <<Wèj ngàa yə'rè bwiŋ lùk bə bùu Faràsi wèj, wèj ngàa tè'èŋkup. Wèj cu bup! Wèj sə lok fa bwiŋ mandzè nè ngòlómvwè' gan Nwì. Wèj sə kà mbwa lò, nè kà bùu sè wo sə dzəm də wo ni mbwa wèj mandzè sè' fa.

[¹⁴ <<Wèj ngàa yə'rè fa bwiŋ lùk bə bùu Faràsi wèj, wèj cu bup. Wèj ngàa tè'èŋkup. Wèj sə limzə baa ŋgwemfə wèj, nè sə gu bupsə ndap awo. Wèj ri ngògù basə piriya sè səsap. Ngə' nè njàwèj nè kə yam gha' pwe'fo' njo bum yè'sə.]

¹⁵ <<Tətè'èŋkup ngàa yə'rè lùk bə bùu Faràsi wèj-a, wèj cu bə ŋgə' nèbup. Wèj to càgè sə ndzəpə, nè sə gi bə sə nzhè wèj pwe'fo' də ya wèj gu nwè nè mò'fis be' mandzè lùk Musi. Nə mò'fis bùu fana wèj gu fe'lə yi sè' wèj, yi bup casə wèj sè wèj sə lómvwè' ŋgə' nè sə misè sè kè' ba.

¹⁶ <<Wèj sè wèj də wèj sə nitsə' lòfa bwiŋ mandzè nè ye yàwèj sè' jì lis, wèj cu bup. A sè' wèj sè wèj dukgè də a ye-a ŋga nwè kèj ndap Nwì nè ghan nè, ye də yà' sè kà nzak tse'. Nə ye də, a ye-a ŋga nwè kèj bum sè wo à gù yà' bə guu sè yà' a mu ndà'a Nwì anə ŋkuŋ yi gu tsoŋ mvè'nè yi kèj sè.

¹⁷ Wèj jì lis nè ye ləm sè'. A yè'sə də gu gha' nè fò? Bum sè mənə ndap Nwì sə, kə ndap Nwì nè ghan nè bə tu ye nè nà' gù ŋkuŋ bum sə mbwa sə tse' fàk ε?

¹⁸ Wèj dukgè sè' də, <A ye-a ŋga nwè kèj kàm nè wo à ci ngòtèj fa Nwì bum

satikà' mbwa nà'a, yà'sə ka nzak tse', də tse'nga yi kèn bum sè wo naan yà' mbwa sə ŋkuŋ àlè yà' tse' fàk.>

¹⁹ Wèen ngàa jì lis, gu gha' ye'sə nà fò? Bum sè wo fa nà naan yà' mbwa sə kè, kàm nà ye gù yi ŋkuŋ bum sè mbwa sə tse' fàk-ε?

²⁰ Yusə də a ye-a nga nwè kèn-a kàm ànə, ye də yi kèn be'lə fo' bə bum sè mbwa sə pwe'.

²¹ Nə ye sè' də a ye-a nga nwè kèn ndap Nwi nà ghan nə fana yi keŋ nà' bə Tà ngà ndap nə pwe'fo' sè'.

²² Nwə nà ye kèn-a ntòbu, ye də yi kèn kapràak Nwi bə nwè nà ye cugè mbwa nə sè'.

²³ <<Wèen ngàa tèt'èŋkup wèen, ngàa yə'rè bwiŋ lùk bə bùu Faràsi wèen, wèen cu bup. Njo nà wèen fagè Nwi bop mò'fis sənə hum bə bum awèen, nə fa tètè bə mvuu bum sè wo lam rəmsə tsə'rə njap bə zeŋ wèen, nə me'rə nonşə lùk sè gugun co ngòye yəyərè bohòbwiŋ bə bum pwe', nə tse' koksəmanziŋ, nə ye nwè ngà gù bum bə mandzè nà zinə. Anə ye co wèen sə gu ye'sə, nə sə gu mok sə sè'.

²⁴ Jì lis, ngàa nifa bwiŋ mandzè wèen. Wèen sə kpès fis màk ndzè nà jo nà wà n'è'e, nə sə mi lo nàmbà'rè sè' sə vèə wèen anə.

²⁵ <<Ngàa yə'rè bwiŋ lùk bə bùu Faràsi wèen, wèen cu bup. Wèen ngàa tèt'èŋkup, wèen cùkgè yàwèen ŋkwèen ngàp bə ŋkwèen tasà, fana rwiŋ cum ma ndzè tsətsə'rè wèen anə ngwap nə ye wa bum bwiŋ.

²⁶ Bùu Faràsi ngàa jì lis wèen. Wèen cuk rəŋsə to ngàp awèen ma sə ntòŋkuŋ ya ma nà mənkwèen nə rəŋ sè'.

²⁷ <<Ngàa yə'rè bwiŋ lùk bə bùu Faràsi wèen, wèen cu bup. Wèen mègù co sèe sè wo yok fopşə yà' bə bwèen, nga rwiŋ cu nja vep bə kpəkə bə bum sə bup wèen.

²⁸ Wèen sə yəəŋ mū lisè bwiŋ co bùu sè kəkurè bohòNwi, nga wèen rwiŋ nja bə tèt'èŋkup nə ye bə bup.

²⁹ <<Ngàa yə'rè bwiŋ lùk bə bùu Faràsi wèen, wèen cu bup. Wèen ngàa tèt'èŋkup, njo nà wèen ci tsə'rəgè sèe ngàa tsòhòbum Nwi wèen, nə sə gu tsə'rə bum sè wo à ci tes yà' ngòkwəsə lwiŋ bùu Nwi wèen.

³⁰ Wèen sə cep kè cùhu də, <Vès ànə ye-a ghà nà tèt' avès wèen à ye bwère vès ànə ka bo mvwe' sè wo à sə zə bə ngàa tsòhòbum Nwi yà'a fa gèsə.>

³¹ Wèen to wo də tèt' awèen ve'nə, ye də wèen sə niŋtsə' də wèen bwe bùu sè wo à zə ngàa tsòhòbum Nwi wèen sə.

³² Wèen geŋ mantombi, nə gu wes bum sè tèt' awèen ànə gu to sə.

³³ No, wèen ngwi bə no wèen, aco wèen tsəm də wèen nà kà mvwe' ngə' nə sə misè kə ni anə ye'sə va?

³⁴ Ye də mù tum fa wèen ngàa tsòhòbum Nwi nə ye ngàa ŋkərè bə ngàa yə'rè bwiŋ lùk wèen. Wèen nə zə mok, wèen te'lə mok mū ntəəŋ, nə ləp mok mūmvwe' ndaap piriya awèen. Wèen nə be' təkşə mok wo caŋ ni mvwe' buk lak nə fòpwe', wèen sə yun.

³⁵ A ye ve'nə fana nduəm bùu Nwi sè wo à zə wo sə nze fəen pwe'fo' nə ye mū tuhù wèen. Ye jəŋ bə nduəm Abè nə wo à zə yi ngàa yi ka yumok riŋ tètè kə dzeŋ mū ni'i Sàkəriya nə wèen à zə yi mū ntòndap Nwi nə ghan nə. A ye nga yi tə mətşətsə'rèə kàm satikà' fo' bə mvwe' rum nə wo togè nà' də ndap nə rərəen nà'a.

³⁶ Mū sə tsə' wèen zinə də, ngə' bùu ye'sə pwe'fo' nə və mū tuhù bùu sè niè' ye'sə.

³⁷ <<Wəbee, lak Jòrosalèm, lak Jòrosalèm! Wèen zəgè ngàa tsòhòbum Nwi, nə sə tərə ngàa gè ntum Nwi wèen bə lis. A ye'sə ghè' sà mvè'nə mū sə ləp də mū ko wumsə gesə wèen ndzə ni'i mū co məma mvəp sə wumsə bwe ye, wèen kà dzəm ε?

³⁸ Bo am ka mok bə lak awèen yà'sə yeŋ, yà'a mok fəəm lak wà.

³⁹ Mū tsə' wèen də ye jəŋ ngə'a lo mantombi, wèen nə kà mū mok yə fe'lə tètè numbu nə wèen yə fe'lə mū, ye mok ngà wèen sə duk də, <Nwi se nwè nà ye vè mənə lwiŋ sè Tà nə ŋkuŋ.> >>

24

Jisòs Tsə' Bum Sə Yà'a Nə Ye Nga Yi Kəp NgòVə

(Mak 13:1-27; Luk 17:22-24, 21:5-28)

¹ Jisòs à sə ye'e mè'rə mvwe' ndap Nwi nə ghan nə ngòlòo fana ngàa fàak ye wèen və ngòni fa yi ndaap Nwi, sə də yi kək bərə ja'a mvè'nə wo à ci bònşə yà'.

² Jisòs nə cep fəsə fa yə'wèen də, <<Wèen sə yə bum ye'e pwe'fo', ka ve'nə yeŋ nè? Mū sə tsə' wèen zinə də lis nə mò'fis nə kà mənə mòk fenə naəŋ mam. Wo nə kuəmsə wes yà' pwe'.>>

³ Yi ànə geŋ də yi kə cum mūmvwe' nda Olip nə fana bwe ye wèen və woòwo, nə kə tseŋ yi. Wo sə fek yi də, <<Tsok fa a ves ghà nə bum ye'sə nə ye-È. Nə tsok fa ves yusə yà'a nə niŋtsok də wù kuəp ngòbwiŋ vəə ya nzeŋgòŋ nə nə me sə sè'.>>

⁴ Fana Jisòs nə cep fəsə fa wo də, <<Wèen jəŋ ŋkərè ya nwè nəmòok kà wèen bərə.

⁵ Busè bwiŋ nə və ŋkəuŋ sè wo nə ci' mvwès də, wo ŋkum ngà gèm bwiŋ nə wo à sə duk nə wo, nə borə lo bwiŋ ve'è wuriŋ.

⁶ Wèen nə sə yuk ke'ca də dzè'e fa' mvwe' səsap bə mvwe' jəjo wèen nduk. Wèen yuk ve'nə, wèen kà wəp bùəsə ye'sə

nə ye tsoŋ ve'nə. Yà'a ye ve'nə, kà yà'sə də nze nə mè yà'sə laŋ sà' ntòye.

⁷ Bəsə bòp lak nə lu bə bòp lak mok. Nkum mòk lu bə nkum mòk sà'. Njèe nə ko, nzenjòŋ nə sə tsoho ke'ca fa' bə ma fa' wèŋ.

⁸ Yè'sə pwe'fo' mègù ntòco mvə'nə nɛŋwəwèe ghà to ko'gə mwe ntòghaa yè'e.

⁹ <<Fana wo nə ko wɛŋ, nə yeŋsə wɛŋ ɲgə', nə zə wɛŋ. Lak pwe'fo' nə beŋ wɛŋ bəusə wèŋ bwe am.

¹⁰ Mvək ànə ye ve'nə, bwiŋ ɲkəuŋ nə caŋ me'rə mandzə ɲàm nə. Bwiŋ nə sə seŋ mòk bə mòk, nə sə beŋ ke'ca mòk bə mòk sà'.

¹¹ Ngàa mɔwès wèŋ nə ye sà' wùriŋ sə wo nə sə duk də wo ɲgàa tsòhòbum Nwi wèŋ. Wo nə borə jəŋ lo bwiŋ ve'e nduk.

¹² Mvə'nə bwiŋ dzəmgə mɔu nə fi lo mok maŋkwɛŋ ɲjo nə bup yam lòmok mantombi ve'e wùriŋ.

¹³ Megu də ɲwə nɛ yi təŋŋ-a gəgɔŋ tətè, nə kə ləsə fana yi nə tse' lùŋ.

¹⁴ Ncɛp Ntirə nə Bəboŋ nə nà' sə tsà' bə gaŋ nkum yè'sə nə yuhu lo sənə nzenjòŋ nə pwe'fo' də ya ndaaŋwə pwe' yuk gesə fə ntu'ù yi ye sà'. Yà'a ɲgà'a mvə'nə nɛ nzenjòŋ nə nə lə sà.>>

Ngə' Nəbup Bohò Nzenjòŋ Jùdiyà

(Mak 13:14-27; Luk 17:23-24, 21:20-28)

¹⁵ Numbu mòok nə kə vè nə wèŋ ye ɲgà wo lòkoksə tes bup nə nà'a bə jòŋ nə mvwe' sè rərəŋ, bup nə Danà ɲgà tsòhòbum Nwi à cɛp nə.* (Nwə nə yi sə ta ɲwək nə rərəŋ bə zeŋ bəboŋ.)

¹⁶ Wèŋ ye ve'nə, bəu sə wo cu mvwe' nzenjòŋ Jùdiyà wèŋ caŋ kok lo mɔ ndahà.

¹⁷ Nwə nə yi sə cu yòŋsə mɔ ndundap† kà mvək ɲgòsuhu tsə, nə kə jəŋ fis bum ye sə mɔ nda' à yi tse'. ¹⁸ Nwə nə yi mənə nzum faak nə kə maŋkwɛŋ də yi sə kə jə cək fohòlò.

¹⁹ Ho'm, megu də anə ye ɲgə' bohòbàa sə bə zəm nə ye sə wo sə fa bwe sə ləw mbwi bə nùumbu yà'sə.

²⁰ Wèŋ leŋ Nwi də yi gɔ co wèŋ kà mvək mbəŋ nə bə mbəp wùriŋ ca, kə numbu dzə àlè'.

²¹ Njo nə ɲgə' nə nà'a nə ye mvək ànə nə bup ve'e nsàp nə nzenjòŋ à yè yèe, à ka ve'nə ye yuk. Nə ye sà' də anə kà ve'nə mòk sà' kə ye yuk fe'là.

²² Nə ye də Nwi à ka-a nùumbu yà'sə ləm ci' fəsə də bwèrə ɲwə nə mò'fis kà bwehe cu lok. Megu də yi nə ci' fəsə yà' ləm bəu tu bəu ye wèŋ sə yi à cok fis yà'wèŋ.

²³ <<A ye-a ɲgà ɲwə nɛmòk duk-a wɛŋ də <Nkum ɲgà gɛm bwiŋ nɛ wo à sɛ duk nɛ nɛ'>, kɛ də, <yi fɛ fa'> àlɛ, kà də wu dzəm swi duk.

²⁴ Bwiŋ nə sə borə ke' də wo Krest, nə sə duk də wo ɲgàa tsòhòncɛp Nwi. Wo nə sə gu nsàap bum maŋgəŋgəŋ mok ve'e wùriŋ də co wo borə bəu sə Nwi à cok fis nòŋsə sə bə zeŋ, ɲgà wo tse'-a mandzə nə na.

²⁵ Wèŋ jəŋ-a ɲkərə, mɔ tsə' nòŋsə wɛŋ bum yè'sə ɲgà cu ntòcu.

²⁶ Ye də a ye-a ɲgà ɲwə nɛmòk duk wɛŋ də, <Nà' cu ɲgòŋ fa'> kà də wo tesə lo fo' duk. Kə wo duk-a sə də <Yi cu mà mbwəndap nɛ'>, wù kà dzəm.

²⁷ Bəsə mɔ nə mɔ mo ɲwè, mɔ nə və co mvə'nə mbəuŋ ba'a kokgə mà mbwèbu, nə ca bəuŋ kə tu bu yè'e.

²⁸ Mvwe' sə wèŋ ni' kpə nooŋ-a sə fòpwe', jigawa' wèŋ nə kə benə fo'.

²⁹ <<Ghà nə ɲgə'ə sə yà'a nə ye numbu ànə cə wes ntɛŋ fana nùum nə kɛŋ ndzəm. Nwə kà mok sà' se, ɲkəŋkəŋ sə gbəhu tsoŋ mabu anə fana nsàap ɲaaŋ sə mutsə sə tsoho sà'.

³⁰ Mvək mòok nə yəŋ mabu nə nà'a mvək nə ɲàm, mɔu mo ɲwè, fana ɲgwii bəu sə sə nzenjòŋ pwe' nə tɛ'. Wo ye ɲgà'a mvə'nə mɔu mo ɲwè mɔ sə tsə tesə mabu ndzənə mbàk bə ɲàŋ, nə sə fom rɛŋ boŋsə nɛbup.

³¹ Fana mɔ nə tumsə masinjàa am sə mabu ɲgòto lòbwiŋ bə ntəŋ nə nà' sə cɛp ve'e wùriŋ. Wo to benə və bəu am sə mɔ à cok fis sə wèŋ ma ɲkəuŋ nzenjòŋ sə kwè sə mvwe' mò'fis, ye jəŋ mvwe' sə nzenjòŋ nə yeto nə ye mvwe' sə nà' kə ləsə.

Yə'rə Jəŋ Yumok BohòTu

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² <<Mɔ dzəm də wèŋ yə'rə jəŋ ɲkərə bohòtu fik nà'a. Wu yə ghà nə nà' yè ɲgòfom, nə sə top, fana wù riŋ sà' də mvək mbəŋ kəuŋ laŋ.

³³ Yà' megu sà' ve'nə də wèŋ ye bum yè'sə ve'nə fana wèŋ riŋ də mo ɲwè kəuŋ ɲgòvə laŋ, yi mègù mok ɲgə ncu.

³⁴ Mɔ tsə' wɛŋ zinə də bəu sə wo cu ɲgà'a yè'e wèŋ nə kə ntòkpə lə wes ɲgà bum yè'sə yà' gɔ laŋ.

³⁵ Ntòbu bə nzenjòŋ ba fo' nə cə gesə lòwà, ncɛp àm kə ye cə yuk.

Nwè Ka Numbu Nə Kè Mvək Nə Riŋ

(Mak 13:32-37; Luk 12:41-48; Luk 17:26-30, 34-36)

* 24:15 24:15 Tan Danà 9:27 † 24:17 24:17 Bəu Jus wèŋ à sə ci ndap awo fana wo gu ndundap nə mbwa rəəm, co bwiŋ sə kə cum yòŋsə mbwa.

³⁶ <<Yusə də ɲwè ka nùmbu nə bə mvək nə bum ye'sə nə ye riŋ. A mēgù-a masinjaa Nwì mǎbu nə ye Mo ye nə sè', wo ka sè' riŋ. Rì mēgù tē' nə yiyi.

³⁷ Mo ɲwèe vè nùmbu nə fana bum pwe' nə ye sè' mvə'nè yà' ànə ye ghà nè Nuà ànə ye ye nà'a.

³⁸ Mēgù sè' mvə'nè ànə ye fa' mantombi ɲga ndzəp ànə ka ntòrwɪŋ yà'a, bwɪŋ à sè zɛ, nə sə no vəpsə. Bùu mok wèŋ sə geŋ gù tètè nùmbu nə Nuà à ni ɲgwes dzeŋ.

³⁹ Wo à sə gù ve'nə, nə kà sə rì tètè ndzəp kə bək wes wo ve'e wis. Mùu mo ɲwè, mù nə vè ntsə'mòk yà' megu sè' mvə'nè ànə ye yà'sə.

⁴⁰ Nùmbu ànə ye, mbəmbam baa nə sə fāk nzum, wo jəŋ fis lo mòk, nə me'rə mòk.

⁴¹ Bəba baa nə ye mvwe' ɲgòk, nə sə gok beŋ, wo jəŋ fis lo mò'fis, nə me'rə mòk fo'.

⁴² Ye də wèeŋ sə jəŋ ɲkərə, bùusə wèŋ ka nùmbu nə Tà àwèeŋ nə bwɪŋ vè nə riŋ.

⁴³ Wèeŋ riŋtse' yumòk nè' sè' də a ye-a ɲga tà ɲgà ndap nə riŋ-a ghà nè ɲgà yèə nə və, bwère yi nə so noŋ tètè tsok reŋ ya nà'a kà kə ni.

⁴⁴ Ye də wèeŋ cu, wèŋ ye fəfəhù ghà yà lònŋ, bùusə mo ɲwèe nə vè ɲga wèŋ sə kà bə zeŋ tsərə.

Mo Fāk ɲgà Yuk Dək Nə Ye Mo Fāk ɲgà Kà Dək Yuk

⁴⁵ <<Mo fāk nə yi zinə nə tse' ɲkərəə ye'sə nə fò? A nə masà ye nə à fa bum sè mù nda' à yi bohòna', nə dək də nà'a nə sə fa bwe ye wèŋ bum zɛzɛ bə mvək nə kəkərə.

⁴⁶ A reŋsi bohòmofāk nə masà ye bwi vəə, nà' tseŋ yi ɲga yi sə gù mvə'nè nà' ànə dək noŋsə lo yi sə.

⁴⁷ Mù tsok weŋ zinə də masà nə nə fa nsàp mofāk ànə ɲàŋ ɲgòkotse' bum ye sè yi tse' pwe'fo' nà'.

⁴⁸ A ye-a ɲgà fāk nə yi bɛp, yi nə dək də, <Masà àm nə nə kà nənàk bwɪŋ fohòvə.>

⁴⁹ Yi yeto ɲgòlèp ɲgàa fàak mok sə wèŋ, nə sə zɛ, nə sə no roŋ kə'ca bə ɲgàa jèhù rùk wèŋ bəbè'.

⁵⁰ Fana masà ɲgà fāk ànə nə bwi və ntsə'mòk nùmbu nə yi sə kà ve'nə tsərə, nə ye bə mvək nə yi ka bə zeŋ sè' riŋ.

⁵¹ Yi nə gbè' ci'lə nà' ba, nə be'lə nà' bə ɲgàa tē'ɲkɛp wèŋ mvwe' mò'fis. Bwɪŋ nə sə waŋ, nə sə zɛ nzòn fo'.

25

Gbu' Wàhanɲwèŋ Sè Wo A Ye Hum

¹ <<Nùmbu ànə kə ye fana gaŋ ɲkum sè mǎbu sə nə ye co wàhanɲwèŋ sè wo à ye hum yà'a. Wo à jə laàm awo, nə lo ɲgòkə

tək ndugù nə yi sə vè ɲgòkə jə lo ɲge' awo mòk nùmbu ànə.*

² Sə tǎŋ à ye ləm, sè tǎaŋ mok ye yàwo ɲgàa ɲkərə.

³ Sə ləm sə wèŋ à jə laàm awo, nə kà kàràsi jə tse'.

⁴ Sə ɲgàa ɲkərə sə wèŋ à jə tse' ke' lòkàràsi awo mok sənə botòrò.

⁵ Ndugù nə à ka və toho fana baa sə wèŋ dzooŋ lo tètè wo dzəmlo.

⁶ A kə dzèŋ ntəntamtsok, wo to fuŋ də, <Ndugù nə vè laŋ, wèeŋ tesə və kə tseŋ yi.>

⁷ Baa sè hum sə lokok wo pwe', nə kokse laàm awo sə.

⁸ Sə ləm sə dək fa sè ɲgàa ɲkərə sə də, <Wèeŋ fa a ves kàràsi awèŋ səmok bùusə laàm avès sə də a liiŋ.>

⁹ Sə ɲgàa ɲkərə sə wèŋ dək fəsə fa wo də, <Kàmòk yà'a nə kà bohòvesùwèŋ pwe'fo' kàrà. Bòle co wèŋ lo kə ye bùu sè wo sə sèŋ sə, nə ywɪŋ jəŋ yàwèŋ bohòwo.>

¹⁰ Wo à lòdè wo kə ywɪŋ fana ndugù nə və. Ndugù nə jəŋ sè wo à fəhù yàwo laŋ sə, bə yà'wèŋ ni lo mǎmvwe' ndap nə wo sə zɛ gù mbwa nə. Wo à ni lòmbwa, wo ko jəŋ ncu lok mpəŋ.

¹¹ A cu ghàr, baa mok sə wèŋ bwi və yàwo sə sè'. Wo təəŋ sə mbi, nə sə dɛhù də, <Tè'mòk, Tè'mòk, mùk fa ves ncu.>

¹² Yi dək fəsə gesə fa wo ca də, <Mù sə cep yè'e ɲkəm dək də, mù ka weŋ riŋ.> >>

¹³ Jisòs à lèsə ncèp nə də, <<Ye də wèeŋ sə kək-a kù'u, bùusə wèŋ ka nùmbu nə kə mvək nə riŋ.>>

*Gbu' Bwɪŋ Te'
Sè Wo A Fa Wo Mbàm
(Luk 19:11-27)*

¹⁴ <<Gaŋ Nwì sə nə ye co mvə'nè ɲwè nəmòk à ye ɲga yi də yi lo gi fana yi to benə ɲgàa fàak ye wèŋ. Yi à to wo fana yi fa bum ye pwe'fo' ndzə bohòyà'wèŋ.

¹⁵ Yi fa mòk bàam mbàm tǎŋ, nə fa mòk bàam ba. Yi fa ɲwè nè te' ye bàam mbàm mò'fis. Yi à gáp fa yà'wèŋ ye sè mvə'nè yi riŋ də ɲaàŋ awo sə cu co ɲwè kotse' to sè ye. Yi à fa wes wo ve'nə, yi be' mandzə, nə lo yuye.

¹⁶ ɲwè nə yi ànə tse' ye bàam mbàm tǎŋ nə à lònɲèŋ, nə kə gi gi nteŋ bə zeŋ. Yi tse' swe' mbwa sè' bàam mbàm tǎŋ mok.

¹⁷ ɲwè nə yi à tse' ye bàam mbàm ba nə à kə tse' swe'e ye sè' bàam mbàm ba.

¹⁸ Nə yi à jə ye bàam mò'fis nə à lò, nə kə tuŋ wɛ, nə ses lok gesə bàam mbàm ɲkwà' ɲwè nə ca.

* 25:1 25:1 Yà' à sə yegə bohòbùu Jus wèŋ də bwɪŋ tse' ɲgòkə tsèŋ ndugù nə mandzə ɲkɛŋ, fana bə yà'wèŋ lo mvwe' ndap nə wo nə zɛ gù fo' nə.

¹⁹ <<Mvèk ànè sap fana ñkwà' ñwè nè bwiñ vè. Yi kè tañsè ja'a yusè wo a gù bə mbàam sè.

²⁰ Ñwè nè yi à tse' ye bàam mbàm tãñ nè à vèè, nè jə vè bàam mbàam mok sè' tãñ. Yi ðak fa ñkwà' ñwè nè dè, <Tè'mòk, wù à fa mụ bàam tãñ, mụ a kè tse' fe'lè mok bə zeri sè' bàam tãñ.>

²¹ Ñkwà' ñwè ye nè kwasè nà' dè, <Wusùkù' mo àm-a', wù gù bəboñ. Wù ni tsè' zinè yòbè mụyu nè nà'a momjo lañ. Mụ nè gù wu ñga'a ñgòtse' ñañ mənè sè yà'a ñkùuñ. Vèè kè ròn ni' bə bum ñkwà' ñwè yònè.>

²² Ñwè nè yi à tse' ye bàam ba nè à vè ye sè'. Yi ðak dè, <Tè'mòk, wù a fa mụ bàam ba. Yèè, mụ kè tse' fe'lè vè mok bə zeri sè' bàam baa mok.>

²³ Ñkwà' ñwè ye nè kwasè nà' sè' dè, <Wusùkù' mo àm-a', wù gù bəboñ. Wù ni tsè' zinè yo bə yu nè nà'a momjo lañ. Mụ nè gù wu ñga'a ñgòtse' ñañ mənè sè yà'a ñkùuñ. Vè kè ròn ni' bə bum ñkwà' ñwè yònè.>

²⁴ Ñwè nè yi à fa nà' ye bàam mò'fis nè à vè ye sè'. Yi ðak fa ñkwà' ñwè nè dè, <Tè'mòk, mụ ri wu ri dè wu ñwè nè wù gù wùriñ. Wù kúp zugè mvwe' sè wù à ka wù bi, nè kà fo' wù sè' fàk.

²⁵ Mụ a wəp, fana nè kə tuuñ mbàam yo sè sə nzehe. Yèè, mbàam yo sè yà'a yè'.>

²⁶ Ñkwà' ñwè nè yak nà' dè, <Wù mo nè bup ñgà wè' mòk wà. Wù dè wù riñ dè mụ kúp zugè mvwe' sè mụ à ka fo' bi, nè kà fo' sè' fàk, ka ve'nə yeñ à?>

²⁷ Anè boñ ghak co wù nonjə fa mụ mbàam sè bohòbùu sè wo fàkgè məmuvwe' ñgwa' yà'a. Ya mụ bwiñ vèè, mụ tse' mūswe' mənè mbàam am sè.>

²⁸ Ñkwà' ñwè nè dè, <Wèeñ jəñ fis mbàam sè bohòyi sè, nè fa ñwè nè yi nè tse' bàam mbàm hum nà'a.>

²⁹ Yi ðak fe'lè dè, <Ñwè nè yi tse'-a, wo nè fa yamsè mok, ya yi tse' mok nduk nè nduk. Nè ye dè bohòñwè nè yi ka ye yumok tse' nè, a mègù-a sè mụyu nè jo nè yi tse' nà' nè, wo nè jəñ fis gesè nà' ndzè bohòyi anè fo'.

³⁰ Wèeñ ko jəñ ñgà fàk nè bup ènè, nè mak gesè lo yi mvwe' sè ndzəm sè kèñ sè mbi yà'a. Bwiñ nè sə wan, nè sə zə nzòñ ca.>

Wo Nè Gapsə Bwiñ Co

Wo Sə Gapsə Ndzə Bə Nsùngan

³¹ <<Ghà nè mo ñwèe kè vè nùu bə masinjaa ye fana yi kə kok cum mənè kapraak ye bə ñaaj ñkum wùriñ.

³² Bùu sè sənə nzenjgònə pwe' nè kə benə kè mantombii yi. Wo benə ve'nə yi gapsə wo co ganakù' sə gapsə fis ndzə bə nsùngan.

³³ Yi nè tes nsùngaan sè bo ma màk, nè tes ndzə bo ma ñkwip.

³⁴ Fana yi nè yi ñkum nè, nè ðak fa sè bo ma màk sè wèñ dè, <Wèeñ vè. Tè' am a sè weñ yi. Wèeñ vè kə ni cum mvwe' gan ñkum Nwi sè wo à fùhu nonjə fa weñ ñga wo ka nzenjgònə ntòfak sè.

³⁵ Busè njè à sə ya mụ, wèñ fa mụ zuzə. Ntəm à sə sə mụ, wèñ nè fa mụ ndzəp. Mụ à ye ñkùin, wèñ nè nisè mụ mụ nda'à wèñ.

³⁶ Mù à ye nswè'mbwè, wèñ fa mụ cək. Mù à nòon yiyay, wèñ sè kə tesə mụ. Mù à cu mụ ndapndzəmè, wèñ sè kə cepsə mụ.>

³⁷ Bùu sè kəkurè yà'sə wèeñ nè cep fəsə fa yi dè, <Vès ànə ye wu yè'sə sè ñga njè sə ya wu, wès nè fa wu zuzə-ε Tà? Kè dè ñga ntum sè wu, vès nè fa wu ndzəp-ε?>

³⁸ Wù ànə ye ñkùin fòñkuñ vès nisè wu mụ nda'à-nε, kè dè wù ànə ye nswè'mbwè sè ñkuñ vès nè fa wu cək-ε?

³⁹ Nə ye sè' dè wès ànə ye wu yè'sə ma fòñga wù sə yayaa, kè ñga wù cu mụ ndapndzəmè ñkuñ vès kə cepsə wu-ε?>

⁴⁰ Yi nè cep fəsə fa wo dè, <Mù sè cep yè'e kek dè, bəm sè wèñ à gù fa-a bè'lə bwema am yè'e, ye dè wèñ à gù fa yà'sə bohòhù.>

⁴¹ Fana mụ yi ðak fa bùu sè bo ma ñkwipè yi sè wèñ dè, <Coho gesə ngu ni' mụ fo', wèñ sè Nwi a naaj fa weñ ñgə' mụ tuhù. Wèeñ du sə mvwe' mis nè wo à gù nònjə fa ze' nè bə masinjaa ye wèñ nà'a.

⁴² Njè à sə ya mụ, wèñ kà mụ beñ fa. Ntəm sè sə mụ, wèñ kà mụ ndzəp sè' fa.

⁴³ Mù à ye ñkùin, wèñ kà mụ mụ nda'à wèñ nisè. Mù ye nswè'mbwè, wèñ kà mụ cək fa. Mù sè yaj nə ye ñgà ndapndzəm, wèñ kà mụ kè cepsə lok.>

⁴⁴ Fana wo nè cep fəsə fa yi sè' dè, <Tà, ànə ye yè'sə sè nè vès à yə wu ñga njè sə ya wu, kè ñga ntum sè sə wu, kè ñga wu ñkùin vès kà wu mụ nda'à vès nisè-ε? Kènə à ye fònè vès à yə wu ñga wu nswè'mbwè, kè ñga wù sə ya, kè ñga wù cu ndapndzəm vès kà wu kè cepsə-ε?>

⁴⁵ Yi ðak fəsə fa wo dè, <Mù sè cep yè'e kek nè kek dè, wèñ ànə ka-a bohòbè'lə moma am nè mò'fis gù fa, ye dè wèñ à ka mụ yà'sə gù fa.>

⁴⁶ Bùu yà'sə nè lo sənə ñgə' nè nà'a kà mègə. Bùu sè wo à sə be' yàwo mandzə Nwi, lo yàwo mvwe' lùñ nè nà'a nè kà mè yuk.>>

26

Wo To Làm Mùtuhù Jisòs

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Ghà nè Jisòs ànə tsok wes fa wo bum yè'sə pwe' fana yi bùuñ ðak fa ñga'a bohòngàa fàak ye wèñ dè,

² <<Wèñ rìj dè bwehe cu mègù mok nùmbu ba ya ñkàk Pasobà nè kè dzen. Mvèk ànè ye, wo nè fa mùu mo ñwè dè wo te'lè mù muntèñ.>>

³ Sè' mvèk ànè, ñgàa fa satikà' sè ghan bè bù ñkwàha bùu Jus wèñ kè be'lè mù ntòmbli Kayofàs. Kayofàs nè à ye ñkum ñgàa fa satikà'.

⁴ Wo à cèp tes fo' mvè'nè wo nè borè ko Jisòs, nè zè yi.

⁵ Wo duk fe'lè sè' duk dè, <<Kaco vesùwèñ ko yi nùmbu ñkàk yeñ, bùusè bwìñ nè gham vesùwèñ ñgà'a.>>

Wo Yok Fa Jisòs Kù Bè Làmindà Mvwe' Lak Betani

(Mak. 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶ A ye ñgà'a ñgà Jisòs mvwe' lak Betani. Fana yi lo kè cum mù nda'à Saimù nè yiya kuturu à ko yuk yi mantombi.

⁷ Ñwà nèmòk níkok bè ndo làmindà nè nà' gù nteñ ve'e wùriñ. Ñwà nè jèñ yà', nè ke' tson fa Jisòs mutuhù ñgà yi cu sè zù beñ.

⁸ Ñgàa fàak ye wèñ à yè ve'nè fana wo jok dè ñwà nè kè' bapso yà' ve'nè bùu yàle.

⁹ Wo dè anè ye co wo wèñ làmindà sè mbàm wùriñ, nè fa ñgàa jìñ wèñ.

¹⁰ Jisòs à ri yusè wo à sè cèp sè, nè duk fa yà' wèñ duk dè, <<Wèñ sè fa ñwà ènè ñgè' ve'nè bùu yà? Yusè yi gù bohòmù ye'sè, a bèbon wùriñ.

¹¹ Wèñ nè sè ye maligè ñgàa jìñ fo', mù nè kà yàm vesùwèñ ko mali.

¹² Mvèk nè yi kè' tsè fa mù làmindà ye'sè muni'i ve'nè, yi sè gù tsèrè yà'sè ñgùpni' àm nè mvè'nè wo nè tuuñ nà'.

¹³ Mù tsok fa wèñ ncèp nè nà'a ñkèm duk dè, mvwe' sè fòpwe' sè wo nè tsho Ntirè nè Bèbon nè sèñ nzenngònè fana yusè yi gù ye'sè wo nè sè tsèrè maligè yi bùu zeñ.>>

Ñkà'a Pasobà

(Mak 14:10-25; Luk 22:3-23; Jon 13:21-

30)

¹⁴ Yà'a ñgà'a mvèk nè Judàs Iskaràyà nè yi sè' mòk muijgorè ñgàa fàak ye sè humncòp-ba sè à lòo, nè kè ye ñgàa fa satikà' sè ghan wèñ.

¹⁵ Yi fek yà'wèñ dè, <<A ye-a ñgà mù ko fa wèñ Jisòs nè, wèñ fa mù yà?>> Wo à làk fa yi mbàm hum te' fo' ndzè bohò.*

¹⁶ A nè yè jèñ ñgà'a mvèk ànè nè lo mantombi, Judàs sè lap mandzè ñgòsèñ Jisòs.

¹⁷ A kè dzèñ nùmbu nè wo à yèto ñkàk nè wo zùgè brèd sè jì yis yà'a fana ñgàa fàak Jisòs wèñ vè nè kè fek nà' dè, nà'

dzèm dè nà'a nè zù ñkàk nè ma fòle, ya wo kè gùhù tsè'rè mvwe' sè.

¹⁸ Yi duk fa yà'wèñ duk dè, <<Wèñ du ndzè ntòlak, nè duk fa ñgà' nà'a duk dè, <Cicà dè mvèk ye kàrè lan, yi bè ñgàa fàak ye wèñ nè zù ñkàk Pasobà munda'à wù.>>

¹⁹ Ñgàa fàak ye sè wèñ à kè gù sè' mvè'nè Jisòs duk wo sè. Wo fuhù zuzù Pasobà sè fo'.

²⁰ Nùm à co, yi bè ñgàa fàak ye sè humncòp-ba sè wèñ lo ñgòzù zuzù.

²¹ Wo ànè sè zù fana yi duk fa yà'wèñ duk dè, <<Mù sè tsè' wèñ nè'e ñkèm duk dè ñwè nè mò'fis mutsètsè'rè wèñ fèñ nè señ mù.>>

²² Wo à yuk ve'nè, manziñ ko wo ve'e wùriñ. Wo ye ñgòfek yi mò'fis, mò'fis, duk dè, <<Tà, a mù à?>>

²³ Yi duk fa yà'wèñ dè, <<Ñwè nè yi fa kàrè tsè bo ye bè yàm sèñ zuzù, a yi nè yi nè señ mù nè.

²⁴ Mù mo ñwè, mù nè kpù lo mvè'nè ñwàk Nwì sè duk. Fana ñgè' nè bup cu bohòñwè nè yi señ mù ànè. Anè bon ghak bohòñwè ànè co wo kà yi dzè lok.>>

²⁵ Judàs nè nà' à sè yi nè fek ye sè' dè, <<Cicà, a mù à?>> Jisòs duk fa nà' dè, <<Wù cèp màm'vè'nè.>>

Zuzù Nè Nà'a Lèsè mbwè: Losopà

(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Korè 11:23-26)

²⁶ Wo ànè sè zù fana Jisòs jèñ brèd, nè kwasè Nwì, nè bè'rè fa ñgàa fàak ye sè. Yi duk dè, <<Wèñ jèñ, nè zù. Nè'e ñgùpni' àm.>>

²⁷ Anè geñ yi jèñ ñgàp sè'. Yi ànè kwasè wes me Nwì fana yi fa yà'wèñ dè yà'a no. Yi à fa yà' yi sè cep dè, <<Wèñ no wèñ pwe'.

²⁸ Yè'sè nduam am sè yà' sè fè'e ñgòswi fa bwìñ bup awo. Nduam sè, a zeñ sè yà' kì ñgè' ndzèñ rùk nè ñjàm bohòbwìñ ñkàwì.

²⁹ Mù tsè' wèñ dè mù nè kà rùuk yè'sè vesùwèñ mok no be'lè yuk tàtè nùmbu nè mù nè no fe'lè nà' mok fi vesùwèñ mvwe' gan ñkum Tè' àm.>>

³⁰ Fana wo yàm ñkì, nè tesè lo mvwe' nda Olip.

Jisòs Dè Pitàa Nè Dzeñ Yi

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

³¹ Anè geñ Jisòs tsok fa yà'wèñ dè, <<Bè ndzèm nè ntinè nè'e, wèñ pwe' nè cañ me'rè mù màmù. Mù rìj ve'nè bùusè yà' cu ndzèñ ñwàk Nwì dè, <Mùu Nwì, mù nè lèp ganakù' nè fana nsungaan sè nè sam wes.>

* 26:15 26:15 Judàs à sèñ mà' Jisòs nè ye'e bè nteñ nè bùu Jus wèñ à tin ñòñsè ñgòywiñ mo ñkwèñ ñjamòk yà'a.

³² Anə ye sè' də ghà nè mu nè lokok mvwe' kpə, mu nè lo mantombii wèŋ mvwe' nzeŋgòŋ Galili.>>

³³ Yi ànə duk ve'nə fana Pità cep fəsə fa nà' duk də, <<A ye-a nga bwiŋ pwe' ca me'rə-a wu sè ca, mu nè kà wu yàm ca me'rə yuk.>>

³⁴ Jisòs duk fa yi də, <<Mu tsok wu nkèm duk də, bə ndzəm nè ntinə nè'e, ntomvəp sə kè to kàmòk nga wù də wù ka mu riŋ kè' te'.>>

³⁵ Pità nè cep fe'lə səmòk duk də, <<A mègù-a sè ngòkpu vesù, kaco mù beŋ wu yeŋ.>> Ngàa fàak ye mok sè wèŋ duk sè' ve'nə, wo pwe'.

Jisòs Sə Gù Piriya' Mvwe' Sə Wo Togə Də Gèseməni

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Anə geŋ, Jisòs bə bwe ye sè wèŋ lo mvwe' səmòk sè wo togə fo' də Gèseməni. À kə dzèŋ fo', yi duk fa yà'wèŋ duk də, <<Wèeŋ cum yàwèŋ mvwe' yè'e ya mu soŋ lo yàm mantombi, nè gu piriya'.>>

³⁷ Fana yi jəŋ Pità nè ye bwe Zebèdi ba sè', wo lo. Ghà ànə à ye, ntum ye ngòrwi' yi ve'e, yi kà kwəkwa mok tse' lok.

³⁸ Yi duk fa yà' duk də, <<Tsətsərə nè bə manziŋ sè ntuə mù nè bup co mù coho gbə kpə. Vesùwèeŋ cum feeŋ, nè sè so, nè kà lo dzəm.>>

³⁹ Yi ànə soŋ lo momjo fana yi gbə fə'ə gesə lo si ye sè nze, nè sè gu piriya'. Yi sè cep duk də, <<Tè' àm, a ye-a nga mandzəə yo, wù jəŋ gesə lo ngəp ngə' nè'e bohòmù fo'. Mù duk-a sè ve'nə, wù gu le məmuvə'nè wù dzəm wù, kà məmuvə'nè mù dzəm mù gù.>>

⁴⁰ Anə geŋ yi bwi foho və, nè kə ye ngàa fàak ye sè te' sè nga wo sè dzəm lo. Yi yəmsə yà', nè fek Pità də, <<Kaco wèŋ cum to nca vesùwèŋ mvək mwəjo yeŋ à?>>

⁴¹ Wèeŋ so, nè sè gu piriya' sè' ya mèmumsəə kà wèŋ gha'. Ntum yo, megu də njan ka yeŋ.>>

⁴² Yi lo fe'lə səmòk ngòkə gù piriya' nè kè' ba. Yi leŋ də, <<Tè' àm, a ye-a nga wù duk də kaco yè'sə ca gesə yeŋ tse'nga mù ye ngə' nè nkun, fana mù dzəm sè' cùu yo sə.>>

⁴³ Anə geŋ yi bwi foho və fe'lə, nè kə tseŋ yà' nga yà' sè dzəm fe'lə sè lo sə. Anə ye nga lo sè kə zəm tse' wo lis ve'e nsəp nè bə jəŋ.

⁴⁴ Fana yi me'rə fe'lə yà'wèŋ, nè lo ngòkə gù fe'lə piriya' səmòk nè kè' te'. Yi sè cep fe'lə gu sè' yusə yi anə cep to mantombi.

⁴⁵ Yi bwi və fe'lə bohòngàa fàak ye sè wèŋ, nè fek yà'wèŋ duk də, <<Wèŋ sè nòŋ yòŋsə mali yu awèŋ fo' à? Wèeŋ ye, mvək kàrə lan nè wo sèŋ màu mo

ŋwè, mù cu mok ndzə bohòbù ngàa gù bup wèŋ.

⁴⁶ Wèeŋ lokok a lo. Yeè, ŋwè nè yi sèŋ mu nè nè'.>>

Wo Ko Jisòs

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:2-12)

⁴⁷ A ye nga Jisòs sè cèp mali ntòfo', fana Judàs nè yi ngà fàk ye mòk sè' nè tesə və bə bùu səmòk ve'e wuriŋ nga wo rəp fèk, nè tse' ntòk. À nè tumsə wo ngàa fa satikà' sè ghan, bə bùu nè' co mantombi.

⁴⁸ Anə ye nga ŋwè nè yi ànə seŋ Jisòs nè nè tsok nonjsə fa bùu sè wèŋ yusə yi nè gu lan. Yi à duk fa yà' də, yà'a ye ŋwè nè yi kə cəpsə nà' bəboŋ co ŋge' à le, yà' riŋ də nà'a yi nè, yà' ko nà'.

⁴⁹ Judàs nè à vəə, yi cà jwan, nè kə ye Jisòs, nè to nà' də <<Cicà, mù cəpsə wu>> fana nè cəpsə nà' co ŋge'.

⁵⁰ Jisòs fek nà' də, <<Ŋge' àm, wù sè gù fənə yà?>> Fana bùu sè wèŋ kə koho tse' Jisòs cùk.

⁵¹ Nwə nəmòk nè yi à ye ye bə Jisòs nè wèŋ à sè co'fis fèk ye, nè gbə' tiŋ mak fa ŋkwèŋ mòk ntu' sè nze. Nwə nè wo à gwè' ci' yi ntu' nè à ye ŋkwèŋ bohòŋkum ngà fa satikà'.

⁵² Jisòs duk fa nà' duk də, <<So fəsə gesə fèk nè mà mba'à. Wù ri də ndaəŋwè pwe' nè yi lù-a bə fèk nè kə kpə sè' bə zeŋ.

⁵³ Wù tsəm də kaco mù duk fa to tè' àm də yi tumsə fa mù masinjàa ye, bəop sè ghan hum-ncòp-ba ngòtesə mù yeŋ à?

⁵⁴ Nə ye də wo à còm nòŋsə ndzəə ŋwàk Nwi də bum yè'sə nè ye tsoŋ ve'nə. Mù to bwiŋ-a ngà'a masinjàa Nwi, bum yè'sə ye fe'lə zinə anə va?>>

⁵⁵ Mvək ànə à ye, Jisòs fek bùu sè wèŋ də <<Wèŋ tesə co wèŋ lómwve' bə' ngà yə bə fèk nè ye ntòk yè'e bùu mù à? Vesùwèeŋ yiskokgə məmuvve' ndap Nwi nè ghan səsə, mù sè yə'rə bwiŋ, wèŋ kà mù ko.

⁵⁶ Nə ye də bum yè'sə ve'nə pwe'fo' də ya yusə ngàa tsòhòbum Nwi wèŋ à còm ndzəə ŋwàk Nwi ye ve'nə.>> Yà'a ngà'a mvək nè ngàa fàak ye sè wèŋ à mè'rə yi, nè can lo wes pwe'.

Wo Sak Jisòs Mù Kanjsurù

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Fana bùu sè wo à ko Jisòs sè à jə løyi bohòKayofàs, ŋkum ngà fa satikà' nè. Bù ngàa yə'rə fa bwiŋ lùk bə bù ŋkwàha bùu Jus wèŋ à benə cu sè' fa'nə.

⁵⁸ Pità à sè yù və maŋkwèŋ moòm səsap tètè kə dzeŋ mvwe' ntòmbi ŋkum ngà fa satikà' nè wo də wo nè sak fo' nè. Yi ni lo mbwa, nè kə cum bə ngàa kùk ndap Nwi wèŋ ya yi ye mvə'nə bum nè kə le.

⁵⁹ Ngàa fa satikà' bə kansurù nə pwe' à sə ləp bum sə ngònaanj mụ tuhù Jisòs də ya wo zə nà', dzəm nga yà'a mvwès.

⁶⁰ Wo kà yumok sə yə. Bùu sə wo à ka yumok sə ye, nə sə kə dzəm borə də wo à yə laj wèj à ye fo' sə' wùriņ. A kə ləə, ngàa ci' mvwèes yè'sə wèj à tesə vè bwij ba,

⁶¹ nə duk də, <<Vès a yuk bə ntu' avès nga ntèrəngòņ nè'nə sə duk də, aco yi kəəm sə mak ndap Nwi nè ghanj nə, nə ci wes megu nà' mənə nùumbu te'.>>

⁶² Nkum ngà fa satikà' nə à lòkok mət sè, nə fek Jisòs də, <<Wù ka yumok ngòcèep tse' à? Bùu yè'e sə duk də wù a duk də e?>>

⁶³ Jisòs cum megu dədok. Ngà fa satikà' nə cep fe'lə də, <<Mù sə fek wu bə liņ Nwi nə yi njwəm nə zìnə də, wu yè'e mo Nwi, nkum ngà gəm bwij nə à?>>

⁶⁴ Jisòs duk fa nà' də, <<Wù cèp yà'sə mvə'nə. Mù sə tsə' wèj zìnə də, ghà nə bum yè'sə mè fana wèj ye mụu mo njwè nga mụ cu nze bo ma mà'a Nwi nə ngà njāj, nə ye fe'lə mụ nga mụ sə tsə və ndzənə mbək mubu.>>

⁶⁵ Yi ànə duk wes ve'nə fana nkum ngà fa satikà' nə jək, nə soj sarə cək nə mụ ni' yi. Yi sə duk də, <<Jisòs də nà'a mo Nwi, ye də nà' bupsə liņ Nwi laj. Njo nə a lap yis fe'lə njwè nəmòk ngòkə rənsə fe'lə yumok ka mok yej. Busə bwij yuk wes mvwèes nà' sə mok bə ntu' laj.>>

⁶⁶ Wèj duk yàwèj də yà'??>> Bùu sə wèj duk də, wo zə mègù yi zəə.

⁶⁷ Fana wo te gesə fa yi nte mulisə, nə ləp yi. Bùu mok sə wo à ləp yi sə wèj à sə duk də,

⁶⁸ <<Wù də wu Nkum ngà gəm bwij nə wù, riņ-a ngəņgāj ě.>>

Pità Bèj Jisòs

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Anə ye nga Pità cu ye sə mbi fana mụjwà nəmòk kə duk fa yi də, <<Wù yegə sə' wèj Jisòs nə mvwe' lak Galili nə.>>

⁷⁰ Yi bèj mantombii wo anə pwe' də yi ka yusə yà' sə cèp yà'sə riņ lok.

⁷¹ Yi ànə tesə tsoj fa'nə ntēj, mụjwà mòk ye fe'lə yi, nə tsok fa bùu sə wo tə fo' sə wèj də, <<Njwè nè'e a ye sə' bə Jisòs nə mvwe' lak Nazàre nə.>>

⁷² Yi bəj fe'lə nà' sə mok, nə kej də yi ka Jisòs riņ.

⁷³ Anə sap kok ghàr fana bùu sə wo nə təəj fo' sə wèj kə duk fa Pità nə də nà' gù tsə gù lə mòk. Də mvə'nə yi sə cep àle, ncèp cù nà' nə sə nitsə' jəja də nà'a mòk.

⁷⁴ Yà' à bə ve'nə, fana Pità yak ni' ye, nə kej mok Nwi də, <<Nwii riņ yi, mụ ka njwè ànə riņ.>> Yi à sə cèp wes ntēj, mvəp to.

⁷⁵ Pità tsərə nga'a yusə Jisòs ànə cep sə də, <<Nkunj ntomvəp nə sə to ntinə nga wù bèj fis mụ kè' te' də wù ka mụ riņ.>> Yi tesə lo sə mbi, nə kə wanj ca ve'e nəbap.

27

Judàs Fəsə Mbàam

Sə Yi A Sèj Jisòs Bə Zèj

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32; Ngàa Ntum Jisòs 1:18-19)

¹ Nə zəzòņ à dzèej, ngàa fa satikà' sə ghanj bə bè njkwàha bùu Jus sə wèj cum kwe' də wo zə Jisòs.

² Wo ko kiņ yi, nə jəj lo fa bohòPalè nə yi ànə ye govənoğhà ànə yi nə.

³ Judàs nə yi à sèj Jisòs nə à yə də wo bupsə Jisòs fana ntum ye bəuj. Yi və ngòfəsə mbàam sə hum te' sə yi à sèj Jisòs bə zèj sə. Yi à jə vè yà' ngòfa fəsə bohòngàa fa satikà' nə ye njkwàha bùu sə wèj.

⁴ Yi à duk də, <<Mù gù bəp laj bùusə mù gù də wo zə njwè nəmòk ngwāj nga yi ka yumok riņ lok.>> Bùu sə wèj duk fa yi də, <<Yà'sə ka nzak njàvès yej. Wù ri bə zèj wù.>>

⁵ Yi lo, nə kə mak nojsə mbàam sə hum te' sə məmvwə' ndap Nwi nə ghanj nə sə nze. Yi lo, nə kə jəj kù, nə kə kə'ə kpu yuye.

⁶ Ngàa fa satikà' sə wèj à kə te' mbàam sə, nə duk də, <<Yè'e mbàam ndəəm njwè, fana kaco a gesə yà' sənə bàm mbàam sə mənə ndap Nwi yej bùusə wo dzəgè dzəə.>>

⁷ Wo à cu kwe', nə jəj mbàam sə, nə fa bohòngà bom kəj mòk ngòywiņ jə mvwe' sə wo nə sə tuuj njkəj wèj fo'.

⁸ Nà'a njo nə wo togə məmvwə' ànə də mvwe' nze ndəəm haaj ntinə sə.

⁹ Bum yè'sə ànə ye ve'nə fana bum sə Jèrèmiyà ngà tsòhòbum Nwi à cèp sə bəuj və zìnə. Yi ànə cep də, <<Wo jə mbàm hum te', mbàam sə bùu Izùre wèj a dzəm də ntēj njwèe nə kàrə ve'nə.>>

¹⁰ Wo kə ywiņ nze bohòngà bom kəj bə zèj. Wo à sə ywiņ ve'nə ngà Tà Nwi à tsə' mụ yi.>>

Jisòs Tə Mantombii Palè

(Mak 15:2-15; Luk 23:3-25; Jon 18:33-19:16)

¹¹ Jisòs ànə təəj kə mantombii Palè nə yi govənoğhə fana yi fek Jisòs də, <<Wu nkum bùu Jus wèj wu à?>> Jisòs cep fəsə fa nà' duk də, <<Wù duk yà'a mvə'nə.>>

¹² Nə ye də mvək nə ngàa fa satikà' bə bè njkwàha bùu Jus wèj à sə ləp yi bə nzak pwe', yi kà cù mùk lok fù'.

¹³ Mvək nə yi à sə cu mègù dədok ve'nə fana Palè fek nà' də, <<Wù sə kà bum

ɲkàũɲ sɛ wɔ sɛ cɛp mɔtuhù wù yè'e yuk à?>>

¹⁴ Jisòs à ka cù ɲgòcɛp fəsə muk mali, fana govənonə à mərə vɛ'ɛ wùriɲ.

¹⁵ A sɛ yegə lèlùm mvək ɲkàak Pasobà fana govənonə sɛ fis me'rə fa bùu sɛ wɛɲ ɲgà ndapndzəm mò'fis. Yi fis fa megu yà'wɛɲ ɲwə nè wo dzəm də yi fis me'rə.

¹⁶ Anə geɲ ɲga wo tse' ɲgà ndapndzəm mòk nè liɲ yee də Bàrabà. Bwɲɲ ɲkàũɲ à rì Bàrabà nè də yi ɲgà ndapndzəm nè bùp.

¹⁷ Wo ànə kə benə mvwe' mò'fis fana Palè fek wo duk də, <<Wɛɲ dzəm də mɛ fis me'rə fa weɲ ndà? Bàrabà kè Jisòs nè wo to yi mòk də Krest nà'a ne?>>

¹⁸ Busè yi rì də wo ko jə vè Jisòs bohòyi yè'sə ɲga wo à sɛ bèɲ nà' jì njo.

¹⁹ Sə va' mwè, ghà nè Palè nè à cu mɔmvwe' dzə' ye nè yi sakgə nzak mbwa nè fana ɲgwe ye tirə vesə fa yi ntirè. Ntirè nè à ye də, <<Kà də wu gu ɲwə nè yi ka jòn tse' ànə yumòk duk. Mù yə nòon lo sɛ bùp bùu yi ntinə wùriɲ.>>

²⁰ ɲgàa fa satikà' bə bù ɲkwàha bùu sɛ wɛɲ sɛ gu megu bwɲɲ də yà'a dzəm də wo fis me'rə Bàrabà, nè zə Jisòs.

²¹ Govənonə fek fe'lə yà' sɛmòk də, <<Mɔtsətsə'rəə bwɲɲ ba yè'e, wɛɲ dzəm də mɛ fis me'rə fa weɲ nè fò?>> Bùu sɛ pwe' kwi' də <<Bàrabà.>>

²² Palè fek fe'lə yà'wɛɲ də, <<Wɛɲ dzəm də mɛ gu bə Jisòs nè wo togè liɲ ye mòk də Krest nà'a va?>> Bùu sɛ pwe' duk də, <<Tɛ'lə yi mɛ ntəəɲ.>>

²³ Yi də bùu yà, ɲwə ènə bùpsə yà? Kàya', wo sɛ fun ghaha fuu də, <<Tɛ'lə yi mɛ ntəəɲ.>>

²⁴ Palè ànə ye də bum sɛ yi sɛ cɛp sɛ pwe' sɛ cà mègù wà co ndzəp, nè sɛ yəəɲ sɛ' co də ndàaɲ nè tesə fana yi jəɲ ndzəp, nè cuk bo ye mantombii bùu sɛ wɛɲ. Yi à sɛ cùk yà', yi sɛ kəa njo nje də, <<Bo am ka sənə nduəm ɲwə nè'e yɛɲ. Wɛɲ rì bə zɛɲ wɛɲ.>>

²⁵ Yi ànə duk vɛ'nə fana bùu sɛ wɛɲ pwe'fo' duk də, <<ɲ, nduəm yee ye mɛ tuhù vès nè ye mɛ tuhù bwe avès wɛɲ.>>

²⁶ Yi jəɲ Bàrabà, nè fis me'rə fa yà'wɛɲ. Yi ləp Jisòs bə ɲkwès, nè fa wo də wo kə tɛ'lə nà' mɛ ntəəɲ.

Sojà Wɛɲ Ywi'lə Jisòs
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

²⁷ Sojàa govənonə wɛɲ jəɲ lo Jisòs mɛ nto' govənonə, nè to benə sojàa mòk sɛ fo' ləon.

²⁸ Wo fwɛɲ fis cəək ye, nè ni fa yi mòk nè bèbaɲ. Cək nè à ye bèbaɲ co cək ɲkum.

²⁹ Wo lim ndik nɛmòk nè bə ɲjàk co tàm ɲkum, nè ta fa yi nà' mɛ tuhù. Wo fa yi ntatə mòk də yi kotse' ndzə bohòco

ntumbà ɲkum. Wo sɛ kə təəɲ mantombii yi bə tumfərə, nè sɛ cɛpsə nà' co ɲkum duk də, <<ɲgəə, ɲkum bùu Jus wɛɲ.>> Wo sɛ ywi'lə yi co ləm.

³⁰ Fana wo te yi bə nte, nè jəɲ ntò' nè nà' ànə ye ndzə bohòyi nè, nè ləp yi bə zɛɲ mɔtuhù.

³¹ Wo ànə ywi'lə kərə yi fana wo fwɛɲ fis cək nè ghaɲ bèbaɲ nè, nè ni fəsə fa yi cəək ye sɛ sɛmòk. Wo jə lo yi də wo kə tɛ'lə yi.

Wo Tɛ'lə Jisòs Mɛ Ntəəɲ
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² Mvə'nə wo à sɛ tesə tson munto' anə vɛ'ɛ fana wo kərə bə ɲgà' nɛmòk. Wo tap ko yi fo' bə ɲàɲ də nà'a bək jəɲ ntəəɲ Jisòs sɛ. Liɲ ɲgà' nè à ye Saimə. Wo to lak ye də Sirini.

³³ Wo ànə kə dzeɲ mvwe' mòk, wo togè fo' də Gòrigotà (a yà'a də nzəə tu bwɲɲ),

³⁴ wo fa yi rùk də yi no ɲga wo tòrə yà' bə yu cucuk. Yi ànə yu'rə ja'a yà' fana yà' ye co yi kà no.

³⁵ Wo ànə tɛ'lə wes yi fana wo təm gapsə cəək ye sɛ bə bèɲ.

³⁶ Wo cum nze, nè sɛ so nà' fo'.

³⁷ Wo com naaɲ yak njo kpə ye ma mɛ tuhù yi. Yusə wo à còm naaɲ sɛ à ye də: Nɛ'ɛ Jisòs ɲkum Bùu Jus Wɛɲ Nə.

³⁸ Wo à tɛ'lə be'lə yi bə ɲgàa yəə mòk wɛɲ, wo bwɲɲ ba. Mòk bo ma ɲkwɲp, mòk ma zu. Yi ye ye mɔtsətsə'rə.

³⁹ Bùu sɛ wo à sɛ cà fo' wɛɲ à sɛ yà'rə yi, nè sɛ mòk tu awo duk də,

⁴⁰ <<Nà'a wù nè wù à duk də, aco wù kuəmsə mak ndap Nwi nè ghaɲ, nè ci fəsə wes nà' mənə nùumbu tɛ' nè. Tesə-a ni' yòè! A ye-a də wu mo Nwi zinə, wù suhu tson na mɛntəəɲ fa'nə-le.>>

⁴¹ ɲgàa fa satikà' bə ɲgàa yə'rə fa bwɲɲ lək nè ye bə bù ɲkwàha bùu Jus wɛɲ pwe' à ywi'lə yi sɛ'. Wo sɛ duk də,

⁴² <<Yi tesə rì bònpsə mègù bùu mòk wɛɲ, nè kà ni' nè nje tesə rì. Yi də yi ɲkum bùu Izùrə wɛɲ yi. Yi suhu tson-a mɛ ntəəɲ fa'nə ɲgà'a ya vès dzəm bohòyi.

⁴³ Yi naangè tu ye bohòNwi. Nwi tesə-a yi ɲgà'a ɲgà Nwi dzəmgə-a yi na. Busè yi dukgè də yi mo Nwi.>>

⁴⁴ Bù ɲgàa yəə sɛ wo ànə tɛ'lə be'lə bə yà' sɛ wɛɲ yak yi sɛ' vɛ'nə.

Jisòs Kpə
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵ Anə ye ɲga nùum marəɲ kaɲ fana ndzəm seɲ mvwe' nzeɲgòn nè pwe' tètè kə dzeɲ co nùm sɛm.

⁴⁶ A kə dzɛɲ nùm sɛm anə fana Jisòs waɲ bə ɲgi nè ghaɲ duk də, <<Eli, Eli, làma sabatani?>> A yà'a bə ncɛep lak yà'sə də,

<<Nwi àm, Nwi àm, wù mà' mụ bùu yà?
>>

⁴⁷ Bùu mok sè wò à tè fo' à yuk, nè duk dè, <<Nwè ènè sè to Alajà.>>

⁴⁸ Nwè nèmòk nè yì à ye sè' fo' cañ ntèñ, nè kè tsòp vè yumòk kò kùsa vè'e sənə rùk mòk nè cùcuk, nè tse' gesə mụ cùhù Jisòs bə ntatə də nà'a no.

⁴⁹ Bùu mok sè wèñ duk yàwò də, <<Wèñ yuk, a ja'a na kèe Alajà nè vè ngòkè tèsə yì àlè'.>>

⁵⁰ Jisòs wəñ fe'lə bə ngi nè għaṅ səmək, nè me'rə yòṅsə ye lo.

⁵¹ Ghà nè yì ànə kpə ànə à ye fana cèk nè nà' à sə gəpsə rum ndap mòk mụmwə' ndap Nwi nè għaṅ nè à sàha jəñ mütuhù warr kə dzèñ sə mbwèñ. Nze à tsòho fo', lis sè vohò sè'.

⁵² Sèe bwiñ à mùhu sè'. Bùu sè wò à kpə nga wo bùu Nwi wèñ à lòkok mvwe' kpə.

⁵³ Numbu nè Jisòs à lòkok mvwe' kpə à ye, wo me'rə mvwe' sèe sə, nè lo Jòrosalèm nè nà'a lak sè rərəñ sə. Wo à ni mụ ntòlak anə, bwiñ ye wo wùriṅ.

⁵⁴ Nkum sojà nè yì à ye fo' bə sojàa mok wèñ sè wò à sə kùk Jisòs ànə ye mvè'nè nze ànə tsoho, nè ye bə bum sè yà' à ye fo' pwe' fana wəə ko wo. Wo duk də, <<Kè', njwè ènè nè ye mo Nwi nè zinə.>>

⁵⁵ Bəba mok à ye fo' sè' wùriṅ. Wo à təəñ səsap, nè sə ja'a. Baa ye'sə wèñ à yù vè Jisòs mvwe' nzenḡòGalilì, nè sə tèsə yì.

⁵⁶ Mok à ye fo' Mèri Mādàlinà, nè ye Mèri ma Jem bə Jòsep nè ye fe'lə ma bwe Zebèdi.

Wo Tuuñ Jisòs

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷ Nè nconum à ye fana Jòsep nèmòk nè mvwe' lak Arimatayà və. Yì à ye njgà ghàk, nè sə be' lòJisòs sè'.

⁵⁸ Yì à lòbohòPalè, nè ləñ nà' də nà'a fa yì vèñ ni' Jisòs nè ya yì kə tuuñ. Palè dzəm, nè duk də, wo kə fa nà'.

⁵⁹ Jòsep jəñ vèñ ni' ye nè, nè lim gesə nà' ndzənə cək nè fi.

⁶⁰ Yì jəñ nà', nè gesə lo mvwe' sèe ye. Sèe sə à ye sè fi nga yì tu yà' ndzənə lis. Yì ànə gesə wes, yì bwi' təhə lok ncùu sèe sə bə nkəñkəm lis mòk, nè be' mandzə lo.*

⁶¹ Anə ye nga Mèri Mādàlinà bə Mèri mòk nè à sə yə. Wo à cu ma nja vè'e, nè sə kək gesə lo sèe sə.

Wo Tes Bwiñ

NḡòSòSèe Jisòs

⁶² Tsok à rəñ, nga numbu nè wò à sə fəhu ngòcu dzə cəa, fana ngàa fa satikà'

bə bùu Faràsì wèñ baan mvwe' mò'fis, nè kə ye govənoPalè.

⁶³ Nə duk fa nà' də, <<Mbè, vès sə tsərə mali mvè'nè njwè ènə à sə bòrə kè'cà bwiñ fəeñ də yì nsàp yumòk, nè duk də, <<A kə dzèñ nùumbu te' mə lokok mvwe' kpə səmək.>>

⁶⁴ Ye də bòco wù fa njəñ, wo sə so sèe ye sə mənə nùumbu te' sə. Busə aco ngàa fàak ye sə wèñ kə yə fis lo noon yì ndzəmè, nè borə bwiñ də nà' lòkok mvwe' kpə lañ. Nə ye də wo gə-a nsàp yumòk vè'nə zinə, mvwès ènə nè gəñ ghak nè nà' à ye mantombi nà'a.>>

⁶⁵ Palè duk fa yà' wèñ duk də, <<Wèñ tse' sojà wèñ co wo so yo. Wèñ du, nè kə so sèe sə nsàp nè wèñ ri vè'e pap nè pap.>>

⁶⁶ Anə gəñ wo lo, nè kə zərə lok ncùu sèe sə mpəñ. Nə jəñ sojà wèñ tes fo' də yà'a sə so.

28

Jisòs Lòkok Mvwe' Kpə

(Mak 16:1-18; Luk 24:1-12, 36-49; Jon 20:1-23; Ngàa Ntum Jisòs 1:6-8)

¹ Numbu dzə à cəa, nga tsok sə rəeñ tsə nù Sondè Mèri Mādàlinà bə Mèri mòk lokok də wo kə kək ja'a sèe Jisòs sə.

² Wo à kə dzèñ fo', nga nze à tsoho. A ye njgə masinjà Tà Nwi tsə mubə, nè kə bwi' gesə lis nè mvwe' ncùu sèe sə fo', nè kək cum yuye mbwa.

³ Sí ye à sə rəeñ co mbəñ bà'a yì, cək ye sə fop co mbàk.

⁴ Bùu sè wò à sə sòsèe sə wèñ à kə bə wəə vè'e, nè buuñ co bù kpəkə.

⁵ Masinjà Nwi nè à cèp bohòbàa sə wèñ. Yì duk fa yà' də, <<Wèñ kə wəp! Mù ri də wèñ sə lap Jisòs nè wò à tè'lə yì mụ ntəəñ nà'a.

⁶ Yì ka fənə yeñ. Yì lòkok mvwe' kpə lañ mvè'nè yì à duk də yì nè lokok yà'a. Wèñ və fən, nè kə kək ja'a yàwèeñ mvwe' sè yì à nòon nè.

⁷ Wèñ cañ lo-a, nè kə tsok fa ngàa fàak ye wèñ də yì lòkok mvwe' kpə lañ. Yì gè cə nà' mantombii wèñ njgòlòmvwe' nzenḡòGalilì. Wèñ nè kə tseñ yì fo'. Wèñ tsərə tse' bum sè mụ tsə' wəñ yè'e, nè kà swi.>>

⁸ Anə gəñ wo me'rə mvwe' sèe sə bə cañ. Wəə sə ko wo, kwəkwa rwiñ wo sə ntəu sè' dak. Wo sə cañ lo də wo kə tsok fa ngàa fàak ye sə wèñ.

⁹ Mvè'nè wò à sə lòo sə, Jisòs kə tseñ wo vak, nè duk fa yà' wèñ duk də, <<Mù cèpsə wəñ.>> Wo à vè, nè kə kotse' kùu ye, nè kùksə yì.

* 27:60 27:60 Bùu Jus wèñ à sə tugə wə ndzənə lis, nè sə tuuñ bwiñ nja. Wo nòṅsə wes mè vèñ njwè nè nja fana wo lap sə' lis mòk nè lok ncùu sə bə jəñ.

¹⁰ Jisòs nè duk fe'lə fa wo duk də, <<Wèeŋ kà wəp. Wèeŋ du, nè kə tsok fa bwema am wèŋ də wo lo mvwe' nzenŋòGalili, vesi wèeŋ nè yenə fo'.>>

Yusə Sojàa A Kə Cəp Bohòŋkwàha Bwìŋ

¹¹ Mvè'nè bàa sə wèŋ à sə løyàwo fana sojàa sə wo à sə sòsèe sə wèŋ mok à lòmvmwe' ntòlak nè fo' nè. Nə tsoho fa ŋgàa fa satikà' wèŋ yusə yà' ye sə pwe'.

¹² Ngàa fa satikà' sə à kə cu be'lə bə bə ŋkwàha bəu sə fo' sə wèŋ, nè kɪŋ cù bə yusə wo nè gɪ. Wo à fa sojàa sə wèŋ mbàm ve'ε wùrɪŋ.

¹³ Nə tsok fa yà' də a gəə, yà' tsok də wo ànə dzəm swi lo ndzəmè àle, ŋgàa fàak ye wèŋ kə yə fis bisə lo vè ni' ye nè.

¹⁴ Wo duk fe'lə də, <<A ye-a ŋga govənoyuk bum yè'sə fana vées nè riŋ mvəsə ŋgòtsə' yɪ ya yɪ dzəm də a zinə. Wèeŋ kà wəp də wèeŋ nè tse' nzak wəp lok.>>

¹⁵ Bəu sə wo à sə kək sèe sə wèŋ à jə mbàam sə, nè kə gɪ megu sə' mvè'nè wo anə tsok wo sə. Haan kə dzeŋ ntinə, yà'a yusə bəu Jus wèeŋ dukgə də yà' ànə ye ve'nə.

Jisòs Yəhə Bohòŋgàa Fàak Ye

¹⁶ Ngàa fàak Jisòs sə hum-ncòp-mò'fis sə wèŋ à lo mvwe' nzenŋòGalili, nè lo mvwe' nda nè Jisòs à tsə' wo də wo lo fo' nè.

¹⁷ Wo ànə ye yɪ, wo kuksə yɪ. Wo à gə ve'nə ŋga mok wèŋ sə mərə mali yɪ ntòmərə.

¹⁸ Anə geŋ, Jisòs sòŋ kəəp və wo, nè cep də, <<Nwɪ a fa nàan sə mubu bə sə sə nze pwe' bohòmə.

¹⁹ Wèeŋ du lo-a ŋga'a bohòbwìŋ ma fòpwe', nè gɪ busə wo ŋgàa be' mandzə àm. Wèeŋ bàptesə wo mənə liŋ Tè', bə liŋ Mwe, nè ye Yòŋsə nè Rəreŋ nè.

²⁰ Wèeŋ yə'rə wo ŋgònòŋsə bum sə mə a tsə' weŋ də wèeŋ nè sə gɪ yà'a pwe'. Fana wèeŋ sə tsərə tse' sə' də, mu nè sə ye vesuwèŋ nùumbu pwe' tətè nzenŋòŋ kə me.>>

Ntirè nè Bèboŋ nè MAK

Nwàk Mak sè tsè' yumok bə liŋ Jisòs Krest nè yi Mo Nwi nə. Nà' sè nitsè' Jisòs nja co ɲwə nè yi tse' ɲàŋ, nə sə ɡu fàk bə zəŋ.

Jisòs nə sə to liŋ ye də yi Mo Nwè. A yà'sə də yi ɲwə nè yi tse' ɲàŋ bohòNwi ɲgòtsòho bum. Liŋ ye'sə sè nitsè' sè' də yi ɲwè bə ni' nè zinə. Liŋ sè də Mo Nwè ye'sə, a liŋ sè wo à còm yà' ndzənə Nwàk Danà taanɲntɛŋ. (Taŋ Danà 7:13, 14.) Kàmòk Jisòs à to liŋ ye ve'nə bùsə yi dzəm ɲgònitsè' fa bwiŋ də yi ɲkum ɲgà gəm bwiŋ nè Nwi à kà' də yi nè tum vesə nə.

*TsàtsòhòNə Jon
Nɲà Bàptəsə Bwiŋ*

(Mat. 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ Yè'e məm̀və'nə Ntirè nè Bèboŋ nè Jisòs Krest mo Nwi à yəto.

² Nà' à yèto ɲa Jon tesə vè sə ɲgəà. Yi ànə tesə və m̀vəsə ɲgà tsòhòbum Nwi Izayà à còm də,

Nwi à duk də, <<Yèè, nè'e masinjà àm, m̀ nə tum sə gesə lo yi mantombii wù ɲgògù fùhù fa wu mandzə.>>

³ Yi à còm mok sè' də,

ɲgì ɲwə nəmòk sə cèp torə vè sə ɲgəà, nə sə yuhu də, <<Gù tsərə fa Tà mandzə ye, rəŋsə tsərə fa yi bwe cwèe mandzə ɲgògi ca.>>

⁴ A ye ve'nə, Jon ɲgà bəptəsə bwiŋ tesə vè sə ɲgəà, nə sə tsòho fa bwiŋ ncèp nə də, <<Wèeŋ kupsə, nə bwi fa bup awèŋ ɲkwèŋ, nə bəptəsə, ya ɲa Nwi swifa weŋ bup awèŋ.>>

⁵ Fana bwiŋ à tesə vè mvwe' nzenɲòŋ Jùdiyà bə ntòlak Jòrosalèm pwe'fo' ɲgòkə yuk yusə Jon sə cèp sə. Wo à kəà cù bə bup awo sè wo gùgəə, fana Jon bəptəsə wo sənə ndzəp Jòridàn.

⁶ Jon à sə ni nsàap cəək sè ɲgà tsòhòbum Nwi wèŋ. Wo à gù yà' bə nwèes nàm nəmòk nè wo togè nà' də kàme. Yi swi' tse' bə korə ɲgup sə mbwèe yi. Zazuu ye à ye ɲgwim bə nu.

⁷ Yi à tsə' fa bwiŋ duk də, <<Nwə nəmòk nə və ma ɲkwèeŋ m̀ nè yi yam càsə mò yi. M̀ kà kəkùrə co m̀ bùhù tsoŋ sə nze ɲgòfirè kà kùuŋgup ye yeŋ.

⁸ M̀ bəptəsə mègù weŋ yàm bə ndzəp, fana yi nə bəptəsə weŋ ye bə Yòŋsə nè Rəreŋ.>>

*Satà A Mumsə Jisòs
Ghà Nə Wo A Bəptəsə Yi*

(Mat. 3:13-4:11; Luk 3:21-22, 4:1-13)

⁹ A ka sap Jisòs mè'rə lak Nazàre nè nà' a mvwe' nzenɲòGalili, fana Jon bəptəsə yi sənə ndzəp Jòridàn.

¹⁰ M̀və'nə Jisòs à tesə kok sə ndzəpə anə ntèŋ, yi ye ɲa ntòbu mùhu fana Yòŋsə Nwi sə tsoŋ və bohòyi co kəkəbùŋ.

¹¹ ɲgi mòk sə yuhu tsoŋ m̀bu anə duk də, <<Wu mo àm nè m̀ dzəm wu sə ntuu m̀ ɲkəuɲntèŋ. M̀ sə kwa bohòwù wùriŋ.>>

¹² Yòŋsə nə ɡu yi sè' ntèŋ ɲgòlòmvwe' səmòk sə ɲgəà.

¹³ Yi à cu fo' nùumbu hum kwè, Satà sə mumsə yi. Yi à ye fo' bə nàam ɲgòŋ wèŋ fana masinjà Nwi sə jəŋ ɲkərə bohòyi.

Jisòs To ɲgàa Ko Fuk

(Mat. 4:18-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ A ye ɲa wo nisə Jon ndapndzəm, fana Jisòs lòm̀vwe' nzenɲòGalili, nə sə tsòho Ntirè nè Bèboŋ nè nà' vè bohòNwi.

¹⁵ Yi sə duk də, <<M̀vək kùrə laŋ nè ɡaŋ ɲkum Nwi kəp ɲgòye sə nzenɲòfəŋ laŋ. Wèeŋ kupsə, nə bwi fa bup awèŋ ɲkwèŋ, nə dzəm Ntirè nè Bèboŋ nə.>>

¹⁶ Numbu mòk à ye ɲa Jisòs sə gihi ɲgà ndzəp Galili, yi ye bù ɲgàa fu'fuk ba, Saimù bə moma ye Andrù ɲa wo sə fu'fuk bə ram.

¹⁷ Jisòs duk fa wo də, <<Wèeŋ be' və mu ya m̀ yərə weŋ ɲgòko bwiŋ.>>

¹⁸ Wo ànə yuk ve'nə ntèŋ, wo mè'rə mak non sə ram awo sə fo', nə yuŋ lo yi.

¹⁹ Yi à gi lòjo, yi ye fe'lə bwe ɲgà' nəmòk nè wo togè yi də Zebèdi ɲa wo bwiŋ ba, Jem bə moma ye Jon. Yi à kə tsèŋ wo ɲa wo cu sənə ɲgwes, nə sə ɡuhù tsərə ram awo.

²⁰ Yi à to yà' sè', wo be' lòyi, nə mè'rə tè' awo Zebèdi bə ɲgàa fàak awo sə ɲgwesə anə, nə lo bə Jisòs.

Jisòs Be' Fis Yòŋsə Ze'

Ndzə Ni'i ɲwə Nəmòk

(Luk 4:31-37)

²¹ Wo à gi lòm̀vwe' mò'fis, nə kə dzeŋ lak mok sə wo togè fo' də Kàpanum. Fana numbu dzə awo à wèes, Jisòs lo mvwe' ndap piriya bùu Jus, nə ye ɲgòyərə wo ncèp Nwi mbwa.

²² Bəsə yi à cèp nsap nje zok bə ɲàŋ, fana bwiŋ mərə bùsə wò ri də cicàa sè wò à sə yərə lùk à sə kà ve'nə cèpgə.

²³ Nwə nəmòk à ye mbwa nè yi à tse' yòŋsə ze' ndzə ni' yi. Yi ye ɲgòwa torə fis də,

²⁴ <<Jisòs nè mvwe' lak Nazàre, wù tse' yà vesùwèŋ ne? M̀ ri wu bəboŋni, wu ɲwə nè rərəŋ nè wù vè bohòNwi. Wù vè yè'sə ɲgòzə ves à?>>

²⁵ Jisòs à ɡhamsə yòŋsə nə, nə duk fa yi də, <<Lok cùu yo, nə ca tesə ndzə ni' ɲwə ènə.>>

²⁶ Yòhnsə nə à yuk ve'nə ntɛŋ, yi tsə'rə ŋgà' nə nɛ̀bɔp, nə wəŋ torə ve'ɛ, nə tesə ndzə ni'i ŋgà' nə.

²⁷ Bwiŋ à mərə ve'ɛ nɛ̀bɔp, nə sə duk də, <<Háva!' Yè'sə yà ve'nə ɛ? Nsàp yəyərè nɛ̀ fi vè yè' laŋ. Nwə nè'e tse' to njan ŋgòcɛp bohòyòhnsə ze' wèŋ fana wo yuk ciu ye.>>

²⁸ Ghàr ve'ɛ ŋga liŋ Jisòs ca yuhu mvwe' nzenḡòGalili pwe'fo' laŋ.

Jisòs Gũhsə Ngàa Yiyay Nkùuŋ
(Mat. 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Jisòs bə yà'wèŋ à tesə tsə mənə ndap piriya nə, fana yi Jisòs nə bə Saimù nə ye Andrù, Jem bə Jon wèŋ à lómvwè' ndap Saimù bə Andrù.

³⁰ Wo à dzèeŋ ŋga malii Saimù nòbə yiyay. Wo tsok fa Jisòs ve'nə.

³¹ Yi lo, nə kə ko bo nà', nə lokoksə nà' mʉtsə, yiya nə mē fana yi lokok təeŋ, nə kə lap fa wo zuzə.

³² Numbu ànə à ye ŋga nùm sə co tsə lòo, wo jə vè fa Jisòs ŋgàa yiyay pwe', nə jə və fe'lə bùu sə wo à tse' yòhnsə ze' ndzə ni'i wo.

³³ Bwiŋ à tesə bə lak yà'sə pwe', nə kə maŋ mvwe' ntòmbi ànə bikikiki.

³⁴ Jisòs à gù bùu sə wo à tse' nsàap yiyay zok zok wo gũŋ ŋkùuŋntɛŋ, nə be' fis ze' ndzə ni'i wo maŋgəŋgəŋ. Busə ze' sə à ri yi bəbɔŋ fana yi kà yà' mandzə ŋgòtsə' fa bwiŋ ve'nə fa.

Jisòs Tsòho Ncèp Nwi
Mvwe' Nzenḡòŋ Galili Pwe'
(Luk 4:42-44)

³⁵ Tsok à kəəp, ŋga cu ntòbə ndzəm, Jisòs lokok, nə tesə lo mʉmvwe' nəmòk, nə kə gũ piriya fo' yiŋyi.

³⁶ A cu ghàr wo kà yi yə, fana Saimù bə bùu sémok sə lap ke' ca yi.

³⁷ Wo à yə yi, wo tsok yi də, <<Bwiŋ sə lap wu maŋgəŋgəŋ.>>

³⁸ Yi duk fa yà' də, <<Yusə yà' a jə vè mʉ fɛeŋ, a ŋgòtsòho ncèp Nwi. Vesùwèeŋ lo le mvwe' lak mok sə yà' kəəp fɛeŋ yè'e, nə tsoho fo' sà'.>>

³⁹ Yi à gi dzòoŋ nzenḡòŋ Galili pwe', nə sə tsoho ke' ncèp Nwi mvwe' ndaap piriya, nə sə be'ɛ fis yòhnsə ze' wèŋ ndzə ni'i bwiŋ.

Jisòs Mèsə Fa Ngà Kuturu Yiya Ye Nə
(Mat. 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Numbu mòk à ye, ŋgà kuturu nəmòk à vèə, nə kə təeŋ mantombii yi bə tumfərə, nə leŋ nà' də nà'a tesə yi. Yi duk fa Jisòs də, <<Tà, a bə-a wu co wù tesə mʉ na, wù gũ fa mʉ yiya àm nè'e me.>>

⁴¹ Jisòs ànə yuk ve'nə, ntəm ye rwiŋ bə manziŋ, fana yi fis bo, nə jwɛŋ nà' bə zɛŋ,

nə duk də, <<Mù dzəm laŋ, yiya yònə nà'a me.>>

⁴² Yiya nə à mè gù sè ghà ànə fo', yi gũŋ lo yuye.

⁴³ Jisòs à tipsə yi gũgũŋ, nə me'rə yi lo.

⁴⁴ Yi duk fa nà' də, <<Dù, nə kà ŋwə nəmòk tsə' fa swi. Cà lògù bohòŋgà fa satikà', nə kə ni fa yi ni' yò, ya yi kək ja'a də yiya yòmè laŋ àle. Yi kù' mèsə, wù fa fəfa nə Musi à duk nə, ŋgòniŋtsə' fa bwiŋ də yiya yònə a mè laŋ.>>

⁴⁵ Nwə ènə à lòyuye, nə tsoho lo bwiŋ pwe', nə tsoho wesə nsàp nə co Jisòs kà mʉ ntòlak jəja mok gi fe'lə. Yi sə cum ke' mok mvwe' sè bwiŋ ka fo' yeŋ. Bwiŋ sə və ma nə fòlòoŋ, nə sə kə tseŋ yi fo'.

2

Jisòs Gũhsə Nwə Nə
Yi A Bù'rə

(Mat. 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ A cà nùumbu jo, Jisòs foho lo mvwe' lak Kàpanum. Fana bwiŋ yuk lo də yi cu mʉ ntòlak anə.

² Bwiŋ və ŋkùuŋ. Ncù à loho mègù bə bwiŋ, fana mandzə kà ŋgòtsəŋ Jisòs ye. Jisòs à sə tsòho fa wo ncèp Nwi.

³ Bwiŋ kwè və, nə bək və ŋwə nəmòk ŋga ŋgəŋgəŋ à bù'rə bù'rə, ŋgòkə fa Jisòs.

⁴ Busə bwiŋ à ye ŋkùuŋ fana wo kà mandzə ŋgòjə lòŋwə nè ŋgũ ni'i Jisòs tse'. Fana wo kok mʉ ndùndap, nə cok tose mvwe' sè Jisòs tə sə. * Wo à cok tose, wo le' gesə ŋwə nə ca bohòJisòs mənə kəə.

⁵ Jisòs à yə də wo tse' dzədzəm də aco yi gũ yiyay ŋwə nə me. Yi duk bohòŋwə nè yi kà gigè nə də, <<Mo àm, mù swifa wu bəp yo laŋ.>>

⁶ Bù ŋgàa yə'rè fa bwiŋ làk mok à cu fo'. Wo ànə yuk yusə Jisòs à duk, nə tsərə də,

⁷ <<Aco yi duk ve'nə va? Yi sə gù bəpsə liŋ Nwi wà. Mègù Nwi nè aco yi swi fa ŋwè bəp ye.>>

⁸ Jisòs riŋ yusə wo sə tsəm sə sè ntɛŋ, fana yi duk fa wo də, <<Wèŋ sə tsəm sə ntəu wèŋ ve'nə bùu yà?>>

⁹ Co joho gha' yè'e nè ŋgòduk bohòyi də, <<Mù swi fa wu bəp yo laŋ,>> kè nè ŋgòduk də, <<Lòkok mʉtsə, nə bək jə kəə yò, nə gi lo yuyo> ɛ?

¹⁰ Fana mʉ nə niŋ fa weŋ də mʉu mo ŋwè, mʉ tse' njan sə nzenḡòŋ ènə ŋgòswi fa bwiŋ bəp awo.>>

¹¹ Fana yi duk fa ŋgà' nè yi kà gigè nə də, <<Mù duk wu də lòkok, te' kəə yò, nə lo la'à wù.>>

¹² Mvə' nè wo à təeŋ nə sə ja'a mali, fana ŋwə nə te' kəə ye, nə gi lo yuye. Wo mərə pwe', nə kwasə Nwi də, <<Vès ka nsàp yu nè'e ye yuk.>>

*Jisòs To Levi**(Mat. 9:9-13; Luk 5:27-32)*

¹³ Jisòs à foho lòsè ngu ndzəp Galili. Bwiŋ ŋkəuŋ be' lòyi, fana yi ye ŋgòkè yè'rə yà'wèŋ.

¹⁴ Mvə'nè yi à sè gi lòo yi ye ŋwè nè yi kogè mbàam tas, ŋga yi cu mvwe' sè yi fàkgè fàk. Nwè ànə à ye Levi mo Alfòs. Jisòs duk fa yi də, <<Be' vè mu.>> Yi lòkok, nè yuy lo nà'.

¹⁵ A ye ghàr fana Jisòs sə zə zəzə məmuvwe' ndap Levi nè. Bù ŋgàa ko tas nè ye bù ŋgàa gù bəp ŋkəuŋntən à be'lə yi bə ŋgàa fak ye ŋgòzə zəzə mvwe' mò'fis. Bùu sè wo à ye ŋkəuŋ yè'sə wo à sə yu kè' yi.

¹⁶ Bù ŋgàa yè'rè lùk mok à ye fo', sè wo à ye bəp bù Faràsi wèŋ. Wo à ye ŋga Jisòs sə zə bəŋ bə ŋgàa gù bəp nè ye ŋgàa ko tas. Wo fek bù ŋgàa fàak ye də, <<Yi sə zə be'lə ye bə ŋgàa gù bəp nè ye ŋgàa ko tas wèŋ bùu ya?>>

¹⁷ Jisòs yuk, nè bəsə də, <<Bùu sè wo ka yiyaŋ tse', wo kà doktə lapgə, a lap megu doktə ŋwè nè yi sə yaya. Fana bohòm yàm, mù à ka njo bəu sè wo kəkurè bohòNwi wèŋ və, mù à vè ŋgòto bù ŋgàa gù bəp wèŋ.>>

*Nzak Dzə Zəzə**Ngòkùksə Nwi**(Mat. 9:14-17; Luk 5:33-39)*

¹⁸ A ye mvək mòk, bùu sè wo à sə be' Jon ŋgà bəptəsə bwiŋ bə bùu Faràsi wèŋ sə dzə zəzə ya wo kuksə Nwi. Bùu mok və bohòJisòs, nè fek yi də, <<Bùu sè wo sə be' Jon ŋgà bəptəsə bwiŋ nè ye bùu Faràsi wèŋ sə dzəgə zəzə nùumbu mok, bwe yo kà yəwo dzəgə bùu yà lə?>>

¹⁹ Jisòs cep fəsə fa wo də, <<Aco wo duk fa bùu sè wo vè mvwe' sè wo sə zə bum gù də wo dzə zəzə anə va? Ka vè'nə yeŋ. Mvək nè ndugù nè cu mali bə yà'wèŋ, fana wo nè kà vè'nə cu.

²⁰ Fana nùumbu nè sə vèə nè wo nè jəŋ gesə lo ndugù nè, fana wo nè dzə zəzə mvək ànə.

²¹ <<Yusə də, kaco ŋwè jəŋ cək nè fi, nè te' lok nè nà' vəp laŋ bə zəŋ yeŋ. Busə nè fi nè nə saha tesə ndzəp nè zəm nè fana yam ghak wəsə ŋga'a mvwe' sè nà' saha mankwèŋ sə.

²² Yumook sè' də wo kà dzə rùk sənə bès nè zəm kep gèsəgə, bùusə yà'a nè duk, nè vok bès nè. Fana rùuk sə nè bəp bə bès nè mwè. Bògha' lə də wo gesə dzə rùk sənə bès nè fi.>>

*Jisòs Cep Bə Nzak Nùumbu Dzə**(Mat. 12:1-8; Luk 6:1-5)*

²³ Nùumbu dzə mòk à ye, Jisòs gi cà mvwe' nzum nzaŋ mok. Mvə'nè ŋgàa fàak ye à sə be' yi fana wo sə kəp jəŋ tu nzaŋ.

²⁴ Fana bùu Faràsi duk fa Jisòs də, <<Yèè, lùk avès ka dzəm də wo gu vè'nə nùumbu dzə dzəm.>>

²⁵ Jisòs cep fəsə fa wo duk də, <<Wèŋ à ka yusə Devid à gù tan yà'a yuk à? Mvəsə yi à dzəm yumok ŋgòzə ŋga nje à ya yi bə bwe ye wèŋ,

²⁶ fana yi lo kə ni mu ndà'a Nwi, nè kə jəŋ zə ntuk bred nè wo à nòŋsə ŋgòkùksə Nwi fo'. Abiyadà à ye ŋkum bù ŋgàa fa satikà' ghà nà'nə yi. ŋga lùk avès sə tsə' də aco zə megu yà' ŋgàa fa satikà' wèŋ fana Devid zə yà', nè fa bùu ye sè.>>

²⁷ Jisòs à cep mèsə ncèp nè duk də, <<Nwi à gù nùumbu dzə ŋgòtesə ŋwè, ka də wo à gù ŋwè bùu nùumbu dzə yeŋ.

²⁸ Ye də mùu mo ŋwè, mu Tà nè mù tse' jəŋ bə nùumbu dzə nè mu.>>

3*ŋwè Nè Yi A Kpə Bo**Ma Mò'fis**(Mat. 12:9-14; Luk 6:6-11)*

¹ Nùumbu mòk à ye Jisòs gi bùuŋ vè məmuvwe' ndap piriya mòk ŋga ŋwè nəmòok mbwa nè bo ye mok à kpə.

² Bùu səmok à ye mu ndà'a anə sè wo à dzəm ŋgòlap Jisòs bə nzak. Fana wo sə kuk tse' yi də kè yi gù bəŋsə-a ŋwè ènə nùumbu dzə àlè'. Də ya wo ko yi bə nzak də yi gù fàk nùumbu dzə.

³ Yi duk fa ŋgà bo bəp nè də, <<Lòkok və kə təəŋ kù mantombii mù fən.>>

⁴ ŋgà' nè à vəə, Jisòs fek bùu mok sə də, <<Yusə lùk dzəm də aco a gu yà' nùumbu dzəə yà? A bəbəŋ ŋgòtesə bwiŋ kə ŋgògə bəp ε, a bəbəŋ ŋgòtesə yòŋsə ŋwè kə ŋgòzə nà' ε?>> Wo à cu gù dədok, nè kà cù mùk.

⁵ A bəp Jisòs. Yi jok bohòwo bùu nsàap ntəm sə bəp sè wo tse' yà', nè duk fa ŋwè nè kpəkəp bo nè də, <<Nèp fis yak a bo yo sə è.>> Yi à nèp fis yà' ntən, fana yà' guŋ.

⁶ Bùu Faràsi à ye vè'nə, fana wo à lòo, nè kə to bùu mok sè wo ma nè ŋkum Herò, fana bə yà'wèŋ cum kwe' mu tuhù yi mvə'nè wo nè zə yi.

Bwiŋ Kpəəŋ Və NgòYə Jisòs

⁷ Jisòs bə ŋgàa fàak ye à ye'e ləŋgu ndzəp Galili. Bwiŋ kə tsəŋ wo fo' ŋkəuŋntən. Bùu ye'sə à tesə vè mvwe' nzeŋgòGalili bə Jüdiya.

⁸ Bùu mok wèŋ à tesə mvwe' lak Jòrosalèm, mok və mvwe' nzeŋgòIdumiyà bə nzeŋgònə ma ndzə nto ndzəp Jòridàŋ. Mok tesə mvwe' sè yà' kuəp lak Tayà bə Sidòn sè'. Bùu ye'sə à vè ŋgòyə Jisòs bùusə wo à yuk yusə yi à sə guu.

⁹ Bùu sə à ye wuriŋ, fana yi duk ŋgàa fàak ye də wo lap fa yi ŋgwes yi ni ca ŋga wo kà yi sə nze bwi' màk.

¹⁰ A ye ve'nə bùusə yi à gũsə ngàa yiyaj nùmbu ànə ñkàũñntən. Fana ngàa yiyaj mok wèñ sə nìk lo gu va' də wo kə jwəñ gesə gu yi bə ho.

¹¹ A ye fo' də, bùu sè wo à tse' yònsəə sə bup ndzə nì' wo yə yi fana wo gbə mantombii yi sə nze, nə sə duk də, <<Wùu mo Nwi.>>

¹² Yi sa'rə yònsəə ze' sə gũgũj də wo cum gəe', nə kà də wo tsok bwiñ də yi mo Nwi wo dũ'.

Jisòs Swè'fis Bùu Ye Mok Hum-ncòp-ba NgòYe Ngàa Ntum Ye

(Mat. 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Jisòs à kok lòmũ ndahà, nə to benə bùu sè yi sə dzəm də bə yà'wèen lo, fana wo yuj lo yi.

¹⁴ Anə genj, yi swekfis bwiñ hum-ncòp-ba mutsətsə'rəə wo də wo ye ngàa ntum ye. Yi duk fa yà'wèñ də yi nə sə cum bə yà'wèñ, nə tum wo ngòtsòho lòncəp nə nje.

¹⁵ Fana yi fa wo nàñ ngòb'fis fa bwiñ yònsəə ze' ndzə nì'.

¹⁶ Liñ bùu sə hum-ncòp-ba sə à ye Saimù nə yi à to fa nà' liñ mòk də Pità.

¹⁷ Jem bə moma ye Jon wo à ye bwe Zebèdi. Jisòs à to wo də Bwànàjis. Liñ nge' yà'sə duk də, Mbàn saha.

¹⁸ Nə ye Andrù, Filip, Bätòlòmì, Mätiyò, Tomos, Jem mo Alfòs, Tàdiyòs, Saimù nə yi à ye mòk bə bòp bù nə wo to wo də Kenènat,

¹⁹ nə ye fe'lə Judàs Iskarəyà nə yi à sèn Jisòs.

Wo Duk Də Jisòs Tse' Nàñ Ze'

(Mat. 12:22-32; Luk 11:14-23, 12:10)

²⁰ Jisòs bə bwe ye à kə ni mənə ndap nəmòk, fana bwiñ yuj wo nsàp nə wo ləp mandzə ngòkə zə beñ bùə.

²¹ Mũmvə'nə yà' à ye ve'nə, fana ma ye nə ye bwema ye wèñ yuk, nə sə və ngòkə jə løyi. Bùsə bwiñ à sə dũhũ də, <<Ñkərə nà' sə də a bup.>>

²² Bù ngàa yə'rə lùk sə wo à tsə və Jòrosalèm duk yàwo də yi tse' ze' Bezebù ndzə nì' yi, nə nà'a ñkum ze' wèñ. Nà' a fagə yi nàñ fana yi sə be'fis ze' bə zenj.

²³ A ye ve'nə fana jisòs to benə bùu sə ngũ nì' yi, nə fek yà' gbũ' mòk də, <<Acò Satà be'fis nì' ye yè'sə va?>>

²⁴ Ngà wo gəpsə-a lak mòk bə bòp də wo lə, fana ye də lak yà'sə nə gbũ.

²⁵ Ngà wo gəpsə-a ndap nəmòk bə bop zəzok də wo sə lə, fana ye də ndap ànə nə gbũ nze sə'.

²⁶ Megu yà'a sə' ve'nə də a ye-a ngà Satà kùəm bə ndap ye kaco nà' təen yej, nà'a nə gbũ, nə lə.

²⁷ <<Kaco n̄wə nəmòk ni to munda'à ngà nàñ, nə fis jəñ lo yumok mbwa yej.

Tse'ngga yi ko kì nòñsə to ngà nàñ nə bə kù ñkunj yi ni mũ ndà'à nà' anə.

²⁸ <<Mũ sə tsə' fa wèñ nè'e ñkəm ncəp duk də, nsàap bup sə bwiñ gùgə-a lònj, wo nə tse' səs-wifa bə zenj, nə ye bə bum sə bup sə wo cəpgəə.

²⁹ Fana n̄wə nə yi bupsə liñ Yònsə nə Rəenj, fana yi nə kà səs-wifa tse' yuk, bùusə yi gù yà'sə bup nə nà'a nə kà mè yuk.>>

³⁰ Jisòs à duk ve'nə bùusə bùu sə mok à duk də yi tse' yònsə nə bup ndzə nì' yi.

Jisòs Bə Ma Ye

Nə Ye Bwema Ye

(Mat. 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Ma Jisòs bə bwema ye wèñ à vəə, nə kə təenj sə ntòmbi, nə duk də wo to Jisòs də yi və.

³² A ye ngà bwiñ rwiñ mũ ndà'à anə wùriñ, fana bùu yè'sə tsok fa yi də ma ye bə bwema ye wèñ sə to yi sə ntòmbi.

³³ Mvə'nə Jisòs à yuk ve'nə, fana yi fek bùu sə duk də, <<Ma am bə bwema am wèñ ndà wèñ?>>

³⁴ Fana yi fəsə lis, nə kuk yak bùu sə wo curə ya' ngũ nì' yi, nə duk fa wo də, <<Curə ya' ye'e ma am bə bwema am sə.>>

³⁵ Nə duk fe'lə duk də, <<N̄wə nə fòpwe' nə yi gùgə-a yusə Nwi sə duk də yi gù, fana ye də yi mo tè' am nə ye n̄jè' am nə ye ma am sə.>>

4

Gbũ' Ngà Bi Ngwii Bum

(Mat. 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ A ye nùmbu mòk Jisòs lo ngòyərə fe'lə bwiñ ngũ ndzəp Galili, fana bwiñ kə benə fo' manjəngèj. Yi ni cum sənə ngwes mũ ndzəpə. Bwiñ təenj yàwo mũ mfèñ.

² Mvə'nə yi à sə yə'rə yà', yi sə tsoho fa yà'wèñ bum ñkàũñntən. Yi cep yà' bə gbũ'. Fana yi tsok wo duk də,

³ <<Wèen yu'rə bəbən. N̄wə nəmòk à lònjgòjwə ngwii bum mũ nzuu.

⁴ Ngwii mok gbũhũ noonj sə mandzə. Swiñ və, nə kə te' zə lo yà'.

⁵ Mok gbũ mvwe' lis ngà nze ka fo' ñkàũñ yej, nə to ca jwanj, bùusə nze à ye fo' jo.

⁶ Nùm to, yà' yum, nə kpə wes pwe' bùusə yà' à ka ngàñ səsap so.

⁷ Mok gbũ mvwe' ndik sə bə ñjak, ndik sə kuk, nə ram te'lə bupsə yà', yà' kà zəm.

⁸ Mok à gbũ mvwe' nze nə bəbən, nə kuk nə zəm, mok hum te', mok hum ntũñfu wèñ, mok zəm ñkà mò'fis.>>

⁹ Yi lèsə ngòcəp də, <<N̄wə nə wù tse'-a ntu' ngòyuk yusə mũ cəp yè'sə, wù yuk.>>

Jisòs Tsə' Rəñsə Gbũ' Nə

(Mat. 13:10-23; Luk 8:9-15)

10 Jisòs à kè cu mègù mok bə bwe ye sè hum-ncòp-ba nè ye bùu mok sè', fana wo ye ngòfok yi duk də, <<Tsok rənsə fa ves gbù' nè wù cèp màk taan nà'a nè.>>

11 Yi duk fa yà' də, <<Nwi à gù wenj yàwənj ngòri yu səmok bə gan njum ye sè yà'a səsəwihì bohòbùu səmok. Fana bùu sè wo yàwo sə mbi, wo yuk gù yàwo gbù' nè.

12 Fana wo sə kuk nè kuk, nè kà yə ri. Wo sə yuk nè kà rənj. Bwèrə wo bùuj wə bohòNwi yi swifa wo.>>

13 Jisòs yèto ngòduk fa wo də, <<Wənj ka gbù' nè'e rənj yè'e də wənj nè rənj yuk gbù' mok sè' lanj à?

14 Ngà njənjwə à njwə ncèp Nwi sə ntùu bwiņ.

15 Ntəm bùu mook co mandzə, wo yuk ncèp Nwi ntəj, Satà wə, nè kə jənj gesə ncèp nè sə ntùu wo anə.

16 Bùu səmok yàwo co ngwii sè yà' à gbù mvwe' nze nè bə lis. Yà'a wo sè wo yuk ncèp Nwi, wo kwa bə zəj wùriņ.

17 Mègù də ncèp nè kà sə ntùu wo cəco lò, fana njə' wə bohòwo bùu ncèp Nwi àlaa, wo tənj moòm ghàr nè yamak, nè gbù gesə lo fo'.

18 Bùu mok yàwo yè'e co ngwii sè yà' à gbù mvwe' ndik. Yè'e bùu sè wo yuk ncèp Nwi fana,

19 bum nzenjənj kə jipsə tes wo, fana wo swi ncèp nè, nà' kà njwi zəm. Bum sè co ghàk bə bum mok sə bwiņ sə dzəm yà' sə nzenjənj anə njkəujntəj, yà' kə jipsə ncèp nè.

20 Ngwii sè yà' à zəm mok hum tɛ', mok hum ntùjfu, bə njkə mò'fis wənj yà'a, yà'sə ntəm bùu səmok sè wo yuk ncèp Nwi, nè dzəm nà' fana nà' ye co wo bi yumok mvwe' nze nè bəboņ fana yà' zəm vɛ'nə.>>

Gbu' Laàm

(Luk 8:16-18)

21 Jisòs duk mali duk də, <<Wo bwe'gə laàm, wo tes gesə ma sə njkò'o, kə wo tes gesə ma sə mbwè kə ε? Hai', ka vɛ'nə yəj. Wo tesgə nà' məmvwə' dzok.

22 Yumok sè yà'a səsəwihì, də yà'a nè kà kə yənj ka yəj. Yè'sə də yusə yà' cu mvwe' ndzəm nè kə wə mvwe' marenj.>>

23 Yi sə duk fe'lə mali də, <<Njwə nè yi tse'-a ntu' ngòyuk bum bə zəj, yi yuk.>>

24 Yi tsok fa mali wo də, <<Njo nè wo nè fuk fəsə fa wu sə' bə nsəp yu nè wu fuk fəgə bwiņ ca, ghàmok casə njo nè, fana yu'rə yusə wù yuk bəboņ.

25 Wo nè fa njwə nè yi tse' njkəujntəj səmok, fana njwə nè yi ka ye tse', wo nè jənj gesə bwe bə'ləə sè yi tse' sə pwe'.>>

Gbu' Nə Mvə'nə

Ngwii Bum Kùkgəə

26 Jisòs à duk fe'lə mok sè' duk də, <<Gan njkum Nwi sə co nzum njwə nè yi à njwə nzanj mə nzuu yi.

27 Yi nè dzəm lo, nè sə yəəj, nè dzəm lo, nè sə yəəj. Ngwii nzanj sə to, nè sə kuk. Yi kà yuye yusə yà' gù yà' kuk ri.

28 Nze nè bə tu ye gu ntsen njəngòkùuk, nè kə tse' mvəm. A yəəj to ntòntsej nè, ghàr tu nè yəəj, fana njwii zəm nè ganj.

29 Yà' ganj ntəj, yi jənj fɛcɛs, nè kə ci', bəusə mvək nè njòkəp kərə lanj.>>

Gbu' Ngwii Mostà

(Mat. 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Jisòs jə wə fe'lə ncèp mòk də, <<Aco a fùhu kok ganj Nwi sə ye'sə bə yà, kənə aco a fùhu nà' ye'sə bə nsəp gbù' nè fò?

31 A co mənngwi tu nəmòk nè wo togə nà' də mostà. Wo bigə nà', nà' jə'rə casə njwii bum sə nzenjənj pwe' zəj.

32 Ghàr njə nà' kùuk, fana nà' yam casə tu pwe' sè' yi. Yi fis ma nsəp ntaņ mok sə ghanj. Swiņ sə kə ci ndap awo mbwa, mvwe' fifi.>>

33 Jisòs à tsòho fa bwiņ ncèp nè bə nsəap gbù' ye'sə njkəujntəj ya wo yuk, nè rənj bəboņni.

34 Ghà yà lònj fo' nè yi à sə cèp bohòwo, yi sə cèp megu bə gbù'. Fana yi kə cu mègù mok bə njgàa fàak ye, yi tsòho rənsə fa wo bum sə laanj.

Jisòs Gù Fəfə Nà' Tənsə

(Mat. 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 A mègù numbu anə njə nùm co tsə lòo, Jisòs duk fa njgàa fàak ye sə duk də bə yà'wənj to lo nto ndzəp ma nja.

36 Bwe ye à ni ngwes nè yi anə ye ca nè. Ngwes mok à ye bə nè Jisòs wənj nè mə ndzəpə anə mvwe' mò'fis. Wo à lòo, nè me'rə bùu sè wo à ye fo' wùriņ sə manjkwəj.

37 Fəfə nè bəp à yèto njòcàa, nè sə bwi'lə njwes nè mə ndzəpə anə nsəp nè bə jənj. Ndzəp ni ca, tətə nà' kəp də nà'a rwiņ.

38 A ye njə Jisòs naanj tu ye bə pilù, nè sə dzəm yuye lo mà njkwəj bùu sè wo à cu sənə njwes nè. Bwe ye sə yəmsə yi, nè fek yi duk də, <<Cicà, wù sə kà mbenj kom yè'e də vèes kpə ntəj à?>>

39 Yi à lòkok mutsə, nè duk fa fəfə nè də, <<Tənsə, kà mok cà fe'lə>>, nè duk bohòndzəp nè sè' də, <<Naanj yòsə' gəe' >> Fəfə à duk gù dok, fana ci'i təəj fo' mok wəmm.

40 A mée, yi fek bwe ye sə də, <<Wənj sə wəp ye'sə yà? Kaco wəj fa ntəm awəj bohòmü yəj à?>>

41 Vəm à kok wo kiņ, wo mərə, nè sə duk də, <<Nè'e nsəp njwə nè fò? Fəfə bə ndzəp sə yuk yi ε?>>

5

*Nwà Nè Yi Cugè Mvwe' Sè
Nè Tse' Yòhnsè Nèbup
(Mat. 8:28-34; Luk 8:26-39)*

¹ Nùmbu ànè à ye Jisòs bə bwe ye wèŋ to tesè lo nto ndzəp Galili ma nja, nə tesè wə ma ndzə nzenŋòŋ Gerasàn.

² Mámvə'nè Jisòs à tesè sə ɲgwesè anə ntɛŋ, ɲwə nəmòk nè yi nòŋ k'ègè mvwe' sè və kə tseŋ yi.

³ Nwə ènè à tse' yòhnsè nè bup ndzə ni'ì yi, nə sə nòŋ k'ècà mvwe' sè wo tuuŋgè bwiŋ. Mandzè nè co wo ko kiŋ noŋsə yi bə kwanj kà mok ye.

⁴ Wo à sə kì yi bo bə kù lòŋfo' k'è' ɲkùŋntɛŋ bə kwanj, fana yi sə sòŋ tirè ya' pwe'. Yi à gə v'e'ɛ nsàp nè ɲwè kà yi ko to.

⁵ Nè maràŋ bə nè ndzəmè pwe' yi sə jàm k'è' dzòŋ mvwe' sè nə ye m̀ ndahà wèŋ. Yi sə wanj k'è', nə sə dzəp swè'lè ni' ye bə lis.

⁶ Yi à təŋ, nə ye gesè lo Jisòs, fana yi caŋ lo, nə kə gbə təŋ kù mantombii nà' bə tumfərə.

⁷ Yi wanj torè fis bə ɲàŋ duk də, <<Jisòs mo Nwì nè ghan, wù sə làp bohòmù yà? M̀ lɛŋ wu mənè liŋ Nwì də wu kà mu ɲgə' fa.>>

⁸ Yi ànə duk v'e'nə bùusè Jisòs à duk fa yi də, <<Wù yòhnsè nè bup, tesè ndzə ni'ì ɲwè ènè.>>

⁹ Jisòs fek nà' də, <<Liŋ yoo ndà?>> Yi duk də, <<Liŋ aam Bòp, bùusè vées ndzə ni'ì ɲwè ènè wùriŋ.>>

¹⁰ Yi lɛŋ Jisòs v'e'ɛ wùriŋ də nà'a kà yòhnsè sè bup sə mvwe' lak ya'sə b'e'fis gesè.

¹¹ A ye ɲa bòp ɲgùnaaŋ mòk nè ghan à sə zə mvwe' nda nəmòk fo' wùriŋ.

¹² Fana yòhnsè sè bup sə lɛŋ Jisòs də, nà'a duk fa wo də wo kə ni ndzə ni'ì ɲgùnaaŋ sə.

¹³ Jisòs à dzəm, nə də wo geŋ, fana yòhnsè sə tesè ndzə ni'ì ɲgà' nə, nə kə ni ndzə ni'ì ɲgùnaaŋ sə. ɲgùnaaŋ sə à ye fo' co ncihù ba. Fana wo caŋ durə tsoŋ ndzə baàŋ anə, nə kə gbə kpə lo wes sənə ndzəp Galili nə.

¹⁴ Bùu sè wo à sə gũmsə ɲgùnaaŋ sə à carè lòo, nə kə tsoho fa bùu sè mvwe' lak ya'sə pwe'. Fana bwiŋ tesè və ɲgòkè ja'a nsàp yu nè nà' gù nə.

¹⁵ Wo à vè bohòJisòs, nə ye ɲa ɲwè nè yi anə tse' yòhnsè sè bup ndzə ni'ì yi nə ni tse' cək, nə cum fe'lə bə ɲkərə ye làaŋ. Fana wəu ko wo nèbup.

¹⁶ Bùu sè wo à kə yə, à sə tsòho lòbwiŋ yusè ya' ye bohòŋwè nè yi tse'gè yòhnsè sè bup nə, nə sə tsoho fa bwiŋ yusè ya' gù ɲgùnaaŋ sə sè'.

¹⁷ A ye v'e'nə, fana bùu sè mvwe' lak ya'sə ye ɲgòlɛŋ Jisòs də nà'a me'rə lak awo sə, nə lo.

¹⁸ Mvə'nè Jisòs à sə də yi ni lo sə ɲgwesè, fana ɲgà' nè yi ànə tse' yòhnsè sè bup nə duk fa nà' də bə nà'a lo.

¹⁹ Jisòs à dzèen. Yi duk fa nà' də, nà'a lo la'à nà', nə kə tsok fa bwema nà' wèŋ mvəsè Tà Nwì koksə manziŋ bohòna', nə tesè nə nà' sə.

²⁰ ɲgà' nə à lòmvwe' nze Dikàpolis, nə tsoho fa bwiŋ yusè Jisòs gù bohòyi. Bùu sè wo à yuk à mərə nèbup.

*Jisòs Gũnsə ɲwà Nè Nà' A Jwèŋ Yi Cək
Bə Mo Jairòs*

(Mat. 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Fana Jisòs ànə to fe'lə sənə ɲgwes, nə tesè lo ma mòk. A kə dzèŋ fo', bwiŋ à kə tsèŋ yi ɲgə ndzəp anə manjgəŋgèŋ.

²² ɲwè nəmòk à vè fo' nè wo à sə to yi də Jairòs. Yi ànə ye ɲwè nè mantombi mənə ndap piriya. Yi à yə Jisòs ntɛŋ, yi kə gbə noŋ kù mantombii nà',

²³ nə lɛŋ yi v'e'ɛ bə zinə ye pwe'fo' də, mo ye nè ɲwàŋwè sə də yi kpə. Yi duk fa nà' də, <<Vəè kə jwèŋ mo àm nə bə bo yo ya yi gũŋ.>>

²⁴ Fana bə nà' à lòo. Bwiŋ yuŋ fe'lə wo sè' nduk nsàp nè co wo kà Jisòs yə gesè lò.

²⁵ Mvə'nè wo à sə lòo, ɲwà mòk à ye nè nduəm à sə ca ndzə ni'ì yi mənə lùumŋgòŋ hum-ncòp-ba.

²⁶ Yi à yə ɲgə' cèbùè, nə bupsə wes mbàam ye bohòŋgàa ncəp pwe', nə kà bəbòŋ tse' lok. Yiyaŋ sə lo megu mantombi nùumbu pwe'.

²⁷ Njə à ye də yi ànə yuk nsàp fàk nè Jisòs à sə gũu, fana yi nik ca m̀tsətsə'rə bwiŋ, nə kə jwəŋ gesè cək nà'.

²⁸ Yi à gù v'e'nə bùusè yi à sə tsərə də, <<M̀ jwəŋ megù-a cək ye bə bo am, yiya àm nə me.>>

²⁹ Mvə'nè yi à jwèŋ gèsə nà' ntɛŋ, nduəm sə teŋsə ɲgòca, yi riŋ ndzə ni'ì yi sè' də yiyaŋ nə mè laŋ.

³⁰ Jisòs riŋ ye sè' də ɲàaŋ sè yi lùŋsəgè bwiŋ bə zeŋ sə mamòk tesè ndzə ni'ì yi anə. Fana yi bùuŋ m̀tsətsə'rə bùu sə, nə fek wo duk də, <<Jwèŋ cək àm ndà?>>

³¹ ɲgàa fàak ye duk fa yi də, <<Aco wù sə ye mvə'nè bwiŋ sə fe'lə ke'cà v'e'ɛ, wù sə fek də, jwèŋ wu ndà ye'ɛ nsàp nè fò?>>

³² Jisòs sə kuksə mali m̀tsətsə'rə bùu sə də yi ye riŋ tsoŋ ɲwè nè nà' jwèŋ yi nə ɲkuŋ.

³³ ɲwà nə riŋ yusè ya' ànə gù bohòyi, fana yi wəp, nə tesè və mantombii Jisòs, nə sə kaŋ, fana nə gbə noŋ sə nze, nə tsoho fa nà' yusè yi gù sə pwe'fo'.

³⁴ Yi ànə yuk v'e'nə, yi duk fa ɲwà nə duk də, <<Mámvə'nè wù dzəmtse' sə ntuè

wù bohòmà yà'sə, ɣəŋsə wu zɛŋ. Lòkok mʉtsə, nə lo bə fɪfi sə ntʉə wù. Yiya yònə mè sè' laŋ, mo àm.>>

³⁵ Jisòs à sə duk də yi cèp mèsə bohòŋwà ènə ntɛŋ, bwɪŋ caŋ və ngòtsə' fa Jairòs də, mo nà' nə kpɹə laŋ. Nà'a kà cicà nə ɣgə' mok ɣgwàŋ fa yisko'.

³⁶ Jisòs kà yuye yusə wo sə tsə' fa Jairòs sə co yumòk jə, nə duk fa nà' də, <<Kà yumok wəp, tse' megu yòdzədzəm.>>

³⁷ A ye ve'nə, yi kà mok dzəm də bwɪŋ ɣkəuŋ yuŋ lo yi mvwe' ndap Jairòs nə dzəm. Yi jəŋ megu bwɪŋ tɛ', Pità bə Jem nə ye Jon moma Jem nə.

³⁸ Wo à kə dzɛŋ mvwe' ndap nə, wo ye ɣga bwɪŋ sə warə nə sə kɛ' ɣgùŋ nɛbɹp, nə jip yusə co wo gù.

³⁹ Yi à ni lòmɹ nda' à anə, nə fek yà'wèŋ duk də, <<Wèŋ sə kè' duk sə ɣgù yà? Mo nə ka kpɹə, yi sə dzəm lo.>>

⁴⁰ Wo à ywɪ'lə swee bùsə yi à duk də mo nə sə dzəmlo. Yi bɛ' yà' fo' pwe', nə to ma bə tɛ'ɛ mo nə, nə ye bwe ye sə tɛ' sə yi anə və bə yà'wèŋ sə. Wo ni lo mvwe' sə mo nə nòsə.

⁴¹ Yi kotse' bo nà', nə duk fa nà' bə ncèep lak nà' də, <<Talità, kumì.>> A yà'a də, <<Njè'gù, lòkok mʉtsə.>>

⁴² Mɹŋgweŋ nə à lòkok wap kè' mò'fis, nə gi yuye. A ye ɣga mɹŋgweŋ nə luumŋgòŋ hum-ncòp-ba. Vəm à kò' bwɪŋ ve'ɛ kùŋ bə məmərɛ.

⁴³ Jisòs à cèp ve'ɛ, nə son ɣ wo ntu' də ɣwèe kà ɣwə nəmòk tsə' fa swì, nə duk də yà'a lap fa nà' yu zuzə.

6

Bùu Lak Jisòs Wèŋ Bèŋ Yi
(Mat. 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Jisòs à ye'e mè'rə fa'nə, nə lo la'à yi. Bwe ye yuŋ lo yi sè'.

² Numbu dzə à ye, yi sə yə'rə bwɪŋ mɹ ndap piriya. Bwɪŋ à ye mbwa wùriŋ. Mvəsə wo à yuk yusə yi à sə cèep, fana wo mərə nɛbɹp, nə sə duk də, <<Háva', yi a jə nsàp nè'nə ye'e ma fò? Wo a fa yi ye'e nsàp ɣkərɛ nə fòve'nə ɛ? Yi sə gù bə bum maŋgəŋgəŋ mwé.

³ Nè'e ka kapindà, mo Mèri yeŋ nè, tètàa Jem bə Josis bə Judàs nə ye Saimà yeŋ ɛ? Cu fɛŋ ye'e ka njè'ɛ ye yeŋ à?>> Fana wo bɛŋ yi.

⁴ Jisòs duk fa wo də, <<A yegə də wo jəgə ɣgà tsòhòbum Nwì ma nè yi lòfòpwe' co ɣwè. A kə dzɛŋ mvwe' lak ye, nə ye mɹ nda' à yi fana wo kà yi co yumok jə. Bwe tɛ' nə ye bə bwema ye wèŋ kà yi co yumòk sə' jə.>>

⁵ Yi à ka mandzə nə co yi gɹ maŋgəŋgəŋ fa'nə tse' lok, megu də yi à bɛŋ naaŋ fa

ɣgàa yiyaŋ mok wèŋ bo, fana wo ɣəŋ yu awo. Wo à ye mègù moòm jo.

⁶ Mɹmvə'nə bùu sə fo' sə à ka dzədzəm bohòJisòs tse', fana yi mərə nɛbɹp. Fana yi sə yə'rə lòkɛ' bwɪŋ mok mvwe' buhu lak sə yà' à ye fo' sə.

Jisòs Tumsə Bwɪŋ
Hum-ncòp-ba

(Mat. 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Jisòs à to be'lə bwe ye sə hum-ncòp-ba sə mvwe' mò'fis, nə tumsə lo wo ba ba, nə fa wo ɣaaŋ sə ngògha' yòŋsəə sə bɹp.

⁸ Yi duk fa yà' duk də, <<Wèŋ cu ɣgòlòo, wèŋ kà yumòk jə tse' lò. Wèŋ jəŋ mègù ntumbàŋ, nə kà bɛŋ kə bàm kə mbàm sə baaam cə'ə wèŋ jə tse'.

⁹ Wèŋ so megu kùuŋgùp, nə kà cək nə nini mòk jə tse'>>

¹⁰ Yi tsok fe'lə wo mok sə' duk də, <<Mvwe' ndap nə wèŋ nòŋ fo' wèŋ cum megu mvwe' ndap nà'nə tèe wèŋ mè'rə lak yà'sə.

¹¹ ɣga wèŋ lò-a mvwe' səmok, bùu sə fo' kà wèŋ mvwe' ndap awo dzəm, kènə də wo kà yusə wèŋ sə cèep yuk àlɛ', wèŋ mè'rə fo', nə kɛ'sə mak mʉmʉfə kùu awèŋ fo'. Yà'a nə ye yumok ɣgòni tsə' də wo à ka wèŋ fo' dzəm.>>

¹² Yi ànə duk wo ve'nə, fana wo lo, nə sə tsoho lo fa bwɪŋ də wo kupsə, nə bwi fa bɹp awo ɣkwèŋ.

¹³ Wo à bɛ'fis yòŋsəə ze' ɣkəuŋntɛŋ, nə yok ɣgàa yiyaŋ ɣkəuŋ bə mve', wo sə ɣəŋ.

Kpɹ Jon ɣgà Bàptesə Bwɪŋ
(Mat. 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ ɣkum Heròà yuk bum ye'sə sè', bùusə lɪŋ Jisòs à yuhu mɹmvwe' ànə pwe'fo'. Bùu səmok à sə duk də Jon ɣgà bàptesə bwɪŋ a tesə və fe'lə mvwe' kpɹə laŋ. Nà'a njo nə yi sə gù to bum maŋgəŋgəŋ ye'sə.

¹⁵ Mok duk yàwo də, yi Àlajà. Mok sə duk yàwo sə' də yi ɣgà tsòhòbum Nwì co sə wo à ye taan mantombi yà'a.

¹⁶ Heròànə yuk, fana yi duk də, a lù Jon nə yi à gwé' tɪŋ nà' tu nà'nə.

¹⁷ Búsə Heròbə tu ye à fa ɣaaŋ, fana wo ko Jon, nə kiŋ yi bə kà, nə kə nisə yi ndapndzəm. Heròà gù ve'nə njo nə Jon nə à ka dzəm də nà'a fep jəŋ Hèrodiyà ɣgwe moma ye Filip dzəm.

¹⁸ Jon à yuk ve'nə, yi sə tsoho Heròsəsa də, a bɹp bohònà' ɣgòkə jə ɣgwe moma ye.

¹⁹ A ye ve'nə, fana Hèrodiyà jok, nə sə rom də yi nə zə Jon. Yi kà mandzə nə sə' tse' njo Herò.

²⁰ Heròà sə wəp Jon wəpə bùusə yi à ri də Jon ɣwə nə kəkùrə nə ye rərəŋ. Fana yi sə nòŋsə Jon nə bəbòŋ. Yusə Jon cèep, yà' yaaŋ Heròsə ntʉə nɛbɹp. Yi sə dzəm malì co yi yu'rə malì yusə nà' sə cèp sə fo'.

²¹ Hèrodiya à tse' mandzè ye nùmbu nè wo à tse' ñkàk də nùmbu nè wo à dzə Heròkè dzèen. Heròà gù dinà, nè to bù ñgàa fàak gomè sè ghan, bə ñkum sojà wèñ, nè ye bùu sè ghan sè mvwe' nzenjgòñ Gallil pwe'fo'.

²² Mo Hèrodiya mòk nè ñgwəñgwèñ à kà dzen, bon Heròbə bùu sè yi à to yà' sə pwe'. Fana Heròduk fa mo ñwà nè də yi nè fa nà' nsàp yu nè nà' dzəm lóon.

²³ Yi à kèñ ve'ε nè zinə də, yusè nà' dzəm pwe', yi nè fa nà', də a ye-a sè' də yi gəpsə nze ye mʉtsətsə'rə, nè fa nà' ma mok, yi nè fa nà'.

²⁴ Mo nè yuk ve'nə, yi lo, nè kə fek ma ye də, yi kə duk də wo fa yi yè'sə yà lə. Ma ye nè duk də, <<Dù kə duk də, tu Jon ñgà bəptsə bwiñ.>>

²⁵ Mo nè can foho lo, nè kə duk fa Heròdə, <<Mù sè dzəm ñga'a də wu fa mu tu Jon ñgà bəptsə bwiñ mənə tasà.>>

²⁶ Ñkum nè à yuk ve'nə, ngùp cù gbù yi yək, manziñ ko yi nəbup. Mandzè nè co yi bèn ye sè' bùè bùsə yi anə kèñ, bùu sè yi a to sə pwe' sə yuk.

²⁷ Fana ñkum nè tumsə sojà nè nà'a kəkè yi də nà' a kə gwè' cok vè tu Jon jwè. Sojà nè à lòmù ndapndzəmè anə, nè kə gwè' cok fis vè tu Jon sə.

²⁸ Yi à jə vè yà' mənə tasà, nè kə fa mənə wə. Yi jəñ, nè kə fa ma ye.

²⁹ Ñgàa fàak Jon wèñ à yuk də wo zə Jon lan, wo və, nè kə bək jəñ lo ve ni' Jon nè, nè kə tuun.

Jisòs Fa Bwiñ Ncùhù Tàn Zuzu

(Mat. 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

³⁰ Ñgàa ntum Jisòs à bwiñ vèə, nè kə tseñ Jisòs, nè tsoho fa yi yusè wo gùu nè yè'rə fa bwiñ.

³¹ Bwiñ à sə vè ñkùun, nè sə lo ñkùun nsàp nè Jisòs bə ñgàa ntum ye à ka mvək ñgòyòñsə tse'. Fana yi duk fa wo də, <<A lo mvwe' səsap sè anə ye megu fo' vesuwèñ, ya ñga a yonəsə.>>

³² Fana wo à mè'rə, nè ni sənə ñgwes woòwo ñgòlòmvmwe' sè bwiñ fo' bùè.

³³ Mvəsə wo à sə lóo, bwiñ sə ye tasə tse' wo, nè sə carə lo sə' mvwe' sə wo sə lóo sə, nè kə dzen to fo' ntówo. Bùu yè'sə à sə tesə vè mvwe' bòop lak zəzok.

³⁴ Jisòs à duk də yi tesə sənə ñgwes, yi ye ñga bwiñ təm tə yè' ñkùun. Fana ntum ye rwiñ bə manziñ bùsə wo co nsùngaən sè jì ganakù'. Fana yi ye ñgòyərə wo bum ñkùun.

³⁵ Mvək à càa, ñgàa fàak ye wèñ vè bohòyi, nè kə duk fa yi də, <<Nùm lolan, fana ka fèñ la' à ye.

³⁶ Tumsə bùu yè'sə wo lo mvwe' nzum nè ye buhu lak sè yà' tərə yà'a ñgòláp wiyñ yumok ñgòzə.>>

³⁷ Yi duk fa wo duk də, <<Wèen kək fa wo yumok wo zə.>> Wo fek yi də, <<Wù dzəm də vèes lo kə bəpsə bàm mbàm mò'fis, nè ywiñ bèn ñgòfa wo à?>>

³⁸ Yi fek fe'lə wo duk də, wo tse' ntuk bred sù nē? Dù nè kə kək ε. Wo à foho vèə, wo duk fa yi də, <<Vès tse' ntuk bred tàn, nè ye fuk ba.>>

³⁹ Jisòs duk fa wo də, <<Cumsə bùu sə mənə nùəm ñgan fa'a bə bòp zəzok.>>

⁴⁰ Fana bùu sə à cu bə bòp zəzok, mok ñkù mò'fis, mok hum tàn wèñ.

⁴¹ Fana Jisòs jəñ ntuk bred sè tàn, nè ye fuk sè ba sə. Yi kək gesə lis mabu, nè kwəsə Nwi, nè bək bred sə, nè fa ñgàa fàak ye də yà'a gap fa bùu sə. Yi à gəpsə fuk sè ba sə sè', nè fa wo lóon.

⁴² Wo à zə wo pwe', nè zə' bəbon.

⁴³ Ñgàa fàak ye à te'e benə sè bwehe sə kwès hum-ncòp-ba.

⁴⁴ Bùu sè wo à zə sə à ye mbəmbam ncùhù tàn.

Jisòs Gi Mə Ndzəpè

(Mat. 14:22-36; Jon 6:16-21)

⁴⁵ Anə geñ, Jisòs gù də bwe yee ni ñgwes, nè lo mantombi ñgòto lòmà ndzə mvwe' lak sè wo togè fo' də Bəsadà. Yi nè cum ye mankwèn, nè cepəsə bwiñ ya wo lo la'à wo.

⁴⁶ Yi ànə cepəsə wo, wo lo. Fana yi lo ye məmvmwe' nda mòk ñgòkə gù piriya mbwa.

⁴⁷ Nùm à co ñga ndzəm sə señ vèə, ñgwes nè ye mok mʉtsətsə'rə ndzəpə ñga Jisòs cu mali mvwe' sè yi anə lo sə yiyi.

⁴⁸ Yi ànə riñ ye də yà' sə yə ñgə' bə ñgwes nè nəbup, bùsə fəfə à sə vè ma nè wo à sə dzəm ñgòlòo nè. A kə dzèñ mvè'nə mvəp à yè ñgòtorə ndzəmè anə fana Jisòs və bohòwo ñga yi sə gi və mu ndzəpè, nè sə ca lo càa.

⁴⁹ Bwe ye sə ànə ye yi mvè'nə yi sə gi mu ndzəpè, fana wuə ko wo ve'ε nəbup. Wo duk ñgwàan də, a maze' mòk, nè kè' noon ñgùn.

⁵⁰ Bùsə wo ànə ye yi, wuə ko wo lóon fo'. Anə geñ yi to yà'wèñ sè' ntèñ, nè duk fa wo də, <<A mù, wèen kà wəp.>>

⁵¹ Yi à ni lósənə ñgwes nè, fana fəfə nè tenəsə. Bwe ye sə mərə bùè.

⁵² Bùsə wo ànə ka nzak ntuhu bred sè tàn sə riñ, fana wo kà yè'sə rèen. Ntəm awo à ye mali gugun.

⁵³ Wo à to tesə lòmumfèñ fana wo tesə və mvwe' lak Jènesarè, fana wo me'rə tes ñgwes awo sə ñgu ndzəpə anə.

⁵⁴ Mvè'nə wo à tesə sənə ñgwes nè ntèñ, bwiñ ye riñ Jisòs sè ntèñ.

⁵⁵ Fana wo yeto ñgòcarə lola'à wo, nè bək jəñ vè ñgàa yiyən awo pwe' mu ntəen, nè sə yun lo kè' Jisòs bə zèñ məmvmwe' nè wo yuk də yi fo'.

⁵⁶ Mvwe' sè Jisòs à sè ke' lòpwe', mvwe' mubuk lak kè lak sè ghan è', wo bəhə nonəsə ngàa yiyəŋ awo mvwe' jəja. Mvè'nè Jisòs à càa, wo sè ləŋ yi də nà'a me'rə ngàa yiyəŋ sə wèŋ jwəŋ megu cù cək ye ya wo gəŋ. Bùu sè wo à jwèŋ pwe'fo', à gu yu awo.

7

Bum Lak Bùu Jus Wèŋ (Mat. 15:1-9)

¹ Bùu Farəsi, nə ye bù ngàa yə'rè lùk à tesə mvwe' lak Jōrosalēm, nə kə tseŋ Jisòs,
² nə ye də ngàa fàak Jisòs mok sə zə beŋ nə kə bo bə mandzə nè bùu Farəsi dzəmgəə nə cùk.

³ Busə bùu Farəsi bə bùu Jus pwe' cùkgə bo awo bə nsàp mandzə nè t'ə' awo sə mantombi à tsə' wo ŋkuŋ nə zə yumok.

⁴ Wo bwi və nteŋ, wo kà yumok zə t'ə' ŋga wo cùk bo ŋkuŋ. Bum mok sè' ŋkəŋntəŋ sə wo à sə yūu, co ŋgòcùk ŋgàp bə kùŋ, tasà nə ye dzòho ncum sè'.

⁵ A ye ve'nə bùu Farəsi bə bù ngàa yə'rè lùk wèŋ sə fek Jisòs də, ngàa fàak nà' sə kà bum lak sè ŋkwàha bwiŋ wèŋ à nòŋsə yū, nə sə zə beŋ bə bo jep bùu yà?

⁶ Jisòs duk wo də, <<Yusə Izayà ànə cep mantombi sə kum weŋ ngàa t'ə'ŋkup à ye zinə. Yi à còm də,

<Bùu yè'e wəpgə mū bə cù, fana ntəm awo ye mvwe' səsap bohòmù.

⁷ Wo sə kùksə basə mū ngwàŋ, bùusə wo sə yə'rə yusə bwiŋ à cèp wo co yà'a lùuk Nwi.>

⁸ Wèŋ mè'rə lùuk sè Nwi sə maŋkwèŋ, ŋgòyū bum sè bwiŋ sə duk wo gəgəŋ.>>

⁹ Jisòs duk mali də, <<Wèŋ tse' nsàp ŋkəŋ nè ŋgòmè'rə lùuk Nwi, nə kotse' bum lak awèŋ.

¹⁰ Musi à duk də, <Wəp ma yo bə t'ə' yo. Nwè nè yi yò-a ma kè t'ə' ye àle, wo zə megu yi zə.>

¹¹ Fana wèŋ cwīŋ busə yàwèŋ duk də, a ye-a ŋga ŋwè tse' yumok sè co yi tesə ma ye bə t'ə' ye bə zeŋ, nə kà yà' tesə, nə duk fa yà'wèŋ də, <Yusə mù tse' sə Korbàn> (a yà'a duk də, yà'a sè Nwi),

¹² nə kà-a ma bə t'ə' mòk sè tesə, wèŋ sə duk də, yi ka nzak tse'.

¹³ Nà'a mandzə nè wèŋ sə jəŋ ncèp nè Nwi co yusə ngwàŋ bùu bumlak sè wèŋ yuk jəŋ bohòt' awèŋ sə. Bum mok cu sè' ŋkəŋ sè co nè'nə sə wèŋ sə yū tse' yà'.>>

Yusə Aco Yà' Bupsə Nwè (Mat. 15:10-20)

¹⁴ Anə geŋ Jisòs to benə və bùu sə wèŋ pwe'fo' ŋgu ni' yi, nə duk fa yà'wèŋ də, <<Wèŋ yu'rə, nə rəŋ yusə mù sə də mù tsok weŋ yè'e bəbən.

¹⁵ Wèŋ riŋ tse' bəbən də, yusə yà'a ni lögə ma ndzə ni' ŋwè, nə gu bupsə ŋgəŋgàaŋ bùə. A bupsəgə ŋwè yusə yà' tesə yà' ndzə ni' yi tesə. (

¹⁶ Nwè nè yi tse'-a ntu' ŋgòyuk bum fo', yi yuk.>>

¹⁷ A kə dzèŋ ghà nè yi à mè'rə bùu sə, nə lo mū nda'a, fana ngàa fàak ye wèŋ və, nə kə fek yi yumok bə gbū' nè yi nə cep nə.

¹⁸ Jisòs duk fa wo də, <<Wèŋ ka sè' rəŋ co bùu mok à? Wèŋ ka riŋ də yusə yà'a ni lögə ma ndzə ni' ŋwè, yà' ka ŋgògù bupsə yi yeŋ riŋ à?

¹⁹ Njo nə də yà'a kà ma sə ntùu yi lögə. Yà'a lögə ma sə vəə, nə ca tesə lo.>> Yi à cèp yè'sə ŋgòtsə' də nsàp zəzə nè fòlòŋ bəbən co ŋwè zə yà'.

²⁰ Yi sè cèp mali səmok də, <<A gu bupsəgə ŋwè yusə yà' tesə yà' ndzə ni' yi tesə.

²¹ Busə bup yètogə ma sə ntùu ŋwè. Yi tsəŋə ŋgònòŋ ŋwàŋwè, yəyə, zə ŋwè, nòŋ ŋgwe ŋwè,

²² wəŋ bum ŋwè mòk, ŋkàì', ci' mvwès, jì mar'ə-tu, gu bupsə liŋ ŋwè, nè ni', nə ye bum ləm.

²³ Bum sə bup yè'e pwe'fo' tesə yakgə ndzə ni' ŋwè, nə bupsə ŋwè nə.>>

Nwà Lakmvum Nə *Yi A Naan Tu Bohòjisòs* (Mat. 15:21-28)

²⁴ Jisòs à mè'rə Galili, nə lo mvwe' nzeŋgò Tayà, nə kə ni cum məmuvwe' ndap nəmòk də ya bwiŋ kà rì də yi fo' rì. Fana mandzə kà bohòyi ŋgòswihi ye.

²⁵⁻²⁶ Məŋwà nəmòk nè yi à tse' yòŋsə nè bup à ye mvwe' lak yà'sə. Fana ma ye yuk də Jisòs və nteŋ, yi və bohònà', nə kə gbū sə nze, nə sə ləŋ nà' də nà'a kə b'f'is fa yi yòŋsə nè bup ndzə ni' mwe. Yi à sə ləŋ nà' ve'nə ŋga yi ŋwà lakmvum. Yi à ye ŋwà Fònsiyà mvwe' nzeŋgòŋ Siriyà.

²⁷ Fana yi duk fa ŋwà nə də, <<Kə bəbən ŋgòjə beŋ mwe, nə mak fa ŋgbū yeŋ. Bòdə a fa bwe zəzə ŋkuŋ>>*

²⁸ Nwà nə duk də, <<Tà, wù ri yòsə' də wo fagə bwe beŋ, ŋgbū sə t'e'e sə yà' sə gbū tsoŋ sə nze sè'.>>

²⁹ Yi duk fa fe'lə ŋwà nə duk də, <<Dù-a, yòŋsə nè bup nə mè'rə mo yònə ləŋ, bùusə wù cèp ncèp nè bəbən.>>

³⁰ Yi bwi fohò lo, nə kə tseŋ mo ye nə ŋga nà' nòmū kəhe ŋga yòŋsə ze' nə lòlòye kwà'kə.

Jisòs Gù Nwè Nəmòk Yi Yuk Bum, Nə Cep Cù

* 7:27 7:27 Ye Mətiyò15:26

³¹ Jisòs à ye'e Tayà fa'nə, nə lo mvwe' lak Sidon, nə ca lo mvwe' ndzəp Galili, nə ca mvwe' nzenḡòDikàpolis.

³² A kə dzèḡ fo', wo jəḡ və fa yi ḡwə nəmòk nə yi kà cu bəboḡ cəḡḡə nə kà bum sè' sə yuk. Nə ləḡ yi də yi jwəḡ nà' bə bo.

³³ Jisòs à jə gesə lònà' yiyi, nə kə so gesə fa yi ndubo fə ntu'ù, nə te nte, nə jwəḡ ləm nà' bə zəḡ,

³⁴ nə kək gesə lo lis mubu, nə som cəbùə, nə duk bə ḡḡḡ də, <<Mùhu.>> A bə ncèep lak sà yi à cèep sà də, <<Efatà.>>

³⁵ Ntu'u sà à mùhu, ləm fiḡ yi, fana yi cep bum làḡḡ.

³⁶ Jisòs cep soḡ bəu sè fo' sə ntu' də wo kà bwḡḡ tsə' fa. Yi dukḡḡ vè'nə, wo kà mberḡ nə mberḡ kom lok, wo sə tsoho lo ḡḡ mantombi.

³⁷ Bwḡḡ à mərə cəbùə, nə sə dahu də, <<Yi ḡḡ bəḡsə bum mbà, yi ḡḡ ḡḡà jì ntu' yuk bum, nə ḡḡ ḡḡà jì cu ḡḡdèp cù.>>

8

Jisòs Fa Bwḡḡ Ncùhù Kwè Zuzù (Mat. 15:32-39)

¹ Numbu mòk à ye sè', bwḡḡ à baḡḡ və mvwe' mò'fis ḡkàḡḡḡḡḡḡḡ ḡḡòyuk Jisòs, fana nə kà yusè ḡḡòzə tse'. Jisòs to benə ḡḡà fàak ye ḡḡḡ nì' yi, nə duk fa wo də,

² <<Manziḡ sə ko mū bohòbùu yè'e cəbùə būsə wo cu vesiwèḡ ntiḡ nùumbu te', nə kà yumok zə.

³ Mū duk-a də wo bwi fohò lo ḡḡa wo ka yumòk zə, aco mok kə ḡbè ḡḡ mandzè būsə mok wə mvwe' səsap.>>

⁴ Bwe ye sə fek yi də, <<Aco ḡwè jəḡ zuzù ḡḡḡ fəḡḡ fḡḡkḡḡ nə fa bùu yè'e lóḡḡ é?>>

⁵ Yi fek fe'lə wo də, yà'wèḡ tse' ntuḡḡ bred fəḡḡ sù nē? Wo duk də, mèḡḡ sàmba.

⁶ Yi jəḡ ntuḡḡ bred sè sàmba sə, nə duk bwḡḡ pwe' cum nze. Yi à kwasə wes Nwì, yi bə'rə yà', nə fa ḡḡà fàak ye də yà'a fa ndàḡḡwè pwe'fo' zə.

⁷ Bwe fuk mok à ye fo' jo sè'. Yi jəḡ yà', nə kwasə Nwì, nə duk bwe fàak ye də wo fa bùu sə wo zə.

⁸ Wo zə, nə ze' bəboḡḡni. Fana wo te'e fe'lə sà yà'a nə bwehe sə kwès sàmba.

⁹ Bwḡḡ à ye co ncùhù kwè sə wo àḡ zə, fana Jisòs duk wo lo.

¹⁰ Bə ḡḡà fàak ye à ni yàwo ḡḡwes, nə lo nzenḡḡḡ Dàmànuta.

Wo Də Jisòs ḡḡ Niḡtsok Fa Wo Manḡḡḡḡḡ

(Mat. 16:1-12; Luk 12:54-56)

¹¹ Bùu Faràsi mòk à və bohòJisòs ḡḡòf'duk bə nà'. Fana wo duk yi də, yi ḡḡ manḡḡḡḡḡ mòk nə aco nà' ni tsok fa wo də yi tse' ḡḡḡ Nwì ḡkḡḡ ya wo dzəḡ bohòyi. Būsə wo à dzəḡ ḡḡòmùmsə yi.

¹² A bup Jisòs, fana yi som, nə duk də, <<Bə sè niè' wèḡ dzəḡḡḡ yàwo də wo ye tsoḡ yumok bə lis ḡkḡḡ nə dzəḡ ye'sə bùu yà'>> Nə duk fe'lə də, <<Bə zinə àḡ pwe', mū nə kà yumok ḡḡòni fa bùu ye'e ḡḡ.>>

¹³ Fana yi me'rə wo fo', nə ni sənə ḡḡwes ḡḡòto lḡḡḡ ndzəp mamòk.

Jisòs Yə'rə Bwe Ye Wèḡ *NḡòRəḡ Yi*

¹⁴ Bwe Jisòs à ye sə ḡḡwesə anə, nə tse' meḡḡ ntu' bred mò'fis būsə wo àḡ swi ḡḡḡḡ tse' bred mok.

¹⁵ Yi duk fa wo duk də, <<Wèḡ jəḡ ḡkərə bə nsàap yis bùu Faràsi nə ye nsàap yis sè ḡkum Herò.>>

¹⁶ Wo sə cep ke' matsətsə'rəə wo anə duk də yi duk vè'nə būsə wo swi ḡḡḡḡ və bred.

¹⁷ Jisòs riḡ yusə wo sə cèp sə, nə duk fa yà'wèḡ də, <<Wèḡ sə sa' də wèḡ swi ḡḡḡḡ tse' bred ye'sə bùu yà? Wèḡ ka rəḡḡ mali à? Ntəm awèḡ cu mali ntòḡḡḡḡ à?

¹⁸ Wèḡ tse' lis, nə kà sə yə, tse' ntu', nə kà bum sə yuk à? Kaco wèḡ tsəḡḡtse' yumok yeḡ à?

¹⁹ Mvə'nə mù àḡ bə'rə fa bwḡḡ ncùhù tāḡ ntuḡḡ bred sè tāḡ yà'a, bùu ye'sə à zə mèšə, wèḡ te' sè yà' à bwehe kwès sù?>> Wo duk də, àḡ ye kwès hum-ncòp-ba.

²⁰ Yi fek fe'lə wo də, <<Mvə'nə mù a bə'rə fa bwḡḡ ncùhù kwè ntuḡḡ bred sàmba yà'a na, wèḡ te'e kwès sù nē?>> Wo duk də, à ye kwès sàmba.

²¹ Fana yi fek yà' duk də, <<Wèḡ ka sè' rəḡḡ mali à?>>

Jisòs ḡḡ Nwə Nəmòk Yi Ye Bum

²² A kə dzèḡ mvwe' lak Bèsadà, wo jəḡ və ḡwə nəmòk nə yi kà yəḡḡ, nə sə ləḡ Jisòs də yi jwəḡ ḡwə èḡ bə bo.

²³ Jisòs à kotsə' nà' bə bo, nə jəḡ fis gesə lo nà' mvwe' mubuk lak nà'nə. A kə dzèḡ, yi te gesə fa nà' nte mū lisə anə, nə naḡḡ fa nà' bo, nə fek nà' də, <<Wù sə yə bum à?>>

²⁴ Nwə nə à duk də, <<N, mù sə yə bùrə bwḡḡ wo co tə, nə sə ḡḡḡ ke'.>>

²⁵ Yi naḡḡ fe'lə bo mū lisə nà' anə səmok, fana ḡḡà' nə kək swè'lə lis mok bə ḡḡḡ. Yà' muḡ, yi ye bum mok làḡḡ.

²⁶ Jisòs duk yi də, <<Dù ndà'a à wù, nə kà fə ntòlak fa'nə mok ni lo fe'lə.>>

Pità Duk Də

Jisòs Nkum ḡḡà ḡḡ Bwḡḡ (Mat. 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Jisòs bə bwe ye wèḡ à ye'e lòmvwe' buhu lak mok ḡḡḡ lak Sisàriyà Filipi. Fana à kə dzèḡ mandzə yi fek yà'wèḡ duk də, <<Bwḡḡ dukḡḡ də mū ye'sə ndà'>>

²⁸ Mòk duk də, <<Bùu mok dukḡḡ də wu Jon ḡḡ bəḡtesə bwḡḡ, mok dukḡḡ də

wu Alajà, fana mok sè duk sè' dè wu nga tsòhòbum Nwì mòk nè yi à ye fa' àlè.>>

²⁹ <<Wèŋ yàwèŋ ε, wèŋ dukgò yàwèŋ dè m̀m̀ ndà?>> Pità duk dè, <<Wu Nkum nga gè m̀ bwiŋ nè wo sè kùk nè.>>

³⁰ Jisòs à yuk ve'nə, yi tipsə wo dè wo kà ŋwè nəmòk tsè' fa.

Jisòs Cèp

Mvè'nè Kp̄u Ye Nə Ye

(Mat. 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Jisòs à yè nga'a ngòyər̀r̀ə ngàa fàak ye, nè sè tsoho fa yà' duk dè, <<M̀m̀ mo ŋwè, mù tse' ngòye ngə' ǹb̀b̀p̀, bùu sè mantombi bə bù ngàa fa satikà' nè ye ngàa yə'r̀r̀è lùk wèŋ nè bəŋ m̀. Wo nè zə m̀, fana anə ca ǹumbu tɛ', mù lokok mvwe' kp̄u səmok.>>

³² Yi à cèp yu yè'sə kwarəŋŋaŋ. Fana Pità ko lo gəsə nà' fo', nè sè jwa nà'.

³³ Jisòs bùuŋ kùk vèsə ngàa fàak ye, nè jwa Pità dè, <<Coho gəsə ngə' ni' m̀ wùu Satà. Yusè wù sè cèp yà'sə, a tsətsər̀è nè bwiŋ tse' nà' wo, ka nè Nwì yeŋ.>>

³⁴ Yi to benə bùu sè nè ye ngàa fàak ye wèŋ, nè tsok wo dè, <<A ye-a ŋga ŋwè nəmòk dzəm-a ngòyù m̀, yi nè me'r̀r̀ə yusè ni' ye sè dzəm mankwèŋ, nè bək jəŋ ntəŋ ye, nè yuŋ və m̀.

³⁵ Busè ŋwè nè yi gəhə tse'-a yòŋsə ye yi, fana nà'a nè bisə wà. Fana ŋwè nè yi jə yòŋsə yi co yusè wà bùu m̀ nè ye ncèp àm, fana yi nè tse' yòŋsə ye nè.

³⁶ Swe' nè aco ŋwè tse' yà'sə yà ŋga yi tse'-a nzenŋòŋ nè pwe', nè bisə yòŋsə ye ŋgwàŋ ε?

³⁷ Yusè aco ŋwè kupsə yà' kurə bə yòŋsə ye yà? Yumook bùè.

³⁸ ŋwè nè yi koksə-a marè'tu bohòm̀ nè ye ncèp àm nga'a sənə nzenŋòŋ nè nà' rwiŋ bə ŋkù' nè'e fana ghà nè m̀m̀ mo ŋwè m̀ bwiŋ vè bə masinjaa sè rərəŋ, nè tse' nàaŋ sè Tè' am fa m̀ fana, mù koksə marè'tu bohòyi sè'.>>

9

¹ Fana Jisòs à tsè' fa wo duk dè, <<M̀m̀ sè tsè' wèŋ yè'e zinə dè, bùu mok tə fəŋ sè wo nè kà kp̄u tətè wo ye gəŋ sè Nwì nga yà' vè bə ŋaŋ.>>

Jisòs Kupsə Nsəŋ M̀ Ndahà

(Mat. 17:1-13; Luk 9:28-36)

² A cà ǹumbu ntũŋfu, fana Jisòs to jəŋ Pità bə Jem nè ye Jon, bə yà'wèŋ kok lo m̀m̀mvwe' nda mok nè səsap. Fana wo ye ŋga nsəsə Jisòs kupsə bùsə nsàp mòk nè zok.

³ Cəək sè yi ni tse' m̀ ni' yi à bùuŋ fəfop tap tap. Yumok kà sè nze ve'nə fəpgè.

⁴ Wo ye Alajà bə Musi ŋga wo tèsə vè m̀bu. Bə Jisòs wèŋ sè taan ŋgàm.

⁵ Pità tiŋ wo cù, nè duk fa Jisòs duk dè, <<Cicà, yà' b̀v̀e'ε wùriŋ mvè'nə vesùwèŋ fəŋ yè'sə. A ci ba'r̀r̀ə tes bwe dũŋ fəŋ nè tɛ', mò'fis nè njò, mòk nè Musi, mòk nè Alajà.>>

⁶ Yi anə cèp tsoŋ gù yè'sə dè ncèp kà cù gha'gè, b̀ẁr̀e wəə anə ko wo ve'e, wo kà yusè ngòcèep ri.

⁷ Mbàk à vèə nè kə təhə lok wo, fana wo yuk ŋga ŋgi mòk cèp vèsə ndzənə mbàk nè duk dè, <<Nè'e mo àm nè mù dzəm yi sè ntũ m̀. Yusè yi cèp pwe', wèŋ yuk fa yi.>>

⁸ Wo à yuk ŋgi ènə ve'nə, wo kùksə ke', nè kà ŋwè nəmòk nè zok yə, wo ye megu Jisòs yiŋyi.

⁹ Mvè'nə wo à sè tsoŋ m̀ ndahà, yi tipsə yà' dè, yà'a nè kà ŋwè nəmòk yusè yà' yə tsè' fa, tè tse'ŋga yi mo ŋwè mù lòkok mvwe' kp̄u ŋkuŋ.

¹⁰ Wo à ka ŋwè nəmòk sè tsok fa anə, wo sè cèp ŋwərə ke' gù woòwo, dè yusè yi cèp dè ngòlòkok mvwe' kp̄u yè'sə da lɛ.

¹¹ Wo fek Jisòs dè, <<Njò nè ngàa yə'r̀r̀è lùk wèŋ sè duk dè Alajà nè və to tsoŋ yi ŋkuŋ Krest və ngòtəsə ves ε bùu yà?>>

¹² Yi duk fa yà' dè, <<Alajà nè və ngòkə gùhù tsər̀r̀ə fəsə bum pwe'.>> Fana yi fek bwi yà' dè njò nè ŋwàk Nwì sè duk dè mo ŋwèe nè ye ngə' ǹb̀b̀p̀, wo bəŋ yi sè' bùu yà?

¹³ <<M̀m̀ sè tsè' wèŋ dè, Alajà nè vè laŋ, fana wo anə jəŋ yi, nè gù yi mvè'nə wo dzəm sè' mvè'nə yà' cu ndzənə ŋwàk Nwì.>>

Jisòs Təsə Mo Nəmòk Nə

Yi Tse' Yòŋsə Ze'

(Mat. 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Wo anə lo, nè kə be'lə bə ngàa fàak mok sè lóŋ, fana wo ye bùu mok fo' sè' wùriŋ. Ngàa yə'r̀r̀è lùk mok à ye fo', nè sè fi'duk bə ngàa fàak sè.

¹⁵ Bùu sè à ye Jisòs ntəŋ, fana wo mərə wùriŋ, nè carə lo kə cèpsə nà'.

¹⁶ Jisòs fek wo duk dè, <<Wèŋ anə sè fi'duk fəŋ dè yà-ε?>>

¹⁷ Nwè nəmòk cèp vesə m̀tsətsər̀r̀ə bùu sè dè, <<Cicà, mù jə vè mo àm bohòwù bùsə yi tse' yòŋsə ze' ndzə ni' yi, nè nà'a gùgè yi yi kà cù sè cèp.

¹⁸ Ghà nè yòŋsə ze' nè yèto ngòfa yi ngə', fana yi coho gbù sè nze, sè sè dük yi kə cùhu, yi sè za nzòŋ, fana ni' gərə yi njək njək. M̀ duk ngàa fàak yòdə wo be' fis fa nà', fana wo kà nà' be' fis to.>>

¹⁹ Jisòs duk fa wo dè, <<Ja'a na mvəsə wèŋ mègù sè' co bùu sè wo ka dzədzəm tse' yè'e ε. M̀ nè cum gəŋ vesùwèŋ, nè sè ko ntəm ve'nə tətè kə dzen sèŋ? Wèŋ jəŋ və fa m̀ mo nè fəŋ.>>

²⁰ Fana wo jə vè fa Jisòs mo nə. Ze' nə ndzə ni' mo nə à yə Jisòs ntɛŋ, nà' gɔ yi gbɔ, nə gurə. Mo nə coho gbɔ sɛ nze, nə sɛ dzərə ke' cə sɛ nze anə, sɛ sɛ duk yi kə cùhù.

²¹ Jisòs fek tè'ɛ mo nə də nà' à yè ngògù ve'nə sɛ nɛ? Tè' nə duk də, <<Yà' à yè yi ŋga yi cu ntòmumwenjke'.

²² A kè' ŋkàuntɛŋ nə nà'a də nà'a zə yi, nə sɛ mak gesə yi sɛ misə, nə ye sɛ ndzəpə sè'. Ŋga wù tse'-a mandzə nə, wù koksə manziŋ, nə tɛsə ves.>>

²³ Jisòs duk də, <<Wù fek mɔ də ŋga mɔ tse'-a mandzə bùu? Bum pwe' tse' mandzə yo bohòŋwè nə yi tse' dzədzəm.>>

²⁴ Tè' ye nə cɛp fis ye sɛ' mvèsə də, <<Mù tse' dzədzəm. Tɛsə mɔ ya ŋga dzədzəm àm nə kuk.>>

²⁵ Jisòs à yə də bwiŋ sɛ vè ghaha ghaha, fana yi jwa yòŋsə ze' nə də, <<Yòŋsə ləm nə ye jì ntu', tɛsə ndzə ni' mo ènə, nə kà ndzə ni' yi mok ni yuk fe'lə. Mù duk ve'nə mù.>>

²⁶ Yòŋsə nə à wa, nə gɔ mo nə kpɔ swirə nɛbɔp, nə tɛsə lo. Mo nə à nòŋ mègù mok co vèŋ ŋwè, nsàp nə ndàanɔwè pwe' à duk də, nà' kpɔ laŋ.

²⁷ Jisòs à kə kotse' yi bo ŋgòlòkoksə nà', fana yi lòkok mutsə.

²⁸ Mvə'nə Jisòs à kə ni cu mɔ nda'à, fana ŋgàa fàak ye və, nə sɛ fek yi də wo fis fuk nà' yàwo bùə yè'sə bùu yà lɛ?

²⁹ Jisòs duk fa wo də, <<Aco be' fis megu nsàp nè'e piriya, bwèrɛ nsàp yumòk ka mok ye fe'lə.>>

*Jisòs Cèp Fe'lə
Mvə'nə Kpɔ Ye Nə Ye*

(Mat. 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Wo à mè'rə mɔmvwe' ànə, nə ca mandzə nə mvwe' nɛŋgòŋ Gallì. Jisòs à ka dzəm də bwiŋ riŋ mvwe' sɛ yi cu dzəm.

³¹ Busə yi à sɛ yə'rə ŋgàa fàak ye. Yi à sɛ yə'rə wo də, <<Wo nə jəŋ mùu mo ŋwè, nə fa ndzə bohòbùu sɛ wo nə zə mɔ, fana nùumbu tɛ' cəa, mù lokok mvwe' kpɔ.>>

³² Bwe sɛ à ka bə yusə yi à cèp yè'sə rɛŋ, nə sɛ koksə wəə ŋgòfek rɛŋsə yi.

Ŋwə Nə Ghan Ndà?
(Mat. 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Jisòs wèŋ à kə dzɛŋ mvwe' lak Kàpanùm. Fana wo ni lo mɔ nda'à. Jisòs à cu mbwa, nə sɛ fek yà'wèŋ də, <<Wèŋ anə sɛ fenə və fa' mandzə yà'a də yà?>>

³⁴ Wo cum dədok, nə kə cèp fəsə, bùusə wo anə sɛ fenə və mandzə anə də ŋwè nə ghan ndà lɛ.

³⁵ Fana yi à cu tsoŋ nze, nə to benə bwe ye sɛ, nə tsok wo duk də, <<Ŋwə nə yi dzəm-a ŋgòye mantombi, fana yi tse' ŋgòjə lònì' ye mankwèŋ, nə sɛ fak bohòbwiŋ pwe'.>>

³⁶ Fana yi ko lòkoksə tes mo nəmòk mutsətsə'rə wo, nə sɛ tsok fa wo ŋga yi le' kotse' mo nə duk də,

³⁷ <<Ŋwə nə yi jə-a nsàp mo nə jo nè'e nə duk fa nà' də, <və bèbòŋ> mɔnə liŋ am, fana ye də yi jə yà'sə mù. Ŋwə nə yi jə-a mù, nə duk <Və bèbòŋ>, fana ye də yi sɛ kà bohòmù duk mègù, a bohòŋwè nə yi à tum mɔ nə sɛ'.>>

Ŋwəə Njávès
(Mat. 18:6-9; Luk 9:49-50, 17:1-2)

³⁸ Jon à to Jisòs də, <<Cicà,>> nə tsok nà' duk də, <<Vès yə ŋwə nəmòk ŋga yi be' fis yòŋsə ze' mɔnə liŋ yò. Fana vès duk yi də yi tɛŋsə, bùusə yi ka mòk mutsətsə'rə vès yeŋ.>>

³⁹ Jisòs duk ye də, <<Kà də wu gɔ co yi tɛŋsə duk, bùusə ŋwè nə yi sɛ gɔ-a fàak sɛ bə ŋàan sɛ Nwì mɔnə liŋ am, fana ka co ghar yi bùuŋ cɛp fe'lə yusə bɔp bə liŋ am yeŋ.

⁴⁰ Busə ŋwè nə yi sɛ kà-a ves bèŋ, ye də yi vesiwèŋ.

⁴¹ Zinə nə də, ŋga ŋwə nəmòk sɛp fa-a wu ndzəp bùusə də wu ŋwəə Ŋkum ŋgà gəm bwiŋ, ye də yi nə kə tse' tsoŋ lèlāk bə zɛŋ.

Nza' Səswifa
Bə Nza' Dzədzəm

⁴² <<Nə ye sɛ' də a ye-a ŋga ŋwə mòk gù bəbwe sɛ wo dzəm bohòmù yè'sə mòk də yi gɔ bɔp fana bòn ghak co wo jəŋ ŋgòk, nə swi' kə'ə fa ŋwə ànə kə mihi, nə mak gesə lo yi sɛ mvwe' ndzəp nə cəco.

⁴³ Ye də a ye-a ŋga bo yo sɛ gù wu ŋgògù bɔp, fana bòn də wo gbɛ' tiŋ mak yà'. Bògha' də wu kə ni lak lùŋ bə bo ma mò'fis, nə noŋsə ŋgòkə ni mvwe' ŋgə' nə sənə mis sɛ yà'a kà liŋgə bə bo ma ba fo'.
(

⁴⁴ Mɔmvwe' ànə ndwiŋ sɛ yà'a nə sɛ zɔ bwiŋ fo' kə kpugə. Fana mis sɛ kə sɛ liŋ.)

⁴⁵ Kèe a ye-a ŋga kùu yo sɛ gù wu ŋgògù bɔp, fana bòn də wo gbɛ' tiŋ mak yà'. Bògha' də wu kə ni mvwe' lak lùŋ kù ma mò'fis, nə noŋsə ŋgòkə ni mvwe' ŋgə' nə sɛ misə nə bə kù ma ba fo'.

⁴⁶ (Mɔmvwe' ànə ndwiŋ sɛ yà'a nə sɛ zɔ bwiŋ fo' kə kpugə, fana mis nə kə sɛ' liŋgə.)

⁴⁷ Mok ye sɛ' də a ye-a ŋga lis yo sɛ gù wu ŋgògù bɔp, fana bòn də wu sɔ'rə fis mak ma nà'nə. Bògha' də wu kə ni mvwe' gan Nwì bə lis ma mò'fis, nə noŋsə ŋgòtse' lis ba lóŋ, nə kə ni bə zɛŋ mvwe' ŋgə' nə sɛ misə nə.

⁴⁸ Mɔmvwe' anə ndwiŋ sɛ yà'a nə sɛ zɔ bwiŋ fo' kə kpugə, fana mis sɛ kə sɛ' lii.

⁴⁹ Mis nə ləmsə ndàanɔwè pwe' co ci'.

⁵⁰ Ci' bèbòŋ. Fana yà'a cwè'lə-a, aco yà' ləm fe'lə va? Wèŋ ləm co ci', nə cum bə fi fi wèŋ bwiŋ pwe'.>>

10

*Nzak Mè'rə Ngwe**(Mat. 19:1-12; Luk 16:18)*

¹ Jisòs à mè'rə màmvwè' ànə, nə lo mvwe' nzeŋgòn Jüdiyà, nə ye ma ndzə nto ndzəp Jòridàn nə mamòk. Mvə'nə yi ànə ye fo' fana bwiŋ və, nə kə maŋ fo' wùriŋ. Yi yəto ŋgòyərə wo màmvwə'nə yi gùgə səsə.

² Bùu Farəsi mok à vè ŋgòkə bəe yi bə duk. Fana wo sə fek yi də, <<Lùk avəs sə tsə' də, a bəbən bohòŋwè ŋgòmè'rə ŋgwe ye àlè?>>

³ Yi fek wo sə' də, <<Musi à tsə' wenj də yà?>>

⁴ Wo à duk də, <<Musi ànə duk də, aco ŋwè com fa ŋwà nə ŋwàk nə ŋgònitsə' də yi mè'rə nà' laŋ, nə me'rə nà' >>

⁵ Jisòs duk fe'lə də, <<Musi à còm ve'nə bùusə ntəm awèŋ gu nəbup,

⁶ bwèrə mvə'nə Nwi à gù to ŋwè, yi gu ŋwəmbam bə ŋwàŋwè.

⁷ Nè'e njo nə ŋwèe nə me'rə tē' ye bə ma ye, nə kə be'lə bə ŋgwe ye,

⁸ fana wo sə ba ye'sə nə ye mok ŋgùpni' nə mò'fis. A yà sə də wo nə kə ba mok ye, wo mok mò'fis.

⁹ Ye də yusə Nwi à be'lə yà' mvwe' mò'fis fana ŋwə nəmòk kà də yi gapə yà' duk.>>

¹⁰ A kə dzèŋ nda'à, ŋgàa fàak Jisòs sə fek mali yi bə ncèp nə.

¹¹ Yi duk fa yà' duk də, <<Ŋwə nə yi mè'rə-a ŋgwe ye, nə jəŋ fe'lə mòk səmok, ye də ŋwə ànə ŋgà ko nto.

¹² Yà' mègù sà' yəyərə bohòŋwàŋwè, də a ye-a ŋga yi mè'rə-a ndu ye, nə kə jəŋ fe'lə mòk, ye də ŋwà ànə ko sə' nto.>>

*Jisòs Sə Bəbwenje' Wèŋ**(Mat. 19:13-15; Luk 18:15-17)*

¹³ Bùu səmok à sə jə və bwenje' də Jisòs jwəŋ yà'wèŋ, nə se yà'wèŋ. ŋgàa fàak Jisòs wèŋ ànə ye ve'nə, wo jwa sa'rə bùu sə də yà' a kə ve'nə gù.

¹⁴ Jisòs à yə ve'nə, fana yi jok, nə duk fa bwe ye wèŋ sə də, <<Wèŋ me'rə bəbwenje' wèŋ və bohòmə, nə kə wo mandzə lok. Bəsə gaŋ ŋkum Nwi sə, tse' yà' nsàap sə co wo yè'sə.>>

¹⁵ Yi duk fe'lə də, <<Mù sə tsə' wenj yè'e yusə zinə də, ŋwə nə yi kà-a gaŋ ŋkum Nwi co màmwenje' fa, ye də yi nə kə fo' kə ni yuk.>>

¹⁶ Yi à duk ve'nə fana yi jəŋ bwe sə, nə naaŋ fa yà' bo ye, nə se yà'.

*Ŋgə' Nə Bə Ghək**(Mat. 19:16-30; Luk 18:18-30)*

¹⁷ A ye ŋga Jisòs sə duk də yi lo gi, ŋwə nəmòk caŋ və, nə kə bùu kə mantombii yi, nə duk fa Jisòs nə də, <<Cicà nə bəbən,

yusə aco mù gu yà', ya mu nə kə tse' lùŋ nə nà'a nə kə mée ya?>>

¹⁸ Jisòs fek nà' də, <<Wù to mu də ŋwə nə bəbən bùu yà? Ŋwə nə bəbən bùu, mègù Nwi yiyi.

¹⁹ Wù ri yòlùk sə laŋ. <Kà ŋwè zə, kà sàhà ko, kà yèyè, kà gèem mvwès ko, kà yu ŋwè limzə, wəp ma yo bə tē' yo.>>

²⁰ Ŋwə ènə duk fe'lə də, <<Cicà, mù à gù yè bum sə wù taŋsə yè'sə ŋga mù cu ntòmùwà'ŋwè.>>

²¹ Jisòs à kù' nà' jwaan, nə dzəm nà', nə duk fa nà' duk də, <<Yumok co mali mò'fis. Dù kə sèŋ bum sə wù tse', nə fa ŋgàa jūŋ wèŋ mbàam sə, ya wu nə tse' ghək mabu, fana nə be' mandzə nə yuŋ və mu.>>

²² Ŋwə ènə à yuk ve'nə, fana ŋgùp cù gbà yi yək, yi coho lo, bùusə yi à tse' bum nduk nə nduk.

²³ Jisòs à bùuŋ kùk ŋgàa fàak ye wèŋ, nə duk də, <<A gugəŋ bohòŋgà ghək ŋgòkə ni mvwe' gaŋ ŋkum Nwi.>>

²⁴ Vəm à kok ŋgàa fàak Jisòs bə ncèp ènə kiŋ. Yi sə cep mali də, <<Bwe am, a gugəŋ bohòŋwè ŋgòni mvwe' gaŋ ŋkum Nwi.

²⁵ Joho cə bohònam nə yi yam co nàmbà'rè nà'a ŋgòcà torə tesə ndzənə wu patà', nə nonjə bohòŋgà ghək ŋgòni mvwe' gaŋ ŋkum Nwi sə.>>

²⁶ Mvə'nə wo à yuk ve'nə, vəm kok wo, wo muu vəm bùu, nə sə fehe mok də, <<Ye də ŋwə nə yi tse' to lùuŋ yè'sə ndà?>>

²⁷ Yi kùk nà' jwaan, nə duk də, <<A ye-a bohòŋwè yà' ye gugəŋ, ka bohòNwi ve'nə yəŋ, bùusə yumok ka Nwi-e gaŋ ghak yuk.>>

²⁸ Pità à cèp də, <<Ja'a na yòo, màmvwə'nə vès a mè'rə bum pwe', nə yù lònə wu.>>

²⁹⁻³⁰ Jisòs duk də, <<Mù sə tsə' wu nə zinə nə, ŋwèe mè'rə-a ndap, bwe tē', njè'egù, ma, tē', bwe, kə nzum è, bùu mù, nə ye bùu ncèp Nwi, yi nə ye ŋgə' sà' fana mvə'ək kùrə nùu yi kə tse' fe'lə yà' ve'nə səmok kè' ŋkù mò'fis. ŋga'a nē'e yi nə tse' ndap, bwe tē', njè'gù, ma, tē', bwe, bə nzum fak, fana mvə'ək kùrə nùu, yi tse' lùŋ nə nà'a nə kə mè nə sə'.

³¹ Mvə'ək ànə nə ye, bwiŋ ŋkùuŋ sə wo ŋga'a mantombii nə ye maŋkwèŋ. Fana ŋkùuŋ sə wo ŋga'a maŋkwèŋ nə ye mantombi.>>

*Jisòs Cèp Mvə'nə Kpu Ye**Nə Ye Səmok**(Mat. 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Wo à sə gi sə mandzə ŋgòlòmvwè' lak Jòrosalèm, fana Jisòs to mantombi. Bwe ye wèŋ saha ntəm nəbup. Wuə à sə ko bùu sə wo à sə yù vè yi maŋkwèŋ sə sè'. Fana yi to benə bwe ye sə hum-ncòp-ba sə mvwe' mò'fis, nə sə tsoho fe'lə wo yusə yà'a nə gu yi.

³³ Yi duk dæ, <<Wëen yeè, mvè'nè a sè lómú Jòrosalèm yè'e, wo nà fa mùu mo ñwè ndzè bohònggàa fa satikà' sè ghanj bə ñgàa yà'rè fa bwij lùk wèj. Wo nə sak mæ, nə dzəm tes dæ mæ mègù ñgà kpu. Wo nə fa mæ ndzè bohòbù lakmvum wèj.

³⁴ Wo nə ywi'lə mæ, nə te mæ bə nte, ləp mæ, nə zə mæ. Fana nùmbu nə tɛ' dzeen, mæ lokok fe'lə mvwe' kpu səmok.>>

Yusè Bwe Zebèdi A Lenj

(Mat. 20:20-28)

³⁵ Bwe Zebèdi Jem bə Jon à kə tsèj Jisòs, nə duk fa nà' dæ, <<Cicà, vès dzəm dæ wu gu fa ves yumok.>>

³⁶ Fana yi fek yà' dæ, <<Yusè wèj dzəm dæ mæ gu fa wèj sə yà?>>

³⁷ <<Vès dzəm dæ ghà nə wu cu mənə kapràak yo, wù gu ves mòk cum wu mamàk, mòk mankwip.>>

³⁸ Jisòs duk dæ, <<Wèj ka yusè wèj sè fek yè'sə rinj. Aco wèj ye to ñgə' nə mæ nə ye nə à? Kènə aco wèj bəptəsə to bə nsàp mandzè nə wo nə bəptəsə mæ nə ε?>>

³⁹ Wo duk dæ, <<Ñ, aco vès ye to.>> Jisòs duk fe'lə dæ, <<A zinə wèen nə ye, nə bəptəsə nsàp bəpte nə mæ nə bəptəsə nə zinə.

⁴⁰ Yusə mègù dæ, mù ka ñàan sè ñgòswè' bùu sè wo nə cum mæ mamàk bə mankwip mù tse'. Mvwe' ncu yà'sə sè bùu sè Nwì a cok nònşə wo yi.>>

⁴¹ Bwe ye mòk sè hum à yuk yu yè'sə, fana wo jok bohòjem bə Jon.

⁴² A ye vè'nə, Jisòs to benə wo mvwe' mò'fis, nə duk dæ, <<Wèj ri tse' yàwèj sè' dæ, bùu sè wo tse' dzòk sə nzenjgòn fɛɛj gùgù bwij ñkàù'. Bùu sè ñkwàha bù awo sə ñiñtsok fa wo ñàj sè'.

⁴³ Yè'sə ka tse' ñgòye bohòwèj vè'nə ye. Ñwè nə yi dzəm-a ñgòye ñwè nə ñkàùj mətsetə'rə wèj, fana yi tse' ñgòfak co mwenjke' bohòmok sè lònj fo'.

⁴⁴ Nə ye sè' dæ ñwè nə yi dzəm-a ñgòye mantombi yi, yi tse' ñgòye co ñkwèj bohòwèj pwe'.

⁴⁵ Busè mùu mo ñwè bə tu am, mù a ka dæ bwij fak bohòmù və. Mù à vè ñgòfà' fà'a, nə fa yòñsè àm ñgòywinj fəsə jə yòñsəə bwij ñkàùjntèj.>>

Jisòs Gù Batimù

NgòYe Bum

(Mat. 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ A kə dzèj mvwe' lak Jèrikù ñga wo sə mè'rə fo' ñgòlòmantombi ñga bwij ñkàùj sə be' lómali yi fana ñwè nəmòk nə wo togè yi dæ Batimù mo Timayù cu ñgu mandzè, nə sə lenj bum ñga yi kà bum yègè.

⁴⁷ Yi à yuk dæ sə vè Jisòs nə mvwe' lak Nazàre ntèj, yi yèto ñgòtorə dæ, <<Jisòs

mo ñkum Devid, kokşə manziñ bohòmù-è.>>

⁴⁸ Bùu sè wo à ye fo' sə wèj ghamşə yi dæ yi cum gæ'. Yi ghaha wesə ghaha, nə sə cəp mòk bə ñàj dæ, <<Mo ñkum Devid, kokşə manziñ bohòmù.>>

⁴⁹ Fana Jisòs təəj, nə duk dæ, <<Wèen to fa mæ yi.>> Wo kə duk fa yi dæ, <<Marej si yò, yi sə to wu dæ wu və.>>

⁵⁰ Yi ku fwej mak cək nə yi anə təhə tse' mæ ni'l yi, nə kurə lòkok kə ye Jisòs.

⁵¹ Jisòs fek yi dæ, <<Yusè wù dzəm dæ mæ gu fa wu yè'sə yà?>> Yi dæ <<Cicà, muk fa mègù mæ lis, ya mæ ye bum səmok.>>

⁵² Jisòs duk fe'lə fa yi dæ, <<Məm vè'nè wù dzəmtse' bohòmù sə ntəù wù yà'a, gəñşə wu zèj. Dù yuyoy.>> Lis à mùhu yi fo' ghà ànə, yi sè gi yuyj lo Jisòs sə mandzè.

11

Jisòs Ni Lak Jòrosalèm

Co Ñkum

(Mat. 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Wo ànə sə kəp lo Jòrosalèm anə fana wo wəs mvwe' lak Befà bə Betani. A fo' mvwe' nda Olip. Fana Jisòs tumsə lo ñgàa fàak ye ba.

² Nə tsok wo dæ, <<Wèen du mvwe' lak sè ndzə yà'a. Mvè'nè wèen ni kok lófo' ntèj, wèen nə ye ñga wo tsòonj tes mumo mvomndè' mòk fo' nə ñwè ka mbwa kok yuk. Wèen finj jəj və nà'.

³ Ñwè nəmòk fek-a wèj dæ wèj fi nà' bùu yà, wèj tsok yi dæ, Tà sə dzəm nà', nə ye dæ, wo nə jəj fəsə və nà' mvək momjo ñga yi mèsə bə zèj.>>

⁴ Wo à lóo, nə kə ye mæto mvomndè' nə ñga wo tsòonj tes yi bə təan ncu. Fana wo yèto ñgòfirə nà'. A ye ñgu mandzè.

⁵ Bùu səmok sè wo à ye fo' fek wo dæ yà' sə firə mvomndè' nə bùu yà lɛ?

⁶ Wo à cəp mègù yusè Jisòs à duk dæ wo cəp sə, bùu sə me'rə wo lo.

⁷ Wo à jə vè fa Jisòs mvomndè' nə, nə fwej şanj cəkə awo mòk mæ ñkwèj mvomndè' nə. Yi kok cum mbwa.

⁸ Bwij à fwej nònşə lòcək sə mandzè sè'. Bùu səmok sə kə ci' və mvùu bum, nə sə nonşə lo sə mandzè anə ñgòkùkşə yi bə zèj.

⁹ Bùu sè wo à ye mantombi bə sè mankwèj lònj ye ñgòfa gürə sə duk dæ, <<Hòsanà, Nwii se yi nə yi vè mənə linj Tà Nwii.

¹⁰ Nwii se yi nə yi sə vè ñgòkok ganj tɛ' avès Devid.>>

Jisòs Yak Tɛ Mòk

(Mat. 21:18-19)

¹¹ Jisòs à vè Jòrosalèm, nə lo kə ni mæ nda' Nwii. Yi kəkşə ja'a bum sə mbwa

pwe'. A ye nga nùm lòlan, fana bə ngàa fàak ye sə hum-ncòp-ba à tesə, nə foho lo yu awo mvwe' lak Betani.

¹² Tsok à reŋ nga wo sə bwiŋ foho lòjòrosalèm anə, fana ye mok nga nje sə ya jisòs.

¹³ Mvə'nə wo à sə vè mandzə fana yi ye gesə lo tū nəmòk nè wo togè nà' də fik, nga nà' təŋ vesə səsap, nə sə fom bònşə nəbap. Yi geŋ fo' də kə yi nə kə ye nga nà' zəm-a àlè. Yi a kə dzèŋ fo', yi tsəŋ mēgù mvù, bùsə à ka mvək nè tū ànə zəmgə yeŋ. ¹⁴ Yi təŋ fo', nə duk fa tū nə də, <<Ŋwə nəmòk nè kà nt'ò'fo yo mok zu yuk.>> Ncèp nè'nə cəəm ni fə ntu'ù ngàa fàak ye wèŋ sə.

Jisòs Bə'fis Ngàa Səŋ Bum Mənə Ndap Nwi Nə Ghaŋ Nə

(Mat. 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹⁵ Wo à kə dzèŋ Jòrosalèm, fana Jisòs ca lo məmuvwe' ntòmbi ndap Nwi nè ghaŋ nə, nə sə bə' fis bùu sə wo à sə sèeŋ nə sə ywiŋ bum mbwa pwe'. Yi bwi' mà'rə teberəə bù ngàa kupsə mbàm wèŋ, nə ye dzòho bùu sə wo à sə sèŋ kəkəbùŋ. Kəkəbùŋ yà'sə a sə wo à sə fa satikà' bə zeŋ.

¹⁶ Yi kà mandzə də ŋwə nəmòk bək ca yumok mə ndap Nwi nè ghaŋ nə fa lok fàk.

¹⁷ Yi yèto nga'a ngòyərə bùu sə də, <<Wo à còm nònşə ndzənə ŋwək Nwi sə kum ndap Nwi nè ghaŋ ènə də, <Lij ndap àam də, ndap piriya' bohòlak pwe'fo'.> Fana wèŋ jə bəsə nà' ndap ngàa yə wèŋ.>>

¹⁸ Mvə'nə ngàa fa satikà' bə ngàa yərè lək wèŋ à yuk ve'nə, fana wo sə lap mandzə də wo zə yi. Wuə à sə ko wo fana wo də wo zə nà' ve'nə, bùsə bwiŋ maŋgəŋgəŋ à sə kwa bə nsap ncèp nè yi à sə cèep nə.

¹⁹ Nùm à co, yi bə bwe fàak ye wèŋ mè'rə mvwe' lak yà'sə, nə lo.

Gbu' Tə Fik Nə

(Mat. 21:20-22)

²⁰ Tsok à reŋ nè zəzòŋ nga wo sə gi cà sə mandzə, wo ye fe'lə tū fik nə səmok nga nà' kpə wes bə ngàŋ pwe'fo'.

²¹ Pità tsərə fəsə yusə yà' a ye ŋkwis sə, nə duk fa jisòs də, <<Cicà, kuk ja'a na tu nè wù a yàk nà' ŋkwis nə mvəsə nà' kpə è.>>

²² Jisòs duk bwe ye də, <<A ye-a nga wù tse' dzədzəm bə njaŋ Nwi nè zinə,

²³ fana aco wù duk bohònda nè'e də, nà'a coho kə gbù lòsə ndzəpə. Nga wù ka məmərə sə ntùu wù tse', nə tse' dzədzəm də yusə wù cèp yè'sə nə fak, yà' fak.

²⁴ Yà'a yusə nga wù sə ləŋ-a piriya', fana wù dzəm tse' də wù tse' yà' laŋ, yusə wù fek pwe' wu nə tse' yà'.

²⁵ Ye sà' də nga wù cu-a ngòlèŋ piriya', wù swifa ndàaŋwè pwe' yusə bap sə yi a gà bohòwù, ya tè' yo nè mabu nə swifa wu bap yo sè'. (

²⁶ Ye sà' də wù kà-a bùu mok swifa, ye də tè' yo nè yi cu mabu nə kà wu bap yo sè' swifa.)>>

Fa Jisòs Nəŋ Ndà?

(Mat. 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Wo à bwi vè fe'lə Jòrosalèm, fana mvəsə Jisòs à sə gi cà məmuvwe' ntòmbi ndap Nwi nè ghaŋ nə, ngàa fa satikà' sə ghaŋ bə ngàa yərè lək nə ye bùu sə kə mantombi wèŋ kə tsəŋ yi,

²⁸ nə fek yi də, <<Wù sə gù bum yè'sə bə njaŋ sə fò? Kènə fa wu njaŋ ndà də wu gu yà' è?>>

²⁹ Jisòs duk fa fəsə yà'wèŋ də, <<Mə nə fek weŋ yu səmok yàm sè'. A ye nga wèŋ tsə' fa-a mə yusə mə fek sə, mə tsok weŋ njaŋ sə mə tse' ngòkə gù bum yè'sə bə zeŋ sə sè'.

³⁰ Wèŋ tsok fa a mə mvwe' sə Jon ànə jəŋ njaŋ sə ngòbàptesə bwiŋ. Yi à jə bohòNwi kə bohòbwiŋ è?>>

³¹ Wo à yèto ngòcèp bə zeŋ mətsetə'rə wo də, <<A tsok fa yi yè'sə də? Busə a duk-a də njaŋ sə à vè bohòNwi, fana yi nə fek fe'lə ves duk də, anə geŋ vesùwèŋ kà yusə Jon à sə cèp dzəm bùu yà' lè.

³² A duk-a sè' də yà' à vè bohòbwiŋ, fana wo nə duk də?>> Wo à sə wəp bùu sə fo' sə bùsə bwiŋ pwe' à dzəm zinə də Jòon ngà tsòhòbum Nwi.

³³ Fana wo duk fa Jisòs mok də wo ka riŋ. Jisòs duk bwiŋ fa wo ye sà' də, <<Ye də mə nə kà weŋ nsap njaŋ nè mə tse' ngògù bum yè'sə bə zeŋ nə sè' tsə'.>>

12

Gbu' Ngàa Kùk Nzum

Sə Wo A Ye Bup

(Mat. 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Jisòs à tsə' fa ngàa fàak ye ncèp mòk bə gbù' də, <<Ŋwə nəmòk à fàk nzum ŋgwi tū nəmòk nè wo togè nà' də grep. Nə gum yà' bə ŋka', nə tuŋ tsərə mvwe' sə wo kwi nto'o grep sə, wo kə ŋam fis rùk fo', nə ci tes yumok fo' co wu kok cum mbwa, nə sə tək nzum sə. Yi jəŋ nzum sə, nə tes fa bùu səmok, nə ye'e lo gi mvwe' səmok.

² Mvək nè ngòkwi grep à kərə, fana yi tum gesə ngà fàk ye mòk də nà'a geŋ kə jəŋ və ma nje. ³ Bùu sə wo à sə fàk nzum sə ko ŋwə nè wo tum yi nə, nə ləp nà', nə tum fəsə nà' botu.

4 Ngà nzum nè tum gesè fe'lə ngà fàk ye mòk nè kè' ba. Wo ko nà', nè ləp to nà' tu, nè yak yi wùrinj.

5 Yi tumsə fe'lə mòk səmòk. Wo ko zə nà'nə. Wo à gù ve'nə bohòngàa fàak ye mòk sè yi à tum sè' njkùuntən. Wo à ləp mòk, nè zə mòk.

6 A kə bwehe cu mègù mòk mo ntum ye nè yi à dzə nà' yi. Yi à tum gèsə mo ye nè sè', nè sə tsəm ye də wo nè wəp tsoj li nà'.

7 Wo à yə mo ye nè, wo duk fa nge' awo mòk də, <Nè'e nge'a mo ye nè ndzə vəə yi. Wèej və a zə yi, ya bum yee nè ye mòk sè yāvès.>

8 A ye ve'nə, fana wo zə yi, nè bək fis vèj ye nè mu nzuù anə, nè kə mak.>>

9 Jisòs fek də, <<Aco ngà nzum nè gù ye'sə nge'a va? Yi tse' ngòkə zə bùu yà'sə, nè fa nzum sə bohòbùu mòk sè zok.

10 Wèj à ka yusə wo à còm ndzənə njwək Nwi tan yuk à? Wo à còm nja də, <Lis nè ngàa ci ndap wèj à dzèej nònsə nà' də nà'a bup nè kə tse' gha' fàk mòk sè' zej.*

11 A gù ye'sə Tà Nwi, fana yà' ye manjəngəj mū lisə vesùwèj nèbup.>>

12 Bùu Jus sè mantombi à rì də Jisòs màk gbù' nè'e bùu wo, nè lap mandzə də wo ko yi. Fana wo wəp bùu sè wo à ye fo' manjəngəj sə, fana wo me'rə yi yi lo.

*Fa Nwi Yu Ye
Nə Fa Nkum Kaisa Yu Sə Ye
(Mat. 22:15-22; Luk 20:20-26)*

13 Mvək nəmòk à ye, wo tum vesə bùu Farasi bə bùu nkum Heròmòk də wo kə tam Jisòs bə duk.

14 Wo kə duk fa Jisòs duk də, <<Cicà, vès rì də wu cèpgə zinə, nè kà bwinj sə wəp. Wu ye'rəgə yònə zinə nè Nwi, nè kà də wu wəp də nè'e njwə nè njkùun duk. Vès dzəm də wu tsok a ves, lùuk vesùwèj sə tsè' də, a bəboj ngòlək fa nkum Kaisà nè mvwe' lak Rumà mbàam tas, kə ka' ε?>>

15 Jisòs rinj də yà'wèj sə duk də wo yu'rə yi cù, fana yi fek yà'wèj duk də, <<Wèj sə də wèej mumsə mu bùu yà? Jəj və fa mu mbàm mòk, mu kək bə'rə nà'.>>

16 Wo jəj və fa yi mbàm mòk. Yi kotse' nà', nè fek wo də, <<Wo còm naan mənə mbàm nè ye'è lij ndà, nè ye mbwa ye'è sè' si ndà?>> Wo duk də, a sè nkum Kaisà.

17 Fana Jisòs duk də, <<Nhi. Lak fa Kaisà yusə yà'a sə ye, nè lak fa Nwi yusə yà'a sə Nwi.>> Wo ànə yuk ve'nə, wo mərə wùrinj.

*Nza' Nə NgòLòkok
Mvwe' Kpə
(Mat. 22:23-33; Luk 20:27-40)*

18 Bùu Sadusi mòk wèj və bohòjisòs. Wo bəp bù nè wo dukgə yàwo də kaco njwè lokok mvwe' kpə yej nà'a. Wo à sə fek Jisòs nè bum mòk də,

19 <<Cicà, Musi à còm nəm fa ves lùk mòk də, a ye-a nge tətàa njwə nəmòk kpə me'rə-a njwə ye nge bə nà' ka mwe tse', moma yee nè jəj tsoj njwà nè, ya bə nà'a dzə fa tətà ye nè yi a kpə nè bwe.

20 Yumook yè' də bwema mòk wèj à ye tu awo bwembam sàmba. Fana nè mantombi nè jəj njwànjwè, nè kpə me'rə nà' nge bə nà' ka mwe tse'.

21 Nè mu njkùwèj yi jəj njwà nè, nè kpə me'rə njwà nè ji mwe sè'. Moma nè te' ye sè' ve'nə,

22 nè ye bə mòk sə lònj fo'. Bwema sè sàmba pwe' jəj njwà nè, nè kpə me'rə nà' ji mwej, wo pwe'. Anə gej njwà nè kpə ye sè'.

23 Yusè vès dzəm ngòrii sə də, nùmbu nè ngòlòkok mvwe' kpə dzèj nùu, njwà nè ye njwə ndàle? Busə wo à jə yi wo sàmba pwe'fo'.>>

24 Jisòs duk fa wo də, <<Nà'a njo nè wèej jəj sə. Wèj ka yusə yà' cu ndzənə njwək Nwi rinj, nè kà njənj Nwi sè' rì.

25 Busə mvə'nə bùu kpəkpu nè lokok mvwe' kpə, wo nè ye co masinjəa Nwi mub, njwəmbam bə njwànjwè nè kà gù mòk cu fe'lə.

26 Bə nzak nè ngòlòkok mvwe' kpə, wèj à ka ndzənə njwək Musi sè' tanj à? Mvə'nə Nwi à cèp bohòyi nge tu à sə sə də, <Mùu Nwi Abrahān nè ye Nwi Azik, nè ye Nwi Jàkop>. Nwi à cèp ve'nə nge wo à kpə ləlanj.

27 Yà'a sə ni tsè' də bùu ye'sə cu fe'lə njwəm, njo nè yi Nwi bùu sè wo cu njwəm, yi ka Nwi bù kpəkpu yej.>>

*Lùk Nə Nà' Gù Càsə Mok
(Mat. 22:34-40)*

28 Njwə ngà ye'rə lùk mòk à ye fo', nè sə yuk mvəsə wo sə cèep. Yi ye də Jisòs bwinj fa bùu Sadusi sə ncèp nè bəboj, fana yi fek nà' gbù' nje sè' də, <<Lùk nè nà' yam càsə mòk pwe'fo' nè fò?>>

29 Jisòs duk də, <<Nè ghanj nè'e, <Wèj bùu Izùre, yu'rə.

Tà Nwi àvès nè mègù Nwi yi nè mò'fis.

30 Wù tse' ngòdzəm Tà Nwi yòbə ntəm yòpwe'fo'.

Dzəm yi bə yònsə yòpwe'fo', nè dzəm yi bə njkərə yòsə' pwe'fo', nè ye bə njənj yò.>

31 Lùk nè nà' naan yù lònà'nə nè'e də,

<Wù tse' ngòdzəm moma yo co mvə'nə wù dzəm ni' yò.>

Lùk mòk ka sè ba ye'è mòk ghak fe'lə.>>

* 12:10 12:10 Ye Màtiyò21:42

³² Ngà yè'rè lùk nè duk fa Jisòs duk dè, <<A bə̀bɔŋ, cica, a zinə mvəsə̀ wù duk dè, Nwi mègù Nwi yi nè mò'fis, mòk ka ye fe'lə̀, mègù yi.

³³ Nə̀ ye də̀, a bə̀bɔŋ bohòŋwè ngòdzəm tsə̀ Nwi bə̀ ntəm ye pwe', nə̀ kuksə̀ yi bə̀ ŋkərə̀d ye pwe', nə̀ ye bə̀ ŋaən ye pwe', nə̀ dzəm moma ye mvəsə̀ yi dzəm ni' ye. Lùk sè ba yè'sə̀ yam gha' cà zə̀ŋ, nə̀ nəm bum pwe' sè ngòtə̀ŋ fa Nwi co satikà'.>>

³⁴ Mvəsə̀ Jisòs à ye də̀ nà' cèp ncèp ŋkərə̀d, fana yi duk fa nà' duk də̀, <<Ka səsap bohòwù də̀ ya Nwii ye ŋkum yòye.>>

Yè'sə̀ à mèe, wèk cà co yi fek fe'lə̀ yi yumok mok ghəsə̀ ja'a lo' fù'.

Nzak Nè Bə̀ Liŋ Krest

(Mat. 22:41-23:36; Luk 11:37-54, 20:41-47)

³⁵ Mvəsə̀ Jisòs à sə̀ yə̀rə̀ mu ndap Nwi nè ghanj nə̀, fana yi cep də̀, <<Ngàa yə̀rè lùk wèŋ duk də̀, ŋwə̀ nè wo to liŋ ye də̀ ŋkum ŋgà gəm bwiŋ nə̀, nə̀ ye megu ŋgwì ŋwə̀ nè yi tesə̀ mvwe' ŋgwì bə̀ ŋkum Devid.

³⁶ Aco yà' ye ve'nə̀ va, bə̀usə̀ Devid à cèp bə̀ liŋ ŋwə̀ ènə̀ mvə̀'nə̀ Yòŋsə̀ nè Rə̀rə̀ŋ à gù yi də̀,

<Tà Nwi à duk fa Tà àm də̀, <<Cum fə̀rə̀ŋ bo ma mà'a mù,

tətè mu nə̀ gu bə̀u sè wo bə̀ŋgə̀ wu, wo ye sə̀ mvə̀'kùu wù.>> >

³⁷ Devid nə̀ to nà' də̀ Tà, ye də̀ aco yi ye bwi bohòDevid anə̀ mwe yè'sə̀ valə̀?>> Bə̀u sè wo à ye fo' manŋə̀ŋgə̀ŋ sə̀ à yuk yusə̀ Jisòs à cèp sə̀ bə̀ kwəkwa.

³⁸ Mvə̀'nə̀ yi à sə̀ yə̀rə̀ yà'wèŋ, yi duk də̀, <<ŋə̀ŋ ŋkərə̀d bə̀ ŋgàa yə̀rè lùk sè wo dzə̀mgə̀ ngògì dzòŋ bə̀ cək sè səsap ya bwiŋ cep sə̀ wo mu nteə̀ŋ.

³⁹ Wo dzəm dzòk bə̀u sè ghanj mummvwe' ndap piriya, nə̀ kə̀ cum megu mvwe' sə̀ ya bwiŋ wə̀p wo co bə̀u sè ghanj mvwe' dinə̀.

⁴⁰ Wo lim zə̀gə̀ bə̀a yepmfə̀ wèŋ, nə̀ sə̀ gu bə̀psə̀ ndap awo, nə̀ sə̀ gu basə̀ piriya sə̀ səsap ŋgwə̀ŋ. Ngə̀' nè njə̀wo nə̀ kə̀ yam gha' pwe'fo' yi njo bum ye'sə̀.>>

Fə̀fa Nwà Ngwemfə̀ Nəmòk

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Jisòs à lò, nə̀ kə̀ cum, nə̀ sə̀ kək ja'a mummvə̀'nə̀ wo sə̀ fa fə̀fa mu nda' à Nwi. Ngàa ghək wèŋ à sə̀ kə̀ gəsə̀ mbəm sənə̀ ŋkùp nə̀ wo à tes nə̀ ŋkə̀ŋntə̀ŋ.

⁴² Fana ŋwà ngwemfə̀ nəmòk və̀, nə̀ kə̀ mak gesə̀ ye ca mənini ba. Wu benə̀-a yà' bə̀a lòŋ, yà' ye co penə̀ nè mò'fis.

⁴³ Wo à mèsə̀, Jisòs to benə̀ bwe ye mvwe' mò'fis, nə̀ tsok wo duk də̀, <<Mù sə̀ tsə̀' fa wèŋ nè zinə̀ də̀, ŋwà ngwemfə̀ nè'e gəsə̀ mbəm sənə̀ ŋkùp nə̀, nə̀ ghək bə̀u mok sə̀ wo fa pwe'.

⁴⁴ Bəsə̀ bə̀u mok yà' a fa mbə̀am awo, nə̀ tse' mali ghək mok ŋkə̀ŋntə̀ŋ, nə̀ ye də̀ ŋwà ènə̀ co bə̀ jìŋ, nə̀ fa wes mumbəm zu ye pwe'.>>

13

Jisòs Tsə̀' Bum Sə̀ Yà'a Nè Ye Nga Yi Kə̀p NgòVə̀ə̀

(Mat. 24:1-28; Luk 21:5-24)

¹ Jisòs bə̀ ŋgàa fàak ye wèŋ à sə̀ tesə̀ tsə̀ mu ndap Nwi nè ghanj nə̀ ve'e ntə̀, fana, ŋgà fàk ye mòk bə̀uŋ kək ndap nə̀, nə̀ duk də̀, <<Yebe mu-e, cica, kək ja'a yòo ma nsə̀ap liis mok ndzənə̀ mbə̀andap Nwi nè ghanj nə̀ mvə̀'nə̀ yà' bə̀o-è.>>

² Jisòs duk fa nà' də̀, <<Wù ye ndap sə̀ ghanj yè'e à? Lis nè mò'fis nə̀ kə̀ mənə̀ mok fa'nə̀ naə̀ŋ mam. Wo nə̀ kuə̀msə̀ wes yà' pwe'.>>

³ Mvək à cà jo fana Jisòs lo kə̀ cum mənə̀ nda nè wo togə̀ nà' də̀ nda Olip, nə̀ sə̀ kək gesə̀ lo ndap Nwi nè ghanj nə̀ ndzə̀ Jòrosalèm ma nja ve'e. Fana Pitə̀, Jem, Jon bə̀ Andrù wèŋ à və̀ woòwo, nə̀ kə̀ tsə̀ŋ yi fo'.

⁴ Wo duk fa yi də̀, nà'a tsok fa wo ghà nè bum yè'sə̀ nə̀ ye nə̀. <<Nə̀ tsok fa-a ves yusə̀ yà'a nə̀ niŋ tsok də̀ mvək nè bum yè'sə̀ nə̀ ye sə̀ kùrə̀ laŋ sə̀.>>

⁵ Jisòs duk wo də̀, <<Wèŋ jə̀ŋ ŋkərə̀d ya ŋwə̀ nəmòk kə̀ wèŋ bə̀rə̀.

⁶ Bwiŋ nə̀ və̀ ŋkə̀ŋ sè wo nə̀ sə̀ ci' mvwəs də̀, wo ŋkum ŋgà gəm bwiŋ nè bwiŋ sə̀ kək də̀ yi nə̀ və̀ nə̀. Wo nə̀ borə̀ bwiŋ ŋkə̀ŋntə̀ŋ.

⁷ Nga wèŋ yuk-a dzə̀' mvwe' jə̀jo, nə̀ yuk dzə̀' mvwe' səsap, wèŋ kə̀ wə̀p, bə̀usə̀ yè'sə̀ nə̀ ye tsə̀ŋ ve'nə̀. Yà'a ye ve'nə̀, kə̀ yà'sə̀ də̀ nze nə̀ mè yà'sə̀ laŋ sə̀' ntòye.

⁸ Nkuj nzeŋgòŋ nə̀ sə̀ me, bə̀p lak nə̀ lə̀ bə̀ bə̀p lak mòk. Nkum mòk lə̀ bə̀ ŋkum mòk sə̀'. Nze nə̀ nə̀ sə̀ tosoho kə̀'ca fa' bə̀ fa'. Njèe nə̀ ko kə̀'ca sə̀' nèbə̀p. Yè'sə̀ pwe'fo' mègù ntòco ŋwə̀ŋwèe ghà to kə̀'gə̀ mwe ntòghàa yè'e.

⁹ <<Wèŋ tse' ngòjə̀ ŋkərə̀d sə̀' bə̀usə̀ mvək anə̀ ye fana wo nə̀ ko lo wèŋ mu kə̀nsurù, nə̀ lə̀p wèŋ mvwe' ndap piriya wèŋ. Fana wèŋ nə̀ kə̀ tə̀ŋ kə̀ mantombii ŋkwàha bə̀u gomè nə̀ ye ŋkum wèŋ bə̀u mù. Anə̀ ye ve'nə̀ ya ŋgà wèŋ tse' mandzə̀ nè ngòtsə̀' fa wo ncə̀p nè njəm nə̀.

¹⁰ Lak sè sə̀ nzeŋgòŋ anə̀ lòŋ nə̀ yuk to tsoŋ ntòntirə̀ nè bə̀bɔŋ nə̀ ŋkuj nze nə̀ me.

¹¹ A ye ŋgà wo ko lòwèŋ mvwe' nzak, fana wèŋ kə̀ də̀ wèŋ jik də̀ mu nə̀ kə̀ cep yè'sə̀ yà' duk. Mvək nə̀ kùrə̀, wù cèp yusə̀ yà' və̀ kə̀ cùhù wù ghà anə̀. Bəsə̀ yusə̀ wu nə̀ cep sə̀ ka yòyèŋ. Yà'a nə̀ və̀ bohòYòŋsə̀ nè Rə̀rə̀ŋ nə̀.

¹² Bwiinj nɔ fa bwema awo dɛ wo zɛ yà' mɔvɛk ànɛ sɔ'. Tè' awo nɛ gu bwe awo sɔ' ve'nɛ. Bwe nɛ sɛ lap mandzɛ ɲgòzɛ tè' awo sɔ'.

¹³ Bwiinj pwe'fo' nɛ beɲ weɲ njo liɲ àm. Megu dɛ ɲwɛ nɛ yi tɛɲɲ-a gugɲj tètɛ, nɛ kɛ lɛsɛ, fana yi nɛ tse' lɲɲ.

¹⁴ <<Fana wɛɲ nɛ ye bɔp nɛ nà'a bɛ jòɲ, ɲga nà' ni lòmɔvwe' sɛ ànɛ ye co nà' kà fo' gɛ.* (ɲwɛ nɛ yi sɛ ta, yi rɛɲj bɛ zeɲ.) Fana bɛɛ sɛ wo cu mɔvwe' nzeɲgòɲ Jùdiyà wɛɲ caɲ kok lo mɛ ndahà.

¹⁵ ɲwɛ nɛ yi sɛ cu yòɲsɛ mɛ ndùndap, kà mɔvɛk ɲgòni mɛ ndà'à yi ɲgòtɛ' jɛ yumok mbwa ɲkuɲ nɛ caɲ tse'.

¹⁶ ɲwɛ nɛ yi mɛnɛ nzum fàak nɛ kà maɲkwɛɲ dɛ yi kɛ jɛ cɛk fohòlò.

¹⁷ Ho'm, megu dɛ anɛ ye ɲgɔ' wùriɲ bohòbàa sɛ bɛ zum, nɛ ye sɛ wo sɛ fa bwe sɛ lɛ mbwi bɛ nùumbu yà'sɛ.

¹⁸ Wɛɲj lɛɲ Nwi dɛ bum yè'sɛ kà mɔvɛk mbɛɲ nɛ bɛ mbɛɔp ye,

¹⁹ bɛɛsɛ ɲgɔ' nɛ nà'a nɛ ye mɔvɛk ànɛ nɛ bɔp ve'ɛ nsàp nɛ nzeɲgòɲ à yè yèe, à kà ve'nɛ ye yuk, nɛ kɛ dzeɲ nɛ ɲga'a nɛ'e, nɛ ye sɔ' dɛ yumok nɛ kà ve'nɛ mok sɔ' kɛ ye yuk.

²⁰ Tà Nwi a ka-a nùumbu yà'sɛ lɛm ci' fɛsɛ dɛ bwɛrɛ ɲwɛ nɛ mò'fis kà bwehɛ cu lok. Megu dɛ yi nɛ ci' fɛsɛ yà' lɛm bɛɛ tu bɛɛ ye sɛ yi a swè' nòɲsɛ wo sɛ.

²¹ <<A ye-a ɲga ɲwɛ nɛ mɔmòk duk-a wu dɛ, <Yèe, ɲkum ɲgà gɛm bwiinj nɛ> kɛ dɛ <yi fɛ nà'> à lɛ', kà dɛ wu dzɛm swi dɛ'.

²² Bwiinj nɛ sɛ borɛ ke' dɛ wo Krest, nɛ sɛ duk dɛ wo ɲgàa tsòhòbum Nwi. Wo nɛ sɛ gu nsàap bum maɲgɔɲgɛɲ mok dɛ co wo borɛ bɛɛ sɛ Nwi à còk fis nòɲsɛ sɛ bɛ zeɲ ɲga wo tse'-a mandzɛ nɛ nà.

²³ Jɔɲ ɲkɛrɛ, bɛɛsɛ mɛ tsɔ' nòɲsɛ weɲ bum yè'sɛ ɲga cu ntòcu.

Bum Sɛ Yà'a Nɛ ɲiɲtsɔ'
Vɛvɛ Nɛ Jisòs Krest

(Mat. 24:29-35; Luk 21:25-33)

²⁴ <<Nùumbu sɛ yà'a nɛ sɛ vɛ ɲga ɲgɔ' nɛ bɔp nɛ a cãa fana nùum nɛ keɲ ndzɛm. ɲwɛ nɛ kà sa.

²⁵ ɲkàɲkàɲ nɛ gbɛɛ tsoɲ mɛbu, nsàap ɲàɲj mok wɛɲ sɛ mɛbu pwe' nɛ tsoho.

²⁶ Fana mɛɛ mo ɲwɛ mɛ nɛ tesɛ vɛ ndzɛnɛ mbàk bɛ ɲàɲj sɛ ghaɲ, nɛ sɛ fom rɛɲ bɔɲsɛ nɛbɔp.

²⁷ Mɛ nɛ tumɛ gesɛ masinjàa Nwi mɔvwe' ɲkùɔp nzeɲgòɲ sɛ kwɛ sɛ pwe', ɲgòjvɛ benɛ vɛ bɛ àm mɔvwe' mò'fis. Wo nɛ lo mɔvwe' sɛ nzeɲgòɲ nɛ yèto nɛ ye mɔvwe' sɛ nà' kɛ lɛsɛ.

²⁸ <<Mɛ dzɛm dɛ wɛɲj yɛ'rɛ jɔɲ ɲkɛrɛ bohòtɛ fik nà'a. Wù yɛ ghà nɛ nà' yè

ɲgòfom, nɛ sɛ top, fana wù riɲ dɛ mɔvɛk mbɛɲ kuɔp laɲ.

²⁹ Yà' mègù sɛ' ve'nɛ dɛ wu ye-a bum yè'sɛ ve'nɛ, fana wù riɲ dɛ mo ɲwɛ kuɔp ɲgòvɛ laɲ, yi megu mok ɲgu ncù.

³⁰ Mɛ tsɔ' weɲ zinɛ dɛ bɛɛ sɛ wo cu ɲga'a yè'e wɛɲj nɛ kà ntòkpɛ wes ɲga bum yè'sɛ yà' fà' laɲ.

³¹ Ntòbu bɛ nzeɲgòɲ nɛ ca gesɛ lo fo', ncɛp àm kà ye cã yuk.

ɲwɛ Ka Numbu Nɛ
Kɛ Mɔvɛk Nɛ Riɲ

(Mat. 24:36-44; Luk 21:34-36)

³² <<ɲwɛ nɛ mɔmòk kà mɔvɛk nɛ kɛ nùumbu nɛ bum yè'sɛ nɛ ye riɲ. Masinjà Nwi bɛ mo Nwi pwe' ka riɲ, mègù tè' yiiyi nɛ yi riɲ.

³³ Jɔɲ ɲkɛrɛ, nɛ so bəbɔɲ, bɛɛsɛ wù kà mɔvɛk nɛ yà'a nɛ ye nɛ riɲ.

³⁴ Anɛ ye co mɔmɔvɛnɛ ɲwɛ nɛ mɔmòk mè'rɛgɛ ndap ye, nɛ lo gi, nɛ me'rɛ fa bum pwe' bohòbɛ ɲgàa fàak ye, nɛ tsok fa ndàaɲwɛ pwe' yusɛ nà'a nɛ sɛ gu. Fana yi tsok fa ɲgà kùk ncù dɛ, nà'a sɛ so bəbɔɲ.

³⁵ Sò-a, njo nɛ wɛɲj ka ghà nɛ tà ɲgà ndap nɛ nɛ vɛ riɲ. Aco yi vɛ nɛ nconum, kɛ nɛ ntɛntumtsok, kɛ ɲga tsok sɛ kuɔp ɲgòrɛɲ, kɛ ɲga nùm sɛ rɛɲ ko'.

³⁶ Bwɛrɛ yi vɛm tesɛ vɛ-a vak, fana yi tseɲ wu ɲga wù sɛ dzɛmlo.

³⁷ Sòo. Yusɛ mɛ cɛp bohòwɛɲ, a sɛ' yusɛ mɛ cɛp bohòndàaɲwɛ pwe'>>

14

Wo To Làm Mɛ Tuhù Jisòs

(Mat. 26:1-16; Luk 22:1-6; Jon 11:45-53)

¹ A bwehe mègù nùumbu ba ya ɲga ɲkà'a Pasobàa dzeɲ. Mɔvɛk ànɛ dzeɲgòɛ, wo sɛ zɛ megu brɛd sɛ wo ka yiis nja gesɛ. Fana ɲgàa fa satikà' bɛ bù ɲgàa yɛ'rɛ lùk wɛɲ sɛ lap mandzɛ dɛ wo borɛ ko Jisòs, nɛ kɛ zɛ yi.

² Wo duk fe'lɛ sɛ' bɛ tu awo dɛ, <<Kaco vesùwɛɲ ko yi nùumbu satikà' ye, bɛɛsɛ bwiinj nɛ gham vesùwɛɲ ɲga'a.>>

Wo Yok Fa Jisòs Kù
Bɛ Làmindà Mɔvwe' Lak Betani
(Mat. 26:6-13; Jon 12:1-8)

³ A ye sɛ' ghà nà'nɛ mɔvwe' lak Betani, fana Jisòs sɛ zɛ zɛzɛ mɛ ndà'à Saimɛ nɛ yi ànɛ ye to ɲgà kuturu nà'a. Fana ɲwà nɛ mɔmòk jɔɲ vɛ ndo mve' làmindà sɛ yà' gu nteɲ cɛbɛ, nɛ vok cùu ndo nɛ, nɛ sɛ ke' tsoɲ fa Jisòs mɛ tuhù yi.

⁴ Bɛɛ mok jòk, nɛ sɛ ɲwɛrɛ ke'ca dɛ, <<Wo gu bɔpɛ làmindà sɛ ve'nɛ bɛɛ yà lɛ?

⁵ Anɛ bɔɲ co wo seɲ yà' lɛ ncùhù tɛ', nɛ gap fa ɲgàa jɲj wɛɲ mbàam sɛ, nɛ

* 13:14 13:14 Taɲ Danà 9:27

nonjsə ɲgògù bəp sə yà' ve'nə.>> Wo kək təsə ɲwà nə, nə jwa yi.

⁶ Jisòs duk bwi ye də, <<Wèen me'rə ɲwà nə, nə kà yi ɲgə' fa. Yi gù fa mu yusə yà' bəv'e manɲəŋgəŋ.

⁷ Wèen nə sə ye maligèn ɲgàa jɲ fo' co wèn tēsə wo ghà yà lònɲ. Mu nə kà yàm vesùwèn cu mali.

⁸ ɲwà ènə gù yà'sə sè' mvək ɲàan ye, ɲgòyok fàhu nonjsə ni' àm mvə'nə wo nə tuuɲ nà'.

⁹ Mu tsok fa wən ncèp nə nà'a ɲkəm duk də, mvwe' sè fəpwe' sè wo nə tsoho Nùrè nə Bəbon nə sənə nzenɲòŋ nə fana yusə yi gù yè'sə wo nə sə tsərə maligè yi bùu zən.>>

¹⁰ Fana mòk mutsətsə'rə ɲgàa fàak ye sè hum-ncòp-ba sè nə liɲ yee Judàs Iskarəyà nà'a à tesə lònɲòk sən Jisòs bohòŋgàa fa satikà' wèn.

¹¹ Wo à kwa ɲgòyuk yusə Judàs ànə tsok wo sè nə bəp, nə kak yi də wo nə fa yi mbàm. Fana Judàs ye ɲgà'a ɲgòlèp mandzə nə ɲgòsèn Jisòs nə.

ɲkà'a Pasobà

(Mat. 26:17-25; Luk 22:7-13, 21-23; Jon 13:21-30)

¹² A kə dzèn nùmbu nə wo à yèto ɲkàk nə wo nə zə brəd sè wo ka yis nja gesə, yè'sə nùmbu nə wo à sè səhə nsùŋgaan ɲkàk pasobà sè'. Fana ɲgàa fàak Jisòs kə fek yi də, yi nə dzəm ɲgòzə ɲkàk nə ye ma fòle, ya ɲga wo lo kə fàhu tsə'rə mvwe' sè.

¹³ Jisòs cok fis ɲgàa fàak ye ba, nə tsok fa wo də, wo lo sè ntòlak. Wo ye ɲwəmbam nəmòk ɲga yi bək kùuɲ ndzəp, wo yuɲ lo nà'.

¹⁴ Mvwe' ndap nə yi kə ni mbwa pwe', wo fek ɲgà ndap nə də, Cìc duk də wo fek nà' də, rum ndap nə yi bə ɲgàa fàak yee nə zə ɲkàk pasobà mbwa fòle?

¹⁵ Fana yi nə niɲ fa wo rum mòk nə ghan ma mu tuhù, nə bəbon, nə bum mbwa pwe'. Wo fàhu tsə'rə nà'.

¹⁶ ɲgàa fàak ye sè à lòo, nə kə tseɲ bum pwe' mùm vè'nə Jisòs ànə duk sə. Wo fàhu zəzə pasobà sè fo'.

¹⁷ Nùm à co, yi və fo' bə bwe ye sè hum-ncòp-ba sè lònɲ.

¹⁸ Mvəsə wo à zə zuzə, fana Jisòs duk də, <<Mù sè tsə' wən də, ɲwə nə mò'fis mutsətsə'rə wèn fəɲ nə sən mu, a mòk nə yi sə zə be'lə vèsə.>>

¹⁹ Bwe ye sə à yè ɲgòkoksə manziɲ, nə sə dahu fa yi mò'fis mò'fis duk də, <<Anə kà wu le mù sɲ.>>

²⁰ Jisòs duk fa wo də, <<A mòk mutsətsə'rə wèn sè hum-ncòp-ba yè'sə, a yi nə yi sə fa kùrə tsə lòbo sənə ɲgàp vesi nà'a.

²¹ Mùu mo ɲwè, mu nə kpə lo mvə'nə wo à còm nonjsə ndzənə ɲwàk Nwì sə. Fana ɲgə' nə bəp cu bohòŋwə nə yi sən mu ànə. Anə bon ghak bohòŋwə ànə co wo kà yi dzə lok.>>

Zuzə Nə Nà' A Ləsə Mbwè: Losopà

(Mat. 26:26-29; Luk 22:14-23; 1 Korè 11:23-26)

²² Mvə'nə wo à sə zə fana Jisòs jən brəd, nə kwasə Nwì, nə bə'rə fa bwe ye sə. Yi duk də, <<Wèen jən, nə zə. Nè'e ɲgùpni' àm.>>

²³ Yi à jə ɲgàp, nə kwasə Nwì, nə fa wo. Wo no sənə ɲgàp nə mò'fis wo pwe'.

²⁴ Yi duk də, <<Yè'e nduəm am sè yà' fè'e bùu bwiɲ ɲkùuɲ, a zən sè yà' ki ɲgə' ndzənə rùk ɲàm.

²⁵ Mù sè tsə' wən də, mu nə kà rùk nè'e vesùwèn mòk no fe'lə tè kə dzen nùmbu nə mu nə kə no nà' mòk nsàp nə fi mvwe' gan Nwì.>>

²⁶ Wo à yəm ɲki, nə tesə lo mvwe' nda Olip.

Jisòs Də Pitàa Nə Dzeen Yi

(Mat. 26:30-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

²⁷ A kə dzèn fo', Jisòs tsok fa bwe ye sə wèn duk də, <<Wèen nə can me'rə mu mùmù. Mù ri ve'nə bùusə ɲwàk Nwì sè duk sè' ve'nə də, <Mùu Nwì, mu nə ləp ganakù' nə, fana nsùŋgaan sə nə can sam.>

²⁸ Anə ye sè' də ghà nə mu nə lokok mvwe' kpə, fana mu nə lo mantombii wèn mvwe' nzenɲòŋ Galili.>>

²⁹ Pità cep fəsə fa yi də, <<A ye-a ɲga bwiɲ pwe' ca mè'rə-a wu sè ca, mu nə kà wu yàm ca mè'rə.>>

³⁰ Jisòs duk fa Pità də, <<Mu tsok wu ɲkəm ncèp də, ɲkuɲ mvəp sə to bə ndzəm nə ntinə nè'e kè' ba, ɲga wù duk də wù ka mu riɲ kè' te'.>>

³¹ Pità cep fe'lə bə ɲàn də, <<A mègù-a sè ɲgòkpə vesù, kaco mù bən wu yən.>> Bwe ye mòk sè duk sè' ve'nə pwe'fo'.

Jisòs Sə Gù Piriya Gèsemani

(Mat. 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Wo à kə dzèn mvwe' sə mok sè wo togə fo' də Gèsemani, fana Jisòs duk fa ɲgàa fàak ye wèn sè duk də, <<Wèen cum fəɲ ye mu kə gù piriya.>>

³³ Yi jən bwiɲ te', Pità, Jem nə ye Jon də wo yuɲ yi. Tsətsə'rə nə bəp yèto ɲgòvə bohòyi, yi kà kwəkwa mòk tse' lok,

³⁴ fana yi duk fa yà'wèn də, <<Tsətsə'rə nə bə manziɲ sə ntuà mù nə bəp co mù coho gbə kpə. Wèen cum fən, nə sə so, nə kà lo dzəm.>>

³⁵ Yi sooj lo mantombi, nɛ gbu sɛ nze, nɛ sɛ lɛj piriya duk dɛ, mandzɛ mok ye-a yo, yi kɛ ngɔ' nsɔp nɛ nɛ yɛ.

³⁶ Yi lɛj dɛ, <<Pɔpa tɛ' ɔm, yumok kɛ wu gha'gɛ. Jɛj gesɛ ngɔp ngɔ' nɛ mu tuhu mɛ nɛ'e fo'. Mu duk-a sɛ vɛ'nɛ, wu gɛ lɛ mɛmvɛ'nɛ wu dzɛm wu, kɛ mɛmvɛ'nɛ mɛ dzɛm mu gɛ.>>

³⁷ Anɛ gej, yi lo, nɛ kɛ tsej bwe ye sɛ yi ɔnɛ jɛj tɛ' sɛ ngɛ wo sɛ dzɛm lo. Yi yɛmsɛ wo, nɛ duk fa Pitɛ dɛ, <<Wu sɛ dzɛm lo ɔ, Saimu? Kaco wu cum nca mvɛk mwejo yej ɔ?>>

³⁸ Yi duk fe'lɛ fa ya'wɛj dɛ, <<Wɛj so, nɛ sɛ gu piriya sɛ' ya mɛmumsɛɔ kɛ wɛj gha'. Ntɛm yo, megu dɛ njɛj ka yej.>>

³⁹ Yi lo, nɛ sɛ kɛ gu mali piriya sɛmok, nɛ sɛ cep megu sɛ' yusɛ yi ɔnɛ cep mantombi sɛ.

⁴⁰ Anɛ gej yi bwi foho vɛ fe'lɛ, nɛ kɛ tsej ya' ngɛ ya' sɛ dzɛm fe'lɛ sɛ lo sɛ. Wo kɛ yusɛ co wo cep tse', buusɛ lo ɔnɛ sɛ ko zɛm tse' wo lis vɛ'e nsɔp nɛ bɛ jɛj.

⁴¹ Yi ɔnɛ bwi vɛ nɛ kɛ' tɛ', fana yi duk fa wo dɛ, <<Wɛj sɛ nɔɔj yɔnsɛ mali yu ɔwɛj fo' ɔ? Yɛ' kɛrɛ laj, mvɛk nɛ kɛ dzɛj laj, wo sɛj fa mɛu mo njwɛ bohɔngɛa gɛ bɛj wɛj.>>

⁴² Wɛj lokok a lo, yeɛ, njwɛ nɛ yi sej mɛ nɛ nɛ'.>>

Wo Ko Jisɔs

(Mat. 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:2-12)

⁴³ A ye ngɛ Jisɔs sɛ cɛp mali ntɔfo', fana Judɛs nɛ yi mo fɛk ye mɔk tesɛ vɛ bɛ buu sɛmok ngɛ wo rip fɛk, nɛ tse' ntɔk. Anɛ tumse wo ngɛa fa satikɛ' sɛ ghanj bɛ ngɛa yɛ'rɛ lɛk, nɛ ye buu sɛ mantombi.

⁴⁴ Ngɛ Judɛs ɔnɛ tsok nɛm wo dɛ wo ye-a ngɛ yi kɛ cepsɛ njwɛ nɛmɔk bɛbɔj co nge' ɔle, wo riɛ dɛ nɛ'a yi nɛ. Wo ko lo yi, nɛ kotse' lo yi cɛk.

⁴⁵ Mvɛ'nɛ Judɛs ɔnɛ wesɛ vɛ ntɛj, yi ye gesɛ Jisɔs, nɛ lo kɛ cepsɛ nɛ' co nge', nɛ dɛ, <<Cicɛ.>>

⁴⁶ Fana wo kɛ kotse' Jisɔs cɛk.

⁴⁷ Njwɛ nɛmɔk nɛ yi ɔ ye fo' ɔ sɛ cok fis fɛk ye, nɛ gbe' tiɛ mak ntu'u mo njkwɛj njum ngɛ fa satikɛ' mɔk sɛ nze.

⁴⁸ Jisɔs cɛp ye duk dɛ, <<Wɛj tesɛ co wɛj sɛ lo mvwe' bɛ' ngɛ yɛ bɛ fɛk nɛ ye ntɔk ye'e ngɔko mɛ ɔ?>>

⁴⁹ Vesu'wɛj yiskokgɛ mɛmvwe' ndap Nwi nɛ ghanj nɛ sɛsa, mɛ sɛ yɛ'rɛ bwiɛj, wɛj kɛ mu ko. Yɛ'e ngɔgɛ dɛ yusɛ njwɛk Nwi ɔ cɛp ye vɛ'nɛ.>>

⁵⁰ Yɛ'a ngɛ'a mvɛk nɛ ngɛa fɛk ye sɛ wɛj ɔ mɛ'rɛ yi, nɛ caɲ lo wes pwe'.

⁵¹ Mu wɛ'nzɛm nɛmɔk ɔ sɛ yu Jisɔs wɛj mankwɛj ngɛ yi lim tse' mɛgɛ lɛba' ye. Wo dɛ wo ko yi ye sɛ' korɛ.

⁵² Mvɛ'nɛ wo ɔ ko lɛba' nɛ, yi swɛ'e tesɛ ye sɛ, nɛ caɲ lo nswɛ'mbwɛ.

Wo Sak Jisɔs Mu Kanjurɛ

(Mat. 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³ Wo ɔ jɛ lɔJisɔs mvwe' ndap njum ngɛa fa satikɛ' ngɛ ngɛa fa satikɛ'a sɛ ghanj pwe' bɛ buu sɛ mantombi nɛ ye ngɛa yɛ'rɛ lɛk wɛj ɔ kɛ benɛ fo'.

⁵⁴ Anɛ ye ngɛ Pitɛ sɛ yu vɛ mankwɛj mwe sɛsap, nɛ kɛ ni sɛ' mu ntombi njum ngɛ fa satikɛ' nɛ. Yi ɔ kɛ co fo', nɛ sɛ yuk mis bɛ buu sɛ wo ɔ sɛ kɛk ndap Nwi wɛj.

⁵⁵ Ngɛa fa satikɛ' sɛ ghanj bɛ ngɛa kanjurɛ sɛ pwe' ɔ sɛ lap yumok co wo ko Jisɔs bɛ zej ya wo zɛ yi. Fana wo kɛ yumok ye.

⁵⁶ Bwiɛj ɔ yɛ ngɔci' fa Jisɔs mvwɛs, wo pwe' cep cɛ zɛzok.

⁵⁷ Mok lokok, nɛ ci' fa yi mvwɛs duk dɛ,

⁵⁸ <<Vɛs ɔ yuk ngɛ yi sɛ duk dɛɛ, yi nɛ kɛmsɛ mak ndap Nwi, nɛ bwiɛj ɔ ci nɛ'e, a ca nuumbu tɛ', yi ci mok fo' sɛ' nɛ bwiɛj ka nɛ' mok bɛ bo ci.>>

⁵⁹ Wo ɔ cɛp-a sɛ vɛ'nɛ, yusɛ wo sɛ cɛp sɛ ka mvwe' mɔ'fis ye.

⁶⁰ Njum ngɛ fa satikɛ' nɛ ɔ lɔkok tɛj mɛtsɛ kɛ mantombi wo pwe', nɛ fek Jisɔs dɛ, <<Wu ka yumok ngɔcɛp tse' ɔ? Buu ye'e sɛ duk dɛ wu ɔ duk dɛ ɛ?>>

⁶¹ Jisɔs cum megu dɛdɔk. Yi fek fe'lɛ Jisɔs sɛmok duk dɛ, <<Wu njum ngɛ gɛm bwiɛj nɛ ye mo Nwi nɛ vɛs sɛ kɛksɛ yi nɛ ɔle?>>

⁶² Jisɔs ɔ dzɛm dɛ, <<Ŋ, a mɛ. Wɛj nɛ ye mɛu mo njwɛ ngɛ mɛ cu bo mam'a Nwi nɛ yi tse' njɛj nɛ, nɛ ye fe'lɛ mu ngɛa mɛ sɛ tesɛ mɛbu ndzɛnɛ mbɛk.>>

⁶³ Yi ɔnɛ duk wes vɛ'nɛ, fana njum nɛ jok, nɛ soj sarɛ cɛk nɛ mu ni' yi, nɛ duk dɛ, <<Njo nɛ a lap yis fe'lɛ njwɛ nɛmɔk ngɔkɛ rɛjsɛ fe'lɛ yumok ka mok ye.>>

⁶⁴ Wɛj yuk nsɔp nɛ yi bɛpsɛ liɛ Nwi sɛ laj. Wɛj duk yɛwɛj dɛ ya?>> Wo pwe' kiɲ cɛ dɛ wo zɛ megu yi zɛɔ.

⁶⁵ Mok yɛto ngɔte Jisɔs bɛ nte, nɛ lap yi ngɛ wo lok tse' yi lis, nɛ sɛ fek yi duk dɛ, yi riɛ-a njwɛ nɛ nɛ' lɛp yi nɛ. Ngɛa fɛk sɛ wo ɔ sɛ fɛk bohɔnjum ngɛa fa satikɛ' ɔ sɛ lɛp yi sɛ'.

Pitɛ Bɛj Jisɔs

(Mat. 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ A ye ngɛ Pitɛ ɔ cu mali ntɔmvwe' ntombi nɛ, fana mɛjwɛ nɛmɔk nɛ yi fɛkgɛ bohɔnjum ngɛ fa satikɛ' nɛ ɔ vɛ fo'.

⁶⁷ Ngɛ Pitɛ sɛ yuk mis. Yi kɛk ja'a nɛ' jwanj, nɛ duk dɛ, <<Wu yegɛ sɛ' wɛj Jisɔs nɛ mvwe' lak Nazɛre nɛ.>>

⁶⁸ Pitɛ bɛj dɛ, <<Mɛ ka yusɛ wu sɛ cɛp ya'sɛ riɛ. Yɛ' sɛ ka fɛ ntu'ɛ mɛ sɛ'>>

ρεει.>> Yi tesə tsoŋ lo mvwe' ncüu ŋka' ntɛŋ, Ifana mvəp toŋ.

⁶⁹ Mɔŋwà nə kə ye yi, nə sə tsoho mali fa bɔ̀u sɛ wo tərə fo' də Pità gù tsə gù mòk.

⁷⁰ Yi à bèŋ səmok. A sàp ko' jo bɔ̀u sɛ wo à tərə fo' sɛ à duk fa yi də, <<Kaco wù bɛŋ də wù ka wenə wɛŋ ye yɛŋ, bɔ̀usɛ vès ri də wu ŋwəð Gallili.>>

⁷¹ Yà' à bàa Pità yak ni' ye, nə kɛŋ mok Nwii də, <<Nwii riŋ yi, mù ka ŋwə nɛ wɛŋ sɛ duk nà'nə riŋ lok kɛ' mò'fis.>>

⁷² Ntomvəp to səmok. Fana Pità tsərə mvə'nə Jisòs anə duk yi də, <<Mvəp nə to kɛ' ba ŋga wa bɛŋ mu kɛ' tɛ' də wù ka mu riŋ.>> Fana yi vehe waŋ nɛbɔ̀p.

15

Jisòs Tə Mantombii Palè

(Mat. 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Ngàa fa satikà' wɛŋ bə bɔ̀u sɛ mantombii nə ye bà ŋgàa yə'rə lùk nə ye fe'lə bɔ̀u sɛ wo sakgə kaŋsuru wɛŋ pwe' à yàaŋ kərə nɛ zəzòŋ, nə cɛp tes mvwe' mò'fis mvəsə wo nə gɔ̀ bohòJisòs. Fana wo kiŋ Jisòs, nə jəŋ lo yi kə fa bohògovənòPalè.

² Palè à fek yi də, <<Wu ŋkum bɔ̀u Jus wɛŋ wu à?>> Jisòs duk fa nà' də, <<Wù duk yà'a mvə'nə.>>

³ Ngàa fa satikà' sɛ ye ŋgòlɔ̀p Jisòs bə nzak cɛbɔ̀ə.

⁴ Palè duk fe'lə də, <<Wù sɛ kà cɛp à, yuk a yòo bum sɛ wo sɛ cɛp bə liŋ yo pwe' ɛ?>>

⁵ Jisòs à cu mègù dɔ̀dok. Yà' à ghak Palè mu tuhù.

Jisòs Ngà Kpɔ̀

(Mat. 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:38-19:16)

⁶ A yegə ləlùm mvək ŋkà'a Pasobà, fana Palè fis me'rəgə ŋgà ndapndzəm mò'fis nɛ bwiŋ dzəm də yi me'rə nà'.

⁷ Mvək nà'nə à ye ŋga ŋwə nɛmòk nɛ wo togə yi də Bàrabà à ye mu ndapndzəmə bə bɔ̀u səmok sɛ wo à lùlù bə bɔ̀u gomè, nə zə bwiŋ.

⁸ Bwiŋ à vɛ, nə sə fek Palè də nà'a fis me'rə ŋgà ndapndzəm mòk mvəsə yi gùgə ləlùm sɛ.

⁹ Fana Palè fek wo də, <<Wɛŋ dzəm də mu me'rə fa wɛŋ Jisòs ŋkum bɔ̀u Jus à?>>

¹⁰ Yi fek vɛ'nə bɔ̀usɛ yi à ri sɛ ntuà yi də ŋgàa fa satikà' wɛŋ ko Jisòs yè'sə ŋga wo à sɛ ko' mègù ndù.

¹¹ Ngàa fa satikà' sɛ à yuk vɛ'nə, fana wo fimsə mis duk də bɔ̀u sɛ duk Palè fis me'rə fa wo lɛ Bàrabà.

¹² Palè fek fe'lə bɔ̀u sɛ də, <<Wɛŋ dzəm də mu gɔ̀ bə ŋwə nɛ wɛŋ sɛ to yi də ŋkum bɔ̀u Jus nà'a ye va?>>

¹³ Wo kɛ' fis bə ŋgùŋ də, <<Tɛ'lə yi mu ntəəŋ.>>

¹⁴ Palè fek fe'lə wo də, <<Bɔ̀u yà? Nwə ɛnə gù bupsə yà?>> Kàyà', wo fuŋ ghaha fuŋ də, <<Tɛ'lə mègù yi mu ntəəŋ.>>

¹⁵ Yi à dzəm ŋgògə ya bɔ̀u sɛ kwa. Fana yi me'rə Bàrabà, nə ləp Jisòs bə ŋkwès, nə fa wo də wo kə tɛ'lə nà' mu ntəəŋ anə.

Sojà Wɛŋ Sə Ywi'lə Jisòs

(Mat. 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Sojàa sɛ wɛŋ jəŋ lo Jisòs mɔ̀nə ntòmbi ntò' Palè nɛ, nə to bɛnə sojàa mok sɛ fo' lóoŋ. ¹⁷ Wo nisə fa yi nsàp cək nɛmòk səsap bə ncòm bəbɔ̀ŋ, nə lim ndik nɛmòk nɛ bə njàk, nə ta fa yi mu tuhù co tam ŋkum.

¹⁸ Wo ye ŋga'a ŋgòcɛpsə ke' yi co ŋkum, nə sə cɛp də, <<Ŋgəð ŋkum bɔ̀u Jus.>>

¹⁹ Wo ləp yi bə ntuà mu tuhù, tɛ'lə fa yi nte mu ni'l, nə sə təəŋ mantombii yi bə tumfərə də wo sɛ kùksə yi.

²⁰ Wo ànə ywi'lə kərə yi fana wo fweŋ fis ma səsap cək nɛ wo anə ni fa yi nɛ, nə ni fəsə fa yi cəək ye sɛ səmok, nə jəŋ fis lo yi ŋgòkə tɛ'lə yi mu ntəəŋ.

²¹ A kə dzəŋ mandzə, wo kərə bə ŋgà' nɛmòk nɛ liŋ yee Saimù ŋga yi sɛ vɛ ye mvwe' lak sɛ vəə. Fana wo tap ko yi bə ŋjəŋ də nà'a bək ntəəŋ Jisòs sɛ. Á ye Saimù nɛ mvwe' lak Sirini, tɛ'ɛ Alèsandà bə Rufù.

Wo Tɛ'lə Jisòs Mɔ̀ Ntəəŋ

(Mat. 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²² Wo jəŋ lo Jisòs mvwe' sɛ wo togə fo' də Gòrigotà (a yà'a də nzùə tu bwiŋ).

²³ Wo lap mandzə də wo fa yi rùk sɛ wo tɔ̀rə yà' bə nsàp ncəp nɛmòk sɛ wo togə yà' də meə.

²⁴ Yà'a ŋga'a mok mvək nɛ wo à tɛ'lə yi mu ntəəŋ anə, fana wo jəŋ cəək ye, nə sə təm gəpsə yà' bə bèŋ.

²⁵ Wo à tɛ'lə yi ŋga a co nùm bɛŋ.

²⁶ Wo à còm naaŋ njo kpɔ̀ ye də, Ŋkum Bɔ̀u Jus.

²⁷ Wo à tɛ'lə yi nùmbu anə bə ŋgàa yəə mok bwiŋ ba. Mòk mazə, mòk maŋkwip. [

²⁸ Yè'sə à gù ncɛp nɛmòk nɛ nà' à ye ndzənə ŋwàk Nwii ŋgòkə ye zinə də, <<Wo à be'lə yi bə bù ŋgàa gù bɔ̀p wɛŋ.>>]

²⁹ Bɔ̀u sɛ wo à sɛ cə fo' wɛŋ à sɛ yà'rə yi, nə sə mək tu awo duk də, <<Ŋhɔ̀, a bəbɔ̀ŋ, nà'a wù nɛ wù à duk də aco wù kuəmsə mak ndap Nwii, nə ci wes fe'lə nà' mɔ̀nə nùmbu tɛ' nɛ.

³⁰ Suhu tsoŋ na mu ntəəŋ fa' nɛ, nə tɛsə-a ni' yòə.>>

³¹ Ngàa fa satikà' sɛ ghan bə ŋgàa yə'rə lùk wɛŋ à sɛ ywi'lə yi sɛ'. Wo sɛ dɔ̀hu ke'

ca dæ, <<Yi tesæ ri bõnsæ mègù bũu mok wẽn, nè kà ni' nè nje tesæ ri.

³² Yi dukgè dæ yi Ngà gèm bwĩn nè Nwi à duk dæ yi nè tum vesæ nè, dæ yi nkum bũu Izũre. A ye-a ve'næ, wũ suhu tsoon mu ntõen ja vées ye, nè dzæm bohõwũ.>> Bũu sè wo à te'læ be'læ yi bæ yà'wẽn sè, wo à yàk yi sè'.

Jisòs Kpũ

(Mat. 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-

30)

³³ Anø ye nga nũm mok maràn kan fana ndzæm seŋ mvwe' nzenğõn nè pwe' tètè kè dzen co nũm sòm.

³⁴ A kè dzẽn nũm sòm, Jisòs waŋ fis bæ ngi nè ghaŋ dæ, <<Eloi, Eloi, lãma sabatãni?>> A yà'a duk dæ, <<Nwi àm, Nwi àm, wũ swi mà' mu bũu yà?>>

³⁵ Bũu mok sè wo à ye fo' à yuk, nè duk dæ, <<Wẽn yu'ræ àwẽn mvæsè yi sè to Alajã.>>

³⁶ Nwè nèmòk nè yi à ye sè' fo' caŋ kè tsèp gesø yumok co kũsa ve'è sənæ rũuk sè cacuk, nè kè tse' gesø lo mu cùhũ Jisòs bæ ntatũ. Yi duk dæ, <<Wẽn yuk, a ja'a na kèe Alajã nè kè jøn tsoon yi mu ntõen fa'nø àle'.>>

³⁷ Jisòs waŋ fe'læ bæ nãŋ sòmok, fana yõnsæ ye me.

³⁸ Ghà nè yi ànø kpũ à ye fana cèk nè nà' à sè gãpsæ rum ndap mòk mũmvwe' ndap Nwi nè ghaŋ nè à sãha jøn mu tuhũ wãr, kè dzẽn sè mbwè.

³⁹ Nkum sojà nè yi à tõeŋ fo' mantombii Jisòs à yè mvæsè nà' wa nè kpũ, fana yi duk dæ, <<Kè', njwè ènø nè ye mo Nwi nè zinø.>>

⁴⁰ Bãa sòmok à tè fo' mvwe' sèsap, nè sè ja'a. A ye mok fo' Mèri Mådãlinã, Sãlomi bæ Mèri ma Jem nè mwenke' bæ Josis.

⁴¹ Bãa yè'sæ à yètø ngõyũ jø Jisòs mvwe' nzenğõn Gallii, nè sè tesø nà'. Bãa sòmok à ye fo' sè' nkũũntẽn sè wo à vè Jõrosalèm bæ yà'wẽn.

Wo Tuun Jisòs

(Mat. 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-

42)

⁴² Nconũm nũmbu nè wo à sè fãhu dzè à kè dzèen,

⁴³ fana Jõsep nè mvwe' lak Arimåtayã à ko ntũm, nè kè ye Palè dæ nà'a fa yi vẽn Jisòs ya yi kè tuun. Yi à ye njwè nè zinø mvwe' kwe' kansurũ awo nè, yi sè tæk ngõyø mvæsè gaŋ nkum Nwi nè ye.

⁴⁴ Palè vehe ngõyuk dæ Jisòs nè kpũ laŋ, nè to fek nkum sojà dæ Jisòs nè kpũ laŋ àle.

⁴⁵ Mvè'nè yi à yuk wes yusè nkum sojà nè à tsè' fa yi, fana yi duk fa Jõsep dæ nà'a jøn vẽn ni' Jisòs nè ntẽn.

⁴⁶ Jõsep à lò, nè kè ki tsoŋ fis Jisòs mu ntõen anø, nè lim gesø nà' ndzænø cøk fefop nè yi ànø ywi, nè tuun nà' ndzænø nsãp sè nè wo ànø tuŋ ndzænø lis, nè bwi' lok yà' bæ nkẽnkãm lis nèmòk.

⁴⁷ Bãba sòmok à ye fo', a ye Mèri Mådãlinã bæ Mèri ma Jisòs. Bãa yè'sæ à yè mvwe' sè wo à tuun Jisòs sè.

16

Jisòs Lòkok Mvwe' Kpũ

(Mat. 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Nũmbu dzè à cãa, Mèri Mådãlinã bæ Mèri ma Jem nè ye Sãlomi wẽn à ywi ncøep mok dæ wo kè yok vẽn ni' Jisòs bæ zen.

² Tsok à ren ye Sondè nga cu ntõzèzõn nga nũm sè bæ tesø ko' sè cũu ndahã, fana wo lo mvwe' sèe sè.

³ Wo sè dũhu lo mandzè dæ, njwè nè yi nè kè dzæfæ fis fa wo lis mvwe' ncũu sèe sè nè ye yè'sø ndã le.

⁴ Wo ànø geŋ à, wo ye nga wo dzæfæ gesø ma nkèkãm lis nè mvwe' ncũu sèe sè laŋ. Lis nè à yam ve'è nèbũp. ⁵ Wo ni lo ca, nè ye wa'njwè nèmòk nga yi cu mamæk, nè ni tse' cøk nè fefop mu ni' yi. Fana ntũm tiŋ wo nèbũp.

⁶ Yi duk fa bãa sè dæ, <<Wẽn kà wøp, mù ri dæ wẽn sè læp Jisòs nè mvwe' lak Nazãre nè wo anø te'læ yi mu ntõen nà'a. Yi ka feŋ yen. Yi lòkok mvwe' kpũ laŋ. Kè kæk ja'a na yõo mvwe' sè wo a nõnsø yi sè.

⁷ Nø yeè nè ve'nø fana wẽn du lo kè tsok fa ngãa fãak ye bæ Pitæ sè' ve'nø. Yi gè cã nà' mantombii wẽn ngõlõmvwe' nzenğõn Gallii, wẽn nè kè ye gu yi fo' mvè'nè yi ànø tsok me wẽn sè.>>

⁸ Yi à cèp wes mè ve'nø ntẽn, wo carø tesø sənæ sèe sè nga wo sè kà bæ wũ jik jik. Mvè'nè wo à sè wøp, fana wo carø lo, nè kà njwè nèmòk yumok tsè' fa.

Bwĩn Yø Jisòs

(Mat. 28:9-20; Luk 24:13-53; Jon 20:11-23; Ngãa Ntum Jisòs 1:6-11)

[
⁹ Jisòs ànø lòkok nũmbu Sondè anø fana ye to yi Mèri Mådãlinã nè yi à jũm fis fa nà' yõnsæ ze' sãmba ndzæ ni' nà'a.

¹⁰ Mèri lo kè tsok fa bũu sè Jisòs à sè ye bæ yà'wẽn nga wo sè te', nè sè waŋ nèbũp.

¹¹ Mvè'nè wo à yuk dæ yi duk dæ Jisòs lòkok mvwe' kpũ nè dæ yi ye nà' bæ lis, wo kà yi dzæm fa.

¹² Yà'sø à cãa, yi yøen fe'læ bæ nsãp mòk bohõbũ ngãa fãak ye bwĩn ba, nga wo sè mè'rø ntõlak Jõrosalèm nè.

¹³ Wo bwi lo, nè kè tsok fa mok sè, fana wo kà sè dzæm mali.

*Jisòs Nìṅtsè'fa**Bwe Ye Wèṅ Ni' Ye*

¹⁴ A ye maṅkwèṅ, yi kə niṅ fe'lə ni' ye mokbohòṅgàa fàak ye sè hum-ncòp-mò'fis ṅga wo sə zə zəzə, nə jwa wo bəusè wo à gəṅsə ntəm awo nə kà yusè bəu sè wo à yə yi tsè' fa wo sə dzəm.

¹⁵ Fana yi tsok fa yà' də, <<Wèṅ du sənə ṅgòṅ nə lòṅ fo', nə tsoho lo ncèp àm nə bohòndàaṅwè pwe'.

¹⁶ Ndàaṅwè lòṅ nə yi dzəm-a, nə bəptəsə, yi tse' lùṅ. Nwə nə yi kà-a dzəm, ye də Nwii nə sak yi.

¹⁷ Bəu sè wo dzəm, wo nə tse' nsàp ṅàṅ nə ṅgògè bum ye'e: wo nə be' fis yòṅsèè ze' bə liṅ am. Wo nə cəp riṅ ncèep sè fi.

¹⁸ Wo te' tse' a no, kə wo no-a nsàp lik nə fòpwe', yà' kà wo yumok gə. Wo nə naaṅ fa ṅgàa yiyaṅ bo, wo gəṅ.>>

¹⁹ Tà Jisòs à cəp wes mè bə yà'wèṅ, fana yi kok lo yuye məbu, nə kə cum bo mamà'a Nwi.

²⁰ ṅgàa fàak ye à lò, nə tsoho lo fòpwe'. Tà Jisòs sə fa wo ṅàṅ ṅgògè maṅgəṅgèṅ, ya bwiiṅ riṅ də yusè wo sə tsoho sə zìnə.]

Ntirè nè Bèbonj nè LUK

Luk, ñwè nè yi à còm ñwàk Luk nè' nè, à ka ñwèà Jus yeŋ, megu dè yi à ye ñgà be' mandzè Jisos Krest. Yi à ka Ngà Ntum Jisos sè' yeŋ, yi à sè ghigè bə Pol mvè'nè Pol à sè tsòho lòn Ntirè Nè Bèbonj mvwe' lak mok yà'a. Yi à ye ñgà ncèp. Yi à còm ñwàk Ngàa Ntum Jisos nà'a sè' yi.

Luk à còm dè Jisòos Mo Nwè. Yi à sè koksə manziŋ bohòbè ñgàa jìŋ nè sè tesə yà'. Luk à còm bə manggəŋgəŋ sè Jisòs à sè gəhə sə. Yi à còm bə ñgàa fàak sè nà' à swèkfis yà'a sè'. Yi à còm məm̀vè'nè Jisòs à sè fi'gè duk bə bùu sè wo à sè bəŋgè yi fana yi sè tipsə bwiŋ də wo ye fəfəhə̀ bəusə̀ nzenŋòŋ nè nè kè mè ntsə'mòk. Yi à còm sè' məm̀vè'nè Jisòs à sè sègè bwiŋ ntu' bə nza' ghàk. Yi à sè yə'rə wo bə nza' gaŋ ñkum sè Nwi sè sè'.

Luk à còm ya ñga yi tsok reŋsə fa bùu sè wo à ka Jisòs bə lis ye yà'a məm̀vè'nè Ntirè Nè Bèbonj nè à yèe, ñga bwiŋ kà də wo sè jìp yusə̀ mok bə liŋ Jisos Krest sè duk. A yà'a də yi à còm bə nza' Jisos Krest ye jəŋ mvè'nè wo à dzə yi tē kə dzen mvè'nè yi à lòməbu.

Ncèp Jisòs nè Luk à còm nè co à benə nà' də, <<Mùu Mo Nwè, mù à vè ñgòkè lap nè luŋsə bùu sè wo à bisə.>> (19:10).

¹ Nge' àm Tiyoŋilò, bwiŋ ñkəuŋ a mumsə ja'a ñgòcòm bum sè Tà Jisòs à gə mətətə'sè'rəè vès.

² Wo ànə com bə ncèp nè vès ànə yuk bohòbèu sè wo à yə bum yè'sə mvsə'sə yà' ànə yeto, fana wo tsoho fa bwiŋ.

³ Fana Tiyoŋilòtə, mvèk nè mù à lap ja'a bum yè'sə bə ñkərə nè njəm bèbonj mvè'nè yà' à yèto, mù dzəm ñgòcòm fa wu mvè'nè yà' ànə ye sè bə mandzè nè yà' ànə ye sè mò'fis mò'fis.

⁴ Mù sè com yè'sə ya wu riŋ tse' də bum sè wo ànə yə'rə fa wu yà'sə zìnə.

Masiŋjə Nwi Tsə' Də Wo Nə Dzə Jon Ngà Bəptəsə̀ Bwiŋ

⁵ Mvè'nè Heròànə ye ñkum mvwe' lak Jùdiyà fana ñwè nəmòk à ye mvwe' lak yà'sə nè liŋ ye à ye də Sàkəriyà. Yi à ye ñgà fa Nwi satikà', nè sə fak bə bəp bə ñgàa fa satikà' sè wo togə wo də Abijà. Fana liŋ ñgwe ye à ye Alisabè. Nwà ènə à ye sè' ñgwì bə Aròŋ wèŋ.

⁶ Sàkəriyà bə Alisabè à ye kəkurə mantombii Nwi, nè sə nonjsə lùk mvsə'sə Tà Nwi à fa sè zìnə.

⁷ Wo ànə ka bwe tse' bəusə̀ Alisabè nè à ye nzen fana wo reŋ ñkəuŋntèŋ, co wo kà mwe mok dzə.

⁸ Numbu mòk à ye mvèk kərə bohòbè bəu Sàkəriyà ñgòsə fàk məm̀vwe' ndap Nwi nè ghaŋ nè fana Sàkəriyà sə gu fàak ye co ñgà fa satikà'.

⁹ Anə geŋ wo tam bèŋ məm̀vè'nè wo gəgè yəwo, fana yà' zə də Sàkəriyàa ni lo məm̀vwe' ndap Tà Nwi nè ghaŋ nè yi, nè teŋ rəmsə ləmindà.

¹⁰ Yi ànə ni lo mu ndap Nwi anə ñgòtèŋ ləmindà sè fana bwiŋ pwe' sè leŋ Nwi ma sə mbi mvè' nè wo gəgə.

¹¹ Fana masiŋjə Nwi kurə tesə və, nè kə təŋ kok bo mamàk mvwe' kəm nè Sàkəriyà à sè teŋ fa Nwi ləmindà nè. ¹² Sàkəriyà ànə ye masiŋjə Nwi nè fana yi mərə, nè sə kan bə wə.

¹³ Fana masiŋjə Nwi nè duk fa Sàkəriyà də nà'a kà wəp. Nə tsok fa nà' də, <<Nwi a yuk piriya yòlan. Nə yeè nè də ñgwe yo Alisabè nè dzə fa wu mombam. Yi dzə nà', wù to liŋ ye də Jon.

¹⁴ Mo ènə nè gu wu, wù kwa wuriŋ. Nə ye də bwiŋ ñkəuŋ nè kwa bəusə̀ wo dzə yi sè'.

¹⁵ Jon nè nè ye ñwè nè ñkəuŋ bohòTà Nwi. Yi nè kà rùuk sè gəgəŋ no. Yi nè rwiŋ bə Yòŋsə̀ nè Rərəŋ, ye jəŋ mvèk nè wo dzə yi, nè lo mantombi.

¹⁶ Yi nè gu ya bùu Izürə wèeŋ bəuŋ vè bohòTà Nwi àwo.

¹⁷ Tà Nwi nè tum lo yi mantombii yi bə nsəp yòŋsə̀ nè ye ñəaŋ sè yi ànə fa Alajà. Jon nè nè gu tē' wèŋ ñgòdzəm bwe awo. Yi nè gu bə ñgàa loho ntu' wèŋ tsərə ñgògè bəbonj bə ñkərə nè co bùu sè wo kəkurə̀ mù lisə̀ Nwi wèeŋ tsərəgə̀. Yà'a mvè'nè yi gu fəhu nonjsə̀ fa Tà Nwi bùu ye wèŋ.>>

¹⁸ Anə geŋ, Sàkəriyà fek masiŋjə Nwi nè duk də, <<Aco mù dzəm ncèp ènə yè'sə va? Busə̀ ves ñgwe am a rèŋ wes ba fo' laŋ.>>

¹⁹ Masiŋjə Nwi nè duk fa Sàkəriyà də, <<A mùu Gabriyà nè mu təŋgè mantombii Tà Nwi. Tà Nwi tum mu yi, də mu və, nè tsok fa wu ntirè nè bèbonj nè.

²⁰ Nə ye də, cùu nè loho wu, wù kà cèp to, tē kə wes mvèk nè Alisabè nè dzə mo ànə, bəusə̀ mù tsə' wu ntirè nè Tà Nwi nè fana wù kà nà' də a ve'nə zìnə dzəm, ñga yà'a nè ye ve'nə ñga mvèk nè dzèeŋ.>>

²¹ Mvè'nè masiŋjə Nwi ànə sè tsok fa Sàkəriyà ntirè ènə fana bwiŋ sè tək yi sè ntombi, nè sə mərə də yi ka nənək tesə vè bùu yà le.

²² Yi ànə tesə və fana yi kà bohòbwiŋ mok cèp to fe'lə. Fana wo riŋ də Nwi ni tsə' fa yi yumok məm̀vwe' ndap ye nè ghaŋ nè laŋ. Mvè'nè yi ànə sə ka cù mok cep to fana yi də yi cep yumok, yi sè ni megu mok bo.

²³ Yi ànə gu wes fàha ye mùmvwwe' ndap Nwi nè ghan nè fana yi bwi foho lo nda'à yi.

²⁴ Anə ca megu mvək momjo fana ngwe ye Alisabè nè zəuñ, nè sə cum swihi megu mok mu nda'à tètè nwa tən.

²⁵ Alisabè nè sə duk də, <<Mvək kərə, fana Tà Nwi nè tsə nè mu, nè jəñ fis gesə lo marè'tu àm nè mù tse'gè mətətə'sə'rə bwiñ nə.>>

Masinjà Nwi Tsə' Mèri Də Nà'a Nə Zəuñ

²⁶ Bum yè'sə ànə ye nga zum Alisabèe nwa ntũñfu, fana Nwi tumə masinjə ye Gabriyà mvwe' muntolak mok mvwe' nzenğòGalili nè wo togə fo' də Nazàre.

²⁷ Də nà'a kə tsok fa mawà'ngwəñ nè nà'a nə ye ngwe Jòsep nà'a yumok. Jòsep nə à ye njəñ bə ngwi bù nkum Devid. Liñ wà'ngwəñ nə à ye də Mèri.

²⁸ Masinjə Nwi nə à vè bohòmo nwa nè, nè cəpsə nà' duk də, <<Fifi ye bohòwù. Tà Nwi cu wəñ nə, yi nè se wə nkũñntən.>>

²⁹ Ntəm à tsə bisə Mèri ve'ε pwe'. Yi tsərə duk də ncəp ènə yè'sə dale.

³⁰ Masinjə Nwi nə duk fa fe'lə yi də, <<Mèri, kà də wə wəp duk, Nwi a ye bəboñ bohòwù nkũñntən.>>

³¹ Yeè, wu nə zəuñ, nè dzə mo nwa mbam. Wo nə to liñ ye də Jisòs.

³² Yi nə ye nwa nè ghan, fana liñ ye nə ye də Nwi nè ghan. Tà Nwii nə gu yi kok gan təcici ye Devid.

³³ Fana yi nə ye nkum bù Jàkop, sè wo sè' bù Izùre wəñ wo. Dzə' nkum ye nə, nè kà kə lə yuk.>>

³⁴ Mèri fek masinjə Nwi nə duk də, <<Mu nə zəuñ yè'sə va, nga mù ka nwa mbam ri ne?>>

³⁵ Masinjə nə duk fa Mèri də, <<Yònsə nè Rərəñ nè vè bohòwù, fana njañ sè Nwi nè ghan nè nə ye bohòwù. Ye də wo nə to mo nè rərəñ nè'nə də, mo Nwi.>>

³⁶ Tsərə na yò mo tè' yo Alisabè, nè wo togə yi də yi nzen. Yi tse' zəm nga'a nwa ntũñfu, nga yi a rəen.

³⁷ Basə yusə co Nwi kà gù too bùə.>>

³⁸ Mèri duk də, <<Yumok ka bup. Mu yè'sə mo fàk Tà Nwi. Nwii gu bohòmù mvəsə wù duk yà'sə.>> Fana masinjə Nwi nə me'rə Mèri, nə lo.

Mèri Ke' LòlğòKə Cəpsə Alisabè

³⁹ A cu momjo fana Mèri fuh, nè lokok lo nənək mvwe' lak mok sè yà'a mvwe' nzenğòñ Jüdiyà, nè a fo' bə nda wuriñ.

⁴⁰ A kə dzəñ fo' fana yi lo mùmvwwe' ndap Sàkariyà, nè kə cəpsə Alisabè.

⁴¹ Mèri ànə cəpsə Alisabè nè fana mo nè ndzə vəə Alisabè nè gi tsoho nja. Mo nə à tsoho ve'nə fana Alisabè nè rwiñ bə Yònsə nè Rərəñ nè nkũñntən.

⁴² Yi cəp fa Mèri bə njəñ də, <<Mèri, wu yè'e nwa nè Tà Nwi a sè wu mətətə'sə'rə bəba pwe'. Yi nè se mo nè ndzə vəə wù ànə sè'.>>

⁴³ Yi duk mali mok sè' də, <<Nè'nə yè'sə nsap yu yà, nè də ma Tà Nwi àm vè ngòkə' yə mu ε?>>

⁴⁴ Mèri, mvə'nə wù cəpsə mu fana mo nè ndzə vəə mù nè tsoho bə kwəkwa.

⁴⁵ Nə ye də a rəñsi bohòwù bùsə wù a dzəm də ntirè nè Tà Nwi à tsə' fa wu nə, nə ye zinə.>>

⁴⁶ Mèri yəm fəsə fa nà' ndzəon nkì də, <<Ntəm am sə kuksə Tà Nwi nkũñntən.>>

⁴⁷ Mù sə kwa, bùsə yè yi a lüğsə mu.

⁴⁸ Nwi a ka mu swi, nè tsəm tse' mu nja fàk ye nè jo,

Fana ye jəñ nga'a bwiñ pwe' nè sə to mu də, nja rəñsi.

⁴⁹ A ve'nə bùu bum manğəngəen sè Tà Nwi nè ghan nè a gù bohòmù.

Fana mù sə duk də, liñ yee ye rərəñ.

⁵⁰ Yi koksəgə manziñ bohòbùu sè wo wəpğə yi, nə ye bə ngwi bù awo pwe'.

⁵¹ Nwi a sà bo ye sè yà' tse' njəñ, nè be' samə bù nja nè ni' wəñ bə bum awo sè wo sə tsəm də wo nə gu.

⁵² Yi a susə nkənkum sè ghan mùmvwwe' kapraak awo,

nə te' lokoksə bùu sè wo jəgə ni' àwo sə nze.

⁵³ Yi a fa bùu sè njè sə ya wo bum sè bəboñ wuriñ,

nə jum gesə lo nja ghək wəñ botu.

⁵⁴ Yi a nəmsə yusə yi à kà' bohòtəcici avəs wəñ,

nə tsə nja fàk ye sè wo bùu Izùre.

⁵⁵ Yi à sə nitsə' kosəmanziñ ye bohòAbràham,

nə ye bohòngwi bù ye sè' nè mvəsə.>>

⁵⁶ Mèri à cu bə Alisabè co nwa te', fana yi bwi foho lo la' à yi.

Wo Dzə Jon

⁵⁷ Mvək ànə kərə bohòAlisabè ngòdzə fana yi dzə mombam.

⁵⁸ Nje' ye bə njənjañ ye wəñ à yuk mvə'nə Tà Nwi à gù yi bəboñ fana wo kwa yəwo sè'.

⁵⁹ Mo nə ànə dzen nten mò'fis fana wo jəñ və yi ngòkom fa yi tu mbəmbam. Wo də wo nə to fa mo nə liñ tē' ye də Sàkariyà.

⁶⁰ Ma ye kà ve'nə dzəm, nə duk də, <<Liñ mo nə də Jon.>>

⁶¹ Wo duk fa yi də, <<Hava', liñ njəñ yòmòk ka ve'nə yeñ yuk.>>

⁶² Anə geñ, wo gu bo ngòfek tē' ye də nà' dzəm də liñ mo nə nə ye də ndà lè.

⁶³ Sàkariyà duk də wo fa yi nwa. Fana yi com nja də, <<Liñ mo nə Jon.>> Wo à mərə wes pwe'.

⁶⁴ Ye jøŋ sè ghà nà'nə, fana Sàkàriyà ye ŋgòcèp fe'lə cù sèmok, nè sè kwasə Nwì.

⁶⁵ Wɔə à ko ŋge' ye wèŋ pwe', fana bùu sè wo à cu mvwe' nda sè mvwe' nzenŋòŋ Jùdiyà pwe' à yuk bum yè'sə.

⁶⁶ Ndàanwè pwe' nò yi yuk bum yè'sə à sè tsərə, nè sè muu vèm də, <<Mo ènə nè ye nsəp ŋwə nè fòlɛ?>> Yà' à sè yəəŋ jəja də, ŋàaŋ Tà Nwii bohòmo ènə.

⁶⁷ Sàkàriyà tè'e Jon à rwiŋ bə Yòŋsə nè Rərəŋ nè fana yi cèp yusə Nwì fa yi də yi cèp. Yi à cèp də,

⁶⁸ <<Vesùwèŋ kwasə Tà nè yi Nwì bùu Izùre wèŋ.

Yi a vè ŋgòtesə bùu ye wèŋ, nè fiŋ me'rə fis wo sənə ŋgə'.

⁶⁹ Yi a fa vesùwèŋ ŋgà gèm bwiŋ nè ghan nè yi ŋgwi bù ŋgà fàk ye Devid.

⁷⁰ Yi ànə cèp yè'sə taan nteŋ mu cùhù ŋgàa tsòhòbum ye sè wo bùu sè rərəŋ.

⁷¹ Yi à kàk də yi nè fis ves bohòbùu sè wo bèŋgè ves,

nə kak də yi nè fis ves ndzə bohòbùu sè wo dzèeŋgè vesùwèŋ.

⁷² Yi à kàk fa tàcici avès wèŋ də yi nè koksə manziŋ bohòwo,

fana yi nonjə rùk ye nè rərəŋ nè yi à zə nə.

⁷³⁻⁷⁴ Yi à kèŋ bohòTàcici avès Abrahàm gəgəŋ duk də yi nè fis vesùwèŋ ndzə bohòbùu sè wo bèŋgè vesùwèŋ,

ya vesùwèŋ kùksə yi nè kà wəp,

⁷⁵ nè sè fak bohòyi bə ntəm nè rərəŋ nè ye kəkərə mə lisə yi nùumbu pwe' sè a cu.

⁷⁶ Wù mo àm, wo nè to wu də ŋgà tsòhòbum Nwì nè yi Nwì nè ghan nè.

Wu nè sè lo mantombii Tà ŋgògù tsə'rə fa yi mandzə ye nə.

⁷⁷ Wu nè tsoho fa bùu ye wèŋ də yi nè swifa wo bəp awo, ya ŋga wo nè tse' lùŋ.

⁷⁸ Busə Nwì avès ŋgà koksəmanziŋ nè ye ntəm fəfwèŋ.

Yi nè gə ves ŋgòyà lù nè nje nè ŋga nà' to tsə vè mə ni'i vès co nùm,

⁷⁹ nè rəŋ tsoŋ mə tuhù bùu sè wo cu mvwe' tsətsèŋ kpə,

ŋga yi sè gùmsə kə' ves mvwe' mandzə nè nà' tse' fifi.>>

⁸⁰ Mo nè à kuk, nè sè gəŋ bə ŋgùpni' nè ye bə yòŋsə. Yi à sè cugə ŋgəə. Yi à cu mvwe' ànə tətè kə wəs nùumbu nè yi kərə ŋgòtesə vè jəja bohòbùu Izùre wèŋ.

¹ Mvək ànə à ye ŋga ŋkum Kaisà Agostònə mvwe' nze Rumà duk də wo taŋ bùu ye pwe'.

² Mvə'nə wo à ta yèto bwiŋ ve'nə yè'sə, à ye ŋga govənònə mvwe' nze Siriyà à ye Kwirinòs.

³ A ye ve'nə, fana ndàanwè pwe' sè lo ŋgòkə còm liŋ ye mvwe' lak ye sè yi à tesə fo'.

⁴ Jòsep à ye'e mè'rə ye lak Nazàre mvwe' nzenŋòŋ Galili, ŋgòlòJùdiyà mvwe' buk lak Betèrèhem, mvwe' sè wo à dzə ŋkum Devid. Jòsep à sè lófo bùusə yi à ye njaŋ bə ŋgwi bù ŋkum Devid nè.

⁵ Yi à lóbə Mèri nè yi à sak nà' gù, də bə nà'a kə com liŋ awo. A ye ŋga Mèri nè bə zəm.

⁶ A kə dzèŋ fo', fana mvək kərə bohòMèri ŋgòdzə.

⁷ Mèri dzə mo ŋgwèŋ ye, mo ŋwəmbam. Yi lim gesə nà' ndzənə cək, nè nonjə nà' sənə ŋgwes nè wo fagə nàamŋgòŋ wèŋ zəzə ca. Busə mvwe' nòonjə à ka bohòwo mvmvwe' ndap nè ŋkùŋ wèŋ kə nòonjə mbwa nè yeŋ.

Ganakù' Wèŋ Və NgòCèpsə Jisòs Mvə'nə Wo Dzə Yi

⁸ Ganakùu' mok wèŋ à ye mvwe' lak yà'sə, sè wo à cu nòonjə ŋgòkək nsùŋgaan awo nè ndzəmè.

⁹ Mvəsə wo à cu fo' fana masinjà Tà Nwì kərə tesə vè bohòwo, mareŋ Tà Nwì nè rəŋ mvwe' sè wo à ye sè nèbəp. Wo a yə ve'nə, wəə ko wo wùriŋ.

¹⁰ Masiŋjà Nwì nè duk fa wo duk də, <<Yeè, wèŋ kà wəp. Mù jə vè fa wèŋ yè'sə Ntirə nè Bəboŋ nè nà'a ye bohòndaanwè pwe'fo'. Ntirə nè nà' tse' kwəkwa wùriŋ.

¹¹ Busə nùumbu nè ntinə ènə, wo dzə ŋgà lùŋsə bwiŋ àwèŋ mvwe' lak Devid. A yi nè yi ŋkum ŋgà gèm bwiŋ nè ye Tà sè'.

¹² Wèŋ nè kə ye ŋga wo lim mo nəmòk bə cək, nè nonjə yi sənə ŋgwes, fana wèŋ riŋ də nà'a yi.>>

¹³ Wo ànə gəŋ də wo kuk à, wo ye masinjàa Nwì ve'e nduk, ŋga wo sè yəm kùksə liŋ Nwì bə ŋki.

¹⁴ Wo sə duk də, <<Kəkùksəə ye bohòNwì nè yi cu mvwe' sè ghan mə ntòbu.

Fifi ye sè nzenŋòŋ bohòbùu sè yi dzəm yà'wèŋ.>>

¹⁵ Masiŋjàa Nwì sè à lògesə lòməbu. Fana ganakùu' sè wèŋ duk də, <<A bəboŋ də vesùwèŋ lo-e mvwe' lak Betèrèhem anə è, nè kə ja'a na yusə yà'a fo', sè Tà Nwì tsə' fa ves yè'sə.>>

¹⁶ Wo à lòve'e nənək. A kə dzèŋ, wo ye Mèri bə Jòsep nè ye mo nè ŋga yi nòsə ŋgwesə.

2

*Wo Dzə Jisòs
(Mat. 1:18-25)*

17 Ganakuu' sè à yè nà' fana wo ye nga'a ngòtsòho fa bwiñ yusè wo anè yuk bə liñ mo nə pwe'fo'.

18 Bùu sè wo ànə yuk yusè ganakuu' sè à tsè'ə sè à mərə wes pwe' nè pwe'.

19 Mèri à ko nòñsə bum yè'sə pwe'fo' sè vèə yi, nə sè tsərə bə zən ghà yà lòon.

20 Ganakuu' sè à bwiñ foho lòo, wo sè kwasə, nə sè kuksə lo liñ Nwi, bùu yusè wo yuk nə ye sə. Yà' ànə ye megu sè' məm̀vè'nè masinjà Nwi anè tsok wo sə.

Wo To Fa Jisòs Liñ

21 A kè dzèñ nteñ mò'fis, mvək kərə də wo kom fa mo nə tu fana wo to fa yi liñ də Jisòs. Yè'sə liñ sè masinjà Nwi ànə to fa yi yà' nga wo ka yi ntòzəuñ.

22 Mvək à kərə bohòMèri bə Jòsep də wo gu yusè lùuk Musi sè duk, ya nga wo ye yàwo mok sè' rərəñ. Anə geñ, wo jə lo mo nə mvwe' lak Jòrosalèm ngòkə ni fa yi bohòTà Nwi.

23 Wo ànə com nòñsə ndzənə ñwàk lùk Tà Nwi duk də, <<Wo nə cok nòñsə fa Tà mo tu nə yi ñwəmbam.>>

24 Wo à lòngòfa satikà' nè lùuk Tà Nwi sè duk ve'nə. Yà'a yè'sə də, <<Wo fa kəkəbùñ kè nsàp swi mòk co kəkəbùñ nà'a ba.>>

25 Nwà nəmòk ànə ye mvwe' lak Jòrosalèm anè nè liñ ye à ye də Saimù. Yi à ye ñwè nè yi kəkurə mu lisè Nwi, nə fa ntəm ye bohòNwi pwe' nə pwe'. Yi à sè tək ngòyè ghà nè Nwii nə mesə fa bùu Izùre wèñ ngə' àwo, fana Yòñsə nè Rərəñ sè ye bohòyi sè'.

26 Yòñsə nè Rərəñ nə ànə tsok fa yi də, yi nə kà ntòkrə tè yi ye Nkum ngà gèm bwiñ nè Tà Nwi ànə kak də yi nə tum vesə nə.

27 Yòñsə nə ànə gu Saimù, fana yi lokok lo məm̀vwe' ndap Nwi nè ghanj nə. Mvè'nè ma bə tè'E mò nə à jə wè Jisòs məm̀vwe' ndap Nwi nè ghanj ngògù yusè lùk sè duk,

28 fana Saimù kə le' tse' mo nə ndzə bohòyi, nə kwasə Nwi.

29 Yi à cèp də, <<Tà, wù a gu yusè wù à cèp fana me'rə a mofàk yoo lo gesə bə fifi.

30 Busè nè nga'a n'è'e mà yə lù nè njònə lanj,

31 nè wù à fùhu nòñsə nà' mantombii bwiñ pwe' nə.

32 Nà'a marenj nè ngòni fa bù lakmvum wèñ mandzə nè njònə, Nə ye ngògù ya bwiñ wəp bùu Izùre wèñ co bùu sè bwiñ.>>

33 Bum sè Saimù à cèp sè yà' à gu ma mo nə bə tè'E mo nə wo mərə wùriñ.

34 Anə geñ Saimù sè wo, nə duk fa Mèri duk də, <<Nwi a cok fis mo ènə ngògù bùu Izùre wèñ ñkàùñ də wo gbù, mok lokok. Yi nə ye co yumòk nè ngòntsə' bwiñ

məm̀vè'nè Nwii fagè bwiñ lùñ. Megu də bwiñ nə sè cèp bup bə zən.

35 Fana tsətsərə'ə sè yà' cu swihi sè ntùu bwiñ ñkàùñ nə tesə və jəja. Ntəm yòo nə yaañ co ñwè sòp nà' bə fèk bùu mo nə sè'.>>

36 Nwà nəmòk ànə ye nə liñ ye à ye də Ana. Yi ye ngà tsòhòbum Nwi. Liñ tè' ye à ye də Fanuel. Liñ bòp lak àwo à ye də Asè. Yi à ye ñwà nè yi à rèn wùriñ nga yi à cu bə ndu ye luumngòn sàmba.

37 Yi à cu co ñwà ngwemfè luumngòn hum fwame'-ncòp-kwè. Yi kà ndap Nwi nè ghanj nə me'rə yuk. Yi sè dzə zuzə, nə sè ləñ piriya, nə sè kuksə Nwi nùm bə ndzəm.

38 Yi à vè fo' sè ghà nà'nə, nə kwasə Nwi. Yi sè cèp bə nzak mo ènə bohòbùu sè wo à sè tək ngòyè də Nwii nə fiñ me'rə bùu Jòrosalèm yà'a.

39 Məm̀vè'nè wo ànə gu wes bum sè lùuk Tà Nwi sè dzəm fana wo bwi foho lo mvwe' nzenngòn Gallii, nè lak awo à ye fo', wo to yà' də Nazàre.

40 Mo nə à kùk, nə tse' nàñ. Yi à tse' ñkərə, fana Nwi sè sè yi sè' wùriñ.

Jisòs LòI]gòKuksə Nwi Mə Ndap Nwi Nə Ghanj

41 Jòsep bə Mèri à sè cugè mvwe' lak Nazàre anə fana wo sè loho Jòrosalèm lùm bə lùm. Wo à sè lòngòkə zə ñkà'a pasobà.

42 Jisòs à dzèñ luumngòn hum-ncòp-ba fana yi yuñ Mèri bə Jòsep, wo lo mvwe' ñkàk nə sèmok.

43 Numbu ñkàk nə à cəa fana, wo ye ngòbwi foho lòla'a wo. Jisòs cum mam ye Jòrosalèm anə. Fana tè' ye bə ma ye kà bə zən ri.

44 Wo à sè tsəm yàwo də Jisòs mungorè bùu sè wo sè bwi lòo sè. Fana wo gi yiskok tètè nùm co. Wo ye nga'a ngòláp yi mungorè njènjaan awo bə nge' awo wèñ.

45 Wo kà yi yə, fana wo bwi foho lo Jòrosalèm anə ngòláp yi.

46 Wo lap yi tètè numbu nè tè' à ye fana wo ye yi nga yi cu mə ndap Nwi nè ghanj nə. A ye nga yi cu mutsətsərə'ə cicəa bùu Jus wèñ. Yi sè yu'rə yusè wo sè cèp sə, nə sè fek yà'wèñ bum ye sè'.

47 Bùu sè wo à yuk yusè yi sè cèp sè à mərə wes pwe' bə nsàp ñkərə nè yi à tse' ngòcèp bəsə fa bùu sè wèñ.

48 Jòsep bə Mèri à yə yi fana wo mərə wùriñ. Fana Mèri fek yi də, <<Mo àm, wu gu ves yè'e yà ve'nə è? Ves tè' yo lap wu tètè ntəm tesə lòbisə ves pwe'.>>

49 Jisòs fek yà'wèñ də, <<Wèñ nə sè lap mə də yà? Wèñ nə ka riñ də mə tse' ngòcu məm̀vwe' ndap Tè' am riñ à?>>

50 Wo kà ncèp nə yi cèp fa wo nà'nə rèñ.

⁵¹ Anə geŋ bæ Jisòs wèŋ bwi foho lo Nazàre anə, yi sə yuk duk awo. Ma ye à ko nèm̄sə bum yè'sə pwe' sə ntùè yi.

⁵² Jisòs à sə kuk bæ ni' nə ye bæ ŋkərè. Bwiŋ à sə dzəm yi, Nwi dzəm yi sè'.

3

TsətsòhòNè Jon

Ngà Bàptesə Bwiŋ

(Mat. 3:1-17, 14:3-12; Mak 1:1-11, 6:17-21; Jon 1:19-28)

¹ Bum yè'e à ye nga Tiberiyuu ŋkum mwwe' nze Rumà yi luumngòŋ hum-còp-tàn. Poŋtiyòs Palè ye ye govənòm̄wwe' nze Jüdiya, fana Heròye ye ngà sak nze Galili. Moma Herònè liŋ yee Filip à sə sak ye nze Ituriya bæ Tràkòniti. Lisaniya à sə sak ye nze Abilin.

² Anàs bæ Kayofàs à ye yàwo ŋkum ngàa fa satikà' wèŋ. Anə geŋ Nwi cèp bohòJon mo Sàkàriya ngà yi cu ngəà.

³ Jon ànə yuk fana yi lokok nə gi ke' mwwe' lak sè yà' kəpəŋ ngə ndzəp Jòridàn yà'a. Yi à sə tsòho fa bwiŋ duk də, <<Wèeŋ kup̄sə, nə bwi fa bup awèŋ ŋkwèŋ, nə baptesə, ya Nwii swi fa wəŋ bup awèŋ.>>

⁴ Izayà ngà tsòhòbum Nwi ànə com bum yè'sə ndzəneŋ ŋwàk ye də,

<<Ŋgi ŋwè nəmòk sə cèp torə vè sə ngəà, nə sə yuhu də,

<Gə tsə'rə fa Tà Nwi mandzə ye, rəŋsə tsə'rə fa yi bwe cwèe mandzə ngògi cà ca.>>

⁵ Wo rwišə tsə'rə ntòŋ pwe', nə fak laŋsə tsə'rə nda sè' pwe'.

Gə mandzəə sè yà'a gəgorə pwe' yà'a ye rərəŋ, nə laŋsə cwèe mandzəə sè yà' ka laàn yeŋ.

⁶ Fana bwiŋ pwe'fo' nə ye lù nè Nwii nə fa bwiŋ.

⁷ Mandzə ànə loho ve'ε bæ bùu sè wo ànə sə və də Jon bàptesə wo. Fana Jon duk fa wo də, <<Wèŋ ngwì bù no, tsè' wəŋ ngə'a ndà də wèeŋ caŋ, nə swirə ngə' nè Nwii nè fa bwiŋ nə ε?>>

⁸ Wèeŋ gə yusə aco yà' ni tsok də wèŋ bwi fa bup awèŋ ŋkwèŋ laŋ. Wèeŋ kà də wèeŋ sə tsərə də aco wèŋ swirə ngə wèŋ sə dūhə na də, <Tàcici àvès à ye Abràham> duk. Bəsə mü tsok fa wəŋ də, aco Nwi jəŋ liis yè'e, nə gə fa Abràham bwe bæ zeŋ sè'.

⁹ Yuk-a. Njəm nə nòsə kük ngògwè' mək tu sə mbwè. Tu nè fòpwe' nè nà' ka-a ntò' sè bəbòŋ zəm, wo gwe' mak nà' sè nze, nə te' tɛŋ gesə nà' sè misə.>>

¹⁰ Bùu sè wo ànə yuk ncèp ènə fek yi duk də, <<Aco vès gə ngə'a yè'sə va?>>

¹¹ Jon tsok fa wo də, <<Ŋwè nè wù tse' cəək nini ba, wù fa ŋwè nè yi ka mò'fis tse' mòk. Ŋwè nè wù tse' zəzə, wù gapsə wəŋ ŋwè nè yi ka tse'.>>

¹² Bùu sè wo à ye ngàa ko mbàam tas mok à vè, duk də Jon bàptesə wo. Wo fek Jon nə də, <<Cicà, vèses gə va?>>

¹³ Yi tsok fa yà'wèŋ də, <<Kà də wèeŋ jəŋ casə fe'lə mbàam ŋwè nəmòk bæ mfip duk.>>

¹⁴ Sojàa mok wèŋ à vèə, nə fek yi sè' duk də, <<Vès yàvès ε? Vèses nə gə va?>> Jon tsok fa yà'wèŋ duk də, <<Kà mbàm ŋwè nəmòk bæ ŋəŋ fep jə, nə kà ŋwè nəmòk wà na'tse'. Mbàam ŋwə àwèeŋ kəkərè bohòwèŋ>>

¹⁵ Bwiŋ ànə sə kük ŋkum ngà gèm bwiŋ nè Nwi à kək də yi nə tum nə, fana wo à yə Jon, wo ye ngòtsərə də kàmok a yi nə àlè.

¹⁶ Yi duk fa yà'wèŋ duk də, <<Mù sə baptesə mègù wəŋ yàm bæ ndzəp, nə yeè nə də, ŋwè nəmòk nè yi yam casə mü nə və, nè mü ka kəkərè ngòfirə fa yi kùungup ye yeŋ. Yi nə baptesə wəŋ bæ Yòŋsə nè Rərəŋ, nə ye bæ mis.

¹⁷ Yi tse' wàam nzaŋ ye ndzə bohòyi ngòcis nzaŋ bæ zeŋ. Yi nə cis wes nzaŋ sə, nə nèm̄sə yà' mü tapə, nə tɛŋ dzədzəə sə sə mwwe' mis nè nà'a kà liigə.>>

¹⁸ Jon à sə tɛp ke' bwiŋ bæ mandzə zəzok məm̄və'nè yi sə tsòho fa wo Ntirə nè Bəbòŋ nə.

¹⁹ Yi à cèp bohòŋkum Heròsə' də nà' gù bup wùriŋ bùusə nà' ànə jəŋ Heròdiya nè yi à ye ngwe moma ye Filip. Herònə à gù bum mok sè yà' à bup sè'.

²⁰ Yi ànə gə fe'lə yumòk nè nà' bup casə cù sè'. Yu nè yi ànə gə nə, à ye də yi à ko lok Jon mü ndapndzəmè.

²¹ A ye ngə Jon bàptesə mè bwiŋ pwe', fana Jisòs və, Jon baptesə yi sè'. Jisòs ànə sə gə priya fana ntòbu muhu to.

²² Fana Yòŋsə nè Rərəŋ tsoŋ mubu co kəkəbūŋ. Nwi cèp vesə mubu duk də, <<Wù mo àm nè mü dzəm wu sə ntùè mü. Mü kwa bohòwù wùriŋ.>>

Tàcicii Jisòs

(Mat. 1:1-17)

²³ Jisòs à yèto fàak ye ngə yi co luumngòŋ hum te'. Tàcicii ye à ye məm̄və' nè'e.*

²⁴⁻³⁸ Adàm nə ye mo Nwi. Set ye mo Adàm. Enos ye mo Set. Kàyinàn ye mo Enos.

* **3:23 3:23** Wo-à be'lə ngə sè 24 kə dzen 38 yè'e mwwe' mò'fis bùusə yà' sə taŋsə tàcici wèŋ bæ mandzə nè bù Yamba wèŋ. Ghà nè wo à còm to ŋwàk nè'e à ye ngə bwiŋ sə taŋsə liŋ tàcicii awo nə sə yetə bæ nè yi cu ntòŋwum, nə sə taŋ foho lo maŋkwèŋ tèè kə dzen mü ni' tàcici nə yi-à yèto. Bù Yamba wèeŋ ta yetògə yàwo bæ nè mantombi nə kə ləse bæ nè yi cu ŋwum mvə'nə vès a com yè'e.

Màhalali ye mo Kàyinàn. Jarè ye mo Màhalali.

Enòk ye mo Jarè. Mètuselà ye mo Enòk. Lamèk ye mo Mètuselà. Nuà ye mo Lamèk. Shem ye mo Nuà. Arfasà ye mo Shem. Kàyinàn ye mo Arfasà. Shelà ye mo Kàyinàn.

Ebà ye mo Shelà. Pelèk ye mo Ebà. Ru ye mo Pelèk. Serù ye mo Ru. Nahòye mo Serù. Terà ye mo Nahò. Abrahàm ye mo Terà. Azik ye mo Abrahàm.

Jàkop ye mo Azik. Judà ye mo Jàkop. Perè ye mo Judà. Hèsròn ye mo Perè. Arni ye mo Hèsròn. Adimin ye mo Arni. Aminadàp ye mo Adimin. Nasòn ye mo Aminadàp.

Samòn ye mo Nasòn. Bowàs ye mo Samòn. Obè ye mo Bowàs. Jesi ye mo Obè. Devid ye mo Jesi. Natàn ye mo Devid. Matatà ye mo Natàn. Menà ye mo Matatà. Meleyà ye mo Menà. Eliyakim ye mo Meleyà.

Jonàm ye mo Eliyakim. Jòsep ye mo Jonàm.

Judà ye mo Jòsep. Simiyòn ye mo Judà. Levi ye mo Simiyòn. Mátat ye mo Levi. Jorim ye mo Mátat. Eliyezè ye mo Jorim. Josuwà ye mo Eliyezè. Er ye mo Josuwà. Elmadàm ye mo Er. Kosàm ye mo Elmadàm.

Adi ye mo Kasàm. Melki ye mo Adi. Neri ye mo Melki. Shèyatiyè ye mo Neri. Zèrubabè ye mo Shèyatiyè. Resà ye mo Zèrubabè.

Joanàn ye mo Resà. Jodà ye mo Joanàn. Josèk ye mo Jodà. Semèn ye mo Josèk. Mátàtiyà ye mo Semèn. Maat ye mo Mátàtiyà.

Nagè ye mo Maat. Esli ye mo Nagè. Nahùm ye mo Esli. Emòs ye mo Nahùm. Mátàtiyà ye mo Emòs. Jòsep ye mo Mátàtiyà.

Janè ye mo Jòsep. Melki ye mo Janè. Levi ye mo Melki. Mátat ye mo Levi. Heli ye mo Mátat. Jòsep nè yi à ye mo Heli, yi à ye ñwè nè bwiñ sè tsərə də yi tɛ'ɛ Jisòs.

4

Satà Mùmsə Jisòs

(Mat. 4:1-17; Mak 1:12-15)

¹ Jisòs à bwi foho vè mvwe' ndzəp Jòridàn nga yi rwi bə Yònsə nè Rərəñ. Fana Yònsə nè jə lo yi mvwe' səmək sə ngəà.

² Satà nè yi ñkum ze' nè ànə mumsə yi mvwe' yà'sə nùumbu hum kwè. Mvək ànə à ye, yi kà yumok momjo zə lok, fana njè yanj yi nga nùumbu sè hum kwè sə mée.

³ Satà nè cep bohòyi duk də, <<A ye-a nga wu mo Nwi, wu cep-a bohòlis nè'e nga nà'a bəñ bəñ nga wu zə.>>

⁴ Jisòs duk fa nà' də, <<Wo à còm nònsə ndzənə ñwək Nwi duk də, <Kaco ñwè cum megu bəñ ñàan zuzə yer.> >>

⁵ Satà jə lo yi mɔ tu nda nəmòk, nè ñiñ fa yi lak sè sə nzenğòñ pwe' kè' mò'fis.

⁶ Yi duk də, <<Mɔ nè fa wu ñàñ bə lak yè'sə nè ye ghàak sè fòpwe'. Nwi ànə fa yà' pwe' ndzə bohòmù yi, nè yeè nè də, mù tse' ñàan sè ngòfa yà' bohòñwè nè ntəm àm dzəm.

⁷ Bum ye'sə pwe' nè ye yò, nga wu kuksə-a mɔ.>>

⁸ Jisòs duk də, <<Cu ndzənə ñwək Nwi nè də, <Ñwè tse' ngòkùksə Tà nè yi Nwi ye, nè fak megu sè' bohòyi yiyi.> >>

⁹ Satà jə lo Jisòs mɔ Jòrosalèm, nè kə tes yi mɔ ndündap Nwi nè ghanj nè mvwe' sè yà' sap cəsə. Yi duk fa Jisòs də, <<A ye-a də wu mo Nwi, wu li gbɔ tsoonj mɔ ndündap fəñj.

¹⁰ Yà' cu ndzənə ñwək Nwi də, <Nwii nè fa masinjaa ye ñàñ ngòjə ñkərə bohòwù.>

¹¹ Yà' cu nja sè' də, <Wo nè kotse' wu mɔtsə bə bo awo, ya wu nè kà kù nè kù ta.> >>

¹² Jisòs duk fa nà' də, <<Wo də, <Wù ka tse' ngòbɔə ja'a Tà nè yi Nwi yòtse'.> >>

¹³ Satà nè ànə mumsə wes Jisòs ve'nə, fana yi me'rə tse' nà' ghar.

¹⁴ Fana Jisòs bwi foho lo mvwe' nzenğòñ Galili. Ñàan Yònsə nè Rərəñ à ye bohòyi. Bwiñ anə yuk wes nzu Jisòs mvwe' t'ò'o lak yà'sə pwe'.

¹⁵ Yi a sə yə'rə bəñ sə mɔmvwe' ndap piriya bəñ Jus wèñ, fana bwiñ pwe' sə kuksə yi.

Bəñ Sə Mvwe' Lak Nazàre

Bəñ Jisòs

(Mat. 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Jisòs ànə bwi foho lo mɔ Nazàre, lak sè yi ànə kuk fo'. A ye nùumbu dzə bəñ Jus, yi lo mɔ ndap piriya, sè' mvè'nè yi ànə sə lo mantombi. Yi lokok təəñ mɔtsə, nè tanj ndzənə ñwək Nwi. ¹⁷ Wo ànə fa yi ñwək lzayà, nè yi ànə ye ngà tsòhòbum Nwi. Yi fiñ, nè muk ñwək nè, nè ye mvwe' sè wo ànə còm nja də,

¹⁸ <<Tà Nwi a fa mɔ yònsə ye,

bəusə yi a cok fis mɔ də mɔ tsoho fa Ntirè nè Bəbonj bohòbà ngəa jìñ wèñ.

Yi a tum mɔ də mɔ kə tsoho fa bəñ sè wo cu ndapndzəm də wo nè fis me'rə wo.

Mɔ tsok fa bə ngəa ntwilis wèñ də wo nè ye bum səmək.

Mɔ fiñ me'rə bəñ sè wo cu bə ngə'.

19 Nə tsok fa bwiŋ də lùmŋgòŋ nə Tà Nwii nə kə luŋsə bùu ye wèŋ nə wə laŋ.>>

20 Yi ànə taŋ mesə ve'nə fana yi lok nà', nə fa nà' bohòŋwə nə yi tesəgə mùmvwè' ndap piriya nə, nə cum tsoŋ nze, nə ye ŋgòtsòho. Bùu sè wo ànə ye mùmvwè' ndap piriya nə wèŋ à sə kùk tse' mègù mok yi.

21 Yi ye ŋgòtsò' fa bùu sè də, <<Yusè yà'a ndzənə ŋwàk Nwi sè bùuŋ vè ntinə zinə mùmvwè'nə wèŋ yuk ŋga mù ta yè'sə.>>

22 Bwiŋ à kwa bohòyi, bə lələm ncèep sè yà' à sə tesə kə cùhù yi. Wo sə fe'rə də, <<Nè'e ka mo Jòsep ye àlè?>>

23 Jisòs duk fa wo də, <<Mù riŋ də wèeŋ nə mak fa mù gbù' nè'e də, <Ŋgà ncèp, gũŋsə-a ni' yò.> A yà'a də, <Wu gù bum sè vès a yuk də wù a sè gù yà' mvwe' lak Kàpanùm yà'a, mù ntòl'à wù fèeŋ sè'.> >>

24 Yi duk fa fe'lə wo də, <<Mù sè tsə' fa wèŋ nə zinə də, bùu sè mù ntòlak kà ŋgà tsòhòbum Nwi nə yi tesə sè' mvwe' ntòlak ànə co yumok jəgə.

25 Mù sè tsə' fa wèŋ zinə də, ghà nə Alajà à cu fo' nà'a, bàa yepmfə à ye mvwe' lak Izùre ŋkùuŋntèŋ. Mvə̀k nə mbàŋ à sə kà ligə mənə lùumŋgòŋ te' bə bwes fana, njè ko nzeŋgòŋ nə pwe'.

26 Nwi ànə ka Alajà bohòbàa yepmfə avès ŋgòfa yi zuzə sè' tum, yi à tum lònà' bohòŋwà ŋgwemfə nə mvwe' lak Zarefà nə mvwe' nzeŋgòSidòŋ.

27 Ŋgàa kuturu ànə ye mvwe' lak Izùre sə' ŋkùuŋntèŋ mùmvkə nə Alasà ànə cum fo' nà'a. Fana yi ànə ka ŋwə̀ avès nə mò' fis gũŋsə, yi à gũŋsə mègù Namàn nə yi ŋwə̀ Siriyà.>>

28 Bùu sè wo ànə ye mùmvwè' ndap piriya anə, à yuk bum sè Jisòs à cèep fana ntəm cəp wo nəbəp.

29 Wo lokok, nə soŋ dapsə fis muntòlak anə, nə jəŋ lo yi mù tu nda nə wo a ci lak awo mbwa, ya wo dusə mak tsoŋ lo yi sə bamə anə.

30 Fana yi swe'e tesə ndzə bohòwo anə, nə gi ca mutsətsə'rəə wo anə nə lo yuye.

Jisòs Bè'fis Yòŋsə Ze' Ndzə Ni'i Nwə̀ Nəmòk
(Mak 1:21-28)

31 Jisòs à lòmvwè' lak Kàpanùm nə mvwe' nzeŋgòGalili, fana yi sə yə'rə bwiŋ fo' nùmbu dzə.

32 Wo à mərə pwe', bùusə ncèp nə yi à sə cèp nə, à ye nsàp nə nje zok bə ŋàŋ.

33 Nwə̀ nəmòk ànə ye mù ndap piriya anə, nə yi à tse' yòŋsə ze' ndzə ni' yi. Yi cəp torə fis bə ŋàŋ duk də,

34 <<Háva', Jisòs nə mvwe' lak Nazàre, wù tse' yà vesùwèŋ nɛ? Wù vè yè'sə ŋgòzə

ves à? Mù riŋ wu bəboŋni, wu mo Nwi nə wu rəreŋ nə.>>

35 Jisòs ghamse yòŋsə nə, nə duk fa yi də, <<Lok cùu yò, nə ca tesə ndzə ni' ŋwə̀ ènə.>> Ze' nə bwi' mak ŋwə̀ nə sə nze, nə tesə gesə lo, nə kà yi yumok gù.

36 Bwiŋ à mərə ŋkùuŋntèŋ, nə sə fe'rə ke'ca də, <<Háva', yè'sə yà ve'nə è? Nwə̀ nè'e sə cəp bə ncèep sè yà' tse' ŋàŋ, fana yòŋsə ze' sə tesə ndzə ni' bwiŋ.>>

37 Fana nzu bum sè Jisòs à gù yè'sə yuhu lo mvwe' nzeŋgòànə pwe'.

Jisòs Gũŋsə Ŋgàa Yiyəŋ Ŋkùuŋntèŋ
(Mat. 8:14-17; Mak 1:29-34)

38 Jisòs à mè'rə mù ndap piriya anə, nə lo mù nda'à Saimù. A ye ŋga mali Saimù nə sə ya yiyəŋ wùriŋ. Fana wo tsok fa Jisòs bə zeŋ.

39 Yi lo kə təeŋ ŋgə kèe nà', nə cəp bohòyiya nə. Yiya nə à mè'rə yi ghà nà'nə. Yi lokok, nə lap fa wo zuzə.

40 Nùm à co, fana bùu sè wo à tse' ŋge' awo sè wo à tse' yiyəŋ zok zok jə və yà' wèŋ bohòJisòs. Yi jweŋ wo bə bo ye, fana yiyəŋ awo me.

41 Yòŋsəə ze' wèŋ à sə tesə ndzə ni' bwiŋ ŋkùuŋntèŋ, nə sə cəp sa'rə də, <<Wu mo Nwi.>> Jisòs ghamse yà'wèŋ də yà'wèeŋ kə cəp, bùusə wo ànə riŋ də a yi Nkum ŋgà gèm bwiŋ nə Nwi ànə kak də yi nə tum və nə.

Jisòs Tsòho LòNzak Nwi Mvwe' Nzeŋgòŋ Galili Pwe'
(Mak 1:35-39)

42 Tsok à reŋ, Jisòs mè'rə ntòlak nə, nə lo mvwe' səmok yiŋyi. Bùu sə wèŋ ye ŋgòláp yi. Wo ànə ye yi fana wo lap mandzə ŋgògù də yi kà ló.

43 Yi duk fa yà'wèŋ də, <<Mù tse' ŋgòtsòho lòNtirè nə Bəboŋ nə nà'a bə gaŋ ŋkum Nwi nə mvwe' buhu lak mok sè'. Bəsə yà'a yusə Nwi a tum mù də mù gù sə.>>

44 Fana yi sə tsoho ke' lo mənə ndap piriya wèŋ mvwe' nzeŋgòŋ Jùdiyà nə pwe'.

5

Jisòs To Bù Ŋgàa Fàak Ye Sə Mantombi Kwè

(Mat. 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 A ye nùmbu mòk ŋga Jisòs tə ŋgə təm Jènesarè fana bwiŋ kə rwiŋ fo' ve'e fak fak. Bwiŋ sə nik kəep lo ŋgə ni' yi, ŋgòyuk ncèp Nwi.

2 Jisòs ye ŋga ŋgwes tə ŋgə təm anə ba ŋga ŋgàa ko fuk wèŋ ànə tes yà', nə lo ŋgòcùk ram awo.

3 Yi ni lo sənə ŋgwes nə Saimù ànə tse' nà' yi, nə duk nà' də nà'a bwi' gesə ŋgwes

nə mvwe' n̄gʷ ndzəp nə momjo. Fana yi cum ca, nə sə yə'rə b̄ū sə.

⁴ Yi à mèsə yəyərè nə fana yi duk fa Saimù də, <<Bwi' lo n̄gʷes nə mvwe' sè ndzəp n̄ cəco ya wej n̄ge' yòo gesə ram sə ndzəpè, nə ko fuk.>>

⁵ Saimù duk fa yi də, <<Tè', vès fuk n̄on̄j tè tsok r̄ēj vès kà fuk n̄ mò'fis ko. Fana b̄ūsə wù c̄ep vè'nə, m̄u nə mak gesə ram nə sə ndzəpè anə.>>

⁶ Wo ànə mak gesə ram nə sə ndzəpè anə, nə ko fuk vè'è n̄əb̄up, ram nə ye n̄ḡot̄in̄.

⁷ Fana wo bak gesə lo fa n̄ge' awo sè bə n̄gʷes mòk nə bo, də yà'a və kə tēsə wo. Wo və, nə rusə n̄gʷes awo sè bə fuk fana yà' ye n̄ḡòc̄əə̄j l̄òsə ndzəpè.

⁸ Saimù ànə yēj nsàp fuk n̄ə wo anə ko fana yi gb̄u t̄əə̄j b̄ə tumf̄ərə kù mantombii Jisòs, nə duk fa nà' duk də, <<Dù lo yuyo, Tà, b̄ūsə m̄u n̄wè n̄ m̄u r̄w̄in̄ b̄ə b̄up.>>

⁹ Saimù bə b̄ūsə sè wo ànə ko nsàp fuk n̄ə'nə ànə m̄ərə vè'è n̄əb̄up.

¹⁰ Fana n̄ge' ye w̄ēj Jem bə Jon, bwe Zebèdi ànə m̄ərə sè'. Jisòs tsok fa Saimù duk də, <<Kà w̄əp, ye j̄əj n̄ḡa' a wu nə kà fuk mòk ko, wu nə sə ko j̄ə və fa m̄u b̄w̄in̄.>>

¹¹ B̄ūu sè bwi' lo n̄gʷes sə ndzə n̄gʷ ndzəp anə, nə mak n̄on̄sə yà' m̄umvwe' anə, nə be'lo Jisòs.

*Jisòs Mèsə Fa Ngà Kuturu Yiya Ye
(Mat. 8:1-4; Mak 1:40-45)*

¹² Jisòs ànə cum bə lak mòk fana n̄wè n̄ḡà kuturu ye yi n̄ḡa yiyāj nə à wes yi vè'è pwe' n̄ə pwe'. Yi ye Jisòs, fana yi gb̄u bu'rè kù mantombii nà', nə l̄ēj nà' də, <<Tà, a b̄o-a wu co wù tēsə m̄u na, wù ḡu fa m̄u yiya àm nè'e me.>>

¹³ Jisòs fis bo, nə jw̄ēj nà' bə zēj, nə duk də, <<Mù dzəm laj, yiya yònə nà'a me.>> Yiya ye nə à mè mègù fo' sè' ghà ànə.

¹⁴ Jisòs tip̄sə yi də, <<Nə kà n̄wè n̄əmòk tsè' fa, du mvwe' n̄ḡà fa satikà' ya yi nə kùk ja'a wu, fana wù fa f̄əfa mv̄ə'nə Musi ànə duk n̄ḡòni də yiya nə mè laj.>>

¹⁵ Fana nzu n̄ə də Jisòs ḡu yu yè'sə yuhu lo n̄k̄ūn̄t̄ēj, man̄ḡon̄ tēsə və n̄ḡòyuk bum sè Jisòs à s̄ə s̄òho, nə ye n̄ḡòfek yi də nà'a mesə fa wo yiyāj awo.

¹⁶ Fana yi sə loho yuye n̄ḡəà kàkè' n̄ḡol̄ēj p̄iriya.

*Jisòs Ḡə̄jsə N̄wè Nə
Yi A B̄u'rə*

(Mat. 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ A ye n̄umbu mòk n̄ḡa Jisòs sə yə'rə fa b̄w̄in̄ nc̄ep Nwi, fana b̄ūu Faràsi bə b̄ūu sè wo yə'rə fagè b̄w̄in̄ l̄ūuk Nwi à ye mutsətsə'rəə wo. Wo ànə tēsə və pwe'

mvwe' nzen̄ḡon̄ Galili, J̄udiyà, bə ntòlak J̄òrosalèm. N̄əan̄ Tà Nwi à ye bohòJisòs n̄ḡòmèsə yiyāj.

¹⁸ B̄ūu s̄əmòk b̄ək və n̄wè n̄əmòk m̄unə dak, nə yi à tse' yiya n̄ə nà'a b̄u'règè b̄w̄in̄. Wo lap mandzè n̄ḡon̄isə lo yi m̄u nda' à anə mantombii Jisòs.

¹⁹ Busè man̄go b̄w̄in̄ à ye w̄ur̄in̄ fana wo kà mandzè n̄ḡòjè l̄òyi m̄bwa tse'. Wo b̄ək kòk lo n̄ḡa yiya n̄ə m̄u nd̄undap, nə cok tosə mvwe' sè Jisòs t̄ə s̄ə, nə le' gesə tson̄ n̄wè n̄ə kù mantombii Jisòs mutsətsə'rəə b̄w̄in̄ anə.*

²⁰ Jisòs à yə də wo tse' dzədzəm n̄ə də aco yi ḡu yiya n̄wè n̄ə me. Yi duk bohòjwè n̄ə yi kà gigè n̄ə də, <<Mo àm, m̄u swifa wu b̄up yo laj.>>

²¹ B̄u' n̄ḡàa yə'rè l̄ūuk Nwi w̄ēj bə b̄ūu Faràsi w̄ēj à yu' vè'nə wo ye n̄ḡon̄jw̄ərə k̄e'cà də, <<Nè'nə ndà n̄ə yi sə b̄upsə l̄in̄ Nwi è? Kaco n̄wè swifa n̄wè b̄up yēj, mègù Nwi ȳīȳi.>>

²² Jisòs à ri bum sè wo ànə sè tsərə sè nt̄ūu wo vè'è pwe', nə fek wo duk də, <<W̄ēj s̄ə tsərə bum yè'sə s̄ə nt̄ūu w̄ēj vè'nə b̄ūu yà?>>

²³ Co johò gha' yè'e n̄ə n̄ḡòduk də, <m̄u swi fa wu b̄up yòlan̄>, kè n̄ə n̄ḡòduk də, <Lòkok mutsə, nə gi lo yuyo> è?

²⁴ Fana m̄u nə ni fa wēj də m̄ūu mo n̄wè, m̄u tse' n̄əj s̄ə nze n̄ḡòswifa b̄w̄in̄ b̄up awo.>> Fana yi duk fa n̄ḡa' n̄ə yi kà gigè n̄ə də, <<Mù duk wu də lòkok, nə te' kà yò, nə lo la' à wù.>>

²⁵ Yi à c̄ep vè'nə fana n̄wè n̄ə lokok t̄əə̄j kù mantombii wo ghà ànə. Yi te' lim b̄ək kà ye, nə lo yuye m̄u nda' à yi, nə sə kuksə lo Nwi.

²⁶ B̄w̄in̄ ànə m̄ərə vè'è n̄k̄ūn̄t̄ēj, nə w̄əp n̄əb̄up, nə kuksə Nwi duk də, <<Vès yə nsàp man̄ḡə̄jḡēj mòk nt̄inə.>>

Jisòs To Levi

(Mat. 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Yè'sə a mè fana Jisòs tēsə lo, nə kə ye Levi n̄ḡa ko mb̄am tas mvwe' sè yi f̄akgè fo'. Jisòs duk fa yi də, <<Bè' və m̄u.>>

²⁸ Levi n̄ə lokok, nə me'rə bum f̄aak ye pwe', nə be' lo Jisòs.

²⁹ Fana Levi n̄ə à kè ḡu fa Jisòs dinà n̄ə ghan̄ m̄u nda' à yi. N̄ḡàa ko tas w̄ēj ànə və, b̄ə b̄w̄in̄ n̄k̄ūn̄t̄ēj, nə s̄ə z̄u z̄u fo'.

³⁰ B̄ūu Faràsi bə b̄u' awo mòk sè wo b̄u' n̄ḡàa yə'rè l̄ūuk Nwi w̄ēj ànə ye vè'nə wo fek n̄ḡàa f̄aak Jisòs də, <<W̄ēj s̄ə z̄u be'lə wēj n̄ḡàa ko tas n̄ə ye b̄ə b̄u' n̄ḡàa ḡu b̄up w̄ēj b̄ūu yà?>>

³¹ Jisòs duk f̄əsə fa wo də, <<B̄ūu sè wo ka yiyāj tse', wo kà doktā l̄əpḡè, a l̄əpḡè doktā n̄wè n̄ə yi s̄ə yaya.>>

* 5:19 5:19 Ye M̄atiyò24:17

³² Fana mù a ka njo bùu sè kèkàrè wèñ vè, mù a vè ngòto bù ngàa gù bup wèñ, ya wo nè kupsè ntum awo, nè bwi fa bup awo ñkwèñ.>>

Nzak Dzè Zuzu NgòKüksè Nwi
(Mat. 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Bùu sèmok à fek Jisòs dè, <<Ngàa fàak Jon dzègè zuzu kèkè', nè sè gu piriya, nè ye dè ngàa fàak bùu Faràsi wèñ gùgè sè' ve'nè, ngàa fàak yòsè zu nè sè no nùumbu pwe' bùu yà le?>>

³⁴ Jisòs fek wo dè, <<Aco wo duk fa bùu sè wo vè mvwe' sè wo sè zu gù dè yà'wèñ dzè zuzu nga ndugù nè cu fo' nùumbu yà'sè à? Ka ve'nè sè yeñ.

³⁵ Nè yeè nè dè, mvèk nèmòk cu nè wo nè jəñ gesè lo ndugù nè, fana bùu sè nè dzè zuzu mvèk ànè.>>

³⁶ Jisòs mak fa wo gbù' nè'e dè, <<Kaco ñwè sa jəñ cèk nini nè fi, nè te' lok cèk nè zəm bə zeñ yeñ. A ye-a ve'nè, cèk nè fi nè nè sarè ghasè cèk nè zəm nè, fana yà' kà kàrà.

³⁷ Kaco ñwè nèmòk kep gesè dzè rùk sənə bès nè zəm yeñ. A ye-a nga yi gù ve'nè, dzè rùk nè nè duk, nè vok bès nè, rùuk sè maha wà, bès nè bup sè' wà.

³⁸ Hai', ka ve'nè yeñ, gèsè rùuk sè fi sənə bès nè fi.>>

³⁹ Jisòs duk fe'lə sè' dè, <<Ñwèe no-a rùuk sè zəm, fana yi nè kà ngòno rùuk sè fi dzəm. Anè bonj ghak gu yi mok rùuk sè zəm sè.>>

6

Jisòs Cèp Bə Nzak Nùumbu Dzè
(Mat. 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Jisòs à gi cà mvwe' nzum nzanj mok nga a nùumbu dzè. Ngàa fàak ye kəp tu nzanj mok, nè sè nuk yà' ndzə bohòwo, nè sè zu mvèəm nzanj sè.

² Bùu Faràsi sèmok fek wo dè, <<Lùk avès ka dè ñwèe fak nùumbu dzè dzəm, wèñ sè kəp nzanj nga a yà'sè fàk bùu yà?>>

³ Jisòs fek wo duk dè, <<Wèñ ànə ka yusè Devid bə bùu ye wèñ ànə gu taan nga njè sè ya wo yuk à?

⁴ Yi à ni lòmù nda'à Nwi, nè jəñ zuzuu sè wo à jə vè ngòkwəsə Nwi bə zeñ, nè zu yà', nè fa bùu ye wèñ yà' sè'. Wo à zu ve'nè nga lùk sè bèñ dè kaco ñwè zu yeñ, tse'nga wu ngà fa satikà' ñkuñ.>>

⁵ Jisòs cep ləsè ncép nè dè, <<Mùu mo ñwè, mu Tà bə nùumbu dzè nè mù.>>

Ñwè Nè Yi A Kpu
Bo Ma Mò'fis

(Mat. 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ A ye nùumbu dzè nèmòk sè', Jisòs lo mu ndap piriya ngòtsòho fa bwiñ ncép Nwi.

Ñwè nèmòk à ye mtsətsə'rə wo anə nè bo ye ànə kpu ma mak.

⁷ Anə ye mvèk ànə bù ngàa yə'rè lùk Nwi bə bùu Faràsi sè wo à ye fo' sè kək gosè ke' Jisòs. Wo à sè kù' ngòko yi bə nzak dè yi gù fàk nùumbu dzè.

⁸ Fana Jisòs riñ yusè wo à sè tsərə sè ntuu wo sè, nè duk fa ñwè nè bo à kpu yi nè dè, <<Lokok təəñ vè mantombi fəñ.>> Ñwè nè lokok təə megu sè ve'nè.

⁹ Jisòs duk fa wo dè, <<Mù sè fek yè'e wèñ duk dè, lùk avès sè dzəm dè vesuwèñ gu nùumbu dzè yà? Nà' sè duk dè vesuwèñ tèsə ñwè kə a yeñsə yi ngə' è? Nà' sè duk dè vesuwèñ gem yòñsə ñwè kə a mesə nà' è?>>

¹⁰ Fana yi kək dzooñ yak wo pwe', nè duk fa ngà yiya nè dè, <<Nèp fis yak kwij yo sə.>> Ñwè nè à gù sè ve'nè fana bo ye sè guñ.

¹¹ Bùu sè ànə jok ve'e wùriñ, nè sè cep ke' ca mtsətsə'rə wo yusè aco wo ko Jisòs bə zeñ.

Jisòs Swè'fis Bùu Ye Mok
Hun-ncòp-ba
NgòYe Ngàa Ntum

(Mat. 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Anə ye mvèk ànə fana Jisòs kok lo mu tu nda nèmòk, nè leñ Nwi. Yi leñ ve'e, tè tsok reñ, yi kà lo dzəm.

¹³ Tsok à reñ fana, yi to benə ngàa fàak ye sè wèñ mvwe' mò'fis, nè cək fis jəñ bwiñ hum-ncòp-ba, nè to yà'wèñ dè ngàa ntum.

¹⁴ Liñ bùu sè yi à cokfis sè, à ye Saimù nè yi à fa nà' liñ dè Pità bə moma ye Andrù, Jem bə Jon, Filip bə Bətòlòmì,

¹⁵ Mاتیو, bə Tomos, Jem mo Alfòs bə Saimù nè wo ànə to yi dè Iskar,

¹⁶ Judàs mo Jem bə Judàs Iskarəyà nè yi ànə señ Jisòs.

Jisòs Tsòho Nza' Nwi
(Mat. 4:23-5:12)

¹⁷ A ye nga Jisòs tsoñ tèsə vè mu tu nda nè, fana yi kə təəñ mvwe' nèmòk nè à ye fo' rəəm. Yi à ye fo' bə ngàa fàak ye wèñ ñkəuñntəñ. Fana bwiñ tèsə vè mvwe' nzeñgòñ Jüdiyà bə ntòlak Jòrosalèm, nè ye ntòlak Tayà bə Sidòn sè yà'a ngə ndzəp, nè kə manj fo'.

¹⁸ Wo ànə vè ngòyuk yusè Jisòs anə sè yə'rə, nè ye ngòlèñ Jisòs dè nà'a mesə fa wo yiyaj awo zok zok sè yà' sè ya wo. Bùu mok à ye fo' sè wo à tse' yòñsəə ze' sè yà' sè fa wo ngə' fana Jisòs bə'fis fa wo yà'.

¹⁹ Fana bùu sè pwe' sè lap mandzè ngòjwè yi, bùusè njan ànə sè tèsə ndzə ni' yi, nè sè mesə fa wo yiyaj awo.

²⁰ Jisòs à kək ngàa fàak ye, nè duk dè, <<A reñsi bohòngàa jìñ wèñ, bùusè tse' ganj sè Nwi nsàap bùu yè'sè.

21 A reŋsi bohòbùu sè njè sè ya wenj nga'a, bùusè wèen nà ze' ntsəmòk. A reŋsi bohòwènj sè wènj sè wa nga'a bùusè wèen nà ywi ntsəmòk.

22 A reŋsi bohòwènj sè bwiinj nà bej wenj, nà sè be' wenj, nà yak wenj, nà cep bum sè bup bohòwènj bùu mù nà mù mo njwè.

23 A ye nga wo gù wenj ve'nà, wenj kwa, nà sè kanj dzenj, bùusè wèen nà tse' lèlè' mubu nkàunntènj. Wèenj rinj sè' dè, tàcicii bùu yè'sè wènj ànè gu ngàa tsòhòbum Nwi wènj sè' ve'nà.

24 <<Fana anò bup wesè bohòwènj ngàa ghàk ve'e wùrinj, bùusè wènj a yuk wes lùm ma njàwènj lanj.

25 Anò bup bohòwènj sè wènj cu nga'a zəze', bùusè njèe nà yanj wenj ntsəmòk. Anò bup bohòwènj sè wènj sè ywi nga'a, bùusè wèen nà te' nà wanj nùmbu mòk.

26 Anò bup bohòwènj sè bwiinj pwe' sè gènj to linj awènj bàbònj, bùusè yà'a sè' mùmrvè'nè tàcici awo wènj à sè gènj linj bù ngàa mrvwès sè wo à duk dè wo ngàa tsòhòbum Nwi sè' ve'nà.

Dzəm Bùu Sè Wo Bènjgè Wu (Mat. 5:43-48, 7:1-5, 12)

27 <<Nə yeé nà dè, mù sè cèp bohòwènj sè wènj sè yuk yusè mù sè cèp ye'e dè, dzəm bùu sè wo sè bènj wenj, nà sè gu bàbònj bohòbùu sè wo sè dzèenj wenj.

28 Wèenj se bùu sè wo sè yak wenj, nà lanj fa bùu sè wo sè fa wenj ngə' piriya.

29 A ye-a nga njwè nəmòk sam wu mbumbuk, wù tse' fa yi mamòk yi ləp sè'. A ye-a nga njwè nəmòk fep jə cək yò, wù me'rə yi fep jənj cək yònè ndzè tsətsə'rè sè'.

30 Fa ndàanjwè pwe' nà yi lanj yumok bohòwù. A ye-a nga njwè nəmòk jə yumok sè yà'a sè yò, wù kà dè wu fek yi ngòfa fəsə wu yà' duk.

31 Mùmrvè'nè wù dzəm dè bwiinj gu fa wu fana wù gu fa wo sè' ve'nà.

32 <<A ye-a nga wù dzəm bùu sè wo sè dzəm wu, Nwii nà kwasə wu bùu yà? Bùu sè bup wèenj dzəmgè sè' bùu sè yà' dzəm wo.

33 A ye-a nga wù gù bàbònj bohònjwè nà yi gùgè wu bàbònj, Nwi sè wu bùu yà? Bùu sè bup gùgè sè' ve'nà.

34 A ye-a nga wù fəsə fa mègù bùu sè wo nà fəsə fa wu, Nwii nà kwasə wu bùu yà? Bùu sè bup wèenj fəsə fagè bùu sè bup mòk sè', dè ya wo nà tse' fe'lə yà' manjkwènj.

35 Wèenj dzəm lè bùu sè wo sè bènj wenj, nà gu wo bàbònj. Fəsə fa wo, nà kà yà' fek fəsə. Ya wu nà tse' lèlè' mubu nkàunntènj, wù ye sè' mo Tà Nwi nà yi Nwi nà ghanj nà. Nwii gùgè ye bàbònj bohòbùu sè wo kà yi kwasəgè nà ye bù ngàa nkù' wènj sè'.

36 Wèenj sè koksə manzinj bohòbwiinj mùmrvè'nè Tè' awèenj koksəgè manzinj sè'.

37 Fana kà dè wèenj sak njwè nəmòk duk, ya Nwii kà wenj sè' sak. Wèenj kà njwè nəmòk gù bupsè ya Nwii kà wenj bupsè. Swifa bwiinj ya Nwi nà swifa wenj sè'.

38 Fa, ya nga Nwii nà fa wu sè'. Wo nà fa wu bo duk, nga wo bej yà', nà tsərə be'lə mrvwe' mò' fis, mamòk ke'ε lo nze, wù kà mrvwe' nà njgònəmsə tse'. Mvè'nè wù fək fa bwiinj fana wo nà fək fa wu yòsè' ve'nà.>>

39 Anò geŋ fana Jisòs nin fa wo gbù' mòk dè, <<Kaco ngà ntwilis minj fa ngà ntwilis mòk mandzə yenj. A ye-a nga ngà ntwilis nà gu ve'nà, wo nà gbù ni sè wərè wo ba fo'.

40 Kaco mo nà yi sè yə'rə fàk rinj casə njwè nà nà' sè yə'rə yi nà yenj. Yusə dè, a ye-a nga njwè nà yi sè yə'rə fàk mèsə, yi nà rinj kərə megu co njwè nà nà' à yə'rə yi nà.

41 Njə nà wu kàkgè mujep nà jo nà nà' cu mù lisè moma yo, nà swi dè bès tə nà ghanj cu mù lisè wù ye'e bùu yà?

42 Kènə aco wù duk fa to moma yo mòk dè, <Tse' vèsə lis fa mù fis fa wu mujep nà mù lisè wù> nà'a, nga wù sè kà nkwanjkwè bès tə nà mù lisè wù nà'a yə anə va? Wù ngà tè'əŋkup, fis to lə ntòjep nà ghanj mù lisè wù nà'a njurj ya wu nà tse' mandzə nà njgòyə ri nà jo nà nà' cu mù lisè moma yo nà.

Tu Bə Nto'o Ye (Mat. 7:16-27; 12:33-35)

43 <<Kaco tu nà bàbònj zəm nto' nəbup yenj, nə ye sè' dè, kaco tu nà bup zəm nto' nà bàbònj sè' yenj.

44 Bwiinj nà rinj tə bə nsàp nto' nà tə nə sə zəm. Kaco wù kwinj lèmu' mənə ntwinəne' yenj, nə ye dè, kaco wù kwinj pià mənə tə nàk sè' yenj.

45 Njwè nà bàbònj cep fis kokgè ncèp nà bàbònj bùusè ntəm ye bàbònj. Njwè nà bup cèp fis kokgè ncèp nà bup bùusè ntəm ye bup. A ve'nə bùusè cùu njwèe cep fis mègù yusè yà' rwiinj cu sə ntuú njgənjgənj.

46 <<Wèenj togè mù dè Tà, Tà, nà kà bum sè mù sè duk dè wèenj gu gù bùu yà?

47 Njwè nà yi və-a bohòmù, nà yuk yusè mù sè cèep, nà nonjə yà', fana mù tsok fa wenj nsàp njwè nà yi ye nə.

48 Yi co njwè nà yi dzəm njgòci ndap, yi tunj lo sə nze cəco, nà kə yeto kùmndap sə mənə lis. Fana ndzəp rwiinj, nə bwi' ndap nə, nà' kà tsòhò, bùusè yi a ci kùmndap nə bàbònj.

49 Fana njwè nà yi yuk-a ncèp àm, nà kà yà' nònjə, ye dè yi co njwè nà yi à ci ndap ye sə nze wà, nà kà kùmndap bom. Fana ndzəp à rwi, nə bwi' ndap nə, nà' gbù ghà

ànə. Ndap nə à gbù nsàp nə co wù kà cèp to.>>

7

*Jisòs Bə Nkum Sojà Nə
Nwè Lakmvmum
(Mat. 8:5-13)*

¹ A ye nga Jisòs cèp mèsə bum sè yi à tse' ngòcèp nga bùu sè sè yuk fana yi lo mvwe' lak Kapanum.

² Nkwà' nwè sojà mòk nè mvwe' lak Rumà à ye fo' nè yi à tse' nkwen' ye mòk nè yi à dzəm nà' ve'e wuriŋ. Moŋkwèn' ye nə à sə ya ve'e co yi kpə li.

³ Anə geŋ yi yuk nzu bum sè Jisòs à sə gūu, fana yi tum lo nkwa'ha bùu Jus mok wèŋ də yà'a kə duk Jisòs və kə gəŋsə nkwen' ye nə.

⁴ Wo à lòo, nə kə leŋ gbərə Jisòs. Wo duk fa yi də, <<Nwè ènə kùrè co wù tèsə yi,

⁵ bùusè yi dzəm bùu lak avès nkəuŋntèn, nə ci fa ves ndap piriya àvès sè'.>>

⁶ Fana Jisòs bə yà'wèŋ lo. A kə kuəp vè mvwe' ndap sojà nə, fana nà' tumsə nge' ye mok wèŋ də yà'a kə duk fa Jisòs də, <<Tà, kà də wu ye ngə' ngwàŋ duk. Mù kà kəkùrè co wù kə ni mē nda'à mù yeŋ.

⁷ Yà'a yusə yà' gū nkun' mù kà bohòwù mù bə tu am və sè. Cèp mègù lə bə cù fana ya mofàk àm nə nə luŋ.

⁸ Mù rì ve'nə bùusè mù ye'sə nwè nè mù tse' nkwa'ha bùu mok mantombii mù sè mù sè yuk bohòwò sè'. Sojàa mok cu sè wo yukgə bohòmù sè' yo. Aco mù to mòk duk də, Vəə, yi və. Mù duk fa mòk də, Lòfa', yi geŋ. Nə duk fa mali mòk də, Gū yu yè'e, yi gu yà'.>>

⁹ Jisòs à yuk ve'nə, fana yi mərə bohòkwà' nwè nə, nə duk fa bohòbùu sè wo à yù vè yi fo' sè də, <<Mù sè tsə' fa weŋ də, a mègù-a sè mətsetsə'rəə bùu Izùre ma, mù kà nwè nəmòk fo' nè yi tse' nsàp dzədzəm nè nkəuŋ ènə ve'nə ye yuk.>>

¹⁰ Bùu sè nkwa'hwè sojà à tum sè à bwiŋ foho lòo, nə kə ye nga mo ye nə cu mok bèboŋ.

*Jisòs Lòkoksə Mo Nwà Ngwemfə Mòk
Mvwe' Kpə*

¹¹ A ka sap fana Jisòs kə ni mvwe' ntòlak mòk nè wo to nà' də Neèn. Ngàa fàk ye nə ye bùu mok wèŋ nkəuŋ sə be' lóyi.

¹² Yi à kuəp vè mvwe' ncùu nka' lak sə, fana yi ye nga wo sə bèk vè vèŋ nwè nəmòk nè ma ye à ye nwà ngwemfə. Nwà nè'nə à tse' mègù mo nè mò'fis ènə nga nà'a nwəmbam. Bwiŋ nkəuŋ à vè ngòtsəpsə yi.

¹³ Tà Jisòs à yə nwà nə, nə koksə manziŋ bohònà' nə duk fa nà' də, <<Tsəp, kà wa.>>

¹⁴ Yi lo, nə kə jweŋ nkùp nè vèŋ nwè nə cu ca nə. Bùu sè wo à sə bèk tse' nkùp nə wèŋ à foho təəŋ, fana yi duk də, <<Wà'hwè, mù sè cèp bohòwù də, yəə nə lokok.>>

¹⁵ Nwè nə à lòkok cu mətsetə, nə ye ngòcèp cù. Jisòs jəŋ yi, nə fa yi bohòma ye.

¹⁶ Wəə à ko bwiŋ pwe' fana wo kuksə Nwi. Wo sə duk də, <<Ngà tsòhòbum Nwi mòk nè ghan' tèsə mətsetsə'rəə vesùwèŋ laŋ. A ye'sə də Nwi a vè ngòtesə bùu ye wèŋ.>>

¹⁷ Nzu bum sè Jisòs à gū ye'sə à yuhu mvwe' nzeŋgòŋ Jüdiya nə ye lak sè yà' kuəp Jüdiya pwe'fo'.

*Jon Tumsə Ngàa Fàak Ye
NgòFek Jisòs Yumok
(Mat. 11:2-19)*

¹⁸ Ngàa fàak Jon wèŋ ànə yuk bum sè Jisòs à sə gūu fana wo və, nə tsok fa Jon. Jon to ngàa fàak ye mok ba,

¹⁹ nə ngə wo bohòTà Jisòs də wo kə fek nà' də, <<Wu yà'sə nwè nè wo à duk də yi nè vəə nə, kə vèes sə kək də yi cu ntòzok e?>>

²⁰ Wo kə dzèŋ bohòJisòs, fana wo duk fa yi də, <<Jon ngà bàptesə bwiŋ tum vè ves də vèes kə fek wu də, wu ye'sə nwè nè wo à duk də yi nè vəə nə, kə vèes kək də yi cu ntòzok e?>>

²¹ A ye mègù sè' mvək ànə fana Jisòs gəŋsə bù ngàa yiyaŋ wèŋ nkəuŋntèn, nə be'fis ze' ndəzə ni'1 bwiŋ, nə muk lis bùu sè yà' ànə loho sè'.

²² A kə dzèŋ fana Jisòs duk fa wo də, <<Wèŋ du, nə kə tsok fa Jon yusè wèŋ yuk, nə ye sè wèŋ ye bə lis awèŋ. Bùu sè wo à loho lis wèŋ sə ye fe'lə bum səmok, bùu sè wo ànə sə kà giğè sə gi, ngàa kuturu wèŋ sə gəŋ. Bùu sè wo à loho ntu' wèŋ sə yuk fe'lə bum, mù sè lòkoksə bwiŋ mvwe' kpə, nə sə tsoho fa ngàa jŋ wèŋ Ntirè nè Bəboŋ nə sè'.

²³ Nə tsok ləsə fa yi də mù duk də, reŋsi bohònwè nè yi ka məmərə sè ntuə yi bùu mù tse' lok.>>

²⁴ Ghà nè ngàa fàak Jon sə à bwi foho lòfana Jisòs ye ngòtsòho fa bùu sè fo' bə liŋ Jon nə. Yi sè cep də, <<Wèŋ ànə lo ngəà fa' ngòkə ja'a yà? A ye ngòkə ja'a nwè nəmòk nè yusè bwiŋ cèep, yi sə dzəm ke' gu yusè wo sè cèep sə nduk à? Ka lə ve'nə yeŋ.

²⁵ Ye də wèŋ ànə lo ngòkə ye ye'sə yu yà lə? Anə ye də wèŋ kə ye nwè nəmòk nè yi à ni tse' cək sè bèboŋ à? Nə yeè nə sè' də nsàp bùu sè wo nigè cək sè bèboŋ, nə sə zə ghàk awo ye'sə kà ngəà cugə. Wo cugə ma məmvwè' nto'o nkum wèŋ.

²⁶ Ye dæ wɛŋ ənə tɛsə lo yɛ'sə ŋgòyɔ yà? A ye ŋgòkè yə ŋgà tsòhòbum Nwi à? Nj, a ve'nə zinə, yi yam gha' ŋgàa tsòhòbum Nwi nsàp nè wɛŋ ri yàwɛŋ ənə laŋ.

²⁷ Nà'a yi nè wo à còm nòŋsə bum mok ndzənə ŋwàk Nwi bə liŋ ye nə. Wo à còm yusə Nwi à cɛp dæ, <Nè'e masinjà àm, mu nè tum gesə lo yi mantombii wù ŋgògù fàhu tsə'rə fa wu mandzə.> >>

²⁸ Fana Jisòs nè cɛp mali sɛmok dæ, <<Mù sə tsə' weŋ dæ, bwe sə wo à dzə wo sə nzenŋòon fɛŋ pwe'fo', wo ka mòk nè yi cəsə Jon ntòdzə. Yi ye-a sè' ve'nə fana ŋwə nè dæ yi jə'rə cəsə gha' mvwe' gaŋ ŋkum Nwi yi nə yam ghak Jon nə.>>

²⁹ Bù ŋgàa ko tas bə bùu sə wo à ye fo' pwe' ənə rɛɛŋ bum yɛ'sə fana wo kwasə Nwi. Wo ənə kwasə Nwi dæ fàak sə Jon à gùu sə yà'a bəboŋ. Wo ənə ye bùu sə wo ənə baptesə bohòJon.

³⁰ Fana bùu Farasi bə bù ŋgàa yə'rə fa bwɛŋ lùk Nwi wɛŋ à bɛŋ yusə Nwi à fàhu nòŋsə fa wo sə, bə mandzə nè dæ Jon kà wo baptesə.

³¹ Jisòs duk dæ, <<Aco mù fàhu kok ŋgwi bùu sə niè' yɛ'sə bə yà lɛ-o? Wo səsə yɛ'sə yà?>>

³² Wo yɛ'sə co bwe mok sə wo tə mu nteɛŋ, nè sə duk fa ŋge' awo dæ, <Vès yəm ŋkii sə wo fisgè ŋwàŋwè fo', wɛŋ kà dzɛŋ nè kà. Vès yəm ŋkii kpə, wɛŋ kà mbeŋ sə' kom lok.>

³³ Mù duk ve'nə bùusə Jon nè ənə və ye, yi kà rùk sə no, nè sə dzə zuzu. Wɛŋ à yə ve'nə, wɛŋ dæ yi tse' yòŋsə ze' ndzə ni'l yi anə.

³⁴ Mùu Mo Nwè, mù a vè yàm, mù sə zu bɛŋ, nè sə no rùk sè'. Bwɛŋ à yə ve'nə, wo duk dæ, <Wɛŋ ye ŋgà no juhu rùk bə tà zu bum, kà ze' mòok nè'.> Wo to mù dæ ŋge' ŋgàa gù bup bə ŋgàa ko mbàam tas wɛŋ.

³⁵ Mègù dæ yumok kè lègè ŋkun bwɛŋ riŋ dæ a bəboŋ kè bup àlɛ'.>>

Ŋwà Nəmòk Fè'lə Fa Jisòs Làmindà

³⁶ Nwèwə Farasi nəmòk à to Jisòs dæ nà'a və bə nà'a kə zu zuzu mù ndà'à yi, fana Jisòs lo mù ndà'à yi anə, nè cum nze dæ bə yà'wɛŋ zu.

³⁷ Nwà nəmòk nè yi à ye ŋwà sàhà mvwe' lak yà'sə yuk dæ Jisòs sə zu zuzu mvwe' ndap ŋwə Farasi anə. Yi jəŋ və ndo làmindà nè wo ywigè nà' mbàm ŋkùuŋ,

³⁸ nè kə təŋŋ kok fə ŋkwɛŋ Jisòs mvwe' kùu ye. Yi ye ŋgòwa, nè sə tsəp kùu Jisòs bə ndzəplis ye sə, nè sə yisə yà' bə nàəmту ye. Yi sə kum kùu Jisòs sə bə ŋgùpcù ye, ŋgònitsə' dæ yi sə wəp nà', nè sə yok yà' bə làmindàa sə.

³⁹ Nwè Farasi nè yi à to Jisòs nè ənə ye ve'nə fana yi duk sə vèwə yi dæ, <<Nwè ènə nè ye-a ŋgà tsòhòbum Nwi, bwɛrɛ yi ri dæ ŋwà nè nà' sə jwɛŋ yi ènə ŋwà sàhà laŋ.>>

⁴⁰ Jisòs to yi dæ, <<Saimù, mù tse' yumok ŋgòtsə' fa wu.>> Saimù fek bwi ye dæ, <<Cicà, yusə dæ yà?>>

⁴¹ Jisòs dæ, <<Ŋgà samsə fa bwɛŋ mbàm mòk à tse' ŋgàa kəa ba. Yi sə bə' ŋgà kəa mòk bàam mbàm tàŋ, nè bə' megu mòk nè ncùhù hum tàŋ.>>

⁴² Wo kà yà' là' to, fana yi swi fa yà' ba fo'. Bohòbùu sə ba yɛ'sə, anə dzəm ghak yi nè fò?>>

⁴³ Yi dæ, <<Mù tsəm dæ, a ŋwə nè wo swifa yi mbàm ŋkùuŋ nà'a.>> Jisòs dæ, <<A zinə.>>

⁴⁴ Yi bùuŋ kuk ŋwà nè, nè duk fa Saimù dæ, <<Wù sə yə ŋwà nè'e nà? Mù vè mù ndà'à wù fɛŋ, wù kà mù ndzəp sə wo cùkgè kù bə zeŋ fa. Fana ŋwà nè'e cùk fa mù kùu sə bə ndzəplis ye, nè yisə fa mù yà' bə nàəmту ye.>>

⁴⁵ Mvəsə wo cɛpsəgè ŋwè, nè jwɛŋ yi bə ŋgùpcù yà'a, wù kà mù ve'nə sè' cɛpsə. Mvə'nə yà' yè yèe, yi ka ŋgòjwɛŋ kùu am bə ŋgùpcù ye tɛŋsə.

⁴⁶ Wù ka tu am bə mve' yok fana ŋwà nè'e yok kùu am bə làmindà.

⁴⁷ Ye dæ mù sə tsə' wu dæ, bup sə ŋwà nè'e à gù yà' ŋkùuŋ sə, wo swifa yi yà' laŋ. Yè'sə rɛɛŋ dæ a ve'nə bùu nsàp dzədzəm nè ŋkùuŋ nè yi nitsə' ènə. Fana ŋwə nè wo swifagè yi momjo, nitsə'gè sè' dzədzəm nè momjo.>>

⁴⁸ Fana Jisòs bùuŋ duk fa ŋwà nè dæ, <<Mù swifa wu bup yo laŋ.>>

⁴⁹ Bùu mok sə wo à ye bə Jisòs wɛŋ sə à yuk ve'nə fana wo sə cɛp dæ, <<Nè'nə yɛ'sə ndà, nè aco yi swifa ŋwè bup ye-ɛ?>>

⁵⁰ Jisòs tsok fa ŋwà nè dæ, <<Mvə'nə wù fa ntəm yòbohòmù fana yà' fa wù lùŋ. Gɛŋ bəboŋ.>>

8

Bəba Sə Wo A Sə Tɛsə Jisòs

¹ A cu momjo fana Jisòs bə ŋgàa fàak ye sə hum-ncòp-ba sə wɛŋ à gilhi ke' mùmvwɛ' buhu lak sə yà' à ye fo' sə. Jisòs sə tsoho Ntirè nè Bəboŋ nè nà'a bə gaŋ ŋkum Nwi.

² Fana bəba səmòk à sə gi bə Jisòs nè. Bəba yè'sə, Jisòs ənə bə'fis fa wo yòŋsəə ze' ndzə ni'l wo, nè mesə fa wo yiyaj awo sè'. Mòk à ye fo' Mèri Mádàlinà nè ze' sàmba à tɛsə ndzə ni'l yi nà'a.

³ Mòk à ye Jòanà nè yi à ye ŋgwe Cuzà, mofàk ŋkum Herò, nè yi à sə kùkgè lis bə ndap Herò. Sùsanà à ye sè' fo', bə bəba səmòk ŋkùuŋ. Wo à sə jə bum awo sə wo

tse', nɛ sɛ tɛsɛ Jisòs bɛ ɛgàa fàak ye wɛɛj bɛ zɛɛj.

Gbu' Ngà Bì Ngwii Bum
(Mat. 13:1-23; Mak 4:1-20)

⁴ Bwɛɛj à sɛ vɛ bohòJisòs mvwe' bɔɔp lak zɛzok, fana wo à kɛ màa, Jisòs cɛp bohòwo bɛ gbu'.

⁵ Yi à cɛp dɛ, <<Ngà bì ɛgwii bum mòk à lòngòkɛ ɛwɛ ɛgwii bum ye. Mvɛ'nɛ yi à sɛ ɛwɛ yà' fana ɛgwii bum mòk gbu sɛ mandzɛ. Bwɛɛj sɛ nɛrɛ yà' bɛ kù, fana swɛɛj dzooɛj vɛ, nɛ kɛ te' zɛ lo yà'.

⁶ Mòk gbu mvwe' lis, nɛ to. Mvɛsɛ yà' à sɛ kùu', fana yà' yum, bùu jì ndzɛp.

⁷ Mòk gbu mvwe' ndik, nɛ kuk. Yà' kuk bɛ ndik sɛ, fana ndik sɛ lim zɛ yà', yà' kpɛ.

⁸ Mòk gbu mvwe' nze nɛ bɛbɔɛj, nɛ kuk, nɛ zɛm ɛgwii cɔ ɛkɛ mò'fis.>> Jisòs ànɛ duk wes ve'nɛ fana yi cɛp torɛ fis bɛ ɛgɛj dɛ, <<Nwɛ nɛ wù tse'-a ntu' ɛgòyuk yusɛ mù cɛp yè'sɛ, wù yuk.>>

Jisòs Tsɛ' Reɛsɛ Gbu' Nɛ

⁹ Anɛ gɛɛj ɛgàa fàak ye wɛɛj fek yi dɛ gbu' ènɛ yè'sɛ dale?

¹⁰ Yi duk fa yà' dɛ, <<Nwi à gù wɛɛj yàwɛɛj ɛgòri bum sɛmòk bɛ gɛɛj ye sɛ yà' à sɛswihì bohòbùu sɛmòk. Fana bùu sɛ wo yàwo sɛ mbiɛj, wo sɛ kuk nɛ kuk, nɛ kà bum sɛ yɛ, wo sɛ yuk nɛ kà rɛɛj.

¹¹ <<Mbwe' gbu' nɛ nɛ'. ɛgwii bum sɛ ncɛp nɛ Nwi.

¹² ɛgwii bum sɛ yà' à gbu sɛ mandzɛ, a bùu sɛ wo a yuk ncɛp Nwi, Satà vɛ, nɛ kɛ jɛɛ gesɛ ncɛp nɛ sɛ ntuɛ wo, ya kà dɛ wo dzɛm ncɛp nɛ, nɛ tse' lùɛ duk.

¹³ Mòk sɛ yà' à gbu mvwe' lis, a bùu sɛ wo yuk ncɛp nɛ Nwi, nɛ dzɛm bɛ kwɛkwa, fana nà' kà ɛgɛɛj sɛ ntuɛ wo sò. Yè'e bùu sɛ wo dzɛm gɛ mvɛk momjo, ɛgɛ mòmumsɛ vɛɛ fana wo gbu gesɛ lo fo'.

¹⁴ ɛgwii bum mòk sɛ yà' à gbu mvwe' ndik yà'a, a bùu sɛ wo yuk, wo cu fana bum nzeɛgòɛ lim te'lɛ tse' ncɛp nɛ. Bum nzeɛgòɛ sɛ, a bum sɛ ɛwɛ sɛ tsɛrɛ ɛgògù yà' nùumbu pwe', bɛ ntuɛ nɛ ɛgòtse' ghàk, nɛ ye ntuɛ nɛ ɛgòyù' lùum sɛ sɛnɛ nzeɛgòɛ. Yà'a bum sɛ yà' lim te'lɛ tse' ncɛp nɛ fana nà' kà kùk.

¹⁵ Nɛ ye dɛ, ɛgwii bum sɛ yà' à gbu yàwo mvwe' nze nɛ bɛbɔɛj, a ntuɛm bùu sɛ wo yuk ncɛp Nwi, fana wo kɔ ntuɛ, nɛ kotse' yà' cùk bɛ ntuɛ nɛ zinɛ, nɛ zɛm nto'.

Gbu' Laàm
(Mak 4:21-25)

¹⁶ <<Kaco ɛwɛ bwe' lam, nɛ fə'ə lok nà' sɛnɛ yumok yeɛj. Kaco yi tes nà' sɛ mbwɛ kɛ sɛ' yeɛj. Yi nɛ tes nà' mɛnɛ dak, ya ɛgɛ bwɛɛj ni vɛɛ, nà' sɛ rɛɛj bohòwo.

¹⁷ Yà' cu sɛ' dɛ yumok sɛ yà'a sɛswihì, dɛ yà'a nɛ kà kɛ yɛɛɛj ka yeɛj. Yumok sɛ

dɛ wo fə'ə lok yà' dɛ bwɛɛj nɛ kà yà' jɛja yɛɛ bɛɛ.

¹⁸ Ye dɛ wɛɛɛj sɛ jɛɛ ɛkɛrɛ mvɛsɛ wɛɛj sɛ yuk bum, bùusɛ ɛwɛ nɛ yi tse'-a yumok, Nwii nɛ jɔ naaɛ fa fe'lɛ yi mòk sɛ' ya yi tse' ɛkɛɛɛɛɛɛɛɛ. Nɛ ye dɛ ɛwɛ nɛ yi ka ye yumok tse' fana Nwii nɛ jɛɛ gesɛ nɛ momjo nɛ yi tsɛm dɛ yi tse' nɛ.>>

Jisòs Bɛ Ma Ye Nɛ Ye Bwema Ye
(Mat. 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Ma Jisòs bɛ bwema ye wɛɛj à vɛ ɛgòkɛ yɛ yi, fana wo kà yi yɛ, bùusɛ bwɛɛj à ye fo' ɛkɛɛɛɛɛɛɛɛ.

²⁰ Wo tsok fa Jisòs dɛ, <<Ma yo bɛ bwema yo wɛɛj tɛ sɛ mbiɛj, wo sɛ dzɛm ɛgòyɛ wu.>>

²¹ Jisòs duk fa wo dɛ, <<Ma am bɛ bwema am wɛɛɛj bùu sɛ wo yuk ncɛp Nwi, nɛ gù sɛ' ve'nɛ.>>

Jisòs Gù Fə'ə Nà' Teɛsɛ
(Mat. 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Nùumbu mòk à ye Jisòs bɛ ɛgàa fàak ye ni sɛnɛ ɛgwes. Yi tsok fa yà' dɛ, <<Vesuwɛɛj to lo ndzɛ ɛgɛ ndzɛp mamòk.>> Mvɛ'nɛ wo à sɛ lòo, fana yi dzɛm lo.

²³ Wo à sɛ lòsɛ ɛgwesɛ anɛ fana, fə'ə nɛ bɛɛ tseɛj wo, nɛ sɛ ci rwiɛsɛ ɛgwes nɛ bɛ ndzɛp, fana nà' ye cɔ nà'a nɛ cɛɛɛj.

²⁴ Wo lo kɛ to yɛmsɛ Jisòs, nɛ duk fa yi dɛ, <<Tà, vesuwɛɛj sɛ kpɛ yè'e kpɛ.>> Jisòs à lòkòk mɛtsɛ, nɛ duk fa fə'ə nɛ duk dɛ, <<Teɛsɛ, kà mòk cà fe'là,>> nɛ duk bohòndzɛp sɛ' duk dɛ, <<Naaj yòsɛ' gɛɛ'>> Fə'ə à duk gù dok, fana ci'i tɛɛɛj fo' mòk wɛmɛm.

²⁵ Fana yi fek yà' dɛ, <<Kaco wɛɛj dzɛm tse' bohòmù yeɛj yè'sɛ bùu yà?>> ɛgàa fàak ye wɛɛj wɛɛp, nɛ mɛrɛ dɛ, <<Nè'e nsàp ɛwɛ nɛ fòɛ yi cɛɛp, fə'ə bɛ ndzɛp pwe' sɛ yuk yi-ɛ?>>

Jisòs Gɛɛsɛ ɛwɛ Nɛ Yi Tse'
Yòɛsɛə Ze'

(Mat. 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Wo à to tesɛ lònto ndzɛp ma nja, nɛ kɛ tesɛ vɛ mvwe' lak Gerasàn. Lak yè'sɛ yà'a ma ndzɛ nto ndzɛp mvwe' nze Galili.

²⁷ Jisòs tesɛ sɛnɛ ɛgwes nɛ, fana yi kɛrɛ bɛ ɛwɛ nɛmòk nɛ yi tesɛ mvwe' lak yà'sɛ ɛgɛ nà' tse' yòɛsɛə ze' ndzɛ ni' yi. Á sàp ɛkɛɛɛɛɛɛɛɛ ɛgɛ ɛwɛ ènɛ sɛ gi ni' to, nɛ kà nda' à sɛ cu. Yi sɛ nooɛj kɛ'lo mvwe' sɛ wo tuuɛgɛ bwɛɛj.

²⁸ Yi ànɛ ye Jisòs fana yi gbu tsoɛj sɛ nze ɛgɛ ni' nà', nɛ sɛ wɛɛj furɛ fis dɛ, <<Jisòs mo Nwi nɛ gɛɛj, wù sɛ lɛp bohòmù yà? Mù lɛɛj wu dɛ wu kà mɛ ɛgɛ' fa.>>

²⁹ Yi à duk ve'nɛ bùusɛ Jisòs à duk fa yòɛsɛə ze' nɛ dɛ nà'a tesɛ ndzɛ ni' yi anɛ. Ze' nɛ ànɛ sɛ ci' kotse' ɛwɛ nà'nɛ

kè' ñkààñntèn fana wo à sè ki yi bo bè kù lóonfo' bə kwan nə sə kək yi, fana yi sə sòonj tìrə yà' pwe' ze' nə sə jamsə lo yi ñgəà.

³⁰ Jisòs fek yi də, <<Linj yoo ndà?>> Yi dək də, <<Linj aam Bòp.>> Yi dək ve'nə bəüssə ze' sə à ye ndzə ni'i yi anə ñkààñ.

³¹ Ze' sə ləñ Jisòs də nà'a kà wo sə mvwe' wu sè cəco* yà'a gèsè lò.

³² Ñgùnaañ mok à ye fo' ñkààñntèn nga wo sə zə mvwe' mbwè nda mòk fo'. Fana ze' sə ləñ Jisòs də nà'a me'rə wo, wo kə ni ndzə ni'i ñgùnaañ sə. Jisòs dzəm fa wo.

³³ Ze' sə tesə ndzə ni'i ñgà' nə, nə kə ni ndzə ni'i ñgùnaañ sə. Ñgùnaañ sə à ca du'rə tson ndzə bañ anə, nə kə gbə kpə lo wes sənə ndzəp Galili.

³⁴ Bəu sə wo à sə gəmsə ñgùnaañ sə à carə lòo, nə kə tsoho fa bəu sə mvwe' lak yà'sə pwe'.

³⁵ Fana bwiñ tesə və ñgòkə ja'a nsəp yu nə nà' gə nə. Wo à və bohòJisòs, nə ye nga ñwə nə yi ànə tse' yònsə ze' ndzə ni'i yi nə nga yi cu kok ñgə ñki'i Jisòs, nə ni tse' cək, nə cum fe'lə bə ñkərə ye bəbonj ləñ ve'. Fana wə ko wo nàbup.

³⁶ Bəu sə wo à yə bum ye'sə à tsòho fa bəu sə wo à və yusə Jisòs gə bohòngà' ànə.

³⁷ Bəu sə mvwe' ntòlak Gerasàn wèj à wəp ve'e, nə dək fa Jisòs də nà'a lo gəsə fo'. Yi ni ñgwes, nə bwi foho lo yuye.

³⁸ Ñwə nə ze' à tesə ndzə ni'i yi nə à ləñ Jisòs də bə nà'a lo.

³⁹ Jisòs à tum fəsə yi mankwèn, nə tsok fa nà' də, <<Dù la'à wù, nə kə tsok fa bwiñ yusə Nwi gə bohòwù.>> Yi à lòo, nə kə tsok fa bwiñ mə ntòlak pwe' yusə Jisòs gə bohòyi sə.

Jisòs Gənsə Ñwà Nə Nà' Jwèñ Yi Cək Nə Luñsə Mo Jairòs (Mat. 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisòs à to tèm nə, nə bwi foho və fana, bəp bə nə wo à ye fo' nə à kwa ngòyə yi wuriñ, bəüssə wo à sə tək yi.

⁴¹ Ñwə nəmòk à və fo' nə wo to yi də Jairòs. Ñwə ànə ànə ye ñkwa' ñwə nəmòk mənə ndap piriya'. Yi à yə Jisòs ntèn, yi kə gbə noonj mantombii nà', nə ləñ nà' də nà'a və mə ndà'à yi,

⁴² bəüssə mo ye à ye mvək krəkə. Yi à tse' mègù mo nə mò'fis ànə nga nà'a ñwəñwè. Mo nə à ye luumngòñ hum-ncòp-ba. Jisòs à lòbə Jairòs nə fana bwiñ yun yi, nə sə bwi'lə yi nsəp nə co ndurə to yi.

⁴³ Ñwà nəmòk à ye fo' nə ndəəm à sə ca yi ndzə ni'i mənə luumngòñ hum-ncòp-ba. Ñwə nə ngòfa yi ncəp nga yà'a me kə ye.

* 8:31 8:31 Yè'e mvwe' sə yònsə ze' nə kə ləə. A mvwe' sə Tà Nwii nə kə tüksə wo.

⁴⁴ Yi à nɛɛ vè fə ñkwèɛn Jisòs, nə jwèñ gesə cù cək nà' bə bo. Mvè'nə yi à jwèñ gèsə nà' ntèn, ndəəm sə tenjə ñgòca.

⁴⁵ Jisòs fek də, <<Jwèñ mə ndà?>> Bwiñ pwe' à bɛɛn, fana Pità dək də, <<Masà, bwiñ sə bwi'lə wu ma nə fòpwe'.>>

⁴⁶ Jisòs dək də, <<Ñwə nəmòk jwèñ mə lan. Mə yuk nga ñàn tesə ndzə ni'i mə.>>

⁴⁷ Ñwà nə riñ də kaco yi swihi yeñ. Yi və, nə sə kan, nə bəhə mantombii Jisòs, nə cəp fis mvwe' bwiñ. Yi tsok fa nà' njo nə yi anə jwèñ cək nà' nə, də ndəəm ye sə c'i'i sè'.

⁴⁸ Jisòs dək bohòmɔñwà nə də, <<Njè'gù, dzədzəm yònə wù tse' nə gənsə wu lan. Dù, gèñ bəbonj.>>

⁴⁹ Jisòs à sə dək də yi cəp mesə bə ñwà ènə ntèn, ñwə nəmòk canj və ñgòtsə' fa Jairòs də mo nà' nə kpə lan. Də nà'a kà cicà nə ñgə' mok ñgwəñ fa yiskok.

⁵⁰ Jisòs ànə yuk ve'nə, yi dək də, <<Kà yumok wəp, tse' megu yòdzədzəm fana mo ñwà nə nə luñ.>>

⁵¹ Jisòs à kə dzèñ mvwe' ndap nə, yi kà dzəm də ñwə nəmòk ni yun lo yi mə ndà'à anə dzəm. Yi à dzəm də a ni megu Pità bə Jon bə Jem, nə ye ma bə tè'e mo nə.

⁵² Bwiñ pwe' à sə wa gürə kpə mo nə. Jisòs dək fa wo də, <<Wèèñ kà wa. Mo nə kə kpə, yi sə dzəmlo.>>

⁵³ Bəu sə à ywi'lə yi swee, bəüssə wo à ri də mo nə kpə lan.

⁵⁴ Jisòs ko mo ñwà nə bo, nə dək də, <<Mwèñ, lòkok.>>

⁵⁵ Yònsə mo nə à bwiñ foho və səmok, fana yi lokok kè' mò'fis. Jisòs dək də wo fa mo nə bəñ ya yi zə.

⁵⁶ Ma bə tè'e mo nə à mərə wuriñ. Jisòs dək fa wo də wo kà ñwə nəmòk tsə' fa.

9

Jisòs Tum Bwe Fàak Ye Hum-ncòp-ba

(Mat. 10:5-15, 14:1-12; Mak 6:7-29)

¹ Jisòs to benə ngàa fàak ye sə hum-ncòp-ba, nə fa wo ñàn ñgòjùm fis yònsə ze' pwe' ndzə ni'i bwiñ, nə mesə fa bwiñ yiyāñ zəzok.

² Fana yi tum lo wo ñgòtsòho lògan ñkum Nwi, nə mesə fa bwiñ yiyāñ.

³ Yi tip wo dək də, <<Kà yumok bə gi nè'nə jə lo': ntəmbàñ-è', bàm-è', zuzə-è', mbàm-è', nə kà cək nini ba sè' jə tse'.

⁴ A ye-a nga ñwə nəmòk jəñ wèñ co ñkàñ mə ndà'à yi, fana wèñ cum megu bə ndap ànə tè wèñ me'rə ntòlak anə.

⁵ A ye-a nga bəu sə bə ntòlak ànə ka wèñ mvwe' ndap awo dzəm, mvək nə wèèñ

nə me'rə mvwe' ànə, wèŋ ke'sə mak nəm mfəmfəə kuu awèŋ fo' ŋgòni tsə' də wo à ka weŋ fo' dzəm.>>

⁶ Fana ŋgàa fàak Jisòs sə à gi ke'cà bohòbwe buhu lak sə fo' sə pwe', nə sə tsoho lo Ntirə nà Bəboŋ nə, nə sə gə mesə fa bwiŋ yiyaŋ awo pwe'.

⁷ Anə geŋ, Heròndə yi à sə sak Galili yuk bum sə Jisòs bə ŋgàa fàak ye à sə gù yè'sə. Fana ŋkərəð jip yi ve'e, bùusə bùu səmok à sə cəp də, Jon ŋgà bəptəsə bwiŋ a tesə və fe'lə mvwe' kpu.

⁸ Fana bùu səmok sə duk ke'cà yàwo də yi Alajà. Mok sə duk yàwo də ŋgà tsòhòbum Nwi mòk nà taŋ a lòkok və mvwe' kpu.

⁹ Anə geŋ Heròduk də, <<Mù ànə gwe' còkfis tu Jon sə laŋ, ŋwə nà mù sə yuk fe'lə nzu ye yè'sə ndà le?>> Fana yi sə lap mandzə ŋgòyə Jisòs nə.

Jisòs Fa Bwiŋ Ncùhù Tàŋ Zuzu

(Mat. 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-

14)

¹⁰ Ŋgàa ntum Jisòs à bwiŋ və, nə kə tsoho fa Jisòs yusə wo gùu. Fana yi jəŋ wo, nə lo mvwe' buk lak mòk nà wo to fo' də Bèsadà.

¹¹ Mvə'nə bwiŋ à ri də wo à sə lòsə, wo tesə mvwe' buhu lak sə yà' kuəp fo', nə yuŋ lo wo bə kù. Yi duk fa wo də wo və bəboŋ, nə ye ŋgòyərə wo bum bə gaŋ ŋkum Nwi. Yi sə mesə fa bùu sə wo tse' yiyaŋ yiyaŋ awo sə'.

¹² Mvək à cāa, ŋgàa fàak ye və bohòyi, nə duk də, <<Tà, tumsə bùu yè'sə wo lo mvwe' buhu lak nə ye nzum yà'a, ya wo lap yumok ŋgòzə, nə lap mvwe' nòdŋ sə'. Bəsə ka fəeŋ la'a yeŋ.>>

¹³ Yi duk fa wo duk də, <<Wèeŋ kək fa wo yumok wo zu.>> Wo də, <<Vəs tse' mègù ntuhu brəd taŋ, nə ye fuk ba. Wù dzəm də vées lo kə bəpsə mbəm ŋkəuŋ, nə ywiŋ beŋ ŋgòfa wo à?>> ¹⁴ A ye ŋgà bùu sə wo cu fo' à ye mbəmbam ncùhù taŋ. Jisòs duk fa ŋgàa fàak ye də, <<Cumsə bùu sə sə nze bə bəp zəzok hum taŋ, hum taŋ.>>

¹⁵ Fana wo cumsə bùu sə sə nze bə bəp ve'nə.

¹⁶ Fana Jisòs jəŋ ntuhu brəd sə taŋ, nə ye fuk sə ba sə. Yi kək gesə lis mubu, nə kwasə Nwi, nə bərə brəd sə, nə fa ŋgàa fàak ye də yà'a gap fa bùu sə.

¹⁷ Wo à zu wo pwe', nə ze' bəboŋ. Wo te'e benə sə yà' à bwehe cu sə kwès hum-ncòp-ba.

Jisòs Tsə' Fa Bwe Ye Bum Sə Yà'a Nə Gù

Yi

(Mat. 16:13-28; Mak 8:27-9:1)

¹⁸ Anə ye mvək nəmòk ŋgà Jisòs cu mègù bə ŋgàa fàak ye fana yi sə gù piriya.

Yi fek wo də, <<Bwiŋ dukgə də mu yè'sə ndà?>>

¹⁹ Wo duk fəsə fa yi də, <<Bùu mok dukgə də, wu Jon ŋgà bəptəsə bwiŋ. Mok duk də wu Alajà, mok duk də wu ŋgà tsòhòbum Nwi mòk nà yi à lòkok və mvwe' kpu.>>

²⁰ Fana Jisòs fek wo də, <<Wèŋ yàwèŋ ne? Wèeŋ dukgə yàwèŋ də mu yè'sə ndà?>> >> Fana Pità cep fəsə fa yi də, <<Wu Ŋkum ŋgà gəm bwiŋ nà Nwi ànə duk də yi nə tum vèsə nə.>>

²¹ Fana Jisòs tipsə wo bə ŋàŋ də wo kà ŋwə nəmòk tsə' fa lok.

²² Nə tsok fa yà'wèŋ də, <<Mù nà mu mo ŋwè, mu nə ye ŋgə' ŋkəuŋntəŋ. Fana ŋkwàha bwiŋ bə ŋgàa fa satikà' sə ghan, nə ye bə bùu sə wo yə'rəgə lùuk Nwi nà beŋ mu. Wo nə zə mu, fana nùmbu nà te' ye, mu lòkok mvwe' kpu.>>

²³ Fana yi duk fa bwiŋ də, <<A ye-a ŋgà ŋwə nəmòk dzəm-a ŋgòyù lòmə, fana yi nə beŋ to ntòbum sə ni' ye sə dzəm yà', nə bək jəŋ ntəəŋ ye nùmbu pwe' ŋkuŋ nà be' və mu.

²⁴ Bəsə ŋwə nà yi gəhə tse'-a yòŋsə ye fana nà'a nà bisə wà. Nə ye də ŋwə nà yi jə yòŋsə ye co yusə wà bùu mù fana yi nə kə tse' nà'.

²⁵ Swe'e sə ŋwèe nà tse' yà, ŋgà yi tse'-a nzenŋòŋ nə pwe'fo', nə kə bisə tu ye e?

²⁶ Ŋwə nà yi koksə-a marə'tu bohòmù nə ye ncep àm, mù nà mu mo ŋwè fana ghà nà mu bwi və bə ŋàaŋ sə tē' am fa mu, nə ye bə ŋàaŋ sə Tē' nə, bə ŋàaŋ masinjàa Nwi sə rərəŋ fana, mù koksə marə'tu bohòyi sə'.

²⁷ Nə yè nà də, mù sə tsə' fa weŋ ŋkəm duk də, bùu mok te' fəeŋ sə wo nə kà kpu tətè wo ye gaŋ sə Nwi ŋgà yà' sə sak sənə nzenŋòŋ nə.>>

Jisòs Kupsə Nsəsə Mə Ndahà

(Mat. 17:1-8; Mak 9:2-8)

²⁸ A cə co nùmbu fwame', fana Jisòs to jəŋ Pità, bə Jem nə ye Jon, bə yà'wèŋ kok lo məmmvwe' nda mòk ŋgògù piriya.

²⁹ Mvə'nə yi à sə ləŋ Nwi fana nsəsə ye kupsə bùu nsəp mok nà zok, fana cəkə sə yi ni tse' mu ni' yi à bùuŋ fəfop tap tap.

³⁰ Wo ye Alajà bə Musi ŋgà wo tesə və mubu, bə Jisòs wèŋ sə taŋ ŋgàm.

³¹ Bùu yè'sə à tse' nsəap nsəsə sə co marəŋ. Wo à sə cəp bə mvə'nə yi kuəp ŋgògù yusə Nwi ànə dzəm, də yi nə lo mvwe' lak Jòrosalèm, nə kpu.

³² A ye ŋgà Pità wèŋ sə dzəmlo. Anə geŋ, wo lokok, nə ye Jisòs bə bùu sə ba yè'sə ŋgà wo tə fo', ŋgà nsəsə ye kupsə ve'nə.

³³ Bùu sə ba yè'sə à yè ŋgòlò, Pità duk fa Jisòs duk də, <<Cicà, yà' bəv'e wùriŋ mvə'nə vesuwèeŋ fənə yè'sə. A ci ba'rə

tes bwe duŋ fɛɛŋ tɛ', mò'fis nè njò, mòk nè Musi, mòk nè Alajà.>> Yi ànə cɛp tsoŋ gù yè'sə, nə kà yusə yi sə cɛp rì.

³⁴ Mvə'nə yi à sə cɛp, mbàk və kə təhə lok wo, fana wəə ko wo.

³⁵ Fana wo yuk ŋga ŋgi mòk cɛp vesə ndzənə mbàk nè duk də, <<Nè'e mo àm, mù a cok fis yi. Yusə yi cɛp pwe', wɛɛŋ yuk yi.>>

³⁶ Wo à yuk ŋgi ènə vɛ'nə, wo kùksə kɛ', nə kà ŋwə nəmòk nè zok yə, wo ye megu Jisòs yìiyi. Wo à sə kà bwiŋ yusə wo à yə yà'sə ghà ànə tsòhòfa.

Jisòs Tɛsə Mo Nəmòk
Nə Yi Tse' Yòŋsə Ze'

(Mat. 17:14-23; Mak 9:14-32)

³⁷ Tsok à rɛŋ, wo à bwi vəə, bwiŋ wùrɪŋ kə tseŋ yi.

³⁸ ŋwə nəmòk cɛp vesə mʉtsətsə'rə bùu sə də, <<Cicà, kwəkwè', kə kùk mo àm nè mù tse' mɛgù yi.

³⁹ Yi tse' yòŋsə ze' ndzə ni'ì yi, nè nà'a kogè yi. Nà'a ko yi, yi sə wəŋ nɛbɔp, fana ni' gurə yi njuk njuk tɛ sə duk yi kə cùhu. Nà' sə sərə yi nè kà ŋgòmɛ'rə yi dzəm.

⁴⁰ Mù duk ŋgàa fàak yo də wo bɛ' fis nà', fana wo ka nà' bɛ' fis to.>>

⁴¹ Jisòs duk fa wo də, <<Ja'a na mvəsə wɛɛŋ yè'sə gəgutu, wɛŋ ka dzədzəm sə ntuù wɛŋ nè co wɛŋ gəŋsə ŋwè fo' tse' è. Mù nè cum geŋ vesùwɛŋ, nè sə ko ntəm vɛ'nə kə dzeŋ sɛŋ? Jəŋ və fa mù mo yònə fɛn.>>

⁴² Mvə'nə wo à sə jə və mo nə, yòŋsə ze' nè ko yi, fana ni' gurə wes yi njək njək. Jisòs jwa yòŋsə ànə, nə gəŋsə mo nə, nə fa nà' bohòtɛ' ye nə.

⁴³ Bwiŋ pwe' à mərə bə ñaŋ Nwi sə wo à yə sə.

Mvə'nə wo à sə mərə vɛ'nə, Jisòs duk fa ŋgàa fàak ye wɛŋ də,

⁴⁴ <<Yuk yusə mù nə tsok fa wɛŋ bəbɔŋ. Wo nə fa mùu mo ŋwè ndzə bohòbùu mok.>>

⁴⁵ Bwe sə à ka bə yusə yi à cɛp yè'sə rɛɛŋ. Yà' ànə ye bohòwo səswihi ya wo kà bə zɛŋ rɛɛŋ, fana wo sə koksə wəə ŋgòfɛk rɛŋsə.

Ŋwə Nə Ghaŋ Ndà?

(Mat. 18:1-5; Mak 9:33-40)

⁴⁶ A ye ŋga'a ŋga wo yə ŋgòfɛnə də ŋwə nè ghaŋ mʉtsətsə'rə wo ndà lɛ.

⁴⁷ Jisòs à rì yusə wo à sə tsərə sə ntuù wo bə ncɛp ènə, fana yi ko lòkòksə tes mo nəmòk də nà'a kə təŋŋ ŋgə ni'ì yi.

⁴⁸ Fana yi duk fa wo də, <<Ŋwə nè yi jə-a nsàp mo nè'nə mʉnə liŋ am, fana ye də yi jə yà'sə mù. Ŋwə nè yi jə-a mù, nə duk <Və bəbɔŋ>, fana ye də yi sə duk bohòŋwə nè yi à tum mù nè sè'. Mù sə duk yè'sə də ŋwə nè yi maŋkwɛŋ bohòwɛŋ pwe', yi ŋwə nè yi nè mantombi yi.>>

⁴⁹ Jon à cɛp bohòJisòs də, <<Cicà, vès yə ŋwə nəmòk ŋga yi bɛ' fis ze' mʉnə liŋ yò. Fana vès duk yi də yi tɛŋsə, bùusə yi ka mòk mʉtsətsə'rəə vès yɛŋ.>>

⁵⁰ Jisòs duk ye də, <<Kà də wu gu co yi tɛŋsə duk, bùusə ŋwə nè yi ka wɛŋ bɛŋ, ye də yi cu venəwɛŋ.>>

Bùu Sə Mvwe' Lak Sàmariyà Mok à Bɛŋ
Jisòs

⁵¹ Mvə̀k ànə kurə də Jisòs nè kpɔ ya yi lo mùbu, yi ko ntəm, nə lokok bɛ' lo mandzə nè nà' lo Jòrosalèm.

⁵² Yi tum lo masinjàa mok mantombi də wo lo mvwe' ntòlak Sàmariyà, nè kə gu tsərə fa yi bum pwe' ŋkuŋ yi və.

⁵³ Bùu Sàmariyà wɛŋ bɛŋ də nà'a kà fo' noon, bùusə wo à yə də yi sə cə ləJòrosalèm.*

⁵⁴ Jon bə Jem à yə vɛ'nə, fana wo duk də, <<Tà, wù dzəm də vès lɛŋ piriya ya ŋga Nwii tumsə tsoŋ mis mùbu ŋgòkə tɛŋ səsə bùu yè'sə à?>>

⁵⁵ Jisòs bùuŋ kùk ja'a wo, nə jwa wo, nə duk də, <<Wɛŋ ka nsàp yòŋsə nè wɛŋ sə cɛp bə zɛŋ ànə rɪŋ. Mù nè mù mo ŋwè, mù a ka ŋgòbɔpsə yòŋsə ŋwè və, mù a və ŋgòlɔŋsə wo lɔŋsə.†>>

⁵⁶ Anə geŋ, wo lokok, nə lo mvwe' ntòlak nəmòk.

Ŋgòbɛ' LòJisòs Guguŋ

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Wo à sə lòmandzə fana, ŋwə nəmòk cɛp bohòJisòs də, <<Mù dzəm də mù nè bɛ'lo wu ma nè fòpwe' nè wù sə lòo.>>

⁵⁸ Jisòs tsok fa yi də, <<Còp wɛŋ tse' mvòk co wo cum ca, swiŋ wɛŋ tse' ndap awo, fana mùu mo ŋwè mù ka mvwe' sə co mù nonɔsə tsoŋ tu am, nə noon yonɔsə tse'.>>

⁵⁹ Jisòs duk bohòŋwə nəmòk də, <<Mù dzəm də vesùwɛŋ lo, nè fak mvwe' mò'fis.>> Ŋwə ènə duk də, <<Tà, mù foho lo-a maŋkwɛŋ, nè kə tuuŋ tɛ'làm ŋkuŋ-è.>>

⁶⁰ Jisòs tsok fa yi də, <<Me'rə bùu sə wo kpɔ laŋ tuuŋ bù kpɔkpɔ awo. Bohòwù yò, dù nè kə tsok ncɛp nè də ŋkum Nwi nè ye ŋgòsak sə nzeŋgòŋ laŋ.>>

* 9:53 9:53 Bùu Sàmariyà wɛŋ à sə tsəm də mvwe' sə zinə sə ŋgòkùksə Nwi fo' sə mvwe' nda mòk nè wo togə nà' də Gerazim. Bùu Jus wɛŋ duk yàwo də a Jòrosalèm, fana yà'a yusə yà' gu ŋkuŋ wo kà ŋwə nè yi sə cə lɔyɛ Jòrosalèm tɛsə sə. † 9:55 9:55 Ŋwàak mok sə zəm cu sə wo à ka ŋgo ncɛp ènə nja gesə: nə duk də, <<Wɛŋ ka nsàp yòŋsə nè wɛŋ sə cɛp bə zɛŋ ànə rɪŋ. Mù nè mù mo ŋwè, mù a ka ŋgòbɔpsə yòŋsə ŋwè və, mù a və ŋgòlɔŋsə wo lɔŋsə.>>

⁶¹ Nwè nèmòk à yə Jisòs, yi duk də, <<Mù nə bə' wu Tà, fana mù sè fek wu də mù lo, nə tsok fa bùu am də wo cum bə̀bɔŋ.>>

⁶² Jisòs tsok fa n̄wə ènə də, <<A ye-a n̄ga n̄wə yèto n̄gòfàk bohòNwi, nə sə kək lis maŋkwèn, ye də yi ka kəkurə n̄gòcu mvwe' gaŋ n̄kum Nwi yeŋ.>>

10

Jisòs Tumsə LòBwiŋ Hum Samba-Ncòp-Ba

¹ Yà'sə ànə ca wes fana Tà Jisòs cok-fis bwiŋ hum sàmba-ncòp-ba, nə tumsə lo yà'wèŋ ba, ba. Yi à tumsə lòwo n̄gòlòm̄wwe' buhu lak, nə ye bə mvwe' sè yi nə sə və fo' sə pwe'fo'.

² Yi duk fa yà'wèŋ duk də, <<Nzum sè n̄gòkɔp sə n̄kə̀uŋntèn fana bùu sè n̄gòfàk fo' sə momjɔ wùriŋ. Ye də wèŋ lɛŋ bohòTà n̄ga n̄zum nə də ya yi tumsə n̄gàa fàk wèŋ, n̄gòkə kɔp n̄zum ye sə.

³ Yeè, wèŋ du, mù tumsə lòwèŋ co nsɔŋgaŋ m̄tsətə'sə' rəò furùk wèŋ.

⁴ Nwèe kà posà jə, kà bàm jə, kà kùungùp sè' jə; nə kà n̄wè mandzə sè' cèpsə lok.

⁵ Ndap nə wèŋ ni mbwa pwe'fo', wèŋ cèpsə wo də, <Fifi ye bohòndap ènə!>

⁶ Wèŋ duk ve'nə fana a ye-a n̄ga n̄wə n̄gà fifi mbwa fana fifi àwèŋ nə, nə ye bohòyi. A ye-a n̄ga n̄wə nə ve'nə nə mbwa b̄èè fana fifi àwèŋ nə bwi fohò və bohòwèŋ.

⁷ Cum megu m̄umvwe' ndap ànə, nə sə zə, nə sə no yusə wo fa weŋ, b̄uusə n̄wèe fak laŋ, wo lak yi. Kà duk də wèŋ coho noon kupsə ke'ca ndap duk.

⁸ A ye n̄ga wèŋ kə ni mvwe' ntòlak mòk, wo jəŋ weŋ fo' co bwiŋ fana wèŋ zə nsàp yu nə wo fa weŋ lòon fo'.

⁹ Wèŋ gaŋsə n̄gàa yiyar sè wo cu mvwe' lak yà'sə wèŋ, nə duk fa bùu sè fo' sə wèŋ duk də, <Gaŋ n̄kum sè Nwi sə yà' kə̀p vè bohòwèŋ laŋ.>

¹⁰ A ye-a n̄ga wèŋ kə ni mvwe' ntòlak nə wo ka wèŋ də wèŋ və bə̀bɔŋ duk fa fana wèŋ sə gihi ke' mvwe' mandzə sè mò ntòlak anə sə, nə sə cèp duk də,

¹¹ <A megu-a sè mfəmfə sè yà' ko kùu avès mvwe' lak awèŋ yà'sə fana vès kè'sə nòŋsə yà', yà' sə kək weŋ. Wèŋ riŋtse' də gaŋ n̄kum sè Nwi sə yà' kə̀p vè weŋ laŋ.>

¹² Mù tsok fa weŋ də, nùmbu nə wo sak n̄zeŋgònə fana anə boŋ ghak bohòlak Sodòm nə nòŋsə nsàp lak ànə.

¹³ <<Wèŋ bùu Corazi, wèŋ cu b̄up! Wèŋ bùu Bèsadà, wèŋ cu sè' b̄up! A ve'nə b̄uusə nsàp bum maŋgəŋgèŋ sè wo a gù tsə' fa weŋ yà'a, wo ànə gù tsok fa-a yà' bohòb̄uu Tayà bə Sidòn wèŋ bwèrè də

wo a kupsə, nə bwi fa b̄up awo n̄kwèŋ tè, nə ni tse' gaa cək, nə yok və.

¹⁴ Nùmbu nə wo nə sak n̄zeŋgòn fana anə boŋ ghak bohòb̄uu Tayà bə Sidòn nə nòŋsə weŋ.

¹⁵ Wèŋ bùu Kàpanum, wèŋ a sə n̄n̄i' co wèŋ də wèŋ kok lo m̄bu à? Wèŋ nə lo tsətəŋ mvwe' n̄gə' ve'e bòn.

¹⁶ <<Nwè nə yi yuk-a weŋ, ye də yi yuk mù. Nwè nə yi dzeen-a weŋ, ye də yi dzeen mù; nə ye də n̄wə nə yi dzeen-a mù, ye də n̄gəŋgàŋ dzeen n̄wə nə yi a tum vè mù nə.>>

Bùu Sə Hum Samba-Ncòp-Ba Sə Wèŋ Bwiŋ Vəè

(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

¹⁷ Bùu sè hum sàmba-ncòp-ba sə wèŋ à bwiŋ vè bə kwəkwa. Wo à duk də, <<Tà, yòŋsə zə' wèŋ ye bohòvès yusə wà bùu liŋ yo.>>

¹⁸ Yi duk fa yà'wèŋ duk də, <<Mù yə Satà n̄ga yi sə gb̄u tsə m̄bu co mb̄uŋ sə ba'a tsə yi.

¹⁹ Yeè, mù a fa weŋ n̄àŋ n̄gògi cà m̄nə no bə n̄gam wèŋ, nə ye n̄àŋ n̄gògha' n̄àŋ sè bùu sè wo b̄èŋgə weŋ tse' yà' pwe'fo'. Kaco yumok gù lok weŋ yeŋ. ²⁰ Nə yeè nə də kà də wèŋ sə kwa də b̄uusə zə' wèŋ sə wəp weŋ duk, wèŋ kwa lɛ b̄uusə də wo còm nòŋsə liŋ awèŋ m̄bu.>>

²¹ Ghà ànə à ye, Yòŋsə nə Rəreŋ nə gù Jisòs yi rwiŋ bə kwəkwa fana yi cèp duk də, <<Mù kwasə wu t̄', nə wu Tà m̄bu bə sə nze nə, b̄uusə wù a swihi gesə bum yè'sə bohòŋgàa n̄kərə wèŋ, nə niŋ fa yà' bohòbwe sə ləwè wèŋ. A zinə Tè', wù a gù yè'sə m̄umvə'nə yà' a bòkok wu sə vəə wù ve'nə.

²² Tè' am a fa wes mù bum pwe'fo'. Nwè nèmòk ka mwe nə riŋ, ri mègù yi Tè' nə. Nwè nèmòk ka Tè' nə sè' riŋ, ri mègù yi mwe nə, nə ye bùu sè mwe nə dzəm də yi niŋ tsok fa yà'wèŋ sə.>>

²³ Anə geŋ yi b̄uŋ duk swihi fa n̄gàa fàak ye sə wèŋ duk də, <<A rɛŋsi bohòŋwə nə yi yə bum sè wèŋ sə yə yè'sə!

²⁴ Mù tsok weŋ də n̄gàa tsòhòbum Nwi wèŋ, nə ye bə b̄u n̄kə̀ŋkum wèŋ n̄kə̀uŋntèn sè wo a dzəm n̄gòyə bum sè wèŋ yə yè'sə, nə kà mandzə nə tse'. Wo dzəm n̄gòyuk bum sè wèŋ sə yuk yè'sə, nə kà yà' sè' yuk.>>

Gbu' Nwèə Sàmariyà Nə Bə̀bɔŋ Nə

²⁵ Ngà yə'rə fa bwiŋ lùk mòk à lòkok də yi b̄uə ja'a Jisòs nə fana yi fek nà' də, <<Cicà, yusə aco mù gù ye'sə yà, ya mù kə tse' lùŋ nə nà'a nə kà mè yuk nə e?>>

²⁶ Jisòs fek busə bwi nà' də, <<Wo à còm nòŋsə ndzənə lùk də yà? Wu tagə nja da? >>

²⁷ Ngà' nè duk dæ, <<Wù tse' ngòdzæm Tà Nwi yòbæ ntum yòpwe'fo', dzæm yi bæ yònsæ yòpwe'fo', nè ye bæ ñaæn yo pwe', nè ye bæ ñkærè yòsè' pwe'fo', fana nè dzæm moma yo co mvè'nè wù dzæm ni' yò.>>

²⁸ Jisòs duk fa nà' dæ, <<Wù cèp bèbon lan; gù ve'næ ya wu nè tse' lùŋ.>>

²⁹ Ngà' nè à dzæm dæ yi niŋ tsok dæ yi ñwè nè bèbon, fana yi fek fe'lø Jisòs nè dæ, <<Moma am nè yè'sæ ndà?>>

³⁰ Jisòs tsok bæse fa yi gbù' mòk dæ, <<Ñwè nèmòk à tsæ mæ Jerosalèm ngòlòJèrikù. A kè wès mandzè, ngàa yè wèŋ kò fweŋ fis yi cæk pwe', nè læp yi. Wo me'ræ mak noŋsæ yi nga yi sè tühæ mègù mòk ngwàŋ, nè lo yu awo.>>

³¹ Mvæk à cæa, ngà fa satikà' mòk à sè yù tsø lòsè' mandzè ànè. Yi ànè ye nà' nga nà' nõo fana yi læk ca yuye ndzæ ngæ mandzè.

³² Ñwè Levi mòk à gù sè' ve'næ. Yi à kè dzèŋ fo', nè ye ngà' nè mvè'nè nà' nõo fana yi ca yuye ndzæ ngæ.

³³ Ñwè Sàmariyà mòk à vè ye fo', nè ye nà', fana nè koksæ manziŋ bohònà'.

³⁴ Yi geŋ fo', nè gesø fa nà' mve' bæ rùk ndzænø mvwe' nà' sè, nè kiŋ lok fa nà'.† Yi lè' koksæ naan nà' mænè nàmè'wè ye, nè jøn lo nà' mvwe' ndap nèmòk nè ñwèe nõon mbwa yi lak, nè sè jøn ñkærè bohònà' fo'.

³⁵ Tsok à ræŋ, yi fis mbàm ncùhù ba, nè fa ngà ndap nè. Yi duk fa ngà ndap nè duk dæ, <<Sæ kuk fa mæ yi bèbon. Mæ bwiŋ foho vè fana mù lak fæsø fa wu mbæam sè wù bæpsæ yà' bùu yi pwe'.>>

³⁶ Bohòbùu sè te' yè'sæ, wù tsæm dæ ñwè nè yi à nitsè' dæ yi moma bæ ñwè nè ngàa yè wèŋ à læp yi nè yè'e nè fò?>>

³⁷ Yi duk dæ, <<A ñwè nè yi à tse' koksæmanziŋ bohònà' nà'a.>> Fana Jisòs duk fa nà' duk dæ, <<Dù a, nè kè gù yòsè' ve'næ.>>

Jisòs Kè Ke' Yø Mèri Bø Matà

³⁸ Jisòs bæ bwe ye wèŋ à sè lòo fana wo kè dzeŋ mvwe' lak mòk. Ñwà mòk à ye fo' nè wo to liŋ ye dæ Matà. Ñwà ènè à fa Jisòs mvwe' nõdøn munda'à yi.

³⁹ Yi ànè tse' moma ye mòk nè to yi dæ Mèri. Mèri nè à kè cu ngæ ni' Tà ànè, nè sè yu'ræ yusè nà' sè yø'ræ fa bwiŋ sè.

⁴⁰ Matà ye dæ fæk yam bohòyi wùriŋ fana yi kè duk fa Jisòs dæ, <<Tà, wù yè dæ moma àm me'ræ mæ mæmæ, fæk sè ghak mæ, wù kà mbeŋ kom à? Tsok fa yi dæ yi kè tesø mæ.>>

⁴¹ Tà nè duk fa nà' dæ, <<Matà, Matà, wù sè jìk, nè sè ye ngø' bæ bum ñkæuŋntèŋ.

⁴² Yu nè nà' tse' gha' fæk, a yu nè mò'fis. Mèri cok jø fis ma nè bèbon nè lan. Kaco

mæ dzæm dæ ñwèe fep fis yuk nà' bohòyi yeŋ.>>

11

Jisòs Yø'ræ Bø Nzak Piriya (Mat. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Numbu mòk à ye nga yi sè læŋ piriya mæmvwe' nèmòk, yi ànè mesø fana mò fæk ye mòk vø bohòyi, nè duk fa yi dæ, <<Tà, yø'ræ fa ves ngòlèŋ piriya mæmvè'nè Jon ànè yø'ræ fa ngàa fæk ye yà'a.>>

² Yi duk fa wo dæ, <<Wèeŋ cu ngòlèŋ, wèŋ cèp duk dæ:

<Tè', kèkùksæ ye bæ liŋ yo.

Gaŋ ñkum yo sè vø.

³ Fa ves bæŋ sè co vès zæ nùumbu pwe'.

⁴ Swi fa ves bæp avès, bùusè vès swi fagè ndaænŋwè pwe' nè yi gùgè ves bæp sè'.

Kà ves mvwe' sè co mæmumsè kè tseŋ ves jø lò.>>

⁵ Jisòs duk fa bwe ye sè wèŋ dæ, <<A duk-a dæ ñwè nèmòk mæŋgorè wèŋ nè aco yi lokok nè tsøtsø'ræ tsok, nè kè duk fa ngø' ye mòk dæ, <Ngø' àm, samsø fa mæ ntuk bred te',

⁶ bùusè ngø' àm mòk tesø vè gi fana mù ka yumok co mù fa yi zæ tse'.>>

⁷ Yi duk vesø munda'à anè dæ, <Kà mæ ngø' fa nõdøn, mù lok ncù lan, ves bwe am wèŋ nõnze, kaco mù lokok ngòfa wu yumok nga'a yeŋ.>>

⁸ Mæ tsok wèŋ dæ a ye-a sè dæ yi nè kà ngòfa nà' yumok bùusè nà'a ngø' ye lòkok fana bùusè nà' sè læŋ mali gugan, yi nè lokok kè fa nà' yusè nà' dzæm sè pwe'.

⁹ Mæ tsok wèŋ dæ, læŋ Nwi ya yi nè fa wu, læap ya wu nè tse', kuum ya wo nè muk fa wu.

¹⁰ Búsè ñwè nè yi læŋ-a, ngèŋgàan nè tse', ñwè nè yi læp-a, yi nè ye, ñwè nè yi kum-a, wo nè muk fa ñwè ànè.

¹¹ A nsáp tè' nè fònè dæ a ye-a nga mo ye læŋ fuk bohòyi, yi kà nà' fuk fa, nè fa nà' no è?

¹² Kènè dæ yi læŋ-a mbùmvpøp nà' fa yi ngam è?

¹³ A ye-a nga wèŋ sè wèeŋ bæp yè'e riŋ ngòfa bwe awèŋ bum sè bèbon, ye dæ aco Tè' nè mæbu nè, nè fa Yònsè nè Røreŋ nè bohòbùu sè wo læŋ yi sè wèŋ wùriŋ!>>

Jisòs Bø Bezebù

(Mat. 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

¹⁴ Jisòs à sè be' fis yònsè ze' mòk nè yi gùgè ñwè yi kà cù cèp fana ze' nè ànè tesø lòo fana ngà' nè ye ngòcèp cù, bwiŋ mære.

* **10:33 10:33** Bùu Sàmariyà bæ bùu Jus wèŋ à sè bàrøgè wùriŋ. † **10:34 10:34** Bùu lak ya'sø wèŋ à sè jøgè mve' bæ rùk co ncøp.

15 Bùu mok wèŋ duk yàwo dè, <<Yi bɛ' fisgò zɛ' sɛ bə ɲaŋ Bezebù nɛ yi ɲkum zɛ' wèŋ yi nɔ.>>

16 Bùu mok wèŋ sɛ lap mandzɛ ɲgòbɔɔ yi fana wo sɛ lap dɛ nà'a niŋ tsok fa wo maŋgɔŋgɛn mòk nɛ nà' tɛsə ma mɔbu.

17 Yi rin yusɛ wo sɛ tsɛrɛ sɛ fana yi duk fa wo duk dɛ, <<A ye-a ɲga lak mok ga'a-a ba fana ye dɛ yà' kà fàk tse'. Nɛ ye sɛ' dɛ ndap nɛ nà' ga'a-a ba, ye dɛ nà'a nɛ gbɔ.

18 Ye dɛ a ye-a dɛ Satà gapsɛ ni' ye bɔp ba fana aco gaŋ sɛ ye sɛ tɔɛŋ yɛ'sə va? Busɛ wèŋ sɛ duk dɛ mù sɛ bɛ'fis zɛ' bə ɲaŋ Bezebù.

19 A ye-a dɛ mù sɛ bɛ' fis zɛ' bə ɲaŋ Bezebù fana bùu awèŋ wèŋ bɛ' fisgò yàwo bə ɲaŋ sɛ ndà? Nsàp fàk bùu awèŋ sɛ, sɛ nitsɛ' duk dɛ wèŋ bə jɔŋ.

20 Mvɛ'nɛ mù sɛ bɛ'fis yà' bə ɲaŋ sɛ Nwì fana ye dɛ gaŋ ɲkum sɛ Nwì sɛ yà' kɔɔp vɛ bohòwèŋ laŋ.

21 <<A ye-a ɲga ɲgà ɲàŋ nɛ yi tse' bum dzɛ' ɲap sɛ sònto' ye yi fana ye dɛ bum ye pwe' cu bəbɔŋ.

22 Fana a ye-a ɲga ɲwɛ nɛmòk nɛ nà' gu ghak yi vɛ-a, nɛ lu bə nà', nɛ ghak yi fana yi nɛ fɛp jɔŋ bum dzɛ'e ye sɛ yi anɛ sɛ naŋ tu bə zɛŋ sɛ, nɛ gapsɛ bum ye sɛ yi tse' sɛ bə ɲgɛ' ye wèŋ.

23 <<Nwɛ nɛ yi ka-a vesi yeŋ, ye dɛ yi sɛ bèŋ nɔ. Nwɛ nɛ yi sɛ kà-a vesi te'e benɛ ye dɛ yi sɛ sɛsɛ ye sɛsɛ.

24 <<A ye ɲga yòŋsɛ zɛ' tɛsɛ ndzɛ ni' ɲwɛ fana yi gihi ca mvwe' nze ji ndzɛp, ɲgòlap mvwe' sɛ yi yɔŋsɛ fo'. Yi kà mvwe' sɛ co yi yɔŋsɛ yə fana yi duk dɛ, <Mù nɛ bwi fohò lo fe'lə mvwe' ndap àm nɛ mù a tɛsɛ fo' nɔ.>

25 Yi bwi fohò vɛ-a, nɛ ye ɲga wo kùrɛ nà' nɛ guhu tsɛ'rɛ nà' bəbɔŋ,

26 fana yi lo, nɛ kɛ to jɔŋ vɛ yòŋsɛə mok sàmba, sɛ wo bɔp casɛ yi wo. Wo nɛ ni cum mɔmvwe' ndap nɛ. A ye vɛ'nɛ fana ncu ɲwɛ ànɛ nɛ maŋkwɛŋ nɛ, nɛ bɔp casɛ nɛ ànɛ ye to mantombi nɔ.>>

27 Jisòs ànɛ cɛp bum yɛ'sə fana ɲwà nɛmòk nɛ yi ànɛ ye maŋgorɛ bwiŋ fo' cɛp fis dɛ, <<A rɛŋsi bohòvɛəm sɛ yà' à dzɛ wu, nɛ ye mbwi sɛ wù à nɔ!>>

28 Yi duk bwi ye dɛ, <<Rɛŋsi nɛ lɛ bohòŋwɛ nɛ yi yuk ncɛp Nwì, nɛ noŋsɛ nà'.>>

Bwiŋ Dzəm NgòYə Maŋgɔŋgɛn
(Mat. 5:15; 6:22-23, 12:38-42; Mak 8:11-12)

29 Bwiŋ ànɛ sɛ yam ghaha fo' ghaha fana Jisòs ye ɲgòcɛp dɛ, <<Bùu sɛ niɛ' ye'e wo bùu sɛ bɔp, wo sɛ dzəm ɲgòyɛ yumok sɛ maŋgɔŋgɛn. Mù nɛ kà wo maŋgɔŋgɛn gù ni tsɛ' fa, anɛ megu maŋgɔŋgɛn nɛ Jonà nà'a.

30 Busɛ mvɛ'nɛ Jonà nɛ ànɛ ye co maŋgɔŋgɛn mòk ɲgòniŋtsɛ' fa bùu Nenevi yà'a fana mùu mo ɲwɛ, mù nɛ ye sɛ' vɛ'nɛ bohòbùu yɛ'sə.

31 Numbu nzak nɛ ye, ɲkum nɛ yi ɲwàŋwɛ nɛ yi à tɛsɛ vɛ mvwe' lak Sibà nà'a nɛ cɛp bɔp bohòbùu sɛ ɲga'a yɛ'sə dɛ wo gbù nzak. Busɛ yi à tɛsɛ vɛ mvwe' sɛ nzeŋgòŋ nɛ lɛsɛ, ɲgòkɛ yuk nsàp ɲkɛrɛ nɛ Sòlomù à tse' fana yeɛ, yumok sɛ yà' ghak Sòlomù nɛ ɲga'a yɛ'.

32 Numbu sak nzak ye fana bùu Nenevi wèŋ nɛ lokok duk fa bùu sɛ niɛ' yɛ'sə wèŋ dɛ wo gbù nzak. Busɛ Jonà ànɛ tsoho, wo kupɛ ntum; fana yumok sɛ yà' ghak casɛ Jonà nɛ ɲga'a yɛ'.

33 <<Wo bwe'-a laàm, kaco wo swihi nà' swihi kɛ wo jɔŋ nà', nɛ tes gesɛ sənɛ kùŋ yeŋ. Wo nɛ tes nà' mvwe' sɛ jɔja ya bwiŋ sɛ ni vɛə wo sɛ ye mareŋ nɛ.

34 Lis yo mareŋ nɛ ndzɛ ni' wù yi. A ye-a ɲga lis yo bəbɔŋ fana ye dɛ ni' yònɛ, nɛ rwiŋ bə mareŋ. Yà'a sɛ' dɛ a ye-a ɲga lis yo ka bəbɔŋ yeŋ fana ye dɛ ni' yòrwiŋ bə mandzɛm.

35 Ye dɛ wèŋ jɔŋ ɲkɛrɛ, bwɛrɛ mareŋ nɛ ndzɛ ni' wèŋ nɛ bɔwɛŋ mandzɛm.

36 Fana ye dɛ a ye-a ɲga ni' yòpwe'fo' rwiŋ mègù bə mareŋ, dɛ mandzɛm nja mvwe' mok bùu, fana ye dɛ nà'a nɛ ye pwe' mareŋ anɛ, co mvɛ'nɛ mareŋ laàm rɛŋgɛ yà'a.>>

Jisòs Duk Fa Bùu Faràsi
Nɛ Ye Ngàa Yɛ'rɛ Lùk Dɛ
Wo Ngàa Tɛ'ɛŋkup
(Mat. 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

37 Jisòs anɛ sɛ cɛp fana ɲwɛə Faràsi mòk duk nà' dɛ bə nà'a kɛ zɛ bɛŋ. Fana yi lo kɛ cum tsoŋ dɛ ya bə nà'a zɛ.

38 Nwɛə Faràsi nɛ à mɛrɛ vɛ'e mvɛsɛ yi à yɛ dɛ Jisòs ànɛ zɛ ɲga yi ka mvɛ'nɛ wo cùkgɛ ɲkuŋ nɛ sɛ zɛ yumok sɛ cuk.

39 Anɛ geŋ Tà Jisòs duk fa nà' dɛ, <<Wèŋ bùu Faràsi, wèŋ cùkgɛ yàwèŋ ɲkwɛɛŋ ɲgàp bə ɲkwɛɛŋ tasà, fana rwiŋ cum ma sɛ tsɛtsɛ'rɛ wèŋ anɛ ɲgwap bə wa bum bwiŋ.

40 Wèŋ ləm! Nwɛ nɛ yi ànɛ gù ɲkwɛŋ nɛ à ka ma sɛ tsɛtsɛ'rɛ sɛ' yi gu à?

41 Wèŋ fa-a ɲgàa jɔŋ wèŋ mbo sənɛ ɲgàp nɛ fana ye dɛ yusɛ yà'a ma nɛ ɲjəwèŋ pwe' mok rɛrɛŋ.

42 <<Wèŋ bùu Faràsi, wèŋ cu bɔp. Wèŋ jɛgɛ ɲkɛrɛ ɲgògàpsɛ fa Nwì bwe mvùu bum sɛ jo ye'e pwe'fo' ma nje, nɛ me'rɛ noŋsɛ ɲgòfàk bə zinə, nɛ ye ɲgòdzəm Nwì vɛ'nɛ. Anɛ ye co wèŋ sɛ gu yà'sə, nɛ kà mok sɛ' mè'rɛ màk.

43 Wèŋ bùu Faràsi, wèŋ cu bɔp! Wèŋ dzɛŋ mɔmvwe' ndap piriya fana wèŋ sɛ

dzəm dzòok sè bə̀boŋ, wèŋ sə dzəm sè' də bwiŋ sə cəpsə weŋ munteɛŋ bə wəwəp wùriŋ.

44 Wèŋ cu bup bə̀usə̀ wèeŋ co sèe sè bwiŋ sə kà yà' yə fana wo sə gi ca mbwa, nə kà ri.>>

45 Anə geŋ ŋgà yə'rə̀ fa bwiŋ lək mòk duk də, <<Cicà, wu cəp ve'nə, ye də wù sə yà' vès sè'.>>

46 Jisòs duk bwi fa nà' də, <<Wèŋ ŋgàa yə'rə̀ lək, wèŋ cu sè' bup bə̀usə̀ wèeŋ jə bum sə yà' rwi' ve'ɛ co ŋwè kà bək to, nə sə naan fa bwiŋ. Wèŋ kà yàwèŋ bum sə bə̀ndubə̀ awèŋ nə mò'fis jwèŋ ja'a lok.

47 Wèŋ cu bup, bə̀usə̀ wèŋ sə ci tsə'rə̀ sèe ŋgàa tsòhòbum Nwi sè ànə zə wo sè' tē' awèŋ.

48 Ye də wèŋ dzəm də yusə̀ tē' awèŋ ànə gu sə bə̀boŋ bə̀usə̀ wə̀ à zə wo fana wèŋ ci yàwèŋ sèe sə.

49 Ye də nà'a njo nə ŋkərə̀ Nwi sə cəp də, <Mù nə tum sə̀ fa wo ŋgàa tsòhòbum Nwi bə̀ ŋgàa ntum wèŋ. Wo nə zə mok, nə yeŋsə̀ mòk wèŋ ŋgə'.>

50 Ya nduəm ŋgàa tsòhòbum Nwi wèŋ sə yà' ànə fe'e mvə̀nə̀ nzenɡòŋ à yè yèe pwe'fo' nə ye ndzə̀ bohòbə̀u sè niē' yè'sə̀.

51 Ye jəŋ bə̀ nduəm Abè kə̀ dzəŋ mù ni'i Sàkəriya nə wo à zə yi mətsetsə̀'rə̀ kəm nə wo tēŋgə̀ satikà' mbwa bə̀ mvwe' sə̀ rərəŋ sə̀ mù ndap Nwi nə ghaŋ sə̀. A zinə̀ də wo nə fek nduəm awo sə̀ bohòbə̀u sè niē' yè'sə̀.

52 <<Ŋgàa yə'rə̀ lək, wèŋ cu bup, njo nə wèŋ a jə̀ lòksə̀ ki sè ŋgòmùk ncúu ŋkərə̀ bə̀ zəŋ sə̀. Wèŋ bə̀ tu awèŋ, wèŋ a ka ni, fana nə lok bwi fa bə̀u sə̀ wo à sə̀ ni sə̀ mandzə̀.>>

53 Jisòs ànə me'rə̀ fa'nə̀ fana ŋgàa yə'rə̀ lək bə̀ bə̀u Farasi sə̀ wèŋ sə̀ sa'rə̀ yi nə ne' tse' yi bə̀ cù cək, də ya nà'a cəp bum ŋkə̀uŋ.

54 Wo sə̀ bə̀u yi ve'ɛ də ya wo ko yi bə̀ yumok sə̀ bup sə̀ yi cəp-a na.

12

Ka Bə̀boŋ NgòGù Basə̀ Yumok Basə̀ Yəŋ (Mat. 10:19-20, 26-33, 12:32)

1 Ghà ànə à ye ŋgə̀ bwiŋ kə̀ benə̀ ve'ɛ ncúhù ŋkə̀uŋtəŋ, nə sə̀ nəŋ ca mok mù ni'i bə̀ kù fana Jisòs ye ŋgòtsə̀' to fa ŋgàa faak ye wèŋ də, <<Wèeŋ jəŋ ŋkərə̀ bə̀ yis bə̀u Farasi wèŋ. Mù sə̀ duk yè'sə̀ məm̀və̀nə̀ wo gù basə̀ ke'gə̀ bum awo yà'a.

2 Yumok ka sə̀ də bwiŋ à sè'lə̀ lok yà' də wo nə kà yà' yə yeŋ. Yumok ka sə̀ wo a swihi yà' də bwiŋ nə kà yà' riŋ yuk sə̀' yeŋ.

3 Ye də yusə̀ wu cəp-a yà' ndzə̀ ndzəmə̀, yà'a nə kə̀ yuhu mvwe' mareŋ. Yusə̀ ŋwè

lărə̀ swihi yà' mà mbwèndap fana wo nə fu yà' ma mù ndündap.

4 <<Ŋgə' am wèŋ, mù tsok weŋ də kà də wèeŋ wəp bə̀u sə̀ wo zə-a ŋgùpni' fana wo kà yumok ŋgògù fe'lə̀ bohòwù tse' yà'a duk.

5 Mù tsok fa weŋ ŋwə̀ nə aco wèŋ wəp yi nə. Wəp Nwi nə yi zə wes fana yi tse' mali ŋəŋ ŋgògèsə̀ wu mvwe' ŋgə' nə sə̀ misə̀ nà'a. Mù sə̀ tsə̀' weŋ zinə̀ də wəp yi ànə.

6 Wo kà ləŋbu təŋ dolà ba sēŋgə̀ à? Nwi kà nə mò'fis swigə̀.

7 Nūəmtu sə̀ mù tuhù wèŋ yè'e, yi a ta yà' ta. Ye də wu kà yumok wəp, bə̀usə̀ wù yam ghak ləŋbu kē' ŋkə̀uŋtəŋ laŋ.

8 <<Mù tsok fa weŋ də ŋwə̀ nə yi cəp fis-a jə̀ja mvwe' bwiŋ də yi ŋwə̀ àm fana mù mo ŋwè, mù nə kə̀ duk fa yi sè' ve'nə mantombi masinjàa Nwi wèŋ.

9 Ŋwə̀ nə yi bēŋ-a mù mantombi bwiŋ fana mù nə kə̀ bēŋ yi sè' mantombi masinjàa Nwi wèŋ.

10 Ŋwə̀ nə yi bup sə̀ liŋ am, nə mù mo ŋwè fana wo nə swi fa yi yà'; ŋwə̀ nə yi bup sə̀-a liŋ Yòŋsə̀ nə Rərəŋ nə fana kaco wo nə swi fa yuk yi yeŋ.

11 A ye-a ŋga wo jə̀ lo wu məm̀vwe' ndap piriya, nə ye bohòbə̀ ŋkə̀ŋkum nə ye bə̀ bə̀u sə̀ wo sakgə̀ bum wo fana wù kà də wu sə̀ jik də wu nə cəp fə̀sə̀ yàle, kə̀ də wu nə duk yè'sə̀ dale duk.

12 Busə̀ Yòŋsə̀ nə Rərəŋ nə, nə tsok fa wu yusə̀ wu cəp sə̀ sə̀ ghà nà'nə.>>

Gbu' Ngà Ghàk Nə̀ Yi A Ye Ləm

13 Ŋwə̀ nəmòk à ye mətsetsə̀'rə̀ bə̀u sə̀ wo à benə̀ wùriŋ sə̀, nə duk vesə̀ fa nà' də, <<Cicà, duk fa moma am də yi gapsə̀ bum mfə̀ tē' am vesi.>>

14 Jisòs duk fə̀sə̀ fa nà' də, <<Ŋgàta, ŋwə̀ nə yi a gù mù də mù sak fa weŋ nzak kə̀ mù gapsə̀ fa weŋ bum yè'sə̀ ndà?>>

15 Anə geŋ yi duk fa bə̀u sə̀ fo' sə̀ wèŋ də, <<Wèeŋ jəŋ ŋkərə̀ ŋgòwa bum bwiŋ, bə̀usə̀ yòŋsə̀ ŋwè kà bə̀u bum sə̀ də yi tse' yà' ŋkə̀uŋtəŋ yeŋ.>>

16 Fana yi mak fa wo gbu' nè'e də, <<Ŋgà ghàk mòk ànə tse' nzum sə̀ bum ànə tesə̀ mbwa wùriŋ.

17 Yi ye ŋgòtsə̀rə̀ də, <Mù ka mvwe' sə̀ co mù noŋsə̀ wes zuzə̀u am yè'e tse'. Mù nə gu kok yè'sə̀ vale-ò?>

18 Yi duk də, <Mù nə gu le ve': mù nə kə̀m sə̀ mak tàap am, nə ci sə̀ ghaŋ, ya mù gesə̀ zuzə̀u am bə̀ bum am pwe' mbwa.

19 Fana mù nə duk fa ni' àm duk də, mù tse' zuzə̀ nduk co mù zə̀ yà' luumŋgòŋ ŋkə̀uŋtəŋ; cum yòŋsə̀ yuyo, zə̀, no, nə sə̀ roŋ.>

20 Anə geŋ Nwi duk fa yi də, <Ləm yu ènə̀, yòŋsə̀ yòo nə me bə̀ ndzəm nə ntine

nè'e. Bum sè wù fàhu yà'sè nè ye mok sè ndà?> >>

²¹ Jisòs duk lèsè dè, <<Yà'a mùmvrè'nè yà' cu ve'nè bohòhwè nè yi kotse' bum ghàk, nè kà ngà ghàk bohòma nè Nwi ye.>>

Fa Ntùm BohòNwi, Nè Kà Bùu Yusòmok Sè Jik
(Mat. 6:25-34)

²² Jisòs à duk fa bwe ye wènj duk dè, <<Kà dè wènj sè jik bə yònsəə awènj dè mu nè zù kok yàle, kènə bə ni' yòdè wu nè ni kok yàle-òduk.

²³ Busè yònsè ghak bən fana ngùpni' ghak cək sè'.

²⁴ Wènj kək ja'a na n̄wənjwe', wo kà bigè nè kà sè' kəp loksè. Wo kà t̄ap tse', nè kà zok sè' tse', fana Nwi sè fa wo zuz̄u. Ghak ye'sə wènj kè swiņ ɛ?

²⁵ A m̄ngorè wènj ndà, nè dè aco yi naan gesə n̄uumbu mok m̄nə n̄uumbu ye dè b̄usè yi jik ɛ?

²⁶ A ye-a dè kaco wù gu to yumok bə nè nà'a jo nà'nə yeņ, ye dè wù sè jik bə mok b̄u yà?

²⁷ Tsərə-a bə n̄z̄amngan sè yà'a fomgè yə'sə m̄mvrè'nè yà'a kùkgè è. Wo kà ndap çəngè, nè kà cək sè' ba'. M̄ tsok fa weņ dè a m̄gù-a sè Sòlomù, nè yi à tse' bum m̄ngənggè nà'a, yi à ka cək co mòk nè m̄'fis ve'nə ni yuk.

²⁸ A ye-a nga Nwi ni fagè ngan sè yà'a tənj fə ngəə ntinə, a ye z̄on ngə wo t̄en səsə yà' lan sè ve'nə, ye dè aco yi ni fa wesə weņ cək yəwènj ye'sə nsap nè fò? B̄u am a, dzəd̄zəm àwènj momjo!

²⁹ Kà dè wènj sè tsərə dè m̄ nè z̄u yà, m̄ nè nò yà? Kà dè wu sè jik duk.

³⁰ B̄u sè sè n̄z̄engònə lapgè yàwo nsàap bum yà'sə; fana Tè' awènj riņ duk dè wènj tse' ngòtse' bum ye'sə sè'.

³¹ Yusè dè wènj lap le gan ye sè, ya bum ye'sə nè ye sè' sè yəwènj.

Tse' Ghàk Ma Mubu

(Mat. 6:19-21)

³² <<Bwe sè m̄ ḡumsəgè weņ, wènj kà wəp b̄usè Tè' àwènj nè sè dzəm b̄n̄sə w̄riņ ngòfa weņ gan nkum sè ye sə.

³³ Wènj seņ bum awènj, nè fa mb̄aam sè bohògaa j̄iņ wènj. Wènj tse' posaa sè kaco yà' reņ yuk yeņ, nè loksə ghàak awènj m̄bu mvwe' sè kaco yumok gu yà' yeņ; mvwe' sè kaco ngà yè kə dzen to fo' yeņ, nzək kà yà' sè' z̄u b̄upsə.

³⁴ Busè m̄mvrè' nè ghàak yo cu fana ntum yòo nè ye sè' fo'.

Ye Mofàk Nè Ngà Kà Lo Dzəm

(Mat. 24:45-51)

³⁵ <<Wènj cum fəfuhè, swi' cək awènj sè gamè bəbən, nè bwe' tse' laam awènj.

³⁶ Wènj ye co b̄u sè masà àwo nè lo mvwe' nkàha gu ngòbwiņ vəə, fana wo sè tək nà' dè ya nà'a kum ncū nt̄en, wo muk fa yi mvèsè.

³⁷ A reņsi bohòbwe fàak sè masà nè bwiņ vəə, fana yi tseņ yà'wènj ngə wo cu nca. M̄ tsok fa weņ zinè dè masà nè nè kiņ tsərə cək ye, yà'wènj cum nze fana yi fa wo zuz̄u.

³⁸ A reņsi bohòngaa fàak sè yi və-a sè ndzəm kè tsətsə'rəə tsok àle', nè tseņ wo ngə wo cu fəfuhè.

³⁹ Wènj riņtse' yumòk nè' sè' dè, a ye-a ngə t̄a ngà ndap nè riņ-a ghà nè ngà yəə nè va, bwère yi kà ndap ye dè nà'a ni mbwa mè'rè n̄nsə.

⁴⁰ Wènj nè sè kək yəwènj sè' k̄' u, b̄usè m̄u mo n̄wè, m̄ nè və ghà nè wènj ka ve'nə tsərə.>>

⁴¹ Pità à fek dè, <<Tà, wù sè m̄k fa gb̄' nè'e ye'sə bohòvès kè bohòbwiņ pwe' ɛ?>>

⁴² Fana Tà cep dè, <<Mofàk nè yi zinè nè tse' nkərəə ye'sə nè fò? A nè masà ye nè a fa bum sè m̄ nda'a yi pwe' bohòna', nè duk dè, nà'a nè sè fa bwe fàak mok wènj bum zuz̄u bə mvək nè kəkurə.

⁴³ A reņsi bohòmofàk nè masà ye bwiņ vəə, nà' tseņ yi ngə yi sè gu mvə'nè nà' anə duk non̄sə lo yi sə.

⁴⁴ M̄ tsok weņ zinè dè, masà nè nè fa nsap mofàk ànə n̄j̄ ngòkotsə' bum ye sè yi tse' pwe'fo' nà'.

⁴⁵ A ye-a nga mofàk nè duk-a dè, <Masà àm nè nè kà nt̄ənt̄en bwiņ fohòvə,> nè yeto ngòlèp bwe fàak sè mbəmbam bə sè bəba sè wènj, nè z̄u, nè nò juhə r̄uk,

⁴⁶ fana masà ye nè bwiņ foho vè n̄umbu mòk nè mofàk nè nè sè ka tsərə fuk, nè ye bə mvək nè yi ka sè' riņ, fana masà nè nè gbe' ci'lə nà' ba, nè non̄sə be'lə yi bə b̄u sè wo ka zinè tse'.

⁴⁷ Mofàk nè yi riņ yusè masà ye dzəm dè yi gu yà', nè kà dè yi yeto ngògù yà' duk fana wo nè ləp yi cū nk̄wès nk̄uñnt̄en.

⁴⁸ N̄wè nè yi anə ka ye riņ, nè gu yumok sè co wo ləp yi b̄u zeņ nè b̄up fana wo nè ləp ghasə yi ye ngwāņ. N̄wè nè Nwi a fa bohòyi nk̄uñ fana Nwii nè dzəm bohòyi sè' nk̄uñ. N̄wè nè Nwi a n̄n̄sə ndzə bohòyi nk̄uñnt̄en fana Nwii nè kək bohòyi sè' nk̄uñnt̄en anə.

Jisòs Nè Gu Bwiņ Wo Ga'a

(Mat. 10:34-36, 16:1-4)

⁴⁹ <<M̄ a vè ngòkè t̄en gesə mis sənə n̄z̄engònə. Yà' sè b̄omu dè anə ye co mis nè k̄u ngə'a lan.

⁵⁰ M̄ tse' b̄apte nè ngòb̄aptesə nà', tse'ngə m̄ b̄aptesə wes nà' nk̄uñ nt̄am fi m̄!

⁵¹ Wèŋ tsəm də mù a vè sə nzenḡòŋ anə ŋḡòjə vè fifi à? Hai' ka ve'nə yen, mu tsok wenj də mù a jə vè gèḡàpsə.

⁵² Busə ye jəŋ ŋga'a nə lo mantombi, bwiŋ tɔŋ sè wo cugè ndap mò'fis nə ga'a. Bwiŋ te' nə tse' cùu sè zok bə bùu sè ba, sè ba tse' bwi yàwo zok bə sè te'.

⁵³ Wo nə ga'a, t'è wèŋ sə dzeen yusə bwe mbəmbaam awo wèŋ sə tsərə fana bwe mbəmbam sə, sə dzeen sè t'è wèŋ. Ma sə dzeen sə mo ye nə ŋwàŋwè, mo ŋwàŋwè sə dzeen sə ma. Maligù sə dzeen sə ŋwegù, ŋwegù sə dzeen maligù nə sə'>>

⁵⁴ Jisòs à duk fa bwiŋ duk də, <<Wèen yəḡə ŋga mbàk yəəŋ ma nconum fana wèŋ də, <Mbùuŋ nə li>, nà' li sè'.

⁵⁵ Wèen yuk ŋga fəfə bwiŋ nə kəkək fana wenj duk də, <Lùm lò>, lùm nə lo sè'.

⁵⁶ Wèŋ ŋgàa t'èŋkup! Wèŋ riŋ mèḡù ŋḡòkək gēsə mabu, nə ye nzenḡòŋ, nə sə cep də anə ye ŋga'a ve'e, nə kà bum sè yà'a niè' yè'e rēŋ bùu yà?

*Kà Də Wu Tək Tətə
Wo Sak Nzak YòSa'a Duk
(Mat. 5:25-26)*

⁵⁷ <<Kaco wèŋ bə tu awèŋ sak yusə yà'a kəkurə yen yè'sə bùu yà?

⁵⁸ A ye-a ŋga ŋwə nəmòk somse wu mu kot fana wu lap mandzə gugəŋ də wenə mesə nzak nə ŋga wèŋ cu ntòmandzə. Ya ŋga yi kà wu bohòŋgà sak nzak jə lò. Busə ŋgà sak nzak nə fa wu bohòŋgà tam wèŋ, fana ŋgàa tàam sə nišə wu ndapndzəm.

⁵⁹ Mu tsok fa wenj də kaco wu tesə yen, tse'ŋga wu làk wes mbam nə wo tiŋ fa wu nə pwe'fo'>>

13

Me'rə NgòGù Bup Bwère Wèŋ Kpu Sə'

¹ Ghà anə à ye fana bùu mok wèŋ à ye fo' sè wo à tsə' fa Jisòs bə nzak bùu Galili mok sè Palè à zə yà', nduəm awo torə bə nduəm nàam sè wo à suə yà' ŋḡófa Nwi satikà' bə zen.

² Anə geŋ Jisòs fek wo də, <<Wèŋ tsəm də bùusə bùu Galilii yà'sə wèŋ kpu nsàp kpu ŋḡə' anə ve'nə ye də wo gù ghakḡə bup wo, nə nonšə bùu Galilii mok sə wèŋ pwe' à?

³ Hai' ka ve'nə yen. Mu tsok wenj də tse'ŋga wèŋ kupse, nə bwi fa bup awèŋ ŋkwèŋ bwère wèŋ nə kpu sè'.

⁴ Bùu sè hum-ncòp-fwame' sè ndap nə nà' à sàp lòmabu wuriŋ à kəəŋ zə wo Silòm yà'a, wèŋ tsəm də wo à sə gù bup wo, nə ghak casə bùu sè wo cu mvwe' lak Jòrosalèm pwe' wo à?

⁵ Mu tsok wenj də ka ve'nə yen. Tse'ŋga wèŋ kupse, nə bwi fa bup awèŋ ŋkwèŋ bwère wèŋ kpu sè'>>

Gbu' Tu Nə Nà' A Ka Zəm Nə

⁶ Anə geŋ Jisòs tsok fa wo gbu' nè'e də, <<Ŋwə nəmòk à bi tes tu fik mu nzuu yi. Yi sə və fo' də yi kə kwij jəŋ ŋwii fik nə fana yi kà nə mò'fis kwi yuk.

⁷ Anə geŋ yi duk fa bohòŋwə nə nà'a kək fəḡə yi nzum ye sə də, <A ŋga'a luumŋḡòŋ te' mvə'nə mu lapḡə fik mu tuhù fēŋ, nə kà mò'fis yə yuk. Gbè' màk nà', nà' sə gù bupsə nze nə fo' wà ve'nə bùu yà?>>

⁸ Ŋḡà kək nzum nə duk fa nà' də, <Ŋkwà'ŋwè, mè'rə tes nà' luumŋḡòŋ nè'e ve'nə ntēŋ. Mu nə tuŋ mbwè nə, nə gesə ḡəp ca.

⁹ Luumŋḡòŋ nə nà' tsə nà'a, a ye-a ŋga nà' zəm fana ye də a bəbòŋ; nà'a kà-a zəm ŋkuŋ wu gbə' mak nà'. >>

Jisòs Gəŋsə Ŋwà Nə Yi Kà Gigə Numbu Dzə

¹⁰ Jisòs à sə yə'rə bwiŋ numbu dzə mòk məmvwè' ndap piriya.

¹¹ Ŋwà nəmòk à ye fo' nə yi à tse' yòŋsə nə bup, nə nà' à sə gù yi, yi sə yaan munə luumŋḡòŋ hum-ncòp-fwame'. Ŋwà nə à zòŋ nsàp nə co yi kà mutsə rərəŋ təəŋ lok fək.

¹² Jisòs anə ye gesə ŋwà nə fana yi to nà', nə duk fa nà' də, <<Mamwe, wu ga'a wenj yiya yònà'a laj.>>

¹³ Fana yi naan fa nà' bo, ŋwà nə təəŋ kok mok rərəŋ ghà anə, nə kwasə Nwi.

¹⁴ Ŋkwà' ŋwə nə məmvwè' ndap piriya nə à jòk ve'e də Jisòs gəŋsə ŋwè numbu dzə, nə duk fa bùu sè fo' sə wèŋ də, <<A tse' numbu ntũŋfu sə aco a gù fək ca. Wèen sə və numbu yà'sə ŋga wo sə gəŋsə wenj, kà numbu dzə ye.>>

¹⁵ Anə geŋ Tà Jisòs cep fəsə fa nà' də, <<Wèŋ ŋgàa t'èŋkup wèŋ! Yè'e ka sè wèŋ sè a yegè numbu dzə, wèŋ sə fiŋ fis mbòŋ kè mvomdè'e awèŋ mvwe' sè wo tsòŋ tes yà', nə sə jə lo wo ŋḡòno ndzəp sə yen à?

¹⁶ Ye də ŋwà nè'e, nə yi mo Abrahām, nə Satà a kiŋ tse' yi luumŋḡòŋ hum-ncòp-fwame' ènə, kaco wo fiŋ fis yi ye numbu dzə yen à?>>

¹⁷ Yi à cèp ve'nə fana marè'tu ko bùu sè wo à sə bēŋ yi sə wèŋ pwe'fo'. Bùu sè wo à ye fo' sə wèŋ à kwa bə nsàp bum maŋḡəŋḡèŋ sè yi à gèu sə pwe'.

Jisòs Fəhu Ja'a Gaŋ Ŋkum Sə Nwi Bə Bum Mok

(Mat. 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jisòs à duk mok sè' də, <<Gaŋ ŋkum sè Nwi sə yè'sə co yàlè-ò? Aco mù fəhu kok yà' yè'sə bə yà?

¹⁹ Yà'a co mu ngwì tu mostà nà'a, nè ñwè nèmòk à jè, nè bi mánzuù yi. Nà' kuk bũñj tu nè ghanj fana swiñ wèñ vè kè ci ndap awo mbwa.>>

²⁰ Jisòs nè ðuk sèmok dè, <<Aco mù fahù kok ganj sè Nwi sè yè'sè bè yàle-ò?>>

²¹ Yà' mègù co yis sè ñwàñwèe jègè yà', nè gesè sənə kwèes mfòñ te', nè top yà' tètè yà' kok pwe' yè'e.>>

Mandzè Nè Nà'a Fəferè Nə

(Mat. 7:13-14, 21-23)

²² Jisòs à gi, nè sè ca ke' mvwe' buhu lak sè jo bə sè ghanj wèñ ngòlòJòrosalèm, fana yi sè yè'rè lo bwiñ fo' sè'.

²³ Ñwè nèmòk fek yi dè, <<Tà, bùu sè wo nè tse' lùñ nè nà'a nè kà mè yuk nè, nè ye megu bwiñ jo à?>> Jisòs nè ðuk fa wo dè,

²⁴ <<Nikok mvwe' ncùu ñka' sè fəferè yà'a, bùusè bwiñ ñkũñj nè lap mandzè ngòni lòfo', fana wo kà ni to.>>

²⁵ Tà ñgà ndap nè lok ncùu ye fana wèenj nè təenj sè mbiñ, nè sè kum ncùu sè. Wèñ kum yà', nè sè cep dè, <Tà mùk fa ves ncùu.> Yi nè ðuk fa wèñ dè, <Mù ka mvwe' sè wèñ vèə riñ.>

²⁶ Wèñ ye ñgà'a ngòcèp dè, <Vesùwèñ à sè zùgè, nè sè no sè' mvwe' mò'fis; wù à sè yè'rè bwiñ mvwe' mandzèə sè ntòla'à vès.>

²⁷ Yi nè cep ye dè, <Mù tsok fa wèñ dè mù ka yàm mvwe' sè wèñ vèə riñ. Wèenj coho gesə lo ngwè ni'ì mù fo', wèñ ñgàa gù bup wèñ.>

²⁸ Yà'a mvwe' sè wèenj nè wanj, nè zù nzòñ, ñga wèñ ye Abrahàm bə Azik bə Jàkop, nè ye ñgàa tsòhòbum Nwi wèñ pwe' ñga wo cu mɔla'à Nwi, fana wèñ mam yàwèñ sè mbiñ.

²⁹ Bwiñj nè tesə vè mvwe' ñkũup nzenğonj ma kwè fo', nè cum sè zù mɔla'à Nwi anə.

³⁰ A kè dzèñ mvè' ànə bùu mok sè wo ñgà'a mankwèenj nè kə ye mantombi; mok sè wo ñgà'a mantombii nè ye mok mankwèenj.>>

Mvè'nè Jisòs Dzəm Lak Jòrosalèm

(Mat. 23:37-39)

³¹ Mvèk ànə à ye, bùu Farasi mok wèñ vè kə ðuk fa Jisòs dè, <<Lògesə fənə fo', bùusè ñkum Heròsə lap mandzè ngòzə wu.>>

³² Yi ðuk fa yà'wèñ dè, <<Dù kè tsok fa kəkərè còp ànə dè mù sè bə'fis yòñsəə zè', nè sè luñsə bwiñ ntinə bə zòn, nùmbu nè te' dzèenj fana mù mesə fàak am sè.>>

³³ Fana mù nè sè geñ mali mantombi ntinə bə zòn, nè ye bə nùmbu nè nà' bə'e nè sè'; bùusè ka bəbòñ ngòzə ñgà tsòhòbum Nwi mvwe' mok sè zok nè casə Jòrosalèm yeñ.

³⁴ Webee, lak Jòrosalèm, lak Jòrosalèm. Wèenj zègè ñgàa tsòhòbum Nwi wèñ, nè

sə tərə ñgàa gè ntum Nwi wèñ bə lis. A yè'sə ghè' sù mvè'nè mù sè lap dè mù ko wumsə gesə wèñ ndzə ni'ì mù co məma mvəp sə wumsə bwe ye, wèñ kà dzəm è?

³⁵ Bo am ka mok bə lak àwèñ yà'sə yeñ. Mù tsok wèñ dè, ye jəñ ñgà'a lo mantombi, wèenj nè kà mù mok yə fe'lè tètè nùmbu nè wèenj yə fe'lə mù, ye mok ñga wèñ sè ðuk dè, <Nwi se ñwè nè yi vè mənə liñ sè Tà nə> ñkuñ.>>

14

Jisòs Gəñsə Ñgà Yiya Mòk

¹ Nùmbu dzè mòk à ye, Jisòs lo ngòkè zù zazu mùmvwè' ndap ñkwà' ñwèə Farasi mòk. Fana bwiñ sè kuk tse' yi vè'e pap.

² Ñwè nèmòk à ye fo' nè yi à tse' yiya kəkòrè.

³ Anə geñ Jisòs fek ñgàa yè'rè lùk bə bùu Farasi wèñ ðuk dè, <<Lùk dzəm dè aco wo gəñsə ñwè nùmbu dzè kè njo-è?>>

⁴ Bùu sè wèñ kà cù mùk. Fana yi gəñsə ñgà' nè, nè me'rə nà' lo.

⁵ Yi fek wo dè, <<A fèen ndà nè a ye-a ñga mo ye kè mbòye gbù ni-a sənə wu ndzəp nùmbu dzè, yi kà nà' mvèsè fis-è?>>

⁶ Wo à ka yusè co wo cep fəsə fa yi tse' lok.

⁷ Jisòs à yə mùmvwè'nè bùu sè wo à to wo mvwe' dinà nè sə swè' mègù mvwe' ncum sè bəbòñ fana yi tsok fa yà'wèñ ncèp nè'e.

⁸ Yi dè, <<A ye-a ñga ñwè to wu dè wu və mvwe' zù gùu ye fana kà dè wu kuk mvwe' sè bəghak fo' pwe' zèñ, nè kə cum fo' ðuk. Busə kàmòk wo to ñwè nèmòk nè yi ghak wu ye sè'.

⁹ Yi vèə fana ñwè nè yi to wèñ ba fo' yi nè, nè kə ðuk fa wu dè, <Lòkok, nè fa mvwe' yà'sə bohòñwè nè'e.> Fana marè'tu nè ko wu, wù kə cum mok bə dzòk nè nà' ka bəbòñ yeñ.

¹⁰ A bəbòñ dè wo to-a wu, wù kə cum lè bə dzòk nè nà' ka bəbòñ wùriñ yeñ, ya ñga ñwè nè yi to wèñ nè vèə fana yi ðuk fa wu dè, <Ñge' àm, lòkok cum lo mùmvwè' dzè' nè bəbòñ nè'e.> Yà'sə nè gu wu, wù ye co ñwè nè ghanj mù lisè bùu sè wənə wèñ cu fo' sè.

¹¹ Busə ñwè nè yi jə kok lò-a ni' ye mubu, wo jəñ tsonj yi sə nze; ñwè nè yi jə tsonj lóni' nje sə nze fana wo jə fis kok yi mubu.>>

¹² Jisòs ðuk fa ñwè nè yi to bwiñ dinà nè ye dè, <<A ye-a ñga wù dè wu to bwiñ mvwe' dinà kè mvwe' ñkàk àlè', kà dè wu to ñge' yo wèñ kè bwema yo, kè njàan yo wèñ kè ñgàa ghàk sè wənə wèñ nòkuəp fo' ðuk. Busə wo nè to fəsə wu sè' fana ye dè wo lùk fəsə wu yà'sə lanj.

¹³ Yusè dè wu to bwiŋ mŋwè' dinà fana wù to ngàa jìŋ, ngàa jì bo bè sè jì kù, nè ye sè jì lis wèŋ.

¹⁴ Ya Nwii nè se wu. Bùsè kaco nsàp bù ènè lak fəsè to wu yeŋ. Nwii nè lak wu ghà nè bùu sè bèbòŋ wèŋ lókok mŋwè' kpà.>>

Gbu' Nè Wo A To Ke'cà Bwiŋ NgòKè Zu Bum Nkàk

(Mat. 22:1-10)

¹⁵ Nwè nèmòk nè bə yà'wèŋ ànə cum, nè sə zə mŋwè' mò'fis ànə yuk ncèp ènə fana yi duk də, <<A rənŋi cèbùè bohòŋwè nè yi nè zə nkàk nè mu la'à Nwi.>>

¹⁶ Jisòs nè duk fa fe'lə nà' bə gbù' də, <<Numbu mòk à ye, nwè nèmòk to nkàk nè ghaŋ, nè to bwiŋ ve'è nkàunŋtən.

¹⁷ Mvək nkàk nè à kùrə fana yi tumsə lo mofàk nè nà'a fàkgə bohòyi də nà'a kə tsok fa bùu sè yi to yà' sè də wə bùusè wo fàhu wes bum pwe' laŋ.

¹⁸ Bùu sè wo à to wo sə pwe' sə duhu lo də wo nè kà vè bùu ve' bə ve'. Nwè nè wo à to to ntòyi nè à duk fa nà' də, <Mù ywiŋ nzum am, mù də mu lo kə kək ja'a zəŋ. Mù leŋ wu, kà jòk.>

¹⁹ Mòk duk ye də, <Mù ywiŋ ndum mbòŋ hum fana mù də mu kə kək ja'a yà' nkun. Kwəkwe' nè kà jòk.>

²⁰ Mòk duk ye də, <Mù à bè' nwàŋwè, fana ye də kaco mù geŋ to yà'sə yeŋ.>

²¹ Ànə geŋ mofàk ye nè bwi və kə tsok fa masà ye nè. Ngà ndap nè jòk, nè duk fa mofàk ye nè də, <Dù mŋwè' mandzə sè sə ntólak ve'è wàp, nè to və ngàa jìŋ bə sè jì bo bə sè jì lis, nè ye sè jì kù wèŋ.>

²² Mofàk ye nè à vè, nè duk də, <Mù gù mùmvrè'nè wù duk sə laŋ fana mŋwè' ncum bwehe cu malii.>

²³ Masà nè duk fa yi də, <Yeè, dù lo sə mandzə, nè kək bəbwe mandzə sè ngəà pwe', nè to nwè nè wu yə pwe' də yi və, ya ndap àm nè rwiŋ.>

²⁴ Mù tsok wəŋ də bùu sè mù anə to to wo yà'a, nè mò'fis nè kà zuzuu am sə zə ja'à.>>

NgòYe Nwè Am, Wù Beŋ Bum Sə Yà' Sə BòWu

²⁵ Bwiŋ à gi bə Jisòs wùriŋ fana yi tsok fa yà'wèŋ də,

²⁶ <<A ye-a nga nwè dzəm ngòbè' vè m, fana ngəŋgəŋ sə dzəm tē' ye kə ma ye, kə ngwe ye, kə bwe ye, kə bwe tē' ye, kə njè', nè ghak casə mùmvrè'nè yi dzəm mu fana ye də kaco nwè ànə ye to mo fàk àm yeŋ. Nwè dzəm-a mu fana yi tse' ngòdzəm mu nè casə mvè'nè yi dzəm ni' ye.

²⁷ A ye-a nga kaco nwè bək jəŋ ntəŋ ye, nè be' və m, ye də kaco nwè ànə ye to mofàk àm yeŋ.

²⁸ A ye-a nga nwè dzəm ngòci ndap, yi nè cum to ntòsə nze, nè kək ja'a də ndap

nə nè jəŋ yi mbàm sè ne nkun. Yi nè ja'a də yi tse' mbàam sè aco yi ci wes to ndap nè bə zəŋ àle.

²⁹ A ye-a nga wù ka ve'nə gu fana kàmòk aco wù yeto fàak sə, nè kà yà' mèsè. A ye-a nga wù yeto fàak sə nè kà mèsè fana bùu sè wo yə wu pwe' nè ywi wu.

³⁰ Wo nè sə cèp ke' də, <Nwè nè'e a yeto ndap, nè kà nà' ci wes to.>

³¹ <<A ye-a nga nkum mòk dzəm ngòkè lù bə mòk fana yi nè cum to ntònze, nè tsərə bèbòŋ. A ye-a nga nkum nè tse' mēgù bwiŋ ncùhù hum fana yi nè kək ja'a də aco yi kə ghak to nkum mòk nè nà' tse' sè nà' bwiŋ ncùhù hum ba nè àle?>

³² A ye-a nga kaco yi ghak to nkum mòk nè yeŋ fana yi nè tumsə bùu ye mok wèŋ nga nà' cu ntòmvrè' səsap də wo kə tsok fa nà' də yi sə dzəm ye mok fifi.

³³ Yà'a bohòwèŋ pwe'fo' sè' mùmvrè'ànə də, wèŋ tse' ngòtsərə to bèbòŋ nkun. Wèŋ tse' ngòme'rə bum sè wèŋ tse' yà' pwe'fo' nkun wèŋ be' və m. A ye-a nga wèŋ ka ve'nə gu kaco wèŋ ye to ngàa fàk am yeŋ.

³⁴ <<Ci' yusè bèbòŋ fana, a ye-a nga ci' cwè'lə bup, mandzə nè ngògù yà' lum fe'lə kà mok ye.

³⁵ Kaco yà' bonşə ncàk, kə yà' gəpsə yumok sè wù a bi yà' sè' yeŋ. Bwiŋ mak megu yà' m'a. Bùu sè wèŋ sə yu'rə yusè mù sə cèp yè'e, wèŋ yuk nè rəŋŋ.>>

15

Kwəkwa Nè Nà' Cu Mubu

Nga Nwè Nè Bup Kupsə

(Mat. 18:10-14)

¹ Ngàa ko mbàam tas bə ngàa gù bup mok wèŋ à vè ngòyu'rə yusè Jisòs à sə cèep sə.

² Fana bùu Faràsi bə ngàa yə'rè bwiŋ lùk wèŋ sə cèp nwəm ke'ca. Wo sə duk də <<Nwè nè'e sə dzəm ngàa gù bup, nè sə zə be'lə beŋ bə yà'wèŋ.>>

³ Anə geŋ Jisòs mak fa wo gbù' nè'e də,

⁴ <<A mənşorè wèŋ feŋ ndà nè də yi tse'-a nsunşan nkà mò'fis, nè mò'fis bisè ca, kaco yi me'rə nonşə sè hum vəkè'-ncòp-vəkè' sə ngəà, nè lap lo nè mò'fis nè tètè tse'nga yi yə nà' nkun yeŋ ndà? ⁵ Yi yə nà' fana yi bək naan nà' m, nkambèhə yi, nè sə kwa.

⁶ Yi kə dzèŋ lak fana yi to benə nşə' ye bə bùu sè wo nòkşəp yi wèŋ. Yi duk fa yà' də, <Vesùwèŋ kwa bùusè mù a yə nsunşan àm nè nà' a bisə nè.>

⁷ Mù tsok fa wəŋ də a ye-a nga ngà gù bup nè mò'fis kupsə, nè bwi fa bup nkweŋ fana kwəkwa nè ye mubu nkàunŋtən mütuhù yi, nè casə bùu sè hum vəkè'-ncòp-vəkè' sè wo yəwo bùu sè wo kəkurə.

Gbu' Mbàm Nè Nà' A Bisə Nə

⁸ <<Kè a duk-a dè ñwà nèmòk a tse' mbàam ye hum, fana nè mò'fis bisè ca. Yi nè bwe' laàm ngòláp bə zəŋ, nè kurə ndap nə, nè lap se tètè yi ye nà' ñkuŋ, ka ve'nə yeŋ à?>

⁹ Yi yə nà' fana yi to benə ŋge' ye bə bùu sè wo nòkəup kok fo' wəŋ. Yi duk fa yà'wəŋ də, <Vesùwèeŋ kwa bùusè mbàm àm nè nà' a bisè nə, mù a yə fe'lə nà' laŋ.>

¹⁰ Mù tsok fa wəŋ də yà' mègù sè' ve'nə də kwəkwa cu mətsetsə'rəə masinjàa Nwi wəŋ ŋga ŋgà gù bup nè mò'fis kupsə a ntum ye na.>>

Gbu' Mo Nè Yi Anə Bisə Nə

¹¹ Jisòs à cəp mali gbu' mòk sè' də, <<Ŋwə nèmòk à tse' bwe ye ba, ŋga wo pwe' mbəmbam.>

¹² Nə mwenke' nè duk fa tè' awo nə də, <Pàpa, fa fis mù bum yàm sè yà'a nè kə ye yàm sə ŋga'a.> Anə geŋ yi gapsə fa yà'wəŋ bum ye sè yi tse' sə.

¹³ A ka nùumbu ñkəuŋ sap fana nè mwenke' nè te'e benə bum sè ye sə pwe', nè be' mandzə nə lo mwwe' lak mòk sè səsap. A dzeŋ fo' yi sə zə sesə bum ye sə bə mandzə ñjesə.

¹⁴ Mvə'nə yi à wes bum ye sə fana ñjè nè bup ko mwwe' lak yà'sə fana yi ye ŋga'a ŋgòjamə.

¹⁵ Yi lo, nè sə cum mòk bə ŋwə nèmòk nè mwwe' yà'sə. Ŋgà' nə à sə tumsə löyi ŋgòsə fa ŋgùnaan ye wəŋ zuzə.

¹⁶ Ñjè sə yaŋ yi ve'e co yi zə zuzə ŋgùnaan sə fana ŋwə nèmòk kà yi yumok fa lok.

¹⁷ Ŋkəŋə ye ànə foho və fana yi duk də, <Bwe sə wo sə fàk bohòtè' am tse' beŋ co wo kà zə wes to, mù sə də mù kpə yàm ñjè.>

¹⁸ Mù nè lokok lo kə tseŋ tè' am, ya mù nè duk fa yi də, <<Pàpa, mù a gù bup bohòNwi nə ye bohòwù sè' laŋ.>

¹⁹ Mù ka mòk kəkəŋə co wo to fe'lə mù də mo yöyeŋ; jəŋ tse' mù mòk co mo ŋgà fàk yòmòk.>

²⁰ Anə geŋ yi lokok lo bohòtè' ye nə.

<<A ye ŋga yi sə vè mandzə mwee' səsap, ŋga yi ka ntòwes fana tè' ye nə ye gesə lo yi, nè koksə manziŋ bohònà'. Yi caŋ lo, nè kə ko wumsə gesə lo nà' ndzə ni'l yi, nè cepsə nà' bəboŋ.>

²¹ Mò ye nə duk fa yi də, <Pàpa, mù a gù bup bohòNwi, nə ye bohòwù sè' laŋ. Mù ka mòk kəkəŋə co wo to fe'lə mù də mo yöyeŋ.>

²² Tè' ye nə duk fa ye bohòŋgàa fàak ye wəŋ də, <Wèeŋ jəŋ və cək nè nà' bəgha' pwe' wəp, nè ni gesə fa yi mù ni'l. Wèeŋ gesə fa yi kwəŋ ndzə bohòyi sè', nè so fa yi kùuŋgùp sè'.>

²³ Ya wèeŋ kə jəŋ və mbònè nà' fùè càsə pwe' nà'a, nè sùə ya vesùwèeŋ zə nə kwa.

²⁴ Bùsə mo àm ènə à kpə ye'sə laŋ, nè lùŋ fe'lə nè səmòk; yi à bisə laŋ, nè yəəŋ nè səmòk.> Wo à yè ŋga'a ŋgòsə kwa.

²⁵ <<Bum ye'sə ànə sə ye ve'nə ŋga mo tu ye nə cu ŋgòŋ. Yi ànə və, nè kəup və nda' à wo fana yi yuk ŋga bwiŋ sə yəm ñki, nè sə kaŋ dzeŋ.>

²⁶ Yi to mo ŋgà fàk tè' ye nèmòk, nè fek nà' də bup yiskok yàle?>

²⁷ Nà' tsok fa yi də, <Moma yo bwiŋ foho və yi, fana tè' yo sùə mbònè nà' fùè gha' pwe' nè də bùsə mo ye nə kə tseŋ yi bəboŋ ŋga yumok ka bup.>

²⁸ Yi à yuk ve'nə, yi jok, nè də yi kà mù nda' à mòk ni. Tè' ye nə tesə və sə mbiŋ, nè sə kə ləŋ mo tu ye nə.

²⁹ Mò nè duk fa tè' ye nə də, <Ja'a na yöo lùumŋgòŋ sè mù a fàk turə bohòwù, mù ka duk yo beŋ yuk; wù nè kà mù mo ndzə mòk də ves ŋge' am wèeŋ kwa bə zəŋ fa yuk.>

³⁰ Fana mo yöne'e vəə, yi a bupsə wes mbàm bə bəa sàhà pwe', fana wù sùə fa yi mbònè nà' fùè càsə pwe'!>

³¹ Tè' nè duk fa yi də, <Mò àm, wu cugə yövesù fəŋ, fana bum sè mù tse' yà' pwe'fo', a sè yö.>

³² A kəkəŋə co a kaŋ, nè kwa anə, bùsə moma yöne'e à kpə, nè lù nè səmòk, yi à bisə mè laŋ nè yəəŋ nè səmòk!> >>

16

Ŋgà Fàk Nə Ŋgà Limŋgòŋ Nə Ye Ŋgà Fàk Nə Zinə

¹ Jisòs à mà' fa bwe ye wəŋ gbu' mòk səmòk də, <<Ŋgà ghàk mòk à ye, nè yi à tse' ŋwə nèmòk nè yi à fa bum ye sè yi à tse' pwe' ndzə bohònà'. Bwiŋ sə kə tsoho fa yi də mò fàk ye nə sə ñjesə bum ye sə.>

² Ŋgà ghàk nə to nà', nè fek nà' də, <Mù yuk də wù sə gù yà è? Tsok reŋsə fa mù bə fàak sè wù a gù pwe', bùsə wu nè kà ŋgà fàk àm mòk ye fe'lə.>

³ Ŋgà fàk nə tsərə sə ntuə yi də, <Masà àm jə fis-a fàak ye'sə ndzə bohòmù, mù gə ye'sə va? Mù ka gugəŋ co mù tunj to nze yeŋ, mù duk-a də mù ləŋ, yà' ye sè' marè'tu.>

⁴ Mù ri yusə mù nè gə sə laŋ, ya bwiŋ nè ko mù ŋge' ghà nè mù mè'rə fàak sə.>

⁵ Fana yi to benə bùu sè wo tse' masà ye nè kəa pwe'fo'. Yi duk fa nè mantombi nè də, <Wù tse' masà àm kəa mbàm sù?>

⁶ Ŋgà' nè duk də, <A bùhù mve' ñkù mò'fis.> Ŋgà fàk nè duk fa fe'lə nà' də, <Cum nze, nè kòjəŋ ŋwàk nè'e com də a hum tàŋ.>

⁷ Fana yi duk fa fe'lə mòk də, <Kəa yö-ε sù?> Nà' də, <A tasàa gòmbi ñkù mò'fis.>

Ngà fàk nè duk fa nà' dè, <Kònywàk nè njò, nè com gesè njak dè a hum fwame'.>

⁸ Masà ye nè à kùk ja'a mo fàk ye nè, nè kwasè nà' bə nsàp nkərè nè nà' tse' nè. Busè wènj ri dè bùu sè wo be' megu mandzè nzenjgòn wènj ri ngòkərè bə bùu awo nè casè bwe sè wo mvwe' marej Nwi.>>

⁹ Fana Jisòs duk dè, <<Wèenj sè ko fa ni' awènj nge' bə ghàha nzenjgòn sè ntèn, ya nja ya'a kà fàk mok kə tse' fana wo ko jənj nisë lo wènj mvwe' lak sè wèenj nè cum mam fo' mvèsè.>

¹⁰ <<Nwè nè yi ye-a zinè bə yusè ya'a jo fana yi nè ye zinè bə yusè ya'a sè ghanj sè'. Nwè nè yi ye-a ye ngà mvwès bə yusè jo fana yi nè ye mali ngà mvwès bə yusè ya'a sè ghanj.>

¹¹ A ye-a dè wù ka njwè nè zinè bə ghàk nè wà nè sè nzenjgòn nè'e yej, ye dè aco fa ghàk nè zinè nè ndzè bohòwù ye'sè ndà?>

¹² A sè' dè, a ye-a nja wù ka zinè bə yusè ya'a sè njwè nèmòk yej, njwè nè yi nè fa wù sè ya'a nè ye sè yò-ε ndà?>

¹³ Kaco njwè nè mò'fis fak nkwenj bohòmasà ba yej; yi nè dzəm fis mòk, nè bej mòk, kènə aco yi sè fàk bohòmòk nè zinè, nè kà mòk nè co yumok jə. Kaco wù fak bohòNwi, nè fak bohòmbam yej.>>

¹⁴ Bùu Faràsi sè wo à dzəm mbam wènj à yuk bum ye'sè fana wo ywi'lə yi.

¹⁵ Jisòs nè duk fa ye ya'wènj dè, <<Yà'a wènj sè wèenj gùgè dè wèenj yəənj mù lisè bwiñ co bùu sè bəbon, nja Nwi ri wes yusè ya' cu sè ntuu wènj lanj; bum sè bwiñj tsərè dè ya' tse' fàk wùrinj fana ya'a yusè Nwi bèn ya'.

¹⁶ Lùuk Musi bə bum sè ngàa tsòhòbum Nwi wènj à còom sè à tse' njàn kə wes mvək nè Jon ngà bàptesə bwiñ à yèto ye; ye jənj mvək ànə fana wo sè tsòho mok Ntirè nè Bəbon, nè nà'a bə nzak ganj njum Nwi fana ndaanjwè pwe' sè kurə ni fo' bə njàn.

¹⁷ A ye-a sè' ve'nə fana a jəjo bohòntòbu bə nzenjgòn ngòcà gesè lófo', nè nonjə mvəm lùk nè mò'fis ngòbùunj yusè wà.

Ngzak Mè'rə Ngwe

¹⁸ <<Nwè nè yi mè'rə-a ngwe ye, nè jənj mòk fana ye dè ngənjgàj ko nto; njwè nè yi jə-a njwà nè ndum a mè'rə yi fana ye dè njwè ànə ko sè' nto.>>

Ngà Ghàk Bə Lasorè

¹⁹ Jisòs à mà' fe'lə gbù mòk sè' dè, <<Ngà ghàk nèmòk à ye, yi sè ni megu cəək sè ya' gù ntəj, nè sè zù megu zuzuu sè bəbon nùumbu pwe'.

²⁰ Ngà jìj mòk à sè kè nòonj mvwe' ncùu njka' ye. Ni' ngà jìj nè à mègù mvwe'è mvwe'.

²¹ Yi à sè dzəm dè yi sè te'e zù zuzuu sè njà ghàk nè sè zà fana ya' sè bəhə gbù

tsəj sè nze sə. Njgbu à sè vèə kə bərə mvwe' ye sə.

²² Ngà jìj nè à kpə fana masinjàa Nwi wènj bək lo yi bohòAbràham. Ngà ghàk nè à kpə sè', wo tuunj yi.

²³ Yi a cu mvwe' njgə' nè sè misè, nè sè ye njgə' fo' wùrinj. Fana yi fəsə kok lis, nè ye gesè lo Abràham mvwe' səsap, bə Lasorənggu ni' nà'.

²⁴ Yi to fis dè, <Tè' am Abràham, koksə-a manzìj bohòmù, nè tum Lasorəyi so gesè ndubo ye sè ndzəpə, nè kə fisə fa mù ləm àm bə zəj, bùusè ləm mis ènə sè tən bare mù wùrinj.>

²⁵ Abràham nè duk fa nà' dè, <Mo àm, wù rinj dè wù à sè tse'gè bum sè bəbonj yo ghà nè wù à cu ntònjwəm, fana Lasorəsə tse' ye bum sè bup. Yi cu ye nja'a nè', sè yuk ləm fana wù sè ye bwi yòmok njgə' nè bup.

²⁶ A mè'rə-a ya'sə sè ve'nə fana wo gù manjì mòk nè cəco wùrinj mətsetsə'rə wù bə vès. Wo à gù nà' dè ya njwèe kà ma ndzè bohòwù to loto, njwè nè ma nja kà bohòvès fəej sè' to ya' vè to.>

²⁷ Anə gej ngà' nè duk fe'lə dè, <Ye dè tè' am, mù lenj wu dè wu tum gesè lo yi ndà' à tè' am.

²⁸ Bwema am sè mbəmbam cu mbwa tu awo tən. Yi tipsə ya'wènj bwèrə aco wo kə ni sè' mvwe' njgə'ə ye'sə.>

²⁹ Abràham duk fa nà' dè, <Nwàak Musi bə njgàa tsòhòbum Nwi wènj sè njamòk cu ca, wo yuk bohòya'.

³⁰ Yi duk dè, <Tè' am Abràham, ka ve'nə yej, bùusè njwè nè yi tesə mvwe' kpə kə tsənj-a wo yi fana wo nè kupsə li.>

³¹ Abràham duk dè, <A ye-a nja wo ka bohòMusi bə njgàa tsòhòbum Nwi wènj yuk fana ye dè njwèe lòkok-a sè mvwe' kpə, nè gej fana kaco wo kupsə wo yej.> >>

17

Nzak Səswifa Bə Nzak Dzədzəm

¹ Jisòs à duk fa bwe ye wènj dè, <<Màmùmsəə nè və tsəj li bohòbwiñ yo; nè ye dè a njgə' nè bup bohònjwè nè yi sè jə və məmùmsə nè.

² Anə bonj bohònsap njwè ànə co wo swi' fa yi ngòk mòk kə mihi, nè mak gesè lo yi bə zəj sè mvwe' ndzəp mòk nè cəco, nè nonjə nè dè yi gù bwe ye'e dè mòok gù bup.

³ Wèenj sè jənj nkərè bə tu awènj; a ye-a nja moma yo gù wu bup wù sa'rə yi; a ye-a nja yi kupsə ntum fana wù swifa yi.

⁴ A ye-a nja yi gù bup bohòwù kə' sàmba nùumbu nè mò'fis, nè bùunj duk sè' kə' sàmba pwe' dè <Swifa mù> fana, wu nè swifa tsəj yi.>>

⁵ Ngàa ntum Jisòs sè wènj à duk fa Tà dè, <<Kùksè fa ves dzədzəm avès co ves naan tu bohòwù.>>

⁶ Tà duk fa wo dè, <<A ye-a n̄ga wù tse' mēgù-a dzədzəm momjo co m̄u n̄gwì t̄u n̄è wo togè nà' dè mostà nà'a, fana aco wù duk fa ntsej t̄u cànj n̄è'e dè, <Coho m̄wwe' ye'e, n̄è k̄è t̄ənj ndzə tsətsə'rəə ndzəp nà'a> fana, t̄u n̄è n̄è yuk duk yònè.

Mandzè Nè Mofàk Tse' NgòFàak

⁷ <<A duk-a dè mòk m̄n̄gorè wènj tse' mofàk ye, n̄è nà' sè wom fa yi fàk k̄è dè nà' sè ḡamsè fa yi ns̄unḡaan ye àlè. A ye-a n̄ga yi bwi foho vè n̄gòj anè, aco wu n̄è duk fa yi dè, <Cà cum nze n̄nàk, n̄è z̄u z̄uzu> à?

⁸ Wu n̄è k̄è v̄e'nè duk. Wu n̄è duk l̄e dè, <Lam fa m̄u z̄uz̄u am, n̄è f̄uh̄u n̄gòcàsè fa m̄u yà' fana wu n̄è yon̄sè m̄u z̄u n̄è no wes yàm n̄kuj, wù z̄u n̄è no yò.>

⁹ Yi n̄è kwasè mofàk n̄è dè b̄uusè nà' ḡù m̄vèsè yi duk dè nà'a gu sè à? Hai' ka ye lok!

¹⁰ Yà' mēgù bohòwènj yàwènj sè' v̄e'nè, a ye-a n̄ga wènj ḡù wes yusè wo duk wènj dè wènj gu fana wènj duk megu dè, <Vèes ye'sè bwe fàk wà, vès ḡù mēgù fàak avès, sè vès tse' n̄gògù yà' co bwe fàk.> >>

Jisòs Ḡun̄sè Ngàa Kuturu Hum

¹¹ M̄m̄vè'nè Jisòs à sè cà n̄gòlòJòrosalèm fana yi ca m̄tsətsə'rəə nzen̄gòj Sàmàriyà b̄è Gallìl.

¹² Yi ànè sè ni lo m̄wwe' m̄ubuk lak mòk fana yi k̄urè b̄è n̄gàa kuturu mòk wènj b̄wìj hum. Wo ànè sè t̄ənj vèsè m̄wwe' mòk m̄weè s̄əsap,

¹³ n̄è sè f̄uj torè fis dè, <<Masà, Jisòs, kòksè-a manz̄inj bohòvès-è.>>

¹⁴ Yi ànè ye yà' fana yi duk fa wo dè, <<Wènj du k̄è niñ tsok fa ni' awènj sè bohònggà fa satikà' ya yi ye wènj dè ni' awènj r̄ej mòk lan̄.>> Wo à sè lòo, yiya àwo n̄è me.

¹⁵ Mòk m̄n̄gorè wo anè mò'fis à yè dè yiya ye n̄è m̄èe fana yi bwi foho vè m̄n̄kwènj, n̄è sè f̄uj kwasè vè Nwì.

¹⁶ Yi k̄è gb̄u noon̄j sè k̄uhu Jisòs sè nze, n̄è sè kwasè nà'. N̄wè ènè ànè ye n̄wè Sàmàriyà.

¹⁷ Anè gen̄ Jisòs n̄è fek dè, <<M̄u ḡun̄sè ka b̄wìj hum yèj à? Sè v̄àkè' fò?

¹⁸ Ye dè n̄wè n̄emòk ka n̄è co yi k̄è kùksè Nwì yèj, mēgù n̄k̄uñ n̄è'e à?>>

¹⁹ Fana yi b̄wìj duk fa n̄gà' n̄è dè, <<Lòkok m̄tsè, n̄è lo yuyo, dzədzəm yòḡun̄sè wu lan̄.>>

M̄m̄vè'nè Ḡanj N̄kum Nwì Nè V̄əə Sə

(Mat. 24:23-28, 36-41)

²⁰ B̄uu Faràsi mòk wènj à fek Jisòs dè ḡanj n̄kum Nwì sè n̄è k̄è v̄è ye'sè s̄ej-n̄e? Fana yi duk fa yà'wènj dè, <<Ganj sè Nwì sè v̄əə, n̄wè k̄è yà' b̄è lis j̄əja ya.

²¹ Kaco b̄wìj n̄è duk dè, <Wènj ye yà'a ye'> k̄è dè, <Wènj ye yà'a yà'> sè' yèj, b̄uusè ḡanj sè Nwì sè yà'a m̄n̄gorè wènj.>>*

²² Anè gen̄ Jisòs n̄è duk fa bwe ye wènj duk dè, <<M̄vèk mòk sè v̄əə n̄è wènj n̄è dzəm v̄e'è co wènj ye n̄umbu mòk n̄è Mo N̄wèe n̄è ye fo' fana wènj k̄è nà' yè.

²³ B̄wìj n̄è sè duk fa wènj dè, <K̄ùk ḡèsè ndzə fa', yi nà'>, k̄è dè, <K̄ùk ḡèsè ndzə f̄en, yi n̄è'> fana wù k̄è ḡè, n̄è k̄è wo sè' yù.

²⁴ M̄vè'nè m̄b̄wìj ba'agè m̄ubu, n̄è r̄ej j̄əj mamòk k̄è dzej mamòk yà'a fana, n̄umbu n̄j̄aam ye, m̄u mo n̄wè, m̄u n̄è ye sè' v̄e'nè.

²⁵ Megu dè m̄u n̄è ye tson̄ n̄gò' n̄k̄uñnt̄ej, b̄uu sè niè' wènj b̄ej m̄u sè' n̄kuj.

²⁶ M̄vè'nè yà' ànè ye m̄unè n̄umbu sè Nuà yà'a fana n̄umbu sè yàm, mo n̄wèe n̄è ye sè' v̄e'nè.

²⁷ Wo à sè z̄u, sè no, wo sè can̄ ḡù, n̄è sè gen̄ ḡù t̄ètè k̄è wes n̄umbu n̄è Nuà ànè ni n̄gwes fana ndzəp r̄wìj v̄è k̄è zè wes wo pwe'.

²⁸ Yà'a sè' m̄m̄vè'nè Lot ànè ye yà'a. B̄wìj à sè z̄u, n̄è sè no, wo sè ywìj bum, n̄è sè s̄ej bum, n̄è sè bi bum, n̄è sè ci ndap;

²⁹ fana n̄umbu n̄è Lot ànè tesè ḡèsè lo m̄wwe' lak Sòdòm fana mis t̄sooj m̄ubu b̄è ns̄ap lis mòk n̄è nà'a k̄uègè mis m̄n̄ḡənj̄ənj̄, n̄è k̄è t̄ej zè wes wo pwe'.

³⁰ N̄umbu n̄è m̄u mo n̄wè m̄u n̄è ȳənj̄ fana yà'a n̄è ye sè' v̄e'nè.

³¹ <<N̄umbu ànè ye, n̄wè n̄è yi cu yòn̄sè m̄u nd̄undap, n̄ga yi tse' bum m̄u nda'à, k̄è n̄gòkè j̄ə yà' suh̄u ts̄ə. N̄wè n̄è yi m̄unè n̄zum fàak n̄è k̄è m̄n̄kwènj dè yi k̄è j̄əj bum m̄u nda'à sè fohòlò.

³² Wènj sè ts̄ərè tse' yusè yà' ànè ye bohòngwe Lot.

³³ N̄wè n̄è yi l̄ap-a dè yi non̄sè yòn̄sè ye fana yi n̄è bisà nà', fana n̄wè n̄è yi dzəm-a dè yi bisè yòn̄sè ye fana yi n̄è tse' nà'.

³⁴ M̄u tsok fa wènj dè n̄è ndzəmè ànè n̄è ye n̄ga b̄wìj n̄òbè k̄è mò'fis ba, wo n̄è j̄əj fis lo mò'fis, n̄è me'rè non̄sè mòk fo'.

³⁵ B̄əba n̄è sè gok b̄ej m̄wwe' mò'fis wo ba; wo n̄è j̄əj fis lo n̄è mò'fis fana, n̄è me'rè non̄sè mòk fo'. (

³⁶ Mb̄əmb̄am baa n̄è sè f̄ak n̄zum, wo j̄əj fis lo mòk, n̄è me'rè mòk.)>>

* 17:21 17:21 Aco nc̄ep ènè ye sè' dè, <<Ganj sè Nwì sè yà'a s̄ənè ntum awènj.>>

³⁷ Anə geŋ ɲgaa fàak ye sə wèŋ fek yi də, <<Anə ye ma fòTà?>> Yi duk fa ya' də, <<Mvw'e' sè vè ni' nòon, jìgawà' wèen nə kə benə fo'.>>

18

Gbu' Nwà Ngwemfə Bə Ngà Sak Nzak

¹ Jisòs à tsə' fa bwe ye wèŋ gbu' nè'e də ya ya'a sə lɛŋ piriya, nə kà wò.

² <<Ngà sak nzak mòk à ye mvwe' lak mok, nè yi à sə kà Nwi wəpgə, nə kà bwiŋ sè' wəp.

³ Nwà ngwemfə mòk ye mvwe' lak ya'sə sè', nè yi à sə wègə bohòŋgà sak nzak nə riŋriŋ. Nwà nə à sə vè, nə sə duhu fa ɲgà' nə duk də, <Sak gapse-a mwa ves ɲwə nè yi bɛŋgə mwa nè'e-nè.>

⁴ Ngà' nə à sə bɛŋ togə ntòbɛŋnə fana ànə cum kok ghàr ɲgà' nə duk sə vəə yi də, <A ye-a sè də mwa kà Nwi wəpgə, nə kà bwiŋ sè' wəp fana

⁵ megu bùusə ɲwà nè'e sə kə fa mwa ɲgə' wuriŋ, fana mwa nə sak fa yi nzak ye nə, bwèrɛ yi sə vəhə mali ɲgòloksə mwa ntu'.>>

⁶ Fana Tà Jisòs duk fa wo də, <<Wèen yuk-ɛ yàwèen yusə ɲgà sak nzak nè yi ka zinə tse' nə cɛɛp-ɛ.

⁷ Ye də kaco Nwi tɛsə bùu sè yi à co'fis, sè wo sə lɛŋ bohòyi nùm bə ndzəm sə yeŋ àlɛ? Aco yi cum casə mvək ɲga yi ka ya' ntòyuk fa à?

⁸ Hai', mwa tsok fa weŋ də yi nə təŋ fa ya' gəm nə sak nzak nə nənək nə ye kəkurə. A ye-a sè vè'nə fana ghà nè mùu mo ɲwèe nè bwiŋ vəə, mwa nè yə bwiŋ ɲga wo tse' dzədzəm ɲgòlɛŋ Nwi, nə kà wòyo àlɛ-ò?>>

Gbu' Nwəə Farasi

Bə Ngà Ko Mbàam Tas

⁹ Jisòs à mà' gbu' nè'e bohòbùu mok sè wo à sə tsəgə də wo bùu sè kəkurə mwa lisə Nwi fana wo sə jəŋ bùu mok wèŋ co yusə wà.

¹⁰ <<Bwiŋ ba à lòmumvw'e' ndap Nwi nè ghaŋ ɲgòkə lɛŋ piriya. Mòk à ye ɲwəə Farasi fana mòk ye sè ye ɲgà ko mbàam tas.

¹¹ Nwəə Farasi nə à təŋ, nə lɛŋ piriya nè nje də, <Mù kwasə wu Nwi, bùusə mù ka yàm co bùu mok wèŋ ya'a yeŋ. Bùu mok yàwo ɲgaa limzə bum bwiŋ, ɲgaa ci' mvwès nə ye ɲgaa kohònto. Mù kwasə wu də mù ka co ɲgà ko mbàam tas nè yi nè'e sà' yeŋ.

¹² Mwa jəgə sənə nteŋ nè mò'fis nùumbu ba, nə dzə zuzə ɲgòlɛŋ wu. Yusə mù tse' pwe', mwa cokfigə mamòk ka ɲgòfa wu.>

¹³ Ngà ko mbàam tas nə ànə təŋ ye mvwe' səsap. Yi kà lis mabu sè kək ja'à gèsə, yi wa'a tse' bo, nə lɛŋ də, <Nwi, kokse manziŋ bohòmà nè mwa ɲgà gù bup!>

¹⁴ Mwa tsok weŋ də ɲwə ènə ànə bwiŋ foho lo la'a yi co ɲwə nè kəkurə mwalisə Nwi nə nonse mòk nà'a. Bùsə ɲwə nè yi jə fis kok lò-a ni' ye mabu fana wo nə jəŋ tsoŋ lo yi tsətsəŋ; ɲwə nè yi jə tsoŋ lò-a ni' nje sə nze fana wo nə jəŋ fis kok lo yi mabu.>>

Jisòs Sè Bəbwenke' Wèŋ

(Mat. 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Wo à sə jə vè fa Jisòs bəbwenke' də ya yi jweŋ ya' bə bo nə se ya' fana ɲgaa fàak ye wèŋ ànə ye vè'nə, wo jwa sa'rə bùu sè də ya'a kà vè'nə gù.

¹⁶ Jisòs ànə ye vè'nə, yi to bwe sə, nə duk də, <<Wèen me'rə bəbwenke' wèen və bohòmà, nə kà wo mandzə lok; bùusə gaŋ ɲkum sè Nwi sə, tse' ya' nsəap sè co wo ye'sə.

¹⁷ Mwa tsok fa weŋ ɲkəm duk də, ɲwə nè yi ka-a gaŋ sè Nwi sə co mvə'nə bwenke' jəgə bum jə ye də kaco ɲgəŋgəŋ kə ni fo' yeŋ.>>

Ngə' Nə Bə Ghàk

(Mat. 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Nkwà' ɲwə bùu Jus mòk à vè kə fek Jisòs də, <<Cica nè bəbɔŋ, yusə aco mù guu yè'sə ya, ya mwa nə kə tse' lùŋ nè nà'a nè kà mè-ɛ?>>

¹⁹ Jisòs duk fa nà' duk də, <<Wù to mù də ɲwə nè bəbɔŋ bùu ya? Nwə nè bəbɔŋ bùu, mègù Nwi yiyi.

²⁰ Wù ri lùuk sə laŋ də, <Kà sàhà ko, kà ɲwə zə, kà yəyə, kà gèem mvwès ko, nə wəp tɛ' yo bə ma yo.>>

²¹ Ngà' nə duk də, <<Mù à gù yè bum sè wù tanse yè'sə ɲga mù cu ntòmùwà'ɲwè.>>

²² Jisòs ànə yuk vè'nə fana yi duk fa nà' də, <<Wù sə jamə mok yu nè mò'fis. Lòkə sɛŋ bum sè wù tse', nə gapse fa ɲgaa jìŋ wèŋ mbàam sə, ya wu nə tse' ghàk mabu; nə bɛ' mandzə yuŋ və mu.>>

²³ Yi ànə yuk vè'nə fana ɲgùpcù gbu yi yək, bùusə yi à ye ɲgà ghàk nè wù kà fàk.

²⁴ Jisòs à kək ja'a nà', nə duk də, <<Yà' gu vè'e wuriŋ bohòŋgaa ghàk ɲgòkə ni mvwe' gaŋ Nwi sə!

²⁵ Joho cə bohònəm nè yi yam co nàmbà'rə nà'a ɲgòcə torə tɛsə ndzənə wu patà', nə nonse bohòŋgà ghàk ɲgòkə ni mvwe' gaŋ sè Nwi sə.>>

²⁶ Bùu sè wo à yuk ncèp ènə à duk də, <<Ye də aco ɲwə nè yi tse' to lùuŋ yè'sə ndà?>>

²⁷ Jisòs duk fəsə də, <<Yusə ya' gu bohòŋwè ɲgògə to fana aco Nwi gu ye ya' yo.>>

²⁸ Anə geŋ Pità duk də, <<Ja'a na, vès a mè'rə wes ndap avès pwe', nə bɛ' vè nè wu.>>

²⁹ Jisòs òk dák dè, <<Mù sè tsè' fa wèj zìnè dè, òwè nà yì m'e'rà-a ndap ye kè ògwè ye kè bwema kè t'è' bə ma, kè bwe ye dè a njo ganj òkum sè Nwì sè fana,

³⁰ ògàngàan nə tse' sè yà' càsə yà' sə nie', nə tse' lùj nə nà'a nə kà mè nə ntse'mòk sè'.>>

Jisòs Cèp Mvə'nə Kpə Ye Nə Ye Sə̀mòk (Mat. 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisòs ànə jəj fəsə gesə ngàa fàak ye sè hum-ncòp-ba sè wèj, nə tsok fa wo dè, <<Wèej yèè, vesuwèj sè kok lòyè'e mụ Jòrosalèm, fana bum sè ngàa tsòhòbum Nwì wèj ànə com bə lìn am Mo Nwèe nə bəwəj və zìnə.

³² Wo nə fa mụ bohòbù lakmum, fana wo ywì'lə mụ, nə gụ fa mụ bum mar'è'tu wùrìj, nə te mụ bə nte.

³³ Wo nə ləp mụ, nə zə mụ, mụ kpə fana a kè dzèj nùmbu nə t'e', mụ luj lokok sè̀mòk.>>

³⁴ Anə gej wo kà yusə yi cèp yè'sə rɛɛj lok. Anə ye òga òkərə awo nsəp nə co wo kà bə ncèp ènə rɛɛj, fana yà' ye bohòwo anə səs-wihì ògòrɛɛj yà'.

Jisòs Gəjə Ngà Jì Lis Nə Yi Ngà Lɛɛj Bum (Mat. 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Jisòs nə ànə kəp və m'wwe' lak Jèrikù fana òga ògà jì lis mòk cu ògə mandzə anə, nə sè lɛɛj bum.

³⁶ Yi ànə yuk òga bwìj sə cà fo' wùrìj fana yi fek dè sə gù yàle.

³⁷ Fana wo tsok yi dè, <<Jisòs nə m'wwe' lak Nazàre sə cà yi.>>

³⁸ Fana yi wəj torə fis dè, <<Jisòs mo òkum Devid, koksə-a manzìj bohòmù-è.>>

³⁹ Bùu sè wo ànə ye fo' sə wèj gham yi dè yi cum gəe'. Yi ghaha wesə ye ghaha dè, <<Mo Devid, koksə manzìj bohòmù!>>

⁴⁰ Anə gej Jisòs fohò təej, nə dè wo jəj və nà'. Nà' ànə kəp və fana yi fek ògà' nə dè,

⁴¹ <<Yusə wù dzəm dè mụ gụ fa wu yè'sə yà?>> Nğà' nə duk dè, <<Tà, mùk fa mègù mụ lis ya mụ ye bum sè̀mòk.>>

⁴² Jisòs nə duk fa nà' dè, <<Lis yo sə muhu, ntəm yònə wù fa bohòmù gəjə sə wu ləj.>>

⁴³ Anə gej lis ye sə muhu sè ghà nə fo' fana yi gì yuj lo Jisòs nə, nə sə kùksə Nwì. Bùu sè wo ànə ye nsəp yu ènə pwe' à kùksə Nwì sè'.

19

Jisòs Bə Sàkiyò

¹ Jisòs ànə kə ni m'wwe' lak Jèrikù, fana nə sə gì ngòcà lò.

² Nwè nəmòk ànə ye fo' nə lìn yee dè Sàkiyò. Yi ànə ye òkum ngàa ko mbàam tas mòk nè ghanj yi, nə ye sə' ngà ghàk.

³ Yi lap co yi ye Jisòs, mandzə kà ye bə̀usə bwìj à ye fo' wùrìj fana yi ye bwi ye òwè nə ləm.

⁴ Anə gej yi canj lo mantombi, nə kə kok tū mòk nə wo to nà' dè Sikamòdə ya yi ye nà', bə̀usə Jisòs nə ànə ye ngòcà ma nà' nə.

⁵ Jisòs ànə kə wes m'wwe' sə fana yi kək kok gesə lo mbwa, nə duk fa nà' dè, <<Sàkiyò, suhu tsoj mbwa nənək bə̀usə mụ nə nooj ntinə nè'e mụ nda'à wù.>>

⁶ Anə gej yi suhu tsoj nənək, nə kə jəj nà' bə kwəkwa.

⁷ Bwìj ànə ye v'e'nə fana wo òwəm wes wo pwe' dè, <<Yi lòngòkə nòoj bə òwè nə yi ngà gù bup.>>

⁸ Sàkiyònə lokok duk fa Tà nə dè, <<Yèè Tà, mụ nə gəpsə bum am mətətsə'rə bə tsətsə'rə, nə fa mamòk bohòngàa jìj wèj. A ye-a òga mụ a lìmzə yu òwè nəmòk fana mụ nə lak fəsə fa yi yà' k'è' kwè.>>

⁹ Jisòs duk fa nà' dè, <<Lùj wè m'wwe' ndap nè'e ntinə, bə̀usə wu mo Abrahàm sè'.

¹⁰ A yè'sə dè mùu mo òwè, mụ a vè ngòkə lap nə lujə sè bə̀u sè wo à bisə.>>

Gbu' Bwìj T'e' Sə Wo A Gəp Fa Wo Mbəm (Mat. 25:14-30)

¹¹ M'wvə'nə bùu sə wèj à sə yu'rə bum yè'sə fana yi tsok fa mali wo gbu' mòk. Anə ye òga yi kəp lòjòrosalèm fana bùu sè bə yà'wèj à ye sə, à sə tsəm yàwo dè ganj òkum sè Nwì sə nə yəej ghà nà'nə.

¹² Fana yi duk dè, <<Nwè nəmòk à ye nè yi à tesə mụ ntombii òkum. Yi lómwwe' lak mòk sè səsap* dè wo kə koksə yi ganj ya yi bwi və la'à yi.

¹³ Yi benə bwe fàak ye wèj bwìj hum, nə fa wo mbəm ncùhù hum. Yi duk fa yà' dè yà'a sə ywìj sèj bum bə zèj tè yi bwi fohò və.

¹⁴ Anə gej bùu lak òkwà' òwè nə wèj bəj yi. Wo tum lo bùu mòk wèj mankwèɛɛj yi bə ntirè dè, <Vès ka dzəm dè òwè ànə ye òkum àvès dzəm.>

¹⁵ <<Anə gej wo koksə yi ganj sə, yi bwi fohò və. Yi to benə bwe fàak sè yi ànə fa wo mbəm sə, dè ya yi ja'a dè yà' a tse' swe' mbəm sù nɛ.

¹⁶ Nwè nə mantombi à vèə, nə duk dè, <Tà, mbəm nè wù a fa mụ mò'fis nə a bùuj mòk hum.>

¹⁷ Nkwà' òwè nə kwasə nà' dè, <Wusùkù', mo àm-a', wù gù bə̀boj. Wù

* 19:12 19:12 Mvək ànə à ye, wo koksə òwè dè yi òkum fana yi lo lak Rumà ya òga òkum nə ghanj nə fo' nə cumso yi mu dzè'ə.

nitsè' zinë yòbè mɔyū nè nà'a momjo laŋ, fana mɔ gu wu ŋga'a ŋgòkotsè' buhu lak hum.>

¹⁸ Ŋwè nè ba à vèə, nè duk dè, <Tà, mbàm nè mò'fis nè, a bùuŋ mok tàŋ.>

¹⁹ Yi duk fa nà' dè, <Wù tse' yòsè' buhu lak tàŋ.>

²⁰ Mòk à vè sè', nè duk ye dè, <Tà, mbàm yònè nè', mù a ki lòksè nà' ndzənə gacək.

²¹ Bùsè mù a sè wəp dè wu nsàp ŋwè nè wù gu wùriŋ. Wù te'e jəgə yusè wù anə ka nonşə, nə sè kup jəŋ yusè wù à ka wù bi.>

²² Yi duk fəsə fa nà' dè, <Mùm vè'nè wù cèp dè mɔ nsàp ŋwè nè ve'nə yà'sə, mɔ nè sak wu sè' ve'nə. Wù mò nè bùp! Wù riŋ dè mɔ ŋwè nè mù gu wùriŋ, nè mɔ te'e jəgə yusè mù à ka nonşə; mù sè kup mwve' sè mù à ka bi àlaa?>

²³ Nə gu va bwère wù à kè gèsə fa mɔ mbàm am sè mwve' ŋgwa' mòk, dè ya mɔ wè ŋgòjə yà', ŋga mɔ swe' na mbwa-ε?>

²⁴ Yi bùuŋ duk fa bùu sè wo à ye fo' sè wèŋ dè, <Wèŋ fep fis jəŋ ncùhù nè bohòyi nè, nè fa nà' bohòŋwè nè yi nè tse' fa' ncùhù hum nà'a.>

²⁵ Wo duk fa yi dè, <Tà, yi tse' ncùhù hum ye laŋ!>

²⁶ Ŋkwà' ŋwè nè dè, <Mɔ tsok fa wèŋ dè ŋwè nè yi tse'-a yo fana wo nè naaŋ yamsə fa yi mok. Nə ye dè bohòŋwè nè yi ka ye yumok tse' nè, a megu-a sè mɔyū nè jo nè yi tse' nà' nè, wo nè jəŋ fis gesə nà' ndzə bohòyi anə fo'.

²⁷ A ŋga'a mok bohòbùu sè wo sè bèŋ mɔ dè mɔ nè kà ŋkum awo ye yè'e wèŋ. Wèŋ jəŋ vè wo fən, nè sɔə wo mɔlisè mù.> >>

Jisòs Ni Lak Jòrosalèm

Co Ŋkum

(Mat. 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

²⁸ Jisòs ànə cep wes yè'sə fana yi sè lo mantombi ŋgòkok lòmɔ Jòrosalèm.

²⁹ Yi à kuəp vè mwve' lak Befà bə Betani fana wo wesə vè mwve' nda Olip. Yi tumsə gesə ŋgàa fàak ye ba.

³⁰ Yi duk fa yà'wèŋ dè, <<Wèŋ du mwve' lak sè ndzə yà'a, wèŋ sè nikok lònɛŋ, wèŋ ye mvomndè' mòk nè ŋwè ka nà' kok yuk; wèŋ fiŋ jəŋ vè nà' fən.

³¹ A ye-a ŋga ŋwè mòk fek wèŋ dè wèŋ sè fi nà' bùu yàle fana wèŋ duk fa yi dè, <Tà tse' fàk bə zəŋ.> >>

³² Bùu sè yi à tum sè à lòo, nè kə ye megu sè' mvè'nè yi duk wo sè.

³³ Mvè'nè wo à sè firə mvomndè' nè fana ŋwè nè yi tse' nà' nè fek wo dè, <<Wèŋ sè firə mvomndè' nè bùu yà?>>

³⁴ Wo duk fa yi dè, <<Tà tse' fàk bə zəŋ.>>

³⁵ Anə geŋ wo jəŋ vè fa Jisòs nà'. Wo fweŋ cəək awo, nè naaŋ fa mvomndè' nè mɔŋkwèɛŋ, nè cumsə Jisòs mbwa.

³⁶ Mùm vè'nè yi à sè kok lònà' fana wo fweŋ nonşə lo cəək awo sè mandzè anə.

³⁷ Wo ànə kuəp vè Jòrosalèm, ŋga wo sè suhu tse' mok nda Olip nè fana maŋgo bù nè wo à sè yù yi nè wèŋ ye ŋgòkwa, nè sè fuŋ kuksə Nwì bə nsàap bum maŋgəŋgèŋ sè wo yə sə.

³⁸ Wo sè duk dè, <<Nwì se ŋkum nè yi vè mɔnə liŋ Tà! Fifi ye mɔbu, kəkùksə ye bohòNwì nè yi yam cəsə yà lòoŋ fo'>>

³⁹ Anə geŋ bùu Farasi mok sè wo à ye sè' mɔŋgorè anə duk fa Jisòs dè, <<Cicà, jwa bwe yo yè'e dè wo cum gəe'>>

⁴⁰ Jisòs duk fa wo dè, <<Mɔ tsok fa wèŋ dè wo cu-a gəe', liis yè'e cep cu.>>

Jisòs Wa Fa Lak Jòrosalèm

⁴¹ Yi ànə kuəp vè, nè ye ntum lak nè fana yi yeto ŋgòwa fa nà' dè,

⁴² <<Anə ye-a ŋga'a dè wù riŋ yusè aco yà' jəŋ vè fifi bwèrà. Megu dè kaco lis yo ye yà' ŋga'a yeŋ.

⁴³ Nùmbu mòk sè vè bohòwù, nè bùu sè wo sè bèŋ wuu nè vè dze' bohòwù, nè gum dzooŋ wu ŋgəŋ ma nè fòpwe'.

⁴⁴ Wo kuəmsə mak mbàandap yo sè nze, nè le' mak bùu yo bə bwe yo sè wo cu mɔmwve' vèəŋ ndap yo sə pwe'. Wo nè kà lis nè mò'fis mɔnə mòk mè'rə naaŋ bùusè wù à ka ghà nè Nwì à kə ke' yə wèŋ nè riŋ.>>

Jisòs Bè'fis Ngàa Sèŋ Bum

Mɔ Ndap Nwì Nè Ghaŋ Nə

(Mat. 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Anə geŋ yi kə ni lo mɔmwve' ndap Nwì nè ghaŋ nè, nè sè bè'fis bùu sè wo sè sèŋ bum mbwa.

⁴⁶ Yi sè cep dè, <<Wo à còm nonşə ndzənə ŋwàk Nwì, sè kum ndap Nwì nè ghaŋ ènə dè, <Ndap nè njam nè, nè ye ndap nè ŋgòlɛŋ mbwa piriya;> fana wèŋ jə bùsə nà' ndap ŋgàa yè wèŋ.>>

⁴⁷ Yi à sè yə'rə bwij mɔmwve' ndap Nwì nè ghaŋ nè nùmbu pwe'. Ngàa fa satikà' bə ŋgàa yè'rə fa bwij làk bə bùu sè ghaŋ sè wèŋ sè lap ŋgòzə yi.

⁴⁸ Wo kà yusè co wo gu sè ri bùusè bwij pwe' à dzəm tse' mègù ncèp nè nje nè.

20

Fa Jisòs Nəaŋ Ndà?

(Mat. 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Nùmbu mòk à ye ŋga Jisòs sè yè'rə bwij, nè sè tsoho fa wo Ntirè nè Bəboŋ nè mɔmwve' ntombi ndap Nwì nè ghaŋ nè fana ŋgàa fa satikà' sè ghaŋ bə ŋgàa yè'rə

fa bwiñ læk nê ye bù ñkwàha bùu Jus wèñ kè tseñ yi.

² Wo à vèh, wo fek yi dè, <<Vès dzëm ngòrì dè wù gù bum yè'sò bè ñàan sè fò? Kènà fa wu ñàñ ndà dè wu gu yà' è?>>

³ Yi duk fa fəsə yà'wèñ dè, <<Mù tse' ngòfek wèñ yusəmòk yàm sè', wèen tsok fa mù-a dè,

⁴ mvwe' sè Jon ànè jəñ ñàan sè ngòbàptesə bwiñ fo' yà'a ànè vè bohòNwi kè yà' ànè tèsə bohòbwiñ-è?>>

⁵ Wo à yèto ngòcèp bè zèñ, nê sè fe'rə ni' awo dè, <<A tsok fa yi yè'sə dè? Bəsə a duk-a dè, ñàan sè à sè vè bohòNwi fana yi nê fek fe'lə ves dè, ànè geñ vesùwèñ kà yusə Jon à sè cèp dzəm bùu yà lè.

⁶ Nê ye sè' dè a ye-a ñga a duk dè, ñàan sè à tèsə bohòbwiñ fana bwiñ nê təm ves bə lis, bùsə wə à dzəm yàwo zinə dè Jon à ye ñgà tsòhòbum Nwi.>>

⁷ Fana wo duk fa nà' dè wo ka mvwe' sè yà' ànè vè sè riñ.

⁸ Jisòs duk bwi fa wo ye sè' dè, <<Ye dè mù nê kà wèñ nsàp ñàñ nê mù tse' ngògè bum yè'sə bè zèñ nê sè' tsè'.>>

Gbu' Ngàa Kùk Nzum

Sè Wo A Ye Bup

(Mat. 21:33-44; Mak 12:1-12)

⁹ Anè geñ Jisòs ye ngòtsə' fa bùu sè wèñ gbu' nè'e dè, <<Nwè nəmòk à bi nzum ye, nê tes yà' bohòbùu səmòk dè ya yà'wèen nê sè lak yi. Yi ànè fa wo fana yi ye'è lo mvwe' lak mok, nê kə cum mam fo' mvək səsap.

¹⁰ Mvək nê ngòkəp bum sè mənzuù sè ànè kərè fana ñgà nzum nê tum ñgà fàk ye mòk dè nà'a lo bohòbùu sè mənzuù yi sè, dè yà'a fa yi ma nje. Bùu sè wèñ ləp yi, nê tum fəsə lo yi botu.

¹¹ Yi tumsə fe'lə ñgà fàk ye mòk. Wo ləp nà'nə sè', nê koksə nà' marè'tu ve'è, nê tum fəsə lo nà' sè' botu.

¹² Yi tum ñgà fàk ye mòk sè' nê te'. Wo fa nà'nə mvwe', nê be' fis gesə yi fo'.

¹³ Fana ñgà nzum nê duk dè, <Mù gu kok ye'sə va? Mù tum lè mo àn nê mù dzəm yi wùriñ nè'e, kàmòk wo yə-a dè a yi, wo nê wəp li tsoñ yi!>

¹⁴ Bùu sè mənzuù sè wèñ ànè ye nà' fana wo duk mənigorè àwo anè dè, <Nè'e ñgà'a monè ndzə vèh yi nê ñkwà' ñwè nê kà-a ye, yi nê cum mvwe' kùu nà' yi nê. Vesùwèen zə yi, ya bum ye sè ye mòk sè yàvès.>

¹⁵ Anè geñ wo kə ko fis yi mənzuù anè, nê zə yi. Ye dè ñgà nzum nê nê gu bohòbùu yè'sə wèñ va?

¹⁶ Yi nê vè kə zə bùu sè wo tse' nzum ye sè wèñ, nê jəñ fa nzum sè bohòbùu mòk sè zok.>>

Bùu sè wèñ ànè yuk wes ve'nə fana wo duk dè, <<Nwi gu co yumook kà ve'nə ye yuk.>>

¹⁷ Fana Jisòs kək ja'a wo jwaan, nê fek wo dè, <<Ye dè yusə wə à còm nònse yà' ndzənə ñwàk Nwi ye'è dè yà? Dè, <Lis nê ñgàa ci ndap wèñ à dzèen màk nònse nà' dè nà'a bup nê kè tse' ghak fe'lə fàk mòk sè' zèñ.>>

¹⁸ Nwè nê yi kè gbù-a mənə lis ànè, ngəngəñ tiñ sam zəzok, nê ye dè a ye-a ñga nà' gbù ñwè nəmòk mən'i' fana nà' gok fam ngəngəñ.>>

¹⁹ Ngàa yə'rè læk bə ñgàa fa satikà' sè ghañ wèñ sè lap mandzè dè wo ko yi ghà nà'nə bùsə wə à ri dè nà' màk fa gbu' ànè bohòwo. Fana megu dè wo sè wəp dè bwiñ nê jok.

Fa Nwi Yu Ye

Nə Fa Kaisà Yu Sə Ye

(Mat. 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Anè geñ wo sè kək yi, nê tum fa yi mfəp sè wo sè gu borə co wo bùu sè zinə. Wo sè gu ve'nə dè ya wo ko yi bə yumok sè yi nê cèp, ya wo fa yi bohònggàa fàak sè wo tse' ñàñ mvwe' nze govənònè fo' nê.

²¹ Wo fek yi dè, <<Cicà, vès ri tse' dè wù sè cèp, nê sè yə'rə fa bwiñ yusə yà'a zinə; nê ye sè' dè wu kà ñwè gəm ko fagè, nê sè yə'rə fa bwiñ bum sè yà'a bə mandzè Nwi bə zinə.

²² Vès dzəm dè wu tsok-a ves, læk vesùwèñ sè tsə' dè, a bəon co vès sè lak fa ñkum Kaisà nê mvwe' lak Rumà tas kè ka' è?>>

²³ Yi riñ dè yà' sè bue yi fana yi duk fa yà' dè,

²⁴ <<Wèen jəñ vè fa mù-a mbəm mòk è. Wo còm naan mənə mbəm nê ye'è liñ ndà, nê ye mbwa ye'è sè' si ndà?>> Wo dè, <<A sè ñkum Kaisà.>>

²⁵ Fana Jisòs duk dè, <<Nhi. Læk fa Kaisà yusə yà'a sè ye, nê fa Nwi yusə yà'a sè Nwi.>>

²⁶ Fana wo kà yumok sè co wo ko yi bə zèñ mvwe' bwiñ dè yi cèp ve'è tse'. Megu dè wo ànè yuk mvə'nə nà' cèp fəsə fa wo sè fana wo mərə, cù loho wo.

Nzak Nè NgòLòkok

Mvwe' Kpu

(Mat. 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Bùu mòk sè wo à sè to wo dè bùu Sadusi wèñ à vè kè tsèñ yi. Bùu yè'sə wèen bùu sè wo dukgè yàwo dè kaco ñwè lokok fe'lə mvwe' kpu zèñ.

²⁸ Wo à vè, nê fek yi dè, <<Cicà, Musi à còm nəm fa ves læk mòk dè, a ye-a ñga tètàa ñwè nəmòk kpu me'rə-a ñgwe ye ñga bə nà' ka mwe tse' fana moma yee nê

jə tsoŋ ɲwà nə, ya bə nà'a dzə fa tətà ye nà ye kɔm nə bwe.

²⁹ Yumook yè' də bwema mok wɛŋ à ye tu awo sàmba. Fana nɛ mwè nɛ jəŋ ɲwàŋwè, nɛ kɔm me'rə nà' ɲga bə nà' ka mwe tse'.

³⁰ ɲwè nɛ ba jəŋ ɲwà nɛ, nɛ kɔm me'rə nà' sɛ' ve'nə.

³¹ ɲwè nɛ te' jəŋ bwi ɲwà nɛ sɛ'. Yà' à mɛgù ve'nə tətè wo sɛ sàmba sɛ pwe' à kɔm wes ɲga nɛ mò'fis ka mwe bə ɲwà nɛ dzə.

³² A cu, ɲwà nɛ kɔm ye sɛ sɛ'.

³³ Ye də nùmbu nɛ bwiŋ nɛ lòkok mvwe' kɔm nɛ ye nùu, ɲwà ènə nɛ ye ɲgwe ndà. Busè wo a jə yi wo sàmba pwe'fo'>>

³⁴ Jisòs duk fa wo də, <<Mbəmbam bə bəba sɛ niè' cugò co ɲgwe bə ndum.

³⁵ Megu də bɔm sɛ wo kəkurè ɲgòlòkok mvwe' kɔm ghà ànə sɛ nɛ kà gù mok cu fe'lə.

³⁶ Busè wo mok co masinjàa Nwi nɛ ye fe'lə bwe Nwi sɛ', njo nɛ wo a lòkok mvwe' kɔm.

³⁷ Musi nɛ à nitsè' bə tu ye jəja də bwiŋ nɛ lòkok mvwe' kɔm. Mvwe' sɛ yi à còm bə nzak tɔ nɛ mis à sɛ kɔm mbwa nà'a fana yi sɛ to Tà də nà'a Nwi Abrahàm, nɛ ye Nwi Azik nɛ ye Nwi Jakop. Nwi à cɛp ve'nə ɲga wo à kɔm lolan.

³⁸ Yà'a sɛ nitsè' də bɔm ye'sə cu fe'lə ɲwəm, njo nɛ yi ka Nwi bɔ kɔm yɛŋ, yi Nwi bɔm sɛ wo cu ɲwəm. Busè bə tsətsərə nɛ Nwi də, ndaanwè pwe' cu ɲwəm.>>

³⁹ Anə geŋ ɲgàa yə'rè fa bwiŋ lùk mok wɛŋ duk fa yi də, <<Cicà, yusè wù cɛp yà'sə bəwuriŋ.>>

⁴⁰ Busè ɲwè à ka nɛ co nà' fek yi yumok mok ghəsə ja'a lok fàk.

ɲzak Nɛ Bə Liŋ Kɛst

(Mat. 22:41-23:36; Mak 12:35-40; Luk. 11:37-54)

⁴¹ Anə geŋ Jisòs fek wo də, <<Aco wo duk də ɲwè nɛ wo togè yi də <Nkum ɲgà gèm bwiŋ> nɛ ye ɲgwi bɔ Devid yè'sə va?

⁴² Busè Devid nɛ bə tu ye à cɛp bə liŋ ɲwè ènə ndzənə ɲwàk Sàam duk də, <Tà Nwi à duk fa Tà àm də, <<Cum fɛɛŋ bo ma mà'a mù,

⁴³ tətè mù nɛ gu bɔm sɛ wo bèngè wu, wù nɛŋ tes kù mù ni'l wo ànə.>>

⁴⁴ A ye-a də Devid nɛ sɛ to nà' də Tà, ye də aco yi ye bwi bohòDevid anə mwe ye'sə vale?>>

Jisòs Də Bwiŋ Jəŋ ɲkərə Bə Yusè ɲgàa Yə'rè Lùk Sə Gùu

⁴⁵ Fana yi à cɛp fa ɲgàa fàak ye wɛŋ ɲga bwiŋ pwe'fo' sɛ yuk də,

⁴⁶ <<Wɛɛŋ jəŋ ɲkərə bə ɲgàa yə'rè lùk sɛ wo dzəm ɲgòni tse' cəək sɛ səsap, nɛ dzəm də bwiŋ cɛpsə ke'ca wo muntɛɛŋ,

nə dzəm mvwe' ncum sɛ bəbɔŋ mɔmvwe' ndap piriya, nɛ dzəm də a dzɛŋ mvwe' ɲkàk, wo cum megu mvwe' sɛ ya bwiŋ wɛp wo co bɔm sɛ ghan.

⁴⁷ Wo lim zə bum baa yepmfə wɛŋ, nɛ sɛ gu bɔpsə ndap awo, nɛ sɛ gu basə piriya sɛ səsap ɲgwàŋ. ɲgə' nɛ ɲjəwo nɛ kə yam gha' pwe'fo' njo bum ye'sə.>>

21

Fəfa ɲwà ɲgwemfə Nəmòk (Mak 12:41-44)

¹ Jisòs à cu mɔmvwe' ntòmbi ndap Nwi nɛ ghan, nɛ kək kok mvəsə ɲgàa ghàk wɛŋ sɛ gèsə tsoŋ fəfa awo sənə ɲkùp nɛ wo gèsəgə ca nɛ.

² Yi ye ɲga ɲwà ɲgwemfə mòk nɛ yi ɲga jŋ gèsə tse mánini ba.

³ Fana yi duk də, <<Mu tsok wɛŋ yusè yà'a zinè də ɲwà ɲgwemfə nɛ yi ɲgà jŋ nɛ'e fa càsə ghak wo pwe' yi.

⁴ Busè wo sɛ fa yəwo ɲga wo tse' ɲkàŋ, fana ɲwà ɲgà jŋ nɛ'e fa wes ye mumbàm zu nje nɛ yi tse' nɛ pwe' nɛ pwe'>>

Jisòs Tsə' Bum Sə Yà'a Nə Ye ɲga Yi Kəp ɲgòVə

(Mat. 24:1-14; Mak 13:1-13)

⁵ Bɔm mok wɛŋ à sɛ cɛp fo' mvè'nə də ndap Nwi nɛ ghan nɛ bəve'e bə liis sɛ wo à ci nà' fo', nɛ ye bə bum sɛ wo à fa Nwi ɲgògù bɔŋsə ndap ye nɛ fo'. Jisòs duk fa wo ye də, ⁶ <<Bum sɛ wɛŋ sɛ ye yà' ye'e pwe', nùmbu mòk sɛ vɛə nɛ lis nɛ mò'fis nɛ kà mənə mòk fa'nə naan mam. Wo nɛ kəmsə wes yà' pwe'>>

⁷ Fana wo fek yi də, <<Cicà, tsok fa a ves ghà nɛ bum ye'sə nɛ ye-è, nɛ ye sɛ' də yusè yà'a nɛ niŋtsok də bum ye'sə kəp lan sɛ ye'sə yà?>>

⁸ Jisòs duk fa wo də, <<Wɛɛŋ jəŋ ɲkərə ya ɲwè nɛmòk kà wɛŋ bərə, bɔm sɛ bwiŋ nɛ və ɲkàŋ sɛ wo nɛ sɛ ci' mvwès də, <Mu yi nɛ Nwi à duk də yi nɛ tum nɛ, mvək nɛ kəp lan.> Wɛŋ kà wo be' lɔswi.

⁹ Nɛ ye də wɛŋ yuk nzak dzè' nɛ ye bə mvè'nə bwiŋ sɛ kəəm ke' fana wɛŋ kà wɛp, bɔm sɛ bum ye'sə nɛ ye to tsoŋ ntòve'nə ɲkəŋ. Bum ye'sə ye-a sɛ' ve'nə fana mvè'nə bum nɛ lə nɛ, nɛ kà sɛ ntòkə dzɛŋ.>>

¹⁰ Anə geŋ yi sɛ tsoho fa mali wo də, <<Bòp lak mook nɛ lɔ bə bòp lak mok, ɲkum mok lɔ bə ɲkum mok sɛ'.

¹¹ Nze nɛ nɛ sɛ tsoho ve'e wuriŋ fana ɲjè bə ɲgə' ye ke' lo mvwe' bəop lak mok zok zok nduk. Fana bum sɛ co yà' koksə ɲwè wəə bə bum mok sɛ yà' sɛ nitsè' mvək nɛ də nɛŋgòŋ nɛ me wɛɛŋ nɛ sɛ yəŋ mabu wuriŋ.

¹² ɲkəŋ bum ye'sə nɛ sɛ ye fana wo nɛ ko to ntòwɛŋ ɲkəŋ. Wo nɛ ko wɛŋ, nɛ

yenşə wen̄ ɲgə', nə jəŋ lo wen̄ mʉm̄vwə' ndap̄ndzəm̄ wen̄ sə'. Wo nə kə jəŋ lo wen̄ bohōŋkum̄ bə govənōwəŋ pwe'fo' bʉu liŋ am.

¹³ Nà'nə nə ye yà'sə sò' mandzə bohōwəŋ ɲgòtəŋ, nə tsoho fa bwiŋ ncèp nə ɲjəm̄.

¹⁴ Wèeŋ riŋtse' yè'e sə ntuà wèŋ də ɲwèe kà də yi sə tsərə də wu nə sə cep fəsə fa wo yè'sə də yà duk.

¹⁵ Busə mʉ nə fa wen̄ cù bə ɲkərə nsàp nə wù cèp fana cù loho bʉu sè wə sə bɛŋ wen̄ sə, wo kà yusə ɲgòcèp fe'lə mok ri.

¹⁶ Anə sə seŋ wen̄ bʉu awəŋ co bʉu sè wo dzə wu wo, bə moma yo, nə ye bwe tè' yo bə ɲge' yo wèŋ. Mook sè wo nə zə wen̄ zəə.

¹⁷ Bwiŋ pwe' nə beŋ wen̄ njo liŋ am sə.

¹⁸ Megu də, nəəmtu awèŋ nə mò'fis nə kà bisə.

¹⁹ Wèeŋ təəŋ-a gʉgʉŋ, yà'a mvə'nə wèeŋ nə tesə yòŋsəə awèŋ sə.

ɲgə' Nə Nà'a Nə Ye ɲkuŋ Nzenɡòn Me (Mat. 24:15-31; Mak 13:14-27)

²⁰ <<Ghà nə wèeŋ yə ɲga sojà wèŋ kə gʉm lak Jòrosalèm fana wèŋ riŋ də wo nə kʉəm̄sə mak yà' mvək momjo.

²¹ Fana bʉu sè wo cu mvwe' lak Jùdiyà wèeŋ caŋ kok lo mʉndahà, bʉu sè wo cu mʉntòlak wèeŋ tesə lo, bʉu sè wo ka mʉntòlak anə yeŋ wèeŋ kà də wo mʉmsə ɲgòni foho lòm̄bwa duk.

²² Busə a yà'sə nùumbu là' fəsə fò, ya bum sè wo à còm̄ yà' ndzənə ɲwàk Nwi lònŋ fo' bʉuŋ və zinə.

²³ Ho'm̄, megu də anə ye ɲgə' wùriŋ bohòbàa sè bə zʉm, nə ye sə wo sə fa bwe sè lə mbwi bə nùumbu yà'sə. ɲgə' nə co wù kà cèep nə ye sə nzenɡòn anə ɲga Nwi jòk bohòbʉu yè'sə wèŋ sə'.

²⁴ Wo nə gbe' zə mok wèŋ bə fèk, nə jəŋ lo mok co ɲkwèŋ mvwe' bòop lak lònŋ. Fana bə lakmʉm̄ wèeŋ nə nəŋrə lak Jòrosalèm bə kù tətè mvək nə Nwi a fa wo kə wes.

²⁵ <<Bum mok sè yà' sə nitsə' mvəək nə yəəŋ mʉ nùmə bə ɲwə nə ye mʉnə ɲkəŋkəŋ sè'. Ma nə sə nze fana bòop lak wèeŋ nə jip, nə wəp mvə'nə ndzəp nə ghan̄ cwì, nə sə ke'lə li gbʉ.

²⁶ Bwiŋ nə sə kpʉ sɛɛŋ bə wʉə mvə'nə wo sə tək ɲgòyə yusə yà'a nə ye sə nzenɡòn anə sə, bʉusə ɲàaŋ sə ma mʉbu sə pwe'fo' nə tsoho.

²⁷ Fana wo nə ye mʉu mo ɲwè, mvəsə mə sə və ndzənə mbàk bə ɲàŋ, nə sə fom̄ rɛŋ bəŋsə nəbʉp.

²⁸ Bum yè'sə yè ɲgòkə ye ve'nə, fana wèŋ fis kok tu awèŋ mʉtsə, nə sə kək,

bʉusə mvək nə Nwi nə fiŋ me'rə wen̄ mvwe' ɲgə' nə kʉəp yà'sə laŋ.>>

Yə'rə Jəŋ Yumok BohòTʉ (Mat. 24:32-44; Mak 13:28-37)

²⁹ Anə geŋ jisòs tsok fa wo ncèp nè'e bə gbʉ' də, <<Wèeŋ kək ja'a yàwèeŋ tu nə wo togə nà' də fik nà'a, nə ye tʉ mok wèŋ lònŋ-ɛ.

³⁰ Ghà nə wèeŋ yə ɲga yà' yè ɲgòtse' mvù fana wèŋ riŋ də mbʉŋ kʉəp laŋ.

³¹ Yà' mègu sə' ve'nə də ghà nə wèeŋ yə bum yè'sə ɲga yà' sə ye ve'nə fana wèŋ riŋ də gaŋ ɲkum̄ Nwi sə yà' kʉəp wə laŋ.

³² <<Mʉ sə tsə' wen̄ yè'e ɲkəm̄ ncèp də ɲgwi bʉ nə niè' nè'e nə kà kə lè wes ɲga bum yè'sə yà' fa' laŋ.

³³ Ntòbu bə nzenɡòn nə cà gəsə lòfo', ncèp nə ɲjəm̄ kà ye cà yuk.

³⁴ <<Wèeŋ sə jəŋ ɲkərə bə tu awèŋ. Kà də wèeŋ me'rə fa ni' awèŋ bohòdinà bə jùhù rùk nə ye bum sè sə nze sə duk, bwère nùumbu ànə nə kə tseŋ wen̄ vak ɲga wèŋ ka riŋ.

³⁵ Nùumbu ànə nə kə tseŋ ɲwè vak co tam ko wu yi. Busə nùumbu ànə nə və bohònzenɡòn nə lònŋ fo'.

³⁶ Wèeŋ sə sə bə ghà nə fòpwe'fo', nə sə gʉ piriya də wèeŋ tse' ɲàŋ ɲgòca swirə to bum sè yà'a nə kə ye yè'sə, nə kə təəŋ to mantombii Mo ɲwè nə sè'.>>

³⁷ Jisòs à sə yə'rə bwiŋ mʉmvwe' ndap̄ Nwi nə ghan̄ nə nùumbu pwe' fana ndzəm̄ seŋ, yi kok lo kə noon̄ mʉmvwe' nda Olip nə.

³⁸ Tsok à sə rɛŋ fana bwiŋ pwe' sə kə tseŋ yi mʉmvwe' ndap̄ Nwi nə ghan̄ nə ɲgòsə yu'rə yusə yi sə tsòho sə.

22

Wo To Làm Mʉtuhù Jisòs

(Mat. 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11;

Jon 11:45-53)

¹ ɲkàha Pasobà, sè wo zʉgə fo' brəd sè ji yis yà'a ànə kʉəp və ɲga'a mok laŋ.

² Fana ɲgàa fa satikà' sè ghan̄ bə ɲgàa yə'rə fa bwiŋ lùk wèŋ sə lap mandzə mok ɲgòzə swihi jisòs bʉusə wo ànə sə wəp bwiŋ də yà'a nə jòk.

³ Anə geŋ Satà ni sə ntuà Judàs nə liŋ ye mook də Iskarəyà. Judàs nə à ye sə' mòk mʉŋgorə ɲgàa faàk jisòs sè wo à ye hum-ncòp-ba sə.

⁴ Judàs nə à lò, nə kə cep bə ɲgàa fa satikà' sè ghan̄ nə ye bʉu sè mantombi bohòŋgàa tək mʉmvwe' ndap̄ Nwi sè wèŋ mvə'nə yi nə seŋ fa wo nà'.

⁵ Wo à kwa, nə duk də wo fa yi mbàm.

⁶ Judàs nə à dzəm, fana nə sə lap mok mandzə nə co yi seŋ jisòs ɲga bwiŋ ka fo' yeŋ.

*Jisòs Fùhù NgòZu
Nkàha Pasobà*

(Mat. 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷ Nùmbu nè wo à yèto ñkàk nè wo zùgè bréd sè jì yis nè à dzèen, à ye sè' nùmbu nè wo sùgè nsùŋgaarj ñkàha Pasobà ñgòfa Nwì sè.

⁸ Anè geŋ Jisòs tumse lo Pità bə Jon nga yi tipsə wo də, <<Wèen du kə fùhù fa ves ñkàha Pasobà sə ya vesùwèen kə zu ya'.>>

⁹ Wo fek yi də, <<Wù dzəm də vées kə fùhù yè'sə ma fòlè?>>

¹⁰ Yi duk fa wo də, <<Wèen yu'rə bəbonj. Wèen kə ni lòmántòlak anə fana wèŋ ñwəmbam mòok nè kurə nga yi bək tse' kàunj ndzəp; wèŋ bə' lo yi mvwe' ndap nè yi nè kə ni fo' nè.

¹¹ A kə dzèŋ fo' fana wèŋ tsok fa ñgà ndap nè də, <<Cicà nè də vées kə fek wu də rum ndap nè bə bwe ye wèen nè zu ñkàha pasobà mbwa nè fòlè?>>

¹² Yi nè niŋ fa weŋ rum ndap mòk nè ghaŋ ma mətùhù, nè bum pwe' mbwa, fana wèŋ guhù tsə'rə bum pwe'fo'.>>

¹³ Anè geŋ wo lo, nè kə ye bum sə pwe' mvè'nè Jisòs ànə duk sə. Wo fùhù zəzu Pasobà sè fo'.

*Ñkàha Pasobà Sə
Wo À Zu To Losopà Fo'*

(Mat. 26:26-29; Mak 14:22-25; 1 Korè 11:23-26)

¹⁴ Mvək nè à kurə fana Jisòs cum mvwe' ye mu teberè ñgòcu beŋ bə ñgàa fàak ye sè wo ñgàa ntum ye sè wèŋ.

¹⁵ Yi duk fa wo də, <<Mù anə dzəm ve'e wùriŋ də vesùwèen zu be'lə tsonj zəzu ñkàha pasobà yè'sə bəbè' ñkunj ya mu ye ñgə'.

¹⁶ Busè mu tsok weŋ də mu nè kà yà' mok zu fe'lə tətè tse'nga yusə zəzəu yè'sə tə bə tu zeŋ sè kə rəen nùmbu nè mvwe' gaŋ ñkum sè Nwì sə ñkunj.>>

¹⁷ Anè geŋ yi jəŋ ñgàp, nè kwasə Nwì, fana yi duk fa wo də, <<Wèen ko jəŋ, nè gapse mətsetsə'rəwèŋ.

¹⁸ Busè mu tsok weŋ də, ye jəŋ nè nga'a nè'e mu nè kà rùuk yè'sə mok no fe'lə tətè gaŋ Nwì sè kə wes.>>

¹⁹ Fana yi jəŋ fe'lə bréd; yi ànə kwasə wes Nwì sè mok fana yi fa wèŋ, nè duk də, <<Nè'e ñgùpni' àm nè wo a fa nà' bùu wèŋ. Wèen sə guhù ve'nə ñgòsə tsərə tse' mu.>>

²⁰ Yi ànə gu megu sè' mùmvdə' ànə bə ñgàp nè. Ghà nè wo à zu wes zəzəu sə fana yi fa wo ñgàp nè, nè sə cep də, <<Ñgàp nè'e rùk nè fi nè nà' kì ñge' ndzəne ndəəm am, nè nà'a nè fe'e bùu wèŋ.

²¹ Megu də wèen kək ja'a yàwèen, ñwè nè yi sèŋ mu nè cu be'lə venəwèŋ yè' mu teberè anə.

²² Mùu Mo Nwè, mu nè kpù lo mvè'nè wo ànə duk nonse sə, megu də ñwè nè yi sèŋ mu nè cu bə ñgə'.>>

²³ Fana wo ye ñgòfe'rə ya' mungorè wo də ñwè nè yi nè seŋ nà' nè yè'sə ndàlè?

*Ñwè Nè Yi Yam Ghak Mok
Yi Yè'sə Ndà?*

²⁴ Muncəp mòk à tesə mungorè wo anə sè' də ñwè nè nà' yam càsə mok sə pwe'fo' ndàlè?

²⁵ Fana Jisòs duk fa wo də, <<Ñkum sè sə nzeŋgòŋ feŋ gù fagə bùu awo sə co də wo yàwo bùu sè ghaŋ. Wo sə dzəm də bwiiŋ sə to wo də ñgàa fa bwiiŋ mbo.

²⁶ Yà'a kà bohòwèŋ yàwèŋ ve'nə ye. Yusə le də ñwè nè yi ñwè nè ghaŋ nè ye co mo nè ləə, fana ñwè nè yi mantombi yi nè ye co ñgà fàk bohòmok sə wèŋ.

²⁷ Yèè, ñwè nè ghaŋ yè'sə nè fò, ñwè nè yi cu ye mu teberè kə ñwè nè yi sə fàk ñgòcàsə vè zəzu mu teberè anə-e? A le ñwè nè yi cu mu teberè nè. Fana mu yàm bohòwèŋ co ñwè nè yi sə càsə zəzəu sə càsə nè.

²⁸ <<Nùmbu sè mù a sə tse' ñgə' sə pwe', wèŋ sə dzəm ñgòcu mali vesùwèŋ.

²⁹ Fana mù sə koksə weŋ gaŋ sè' mvè'nè tè' am ànə koksə mu.

³⁰ Wèen nè zu mu teberè mù mvwe' gaŋ am sə. Wèen nè cum mùmvdə' kapràk, nè sə sak bòop lak Izùre sè yà'a hum-ncòp-ba sə.>>

Jisòs Də Pitàa Nə Dzeen Yi

(Mat. 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

³¹ Fana Jisòs duk fa Pità də <<Saimù, Saimù yu'rə! Satà leŋ də yi dzəm ñgòjə weŋ, nè swək weŋ co wo sə swək gòmbi.

³² Megu də mù leŋ fa wo piriyà laŋ də ntum nè wù tse' ñgòdzəm tse' bohòmè nà'a kà manjkwèŋ bwi fohò lò. Nè ye sè' də wu bwi vè bohòmè fana wù gu ya bwema yo ye yàwo gugəŋ sè'.>>

³³ Pità nè duk fa yi də, <<Tà, a dzəm ye mvwe' ndapndzəm bə mvwe' kpù pwe', mu nè lo yàm vesù.>>

³⁴ Yi duk fa nà' də, <<Pità, mu tsok wu ñkəm duk də, ñkunj mvəp to ntinə nga wù duk fis kè' te' laŋ də wù ka mu riŋ.>>

Mvək Ñgə' Nə Kùrə Laŋ

³⁵ Anè geŋ Jisòs fek wo də, <<Mvè'nè mù ànə tumse lo weŋ fa', nè duk də wèen nè kà posà mbàm jə, kà bàm jə, nè kà kuŋgùp sè' jə tse' løyà'a, wèŋ ànə lo, nè kə jamə yumok à?>> Wo à duk də, <<Ves à ka yumok jamə.>>

³⁶ Fana Jisòs nè duk fa wo mok dè, <<Njwè nè yi tse'-a pùp ye kè bàm àlè, yi jøn tse' nà' nga'a. Njwè nè yi ka-a kafa' tse', ngòngàn sen cèk ye, nè ywiñ tse' mòk bə zəj.

³⁷ Mə tsok fa weñ də yusə wo à còm yà' ndzənə njwək Nwi bə liñ am də, <Wo à ta be'lə yi bə ngàa gù bəp wèñ> yà'a nə bəwəñ və tsoñ zinə. Njo nè bum sè wo à còm yà' bə liñ am sə, sə bəwəñ və zinə pwe'fo'.>>

³⁸ Wo duk fa yi də, <<Tà, vès tse' fèk ba.>> Yi duk fəsə fa yà' də, <<Yà'sə kəkürə.>>

Jisòs Sə Gù Piriya Gèsemani
(Mat. 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Anə geñ yi lokok ngòlòmvwə' nda Olip sè mvə'nə yi lòhogə səsə sə fana bwe ye sə wèñ sə be' løyi sə'.

⁴⁰ A kə dzèñ fo' fana yi tsok yà' də yà'wèñ ləñ Nwi də ya məmumsəə kə yà' gha'.

⁴¹ Fana yi soon gesə lo ngwə ni'i yà'wèñ anə fo' co wù mak lis kə dzen, nə təñ bə tumfərə sə ləñ piriya.

⁴² Yi ləñ duk də, <<Tè', a ye-a nga bə-a wu fana wù jøn gesə lo ngəp ngə' ènə fo'; mə duk-a sə' ve'nə, wù gə lə məmvə'nə wù dzəm wù, kə məmvə'nə mə dzəm mə gù.>>

⁴³ Anə geñ masinjə Nwi mòk tesə və məbu, nə kə fa yi njən.

⁴⁴ Anə ye nga ntum sə bəp yi ve'è nsəp nə yi à ləñ ve'è tətè ndürə sə cərə yi co sə cərə tsə ndwəm.

⁴⁵ Anə geñ yi lokok, nə kə tseñ bwe ye sə wèñ nga wo wəbə manziñ wùriñ, fana nə sə dzəm mok lo.

⁴⁶ Yi fek yà'wèñ də, <<Wèñ sə dzəm lo yà? Wèñ lokok, nə ləñ də ya məmumsəə kə weñ gha'.>>

Wo Ko Jisòs

(Mat. 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-

11)

⁴⁷ Jisòs ànə sə cəp mali ntòfo' fana ma ngə bə mok tesə və, nga Judàs nè yi sè' mòk mənğorə bwe ye sə hum-ncəp-ba nə to mantombi yi. Judàs nə lo kə cəpsə Jisòs nə co ngə' ve'.

⁴⁸ Jisòs fek nà' də, <<Judàs, wù də wu señ məm mo njwè bə cəcəpsə à?>>

⁴⁹ Bwe Jisòs sə wo ànə ye fo' sə à yə mvə'nə bum sə à ye fana wo fek Jisòs də, <<Tà, aco vès gbə' bə fèk à?>>

⁵⁰ Mòk mənğorə wo anə à gbə' ci' màk ntu'u mo ngà fək nkum ngà fa satikà' mòk. Yi à gbə' ci' ntu'u nà' sə bo ma zə.

⁵¹ Fana Jisòs duk də, <<Yà' kürə ve'nə,>> nə jweñ gesə ntu'u sə, fana yà' me.

⁵² Anə geñ Jisòs cəp bohònggaa fa satikà' sə ghan sə bə ngàa fàak sə wo kükğə ndap

Nwi nè ghan nə, nə ye bə nkwàha bəu sè wo à tessə və njòko yi sə wèñ də, <<Wèñ tesə co wèñ sə lòmvwə' be' ngà yə bə fèk nə ye ntòk yè'e bəu mə à?>>

⁵³ Vesüwèen yiskokgə məmvwə' ndap Nwi nè ghan səsə, wèñ kə sə wèñ ko. Nə ye də nè'e mok nga'a mvək nè njàwèñ, nə njàñ ndzəm tse' njən.>>

Pità A Bèñ Jisòs

(Mat. 26:57-58, 67-75; Mak 14:53-54, 65-72; Jon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Anə geñ wo ko yi, nə jøn lo yi mvwə' ndap nkum ngà fa satikà'. Pità sə yuñ və wo mankwèñ mwèè səsap.

⁵⁵ Wo à kə fimsə mis mə ntombi anə, nə cum sə yuk fana Pità nə və kə cum kok ye fo' sè'.

⁵⁶ Mvə'nə mis à sə kəwə rəen fana məwəwə nəmòk ye yi, nə kuk kok nà' jwaan, nə duk də, <<Njwè nè'e yegə sə' bə ngà' ànə.>>

⁵⁷ Fana Pità nə beñ də, <<Njè'gù, mə ka yi riñ.>>

⁵⁸ A cu kok ghar ngà' nəmòk ye yi sè', nə duk sə' də, <<Wu sə' njwè àwo mòk.>> Pità nə beñ səmòk də, <<Hai' mə ka mòk yeñ ngàta.>>

⁵⁹ A sàp kok mok bəbən ntèn fana njwè nəmòk duk fe'lə səmòk duk də, <<Mə ri njwè nè'e bəbən, yi njwə Gallì, yi yegə bə nà'.>>

⁶⁰ Pità nə duk fe'lə səmòk də, <<Ngàta, mə ka yusə wù sə cəp yà'sə riñ.>> A ye sə' ghà ànə, nga yi ka ntəcəp wes ntèn, ntomvəp to.

⁶¹ Fana Tà Jisòs bəwəñ kuk gesə lo Pità. Pità tsəm kok mvə'nə Tà anə duk fa yi də, <<Ntomvəp nə sə kə to ntinə nga wù bèn mə kè' te' də wù ka mə riñ sə.>>

⁶² Yi tesə lo sə ntombiñ, nə kə wan ve'è nəbəp.

⁶³ Anə ye ve'nə fana bəu sè wo à sə kotse' Jisòs sə wèñ à sə ywi'lə yi, nə sə ləp yi sè'.

⁶⁴ Wo lok yi lis, nə sə fek yi də, <<Ləp wu ndà, riñ-a ngəñgəñ-è?>>

⁶⁵ Wo à cəp fa yi bum nkəwəntèn, nə sə yak yi.

Wo Sak Jisòs Mə Kanşurü

(Mat. 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Nə zəzòñ à dzèen fana bə nkwàha bəu Jus wèñ kə benə ni' mvwə' mò'fis bə ngàa fa satikà' sə ghan bə ngàa yə'rə bwiñ lük wèñ pwe'. Fana wo jøn lo yi mə kanşurü wo anə, nə sə cəp də,

⁶⁷ <<A ye-a nga wu Nkum ngà gèm bwiñ nə wù, wù tsok fa ves.>> Yi duk fa yà'wèñ duk də, <<A ye-a nga mə tsə' fa weñ, kaco wèñ dzəm yeñ;

⁶⁸ nə ye sə' də a ye-a nga mə fek weñ yumok, kaco wèñ cəp fəsə fa mə sə yeñ.

⁶⁹ Megu də ye jəŋ ŋga'a nə lo mantombii fana m̄u mo ŋwè, m̄u nə cum bo ma mà'a Nwì n̄è yi tse' ŋàŋ.>>

⁷⁰ Fana wo pwe'fo' fek yi də, <<Ye də wu mo Nwì à?>> Yi duk fa yà' də, <<Wèŋ cèp mè laŋ.>>

⁷¹ Fana wo duk ŋga'a də, <<A sə ləp də a yuk fe'lə yè'sə yà? Vesuwèŋ yuk ncèp jòn n̄è k̄è cùhu yi b̄n nt'u avès laŋ.>>

23

Jisòs Tə Mantombii Palè

(*Mat. 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38*)

¹ Anə geŋ ma ŋgo b̄u nə pwe'fo' lokok, nə jəŋ lo yi mantombii Palè.

² Wo yeto ŋgòto fa yi njo də, <<Vès ko ŋwè nè'e ŋga yi sə jipsə b̄u avès, nə sə duk də bwiŋ k̄a tas bohòKaisà l̄ak, nə duk də yi Ŋkum n̄è yi ŋgà gèm bwiŋ.>>

³ Fana Palè n̄è fek n̄à' də, <<Wu ŋkum b̄u Jus wèŋ wù à?>> Jisòs n̄è cèp fəsə fa n̄à' də, <<Wù duk yà'a mv̄n̄ə.>>

⁴ Palè b̄uŋ duk fa ŋgàa fa satikà'a sè ghaŋ sə b̄e b̄u sè fo' sə pwe'fo' də, <<M̄u ka yàm yusə b̄up sè ŋwè ènə ḡu sə ye.>>

⁵ B̄u sè wèŋ ḡuŋ təŋ mpaan duk də, <<Yi sə k̄uəmsə bwiŋ mv̄we' nzenŋòŋ Jùdiyà n̄è pwe'fo' b̄e nsap mandzə n̄è yi sə yə'rə wo n̄ə. Yi a yè jə Galili, n̄è kə wes Jòrosalèm feŋ pwe'>>

Jisòs Tə Mantombii Ŋkum Herò

⁶ Palè ànə yuk bum ye'sə fana yi fek də, <<Ŋwè ènə yi ŋwèə Galili àlè?>>

⁷ Yi ànə r̄eŋ də Jisòs t̄esə v̄ə mv̄we' nze n̄è tse' fo' ŋkum Heròfana yi tumsə lo n̄à' bohòHeròanə. Ghà ànə à ye ŋga Herònə cu sè' mv̄we' lak Jòrosalèm anə.

⁸ Heròə ye Jisòs fana yi kwa ve'e wùriŋ, b̄usə yà' à s̄aap m̄mv̄n̄ə n̄è yi à yuk liŋ n̄à', n̄è sə dzəm də yi ye n̄à'. Yi ànə sə tsəm də Jisòs n̄è gu niŋ fa yi maŋgəŋgèŋ mòk.

⁹ Herònə à fek Jisòs bum mok ŋk̄uŋnt̄eŋ, Jisòs n̄è k̄a cù mùk lok.

¹⁰ Ŋgàa fa satikà'a sè ghaŋ b̄e ŋgàa yə'rə bwiŋ l̄ak wèŋ ḡuŋ təŋ megu fo' ŋgòto fa yi njo.

¹¹ Heròbə sojàa ye wèŋ à b̄usə yi co ləm awo, nə sə ywi'lə yi. Fana wo à nisə fa yi cək mòk n̄è co cək ŋkum ve'e, nə tum fəsə lo yi bohòPalè.

¹² Heròbə Palè à yè ko jə ŋge' n̄umbu ànə; ŋga b̄e n̄à' à sə k̄a ŋge' mantombii yegə.

Wo Duk Də Wo Nə Zə Jisòs

(*Mat. 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16*)

¹³ Anə geŋ Palè n̄ə to benə ŋgàa fa satikà' sè ghaŋ b̄e ŋji ŋji sè fo', nə ye b̄e b̄u sè fo' sə wèŋ pwe'fo'.

¹⁴ Yi duk fa yà'wèŋ də, <<Wèŋ a jə v̄ə fa m̄u ŋwè nè'e duk də yi sə jə l̄owès bwiŋ ma n̄è b̄e jòn. M̄mv̄n̄ə n̄è m̄u k̄ak ja'a yi yàm, ŋga wèŋ sə ye sè' fana m̄u ka yàm də yi a ḡu bum sè wèŋ sə duk yà'sə riŋ.

¹⁵ Heròə ka yumok b̄up bohònà' s̄ə' ye b̄usə yi a tumsə fəsə v̄esə n̄à' bohòvès s̄emok. Yà' n̄òjəa də ŋwè ènə ka yumok s̄e b̄up s̄e co wo zə yi b̄u zəŋ ḡu.

¹⁶ M̄u n̄ə fa ŋàŋ də wo ləp yi, fana n̄ə me'rə yi.>> (

¹⁷ Yi sə duk ve'nə ŋga à ye də n̄umbu ŋk̄aha pasobà sə k̄ə dzəŋgəə fana Palè n̄ə fis me'rə tsəŋ fa wo ŋgà ndapndzəm mò'fis.)

¹⁸ B̄u sè wèŋ ke' to s̄ə ŋḡuŋ cù mò'fis də, <<Wèŋ zə gesə lo ŋwè ènə fo', n̄ə fis me'rə fa ves l̄e B̄arabà.>>

¹⁹ (B̄arabà n̄ə à ye ŋwè n̄emòk n̄è wo à nisə yi ndapndzəm b̄usə yi à l̄al̄ b̄e b̄u gomè n̄ə zə bwiŋ.)

²⁰ Palè à cèp bohòwo s̄emok ŋga yi sə l̄ap mandzə co yi me'rə Jisòs n̄ə.

²¹ B̄u sè wèŋ s̄e ke'ŋḡuŋ də, <<Wèŋ te'lə yi, wèŋ te'lə yi m̄untəəŋ!>>

²² Yi fek fis yà'wèŋ n̄è k̄ə' te' duk də, <<B̄u yà? Ŋwè ènə ḡu bupsə yà? M̄u ka yàm yumok s̄e co wo zə yi b̄u zəŋ ye. M̄u n̄ə ləp yi, n̄ə me'rə yi lo.>>

²³ B̄u sè wèŋ ḡuŋ təŋ ve'e mpaan n̄è mpaan n̄ə sə ke'ŋḡuŋ də wo te'lə megu n̄à' m̄untəəŋ. Wo à ḡu ve'nə t̄ètè ma n̄ə njawo n̄ə zə.

²⁴ Anə geŋ Palè n̄ə cèp, n̄ə fa ŋàŋ b̄e yusə b̄u sè wèŋ à sə dzəm sə.

²⁵ Yi fis me'rə ŋwè n̄è wo à nisə yi ndapndzəm njo ndaŋ, n̄ə ye b̄usə yi ànə zə ŋwè n̄ə. N̄à'a ŋwè n̄è wo ànə sə dzəm də n̄à'a fis me'rə n̄ə, fana n̄ə jəŋ Jisòs, n̄ə fa yà'wèŋ də yà'a gu bohònà' mv̄n̄ə n̄è yà'wèŋ dzəm.

Wo Te'lə Jisòs M̄untəəŋ

(*Mat. 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27*)

²⁶ M̄mv̄n̄ə n̄è wo à sə jə l̄òJisòs fana wo k̄arə b̄e ŋwè n̄emòk n̄è wo to yi də Saimə, n̄ə mv̄we' lak Sirini ŋga yi à sə v̄ə la'a yi. Wo naan fa yi ntəəŋ sə də n̄à'a b̄ek be' Jisòs b̄e zəŋ maŋkwèŋ.

²⁷ Bwiŋ à sə be' v̄ə yi maŋkwèŋ anə wùriŋ. B̄əba mok à ye fo' s̄ə', s̄ə wo à sə koksə manziŋ, n̄ə sə waŋ fa Jisòs n̄ə.

²⁸ Anə geŋ Jisòs n̄ə b̄uŋ k̄ak wo, n̄ə duk də, <<Wèŋ nj̄e' ḡu Jòrosalèm, wèŋ k̄a m̄u wa fa, wèŋ waŋ fa tu awèŋ b̄e tu bwe awèŋ.

²⁹ Busə m̄u tsok wèŋ də mv̄ək mòk sə v̄ə n̄è wo n̄ə duk də, <R̄eŋsi bohòbàa s̄ə wo

nzen, nɔ ye vɔəm sɛ yà' ka mwe dzɛ yuk, nɔ ye fɛ'lɛ mbwi sɛ mwe ka yà' no yuk!>

³⁰ Nà'a ghà nè bwiɲ nɛ duk fa nda dɛ, <Kɛɲ gbù vɛ mɛ ni'l vɛs,> nɛ duk fa nzɛs dɛ <Kɛ kɛɲ tsɛ lok ves.>

³¹ Busɛ a ye-a nɛa nɛa gɛ gù bum sɛ wɛɲ sɛ yɛ yɛ'e nɛa tɛ cu li ntɔcɔcɔn ye dɛ nà'a yum-a, ye wesɛ yɛ'sɛ nɛa'a nsàp nɛ fò?>>

³² Bù ngàa gù bɔp mok à ye bwiɲ ba sɛ wo à sɛ jɛ be'lɛ lòwo dɛ wo kɛ zɛ be'lɛ wo bɛ Jisòs nɛ.

³³ Wo à kɛ dzɛɲ mvwe' sɛ wo togɛ fo' Nzùɛ Tu Bwiɲ àwo fana wo tɛ'lɛ yi mɛ ntɔɲ anɛ fo', bɛ ngàa gù bɔp sɛ wɛɲ. Wo à tɛ'lɛ ngà gù bɔp mòk bo ma zɛ, mòk bo ma nkwip.

³⁴ Fana Jisòs duk dɛ, <<Tɛ' am, swi fa wo bɛusɛ wo ka yusɛ wo sɛ gù sɛ riɲ.>> Wo sɛ tɛm bɛɲ dɛ ya wo gapsɛ cɛɛk ye sɛ.

³⁵ Bùu sɛmok à tɔɲ fo', nɛ sɛ kuk. Bù nkwàha bùu Jus wɛɲ à sɛ ywi'lɛ yi. Wo sɛ duk dɛ, <<Yi tɛsɛ riɲ bɔɲsɛ megu bùu mòk wɛɲ, yi tɛsɛ-a ni' ye, nɛa a ye-a dɛ yi Nkum ngà gɛm bwiɲ nè Nwi à cok fis, nɛ tumsɛ fa ves na!>>

³⁶ Sojàa sɛ wo à ye fo' sɛ à ywi'lɛ yi sɛ'. Wo sɛ kɛ fa yi nsàp rùk mòk nè cɛcɛp.

³⁷ Wo sɛ cep dɛ, <<A ye-a nɛa wu nkum bùu Jus wɛɲ nɛ, wù tɛsɛ-a ni' yò!>>

³⁸ Wo à cɔm naɲ yumok ma mɛ tu ntɔɲ anɛ dɛ, Nɛ'e nkum Bùu Jus wɛɲ nɛ.

³⁹ Ngà gù bɔp mòk nè yi à kɛ'ɛ sɛ' mɛntɔɲ anɛ, à yàk yi dɛ, <<Nkum ngà gɛm bwiɲ ka wù nɛ'e yerj à? Tɛsɛ ni' yò, nɛ tɛsɛ ves sɛ!>>

⁴⁰ Mòk nɛ cep jwa nà' dɛ, <<Wu kà Nwi wɛpɛgɛ à? Vesùwɛɲ pwe'fo' cu sɛ mvwe' kɛɲ sɛ mò'fis.>>

⁴¹ Vesù sɛ yɛ yàvɛs nɛa' bɛ yusɛ a gù yà' laɲ, ngà' ènɛ ka ye yumok gù bɔpsɛ lok.>>

⁴² Yi duk fa Jisòs nɛ dɛ, <<Wu kɛ dzɛɲ mvwe' gɲ nkum yo, wù kà mu swi.>>

⁴³ Jisòs duk fa nà' dɛ, <<Mɛ tsok fa wu nkɛm duk dɛ, wu nɛ ye vesù ntinɛ mɛ Pàràde.>>

Jisòs Kpɛ

(Mat. 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Anɛ ye nɛa nùum mok marɲ fana ndzɛm sɛɲ mvwe' nzeɲgòɲ nɛ pwe' tɛtɛ kɛ dzɛɲ cɔ nùm sɛm.

⁴⁵ Fana cɛk nè nà' à sɛ gɲpsɛ mbwɛ ndap mòk mɛmvwe' ndap Nwi nè gɲɲ nɛ à sàha gà'a tsɛ ba. ⁴⁶ Fana Jisòs warj torɛ fis mɛtsɛ dɛ, <<Tɛ', mɛ fa yòɲsɛ àm ndzɛ bohòwù!>> Yi ànɛ cep ve'nɛ fana yòɲsɛ ye me.

⁴⁷ Nkum sojà mòk ànɛ ye bum sɛ yà' ye sɛ fana yi kwasɛ Nwi, nɛ cep dɛ, <<A zinɛ dɛ nɛ wɛ ènɛ nɛ ka yumok riɲ!>>

⁴⁸ Ma nɛa bù nè wo à ye fo' nɛ, ànɛ ye yusɛ yà' ye sɛ pwe' fana wo bwi fohò lo la'à wo, nɛa wo wa'a tɛ' lòbo ndzɛ ngùu wo.

⁴⁹ Bùu sɛ wo à ri Jisòs nɛ, bɛ bàba sɛ wo à bɛ' fana yi mvwe' nzeɲgòGalili sɛ wɛɲ à kɛ tɔɲ mvwe' mok sɛsɛp, nɛ sɛ ja'a bum yɛ'sɛ.

Wo Tuuɲ Jisòs

(Mat. 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nwɛ nɛmòk à ye nè liɲ ye à ye dɛ Jòsep, yi à tɛsɛ vɛ lak Àrimàtàyà mvwe' nze Jùdiyà. Yi à ye mòk mɛmvwe' kwe' kɲsɛrù nè bùu Jus wɛɲ nɛ, nɛ ye sɛ' nɛwɛ nè kɛkɛrɛ mɛ lisɛ Nwi. Yi à sɛ tɛk ye gɲ nkum sɛ Nwi sɛ. Yi à ka ye bɛ bum sɛ wo a cɛptes, nɛ sɛ gù yà' sɛ dzɛm.

⁵² Nwɛ ènɛ à lòbohòPalɛ, nɛ kɛ lɛɲ vɛɲ ni' Jisòs nɛ.

⁵³ Fana yi kɛ ki tɔɲ nà', nɛ lim gesɛ ndzɛnɛ cɛk, nɛ kɛ tuuɲ nà' ndzɛnɛ sɛe sɛ wo à tu yà' ndzɛnɛ lis. A ye nɛa wo ka nɛwɛ nja ntòtuuɲ yuk.

⁵⁴ Anɛ ye nùmbu nè wo à sɛ fàhu, ya nɛa nùmbu dzɛà yeto.

⁵⁵ Bàba sɛ wo à bɛ' vɛ yi mvwe' nze Gallili sɛ à yù lòo, nɛ kɛ ye sɛe sɛ, nɛ ye mvɛsɛ wo tuuɲ vɛɲ ye nɛ sɛ'.

⁵⁶ Wo à bwiɲ lòo, nɛ kɛ fàhu làmindà bɛ mve' sɛ wo nɛ kɛ yok vɛɲ ni' Jisòs bɛ zɛɲ. Nùmbu dzɛ à ye, wo yòɲsɛ yiskok mɛmvɛ'nɛ lùk sɛ duk ve'nɛ nkun nɛ lo kɛ yo' yi.

24

Jisòs Lòkok Mvwe' Kpɛ

(Mat. 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Nù Sondɛ à ye, bàa sɛ lo mvwe' sɛe sɛ nè zɛzòɲ, nɛa wo kotɛ' lòmve' sɛ wo à fàhu yà' sɛ.

² Wo ye nɛa wo dzɛrɛ fis lis nè wo ànɛ lok ncùu sɛ sɛ bɛ zɛɲ nɛ laɲ.

³ Wo ànɛ ni lo sɛnɛ sɛe sɛ fana wo kà vɛɲ ni' Tà Jisòs nɛ ca yɛ.

⁴ Mɛmvɛ'nɛ nkɛrɛ awo à jip fo' fana wo ye bùu mok fo' ba nɛa wo ni tɛ' cɛɛk sɛ fɛfɛp, yà' sɛ ba'a ve'e.

⁵ Wɛà à ko wo, wo gbɛ fɛ'ɛ gesɛ lo si awo sɛ nze. Fana bùu sɛ duk fa wo dɛ, <<Wɛɲ sɛ lap nɛwɛ nè yi cu ye nɛwɛm mɛtsɛtsɛ'rɛò bù krukpu bùu yà?>>

⁶ Yi ka fɛɲ yerj, yi lòkok laɲ. Wɛɲ tsɛrɛ yusɛ yi ànɛ tsok werj nɛa yi cu ntòmvwe' nzeɲgòGalili yà'a.

⁷ Yi ànɛ duk dɛ, <Wo nɛ fa tsooɲ mùu mo nɛwɛ ndzɛ bohòngàa gù bɔp wɛɲ, wo tɛ'lɛ mɛ mɛntɔɲ; nùmbu tɛ' ye, mù lokok sɛmok.> >>

⁸ Anɛ gerj wo tsɛrɛ ncɛp ye nɛ.

⁹ Wo à bwiŋ foho vè mvwe' sèe sè, wo kè tsok fa bum ye'sè bohòbwe ye sè hum-ncòp-mò'fis sè, bə bùu mok wèŋ pwe'fo' sè'.

¹⁰ Anə kə tsok fa ngàa ntum sè wèŋ bum ye'sè Mèri Mādàlinà bə Jòanà bə Mèri nè ma Jem, nè ye bàa mok wèŋ.

¹¹ Wo à tsəm də bàa ye'sè sè cèp yusè yà' ka fàk tse' fana wo kà yà'wèŋ dzəm fa.

¹² Pità à lòkok mʉtsè, nè caŋ lo mvwe' sèe sè. A kè dzèŋ fo', yi bùhu tsoŋ nze, nè ye megu cəək sè wo à tuuŋ yi bə zeŋ sè, nè kà yumok sè zok yə. Fana yi bwi foho lo lak, nè sè jip bə nsàp yu nè nà' ye ènə wùriŋ.

*Yusè Yà' A Ye Mvwe' Mandzè Nè NgòLòLak Emawùs
(Mak 16:12-13)*

¹³ Numbu ànə à ye, bùu səmok à sè lòmvmwe' lak mok sè wo to yà' də Emawùs, nga wo bwiŋ ba. Lak Emawùs sè à ye co kilometà hum-ncòp-mò'fis ngòlòJòrosalèm.

¹⁴ Wo à sè taan lòbə bum sè yà' ye ye'sè pwe'.

¹⁵ Wo ànə sè taan ncèp ènə mvwe' mò'fis fana jisòs à sòon vè fo' sè' bə tu ye, bə yà'wèŋ sè lo ca.

¹⁶ Wo ye yi, fana yumok gu də wo kà yi ri.

¹⁷ Yi fek yà'wèŋ də, <<Wèŋ sè gi, nè sè taan lo ye'sè yu yà'??>> Wo foho təəŋ, nè sè kək bə manziŋ.

¹⁸ Mòk nè liŋ ye à ye də Klipàs duk fa nà' də, <<Co wu ye'e nkùŋ mvwe' lak Jòrosalèm, də mègù wù nè wù ka yusè yà' a ye nùumbu ye'e riŋ à'??>>

¹⁹ Yi fek fe'lə yà' də, <<A yu yà'??>> Wo duk fa yi də, <<Bum sè yà' a ye bə liŋ jisòs nè mvwe' lak Nazàre. Yi à ye ngà tsòhòbum Nwi, yi à sè gə, nè sè cep bum sè yà' a gugəŋ wùriŋ mantombii Nwi nè ye bwiŋ.

²⁰ Ngàa fa satikà' bə bù nkwàha bù avès wèŋ a cèp wo nkuj wo te'lə zə yi mʉ ntəəŋ.

²¹ Vès à sè naan yàvès tu də nà'a yi nè yi nè lak tiŋ fis bùu Izùre. Yà'sè ye-a sè' ve'nə, a ntinə nùumbu te' nè bum ye'sè a ye.

²² Fana bàa səmok sè mʉŋgorè vès kə vèsə nòon ves zoon, də wo anə yaan lo noon mvwe' sèe ye sè,

²³ nè kà vèŋ ni' ye nè yə. Wo bwiŋ vè, nè sè duk də wo ye masinjàa Nwi. Masinjàa Nwi sè tsə' fa wo də nà' cu ŋwəm.

²⁴ Bùu mok sè anə ye vesi wèŋ lòmvmwe' sèe sè, nè ye nga yà' mègù mvè'nə bàa sè nè cep sè zinə, fana wo kà yi ye bə lis yə.>>

²⁵ Jisòs duk bəsə fa yà'wèŋ də, <<Hò! Ləm bùu ye'e wèŋ; wèŋ tse' ntəm nè nà' fi

bəp ŋgòdzəm tse' bum sè ngàa tsòhòbum Nwi à cèp.

²⁶ Yà' ànə ka yeŋ də Nkum ngà gèm bwiŋ nè nè ye nsàp ngə' ye'sə nkuj nè ca ni mvwe' bəon ye yeŋ à'??>>

²⁷ Fana yi ye jəŋ mʉ ni' Musi bə ngàa tsòhòbum Nwi wèŋ, nè tsoho reŋsə fa wo bum sè ŋwək Nwi à sè cèp yà' bə liŋ ye sè pwe'fo'.

²⁸ Anə geŋ wo sè kəəp lo mvwe' lak sè wo à sè lófo' sè. Yi sè gu ye sè co də yi sè cà lòmali mantombi ve'e.

²⁹ Fana wo sè ləŋ nà' də, <<Vesùwèŋ noon fən, bùusè nùm co wes lan, ndzəm sè vèə.>> Fana bə yà'wèŋ lo ngòkə nòon.

³⁰ Ghà nè bə yà'wèŋ ànə sè zə zuzə fana yi jəŋ bred sè, nè kwasə Nwi, nè bə'rə fa yà'wèŋ.

³¹ Fana lis awo muhu, wo riŋ yi; yi nom bisə mʉlisè wo mvwe' sè yi anə ye sè wà.

³² Mòk ye nga'a ngòfek mòk də, <<Ghà nè yi anə sè cep bohòvesù mandzè, nè sè tsoho reŋsə fa ves bum sè ndzənə ŋwək Nwi yà'a, mʉ də ntəm nè kaŋ ves ve'e wùriŋ àlaa'??>>

³³ Wo à lòkok mègù sè' mvək ànə, nè bwi lo Jòrosalèm. Wo kə tseŋ bwe ye sè hum-ncòp-mò'fis sè wèŋ, nga wo cu mvwe' mò'fis bə bùu mok wèŋ.

³⁴ Bə yà'wèŋ sè cep də, <<Tà a lòkok lan nè zinə, Saimə ye yi bə lis!>>

³⁵ Fana wo tsok bwi nga'a yusè yà' anə ye mandzè, nè ye mvè'nə wo anə riŋ nà' ghà nè nà' anə bə'rə bred sè.

*Jisòs Yəəŋ BohòBwe Ye Wèŋ
(Mat. 28:16-20; Mak 16:14-20; Jon 20:19-23; Ngàa Ntum Jisòs 1:6-11)*

³⁶ Mʉmvè'nə wo ànə sè cep ve'nə fana jisòs nè bə tu ye tesə təəŋ vè mʉtsətsə'rèə wo anə nè duk də, <<Fifi ye bohòwèŋ.>>

³⁷ Wo à vèhe, nè wəp ve'e; wo à tsəm də kàmòk wo yə ze'.

³⁸ Yi duk fa yà' də, <<Wèŋ sè wəp yà? Wèŋ sè mərə ke' sè ntùu wèŋ bùu yà?>>

³⁹ Wèŋ kək ja'a bo am bə kuu am, ya wèŋ riŋ də a mʉ nè. Wèŋ jwəŋ ja'a mʉ bə bo, bùusè ze' kà njəp bə wəp mvèsə wèŋ yə də mʉ tse' ye'e tse'gə.>>

⁴⁰ Yi ànə cep ve'nə fana yi niŋ fa wo bo ye bə kuu ye wèŋ.

⁴¹ Mvè'nə wo à ka sè ntùu wo pap ntòdzəm wes bùusè wo à kwa ti' lələ, nè sè mərə, fana yi fek yà'wèŋ də, <<Wèŋ tse' yumok fəŋ sè co ŋwè zə à'??>>

⁴² Wo fa yi fuk nè lələ,

⁴³ yi jəŋ nà', nè zə mʉlisè wo.

⁴⁴ Anə geŋ yi duk fa wo də, <<Ye'e yusè mʉ ànə tsok fa wəŋ nga mʉ cu ntòvesùwèŋ sè, də yusè wo à còm yà' bə liŋ am ndzənə ŋwək lùuk Musi, nè ye sè

ngàa tsòhòbum Nwì bə ɲwàk Sàam wèŋ
pwe' nə bùuŋ və tsoŋ zìnə.>>

⁴⁵ Fana yi reŋsə ɲkə̀rèə awo ɲgòrì yusə
yà' cu ndzənə ɲwàk Nwì.

⁴⁶ Yi duk də, <<Yè'e m̀və'nə wo à còm də,
Ŋkum ɲgà gém bwi nə nə ye ɲgə', fana
nùmbu nə te' kə dzèŋ fana yi lokok m̀vwe'
krə sə̀mòk.

⁴⁷ Nə ye sə' də, wo nə sə tsoho lo sənə
nzeŋgòŋ nə pwe'fo' bə liŋ am ɲga wo
yèto ntòm̀vwe' lak Jòrosalèm. Wo nə sə
tsoho lo ncèp nə ɲgòkupsə, nə bwi fa bəp
ɲkwèŋ, fana Nwì swi fa ɲwè bəp ye.

⁴⁸ A wèŋ sə wèeŋ nə tsok lo bùu mok,
bùusə wèŋ yə bə lis awèŋ.

⁴⁹ Wèeŋ ye, m̀u nə tumsə fa weŋ yusə
Tè' am a kàk m̀u yà' sə; fana wèeŋ cum
tse' m̀untòlak fa'nə tətè ɲàaŋ sə yà'a nə
tsoŋ ma m̀ubu sə və bohòwèŋ ɲkuŋ.>>

⁵⁰ Anə geŋ yi jəŋ fis lo yà'wèŋ m̀untòlak
anə, bə yà'wèŋ lo tətè kə dzeŋ m̀vwe' lak
Betani. A kə dzèŋ fo', yi fis kok bo ye
m̀utsə, nə se wo.

⁵¹ Yi à sə sè wes wo ntèŋ fana yi me'rə
yà'wèŋ, nə kok lo m̀ubu.

⁵² Wo à kuksə yi, nə bwi foho lo
Jòrosalèm anə bə kwəkwa ve'ε wùriŋ.

⁵³ Wo cum mamgeŋ m̀um̀vwe' ndap Nwì
nə ghan nə, nə sə kuksə Nwì mbwa.

Ntirè nè Bèbonj nè JON

Nwàk Jon tsè'gè sè ye dè Jisòos ncèp nè Nwi. Ncèp nè ànè bùuñ nwè, nè kè cum be'lè bè bwiñ. Nwàk nè tsè'gè sè' dè wo à còm nà' dè ya nga bwiñ ta nà', wo dzèm dè Jisòs nè Mo Nwi, nè ye ngà tètèsè nè Nwi ànè kak bwiñ dè yi nè vèè nè, fana a ye-a nga bwiñ dzèm ve'nè, wo tse' lùñ bè zey. (Taj mbùp 20:31.)

Nwàk nè yèto ntèñ, nà' tsoho fa bwiñ manğəngəen sè Jisòs ànè gu sè yà' sè nitsè' dè Jisòs nè Mo Nwi nè ye ngà tètèsè nè. Nwàk nè sè lo mantombi ngòtsè' rɛɛnsə yusè manğəngəen sè sè təəñ bə zey sè. Nwàk nè tsè'gè sè' mɔmvə'nè bùu mok wèñ à dzəm bohòJisòs, nè bùuñ ngàa fàak ye, fana bùu mok wèñ à bèñ yi, nè kà yusè yi à sè tsè' sè dzəm.

Mbùp 13 kè dzenj mbùp 17 sè tsè' nja mɔmvə'nè Jisòs bə ngàa fàak ye wèñ à ye mvwe' mò'fis bə ndzəm nè wo à ye ngòko yi nè, fana yi sè tip wo, nè sè fisè wo ntəm. Nwàk nè cu ngòmè lòo fana nà' sè tsok mɔmvə'nè wo ko Jisòs, nè zə yi fana yi lokok mvwe' kpə səmok. Mvəsè Jisòs ànè lokok mvwe' kpə fana yi yəəñ bohòngàa fàak ye wèñ.

Ncèp Nwi A Bùuñ Nwè

¹ Nkuñ Nwi sè gu nzeñgòñ nè nga nwè nè wo to lìn ye dè Ncèp nà'a cu ye yo. Ncèp nè ànè sè ye bə Nwi mvwe' mò'fis. Yi ànè ye megu Nwi bə tu ye.

² Mvə'nè ànè yeto, yi à ye mègù ye sè bə Nwi.

³ Nwi à gù bum pwe' ndzə bohòyi. Yumòk nè yi à ka nà' yi guu bùè.

⁴ Lùñ pwe'fo' à tesè vè bohòNcèp ènè. Lùñ nè yi à fa nè, à ye mareñ bohòbwiñ.

⁵ Mareñ nè rɛɛngə mvwe' ndzəm nùumbu pwe', ndzəm nè ka mareñ nè ghak yuk.*

⁶ Nwè nəmòk à ye, nè Nwi ànè tumsə vè yi nè lìn ye à ye dè Jon.

⁷ Yi ànè vè ye ngòkè tsè' rɛɛnsə fa bwiñ mareñ nè, ya ndàanwè pwe' yuk yusè yi sè cèp sè, nè dzəm bohòmareñ nè.

⁸ Yi ànè ka mareñ nè yi yenj. Yi à vè ye ngòtsə' fa bwiñ bə mareñ nè.

⁹ Mareñ nè zìnè, nè nà'a fagè ndàanwè pwe' mareñ nè à ye ngòtesə vè sè nzeñgòñ anè ghà ànè.

¹⁰ Yi ànè cum sənè nzeñgòñ nè yi à gù nè, fana bùu sè wo cu sənè nzeñgòñ nè wèñ kà yi yu awo ri.

¹¹ Yi à vè mvwe' lak ye, bùu lak ye wèñ sè kà yi dzəm.

¹² Ma nè bohòbòp bù nè wo à jə yi, nè dzəm bohòyi sè fana, yi à fa yà'wèñ mandzè ngòbùuñ bwe sè Nwi.

¹³ Wo à bùuñ bwe ye wèñ ve'nè nga ànè gu megu Nwi. Anè ka bùusè wo à dzə yi mvə'nè bwiñ dzəgè bwe yà'a yenj. Ka dè nwè à tsərə kok yi sè' yenj.

¹⁴ Ncèp nè à bùuñ nwè sè nze fən, nè kè cum mɔtsətsə'rəə vès ve'nè fana vès ye yi co nwè nè ghanj nè Tè' ye Nwi ànè fa bohòmo ye nè mò'fis nè. Yi à nitsə' fa ves mvə'nè Nwi cu sè dè yi tse' bòvəm wùrìn, nè tse' zìnè sè'.

¹⁵ Jon ànè tsok rɛɛnsə fa bwiñ bə nwè ènə yi. Yi à cèp dè, <<Nè'e nwè nè mù ànè tsok fa wenj fa' dè nwè nè yi sè vè ma ñkwèen mù nè yam casə mù bùusè yi ànə ye fo' nga wo kà mù ntòdzə lok.>>

¹⁶ Mvə'nè yi rwiñ mègù bə bòvəm bohòvès fana yi à sè ves pwe' kəkè'.

¹⁷ Musi à jə vè fa ves lùuk sè Nwi sè yi fana Jisòs Krest jəñ vè fa ves ye bòvəm nè Nwi nè ye zìnè nè Nwi nè sè'.

¹⁸ Nwè nəmòk ka Nwi bə lis ntòye yuk. Mègù mo ye Jisòs Krest nè yi co ntəm Tè' ye nè, nè yi a rɛɛnsə fa ves mvə'nè Nwi cu.

Jon Tsè' Rɛɛnsə Fa Bwiñ

Nsàp Nwè Nè Jisòos Nè

(Mat. 3:1-17; Mak 1:1-11; Luk 3:1-22)

¹⁹ Numbu mòk à ye, ñkwàha bùu Jus sè mvwe' lak Jòrosalèm wèñ tumsə lo ngàa fa Nwi satikà'a mok mɔmvwe' Ndap Nwi nè ghanj, bə bùu Levi wèñ mok, dè yà'a kə fek Jon dè nà'a nsàp nwè nè fòlè?

²⁰ Jon nè duk fəsə fa yà'wèñ dè, <<Mù ka Nkum ngà gəm bwiñ nè Nwi à dè yi nè tumsə vè ngòkè tesə bù avès nè yenj.>> Yi à ka dzeen, yi à cèp fis bum yè'sə yuyə jəja mvwe' bwiñ.

²¹ Wo fek fe'lə yi səmok dè, <<Ye dè wu ndà lɛ, wu Alajà à?>> Yi duk fe'lə sè' dè, <<Hai', mù ka Alajà sè' yenj.>> Wo fek mali yi sè' ñkuñ dè, <<Ye dè wu ngà tsè' bum Nwi nè nwàk Nwi sè tsè' dè nà'a nè vèè nè à?>> Jon duk mali sè' dè, <<Nà'à mù yàm. Mù ka yi ànə yenj.>>

²² Fana wo fek mali yi sè ñkuñ dè, <<Ye dè wu yè'sə ndà lɛ? Busè kaco vès lo nga wù ka ves tsok fa yenj, ya vèes kə tsok bùu sè wo tum ves sè. Wù duk yòbè tu yòdè wu ndà lɛ?>>

²³ Yi duk dè, <<Ngà tsòhòbum Nwi nè njamòk nè lìn yee Izayà nà'a ànə cep fa' dè,

<Ngì nwè nəmòk sè cèp torə vè sè ngèa dè,

<<Tà avès sè vèè.

* 1:5 1:5 Aco a duk sè' dè <<Ndzəm nè ka mareñ nè rɛɛñ.>>

Wèeŋ guhu tsò'rə fa yi mandzè ngògi cà ca.>> >

Nwè nè Izaya à sè dè nŋi nà' sè cèp ànè mù nà.>>

²⁴ Bùu Farasi mok wèŋ à ye mɔŋgorè bùu sè wo à kè yə Jon sè.

²⁵ Fana wo fek Jon nè dè, <<A ye-a nŋa wù ka nŋà gè m bwiŋ nè yeŋ, kà Alajà sè' ye, nè kà nŋà tsè' bum Nwi nè sè' ye, ye dè wù sè bàptesə bwiŋ bùu yà?>>

²⁶ Jon duk fa yà' dè, <<Mù sè bàptesə mègù yàm bə ndzəp. Nwè nəmòk cu mətsetə'rə wèŋ nè wèŋ sè kà yi ri, anè kà sàp nŋa yi yèto fàak ye laŋ.>>

²⁷ Nwè nè yi sè wè ma nŋkwèŋ mù ànè, yi yam càsə mù yi. Mù ka nŋwè nè co mù firə fa yi kùu kùungùup ye kərə.>>

²⁸ Yè'sə à ye mvwe' lak Betani. Lak Betani sè à ye ma ntonùum ndzəp Jòridàn. Yà'a mvwe' sè Jon à sè bàptesə bwiŋ fo' sè.

²⁹ Tsok à rɛŋ, Jon ye nŋa Jisòs sè vè mvwe' ye sè fana yi cèp dè, <<Wèeŋ yeè, nè'e nŋwè nè yi mo nsùŋga Nwi nè. Nè'e yi nè Nwi nè jəŋ yi co ndzə cop, nè yi sè fis gesə bup bwiŋ sè nzenŋòŋ bə zəŋ nè.>>

³⁰ Nè'e yi nè mù cèp dè nŋwè nəmòk sè vè ma nŋkwèŋ mù, nè yi yam càsə mù nè, bùusè yi ànè ye fo' nŋa wo ka mù ntòdzə.

³¹ Mù à sè kà yi yàm dè nè'e yi nè sè rigè. Anè ye-a sè vè'nə fana njo nŋàm nè mù à sè bàptesə bwiŋ nè, à ye dè ya bùu Izüre wèeŋ riŋ yi.>>

³² Jon nè à cèp fe'lə səmòk duk dè, <<Mù a yə Yòŋsə Nwi nŋa nà' tse tse mùbu co kəkəbùŋ, nè kə naan mətuhù Jisòs.>>

³³ A sè kè dzèŋ mvək ànə nŋa mù à ka yi yàm dè yi nŋwè ànə ntòriŋ. Megu dè Nwi nè yi à tum mù dè mù bàptesə bwiŋ bə ndzəp nè à tsè' mù dè, a ye nŋa mù yə nŋwè nè yòŋsə ye tsoŋ vè, nè kə naan nà' mətuhù àlè, mù riŋ dè nà'a nŋwè nè yi nè bàptesə bwiŋ bə Yòŋsə nè Rəreŋ nè.

³⁴ Mù nè sè tsè' nè weŋ zinə àm pwe'fo' dè mù a yə bum ye'sə laŋ, fana mù nè sè tsè' nè weŋ jəja dè nŋwè ènə, yi mo Nwi nè.>>

Bùu Sè Wo A Ri To Jisòs, Nə Bè' Lo Yi

³⁵ Tsok à rɛŋ fe'lə səmòk nŋa Jon tə bə nŋàa fàak ye wèŋ ba.

³⁶ Yi ye nŋa Jisòs sè càa fana yi cèp dè, <<Wèeŋ ye, nà'a mo nsùŋgaŋ Nwi nè.>>

³⁷ Nŋàa fàak sè ba sè à yuk yusə Jon à cèp sè fana wo lokok, nè bə' lo Jisòs nè.

³⁸ Jisòs à bùuŋ kùuk, nè ye nŋa yà'wèŋ sè yù vè yi fana yi fek yà' dè, <<Wèŋ sè lófò?>> Wo duk bwi fa nà' yàwo dè, <<Cicà, wu cugè ma fò?>> Cicà nè bə ncèep lak awo yà'sə dè Rabi.

³⁹ Jisòs nè duk fa wo dè, <<Wèeŋ və-a kə ja'a.>> Wo à lòo, nè kə ye mvwe' sè yi cugè sè. Bə yà'wèŋ cum mam fo' nŋa nùm na lòvè'è tətè ndzəm kə seŋ tasə cù.

⁴⁰ Bùu sè ba sè wo ànə yuk nŋa Jon cèp fana wo bə' lo Jisòs sè, mòk ànə sè ye Andrù. Andrù nè à ye moma Saimù Pità.

⁴¹ Yi à ca lòo, nè kə ye tətà ye Saimù, nè tsok nà' dè, <<Vès yə Mèzayà nè bə lis laŋ.>> (Mèzayà nè yà'sə dè Krest. A yà'sə dè, Nkum nŋà gè m bwiŋ nè.)

⁴² Fana yi jəŋ və Saimù nè, bə nà' kə ye Jisòs. Jisòs kùk ja'a Saimù, nè duk fa nà' dè, <<Wùu Saimù mo Jon, wo nè sè to wu mok sè' dè Kefàs.>> Liŋ sè dè Kefàs yà'sə mègù sè' co liŋ sè dè Pità yà'a. Yà'a dè Lis.

Nàtaniyà Yə Rɛeŋ Də Jisòs Mo Nwi

⁴³ Tsok à rɛŋ səmòk fana Jisòs dè yi lo yuye mvwe' nzenŋòGalili. Anè geŋ yi ye Filip, nè duk fa nà' dè, <<Bè' vè mù.>>

⁴⁴ Filip nè à ye mo lak mvwe' lak Bèsadà, Andrù bə Pità ye sè' bwe lak fo'.

⁴⁵ Filip à kə yə Nàtaniyà, nè tsok nà' dè, <<Vès yə nŋwè nè Musi à còm bə liŋ ye ndzənə nŋwək lùk, nŋàa tsòhòbum Nwi sè nŋamòk wèŋ ànə còm bə liŋ ye sè' nà'a laŋ. A yi Jisòs nè yi tse vè mvwe' lak Nazàre, nè yi mo Jòsep.>>

⁴⁶ Nàtaniyà nè duk fa nà' dè, <<Me'rə mù fən, wù tsəm dè aco yusəmòk sè yà' tse' fàk tseə yuk mvwe' lak Nazàre à?>> Filip dè, <<Vè kə ja'a bə lis yo.>>

⁴⁷ Jisòs à yə Nàtaniyà nŋa nà' sè gi vèò fana yi cèp dè, <<Nè'e mo Izüre nè yi zinə nè, yi ka mɔzəp limŋgòŋ tse' lok.>>

⁴⁸ Nàtaniyà nè dè, <<Háva', wù riŋ mù fò?>> Jisòs duk dè, <<Ghà nè wù anè sè cum sè mbwè tɔ nè wo togè nà' dè fik nà'a, nŋa mù yə wu yàm laŋ nŋkɔŋ Filip sè kə to wu.>>

⁴⁹ Nàtaniyà duk megu mok dè, <<Cicà, wu mo Nwi, wu Mèzayà nè yi nŋkum bùu Izüre wèŋ nè.>>

⁵⁰ Jisòs duk fa nà' dè, <<Wù dzəm yè'sə bùusè mù tsè' wu dè, mù anè ye wu nŋa wù cu sè mbwè tɔ fik sè à? Nà'nə ka yumok yeŋ. Mù sè tsè' fa wu zinə dè, wu nè ye bum sè yà' yam càsə nà'nə.>>

⁵¹ Yi duk fa mali nà' dè, <<Wu nè ye nŋa ntòbu mùhu nòto fana masinŋàa Nwi wèŋ sè lo kəkòk, nè sè tsoŋ tsətsoŋ mù tuhù mùu mo nŋwè.'>>

2

Jisòs Gù Ndzəp Yà' Bùuŋ Rùk

¹ A cà nùumbu ba fana bùu mok dè wo gu gù mvwe' lak Kanà nè nà'a mvwe' nze Galili. Ma Jisòs à ye sè' fo'.

† 1:51 1:51 Liŋ sè dè mo nŋwè yè'sə mù liŋ fòbè ncèep Arami nè nŋwè à sè to fagè ni' ye. Jisòs à jə liŋ yè'sə mvè'nə wə à còm ndzənə nŋwək Danà 7:13-14.

² Wo à tò lōjisòs bə ngàa fàak ye wèŋ sə' fo'.

³ Mvə'nə wo ànə sə no rùk fo' fana rùuk sə me tiŋ. Ma Jisòs kə duk fa nà' də, <<Wo ka rùk mok tse'.>>

⁴ Jisòs nə duk fa fəsə nà' də, <<Nà'a nzak njòma àm a, mvək njàm ka ntòkürə.>>

⁵ Ma ye nə kə duk fa ngàa fàak sə fo' sə wèŋ də, <<Yusè yi tsè'-a wèŋ lònŋ, wèŋ gu yà'.>>

⁶ Anə ye nga bèe mok tə fo' ntũŋfu, sè wo à gu yà' bə lis. Anə ye bèe ndzəp sè bəu Jus wèŋ cùk rəŋsəgè bo awo bə zəŋ ya wo ye rəreŋ mə lisə Nwì. Bè nə mò'fis à sə rwiŋ nga ndzəp ca co jok kwè kè ntũŋfu àlè'.

⁷ Jisòs duk fa wo də, <<Wèeŋ tuk rwiŋsə bèe sə bə ndzəp pwe'fo'.>> Wo tuk rwiŋsə yà' bə ndzəp ve'e leer.

⁸ Yi duk fa fe'lə yà'wèŋ də, <<Wèeŋ səp fis-a yà' nga'a, nə fa ŋwè nə yi gəp fa bwiŋ nə.>> Fana wo səp, nə fa lo yi.

⁹ Ndigəp nə à no ja'a ndzəp sè yi bəsə yà' rùk sə. Yi kà mvwe' sè yà' vəə rì. Ngàa fàak sè wo ànə tuk ndzəp sə wo rìŋ megu wo. Ndigəp nə to bwi ye ndugu nə.

¹⁰ Nà' ànə vəə, yi duk fa nà' də, <<Wo fa togè bwiŋ ntòrùuk sè bəbòŋ tətè a ye nga bwiŋ no ze' ŋkũŋ wo fis və sè yà' ka ŋkàũŋ bəŋ. Wù jəè nə yòrùuk sè bəbòŋ sə, nə tes loksə tətè kə wes nga'a nà?>>

¹¹ Nè'e manŋəŋgèŋ nə Jisòs à gu to tsə cep. Yi à gu nà' mvwe' lak Kanà nə mvwe' nə Galilì. Yi à nitsə' nàŋŋ ye bə zəŋ fana ngàa fàak ye wèŋ dzəm tsə'rə wesə bohòyi.

¹² Yè'sə ànə me fana Jisòs nə yè'e fa'nə, nə tsooŋ lo mvwe' lak Kapanum. Yi à lōfo' bə ma ye, nə ye bwema ye, bə ngàa fàak ye wèŋ sə'. Wo à kə cu yòŋsə fo' nùumbu mok jo.

Jisòs Bè'fis Ngàa Sèŋ Bum

Mu Ndap Nwì Nə Ghaŋ Nə

(Mat. 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ Anə ye nga ŋkàk bəu Jus wèŋ nə wo togè nà' də Pasobà nà'a kəp vəə fana Jisòs yè'e, nə kok lo mə Jòrosalèm.

¹⁴ A kə dzəŋ mvmwe' ndap Nwì nə ghaŋ nə fana, yi ye bwiŋ nga wo sə sèŋ mbòŋ bə nsũŋgaŋ nə ye kəkəbũŋ wèŋ mbwa. Yi ye bə ngàa kup mbàm wèŋ nga wo sə kup sə nsàp mbàm nə co wo fa Nwì fəfa bə zəŋ.

¹⁵ Yi fəəp kə mòk co ŋkwès, nə be' tosə fis bəu sə wèŋ sə mbiŋ pwe'fo'. Yi be' fis mbòŋ sə bə nsũŋgaŋ sə wèŋ mvmwe' ntòmbi ndap Nwì nə ghaŋ anə. Yi le' busə mak teberəə kupsə mbàam sə wèŋ tu tsətsəŋ, nə ke' sesə mbàam awo sə sə nze.

¹⁶ Nə duk fa ngàa sèŋ kəkəbũŋ sə wèŋ də, <<Wèeŋ tesa bə yu yè'e sə mbiŋ. Wèŋ ka tse' ŋgòbəsə ndap Tè' am də a ndap nteŋ.>>

¹⁷ Mvə'nə yi à cèp ve'nə fana ngàa fàak ye wèŋ tsərə kok yusə wo à còm yà' ndzənə ŋwàk Nwì də, <<Nsàp mandzə nə mū dzəm ndap yònə gu ve'e co nà'a nə ləsə mū.>>

¹⁸ Bū ŋkwàha bəu Jus wèŋ fek yi də, <<Nsàp yu nə aco wù gu tsok fa vees yè'sə yà, ya vees riŋ də wù tse' nàŋŋ sə ŋgògù bum sè wù sə gu yè'sə è?>>

¹⁹ Jisòs duk fəsə fa wo də, <<Wèeŋ kəəmsə mak ndap Nwì nə ghaŋ nè'e, ya mū nə ci wes nà' mənə nùumbu te'.>>

²⁰ Bəu Jus wèŋ sə duk də, <<Kwè'fò, vès à jə luumŋgòŋ hum kwè-ncòp-ntũŋfu ŋgòci wes ndap nè'e, wù də wu nə ci wes nà' yòmənə nùumbu te' è?>>

²¹ Anə ye nga yi à sə cèp bə gbə', nə sə to də ndap yà'sə ni' ye.

²² Ghà nə yi ànə lokok mvwe' kpu fana ngàa fàak ye wèŋ tsərə fe'lə yusə yi à cèp sə fana wo dzəm ncèp nə nà'a ndzənə ŋwàk Nwì nə, nə ye bə ncèp nə Jisòs à cèp nə sè' də yà'a zinə.

²³ Ghà nə yi à ye mvwe' lak Jòrosalèm mvək ŋkà'a pasobà sə, bwiŋ à dzəm bohòyi ve'e wùriŋ bəusə wo à ye manŋəŋgèŋ sè yi à sə guu.

²⁴ Megu də Jisòs kə wo ntəm ye pap fa, bəusə yi rì wes bwiŋ pwe'fo' yi.

²⁵ Yi à ka njo mòk də ŋwèe tsok fa yi də ŋwè nè'e ve' bə ve' tse', bəusə yi rì wes yusə yà' cu sə ntuə ŋwè pwe'.

3

Jisòs Yə'rə Fa Nikòdemù *Bə Nzak Dzədzə Nə Kè' Ba*

¹ Nwəə Farasi mòk à ye, wo to liŋ ye də Nikòdemù. Yi à ye ŋkwà'ŋwè bohòbəu Jus wèŋ.

² Nwə ènə à vè nòŋ bohòJisòs nə ndzəmə, nə duk fa nà' də, <<Cicà, vès rì tse' də wu yè'e cicà nə wù a vè bohòNwì. Busə kaco ŋwè gu to nsàp bum manŋəŋgèŋ sè wù sə gu yè'e yeŋ, tse'nga Nwii bə ŋgəŋgəŋ.>>

³ Jisòs cep busə fa nà' də, <<Mū sə tsə' wu yè'e zinə nə nà'a ŋkəm duk də, tse'nga wo dzə fe'lə ŋwè səmok, ŋkũŋ yi nə kə ye mvwe' gaŋ ŋkum Nwì.>>

⁴ Nikòdemù nə fek fe'lə yi səmok də, <<Aco wo dzə fe'lə ŋwè nə yi gu laŋ yè'sə va? Aco yi ni fe'lə lo ndzə vəə ma ye, ya wo dzə fe'lə yi nə kè' ba à?>>

⁵ Jisòs duk fəsə fa yi də, <<Mū sə tsə' wu zinə nə nà'a ŋkəm duk də, tse'nga wo dzə ŋwè bə ndzəp nə ye bə Yòŋsə nə Rəreŋ nə ŋkũŋ yi kə ni mvwe' gaŋ ŋkum Nwì.

⁶ Nwè nè wo a dzè yi bə ngùpni', a sè' nè bə ngùpni'. Nwè nè wo a dzè yi bə yònsəə, a sè' nè bə yònsə.

⁷ Kà də wu mərəə bəusə mù duk wu də, tse'nga wo dzə fe'lə nwè nè kè' ba duk.

⁸ Èfəə cəgə mvə'nə yi dzəm, wèŋ sə yuk, nə kà mvwe' sè' yi sə yèto vèə kè mvwe' nè yi sə lòo ngòkà ləə ri. Nwè nè wo dzə-a yi bə yònsə nə fana yà' ye megu bohòyi sè' ve'nə.>>

⁹ Nikòdemù nə fek mali nà' də, <<Aco ye'sə ye ve'nə ye'sə valə?>>

¹⁰ Jisòs duk fa fe'lə nà' də, <<Wu ye'e cicà nè ghan mvwe' lak Izùre, nə kà bum ye'e ri ve'nə va?>>

¹¹ Mù tsə' fa wu zinə nè nà'a nkəm duk də, vès sə tsə' fa wèŋ bum sè' vès ri yà', nə ye yà' bə lis avès fana wèŋ kà ves yà' dzəm fa.

¹² Mù tsə' fa wèŋ bum sè' yà'a ma sə nze fen, wèŋ kà mū yà' dzəm fa, ye də mū tsə'-a wèŋ bum sè' ma mabu wèŋ dzəm fa mū à?

¹³ Nwè nəmòk nə mò'fis ka mabu ntòkok lo yuk. Mègù mūə mo nwè nè mū à tesə tsoŋ mbwa.

¹⁴ Yumook də wo nə fis gesə tsoŋ mūə mo nwè mtsə, mvə'nə Musi ànə fis kok no mtsə ghà nè wo ànə ye ngəə yà'a nkun.

¹⁵ Də ya nga a ye-a sè ndà, nga nà' dzəm bohòyi fana nà' tse' lùŋ nè nà'a nè kà kə mè yuk.

¹⁶ <<Nwi ànə dzəm bəə sè sənə nzenğòŋ nə ve'ε wù kà fuk, nə tumsə vesə kwə'rə mo ye də a ye-a sè ndà nga nà' dzəm bohòmo ye nə, ngəngəəŋ nə kà bisə, yi nə tse' lùŋ nè nà'a nè kà mè yuk.

¹⁷ Njo nə Nwi ànə ka mo ye nə də nà'a və nə kə sak bup nzenğòŋ nə tum və. Yi à tum nà' də ya nzenğòŋ nə pwe' nə lùŋ bohòna'.

¹⁸ Nwè nè yi dzəm-a bohòna', ye də yi ka nzak tse'. Nwè nè yi kà-a bohòna' dzəm ye də yi gbə nzak tée, bəusə yi ka bə liŋ mo Nwi nè yi mègù mò'fis nə dzəm.

¹⁹ Mvə'nə wo sak ləəs tes nzak nə də ve'. Də marəŋ a vè sənə nzenğòŋ nə, bwiŋ dzəm megu ndzəm nə nonşə marəŋ nə. Wo gū ve'nə bəusə bum sè wo sə gūə sə bup.

²⁰ Bəsə nwè nè yi gūgə-a ye bup, yi kà nge' bə marəŋ yegə. Yi sə caŋ marəŋ caa. Njo nə yi sə wəp də aco bwiŋ ye yusə yi sə gūə sə.

²¹ Nwè nè yi gūgə ye yusə yà'a zinə tesə vègə ye sə mvwe' marəŋ. Yi tesə vègə ve'nə də ya bwiŋ ye jəja kwarəŋəŋ də yusə yi gū yà'sə, a bə mandzə Nwi.>>

Jon Duk Də Yam Gha' Jisòs Nə Nonşə Yi

²² Yè'sə ànə ca fana Jisòs bə ngəə fàak ye wèŋ lo mok mvwe' lak Jüdiyà. Yi bə

yà'wèŋ à kə cu mam fo', nə sə bəptesə bwiŋ fo'.

²³ Jon à sə bəptesə bwiŋ ye sè' mvwe' mok sè wo to fo' də Anòn, mvwe' sə kəəp lòlak Salèm. Yi à sə bəptesə fo' bəusə ndzəp à ye fo' nkəuŋntəŋ. Bwiŋ à sə vəə, nə sə kə bəptesə fo'.

²⁴ Yè'sə ànə ye nga wo ka Jon nə ndap-ndzəm ntòko nisə.

²⁵ Anə geŋ, ngəə fàak Jon bə nwəə Jus mòk wèŋ yèto ngòsə fenə bə mandzə nè wo cùk rənsəgə ni' ngòbè' mandzə Nwi.

²⁶ Fana wo və bohòŋon, nə kə duk fa nà' də, <<Cicà, wù sə tsəə' tse' mali nwè nè wèŋnə à ye mvwe' ngə ndzəp Jòridəŋ fa' nà'a nà? Yi nè wù sə tsòho fa bwiŋ bə liŋ ye nà'a, yi sə bəptesə sè' fana bwiŋ sə krəəŋ lówes mok bohòyi.>>

²⁷ Jon nə cep fəsə fa yà'wèŋ də, <<Kaco nwè tse' to yumok bə bo ye yeŋ. Tse'nga Nwi mabu fa yi yà' yi nkun yi tse' yà'.

²⁸ Wèŋ à yuk fa mū bə ntu'u awèŋ laŋ mvə'nə mū à sə duk də, mū ka ye'sə Nkum ngə gəm bwiŋ nə mū yeŋ. Mū mègù yàm nwè nè wo a tumşə lómə yàm də mū lo tse' nantombii Krəst nə.

²⁹ Wèŋ ri də nwè nè yi tse' ngwegù a ndugù nə. Nge'e ndugù nə təəŋ kok ngə ni' nà', nə sə kwa wùriŋ mvə'nə yi sə yuk ngi ndugù nə sə. Yà'a sè' mvə'nə kwəkwa nə njəm rwiŋ wesə mū ngə'a sè' dak.

³⁰ A kəkə' də yi nə sə lo tsoŋ mantombi, mantombi, fana mū sə foho lo tsoŋ yàm ma nkwèŋ, ma nkwèŋ.>>

Nwè Nə Yi Tsə Ma Məbuu Mo Nwi

³¹ Yà' mègù sè' də yi nè yi tse' ma mtsəə nwè nè ghan nə yi. Yi nè yi nwəə nzenğòŋ, nzenğòŋ nə tse' yi yi, fana yi sə cep megu bə bum sə sə nzenğòŋ feŋ. Yi nè yi vè ye mabu nə gha' ndəəŋwə pwe'fo'.

³² Yi cəpgə bum sè yi a yə yà' bə lis ye, nə yuk bə ntu'u ye, nwè nè mò'fis kà ncəp ye nə dzəm lo' fū'.

³³ Nwè nè yi dzəm-a ncəp ye nə fana yi sə nitsə' fa bwiŋ bə zeŋ yà'sə də Nwi zinə.

³⁴ A ve'nə bəusə nwè nè Nwi a tumşə vè yi nə sə tsòho ncəp nè Nwi. Nwi fagə yi Yònsə nəo co wù kà fū' to.

³⁵ Tè' nə dzəm mo ye nə, nə fa wes bum pwe' ndzə bohòna'.

³⁶ Nwè nè yi dzəm-a bohòmo ye nə fana ye də ngəngəŋ tse' lùŋ nè nà'a nè kà kə mè yuk. Nwè nè yi kà-a mo ye nə yuk, yi nə kà lùŋ bə lis ye yuk. Ma nè nje də, jèjòk nè nà' cu sə ntuə Nwi naan mətuhù nwè ànə.

4

Jisòs Gūə Nwə Sàməriyà Rəeŋ Yi

¹ Tà Jisòs à ri də bəə Farəsi wèŋ yuk də yi bəptesə ghak bwiŋ yi nə nonşə Jon.

² (Jisòs à sà kà yi bə bo ye bàptəsə. A sə bàptəsə ngàa fàak ye wəŋ.)

³ A ye ve'nə, yi ye'e me'rə Jüdiyà anə, nə bwi lo mvwe' nzenŋòŋ Gallil.

⁴ Yi à cu ngòlòo, yà' ye də yi nə be' tsoŋ li lə mandzə nə nà'a cəgə mvwe' nzenŋòŋ Sàmàriyà nà'a.

⁵ Anə geŋ yi gi ca mvwe' nze Sàmàriyà anə fana yi kə dzeŋ mvwe' mubuk lak mòk. Wo to fo' də Sekà. Məmuvwe' ànə à kəp mvwe' nzum sə Jàkop ànə fa fo' bohòmo ye Jòsep njamòk, njamòk.

⁶ Ndzəp nə Jàkop nə à tu nà' sə nze, nə sə tuk, à ye sə' məmuvwe' ànə. Jisòs à kə dzəŋ fo' nga yi wòbə gi. Yi cum tsoŋ fo' sə nze ngə ndzəp anə. Anə ye nga nuum co marəŋ. ⁷ Nwà Sàmàriyà mòk tesə və də yi kə tuk ndzəp. Jisòs duk fa nà' də nà'a fa yi ndzəp yi no.

⁸ Anə ye ye'sə nga ngàa fàak ye sə wəŋ à lówes ndzə ntólak ngòkə ywi və zuzu. Yi sə cum yòŋsə fo' yiiyi.

⁹ Nwà Sàmàriyà nə vehe də wete, nə də, <<Ye va ŋkuŋ wù ye yòŋwəə Jus, nə sə fek mu nwà Sàmàriyà də mu fa wu ndzəp-e? >> Yi à sə fek ve'nə bəusə bəu Jus wəeŋ kə ŋgə' bə bəu Sàmàriyà wəŋ yegə.

¹⁰ Jisòs duk fa nwà nə də, <<Anə ye-a də wù riŋ yusə aco Nwi fa yà', nə riŋ ŋwə nə yi sələŋ ndzəp bohòwù ènə, bwère wù fek yi də yi fa wu ndzəp. Ya yi fa wu ndzəp nə nà' tse' lùŋ.>>

¹¹ Nwà nə duk fa nà' də, <<Tè'mòk, wù ka yu tuk ndzəp fa'nə tse'. Ndzəp nə nə yeə nə ca sə' cəco mwè, ye də wu nə jəŋ ndzəp nə nà' tse' lùŋ ènə ma fò?>>

¹² Wù sə də, wu duk də wù gha' tàcici àvès Jàkop nə yi à fa ves ndzəp ènə, nə no ye nà' sə' nà'a nà? Bwe ye bə mbòŋ ye wəŋ pwe' à sə no sə' ndzəp ènə.>>

¹³ Jisòs nə duk fəsə fa nà' də, <<Nwə nə yi no-a ndzəp ènə pwe'fo', njə ndzəp nə sə yaŋ fe'lə mali yi səmok.>>

¹⁴ Nwə nə yi no-a ye ndzəp nə mu fa yi nà' mu fana njə ndzəp nə kà yi mok ya yuk fe'lə. Ndzəp nə mu fa yi nə nə bəuŋ ndzəp ni'yi yi co ndzəp nə nà' sə to tesə kok sə nze. Nà'a sə tesə ve'nə, nà' ye mok lùŋ nə nà'a nə kà mè yuk.>>

¹⁵ Nwà nə də, <<Tè'mòk fa mu-a nsàp ndzəp ànə mu no, ya njə ndzəp kà mu mok ya yuk, nə ye sə' də ya kà də mu sə ye ŋgə' də mu sə vəhə feŋ ngòkə tuk fe'lə ndzəp mok sə' duk.>>

¹⁶ Jisòs duk fa fe'lə nà' də, <<Dù kə to ndu yò, ya wenə və.>>

¹⁷ Nwà nə də, <<Mù ka ndum tse'.>> Jisòs də, <<A zinə mvə'nə wù cəp də wù ka ndum tse' yà'sə.>>

¹⁸ Mù duk ve'nə bəusə wù ànə tse' to me ndum tən laŋ. Nə wenə cu ŋgə'a nè'e ka

ndu yòsə' yeŋ. Ye də yusə wù cəp sə a zinə.>>

¹⁹ Nwà nə duk də, <<Tè'mòk, mù ye co də wu ye'sə ngà tsòhòbum Nwi.>>

²⁰ Tàcici àvès wəŋ à sə kùksəgə Nwi məmuvwe' nda nè'e fana wəŋ bəu Jus wəŋ sə duk yàwəŋ də anə ye co bwiŋ kùksə Nwi mvwe' lak Jòrosalèm e?>>

²¹ Jisòs duk fa fe'lə nà' də, <<Njè'gù, mu tsok fa wu yusə zinə də, mvək sə vəə nə bwiŋ nə kà Tè' nə mu ndahà feŋ kə mvwe' lak Jòrosalèm àlè' mok sə kùksə fe'lə.>>

²² Wəeŋ kùksəgə yusə wəŋ ka bə zeŋ reeŋ. Vès sə kùksə yàvès yusə vès reeŋ bə zeŋ laŋ bəusə Nwii nə tesə bwiŋ sə nzenŋòŋ feeŋ ndzə bohòvès bəu Jus wəŋ.

²³ Mvək sə vəə, aco mù duk də mvək nə kə dzəŋ laŋ, nə bwiŋ nə sə kùksə Tè' nə bə zinə, nə sə kùksə yi ndzənə yòŋsə sə'. Tè' nə dzəm də nsàp bə ànə wəeŋ kùksə yi.

²⁴ Nwi nə, yi ye'sə yòŋsə. Yi fagə bwiŋ yòŋsə yi. Ye də bəu sə wo dzəm-a ngòkùksə yi, wo kùksə yi ndzənə yòŋsə nə ye bə zinə àwo pwe'.>>

²⁵ Nwà nə duk də, <<Mù ri də Nkum ngà gəm bwiŋ nə Nwi à duk də yi nə tum və nà' nə, nə və ntsə'mòk. Mù sə duk yi nə wo togə yi mok sə' də Krəst nà'a. Yi vəə, yi nə niŋtsok fa ves bum lóŋ fo'.>>

²⁶ Jisòs duk fa nwà nə də, <<Mù nə mù sə cəp bohòwù ènə, mu yi nə.>>

²⁷ Ngàa fàak Jisòs sə wəŋ à bwiŋ foho və sə' ghà nà'nə. Wo mərə ve'e wuriŋ də nà' sə cəp bə ŋwəŋwə. Nə mò'fis kà nwà nə də, nà' dzəm feeŋ yàlè sə fek. Nə kà Jisòs də yi sə cəp bə nwà ènə bəu yàlè sə' fek lok.

²⁸ Anə geŋ, nwà nə me'rə tes kəuŋ ndzəp ye sə fo', nə lo ndzə ntólak. Yi à kə dzəeŋ, yi tsoho fa bwiŋ də,

²⁹ <<Wəeŋ və, nə kə ye yàwəeŋ ŋwə nəmòk nə yi tənšə tsə' wes fa mu bum sə wo à dzə mu dzəə, mù gə ve'e pwe' nə pwe' è. Kàmòk yi ŋgwəaŋ Nkum ngà gəm bwiŋ nə wo dukgə də yi nə vəə nə àlè'.>>

³⁰ Wo à yuk ve'nə, wo tesə mu ntólak anə, nə kə ye Jisòs.

³¹ Anə ye sə' nga ngàa fàak ye sə wəŋ sə duk fa yi də, <<Cicà, zu-a yumok le.>>

³² Yi duk fa yà' ye də, <<Mù tse' beŋ yàm sə ngòzu yo sə wəŋ ka bə zeŋ riŋ.>>

³³ Ngàa fàak ye wəŋ sə ye ngòfə'rə mətšətsə'rəə wo də, <<Nwə nəmòk jə və fa yi beŋ à?>>

³⁴ Jisòs nə duk fa wo də, <<Beŋ aam ngògù fàak sə ŋwə nə yi à tum mu nə dzəm də mu gə. Nə gə wes fàak yà'sə.>>

³⁵ Wəeŋ cəpgə ncəp mòk də, <<Bwehe cu ŋwə kwè ya bum sə wo bi mu nzuu yà'a kərə ngòkəp.>> Mù sə tsə' weŋ yàm

də wəeŋ bəuŋ kək ja'a yāwəeŋ, nzum sə ɲgə'a ye'sə mvək kəkup.

³⁶ Nwə̀ nɛ̀ yi kʉpɣə̀ wo lak yi yɛ̀to fàak ye laŋ. Yi sɛ̀ benə̀ ɲgwiɪ bum sɛ̀ yà'a bwiŋ ya wo nɛ̀ kɛ̀ tse' lùŋ nɛ̀ nà'a nɛ̀ kà mè yuk nɛ̀. Ya ɲgə̀ ɲwə̀ nɛ̀ yi à bii bə̀ nɛ̀ yi à kʉp ye kʉpə̀ ba fo' nɛ̀ kwa mvwe' mò'fis.

³⁷ Yà'sə̀ sɛ̀ nitsə̀' dɛ̀ ncɛ̀p nɛ̀ wo cɛ̀pɣə̀ nà' dɛ̀, Mòok biɣə̀ ye bii, mòk kə̀ kʉp ye kʉpə̀, nà'a zinə̀.

³⁸ Mù à tumsə̀ ləwəŋ ɲgòkə̀ kʉp bum sɛ̀ wəŋ à ka fàk. A fàk bəu sɛ̀ zok, wəŋ nɛ̀ kə̀ kʉp nɛ̀ yāwəŋ kʉpə̀. Wəŋ zɹ yà sɛ̀ swek mətuhù bəu muk.>>

³⁹ Bəu Sàməriyà sɛ̀ mvwe' ntòlak ànə̀ à dzəm bohòyi ve'e wùriŋ njo ncɛ̀p nɛ̀ ɲwà nà'a ànə̀ cɛp fa' dɛ̀, <<Yi tanəsə̀ tsə̀' wes fa mə bum sɛ̀ wo à dzə̀ mə dzə̀, mù ɣu pwe' nɛ̀ pwe'>> nà'a.

⁴⁰ Bəu Sàməriyà sɛ̀ wəŋ à kə̀ tsəŋ yi, wo ɲwe' tse' yi cək dɛ̀ nà'a kà ntòlò, dɛ̀ bə̀ yà'wəeŋ cum la'à wo anə̀ ɲkunj. Anə̀ ɣeŋ, Jisòs nɛ̀ cum fo' nùumbu ba.

⁴¹ Mok à dzəm fe'lə̀ bohòyi ɲkəuŋ səmok bəu bum sɛ̀ yi sɛ̀ cɛep.

⁴² Wo duk fa ɲwà nɛ̀ dɛ̀, <<Vəs sɛ̀ kà ye'sə̀ mok bəu ncɛ̀p nɛ̀ wù tsə̀' ves wù nɛ̀ dzəm mègù. A ye'sə̀ mok bəusə̀ vəs yuk bə̀ ntu'u yāvəs, vəs nɛ̀ ri nɛ̀ dɛ̀ nɛ̀' e ɣu tsə̀ ɣu yi nɛ̀ ɲgà lùŋsə̀ nzeŋgòŋ nɛ̀.>>

Jisòs A ɣù Mo ɲkwà' ɲwə̀ Mòk Yi Lokok Yiyəŋ

⁴³ Nùumbu sɛ̀ ba sɛ̀ à cə̀a, yi lo yuye mvwe' nzeŋgòŋ Galili nɛ̀ a fo' lak ye.

⁴⁴ Jisòs nɛ̀ bə̀ tu ye à sɛ̀ cɛ̀p fis dɛ̀ wo kà ɲgà tsòhòbum Nwì mvwe' lak ye sɛ̀ wo à dzə̀ yi fo' co ɲwə̀ nɛ̀ ɣhaŋ jəgə̀.

⁴⁵ Yi à ri ve'nə̀, nɛ̀ sɛ̀ lo mali fo'. A kə̀ dzəŋ Galili anə̀, bəu sɛ̀ fo' sɛ̀ wəŋ kwa ɲgòyɛ̀ yi ve'e wùriŋ. Wo à ɣù ve'nə̀ bəusə̀ wo ànə̀ lo mvwe' ɲkà' Pasobà nɛ̀ nà' à ye mvwe' lak Jərosaləm, nɛ̀ ye bum sɛ̀ Jisòs nɛ̀ à sɛ̀ ɣù fo' bə̀ lis awo.

⁴⁶ Anə̀ ɣeŋ Jisòs bwi fohò lo fe'lə̀ mvwe' lak Kanà nɛ̀ mvwe' nzeŋgòŋ Galili, sɛ̀ mvwe' sɛ̀ yi à ɣù ndzəp yà' bəuŋ rùk sɛ̀. ɲgà fàk gomè mòk à ye fo' nɛ̀ ɣhaŋ, ɲgə̀ yi cugə̀ mvwe' lak Kàpanùm. Ghà ànə̀ à ye ɲgə̀ mo ye nɛ̀ ɲwə̀mbam nòbə̀ yiyəŋ nə̀bəp.

⁴⁷ Yi ànə̀ yuk dɛ̀ Jisòs mè'rə̀ vè Jùdiyà, nɛ̀ vɛ̀ nɛ̀ mvwe' nze Galili fana yi lo, nɛ̀ kə̀ tsəŋ Jisòs nɛ̀. Yi sɛ̀ lɛŋ nà' dɛ̀ bə̀ nà'a lo Kàpanùm mvwe' sɛ̀ yi cugə̀, ya nà'a kə̀ ɣəŋsə̀ fa yi mo ye. Anə̀ ye ɲgə̀ mo ye nɛ̀ ve'e mvək kʉkʉp.

⁴⁸ Jisòs duk fa nà' dɛ̀, <<Wəeŋ kà-a yāwəŋ məŋgəŋgəŋ bə̀ lis yə̀, kaco wəŋ dzəm bohòmú yeŋ. Ka ve'nə̀ yeŋ à?>>

⁴⁹ ɲgà fàk nɛ̀ duk ye dɛ̀, <<Tɛ̀' mòk, a lo-a ntəŋ na, bwɛ̀rɛ̀ mo àm nɛ̀ nɛ̀ kʉp.>>

⁵⁰ Jisòs duk fa nà' dɛ̀, <<Dù lo yuyo. Mo yònə̀ ɣu laŋ.>> ɲgà' nɛ̀ à dzəm ncɛ̀p nɛ̀ Jisòs cɛ̀p fa yi nɛ̀, nɛ̀ bɛ' mandzə̀ ye lo.

⁵¹ Yi à sɛ̀ lòmmandzə̀, yi kʉrə̀ bə̀ ɲgàa fàak sɛ̀ wo fàkɣə̀ bohòyi. Wo tsok fa yi dɛ̀ mo ye nɛ̀ ɣu laŋ.

⁵² Yi fek yà' dɛ̀, mo nɛ̀ a lòkok yiyə̀ nɛ̀ ɲgə̀ nùum mə fòlɛ. Wo duk fa yi dɛ̀, <<A ye ɲkwis ɲgə̀ nùum marəŋ kaŋ.>>

⁵³ Tɛ̀' nɛ̀ tsərə̀ fəsə̀, nɛ̀ riŋ dɛ̀ mvək nɛ̀ wo tsə̀' yi ànə̀, mègù sɛ̀' mvək nɛ̀ Jisòs a duk fa yi dɛ̀, <<Dù lo yuyo. Mo yònə̀ ɣu laŋ>> nɛ̀. Anə̀ ɣeŋ yi dzəm bohòJisòs bə̀ ndap ye pwe'fo'.

⁵⁴ Nɛ̀' e ɲgə'a məŋgəŋgəŋ nɛ̀ ba, nɛ̀ Jisòs à ɣu mvə̀' nɛ̀ yi ànə̀ me'rə̀ Jùdiyà, nɛ̀ vɛ̀ mvwe' nzeŋgòŋ Galili.

5

Jisòs ɣəŋsə̀ ɲgà Yiyə̀ Mòk Mvwe' ɲgu Təm Bəzatà

¹ Yà'sə̀ ànə̀ me wes fana mvək kʉrə̀ fe'lə̀ nɛ̀ bəu Jus wəŋ à tse' ɲkà' mòk Jərosaləm anə̀ səmok. Jisòs à kok lòmú Jərosaləm anə̀ ye sɛ̀'.

² Wo à tu nòŋsə̀ təm mòk fo' mvwe' nɛ̀u ɲkà' sɛ̀ nsùŋgəaŋ cəgə̀ fo'. Bəu Hibru wəeŋ toɣə̀ təm nɛ̀ bɛ̀ ncɛep lak awo dɛ̀, Bəzatà. Wo à ci tes mvwe' mok co mbàndap bəp təŋ ya bwiŋ sɛ̀ caŋ cum nùm fo'.

³ ɲgàa yiyəŋ wəŋ à sɛ̀ nòŋ fo'. Mok à ye ɲgàa ji lis, mòk sɛ̀ kaco wo ɣi to yeŋ nɛ̀ ye bə̀ sɛ̀ wo à kʉp yum bo wəŋ. (Wo à sɛ̀ nòŋ fo' ɲgòtək ghà nɛ̀ təm nɛ̀ nɛ̀ tsoho.

⁴ Busə̀ masinjà Tà Nwì à sɛ̀ vəgə̀ fo' ɲgə̀ mvək kʉrə̀, nɛ̀ ɣu ndzəp nɛ̀ nà' tsoho. Ghà nɛ̀ yi tsə̀rə̀ wes nà' ve'nə̀ fana ɲwə̀ nɛ̀ yi ni loto-a ca yi, a dzəm ɲgə̀ yi tse' nsəp yiyə̀ nɛ̀ fəpwe'fo', nà' me.)

⁵ ɲwə̀ nəmòk à ye fo' nɛ̀ yi à ye bə̀ yiyəŋ mənə̀ luumŋgòŋ hum te'-ncòp-fwame'.

⁶ Fana Jisòs à dzəŋ fo', yi ye ɲgə̀ nà' nòo. Yi riŋ sɛ̀' dɛ̀ nà' à ye ɲgə̀' bə̀ yiyə̀ nɛ̀ luumŋgòŋ wùriŋ fana yi fek nà' dɛ̀, <<Wù sɛ̀ dzəm dɛ̀ yiyə̀ yònə̀ me à?>>

⁷ ɲgà' nɛ̀ duk dɛ̀, <<Tɛ̀' mòk, mù ka ɲwə̀ nɛ̀ co ndzəp nɛ̀ tsoho wes fana yi le' so gesə̀ mə ca tse'. Mù dukɣə̀ dɛ̀ mə dap lokok kə̀ ni ca ɲgə̀ ɲwə̀ nəmòk kə̀ ni to ca laŋ.>>

⁸ Jisòs duk fa nà' dɛ̀, <<Lòkok mətsə̀, nɛ̀ lim kə̀a yò, nɛ̀ lo.>>

⁹ Jisòs ànə̀ cɛp ve'nə̀ ntəŋ, ɲgà' nɛ̀ ɣəŋ sɛ̀' ghà ànə̀. Yi à lòkok, nɛ̀ te' lim kə̀a ye, nɛ̀ bɛ' mandzə̀ lo yuye.

Nùumbu nɛ̀ Jisòs ànə̀ ɣəŋsə̀ ɲwə̀ ànə̀ bə̀ yiyəŋ ènə̀ ànə̀ ye nùumbu dzə̀.

¹⁰ Fana ɲkwàha bəu Jus wəŋ à ɣəŋ dɛ̀ wo ye ɲwə̀ ènə̀ ɲgə̀ yi kotse' kə̀a ye, nɛ̀ sɛ̀ ɣi bə̀ zəŋ fana wo vehe. Wo fek duk dɛ̀, <<Wù ka riŋ dɛ̀ a ntìnə̀ nùumbu dzə̀ à? Nsəp yu

nè wu gũ ngòbò' tse' ke' kèà ntinè ènè, lùk kà bə zɛŋ dzəm lok.>>

¹¹ Nwè nè yiya ye à mè nè duk fa wo də, <<Nwè nè yi anə gu ŋkuŋ mü gũŋ nè, nè duk fa mü yi də mü lim jəŋ kèà àm, nè lo bə zɛŋ.>>

¹² Wo fek fe'lə nà' səmok də, <<Cèp nsàp ŋgwì yu ànə ndà, də wu lim gi bə kèà ntinè-ε?>>

¹³ Ngà' nè kà nwè nè nà' ànə gu ŋkuŋ yiya ye me nè rì bəusə Jisòs nè à ni bisə lòmatsətsə'rəə bəu sè wo mà fo' wùrinj sə laŋ.

¹⁴ Anə sap kok fana Jisòs tseŋ nwè nè yi ànə gũŋsə nà' nè məmuvwe' ndap Nwì nè ghaŋ nè. Yi to nà', nè duk fa nà' də, <<Yèè, yiya yònè mè laŋ fana mù də mü tsok wu də wu jəŋ ŋkərə də wu kà bəp mok gù fe'lə, ya ngə' nè nà' yam cəsə yiya yòànə kà wu mok kə tseŋ.>>

¹⁵ Ngà' nè à bwi foho lò, nè kə tseŋ bə ŋkwàha bəu Jus sə wèŋ, nè tsok wo də liŋ nwè nè nà' anə gũŋsə yi nè də Jisòs.

¹⁶ Yà'a bum sè yà' à gù ŋkuŋ bə ŋkwàha bəu Jus sə wèŋ ye ŋga'a ngòsə fa ke' cə Jisòs ngə' də nà' sə gũŋsə ke' bwiŋ nùmbu dzə.

¹⁷ Yusè Jisòs à tsə' fa bəu Jus sə wèŋ bə ncèp ènə à ye də, <<Tè' am fəkgə, nè kà dzə jə fana mù tse' ngòfak yàm sè' ve'nə.>>

¹⁸ Wo ànə yuk mvə'nə Jisòs duk ve'nə fana bə ŋkwàha bəu Jus sə wèŋ lap ghaha wesə mandzə nè ngòzə yi nè ghaha. Wo à gù ve'nə bəusə wo à duk də, nà' gù bəpsə ləuk awo sè ngòdòŋsə nùmbu dzə, nè ye sè' də nà' to Nwì də Tè'ε nà'. Ye də nà' sə fəhu ni' nà' bə Nwì də bə nà'a yəyərə.

Jisòs Ni Tsə' Fa Bəu Jus Wèŋ Də Nàan Ye Və BohòNwi

¹⁹ Jisòs ànə cèp fəsə fa bəu yè'sə wèŋ də, <<Mù sə tsə' wèŋ yè'e zinə nè nà'a ŋkèm ncèp də, kaco Mo Nwì nè gu yumok bə tu ye yəŋ. Yi gù mègù yusè yi yə ŋga Tè' ye nè sə gũ. Busə yusè Tè' sə gù pwe'fo', Mo ye nè gu sè' zɛŋ.

²⁰ Tè' nè dzəm Mo ye nè, nè sə niŋ fa nà' bum sè yi Tè' nè sə gù yà' lòon fo'. Yi nè tsoho fa mali nà' bum sə ghaŋ sè yà' yam cəsə sè wèŋ yə laŋ sə. Bum yà'sə nè ye nsàp nè wèŋ nè sɛŋ yà' tətè, nè wo.

²¹ Mvə'nə Tè' nè lòkoksəgə bwiŋ mvwe' kpu, nè fa wo lùŋ nè zinə nè fana Mo ye nè mègù sè' ve'nə. Yi fagə lùŋ nè zinə nè bohòndàanwè pwe' nè yà' bəyi də yi fa nà'.

²² Nə ye sè' də bə ma nè ngòsak bwiŋ, Tè' nè kà yi sàkgə. Yi a fa nàan sə ndzə bohòMo ye nè, də anə sak bwi nà' ngòri də nwè nè'e nè cum, nè'e nè kpu.

²³ Yi ànə gu ve'nə də ya bwiŋ pwe' wəp Mwe nè sè' məmuvwè' nè wo wəpəgə Tè' nè

yà'a. A ye-a ŋga nwè nè nəmòk sə kà Mwe nè wəp, ye də yi sə kà wəp yà'sə Tè' nè yi ànə tumsə vesə Mo ye sə nzeŋgòŋ nè.

²⁴ <<Mù sə tsə' wèŋ yè'e ŋkèm ncèp nè nà'a zinə də, a ye-a ŋga nwè yuk yusè mù sə cèp, nè dzəm bohòŋwè nè yi a tum mü nè fana ye də ngəŋgàŋ tse' lùŋ nè nà'a nè kà kə mè yuk. Wo nè kà yi mok kə sak, bəusə yi a cəsə mvwe' kpu, nè to tesə və mvwe' lùŋ laŋ.

²⁵ Mù sə tsə' wèŋ yè'e sè' ŋkèm ncèp mòk də mvək sə wəə, aco mù duk də mvək nè kə dzeŋ laŋ, nè bə kpu kpu wèŋ nè yuk ŋgi Mo Nwì. Bəu sè wo yuk ŋgi ànə, nè tse' lùŋ.

²⁶ Mvə'nə Tè' nè tse' lùŋ ngòfa bwiŋ fana yi a fa məu Mo ye nè nàan sè ngòfa bwiŋ lùŋ sè'.

²⁷ Yi a fa nàan sè ngòsak bwiŋ sè' ndzə bohòMo ye nè, bəusə a yi nwè nè wo togə liŋ ye də Mo nwè nè.

²⁸ Kà də wèŋ mərə bə bum yè'sə duk. Mvək sə kuəp vəə nè bə kpu kpu wèŋ nè yuk ŋgi ye nè.

²⁹ Wo yuk nà', wo tesə kok sə mvwe' sè awo sə. Bəu sè wo ànə gu bəboŋ wèŋ lokok ngòtse' lùŋ nè zinə nè, sè wo à gù yəwo bəp wèŋ lokok və ya wo sak wo bə bəp awo sə fana wo ye ngə'.>>

³⁰ Jisòs nè à sə cèp mali mok sè' də, <<Kaco mù gu fək yumok bə tu am yəŋ lok, mü gu mègù yusè nwè nè yi à tum mü nè duk mü ve'nə. Mü sàkgə yàm mvə'nə yi duk yi. Ye də mü kà bə jòn sə sak bəusə mù sə kà yusè də ya yà'a ye bəboŋ bohòmü gù. Mü sə gù yàm yusè yà'a ye bəboŋ bohòŋwè nè yi a tumsə vè mü nè.

³¹ <<A ye-a də mù sə təŋ fa ni' àm gəm fana bwiŋ kà də yusè mù sə cèp sə zinə tsərə.

³² Yusè də nwè nè nəmòk nè zook yo nè yi sə cèp bə tu am sə yi. Mù rì sè' də yusè yi sə cèp bə tu am sə zinə.

³³ Ma nè bohòwèŋ yàwèŋ, wèŋ ànə tumsə lo bwiŋ fa' bohòŋwè nè wo à sə to yi də Jon nà'a, də yi rɛŋsə wèŋ bə liŋ am yè'sə. Anə gèŋ yi tsok rɛŋsə fa wèŋ zinə nè sè' laŋ.

³⁴ Bohòmü yàm, mù sə kà nwè də yi təŋ fa mü ngònitsə' də mü nwè nè zinə lap. Mù sə cèp, nè sə kum gesə lo bə bum sə Jon ànə cèp bə liŋ am də ya wèŋ tse' lùŋ.

³⁵ Jon à ye laàm nè nà' sə kuə rɛŋ ye'e nàan. Wèŋ à dzəm ncèp ye nè mənə mvək momjo ve'e, nè sə kwa bə mareŋ nè yi ànə fa wèŋ nè sè'.

³⁶ Bum mok cu sè yà' sè nitsə' fa bwiŋ nsàp nwè nè mü cu nè, sè yà' gu ghak bum sè Jon ànə cèp bə tu am. Fəak sè Tè' am a fa mü nàŋ də mü gu yà' sə, yà' sè nitsə' fa bwiŋ ve'ε jəja kwarəŋŋ də Tè' am nè a tumsə vè mü yi.

³⁷ Tè' am nè yi à tum mü nè a cèp bum mok bæ liŋ am, nè mü Mo ye nè yi à tum nè. Wèŋ ka ŋgi ye bæ ntu' awèŋ yuk yuk, nè kà si ye bæ lis sè' yè yuk.

³⁸ Fana mòk ye sè' dè wèŋ kà ncèp ye nè sò ntu' wèŋ sè' ko nõŋsè. Mü sè duk ve'nè bùüsè wèŋ ka bohòMo ye nè yi tum vè nà' nè dzəm.

³⁹ Wèŋ ta ja'agè ŋwàk Nwi nè nùumbu pwe'fo' bùüsè wèŋ ri dè aco ŋwàk ènè niŋtsok fa wèŋ mandzè nè ŋgòkè tse' lùŋ nè zinè nè nà'a nè kà mè yuk nè. Mègù sè' ŋwàk nè wèŋ tagè ènè, nè nà' sè cèp bæ liŋ am.

⁴⁰ Nè ye dè wèŋ a bèŋ ŋgòvè bohòmü ye wèŋ tse' lùŋ.

⁴¹ <<Bohòmü yàm, a ye-a ŋga ŋwè kuksè mü, mü kà fàk bæ zeŋ tse'.

⁴² Mü ri wèŋ bèboŋ. Mü ri dè wèŋ ka Nwi sè ntu' wèŋ dzəm.

⁴³ Mü duk ve'nè bùüsè mü a vè bohòwèŋ mənè liŋ Tè' am fana wèŋ beŋ mü nè Tè' am a tum mü yi nè. Nè ye dè a ye-a ŋga ŋwè nəmòk vè-a bohòwèŋ bæ liŋ sè ye fana wèŋ ko wumsè gesè nà'nè ndzè ŋgùu wèŋ.

⁴⁴ Wèŋ sè lèp mègù mandzè nè dè ye bwiŋ kuksè wèŋ. Wèŋ ka mvæk nè co dè Nwi nè yi mò'fis nè kwa bohòwèŋ yi lap. A ye-a dè bum ye'sè ve'nè, ye dè aco wèŋ dzəm mü ye'sè va pip!

⁴⁵ <<Kà dè wèŋ tsèrè dè mü nè kè jèŋ vè nzak mü tuhù wèŋ mantombii Nwi mü duk. Anè ye bum sè Musi nè wèŋ a fa wes ni' awèŋ bohòyi nè à còm sè.

⁴⁶ Wèŋ ànè dzəm-a bohòMusi bæ zinè dè bwèrè wèŋ a dzəm bohòmü yàm sè', bùüsè Musi nè bæ tu ye ànè com bum mok bæ liŋ am sè'.

⁴⁷ A ye-a dè wèŋ ka bum sè Musi ànè com nõŋsè lo me mantombi dzəm, ye dè aco wèŋ dzəm ncèp nè ñjàm ŋga'a va?>>

6

Jisòs Fa Bwiŋ Ncùhù Tàŋ Zuzú

(Mat. 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Bum ye'sè ànè ca gesè wes me fana Jisòs nè lokok, nè bwi lo mvwe' nzenğòŋ Galili. Yi à kè dzèŋ fo', yi to ca lo tèm Galili nè namòk. Wo à sè to tèm ènè sè' dè tèm Tiberiyà.

² Bwiŋ à sè be' ke' cà yi ve'e wùriŋ, bùüsè wo ye nsàap manğenğeen sè yi à sè gù bæ mandzè nè dè yi à sè gũŋsè bwiŋ bæ yiyar awo.

³ Anè gèŋ Jisòs bæ ŋgàa fàak ye wèŋ kok lo mùmvwè' nda mòk fo', nè kè cum tson mbwa nze.

⁴ Anè ye ye'sè ŋga ŋkà' bùu Jus wèŋ nè wo togè nà' dè Pasobà nà'a à kèp sè' laŋ.

⁵ Jisòs à kàksè, nè ye ŋga bwiŋ sè kok vè ŋgòkè tsèŋ yi ve'e wùriŋ. Fana yi bwiŋ fek Filip dè, <<Vesùwèŋ nè ywiŋ beŋ fò, co a fa bùu ye'e wèŋ pwe' wo zu ze' e?>>

⁶ Jisòs nè à fek ye'sè ŋgòfàksè Filip bwèrè yi à ri yusè aco yi gù sè laŋ.

⁷ Filip cep fəsè fa nà' dè, <<A ywiŋ-a beŋ sè bàam mbàm ba, yà' kà yumok bohòbùu ye'e səsè lok.>>

⁸ Ngà fàk Jisòs mòk à ye fo' nè liŋ ye à ye dè Andrù. Yi à ye moma Saimü Pità. Yi à duk fa Jisòs ye dè,

⁹ <<Mü mombam mòk fèŋ nè yi tse' ntuhu brèd tãŋ bæ fuk ba. Megu dè aco yà'sè ye yà bohòbùu ye'e pwe' e?>>

¹⁰ A ye ŋga bùu sè wèŋ kè dzèŋ laŋ fana Jisòs duk fa ŋgàa fàak ye wèŋ dè yà'a duk bùu sè pwe' cum nze. Ngan ànè ye fo' co bwiŋ cum mbwa. Mbəmbaam sè wo à ye mùmvwè' kwe' ènè à ye co bwiŋ ncùhù tãŋ.

¹¹ Jisòs à jè ntuhu brèd sè, nè kwasè Nwi bæ zeŋ. Fana yi gapsè fa bùu sè wo à cu nze sè. Yi à gù bæ fuk sè sè' ve'nè fana ndàarwè pwe' à zu tètè nè ze'.

¹² Wo ànè zu wes fana Jisòs nè tsok fa ŋgàa fàak ye wèŋ dè, <<Wèŋ benè bwees sè yà' bwehe cu sè mvwe' mò'fis, ya kà dè yà'a bup wà duk.>>

¹³ Fana ŋgàa fàak ye sè wèŋ à benè bwees sè, yà' rwiŋ kwès hum-ncòp-ba.

¹⁴ Bùu sè wèŋ à yè nsàp manğenğèŋ nè Jisòs à gùu nè fana wo duk dè, <<Nè'e gù tsè mègù ngà tsè' bum Nwi nè wo à duk fa' dè Nwi nè kè tum sè vè nà' sè nzenğòŋ nè.>>

¹⁵ Jisòs riŋ dè wo sè lèp dè wo ko koksè yi ŋkum bæ ñaŋ fana yi kok lo bisè yuye mü ndahà anè yiyi.

Jisòs Gi Mü Ndzèpè

(Mat. 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶ Nùm à co fana ŋgàa fàak Jisòs sè wèŋ tsooŋ lo sè ŋgà ndzèp.

¹⁷ Wo ni ŋgwes, nè ye ŋgòlò dè wo to tesè lo ŋgà ndzèp ma mòk mvwe' lak Kapanùm. Wo à lètètè ndzəm kè seŋ wo ŋga wo cu ntòmàtsètsè'rè ndzèp nè. Yè'sè ànè ye ŋga Jisòs ka ye ntòvè.

¹⁸ Fəfə nè bup à yè ŋgòcàa. Fəfə nè sè bwi'lè ndzèp nè ve'e sè' nsàp nè bæ jòn.

¹⁹ Yè'sè ànè ye ŋga wo mok ndzè tsètsè'rè ndzèp anè səsap co kilometà tãŋ kè ntũŋfu àlè' fana wo ye ŋga Jisòs sè gi vè mü ndzèpè. Wo à yè ve'nè, wuè ko wo ve'e wùriŋ.

²⁰ Jisòs nè duk fa wo dè, <<Wèŋ kà wəp, a mü.>>

²¹ Wo à yuk ve'nè, wo dzəm dè wo jèŋ nisè yi sè ŋgwesè anè. Anè ye ve'nè fana

wo geɲ də wo kək à, ɲga wo dzɛɲ ndzɛ ɲɔɲ ndzɛp nɛ mvwe' sɛ wo anɛ sɛ lo sɛ tɛ.

Bwiɲ Sɛ Lɔp Jisòs

²² Tsok à reɲ ɲga bùu sɛ wo à ye wùriɲ sɛ wɛɲ cu mali ɲɔɲ ndzɛp nɛ mamòk anɛ mvwe' sɛ Jisòs bɛ ɲgaa fàak ye wɛɲ a mè'rɛ vɛ sɛ. Bùu sɛ wɛɲ riɲ də ɲɲwes a ye mègù fo' ɲkwis mò'fis. Wo tsərə sɛ' də ɲgaa fàak Jisòs wɛɲ a lòbɛ ɲɲwes ànɛ woòwo, a ka bɛ Jisòs wɛɲ lo.

²³ ɲɲwes mok sɛ zok à tesɛ vɛ mvwe' lak Tiberiyà. Wo à vɛn nɛ kùɛp vɛ mvwe' sɛ Tà Jisòs ànɛ fa bwiɲ zɔzɔ ɲga yi kwasɛ wes Nwi bɛ zɛɲ yà'a.

²⁴ Fana bùu sɛ wɛɲ à yɛ də Jisòs bɛ ɲgaa fàak ye wɛɲ ka fa'nɛ mok yeɲ fana wo kpɛɲɲ ni ɲɲwes sɛ fo' sɛ, nɛ sɛ lo mvwe' lak Kapanum. Wo à sɛ lòfo' də ya ɲga wo kɛ ye Jisòs.

Jisòs Dɔk Dɛ Yi Bɛɲ Nɛ Nà'a Fagɛ Bwiɲ Lùɲ Nɛ

²⁵ Wo à kɛ dzɛɲ ɲɔɲ ndzɛp mamòk anɛ fana wo ye Jisòs nɛ fo'. Wo fek yi dɛ, <<Wù vɛ yòfɛɲ sɛɲ, Cìcà?>>

²⁶ Jisòs dɔk fa wo dɛ, <<Mù sɛ tsɛ' wɛɲ ye'e zinɛ nɛ nà'a ɲkɛm ncɛp dɛ, wɛɲ sɛ lɔp mègù mù ye'sɛ njo nɛ wɛɲ a zɔ brɛd yà'a ɲkwis tɛtɛ nɛ ze'. Njo nɛ wɛɲ sɛ lɔp mù nɛ, ka bùusɛ dɛ wɛɲ a yɛ nsàap maɲɲgɛɲgɛɲ sɛ mù a gù nitsɛ' fa wɛɲ fana wɛɲ nɛ rɛɲ bɛ zɛɲ yeɲ.

²⁷ Kà dɛ wɛɲ sɛ fàk ɲgòtse' nsàp bɛɲ nɛ nà'a nɛ ca gesɛ wà nè'e dɔk. Wɛɲ fak le bɛ nsàp bɛɲ nɛ nà'a nɛ kà wà kɛ cà bɔp, nɛ aco nà' fa ɲwɛ lùɲ nɛ zinɛ nɛ nà'a nɛ kà mè yuk nɛ. Nà'a bɛɲ nɛ aco mùu mo ɲwɛ, mù fa wɛɲ nà', a mù nɛ Tɛ' am Nwi a fa mvɛk nɛ ɲgònitsɛ' fa kɛ' bwiɲ bɛ zɛɲ dɛ mù mo ye nɛ.>>

²⁸ Wo fek Jisòs nɛ dɛ, <<Nsàap fàak sɛ aco vɛs gu yà' ya Nwii kwa bohòvɛes ye'sɛ yà?>>

²⁹ Jisòs dɔk fa wo dɛ, <<Nsàp fàk nɛ aco wɛɲ gu nɛ dɛ, wɛɲ dzɛm bohòɲwɛ nɛ Nwi à tum vɛɔ nɛ.>>

³⁰ Wo dɔk fa yi dɛ, <<A ye-a ve'nɛ, ye dɛ nsàp yu nɛ aco wù gu, wù bɛ tu yo, ya vɛes ye nɛ dzɛm bohòwùu ye'sɛ yà? Yusɛ aco wù gu niɲ fa ves sɛ yà?>>

³¹ Anɛ ye ɲjamòk ɲga tàcìcii avɛs wɛɲ à sɛ gɪ ɲgɛà yà'a fana wo sɛ fa wo nsàp bɛɲ mòk nɛ wo to nà' dɛ Manà. Yà' mègù mvɛ'nɛ wo à còm ndzɛnɛ ɲwàk Nwi dɛ, <<Yi ànɛ fa wo bɛɲ sɛ yà' à tsɛ ma mɔbu dɛ wo sɛ zɔ.>> Ye dɛ aco wù gu niɲ fa ves yumook yòve'nɛ sɛ' à?>>

³² Anɛ geɲ Jisòs dɔk fa wo dɛ, <<Mù sɛ tsɛ' wɛɲ ye'e zinɛ nɛ nà'a ɲkɛm ncɛp dɛ, bɛɲ sɛ Musi ànɛ fa tàcìcii awɛɲ yà' ɲgɛà

sɛ ànɛ ka wo yà' yi fa. Tɛ' am fagɛ bwiɲ bɛɲ nɛ zinɛ nɛ nà' tsɛ ma mɔbu nɛ yi.

³³ Bɛɲ nɛ Nwii fagɛ bwiɲ nɛ, a nɛ nà'a tsɛgɛ ma mɔbu, nɛ fa bwiɲ sɛ nzenɲgòɲ anɛ lùɲ nɛ zinɛ nɛ.>>

³⁴ Wo dɔk fa yi dɛ, <<Tà, fa ves nsàp bɛɲ ànɛ, nɛ kà ntsɛ'mòk càsɛ yuk.>>

³⁵ Jisòs dɔk fa wo dɛ, <<Mù ye'e sɛ' bɛɲ nɛ nà'a fagɛ bwiɲ lùɲ nɛ. ɲwɛ nɛ yi vɛ-a bohòmù, ɲjɛ kà ɲgɛɲgàɲ mok sɛ' ya fe'là. ɲwɛ nɛ yi dzɛm-a bohòmù ɲjɛ ndzɛp nɛ kà yi mok ya yu' fe'là.

³⁶ Bohòwɛɲ yàwɛɲ, yà' mègù mvɛ'nɛ mù à tsɛ' wɛɲ fa' mantombi yà'a dɛ, wɛɲ a yɛ mù bɛ lis awɛɲ laɲ fana nɛ kà bohòmù anɛ dzɛm.

³⁷ Bùu sɛ Tɛ' am fa mù wo dɛ wo ye bùu am pwe' nɛ vɛ bohòmù anɛ. ɲwɛ nɛ yi vɛ-a bohòmù fana gu kpɛ yà, kaco mù bɛ' fɛsɛ yuk yi maɲkwɛɲ yeɲ.

³⁸ Bùsɛ mù à tsɛ mɔbu ɲgòkɛ gù yusɛ ɲwɛ nɛ yi à tum mù nɛ dzɛm ve'nɛ. Mù à ka ɲgòkɛ gù yusɛ mù dzɛm yà' mù vɛ.

³⁹ Yusɛ ɲwɛ nɛ yi à tum mù sɛ dzɛm sɛ dɛ, yòɲsɛ ɲwɛ nɛ mò'fis kà mɔtsɛtsɛ'rɛɛ bùu sɛ yi fa ndzɛ bohòmù sɛ bisɛ. Yi dzɛm dɛ mù gu le co wo pwe' lokok vɛ mvwe' lùɲ nùmbu nɛ nzenɲgòɲ nɛ mèe.

⁴⁰ Yusɛ yà' bòTɛ' am sɛ dɛ, ɲwɛ nɛ yi yɛ-a nɛ riɲ mo ye nɛ, nɛ dzɛm bohònà' fana ɲgɛɲgàɲ nɛ tse' lùɲ nɛ nà'a nɛ kà mè nɛ. Ye dɛ nùmbu nɛ nzenɲgòɲ nɛ mèe, mù gu ɲwɛ ànɛ yi lokok ɲwam.>>

⁴¹ Bùu Jus wɛɲ à yɛ ɲgòcɛp ɲwəm kɛ'cà bɛ liɲ Jisòs sɛ dɛ bùusɛ nà' dɔk dɛ, <<Mù bɛɲ nɛ mù tsɛ ma mɔbu.>>

⁴² Wo sɛ cɛp dɛ, nè'e ka Jisòs mo Jòsep yeɲ è? Mù dɛ a ri ma bɛ tɛ' lòon fo' àlaa. Ye dɛ yɛ vɛ ɲkuɲ yi sɛ cɛp dɛ, <<Mù tsɛ ma mɔbu>> ɛ?

⁴³ Jisòs nɛ dɔk fa wo dɛ, <<Wɛɲ kà dɛ wɛɲ sɛ cɛp ɲwəm kɛ'ca mɔtsɛtsɛ'rɛɛ wɛɲ dɔk.

⁴⁴ Kaco ɲwɛ nɛmòk vɛ to bohòmù anɛ yeɲ tse'ɲga Tɛ' am nɛ yi a tumsɛ vɛ mù nɛ gù nà' yi ɲkuɲ yi vɛ bohòmù anɛ. ɲwɛ nɛ yi vɛ-a bohòmù fana nùmbu nɛ nzenɲgòɲ mee, mù lòkoksɛ yi ɲwəm.

⁴⁵ ɲgaa tsòhòbum Nwi sɛ ɲjamòk wɛɲ ànɛ com noɲsɛ ɲjamòk dɛ, <<Nwii nɛ yɛ'rɛ fa bwiɲ bum pwe'fo' yi.>> Ye dɛ ɲwɛ nɛ yi yuk-a ncɛp Tɛ' am ènɛ, nɛ kotse' nà' sɛ ntuù yi, fana ɲgɛɲgàɲ nɛ vɛ bohòmù.

⁴⁶ Mù sɛ kà ye'sɛ dɛ ɲwɛ nɛmòk a yɛ yuk Tɛ' am nɛ bɛ lis laɲ dɔk. A yɛ yuk mègù yi mù, nɛ mù à tsoɲ mbwa nɛ.

⁴⁷ Mù sɛ tsɛ' wɛɲ ye'e zinɛ nɛ nà'a ɲkɛm ncɛp dɛ ɲwɛ nɛ yi dzɛm-a bohòmù ye dɛ ɲgɛɲgàɲ tse' lùɲ nɛ zinɛ nɛ laɲ.

⁴⁸ Mù bɛɲ nɛ mù fagɛ bwiɲ lùɲ nɛ zinɛ nɛ mù.

⁴⁹ Ngòcèp bə nsàp beŋ nè wo to nà' də ma'nà, nè t'è awèŋ ànə zə nà' ɲgə̀à nè fana, wo ànə zə yà' ve'nə, nè kpɔ̀ mali gu sà' kpɔ̀.

⁵⁰ Bohòma nè beŋ nè zìnə nè nà'a tsə ma mɔ̀bu ye də, ɲwə̀ nè yi zə-a nà', yi nè kà kpɔ̀ yuk.

⁵¹ Mɔ̀ yàm beŋ nè nà'a fagə̀ bwiŋ lùŋ ànə, nè nà' tsə ma mɔ̀bu. A ye-a ɲga ɲwə̀ nè mɔ̀k zə-a beŋ ènə, ye də yi nè cum mamŋeŋ fo' m̀vèsə̀. Beŋ nè mù sə fa bwiŋ pwe' nà' də wo zə ya wo tse' lùŋ nè, a ɲgùpni' àm.>>

⁵² Ncèp nè Jisòs à cèp ènə à gù bɔ̀u Jus wèŋ sə johò, nè tse' mok mamfenə̀ m̀tsetsə̀rə̀ wo. Wo sə cep də, <<Aco ɲkwà'kù nè'e fa ves ɲgùpni' ye də a zə nà' yè'sə va?>>

⁵³ Fana Jisòs duk wo də, <<Mù sə tsà' weŋ yè'e ɲkəm ncèp duk də, a ye-a ɲga ɲwə̀ ka ɲgùpni' àm, nè a mɔ̀u mo ɲwə̀ nè zə, nè kà ndɔ̀m am sà' no fana ye də ɲgèŋgàŋ ka lùŋ nè zìnə nè tse'.

⁵⁴ Nə ye də bohòŋwə̀ nè yi zə ɲgùpni' àm, nè no ndɔ̀m am sə fana ye də yi tse' lùŋ nè nà'a nè kà mè. Numbu nè nzeŋgòŋ mèe, mù lokoksə̀ nsàp ɲwə̀ ànə ɲwəm.

⁵⁵ ɲgùpni' àam beŋ nè zìnə nè, ndɔ̀m am ye sà' nənə nè zìnə nè.

⁵⁶ ɲwə̀ nè yi zə-a ɲgùpni' àm, nè no ndɔ̀m am fana ye də ɲgèŋgàŋ mam mok ndzə̀ ni' mù, mù mam ndzə̀ ni' ɲgèŋgàŋ sà'.

⁵⁷ Tè' am nè yi tse' lùŋ nè a tum və̀ mɔ̀ yi. Lùŋ nè ɲjàm nè mù tse' nè a və̀ bohòyi. Ye də ɲwə̀ nè yi zə-a ɲgùpni' àm fana ɲgèŋgàŋ nè tse' jəŋ lùŋ nè bohòmù ye sà'.

⁵⁸ Mɔ̀ tsok fa weŋ sə̀mok də, ɲgùpni' àm nè nà'a beŋ nè zìnə nè nà' tsə ma mɔ̀bu. Nà' ka nsàp beŋ nè tàcicii avès wèŋ à zə nà' ɲgə̀à nà'a yeŋ. Bəsə̀ wo ànə zə beŋ ànə ve'nə fana nè kpɔ̀ mali. ɲwə̀ nè yi zə-a ye beŋ nè mù sə fa yi nà' nè, ye də yi nè kà mok kpɔ̀ fe'lə̀.>>

⁵⁹ Jisòs à cèp ncèp ènə ɲga yi sə yə̀rə̀ bwiŋ mɔ̀mvwe' ndap piriyà mvwe' lak Kàpanum.

Ngàa Fàak Jisòs Wèŋ Bèŋ Yi Bwiŋ ɲkɔ̀uŋntèŋ

⁶⁰ Ngàa fàak Jisòs wèŋ ànə yuk ncèp ènə fana wo duk də, <<Kàcò, ncèp ènə gu wesə̀ ve'e wùriŋ, aco gu to mɔ̀mvə̀ ànə yè'sə̀ nè dà pip?>>

⁶¹ Jisòs nè riŋ ye sà' də ɲgàa fàak ye sə wèŋ sə cèp ɲwəm ke'cà bɔ̀u ncèp ye nè fana yi fek wo də, <<Ncèp ènə gù weŋ co wèŋ me'rə̀ mɔ̀, nè bwi fohò lo yu awèŋ à?>>

⁶² A ye-a ve'nə, ye də a ye-a ɲga wèŋ ye mɔ̀u mo ɲwə̀ ɲga mù sə kok lófe'lə̀ mòk m̀vwe' sə̀ mù ànə ye to sə, wèŋ duk wesə̀ mok də yà'?

⁶³ Yòŋsə̀ nè gùgə̀ yi ɲkuŋ ɲwə̀ cum ɲwəm, ɲgùpni' ka ye yumok ɲgògùu tse'. Aco wèŋ tse' bum yòŋsə̀ bə bum lùŋ bə ncèp nè mù tsà' fa weŋ ènə.

⁶⁴ Megu də bɔ̀u mok cu m̀tsetsə̀rə̀ wèŋ sə wo sə kà ncèp ànə dzəm.>> Jisòs à sə cèp bum yè'sə̀ ɲga yi à ri ye bɔ̀u sə wo à ka dzəm, nè riŋ bə ɲwə̀ nè nà'a nè sèŋ yi nè wèŋ mantombi laŋ.

⁶⁵ Yi à cèp fe'lə̀ mok sà' də, <<Nà'a ɲjò nè mù a duk weŋ də, kaco ɲwə̀ və̀ bohòmù bə tu ye yeŋ, tse' ɲga Tè' am gù yi yi ɲkuŋ nè.>>

⁶⁶ Ye jəŋ fa'nə, bɔ̀u sə wo à sə yù Jisòs sə à mè'rə̀ yi, nè bwi fohò lo yu awo ve'e ɲkɔ̀uŋntèŋ.

⁶⁷ Fana Jisòs bɔ̀u fek ɲgàa fàak ye sə yi à cok fis wo hum-ncòp-ba sə wèŋ də, <<Wèŋ yàwèŋ ε, wèŋ bwi fohò lo sà' à?>>

⁶⁸ Saimù Pità duk fa fəsə̀ nà' də, <<Tà, wù tse' ncèp nè nà' tse' lùŋ nè nà'a nè kà mè nè wù. Wù sə fek ves ve'nə yè'sə̀ də aco və̀s yuŋ fe'lə̀ lo ɲga'a mok ndà?>>

⁶⁹ Vès a dzəm bohòwù, nè riŋ sà' də wu ɲwə̀ nè rə̀rəŋ nè wù a və̀ bohòNwi.>>

⁷⁰ Jisòs duk fa fe'lə̀ wo də, <<Wèŋ sə duk ve'nə, wèŋ ka riŋ də wèŋ sə mù a to fis weŋ hum-ncòp-ba ye'e, mòk ca nè yi ye maze' riŋ à?>>

⁷¹ Yi à sə cèp yè'sə̀ bohòJudàs mo Saimù Iskarə̀yà. Yi à ri də Judàs nè nà'a mòk sə m̀vwe' ɲgàa fàak ye sə hum-ncòp-ba sə nè seŋ yi nà'.

7

Bwema Jisòs Bə Bɔ̀u Jus Wèŋ Mok Mə̀rə̀ Yi

¹ Bum yè'sə̀ ànə ca wes fana Jisòs sə gihi ke' m̀vwe' nze Galili. Yi ànə ka ɲgòlòmvwe' nze Jùdiyà dzəm bɔ̀usə̀ bù ɲkwàha bɔ̀u Jus wèŋ à sə lap mandzə̀ də wo zə yi.

² Mvək ànə à ye ɲga ɲkà'a bɔ̀u Jus sə wo togə̀ yà' də ɲkà'a Dun yà'a kuə̀p və̀ sà' laŋ.

³ Fana bwema Jisòs sə duk fa yi də nà'a lokok, nè lo m̀vwe' nze Jùdiyà, nè kə gu nsàap bum mangə̀ŋgèeŋ sə yi sə gù sə fo', ya bɔ̀u sə wo sə yù mandzə̀ nà' sə wo cu ma nà'nə ye jəŋ yàwo sə'.

⁴ Wo duk fa mali yi sà' də, <<ɲwèe dzəm-a də bwiŋ riŋ yi, kaco yi sə gu swihi ke' bum swihi yeŋ. Wù sə gù bum yè'sə̀ fana bòdè wu sə gu yà' m̀vwe' jəja ya bwiŋ ye.>>

⁵ Bwema ye wèŋ ma, à sə kà yi sà' dzəm.

6 Jisòs nè ðuk fa wo ðe, <<Mvèk nè ngòlònè ka bohòmù yàm ntòkùrè. Bohòwèñ yàwèñ, mvèk nè fòlòon kàkùrè.

7 Bùu sè sè nzenngòn sè ka njo mòk ngòbèñ wèñ bùu zèñ tse'. Bohòmù yàm, wo sè bèñ mù bùusè mù tsè' fagè wo riñriñ ðe wo sè gù bup.

8 Wèñ du lo yàwèñ mvwe' ñkà' nè ntèñ. Mù nè kà yàm ntòkok lòbùusè mvèk ñjàm nè ka ntòkùrè.>>

9 Yi à ðuk ve'nè, nè cum mam yuye Galili anè.

10 Bwema ye sè wèñ à lòwes fana yi be' lo yà'wèñ sè'. Yi à sè gi swihi gorè lòye sè fùè fùè, yi à ka jèja lo.

11 Bù ñkwàha bùu Jus wèñ à sè lèp yi mvwe' sè wo à tse' ñkàk sè. Wo sè fe'rè ke'cà ðe, <<Ñwè ànè yè'sè fòlè-ò?>>

12 Bwiñ à sè cèp lèrè ke'cà bè liñ Jisòs sè wùriñ. Mok sè ðuk ðe yi ñwè nè bèbon. Mok bèñ ðe a mvwès, ðe nà' sè jè lòbwiñ ma nè bè jòñ wèñ.

13 Ñwè à sè kà bè liñ ye sè jèja taàn bùusè wo à sè wèp bù ñkwàha bùu Jus wèñ.

14 Ñkàk nè à kè dzèñ mok co mütsetsè'rè fana Jisòs nè lo ye sè mùmuvwe' ndap Nwi nè ghan nè, nè sè yè'rè bwiñ mbwa.

15 Bù ñkwàha bùu Jus wèñ à yuk, nè mərə wè'è wùriñ. Wo sè cèp ðe, <<Ñwè ènè a ka ñwàak lèk yè'rè, nè sè ri nè bum ve'è vale?>>

16 Anè geñ Jisòs cèp fəsə fa wo ðe, <<Bum sè mù sè yè'rè sè ka sè yàm yeñ, a sè Nwi nè yi a tum vè mù nè.

17 A ye-a nga ñwè dzəm ðe yi gù yusè co Nwi kwa bè zèñ fana aco yi riñ sè' ðe yusè mù sè yè'rè sè vè bohòNwi, yà' ka yàm bè ñàan yàm yeñ.

18 Ngòcèp bè nsàp ñwè nè ðe mù yè'è ndàlè fana, a ye-a nga ñwè sè cèp-a yumok bè ñàan sè ye, vesùwèñ riñ ðe yi sè lèp yà'sè mandzè ðe bwiñ jèñ yi co ñwè nè ghan. Nè ye sè' ðe a ye-a nga ngèñgèñ sè dzəm ðe wo kùksè ñwè nè nà' tum yi fana vesùwèñ riñ sè' ðe yi ñwè nè zìnè, yi sè kà bwiñ yà'sè bèbòrè.

19 Wèñ ja'a-na yàwèñ sè' è. Musi ànè fa wèñ lèk, ka yi yeñ nè? Nè ye ðe ñwè nè mò'fis mütsetsè'rè wèñ nè yi nõngè yà' lòon bùè. Njo nè wèñ sè lèp mandzè ðe wèñ zè mù kè bùu yà'?>>

20 Fana bùu sè wo à mà tè fo' sè wèñ ðe, <<Hàva', yòñsè ze' mòk co ndzè tuhù ngà' nè'è tà. Wù sè ñaña kènè, wù yè ñga sè lèp mandzè ngòzè wu ndà'?>>

21 Jisòs ðuk fa wo ðe, <<Wèñ pwe' sè mərə ðe bùusè mù a gù yu manğəñgəñ nùmbu dzè.

22 Wèñ tsərə-a bè nzak kom fa bwe mbəmbam wèñ tu è. Wèñ ri ðe Musi à tsè' ðe wo dzè mombam, nùmbu nè fwame'

dzèñ, wù kom fa yi tu nùmbu ànè. A zìnè ðe à ka yè'sè Musi ðuk to. Anè gù to bum yè'sè tàcicii avès sè mantombi ñkuj Musi sè vè ye sè. Nè yeè nè ðe njo nè Musi ànè cèp ve'nè fana wèñ sè kom fa wo tu sè bè sè yà' kè kàrè nùmbu dzè wèñ pwe', nè kà càsè.

23 A ye-a ðe wèñ sè kom fa bwe awèñ tu bè nùmbu dzè wèñ lòon ðe ya wèñ kà lèk Musi gù bupsè, ye ðe mù lùñsè yàm ñwè nè mim bè tu nùmbu dzè, wèñ jok bohòmù-è bùu yà'?

24 A bèbon ðe wèñ dzəm-a ngòsak nzak, wèñ kà ma mò'fis kèk mègù. Wèñ lap ja'a yusè guguj sè yà' cu sè tsətsə'rè ànè pwe' ñkuj nè cèp.>>

Bwiñ Sə Mərə Də Jisòs Nkum Ngà Gəm Bwiñ Nə Alè

25 Bùu lak Jòrosalèm wèñ mok à ðuk ðe, <<Nè'è ka ñwè nè wo sè lèp yi ðe wo zè yi nè yeñ à'?

26 Wèñ ja'a na yàwèñ mvè'nè yi tè nè', nè sè cèp nè jèja, ñwè nəmòk kà yi yumok sè fek lok è. Ye ðe bù ñkwàha bùu avès wèñ dzəm mok lan ðe yi ye'sè Nkum ngà gəm bwiñ nè kènè va?

27 Megu ngà'a kè ðe vesùwèñ ri lak ñwè ènè mvwe' sè yi vèè, nga yusè le ðe Nkum nè vè-a ye, ñwè kà mvwe' sè yi a vèè sè ri yuk fù'.>>

28 Jisòs ànè sè yè'rè mùmuvwe' ndap Nwi nè ghan nè fana yi cèp torè fis ðe, <<Wèñ ðe wèñ ri mù, nè riñ bè mvwe' lak am mwè pwe' è? Ye ðe wèñ riñ ðe mù ka fèñ bè ñàan yàm vè, mù vè bè liñ ñwè nè yi ñwè nè zìnè nè. Wèñ ka yi le riñ.

29 Bohòmù yàm, mù ri yi bùusè mù a tesè vè bohòyi, nga yi a tum vè mù sè' yi nè.>>

30 Bwiñ à yuk bum sè yi à cèp ye'sè, ntum yaan mok ve'è fana wo lap mandzè ðe wo ko yi. Mandzè nè co ñwè kè jwèñ gesè fuk yi bè bo kà ye bùusè à ye nga mvèk nè nje nè à ka ntòkùrè.

31 Anè geñ bwiñ ñkùñntèñ dzəm bohòyi. Bùu sè wèñ sè ðuhù ðe, <<Nè'è gù tsè gù le Nkum nè bwèrè nsàp manğəñgəñ mòk cu fe'lè nè yi ka nà' ntògù à?>>

32 Bùu Farasi wèñ à yuk ðe bwiñ sè cèp lèrè ke' bè liñ Jisòs nè bè nsàp mandzè ànè fana wo lo kè kiñ cù bè ngàa fa satikà' sè ghan wèñ mvwe' mò'fis. Bè yà'wèñ tum sè lo ngàa kùk ndap Nwi wèñ ðe yà'a kè ko vè Jisòs nè.

33 Anè geñ Jisòs nè ðuk fa wo ðe, <<Mù nè cum kok vesùwèñ mvèk momjo fana mù bwi fohò lo fe'lè bohòñwè nè yi a tum vè mù nè.

34 Wèñ nè lap mù, wèñ kà mù yè bùusè mù nè ye mvwe' sè co wèñ kà fo' kè dzèñ to.>>

³⁵ Bùu Jus wèŋ à sè cèp ke'cà mʉtsətsə'rə wo də, <<Nkwà'kù nè'e də yi nə lo bisə mʉwwe' sè co vesùwèŋ kà yi yə yè'e ŋga a ma fò? A yè'sə də yi nə lo lakmʉm nə kə cum bə bùu avès sè wo curə ke' fo', nə sè yə'rə bù lakmʉm sə wèŋ nà?>>

³⁶ Yi cèp mok sà' də vèes nə lap yi, nə kà yi yə. A nə kà mʉwwe' sè yi cu sə sà' kə dzèŋ to wèŋ, ŋga yi sə cu yà'sə fò? Bum sè yi sə cèp yà' yà'sə dale?>>

³⁷ Nùmbu cok mbwè ŋkàk à dzèeŋ, nə nà'a nùmbu nə ghan nə. Jisòs lokok nùmbu ànə, nə cèp torə də, <<A ye-a ŋga ntum sə sə ŋwè nəmòk, ŋgəŋgəŋ və bohòmà, nə kə no.>>

³⁸ Yà'a nə ye mʉvə'nə wo à còm nòŋsə yà' ndzənə ŋwàk Nwì də, <A ye-a ŋga ŋwè dzəm-a bohòmà, ndzəp nə nà' tse' lùŋ nə nə sə ki tesə ndzə nì' ŋgəŋgəŋ nduk yà'a.> >>

³⁹ Yi ànə sə cèp yè'sə bə yòŋsə nə Nwii fagə ŋwè nà' ŋga ŋwè dzəm bohòyi Jisòs nə. Ghà ànə à ye ŋga bwìŋ nə. Yòŋsə nə ntòtse' bùsə Jisòs ànə ka ŋàaŋ ye sè bohòTè' ye nə ntòjəŋ.

⁴⁰ Mʉmʉvə'nə wo à yuk bum sè Jisòs a cèp sə fana bùu mok mʉtsətsə'rəə ŋgo bù nə wo ye fo' nə duk yàwo də, <<Zinə, ŋwè ènə lə ŋgà tsə' bum Nwì nə yi ànə ye ŋgòkə vèə nə.>>

⁴¹ Bòp ma mòk duk yàwo sə' də, <<Nwè ènə Nkum ŋgà gèm bwìŋ nə.>> Bòp mòk duk yàwo sə' də, <<Hai' nà'a ka yi nə yəŋ, bùsə Nkum nə à ka ŋgòtesə mʉwwe' nze Galili yəŋ.>>

⁴² Nwàk Nwì sə tsə' də Nkum nə nə tesə mʉwwe' ŋgwì bù Devid mʉwwe' lak Betèrèhem. Betèrèhem nə mʉwwe' sè Devid nə à sə cugə fo'>>

⁴³ Anə ye ve'nə fana bwìŋ ga'a cù ba bùu Jisòs.

⁴⁴ Bùu mok wèŋ lap mandzə də wo ko yi fana wo kà yi bə bo nə bo jwèŋ lok.

⁴⁵ Dògariì sə wèŋ à bwi foho lòbohòbùu Faràsi bə ŋgàa fa satikà' sə ghan sə wèŋ bo tu. Fana bù ŋkwàha bùu sə wèŋ fek wo də, <<Wèŋ ka yi ko jə və bùu yà?>>

⁴⁶ Dògariì sə wèŋ duk də, <<Vès ka ŋga ŋwè nəmòk sə cèp nsàap bum mok co ŋgà' ànə yuk yuk.>>

⁴⁷ Bùu Faràsi sə wèŋ duk fa yà' də, <<Wotoo, ye də yi bərə wəŋ yàwèŋ sə' lan à?>>

⁴⁸ Wèŋ yə də ŋwè nə mò'fis mʉtsətsə'rəə bùu sə mantombi bə bùu Faràsi wèŋ nə də yi dzəm bohòna' cu yo à? Hai' ka yəŋ.

⁴⁹ Dzəm megu bohòyi anə kwe' bù nə wo ka lùuk Musi riŋ yà'a. Wo pwe' cu bohòNwì bup.>>

⁵⁰ Nwè nəmòk nə yi ànə ye mʉtsətsə'rəə bùu Faràsi sə wèŋ à ye Nikòdemù nə

yi à kə tsèŋ nòŋ Jisòs ndzəmə fa' nà'a. Nikòdemù nə cèp ye duk də,

⁵¹ <<A duk-a də a bə' tse' lùuk avès rərəŋ fana ye də kaco a sak nzak ŋwè ŋga ŋgəŋgəŋ ka fo' sə nze ŋgòcèp ye sə sə' yəŋ.>>

⁵² Wo à yuk ve'nə wo də, <<Wu cèp ve'e va co wu sə' ŋkwa'kù nə mʉwwe' nze Galili mòk nə a lak ŋwè nə a sə duk ènə e? Dù kə tan ja'a tsə'rə ŋwàk Nwì səmok. Yumok ka nja də ŋgà tsə' bum Nwii nə kə tesə mʉwwe' nzeŋgòŋ Galili ye yuk.>>

[⁵³ Anə geŋ ndàaŋwè pwe' lo la'à yi.

8

Wo Jə Və Nwà Mòk BohòJisòs Də Nà' Ko Nto

¹ Jisòs lo ye mʉwwe' nda mòk nə wo togə nà' də nda Olip.

² Tsok à rəŋ, ŋga cu ntònə zəzòŋ fana Jisòs nə bwi foho lo fe'lə mʉ ndap Nwì nə ghan nə səmok. Bwìŋ pwe' à yù lòyi mbwa. Yi cum tsoŋ nze, nə sə yə'rə wo mʉmʉwwe' ndap Nwì nə.

³ Anə geŋ wo ko jəŋ və ŋwà mòk fo', də wo ko nà' ŋga nà' sə ko nto. Wo fis tes gesə lo yi mantombi mʉwwe' jəja. Anə ko jəŋ və yi yè'sə bùu Faràsi bə ŋgàa yə'rə bwìŋ lùk wèŋ.

⁴ Bùu sə duk fa Jisòs də, <<Cicà, wo ko ŋwà nè'e ŋga yi sə ko nto.>>

⁵ Nə ye də ŋwàk lùuk Musi sə tsə' də a ye-a ŋga wo ko ŋwè bə sàhà, wo tərə yi bə lis tətè ŋgəŋgəŋ kpə. A ye-a wù yò, wù duk yòbə nsàp ènə də?>>

⁶ Wo à sə cèp yè'sə ŋgòyu'rə Jisòs cù. Jisòs à bùu tsə yuye sə nze, nə sə com sesə sənə mfəmfə bə ndubo.

⁷ Wo sə fek mali yi fo' tètè Jisòs nə cum kok mʉtsə, nə duk yà' də, <<Nwè nəmòk ye-a mʉtsətsə'rə wèŋ fa'nə, nə yi ri də yi ka bup tse' fana ŋgəŋgəŋ mak to vesə ŋwà ènə bə lis yi.>>

⁸ Yi duk wes ve'nə, yi bùu tsoŋ sə' sə nze anə, nə sə com səmok.

⁹ Wo ànə yuk ncèp ènə fana wo ye ŋgòcoho fo' təŋ, təŋ mò'fis, mò'fis, nə sə lo. A yè ŋgòtesə lòto ntòsə wo ŋkwàha bwìŋ tètè Jisòs à bwehe cu mègù mok fo' yiŋi bə ŋwà nə mʉvə'nə yi tə kok fo'.

¹⁰ Jisòs à lòkok cu kok mʉtsə səmok, nə fek ŋwà nə də, <<Njè'gù, wo fò? Nwè nəmòk ka wu yumok gu à?>>

¹¹ Nwà nə duk də, <<Tà, ŋwè nə mò'fis ka mʉ yumok gu lok.>> Jisòs duk fa fe'lə nà' də, <<Mʉ nə kà wu yàm yumok sə' gù. Dù lòyuyo, nə kəa cù bə ŋgògè bup.>>]

Jisòs Də Yi Mareŋ Nə Sə Nzeŋgòŋ Nə

¹² Jisòs à cèp fe'lə ncèp mòk sə' də, <<Mʉ mareŋ nə sə nzeŋgòŋ nə mù. A ye-a ŋga

ɲwè nɛmòk yù vè mɛ, ɲgèɲgàaɲ nɛ tse' marenè nè nà'a lùɲ nè zinè nɛ. Yi nè kà sənə mandzəm gi.>>

13 Bùu Farasi wèɲ kə duk fa yi dɛ, <<Wù sɛ kɔ fa ni' yògèm sè' wù. Ye dɛ yusè wù sɛ cèp yà'sə yà' kà fàk tse'.>>

14 Jisòs nè cèp ye dɛ, <<A ye-a sɛ dɛ mù sɛ kɔ fa ni' àm gém sɛ mù fana mù riɲ dɛ yusè yà' sɛ tesè kè cùhu màu zinè. Mù duk ve'nə bùusè mù ri mvwe' sɛ mù a vèə, nè riɲ mvwe' sɛ mù sɛ lòo. Bohòwèɲ yàwèɲ, wèɲ kà fo' riɲ.

15 Wèɲ bùu sɛ sɛ nzenɲòɲ fɛɛɲ, wèɲ sɛ fùhu ja'a bwɲ mɛmɲvè'nè nzenɲòɲ nè fùhugè bum yàwo. Bohòmù yàm, fàak am kà ɲgòfùhu bwɲ yeɲ.

16 A dɛ mù anə dzəm-a ɲgòfùhu ɲwè, yusè mù cèp bə liɲ ɲgèɲgàɲ sɛ ye kəkərè kap. Yà'a ve'nə bùusè mù sɛ kà mɛmù gù mègù, mù sɛ gù ves ɲaaɲ Tè' am nè yi à tum mɛ nɛ.

17 Yà' cu ndzənə ɲwàk lùuk awèɲ dɛ, a ye-a ɲga bwɲ ba sɛ cèp cù mò'fis bə yumok fana ye dɛ yu yà'sə zinè.

18 Ye dɛ mù tɛ gèm àm, Tè' am nè yi à tum mɛ nè tɛ sɛ' gèem am.>>

19 Wo fek yi dɛ, <<Tè' yònə fò?>> Jisòs duk fa wo dɛ, <<Wèɲ kà mù riɲ, nè kà Tè' am sè' ri. Wèɲ ànə riɲ-a mɛ, bwèrɛ dɛ wèɲ ri Tè' am nè sɛ'.>>

20 Jisòs à cèp bum ye'sə ɲga yi cu mɛmɲwè' ndap Nwi nè ghaɲ, mvwe' rum nè wo kè fagè mbàam Nwi fo' nɛ. Yi ànə sɛ yə'rè bwɲ ve'nə, ɲwè nɛmòk à kà yi kò bùusè mvèk nè nje nè à kà ntòkərè.>>

Jisòs Də Kaco ɲwè Lo To Mvwe' Sə Yi Sə Lòo Sə Yeɲ

21 Jisòs à cèp fe'lə mok sè' dɛ, <<Mɛ nè bisə yu am. Mɛ lòwes fana wèɲ lap mɛ, nè kà mù yə. Wèɲ kà mù yə ve'nə, wèɲ kpɛ maha mok sənə bɛp awèɲ. Wèɲ nè kà mandzè co wèɲ kə dzen mvwe' sɛ mù lòo sɛ tse' to.>>

22 ɲkwàha bùu Jus wèɲ sɛ fek bwi yàwo dɛ, <<Yi dɛ mvwe' sɛ yi lòo, kaco vès kə dzen to fo' yeɲ, ncèp ànə yà'sə da? A yà'sə dɛ yi nè zə ni' ye à?>>

23 Jisòs duk fa wo dɛ, <<Wèɲ yàwèɲ bùu sɛ sɛ nzenɲòɲ fen, Mɛ yàm ɲwè nè ma mabu.

24 Mù tsè' weɲ dɛ wèɲ nè kpɛ maha bɛp sənə bɛp awèɲ. A zinè dɛ wèɲ nè kpɛ li sənə bɛp awèɲ anə, ɲga a ye-a dɛ wèɲ kà mù dɛ mù nsàp ɲwè nè mù cu nè jəɲ na.>>

25 Wo fek fe'lə yi dɛ, <<Wu ye'sə ndà?>> Jisòs duk dɛ, <<Mù ɲwè nè mù tsè' fagè weɲ səsə dɛ mù yi nè.

26 Bum cu wùriɲ sɛ aco mù tsok weɲ dɛ wèɲ gbù nzak bə zeɲ. Tè' am nè yi a tum mɛ nɛ, yi ɲwè nè zinè. Bum sɛ mù sɛ

tsòho fa ke' bwɲ ye'e, a bum sɛ yi a nitsè' fa mù yà' yi.>>

27 Jisòs à sɛ cèp bohòwo, nè sɛ duk dɛ, <<ɲwè nè nà' à tum mù>> fana wo kà yàwo dɛ nà' sɛ duk yà'sə Tè'è nà' Nwi rɛɛɲ.

28 Fana Jisòs duk fe'lə dɛ, <<Ghà nè wèɲ fis gesè lòmàu Mo ɲwè mɛtsè ɲkuɲ fana wèɲ riɲ dɛ a mù nè. Wèɲ nè riɲ sɛ' dɛ mù kà yumok bə liɲ yàm gùgè. Bum sɛ mù cèp yà' pwe'fo', a sɛ Tè' am nitsè' fa mù yà' yi ɲkuɲ mù cèp.

29 ɲwè nè yi a tum wèɲ mɛ nɛ, yi cu venə, yi kà mù mɛmù me'rə mak bùusè mù gù mègù yusè yà' sɛ gù yi sɛ kwa.>>

30 Yi ànə cèp ve'nə fana bwɲ ɲkàunɲtɛɲ bùu dzəm bohòyi.

Mofàk Jisòs Riɲ Zinè Nə

31 Anə geɲ Jisòs nè cèp bohòbùu sɛ yà'wèɲ dzəm bohòyi sɛ wèɲ dɛ, <<A ye-a ɲga wèɲ sɛ bɛ' tse' gù ncèp àm nè fana ye dɛ wèɲ bwe fàha am zinè zinè.

32 A ye ve'nə fana wèɲ riɲ zinè nɛ, zinè nè nà' fiɲ me'rə weɲ sɛ'.>>

33 Bùu sɛ wèɲ cèp dɛ, <<Vèes ɲgwi bù Abràham, vès kà yàvès ɲkwèɲ bohòɲwè nɛmòk cum yuk. Njɔ nè wù sɛ duk dɛ wo nè fiɲ me'rə vèes ye'sə nsàp nè fò?>>

34 Jisòs duk dɛ, <<Mù sɛ tsè' weɲ nè'e ɲkèm ncèp duk dɛ, a ye-a ɲga ɲwè gùgè-a bɛp, ye dɛ yi cu yà'sə ɲkwèɲ bohòbɛp.

35 Kaco mo ɲkwèɲ cum mamgeɲ mù nda'à ɲkwà'ɲwè ye nè mvèsə yeɲ. ɲwè nè yi nè cum mbwa mvèsəə mo ye.

36 Ye dɛ a ye-a ɲga mo ye nè fiɲ me'rə wu, ye dɛ wo fiɲ me'rə wu yà'sə laɲ bə nè zinè.

37 Mù ri laɲ dɛ wèɲ ɲgwi bù Abràham. Megu kə dɛ wèɲ sɛ lap mandzè dɛ wèɲ zə mù, bùusè yusè mù sɛ cèp sɛ sɛ kà fu ntu'ù wèɲ ni lok.

38 Mù sɛ tsè' fa weɲ yusè mù a yə yà' bə lis bohòTè' am, wèɲ sɛ gù yàwèɲ sè' bum sɛ wèɲ a yə'rə jə sɛ' bohòTè'è àwèɲ.>>

39 Wo duk fa yi dɛ, <<Tàcici àvèes Abràham.>> Jisòs duk dɛ, <<Anə ye-a dɛ wèɲ ɲgwi bù Abràham zinè bwèrɛ dɛ wèɲ sɛ gù bum sɛ' mvè'nə Abràham nè à sɛ gùu.

40 Mù sɛ tsè' fa weɲ bum sɛ zinè sɛ Nwi a nitsè' fa mù fana wèɲ sɛ lap kə mandzè dɛ wèɲ zə mù wà ɲga mù kà weɲ yumok sɛ bɛp gù. Wèɲ à yuk yuk dɛ Abràham à gù yuk nsàp yumòk ve'nə à?

41 Mù tsok fa weɲ dɛ yusè wèɲ sɛ gù yà'sə, a nsàp yu nè Tè' awèɲ nè zinè nè gùgè ve'nə.>>

Wo duk fa yi dɛ, <<Vès kà bwe sàhà yeɲ, Tè' avèes Nwi yiiyi.>>

42 Jisòs duk sè' dɛ, <<Kà ve'nə yeɲ, bùusè Nwi anə ye-a Tè' àwèɲ bwèrɛ dɛ wèɲ dzəm

mù yàm sò'. Bùsè mù a tesè vè bohòNwi. Mù a ka bə lij yàm və, a bə lij njwè nè yi a tum vè mù nə.

⁴³ Mù sè cèp bum, wènj kà yà' sə yuk bùu yà? Wènj sè kà yuk bùusè wènj ka wabə ngòrɛɛj bum sè mù sè tsə' wɛnj bə nsap njwè nè mù cu nə.

⁴⁴ Wènj yàwènj bwe tè' àwènj nè yi Satà nə. Wènj sè dzəm mègù ngògù bum sè yà' sə bôtè' àwènj nə. Mvə'nə à yè yèe, tè' àwènj nè cu mègù ye ngà zə bwiɲ haan kə wɛs ntinə. Yi kà yusə zinə gùgə bùusə yi ka zinə tse' lok fək nè mvəsə. Yi cu ngòcèp sè yumok, yà' megu mvwès pwe' sè mvmvè'nə nsap njwè nè yi cu nə. A yi nè yi à ci' yèto kok mvwès cap yi.

⁴⁵ Mù sè cèp yàm ngà'a zinə fana wènj kà mù mok dzəm fa.

⁴⁶ Aco njwè nəmòk mʉtsətsə'rə wènj fa'nə niɲtsok fa mù bʉp mòk nè mù a gùu à? Nə yeè nə vɛ'nə, mù sè tsə' fa wɛnj zinə nə, wènj kà mù kə dzəm fa bùu yà?

⁴⁷ A ye-a ngà njwèe njwəò Nwi, ngəngəan nə yuk ncèp nè Nwi nə. Njo nè wènj sè kà mù yuk nə, bùusè də wènj ka bwe Nwi yɛnj.>>

Jisòs Də Yi Gha' Abràham

⁴⁸ Bù njkwàha bùu Jus wènj sè duk fa Jisòs də, <<Nà'a nsap ncèp nè wù cèp njkuɲ vès riɲ də, vèes to-a wu də wu njwəò Sàmàriyà, nə duk də yònjə zé' mòk sè njansə wu fana ye də vès ka bə jòn cɛp sə.>>

⁴⁹ Jisòs nə də, <<Zé' mòk sè kà mù njansə lòk. Mù sè wəp yàm Tè' àm fana wènj sè kà mù yàwènj wəp lok.>>

⁵⁰ Mù sè kà mù də bwiɲ jənj mù co njwè nè njkùɲ ləp. Tè' am nə sè dzəm yi də bwiɲ jənj mù vɛ'nə. Ncèp ènə, anə kə sak rɛnjə nà' ntsə'mòk Tè' am nə.

⁵¹ Mù tsok fa wɛnj njkəm ncèp duk də, a ye-a ngà njwè nonjsə-a ncèp nè njàm nə fana ngəngəan kà kpə bə lis yə yuk.>>

⁵² Bùu Jus sè wènj duk fa fe'lə yi də, <<Ncèp cùu yo sə gù yi njkuɲ vès riɲ zinə də, sə njansə wu zé'. Abràham à kpə, njgà tsòhòbum Nwi wènj nə kpə lo yàwə sə'. Ye də ncèp nè wù cèp də njwèe nonjsə-a ncèp yò, ngəngəan kà kpə yuk nà'a yà'sə də?>>

⁵³ Co wù gù ghak Abràham nè yi à kpə nə à? Ngàa tsòhòbum Nwi wènj à kpə yàwə sə', wù tsəm də wu yé'sə yu yà?>>

⁵⁴ Jisòs cɛp fəsə mok sə' də, <<Wènj sè tsəm də mù sè ləp mù də bwiɲ kuksə mù co njwè nè njkùɲ. A ye-a də mù sè dzəm vɛ'nə mù anə zinə, wə də yà' ye yusə wà. A Tè' am, nè wènj sè to yi də yi Nwi àwènj nə, yi sè ləp də bwiɲ jənj mù vɛ'nə yi.>>

⁵⁵ Nə ye də wènj sè to-a yi sè' də Tè' àwènj fana wènj ka yi yà'sə riɲ. Mù ri yi mù. A ye-a ngà mù duk də mù ka yi riɲ fana mù ye sə' njgà ci' mvwès co wènj. Mù sè tsə' wɛnj də mù riɲ yi, nə sə nonjsə ncèp nè nə nə.

⁵⁶ Tàcici àwènj Abràham ànə kwa də yi nə ye mvək nè njàm nə. Yi ànə ye nà', nə kwa bə zɛnj vɛ'e manjəngənj.>>

⁵⁷ Bùu Jus sè wènj duk də, <<Wùu mʉmo nè'e, wù ka luumngònj hum tən ntòdzenj, nə ye va njkuɲ wù duk də wù à yə Abràham ɛ?>>

⁵⁸ Jisòs duk də, <<Mù tsok fa wɛnj zinə nè nà'a njkəm ncèp duk də, njkuɲ wo sè dzə Abràham ngà <Mù nə> mù yo.>>*

⁵⁹ Mvə'nə bwiɲ à yuk ngà yi to lij ye də <Mù nə> wo te'e lis də wo təm zə yi bə zɛnj. Yi bisə fo' wà, nə kə yənj mʉmvwe' ndap Nwi nè ghanj nə, nə lo yuye.

9

Jisòs Gənjə Ngà LohòLis

¹ Nùmbu mòk à ye ngà Jisòs sə kɛ'kɛ' cəa fana yi kə tɛnj njwè nəmòk nè wo à dzə yi ngà yi lohòlis.

² Ngàa fàak Jisòs ànə ye ngà' nə fana wo to Jisòs də, <<Cicà>>, nə fek nà' də, <<Anə gù bʉp wɛ'ndà njkuɲ lis njwè nè'e loho nɛ? A gù bʉp ma ye kè tè' ye kè yi bə tu ye ɛ?>>

³ Jisòs nə duk fa wo də, <<Yiya ènə ka bùu bʉp nè njwè mòk a gù yi yɛnj. Lis njwè ènə à loho vɛ'nə də ya ngà bwiɲ ye njəanj sè Nwi mù ni' njwè ènə.>>

⁴ Vesùwènj gù tɔnj fàak njwè nè yi tum mù nə ngà cu tse' ntòmarenj. Ndzəm sə vəò, nà'a sɛnj-na fana, njwè kà yumok mok gù to.

⁵ Mvə'nə mù cu tse' sənə nzenjgònj nə fana mù marenj bohònzɛnjgònj nè mù.>>

⁶ Yi ànə cɛp wɛs vɛ'nə fana yi te gesə nte sə nze, nə tɔp ncək mvwe' sè yi te nte sə bə ndubo. Yi jwɛnj jənj ncàak sə, nə yok gesə fa ngà' nè jì lis nè mʉlisə.

⁷ Yi ànə yok wɛs fana yi duk fa nà' də, <<Dù lo sə mvwe' ndzəp Silòm, nə kə kwak si ca.>> (Lij sè də Silòm yà'sə də Tumse.) Anə gwej ngà' nə lo kə kwak si ye sə ca anə. Yi à kwak, nə bwi foho və ngà lis mùhu yi lanj, yi sə ye mok bum.

⁸ Bùu sè wo cu kʉəp mvwe' sè yi cugə bə bùu sè wo ri yi də yi lænjgə bum bùusə yi jì lis wènj à yə yi, nə mərə vɛ'e wù kà fù'. Wo duk də, <<Hàva', nè'e ka ngà' nè yi cuɲ mègù mvwe' mò'fis, nə sə lænj bum bohòbwiɲ nə yɛnj ɛ?>>

⁹ Bùu mok wènj də, <<Ŋ, a yi;>> mok də, <<Hai' ka yi yɛnj. A njwè nəmòk nè yi səsə

* 8:58 8:58 Lij sè də <<Mù nə>> yé'sə lij sè Nwi à tsə' Musi də a lij ye (Tanj Esodò3:14).

nà' səsə.>> Wo à sə duhu ve'nə fana ngà' nà cep ye sà'. Yi duk də, <<Mù ka sə səsə, mègù mù nè.>>

¹⁰ Wo fek yi də, <<Wù gù va ñkuñ lis yo muhu ε?>>

¹¹ Yi də, <<Ñwè nè wo togè yi də Jisòs nà'a mùk fa mù yà' yi. Yi top ncàk, nè yok fa mù yà' fo', nè duk mù də mù kə kwak si am sə sə mvwe' ndzəp Silòm. Mù lo, nè kə kwak si sə ca fana lis am sə muhu.>>

¹² Wo fek yi səmok də, <<Ñwè ànə fò?>> Yi də, <<Mù ka riñ.>>

Bùu Faràsi Bə Ngà' Nə Jisòs A Mùk Fa Yi Lis Nə

¹³ Anə geñ wo ko jəñ ngà' nè wo mùk fa yi lis nè, nè jəñ lo yi bohòbùu Faràsi wèñ.

¹⁴ Yu səmoók də, nùmbu nè Jisòs ànə top ncàk, nè muk fa ngà' ànə lis bə zeñ nè à ye nùmbu dzə.

¹⁵ Bùu Faràsi sə wèñ fek ngà' nè yàwo sà' də nà' gù va ñkuñ lis nà' muhu ε? Ngà' nè də, <<Yi yok fa mù lis sə bə ncàk. Mù lo, nè kə kwak si fana lis am sə muhu.>>

¹⁶ Bùu Faràsi mok wèñ duk də, <<Ñwè nè yi gù nsàp yu ènə, ka yi Nwi tumsə, bwèrè yi kà nsàp fàk nè ngòkə gəñsə ñwè nùmbu dzə ènə gù; bùusə lùk sə kà ve'nə dzəm.>> Bòp bù ma mòk duk yàwo də, <<Ñwè ènə ye-a ngà' gù bup bwèrè yi gu to nsàp manğəñgəñ ènə ngà' ye va?>> Anə ye ve'nə, bùu sə wèñ ga'a mok bəp ba.

¹⁷ Wo fek ñwè nè yi mùhu lis nè də, <<Wo mùk lis-e sè yò, wù tsərə yòbə ñwè nè yi mùk fa wu lis ànə da?>> Yi duk də, <<Mù ri yàm də ñwè ànə, yi ngà' tsə' bum Nwi.>>

¹⁸ Bùu Jus yè'sə wèñ à ka də ñwè ènə ànə ye to mantombi ngà' jì lis dzəm. Fana wo kə to və ma bə t'è'è ngà' nè.

¹⁹ Ma bə t'è' ye nè à kə dzèen fana wo fek yà' də, <<Nè'e mo àwèñ à? A zinə də mvə'nə wèñ à dzə yi, yi kà bum yəgə à? Ye də yà' mùhu ngà'a va?>>

²⁰ Tè' bə ma nè duk də, <<Vès ri də nè'e mo àvès. Vès ri sà' də mvə'nə vès à dzə yi, yi kà yumok yəgə.>>

²¹ Megu də vès ka ngà'a mvə'nə yi gù ñkuñ nè sə yəð nè bum yè'e riñ. Vès ka ñwè nè yi mùk fa yi lis sə sà' riñ. Yi ñwè riñsə, aco wèñ fek yi, yi cep bə cùu ye yi.>>

²² Ma bə t'è' ye nè à duk ve'nə bùusə wo à sə wəp ñkwàha bùu Jus wèñ. Busè ànə ye ngà' bùu Jus sə wèñ a cèp tes lañ də a ye-a ngà' ñwè nəmòk cèp fis jəja də Jisòos Ñkum ngà' gəm bwiñ nè fana wo bə' fis gesə ngəñgəñ màmvwè' ndap piriya àwo nè.

²³ Nà'a njo nè t'è' ye wèñ à duk də, <<Yi ñwè nè yi gu lañ, fek yi, yi cep bə cùu ye>> nè.

²⁴ Anə geñ wo to və ngà' nè səmok, ngà'a nè kè' ba. Wo fek yi də, <<Kuksə Nwi, nè cep zinə yò. Vès ri yàvès də ñwè nè wù də yi mùk fa wu lis ànə, yi ngà' gù bup.>>

²⁵ Yi duk fa yà' də, <<Kè yi ngà' gù bup è, mù ka yàm riñ. Mù ri mègù yàm yu nè mò'fis duk də, mù ànə ye to mantombi ngà' lohòlis fana ngà'a nè'e, mù sə yə yu am mok bum.>>

²⁶ Wo fek mali yi sè' ñkuñ də, <<Yi gù fa wu lis sə va ñkuñ yà' muhu ε?>>

²⁷ Yi duk fa yà' də, <<Mù tsə' wèñ mvə'nə yi gù nè fa' lañ, wèñ beñ ngòdzəm. Wèñ də mù sə tsoho fa mali wèñ səmok bùu yà? Kàmòk wèenə nè sə lap sà' mandzə ngòbùuñ bwe ye wèñ àlè'>>

²⁸ Yi ànə duk wo ve'nə fana wo yak yi də, <<Nyàm, wu mo ngà' fàk ye wù, vès yàvès bwe fàak Musi.>>

²⁹ Vès ri də Nwi ànə cep yuk bə Musi, vès ka mvwe' sə ñkwa'kù ànə tesə vè ye yà'sə riñ.>>

³⁰ Ngà' nè lis mùhu nè à yuk ve'nə yi də, <<Kwè' fonguri! Co ñwè muk fa mù lis ve'e, wèñ duk də wèñ ka mvwe' sè yi tesə vè wè riñ ε?>>

³¹ Vesùwèñ ri də kaco Nwi fa nàan ye bohòñwè nè yi ngà' gù bup yeñ. Yi fa mègù nàan ye bohòbùu sə wo kùksəgə yi, nè sə gu yi kwa wèñ.

³² Nzenğòñ nè à yè yèe, ñwè ka də wo à dzə ñwè nəmòk ngà' yi sə kà bum ye fana ñwè nəmòk kə muk fa yi lis yuk yuk.

³³ Yà' nòjəja də ñwè ènə tesə vè bohòNwi. Anə ka-a ve'nə yeñ bwèrè yi gu to nsàp yu nè yi gù ènə ngà' yi yè va ñkuñ? >>

³⁴ Bùu sə wèñ də, <<Kàcò, wùu mo nè wo à dzə wu sənə bup wà, wù sə duk də wu yə'rə ves yumok kènə.>> Fana wo bə' fis gesə yi màmvwè' ndap piriya àwo nè.

Bùu Sə Wo Bèñ-a Cèp Nwi, Ye Də Wo Ngà'a Jì Lis

³⁵ Anə geñ Jisòs yuk də wo bə' fis nà' màmvwè' ndap piriya àwo nè lañ. Yi lap kè'cà nà' tətè yi kə tseñ nà', nè fek nà' də, <<Wù dzəm bohòyi Mo Ñwè à?>>

³⁶ Ngà' nè duk də, <<Tà, Mo Ñwè nè yè'sə ndà ya mù dzəm bohòyi ε.>>

³⁷ Jisòs duk fa fəsə yi də, <<Wù yə yi lañ. Wù sə cèp yè'sə sè' wənə.>>

³⁸ Yi à yuk mvə'nə Jisòs duk ve'nə fana yi duk də, <<Tà, mù dzəm bohòwù.>> Yi à duk ve'nə, nè təəñ sə nze kə mantombii Jisòs anə bə tumfəə.

³⁹ Jisòs nè cep də, <<Mù à vè sə nzenğòñ feñ ngòsak gəpsə bùu sə wo dzəm bohòNwi bə sə wo ka bohòyi dzəm. Mù à vè ngògù bùu sə wo ləlohòlis wèenə

ye bum, nə gu sè wo tsəm də wo sə yə bum wəŋ loho lis.>>

40 Bùu Faràsi mok wəŋ sè wo à ye fo' ànə yuk ncèp ènə fana wo fek Jisòs nə də, <<Ye də wù sè duk yè'e də vées ləlohòlis à?>>

41 Jisòs duk fəsə fa wo də, <<Anə ye-a də wəŋ ləlohòlis bwère də wəŋ ka nzak tse'. Wəŋ nə sə duk nə də lis awèŋ cu fo', də wəŋ sə yə bum bə zeŋ fana ye də wəŋ cu bə nzak mu tuhù wəŋ.

10

Ganakù' Nə Bəboŋ Nə

1 <<Mù sə tsə' wəŋ zìnə nə nà'a ŋkəm ncèp də, a ye-a ŋga ŋwə dzəm ŋgòni məmvw'e' ŋka' nsùŋgaŋ, yi me'rə nonəsə ncùu sə, nə kə kok ca mvw'e' sè zok fana ye də ŋgəŋgəŋ ŋgà yə.

2 Nwə nə yi ni ye mvw'e' ncùu ŋka' sə, yi ganakù' nə yi.

3 Nwə nə yi sə sòŋka' sə nə muk fa ŋwə ànə ncùu ŋka' sə. Nsùŋgaŋ sè ye sə riŋ ŋgi ye mvə'nə yi sə to yà' bə liŋ fana yà' sə yuŋ lo yi mvw'e' sè yi sə lòo.

4 Yi fis və wes yà' sə mbiŋ fana yi to mantombi, nsùŋgaŋ sə yuŋ yi bùusə wo ri ŋgi ye nə.

5 Kaco wo yuŋ lo ŋwə nə yi ŋkəŋŋ yeŋ. Wo nə caŋ nsàp ŋwə ànə caa bùusə wo ka ŋgi ye nə riŋ.>>

6 Jisòs ànə mak fa wo gbə' ènə fana wo kà bə zeŋ rɛɛŋ lok.

7 Anə geŋ fana Jisòs nə duk fa wo də, <<Mù sə tsə' wəŋ zìnə nə nà'a ŋkəm ncèp duk də mu yè'e ncùu ŋka' nsùŋgaŋ sè.

8 Bùu mok sè wo à vè to mantombii mù yà'a pwe'fo' ŋgàa yè wəŋ, nsùŋgaŋ sə wəŋ kà wo sè yuk təp.

9 Mù ncùu sə mù. Nwə nə yi ni cà-a bohòmà fana ŋgəŋgəŋ kà ŋgə' mok yə. Yi nə sə nikok, nə sə tesə mvə'nə yi dzəm. Yi nə ye ŋgaŋ co yi zə, nə zə, nə ze'.

10 Ngà yəə vəgə ye ŋgòyəə, nə zə, nə ye ŋgògù bəpsə bəpsə. Bohòmà yàm, mù a vè də ya bwiŋ tse' lùŋ, də ya wo tse' lùŋ ènə nduk nə nduk.

11 <<Mù ganakù' nə bəboŋ nə. A ye-a də ŋwèe ganakù' nə bəboŋ fana yi nə dzəm də yi kpə mu tuhù nsùŋgaŋ ye sè.

12 Nwə nə yi sə fàk ye də ya wo lak yi mbàm, yi ka ganakù' nə yi yeŋ, nə kà ŋgà nsùŋgaŋ sè sè' ye fana yi sə fàk mègù ye mbàam ye. Nsàp ŋwə ànə yə-a ŋga nàm nə bəp sə vəə, yi so bo bə caŋ, nə me'rə tes nsùŋgaŋ sə fo'. Nàm nə bəp nə nə ko zə nsùŋgaŋ mok, nə be' samsə mok.

13 Nwə nə wo sə lək yi ye mbàm ènə ca ve'nə bùusə ka yi bə nsùŋgaŋ sè yaan, yà' ka sè ye ndzə bohòyi yeŋ.

14 Mù ganakù' nə bəboŋ nə. Mù ri nsùŋgaŋ am, wo riŋ mu yàwo sè'.

15 Yà' mègù co mvə'nə Tè' am ri mu, mù riŋ yi sè'. Mù yàm yəyərə ŋgòkpə mu tuhù nsùŋgaŋ sè wəŋ.

16 Mù tse' nsùŋgaŋ am mok sè wo ka bə bəp nè'e mvw'e' mò'fis cum. A bəboŋ də mu jəŋ benə və tsoŋ wo mvw'e' mò'fis. Wo nə yuk ŋgi àm fana wo benə mvw'e' mò'fis, nə tse' sè' ganakù' nə mò'fis.

17 <<Tè' am dzəm mu bùusə mù sə dzəm də yòŋsə àm nə lo gesə ntəŋ ya a kə ləsə nùu, mu tse' fe'lə nà' səmok.

18 Ka də ŋwə nəmòk sə fəp jə nà' ndzə bohòmà anə bə ŋəŋ yeŋ. Mù me'rə nà' mù bə bo am. Mù tse' ŋàaŋ sè co mù fis me'rə yòŋsə àm nə, nə tse' ŋàaŋ sè aco mu te' lokoksə fe'lə nà' sè'. Tè' am nə a fa ŋəŋ yi də mu gu ve'nə.>>

19 Yi ànə cep ve'nə fana bùu Jus wəŋ sè wo à yuk ncèp ènə wəŋ à gə'a bəp ba.

20 Bəp ma mòk à sə duk də, <<Ŋgà' ànə ŋgà ŋaŋ, yi tse' yòŋsə ze' ndzə ni'i yi. Vesùwəŋ sə yu'rə yiskok bohòyi yè'sə yà? >>

21 Bùu mok sə duk yàwo də, <<A ye-a ŋga ŋwə tse' yòŋsə ze' ndzə ni'i yi, kaco yi cep to nsàap bum sè ŋwə nè'e sə cèp yè'e le yeŋ. Aco yòŋsə maze' muk to fa bwiŋ lis yè'sə va?>>

Bwiŋ Bèŋ Jisòs Njo Nə Yi Də Yi Mo Nwi

22 Mvək ànə dzeŋ nə ŋgògù ŋkà'a sè bùu Jus wèeŋ togə yà' də Hànukà*. Anə ye mvək mbəŋ.

23 Mvək ànə à ye nùmbu mòk ŋga Jisòs sə ghi ke'cà sə mandap Nwi nə ghaŋ nə. Wo à sə to məmvw'e' nə yi à sə ghi fo' nə də, <<Mbandap nə Sòlomù.>>

24 Bùu Jus wəŋ ànə kə maŋ fo' sè'. Wo fek yi də, <<Wù dzəm də vées cum mam kəko' vəm ve'nə tətè kə dzeŋ sè ŋkuŋ e? A ye-a də wo Nkum ŋgà gəm bwiŋ nə, wù tsok rəŋsə fa-a ves le.>>

25 Jisòs duk fa wo də, <<Mù a tsə' wəŋ laŋ, megu də wəŋ kà mu dzəm fa. Fàak sè mù sə gù yà' bə liŋ Tè' am sè, sə nitsə' fa wəŋ nsàp ŋwə nə mù cu nə sè'.

26 Bə yà'sə pwe', wəŋ sə kà mu də mu Nkum nə dzəm fa bùusə wəŋ ka nsùŋgaŋ am yeŋ.

27 Nsùŋgaŋ sè yàm ri ŋgi àm. Mù riŋ wo sè', fana wo sə be' və mu.

28 Wo be' vè mu ve'nə, mù fa wo lùŋ nə nà'a nə kà mè yuk. Wo nə kà sè kpə yuk. Kaco ŋwə nəmòk fep fis to wo ndzə bohòmà anə sè' yeŋ.

* 10:22 10:22 A ye ŋkà'a sè wo à sə tsərə mvə'nə wo à rəŋsə fəsə ndap Nwi nə ghaŋ nə bùusə ŋkum bù lakmvum wəŋ mòk ànə gu bəpsə nà' mvə'nə yi à suə ŋgùnaŋ mbwa.

²⁹ Tè' am nè yi a fa ya' ndzə bohòmù nè, yi yam càsə ndaanwè pwe' yi. Ye də kaco ɲwè nəmòk fep fis to wo ndzə bohòTè' am nè yenj.

³⁰ A ve'nə bùusè mù, ves Tè' am nè, vès mègù mò'fis.>>

³¹ Bù ɲkwàha bùu Jus wèŋ sə à yuk mvè'nè yi cèp ve'nə fana wo te' lis sèmok də wo təm zə yi fo'.

³² Jisòs a yə ve'nə, yi duk fa wo də, <<Wèŋ a yə fàak sè bəboŋ sè mù a gù ya' bə liŋ Tè' am laŋ. Bum sè mù a gù ya'sə pwe', nè nà'a bup nè wèŋ sè də wèeŋ təm zə mù bùu zeŋ nè ye'e nè fò?>>

³³ Bùu sə wèŋ də, <<Vès sə kà wu bùu bum sè bəboŋ sè wù a gùu təm zə. Vès də vèes zə wu ɲjo nè wù sè gù bupsə liŋ Nwi. Wù mègù ɲwè nè ɲwè wà, wù sè lap də wu gù ni' yòdè wu Nwi bùu ya?>>

³⁴ Jisòs duk fa wo də, <<Wo à còm nõŋsə ya' ndzənə ɲwàk lùuk awèŋ də, <Mùu Nwi, mù duk də wèeŋ nwi wèŋ.>

³⁵ Vesùwèŋ ri sè' də ɲwàk Nwi nè nà'a zinə, nà'a kà kupsəgè. Ye də a ye-a ɲga Nwi duk də bùu sè wo yuk ncèp ye nè wèŋ sè' co yi,

³⁶ ɲjo nè mù duk yàm də mùu mo Nwi, wèŋ sè də mù gù bupsə liŋ Nwi nè bùu ya? Mù nè Tè' am nè a cok nõŋsə mù, nè tumsə vesə sə nzeŋgòŋ fəŋ nè.

³⁷ A ye-a də mù sè kà nsàap fàak Tè' am sə gù, wèŋ kà mù dzəm fa anə ntèŋ.

³⁸ A ye-a ɲga wèŋ yə də mù sè gù fàak sè Tè' am sə fana ye də wèeŋ sè dzəm bohòmù bùu fàak sə, ɲga wèŋ sè dzèeŋ-a yusè mù sè cèep sə na. Yà'a ye ve'nə fana wèŋ reeŋ də Tè' nè bə Mo ye nè mò'fis, Mo nè ye bwi bə Tè' nè sè' mò'fis.>>

³⁹ Bùu sə wèŋ lap də wo ko yi fana Jisòs swe'ɛ tesə ndzə bohòwo wà.

⁴⁰ Anə geŋ Jisòs bwi foho lo, nè kə to fe'lə ndzəp Jòridaŋ. Yi lo, nè kə cum mvwe' sè Jon à sè bəptəsə to bwiŋ fo' ya'a.

⁴¹ Bwiŋ à kə tsèŋ yi fo' ve'ɛ wuriŋ. Bùu sə wèŋ sè duhu də, <<Jon à ka maŋgəŋgəŋ mòk co nà' gù ves a tsəm də a tumsə və yi Nwi gə yuk. Məgu kə də bum sè yi Jon nè à cèp ya' bə liŋ ɲwè nè'e pwe'fo' a bùuŋ və zinə laŋ.>>

⁴² Anə geŋ bwiŋ dzəm bohòJisòs fa'nə ɲkàunntèŋ.

11

Jisòs Tse' Naaŋ Sə NgòLòkoksə Nwè Mvwe' Kpu

¹ Nwè nəmòk à ye mvwe' lak Betani nè liŋ ye à ye də Lasorò. A ye nùmbu mòk yiyaj ko yi. A ye ɲga yi tse' ɲjè'ɛ ye ba. Liŋ awo à ye də Matà bə Mèri. Njè'ɛ ye sə à sè cugè sè' mvwe' lak Betani anə.

² Mèri nè moma ye Lasorò sə ya ènə, a yi nè yi à yok Tà Jisòs bə lāminda, nè sə yisə fa nà' kù bə nùemtu ye nà'a.

³ Bùsə Lasorò sə ya fana Mèri bə Matà tirə gesə lo Jisòs də, <<Tà, ɲge' ntum yòLasorònyoya nè bup.>>

⁴ Jisòs nè ànə yuk ntirè ènə fana yi duk də, <<Yiya ènə nè kà bə kpù kè lè. Yiya ènə və də ya bwiŋ nè ye ɲaaŋ Nwi bə zeŋ fana nè ye ɲaaŋ Mo Nwi nè sè' bə zeŋ.>>

⁵ Jisòs à dzəm Matà bə moma ye Mèri, nè ye Lasoròsè'.

⁶ Mvè'nè yi à yuk ntirè nè də Lasorònyoyaj fana yi cum mam mali mvwe' sè yi à ye sə munə nùumbu ba sè ɲkuŋ.

⁷ Nùumbu sè ba sə à càa fana yi duk fa ɲgàa fàak ye sə wèŋ də, <<Vesùwèeŋ bwi foho lo fe'lə mvwe' nze Jùdiya sèmok.>>

⁸ Ngàa fàak ye sə wèŋ mərə. Wo də, <<A ndòmòk kènə Cica, bùu Jus wèŋ a də wo təm zə wu fa'nə bə lis, wù də a bwi foho lo fo' sè ɲkuŋ ɲgòláp ya?>>

⁹ Jisòs duk də, <<Tsok reŋgè nè zəzòŋ haan nùm kə ca co. Nwè nè yi gi-a ɲga cu li ntòmarenj, yi nè kà nduk gbù, bùusè marenj nè sə nzeŋgòŋ nè nà'a bohòyi yo.

¹⁰ Nwè nè yi gi ye ndzəmə fana yi nè gbù bùusè yi kà marenj tse'.>>

¹¹ Yi ànə cep wes ve'nə fana yi naan gesə fe'lə mòk sè' də, <<Nge' àvès Lasoròsə dzəm lo. Mù nè geŋ fo' ɲgòyèmse' yi.>>

¹² Ngàa fàak ye sə wèŋ duk də, <<Tà, a ye-a də lo ko yi laŋ, ye də yiya ye nè nè me.>>

¹³ Wo à sè duk ve'nə ɲga wo sè tsəm yàwo ɲgwàaŋ də Jisòs də Lasoròsə dzəm lo nè bwiŋ dzəmgè nà'a. Kàmfiŋ Jisòs duk ye'e də Lasoròkpù ciŋ nè ciŋ.

¹⁴ Anə geŋ Jisòs tsok reŋsə fa wo mok jəja də, <<Lasoròkpù laŋ.>>

¹⁵ Yi duk fe'lə sè' də, <<Mù sè kwa də mù a ka fo' ye bùusè bum ye'sə reŋsi bohòwèŋ bùusè ya'a nè gù weŋ ɲgònaaŋ tu bohòmù.>> Fana yi duk ləsə də, <<Wèeŋ lokok, a lo kə ye yi.>>

¹⁶ Tomos nè wo à sè togè yi də, <<Mofes>>, nè yi sè' mo fàk Jisòs nè duk fa mok sə wèŋ də, <<Wèeŋ ca, a be' lo yi ya a kə kpù vesi wèŋ bəbe'.>>

¹⁷ Jisòs à kə dzèŋ Betani anə fana wo tsok yi də a ntinə nùumbu kwè mvè'nè wo a tuuŋ Lasorò.

¹⁸⁻¹⁹ Bùu Jus wèŋ à ye'e Jòrosalèm, nè və Betani anə ve'ɛ ɲkàunntèŋ ɲgòkə cèpsə Matà bə Mèri kpù moma awo nè. Ngòyè'e Jòrosalèm, nè lo Betani ka səsap yenj. Yà' mègù co kilometà te' ve'ɛ.

²⁰ Matà à yuk də Jisòs sə vəə fana yi tesə, nè kə tseŋ nà' mandzə. Mèri à cu mam ye mù nda'.

21 Matà ànə ye Jisòs fana yi duk fa nà' də, <<Tà, a ye-a də wù a ye-a fən, də bwèrə moma am a ka kpɛ.

22 Fana mù rì sè' də, a mègù-a sè nga'a nè'e aco Nwii nè fa wu yusè wù fek yi yà' pwe'fo':>>

23 Jisòs duk fa nà' də, <<Moma yo Lasoròo nè lokok mvwe' kpɛ sə.>>

24 Matà nè duk də, <<Mù rì də nùmbu nè nzenḡòḡ nè nè me nga ndàanḡwè pwe' sə lokok mvwe' kpɛ fana yi nè lokok ye sè sè':>>

25 Jisòs duk də, <<Mù ḡwè nè mù lókoksəḡè bwiḡ mvwe' kpɛ, nè ye də mù ḡḡḡè də bwiḡ cum ḡwəm sè' mù. ḡwè nè yi dzəm-a bohòmù, a ye-a sè də yi kpɛ laḡ fana yi nè cum mali fo' ḡwəm.

26 ḡwè nè yi cu-a ḡwəm, nè dzəm bohòmù fana ḡḡḡḡaan nè kà kpɛ yuk. Wù dzəm laḡ də ncèp ènə zinə à?>>

27 Yi duk fa Jisòs nè də, <<A zinə Tà. Mù dzəm laḡ də wu ḡkum ḡḡà ḡəm bwiḡ nè ye Mo Nwi, nè Nwi à duk də yi nè tum vèsə sə nzenḡòḡ nè.>>

28 Matà nè ànə cep wes ve'nə fana yi lo, nè kə to moma ye Mèri. Yi larə fa Mèri nè də, <<Cicà vè laḡ, yi sə to wu.>>

29 Mèri ànə yuk ve'nə fana yi kurə lokok nənək, nè kə tseḡ Jisòs nè.

30 Anə ye yà'sə ḡḡa Jisòs ka mù ntòlak anə ntòkə nì. Yi à cu ntòm mvwe' sè Matà anə kə tseḡ yi sə.

31 Bùu Jus sè bə yà'wèḡ à cu mù nda'à, sè wo à vè ḡḡòcèpsə wo kpɛ sə à yə mvè'nə Mèri à kurə tesə fana wo yunḡ yi. Wo à be' lóyì bùusè wo à sə tsəm də kàmòk yi sə lḡḡḡòkə wa mvwe' sèe Lasoròsə.

32 Mèri nè à ló, nè kə dzeḡ mvwe' sè Jisòs cu sə. Yi à yə Jisòs nè fana yi ḡbɛ tseḡ sə ḡḡu kùu nà' anə sə nze, nè sə cep də, <<Tà, wù anə ye-a fəḡ bwèrə moma am a ka kpɛ.>>

33 Jisòs ye mvè'nə Mèri sə wa. Bùu mok sè wo à ye fo' bə Mèri nè wèḡ sə waḡ ke' sè' ḡḡùḡ fana ntəm bɛp yi ve'è wùriḡ co wù kà fù'.

34 Yi fek yà' də, <<Wèḡ a tuuḡ yi ma fo? >> Wo duk də, <<Tà, vèə kə ja'a yòo mvwe' sə è.>>

35 Jisòs waḡ.

36 Bùu sè wo à ye fo' sə wèḡ à yə ve'nə fana wo duk də, <<Wèḡ ja'a na yàwèḡ mvè'nə yi a dzəm Lasorònə è.>>

37 Bòp bù mòk sə duk yàwo də, <<Nè'e ka yi nè yi a mùk fa ḡḡà' nà'a lis nè yeḡ à? Anə ye co yi kà də Lasorònə kà kpɛ ḡù à?>>

38 Ntəm à bɛp mali Jisòs nè wùriḡ səmòk fana yi lo mvwe' sè wo a tuuḡ Lasoròsə. Sèe sə à ye co mvòk, wo jəḡ lis, nè dzərə lok ncùu sə bə zeḡ.

39 A wès fo' Jisòs duk fa wo də, <<Wèḡ dzərə fis gesə lis ànə fo'.>> Matà nè yi ḡḡ'è Lasorònə yi a kpɛ nè duk də, <<Anə rəm nè bɛp Tà. Wù rì də a ntinə nùmbu kwè mvè'nə wo a tuuḡ yi.>>

40 Jisòs duk fa yi də, <<Mù anə tsok fa wu fa' də wu dzəm-a bohòmù, wù ye ḡaan Nwi bə lis àlaa.>>

41 Wo dzərə fis lis nè. Jisòs bùuḡ kək gesə lo mùbu, nè duk də, <<Mù kwasə wu Tè', bùusè wù yuk mù laḡ.

42 Mù rì sè' də wu yukḡè mù ḡhà nè fòlòḡ. Megu də mù sə cèp nè ḡḡa'a nè'e ḡjo tu bùu sè wo tərə yè'e, də ya wo dzəm zinə də wù a tum wè mù tsenə anə wù.>>

43 Yi ànə cep wes me ve'nə fana yi cep fe'lə mok bə ḡḡḡ də, <<Lasorò, lókòk tesə və.>>

44 Lasorònə yi à kpɛ nè lokok tesə və sè ḡhà ànə. A ye ḡḡa wo kì bo ye bə kùu ye wèḡ bə cək. Wo à kì lok si ye bə cək sè'. Jisòs nè duk fa bùu sè wo ye fo' sə wèḡ də, <<Wèḡ fiḡ me'rə yi lo.>>

Wo To Làm Mútùhù Jisòs

(Mat. 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 Bùu sè wo à be' lòMèri sə pwe'fo' à ye bum sè Jisòs à ḡə sə fana bwiḡ ḡkàunḡ dzəm bohòJisòs nè.

46 Anə ḡeḡ bùu mok wèḡ ye'e jəḡ fo', nè kə tseḡ bùu Faràsi wèḡ, nè tsoho fa yà' bum sè Jisòs ḡùu sə laaḡ.

47 Wo à yuk yà' fana bùu Faràsi sə bə ḡḡaa fa satikà' sè ḡhaḡ wèḡ to benə bù ḡkwàha bùu Jus sə fo', bə yà'wèḡ kə cum yiskok kaḡsuru. Wo à kə cu fana wo duk də, <<Vesùwèḡ nè ḡu va? Bùsè wèḡ rì də ḡḡà' ànə sə ḡùhu bum maḡḡeḡḡeḡ ve'è wùriḡ.

48 A ye-a ḡḡa a mè'rə yi də yi sə ḡu mali ve'nə fana anə kà tètè ye ḡḡa bwiḡ pwe'fo' bùuḡ dzəm wes bohòyi də yi ḡkum ḡḡà ḡəm bwiḡ nè zinə laḡ. A kə ye-a ve'nə fana a riḡ də ḡḡo' kə tseḡ ves laḡ bùusè bùu lak Rumà wèḡ nè vè kə kuəmsə mak ndap Nwi àvès nè, nè bɛpsə lak avès sə sè'.>>

49 ḡwè nəmòk à ye fo' nè liḡ ye à ye də Kayofàs. Yi ànə ye ḡkum ḡḡà fa satikà' ḡhà ànə yi. Yi à lókòk ye, nè cep də, <<Bùu am, wèḡ ka yusè yà' cu sə tsətsə'rè fəḡ riḡ!

50 A ye-a bə ḡkərè nè ḡḡawèḡ, wèḡ tsəm də ka bəbòḡ də ḡwè nè mò'fis kpɛ le yi nè nonḡsə bwiḡ pwe' tsəm à? Kè bḡḡhak weḡ yàwèḡ də wo zə wes lak àvès sə pwe' è?>>

51 Bum sè yi à cèp ye'sə, yi à ka yà' yi tsərə kok, à ye ḡḡa yà' à vè mù cùhu yi anə bohòNwi, yi sə cep, nè kà sə ri. Yè'sə ànə sə ye ve'nə ḡḡa Kayofàs cu ḡkum ḡḡaa fa satikà' bə mvèk ànə yi. Yi à tsə' bwiḡ yà'sə yumok sè yà'a nè ye ntsə'mòk. Yusè də Jisòs nè kpɛ mù tuhù bùu Jus wèḡ pwe'.

⁵² Yi nè kà bùu tu bùu Jus wènj woòwo kpu mègù. Yi nè kpu bùu tu bwe Nwi sè wo cu lòma nè fòpwe', dè ya yi jənj bene vè yà' mvwe' mò'fis.

⁵³ Ncèp Kayofàs ènə à gù fana ye jənj nùmbu ànə, bù nkàhá bùu Jus wènj sè lap mandzè ngòzə Jisòs.

⁵⁴ Anə ye ve'nə, Jisòs kà mvwe' nze Jùdiyà anə mok jəja sè gi fe'lə. Yi à mè'rə fa'nə, nè lo mvwe' lak mok sè wo to fo' dè Efèrèm. Lak yè'sə fo' ngəà fana Jisòs bə ngàa faak ye wènj sè cum mok fo'.

⁵⁵ Bum yè'sə à ye nga mvək nkàhá Pasobà bùu Jus wènj à sè kəp vəə. Bùu Jus sè wènj sè kpənj tesə mvwe' buhu lak awo, nè sè kok lo Jòrosalèm anə. Wo à sè lɔngòkə gù rɛnsə ni' awo mvə'nə wo gəgəə nkun nkàhá sè kə dzenj.

⁵⁶ A ye yè'sə nga wo à sè lap Jisòs guguj. Wo à kə kùrə mvmvwe' ndap Nwi nè ghanj nè fana wo sè mərə dè, <<Wènj yə va? Sə yənj co yi nè kà mvwe' nkàk ènə vè kènə da?>>

⁵⁷ Mvək ànə à ye nga ngàa fa satikà' sè ghanj bə bùu Faràsì wènj à fa njən lanj dè a ye-a nga njwə nəmòk riŋ mvwe' sè Jisòs cu, nà' kə tsok ya wo kə ko nà' fo'.

12

Wo Yo' Fa Jisòs Kù

Bə Lámindà Mvwe' Lak Betani

(Mat. 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ A bwehe cu mègù mok nùmbu ntɔŋfu ya nkàhá Pasobà sè kərə fana Jisòs ye'e lo fe'lə mvwe' lak Betani sè mok, sè a fo' lak Lasorònə Jisòs à lòkoksə yi mvwe' kpu nè.

² A kə dzənj fo' fana wo gu fa Jisòs bə ngàa faak ye wènj dinà. Matà à ye fo', nè sè casə zuzuu sə. Lasoròà ye sè' mòk nè bə Jisòs wènj à zə fo' bəbè' bə bùu mok wènj sè'.

³ Mvə'nə wo ànə sə zə fana Mèri wehe və ye sè'. Yi à tse' vè bə lámindà mok sè yà'a rəm bənsəgə ve'e wùriŋ. Wo à gù nsəp lámindà anə bə nsəp nzaamnganj mòk nè wo togə nà' dè, <<Nad.>> Yi à tse' vè yà' co botòròmò'fis ve'e nga yà' gu nteŋ ve'e sè' wùriŋ. Yi jənj yà', nè fe' fa Jisòs mu kùhu, nè sè yisə kùu nà' sə bə nàəmtu ye. Ndap nè pwe' à rəm sàanj tə mègù mok lámindàa sə.

⁴ Anə geŋ mo fàk Jisòs mòk nè liŋ yee Judàs Iskarəyà, sè yi nè yi nè seŋ Jisòs nè à duk dè,

⁵ <<Kàcò, lámindàa yè'sə co bàam mbàm te'. Anə boŋ ghak co wo seŋ yà', nè fa ngàa jŋj wènj mbàam sə.>>

⁶ Yi ànə cep yè'sə, ka dè bùusə dè yi tse' ntum nè bəboŋ bohòngàa jŋj wènj yeŋ. A ye bùusə yi ngà yə. Yi à sè lòksəgə mbàam awo yi fana yi sè yə fis zə swihì mok ca.

⁷ Jisòs duk ye dè, <<Wènj mè'rə yi. Yi nòŋsə lámindàa yè'sə ngòyok fa mu bə mvək nè wo nè tuuj mu.

⁸ Wènj ngàa jŋj wènj nè sə yenə mali riŋ, riŋ, fana mu kə yàm vesùwènj nùmbu pwe' sè yiskok.>>

⁹ Bwìj à yuk dè Jisòs cu Betani fana bùu sè wo à kə benə Jòrosalèm sè wènj kpənj və fo'. Ka dè wo à vè mègù yè'sə dè wo dzəm ngòyə mègù Jisòs yeŋ. Wo à sè dzəm dè wo ye ja'a Lasorònə Jisòs à lòkoksə yi mvwe' kpu nè.

¹⁰ Mvə'nə yà' à ye ve'nə fana ngàa fa satikà' sè ghanj wènj sè lap mandzè dè wo zə Lasorònə.

¹¹ Wo dè wo zə yi bùusə bwìj à sè mè'rə ma njàwo, nè sè dzəm mok bohò Jisòs bùu tu Lasorònə.

Jisòs Ni Lak Jòrosalèm

Co Nkum

(Mat. 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Tsok à reŋ, bùu sè wo anə manj mvwe' lak Jòrosalèm, nga wo à vè mvwe' nkàk sè wènj yuk dè Jisòs sè vè sè' Jòrosalèm anə.

¹³ Fana wo gb'e' jənj manjəŋ, nè lo kə tseŋ yi mandzè. Wo sə yəm funj dè, <<Hòsanə; wènj ja'a njwə nè yi sè vè mənə liŋ Tà Nwì, Nwìi gu yi bəboŋ. Wènj ja'a nkum bùu Jus wènj, vesùwènj kuksə yi.>>

¹⁴ Yè'sə ànə sə ye nga Jisòs anə lap ye mvmndè' mòk, nè kok cum və yuye mbwa. Yà' à mègù mvə'nə wo à còm nòŋsə yà' ndzənə njwək Nwi dè, ¹⁵ <<Ntòlak Zayòŋ, wènj kə wəp. Nkum awèj sə vəə. Yi sè kok cu vè mənə mvmndè'.>>

¹⁶ Ghà nè bum ye'sə à sə ye sè lòon, ngàa faak ye sè wènj kə bə zənj sə reŋ lok. Yà' à kə reŋj mègù bohòwo ghà nè Jisòs à lòkok mvwe' kpu nè kə ye njwə nè ghanj nè. Yà'a mvək nè wo à tsərə fəsə dè wo à còm nòŋsə yà' ndzənə njwək Nwi dè bum ye'sə nè kə ye ve'nə fana yà' nè yeè nè sè' ve'nə anə.

¹⁷ Bùu sè wo à ye sə nze mvwe' sè Jisòs à lòkoksə Lasoròmvwe' kpu sè wènj à lò, nè sè tsoho lo fa ke' bwìj yusə wo a yə sə.

¹⁸ Nà'a njo nè bwìj à vè ngòkə tsəŋ Jisòs nè ve'e wùriŋ bùusə wo à yuk nsəp manjəngəŋj nè nà' à gùu nè.

¹⁹ Bùu Faràsì wènj à yə mvə'nə bwìj sè kpənj yù lò Jisòs nè fana wo dè, <<Vesùwènj sè casə mvək feŋj wà a ngàk, wènj ja'a-a yàwènj mvə'nə manjòŋj sə yù yi è.>>

Jisòs Tsə' Mvə'nə Yi Nə Kpu,

Nə Tse' Nəŋ Sə'

²⁰ Mvək nkàk ànə à ye, bù lakmvum mok wènj à vè Jòrosalèm ngòkə kùksə Nwi mbwa.

²¹ Bùu yè'sə wèŋ à kə tsəŋ ngà fàk Jisòs mòk nè wo to yi də Filip nà'a. Lak Filip nè à ye Bèsadà nè nà'a m̀vwè' nzenjgòn Galili. Wo duk fa nà' də, <<Tè'mòk, vès dzəm də vèes ye Jisòs ya vesi wèŋ taan gesə mwèe jo.>>

²² Filip à lò, nè kə tsok fa Andrù, fana bə nà' ye'e nga'a bwiŋ ba fo', nè kə tsok fa Jisòs nè.

²³ Jisòs à yè ngòtsòho fa wo də, <<Mvək nè kə dzèŋ laŋ nè Nwii nè niŋtsok fa bwiŋ də mùu mo ñwè, m̀ ñwè nè ghanj.

²⁴ M̀ sè tsə' wèŋ nè'e ñkèm ncèp duk də, A ye-a nga mvəm gombi ka sè nze co nà' kp̀ kp̀ noon, ye də nà'a nè cum mam megu mvəm nè mò'fis nè. Nè ye də a ye-a nga nà' nõn sè nze co nà' kp̀ laŋ, nè to fana nà'a nè tse' fe'lə mvəm mok ñkə̀ntən.

²⁵ Yusə də, ñwè nè yi dzəm-a yòŋsə ye, ye də yi nè bisə bə zen wà. Fana ñwè nè yi bèn-a yòŋsə ye sè nzenjgòn fèŋ fana ye də yi nè tse' mam yòŋsə ye nè fo' nè mvèsə.

²⁶ Ye də, ñwè nè yi dzəm-a ngògù fàak am fana yi yuŋ və m̀. M̀vwè' sè mù lörpwe', ngəŋgáan ñe ye fo' vesi. ñwè nè yi dzəm-a ngòyù nè m̀ də ya yi gù fàak am fana Tè' am nè yamsə yi, yi kuk.>>

²⁷ Jisòs à duk mok sə' də, <<Ntəm àm sè fa m̀ ngə' nga'a vè'e wùriŋ. Aco m̀ cèp yè'sə də yà? Aco m̀ duk fa Tè' am də yi yep fis ngə' nè nà'a nga'a m̀ tuhù mù ènə fo' à? Mègu nga'a kə də mù ànə və tsenə fèŋ ngòyə ngə' ènə.

²⁸ A bəboŋ co m̀ nè duk fa Tè' am nə də, <<Gù le yusə co yà'a nè gù də bwiŋ kuksə liŋ yo.>> Yi ànə duk vè'nə fana ŋi mòk cèp vesə m̀bu. Ŋi nè sè cèp də, <<M̀ a gù ya bwiŋ kuksə liŋ am sè laŋ, fana m̀ nè gù mali yà' sè mok.>>

²⁹ Bùu sè wo à mà tə fo' sè à yuk ŋi nè sə'. Mok duk də, m̀b̀ kùm yi. Mok duk yàwo də, hai', cèp bohòyi masinjà Nwi.

³⁰ Jisòs duk fa wo ye də, <<Ŋi nè wèŋ yuk ànə, nà' ka bùu tu am cèp, nà' cèp bùu tu awèŋ.

³¹ M̀vək kùrə nè wo nè sak nzenjgòn nè laŋ. M̀vək kùrə nè wo nè bwi' mak gesə ñwè nè yi ñkum sè nzenjgòn fèŋ yi nè sè' laŋ.

³² Bohòmà yàm, wo fis gesə m̀ mutsə fana m̀ soŋ və bwiŋ pwe'fo' bohòmà.>>

³³ Jisòs à cèp ncèp ènə ngònìtsə' fa bwiŋ nsàp kp̀ nè yi nè kp̀ nà' nè.

³⁴ Bùu sè wo à ye fo' wùriŋ sè wèŋ à duk fa yi də, <<Wo à còm nõŋsə yà' ndzənə ñwək lùuk avès də ñkum ngà gəm bwiŋ nè, yi nè cum mam nè mvèsə. Wù nè sè dũhù nè sè yòdə wo nè fis kok gesə mo ñwè mutsə, nga mo ñwè nè wù sè duk ènə ndà?>>

³⁵ Jisòs duk də, <<Mareŋ nè nè cum tse' wenə wèŋ mvək momjo wà. Ghà nè mareŋ nè cu wenə wèŋ ènə fana a bəboŋ də wèŋ gi soŋ lo mantombi ya ndzəm kà wèŋ kə ci'. Bəsə ñwè nè yi gígə ye sənə mandzəm kà m̀vwè' sè yi sè nèn lókù sè rigə.

³⁶ Wèŋ dzəm bohòmareŋ nè nga'a nè nà' cu tse' wenə wèŋ ènə, ya wèŋ ye bùu mareŋ nè wèŋ.>>

Jisòs ànə cèp wes ncèp ènə fana yi lo gesə yuye fo'.

³⁷ Yi ànə gù bum manjgəŋŋəŋ nga wo sè ye vè'e wùriŋ fana wo kà bohòyi anə sè dzəm mali.

³⁸ Bum yè'sə à kə ye mègù mvè'nə ngà tsòhòbum Nwi nè liŋ yee Izayà ànə cèp mantombi fa' yà'a. Yi ànə cèp də, <<Tà, ñwè nè mò'fis a dzəm fà' ncèp avès nè è?

Yà'a sə' də ñwè nè mò'fis ka ñaan yo sè sə' riŋ lok è?>>

³⁹ Bùu yà'sə wèŋ à ka bohòjisòs dzəm lok sə' mvè'nə Izayà nè ànə com sə' də,

⁴⁰ <<Nwi a lok lis awo sə, ya wo kà bum yə, nè gũŋsə wo tu sə', ya wo kà mareŋ ye.

Wo kà bum yè'sə reŋ, fana nè kà mùu Nwi də ya m̀ luŋsə wo yù və.>>

⁴¹ Izayà nè à sè cèp yè'sə nga yi sè duk yè'sə Jisòs, bùusə yi anə ye ye də ñkum ngà gəm bwiŋ nè ñwè nè ghanj.

⁴² Bum yè'sə ànə ye-a sè vè'nə fana, bwiŋ à ye mali manjgəŋ bə ñkwàha bùu Jus sè wèŋ yo, sè wo à dzəm bohòjisòs nè. Mègu də wo à sè wəp bùu Farasi wèŋ fana wo kà jəja də wo dzəm bohònà' cèp fis. Wo à gù vè'nə də ya bùu Farasi sè wèŋ kà wo m̀m̀vwè' ndap piriyà awo bə' fis.

⁴³ Wo à dzəm ghak yàwo nè də bwiŋ kwasə wo nè nõŋsə nè də Nwii kwasə wo yi.

Jisòs Duk Də Ncèp Ye Nə Sak Bwiŋ

⁴⁴ Jisòs à cèp fis fe'lə bə ñàn sè mok duk də, <<Ñwè nè yi dzəm-a bohòmà, ye də ngəŋgəŋ ka yà'sə bohòmà dzəm mègù. Yi dzəm yà'sə bohòŋwè nè yi a tum vè m̀ tsenə nè sə'.

⁴⁵ ñwè nè yi yə-a m̀, ye də yi yə ñwè nè yi tum sè vè m̀ nè sè' laŋ.

⁴⁶ M̀ a vè yàm sè nzenjgòn anə co mareŋ. Ya ñwè nè yi dzəm-a bohòmà, ye də yi nè kà sənə mandzəm mok cu mali.

⁴⁷ A ye-a nga ñwè yuk ncèp àm nè, nè dzeŋ ngòyù nà' fana ye də a nè kà yi mù kə sak. M̀ à ka tsenə ngòkə sak bwiŋ vè. M̀ à vè yàm də ya bwiŋ tse' lùŋ.

⁴⁸ Ye də ñwè nè yi dzeŋ-a m̀, nè bəŋ ncèp àm nè fana, yi tse' yusə yà'a nè sak yi nùmbu nè nzenjgòŋ nè me. Wo nè jəŋ

mègù sà ncèp nè mù à cèp nè, nè sak nsàp ñwè ànè fo'.

⁴⁹ Búsè yusè mù sè cèp sè, mù sè kà yà' sè ntuù mù bə dzədzəm njəm tsərə kok. Ñwè nè yì sè tsə' mù yusè mù cep sə, a Tè' am nè yì a tum və mù tsenə nə.

⁵⁰ Mù rì tse' də lùŋ nè nà'a kà mègè nè tesə vǝgǝ bohòncèp nè nje nə. Yà'a njo nè mù sè tsə' fa mègù wèŋ yusè Tè' am a duk fa mù yì sə.>>

13

Jisòs Yə'rə Fa Bwe Ye Wèŋ Də Yà'a Fak BohòMòk Bə Mòk

¹ A sə kxəp wesə lõmok numbu ñkàk pasobà nè fana Jisòs riŋ də mvək nje kərə ñgòbwiŋ foho lõbohòTè' ye nə laŋ. Jisòs ànə dzəm bùu sè sè nzenŋòŋ sè wo sè ye wèŋ fana yì dzəm yà' tətè kə ləsə pwe' nè pwe'.

² Nconùm à dzèŋ fana Jisòs bə ñgàa fàak ye wèŋ kə cum be'lə mvwe' mò'fis, nè sə zu zuzu. Yè'sə à ye ñga Satà ni sè ntuù Judàs mo Saimù nè mvwe' lak Iskarəyà nə laŋ, də nà'a seŋ Jisòs.

³ Jisòs à rì sè' də Tè' ye a fa bum pwe'fo' ndzə bohòyi. Yì à rì sè' də yì à tesə və bohòNwi, fana yì nè bwi foho lo sè' bohòNwi anə.

⁴ Yì ànə riŋ ve'nə fana mvè'nè wo à mà cu fo' fana Jisòs lokok, nè fweŋ fis cəək ye sè mù ñkwèŋ. Yì jəŋ tawürə, nè swi' yak nà' sə gamè yì.

⁵ Yì jəŋ ndzəp, nè gesə sənə ñgàp mòk, nè ye ñgòs cùhu fa ñgàa fàak ye wèŋ ñki' awo bə zeŋ. Yì jəŋ tawürə nè yì ànə swi' sə gamè nə, nè sə yisə fa yà' ñki' sə bə zeŋ.

⁶ Yì kə wes mù ni'l Saimù Pità fana Pità nè duk də, <<Wù də wu cuk fa mù kù ya a gu va Tà?>>

⁷ Jisòs duk fa nà' də, <<Wù kà yusè mù sè gu fa wèŋ yè'sə ntòrèŋ. Megu də mvèək nè və nè wèŋ nè rèŋ bə zeŋ.>>

⁸ Pità nè duk fa nà' də, <<Kaco mù dzəm yuk də wu cuk fa mù kù yeŋ.>> Jisòs də, <<A ye-a ñga mù kà wu cuk fa, ye də wù kà yà'sə mok vesù ye.>>

⁹ Fana Pità nè duk fa nà' mok kə də, <<A ye-a biim ve'nə, Tà, wù kà mù kù cùk mègù fa. Wù cuk fa mù bo am bə tu am pwe'fo'>>

¹⁰ Jisòs duk fa yì də, <<Ñwè nè yì cuk-a ni' ye laŋ, ye də yì mòk rərəŋ. Wo nè cuk fa megu ñwè ànə mòk kù. Wèŋ pwe'fo' wèŋ rərəŋ, mègù ñwè nè mò'fis nè yì kà rərəŋ yeŋ.>>

¹¹ Jisòs ànə riŋ me ye ñwè nè nà'a nè seŋ yì nè laŋ. Nà'a njo nè yì à duk də wèŋ kà rərəŋ pwe' yeŋ nə.

¹² Yì ànə cuk wes fa wo kùu awo sə fana yì kə te' ni fe'lə cəək ye sə, nè kə foho cum nze. Fana yì ye ñgòcèp bohòwo duk də, <<Wèŋ rèŋ bə yusè mù gu fa wèŋ yà'sə à?>>

¹³ Wèŋ togè mù də cìcà nè ye də Tà. A bəboŋ mvè'nè wèŋ togè mù ve'nə yà'sə bùusè mù bohòwèŋ mvè'nè wèŋ sè to yà'sə anə zìnə.

¹⁴ Mù nè mù yàm cìcà nè ye Tà àwèŋ nè cùk fa-a wèŋ kù, ye də wèŋ tse' ñgòcùhu fa mòk bə mòk kùu yàwo sè'.

¹⁵ Mù nitsə' fa wèŋ yà'sə mandzè mòk nè də wèŋ gu fa mòk bə mòk sè' mvè'nè mù gu fa wèŋ yà'sə.

¹⁶ Mù sè tsə' fa wèŋ ñkəm ncèp duk də, kaco mo fàk yam ghak ñwè nè yì sə fàk bohòna' nè yeŋ. Kaco masinjà mòk yam ghak ñwè nè nà' tum yì nè sè' yeŋ.

¹⁷ Mvè'nè wèŋ rì bum yè'sə fana kwəkwaà nè ye bohòwèŋ, ñga wèŋ sə gu-a yà' na.>>

¹⁸ Yì à cèp fe'lə ncèp mòk sè' də, <<Bum sè mù sè cèp yè'sə, mù sè kà bohòwèŋ pwe'fo' cèp. Mù rì nsàap bùu yàm sè mù a cokfis wo sè mù. A zìnə də ncèp nè nà' cu ndzənə ñwàk Nwi nè, nè ye mègù sè' mvè'nè wo à còm sè də, <Ñwè nè vesì zu be'lə zuzu mvwe' mò'fis nè, nè nèŋ tes fa mù kù mù tuhù sè' yì nè.>>

¹⁹ Mù sè tsə' nòŋsə fa wèŋ bum yè'sə ñga cu ntòcuu, də ya yà'a kə ye sè' mvè'nè mù à tsə' wèŋ sə fana wèŋ riŋ də mù ñwè nè mù cu nè.

²⁰ Mù sè tsə' wèŋ nè'e ñkəm ncèp duk də, ñwè nè yì jə-a masinjà àm co ñwè, ye də ñgəŋgəŋ jə yà'sə mù. Ñwè nè yì jə-a mù, ye də yì jə yà'sə ñwè nè yì a tumsə və mù sè nzenŋòŋ feŋ nə.>>

Jisòs Də Ñgà Fàk Ye Mòok Nə Seŋ Yì

(Mat. 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

²¹ Jisòs ànə cep wes ncèp ènə fana ntuum ye fa ghaha wesə yì ñgə' ve'è wùriŋ. Yì cep fis mòk jəja kwarəŋŋəŋ də, <<Mù sè tsə' wèŋ nè'e ñkəm ncèp də, ñwè cu mənŋorè wèŋ mò'fis nè yì nè seŋ mù.>>

²² Ñgàa fàak ye sè wèŋ à kùksə ke'ca, nè mərə fuk ñwè nè yì də nà'a nè seŋ yì nè bùè.

²³ Anə ye ñga mo fàk ye nè yì à sè dzəmgè nà' wùriŋ nè yəhə na kok lõŋgu ni'l yì anə.

²⁴ Saimù Pità sə gu gesə fa nà' bə si də nà'a fek Jisòs nè də ñwè nè nà' duk ànə ndàle.

²⁵ Fana ñgà fàk ye nà'nə soŋ kxəp wesə lo ñgu ni'l Jisòs anə, nè fek nà' də, <<Tà, ñwè nè wù duk ànə ndà le?>>

26 Jisòs duk dè, <<A ñwè nè mû nè bæk jèñ zuzù, nè tsèp gesè sèñè ndzèpnjàp, nè fa yi.>> Fana yi bæk jèñ zuzù, nè tsèp gesè sèñè ndzèpnjàp, nè fa Judàs Iskarøyà mo Saimù.

27 Judàs à jè yà' ntèn, Satà ca ni yi sè ntùè. Jisòs duk fa nà' dè, <<Yusè wù sè dè wu gu sè, gu yà' nènàk.>>

28 Bwe ye sè wo à ye fo' sè pwe' à yuk, nè kà njo nè Jisòs duk fa nà' ve'nè nè rèèn.

29 Judàs nè à ye ngà lòksè mbàam awo yi. Mok wèñ tsèm dè kàmòk Jisòs duk dè nà'a kè ywìj vè bum sè wo nè zù ñkàk bè zèj. Bòp mòk tsèrè yàwo dè kàmòk Jisòs sè duk dè nà'a kè gap fa ngàa jìj wèñ mbàm.

30 Ghà nè Judàs nè ànè jèñ zuzù sè Jisòs fa yi sè ntèn fana yi tsè lo yuye sè mbinj. A ye yè'sè ngà ndzèm señ tasè cù laj.

Jisòs Fa Lùk Nè Fi

31 Ghà nè Judàs nè ànè tsè lo ye sè fana Jisòs duk fa ngàa fàak ye wèñ dè, <<Mvæk kùrè ngà'a mok laj nè bwiinj nè ye dè mo ñwè nè ñwè nè ghanj. Wo nè ye nsàp ñwè nè ghanj nè Nwi cu sè' ndzè ni'l Mo ñwè anè.

32 Mvè'nè wo nè ye nsàp ñwè nè ghanj nè Nwi cu ndzè ni'l mûu Mo Nwè fana Nwi nè niñ tsok fa bwiinj nsàp ñwè nè ghanj nè Mo ye nè cu, Yi nè kà mvæk càsè.

33 <<Bwe am wèñ, mvæk nè vesùwèñ nè cum mvwe' mò'fis ka mok ñkùñj bwehe cum fe'lè. Wèñ nè lap mû fana yà' megu mvè'nè mù ànè tsok fa bùu Jus wèñ fa' yà'a dè, kaco wèñ kè dzen to mvwe' sè mù sè lòo sè yeñ.

34 Mû fa wèñ lùk nè fi dè, wèñ dzèm mòk bè mòk. Nsàp mandzè nè mù a dzèm wèñ nà'a, wèñ nè dzèm tsonj mòk bè mòk sè' ve'nè.

35 Nsàp dzèdzèm ènè nè gu yi ñkuñj bwiinj riñ dè wèñ bùu sè wèñ sè yù mandzè àm.>>

Jisòs Dè Pità Nè Dzeñ Yi

(Mat. 26:30-35; Mak 14:26-31; Luk 22:31-34)

36 Saimù Pità à fek yi dè, <<Tà, mvwe' sè wù sè lòo sè ma fò?>> Jisòs duk dè, <<Mvwe' sè mù sè lòo sè, kaco wù lo to fo' ngà'a yeñ. Mvæk nè vè nè wu nè yuj vè mû fo'.>>

37 Pità duk dè, <<Wù dè kaco mù yuj lo to wu ngà'a yeñ ngà kotsè' mû yà ñkuñj è Tà? Mû yàm kèkùrè ngòkpu bùu tu yò.>>

38 Jisòs duk fa yi dè, <<Wù duk dè aco wù kpu bùu mù è? Mû tsok wu ñkèm duk dè, mvèp nè sè kè to kàmòk, ngà wù nè'e, wù bèñ jis mû kè' te' laj dè wù ka mû riñ.>>

14

Jisòs Mandzè Nè NgòKè Yè Nwi

1 Anè geñ Jisòs nè duk fa ngàa fàak ye sè wèñ dè, <<Kà dè wèñ gu dè ntùum awèen sè buj wèñ duk. Wèñ fa ntùum awèñ bohòNwi, nè fa yà' bohòmù sè'.

2 Rum ndap mû la'à Tè' am àwo ñkùñntèn. Yà' ànè ka-a ve'nè yeñ bwèrè mû a tsè' fa wèñ. Mû sè lòdè ya mû kè guhù tsè'rè nonjè fa wèñ mvwe' ncu mmbwa.

3 Mû lo-a, nè kè guhù tsè'rè wes fana mù foho zin, nè kè jèñ lo wèñ, dè ya mvwe' sè mù cu sè, wèñ ye yàwèñ sè' fo'.

4 Wèñ ri mandzè nè ngòlòmvwe' sè mù sè lòo sè laj.>>

5 Tomos duk fa yi dè, <<Vès ka mvwe' sè wù sè lòo sè riñ, Tà. Ye dè vèes nè riñ mandzè nè ngòkè dzèñ fo' nè bè yà?>>

6 Jisòs duk wo dè, <<Mû mandzè nè mù, mû zinè nè sè' mû, nè ye lùj nè sè' mû. Kaco ñwè ca, nè kè ye to si Tè' am yeñ, tse'nga ngòngàn cà bohòmù.

7 A ye-a dè wèñ anè riñ-a mû, bwèrè dè wèñ a ri Tè' am sè' laj. Ye jèñ ngà'a nè lo mantombi, wèñ ri yi, nè yèè nè yi bè lis sè' laj.>>

8 Filip fek yi dè, <<Tà, niñ fa-a ves Tè' yo nè è? Nà'a mègù yu nè mò'fis nè vèes yè-a yi, yà' kùrè ves.>>

9 Jisòs duk dè, <<Nùumbu sè mù a cu vesùwèñ yè'e pwe', wù ka mû ntòriñ à, Filip? Nwè nè yi yè-a mû, ye dè yi a yè Tè' am nè laj. Ye dè wù sè duk fe'lè dè mû niñ fa wèñ Tè' am nè-e ngà'a va?

10 Co wù ka sè ntùè wù dzèm dè mû mo ye nè, mû mò'fis bè Tè' nè, Tè' nè ye sè' mò'fis bè mo ye nè yè'e dzèm à? Ncèp nè mù sè cèp fa wèñ ènè sè kà sè vèè mù bè tu am tsèè kok. Sè gu Tè' am nè yi sè fàk ndzè ni'l mù nè.

11 Wèñ dzèm ncèp àm nè dè mû ves Tè' am mò'fis, Tè' am ye bwi vesi sè' mò'fis nè'e. A ye-a dè wèñ sè kà dzèm dè bùusè mù sè cèp yà' sè' mù bè cùu am fana aco wèñ dzèm yà' bùusè wèñ yè nsàap fàak sè mù sè guu sè.

12 <<Mû tsok fa wèñ ñkèm ncèp duk dè, ñwè nè yi dzèm-a bohòmù, yi nè gu sè' nsàap bum sè mù sè guu. Yi nè gu bum sè yà' yam càsè yà'sè sè', bùusè mù sè bwiñ lòyàm bohòTè' am.

13 A ye-a sè yà, ngà wèñ fek yà' bè liñ am fana mû nè gu yà'. Mû nè gu yà' ya ngà bwiinj ye ñaaj sè Tè' tse' sè ndzèñ fàak am sè.

14 A ye-a sè yà, ngà wèñ fek mû yà' bè liñ am fana mû nè gu yà'.>>

Jisòs Kà' NgòTum Vèsè Ngà Ntip

15 Jisòs nè duk fe'lò mok sà' dè, <<A ye-a dè wèj dzəm m̀, wèj nõnşə lùuk am.

16-17 Fana m̀ nè fek Tè' am yi tum fa wèj ngà ntip mòk. Ngà ntip ènə, a Yõnşə nè Nwì nè, nà'a yi nè yi nitsə' fagə bwiñ zìnə nè. Yi nè cum mam wenə wèj sə ntuù wèj nè mvèsə. Kaco bùu sè sə nzenğòñ fèej tse' to yi yej, bùusə kaco wo ye nà' yej, nè kà yi sà' rì. Wèj riñ yi yàwèj riñ bùusə yi cu wenə wèj, nè ye dè yi nè kə cum mam wenə wèj.

18 <<Ye dè wèj riñ tse' dè kaco m̀ lo, nè me'rə mak nõnşə wèj co bwe njij yej. M̀ nè bwi fohə və mali ngòkə yə wèj.

19 Yusə dè, cu mvək momjo ya bùu sè sanə nzenğòñ nè kà m̀ mok sə yə fe'lə. Wèj nè sə ye mali m̀ yàwèj yo, bùusə m̀ cu fo' njwəm fana wèj nè cum yàwèj sà' njwəm anə.

20 Mvək ànə kə dzèj nùu fana wèj riñ dè m̀ ves Tè' am mò'fis, wèj ye yàwèj vesùwèj sà' mò'fis fana m̀ ye yàm vesùwèj sà' mò'fis.

21 Nwè nè yi yuk-a lùuk am sə, nè nõnşə yà' fana ye dè nà'a yi nè yi dzəm m̀ nè. A ye-a nga njwè dzəm m̀, ye dè Tè' aam nè dzəm ngəñgàñ, m̀ dzəm yi yàm sà', nè niñtsok fa yi ni' àm mvə'nè m̀ cu.>>

22 Anə geñ Judàs fek yi dè, <<Aco wù yəñ megu bohòvès, bùu sè sə nzenğòñ sə kà wo yàwo yə anə va Tà?>> Anə cep ye'sə Judàs nè zok, kə Judàs Iskarəyà yej.

23 Jisòs cep fəsə dè, <<Nwè nè yi dzəm-a m̀, yi nè nõnşə ncèp àm. Tè' am nè dzəm yi fana ves Tè' am nè nè və kə gu mvwe' ncum avès ves njwè ànə wèj bəbè'.

24 Nwè nè yi kà m̀ dzəmgə' kə ncèp àm nè sà' nõnşəgə. Wèj tsərə tse' dè ncèp nè m̀ sə tsə' wèj ènə nà' sə kə sə vèə m̀ bə tu am tesə kok. A ncèp Tè' am nè yi a tum vè m̀ nè.

25 M̀ tsə' fa wèj bum ye'sə nga m̀ cu ntòvesùwèj.

26 Anə ye mañkwèñ fana Tè' am nè nè tumşə vesə fa wèj ngà ntip nè ngòkə jə mvwe' kùu am. Ngà ntip nè, a Yõnşə nè Rərej nè. Ghà nè yi vè nè, yi nè yə'rə fa wèj bum, nè gu wèj tsərə riñ fəsə bum sè m̀ à' tsə' wèj sə pwe'fo'.

27 <<Mvə'nè m̀ sə lɔngga'a yè'e fana m̀ fa nõnşə wèj fifi. Nsàp fifi nè njàm nè m̀ sə fa wèj ènə, kaco wèj tse' to nà' bohòznenğòñ nè'e yej lok. Wèj kà dè wèj sə mərə duk. Wèj kà wəə sə ntuù wèj sà' tse'.

28 Wèj yuk mvə'nè m̀ tsə' fa wèj dè m̀ sə lɔo fana nè bwi və kə tsej wèj sə mok yà'a laj. A ye-a dè wèj dzəm m̀, wèj kwa dè m̀ sə lɔngòkə yə Tè' am, bùusə Tè' am nè yi yam gha' m̀ yi.

29 M̀ sə tsòho fa wèj bum ye'sə nga cu ntòcu, dè ya nga yà'a kə ye mvə'nè m̀

tsə' wèj sə fana wèj dzəm dè m̀ njwè nè zìnə.

30 M̀ nè kà vesùwèj tətè mok cèp yiskok, bùusə njwè nè yi nkum sə nze fèej yi nè sə dè yi və. Megu dè yi ka njāñ bohòm̀ tse'.

31 Yusə m̀ sə guu, a bə njāñ sè Tè' am a duk fa m̀ yi dè m̀ gu, ya nga bwiñ nè riñ dè m̀ dzəm Tè' nè. Lòkok, vesùwèj lo mvwe' sə zok.>>

15

Jisòs Də Yi Co Mantsej Tə

1 Jisòs à tsə' fa ngàa fàak ye wèj ncèp mòk sà' duk dè, <<M̀ ye'e tu grep nè nà'a nè zìnə, Tè' am ye bwi ye co njwè nè yi sə jə njkərəð bə zèj yi. 2 A ye-a nga ntañ àm mòk sə kà zəm fana yi gbè' ci' mak fis nà'. A ye-a nta nè nà' sə zəm fana yi guhu tsə'rə nà' bəbəñ dè ya nà'a zəm ghaha wesə njkəurjntəñ.

3 Wèj yàwèj mok rərəj co ntañ tə nè wo guhu tsə'rə nà' guhu tsə'rə. Wèj rej ve'nə bùu ncèp am nè m̀ cèp fa wèj nè.

4 Wèj cum mam ndzə ni' m̀ ya m̀ cum mam ndzə ni' wèj sə'. A ye-a nga ntañ kə ndzə ni' mantsej tə nè yej, kaco yi zəm ngwi yej. A bohòwèj sà' ve'nə dè, a ye-a nga wèj kə ndzə ni' m̀ cum mam, ye dè wèj wà.

5 <<M̀ yàm mantsej tə nè, wèj ye yàwèj ntañ sə. Nwè nè yi cu mam-a ndzə ni' m̀, m̀ cum ndzə ni' yi sà' fana yi nè ye co ntañ tə nè yi sə zəm ngwi wùriñ. Yumook sà' dè, a ye-a nga m̀ ka ye, kaco wèj gu to lok fùk yumok yej.

6 Nwè nè yi kà-a ndzə ni' m̀ cu mam fana yi ye co ntañ tə nè wo mak nà' m̀ a. Ntañ tə nè yum fana wo te'e benə nsàap yà'sə, nè kə tej sə misə, fana yà' sə.

7 Wèj cu mam-a ndzə ni' m̀, ncèp àm cum sà' sə ntuù wèj fana yusə wèj fek m̀ yà' pwe'fo', wèj nè tse' yà'.

8 Yusə yà'a gəgə njkuj bwiñ jəñ Tè' am dè yi kəkuk, a nga wèj co ntañ tə nè wèj sə zəm ngwi njkuj. Yà'sə nè niñtsok sà' jəja dè wèj bwe am.

9 <<M̀ a dzəm wèj nsàp nè co Tè' am dzəmgə m̀. Wèj sə lo mantombi bə nsàp mandzə nè co m̀ sə dzəm mali wèj.

10 A ye-a nga wèj sə nõnşə lùuk am sə fana m̀ nè sə dzəm mali wèj fo'. Yà' m̀ gègu sà' mvə'nè m̀ a nõnşə lùuk Tè' am fana yi sə dzəm mali m̀ sà' yè'e.

11 M̀ tsə' nõnşə fa wèj bum ye'e mantombi ya nga kwəkwa nè m̀ tse' nè, wèj tse' nà' yàwèj sà', ya kwəkwa nè njàwèj nè nà'a rwiñ wesə dak nè dak.

12 Lùk àm nè m̀ sə fa wèj nè nè' dè, Wèj sə dzəm mòk bə mòk sà' mvə'nè m̀ a dzəm wèj.

13 <<Nsàp dzædzæm mòk ka nsàp nè'e mok guñ casə fe'lə nə də nɔwè dzæm nge' ye wɛŋ ve'ɛ tətè nè kə fa ni' ye də yi kɔɔ bɛ̀u tu yà'wɛŋ.

14 A ye-a nɔa wɛŋ sɔ nɔnsə lɛ̀uk am sɔ fana ye də wɛŋ nge' am.

15 Mɔ nə kà wɛŋ də nɔkwɛŋ mok sɔ to, bɛ̀usə kaco mɔŋkwɛŋ riŋ wes yusə nɔkwà' nɔwè ye nɔ sə gù pwe'fo' yeŋ. Mɔ nə to wɛŋ lɛ də nge', bɛ̀usə mù a tsòho wes fa wɛŋ bum sɔ Tè' am a tsè' mɔ sə pwe' nè pwe'.

16 Wɛŋ a ka mɔ wɛŋ cokfis jəŋ, mù a cokfis jə wɛŋ mù, nə tumsə lo wɛŋ də wɛŋ lo, nə kə zəm fa mɔ nto' nɔkwɛŋ ya nto'o sɔ cum mali fo'. Wɛŋ gù ve'nə fana yusə wɛŋ fek Tè' am yà' munə liŋ am pwe'fo', yi nə fa wɛŋ yà'.

17 Lɛ̀uk àm nə mù sə fa weŋ nè'e də, wɛŋ dzæm mòk bə mòk.>>

Jisòs Duk Də, Nzenɔŋ Nə Nə Bɛŋ Wɛŋ

18 Jisòs nə à sɔ cɛp lòmali mantombi də, <<A ye-a nɔa bɛ̀u sɔ sənə nzenɔŋ nə bɛŋ wɛŋ, wɛŋ riŋ də wə à bɛŋ to ntòmə nɔkum nə sɔ bɛŋ wɛŋ.

19 Wɛŋ ànə ye-a bɛ̀u nzenɔŋ sɔ wɛŋ bwɛrɛ bɛ̀u sɔ sənə nzenɔŋ sɔ wɛŋ dzæm wɛŋ bɛ̀usə də wɛŋ bɛ̀u awo. Megu kə də mù a cokfis wɛŋ mutsətsə'rəð bɛ̀u sɔ sɔ nzenɔŋ sɔ fana wɛŋ ka mok bɛ̀u awo yeŋ. Nà'a njo nə wo sɔ bɛŋ wɛŋ nə.

20 Wɛŋ kà də wɛŋ swi ncɛp nə mù à tsè' wɛŋ fa nà'a duk. Də, kaco mo nɔkwɛŋ yam ghak nɔwè nə yi sə fàk bohònà' yeŋ. Bɛ̀u sɔ wə à bɛŋ mɔu nə bɛŋ li wɛŋ sɔ'. Bɛ̀u sɔ wə à dzæm ncɛp àam, nə dzæm li ncɛp awɛŋ sɔ'.

21 Wo nə gu wɛŋ nsàap bɔp yà'sə pwe' bɛ̀usə də wɛŋ bɛ̀u am, nə ye sɔ' bɛ̀usə də wo ka nɔwè nə yi tumsə və mɔ tsenə nə riŋ.

22 Anə ye-a də mù a ka yumok bohòwo kə cɛp bwɛrɛ də bɔp awo kà mɔ tuhù wo ye. Nə ye də nə mù a və, nə kə tsok wo laŋ fana mandzə nə co wo swihi nə mok bɛ̀u.

23 Nɔwè nə yi bɛŋ-a mɔ, ye də yi bɛŋ Tè' am sɔ'.

24 Anə ye-a də mù à ka nsàap manɔŋgɛŋ sɔ nɔwè nòmòk ka gu yuk mɔ lisə wo gu, bwɛrɛ də bɔp awo kà mɔ tuhù wo ye. Nə ye də nɔa' a yè'e, wo a yə yà' bə lis awo laŋ, nə sɔ bɛŋ mali mɔ ves Tè' am ba fo'.

25 Me'rə yà'a ye ve'nə ntɛŋ, ya yà'a kə kurə təŋ mɔvə'nə wə à còm nɔnsə ndzənə nɔwə Nwi də, <Wo à bɛŋ mɔ wà jì njo yà'a.>

26 <<Wɛŋ kà swi də nɔa ntip nə sɔ vəð swi. Ghà nə mù lòbohòTè' am fana mɔ tumsə vesə fa wɛŋ yi. Yi yònsə nə yi tesə

və bohòTè' am. Yi nitsə' fagə bwiŋ zinə nə yi. Yi nə kə təŋ ma nə nɔam, nə sɔ tsoho fa bwiŋ nsàp nɔwè nə mù cu nə.

27 Wɛŋ yàwɛŋ sɔ' bɛ̀u sɔ aco wɛŋ tsoho fa bwiŋ bə liŋ am sɔ', bɛ̀usə à yè yèe, a sɔ cu vesùwɛŋ mɔwə' mò'fis.

16

1 <<Mù tsò' fa wɛŋ bum yè'sə ya nɔa bwiŋ yè nɔgòfa wɛŋ nge' fana wɛŋ kà manɔkwɛŋ sòŋ fohòlò.

2 Wo nə jum fis wɛŋ mɔmɔwə' ndap piriya. Mvək sɔ vəð nə wo nə zə wɛŋ bə zə mwè nə sɔ tsəm də wo sɔ gù fàha Nwi.

3 Wo nə gu wɛŋ nsàap bum yè'sə bɛ̀usə wo ka mɔ ves Tè' am ba fo' riŋ.

4 Megu də mù sɔ tsoho fa wɛŋ bum yè'sə nɔa cu nto cuu ya nɔa yà'a kə ye nùu, wɛŋ tsərə tse' də mù ànə tsok wɛŋ laŋ də a nə ye ve'nə. Mù à ka wɛŋ bum yè'e mantombi tsok fa bɛ̀usə mù a sɔ cugə vesùwɛŋ.

Fàak Sə Ngà Ntip Nə Nə Gu

5 <<Mù sɔ tsè' wɛŋ yà' nɔa' a bɛ̀usə mù tə mok nɔgòbwi fohò lóyu am bohòŋwè nə yi à tum wə mɔ tsenə nə. Mègù kə də wɛŋ pwe'fo', nɔwè nə mò'fis sɔ kà mɔ də mù sɔ lóyè'sə fòlɛ sɔ' fek lok.

6 Yàwɛŋ mègù də bum sɔ mù sɔ tsè' wɛŋ yè'sə sɔ gù ntɔum awɛŋ kà kwa.

7 Mù sɔ tsè' wɛŋ lɛ zinə də bòghak də mɔ me'rə wɛŋ nə lo, bɛ̀usə mɔ kà-a lòfana Ngà Ntip nə nə kə nɔgòkə cu wenə wɛŋ və. A ye-a nɔa mù lòkə dzɛŋ mbwa fana mɔ nə tumsə tson və yi nɔgòkə cu wenə wɛŋ.

8 Ghà nè yi vəð fana yi nə gu nzenɔŋ nə nɔgòri ncu nə bɔp nə ye ncu nè kəkərə, nə ye mandzə nə Nwii nə kə sak nzenɔŋ nə.

9 Yi nə niŋtsok rɛŋsə fa wo də yà'wɛŋ nɔgà gù bɔp bɛ̀usə wo à ka bohòmə dzæm.

10 Yi nə rɛŋsə wo də mɔ nɔwè nə kəkərə. Yi nə tsok rɛŋsə fa wo yè'sə bə mandzə nə də mɔ nə me'rə fɛŋ, nə lo bohòTè' am fana wɛŋ kà mɔ mok sə ye fe'lə.

11 Yi nə rɛŋsə fa bwiŋ jòŋ awo bə ma nə sak nzak sɔ' bɛ̀usə bwiŋ nə ye də nzak ko nɔkum nə yi tse' nzenɔŋ yi nə.

12 <<Bum cu wùriŋ sɔ mù kà wɛŋ ntòtsoho fa, megu də mɔ tsoho fa-a wɛŋ yà' nɔa' a pwe', yà' ghak wɛŋ nɔa.

13 Megu də ghà nə Yònsə nə yi rɛŋsə fagə bwiŋ zinə nə vəð fana yi nə sə gumə lo wɛŋ mɔwə' sɔ nɔgòri zinə nə pwe'. Yi nə kà bum bə tu ye sɔ cɛp, yi nə sɔ cɛp bum sɔ yi yuk və ye yà' mò' yu'u. Yi nə tsoho rɛŋsə fa wɛŋ bum mok sɔ yà'a nə kə ye ntə'mòk mantombi sɔ'.

14 Yònsə ànə nə gu mɔ, mù ye nɔwè nə ghan bɛ̀usə bum sɔ yi nə niŋ tsoho fa wɛŋ yà' sɔ nə tesə bohòmə.

¹⁵ Bum sè Tè' am tse' pwe' a sè' yàm, fana nà'a njo nè mù duk wen dè Ngà Ntip nè nè sè tsoho fa wen bum sè yà' tesè vè bohòmù sè.>>

Jisòs Nwè Nè Yi Gha' Nzenjòn Nè Yi

¹⁶ Jisòs à duk fa bwe ye wèj duk dè, <<Anè ca mvæk momjo wèj kà mü mok sè yè fe'lè. A cà fe'lè mvæk momjo sè mok fana wèj ye fe'lè mü.>>

¹⁷ Ngàa fàak ye mok wèj a fe'rò kè'cà munjorè wo anè dè, <<Yi sè cèp yè'sè dè yà ve'nè è? Yi sè duhu yusè dè, <Mvæk momjo wèj nè kà mü yè, a kè cà fe'lè mvæk momjo sè mok fana wèj ye mü.> Yi cèp ve'nè, nè sè duk dè, <A bùsè mü sè lòbohòTè' am> wèj yè'sè bùu yà?

¹⁸ Ncèp nè yi sè cèp nè' dè mvæk momjo nè yè'sè dale? Mvæk momjo ànè vès ka yàvès bè zèj ræj.>>

¹⁹ Anè gej Jisòs riñ dè wo sè dzòm ngòfek yi yumok fana yi duk fa wo dè, <<Wèj sè mərə yè'e ncèp nè mü duk fa wen dè mvæk momjo wèj nè kà mü mok yè, a cà mvæk momjo wèj ye fe'lè mü sè mok nè à?

²⁰ Mü tsok fa wen nkèm ncèp dè, wèj nè wəj ve'c manziñ manziñ, fana bùu sè sè nzenjòn sè wèj sè kwa ma njəwo kwaa. Ntəum awèj nè bup wen wuriñ fana ntəum awèj sè yà' bup wen ve'c sè nè bəwəj kwa fe'lè sè'.

²¹ Anè ye co njwà nè yi sè ghà mwe. A yèto, ntəm bup yi dè mvæk ngə' ye vè laj. Ghà nè yi dzə wes mo nè fana yi kà ngə' nè yi anè ye nè mok tsərə. Yi nè sè kwa mok kə kwaa dè yi dzə mwe sè nzenjòn.

²² Anè ye bohòwèj sè' ve'nè. Ngə'a yè'e ntəum awèj sè bup wen, megu kə dè ghà nè mü nè kə ye fe'lè vestuwèj sè mok fana wèj nè kwa mvæk ànə wuriñ. Mandzè nè co dè njwè nəmòk gu to dè ya wèj kə mok kwa fe'lè, kə mok sè' ye.

²³ <<A kè dzèj nùmbu ànə fana yà'a nè ræj bohòwèj, wèj kà mü yumok mok fek fe'lè. Mü tsok fa wen nkèm ncèp duk dè, yusè wèj fek-a Tè' am yà' mənə liñ am pwe', yi nè fa wen yà'.

²⁴ Yà' kè dzèj tətè ntinə nga wèj ka yumok mənə liñ am lenj yuk. Wèj lenj bum bohòTè' am, ya yi fa wen yà', wèj kwa tsərə bonjə riñ.>>

²⁵ Yi à cèp fe'lə fa ngàa fàak ye sè wèj dè, <<Mù sè mək fa mègù wen bum bə gbə' bə gbə'. Mvæk sè vè nè mü nè kə gbə' mok mək fe'lè. Mü nè tsok rənə fa wen bum sè yà' cu bə liñ Tè' am sè mok jəja.

²⁶ Ghà ànə ye fana wèj nè sè lenj bum bohòTè' am mok bə cuu awèj mənə liñ am. Anè kə mok dè mü kə lenj fa wen mü mok ye yiskok.

²⁷ Tè' am bə tu ye yi dzəm wen bùsè wèj a dzəm mü, nè dzəm tse' sè' dè mü à tesè bohòyi.

²⁸ A zinə, mü à tesè vè bohòyi nkuj nè vè sè nzenjòn fən; nè nga'a nè'e mü sè dè mü me'rə ngòj nè, nè bwi foho lo fe'lè bohòTè' am nè.>>

²⁹ Anè gej fana ngàa fàak ye sè wèj dzəm fa yi dè, <<A ve'nè àlaa. Wù cèp nè nga'a mok rərəj, wù sè kə gbə' mok mək.

³⁰ Fana vès ræj nè nè nga'a dè wù riñ bum pwe'fo'. Njo mòk nè dè njwè fek wu yusè yà' cu sè vè ye nkuj ya wu riñ yà'a bə. Yà'sə gù fana vès dzəm zinə dè wù a tesè vè bohòNwi.>>

³¹ Jisòs nè fek wo dè, <<Co yà'sə gù wen nkuj wèj dzəm à?

³² Wèj yeè, mvæk sè vè, aco mü duk dè mvæk nè kərə laj, nè wo nè bə' samsə wen zəzok fana ndənjwè pwe' can lo ndə'a yi, wèj me'rə tes mü məm. Megu dè mü nè kə məm sè ye bùsè Tè' aam nè ye vesi.

³³ Mü cèp bum yè'sè bohòwèj ya wèj cum mam vesuwèj nè tse' fifi. Sənə nzenjòn nè'e, wèj nè sè tse' megu ca ngə'. Megu dè wèj ko ntəm. Mü a għak nzenjòn nè laj.>>

17

Jisòs Sə Lenj Fa Bwe Ye Wèj Piriya

¹ Jisòs ànə cèp wes bum yè'sə fana yi kək gesə lo mabu, nè duk dè, <<Tè', mvæk nè wù à gù fuhə nònjə nè kə dzèj laj. Gə'a dè ya mo yònə tse' kəküksə. Mü nè gu yàm sè' co bwiñ ye njəj yo.

² Wù a fa mo yònə njəj mətuhù bwiñ pwe'fo', ya yi fa luj nè nà'a nè kə mè nè bohòbùu sè wù a cokfis, nè fa ndzə bohòyi sè.

³ Luj nè nà'a nè kə mè yuk nè, a ngòri wu, nè wu Nwi nè wù mègù mò'fis nè ye zinə nè, nè ye sè' ngòri mü Jisòs Krest nè wù à tum vèsə sè nzenjòn nè.

⁴ Mü a küksə wu sè nzenjòn fəj. Mü a gù wes fàak sè wù a tum tsə mü dè mü kə gù sè laj.

⁵ Ye dè Tè', jəj lo-a mü, ya mü kə cum vesù. Gə mü ya mü kə tse' kəküksə mvwe' mò'fis mvè'nə vesù ànə tse' to nà' nga wù ka nzenjòn nè ntògə lok yà'a.

⁶ <<Bùu yo sè wù a cokfis wo sè nzenjòn, nè fa ndzə bohòmù sè, mü a gù wo ngòri wu sè bòn. Wo à ye bùu sè yò, wù nè jəj wo, nè fa ndzə bohòmù. Wo cu sè nònjə ncèp nè njònə sè'.

⁷ Wo a ri tse' mok nga'a zinə laj dè bum sè mü tse' yà' pwe'fo' a tesè vè bohòwù.

⁸ Mü a cəsə fa wo ncèp nè wù a fa nà' ndzə bohòmù nè fana wo a ko jə nà' laj nè

riŋ zinə də mə a və bohòwù. Wo a dzəm tse' sè' də wù a tum vəsə mə sə nzenğòŋ anə.

⁹ <<Mù sə ləŋ fa wo. Mù sə kà bohòbùu sə sənə nzenğòŋ anə nduk pwe' ləŋ fa. Mù sə ləŋ fa bùu sə wù a fa wo ndzə bohòmù yè'sə, bùusə wo bùu yo wèŋ.

¹⁰ Yàm pwe'fo' sè' yò, Yòye bwi pwe'fo' sè' sè' yàm. Bwiŋ sə yə də mə tse' kàkuksə bùu tu awo sə.

¹¹ Mvək kàrə ŋga'a nè də mə nè bwi foho lo bohòwù laŋ. Mù nè me'ra nzenğòŋ nè fana wo cum mali yàwo ntòca. Tè' nè wu rəreŋ, sə jəŋ ŋkərə bohòwo bə nsàp ŋəŋ yònə wù ànə fa mə nè, ya wo cum cu mò'fis sè' mvə'nə vesùu cù mò'fis yè'e.

¹² Ghà nè mà a cu ntòvesi wèŋ, mù sə jəŋ ŋkərə bohòwo bə ŋaəŋ yo sə wù à fa ndzə bohòmù sə. Mù a jə ŋkərə bohòwo bəbəŋ fana yumok kà wo gù. Nà'a njo nè mòk a ka mətsetsə'rə wo bisə nè. A bisə mēgù yi nè yi à yə ŋgòbisə tsə nè. Yi a bisə ve'nə ya yusə wo à còm nòŋsə yà' ndzənə ŋwàk Nwì də yà'a nè ye sə kərə ve'nə.

¹³ <<Mù sə də mə bwi foho lo ŋga'a mok bohòwù. Megu kə də mù sə cəp bum yè'e ŋga mù cu ntòsə nzenğòŋ anə, ya wo kwa sè' dak nè dak mvə'nə mù kwagə yàm.

¹⁴ Mù a càsə fa wo ncəp nè njònə laŋ, fana nzenğòŋ nè a bəŋ wo bùusə wo ka yàwo mok bùu nzenğòŋ nè yeŋ, sè' mvə'nə mù ka yàm ŋwəə nzenğòŋ nè sə ye yè'e.

¹⁵ Ka də mə sə ləŋ yè'sə də wu fis gesə wo sə nzenğòŋ anə yeŋ. Mù sə ləŋ də wu sə jəŋ ŋkərə bohòwo ya ŋwə nè yi ŋwə nè bəp nè kà wo yumok bəp gù.

¹⁶ Wo ka bùu nzenğòŋ nè yeŋ, sè' məm̀və'nə mù ka ŋwəə nzenğòŋ nè yeŋ yè'e.

¹⁷ Niŋtsok fa wo zinə yònə ya wo ye gesə yàwo zok co bùu yo. Ncəp nè njòo zinə nè.

¹⁸ Mvə'nə wù ànə tum gesə lo mə sənə nzenğòŋ nè fana mù sə tum lòwo ca sè' ve'nə.

¹⁹ Mù sə nòŋsə ni' àm zok bohòwù bùu wo ya ŋga wo ye yàwo zok bə ncəp nè njònə zinə nè.

²⁰ <<Mù sə kà bə tu bùu sə wo fəŋ yè'e ləŋ mēgù, mù sə ləŋ bə tu mok sə wo nè yuk ncəp nè bohòyè'sə wèŋ, nè dzəm bohòmù sè'.

²¹ Mù ləŋ də wo ye pwe' cù mò'fis. Tè', mù ləŋ də mvə'nə vesùu mò'fis yè'e fana wo ye vesùwèŋ sè' ve'nə. Wo ye ve'nə ya bùu sə sənə nzenğòŋ nè riŋ də wù a tum və mə sə nze anə.

²² Mù a fa wo sə nsàp kàkuk nè wù à fa mə nè, də ya wo ye cù mò'fis sè' co vesù.

²³ Mù nè ye sə ntuə wo, wù ye bwi yòsə ntuə mù ya wo pwe' ye cù mò'fis nè mò'fis. A ye ve'nə fana nzenğòŋ nè riŋ də wù a

tum mə, nè riŋ sè' də wù dzəm bùu am yè'sə wèŋ sè' mvə'nə wù dzəm mə.

²⁴ Tè', bùu sə wù a fa mə yè'sə, mù dzəm də wo ye vesi wèŋ mvwe' sè' mù cu, ya ŋga wo ye kàkuk nè wù ànə fa mə ŋga wù ka nzenğòŋ nè ntògu nè. Wù à fa mə nsàp kàkuk ènə bùusə wù à dzəm mə.

²⁵ Tè' nè wu rəreŋ bə mandzəə yo pwe', nzenğòŋ nè ka wu riŋ, mù ri wu yàm laŋ. Bùu yo yè'e wèŋ ri sè' də wù a tum və mə tsenə.

²⁶ Mù a gù wo, wo riŋ wu. Mù nè sə gù mali ve'nə ya wo tse' sè' nsàp dzədzəm nè wù a tse' bohòmù nè, ya ŋga mə nè ye sə ntuə wo anə sè'>>

18

Wo Ko Jisòs

(Mat. 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisòs ànə ləŋ wes me piriya ye nè fana yi jəŋ ŋgàa fàak ye wèŋ bə yà'wèŋ to ndzəp mòk nè wo toğə nà' də Kidròn, nè tesə lo mvwe' gadi mòk fa'nə.

² Judàs nè yi ànə seŋ Jisòs nè à ri məm̀vwe' ànə sè' bùusə Jisòs bə ŋgàa fàak ye wèŋ à sə kə be'ləgə fo'.

³ Fana Judàs nè jəŋ ŋgo sojàa bùu Rumà wèŋ nè ye bə ŋgàa kùk ndap Nwì nè ghanj sə bùu Faràsi wèŋ à tum wo sə. Bùu yè'sə wèŋ à bwe' tse' laàm bə kàk wèŋ nduk, nè bəhə tse' lo bum dzè' sè'.

⁴ Wo à kə dzèŋ mvwe' sè' Jisòs à ye sə fana ŋga yi riŋ yusə yà'a nè gù bohòyi sə laŋ. Ànə geŋ yi tesə təəŋ və mantombii yà'wèŋ, nè fek yà' də, <<Wèŋ sə ləp ndà? >>

⁵ Wo cəp fəsə də, <<Vès sə ləp Jisòs nè mvwe' lak Nazàre nà'a.>> Jisòs duk fa wo də, <<A mù.>> Ànə ye yè'sə ŋga Judàs nè yi à seŋ Jisòs nè kòk sè' fo' bə yà'wèŋ.

⁶ Mvə'nə Jisòs à duk fa wo də, <<A mù>> sə fana bùu sə wèŋ sooŋ lo ma ŋkwəŋkwèŋ, nè coho gbə sə nze.

⁷ Yi fek fe'lə yà' səmək də, <<Wèŋ sə ləp ndàle?>> Bùu sə wèŋ cəp sè' ŋkuŋ də, <<Vès sə ləp Jisòs nè mvwe' lak Nazàre.>>

⁸ Jisòs duk də, <<Mù tsə' weŋ fa' laŋ də a mù nè. A ye-a də wèŋ sə ləp mù fana wèŋ kà-a bùu yè'e wèŋ yumok gù, wèŋ me'rə wo lo yàwo sə.>>

⁹ Yi à cəp ve'nə ya yà'a ye megu sè' mvə'nə yi ànə cəp də, <<Bùu sə wù a fa wo ndzə bohòmù yè'e pwe', nè mò'fis nè kà bisə ja'a.>>

¹⁰ Ànə ye ve'nə fana Saimù Pità cok fis fèk ye mà mba'à, nè gbə' ci' mak fa moŋkwèŋ ŋkum ŋgà fa satikà' ntu'u ma zu sə nze. Liŋ moŋkwèŋ ànə à ye Malekù.

¹¹ Jisòs à yə ve'nə fana yi duk fa Pità nè də, <<Sòfəsə gesə fèk nè mà mba'à. Wù sə

də mu kà ngə' nê Tè' am a fa mu də mu ye nà' nê yə à?>>

Wo Sak Jisòs Mù Kaṅsurù

(Mat. 26:57-65; Mak 14:53-72; Luk 22:54-71)

12 Anə geṅ ṅkwà' ṅwə sojà nê kə jəṅ ṅgo sojà ye wəṅ, bə yà'wəṅ kə ko kiṅ Jisòs nê. Ngàa tək mok sè məmṅwe' ndap Nwi nê ghan nê à tesə wo sè'.

13 Wo à ko yi, nê jəṅ lo to yi ntòbohòAnàs. Anàs ènə à ye tè'ε ṅgwe Kayofàs. Kayofàs nê ànə ye ṅkum ṅgà fa satikà' bə lùmṅgòṅ ànə yi.

14 ṅwə nê yi à duk fa bù ṅkwàha bùu Jus wəṅ də, a bəbɔŋ co ṅwə nê mò'fis kpu mənə tu bwiṅ pwe' nê, à ye sè' Kayofàs ènə.

Pità Bèṅ Jisòs

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Mvə̀ ànə à ye, Saimù Pità bə mofàk Jisòs nəmòk à yù lòJisòs nê. ṅkum ṅgàa fa satikà' nê à rì mofàk Jisòs mòk nê fana yi me'rə nà', nà' ni lo məmṅwe' ntòmbi ye nê.

16 Pità à təəṅ mam ye mṅwe' ncùu ṅka' sə, nê kà fwa ni lò. Anə geṅ mofàk Jisòs nê ṅgà fa satikà' ànə riṅ nà' nê kə ye mṅwà nê yi sè kək ncùu sə, bə nà' cep fana wo to nisə lo Pità sè' mbwa.

17 Mvə̀nə wo à sə də wo ni lo fana mṅwà nê yi sè kək ncùu sə yi nê duk fa Pità də, <<Mù kwà' də wu mofàk ṅgà' ànə mòk, kə ka'-ε?>> Pità cep fəsə fa nà' də, <<Hai', mù ka mòk yeṅ.>>

18 Anə ye ndzəm ànə ṅga mbəp sə ko fana bwe faak ṅgà fa satikà' bə ṅgàa kək ndap Nwi nê ghan nê mok wəṅ fimse mis, nê təəṅ fo' sə yuk. Fana Pità lo kə təəṅ sè' bə yà'wəṅ, nê sə yuk ye sè'.

19 ṅkum ṅgà fa satikà' nê liṅ yee Anàs nà'a à fek Jisòs bum mok bə liṅ ṅgàa faak nà' nê ye bə yusə nà' sə yə'rə fa bwiṅ sə.

20 Jisòs də, <<Mù yə'rəgə bwiṅ jəja məmṅwe' ndap piriya nê ye məmṅwe' ndap Nwi nê ghan nê, mṅwe' sè bùu Jus wəṅ kə tesgə tu. Mù kà yàm yumok mṅwe' səswihi cəp yuk.

21 Ye də wù sə fek fe'lə mu ye'sə bùu yà? To fek lə bùu sə wo à yuk bum sè mu cəpgə sə, ya wo tsok fa wu wo. Wo riṅ wes bum sè mu cəpgə sə ve'ε laaṅ.>>

22 Jisòs ànə cep ve'nə fana dōgari mòk nê yi à ye fo' ləp sam yi bə bo mpaan. Yi də, <<Kàcò, yà'a mvə̀nə wo cəpgə bohòṅkum ṅgà fa satikà' ve'nə à?>>

23 Jisòs duk fa nà' də, <<A ye-a də mù cəp bə jòṅ bwèrə də wù duk sè də mù sə cəp bə jòṅ. A ye-a ṅga yusə mù cəp sə mvək nê, wù ləp mu kə bùu yà?>>

24 Anə geṅ Anàs tumse lo Jisòs nê mvə̀nə wo tasə tse' yi bə kwan bohòKayofàs nê yi sè' ṅkum ṅgà fa satikà' mòk.

25 Saimù Pità nê à təəṅ, nê sə yuk mali mis sə fana wo duk fa yi də, <<Vès kwà' də wu lə mo ṅgà fàk ṅgà' ànə mòk kə ka'-ε?>> Pità dzeen də, <<Hai' kà mu yàm to.>>

26 Mo ṅkwèṅ ṅkum ṅgà fa satikà' mòk, nê yi à ye moma ṅwə nê Pità anə gbè' tiṅ mak yi ntu' nê cep ye sè'. Yi duk də, <<Mù tsəm də mù anə ye wu mu gadi bə lis am.>>

27 Pità nê dzeen fe'lə sèmok fana ntomvəp to sè' ghà ànə.

Jisòs Tə Mantombii Palè

(Mat. 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 Mvəp à sə to nê zəzòṅ fana wo jəṅ fis Jisòs mṅwe' ndap Kayofàs, bə yà'wəṅ lo mṅwe' nto' Govə̀nònə yi mo lak Rumà. Bùu Jus wəṅ à ka yəwo mbwa ni bùusə wo à sə dzəm ṅgòṅòṅsə ni' awo rəreṅ ya wo kə zu ṅkək pasobà àwo*.

29 Anə geṅ Govə̀nòPalè nê kə tseṅ wo sə mbi, nê fek yà'wəṅ də, <<Wəṅ ko vè ṅwə nè'e bùu yà?>>

30 Wo duk fa nà' də, <<Anə ye-a də ṅwə ènə kà ṅwə nê bəp yeṅ bwèrə də vès kà yi bohòwù fəṅ jə və.>>

31 Palè nê duk fa wo də, <<Wenə wəṅ foho lo, wəṅ ṅkək sək yi mvə̀nə lùuk awəṅ sə duk wəṅ.>> Wo duk fa yi də, <<Vès ka ṅaaṅ sə ṅgòsak nzak kpu bwiṅ tse'.>>

32 Mvə̀nə wo à gù ve'nə fana yà' gu də Jisòs kpu nsəp kpu nê yi à tsə' fa bwiṅ də yi nê kpu nà' nê.

33 Palè à bwi foho ni lòmü nto', nê to Jisòs də nà'a və. Jisòs à vəə, yi fek nà' də, <<Wù də wu ṅkum bùu Jus è?>>

34 Jisòs də, <<Yusə wù sə fek mu ye'sə tesə kok sə vəə wù kə a cùu bùu mok wəṅ nè?>>

35 Palè duk fəsə fa nà' də, <<Wù yə mu co də mu ṅwəə Jus à? Ngàa fa satikà' sə ghan bə bùu yo wəṅ jə və wu bohòmə fəṅ wo. Wù gù bəpsə yà, tsok fa mu.>>

36 Jisòs də, <<Gaṅ ṅkum sə yàm sə ka sə sə nzeṅgòṅ fəṅ yeṅ. Gaṅ yàm sə nê ye-a sè sə nze fəṅ, bwèrə də bwe faak am wəṅ lù fa mu bùu Jus sə wəṅ də ya wo kà mu yumok gù.>>

37 Palè nê fek nà' də, <<Wù sə də wu ṅkum è kèe yàlè?>> Jisòs duk də, <<Njo

* 18:28 18:28 Bùu Jus wəṅ à tse' lùuk mok sè ṅgòṅə ni' awo də wo rəreṅ mantombii Nwi fana wo kà mṅwe' ndaap bù lakmum sə ni bwèrə wo gu bəpsə ni' awo sə, nê kà mandzə nê ṅgòkùksə Nwi tse'. Nà'a njo nê wo à ka mu nto' Palè ni nê.

nè mù à vè sè nzenḡòḡ fɛɲ bùu zɛɲ nè mèḡù mò'fis dè mù nɪntsoḡ fa bwiɲ zìnə nè. Nà'a njo nè wo à dzə mù nè. Nwè nè yi təəɲ-a ma nè zìnə nè fana yi nè yu'rə bohòmù mvè'nè mù sè cèep.>>

³⁸ Palè dè, <<Zinəə yu yà?>> Yi à duk wes ve'nə fana yi lokok, nè tesə lo sè mbi, nè kə tseɲ bùu Jus sè wo ca sə. Yi duk fa yà wèḡ dè, <<Mù ka yàm jòn nè ḡḡà' ènə ḡùu ye.>>

³⁹ Yi cɛp fe'lə mok sè' dè, <<A bum lak awèḡ dè ḡkàha pasobàa kə dzɛḡḡə, mù fis me'rə fa weɲ ḡḡà ndapndzəm mòk mò'fis. Ye dè wèḡ dzəm dè mù fis me'rə fa weɲ ḡkum bùu Jus nè à?>>

⁴⁰ Wo à yuk ve'nə, wo ke'ḡḡùḡ duk nè bup dè, <<Vès ka ḡwè ànə dzəm. Fis me'rə fa ves le Bərabà.>> Bərabà ènə à ye ncoro' njə nè kpu bwiɲ.

19

Wo Sak Də Wo Zə Jisòs

(Mat. 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

¹ Anə ye ve'nə fana Palè ḡu wo jəɲ Jisòs nè, nè ləp nà'.

² Sojà wèḡ kə jəɲ ndik sè yà'a njənjàk, nè bak yà', nè tes fa Jisòs nè nà' mù tuhù co tàm ḡkum. Wo jəɲ cək mòk nè bəbaɲ, nè ni fa yi nà' co cək ḡkum.

³ Wo ye ḡḡòvəhə bohòyi, nè sè cepsə nà' co ḡkum. Wo sə dɔhə dè, <<Mbè ḡkum bùu Jus wèḡ.>> Wo ywi'lə yi, nè sè ləp yi bə bo.

⁴ Palè nè à tesə vè sè mbi mvwe' sè bùu Jus wèḡ tu sè səmok. Yi duk fa yà' dè, <<Wèeɲ yeè, mù nè fis vè ḡwè ènə sè mbi ya wèeɲ riɲ tse' dè mù ka yàm yusə yi bupse sə riɲ.>>

⁵ Anə ḡeɲ Jisòs nè tesə tsoɲ ḡḡa yi ta tse' mali tàm njənjàk nè mù tuhù yi, nè ni tse' cək ḡkum nè sè'. Fana Palè nè duk fa wo dè, <<Wèeɲ yeè, yi nè'.>>

⁶ ḡḡa fa satikà' sè ḡhaɲ bə dɔgari sè mɔmvwe' ndap Nwi sè wèḡ à yə yi fana wo ke'ḡḡùḡ, nè sè duk dè, <<Wèeɲ te'lə yi mù ntəəɲ. Wèeɲ te'lə yi mù ntəəɲ.>> Palè nè duk fa wo dè, <<Wèeɲ jəɲ lo-a, nè kə te'lə yi wèḡ. Bohòmù yàm, mù ka yàm bup nè yi ḡùu ye lok.>>

⁷ Bùu Jus sè wèḡ duk dè, <<A ye-a bə mandzə lùuk avès fana ḡwè ènə nè kpu meḡu kpu būsə yi sə jə ni' ye dè yi mo Nwi.>>

⁸ Palè nè à yuk ve'nə fana wəə ko yi ve'e wùriɲ.

⁹ Yi bwi foho və kə ni lo fe'lə mù nto' anə bə Jisòs səmok, nè fek nà' dè, <<Wù vè ye'sə ma fò?>> Jisòs nè kà cù mùk.

¹⁰ Palè nè fek nà' dè, <<Mù sè cèep, wù kà cèp à? Wù ka riɲ dè mù tse' ḡḡaɲ sè

ḡḡomè'rə wu, wù lo, nè tse' bwi ḡḡaɲ sè co mù te'lə wu mù ntəəɲ sè' riɲ à?>>

¹¹ Jisòs duk fa nà' dè, <<Fa wu ḡḡaɲ yà'sə Nwi. Anə ka-a ve'nə yeɲ bwère dè wù kà ḡḡaɲ mù tuhù mù tse' to. Nwè nè yi jə vè mù, nè kə fa ndzə bohòwù nè ḡù ḡhak bup yi.>>

¹² Palè ànə yuk ncèp ènə fana yi lap mandzə co yi me'rə Jisòs nè lo. Meḡu kə dè bùu Jus sè wèḡ sə fuɲ mali fo' dè, <<A ye-a ḡḡa wù me'rə ḡwè ènə fana ye dè wù ka mok ḡḡe' Kaisà, ḡkum nè ḡhaɲ nè yi tse' vesuwèḡ yi mvwe' lak Rumà nà'a yeɲ. Būsə wù riɲ dè ḡwè nè yi sə jə-a ni' ye co ḡkum fana ye dè yi sə nən fa ḡkum Kaisà kù mù tuhù.>>

¹³ Palè nè ànə yuk ncèp ènə fana yi kə fis vè Jisòs nè sè mbi, nè ca kok cum mɔmvwe' kapràak ye. Wo à sə to mvwe' kapràak sè dè, <<Mbəndap lis.>> Wo to fo' bə ncèep lak bùu Hibrù wèḡ dè, ḡàbàtə.

¹⁴ Bum ye'sə ànə sə ye ye'sə ḡḡa a nùmbu nè ḡḡa ndzəm seɲ tsoɲ fana ye dzə. Mvèk ànə a ye sè' ḡḡa a mvèk ḡkàha Pasobà. A sə kuəp lòco marəɲ fana Palè nè duk fa bùu sè wèḡ dè, <<Wèeɲ ja'a ḡkum awèḡ nè nè'.>>

¹⁵ Wo ke'ḡḡùḡ dè, <<Jəɲ ḡesə lo yi fo'. Yi kpu meḡu kpu. Wèeɲ kə te'lə yi mù ntəəɲ.>> Palè nè fek wo dè, <<Mù te'lə ḡkum awèḡ nè mù ntəəɲ nà?>> ḡḡa fa satikà' sè ḡhaɲ wèḡ sə à duk yəwo dè, <<Vès ri meḡu yàvès ḡkum Kaisà yiyi.>>

¹⁶ Yà'a yusə yà' à ḡùu fana Palè me'rə fa wo Jisòs dè wo te'lə nà' mù ntəəɲ.

Wo Te'lə Jisòs Mù Ntəəɲ

(Mat. 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

Fana sojàa sè wèḡ jəɲ lo Jisòs nè.

¹⁷ Yi à bək tse' ntəəɲ ye yi mù ḡkambəhə yi bə tu ye fana bə sojàa sè wèḡ tesə mù ntəəɲ anə, nè lo kə dzɛɲ mvwe' mok sè wo toḡə fo' dè, Nzùə tu bwiɲ. Wo to fo' bə ncèep lak bùu Hibrù wèḡ dè, <<ḡòrigotə.>>

¹⁸ Yà'a mvwe' sè sojàa sè wèḡ à te'lə yi sə. Wo à te'lə yi bə bùu mok wèḡ bwiɲ ba. Mòk ye bo ma màk, mòk ye ye bo ma ḡkwip, Jisòs nè təəɲ ye mətətə'sə'rə. ¹⁹ Palè ànə còm naaɲ yak yumok mù tu ntəɲ anə. Yi à còm dè, JISÒS NÈ MVWE' LAK NAZÀRE, ḡkum BÙU JUS WÈḡ.

²⁰ Wo à còm yà' bə ncèep lak zəzok te'. Mòk à ye ncèep lak Hibrù, mòk Rumà nè ye Gris. Bùu Jus wèḡ a ta yusə wo à còm naaɲ sè ve'e bwiɲ ḡkəuɲntəɲ, būsə mvwe' sè wo ànə te'lə yi sə à kuəp lòmu ntəəɲ.

²¹ ḡḡa fa satikà'a bùu Jus sè wèḡ à yə fana wo kə duk fa Palè nè dè nà'a kà dè

<<Nè'e Nkum bùu Jus wèŋ>> còm. Wo dè nà'a com le dè, <<Nwè ènè duk yi dè yi nkum bùu Jus wèŋ.>>

²² Palè nè duk wo dè, <<Yusè mù còm ya' lan, ye dè yà' mè ve'nè.>>

²³ Ghà nè sojàa sè wèŋ à te'lè wes yi mu ntèŋ anò fana wo jèŋ cèek ye sè, nè gapsè ya' bòp kwè, sojàa sè jèŋ mò'fis, mò'fis. A bwehe cu mègù mok sàro ye, nè nà' à ye lònŋòŋ, nè kà cù mvwe' sè wo à tè' tè'lè tse'.

²⁴ Anò geŋ wo duk dè, <<Vesùwèeŋ kà nà' sàrà bùpsè. A tam bèŋ fo' ya a riŋ ñwè nè yi nè zu nà'.>> Yè'sè ànè sè ye ve'nè fana ya' megu mvè'nè wo ànè com ya' ndzənè ñwàk Nwi sè. Wo ànè com nja dè,

Wo a jè cèek am, nè gapsè jèŋ yà', nè sè tam bèŋ

dè ya wo ye ñwè nè yi nè jèŋ cèk àm mòk. Yà'a mvè'nè sojàa sè wèŋ à gù sè.

²⁵ Bùu sè wo à tèŋ kuòp lòmuvwe' ntèŋ sè wo à te'lè Jisòs mbwa sè à ye ma Jisòs nè bè moma ma ye nè nè ñwàŋwè. Mòk à ye fe'lò fo' Mèri nè yi ñgwe Klopà bè Mèri nè mvwe' lak Màdàlinà nà'a.

²⁶ Jisòs ànè ye ma ye bè mofak ye nè yi à sè dzəmgè nà' wùriŋ nè mvè'nè wo tə kok fo' fana yi duk fa ma ye nè dè, <<Màmi, kùk mo yòo nà'.>>

²⁷ Nè bùu duk fa mofak ye nè sè' dè, <<Kùk ma yoo nà'.>> Ye jèŋ mvək ànè, mofak ye nè à jè loma Jisòs, nè sè kə cum mòk bè nà'.

Jisòs Kpù

(Mat. 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Yà'sè à mèe, Jisòs riŋ dè fàak ye mè mok sè lan fana yi duk dè, <<Njè ndzəp sè ya m̀.>> Yi ànè cep yè'sè dè ya yusè wo à còm nòŋsè yà' ndzənè ñwàk Nwi sè bùu vè zìnè.

²⁹ Anò ye nga ñgàp mòk à ye fo' bè rùuk sè cəcəp ca. Fana wo jèŋ kùsa, nè tsəp gesə sənə rùuk sè, nè tse' gesə nà' bè ntatù kə cùhù Jisòs anè.

³⁰ Jisòs à no yà' fana yi duk dè, <<Yà' mè mok lan.>> Fana yi zəm tsəŋ tu ye sè nze, nè fis me'rə yòŋsè ye.

³¹ Numbu ànè à ye numbu nè wo à sè fùhù dè ndzəm seŋ tsə fana ye dzè. Wo à ka dzəm dè numbu dzəe ye ñga vèeŋ bwiŋ kə m̀ ntèŋ dzəm. Dzè ànè à ye sè' nè ghan wùriŋ. Fana bùu Jus sè wèŋ kə fek Palè dè nà'a fa wo mandzə ya wo kə dzəp kù'rə vèp bùu sè wo te'lè yà'wèŋ sè ya yà'wèeŋ kpù toho nga wo kə tuuŋ.

³² Anò geŋ sojàa sè wèŋ lo kə dzəp kù'rə nè mò'fis, nè kə kù'rə nè ba, wo sè wo à te'lè wo bè Jisòs wèŋ sè.

³³ Wo à kə dzèŋ bohòJisòs fana wo ye ñga yi kpù ye sè lan, wo me'rə yi, nè kà kùu ye sè mok dzəp kù'rə.

³⁴ Sojà mòk à jè kòŋ ye, nè sop Jisòs bè zeŋ fà nca mvàa vàap. Ndəəm bè ndzəp caŋ tsə tsəŋ fo'.

³⁵ Nwè nè yi à yè bum yè'sè bè lis mvè'nè yà' ànè ye nè, sè tsè' yè'sè yi. Yi sè cèp zìnè, nè riŋ dè yi sè cèp yusè yà' ànè ye ve'nè. Yi sè tsòho fa weŋ bum yè'sè dè ya wèeŋ dzəm yàwèŋ sè'.

³⁶ Bum yè'sè à sè ye ve'nè ya yà'a kə bùu vè megu mvè'nè wo ànè com ndzənè ñwàk Nwi sè. Wo à còm dè, <<Wo nè kà vèp ye nè mò'fis kpù.>>

³⁷ Wo à còm mòk mvwe' mòk nja sè' dè, <<Bwiŋ nè ye ñwè nè wo à sòp yi nè.>>

Wo Tuuŋ Jisòs

(Mat. 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Yà'sè à mèe, fana ñwè nòmòk nè wo à sè togè yi dè Jòsep à vè kə ye Palè, nè lèŋ nà' dè yi kə jèŋ vèŋ Jisòs nè. Palè à dzəm, fana yi lo, nè kə jèŋ nà'. Liŋ lak Jòsep ènè à ye dè Arimatayà. Yi ànè ye sè' ñwè nè yi à yù mandzə Jisòs, nè sè swihi, swihi bùusè yi à sè wèp bùu Jus wèŋ.

³⁹ Nikòdemù nè yi ànè kə tseŋ nooŋ Jisòs fa' ndzəmè nà'a à ye sè' bè Jòsep nè bəbe'. Yi à kə jè vè nsàap ncəəp mòk sè wo to yà' dè, <<Me>> bè mòk dè, <<Alò>> wèŋ nduk. Ncəəp sè à rwi' dzèŋ co kilù hum tãŋ ve'e.

⁴⁰ Wo à jè vèŋ ni' Jisòs nè, nè lim gesə ndzənè cək bè ncəəp sè wèŋ, bùusè yà'a mvè'nè bùu Jus wèeŋ tuuŋgè bwiŋ ve'nè.

⁴¹ Mvwe' sè wo à te'lè Jisòs m̀ ntèŋ sè, gadi mòk à kuəp kok fo'. Sè à ye m̀ gadi anè sè wo à ka ñwè nòmòk ca ntòtuuŋ yuk.

⁴² Anò ye dè numbu ànè à ye numbu nè wo sè fùhù dè ndzəm seŋ tsəŋ fana ye dzè fana wo caŋ tuuŋ gesə Jisòs nè mok fa'nè bùusè mvwe' sè à ye mvwe' jəjo.

20

Jisòs Lòkok Mvwe' Kpù

(Mat. 28:1-10; Mak 16:1-11; Luk 24:1-12)

¹ Numbu nè te' à ye nga a nù Sondè, nè zəzòŋ ñga cu ntòjàrə jàrə fana Mèri nè mvwe' lak Màdalà à lòkok, nè lo mvwe' sèe sè. A kə dzèŋ fo', yi ye nga wo dzərə fis gesə ma lis nè wo à lok ncùu sèe sè bè zeŋ nè lan.

² Yi caŋ bwi foho lo, nè kə tseŋ Saimù Pità bè mo fàk Jisòs nè Jisòs à sè dzəmgè yi wùriŋ nè, fana yi tsok yà' dè, <<Wo fis gesə lòvèŋ ni' Tà nè sè mvwe' sè sè wo a tuuŋ yi ca sè lan. Vès ka mvwe' sè wo jè lòyi sè mok riŋ.>>

³ Pità bè mo fàk mòk nè caŋ lo mvwe' sèe sè.

4 Mo fàk mòk nè cañ ghak Pità, nè lo ye mantombi kə dzeñ mvwe' sée sə.

5 Yi à kə bùhù, nè kək gesə sənə sée sə. Yi ye megu cəək sə wo à lim wèñ Jisòs bə zeñ sə, nè kà ca ni lò.

6 Anə geñ Saimù Pità nè yi à sə be' vè nà' nè à kə dzèñ ye. Yi ca ni lo sə mvwe' sée sə jwanj. Yi ye cəək sə wo à tuuj nà' bə zeñ sə nga yà' nòca.

7 Yi ye cək nè wo à lim tu Jisòs bə zeñ nè nga wo lim benə nà' pwe', nà' noonj ca zok.

8 Fana mo fàk mòk nè yi à kə dzèñ to fo' yi nè ni lo ca sè'. Yi ye, nè dzəm də Jisòs nè lòkok lanj.

9 A kə dzèñ haanj mvək ànə nga wo ka bə ncəp nè wo à còm nà' ndzənə ñwək Nwi də Jisòs nè kpə, nè lokok nà'a ntòrɛɛɲ.

10 Anə geñ ngàa fàak Jisòs yà'sə wèñ bwi foho lo lak.

11 Mèri à bwi vè mvwe' sée sə, nè kə təəñ fo' sə mbinj, nè sə wanj. Yi ànə sə wanj fana yi bùhù tson, nè kək gesə lo sənə sée sə.

12 Yi ye masinjàa Nwi ba nga wo nitse' cəək sə fəfop pup pup. Wo à cu mvwe' sè wo ànə nonjə vèñ ni' Jisòs fo' sè. Mòk à cu mvwe' sè tu Jisòs à ye fana mòk cum mvwe' sè kuu ye ànə ye sə.

13 Wo fek yi də, <<Wù sə wa yà, mami? >> Yi duk fa yà' də, <<Wo jə lòTà àm. Mù ka mvwe' sè wo kə nonjə yi sə rinj.>>

14 Yi ànə cep wes vè'nə fana yi bəuñ, nè ye Jisòs nga nà' tək kok fo' fana yi kà nà' ri.

15 Jisòs nè fek yi sè' də, <<Wù sə wa yà mami? Wù sə lap ndà?>> A gù bohòMèri nè co nà'nə ñwə nè yi sək kək gadi nè fo' nè yi fana Mèri nè duk fa nà' də, <<Tè'mòk, a ye-a nga wù jə løyi wù fana wù kə ninj fa mụ mvwe' sə, ya mụ kə jəñ yi.>>

16 Jisòs nè to nà' bə liñ də, <<Mèri.>> Mèri bəuñ, nè cep fa nà' bə ncəep lak Hibrù wèñ duk də, <<Ràboni.>> Ncəp nè də Ràboni ànə yà'sə də, <<Cicà àm.>>

17 Jisòs duk fa nà' də, <<Kà mụ koho tse' bəusə mù ka mụ bohòTè' am ntòlo. Dù lo, nè kə tsok fa bwema am wèñ də mù tək lèlòmù la'à Tè' am, nè yi sè' Tè' àwèñ nè. A yi nè yi Nwi àm, yi sè' Nwi àwèñ pwe'.>>

18 Mèri nè à lòo, nè kə tsok fa ngàa fàak nà' sə wèñ də yi ye Tà Jisòs lanj. Yi à tsòho fa wo yusə nà' à cəp bohòyi sə pwe'fo'.

Jisòs Nitsə' Fa Ngàa Fàak Ye Wèñ Ni' Ye

(Mat. 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 A kə dzèñ nùmbu ànə, nè nteñ à yètò ànə nga a nconum, ngàa fàak Jisòs sə wèñ kə be'lə cum mụmvwe' ndap mòk mvwe' mò'fis. Wo ànə lok ncù bəusə wo à sə wəp bəu Jus wèñ. Wo də wo kək à, nga Jisòs

nə tək nè' mütsetsə'rə wo anə. Yi cəpsə yà' də, <<Fifi ye bohòwèñ lòon.>>

20 Jisòs ànə cep wes vè'nə fana yi ninjtsok fa wo bo ye bə ncanmvàan ye. Ngàa fàak ye sə à ye Tà nə, wo kwa vè'ε wù kà fù'.

21 Jisòs nè duk fe'lə fa yà' sèmok də, <<Fifi ye bohòwèñ.>> Nə duk mòk sè' də, <<Mvə'nə Tè' am à tum mụ, mụ sə tum sə lòwèñ sè' vè'nə.>>

22 Anə geñ yi yonjə fa yà'wèñ yònsə, nè duk də, <<Wèñ jəñ, mụ yònsə fa wèñ Yònsə nè Rəreñ.

23 Ye də a ye-a nga wèñ swi fa ñwè nəmòk bup ye fana Nwii nè swi fa ngəngəñ sè'. A ye-a nga wèñ ka də wèñ swi fa yi bup ye nè duk, fana Nwii nè kà ngəngəñ sè' swi fa.>>

Jisòs Yəəñ BohòTomos

24 Ghà nè Jisòs ànə kə tseñ me ngàa fàak ye wèñ fa' yà'a à ye nga Tomos nè wo togè yi mòk də mofes nà'a ka ye fo' yeñ. Yi ànə ye mòk mənğorə wo sə hum-ncòp-ba sə.

25 Tomos nè à vè mankwèñ fana wo tsok fa yi də, <<Vès ye Tà àvès nè lanj.>> Tomos nè duk ye də, <<A ye-a nga mù ka mvwe' mbeñ sə wo à ta yi luwa yà'a ye nè kà bə ndubo àm jwèñ, nè kà bo am mvwe' sè wo à sòp yi fə ncanvəa yà'a sògèsə, ye də mụ nè kà yàm də a zinə dzəm yuk.>>

26 A kə cə nùumbu fwame' fana ngàa fàak Jisòs sə kə benə fe'lə mụ nda'à sèmok. A ye mòk nga Tomos nè fo' bə yà'wèñ. Wo ànə lok ncùu sə lo'o fana wo ye nga Jisòs nè tək cə mütsetsə'rəə wo sèmok. Yi cəpsə yà' də, <<Fifi ye bohòwèñ.>>

27 Yi duk fa Tomos də, <<Jwèñ ja'a yòo bo am è. Jəñ bo yo, nè jwèñ ja'a mvwe' nè fə ncanmvàan mụ nè è. Kà də wu sə mərə fe'lə mòk duk, dzəm le mòk dzəmə.>>

28 Tomos duk fa nà' də, <<Tà àm, nè ye Nwi àm.>>

29 Jisòs duk fa nà' də, <<Wù dzəəm nè nga'a bəusə wù ye mụ bə lis yo. Anə ye rəñsi bohòbəu sə wo ka bə lis ntòye, nè dzəm yà'.>>

Njo Nə Wo à Còm Ñwək Enə Bəu Zeñ Nə

30 Jisòs à gəhù manğəngəeñ mòk mụ lisə ngàa fàak ye sə wèñ wùrinj. Wo à ka yà'sə ndzənə ñwək nè'e com gesə.

31 Bum sə wo a còm yà' ye'e, wo à còm də ya wèñ dzəm də Jisòs Nkum ngà gèm bwiñ nè yi mo Nwi nè. Wèñ dzəm bohòyi vè'nə fana wèñ tse' luj nè zinə nè nà'a bə liñ ye nè.

21

Jisòs Nitsə' Ni' Ye BohòIjgàa Fàak Ye Wèñ Bwiñ Samba

¹ Mvèk nèmòk à ye sè' nè Jisòs ànə nin ni' ye bohòngàa fàak ye mok wèŋ nga wo mvwe' tèm Tiberiyà. Yè'e mvè'nè yà' ànə ye sə.

² Nùmbu mòk à ye nga Saimù Pità cu mvwe' mò'fis bə Tomos nè wo togə yi mok də mofes, bə Nàtaniyà nè yi à vè mvwe' lak Kanà nè mvwe' nzenğòŋ Gallili. Bwe Zebèdi à ye fo' ba, nə ye mok wèŋ sè' bwiŋ ba.

³ Saimù Pità à duk fa wo də, <<Mù sə lòyu am mvwe' fu'fuk.>> Wo duk bwi yàwo sè' də, <<Vès dzəm ngòlòvesùwèŋ bəbè'.>> Fana wo tesə lo kə ni ɲwes mok, nə lo. Wo à fuk nòoŋ tsə ciŋ, ciŋ, nə kà yumok ko.

⁴ Tsok à rɛŋ nga nùm sɛ də yi bap kok fana Jisòs nè tesə təoŋ ndzə ɲgə ndzəp anə. Wo kà rì də a yi nə rì.

⁵ Jisòs nə fek gesə yà' də, <<Ngàta, wèŋ ko yumok à?>> Wo də, <<Hai'.>>

⁶ Yi duk fa yà' də, <<Wèeŋ jəŋ-a ram sə nə mak tsoŋ gesə-a yà' bo ma zə, ɲgə ɲwes nə fa'a è. Wèeŋ nə ko fuk fo'.>> Fana wo mak gesə ma nə yi duk nə. Fuk ni ca nsàp nè à ghak wo ɲgòsə fəsə vè ram sə sə ɲwesə anə. ⁷ Mofàk Jisòs nè yi à sə dzəmgə nà' wùriŋ nə à duk fa Pità də, <<Nà'nə Tà.>> Pità ànə yuk vè'nə fana yi te' ni cəək ye bəusə à ye nga yi a fweŋ cəək ye sə də ya yi gə fàk. Anə geŋ yi li ni sə ndzəpə anə, nə lo kə ye Jisòs.

⁸ Bwe ye mok sə wèŋ à cu mali sə ɲwesə anə. Wo sə vè sè', nə sə soŋ və ram nə nga nà' rwiŋ bə fuk ca wùriŋ. Mvwe' sə wo à ye sə, ɲgòkə dzèŋ mū mfèŋ à ka səsap sè' yeŋ. Yà' à ye megu co mità ɲkà mò'fis.

⁹ Wo à kə tesə mū mfèŋ fana wo ye nga mis sə kə bə fuk ca nə ye bə bred sè'.

¹⁰ Jisòs duk fa wo də, <<Wèeŋ fis jə vè fuk mok sə wèŋ ko sə fən.>>

¹¹ Saimù Pità à bwi lòmuvwe' ɲwes nə səmòk. Yi soŋ fis və ram nə mū mfèŋ. Fuk sə ghan à rwiŋ ca vè'e hip. Yà' à ye pwe' ɲkà mò'fis bə fuk hum tən-còp-te'. Fuk sə à ye ca ɲkàwəŋ vè'nə, ram nə kà sè' sàhà.

¹² Jisòs duk fa wo də, <<Wèeŋ və kə zə.>> Fana wo və. Mutsətə'rəə bwe ye sə pwe', ɲwè nè mò'fis co yi ban ntəm, nə fek-a nà' də, <<Wu ye'sə ndà?>> à ka ye lok. Wo à rì də a Tà nə.

¹³ Jisòs à kə jə bred nə, nə bə'rə gapsə fa wo bə fuk sə sè'.

¹⁴ Ghà nè Jisòs à lòkok mvwe' kpə fana nè'e nè kè' te' mvè'nè yi à niŋ fa ni' ye bohòngàa fàak ye wèŋ.

Jisòs Cèp BohòPità

¹⁵ Wo ànə zə wes fana Jisòs nə fek Pità də, <<Saimù mo Jon, wù dzəm mū bə ntəm yòpwe' nə casə ye'e pwe' à?>> Pità də,

<<Ŋ, Tà, wù rì də mù dzəm wu.>> Yi duk fa nà' də, <<A ye-a də wù dzəm mū fana wo sə kək fa mū lis bə bwe nsùŋgaan am.>>

¹⁶ Jisòs cèp fe'lə bohòPità nə, nè kè' ba də, <<Saimù mo Jon, wù dzəm mū bə ntəm yòpwe' à?>> Yi duk fəsə fa nà' səmòk də, <<Ŋ, Tà, wù rì də mù dzəm wu.>> Yi duk fa nà' səmòk də, <<Sə gùmsə fa-a mū nsùŋgaan am.>>

¹⁷ Mok nè kè' te', yi fek nà' səmòk də, <<Saimù mo Jon, wù dzəm mū à?>> Ntəm bəp Pità, bəusə nà' fek fis yi nè kè' te' də, <<Wù dzəm mū àle?>> Pità nə duk fa nà' də, <<Tà, wù rì bum pwe'. Wù rì də mù dzəm wu.>> Jisòs duk fa nà' də, <<Kək fa-a mū lis bə nsùŋgaan am.>>

¹⁸ Yi cèp fe'lə fa nà' sè' də, <<Mū tsok fa wu ɲkém ncèp duk də, à ye to ɲga wu ntòwà'ɲwè, wù sə kiŋsə ni' yò, nə sə lo yuyo mvwe' sə wù dzəm. Wu rɛŋ ntsə'mòk fana wù saŋ bo yo, ɲwè nè zok kiŋsə wu, nə bək jə lo wu mvwe' sə wù ka dzəm.>>

¹⁹ Jisòs à cèp ye'sə ɲgòni'tsə' fa Pità nsàp kpə nè nà'a nə kə kpə ɲgògù liŋ Nwii ye kəkuk. Yi à cèp wes vè'nə fana yi duk fa nà' də, <<Yuj və mū.>>

²⁰ Pità à bəwəŋ kək, nə ye mo fàk Jisòs nè Jisòs à sə dzəm nà' wùriŋ nə ɲga nà' sə bə' vè wo sè'. A ye sè' yi nè yi ànə yəhə naaŋ lo Jisòs fa' mū ni' ɲga wo sə zə beŋ, nə fek nà' də, <<Tà, ɲwè nè yi nə seŋ wu nə ndà le>> nà'a.

²¹ Pità ànə ye nà' fana yi fek Jisòs də, <<Tà, ɲwè nè'e ye-e?>>

²² Jisòs duk fa fəsə nà' də, <<A ye-a ɲga mù də yi cum fo' ɲwəm tətè mù bwi və nùu, nzak ɲjòye fo' yà? Bə' vè mū yòfɛŋ ntèŋ.>>

²³ Anə geŋ bəwəŋ ye wèŋ ye ɲgòcèp lòkè' də Jisòs duk də ɲgà fàk ye nè'e nə kə kpə yuk. Megu də Jisòs à ka də nà'a nə kə kpə duk. Yi à duk də, ɲga ni' ye bə-a yi də nà'a cum fo' ɲwəm tətè yi kə bwi və, nzak nà' ye fo' yà le?

Ncèp Nə Nà' Lèsə

²⁴ Vès rì də mo fàk nè Jisòs à cèp bum ye'sə bə liŋ ye nə sə tsə' faà nə weŋ yà' yi. Yi à còm ɲwàk ènə sè' yi. Vès rì sè' də yusə yi cèp sə zìnə.

²⁵ Bum mok cu sə Jisòs à gù yà', yà'a vè'e wùriŋ. Wo à còm gèsə-a yà' ndzənə ɲwàk mò'fis, mò'fis laaŋ, bwèrè kàmòk ɲwàha sə yam casə nzenğòŋ nè'e pwe'.

Nwàk Fàak Ngàa Ntum Jisòs

Tu ncèp nè ghan nè ñwàk ènə sə cèep nè, a màm̀və̀'̀nə̀ Yònsə̀ nè Rə̀rə̀j nè à gù̀ b̀ùù sə̀ wə̀ à̀ b̀e'̀lòtə̀ Jisòs wè̀j fana wo tsoho səsə̀ lo Ntirə̀ nè Bə̀boj nè mvwe' lak Jòrosalèm bə̀ Jüdiyà bə̀ Sàmariyà nè ye mvwe' sə̀ nzeɲgòj nè kə̀ ləsə̀ pwe'fo' (taɲ 1:8).

Yumòk nè gũgũj bə̀ ñwàk ènə̀ a fàak Yònsə̀ nè Rə̀rə̀j nè. Nà' à vè̀ nùmbu Pentekòs bohòbùu sə̀ wə̀ à dzəm Jisòs sə̀ mvwe' lak Jòrosalèm. Ye jə̀j nùmbu ànə̀ yi à sə̀ gũj sə̀ cos nè.

Aco wo gapsə̀ ñwàk ènə̀ bòp tɛ': Bwiɲ à yeto ɲgòtsòho Ntirə̀ Nə̀ Bə̀boj nè m̀ Jòrosalèm (taɲ mbùp 2:1-8:3), Ntirə̀ Nə̀ Bə̀boj nè à sɛhe lòm̀vwe' lak Jüdiyà bə̀ Sàmariyà wè̀j (taɲ mbùp 8:4-12:25), Pol à yeto ɲgòtsòho lòm̀vwe' lak mòk zə̀zok tɛ̀ kə̀ dzeɲ mvwe' lak Rumà (taɲ mbùp 13-28). M̀m̀və̀'̀nə̀ Ntirə̀ Nə̀ Bə̀boj nè à kə̀ dzeɲ bohòbù̀ lakm̀vum wè̀j sə̀' fana yà' rɛɛj də̀ nà' ànə̀ kə̀ ɲgòye mègù̀ nè b̀ùù jus wè̀j yeɲ.

1 Nge' àm Tiyoofilò, ñwàk nè mù à còm to fa wu mantombi nà'a, mù à còm tsə' fa wu nja bum sə̀ Jisòs ànə̀ yeto ɲgògùu, nè sə̀ ye'rə̀ fa bwiɲ,

2 tətè kə̀ dzeɲ nùmbu nè yi à lòm̀mabu. Yi à sə̀ lóo ɲga Yònsə̀ nè Rə̀rə̀j nè à gù̀ yi, yi tsok noɲsə̀ fa b̀ùù ye sə̀ yi à cokfis yà' ɲgòye ɲgàa ntum ye sə̀, bum sə̀ wo nè sə̀ gũ.

3 Mvəsə̀ yi à lòkok mvwe' kpə̀, yi à niɲtsə̀' ni' ye bohòbùu ye sə̀ wè̀j m̀nə̀ nùmbu hum kwè. Yi à nitsə̀' ni' ye nè kɛ' ɲkũũɲntɛ̀j nsàp nè co məmərə̀ kà ye də̀ yi lòkok laɲ mòk ye fe'lə̀. Wo à ye yi, bə̀ yà'wè̀j cep cù, nè sə̀ taɲj nzak gaɲ ɲkum Nwi.

4 Bə̀ yà'wè̀j à cu bə̀bɛ' fana, yi tsok fa wo duk də̀, <<Kà də̀ wè̀j me'rə̀ Jòrosalèm fɛɛj duk, wè̀j cum tək tse' yusə̀ Tè' à kà' fa weɲ. A zeɲ sə̀ mù à tsə' wè̀j yà'a.

5 Jon à bə̀ptəsə̀ bwiɲ bə̀ ndzə̀p, fana a nè kà nùmbu ɲkũũj dzeɲ fe'lə̀ ɲga wo bə̀ptəsə̀ weɲ mòk bə̀ Yònsə̀ nè Rə̀rə̀j nè.>>

Jisòs LòMubu

(Mat. 27:3-10; Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

6 Ghà nè b̀ùù ye sə̀ à kə̀ be'lə̀ bə̀ Jisòs mvwe' mò'fis, fana wo fek yi duk də̀, <<Tà, wu nè fa fəsə̀ ɲàɲj sə̀ ghà nè'nə̀ bohòbùu Izùre ya vèes tse' lak sə̀ ves à?>>

7 Jisòs cep fəsə̀ fa wo də̀, <<Yà'sə̀ kə̀ nzak ɲjə̀wè̀j ɲgòri bə̀ zeɲ yeɲ. Tè' nè tse' ɲàɲj yà' sə̀ yi. Yi nòɲsə̀gə̀ mvək yi yiɲi.

8 Yusə̀ də̀ wè̀j nè tse' ɲàɲj ghà nè Yònsə̀ nè Rə̀rə̀j nè və̀ bohòwè̀j, fana wè̀j nè ye

ɲgàa tə̀ə̀j ma nè ɲjəm, nè sə̀ tsoho lo ncèp àm mvwe' lak Jòrosalèm, nè ye Jüdiyà bə̀ Sàmariyà pwe', nè kə̀ dzeɲ mvwe' sə̀ nzeɲgòj nè ləsə̀.>>

9 Yi ànə̀ cep mesə̀ ve'nə̀ fana, yi lo m̀abu ɲga wo sə̀ ye yi, fana mbàk kə̀ lok yi, wo kà yi mòk ye fe'lə̀.

10 Mvəsə̀ wo à sə̀ kùk gèsə̀ lòm̀ali m̀abu mvəsə̀ yi lòbisə̀, fana b̀ùù sə̀mòk bwiɲ ba, sə̀ wo à nitse' cə̀ək sə̀ fə̀fop à kə̀ tesə̀ tə̀ə̀j ɲgũ ni' wo.

11 B̀ùù ye'sə̀ fek wo duk də̀, <<Wè̀j b̀ùù Galili, ɲjə̀ nè wè̀j tɛ̀ fɛɛj, nè sə̀ kùk gesə̀ lo m̀abu ve'nə̀ yà? Jisòs nè yi me'rə̀ weɲ, nè lònə̀ m̀abu nè'nə̀, yi nè kə̀ bwiɲ vè̀ sə̀ mvəsə̀ wè̀j ye yi lòyà'sə̀.>>

12 Anə̀ ye ve'nə̀, fana wo me'rə̀ mvwe' nda Olip nè, nè bwi lo Jòrosalèm. Aco kilometa mò'fis.

13 A kə̀ dzeɲ Jòrosalèm, wo ca kok lo m̀m̀vwe' rum ndap nè wo cugə̀ mbwa nè. A sə̀ cu fo' Pità bə̀ Jon, Jem bə̀ Andri, Filip bə̀ Tomos, Bätölomì bə̀ Mätiyò, Jem mo Afòs bə̀ Saimù nè wo togə̀ yi də̀ Zilò, nè ye Judàs mo Jem.

14 Ghà yà lóɲj wo sə̀ tse' tsə̀tsərə̀ nè mò'fis, nè fa ntəm awo ɲgòsə̀ gũhũ piriya. Wo à ye fo' bə̀ bə̀ba wè̀j sə̀, mòk à ye Mèri ma Jisòs bə̀ bwema Jisòs sə̀ mbə̀mbam wè̀j.

Mätiyàs Jə̀ Kùu Judàs

15 Nùmbu mòk à cə̀a, ɲga wo sə̀ cu kwe' fana b̀ùù sə̀ wo à dzəm Jisòs à ye fo' co ɲkũ mò'fis bə̀ bwiɲ hum ba. Fana Pità lokok tə̀ə̀j mutsə̀, nè cep duk də̀,

16 <<Bwema am wè̀j, ñwàk Nwiì nè ye tsoɲ zìnə̀ mvəsə̀ Yònsə̀ nè Rə̀rə̀j ànə̀ cep casə̀ m̀ cùhù Devid, sə̀ kum liɲ Judàs, nè yi à ni tsə' fa b̀ùù sə̀ wo à ko Jisòs mandzə̀ nà'a.

17 Yi Judàs à ye ɲwə̀ àvès mòk nè wo ànə̀ swekfis yi, nè fa yi fàk m̀ɲgorə̀ vès anə̀.>>

18 (Yi à kə̀ ywi nze bə̀ mbàam sə̀ yi à gù̀ b̀p, nè tse' yà'. Nə̀ lɛɲ kpə̀ ye bə̀ zeɲ, nè gbũ vehe, nto ye tesə̀.

19 B̀ùù sə̀ mvwe' lak Jòrosalèm à yuk bə̀ zeɲ pwe', nè to m̀m̀vwe' nè də̀ Akədəmà. A yà'a bə̀ ncèep lak awo də̀, nze nduəm.)

20 <<Yà'a yə̀yərə̀ bə̀ yusə̀ wo à còm yà' ndzənə̀ ñwàk Sàam də̀, <Wè̀j me'rə̀ ndap ye nooɲ to, ɲwə̀ nəmòk kà mbwa cu.>>

Wo à còm sə̀ də̀, <Nwə̀ nəmòk nè jə̀j fàak sə̀ yi à sə̀ gũu sə̀.>

21 Nə̀ yeè nè də̀ mòk nè ye tsoɲ mò'fis nè yi nè be'lə̀ vesùwè̀j. Nwə̀ ènə̀ nè ye ɲwə̀ nè yi a sə̀ yeğə̀ vesiwè̀j ghà yà lóɲj nè Tà Jisòs à sə̀ gũhi kɛ' tsə̀tsoɲ bə̀ kəkòk mutsə̀tsə̀'rə̀ə̀ vès,

22 ye jøh ghà nè Jon à bàptesə yi, nè kə dzeŋ nùmbu nè yi à mè'rə ves, nè lo mɔbu. Vesiwèeŋ nè sə tsoho kə' fa bwiŋ mvəsə yi a lokok mvwe' kpɔ.>>

23 Fana wo cokfis bwiŋ ba, Jòsep nè liŋ yee mok à ye Bäsabà. Wo sə to yi sà' də Jostòs. Yi ye bə Màtiyàs.

24 Wo gu piriya duk də, <<O Tà, wù ri ntum bwiŋ lóon wù. Niŋ tsok fa-a ves mɔtsətsə'rə bùu sə ba yè'e nè wù cokfis

25 ngòjə faak yè'e co masinjà yo sè Judàs à mè'rə màk, nè lo mvwe' sə yà'a kəkərè bohòyi ngòcu fo' sə.>>

26 Fana wo təm bəŋ ya wo riŋ ŋwè nè wo jøh nè. Wo à màk bəŋ ko Màtiyàs, fana yi ye ŋga'a mòk nè yi be'lə ŋgaa ntum Jisòs sə hum-ncòp-mò'fis sə.

2

Mvəsə Yòŋsə Nə Rəreŋ A Vəð

1 Nùmbu nè ŋkàha sə wo togə yà' də Pentekòs à dzeeŋ fana yà' ye ŋga bùu yè'sə wèŋ cu mvwe' mò'fis. *

2 Wo yuk ntèŋ nà, ŋga sə cwì və mɔbu co fəfə nè bup sə və yi ve'e, nè kə ci'lə təeŋ munə ndap nè wo cu mbwa nè dak.

3 Fana wo ye yumok co lum mis ve'e, yà' ga'a naaŋ lo bùu sə mɔ nda'à anə mɔ tuhù lóonfo'.

4 Wo pwe'fo' rwiŋ bə Yòŋsə Nə Rəreŋ nè, nè ye ŋga'a ngòcèp ncèep lak bwiŋ zəzok mvəsə Yòŋsə nè à fa wo ŋaŋ ngòcèep.

5 Mvək ànə à ye ŋga bùu Jus sə wo wəpgə Nwì à ye mvwe' lak Jòrosalèm sə. Wo à və mvwe' bəop lak zəzok sə yà'a sənə nzeŋgònə pwe'fo'.

6 Wo ànə yuk mvəsə yà' sə cwì və, fana wo kə caŋ baan mvwe' mò'fis. Wo à mərə cəbùə bùusə wo à yuk ŋga bùu sə wo à dzəm Jisòs sə pwe' à sə cèp ncèep lak awo mò'fis mò'fis.

7 Wo à sèeŋ, nè sə duk də, <<Yè'e ka pwe'fo' bùu Galilì yeŋ nè?

8 A yè'sə nsàp nè fə, ves yuk ŋga wo sə cèp ncèep lak avès pwe' e.

9 Vèes fèeŋ bùu Patiya, Midiya, nè ye Elàm. Mok və Mésòpòtemiya nè ye Kàpədosiya, mok Poŋtòs bə Èsiya,

10 Frijiya bə Pàmfiliiya, Ijip nè ye mvwe' nzeŋgòŋ Libiya nè nà' kuəp Sirini. Mok fèeŋ ŋkùŋ sə wo və mvwe' lak Rumà, bùu Jus nè ye sə wo à be' lòmандzə Nwì bùu Jus be'lə.

11 Bùu Krit nè ye bùu Àràb sə'. Mvəsə vès və mvwe' sə zəzok ve'nə, fana ves yuk ŋga wo sə tsòho bum maŋgəŋgəŋ sə Nwì à gù bə ncèep lak avès.>>

12 Bum yè'sə ànə ghak, nè jipsə tes wo ve'nə, fana wo sə fe'rə kə'ca ni' awo duk də, <<Yè'sə nsàp nè fòve'nə e?>>

13 Bùu mok à jə bùsə yàwo yà' bum ywi'lə nzòŋ. Wo sə ywi'lə wo də yà'wèŋ no jùhù rùk.

14 A ye ve'nə, fana Pità bə ŋgaa ntum Jisòs mok sə hum-ncòp-mò'fis sə à lòkok təeŋ mɔtsə, nè sə cèp guŋuŋ də, <<Wèŋ bùu Jüdiya nè ye bùu sə wèŋ cu mvwe' lak Jòrosalèm pwe', wèeŋ yu'rə nè riŋ tse' duk də,

15 bùu yè'sə ka rùk mvəsə wèŋ sə tsərə yà'sə no jùhù. Wèŋ yə yàwèŋ sə' də cu ntòzəzòŋ bohòŋwè ngòjùhù rùk.

16 Yè'sə yumok sə ŋgà tsòhòbum Nwì nè liŋ ye à ye də Joè nà'a ànə cèp nonjsə lo taŋ ntèŋ laŋ.

17 Yi à còm də,

<Nwì à duk də,

<<Nùumbu sə yà'a nè sə ləsə lo fana, mɔ nè fa Yòŋsə àm bohòndaanwè pwe'. Wàhaŋgwèŋ bə wàhanzùm awèeŋ nè tsoho fa bwiŋ bum Nwì.

Bù ŋkwàha bwiŋ bə wàhabwiŋ wèeŋ nè ye zinə bum Nwì ndzənə lo.

18 Mɔ nè fa yòŋsə àm nè bohòŋgaa faak àm sə mbəbam bə sə bəba sə'.

Mvək ànə dzeeŋ fana, wo sə tsoho fa bwiŋ bum Nwì.

19 Mɔ nè gu bum mok sə yà' gu ve'e maŋgəŋgèŋ yà' yəeŋ mɔbu bə sə nze.

Bwiŋ nè ye nduəm bə mis nè ye ndindi nè nà' sə lokok bə ŋaŋ.

20 Nùm nè seŋ, ŋwə ban bəeŋ co nduəm ŋkuŋ fana nùmbu nè ghaŋ nè Tà nè nà'a nè ye maŋgəŋgèŋ nè dzeŋ.

21 Fana ndaanwè pwe' nè yi leŋ to Tà mənə nùumbu yà'sə fana ŋgəŋgaaŋ nè luŋ.>>

22 <<Wèeŋ yu'rə na ncèp nè'e è, bùu Izùre wèŋ. Jisòs nè mvwe' lak Nazàre ŋwè nè Nwì à cokfis, nè niŋtsok fa weŋ nsàp fàk ye bə maŋgəŋgèeŋ bum mok sə yà' gha' bwiŋ. Nwì à sə gu càsə yà' ndzə bohòyi. Wèŋ ri yàwèŋ yu yè'sə sə', bùusə yi ànə gu yà' mɔtsətsə'rə wèŋ.

23 Nwì bə tsətsərə è ye nè ye bə ŋkərè nè nje à dzəm kok yi də wo nè fa Jisòs ndzə bohòwèŋ, fana wèŋ fa yi bohòbùu sə bup wo tɛ'lə yi mɔ ntəeŋ. Yà'a mvəsə wèŋ à zə yi wèŋ.

24 Fana Nwì lokoksə yi mvwe' kpɔ sə', nè fiŋ me'rə fis yi mvwe' ŋgə' kpɔ. Mandzə ànə ka nè co kpɔ kotse' mamgeŋ yi yeŋ.

25 Devid ànə cèp, nè sə kum liŋ ye duk də,

<Mɔ yə də Tàa yegə venə ghà yà lóon fo'.

* 2:1 2:1 Pentekòs ànə ye nùmbu nè bùu Jus wèŋ à sə bəŋsəgə bum.

Yi tē mū bo mamāk ya nga ηγγə' kà mū gha'.

²⁶ Nà'a njo nē ntum àm tse' kwəkwa, ncèep cū am sē ye ləlām.

Fana mū cum sē' bèboŋ, nē sē naaŋ tu.

²⁷ A bùsə wūu Nwì, kaco wu me'rə mak noŋsə mū mvwe' nzeŋgòŋ yòŋsəə bù kpəkpa yeŋ.

Kaco wu nē me'rə ηγùpni' ngà fàk yòŋə zìnə ηgòbì yeŋ.

²⁸ Wū a nì tsə' fa mū mandzə nē ηgòkə cu ncu nē ηgòtse' yòŋsə laŋ.

Mū nē kwa bùsə wu vesù.>

²⁹ <<Bwema am wèŋ, mū riŋ bèboŋni dē aco mū cep yumok sē zìnə bē liŋ tàcici àvès Devid. Mvəsə yi ànə cep bum ye'sə, fana yi ànə kpū lo yuyē laŋ, wo tuuŋ yi, sēe ye sē nòmali ye' fo' tē ntinə.

³⁰ Yi à ye ngà tsòhòbum Nwì, nē riŋ tse' yusə Nwì ànə keŋ dē yi nē fa yi. Nwì ànə kak dē yi nē kə gū ηwəə nà' mòk ηgòkok gaŋ ηkum Devid.

³¹ Tàcici àvès Devid ànə riŋ yusə Nwì ànə tse' ηgògū fana, mvəsə yi à duk dē <Wo à ka yi mvwe' nzeŋgòŋ yòŋsəə bù kpəkpa me'rə noŋsə, ηγùpni' ye à ka sē' bì> yà'a, yi à sē kà ye'sə bē ni' ye cēp. Yi à sē cēp bē Nkum ngà gēm bwiŋ nē Nwì à duk dē yi nē tum vesə nē.

³² Nwì à lòkoksə Jisòs nē mvwe' kpū, fana vès bwe ye pwe' à yə, nē riŋ bē zēŋ dē a zìnə.

³³ Yi a lòkok cu lòbo ma màk bohòNwì, nē jəŋ Yòŋsə nē Rəreŋ bohònà' mvəsə tē' ànə kak noŋsə, fana yusə wèŋ yə, nē yu'ù nē, sē gū yà' yòŋsə ànə nē Jisòs sē fa nà' yi.

³⁴ Devid à ka ye mūbu lo fana, à ye yi nē yi à cēp duk dē,

<Tà Nwì à duk bohòTà àm dē,

<<Cum bo ma mà'a mū fēŋ,

³⁵ ya mū noŋsə bùu sē wo bēŋgə wu sē nze ya wu nəŋ tes kù mū ni' wo.>>

>

³⁶ <<Bùu Izùre pwe' tse' ηgòri tse' pap dē Jisòs nē wèŋ à te'lə yi mū ntəəŋ nē, Nwì a gū yi ηgòye Tà, nē ye fe'lə Nkum ngà gēm bwiŋ nē sē'.>>

³⁷ Bùu sē à yuk ve'nə fana ntum saha wo nēbap. Wo fek Pità bē ngåa ntum Jisòs mòk sē wèŋ dē, <<Aco vès gū ye'sə va, bwema àvès wèŋ?>>

³⁸ Pità tsok wo dē, <<Wèeŋ kupsə, nē bwi fa bap awèŋ ηkwèŋ, wèŋ lòoŋ, nē baptesə mūnə liŋ Jisòs Krest ya nga wèeŋ tse' səs-wifa bē bap awèŋ, ya wèeŋ tse' Yòŋsə nē Rəreŋ nē nà'a fəfa nē Nwì.

³⁹ Wèŋ ri dē kəkək ènə nà'a nē njàwèŋ, nē ye bwe awèŋ, nē ye nē bùu sē wo cu yàwə səsap bohòNwì sē'. A yà'sə dē nà'a bohòndaŋwè pwe' nē Tà Nwì a to yi sē'.>>

⁴⁰ Pità ànə cep bohòwo ve'nə, nē cep bum mòk wùriŋ. Yi sē leŋ wo dē, yà'wèeŋ lap mandzə nē ηgòca gesə mvwe' nsàp ηγγə' nē bù ngåa ηkà' wèeŋ nē kə yə nē.

⁴¹ Bwiŋ ηkəuŋntèŋ à yuk ncèp ye nē, nē dzəm nà', nē baptesə sē'. Fana bùu sē wo à be'lə kwe' àwo nùmbu ànə à ye co bwiŋ ncùhù te'.

Bùu Sə Wo à Dzəm Jisòs

A Ye Cù Mò'fis

⁴² Wo à jə gha' mvək awo ηgòyu'rə yusə ngåa ntum Jisòs sē à sē yə'rə wo, nē sē be'lə mvwe' mò'fis. Wo sē zu bēŋ Nwì mvwe' mò'fis, nē sē leŋ piriya.

⁴³ Ngåa ntum Jisòs sē wèŋ à sē gū bum sē yà' à sē gha' bwiŋ mətuhù wùriŋ fana, wəə à ko bwiŋ pwe'fo'.

⁴⁴ Bùu sē wo à dzəm sē pwe' à sē cu mvwe' mò'fis, nē sē be'lə bum awo sē wo à tse' mvwe' mò'fis sē'.

⁴⁵ Wo à sēŋ bum yà'sə nē sē gapsə mbàam sē mvəsə wo yə dē ηgəŋgəŋ ka tse'.

⁴⁶ Nùmbu pwe' wo sē kə be'lə mvwe' kwe' nē mò'fis mənə ndap Nwì nē ghaŋ nē nà' à ye Jòrosalem anə. Wo à sē zu bēŋ awo nda' à wo mvwe' mò'fis bē kwəkwa nē ye ntum nē mò'fis.

⁴⁷ Wo sē kùksə Nwì fana bwiŋ pwe'fo' à sē dzəm wo. Tà Nwì à sē jənaaŋ fa wo bùu sē wo à sē tse' lùŋ nùmbu pwe'.

3

Pità Bə Jon Tesə

Nwə Nə Yi À Bù'rə

¹ Nùmbu mòk à ye, nga nùm càsə marəŋ fana Pità bē Jon sē lo mū ndap Nwì nē ghaŋ nē. A ye ghà nē wo gūgə piriya.

² À kə dzèŋ mvwe' ncūu ŋka' mòk sē wo togə yà' dē Ncù sē Bèboŋ fana wo tseŋ ngà' nəmòk fo' nga yi cu fo' nze. Woo kə bəhə nòŋsəgə yi fo' dē nà'a sē leŋ mbàm bohòbùu sē wo sē lòmū nda' à Nwì anə. Bùsə mvə'nə wo à dzə yi dzəə, yi à ka gi yuk.

³ Yi ànə ye Pità bē Jon nga wo sē dē wo ni lo mū ndap Nwì nē ghaŋ nē fana, yi leŋ dē yà'a fa yi mbàm.

⁴ Wo kək nà' bē lis rap rap fana Pità duk fa nà' duk dē, <<Kək ves.>>

⁵ Yi kək wo, nē sē tsəre ye dē yà'a nē fa yi yumok nga'a.

⁶ Pità duk fa yi dē, <<Mū ka mbàm ηgòfa wu tse', mū nē fa wu yusə mū tse'.>> Fana yi duk fa nà' dē, <<Mūnə nàaŋ liŋ Jisòs Krest nē mvwe' lak Nazàre, lòkok, nē gi.>>

⁷ Fana Pità fa gesə nà' bo mazə, nē ko lokoksə nà' mətəsə ntèŋ, fana lis kùu ye bē kùu ye sē pwe'fo' gaŋ co yi təəŋ.

⁸ Yi li mətəsə, nē təəŋ bē tu ye, nē sē gihi ke' ca. Bə yà'wèŋ lo kə ni mū ndap Nwì nē

ghan nè mok bæbe'. Yi sə gi, nə sə li, nə sə kwasə Nwi.

⁹ Bwiñ pwe'fo' à yə yi mvəsə yi à sə gi, nə sə kwasə Nwi.

¹⁰ Wo ànəŋŋ cəŋ də wo riñ də a yi nè yi cugə mvwe'ŋcù ŋkə' nè bəboñ nə, nə sə læŋ bum nə fana wo mərə nsəp yu nè nà' gù yi nà'nə nəbup.

¹¹ Mvəsə wo à sə tesə tsoñ fana ŋgà' nə kotse' Pità bə Jon cək fana bwiñ mərə, nə carə və mvwe' sə wo tə sə sè'. A ye yè'sə sə mbi mvwe' sə wo togə fo' də mbəndap nə Sölomù.

¹² Pità à yə bəu sə wo à sə vè fo', fana yi duk fa yà'wèñ duk də, <<Bəu Izùre wèñ, wèñ sə mərə yè'sə bəu yà? Wèñ sə kək seŋ ves co də vès ləkoksə yi bə ŋaŋ yàvès, də vès tse' ntum sə rərəŋ yè'sə bəu yà?

¹³ Yusə də, Nwi Abrahām, Azik nə ye Jàkop, yi nè yi Nwi tàcici avès à fa ŋaŋ sə mabu bohòmo ye Jisòs. Wèñ jəñ yi, nə fa bohòbù ŋkwàha bəu Jus, nə bəñ yi mantombi Palè, ŋga Palè nə duk lan də wo me'rə yi lo.

¹⁴ Yi nè yi à ye rərəŋ nə ye bəboñ, wèñ bəñ yi, nə duk fa Palè də yi me'rə læ ŋgà zə bwiñ.

¹⁵ Fana wèñ zə yi nè yi mantombi ŋgòjə ləbwiñ mvwe' lūñ. Fana Nwi nə ləkoksə yi mvwe' kpə. Vès ye bə lis avès, nə sə tsə' fa-à nə bwiñ.

¹⁶ ŋaŋ sə yà' cu ndzənə liñ Jisòs sə gù ŋgà' nè wèñ sə yə yi, nə riñ yi nè'e zəñ ŋkuñ yi guñ. Njò nè vès a fa ntum avès bohòliñ yà'sə fana yà' guñsə yi mvə'nə wèñ sə yə yi yè'sə.

¹⁷ Fana nè ŋga'a nè'e bwema am wèñ, mū riñ tse' duk də yusə wèñ bə bə ŋkwàha bəu awèñ à gù bohòJisòs, à ye ŋga wèñ sə kà ri.

¹⁸ Nwi ànə tsok casə cùhu ŋgàa tsòhòbum Nwi pwe'fo' taanŋtəñ duk də, ŋkum ŋgà gèm bwiñ nə nə ye ŋgə'. Fana yi a gù yà' ye zinə bə nsəp mandzə ènə.

¹⁹ Wèñ kupsə-a ŋga'a, nə bəu lo bohòTà Nwi ya yi yisə gəsə fa wèñ bup awèñ sə fo'.

²⁰ Ya ŋga mvək nè ŋgòcu yòŋsə nə və bohòTà Nwi. Ya ŋga yi tumsə fa wèñ Jisòs, nə yi à kək nòŋsə ŋgòtumsə fa wèñ nə.

²¹ Yi nə cum tsoñ tse' mabu tē mvək kə dzeñ nè Nwi nə guhə tsə'rə fəsə bum pwe'. Yè'e mvəsə Nwi ànə tsok taŋ ntəñ cùhu bəu ye sə rərəŋ sə ŋgàa tsòhòbum Nwi.

²² Musi ànə duk də,
<Tà Nwi àwèñ nə tumsə fa wèñ ŋgà tsòhòbum Nwi mòk sə' mvəsə yi à tumsə mū Musi.

Yi nə tesə mətətsə'rə bəp bə àwèñ.

Wèñ nə sə yuk tse' yusə yi nə sə tsok fa wèñ cək.

²³ Nwə nè yi duk-a də yi kà yusə ŋgà tsòhòbum Nwi nə sə cèp yuk,

Ye də wo nə fis gesə yi mənŋgorə bəu Nwi nè mvəsə.>

²⁴ ŋgàa tsòhòbum Nwi sə wo à tse' ncèp ŋgòcèep à cèp cāsə bə bum sə yà'a nə sə ye nùumbu yè'sə sè'. Ye jəñ mū ni'i Samwè nə ye bə sə wo à ye mankwèŋ yi pwe', sə cèp ve'nə.

²⁵ Wèñ ŋgwi bə ŋgàa tsòhòbum Nwi sə, nə ye fe'lə sè' də wèñ tse' bo sənə rək nè Nwi à zu bə tàcici awèñ sè'. Yi à duk fa Abrahām də, <Mə nè se bəu sə sənə nzeŋgònə pwe' bəu ŋgwi bə yò.>

²⁶ Nà'a njo nè Nwi à fis ŋgà fək ye Jisòs, nə fa to nà' mantombi bohòwèñ ŋgòkə sə wèñ. Yi à sè wèñ bə mandzə nè ŋgògù weñ bəu gesə mvwe' mandzə jòŋ awèñ.>>

4

Wo Somsə Pità Bə Jon

Mū Kəŋsurì

¹ Pità à sə cèp mali bohòbəu sə fo', ŋga Jon sə' fo' fana ŋgàa fa satikà' nə ye ŋkum ŋgàa ntək mūmvwe' ndap Nwi nè ghan nə bə bəu Sadusi wèñ və kə tseñ wo.

² Wo à jək vè də Pità wèñ à sə yə'rə fa bwiñ də Jisòs a ləkok mvwe' kpə. Wo yə'rə ve'nə, yà' sə niñ tsok də ŋwèe kpə-a yi nə lokok fe'lə səmok.

³ Fana wo ko wo, nə kə lok nòŋsə wo. Wo à nòŋ nòŋ mū ndapndzəmè anə tē tsok reñ bəusə à ye ŋga mvək lònəbup.

⁴ Anə ye na sə' ve'nə fana bwiñ ŋkūñ sə wo à yuk ncèp nə à dzəm tse' bə zəñ. Bəu sə wo à dzəm sə lònə fo' à ye pwe' co bwiñ ncùhù tən.

⁵ Tsok à reñ fana, bə ŋkwàha bəu Jus wèñ à baŋ vè mvwe' lak Jòrosalèm duk də wo kə sak yà'wèñ. Wo à ye bəu Jus sə mantombi bə ŋgàa yə'rə bwiñ lək.

⁶ Wo ye fo' bə Anàs, ŋkum ŋgàa fa satikà' wèñ, nə ye fe'lə Kayofàs bə Jon bə Alèsandà nə ye fe'lə bəu mok sə' sə wo njan bə ŋkum ŋgà fa satikà' nè.

⁷ Wo jəñ və bəu sə ba sə mantombii wo, fana wo sə fek yà'wèñ duk də, <<Wèñ tse' nsəp ŋaŋ nè fòŋgògù ve'nə-ε? Wèñ sə gù ve'nə yè'sə bə liñ ndà?>>

⁸ Pità à rwiñ bə Yòŋsə nè Rərəŋ nə fana, yi cèp fəsə fa wo də, <<Wèñ bəu sə mantombi nə ye bə ŋkwàha bwiñ wèñ,

⁹ wèñ sə fek ves yè'sə yusə bəboñ sə vès a gū də ŋwə ènə gi sə à? Wèñ dzəm ŋgòriñ də vès a gù yi vale ŋkuñ yi gi à?

¹⁰ Fana wèñ bə bəu Izùre pwe' riñ sə' də ŋwə ènə a gū, nə təñ nə mantombii wèñ fəŋ bə ŋaŋ liñ Jisòs Krest nè mvwe' lak

Nazàre. A yi nè wèñ ànè te'lə yi mu ntəəñ, fana Nwi lòkoksə yi mvwe' kpu nè.

¹¹ A sè' Jisòs nè'nə nè ñwàk Nwi sè duk də, <Lis nè ñgàa ci ndap à dzèen màk də nè'a bup, kə tse' ghak fe'lə fàk sè' zey nè.>

¹² Mandzè nè ngòtse' liñ megu bə liñ ye yiñi. Sənə nzenɡònə pwe', ñwènəmòok mòk bùè nè Nwi a fa bwiñ də aco a tse' liñ bohòyi.>>

¹³ Bùu sè mu kanşurù sè pwe' à yə nsap ntum nè Pità bə Jon à bàa ñga wo ri sè' də yà'wèen bùu sè wà sè wo à ka ñwàk sè' riñ, fana wo mərə nəbup. Yà'a mvwe' sè wo à ri duk də bùu yè'sə à ye bə Jisòs wèñ lañ nè zinə.

¹⁴ Yusè co wo cep, à ka sè' yey, bùusè ñwè nè wo à liñsə yi nè à təkòk sè' fo' ñgu ni'i Pità bə Jon anə, bwiñ sè ye yi.

¹⁵ Fana wo à duk fa yà'wèñ də yà'wèen tesə mu kanşurù anə. Wo à tesə lo fana wo sè cep mòk woòwo.

¹⁶ Wo sè duhu də <<A gu bùu yè'sə va? Bùsè bùu sè wo cu Jòrosalèm fèen pwe' riñ tse' də à gu nsap yu nè nà' gu càsə ñañ nè'nə bùu yè'sə. Mandzè nè co vesuwèñ dzèen yà' ka yè'sə yey.

¹⁷ Fana megu də vesuwèen jwa sa'rə wo də wo kà bohòñwè nəmòk mənə liñ Jisòs mòk cèp yuk fe'lə, ñgògù də yu yè'sə kà mantombi mòk sè yuhù lo'.>>

¹⁸ Fana wo to fəsə vesə wo mu ndapè anə, nè tsok wo də, ñgòcèp kènə ñgòyərə bwiñ mənə liñ Jisòs nè kà mòk ye yuk fe'lə.

¹⁹ Pità bə Jon duk fa fe'lə wo də wo kək ja'a na yàwo sè' də, a yəyərè bohòNwi də wo yuk yà'wèñ nè nonşə Nwi àlè.

²⁰ <<Kaco vès teñsə ñgòcèp yusè vès a yə, nè yuk yey.>>

²¹ Bùu sè mu kanşurù sè à jwa sa'rə mali wo gugəñ, nè me'rə wo lo. Wo lap njo nè co wo fa yà'wèñ ñgə' bùu zey bùè, bùusè bwiñ pwe' à sè kùksə Nwi bə nsap yu nè nà' ye nà'nə.

²² Ñwè nè wo à gu guñsə yi nè à càsə luumngòn ñ hum kwè.

Bwe Jisòs Lèñ Piriya Də Wo Kà Wuh Tse'

²³ Mvəsè wo à mè'rə wo ntèñ, Pità bə Jon bwi lo mvwe' kwe' àwo, nè tsoho fa yà'wèñ yusè ñkum ngàa fa satikà' sè ghan bə bù ñkwàha bwiñ wèñ duk sè.

²⁴ Wo à yuk wes yà' fana wo pwe' be'lə, nè gu piriya bohòNwi duk də, <<O Tà Nwi, ñgà gu ntòbu bə nzenɡònə nè ye ndzəp bə bum sè yà' cu ca lòon.

²⁵ A ye wù nè wù à gu tàcici àvès Devid ñgòcèp bum yè'e. Yi à ye mo fàk yo, fana Yòñsè nè Rərəñ nè à gu yi ñgòcèp də, <Bù lakmvum sè jok bùu yà?

Bùu sè sè tsərə bum sè yà'a nè kà fàk yè'sə bùu yà?

²⁶ Bù ñkəñkum nzenɡònə fuhù ni' awo mvwe' mò'fis ñgòlù Tà Nwi bə ñkum ñgà gəm bwiñ nè Nwi à cokfis nònşə nè.>

²⁷ A zinə də Heròbə Pòñtiyòs Palè nè ye bùu İzürè bə bù lakmvum wèñ à cu kwe' nè bup mu tühù Jisòs mu ntòlak fən. Wo à kə cu kwe' mu tühù Jisòs mo yònə rərəñ, nè wù à cokfis nònşə nè.

²⁸ Wo kə be'lə ñgògù bum sè wù ànə dzəm wu. Wù ànə fuhù nonşə yà' lañ, nè fa ñañ də bum yè'sə nè ye ve'nə.

²⁹ Fana nè ñga'a nè'e, Tà, kək ja'a na bə nsap ñgə' nè wo sè duk də wo nè fa ves, ya ñga wu gu ves ñgàa fàak yo bəñ ntum ñgòtsòho ncèp yònə.

³⁰ Niñ-a ñaaj yo sè bə mandzè nè ñgògù bwiñ guñ nè lokok mvwe' yiyan awo. Gu sè' də vèes sè gu bum bə liñ Jisòs, mòfàk yònə rərəñ nè co yà'a sè ghak bwiñ mu tühù.>>

³¹ Wo ànə lèñ mesə fana mvwe' sè wo à ye fo' sè tsoho. Wo pwe'fo' à rwiñ bə Yòñsè nè Rərəñ nè. Wo yeto ñgòtsòho ncèp Nwi nè kà wəp.

Wo Sə Gàpsə Yak Bum Awo Kəkurè

³² Bùu sè wo ànə dzəm bohòJisòs sè pwe' sè tse' ntum nè mò'fis. Ñwè nəmòk nè mò'fis kà duk də yusè yi tse' gu sè ye yiñi duk. Wo à sè benə bum awo sè wo à tse' pwe' mvwe' mò'fis.

³³ Ngàa ntum yè'sə à sè tsòho bum sè wo à yə, mvəsè Tà Jisòs à lòkok mvwe' kpu bə ñañ fana Nwi sè se wo pwe'fo'.

³⁴ Ñwè nəmòk nè də yi à sè jamə də yi ka yumok tse' à ka mutsətsərə wo anə yey. Bùu sè wo à tse' nzum bə ndap wèñ à sèñ yà', nè jəñ və mbàam sè wo sèñ yà' bə zey sè,

³⁵ nè fa nonşə yà' bohòngàa ntum sè wèñ. Fana wo jəñ mbàam sè, nè sə fa ñwè nè fòlòon mvəsè wo yə də nà' ka tse'.

³⁶ Yà'a mvəsè ñwè nəmòk nè liñ ye də Jòsep à gu sè' ve'nə. Yi à ye ñwè bəp bə Levi, fana wo dzə yi dzə mvwe' lak Sèprò. Ngàa ntum Jisòs à to fa yi liñ nzum də Bənanà. Yà'a də: Ñwè nè yi ri ñgòcèp fa bwiñ ncèep kontum.

³⁷ Yi à sèñ nzum ye, nè jəñ və mbàam sè, nè kə fa nonşə yà' bohòngàa ntum sè sè'.

5

Anàniyàs Bə Sàferiya

¹ Ñwè nəmòk à ye sè' nè liñ ye à ye də Anàniyàs. Liñ ñgwe à ye Sàferiya. Wo à sèñ bum awo mòk,

² nè swihi nonjə mbàm mamòk, nè jəŋ bwees sə fa lo ngàa ntum sə. Ngwe ye à ri dè nà' swihi mbàam mok sè'.

³ Fana yi ànə jəŋ və mbàam sə, Pità fek yi duk dè, <<Anàniyàs, wù mè'rə Satà dè yi ni sè ntùu wù ngògù wè dè wu kə borə Yòŋsə nè Rəreŋ nè, nè swihi mbàam sə wù à sèŋ bum sə mamòk bùu yà?

⁴ Mvək nè wù ànə ka bum yà'sə ntòsəŋ, yà' à ye sè yò. Wù à sèŋ yà', mbàam sə ye mali sè' sè yò. Njə nè wù kə tsərə fe'lə sè ntùu wù dè wu gù nsàp yu ènə yè'sə bùu yà? Wù ka nsàp mvwès nè'nə bohòbwiŋ ci' fa, wù ci' fa nà' bohòNwi bə tu ke.>>

⁵ Anàniyàs ànə yuk ve'nə ntèŋ, yi coho gbù sə nze, nè kpə. Wəə à ko bùu sə wo à yuk yu yè'sə pwe'fo'.

⁶ Wàhabwiŋ wèŋ à vè, nè kə lim fis lo vèŋ ni' ye nè sè mbiŋ, nè kə tuuŋ.

⁷ A cà awà te' fana ngwe ye vè sè', nè kà ri dè yumok gù ndu ye ri.

⁸ Yi à kə dzèŋ, Pità fek yi dè, <<Tsòk fa m-ε, yè'e mbàam sə wèŋ ndu yòà sèŋ bum sə ve'nə pwe'fo' à?>> Ngwəŋ nè dè, <<Ŋ, yà'a mbàam sə pwe'>>

⁹ Fana Pità duk fa yi dè, <<Wəŋ ndu yòswi' cù dè wèŋ kə mumsə ja'a Yòŋsə Nwi bùu yà? Sə nərə vè kù kə ncùhù yà'a bùu sə wo kə tuuŋ vè ndu yò. Wo nè bək fis lo wu yòsə' ca.>>

¹⁰ Yi à coho gbù nõŋ tsə mantombii Pità ve'nə ntèŋ, nè kpə. Wàha bùu sə à ni ko' vèə, nè kə dzeŋ nga yi kpə laŋ. Wo à bək jə fis nà', nè kə tuuŋ yi ngə sèe ndu ye nè.

¹¹ Bùu cos nè ye bùu mok sə wo à yuk bum yè'sə, nsàp wəə mòk à ko wo pwe' nè pwe'.

Bum Manjəŋgèŋ Nə Ye Məməə

¹² Anə gèŋ ngàa ntum sə à sè gùhù bum manjəŋgèŋ nè ye bum sè bwiŋ sè məə wùriŋ. Bùu sə wo à dzəm Jisòs sə pwe' à sè cu kwe' àwo mvwe' mò'fis mvwe' ntòmbi Sòlòmù.

¹³ Bùu mok sə wà sè à ka ni' awo co dè wo kəkərè ngòbe'lə yà'wèŋ jəŋ lok. Wo à sè kà-a bə yà'wèŋ sè' sè tórè ke' fana wo sè kək ja'a yà'wèŋ co nsàp bùu mok sə wo bontum wùriŋ.

¹⁴ Bùu sə wo à dzəm bohòTà Jisòs à sè tùhu vè, bəba bə mbəmbam wèŋ nduk, nè sè kə be'lə wo.

¹⁵ Mvəsə bwiŋ à yə nsàp yu nè wo à sè gùu fana, wo bəhə fis vè ngàa yiyan, nè nonjə lo wo ngə mandzə mənə kəà bə kə wèŋ dè ya Pità gi càa, tsətsèŋ ye ca mū ni'i mok.

¹⁶ Bwiŋ à kwəŋ tesə və mvwe' bəop lak sə yà'a ngə Jòrosalèm ngòjə vè bùu awo sə wo sə yaya bə bùu sə wo tse' yòŋsəə ze' ndzə ni'i wo. Wo à gù wes pwe'fo'.

Wo Fa Ngàa Ntum Jisòs Ngə'

¹⁷ A ye ve'nə fana ngum ngàa fa satikà' bə bùu ye sè wo mvwe' kwe' bùu Sadusi wèŋ yeto ngòwa yusè ngàa ntum sə sè gùu sə, nè jok wà anə.

¹⁸ Wo ko ngàa ntum sə, nè kə nisə wo ndapndzəm.

¹⁹ Numbu ànə à ye, nè ndzəmè fana masinjà Tà Nwi vè, nè kə muk nõŋ ncùu ndapndzəm sə, nè fis wo. Yi tsok fa yà'wèŋ duk dè,

²⁰ <<Dù lo, nè kə təŋ mū ndap Nwi nè ghaŋ nè, nè tsoho fa bwiŋ ncèp nè bə lùŋ nè fi ènə.>>

²¹ Wo à yuk mvəsə yi à cep sə. Tsok à reŋ wo lo mū ndap Nwi nè ghaŋ nè, nè sè yə'rə bwiŋ.

Ghà ànə à ye fana ngum ngà fa satikà' nè bə bùu ye wèŋ à to benə bə njkəwàha bùu Jus pwe' mvwe' mò'fis dè wo cum kənsurù. Wo à vè wes, wo duk gesə lo mvwe' ndapndzəm nè dè wo jəŋ vè fa wo ngàa ntum sə.

²² Ngàa kək ngàa ndapndzəm sə à kə dzèŋ fana wo kà ngàa ntum sə mū ndapndzəmè anə yə. Wo bwi lo, nè kə tsok fa bùu sè mū kənsurù sə dè,

²³ <<Vès kə wès fo', vès ye nga ncùu sə tə ləlok mpaan. Nga bùu sè wo kək nõŋgè ndapndzəm nè ndzəmè tə fo' sè' bəbòŋni. Vès dè vès muk-a kə ncùu sə fana vès kà njwə nè mò'fis mbwa yə.>>

²⁴ Nkum ngàa tək ndap Nwi nè ghaŋ nè bə nkum ngàa fa satikà' sè ghaŋ wèŋ à yuk ve'nə fana wo məə yusè yà'a nè kə ye mantombi sə bùu.

²⁵ Fana njwə nəmòk ni kok vè, nè tsok wo dè, <<Wèŋ yuk-à, bùu sè wèŋ a nisə wo ndapndzəm sə, wo cu mū ndap Nwi nè ghaŋ nè. Wo sè yə'rə bwiŋ mbwa!>>

²⁶ Fana nkum nè bə ngə tək ndap Nwi nè ghaŋ bə bùu ye wèŋ à lòkə jə fəsə vè ngàa ntum sə mankwèŋ. Wo à ka yà' bə top sè ko bəusə wo à sè wəp dè bwiŋ tərə wo ngə'a bə lis.

²⁷ Wo à jə vè ngàa ntum sə, nè duk wo təŋ mū kənsurù anə. Fana nkum ngà fa satikà' nè sè cep bohòwo dè,

²⁸ <<Vès a cèp bohòwèŋ, nè soŋ wèŋ ntu' bəp bəp dè wèŋ kà bwiŋ yumok bə liŋ njwə ènə mok yə'rə yuk fa fe'lə, fana ja'a na yàwèŋ yusè wèŋ gùu. Wèŋ gù tətè bùu sè mvwe' lak Jòrosalèm feŋ lònŋ yuk wes nsàp yəyərè àwèŋ ànə lòŋ fo'. Wèŋ sè lap mandzə ngògù dè vès à duk vès nkun wo zə njwə ènə!>>

²⁹ Pità bə ngàa ntum mok sə wèŋ à cèp fəsə yàwo duk dè, <<Vès tse' ngòyuk le duk nè Nwi, nè me'rə nè bwiŋ.

³⁰ Nwi tàcici avès à lòkoksə Jisòs mvwe' kpə mvəsə wèŋ ànə te'lə yi mū ntəŋ, nè zə yi.

³¹ Nwi à lòkokse yi, nò cumsè yi bo ma mà'a yi co ñwè nè mantombi nè ye ñgà lùñsè bwiñ sè'. Yi à gù ve'nè ñgòfa mandzè bohòbwe Izùre ñgòkupsè, nè bwi fa bup awo ñkwèñ ya wo tse' sèswifa bè bup awo sè.

³² Vès à yè bum yè'sè bè lis avès fana vès tse' ñgòtsòho fa bwiñ yà' sè'. Yòñsè nè Rèrèñ nò sè tsè' fa bwiñ sè' dè bum yè'sè zinè.>>

³³ Bùu kànsurù sè à yuk ve'nè fana wo jok nèbup, nè duk dè wo nè zè yà'wèñ.

³⁴ Mòk ànè ye fo' mawhèè Faràsi, wo to yi dè Gàmaliyà. Yi à tse' faak sè ñgòyè'rè fa bwiñ lùk. Yi lòkok tæñ maw kànsurù anè mutsè ñga yi à ye sè' nsàp ñwè nè bwiñ wèpgè yi manğenğen, fana yi duk dè wo jøn fis gesè lo ñgàa ntum sè sè mbinj mvèk monjo.

³⁵ Yi yeto ñgòduk fa bùu sè maw kànsurù anè duk dè, <<Wèñ bùu Izùre, wèñ jøn ñkèrè bè nsàp yu nè wèñ sè duk dè wèñ gù bùu yè'e bèboñ.

³⁶ Mvèk mòk à ye fa' nè Tiodàs à vèè, nè sè duk ke'ca dè yi ñwè nòmòk nè ñkèñ. Bùu sè wo à kpèyè yu yi à ye co bwiñ ñkè kwè. Wo à zè yi fana bùu sè çarj sam bisè ke' zèzok, yusè wo à sè duk dè wo gù sè kpè bisè sè'.

³⁷ A ye fe'lè manjkwèñ, ghà nè wo à sè ta bwiñ fa' nà'a, Judàs mawhèè Gallì à vè ye sè'. Bwiñ à yu yi sè' wùrinj. Wo à zè yi fana bùu ye sè wèñ çarè sam sè'.

³⁸ Fana nè ñga'a nè'e, maw sè duk dè wèñ kà bùu yè'sè yumok gù. Wèñ me'rè wo ve'nè, bùusè a ye-a duk dè nsàap yusè wo sè tsòho ke' yà'sè ye-a yumok sè ñwè a tsèrè kok yà' yi, fana ye dè yà'a nè bisè.

³⁹ A ye-a dè a yu Nwi, fana mandzè nè co wèñ ghak wo nè kà ye. Aco yà' ye dè wèñ sè lù wèñ Nwi wèñ.>>

⁴⁰ Gàmaliyà nè à duk wes ve'nè fana kànsurù nè pwe' à dzem ncèp ye nè. Wo to nisè vesè ñgàa ntum sè wèñ maw nda' à anè, nè jøn ñkwès, nè lèp wo bè zeñ, nè duk fa wo dè yà'wèñ kà yumok bè liñ Jisòs mok cep yuk fe'lè, nè me'rè wo lo.

⁴¹ Ngàa ntum sè wèñ à sè lo gesè mvwe' kànsurù nè bè kwèkwa sè ntuà wo nèbup. Wo à sè kwa dè Nwi yè wo dè wo yèyèrè ñgòkè bè ñgè' bè marè'tu bùu liñ Jisòs.

⁴² Fana à sè ye nùumbu pwe' wo sè yè'rè bwiñ maw ndap Nwi nè ghanj nè bè nda' à bwiñ wèñ, nè sè tsoho fa mali bwiñ Ntirè nè Bèboñ nè dè Jisòs Nkum ñgà gèm bwiñ nè wo sè kùk nè.

nùumbu mòk fana bùu Jus sè wo à sè cu gù yàwo la'à bè sè wo à kè dzè vè wo lakmvum wèñ kuøm. Sè wo à dzè wo yàwo lakmvum sè wèñ à sè cèp ñwèm ke'ca dèe, wo sè kà bàa yèpmfè awo zuzuz sè wo gèpgè sèsa yà'a fa.

² A ye ve'nè fana ñgàa ntum sè humncòp-ba sè to benè bùu Jisòs sè pwe'fo' mvwe' mò'fis. Nè tsok fa yà'wèñ dè, <<Ka bèboñ bohòvès dè vès me'rè ñgòtsòho ncèp Nwi, nè cum ñgòkèk lis mvwe' nzak zuzuz yèñ.>>

³ Nè duk mali duk dè, <<Bwema am wèñ, wèñ kùk mutsètse'rè wèñ, nè cokfis bwiñ sàmba. A ye wo sè bwiñ jègè wo co bùu sè kèkurè, sè wo tse' ñkèrè, nè tse' Yòñsè nè Rèrèñ sè ntuà wo ya vès fa wo nsàp fàk ènè.

⁴ Ya vès jøn wes mvèk njàvès ñgògù piriya nè ye ñgòtsòho ncèp Nwi.>>

⁵ Bùu sè pwe' à kwa bè ncèp nè ñgàa ntum sè tsèrè fa wo ènè. Fana wo cokfis ñga'a Stefè, yi ñwè nè yi naanğè tu bohòNwi bèboñni, nè tse' Yòñsè nè Rèrèñ nè sè'. Mok wèñ à ye Filip, Pokoròs, Nikanò, Timò, Pàraminà, nè ye Nèkolà nè yi à ye ye ñwèè Antiyòk, nè bùuñ ñwè Jus.

⁶ Wo à jè vè bùu yè'sè, nè kè fa bohòngàa ntum sè wèñ. Ngàa ntum sè à naan fa wo bo mu tuhù, nè gù piriya.

⁷ Fana ncèp Nwi à sè kùk lòmantombi. Bùu sè wo à sè yu mandzè Jisòs mvwe' lak Jòrosalèm sè à sè yam lòsè' mantombi. Ngàa fa satikà' wèñ à ye ñkèñntèñ sè wo à yuk nè dzèm sè'.

Mvèsè Wo A Ko Stefè

⁸ Stefè à ye ñwè nòmòk nè Nwi à fa yi ntum nè bèboñ wùrinj. Yi à tse' ñan fana yi gù manğenğen nè ye bum sè co bwiñ sè mèrè mutsètse'rè bùu sè wèñ.

⁹ Bùu mok wèñ à yè ñgògù dè bè yà'wèñ kuøm. Wo à ye bòp bù nè wo à sè nigè ndap piriya nè wo à sè to nà' dè: Bùu sè wo cu bè tu awo. Bùu Jus sè wo à ye mbwa à tesè vè mvwe' lak Sirini bè lak Alèsandà. Wo yà'sè nè ye bùu Jus mok sè wo à vè yàwo mvwe' nzenğon Silisiya bè nzenğon Èsiya wèñ à yè ñgòkèam bè Stefè wèñ.

¹⁰ Fana Yòñsè nè à fa Stefè nsàp ñkèrè mòk ve'è co wù kà fàk. Mvèsè yi ànè sè cèp fana wo kà yusè co wo cep fèsè fa yi tse'.

¹¹ Fana wo lo kè ywiñ bùu sèmok cù dè yà'wèñ duk dè wo yuk ñga Stefè sè bup sè liñ Musi nè ye liñ Nwi.

¹² Nà'a ñkèrè nè wo à gù fana ntum yaan bwiñ wo jok. Bùu sè à jòk wes pwe'fo', nè ye bè bù ñkwàha bùu sè fo', nè ye ñgàa yè'rè bwiñ lùk wèñ sè'. Wo à vèè, nè kè ko lo Stefè maw kànsurù.

6

Wo Cokfis Ndìgàp Wèñ Sàmba

¹ Mvèk à sè lòo, bùu sè wo à sè yu mandzè Jisòs sè yam yàwo sè'. A kè dzèn

¹³ Wo jəŋ və bùu mok sè wo kə ci' mɔvɔ̀s mɔ tuhù nà'. Wo ðak də Stefè togè liŋ mɔvɔ̀' sè rərəŋ sè wo kùksəgè Nwi fo' sè bɔp riŋ riŋ, nə sə cep bɔp bə lùuk Musi sè'.

¹⁴ Də wo à yuk nga yi sə ðak də Jisòs nè'e nè mɔvɔ̀' lak Nazàre nə kùəmsə mak ndap Nwi, nə kupsə bum lak sè Musi à fa wo pwe'fo'.

¹⁵ Bùu sè wo à ye mɔ kaŋsurù anə lònŋfo' à bùuŋ kùk Stefè bə lis rap rap. Mvəsə wo à sə kùk yi vɛ'nə fana wo ye nga si Stefè sə gə co si masinjà Nwi.

7

Yusè Stefè A Cèep

¹ Nkum ngàa fa satikà' nə à fek Stefè də, yu yè'sə zinə àle.

² Stefè ye ngòcèp fəsə də, <<Bwema nə ye tè' am wèŋ, wèŋ yu'rə fa-a mɔ-ɛ. Ghà nè tàcici avès Abràham à ye mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Mésòpòtemiyà nkun yi sə ye'e lo ngòkə cu mɔvɔ̀' lak Harà, Nwi nè yi tse' fòwùriŋ nə à kə yəŋ bohòyi.

³ Yi tsok fa nà' də, <Mè'rə bùu yo, nə ye lak yo yè'e, nə lokok lo mɔvɔ̀' nze mòk nè zok nè mɔ nə niŋ tsok fa wu.>

⁴ Fana yi ye'e me'rə Càdiyà, nə lo kə cum Harà. Ghà nè tè'ɛ Abràham à kpɔ, fana Nwi gɔ yi coho və mɔvɔ̀' lak sè wèŋ cu nga'a fo' yè'e.

⁵ Nwi à ka Abràham mɔmɔvɔ̀' mòk fo' də a nè nà' fa lok, à ka yeŋ koo momjo. Nə ye də Nwi anə kak laŋ də yi nə fa fo' bohòna' nə ye bə ngwi bùu ye sè wo nə sə və maŋkwèŋ. Mvək nè Nwi à sə kàk vɛ'nə, à ye nga Abràham ka mweŋ ntòtse'.

⁶ Yusè Nwi à cèp sə à ye də, <Ngwi bù yòo nə kə cu mɔvɔ̀' lak mok sè yà' ka yàwo yeŋ. Wo nə cum nkweŋ fo', wo sə fa wo ngə' wùriŋ mənə lùumŋgòŋ nkù kwè.

⁷ Mɔ nə sak bùu sè wo nə sə fak fo' bohòyà'wèŋ sə sè', fana wo nə me'rə lak yà'sə, nə tesə və, nə sə kuksə mɔ mɔmɔvɔ̀' nè'e.>

⁸ Anə geŋ, Nwi bə Abràham à zɔ rùk də yi nə sə riŋ tse' nà' bə nsàp mandzè nè wo komgè tu mbəmbam nà'a. Fana Abràham dzə Azik, à dzèŋ nteŋ mò'fis, yi kom fa nà' tu. Azik kom bwi fa mo ye Jàkop, fana Jàkop kom bwi fa bwe ye sè hum-ncòp-ba sè wo tàcicii avès.

⁹ <<Tàcicii avès sə wèŋ à kùk moma awo Jòsep bə lis sè bɔp jì njo. Wo ko seŋ gesə lo yi də nà'a kə ye nkweŋ mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip. Anə ye-a sè vɛ'nə fana, Nwi à ye yo,

¹⁰ Nə sə tesə Jòsep nə bə nsàp ngə' nè yi à sə yə lònŋfo'. Ghà nè Jòsep à kə dzèŋ bohòŋkum Ferònə mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip nə, Nwi à fa yi cùu sè bəbɔŋ, nə fa yi nkərə. Feròanə ye vɛ'nə fana yi gɔ nà' njwè nè

ghan mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip nə pwe'. Yi à gə nà' njwè nè ghan mɔmɔvɔ̀' nto' ye sè'.

¹¹ Fana mɔvək nəmòk à ye, njè ko mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip bə nzenŋòŋ Kanà pwe'. Njè nə à fa bwij ngə' vɛ'ɛ wùriŋ. Tàcici avès wèŋ à ka beŋ mok sə tse'.

¹² Jàkop anə geŋ də yi yuk də wo tse' zɔzɔ mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip yo fana yi tumsə gesə bwe ye sè wo tàcicii avès sə fo'. Nà'a ghà nè mantombi nè wo à lòto fo'.

¹³ Wo à vè nè kè' ba, fana Jòsep gɔ bwema ye sə wèŋ ri də yi moma yà'wèŋ fana, nə gɔ Feròri də yà'wèŋ bùu lak ye.

¹⁴ Jòsep tirə gesə fa tè' ye də nà' bə bwe nà' pwe' coho və mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip nə. Wo à ye pwe'fo' bwij hum sàmba-ncòp-tàŋ.

¹⁵ Fana Jàkop coho tsoŋ lo sə Ijip anə. Yà'a mɔvɔ̀' sè yi nə ye bwe ye, sè wo tàcicii avès, à kpɔ wes mok fo'.

¹⁶ Mvè'nə bwe awo à foho lòKanà wo bəhə lo vèeŋ ni' yà'wèŋ sə ngòtuŋ mɔvɔ̀' sè wo togè fo' də Sekəm. Wo à kə tuŋ wo fo' sənə sèe sè Abràham à ywiŋ yà' bohòbwe Hamò.

¹⁷ <<Mvək à sə kùrə vè də yə Nwi gɔ yusè yi anə kak fa Abràham sə, fana nga bùu avès yam mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip mok maŋgəŋgeŋ,

¹⁸ tèe nkum nəmòk nè yi à ka Jòsep ri yuk, kə kok dzə' nkum mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip anə mok yi.

¹⁹ Yi sə borə bùu avès bə nkərə, nə sə gɔ tàcici avès wèŋ ngə' nɔbɔp. Yi gɔ də wo kə bwe awo sə ləə mɔ nda' à nisə, də wo me'rə nonjə bwe sə sə mbiŋ də yə nga yà'wèŋ kpɔ.

²⁰ Yà'a sè' mvək nè wo à dzə Musi, mwe bɔŋ. Yi à cu mɔ nda' à tè' ye njwè tè'.

²¹ Mvək nè wo à kə nonjə yi sə mbiŋ fana mo Feròmok nè wà'ngwèŋ à kə te' jə nà' yuye. Yi sə tək nà' co mo ye.

²² Wo à yə'rə yi, yi riŋ nkərəə sə yà' cu mɔvɔ̀' nzenŋòŋ Ijip anə pwe' nè pwe'. Yi bùuŋ njwè nè ghan bə nsàp mandzè nè yi cèp cù, nə sə gɔ bum ye.

²³ <<Ghà nè Musi à dzèŋ lùumŋgòŋ hum kwè, fana yi ðak də yi kə ke' ye bùu ye wèŋ bwe Izùre.

²⁴ Yi lo, nə kə tseŋ njwè ye mòk nga njwèə Ijip mòk sə ləp nà', fana yi geŋ də yi kə tesə nà'. Musi à ləp zə njwèə Ijip nə.

²⁵ Yi à sə tsərə də bùu ye wèŋ nə rɛŋ də Nwi tum yi ngòkə tesə fis wo sənə ngə' awo, fana wo kə sè' rɛŋ.

²⁶ Tsok à rɛŋ, yi ye bwe Izùre bwij ba nga wo sə lùù. Yi geŋ fo', nə sə gɔ mandzè nè co wo kə lù. Yi fek yà' də, <Wèŋ sə də wèŋ lɔ yè'sə bùu yà, nge' am wèŋ? Mù də wèŋ bwema mɔvɔ̀' mò'fis àlaa?>

²⁷ Fana nè yi à sə fa mòk ngə' yi nə bwi' gesə Musi fo', nə ðak fa nà' də, <Njwè nè

yi duk wu dè wu kə kok nkum bohòvès nè sak vèes ndà?

²⁸ Wù dè wu zə m̀ m̀vəsè wù a zə ɲwə̀ə̀ Ijip nkwis yà'a nà?>

²⁹ Musi ànə yuk m̀vəsè nà' cèp vè'nə, fana yi caŋ lo, nè kə cum bisə mvwe' lak Midiyà. Yi à cu fo' t̀e yi dzə bwe mbəmbam ba.

³⁰ <<A cà luumɲgòŋ hum kwè, fana Musi ye masinjà Nwì mòk bə lis. Nà' à yə̀ə̀ŋ bohòyi ndzənə mis ɲga nà' sə k̀ə̀ m̀ t̀uh̀ nè kà liiŋ. M̀s ènə à k̀ə̀ ɲgə̀ə̀, mvwe' ɲgə̀ nda nəmòk nè wo togè nà' dè Sinà.

³¹ Musi à yə̀ vè'nə, nè mərə manɲgəŋgèŋ, fana nè sè gi sooŋ geŋ fo' dè yi ye tsə'rə̀ yà' bəboŋ. Yi yuk ɲga ɲgi Tà sə̀ cèp də,

³² <A m̀ə̀ Nwì tàciciì awèŋ. Nwì Abrahām, Azik bə̀ Jàkòp.> Musi à yuk vè'nə, yi sə̀ jik bə̀ wə̀ə̀ vè'e k̀ək k̀ək, nè kà lis mòk k̀ək.

³³ Tà à tsə' yi dè nà'a cokfis k̀uɲg̀p nà', b̀əsə̀ mvwe' sè nà' t̀ə̀ yà'sə̀, a fo' nze nè rərəŋ.

³⁴ Nə duk fe'lə̀ sè' duk də, <M̀ k̀ək ja'a, nè ye ɲgə̀ nè b̀ə̀ am wèŋ sə̀ yə̀ mvwe' nzenɲgòŋ Ijip. M̀ a yuk waŋ awo sè' laŋ, fana m̀ nè və̀ə̀ nè dè m̀ kə tsə̀ wo. Və̀ə̀, ya m̀ tum gesə̀ wu Ijip anə.>

³⁵ <<A ye Musi nè bwe Izürè à dzèŋ yi, nè fek yi dè, <ɲwè̀ nè yi duk wu dè wu kə ye mantombi bohòvès, nè sak vèes ndà lè?> nè. A yi nè Nwì tumsə̀ co ɲwè̀ nè mantombi nè ye ɲwè̀ nè yi fis wo sənə ɲgə̀'. Nwì à fa càsə̀ yi fàak sə̀ bohòmasinjà Nwì, nè nà' à yə̀ŋ bohòyi ndzə̀ misə̀ nà'a.

³⁶ Yi à tə̀ŋ mantombi ɲgòjə̀ fis b̀ə̀ sə̀ mvwe' nzenɲgòŋ Ijip yi. Yi à g̀ manɲgəŋgèŋ nè ye bum sè̀ co bwiŋ mərə mvwe' nzenɲgòŋ Ijip nè ye mvwe' ndzə̀p nè wo togè nà' dè Ndzə̀p nè Bə̀bən nà'a sè'. M̀vəsè wo à sə̀ lò, yi sə̀ g̀h̀ lo mali manɲgəŋgèŋ mvwe' nze nè ɲgə̀ə̀ m̀ə̀ luumɲgòŋ hum kwè sè'.

³⁷ <<G̀ sə̀ Musi ènə nè yi à tsə' bwe Izürè də, Nwii nè tumsə̀ fa yà'wèŋ ɲgà tsòhòbum Nwì sè' m̀vəsè nà' a tum vèsə̀ yi Musi nè. ɲwè̀ ànə nè ye mo nè ɲjə̀wèŋ.

³⁸ A yi Musi nè bwe Izürè à baan mvwe' nzenɲgòŋ ɲgə̀ə̀ fana yi ye bə̀ yà'wèŋ nè. Yi à ye fo' bə̀ tàciciì avès nè ye bə̀ masinjà Nwì nè nà' à cèp bohòyi m̀ə̀ nda Sinà. Yi à jə̀ ncèp Nwì nè nà' tse' yòŋsə̀ nja nè fa'nə ɲgòcàsə̀ fa vesuwèŋ.

³⁹ Tàciciì avès wèŋ à ka ɲgòyuk yusè Musi nè à sə̀ cèep dzəm. Wo me'rə̀ ɲoŋsə̀ yi, nè sə̀ duk sə̀ ntuwə̀ wo də̀ boco wo bwi fohò lo fe'lə̀ Ijip anə səmòk.

⁴⁰ Fana wo duk fa Aròŋ dè nà'a g̀ fa fa yumok sè̀ yà'a ye mantombii wo. Də̀ wo ka yusè yà' g̀ ɲwè̀ nè yi à jə̀ fis vè ves

mvwe' nzenɲgòŋ Ijip, nè wo to fa ves yi dè Musi ànə riŋ.

⁴¹ Nà'a ɲga'a m̀vək nè wo à g̀ yumok co nwi awo nà' səsə̀ mo mbòŋ. Wo à sə̀ nsuŋgan, nè tɛŋ və̀psə̀ nà', nè kaŋ dzen ɲgòkùksə̀ yusè wo à g̀ wo bə̀ bo awo.

⁴² Nwì à mè'rə̀ wo fana wo sə̀ kùksə̀ kə' ca lo ɲkəŋkàan sè̀ m̀bu. Yà'a m̀vəsè wo à còm ndzənə ɲwàk ɲgàa tsòhòbum Nwì də,

<Wèŋ b̀ə̀ Izürè, nàam sè̀ wèŋ à sə̀ sə̀hə̀, nè sə̀ g̀h̀ satikà' bə̀ zəŋ ɲgə̀ə̀ yà'a à ka bohòm̀ yəŋ.

Wèŋ à g̀ vè'nə m̀ə̀ luumɲgòŋ hum kwè.

⁴³ Wèŋ à sə̀ bə̀hə̀ tse' kə'cà tàap nwi àwèŋ nè liŋ yee də̀ Molòk,

bə̀ mòk nè yi tse' nsəsə̀ ɲkəŋkàŋ nè liŋ yee Refàŋ.

Yà'a nwii sè̀ wèŋ à g̀ bə̀ bo awèŋ də̀ wèŋ kùksə̀ wo.

M̀ nè me'rə̀ wèŋ wo jəŋ casə̀ lo wèŋ sə̀ Babilòŋ.>

⁴⁴ <<M̀vəsè̀ tàciciì avès à ye ɲgə̀ə̀ yà'a, fana wo à tse' tàap sè̀ yà' à sə̀ nì tsə' fa wo dè Nwii fəŋ bə̀ yà'wèŋ. Wo à g̀ yà' m̀vəsè̀ Nwì à duk Musi gu yà', m̀vè̀ nè yi ɲi tsho fa nà' sè. ⁴⁵ A cu fana, t̀'è̀ tàciciì avès wèŋ sə̀ fa casə̀ lo nà' bohòbwe awo wèŋ. Ghà nè Josuwà à sə̀ jə̀ lòwo bə̀ ghà nè wo à sə̀ fə̀p jə̀ nze nè bohòb̀ sè̀ Nwì à sə̀ bə' gesə̀ wo, wo sə̀ bək tse' nà'. Nà' à cu mali fo' t̀tè̀ Devid à kə̀ tsəŋ nà'.

⁴⁶ Ntum Nwì à ye bə̀boŋ bohòDevid, fana yi fek Nwì dè nà'a fa yi mandzə̀ ya yi ci fa Nwii Jàkòp ndap.

⁴⁷ Anə geŋ, kə̀ ci fa yi ndap nè mo ye, Sòlomù.

⁴⁸ <<Yusə̀ də̀, Nwì nè yi yam càsə̀ yi, nè kà m̀ə̀ ndap nè bwiŋ g̀ nà' bə̀ bo cugè. A m̀vəsè̀ ɲgà tsòhòbum Nwì à cèp də̀,

⁴⁹ Tà Nwì duk də̀,

<Ntòb mvwe' dzə̀' nkum àm cu, nzenɲgòŋ ye ye mvwe' sè̀ m̀ nən tsegè̀ k̀u am.

Aco wèŋ ci fa m̀ yàwèŋ nsàp ndap nè fò?

Mvwe' sè̀ co wèŋ fa m̀, m̀ cum fo' fò?

⁵⁰ M̀ à ka bum yè'e pwe' m̀ g̀ à?> Yè'e yusè̀ Tà Nwì cèep.

⁵¹ <<A nsàp g̀tu nè fòbohòwèŋ vè'nə è? Ntum awèŋ g̀ tsə̀ g̀ co b̀ə̀ sè̀ wo à loho ntu', nè kà ncèp Nwii yuk yuk. Wèŋ g̀ co tàciciì awèŋ. Wèŋ dzèŋgè̀ yusè̀ Yòŋsə̀ nè Rərəŋ nè cèpgè̀ yà'.

⁵² ɲgà tsòhòbum Nwì mòk yo nè tàciciì awèŋ à ka yi ɲgə̀ fa yuk à? Wo zə̀ ɲgàa g̀ ntum Nwì wèŋ sè̀ wo ànə ye taan ntèŋ, sè̀ wo à sə̀ cèp tsə' fa bwiŋ də̀, mo fàk Nwì nè yi nè sə̀ g̀ yusè̀ Nwì dzəm sə̀ nè vè. Nè ɲgà'a nè'e, wèŋ a sèŋ yi, nè zə̀ yi.

⁵³ A wèŋ sà masinjåa Nwi à jø vè fa wenj læk Nwi, wèŋ kà yà' yù lò.>>

Kpu Stefè

⁵⁴ Bùu sà mû kansurù sà wèŋ à yu'rø yusà Stefè à cèp sà, fana wo jok, nø zù kpu nèbup.

⁵⁵ Stefè à rwiŋ bə Yòŋsə nè Røreŋ nə cèbùè, fana yi kùk gesø lo mubu, nø ye mareŋ nè Nwi nga nà' sə reŋ nèbup. Yi ye Jisòs nga nà' tə Nwi bo ma zù.

⁵⁶ Fana yi cep duk də, <<Håwèŋ, ntòbu mùhu nòto fana mù yø mo ñwè nga yi tə bo ma zù Nwi.>>

⁵⁷ Bùu sà wèŋ à gham, nø sop tse'e ntu'u awo bə nduuy bo awo. Wo caŋ be'lə wə mvwe' mò'fis nga ni' yi,

⁵⁸ nə bək fis mak gesø lo yi mû ntòlak anə fo', nə sə təprə yi bə lis. Bùu sà wo à sə ci' fa Stefè mvwès sà à fwenj nòŋsə cəək awo bohòwà'nzùm nəmòk, wo togè yi də Sol, də nà'a sə kùk fa tse' wo. ⁵⁹ Stefè sə waŋ to Tà duk də, <<O Tà Jisòs, yòŋsə am nè', jøŋ mû.>> Wo sə təprə gu yi ve'nø.

⁶⁰ Yi təŋ bə tumfərə, nø sə waŋ torè fis də, <<Tà, swifa wo bup nè wo gù ènə.>> Yi à duk wes ve'nø ntèŋ, fana yòŋsə ye me.

8

¹ Sol à dzəm sà' də a bəboŋ mvəsə wo zə Stefè ve'nø. A yè jøŋ sà' numbu ànə wo yè ngòyənŋə bùu cos ngə' nè bə ngwap mvwe' lak Jòrosalèm pwe'. Bùu sə wo à dzəm sà à ca sam wes mè ve'e pwe' nè pwe'. A bwehe cu mègù mok ngåa ntum sə wèŋ, nga bwij carə lówes mvwe' nzenŋgòn Jùdiyà nø ye Sàmariyà.

² Bùu mok sə wo à ri Nwi à kə tuuŋ Stefè, nø waŋ kpu ye maŋŋəŋgəŋ.

³ Sol à lap mandzə də yi ləsə cos nə kè' mò'fis. Yi à sə fi lònçiu bwij mò'fis, mò'fis, nə sə ko sooŋ fis lo bəba bə mbəmbam sə wo à dzəm bohòJisòs, nə sə kə nisə wo ndapndzəm.

Ncèp Jisòs Yuhu

Mvwe' Nzenŋgòn Sàmariyà

⁴ Mvəsə bùu sə wo à dzəm sə à ca sam, fana mvwe' sə wo à sə lópwe' wo sə tsoho lo ncèp nè Jisòs nè fo' sà'.

⁵ Filip à løyə mvwe' nzenŋgòn Sàmariyà, nə sə tsoho fa bùu lak sə fo' sə liŋ Nkum nga gəm bwij nə.

⁶ Bùu sà fo' sà à yu'rø bònŋsə ncèp nə wù kà fùk. Wo à yu'rø, nə sə ye maŋŋəŋgəŋ sə yi à sə gùhə.

⁷ Yòŋsə sà bup à tesə ndzə ni' bwij ŋkùuŋntèŋ, nə sə waŋ sa'rə bə ñàŋ. Yi à gəŋsə bùu sə wo à sə kà ni' awo te' búsə lok, bə bùu sə wo à sə ka bəboŋ gi wèŋ maŋŋəŋgəŋ.

⁸ Bùu sà mvwe' nzenŋgòn Sàmariyà sə wèŋ à tse' kwəkwa wùriŋ.

⁹ Ñwə nəmòk à ye mvwe' lak yà'sə nè liŋ ye à ye də Saimù. Yi à cu fo' mweè səsap ntèŋ, nə sə mənŋsə bùu sə mvwe' lak yà'sə bə nsàp mfim nje nè yi à sə gùhə. Yi à sə tsòho fa bwij də yi ñwə nəmòk nè ŋkùuŋ wùriŋ.

¹⁰ Bùu sə wo à ye mvwe' lak yà'sə pwe'fo', bə ŋkwàha bwij pwe' à sə kùk gù lis mok bohòyi. Wo duk də ñaaŋ ye sə ñiŋ də yi ñwə nè wo togè yi də Nwi nè ghaŋ nə, də yi a vè ngòkə' yə wo, nə yøŋ bohòwo co Saimù.

¹¹ Yi à mənŋsə wo bə mfiim ye sə tətè wo sə kùk gu lis mok bohòyi.

¹² Anə geŋ wo yuk, nə dzəm Ntirè nè Bəboŋ nè Filip à sə tsòho, mvəsə gaŋ Nwi fàkgəə, nə ye də Jisòs Nkum nga gəm bwij nə. Fana wo bəptesə. Bəba bə mbəmbam wèŋ à sə bəptesə pwe'.

¹³ Saimù bə tu ye à dzəm, nə bəptesə sà'. Yi à sə gihi mègù mok bə Filip mvwe' mò'fis. Yi à sə yə nsàp maŋŋəŋgəŋ sə ghaŋ sə Filip à sə gù, fana yà' mənŋsə yi nèbup.

¹⁴ Mvək ànə à ye fana ngåa ntum sə mvwe' lak Jòrosalèm à yuk də bùu sə mvwe' nzenŋgòn Sàmariyà a yuk ncèp Nwi, nə dzəm, fana wo tumsə gesə fa wo Pità bə Jon.

¹⁵ Wo à kə dzèŋ fo', fana wo gu fa bùu sə wo a dzəm sə wèŋ piriya də ya wo tse' Yòŋsə nè Røreŋ nə.

¹⁶ A ye ve'nø bùusə à ye nga wo ka Yòŋsə nè Røreŋ nè ntótse'. A ye nga wo à bəptesə gù mənə liŋ Tà Jisòs.

¹⁷ Pità bə Jon à naaŋ fa wo bo fana Yòŋsə nè Røreŋ nə vè bohòwo.

¹⁸ Saimù à yə də ngåa ntum naaŋ fa yà'wèŋ bo ŋkuŋ wo tse' Yòŋsə nè Røreŋ nə, fana yi duk də yi fa wo mbàm,

¹⁹ də ya yà'wèŋ fa yi nsàp ñàŋ nè ngòjwèŋ bwij ŋkuŋ wo tse' Yòŋsə nè Røreŋ nà'nə sà'.

²⁰ Pità à duk fa nà' də, <<Wu kpu lo bisə bə mbàam yo sə pwe', bə nsàp nè wù tsərə də aco wù ywiŋ ñaaŋ sə Nwi fagə yà' yi bə mbàm yà'sə.

²¹ Yè'e ka fàak yòyèŋ, wù ka bo sənə fàak yà'sə tse' bùusə ntəm yòka rərəŋ mu lisə Nwi yeŋ.

²² Kupsə ntəm yòbə tsətsərə yònə bup nè wù tse' nà'nə, nə leŋ Tà də yi swi fa wù bùusə wù tse' nsàp tsətsərə ànə.

²³ Busə mù yə də wù ngà səə nè bup fana bup kitse' wu cùk.>>

²⁴ Saimù duk fa Pità bə Jon də, <<Kwəkwe', wèŋ leŋ fa mû Tà də nsàp yu nè wèŋ cèp nè'nə kà bohòmù vè.>>

²⁵ Anə geŋ ghà nè wo à tsòho wes fa bwij yusə wo ri bə liŋ Tà Jisòs, nə tsoho ncèp nè Jisòs nè sà', fana Pità bə Jon bwi fohò lo fe'lə Jòrosalèm. Mvəsə wo à sə

lòmmandzè, wo sè tsoho lo ke' Ntirè nè Bèboŋ nè mvwe' buhu lak zəzok sè yà'a mvwe' nzenŋòŋ Sàmàriyà.

Filip Bàptesə Nwəə Itopiyà

²⁶ Masiŋjà Tà Nwì à tsə' fa Filip dè nà'a fùhə, nè yuŋ tsoŋ lo mandzè nè wu təŋ Jòrosalèm nè sè kək lo ma ntonum, fana wu ga'a lo bo mamək ngòlòGazà nà'a. Wo à màk mandzè ànə laŋ.

²⁷⁻²⁸ Filip à fùhə, nè tsoŋ lo. Anə ye nga ŋwəə Itopiyà mòk nè yi ŋwə nè ghaŋ sə bwi foho lòla'à yi. Yi à sè lòksə fagə ŋkum nè mvwe' nzenŋòŋ Itopiyà, nè yi à ye ŋwàŋwè nà'a, mbàam nà' pwe' yi. Bùu Itopiyà wèŋ togə ŋkuum bəba awo sə də Kandàs. Nwə ènə ànə lo Jòrosalèm ngòkùksə Nwì, nè sə bwi foho lo sənə makarə ye. Mvəsə nà' à sə dzərə lòo, fana yi sə taŋ ŋwək nè ngà tsòhòbum Nwì Izayà à còom.

²⁹ Yòŋsə nè Rəreŋ nè à tsə' Filip dè nà'a gi soŋ kəp geŋ ngə makarə nè.

³⁰ Filip à ca gə fo', nè yuk ŋga nà' sə ta fis ndzənə ŋwək nè. Fana yi fek nà' də, nà' sə rəeŋ yusə nà' sə ta sè àlɛ?

³¹ Nwə nè ŋkəuŋ nè à duk də, <<Hai', aco mù rəeŋ va nga ŋwə nəmòk ka mù tsok rəŋsə fa-ɛ?>> Fana yi to Filip dè nà'a və bə nà'a kok cum mənə makarə nè bəbɛ'. ³² Mvwe' sè yi à sə ta ndzənə ŋwək Nwì sə à ye də,

<Yi à ye co nsuŋgaŋ nè wo jəŋ ləngòsə sə,

kə mumo nsuŋgaŋ nè wo sè ci'lə fis nwèes ye,

yi kà cù mùk àlɛ'.

³³ Wo à gə fa yi bum marè'tu, nè beŋ ngògə fa yi yusə yà'a zìnə.

Nwə nè co yi nè riŋ yumok bə ŋwi bùu ye bəə,

bùusə yi à ka sə nze fəeŋ tətə cum.>

³⁴ Nwə nè ghaŋ nè à fek Filip dè nà'a tsok fa yi də ngà tsòhòbum Nwì à sə cəp ye'sə bə liŋ ndà le. A bə tu nà', kə ŋwə nəmòk nè zok ɛ?

³⁵ Filip à yəto ŋgòcəep, yi à yəto bə mvwe' sə wo nè taŋ sə, fana yi tsoho fa nà' Ntirè nè Bèboŋ nè bə liŋ Jisòs nè.

³⁶ Mvəsə wo à sə tsə lòo, fana wo kə dzeŋ mvwe' ndzəp nəmòk, fana ŋwə nè ghaŋ nè fek Filip duk də, <<Ndzəp nè'.>> Nə duk fe'lə də <<Kaco mù bəptesə fəeŋ yeŋ bùu yà?>> (

³⁷ Filip duk fa nà' də, aco nà' bəptesə s' ntəŋ, ŋga a ye-a dè nà' dzəm yusə yi tsə' fa nà' sə bə ntəm nà' pwe'fo' na. Yi duk də yi dzəm bə ntəm ye pwe'fo' də Jisòs Kræst mo Nwì.)

³⁸ Nwə nè ghaŋ nè à duk də wo gu ya makarə nè nà'a təəŋ. Fana wo ba fo' Filip

bə ŋwə nè ŋkəuŋ nè à tsə lo sə ndzəpə. Filip bəptesə yi.

³⁹ Wo à sə tesə kok sə ndzəpə anə, fana Yòŋsə Tà Jisòs jəŋ bisa lo Filip nè. Nwə nè ŋkəuŋ nè à ka nà' mok ye fe'lə. Yi sè lo mali yuye, nè sə kwaha lo wùriŋ.

⁴⁰ Filip à də yi kək ŋga yi yè' mvwe' lak Azotò. Yi gihi lo ke' mvwe' lak sə fo' sə, nè sə tsoho lo Ntirè nè Bèboŋ tətə yi à kə dzəŋ mvwe' lak sə wo togə fo' də Sisàriyà.

9

Sol A Bùuŋ, Nə Dzəm Jisòs

¹ Ghà nè bum ye'sə à sə ye ve'nə fana Sol sə wəpsə mali bùu sə wo à sə yù mandzə Tà Jisòs sə də yi nè zə yà'wəŋ. Yi à ye'è lòkə ye ŋkum ngà fa satikà',

² nè fek nà' də nà'a fa yi ŋwək mòk nè ngòfa yi ŋəŋ ngòko bwiŋ mu Dàmaskù. Yi də yi jəŋ nà', nè lo bə zəŋ mvwe' ndaap piriyaà bùu Jus sə mu Dàmaskù, də yi kə dzeŋ-a mbwa, nè ye ŋga ŋwə nəmòk sə bɛ' mandzə nè Tà Jisòs, fana yi ko wo pwe', bəba kə mbəmbam àlɛ, nè jəŋ və wo Jòrosalèm anə.

³ Yi à sə lòDàmaskù anə, ŋga yi sə kəp ləŋgə ntòlak nè ntəŋ, yi ye ŋga marəŋ mòk ba'a tsə mabu co mbəŋ ve'ɛ, nè rəŋ mvwe' sè yi tə sə ve'ɛ paamm.

⁴ Yi gbə sə nze, fana nè yuk ŋga ŋgi ŋwə nəmòk sə cəp də, <<Sol, Sol, wù sə fa mu ŋgə' bùu yà?>>

⁵ Yi fek də, <<A wùu ndà Tà?>> ŋgi ŋgəŋgəŋ duk fe'lə də, <<A mùu Jisòs nè wù sə fa mu ŋgə' nè.

⁶ Lòkok mətəsə, nè lo mu ntòlak anə. A kə dzeŋ fo' ŋkuŋ wo tsok wu yusə wu nè gu tsoŋ yà'.>>

⁷ Bùu sə wo à sə gi bə Sol wəŋ à təəŋ fo', nè kà yusə co wo cəp tse'. Wo à yuk ŋgi nè, nè kà ŋwə nəmòk yə.

⁸ Sol à lòkok sə nze, nè də yi muk lis ye, fana yi kà bum yə. Wo à dəsə nisə lòyi Dàmaskù mok bə bo.

⁹ Yi à cu fis nùumbu te' ŋga yi sə kà yə. Mənə nùumbu sə te' yà'sə pwe' bo bə cùu ye kà kùrə, yi kà ndzəp sè' no lok.

¹⁰ Ngà yù mandzə Jisòs mòk à ye Dàmaskù anə nè wo to liŋ ye də Anàniyas. Yi ye yumok co yi yə lo ve'ɛ, fana Tà Jisòs to yi nja duk də, <<Anàniyas.>> Yi dzəm də, <<Tà, mu nè'e.>>

¹¹ Tà nè duk fa yi də, <<Fùhə, nè yuŋ lo mandzə nè wo togə nà' də Rəreŋ nà'a. Wu kə dzeŋ mvwe' ndap Judàs, fana wù fek fo' də wù dzəm ŋgòyè Sol nè yi mo nze mvwe' lak Tasò. Yi sə gu piriyaà,

¹² nè sə ye co lo ve'ɛ də yi yə ŋwə nəmòk nè wo to yi də Anàniyas vəə, nè kə naan fa yi bo də ya yi ye fe'lə bum səmok.>>

13 Anàniyàs duk dæ, <<Tà, a bwiŋ ŋkàŋntɛŋ sè wo a tsè' mɔ nsàap ŋgwap sè ŋwè ènè sè gù bohòbɛu yo sè mvwe' lak Jòrosalèm pwe'.

14 Yi nè vè nè Dàmaskù bə ñaən sè yi a jə bohòŋkum ŋgà fa satikà' dæ yi ko ndàaŋwè pwe' nè nà' to liŋ yò.>>

15 Tà à duk dæ, <<Gèŋ ntɛŋ, bɛusè yi ŋwè nè mù a swekfis yi ya bù lakmɔum, ŋkəkum nè ye bɛu Izùre wèeŋ nè riŋ liŋ am.

16 Fana mù bə tu am nè niŋ fa yi nsàp ŋgə' nè yi nè ye bɛu mù ŋgògù dæ ya bwiŋ riŋ mɔ.>>

17 Anàniyàs à lò, nè kə ni kok mɔ nda'à anə, nè naaŋ fa Sol bo. Nə sè duk dæ, <<Moma am Sol, Tà Jisòs tum vèsə mɔ yi, yi nè yi a yəəŋ bohòwù mandzè ŋgə wù sè vè fɛeŋ nà'a. Yi tum mɔ ya wu ye fe'lə bum səmok, nè rwiŋ bə Yòŋsè nè Rəreŋ nə.>>

18 Yi ànə duk wes ve'nə ntɛŋ, fana yumok ye'e gbə tsooŋ mɔ lisè Sol anə co bap, fana yi ye fe'lə bum səmok. Yi à lòkok, fana wo bəptəsə yi.

19 Yi a zɔ wes bɛŋ, fana yi tse' fe'lə ñaŋ səmok.

Sol Tsoho Ncèp Jisòs Mvwe' Lak Dàmaskù

Sol à cu nùumbu mok bə bɛu sè wo à sè yù mandzè Jisòs mvwe' lak Dàmaskù anə.

20 Mvəsə yi à ye fo', yi à lõmwu' ndap piriya' bɛu Jus, nè ye ŋgòtsòho liŋ Jisòs sè ntɛŋ. Yi duk dæ, Jisòs nè mo Nwi.

21 Bɛu sè wo à yuk yusè yi à sè cèp sè à mərə lõoŋ. Wo sè fek dæ, <<Nè'e ka ŋgà' nè yi à ye Jòrosalèm, nè sè zə ndàaŋwè pwe' nè nà' to liŋ ye'sə nè yeŋ à? Yi a vè fɛeŋ ka sè' dæ yi kə ko bwiŋ dæ ŋgə yi jəŋ lo yà' ŋgòfa ŋkum ŋgà fa satikà' nè yeŋ à? >>

22 Fana Sol tsoho gɔŋsə ghaha lo wesə mantombi mvəsə yi à sè ni tsè' dæ Jisòs ŋkum ŋgà gèm bwiŋ nè. Yusè yi à sè cèp sè à rɛeŋ nòoŋ ve'e jəja nsàp nè bɛu Jus sè wo cu Dàmaskù anə jip, nè kà yusè ŋgòcèp fəsə fa yi tse'.

23 A kə dzèŋ nùumbu mok fa'nə, fana bɛu Jus wèŋ kə cum kwe' dæ wo zə Sol nè.

24 Anə geŋ Sol riŋ bə kwe' nè wo à cu nè. Nə maràŋ bə ndzəmè pwe' wo sə so Sol mvwe' ncùu ŋka' sè mvwe' ntòlak nà'nə.

25 A ye nùumbu mòk ŋgə ndzəm sen, fana bɛu Sol mok kə le' casə yi mvwe' tətoo ŋka' sè ŋkò'o.

Sol Kɛ' Və Jòrosalèm

26 Sol à lõjòrosalèm, nè lap mandzè dæ bə bɛu Jisòs wèeŋ ye mvwe' mò'fis. Wo pwe' à sè wəp yi wəpə, nè kà pap dæ yi mòk nè yi sè yù mandzè Jisòs dzəm.

27 Fana Bànabà və ŋgòtesə nà'. Yi jəŋ nà', nè jəŋ lo fa bohòŋgàa ntu m sè wèŋ. Yi tsoho rɛŋsə fa yà' wèŋ mvəsə Sol à yə Tà Jisòs mɔ mandzè Dàmaskù, nè ye mvəsə Tà à cèp bohònà' sə. Yi à tsè' fa yà' wèŋ dæ Sol a tsoho liŋ Jisòs mɔ Dàmaskù bə ñaŋ, nè kà ŋwè nəmòk sè' wəp.

28 A ye ve'nə fana Sol à ye mok bə yà' wèŋ mok mvwe' mò'fis, nè sə gihi lo Jòrosalèm, nè sə tsoho ke' ca liŋ Tà Jisòs. Yi à sə tsoho, nè kà ŋwè nəmòk wəp lok.

29 Yi à cèp, nè sə bwiŋ ncèp bə bɛu Jus sè wo à sè cèp ncèp lak Gris, fana wo sè lap mandzè dæ wo zə yi.

30 Bɛu Jisòs sè wèŋ à ri ve'nə, fana wo jəŋ tsoŋ lo nà' sə Sisàriya', nè tum gesə lo yi ma Tasò.

31 Anə ye ve'nə, fana bɛu cos sè mvwe' nzeŋgòŋ Jùdiya' bə Galili nè ye Sàmàriya' à tse' mok fifi. Coos ye'sə à sè gù lõmantombi, nè sə kuk bə bwiŋ sè'. Yè'sə à sè ye ve'nə bɛusè Yòŋsè nè Rəreŋ nè à sè tesə wo yi mvəsə wo à sə cu, nè sə gù bum sè yà' sə niŋ tsok dæ wo sə wəp Tà.

Pità, Aniyàs Bə Dokàs

32 Pità à sə ke' gi nèbɔp. A ye nùumbu mòk, fana yi ke' lo ŋgòkə cèpsə bɛu Jisòs sè wo cu mvwe' lak səmok, wo to fo' dæ Lidà.

33 A kə dzèŋ fo', yi ye ŋwè nəmòk nè liŋ nà'a Aniyàs. Ŋwè ènə à sə kà ni' ye te' bɛsəgə, nè sə nooŋ mam mɔ kèhe luumŋgòŋ fwame'.

34 Pità à to yi dæ Aniyàs, nè duk fa nà' dæ, <<Jisòs Krɛst gɔŋsə wu laŋ. Lòkok mɔtsə, nè lim kəà yò.>> Aniyàs lokok ca gə mɔtsə sè' kè' mò'fis.

35 Bɛu Lidà bə sè wo à sə cu mvwe' mbo' Saròŋ wèŋ pwe' à yə, nè kupsə, nè dzəm Tà.

36 Nwà nəmòk à ye mvwe' lak Jopà nè liŋ ye dæ Tàbità. Yi à ye sè' ŋwà nè yi à sè yù mandzè Jisòs. Bɛu Gris wèeŋ togè yi yàwo dæ Dokàs. Liŋ ye sə yà' dæ ŋgap. Yi à sə gù bəbɔŋ, nè sə tesə ŋgàa jip, nè kà wò.

37 A ye ghà ànə, yiyaŋ à ko yi, yi kpə. Wo à cùk wes yi, wo kə noŋsə yi mvwe' rum mòk mətùhù co ma mɔzok ve'e.

38 Jopà bə Lidà ka səsap yeŋ, fana ŋgàa yù mandzè Jisòs sè wo à ye Jopà yuk dæ Pità cu sè Lidà. Wo tumsə gesə bwiŋ ba dæ wo kə caŋ to Pità dæ kwəkwe' nà'a caŋ və wəp.

39 Pità à fùhu, nè lo bə yà' wèŋ. Yi à kə dzèeŋ, fana wo jəŋ lo yi mvwe' rum nè ma mɔbu nè. Baa yepmfə sè wo à ye fo' lõoŋfo', à vè, nè sə warə ŋgə ni' Pità, nè sə niŋ tsoho fa yi cək sè Tàbità à gù fa wo ghà nè yi à cu ntòŋwum sə.

40 Pità à fis bɛu sè mɔ nda'à anə sə mbiŋ pwe', nè təəŋ bə tumfərə, nè sə lɛŋ

Nwi. Yi à leŋ wes, fana yi bũuŋ kũk wèŋ ni' Tàbità nò, nè ðuk dè, <<Tàbità, lòkok mũtsè!>> Tàbità muk lis. Mvəsè yi à yò Pità, fana yi lokok cum mũtsè.

⁴¹ Pità ko nà' bo, nè lokoksè nà' mũtsè. Yi to bũu sè wo à dzəm, nè ye baa yepmfə sè wèŋ, nè fa ya' wèŋ Tàbità nè nga yi mok ɲwəm.

⁴² Bũu sè mvwe' lak Jopà pwe' à yuk yu ye'sə, fana bwĩŋ ɲkũuŋntɛŋ dzəm bohòTà Jisòs.

⁴³ Pità à cu mali Jopà anə mənə nũumbu səmok. Yi à sè cu bə ɲgà' nəmòk nè yi sèeŋgè ɲgũp, liŋ yee də Saimù.

10

Pità Bə Kònilòs

¹ Ɓkum sojà nè mvwe' lak Rumà mòk à ye mvwe' lak Sisàriyà, liŋ yee də Kònilòs. Yi à tse' bòp sojàa sè mvwe' lak Itali yi.

² Yi à sə wəp Nwi nèbũp. Yi à sə kũksə Nwi bə bũu sè mũ nda'à yi pwe'. Yi à sə fa bũu Jus wèŋ mbo wũriŋ, nè sə leŋ Nwi sè' nũumbu pwe'.

³ A ye nũumbu mòk nga nùm càsə maraŋ, fana yi ye yumok co lo ve'e. Yi ye masinjà Nwi jəja ve'. Nà' to yi bə liŋ də Kònilòs.

⁴ Wəə ko yi, fana yi kũk sɛɛŋ tse' nà', nè fek nà' də, <<A yà Tà?>> Masinjà Nwi nè ðuk fa nà' də, <<Nwi à yuk piriyaà yo, nè ye fa mbo yòsə', nè tsəɛ' nò wu.

⁵ Fana nè ɲgà'a nè'e, wu tumşə gesə bũu mok mvwe' lak Jopà ɲgòkè to ɲgà' nəmòk fo' nè liŋ yee Saimù Pità.

⁶ Yi nòmə nda'à Saimù nè yi no ɲgũ ndzəp nè ghaŋ, nè yi sèeŋgè ɲgũp nà'a.>>

⁷ Anə ye ve'nə fana, masinjà Nwi nè yi à tsòho fa Kònilòs bum ye'sə, nè lo gesə lo yuye. Kònilòs to ɲgàa fàak ye sè mũ nda'à yi bwĩŋ ba. Yi to sojà ye mòk sè' nè nà'a wəpgè Nwi.

⁸ Yi à tsòho fa ya' wèŋ yusə yi anə ye sə pwe'fo', nè ðuk fa wo də ya' wèŋ lo mvwe' lak Jopà anə.

⁹ Tsok à reŋ ɲga wo sə kəəp lòJopà anə, fana Pità sə kok lo ye mũ to ndap ɲgòkè leŋ piriya mbwa. A ye ɲga nũum co maraŋ.

¹⁰ Njè à ya yi, fana yi sə dzəm də yi zũ yumok. Wo anə ka zuzə sè nto gũ wes, fana yi sə ye yumok co lo ve'e.

¹¹ Yi ye ɲga ntòbu mùhu nòto, fana yumok sə tsoŋ tesə mbwa. Yà' səsə co lăba' nè ghaŋ ve' ɲga wo kotse' tsə vè nà' bə ɲgũŋgũŋ sè kwè sə pwe'.

¹² Yusə yà' à ye mənə lăba' nè à ye nàamɲgòŋ pwe' bə nsàap bum sè jì nès co no bə swi wèŋ pwe'fo'.

¹³ Yi yuk ɲga ɲgì ɲwə nəmòk ðuk vèsə fa yi ðuk də, <<Pità, lòkok, nè swə zũ nàam ye'sə.>>

¹⁴ Fana Pità cəp fəsə gesə ye ðuk də, <<Tà, anə kà ve'nə ye yuk, mē ka yàm yu səmok sè lăuk yo dzəgə yà' dzəə zũ yuk.>>*

¹⁵ Ɓgì ɲwə nè cəp səmok də, <<Yusə Nwi a gũ bõŋsə yà' mok laŋ fana wù kà də wu dzə yà' ðuk.>>

¹⁶ Yu ye'sə à gũ fis ve'nə kè' te', fana wo jəŋ fəsə lo yu sə mabu anə səmok.

¹⁷ Pità à sə mərə ðuk də nsàp lo nè yi yə nè'nə sə ni tsə' fa yi ye'sə də yà ɛ, fana ɲga bũu sè Kònilòs tumşə sə kə dzèŋ kə ncũhù yi sə laŋ. A ye ɲga wo à fe'rə mvwe' ndap Saimù nè, nè riŋ nà'.

¹⁸ Fana wo to fek gesə ðuk də, <<Ɓwə nəmòk fənə ɲkũŋ nè liŋ yee də Saimù Pità àle-ò?>>

¹⁹ Wo à sə fek gèsə lòve'nə ɲga Pità sə tsərə mali də yi reŋ nsàp lo nè nà' kə tāsə yi ènə ɲkũŋ. Yòŋsə Nwi à to yi, nè tsok fa yi də, <<Bũu səmok sə lap wu fənə bwĩŋ te'.

²⁰ Lòkok mũtsə, nè tsooŋ lo kə tseŋ wo. Wu gũə wù kà də wu dzeŋ ɲgòyù lòwo ðuk bũusə mù ðuk wo mũ də wo və.>>

²¹ Fana Pità suhu lo, nè kə tseŋ wo. Yi ðuk fa ya' wèŋ ðuk də, <<Ɓwə nè wèŋ sə làap nè mē. Wèŋ vè da?>>

²² Bũu sə wèŋ ðuk də, <<Kònilòs nè yi ɲkum sojà tum ves yi. Yi ɲwə nè bəbõŋ. Yi kũksəgè Nwi, fana bũu Jus pwe' ri yi bə lak lóŋg də yi ɲwə nè bəbõŋ. Masinjà Nwi mòk nè rərəŋ a tsə' yi də yi to və wu nda'à yi ya yi yuk-a yusə wu nè tsok fa yi.>>

²³ Wo à cəp wes, Pità to nisə wo mũ nda'à yi, bə ya' wèŋ nooŋnooŋ mbwa tsok reŋ. Tsok anə reŋ, fana yi lokok, nè be' mandzə bə ya' wèŋ lo. Bũu mok sè mvwe' lak Jopà sè wo à dzəm Jisòs à yù lòyi sè'.

²⁴ Wo à gĩ tsok kə reŋ səmok ɲkũŋ fana wo kə dzeŋ mvwe' lak Sisàriyà anə.

A kə dzèŋ fo', wo ye Kònilòs bə ɲjəŋjaŋ ye nə ye ɲge' ntum ye sè yi to ya' wèŋ, ɲga wo cu sə tək Pità.

²⁵ Pità à sə nikok, fana bə Kònilòs kərə. Kònilòs gbũ cum tsoŋ kù mantombii nà' sə nze, nè zəm to ɲgòkũksə nà'.

²⁶ Pità lòkoksə nà' mũtsè, nè ðuk fa nà' ðuk də, <<Lokok mũtsə, mē mègù sè' ɲwè co wù.>>

²⁷ Mvəsè yi à sə cəp mali bohònà' ntòfo', fana yi ni lo mũ nda'à, nè ye bwĩŋ ɲga wo rwĩŋ cu mbwa wũriŋ.

²⁸ Yi ðuk fa ya' wèŋ ðuk də, <<Wèŋ ri yàwèŋ sè' ðuk də, wu kũk ja'a na bə nsàp mandzə nè bũu Jus wèŋ kũksəgè Nwi,

* **10:14 10:14** Ɓwəə Jus kum-a nsàap nàam mok sè Nwi à dzəsə yà' fana yi nè kà mũtsətsə'rə bwĩŋ ɲga wo sə kũksə Nwi və, tse'ɲga yi fa satikà' nè ɲgòrɛŋsə ni' ye nà'a ɲkũŋ.

fana ye dæ kaco ñwè Jus kè ke' ye ñwè lakmvmu ñke' yeñ. Kaco bæ nà' sè tòrè ke' ca nduk sè' yeñ. Mègù duk dæ Nwì a ræñsə fa mu yi duk dæ kà dæ mu tsərə dæ ñwè nəmòok nè co mu dzeen yi dzèen duk.

²⁹ Nà'a njo nè wo to mu, mù nè vè nè, nè kà dzèen.>> Fana yi duk mok duk dæ, <<Mù vè lan, wèñ to mu da?>>

³⁰ Yi à fek ve'nə, Kònilòs cep dæ, <<Bə nùm nè ntinə pwe' a nùumbu kwè, nè à ye marañ sè' mvək nè nga'a ve' nga mu cu mu nda'à mu ngòlən piriya nè wo lenjë nà' nga nùm càsə marañ nà'a. Mù kuk à, ñwè nəmòk tə kok nè' mantombii mù. Yi ni tse' cəək mok yà' sè ba'a nəbup.

³¹ Yi to mu bæ liñ dæ, <Kònilòs.> Nə duk fa mu duk dæ, <Nwì a yuk piriyaà yo, nè tsərə fa mbo yòlan.

³² Ye dæ tumşə gesə lo ñwè nəmòk mvwe' lak Jopà yi to fa wu ñwè nəmòk fo' nè wo togè liñ ye pwe' dæ Saimù Pità. Yi ñkəiñ. Yi nòmù nda'à Saimù nè yi fəkgè bæ ngùp, nè ndap ye ngu ndzəp nè ghan.>

³³ Yà'a yusè mù a tum gù bwiñ sè' ntèñ dæ wu və sə. Wù nè gù nè bəboñ, nè vè nè sè'. Vès cu nga'a fəen mantombii Tà Nwì pwe'. Vès sè tək wù dæ wu tsoho fa ves yà pwe' sè Nwì a tsè' fa wu dæ wu cep.>>

Yusè Pità A Cèep

³⁴ Fana Pità yè ngòcèp duk dæ, <<Mù ri tse' nga'a mok bæ nè zinə duk dæ Nwì jəgè bwiñ pwe' yəyərə.>>

³⁵ Yi duk dæ, <<A ye-a sè' ndà lòon nè lak ngəngəan sè' fòlòon nga yi wəp-a Nwì, nè sə gu yusè yà'a kəkərè, fana ye dæ Nwì dzəm ngəngəan.

³⁶ Nwì à tsè' fa bùu Izùre ncèp nè nje nè lan. Ncèp ye nè à ye Ntìrè nè Bəboñ dæ Jisòs Krest nè yi Tà bohòbwiñ pwe' a jə vè fifi.

³⁷ Wèñ ri nsàap bum sè yà' a ye mvwe' nzenğon bùu Izùre wèñ pwe' yà'a lan. Ghà nè Jon à sè tsoho nzak bəpte à cāa fana Jisòs yeto faak ye mvwe' nzenğon Galili.

³⁸ Yà' à ye bæ liñ Jisòs nè mvwe' lak Nazàre nè, mvəsè Nwì à fa yi Yòñsè nè Rərəñ nè ye ñan fana yi à kè'kè' cāa, nè sə gu bəboñ, nè sə guñsə lo bùu sè wo à cu ndzə bohònkum ze', bùusè Nwì ànə ye bæ nà'.

³⁹ Bum sè yi à gù mvwe' laak bùu Jus, nè ye Jòrosalèm pwe'fo', vès à yə yà' bæ lis avès. Wo à te'lə yi mu ntəon, nè zə yi.

⁴⁰ Fana nùumbu nè te' à dzèen, Nwì gu yi lokok mvwe' kpə. Nwì à gù dæ yi niñ fa bwiñ ni' ye.

⁴¹ Yi à ka bohòbwiñ lòon sè' yəon. Yi à yəon mègù bohòvès sè Nwì ànə swek fis ngòyè bum yè'sə bæ lis avès. Ghà nè yi a

lòkok mvwe' kpə nè, vesiwèñ à zū zuzū, nè no nəno mvwe' mò'fis.

⁴² Fana yi Jisòs nè à duk ves duk dæ vès tsoho lo fa bwiñ Ntìrè nè Bəboñ nè sè'. Nə sə rəñsə fa bwiñ duk dæ a yi nè Nwì a fa yi ñan dæ yi sak bùu sè wo à kpə lòlan, nè ye sè wo cu ntòngwəm pwe'fo'.

⁴³ Bù ngàa tsòhòbum Nwì sè wo à ye njamòk tsoho nè sə kum liñ ye. Wo à duk dæ ñwè nè nà'a dzəm-a bohònà' pwe', Nwii nè swifa ngəngəan bup ye bæ ñan sè yà' cu ndzənə liñ ye sə.>>

Yòñsè Nwì Və

BohòBù Lakmvmu Sè'

⁴⁴ Mvəsè Pità à sè cèp ve'nə, fana Yòñsè nè Rərəñ nè vè bohòbùu sè wo à sə yu'rə ncèp nè Pità à sè cèep nè pwe'.

⁴⁵ Bùu Jus sè wo à dzəm bohòJisòs sè wo à vè bæ Pità wèñ mvwe' lak Jopà à mərə nəbup. Wo à sə mərə dæ Nwì fa bù lakmvmu wèñ Yòñsè nè Rərəñ nè sè'.

⁴⁶ Njo nè wo à yuk mvəsè yà'wèñ à sə cèp ncèep lak mok sè wo kà yà' yulkè nè sə kùksə Nwì. Fana Pità cep duk dæ,

⁴⁷ <<Bù yè'e wèñ tse' Yòñsè nè Rərəñ nè sè' co vesuwèñ à tse'. Aco ñwè nəmòk dzeen dæ wo kà wo bæ ndzəp bəptesè à? >>

⁴⁸ Fana yi fa ñan dæ wo bəptesə yà'wèñ bæ liñ Jisòs Krest. Anə geñ, wo duk fa Pità dæ bæ yà'wèñ cum mənə nùumbu mok ñkəñ.

11

Pità Tsè' Rəñsə Fa Bùu Cos Wèñ Yusè Yà' A Ye

¹ Yà' à yuhu lòbohòngàa ntum Jisòs bæ bùu sè wo à dzəm Jisòs sə mvwe' nze Jùdiyà pwe' dæ bù lakmvmu wèñ a dzəm ncèp Nwì nè sè'.

² Fana mvəsè Pità à lo mu Jòrosalèm, bùu mok sè cep dæ yi ka bəboñ gu. A ye bùu sè wo à sə dzəm dæ tse'nga wo kom fa bù lakmvmu wèñ tu mbəmbam ñkəñ wo bùu bùu cos yà'a.

³ Wo sè duk dæ, yi a kə nõon nda'à nsàap bùu yè'sə, nè zū be'lə zuzū bæ yà'wèñ.

⁴ Pità ye nga'a ngòtsòho fa wo mvəsè yà' a yèto bæ yusè yà' a ye pwe'fo'.

⁵ Yi tsok duk dæ, <<Mù à cu ngògù piriya mvwe' ntum lak Jopà, fana mù ye lo. Mù ye nga yumok sə tsə mabu yà' səsə co ləba' nè ghan ve'e nga wo kotse' tsə yà' bæ ngəngəan sè kwè sə. Yà' à kə təon kəep ngu ni' mù.

⁶ Mù kuk burə yà' bəboñni. Mù ye nga nsàap nàamngon pwe' bæ nsàap bum sè jì nəs co no bæ swiñ wèñ pwe'fo' cu ca.

⁷ Fana mù yuk nga ngi ñwè nəmòk duk vèsə fa mu duk dæ, <Pità, lòkok nè sūə zū nàam yè'sə.>

⁸ Mù cep fəsə gesə lo duk də, <Tà, anə kà ve'nə ye yuk. Yumok sə vès ri də wo dzəgə yà' dzəə ka mü cùhu mü yàm ni yuk.>

⁹ Ngi nɔwə nə cep vesə fə'lə mɔbu anə səmòk duk də, kà də mü dzə yusə Nwì a gù bònşə yà' lan duk.

¹⁰ Yà' à gù fis ve'nə kè' te' fana wo jəŋ fəsə lo yà' mɔbu anə səmòk.

¹¹ <<A ye sə' ghà nà'nə, bwɪŋ kə dzen mvwe' ndap àm nə mü cugə fo'. Wo à ye tu awo bwɪŋ te'. Wo ànə tumşə vesə bɔu ye'sə mvwe' lak Sisəriyà.>

¹² Yòŋşə nə tsok fa mü duk də, kà də mü tse' məmərəŋ ngòyù löwo duk. Bwema sə mvwe' lak Jopà sè wo ntùŋfu yè'e à yù lömü Sisəriyà anə. Vesiwèŋ à lönda' à Kònilòs vès pwe'.

¹³ Yi tsoho fa ves mvəsə yi a yə masinjà Nwì nɔa nà' tə mü nda' à yi, nə duk fa yi duk də, <Tumşə gesə lo nɔwə nəmòk mvwe' lak Jopà yi kə to fa wu nɔwə nəmòk fo' nə liŋ ye pwe' də Saimù Pità.>

¹⁴ Yi nə kə tsok fa wu ntrìrə nə wu nə tse' lùŋ wəŋ ndap yòlòŋ.>

¹⁵ Fana mü anə sə yeto ngòcèp jo nten, Yòŋşə nə Rəreŋ nə vè bohòwo sə' mvəsə nà' à vè bohòvesuwèŋ taan yà'a.

¹⁶ Fana mü tsərə fəsə yusə Tà à cèp duk də, <Jon à bàptesə bwɪŋ bə ndzəp, fana wo nə bəptesə wəŋ bə Yòŋşə nə Rəreŋ nə.>

¹⁷ Nòjəja də Nwì à fa bɔu sè wo ka bɔu Jus yəŋ yè'sə wèŋ sə' nsàp fəfa nə vesuwèŋ ànə dzəm Tà Jisòs Krest yi fa ves nà'a. Anə ye-a ve'nə, mü ye yàm yè'sə ndà nə co mü gù də Nwii kà yuye gù ε?>>

¹⁸ Bɔu cos sə ànə yuk wes yu yè'sə, fana wo tənşə ngòcèp də Pità a gù bup. Wo kukşə Nwì də, <<Ye də Nwì a fa bɔu lakmvum mandzə ngòkupsə ntu, nə luj.>>

Cos Yəto Mvwe' Lak Antiyòk

¹⁹ Bɔu sè wo à dzəm Jisòs à carə sam bɔu ngə' nə nà' à lökok ghà nə wo à zə Stefè nà'a. Mok à ca lömvwe' səsap co mvwe' nzenğòŋ Fònisiyà bə Səprònə ye Antiyòk. Wo sə tsoho fa lo gu ncèp nə Jisòs nə bohòbɔu Jus wèŋ woòwo.

²⁰ Fana bɔu mok mʉtsətsə'rə wo sè mvwe' lak Səpròbə Sirini à lömvwe' lak Antiyòk, nə kə tsoho fa bɔu lakmvum wèŋ Ntrìrə nə Bəbòŋ nə nà' sə kum liŋ Tà Jisòs.

²¹ Nəan Tà à ye bə yà'wèŋ, fana bɔu sè wo ànə dzəm Ntrìrə nə, nə bɔuŋ vè bohòTà, à yam wùriŋ.

²² Bum yè'sə à yuhu lömvwe' cos nə Jòrosalèm, fana wo tumşə lo nɔwə nəmòk nə wo to yi də Bəbàbà mvwe' lak Antiyòk anə.

²³ Yi à kə dzèŋ fo', nə ye mvəsə Nwì a ni bòvəm ye bohòyà'wèŋ, fana yi kwa, nə tipsə gəŋşə wo də yà'wèŋ təŋj mali

gəŋŋ nə ye zinə bohòTà Jisòs bə ntu, yà' pwe'.

²⁴ Bəbàbà à ye nɔwə nə bəbòŋ. Yi à rwiŋ bə Yòŋşə nə Rəreŋ nə, nə nə sə naan tu bohòJisòs nɔkəŋ sè'. Bwɪŋ nɔkəŋntèn à kupsə, nə dzəm bohòTà Jisòs.

²⁵ Anə gəŋ Bəbàbà ye'e lo mvwe' lak Tasòŋgòkà lap Sol.

²⁶ Yi à kə yə nà', yi jəŋ fəsə və nà' Antiyòk anə. Bɔu sè ba ye'sə à sə cu bə bɔu sè mü cos sə, nə sə yə'rə wo nɔkà'ngòŋ mò'fis bə tu. Kwe' bɔu nə wo à sə yə'rə nə à ye nə ghaŋ. Wo à yeto ngòto fa ngàa yù mandzə Jisòs wèŋ liŋ sè də Krètèŋ yè'e mvwe' lak Antiyòk anə.

²⁷ A ye sə' co mvək ànə fana ngàa tsòhòbum Nwì mòk nə wo sə cèp bum sè Nwì a tsè' fa wo à ye'e Jòrosalèm, nə tsoŋ lo sə Antiyòk anə.

²⁸ Mòk à ye fo' nə liŋ ye Agabòs. Yi à cèp bə nàan sè à fa yi Yòŋşə nə duk də, nɔwə nə bup sə vəə. Nà'a nə ko nzenğòŋ nə löŋfo'. (Njè nə à ko ghà nə Kladiyòs à ye nɔkum yi nà'a.)

²⁹ Ngàa yù mandzə Jisòs à cu, nə dzəm mvwe' mò'fis də, ndàanwè pwe' jəŋ və yu ye mvəsə yi tse' nɔa wo tesə gesə lo bwema awo sè wo Krètèŋ sè yà'wèŋ cu Jùdiyà.

³⁰ Wo ànə gù ve'nə, nə tumşə Bəbàbà bə Sol də yà'wèŋ jəŋ lo fa bɔu nɔkwàha bɔu sè mü cos mbàam sə.

12

Ngə' Sə Yam Ghaha Ghaha

¹ A ye sə' co mənə mvək nà'nə, fana Herònə yi à ye nɔkum mvwe' lak Izùre yeto ngòfa bɔu sè mü cos sè wèŋ ngə'.

² Yi à gwè' cok tu Jem moma Jon bə fèk.

³ Yi ànə ye də bɔu Jus wèŋ kwa, fana yi ghaha wesə, nə ko Pità. Yè'sə ànə ye ghà nə wo à sə zə nɔkà' a bred jì yis yà'a.

⁴ Mvè'nə Heròàn ko nà', fana wo kə gesə yi mü ndapndzəmə. Yi fihì sojà wèŋ kwè, kwè, sè kè' kwè də wo sə kuk nà'. Heròà sè duk də wo nə sak nzak nà' mʉtsətsə'rə bwɪŋ ghà nə nɔkà'a Pasobà nə cāa.

⁵ Pità à sə cu mü ndapndzəmə anə, fana bɔu sè mü cos à sə ləŋ fa yi piriya bohòNwì bə nə zinə àwo pwe'.

Pitə Tesə Mü Ndapndzəmə

⁶ Nə ndzəmə nə Heròà sè duk də tsok rəŋ fana wo kə sak nzak Pità à ye, wo tsoŋ nɔŋşə noŋ Pità nə bə kwaŋ ba. Yi sə noŋ mʉtsətsə'rə ngàa kək ngàa ndapndzəm sè' ba. Mok à təŋj lok ncùu nɔkà' ndapndzəm sè sè'.

⁷ Anə gəŋ, masinjà Tà Nwì və fo'. Mareŋ mòk rəŋ mü ndapndzəmə anə. Masinjà Nwì nə kum tsə'rə Pità mü nɔkambəhə.

Nà'a yөөн, fana yi tsok nà' duk dè nà'a lokok mʉtsè jwè. Yi à duk ve'nə ntěj, kwanj sè wo à tsòon Pità bə zəj sè fiinj.

⁸ Masinjà Nwi nə duk dè nà'a swi' tsə'rə korə nà' bə kuuŋgúp nà' bəbōn. Pità ànə gū wes ve'nə, fana yi duk fe'lə fa nà' dè nà'a ni cək, nə mə ŋkwèŋ nə və bə nà'a lo.

⁹ Pità yuŋ nà', bə nà' tesə lo mə ndapndzəmè anə. Yi kà sə rɛɛŋ də yusè masinjà Nwi sə gū sə zinə rɛɛŋ. Yi à sə duk ye də, kàmòk yi sə yə ŋgwàan lo.

¹⁰ Bə nà' à dzɛŋ mvwe' ntòmbi ŋgàa kək ŋgàa ndapndzəm, nə casə nà' də yu yè'sə dzɛŋ fe'lə mvwe' ntòmbi àwo nə ba. Wo à casə yà'sə, nə kə dzɛŋ mvwe' ncùu ŋka' sè wo à gū yà' bə nteŋ, sè yà'a ŋgòni lòsə ntòlak. Ŋka' sə à muhu bə bo awo. Wo ca tesə lo. Wo à sə yù tsə lòmmandzə mòk fo', fana masinjà Nwi nə me'rə Pità fo'.

¹¹ Nà'a ghà nə Pità à rɛɛŋ bə bum yè'sə, nə duk dè, <<Mù ri nə ŋgà'a də yu yè'sə zinə. Tà Nwi a tumsə masinjà ye, yi kə fis mū ndzə bohòHeròbə bùu Jus wèŋ. Mù swirə yusè wo a sə duk də wo nə gū mū.>>

¹² Yi à ri bum yè'sə ve'nə, fana yi yè'le lo nda'à ma Jon Mak nə liŋ ŋwà nə də Mèri. A ye ŋga bwij à kə benə fo' wùriŋ, nə sə ləŋ piriya.

¹³ Pità à kùm ncù ma sə mbiŋ, fana mʉwà'ŋgwèŋ mòk nə liŋ yee Rudà à dzəm, nə və. Mʉwà'ŋgwèŋ ènə fàkgè fo'.

¹⁴ Yi à yuk ri ŋgi Pità, nə kwa ve'e nəbəp. Yi kà ncùu sə mòk mòk, nə caŋ bwi fohò lo kə tsok fa bwij duk dè Pità tə sə mbiŋ.

¹⁵ Wo yak yi duk dè nà' sə ŋaŋa àlɛ. Yi cɛp ghaha mali fo' də yusè yi duk sə zinə. Fana wo duk dè, kàmòk a ca masinjà Nwi nə yi kəkgè Pità nə.

¹⁶ Anə ye ve'nə Pità sə kum mali ncùu sə fo'. Anə gɛŋ wo kə muk yà'. Wo à yə yi, wo mərə nəbəp.

¹⁷ Yi gū bo ye ŋgòtsə' wo duk də yà'wèŋ cɛm gəe'. Yi tsoho rɛŋsə fa yà'wèŋ mvəsə Tà fis yi mū ndapndzəmè anə. Yi duk də wo kə tsok fa Jem bə bùu mòk sè wo à dzəm Jisòs sə pwe'. Yi duk wes ve'nə, yi yè'le lo mvwe' səmòk.

¹⁸ Tsok à rɛŋ, ŋgàa kək ŋgàa ndapndzəm sə wèŋ à jip nsàp nə wù kà fək. Wo sə fe'rə ni' awo duk dè, Pità nə yè'sə fò?

¹⁹ Heròà fa nàŋ də wo lap nà'. Wo lap, nə kà yi yə. Yi to ŋgàa kək ŋgàa ndapndzəm sə, nə fək wo bum yè'sə. Yi ànə fək wes yà'wèŋ, fana yi fa nàŋ də wo zə yà'wèŋ. Yà' à cəa, fana Heròye'e me'rə Jüdiyà, nə tsoŋ lo kə cumtse' mòk Sisariya.

HeròKpə

²⁰ Ntum à sə jòk Heròbohòbùu Tayà bə Sidòŋ nəbəp, fana wo benə mvwe' mò'fis,

nə lo ŋgòkə yə Herònə. Wo à gū, nə ko to ntòŋkərəð ŋwə nəmòk nə liŋ ye də Blatòs. Blatòs nə à ye ŋgà fàk nə ghanj mū nto' anə yi. Wo lo ŋgà'a bohòHerò, nə kə duk fa nà' də bə yà'wèŋ gū fifi. Wo à gū ve'nə bùsəð zuzə sə mvwe' lak awo à sə vè mègù mvwe' lak ŋkum ànə.

²¹ A kə dzɛŋ numbu mòk nə wo à cok fis, fana Heròà ni cək ŋkum ye, nə cum mʉnə kapràk ye, nə sə cɛp bohòbùu yè'sə wèŋ.

²² Wo à yuk, wo gurə duk də, <<Sə cɛp yè'sə nwi mòk, ka ŋwè yeŋ.>>

²³ Masinjà Tà Nwi ləp mak tsoŋ Herònə fo' ghà nə, bùsəð wo à kùksə yi co Nwi, yi kà dzèèŋ. Ŋŋiŋgòà lum yi tətè yi kpə ŋga dzɛŋ nūumbu tən.

²⁴ Ncɛp nə Nwi nə à sə kùk lòmali mantombi.

²⁵ Bānabà bə Sol à mèsə fàak awo, nə me'rə Jòrosalèm, nə bwi fohò lo fe'lə Antiyòk. Wo à lòbə ŋwə nəmòk nə wo to yi də Jon Mak wèŋ bəbɛ'.

13

Cos Nə Tumsə LòBānabà Bə Sol NgòTsòho Lòo

¹ Bwij à ye mvwe' cos nə mvwe' lak Antiyòk sè wo à tse' fàak sè co ŋgàa tsòhòbum Tà Jisòs, bə cicàa sè wo ŋgàa yə'rə bwij ncɛp Jisòs. Liŋ mòk à ye Bānabà bə Saimə. (Wo à sə to yi mok də, Najà.) Mòk à ye Lòsiyònə lak yee Sirini, mòk ye Manàŋ nə yi à kuk ndzə bohòŋkum Herò, nə ye fe'lə Sol.

² Ghà nə wo à sə dzə zuzə ŋgòkùksə Tà, fana wo yuk ŋga Yòŋsə nə Rɛrɛŋ nə duk fa wo duk də, <<Wèŋ cok noŋsə fa mū Bānabà bə Sol zok, bùsəð mù a to wo, nə fa wo fàak mòk sè wo nə fak fa mū.>>

³ Wo à dzə mali zuzə, nə sə ləŋ piriya fana, wo naan fa wo bo, nə se wo də wo lo.

⁴ Mvè'nə Yòŋsə nə Rɛrɛŋ nə à tumsə Bānabà bə Sol fana wo tsoŋ lo sə Sélusiyà, nə kə ni ŋgwes, nə lo mvwe' nze Sɛprò.

⁵ Wo ànə kə dzɛŋ mvwe' lak Sàlamì fana wo tsoho ke' ca ncɛp Nwi fo' mʉnə ndaap piriya bùu Jus wèŋ. Jon Mak à ye sə' bə yà'wèŋ ŋgòtasə wo.

⁶ Wo à gihì lètətè wo kə dzɛŋ Pafòs. Wo à kə tsɛŋ ŋgà mfim mòk fo' nə liŋ yee də Bājisòs. Ŋwə ènə à ye ŋwəð Jus, yi sə bórə bwij də yi ŋgà tsòhòbum Nwi.

⁷ Ŋgà mfim nə à ye ŋwə govənonə yi à ye mvwe' lak yà'sə yi nə. Liŋ govənonə à ye də Sejis Palis. Yi tse' ŋkərəð nəbəp. Ŋwə nə ghanj ènə à dzəm ŋgòyuk ncɛp Nwi fana, yi to Bānabà bə Sol də wo və.

⁸ Wo à vəə, fana ŋgà mfim nə kà ncɛp nə Nwi nə dzəm, nə sə lap də Sejis Palis nə

kà ncèp awo nè sè' dzəm. Wo togè Båjisòs nè dè Elemà (ngà fe ngam) ve'nè bə ncèep bùu Gris.

⁹ A ye ve'nə, fana Sol nè liŋ ye mok də Pol, à kək tse' nà' bə lis rap rap. Pol nè à rwiŋ bə Yònsə nè Rəreŋ.

¹⁰ Yi duk fa ngà gù bum mfim nè də, <<Wù mo ze', yusə yà'a bəbòŋ pwe' wu bəŋgə yòyà' bəŋnə. Vəəm yo yà'a rwiŋ cu gù ca nsàap ŋkərəð sè bəp nè ye ŋkùì'. Wu lapgə bə ñaaŋ yo pwe' də wu gù gorə bəpsə mandzə nè Tà nè.

¹¹ Bo Nwii nè jweŋ wu ngà'a yè'sə. Lis nè loho wu, wù cumtse' nga wù sè kà mareŋ yə.>> Yi ànə cep wes ve'nə ntəŋ, Elemà ye nga yumok lok yi lis co mbàk ve'e. Yi sə jam lap ke' ca fo' də ñwə nəmòk ko yi bo.

¹² Mvəsə govənonə à yə ve'nə fana yi dzəm bohòjisòs. Anə ye ve'nə yi mərə bə nsàap yusə wo à sə yə'rə fa bwiŋ bə liŋ Tà sə wuriŋ.

Yusə Yà' A Ye Antiyòk Nə Mvwe' Nzenğòŋ Pisidiyà

¹³ Pol bə bùu ye sə wèŋ à ye'e Pafòs anə, nè gi bə ngwes kə dzeŋ mvwe' lak Pegà, nè nà'a mvwe' nze Pàmfiliiyà. Jon Mak à mè'rə wo fo', nè bwi foho lo Jòrosalèm.

¹⁴ Wo à càsə mali Pegà, nè kə dzeŋ Antiyòk nè mvwe' nzenğòŋ Pisidiyà. Numbu dzə à ye, wo lo kə ni cum mənə ndap piriya bùu Jus.

¹⁵ Ghà nè ñwə nəmòk ànə taŋ wesə ñwàk lùuk Musi, bə yusə ngàa tsòhòbum Nwi wèŋ à còom fana bùu sə mantombi mənə ndap piriya nè wèŋ à tum ñwè duk də nà'a kə ye Bànabà bə Pol. Wo də yi kə duk fa yà'wèŋ duk də, yà' co bwema, tse'-a ncèp mòk nè bəbòŋ co wo tipsə bwiŋ bə zeŋ àlè', yà' və kə tsok fa wo.

¹⁶ Pol à lòkok mutsə, nè gu bo də wo cum gəe', nè sə cep duk də, <<Wèeŋ yu'rə fa mə, bùu am bwe Izüre, nè ye wèŋ mok sè wèeŋ kùksəgə Nwi.

¹⁷ Nwi nè bùu Izüre yè'e kùksəgə yi, à cokfis tàcicii avès, nè gu yà'wèŋ yam maŋgəŋgəŋ ghà nè wo ànə ye ŋkùìŋ mvwe' nze Ijip. Nwi à jə fis wo mvwe' nzenğòŋ Ijip anə bə ñaaŋ ye.

¹⁸ Mənə luumngòŋ hum kwè, yi sə ye bə yà'wèŋ ngəà.

¹⁹ Yi à ləsə bù ñkəŋkum sàmba bə lak awo mvwe' nze Kanà. Yi à gù bùu ye wèŋ tse' nze nè fo' mok wo. Bum yè'sə à jə co luumngòŋ ñkà kwè-bə-hum taŋ.

²⁰ Ghà ànə à càa, yi fa yà'wèŋ bùu sè ngòtəŋ mantombi wo tətè kə dzeŋ mvək nè ngà tsòhòbum Nwi nè liŋ ye Samwè à ye sə' ñwə nè mantombi.

²¹ <<Anə geŋ, wo fek Samwè nè duk də wo dzəm ñkum, fana Nwi fa wo Sol də

nà'a ye ñkum nè nà'. Sol nè à ye ñkum mənə luumngòŋ hum kwè. Yi à ye mo Kis nè mvwe' bəp lak Benjamè.

²² Ghà nè Nwi ànə susə yi fana Nwi koksə bwi Devid ñkum àwo. Nwi à cep bə liŋ Devid sə duk də,

<Mə yə də Devid nè yi mo Jesii nsàp ñwə nè mù dzəm nè.

Yi ñwə nè yi nè sə gu yusə mə nè sə dzəm ngògù pwe'>

²³ Devid nè, Nwi à fis vè Jisòs ngà lùŋsə bùu Izüre wèŋ bohòŋgwi bù ye nè. Nwi ànə kak tes ve'nə.

²⁴ Nkuŋ Jisòs sə və nga Jon à tsòho to fa bùu Izüre wèŋ pwe'fo' duk də yà'a kupsə, nè bwi fa bəp awo ñkwèŋ, nè baptesə.

²⁵ Jon à sə kuəp ngòmèsə fàak ye sə fana, yi fek bùu sə wèŋ duk də, <Wèŋ sə tsəm də mə yè'sə ndà? Mə ka ñwə nè wèŋ sə tək nè yeŋ. Yi sə və maŋkwèŋ. Mə ka kərə ngòfweŋ fa yi kùuŋgùup ye kərə.>

²⁶ <<Bwema am wèŋ sə wèŋ ngwi bùu Abrahàm bə wèŋ sə wèŋ ka bùu Jus yeŋ sə wèŋ kùksəgə Nwi. Ncèp lùŋ ènə sə vè yè'sə bohòvesuwèŋ.

²⁷ Bùu sə wo à ye mvwe' lak Jòrosalèm bə ñkwàha bù awo à ka riŋ də ñwə ànə ngà tətəsə bwiŋ riŋ. Numbu dzə à sə ye pwe', wo sə taŋ ncèp nè ngàa tsòhòbum Nwi à còm bə liŋ ye, nè kà sè' sə rəeŋ. Anə ye-a sè' ve'nə fana wo à gù ncèp ngàa tsòhòbum Nwi sə wèŋ ye zinə mvəsə wo à zə yi sə.

²⁸ Wo ànə ka njo nè co wo zə yi bə zeŋ sə' tse' fana, wo leŋ mali Palè ngòzə nà'.

²⁹ Wo à gù wes yusə ñwàk Nwi à sə cep bə liŋ ye pwe' fana, wo ki tsoŋ yi mə ntəŋ anə, nè tuuŋ yi.

³⁰ Anə geŋ, Nwi lokoksə yi mvwe' kpu.

³¹ Mənə numbu ñkàŋntəŋ yi à yəŋ bohòbùu sə bə yà'wèŋ à gi yə mvwe' nzenğòŋ Galili nè kə dzeŋ Jòrosalèm. Nə ngà'a nè'e, wo mok bùu sə wo sə tsoho fa bwiŋ yusə wòà yə.

³²⁻³³ <<Vès ye' ngòtsə' fa weŋ Ntirè nè Bəbòŋ nè də, yusə Nwi ànə kak fa tàcici avès duk də yi nè gu sə, yi gu fa yà' bohòvesuwèŋ sə a ngwi bù àwo. Yusə yi à gùu sə də, yi à lòkoksə Jisòs. Yà' cu ndzəne ñwàk Sàam mbəp ba ve'nə. A nja duk də, <Wu mo àm, mə ntinə bohòwù Tè' yò.>

³⁴ Yusə Nwi ànə cep bə mvə'nə yi à lòkoksə nà' mvwe' kpu də nà'a nè kà mok bi yuk sə də,

<A zinə də mə nè se li wu bə bum sə rəreŋ sə mù à kək tè' yòDevid sə.>

³⁵ Mvəsə yi sə cep fe'lə məmuvwe' nəmòk ndzəne ñwàk Sam nè duk də,

<Kaco wu nè me'rə ngà fàk yònə yi yukgə duk yòbəbòŋ də yi bi yeŋ.>

³⁶ A ri də Devid bə tu ye ànə fak bohòNwi mvəsə Nwi à dzəm njamòk anə, nè kpu,

wo tuun yi ngu sèe tàcicii ye wèŋ fana ni' ye bi lo.

³⁷ Nə yeè nə duk də, ɲwə nə Nwi ànə lokoksə yi mvwe' kpə nə, a yi nə yi à ka ye bi.

³⁸⁻³⁹ <<Nə yeè nə duk də, wèŋ bwema am pwe'fo', wèŋ tse' ɲgòri tse' pap də səsɥifa nə wo sə tsoho nə, a bùu liŋ ye. Wèŋ ri sà' duk də ɲwə nə yi dzəm-a bohòyi, ye də yi swɛ'ɛ tesə bə bup ye laŋ. Yi swɛ'ɛ tesə nsàp nə kaco lùuk Musi fiŋ me'rə to yi ve'nə yeŋ.

⁴⁰ Wèŋ jəŋ ɲkərə ya yusə ɲgàa tsòhòbum Nwi à cèep kà bohòwèŋ kə ye.

⁴¹ Də,

<Wèŋ yu'rə-a, wèŋ sə wèŋ sə ywi'lə yusə Nwi cèep.

Wèŋ mərə, nə kpə.

Busə nsàp fàk nə mù sə gù bə mvək nə wèŋ cu fo' nè'e,

A nsàp nə co wèŋ kà də a yusə zinə dzəm. A ye-a də ɲwə nəmòk à tsə' fa weŋ mantombi,

wèŋ kà sà' dzəm mali.> >>

⁴² Pol bə Bànabà à sə tesə mu ndap piriya nə də wo lo fana, bùu sə wèŋ duk fa wo duk də, numbu dzə mòk nə nà' tsə nà'a dzèeŋ, yà'wèŋ və kə tsoho fa wo bum ye'sə sèmok.

⁴³ Ghà nə bùu sə wèŋ à sam wes fana bùu Jus bə bùu sə wo bùuŋ bùu Jus wèŋ à yu Pol bə Bànabà ɲkəuŋntèŋ. Wo à cèp, nə tipsə yà'wèŋ duk də yà'a sə geŋ mantombi bə ntum nə də wo ri bòvəm nə Nwi.

⁴⁴ Numbu dzə mòk nə à dzèeŋ, à bwehe gù jo də bwìŋ à tesə mvwe' lak yà'sə pwe'fo' ɲgòkə yuk ncèp nə.

⁴⁵ Bùu Jus wèŋ à yə mvəsə bwìŋ à kə rwiŋ fana, ntum kà wo bò. Wo cep də Pol sə cí' mvwès, nə yak nà'.

⁴⁶ Pol bə Bànabà cep fis, nə kà wəp duk də, <<Anə boŋ tsoŋ duk də wèŋ yuk to ncèp nə Nwi nə wèŋ. Nə yeè nə də mvəsə wèŋ bèn ncèp nə, ye də wèŋ leŋ kpə awèŋ wèŋ, də wèŋ ka kurə ɲgòkə tse' lùŋ nə nà'a nə kà mè nə. Mvə'nə yà'a ve'nə fana, vées nə tsoho fa mok bohòbù lakmvum wèŋ.

⁴⁷ Ncèp nə Tà fa ves nə nè' də,

<Mù a nèmse weŋ co mareŋ bohòbù lakmvum.

Wèŋ nə ye co mandzə nə nzeŋgòŋ nə pwe' nə yuk ncèp lùŋ bohòwèŋ.> >>

⁴⁸ Bù lakmvum sə à yuk ve'nə, wo kwa, nə kwasə bə ncèp nə Tà nə. Bùu sə Nwi ànə còk fis də wo nə tse' lùŋ à bùuŋ mok Krètèŋ.

⁴⁹ Ncèp nə Tà nə à yuhu mvwe' lak yà'sə pwe'fo'.

⁵⁰ Fana bùu Jus wèŋ kə caŋsə ncəncəŋ bohòbù gəgəŋ sə mvwe' lak yà'sə bə bàa sə ghaŋ sə wo kùksəgə Nwi wèŋ. Wo ye ɲgòfa Pol bə Bànabà ɲgə' wùriŋ, nsàp nə wo à lògesə mvwe' lak yà'sə marəŋ.

⁵¹ Wo à kè'sə màk nòŋsə mfəm'fə kù awo fo', ɲgòni tsə' bə yusə yà' ànə ye fa'nə sə. Wo à gù wes ve'nə, wə be' mandzə, nè lo mvwe' lak mok sə wo to yà' də Akonòm.

⁵² Bùu sə wo à sə yu mandzə Jisòs sə wo à ye mvwe' lak Antiyòk à rwiŋ bə kwəkwa nə ye bə Yòŋsə nə Rərəŋ nə.

14

Mvwe' Lak Akonòm

¹ A kə dzèŋ mvwe' lak Akonòm anə fana Pol bə Bànabà à kə ni mənə ndap piriya bùu Jus wèŋ sà' mvə'nə wo gùgə səsə. Wo à tsòho mbwa ve'ɛ nsàp mòk fana bùu Jus bə bù lakmvum wèŋ à dzəm wùriŋ.

² Fana bùu Jus sə wo à ka yàwo dzəm sə wèŋ à kə caŋsə fa bù lakmvum ncəncəŋ. Fana wo jok, nə beŋ bùu sə wo à dzəm Jisòs sə.

³ Pol bə Bànabà wèŋ à cu fa'nə səsap ntèŋ. Wo à sə tsòho liŋ Tà Jisòs, nə kà yumok wəp lok. Tà à sə fa yà'wèŋ ɲəŋ ɲgògùhə bum sə maŋgəŋgə ɲgòni tsə' də yusə yà' sə cèep sə kum bə bòvəm ye nə zinə.

⁴ Bùu sə mvwe' lak yà'sə à gà'a bəp ba. Mok ye ma nə bùu Jus wèŋ fana, mok ye yàwo ma nə ɲgàa ntum sə.

⁵ Bù lakmvum mok wèŋ à kə be'lə bə ɲkwàha bùu sə fo' sə, nə kiŋ cù duk də wo fa ɲgàa ntum sə wèŋ ɲgə', nə tərə yà' bə līs.

⁶ Ngàa ntum sə wèŋ à yuk ve'nə fana, wo carə lo mvwe' lak Listà bə Debə sə yà'a mvwe' nze Likaonà.

⁷ Wo à gihi ke' cà mvwe' nze nà'nə nə sə tsoho Ntìrə nə Bəboŋ nə fo'.

Mvwe' Lak Listà Bə Debə

⁸ ɲwə nəmòk à ye mvwe' lak Listà anə nə kùu ye à kpə, yi kà sə gi. Mvə'nə wo à dzə yi dzə, yi à ka gi yuk.

⁹ Yi à cu fo', nə yuk yusə Pol sə cèep. Pol ye nà', nə riŋ duk də nà' tse' dzədzəm də aco yi gəŋsə nà', fana yi kək tse' nà' bə līs,

¹⁰ nə cep bə ɲgi nə ghaŋ də, <<Lòkok təŋ mətə bə kùu ye rəŋəŋ.>> Ngà' nə à li lòkok mətə, nə ye ɲgògihi ke' cà fo'.

¹¹ Kwe' bù nə à ye fo' nə à yə yusə Pol à gù sə fana, wo yeto ɲgòke'ɲgùŋ bə ncèp lak Likaonà sə, nə sə duk də, <<Nwi wèŋ

* 14:12 14:12 Liŋ sə də Zus ye'sə à ye liŋ nwi mòk mvwe' nzeŋgòGris wèŋ sə. Liŋ sə də Hemès à ye liŋ dògari nə bohòni wèŋ nə wo tumgə yi ntum.

bùuŋ co bwiŋ, nè vèh nè ngòkè ke' yè ves!
>>

¹² Wo to fa yà'wèŋ liŋ nwii awo mok. Sè Bànabà à ye dè Zus, sè Pol ye dè Hemès, bùusè yi ànè ye ñwè nè yi cèp nè yi.*

¹³ Tàap nwí nè dè Zus nè à tɔ kɔp kɔ' gù sè' ŋgù lak anè. Ñwè nè yi fagè satikà' Zus nè à jè vè ndu mbòŋ bə mvuu ŋgan mok mvwe' ncùu ŋka' sè. Yi à jè vè yà' dè wo gu satikà' bə zèŋ ngòkùksè ŋgàa ntum sè.

¹⁴ Pol bə Bànabà ànè yuk dè yà' sè dè yà'a gu ve'nə fana, wo soŋ sarə cèək awo, nè carə ni lo mʉtsətsə'rə bùu sè, nè sè kè'ŋgùŋ də,

¹⁵ <<Bùu yè'e, wèŋ sè gu yè'sə yà? Vèes bwiŋ. Vès mègù sè' bùu sè bwiŋ co wèŋ. Vès vè fèŋ ngòtsə' fa wèŋ Ntírè nè Bèbon nè, ya wèŋ bùuŋ gèsè mvwe' bum sè wà yè'sə, nè yuŋ Nwí nè yi cu ŋwəm. Nwí nè yi à gù ntòbu bə nzeŋgòŋ, nè ye ndzəp bə bum sè yà'a ca lònŋ fo'.

¹⁶ A ye taŋ fa', Nwí me'rə ndàaŋwè pwe' ngòyù mandzè nè ngèŋgàŋ dzəm.

¹⁷ Yi à mè'rə-a yà' sè' ve'nə, fana yi sè niŋ tsok fa mali bwiŋ dè yi cu fo' bə nsəap bum sè bəbon sè yi gù fagè bwiŋ. Yi gùgè mbùŋ sè li tsoŋ mabu, nè sè gu bum zə awèŋ guŋ bə mvək nè bəbon. Yi fagè wèŋ zuzu, nè sè gu ntuum awèŋ rwiŋ bə kwəkwa.>>

¹⁸ Ngàa ntum sè wèŋ à cèp-a sè' məm̀vək ènə, sè guŋ mali bohòbùu sè nè bəp co wo tɛŋsə ngògù satikà' nè wo ànè dzəm ngògù fa wo nè.

¹⁹ A ka sap fana bùu Jus mok wèŋ à vè mvwe' lak Akonòm bə Antiyòk. Wo à vè, nè gu bùu sè pwe' kwəŋ wes lo ma njəwo. Wo tərə Pol bə lis, nè soŋ fis gèsè yi mʉ ntòlak anè, nè sè tsəm yəwo dè nà' kpə laŋ.

²⁰ Bùu sè wo à sè yù mandzè Jisòs à kè benè dzoŋ ŋgù ni' yi ngòkək yi fana yi lokok. Yi à lokok, nè foho lo sè' mʉ ntòlak anè. Tsok à rɛŋ, bə Bànabà lo yu awo Debè.

Pol Bə Bànabà Bwi Foho LòAntiyòk

²¹ Pol bə Bànabà à tsòho Ntírè nè Bèbon nè mvwe' lak Debè, fana bwiŋ dzəm wùriŋ. Wo ye'e, nè bwi foho lo fe'lə Listà, nè lo Akonòm, nè lo Antiyòk.

²² Wo à gii, wo sè tipse gũsə tsə'rə bə ŋgàa yù mandzè Jisòs sè dè, yà'wèŋ kotse' mali yusè yà' à dzəmtse' yà' bə liŋ Jisòs yà'a cùk. Wo à sè tsòho fa bwiŋ duk dè, <<Vesùwèŋ tse' ngòyè ŋgè' wùriŋ ŋkun a kə ni mvwe' gəŋ ŋkum Nwí.>>

²³ Wo à coho nòŋsə lòŋkwàha bwiŋ mənə coos sè lònŋ fo'. Wo lɛŋ piriyà, nè dzə zuzu, nè fa bùu sè bohòTà Jisòs, nè wo à fa ntuum awo bohònà' nè.

²⁴ Ghà nè wo à càsè nzeŋgòŋ Pisidiyà fana wo vè mvwe' nzeŋgòŋ Pàmfiliyà.

²⁵ Wo à tsòho ncèp nè mvwe' lak Pegà, nè ca tsoŋ lo sè mvwe' sè wo togè fo' duk dè Ataliyà.

²⁶ Wo à mè'rə fo', nè ni ŋgwes, nè bwi foho lo Antiyòk. A sè' mvwe' sè cos nè à fa wo bohòNwí ngòjè ŋkərè bohòwo bə fàak sè wo a gu wes yà' sè.

²⁷ A kè dzèŋ Antiyòk fana wo to benè bùu sè mʉ cos pwe' mvwe' mò'fis, nè tsoho fa yà'wèŋ yusè Nwí a gu bohòwo. Wo tsok fa yà'wèŋ mvəsè Nwí a fa mandzè, bù lakmvm wèŋ dzəm bohòJisòs yəwo sè'.

²⁸ Wo à cu mali fo' bə bùu sè wo à sè yù mandzè Jisòs sè wèŋ səsəp ntèŋ.

15

Kwe' Nè Wo A Cu Nà' Jòrosalèm

¹ Bùu səmok à tesə vè mvwe' nzeŋgòŋ Jùdiyà, nè vè Antiyòk anə. Wo sè yə'rə fa bwema sè wo à dzəm Jisòs sè duk dè, <<Kaco wèŋ tse' lùŋ nè nà'a nè kà mè nè yeŋ, tse'ŋga wo kom fa wèŋ tu mbəmbam mvəsè Musi à duk.>>

² Pol bə Bànabà bə yà'wèŋ à fenè bə ncèp ènə nəbup. Wo à kè lèsə tes duk dè Pol bə Bànabà nè ye bùu səmok sè Antiyòk anə lo Jòrosalèm kə ye ŋgàa ntum bə ŋkwàha bwiŋ mʉ cos bùu ncèp ènə.

³ Bùu cos sè à tumse wo. Mvè'nə wo à sè ca mvwe' nzeŋgòŋ Fònisiyà bə Sàmariyà fana wo tsok mvəsè bù lakmvm wèŋ bùuŋ vè ma nè Nwí. Bwema sè fo' à kwa bə ncèp ènə wùriŋ.

⁴ Wo à kè dzèŋ Jòrosalèm fana, bùu cos nè fo' nè duk fa wo dè wo vè bəbon. Ngàa ntum bə bù ŋkwàha bwiŋ à duk fa wo sè' dè wo vè bəbon, fana wo tsoho fa yà'wèŋ yusè Nwí a gu bohòwo.

⁵ Fana bùu mok sè wo à dzəm, sè wo yəwo ma bòp bùu Farəsi wèŋ à lòkok, nè cèp duk dè, <<Wo tse' ŋgòkom fa ndàaŋwè nè yi ka ñwè Jus yeŋ tu, nè tsok fa wo ngòyù lùk Musi ŋkun yi tse' lùŋ nè nà'a nè kà mè.>>

⁶ Ngàa ntum sè bə bù ŋkwàha bwiŋ wèŋ à kə be'lə mvwe' mò'fis ngòtsə'rə bòŋsə bə ncèp ènə.

⁷ Wo ànə cèp ncèp ènə tètè fana Pità lokok, nè duk dè, <<Bwema am wèŋ, wèŋ ri sè' duk dè mvə'nə yà' à yèto, Nwí à cokfis mʉ mʉtsətsə'rə wèŋ ngòtsòho fa bù lakmvm wèŋ Ntírè nè Bèbon nè, dè ya mʉ tsoho nà', wo yuk, nè dzəm.

⁸ Fana Nwí, yi nè yi ri ntuum bwiŋ pwe'fo' nè à ni tsè' dè yi jə bùu sè wo ka bùu Jus yeŋ sè sè'. Yi à ni tsè' bə mandzè nè dè yi à fa yà'wèŋ Yòŋsè nè Rəreŋ nè sè' mvəsè yi à fa vesùwèŋ.

⁹ Yi à ka zəzok mʉtsətsə'rə vesuwəŋ nə ye wo niŋ. Yi à rəŋsə ntuəm awo bʉəsə wo à dzəm bohòyi.

¹⁰ A ye-a ve'nə, nə nga'a nè'e wəŋ sə də wəŋ mumsə Nwì yè'sə bʉu yà? Wəŋ sə mʉmsə yi nə sə bək naaŋ fa bʉ ngàa yù mandzə Jisòs yè'sə bum mok mʉ tuhù bʉu yà? Tàciici avès nə ye vesuwəŋ à ka ngòbək to yà' wabə.

¹¹ Ka ve'nə bəboŋ yeŋ. Vesuwəŋ dzəm, nə tse' lʉŋ bʉu bòvəm nə Tà Jisòs sə' mʉmvə'nə wo yàwo sə sə'.>>

¹² Mvə'nə wo à yuk ve'nə, wo cum gəe'. Pol bə Bānabà ye ngòtsòho fa yà'wəŋ nsəap mənŋəŋgəeŋ sə Nwì a fàk fa bʉ lakmvum wəŋ ndzə bohòwo.

¹³ Wo ànə cep wes fana, Jem cep fis ye sə' duk də, <<Bwema am, wəŋ yu'rə a.

¹⁴ Saimʉ sə cəp rəŋsə wes tsə gù mvək nə Nwì à yeto ngòjə bʉ lakmvum wəŋ co bwɪŋ, nə sə cok fis bwɪŋ mʉtsətsə'rə yà'wəŋ də yà'a ye bʉu ye.

¹⁵ Yu yè'sə mēgù yəyərə bə yusə ngàa tsòhòbum Nwì wəŋ à cəep. Nwàk Nwì sə cəp duk də,

¹⁶ <Anə kə ta, mʉ bwi və, dʉ' mʉu Tà.

Mʉ nə lokoksə ndap Devid nə nà' à gbù nə səmok.

Mʉ nə fəsə və fəəm lak sə, nə ci tsə'rə fe'lə yà' səmok.

¹⁷ Fana bʉu mok yà'a pwe'fo' nə lap mandzə Tà.

Bʉ lakmvum sə mʉ à to wo ngòye bʉu sə yàm yà'a.

¹⁸ A cəp yè'sə Tà nə yi à gù bwɪŋ ngòri yè'sə taan ntəŋ nə.>>

¹⁹ Jem duk mali duk də, <<Bə vəəm yàm, bʉu sə wo sə bʉu və bohòNwì nga wo bʉ lakmvum yè'sə, ka bəboŋ də a fa wo ngə' yeŋ.

²⁰ Bòlə də, vesuwəŋ com fa wo nʉwàk. A com megu fa wo də wo kà zuzʉ sə yà'a bʉp bʉəsə wo fa yà' bohòrùm zʉ. Wo kà sàhà kə nto sə ko, kà nduəm kə nàm nə yi kpʉ bə nduəm ye ndzə ni' zʉ.

²¹ Bʉsə sàp wùriŋ mvəsə wo tagə lʉək Mʉsi mʉmvə'ànə mʉnə ndaap piriyaà bʉu Jus wəŋ nʉumbu dzə lòŋ, nə sə tsoho ncəp ye nə mvwe' buhu lak lòŋ.>>

Nwàk Nə Wo A Fa Bʉ Lakmvum

²² Anə ye ve'nə fana, ngàa ntuəm sə bə bʉ nkwàha bwɪŋ bə bʉu cos nə pwe' à dzəm mvwe' mò'fis duk də wo cokfis bʉu səmok mʉnə kwe' àwo, nə tum gesə lo wo Antiyòk anə bə Pol nə ye Bānabà wəŋ bəbɛ'. Wo a cok fis Judàs nè wo to yi mok də Bāsabà, bə Silàs. Bwema sə wəŋ à sə jə bʉu yè'sə co bʉu sə mantombi.

²³ Wo à còm nʉwàk, nə tumsə wo bə zeŋ. Nwàk nə à sə cep də ve': <<Vès, ngàa ntuəm bə bʉ nkwàha bwɪŋ sə vès bwema

awəŋ, vès cəpsə vèsə wəŋ bəboŋni. Wəŋ sə wəŋ cu mvwe' lak Antiyòk bə Siriyà nə ye Silisiyà, sə wəŋ bʉ lakmvum lòŋ.

²⁴ Vès yuk duk də bʉu səmok a tesə mənŋorə vès, nə kə fa wəŋ ngə', nə cep bum mok sə yà' a gù ntuəm awəŋ ngòtse' tsətsə'rə. Yusə duk də vès a ka wo də wo kə gʉ ve'nə tum.

²⁵ Vès a kə cu bwi, nə dzəm sə' mvwe' mò'fis də vès cok fis bʉu mok, nə tum wo bohòwəŋ. Wo nə lo bə Pol nə ye Bānabà wəŋ sə vès dzəm wo nəbʉp.

²⁶ A bə nà' nè à bwehe gu jo duk də wo à kpʉ bʉəsə wo sə fàk bohòJisòs Krest nə yi Tà avès.

²⁷ Bum sə vès sə com yè'sə, Judàs bə Silàs sə vès sə tumsə wo nə tsoho fa wəŋ yà' bə cù sə'.

²⁸ Ves Yòŋsə nə Rəreŋ nə wəŋ a dzəm mvwe' mò'fis duk də vès kà wəŋ ngə' mòk wà bək naaŋ fa, mēgù dzədzə sə yà' tse' ngòye ve'nə yè'e:

²⁹ Kà zuzʉ sə wo fa yà' bohòrùm zʉ; kà nduəm zʉ; kà nàm nə yi kpʉ bə nduəm ye ndzə ni' yi zʉ; wəŋ kà sàhà kə nto sə ko. Wəŋ gu-a mvəsə vès duk yè'sə fana, ye də wəŋ gʉ bəboŋ. Wəŋ cum bəboŋ.>>

³⁰ Anə geŋ, wo tum bʉu sə wo lo Antiyòk anə. A kə dzəŋ fo', wo to benə bʉu sə wo à dzəm sə pwe' mvwe' mò'fis, nə fa yà'wəŋ nʉwàk nə.

³¹ Bʉu sə à ta nʉwàk nə, nà' ni wo sə ntuə, nə gu wo kwa wù kà fàk.

³² Judàs bə Silàs à cəp bə bwema sə wəŋ mvək səsap ntəŋ. Wo à sə tip gʉŋsə yà' bəboŋ. Judàs bə Silàs à ye yàwo sə' ngàa tsòhòbum Nwì.

³³ Wo à cu sàp fo' bəboŋ tè fana bwema sə wəŋ me'rə wo bəboŋ. Wo à bwɪŋ fohò lòsə' bohòbʉu sə yà'wəŋ à tum wo sə. (

³⁴ Silàs à dzəm yi, nə kà ye sə bwɪŋ lò.)

³⁵ Pol bə Bānabà à cuuŋ Antiyòk anə bəŋ. Wo bə bʉu mok wəŋ à sə yə'rə, nə sə tsoho fa bwɪŋ ncəp Tà Jisòs.

Pol Bə Bānabà Gà'a

³⁶ Numbu nəmòk à kərə, Pol duk fa Bānabà duk də, <<Vesùu bwi fohò lo kə'ca mvwe' lak sə vesù à tsòho ncəp nə Tà fo' yà'a pwe', ngòkə yə bwema sə wəŋ, nə ja'a də wo sə gʉ valɛ.>>

³⁷ Bānabà à dzəm də bə Jon Mak wəŋ lo bəbɛ'.

³⁸ Pol tsə'rə ye duk də ka ve'nə yəyərə yeŋ. Də bʉəsə nà' ànə me'rə wo mvwe' nzeŋgòŋ Pàmfiliyà, nə bwi lo yuye nga fàk ka ntòme.

³⁹ Bə nà' à kùəm fo' tətə swɛ'lə lis fana, wo g'a. Bānabà à jə Mak, bə nà' ni ngwes ngòlòmvwe' lak Səprò.

⁴⁰ Pol jəŋ ye Silàs, bə nà' lo yàwo sè'. Bwema sə à fa yi bohòTà bə bəvəm ye ngòjə ñkərə' bohòna'.

⁴¹ Yi à lómvw'e' nzenğòŋ Siriyà bə Silisiyà nè sə tıp gəŋsə bəu cos sè fo' sə.

16

Timati Yù Pol Bə Silàs

¹ Pol à sə lómali, nè kə dzen Debè bə Listà. Nwè nəmòk nè yi à sə yùgè mandzè Jisòs à ye fo' nè wo togè yi də Timati. Ma ye à ye ñwà Jus nè yi à sə yù mandzè Jisòs sè'. Tè' ye à ye ñwè Gris.

² Bwema sə mvwe' lak Listà bə Akonòm pwe' à sə cèp duk də Timati ñwè nè bəbən.

³ Pol ànə dzəm də bə Timati lo fana yi kom fa nà' tu mbəbam. Yi à gù ve'nə bəusè bəu Jus sè wo à ye mvwe' lak yà'sə pwe' à ri də tè'e Timati ñwè lakmvm.

⁴ Mvè'nə wo à sə lóo, wo dzèn mvwe' buk lak nè fòpwe', wo tsok fa yà'wèŋ bum sè ngàa ntum nè ye bə ñkwàha bwiŋ sè wo cu Jòrosalèm wèŋ à dzəm tes bə zèŋ mvwe' mò'fis sè. Wo tsoho fa bəu sè də yà'a noŋsə dzədzə yà'sə bəbən.

⁵ Fana bəu cos à gù ghaha lómantombi bə bum sè wo à dzəm tse' yà', nè sə yam lo mantombi nùumbu pwe'.

⁶ Ànə gəŋ wo yuŋ ca mòk mvwe' ndürə ngòoŋ Frijiyà bə Gàlesiyà bəusè Yòŋsə nè Rəgəŋ nè à ka wo mandzè co wo tsoho ncèp nè mvwe' nze Èsiyà fa.

⁷ Wo à kə dzèn mvwe' ndürə ngòoŋ Misiyà fana wo lap mandzè duk də wo lo mvwe' nze Bitiniyà. Yòŋsə Jisòs à ka wo mandzè nè ngòlòma nà'nə fa.

⁸ Wo ga'a nè lo mòk tètè nè ca mvwe' nzenğòŋ Misiyà, nè tsoŋ lo sə Truwà.

⁹ Numbu ànə à ye, Pol ye nooŋ lo. Yi ye ñwè nəmòk nè mvwe' nzenğòŋ Mäsidiyà nga nà' tə, nè sə ləŋ yi duk də, <<Vè mvwe' nzenğòŋ Mäsidiyà, nè kə tesə ves!>>

¹⁰ Pol ànə ye nsəp lo ènə fana, ves fəhu ngòye'e lo Mäsidiyà anə.* À ye ve'nə bəusè vès à tsərə sə ntuú vès duk də Nwi to ves ngòkè tsòho fa bəu sè fo' sə wèŋ Ntirè nè Bəbən nè.

Lidiyà Bə Bəu Mok Wèŋ A Dzəm Jisòs

¹¹ Vès à mè'rə fo', nè ni ngwes, nè to yak lo rərəŋ mvwe' lak Sàmòtires'. Tsok à rəŋ vès lo mvwe' lak Nəpolis.

¹² Vès à mè'rə bwi fa'nə, nè lo mvwe' lak Filipi. Bəu Rumà wèŋ à sə cu mvwe' lak yà'sə wo. Nà'nə ntum lak nè nà'à yèto

mvwe' nzenğòŋ Mäsidiyà yi. Vès à cu fo' nùumbu ñkəŋntən.

¹³ Numbu dzè à dzèen, vès tesə mu ntòlak anə, nè lo mà ñwə ndzəp. Vès à sə tsərə də vès nè ye mvwe' sè bəu Jus wèŋ gùgè piriya fo'. Vès à cu nze, nè sə taŋ ves bəba sè wo à kə bənə fo'.

¹⁴ Nwà nəmòk nè yi à yuk yusè vès à sə cèp sə à ye Lidiyà. Lak ñwà ènə à ye Tiyatirà. Yi à sə sèen cək sè nteŋ gəŋ, sè bəbaŋ zènə zènə yà'a. Yi à ye ñwà nəmòk nè yi kùksəgə Nwi. Tà Nwi à mùk ntum ye yi yu'rə yusè Pol à sə cèp fana,

¹⁵ yi bəptəsə bə bəu sè mu nda' yi pwe'. Yi to ves nè də a ye-a nga vès rin-a zinə duk də yi a dzəm bohòTà fana vès və, vesiwèŋ kə cum nda' yi. Yi à tà' tə mègù ve'nə tètè vès dzəm fa yi.

Mə Ndapndzəmè Mvwe' Lak Filipi

¹⁶ Numbu nəmòk à ye nga vès sə lo mvwe' sè wo gùgè piriya fana vès kərə bə muŋwà nəmòk. Muŋwà nè ànə ye ñkwèŋ. Yi à tse' yòŋsə nè bəp ndzə ni'i yi. Yòŋsə nè sə gə yi, yi sə tsoho bum sè yà' cu ntómantombi. Yi à sə tsòho ve'nə, wo sə lak yi mbəm. Yi à sə kap fa bəu sè wo à tse' yi sə wèŋ mbəm wuriŋ.

¹⁷ Yi à yù lóves Pol wèŋ. Yi sə gurə duk də, <<Bəu yè'e wèŋ ngàa fàak Nwi nè yi Nwi nè gəŋ nè. Wo sə tsòho fa wèŋ mvè'nə aco wèŋ tse' lùŋ.>>

¹⁸ Yi à gùhu ve'nə munə nùumbu ñkəŋntən, tètè ntum à yaan Pol yi jok. Fana Pol bəuŋ cəp bohòyòŋsə nè duk də, <<Mə sə cəp munə ñəan lɪŋ Jisòs də wu tesə ndzə ni'i yi anə.>> Yòŋsə nè à tesə ndzə ni'i yi anə sè' ghà nà'nə.

¹⁹ Mvəsè bəu sè wo à tse' nà' sə à yə də mandzè mbəm àwo loŋ lan, fana wo tap ko Pol bə Silàs. Wo soŋ jəŋ lo yà'wèŋ mu nteŋ mvwe' sè wo sakgè nzak.

²⁰ Wo jəŋ ye yà'wèŋ bohòbəu ngàa sak nzak bəu Rumà wèŋ. Wo tsok fa yà' duk də, <<Bəu yè'e, wo bəu Jus, nè sə fa ñgə' mu ntòla'a vès.

²¹ Wo sə tsòho bum lak sè lək avès sə kà ve'nə dzəm. Vès bəu Rumà fana kaco vès dzəm yà' yeŋ.>>

²² Kwe' bə nè wo à ye fo' nè pwe' à be'lə ngòfa Pol bə Silàs ñgə'. Ngàa sak nzak sə wèŋ à sərə wes fa Pol bə Silàs cək mu ni'i pwe', nè fa ñəŋ duk də bwiŋ ləp yà'wèŋ bə ñkwès.

²³ Wo ànə ləp jamse wo bəbən fana, wo kə nisə wo ndapndzəm. Wo tsok fa ngà kək ndapndzəm nè də nà'a lok yà' bəbən.

²⁴ Mvè'nə ngà kək ndapndzəm nè à yuk ncèp ènə fana yi gesə yà' bə rum nè mutsətsərə, nè so fa yà'wèŋ ruk.

* **16:10 16:10** Nwè nè yi à còm ñwək ènə yèto nga'a fəŋ ngòduk də, <<vès>> bəusè yi à be'lə bə Pol mvwe' lak Truwà bə nà' sə gi mòk mvwe' mò'fis.

²⁵ A kè dzèj co nè nténtum tsok fana, Pol bə Silàs sə gù piriya, nə sə yəm fa Nwi ŋki. Bə ngàa ndapndzəm mok sə wèj sə yu'ra.

²⁶ Wo yuk-à, ndapndzəm nə tsoho bə kuum sə pwe'. Nà' tsoho nsàp nè bə jòj. Ncùu sə muhu ca sè' jwanj. Kwanj ngàa ndapndzəm sə pwe'fo' fweej gbə sə nze.

²⁷ Ngà kùk ndapndzəm nə à yèj lókòk, nə ye nga ncùu sə nòto. Yi tsəm duk də ngàa ndapndzəm sə wèj tesə lówes laj. Fana yi soj cok fis fèk ye də yi zə ni' ye.†

²⁸ Pol gham nà' nsàp nè co ŋgi loho yi, nə sə duk də, <<Kà ni' yòwà bupsə, vès cu fənə lóon!>>

²⁹ Ngà kùk ndapndzəm nə à to də wo jəj və fa yi laàm. Yi canj ni mbwa, nə kə gbə noon ŋjə ni' Pol bə Silàs sə nze, nə sə kanj jikjikjik.

³⁰ Fana yi fis yà'wèj sə mbinj. Yi fek wo duk də, <<Tà wèj, aco mù gə yè'sə yà ŋkun ya mù tse' lùj ε?>>

³¹ Wo duk fa nà' də, <<Dzəm bohòTà Jisòs ya wu nə tse' lùj, wù bə ndap yòpwe'.>>

³² Wo tsoho fa nà' bə bùu sə mù nda' à yi pwe'fo' ncèp nè Tà nə.

³³ A ye sə' ghà nà'nə bə ndzəm nà'nə ngà kùk ndapndzəm nə à jə wo, nə kə cuk fa wo mvwe' awo sə laaj pwe'fo'. Yi bə ndap ye pwe' à bàptesə kè' mò'fis.

³⁴ Yi jəj lo Pol bə Silàs mù nda' à yi, nə fa yà'wèj bej də yà'a zu. Yi bə ndap ye nə pwe' à rwinj bə kwəkwa, bùusə wo a dzəm mok Nwi.

³⁵ Tsok ànə rəj, nə zəzòj fana ngàa sak nzak bùu Rumà wèj tum vesə dògari. Wo fa yà'wèj ŋaj duk də yà'a kə tsok də wo me'rə bùu yà'sə wèj wo lo.

³⁶ Ngà kùk ndapndzəm nə à kè tsə' fa Pol duk də, <<Ngàa sak nzak sə wèj fa vesə ŋaj də wo me'rə wəj Silàas lo. Aco wèj lo yu awèj bə fifi.>>

³⁷ Pol duk fa dògarii sə wèj də, <<Wo a ka nzak àvès sə' sak loko fana wo ləp ves mtsətsə'rə bwinj jì njo nga vès tse' ŋàaj sə bùu Rumà wèj tse'. Wo a nisə ves ndapndzəm, nə sə dzəm də wo me'rə swihi ves swihi. Kwe'fò, anə kə ve'nə fāk.‡ Ngàa sak nzak bùu Rumà sə nə və tsooj fəej bə tu awo, ŋkun nə fis me'rə ves.>>

³⁸ Dògarii sə wèj à foho lòo, nə kə tsok fa ngàa sak nzak sə cùu Pol sə. Wo ànə yuk duk də Pol bə Silàas bùu Rumà fana wəə ko wo.

³⁹ Wo lo, nə kə ləj səsəwifa bohòyà'wèj. Wo fis yà'wèj mù ndapndzəm anə, nə

duk fa yà'wèj duk də aco yà' tesə mù ntòlak anə, nə lo.

⁴⁰ Pol bə Silàs à tesə mù ndapndzəm anə, nə lo nda' à Lidiya. A kè dzèj fo', wo tsej bwema sə wo à dzəm Jisòs. Wo tipsə gəjəsə yà', nə lo.

17

Yusə Yà' A Ye

Mvwe' Lak Tètalonika

¹ Wo à cà mvwe' lak Amfipolis bə lak Apòlòniya, nə dzej Tètalonika. Ndap piriya bùu Jus wèj à ye fo'.

² Sə' mù mvə'nə Pol gəhu ləəjgə səsə sə fana, yi à lòmumvwe' ndap piriya nə. Yi à cu mvwe' lak yà'sə ntej tē'. Nùumbu dzə lòoj, yi sə fənə bə bəp bə nè fo' bə bum sə yà'a ndzənə ŋwək Nwi.

³ Yi à sə tsòho, nə sə ni tsok fa yà'wèj nja duk də, <<Ŋkum ngà gəm bwinj nè Nwi anə duk də yi nə tum nə, à tse' ngòyə ŋgə' fana nə kpə, nə luj səmk. Jisòs nè mù tsə' wèj luj ye nè'nə, yi Ŋkum ngà gəm bwinj nə.>>

⁴ Mok wèj à dzəm, nə be'lə lo mok ma nè Pol bə Silàs. Bəp bù nəmòk wùrij sə wo à ye bù lakmum, nə sə kuksə Nwi, à dzəm sə'. Bəba mok wùrij sə wo mantombi à dzəm sə'.

⁵ Bùu Jus wèj à yè ngòwa də bwinj sə dzəm ve'nə bùu yà lə? Fana wo lo, nə kə to benə ngàa gha' ngòj sə mandzə mvwe' mò'fis. Nà' à ye kwe' nè ngògə lak sə curə nèbəp. Wo kə ni lap ndap ŋwə nəmòk nè luj yee Jasòj. Wo à sə lap mandzə nè də wo ye Pol bə Silàs mbwa, nə jəj lo yà'wèj mvwe' kənsurù.

⁶ Wo à ka yà'wèj ye, fana wo soj jəj lo Jasòj nə bə bwema mok sə wo à dzəm Jisòs, nə kə fa bohòbùu ngàa sak nzak sə mvwe' ntəm lak anə. Wo gurə, nə sə duk də, <<Bùu yè'e wèj sə gù fana ngə' sə tesə ma nè fòlòoj. Wo nə vè nə ngə'a mvwe' lak yàvès sə'.

⁷ Jasòj ko nojəsə wo mù nda' à yi. Wo pwe', nè mò'fis kà lùk ŋkum àvès nè ghanj nè mvwe' lak Rumà sə nojəsəgə. Wo sə cəp də ŋkum mòk cu fe'lə nè luj yee də Jisòs.>>

⁸ Wo ànə cəp nsàp ncèp ènə, fana kwe' bù nè wo sakgə kənsurù bə bùu mok sə pwe' à nək ke'cà manjəgəj.

⁹ Bùu kənsurù sə wèj à gəu, fana Jasòj bə bùu ye wèj lak mbəm sə wo kogə jwè, yi lak yà' ŋkun wo me'rə yi. Wo lak yà' fana wo me'rə yà'wèj lo.

Yusə Yà' A Ye Mvwe' Lak Berà

† 16:27 16:27 A sə ye nga ngàa ndapndzəm tesə bisə na wo nə zə ngà kù' ndapndzəm nə mandzə nè bə ngə'.

‡ 16:37 16:37 A sə ye co ŋwə lak mòk nè zok bùuj ŋwəə Rumà. Wo à sə kə ŋwəə Rumà ndapndzəm nduk nisəgə bwèrə ngà sa' nza' nə buə fāk ye.

¹⁰ Ndzəm à sèŋ ntèn, bwema sè wo à dzəm sè wèŋ tumşə lo Pol bæ Silàs mvwe' lak Berà. Wo à kə dzèŋ fo', wo sə lo mvwe' ndap piriyà bəu Jus wèŋ.

¹¹ Bəu sè fo' à bəvəm nə ghak bəu sè wo cu mvwe' lak Tètəlònika wèŋ. Wo à yu'rə ncèp nə bæ ntəm nə kwəkwa wùriŋ. Wo à sə ta ŋwàk Nwi nə nùumbu pwe' də ya ŋga wo riŋ-a yàwo sè' duk də yusə Pol sè cep sə ve'nə nə zinə àle?

¹² Bəu sè wo à dzəm à ye cèbàə. Bəa mok sè ghaŋ bæ mbəmbam wèŋ à dzəm sè' ŋga wo à ye bæ lakmvum

¹³ Bəu Jus sè mvwe' lak Tètəlònika wèŋ ànə yuk duk də Pol tsoho ncèp Nwi mvwe' lak Berà, fana wo və, nə ye ŋgòfəəpsə fa bəu sè fo' sə mbəəp nə bəp.

¹⁴ Anə ye ve'nə ntèn, bwema sè wo à dzəm sè wèŋ jəŋ lo Pol mə ŋgə ndzəp də yi lo. Silàs bæ Timati wèŋ à mam yàwo Berà anə.

¹⁵ Bəu sè wo à sə jə lòPol sə à lètətè kə dzèŋ mvwe' lak Atèn ŋkuŋ wo bwi foho və fe'lə Berà anə. Pol à duk wo də yà'wèeŋ kə tsok Silàs bæ Timati də yà'wèeŋ yuŋ və yi nənək.

Yusə Yà' A Ye Mvwe' Lak Atèn

¹⁶ Mvə'nə Pol à sə cu mvwe' lak Atèn anə ŋgòtək Silàs bæ Timati, fana ntəm ye kə sə kwa lok. Yi à sə kə kwəkwa tse' bəusə yi à sə yə ŋga tàap bunlak co rùm rwiŋ mvwe' ntəm lak ànə ve'ε dak.

¹⁷ Yi à lòmumvwe' ndap piriyà bəu Jus wèŋ, nə sə cep fenə cù mbwa bæ bəu Jus, nə ye bəu sè wo kùksəgə Nwi ŋga wo bæ lakmvum sè'. Yi sə fenə mū nteŋ sè' nùumbu pwe' bæ bəu sè wo və-a fo' na.

¹⁸ Yi à sə fenə mok bæ cicàə səmok sè wo to wo də Epàkurà, bæ mok də Sitoək wèŋ sè'. Mok à sə duk də, <<Ŋgà bup cùu sə wà ènə sə də yi cep ye'sə yà le?>> Mok duk yàwo də, <<Yi sə gù co yi sə cep bæ nsàap rwii səmok sè yà' ka fèeŋ yeŋ.>> Wo à duk ve'nə bəusə Pol à sə tsoho bæ liŋ Jisòs, nə ye mvəsə ŋgòlòkok mvwe' kpə.

¹⁹ A ye ve'nə fana, wo to lo Pol mvwe' kwe' Aripagù wèŋ. A kə dzèŋ fo', wo duk fa nà' duk də, wo sə dzəm də wo rəeŋ bæ nsàp yəyərè nə fi nə nà' sə cèp bæ zèŋ nè'nə.

²⁰ Bum mok sè nà' sə tsòho sə nsàap bum sè wo ka yà' yàwo riŋ yuk, fana wo sə dzəm ŋgòri də yà'a yà'sə da le?

²¹ Wo sə duk ve'nə ŋga bwe nze Atèn, nə ye bæ bəu sè wo à coho və fo' vəə wèŋ pwe' à sə dzəmgə ŋgòcuŋ, nə sə yu'rə, nə sə tsoho nzu sè wo yu' tse' yà' ghà nə.

²² Pol à lòkok təəŋ mətəsə mvwe' kwe' Aripagù wèŋ nə. Yi duk fa yà'wèŋ duk də, <<Wèŋ bəu Atèn, mə sə ye də wèŋ fa ntəm awèŋ bohònwi awèŋ wùriŋ.

²³ Ye də mù sə tsə' ve'nə bəusə mù ànə sə gi ca, nə sə kək ja'a ke'ca bum sè wèeŋ kùksəgə yà', fana mù ye kàm mòk nə wo còm mbwa duk də, <BohòNwi nə wo ka yi riŋ.> Mù sə tsə' rəŋsə fa wèŋ ye'e yi nə wèŋ a sə kùksə yi ŋga wèŋ ka yi riŋ nə.

²⁴ Nwi nə yi à gə nzeŋgòŋ, nə ye bæ bum sə yà'a ca pwe', yi Tà nə mubu bæ nə sə nze yi. Yi kə mənə ndap sè wo ci fa nwi wèŋ yà' bæ bo cugə.

²⁵ Ka də yi sə jamə yu səmok sè' də aco ŋwə gə fa yi sè' yeŋ. A ve'nə bəusə a yi nə yi fagə bwiŋ pwe'fo' yòŋsə, nə ye bæ yà lóŋ sè' bwiŋ dzəm yà'.

²⁶ Yi à gù fi nsàap bəu sè wo zəzok sè wo cu mū nzeŋgòŋ fèeŋ pwe' ndzəne ŋwə nə mò'fis. Yi à gəpsə ndəre ŋgòŋ sə də nsàp bə nè'e nə cum fèŋ bæ fa' yi. Yi à fəhu fa bəp lak nə fəpwe' mvək nje ŋgòcu sè' yi.

²⁷ Yi ànə gə ye'sə ve'nə ya bwiŋ lap yi. Də mvə'nə wo sə lap yi, kàmòk wo nə sə lap ghasə ke'ca yi, fana nə ye yi. Nwi ka ye səsap bohòvesuwèŋ le yeŋ.

²⁸ Ŋwə nəmòk à duk də, <A cugəə, nə sə cum ŋwum, nə sə gihi ke' ye'sə bæ ŋəaŋ sè ye.> Yà' mēgù sè' mū mvə'nə ŋgàa còm ŋwàk awèŋ mok à còm duk də, <Vees yàvəs sə' bwe ye.>

²⁹ Nə yeə nə duk də, mvə'nə vesuwèeŋ bwe Nwi, a kə də vesuwèeŋ tsəre də yi səsə co yumok sè bwiŋ a jə ŋkəre à wo ŋgògù bæ nteŋ kə lis àle tsəre.

³⁰ Yusə bwiŋ à sə gū mantombi ŋga wo ka riŋ fana, Nwi a jə cəsə yə'sə pwe' co yusə wà. Nə ŋga'a nè'e fana yi sə cèp bohòndaŋwè nə yi fəpwe' ŋgòkupsə, nə bwi fa bəp ye ŋkwèŋ.

³¹ Ye'sə ve'nə bəusə yi a fəhu nòŋsə nùumbu nə yi nə sak nzeŋgòŋ nə pwe'fo'. Səsak ènə nə ye bæ zinə. Yi nə sak bæ cùu ŋwə nə yi a cok nòŋsə nà'. Yi a nitsə' duk də ye'sə zinə bæ mandzə nə də yi a lòkoksə ŋwə ènə mvwe' kpə.>>

³² Pol ànə cep ncèp nə də ŋgòlòkok mvwe' kpə fana bəu sè wo à sə yu'rə sə ga'a bəp bæ. Mok à sə ywi'lə yi co ləm, fana mok duk yàwo də, wo sə dzəm ŋgòyuk mali yà' səmok.

³³ Fana Pol me'rə mvwe' kwe' nə.

³⁴ Bəu mok à be'lə ma nə nje, nə dzəm bohòjisòs. Mòk nə yi à ye mənŋorə bəu sè wo à dzəm sə wèŋ à ye Diyonisù, nə yi à ye ŋwəə kwe' Aripagù nə. Ŋwà mòk à ye sè' nə liŋ ye Damaris, nə ye bæ mok wèŋ sè'.

18

¹ Ghà nè Pol ànè cep mesə mụ kwe' Aripagù anə, fana kà mok sàp yi ye'e nè lo mvwe' lak Korè.

² A kè dzèj fo', yi tsej ñwè Jus mòk fo'. Lij ye à ye də Akwilà. Wo à dzə yi mvwe' lak Pòntòs. Ñwè ènə bə ñgwe ye Prisiiliyà à mè'rə nzenngòj Itali, nè və fa'nə sè' ghà anə, nga ka ntòsàp. Wo ànə ye'e və bùusə ñkum Rumà nè wo à sə to yi duk də ñkum Kladiyòs à duk də bùu Jus sə wo cu mvwe' lak Rumà pwe', wo lo. Pol ànə kə ye wo.

³ Bə yà'wèj à sə cu mvwe' mò'fis bùusə wo à sə gù sè' nsàp fàk nè mò'fis. Bə yà'wèj à sə gùhu sèej nsàp tãp mok, wo to yà' də teej, nè sə ko mbàm fo'.

⁴ Nùumbu dzə à sə ye pwe', Pol lo mənə ndap piriya bùu Jus wèj. Yi sə lo mbwa ñgòkə fenə nè cep rejsə bum bə bùu Jus nè ye bùu Gris wèj də yà'wèj riñ də yusə yi sə cèep sə zinə.

⁵ Ghà nè Silàs bə Timatì ànə me'rə və nzenngòj Mäsidoñiyà, nè kə tsej Pol, fana yi me'rə bə fàak ye sə, nè sə tsoho megu ye mok ncèp nè. Yi sə tsoho fa bùu Jus wèj duk də, Jisòs nè Ñkum nga gèm bwiñ nè Nwi à duk də yi nè tum nè.

⁶ Wo bəj yusə yi sə cèep sə, nè to ke'ca lij ye bup, fana yi satop sè' nèbup, nè sə ke'sə mak mfəmfə sè ndzəne cèək ye. Yi sə cep bohòyà'wèj duk də, <<Wèej bisə-a, wèj bəj tu awèj. Bo yàm ka ca yej. Ye jəj nè nga'a nè'e nè lo mantombi, mụ nè sə tsoho fa ncèp nè mok bohòbù lakmvum.>>

⁷ Yi à ye'e, nè sə kə cum mənə ndap ñwè nəmòk nè lij ye də Titiyòs Jostòs. Ñwè ènə à ka ñwèə Jus yej, nè sə kuksə Nwi. Ndap ye nè à tə kəp lògù ñgà ndap piriya bùu Jus wèj vè'.

⁸ Ñwè nəmòk nè yi à ye ñwè nè mantombi mənə ndap piriya bùu Jus nè, nè lij ye à ye Kripòs, à dzəm bohòTà Jisòs bə ndap ye pwe'. Bùu səmòk sè' sè mvwe' lak Korè anə ñkàuntèj à yuk ncèp nè Nwi nè sà', nè dzəm, fana nè baptesə.

⁹ A ye nùumbu mòk nè ndzəmèj Pol ye lo, fana Tà Jisòs tsok fa yi ndzəne lo sə duk də, <<Kà də wu wəp duk. Sə tsoho mali, nè kə tejsə.>>

¹⁰ Bəsə mụ tə vesù. Ñwè nəmòk nè kà mandzə nè ñgògù wu bup tse'. A vè'nə bùusə bwiñ mvwe' ntum lak ènə ñkàuntèj sè wo bùu am.>>

¹¹ Anə ye vè'nə, Pol cum fo' ñkà'ngòj mò'fis bə bwes. Yi sə yə'rə fa bùu sè fo' sə ncèp nè Nwi.

¹² Ghà nè wo ànə koksə Galiyòdə yi Govəndmvwe' nzenngòj Gris nè fana bùu Jus wèj kum ni', nè ko lo Pol mụ kot bohòyi.

¹³ Wo duk də, Ñwè nè'e yi sə ləp mandzə ñgògù də bwiñ sə kuksə Nwi nsàp mandzə nè lək sə kà vè'nə duk.

¹⁴ Pol à sə də yi muk cù ñgòcèep, fana Galiyòduk fa bùu Jus sə wèj duk də, <<Anə ye-a duk də ñwè ènə fèj yumok bwèrè mụ ko ntum nè yu'rə fa wèj bəbòj.

¹⁵ Fana wèj sə jə və fa mụ nzak ncèep cù, nè ye bə lij bum awèj sə wèej toho ke'càgə yà', nè ye fe'lə bə lək awèj wèj. Mụ nè kà yàm yà'sə sak, wèej du, nè kə sak yà' sə wèj.>>

¹⁶ Yi bə' fis yà'wèj mụ kot anə.

¹⁷ Wo pwe' à kə ko ñwè nəmòk nè lij ye à ye də Sostini. Yi à ye ñwè nè mantombi mənə ndap piriya bùu Jus wèj nè yi. Wo à ləp yi sə ntombi kot nè. Galiyòkə mbej nè mbej kom lok.

Pol Bwi Foho LòMvwe' Lak Antiyòk

¹⁸ Pol à cu mali bə bwema sə wo à dzəm sə wèj mvwe' lak Korè anə mənə nùumbu ñkàuntèj. Anə gej, yi bə Prisiiliyà nè ye Akwilà wèj me'rə bwema sə, nè kə ni ñgwes nè nà' à sə lòmvwe' nzenngòj Siriya. A kə dzèj mvwe' lak Sènceri yi su tu ñgòkə niñ də yi rusə kəkək ye nè laj.

¹⁹ Wo à kə dzèj mvwe' lak Efesò, fana Pol bə Prisiiliyà nè ye Akwilà wèj ga'a fo'. Yi lo ye sə mụ ndap piriya bùu Jus wèj, nè sə kə ce'e fenə mbwa bə bùu Jus sə wèj.

²⁰ Wo à duk yi duk də bə yà'wèj cum fo' səsap ntèj, fana yi kà dzəm.

²¹ Mvè'nə yi à sə lòsə, yi duk fa bùu sə wèj duk də, <<A ye-a nga Nwi fa ñaj, fana mụ bwi və fe'lə səmòk, nè kə ye wèj.>> Yi à cèp wes vè'nə, fana yi ni ñgwes, nè lo yue.

²² Yi à kə wès mvwe' lak Sisariya, nè ca lo Jòrosalèm, nè kə cepsə bùu cos nè fo'. Yi à cèpsə wes yà'wèj, fana yi ye'e lo mvwe' lak Antiyòk.

²³ Yi ànə cum fo' ghàr, fana yi lo nè ca mvwe' nzenngòGalesiya bə Frijiya, nè sə tipsə gñsə lo bə ngàa yù mandzə Jisòs pwe'fo'.

ApolòTsòho Ntirə Nè Bəbòj Nə Bə Ñaj

²⁴ Ñwè Jus mòk à ye, wo to yi də Apolò. Yi à və, nè sə cum mvwe' lak Efesònga wo à dzə yi mvwe' lak Alèsandiriya. Yi à ri ñgòcèp bənsə cù, nè riñ ñwàk Nwi sà' nèbup.

²⁵ Yi à ye ñwè nè wo à tsə' rejsə fa yi mandzə nè Tà Jisòs. Yi à fa ntum ye pwe' ñgòsə cèp, nè sə yə'rə fa bwiñ bum sə yà' sə kum lij Jisòs pwe'fo' zinə. Yumok ye lələ sè', nè duk də yi à ri mègù baptesə nè Jon.

²⁶ Yi à sə cèp mənə ndap piriya bùu Jus wèj, nè kà wəə koksə lok. Prisiiliyà bə Akwilà à yuk mvəsə yi à sə cèp, fana wo to lo yi nda'ə wo. A kə dzèj fo', wo

tsoho rɛɛnsɛ tsɛ'rɛ wɛsɛ fa nà' mandzɛ Nwi yɛyɛrɛ.

²⁷ Anɛ gɛɲ, Apolònɛ duk dɛ yi dzɛm ɲgòlòmɔwɛ' nzenɲgòn Gris, fana bù ɲgàa yù mandzɛ Jisòs mɔwɛ' lak Efesòwɛɲ tɛsɛ yi bɛ mandzɛ nɛ dɛ wo à còm tipsɛ gɛsɛ lòbwɛma sɛ mɔwɛ' nzenɲgòn Gris sɛ wɛɲ ɲwàk duk dɛ Apolòo kɛ dzɛɲ, yà'wɛɲ jɛɲ nà' bɛbɔɲ. Yi ànɛ kɛ dzen, fana bum sɛ yi à sɛ cɛp yà', à tɛsɛ bwɛma sɛ wɛɲ wùrɲ. Wo ànɛ dzɛm bùu bòvɛm nɛ Nwi nɛ.

²⁸ Mvɛ'nɛ yi à sɛ cɛp bɛ ɲàɲ wùrɲ sɛ, fana bɛ bùu Jus wɛɲ fɛnɛ, yi ghak yà'wɛɲ mù lisɛ bwiɲ jɛja. Yi sɛ taɲ fis ndzɛnɛ ɲwàk Nwi duk dɛ Jisòs ɲkum ɲgà gɛm bwiɲ nɛ Nwi à duk dɛ yi nɛ tum vɛsɛ nɛ.

19

Pol Mɔwɛ' Lak Efesò

¹ Apolòanɛ ye mɔwɛ' lak Korɛ, fana Pol gi ca mɔwɛ' ntònzenɲgòanɛ, nɛ kɛ dzen mɔwɛ' lak Efesò. A kɛ dzɛɲ fo', yi ye bùu mok sɛ wo à sɛ yù mandzɛ Jisòs.

² Yi fek yà'wɛɲ duk dɛ, yà' ànɛ tɛ' Yòɲsɛ nɛ Rɛrɛɲ nɛ ghà nɛ yà'wɛɲ ànɛ dzɛm Jisòs laɲ àlɛ? Wo duk fa yi duk dɛ, <<Vɛs ka yàvɛs liɲ yumok duk dɛ Yòɲsɛ nɛ Rɛrɛɲ yuk yuk.>>

³ Pol fek fe'lɛ wo dɛ, <<Anɛ gɛɲ wɛɲ bàptɛsɛ nsàp bàptɛ yà?>> Wo dɛ ànɛ ye bàptɛ Jon.

⁴ Yi tsok fe'lɛ fa yà'wɛɲ duk dɛ, <<Bàptɛ Jon ànɛ ye dɛ à bàptɛsɛ bùu sɛ wo à kupsɛ ntum bɛ bɔp awo sɛ wo à sɛ gùu. Yi Jon nɛ à tsòho fa bùu Izùrɛ wɛɲ dɛ yà'wɛɲ dzɛm bohòɲwɛ nɛmòk nɛ nà' sɛ vɛ mɔwɛ' wɛɲ yi. ɲwɛ nɛ yi à sɛ duk dɛ wo dzɛm nà' nɛ à ye Jisòs.>>

⁵ Wo ànɛ gɛɲ dɛ wo yuk vɛ'nɛ, fana wo bàptɛsɛ fe'lɛ sɛmòk mɔnɛ liɲ sɛ Tà Jisòs.

⁶ Pol naan fa yà'wɛɲ bo, fana Yòɲsɛ nɛ Rɛrɛɲ nɛ vɛ bohòwo. Wo sɛ cɛp ncɛɛp lak mok sɛ bwiɲ ka yà' rɲ, nɛ sɛ tsoho bum mok sɛ Nwi à sɛ tsɛ' fa wo.

⁷ Wo à ye lòɲ fo' co bwiɲ hum-ncòp-ba.

⁸ Pol à lòmɔmɔwɛ' ndap priyà bùu Jus wɛɲ. Mɔnɛ ɲwɛ tɛ', yi sɛ cɛp bɛ bùu sɛ wɛɲ, nɛ kà wɛp lok. Yi à fɛnɛ bɛ yà'wɛɲ, nɛ sɛ lap mandzɛ ɲgògù dɛ wo dzɛm dɛ yusɛ yi tsɛ' fa yà'wɛɲ bɛ gɛɲ ɲkum Nwii zinɛ.

⁹ Fana mok wɛɲ gɛɲ tu nɛ kà dzɛm. Wo cɛp bum sɛ bɔp bɛ ma nɛ Tà Jisòs ɲgà kwe' bwiɲ sɛ yuk pwe'. Pol jɛɲ bùu sɛ wo à sɛ yù mandzɛ Jisòs sɛ bɛ yà'wɛɲ lò. Nùumbu pwe' bɛ yà'wɛɲ sɛ kɛ cɛp bum mɔwɛ' ndap mòk nɛ ghan nɛ Tiranù à tɛ' nà' yi.

¹⁰ Wo à sɛ gùhu vɛ'nɛ tɛtɛ kɛ dzen lùumɲgòn ba. Fana bùu sɛ wo à cu

mɔwɛ' nzenɲgòɛsiyà, bùu Jus bɛ sɛ wo bùu lakmɔm wɛɲ pwe' à yuk ncɛp nɛ Tà Jisòs.

Bwe Sivà

¹¹ Nwi à sɛ gù càsɛ nsàap manɲgɛɲgɛɲ mok sɛ yà' à ka vɛ'nɛ ye yuk ndzɛ bohòPol.

¹² Nsàp nɛ co wo sɛ jɛɲ meɲ mok gà cɛk nɛ yi yisɲgɛ ndùrɛ bɛ zɛɲ, nɛ kɛ jwɛɲ ɲgàa yiyɲ bɛ zɛɲ, fana wo gɛɲ. Yòɲsɛ sɛ bɔp sɛ tɛsɛ gɛsɛ ndzɛ ni' wo sà'. Wo à sɛ jɛ cɛk fàak ye sɛ yi à sɛ ni tɛ', nɛ sɛ gu bɛ zɛɲ sɛ' vɛ'nɛ.

¹³ Bùu Jus mok à ye sɛ wo à sɛ ghi ke' càa, nɛ sɛ bɛ' fis fa bwiɲ yòɲsɛ sɛ bɔp sɛ'. Wo à yɛ ɲgòmùmsɛ ja'a dɛ wo sɛ bɛ' fis yà' bɛ liɲ Tà Jisòs. Wo duk fa yòɲsɛ sɛ bɔp sɛ duk dɛ, <<Mù cɛp bɛ ɲàɲ Jisòs nɛ Pol sɛ tsòho nà'a.>>

¹⁴ ɲwɛà Jus nɛ ɲgà fa satikà' mòk nɛ ghan à ye nɛ liɲ yee Sivà. Yi à tɛ' bwe mbɛbam sàmba sɛ wo à sɛ gùhu vɛ'nɛ.

¹⁵ Yòɲsɛ nɛ bɔp nɛ à cɛp fɛsɛ fa wo duk dɛ, <<Mù ri Jisòs, nɛ rɲ Pol sɛ', a wɛɲ ndà?>>

¹⁶ ɲwɛà nɛ yi à tɛ' yòɲsɛ nɛ bɔp ndzɛ ni' yi nɛ à ko wo nsàp ɲgwap là mok vɛ'e, nɛ lu ghak wo. Wo à carɛ tɛsɛ mù ndà' yi anɛ bɛ mɔwɛ' bɛ mɔwɛ'. Wo à ye sà' ji cɛk ɲgà yà' sàha wes pwe'.

¹⁷ Bùu Jus nɛ ye sɛ wo bùu lakmɔm sɛ wo à sɛ cu mɔwɛ' lak Efesòà yuk yu yɛ'sɛ pwe'. Wɛà à ko wo nɛbɔp. Bwiɲ à kùksɛ nɛ sɛ wɛp ghaha lo liɲ Tà Jisòs mantombi.

¹⁸ Bwiɲ wùrɲ sɛ wo à dzɛm Jisòs wɛɲ à tɛsɛ wɛ mɔwɛ' bwiɲ, nɛ sɛ cɛp fis bɔp sɛ wo à gù jɛja.

¹⁹ Bwiɲ ɲkùuɲntɛɲ sɛ wo à sɛ fɛgɛ ɲgam wɛɲ à jɛ benɛ vɛ ɲwàak ɲgam awo mɔwɛ' mò'fis, nɛ tɛɲ yà' ɲgà bwiɲ sɛ yɛ pwe'*. Wo à ta bɛ'lɛ mbàam ɲwàak sɛ pwe', yà' kɛ dzen bàam mbàam ncùhu hum taɲ.

²⁰ Njo bum sɛ yà' à sɛ gu wùrɲ yɛ'sɛ fana, ncɛp nɛ Tà Jisòs nɛ à sɛ yuhu lòmantombi, nɛ sɛ yam gɛɲ ghaha ghaha.

Bùu EfesòWɛɲ Jɛ Vɛ ɲgɔ'

²¹ Ghà nɛ bum yɛ'sɛ ànɛ ca wes me vɛ'nɛ pwe', fana Pol dɛ yi nɛ lo gi. Yi duk dɛ yi nɛ ca mɔwɛ' nzenɲgòn Màsidiyà bɛ Gris, nɛ kɛ dzen Jòrosalɛm. Yi duk sɛ' duk dɛ yi kɛ cu fo', fana yi kɛ dzen mɔwɛ' lak Rumà sɛ'.

²² Anɛ ye vɛ'nɛ, fana yi tumsɛ lo Timati bɛ ɛratòs mɔwɛ' nzenɲgòn Màsidiyà. Bùu sɛ ba yɛ'sɛ à ye bùu sɛ wo à sɛ tɛsɛ kɛ'cà yi bɛ bum. Yà'wɛɲ à lòo, yi sɛ cum mali ye sɛ mɔwɛ' nzenɲgòɛsiyà ɲkun.

²³ Nè'e ɲgà'a mɔvɛk nɛ ɲkɛɲkɛs ɲgɔ' mòk nɛ bɔp à tɛsɛ mɔwɛ' lak Efesòanɛ njo mandzɛ ma nɛ Tà Jisòs.

* 19:19 19:19 Ghà nɛ Pol ànɛ ye ànɛ fana bùu sɛ mɔwɛ' lak yà'sɛ sɛ com nsàp ɲgam ɲjawo nɛ ndzɛ ɲwà'a. Yà'a nsàap ɲwàak sɛ wo à benɛ, nɛ tɛɲ sɛ.

²⁴ Ngà tɛɲlám nɛmòk à ye nè lɪŋ ye à ye dɛ Dimàtiròs. Yi à sɛ tɛɲɛ fù'rɛ bum mok co ndap mòk nè ghan nè nà' à ye ndap nwɪ nɛmòk, nè wo togè nwɪ nè dɛ Diyanà. Yi à gù nà' bɛ nteŋ nɛmòk nè wo togè nà' dɛ sɪvà. Yusè yi à gù sɛ à sɛ jɔ vɔ fa bùu sɛ wo à sɛ fàak sɛ wɛŋ swe' wùrɪŋ. ²⁵ Anɛ gen, yi to benɛ yà'wɛŋ pwe' mvwe' mò'fis. Yi to bɛ bùu sɛmok sɛ nsàp fàak awo sè' co sɛ mok wɛŋ sɛ. Yi duk fa yà'wɛŋ duk dɛ, <<Bùu am, wɛŋ rɪ dɛ vesùwɛɛŋ tse' mègù mbàam yàvɛs bɛ nsàp fàk nè vesùwɛɛŋ gùgè nè'e.

²⁶ Fana aco wɛŋ yuk nɛ ye yà'wɛɛŋ bɛ lis awɛŋ sè' nsàp yu nè ngà' nè wo to yi dɛ Pol nè'e sɛ gùu. Yi sɛ tsòho ke' fa bwiŋ duk dɛ, nwɪ sɛ bwiŋ gù yà' bɛ bo ka nwɪ yeŋ lok nè kè' mò'fis. Bwiŋ a bùuŋ, nè dzɛm ncɛp ye nè wùrɪŋ. Bùu sɛ wo dzɛm ncɛp ye nè, wo mvwe' lak Efesòfɛnɛ, nè ye bwi ma nè ghan mvwe' nzeŋgòÈsiyà pwe'.

²⁷ Yusè mù sɛ yɛ, a dɛ yà'a nè jɛŋ vɛ ngɔ'ɛ dɛ fàak avɛs yè'sɛ nè tse' lɪŋ sɛ bɔp. Nɛ sɛ yɛɛŋ nè sɛ' duk dɛ ndap nwɪ avɛs nè ghan Diyanà nè kà fàk mok sɛ tse' fe'lɛ. Mvəsè wo jɛgè yi co yu nè yum, yè'e nè bɔp. Nga yi nwɪ nè bùu Èsiyà pwe' nè ye bɛ nzeŋgònɛ pwe'fo' kùksɛ mègù yi.>>

²⁸ Mvə'nɛ kwe' bù nè à yuk ncɛp ènɛ, fana ntum yaan wo. Wo jok, nè ye ngòfurɛ duk dɛ, <<Diyanà nè mvwe' lak Efesòo nwɪ nè ghan.>>

²⁹ Mfuŋ à lòbɛ ntòlak nè pwe'. Bùu sɛ wɛŋ tap ko bùu sɛmok ba sɛ wo à sɛ gɪgè bɛ Pol, nè jɛŋ lo wo mvwe' nzùè nè bù lak sɛ fo' sɛ kɛ benègè fo'.† Bùu sɛ ba yè'sɛ, à ye Gayòs bɛ Aritakò. Wo à ye bwe lak mvwe' nze Màsìdoniyà.

³⁰ Pol à dzɛm dɛ yi lo ngòkè teŋsɛ bùu sɛ wɛŋ bɛ tu ye, fana bù ngàa yù mandzè Jisòs wɛŋ kà ve'nɛ dzɛm.

³¹ Ngɛ'e Pol mok sɛ wo à yɛ bùu sɛ ghan mvwe' lak yà'sɛ wɛŋ à tum fa yi ntirè. Wo à tirɛ fa nà' duk dɛ, <<Kwəkwe', kà si yo mvwe' nze ènɛ kè ni vèsɛ.>>

³² Bum yè'sɛ ànɛ ye co kwe' awo nè sɛ jam jamɛ ve'e. Bòp bù mòk à sɛ fu sɛ' yusè zok, ma mòk sɛ fuŋ sɛ' yusè zok. Anɛ ye ve'nɛ bùusè bɔp ma nè ghan à ka yusè yà' à jɛ benɛ vɛ wo fo' sɛ' rɪŋ.

³³ Nwè nɛmòk à ye fo' nè lɪŋ ye à ye dɛ Alèsandà, fana bùu Jus wɛŋ tes yi mantombi dɛ nà'a cɛp fa wo. Alèsandà gu bo dɛ bwiŋ teŋsɛ cù, ya yi tan njo mtsətsə'rɛ bwiŋ.

³⁴ Bùu sɛ wɛŋ ànɛ ye rɪŋ dɛ nà'a nɛwəwə Jus, fana wo pwe'fo' sɛ fuŋ benɛ megu mok yusè mò'fis. Wo à sɛ furɛ duk dɛ, <<Diyanà

nè mvwe' lak Efesòo nwɪ nè ghan.>> Wo sɛ furɛ ve'nɛ tètè han, nè kà nɛnək teŋsɛ.

³⁵ Anɛ gen, ngà còm bum nè mvwe' lak yà'sɛ à gù bùu sɛ wɛŋ teŋsɛ cùu sɛ. Yi yeto ngòcɛp duk dɛ, <<Wɛŋ bùu Efesò, ndaanjwè pwe' rɪŋ duk dɛ a nɔŋsəgɛ ndap nè ghan nè nwɪ Diyanà nè'e ntum lak Efesò, bɛ lis ye nè rɛrɛŋ nè nà' à gbù tsɛ mubù.

³⁶ Kaco nɛwəwə nɛmòk duk dɛ yè'sɛ mvwɛs yeŋ. Bòco wɛŋ ko tsoŋ ntum, nè kà yumok co bùu sɛ wo ka nkə'rɛ tse' gù.

³⁷ Wɛŋ jɔ wɛŋ bùu yè'e fɛɛŋ wɛŋ, nga wo ka yumok mu nda' à nwɪ avɛs yɛ fis. Wo ka lɪŋ ye sɛ' bɔpsɛ.

³⁸ A ye-a dɛ Dimàtiròs bɛ ngàa fàak ye wɛŋ tse' nzak bɛ nɛwəwə nɛmòk, fana kot cu yo bɛ ngàa sak nzak sɛ sɛ'. Yà'a mvwe' sɛ co nɛwəwə tsok yusè yà' sɛ yaan yi bɛ mòk fo'.

³⁹ Nɛ ye sɛ' duk dɛ nga wɛŋ dzɛm-a yumok sɛ zok, fana ye dɛ wo kɛ cɛp yà' mvwe' kwe' bù nè ghan nɛ.

⁴⁰ Busè yà'a nè bɔp bohòvesùwɛŋ. Wo nè ta vesùwɛŋ bèŋ bɛ nsàp gham cù nè ghan nè nà' ye ntinè ènɛ. Kaco nɛwəwə nɛmòk tsok njo mòk bèbɔŋ nè nsàp cù nè'e tesɛ bùu zeŋ yeŋ.>>

⁴¹ Yi ànɛ cɛp wes ve'nɛ, fana yi dɛ wo sam.

20

Pol LòMàsìdoniyà Bɛ Gris

¹ Ghà nè wo ànɛ teŋsɛ ngògham cùu sɛ, fana Pol to benɛ bùu sɛ wo à sɛ yù mandzè Jisòs wɛŋ mvwe' mò'fis. Yi à tipsɛ wo bèbɔŋ, nè cɛpsɛ wo dɛ yi lòo, nè ye'e me'rɛ lo mvwe' nzeŋgòn Màsìdoniyà.

² Yi à cà mvwe' ngòon yà'sɛ, nè sɛ tipsɛ bùu sɛ wɛŋ bɛ ncɛep cùu sɛ bèbɔŋ wùrɪŋ, fana nè ca lo vɛ mvwe' nzeŋgòn Gris.

³ Yi à cu mvwe' lak yè'sɛ, nɛwəwə te'. Yi ànɛ sɛ gahu dɛ yi lo mvwe' nzeŋgòn Siriyà. A ye sɛ' ghà nà'nɛ nè yi à yuk duk dɛ bùu Jus wɛŋ sɛ lap mandzè ngòzɛ yi. Anɛ gen yi dɛ bɔgha' dɛ yi bwi foho ca mvwe' nzeŋgòn Màsìdoniyà sɛmok.

⁴ Pol nè bɛ Sòpatà mo Piròs nè mvwe' lak Berà à lòbɛbɛ'. Bùu mok sɛ bɛ yà'wɛŋ à lòsɛ' à ye Aritakòbɛ Sèkudu sɛ lak àwo Tètalonikà. Gayòs nè lak yee Debè. Nɛ ye fe'lɛ Timati bɛ bùu Èsiyà mok sɛ lɪŋ awo dɛ Tikikòs bɛ Tròfimù.

⁵ Wo à lòmantombi, nè kɛ tɛk ves mvwe' lak Truwà.

⁶ Vès à cu fo' nùumbu sàmba, ghà nè nkà'a zɛ bred jɪ yis à càa, fana vès ni jɛŋ ngwes mvwe' lak Filipi. Vès à gɪ nùumbu tɛŋ, nè kɛ tseŋ wo mvwe' lak Truwà anɛ. Vès à cu fo' nteŋ mò'fis.

† 19:29 19:29 Nzùè nè wo kɛ benègè fo' ènɛ wo à bom ko' fo' bɛ mbùk, bɛ mbùk. Wo à sɛ nàghagè nsàp jap fo' nkàuuŋ.

Pol Lùnsə Nwè

⁷ Numbu nè tsok renjə ye Sondè à dzèen, fana vès benə və mvwe' mò'fis ngòkə zə Losopà. A ye nè nconùm. Pol à cèp bohòbùu sə wèj, nè sə tsoho mali fo' tètè kə dzej tsətsə'rə tsok nga yi sə tsoho malii. Anə ye ve'nə bùsə də tsok renj, yi me'rə yà'wèj, nə lo.

⁸ Laàm à ye mvwe' sè vès à cu kwe' sə wùriŋ. A ye mvwe' rum ndap nè ma mụ tuhù.

⁹ Məwà'ŋwə nəmòk à ye fo' nè liŋ yee Iyutikù. Yi à cu ma mụ wundù, nè sə yu'rə mvəsə Pol sə cèep sə. Mvəsə Pol à sə tsoho nè kà tenjə tohò, fana lo ko Iyutikù nè. Lo sə sə ghaha ghaha tètè yi ànə dzəm lo sə, fana yi ye'e gbù tsoŋ mbwa. Yi à gbù tsoŋ tè bə rum nè te' mabu kə dzej sə nze. Wo à kə te' yi nga yi kpə laŋ.

¹⁰ Anə geŋ Pol suhu tsoŋ mbwa, nə kə gbù naaŋ nà' mụ ni'i. Yi firə bo, nə wum sə gesə nà' ndzə ngùu yi, nə duk də, <<Kà jik, yi cu ŋwəm.>>

¹¹ Fana yi bwi kok lo fe'lə mụ mvwe' rum nè mụ tuhù nè səmok. Yi bək zə beŋ. Yi ànə cep bə yà'wèj səsap haan nùm kok, fana Pol be' mandzə nə lo.

¹² Wo à jə fəsə lòməwà'ŋwə nè lak ŋwəm. Wo à kwa wù kà fàk.

Pol LòmVwe' Lak Militù

¹³ Vès à ni ŋgwes, nə lo mantombi ngòlòmVwe' lak Asòs. Yà'a mvwe' sə vès à ye ngòkə tsèŋ Pol, ya yi ni ŋgwes nə ye sə'. Yi ànə duk ve'nə bùsə də yi à sə gi lóye fo' sə kuhu.

¹⁴ Vesiwèj ànə kurə Asòs anə, fana vesiwèj ni ŋgwes mok bəbe', nə lo mvwe' lak Mitilù.

¹⁵ Vès à gi bə ŋgwes tètè tsok à renj, vès kə dzej mvwe' lak Ciyòs. A cà gù numbu mò'fis, vès lo mvwe' lak Samòs. Tsə' mok à renj bwi, vès kə dzej Militù anə.

¹⁶ Pol ànə dzəm də yi cà mvwe' lak Efesòsə ŋgwesə ya yi kà mvək mvwe' nzenjòƏsiyà kə càsə. Yi à sə gù nənək ya yi kə dzej Jòrosalèm. Nə ye sə' də nga mandzə ye-a yo, yi kə ni kurə tsoŋ gu numbu nè bùu Jus wèj à sə bəŋsə bum.

Pol Cèpsə Nkwàha Bùu Efesò

¹⁷ Pol à cu mvwe' lak Militù, nə tirə gesə lo ntirə mvwe' lak Efesòdə bù nkwàha bwiŋ mənə cos nè fo' kə tseŋ yi.

¹⁸ Wo ànə kə dzej, fana yi duk fa yà'wèj duk də, <<Wèj ri nsap ncu àm nè mụ à sə cu ghà nè mụ à ye vesùwèj. Ye jəŋ numbu nè mụ à kə nè to kù mvwe' nzenjòƏsiyà.

¹⁹ Mụ à sə gù fàak am co ŋgà fàk Tà Jisòs, nə kà ni' sə nè. Ghà nəmòk à sə ye, mụ sə fàk bə ndzəp lis sè' nga bum sə gù bup wùriŋ. Yè'sə ànə ye ve'nə bùsə bùu Jus wèj à sə ləp mandzə də wo nisə mụ ŋgə'.

²⁰ Wèj ri tse' sə' duk də yusə ya' à ye co yà' tēsə wèj pwe', mụ à sə kà nè mò'fis swihigə. Yè'sə à sə ye ve'nə ghà nè mụ à sə tsoho fa wèj, nə sə ye'rə wèj mvwe' bwiŋ bə nda' wèj mwè.

²¹ Mụ à sə tsoho fa bùu Jus nə ye sə wo bə lakmvm sə'. Mụ sə duk fa wo duk də wo jəŋ ŋkərə, nə bwi fa bup awo ŋkwèj, nə bùuŋ və bohòNwi. Nə ye sə' duk də wo dzəm tse' bohòJisòs nè yi Tà àvès.

²² Nə ŋgà'a nè'e, mụ sə gù tse' mēgù yusə Yòŋsə nè Rərenj sə cèep, fana mụ nè sə lònə Jòrosalèm. Mụ ka yusə yà'a nə kə gə mụ fo' riŋ.

²³ Nə mò'fis nè mụ rii duk də, Yòŋsə nè Rərenj nè tsə' fa mụ duk də ndapndzəm bə ŋgə' sə tək mụ mvwe' ntəm lak nè fəpwe'.

²⁴ Fana yusə duk də mụ ka yòŋsə àm co yumok sə yà' tse' fàk bohòmà mok jəŋ fe'lə. A ve'nə ya nga mụ gə wes fàak sə Tà Jisòs nə à fa mụ də mụ gə sə. Fàak sə, a ŋgòtsə' renjə fa bwiŋ Ntirə nè Bəboŋ nè nà'a bəvəm nè Nwi.

²⁵ <<Mụ a ghi ke' cà mutsətsə'rə wèj pwe', nə sə tsoho fa wèj mvə'nə ganj ŋkum Nwi cu. Mụ sə duk də ŋwə nəmòk mutsətsə'rə wèj nè yi nə ye fe'lə yuk si am bùə.

²⁶ Fana mụ sə tsə' renjə fa wèj ntirə nè'e jəja paamm, də a ye-a ŋgà ŋwə nəmòk bisə mutsətsə'rə wèj fana bo am kà ca ye.

²⁷ Mụ ànə tsoho fa wèj yusə Nwi sə dzəm pwe'fo', nə kà mòk swihì.

²⁸ Wèj jəŋ ŋkərə bə tu awèj, nə ye bə bùu sə Yòŋsə nè Rərenj nə a fa nòŋsə wo ndzə bohòwèj. Wèj ye co ganakù' bohòbùu cos Nwi. Cos nè yi à gù nà' bùuŋ nje bùu nduəm mo ye nə.

²⁹ Mù ri də ghà nè mụ lo wes yàm, fana ŋgàa yə'rə fa bwiŋ bum mvwées nə və mutsətsə'rə wèj co nàam sə bup və wo. Wo və co nàam sə bup ve'nə, fana wo kà wèj sə wèj a ye'rə zinə nə mè'rə.

³⁰ Mvəək nə və nè bəp bù awèj mòok nə sə ci' mvwès, ngòbòrə lóbùu sè wo à sə yù mandzə Jisòs ma njəwo.

³¹ Wèj sə so, nə sə tsərə tse' sə' duk də mụ à ye ŋgə' ŋkəuŋntèŋ ngòyərə wèj. Mù à ye'rə wèj pwe' bə ntəm nè manziŋ wùriŋ ve'nə nùm bə ndzəm mənə luumŋgòŋ te'.

³² Nə ŋgà'a nè'e, mụ me'rə fa wèj ndzə bohòNwi də yi sə jəŋ ŋkərə bohòwèj yi, nə niŋ fa wèj bəvəm ye. Yi tse' njəan sə ŋgògù wèj kuk lo mantombi, nə se wèj bə ghàha ye sə yi a nòŋsə fa bohòbùu ye sə yi à cù' renjə wo.

³³ Mụ ka yu ghàha ŋwə nəmòk co mbàm-è' kə cək-è' waŋ yuk.

³⁴ Wèŋ ri yàwèŋ sà' dè ves nge' am wèŋ a sè tse' yusè vès dzəm pwe' nŋa bo am yè'e a fà' wo.

³⁵ Mù à niŋ tsà' fa wèŋ bə nsàp mandzə nə fòpwe' laŋ duk dè vès tse' nŋòfak bə nàŋ mùmvo' ènə, nŋòtesə nŋàa jì nàŋ. Vès tsərə tse'gè ncèp nè Tà Jisòs à cèp bə cùu ye dè, <Kwəkwa gha' cə nŋòfa nə nonŋsə nŋòjə.> >>

³⁶ Pol ànə cèp wes, fana bə yà'wèŋ lòŋ təŋ sə nze bə tumfərə, nə gu piriya.

³⁷ Wo à sə warə pwe'fo' mvə'nə wo sə ko wumsə gèsə yi ndzə nŋuu wo, nə sə cepsə yi dè nà'a geŋ bəboŋ.

³⁸ Ntum à rwi' wesə wo bə ncèp nə yi à cèp duk dè yà'a nə kà si ye mok yə yuk fe'lə nà'a. Fana bə yà'wèŋ à tsoŋ lo mà mvwe' nŋwes nə bəbè'.

21

Gì Nè Pol A Lò Mvwe' Lak Jòrosalèm

¹ Anə geŋ, vès cepsə wo dè wo cum bəboŋ, nə lo yu avès. Vès à to sənə nŋwes, nə sə lo gu rərəŋ tē vès kə dzeŋ mvwe' lak Kos. Tsok à rəŋ, vès kə dzeŋ mvwe' lak Rodès. Vès à cāsə fa'nə, nə lo mvwe' lak Pàtarà.

² A kə dzeŋ fo', vès ye nŋwes mòk nə nà' à sə lòmvwe' nzeŋgòŋ Fònisiya. Vès à ni nà', nə lo.

³ Vès à kə dzèŋ mvwe' sè co vès ye gesə lo lak Səpròfana vès bəuŋ lo ma zə mvwe' nzeŋgòŋ Sìriya. Vès à tesə sənə nŋwes nə mvwe' lak Tayà. Yè'e sè' mùmve' nə nŋwes nə à lòŋgòkə fis bum sè yi à bək vè sə sè' fo'.

⁴ Vès à tsèŋ bəu səmok sè wo à sə yù mandzə Jisòs sè' fo'. Vesiwèŋ à cu nteŋ mò'fis. Wo à tsə' fa Pol bə nàŋ Yòŋsə Nwi nə duk dè nà'a kà Jòrosalèm anə lò.

⁵ Mvək nə njàvès nŋòcu venəwèŋ à mèe, fana vès ca bə' mandzə, nə lo yu avès. Wo à tesə vesiwèŋ mu ntolak anə pwe'fo', wo bə yep awo nə ye bwe awo sè', vesiwèŋ pwe' à kə təŋ bə tumfərə nŋu ndzəp anə mvwe' nŋwansa, nə gu piriya.

⁶ Fana vès cepsə ndàanwè pwe' dè a nə yenə. Vès ni yàvès nŋwes. Wo bwi lo yàwo lak.

⁷ Vès à mè'rə lak Tayà, fana gì avès sə lo mali mantombi tē vès kə dzeŋ mvwe' lak Tolemès. Vès à cèpsə bwema sè wo cu fa'nə, nə cum vesiwèŋ nùmbu mò'fis.

⁸ Tsok à rəŋ, vès yè'e sè' nŋuŋ nə kə dzeŋ mvwe' lak Sisàriya. A kə dzeŋ fo', vès lo mvwe' ndap Filip nə yi à ye fəŋgəri. Vès à nòŋ vesiwèŋ. Yi à ye sè' mòk mətətə'rə bəu sè sàmba sè wo à cokfis wo mvwe' lak Jòrosalèm sə.

⁹ Yi à tse' bwe wàhanŋwèŋ kwè sè wo pwe'fo' à ka ndum tse'. Wo à sə tsòho bum sè Nwi à sə tsə' fa wo yi.

¹⁰ Vès ànə cum fo' nùumbu nŋkəŋntèŋ, fana nŋà tsòhòbum Nwi mòk nə liŋ yee Agabòs və ye sè'. Yi à ye'e vè mvwe' nzeŋgòŋ Jùdiya.

¹¹ Yi à kə yə ves, nə jəŋ korə Pol, nə swi' kuu ye bə bo ye bə zəŋ. Yi cèp duk dè, <<Yè'e yusè Yòŋsə nə Rərəŋ nə cèp duk dè, <Bəu Jus sè wo cu Jòrosalèm nə swi' nŋwə nə yi tse' korə nè'e mu mvək nè'e. Wo swi' wes mè yi, fana wo jəŋ yi, nə fa bohòbù lakmvm.>>

¹² Vès ànə yuk yu yè'sə, fana vès nə ye bə bəu mok sè fo' ləŋ Pol vè'e dè yi kà Jòrosalèm anə mok gè.

¹³ Yi cèp fəsə ye duk dè, <<Hàva', wèŋ sə gù yè'sə yà vè'nə? Wèŋ sə wa, nə sə gesə fa mu wuə sə ntuù bəu yà? Mu kəkərə co wo kə kiŋ mu Jòrosalèm anə. A dzəm mu kpu bəu liŋ Tà Jisòs, yumok kà bup.>>

¹⁴ Mandzə nə co vès gu yi dzəm cùu avès à ye bəu, fana vès me'rə yi. Vès duk megu mok duk dè, <<Bum pwe' ndzə bohòNwi.>>

¹⁵ Vès ànə casə mùmvek mòk fo', fana vès te'e benə bum avès, nə ye'e nŋòlòJòrosalèm anə.

¹⁶ A lòbè'lə vès nŋàa yù mandzə Jisòs mok sè mvwe' nzeŋgòŋ Sisàriya. Wo à jə lòvès mvwe' ndap nŋwə nə vès ànə ye nŋòcu nda'ə yi. Liŋ yee Nasòŋ. Liŋ lak yee Səprò. Yi à dzəm bohòJisòs haan mantombi ntèŋ.

Wo Fek Pol

Bə Nzak Lùuk Musi

¹⁷ Vès à kə dzèŋ Jòrosalèm, bwema sè fo' sə wèŋ à cèpsə vès bəboŋ wùriŋ.

¹⁸ Tsok à rəŋ, vès Pol wèŋ à lòŋgòkə yə Jem. Bə nŋkwàha bəu sè mu cos sə pwe' à ye fo' sə nze.

¹⁹ Pol à cèpsə wo, nə tsoho fa yà'wèŋ yusè Nwi a gù yà' bə faak sè yi à sə guu pwe'fo'. Yusè yi à tsòho sə à ye bum sè Nwi à gù bohòbù lakmvm wèŋ.

²⁰ Wo ànə yuk wes me, fana wo pwe' kuksə Nwi. Fana wo duk fa Pol duk dè, <<Moma avès, aco wù ye yòsə' bə lis yo. Bəu Jus lòmənə ncùhù wùriŋ sè wo à dzəm bohòJisòs, nə sə nonŋsə lək Musi sè' pap.

²¹ Bwiŋ à tsòho fa wo yumok bə liŋ yo laŋ. Wo à tsə' wo duk dè wù sə yə'rə fa bəu Jus sè wo cu lakmvm dè wo me'rə mak lùuk Musi. Wo duk dè wù sə tsòho fa yà'wèŋ dè wo kà bwiŋ tu mbəmbam sə kom fa, nə kà bum lak bəu Jus wèŋ sè' gù.

²² Wo nə yuk tsoŋ li duk dè wù vè laŋ. Aco a gu yè'sə va?

²³ Vèes tsok fa wu yusè vès tsəm də aco wù gu. Bùu mook fɛɛŋ bwiŋ kwè sè wo a kàk Nwi.

²⁴ Aco wù yun lo wo nə kə gu sè' mvə'nə wo sə kə gù bum sè ya wo ye rərəŋ m̀lìsə Nwi sè. A gəə, wù lak lok yusè wo tse' ngòlà'a sè pwe' sè bàa wù, ya nga wo nə tse' mandzə nè ngòkə sù tu awo sè. Wu gu-a ve'nə, fana ndaaŋwè pwe' nə riŋ duk də yusè wo à yuk bə liŋ yòsə ka zinə yeŋ. Wo nə duk də wù sè yù yòsè' lùuk Musi sè.

²⁵ Nə ye də vès à còm fa bù lakm̀vum sè wo à dzəm Jisòs yà'a n̄wàk. Vès à còm tsə' mègù fa wo nja duk də vès a dzəm mvwe' mò'fis də wo kà bum rùm zə. Nə kà nduəm kè nàm nè nà' kp̄ə bə nduəm ye ndzə ni'ì yi sè' zə. Nə ye sè' də wo kà sàhà kè nto àl'e' ko.>>

²⁶ Pol à dzəm, nə jəŋ bùu sè wèŋ. Tsok à rəŋ bə yà'wèŋ gu bum sè ya wo ye rərəŋ m̀lìsə Nwi sè, nə lo m̀ mu ndap Nwi nè ghaŋ nə. Yi à lóm̄bwa ngòkə tsə' nòŋsə nùumbu sè yà'a nə ca ŋkuŋ nùumbu nè wo nə fa fəfa m̀nə tu bùu yè'sə kə dzeŋ.

Wo Ko Pol

²⁷ Nùumbu sè sàmba sè à də a me, fana bùu Jus mok tesə və mvwe' nze Esiyà, nə kə ye Pol m̀ mu ndap Nwi nè ghaŋ nə. Bùu yè'sə caŋsə fa bùu sè fo' sè pwe' ncəncəŋ wo ko Pol.

²⁸ Wo sè fuŋ duk də, <<Bùu Izùre, wèeŋ və kə tesə ves. Nè'e n̄wə nè yi gihi kə'gə ma nè fòpwe', nə sè yə'rə fa bwiŋ duk də, bùu Izùre bə lùuk Musi, nə ye ndap Nwi nè ghaŋ nə ka yumok yeŋ nə. Yi jə və bù lakm̀vum, nə kə nisə nə yà' m̀ mu ndap Nwi nè ghaŋ nə. Mvəsə yi gù ve'nə, ye də yi gù bəpsə mvwe' sè yà'a rərəŋ sè yè'sə laŋ.>>

²⁹ Wo à duk ve'nə bùusə wo à yə nà' bə m̀ŋwəə Efesòmòk m̀ ntòlak anə. Wo tsəm ngwàaŋ də yi kə nisə nà' m̀ mu mbwa anə laŋ. Liŋ n̄wə ànə à ye də Tròfimù.

³⁰ Lak sè pwe' à curə wuk. Bwiŋ kə caŋ baŋ mvwe' mò'fis. Wo ko Pol, nə soŋ fis yi m̀ mu ndap Nwi nè ghaŋ nə, nə lok ncùu ndap nə.

³¹ Bùu sè wèŋ à sè ləp mandzə də wo zə Pol.

Sè ghà nà'nə, ntirè lo bohòŋkum sojà bùu Rumà wèŋ duk də cəcuŋ ni m̀ mu ntòlala' à Jòrosalèm pwe' laŋ.

³² Ŋkum sojà nə lokok gu kè' mò'fis. Yi to jəŋ bùu sè mantombi nə ye sojàa mok wèŋ bə yà'wèŋ tsooŋ lo mvwe' sè bùu sè wèŋ cu sè. Bùu sè ànə ye yi bə sojàa sè, fana wo kà Pol mok ləp fe'lə.

³³ Ŋkum sojà nə à gə mvwe' sè Pol à ye sè, nə ko nà'. Yi fa n̄aŋ duk də wo tasə Pol nə bə kwarj ba. Fana yi fek bùu sè də,

<<N̄wə ènə ndà lè?>> Nə fek sè' də, <<Nà' gù bəpsə ya lè?>>

³⁴ Fana bùu mok sè m̀nə n̄go bùu sè wèŋ sè cep furə yusè zok, bəp ma mòk sè fuŋ yàwo sè' yusè zok. Jijipsə à ye fo' ve'e wùriŋ. Bum à jip nsəp n̄ə ŋkum sojà nə kà yusè yà'a nə ye sè pap ri tse'. Anə ye ve'nə, ŋkum sojà nə duk bùu ye wèŋ də yà'a jəŋ lo Pol mvwe' n̄əŋap ndap mòk nə wo à ci tes fa sojà wèŋ.

³⁵ Wo à jə kok lògù Pol mòom ghək ve'e, nə dzeŋ mvwe' m̀bùhu kùu sè wo à bom ngòkok lòm̄wə nda' anə, fana wo le' bək yi m̀ mu ŋkambəək, bùusə bùu sè fo' sè à sè cep ntəm n̄əbap.

³⁶ Wo à sè ywè' vè m̀ŋk̄wèŋ duk də, <<A zə yi, a zə yi!>>

Pol Kəa Njo Ye

³⁷ Mvəsə sojàa sè ànə sè duk wo nisə gesə Pol m̀m̀mvwe' n̄əŋap ndap nə, fana Pol fek ŋkum sojà nə duk də aco yi cep yumok bohòna' àl'e? Ŋkum sojà nə də, <<Kàm̄firə wù cèp rigə ncèep lak bùu Gris.

³⁸ Ye də wù ka n̄wəə Ijip n̄ə m̀ mu sè tsəm də wu zeŋ nə yeŋ à? Bùsə yi ànə və ghà n̄əmòk fɛɛŋ, nə ye ndaŋ bə gomè n̄ə fən. Yi bək jəŋ lo m̀kizaa ngəə bwiŋ ncùhù kwè.>>

³⁹ Pol à duk fa yi duk də, <<M̀ mu n̄wəə Jus. Wo à dzə m̀ mu mvwe' lak Tasònə mvwe' Silisiyà. Lak sè bwiŋ ri yà' pwe'fo'>> Fana yi ləŋ ŋkum sojà nə duk də, <<Kwəkwe', fa m̀ mu-a mandzə m̀ cep-a bohòbùu yè'sə-è.>>

⁴⁰ Ŋkum sojà nə à fa yi mandzə də nà'a cep. Pol à lòkok təŋ mvwe' yunŋkuu sè wo à bom ngòkok lòm̄wə nda' sè, nə sè gu bo ye də bwiŋ tɛŋsə cù. Bùu sè à tɛŋsə, fana Pol cep bohòwo bə ncèep bùu Jus wèŋ.

22

¹ Pol à yèto duk də, <<Bwe t̄' am nə ye t̄' am wèŋ, wèeŋ yu'rə fa m̀ mu mvəsə m̀ mu sè fi'lə ncùu am bohòwèŋ.>>

² Mvəsə wo à yuk n̄ga yi sè cep bohòwo bə ncèep bùu Jus fana n̄wə n̄ə mò'fis kà mok kwis fe'lə. Pol sè cep lo mantombi.

³ Yi sè duk də, <<M̀ mu yè'e n̄wəə Jus. Wo à dzə m̀ mu mvwe' lak Tasònə mvwe' nze Silisiyà. M̀ mu kuk Jòrosalèm fən. Gàmaliyà à yə'rə m̀ mu yi. Wo à yə'rə fa m̀ mu lùuk tàcicii avès ve'e lāaŋ. M̀ mu à fa ni' àm ngòfak bohòNwi sè' mvə'nə wèŋ sè wèeŋ fɛɛŋ ntinə yè'e a fa ni' awèŋ.

⁴ Fana mù à yeŋsə bùu sè wo à sè yù mandzə Jisòs ènə n̄gə' sè' wùriŋ. M̀ mu à t̄uksə zə mok sè' n̄jo mandzə ènə. M̀ mu à ko nisə m̀bəmbam bə bəba wèŋ ndapndzəm sè' bùu zeŋ.

⁵ Nkum Ngàa fa satikà' bə kaŋsurù pwe' ri də yusə mù sə cəp yè'sə zinə. Mù ànə fek wo, fana wo à còm fa bwe tɛ' avès bùu Jus sè wo cu Dàmaskù ñwàk, nə fa m̄. Mù lo mbwa ñgòkə ko bùu sè wo à sə yù mandzə ènə. Mù à sə lɔŋgòkə tsóon wo bə kwan, nə jəŋ və wo Jòrosalèm fəŋ ñgòyɛnsə wo ñgə'.

Pol Tsə' Mvə'nə
Yi A Dzəm Jisòs

⁶ <<Mvəsə mù à kuəp lòDàmaskù anə, ñga núom co marəŋ, mù ye ñga mareŋ mòk rɛɛŋ tsə mubu vɛ'ɛ b̄əmm. Nà' rɛɛŋ dzooŋ mvwe' sè mù à təŋ sə pwe'.

⁷ Mù coho gb̄ə sə nze nə yuk ñga ñgi ñwə nəmòk sə cəep. Ngi ñgəŋgəŋ sə duk də, <Sol, Sol, wù sə fa m̄ ñgə' vɛ'nə bùu yà?>

⁸ Mù fek gesə yàm sə' duk də, <A wù ndà Tà?> Yi cəp fəsə fa m̄ də, <A mùu Jisòs nə mvwe' lak Nazàrɛ nə wù sə yɛnsə yi ñgə' nə.>

⁹ Bùu sə vesi wèŋ à ye fo' sə, à yə mareŋ nə sə', nə kà ñgi ñwə nə nà' à sə cəp bohòmà nə yuk.

¹⁰ Mù fek fe'lə səmòk duk də, <Tà, m̄ gu va?> Fana Tà nə duk fa m̄ duk də, <Lòkok m̄tsə, nə ni lo mvwe' lak Dàmaskù. Wu kə dzəŋ fo', fana wo nə tsoho fa wu bum pwe' sə Nwi a f̄h̄u nɔŋsə də wu gu.>

¹¹ Lis à loho m̄ njo mareŋ nə nà' à rɛŋ nə. Bùu sə vesi wèŋ à ye fo' sə wèŋ à dəsə lòm̄ m̄ ntólak Dàmaskù anə mòk dəsə.

¹² <<Ñwə nəmòk ànə ye, liŋ yee duk də Anàniyàs. Yi à sə wəpğ Nwi, nə sə nɔŋsə l̄uk avès bəboŋ. Bùu Jus sə mvwe' lak Dàmaskù pwe' à sə jəgə' yi co ñwə nə zinə wù kà f̄k.

¹³ Yi à və kə tsəŋ m̄. Yi təŋ kok ñgu ni' m̄, nə duk fa m̄ duk də, <Mo tɛ' am Sol, ye fe'lə bum səmòk.> Yi ànə sə duk wesə vɛ'nə ntɛŋ, fana lis am sə muhu. Mù ye bum səmòk, nə kək yi.

¹⁴ Yi duk fe'lə fa m̄ duk də, <Nwi tàcici avès à cokfis wu də ya wu riŋ yusə yà' cu sə vəə yi ñgòḡu. Yi cokfis wu sə' də ya wu ye ja'a Jisòs, ñgà f̄k ye nə rəŋɛŋ bə lis, nə yuk ñgi ye mvəsə yi sə cəep bə cùu ye.

¹⁵ Bəsə a nə ye wù nə ñgòtsòho fa bwiŋ pwe' yusə wù a yə nə yuk sə kum liŋ ye.

¹⁶ Nə yèè nə duk də cu fe'lə yè'sə yà səmòk ɛ? Lòkok ya wo baptesə wu, nə to liŋ Tà Jisòs, ya Nwi cuk mak gesə b̄ap yo.>

Pol Də Yi Nə Tsòho Fa Bù Lakm̄vum Nzak Nwi

¹⁷ <<Anə geŋ, mù bwi foho lo yu am Jòrosalèm. Ghà nə mù ànə sə gu piriya m̄nə ndap Nwi nə ghan, nə, fana mù ye yumok co lo vɛ'ɛ.

¹⁸ Mù ye ndzə lòanə ñga Tà Jisòs sə duk fa m̄ duk də, <Ḡu nə tesə lo gesə mvwe'.

lak Jòrosalèm fəŋ nə nənàk, b̄usə b̄u sə fɛɛŋ nə kà yusə wu nə tsok fa wo bə liŋ am dzəm.>

¹⁹ Mù cəp fəsə fa yi yàm sə' duk də, <Tà, wo riŋ vɛ'ɛ bəboŋni duk də mù à sə lògə m̄nə ndap piriya b̄u Jus wèŋ, nə sə ko ləp b̄u sə wo dzəm wu.

²⁰ Nə ye sə' də ghà nə wo à zə Stefè nə yi à sə tsòho bum sə yi à yə bə liŋ yò, mù à ye sə' fo'. Mù à sə dzəm sə' də a bəboŋ ñgòzə yi vɛ'nə. Mù à sə kək fa b̄u sə wo à sə zə yi sə lis bə cəək awo mù.>

²¹ Mù ànə duk wes vɛ'nə, fana Tà nə duk m̄ də, <Gèŋ ntɛŋ, b̄usə m̄ nə tum̄sə lo wu mvwe' səsap, də yi bohòbù lakm̄vum wèŋ.> >>

²² Bùu sə wèŋ à sə yu'rə gù sə' gə'. Pol ànə cəp nə duk də yi sə lo bohòbù lakm̄vum, fana b̄u sə wèŋ kɛ' ñgùŋ sàp nə co ntu' loho bwiŋ. Wo sə duk də, <<Wèŋ zə gesə lo yi fo', wèŋ zə yi zə, yi ka tse' ñgòcu ñwəm.>>

²³ Wo à sə torə, nə sə wuŋsə kɛ' cəək awo m̄tsə, nə sə ñwe' sesə gesə mfəm̄fə m̄bu nduk.

²⁴ Nkum sojà b̄u Rumà wèŋ nə à tsə' fa b̄u ye wèŋ də yà' a lok swihi Pol m̄mvwe' ndap nə wo lokgə bwiŋ mbwa nə. Yi à duk yà' sə' də yà' a ləp nà' bə ñkwès ya nà' a tsok njo nə bwiŋ sə torə nà' lələ nə.

²⁵ Wo ànə kiŋ wes yi də ya wo ləp, fana Pol cəp yumok bohòŋkwà' ñwə sojà nə yi tə fo' nə. Yi à fek nà' duk də, <<L̄k sə duk də aco wu ləp ñwə nə yi mègù yəyərəd co mo lak Rumà ñga wo ka nzak ye də yi gb̄u nzak àlɛ ntòsak à?>>

²⁶ Nkwà' ñwə nə à yuk vɛ'nə, fana yi bwi foho lo bohòŋkum sojà nə. A kə dzɛŋ, yi fek nà' duk də, <<Wù sə də wu gu yè'ɛ yà? Nwə ènə yi ñwəð Rumà.>>

²⁷ Fana ñkum sojà nə lo bohòPol, nə fek nà' də, <<Tsok fa m̄-a zinə yo, wu ñwəð Rumà à?>> Pol dzəm də, <<Ñ.>>

²⁸ Nkum sojà nə duk fa Pol də, <<M̄ yè'ɛ sə' mòk. Mù à l̄k mbàm wùriŋ ñkuŋ nə ye mòk.>> Pol duk fa nà' də yi ye mòk b̄usə wo à dzə yi, yi ye mo lak fo'.

²⁹ Bùu sə wo à yə ñgòfehe Pol bum səmòk ànə yuk vɛ'nə ntɛŋ, wo bwi foho lo mankwèŋ nyaap. Wwə à ko ñkum sojà nə mvəsə yi à tsóon nà' bə kwan ñga nà' mègù sə' yəyərəd bə mo lak Rumà.

Pol Tə M̄ Kaŋsurù B̄u Jus Wèŋ

³⁰ Nkum sojà nə à sə dzəm tsə mali də yi riŋ tsoŋ njo nə b̄u Jus wèŋ anə sə bəŋ Pol b̄u zəŋ nə ñkuŋ. Fana tsok à rɛŋ, yi fweŋ fis fa Pol kwan sə. Yi to bənə ñgàa fa satikà' sə ghan wèŋ bə ñgàa sak kaŋsurù pwe' mvwe' mò'fis. Anə geŋ, yi fis tes Pol kù mantombii yà' wèŋ.

23

¹ Pol sə kuk tse' bùu sè mü kañsurù sè bə lis, nə cep fa yà'wèñ yumok. Yi à duk də, <<Bwema am wèñ, mü ka məmərè sè ntùù mü bə ncu àm mantombii Nwi tse' lok, kə dzen nè mü tə nga'a nè'e.>>

² Yi ànə cep ve'nə, fana ñkum ngàa fa satikà' nè liñ yee Anàniyàs à duk fa bùu sè wo à təəñ kok ngü ni' Pol nə də yà'a sam gesə fa nà' bo mü cùhù.

³ Pol duk fa nà' duk də, <<Nwii nə ləp li wu, wù fop co mbàndap nè wo yok basə nà' bə bwèñ wà. Wù cu yà'sə co ñwè nè yi tse' ngòsək mü mvəsè lək sə duk, fana wù sè gu bəpsə fe'lə lək sə sè' wù. Wù sè gù bəpsə yà' bə mandzè nè wù fa ñəñ də wo ləp mü.>>

⁴ Bùu sè wo à təə kok ngü ni' Pol sə fek yi duk də, <<Wù sè yək ñkum ngàa fa satikà' nè yi ñwəə Nwi à?>>

⁵ Pol duk fa yà'wèñ duk də, <<Bwema am wèñ na, mü anə ka riñ də yi ñkum ngàa fa satikà' yi riñ. Nwàk Nwi sə cep sè' duk də, kà də ñwèe to liñ ñwè nè yi tse' bwiñ yi bap duk.>>

⁶ Pol à yə də bùu mok mü kañsurù anə à ye bùu Faràsi, mok bùu Sadusi fana yi fun fis də, <<Bwema am wèñ, mü yè'e ñwəə Faràsi, nə ye sè' mo ñwəə Faràsi. Mü cu yè' mənə dzə' nək də bùusè mü tsə' də bwiñ nè lòkok mvwe' kpə səmok.>>

⁷ Yi ànə cep wes ve'nə ntèñ, fana bùu Sadusi bə bùu Faràsi sè wèñ yeto ñkùəm, kwe' awo nə à gá'a mok ba.

⁸ Anə ye ve'nə bùusè bùu Sadusi wèñ à sè duk yàwo duk də ñwèe nè kà mvwe' kpə lòkok yuk. Wo sə duk mok sè' də, masinjàa Nwi, nə ye bùu sè wo mēgù yàwo yònsə ka yeñ. Bùu Faràsi wèñ à ye yàwo bəp bə nè wo à dzəm də bum sè te' yè'sə lòonfo' yo.

⁹ Cùu sè wo à sə gham fo' sè à yam ghaha lómantombi. Ngàa yə'rə bwiñ lək mok à lòkok, nə cep ve'e gugun. Wo à duk də, <<Vès ka fèñ nè ñwè ènə gùu ye. Kàmok yònsə nəmòk kə masinjà Nwi-é', a tsə' yi yumok lañ zinə.>> Ngàa yə'rə bwiñ lək sè wo à cèp yè'sə à ye yàwo ma bəp nè bùu Faràsi wèñ.

¹⁰ Nkùəm nə à kə curə ve'e wuk. Nkum sojà nə wəp duk də aco yà' ñwe' ci'lə Pol bə bo, fana yi duk fa sojàa ye wèñ də yà'a tsoñ geñ ca mvwe' sè bùu sè tə sə, nə ko lo Pol kə lok swihi mvwe' ñəñap ndap sojà wèñ nə.

¹¹ A ye nòon numbu ànə nè ndzəmè fana Tà Jisòs à kə təəñ kok ngü ni' Pol, nə duk fa nà' duk də, <<Ko ntəm. Mvəsè wù a tsə' fa bwiñ liñ am Jòrosalèm fèñ, wu nə kə tsok tsoñ fa bùu sè mvwe' lak Rumà sè' məm̀vək ànə.>>

Wo Ləp Mandzè NgòZə Pol

¹² Tsok à rɛñ, fana bùu Jus mok wèñ kə be'lə, nə swi' cù mpaan. Wo à kèñ duk də wo nə kà yumok kə cùhu wo gesə tse'nga wo zə Pol.

¹³ Wo à ye co bwiñ hum kwè sè wo à swi' cù mvwe' mò'fis sè.

¹⁴ Anə geñ, wo lo, nə kə ye ngàa fa satikà' sè ghañ bə bù ñkwàha bwiñ wèñ. Wo tsok fa yà'wèñ duk də, <<Vès kèñ ve'e nè zinə mvwe' mò'fis də vès nə kà yumok kə cùhu gèsə lok tə vès zə Pol.

¹⁵ Yusə nga'a duk də wèñ kañsurù wèñ tirə gesə fa lo ñkum sojà bùu Rumà wèñ də yi jəñ tsoñ və Pol. Tsòk basə fa yi də wèñ dzəm ngòyuk yamsə bəpsə yumok mü cùhu Pol anə. Vès nə fəhu yàvès ngòzə yi ñga yi ka fèñ ntòkə dzen.>>

¹⁶ Mo njè'e Pol mòk nè ñwəmbam à yuk bum sè wo à sè duk də wo gu sə. Yi lo, nə kə ni məm̀mvwe' ndap nè wo lok tes Pol mbwa nə, nə tsok fa nà'.

¹⁷ Pol ànə yuk ve'nə, yi to ñkwà' ñwè sojà nəmòk, nə duk nà' də, <<Jəñ müwà'ñwè nè'e, nə jə lo fa yi bohòñkum sojà. Yi tse' yusəmok sè yi nə tsok fa nà'.>>

¹⁸ Nkwà' ñwè sojà nə ànə jə lo nà' bohòñkum sojà nə. Nkwà' ñwè sojà nə duk fa ñkum sojà nə duk də, <<Ngà ndapndzəm nè liñ yee Pol nà'a duk mü yi də mü jəñ və fa wu müwà'ñwè nè'e. Yi də nà' tse' yusəmok ngòtsə' fa wu.>>

¹⁹ Nkum sojà nə ko jəñ müwà'ñwè nə bə bo, bə nà' soñ təəñ lo mok wo ba-nə-ba. Yi fek nà' də, <<Yusè wù də wu tsok fa mü sè yà?>>

²⁰ Fana yi tsok nà' də, <<Bùu Jus sè ghañ wèñ kə cù də a ye zòñ wo duk wu də wu jəñ və Pol mü kañsurù. Wo də kañsurù nè dzəm ngòyuk yamsə bum mok bə liñ Pol nə.

²¹ A gəə wù kə dzəm, bùusè bùu sè wo nə sə noon swihi ngòsòyi wo cà bwiñ hum kwè. Bùu yè'sə kèñ duk də wo nə kà yumok kə cùhu wo gesə lok tə tse'nga wo zə Pol. Wo sə tək mēgù mok yusə wu nə cep bùusè wo fəhu cu gu yàwo nga'a ve'nə.>>

²² Nkum sojà nə à duk fa müwà'ñwè nè də nà'a lo, nə duk də nà'a kə ñwè nəmòk də nà'a kə tsə' fa yi yu yè'sə lañ tsə' fa swi.

*Wo Jə LòPol**Mvwe' Lak Sisàriyà*

²³ Anə geñ ñkum sojà nə to ngàa fàak ye bwiñ ba. Yi duk fa yà'wèñ duk də, <<Wèñ lo kə jəñ sojà ñkə ba ya wenə wèñ fəhu ngòlòmvwe' nzerjòn Sisariyà. Wèñ jəñ sojàa sè ngàa nàambà'rè hum sàmba bə sè ngàa kòñ ñkə ba sè'. Wèñ fəhu də wèñ nə lo noon ntinə ndzəmè. Wèñ nə yè'e co ghà nè bwiñ sə nòon tsə nze ve'e.

²⁴ Láp fa Pol naambà'rèè mok, ya wèen jəŋ lo yi gæ' kə fa bohòGovənoFəlis.>>

²⁵ Nkum sojà nè à còm ŋwák mòk mu mvək nè'e dè,

²⁶ <<Sə còm mù nè liŋ am Kladiyòs Lisiyàs. Mù sə còm fa govənoFəlis. Tà mayumòk, mù cəpsə wu bəboŋ.

²⁷ Bùu Jus wèŋ a ko ŋgà' nè'e, nè də wo zə nà'. Ves sojàa am wèŋ lo, nè kə ko yi də wo kà yi zə, ŋga mù yuk duk də yi ŋwəè Rumà.

²⁸ Mù a dzəm ŋgòkè rì tse' yusè yi a gù ŋkuŋ yà' yaan wo, fana mù jə lo yi sə kansurù àwo.

²⁹ Mù lap ca, nè ye duk də yi ka yumok sə co wo zə yi kə wo nisə yi ndapndzəm bùu zeŋ gu. Yusè wo a duk də yi a gəu sə, a bum mok sə bə ma nè lùuk awo.

³⁰ Mù ànə yuk də bùu Jus mok wèŋ sə ləp mandzè də wo zə yi, fana mù də yi lo kə ye wu. Mù a tsə' fa bùu sə wo sə ləp yi bə nzak sə duk də wo kə cep yusè yà' sə yaan wo bohòna' sə mantombii wù.>>

³¹ Sojàa sə à gù gù sè' mvəsè ŋkum àwo duk wo sə. Wo à jə lònòoŋ Pol numbu ànə haŋ mvwe' lak səmok sə wo to fo' də Antipatri.

³² Tsok à reŋ, sojàa sə wo à sə gi yàwo sə kùhu sə fofo wə. Wo me'rə ŋgàa naambà'rèè sə ŋgòlòmali bə Pol nè wèŋ.

³³ Wo à jə lóyi mvwe' nzeŋgòŋ Sisariyà anə, nè fa ŋwák nè bohògovənoFəlis nè. Wo fa Pol mok sə' ndzə bohòyi.

³⁴ GovənoFəlis à ta ŋwák nè, nè fek Pol lak nà'. Fana Pol tsok yi də a mvwe' nzeŋgòŋ Silisiyà.

³⁵ Yi duk fa Pol nè duk dè, <<Mù nè yuk nzak yònə ghà nè ŋgàa nzak yo sə wèŋ kə dzèeŋ.>> Fana yi fa ŋəŋ duk də wo jəŋ lo Pol mvwe' nto' Herò, nè sə kək nà' kà'.

24

Yusè Wo A Tsə' Mantombii GovənoFəlis Bə Tu Pol

¹ A cà numbu tən, fana Anàniyàs ŋkum ŋgàa fa satikà' nè bə ŋkwàha bùu mok wèŋ lo mvwe' lak Sisariyà anə. Ngà sa'nzak mòk nè liŋ yee Tətaloà lòsə' bə yà'wèŋ. Wo à kə dzèŋ bohòFəlis, nè tsok yusè yà' sə yaan wo bohòPol sə.

² Ghà nè wo ànə jə və Pol, fana Tətaloèsə toso yusè də Pol a gù bəpsə sə məmrvək nè'e v'e. Yi də, <<Mbè, fifi nè vès tse' nà' səsap nè'e, a bùusə wù a kotse' ves bə ŋkərə. Bum sə kupsə mvwe' lak yè'e wùriŋ ŋgògù də lak sə boŋ.

³ Ghà nè fòlòoŋ vées dzəmgè nsàp ènə wùriŋ, nè sə kwasə wu v'e wù kà fùk.

⁴ Mù ka dzəm də mu casə wes wu mvək yòdzəm, fana yu'rə fa-a ves muncèp nè vès tse' ŋgòtsə' wu nè fùè.

⁵ Vès a yə də ŋgà' nè'e nsàp bəbəp ŋwè nəmòk v'e nè co ŋwè kà cèp. Mvwe' sə bùu Jus cu sənə nzeŋgònè'e pwe', yi kə dzèŋ fo', yi gə ya yà'wèŋ yeto ŋgòkàèm. A sə' yi nè yi ŋwè nè mantombi bə kwe' bùu Nazàrin wèŋ.

⁶ Yi a ləp mandzè də yi gə bəpsə ndap Nwi nè ghaŋ nè, fana vès ko yi. (Vès a duk də vès nè sak yi mvəsè lùuk avès sə duk.

⁷ Megu duk də ŋkum sojà Lisiyàs à vè v'e, nè kə fep fis lo nà' bohòvès anə bə ŋəŋ.

⁸ Lisiyàs nè duk fe'lə sà' duk də ŋwè nè yumok sə yaan nà' bə ŋgà' ènə pwe' àle, nà'a və kə ye wu.) A ye-a ŋga wù fek-a ŋgà' ènə, wu nè yuk yòsə' bə ntu'u yo də yusè vès sə cèp yà' bə liŋ ye yè'sə zinə.>>

⁹ Yi ànə duk v'e'nə, bùu Jus sə pwe' à dzəm mvwe' mò'fis də yusè nà' cèp sə zinə.

Pol Sə Fi'lə Ncù BohòFəlis

¹⁰ Anə geŋ GovənoFəlis nè niŋ fa Pol bə bo də nà'a cep. Pol sə cep də, <<Mù rì tse' duk də wù a sak lak yè'e luumŋgòŋ ŋkəuŋntèŋ. Mù kwa wùriŋ ŋgòkè fi'lə ncùu am kə mantombii wù.

¹¹ Ngòcèp yusè wu fe'rə-a wù ye zinə nè də, ka nùumbu hum-ncòp-ha casə mvək nè mù à kok lòmə Jòrosalèm ŋgòkè kùksə Nwi mbwa.

¹² Bùu Jus sə à ka mu ŋga mù sə fi'duk ves ŋwè nəmòk mu ndap Nwi nè ghaŋ nè ye yuk. Ka sà' də wo à yə mu ŋga mù sə yaŋsə bwiŋ ntu mu ndap piriyaà bùu Jus wèŋ sè' yeŋ. Mù a ka v'e'nə məmrvwe' nəmòk mu ntòlak anə sè' gu lok.

¹³ Yusè co wo niŋ fa wu də bum sə wo tsə' wu bə liŋ am fèeŋ sə zinə, sè' bùè.

¹⁴ Ncèp nè mu nè kà nà' bèn də, mu yùgè yàm mandzè mòk nè wo sə duk də nà'a mvwès nà'nə, nè sə kùksə Nwi tàciciivès bə zeŋ. Bum sə wo à còm yà' ndzənə ŋwák lùuk Musi bə ŋwàak ŋgàa tsòhòbum Nwi pwe', mu dzəmgè yà' də yà'a zinə.

¹⁵ Yusè mù sə naan tu bə zeŋ ma nè Nwi, mègù sè' mvəsè bùu yè'e wèŋ sə naan tu. Naan tu nè duk də, ŋwè nè yi gùgè bəboŋ bə nè yi gùgè bəp pwe' nè kə lòkok mvwe' kəp səmok.

¹⁶ Fana nà'a njo nè mù sə jihi nzòŋ ŋgògù də ntu am ye rərəŋ mantombii Nwi nè ye mantombii bwiŋ.

¹⁷ <<Yu səmook yè' də, à cà ŋkàhaŋgòŋ wùriŋ ŋga mù ka mvwe' lak Jòrosalèm kə dzeŋ yuk. Mù a lòmbwa ŋgòfa lòbù ŋgàa jìŋ wèŋ mok mbàm, nè ye ŋgòfa satikà' njàm sè'.

¹⁸ Yà'a yusè mù ànə sə gu ŋkuŋ wo kə tseŋ mu mu ndap Nwi nè ghaŋ nè sə. Anə ye ghà nè mù ànə gu wes bum sə ŋgògù yà' ya wu ye mu lisè Nwi rərəŋ. Mù à ka fo' ves bwiŋ co cù tessə sè' yeŋ.

¹⁹ A ye mègù fo' bùu Jus mok sè wo à tesè mvwe' nzenḡòḡsiyà. Anə ye-a ðak ðə wo tse' yumok sè yà' sə yaan wo bohòmà, ðə wo vè wo ḡḡòkè tsə' fa wu.

²⁰ Bùu yè'e tsok-a nsàp bup nè kanşurù a ðak ðə mù a ḡà ḡhà nè mù à sè fi'lè ncu am mbwa nə-è.

²¹ Ka casə ncèp nè mò'fis nè mù a ðak fis ðak ðə, <Wèḡ sə sak mù yè'e ðə bùusə mù a cèp ðə bwiḡ nè lòkok mvwe' kpə sə mok.> >>

²² GovanòFelis à ye ḡwə nəmòk nè yi ànə rēḡ bə nzak mandzè Jisòs làan, fana yi ðak ðə yi lok nzak nə lan. <<ḡhà nè ḡkum sojà Lisiyàs kè dzèḡ ḡkun, fana mù tsok wēḡ ḡwə nè yi ḡbù nzak bə nè yi ka ḡbù.>>

²³ Yi ðak fa ḡḡà fàk nè yi kùkḡè Pol ðə nà'a sə kùk Pol nə kù'u. Nə ðak fa nà' sè' ðə, nà'a kà Pol cùk cùk sə kotse'. ḡḡe' ye wēḡ dzəm-a ḡḡòtəsə yi bə yumok sè yi dzəm yà', fana nà' me'rə wo ntēḡ.

²⁴ Nùumbu mok ànə ca, fana Felis nə və bə ḡḡwe ye Dròsilà. ḡḡwe ye nə à ye ḡwà Jus. Yi à ðak ðə wo jəḡ və Pol. Wo ànə jəḡ və nà', fana yi sə yu'rə mvəsə Pol nə sə tsòho mvəsə ḡḡòtse' dzədzəm bohòJisòs Krest cu.

²⁵ Nà' à sə cèp mvəsə ḡḡòyè ḡwə nè bəḡḡ, ḡḡòkotse' ni' yònə ye bə nùumbu nè Nwì nè kə sak bwiḡ. Fana wə ko yi. Yi ðak fa Pol nə ðak ðə aco nà' lo ntēḡ. Yi ðak nà' ðə yi nə to fe'lə nà' sə mok ḡhà nè yi tse' mvək.

²⁶ Yi ànə sə tsərə sè' ðə kàmòk Pool nə fa yi mbàam mok àlè'. Nà'a njo nè yi à sə toho nà' ḡhà ya lòon, nə sə taan bə nà' sə.

²⁷ Anə ca lùumḡḡḡḡ ba, fana ḡwə nəmòk nè liḡ yee Posòs Fetòs kok dzə' govənòFelis nə mok yi. Felis ànə sə dzəm ðə bùu Jus wēḡ kwa bohòyi fana, yi me'rə nonşə Pol nə mù ndapndzəmè.

25

Pol Də Wo Kə Sak Nzak Ye Mvwe' Lak Rumà

¹ Anə ca gu nùumbu tze' mvəsə govənòFetòs à kə cu mvwe' nē nə, fana yi ye'e Sisàriyà, nə lo mù Jòrosalèm.

² A kə dzèḡ fo', ḡkum ḡḡàa fa satikà' bə bùu Jus sè mantombi wēḡ kə tsoho bum sè yà' sə yaan wo bohòPol. Wo lēḡ ḡkum Fetòs,

³ ðə nà'a ḡu wo bəḡḡ bə ḡḡòtum vèsə Pol Jòrosalèm. Wo à ðak ve'nə bùusə wo a kì cù ḡḡòzə nà' mandzè.

⁴ Fetòs nə ðə, <<Pol cu ḡḡà ndapndzəm mvwe' lak Sisàriyà. Mvək momjo, mù nə sə bwi lo fo'.

⁵ A ye-a ðə yi a ḡù bupşə yumok, wēḡ ðak bùu awēḡ sè mantombi ðə vesiwēḡ

lo Sisàriyà anə, ya wo kə cèp yusə yà' sə yaan wo bə ḡḡà' ànə.>>

⁶ Fetòs à cu fe'lə bə yà'wēḡ co nùumbu fwame' kè hum àlè' ḡkun nə ye'e tsoon lo yuyə sə Sisàriyà. Tsok ànə rēḡ, fana yi kə ni cum mùmuvwe' ndap nè yi sakḡè nzak mbwa nə, nə fa ḡḡḡ ðak ðə wo jəḡ nışə və Pol mbwa sè'.

⁷ Mvək nè Pol ànə kə dzen, fana bùu Jus mok wēḡ sè wo à vè Jòrosalèm lokok təḡḡ dzoon yi ḡhà. Wo ye ḡḡòcèp bum sə mok ḡkùḡḡntēḡ sè yà' ḡu wù kà fàk, ðə Pol a ḡu yà' yi. Yusə mok sè co yà' niḡ tsok ðə bum sè wo cèp sə zìnə kà sè' ye.

⁸ Pol fi'lè ncuu ye fo' sè' mvəsə. Yi ðak ðə, <<Mù ka yàm-e yumok bə lùuk bùu Jus ḡu bupşə. Mù ka yumok bə ndap Nwì nè ḡhàḡ nè' bupşə, nə kà yumok sè ḡkum bùu Rumà kà dzəm sè' ḡu.>>

⁹ Fetòs fek Pol nə ðak ðə, <<Wu nə dzəm ḡḡòkè lòJòrosalèm ya mù kə sak wə bə bum sè wo cèp ye'sə fo' à?>> Yi à fek nà' ve'nə ðə ya bùu Jus wēḡ kwa bohòyi anə.

¹⁰ Pol cèp fəsə fa nà' ðak ðə, <<Mù tə yàm ma dzə' nzak ḡkum bùu Rumà wēḡ. Mù dzəm yàm ðə wo sak nzak àn fən. Mù a ka bùu Jus wēḡ yumok sè co ntəm yaan wo ḡu. Wù bə tu yòwù riḡ yo sè' ve'nə bəḡḡni.

¹¹ A ye-a ðə mù a fēḡ lùk, nə ḡu bupşə yumok sè wo tse' ḡḡòzə mù, fana mù sə kà ye'sə mandzè ðə mù caḡ ya wo kà mù zə ləp. A ye-a ðə zìnə ka sənə bum sè wo sə cèp bə liḡ am ye'sə yēḡ, fana mandzè nè co ḡwè jəḡ mù, nə fa wo ye bəè. Mù dzəm ðə nzak àm nə lo mantombi bohòḡkum bùu Rumà wēḡ.>>

¹² Anə ḡēḡ, Fetòs lam və to ntòbə bùu ye sè wo tipşəḡ yi, fana yi fohə və, nə kə ðak fa Pol nə ðak ðə, <<Wù ðə nzak yòo lo mantombi bohòḡkum bùu Rumà wēḡ. Mù dzəm fa wu sè' lan. Wu nə lo bohòyi anə.>>

FestòJə Və Nzak Pol Bohòḡkum Agripà

¹³ Ntēḡ mòk à cà, fana ḡkum Agripà bə njè' ye nè liḡ yee Benis à lòḡḡòkè cèpsə govənòFetòs. Wo à kə cèpsə nà' mvwe' lak Sisàriyà.

¹⁴ Wo à cu fo' mənə nùumbu sə mok. Fetòs tsoho fa ḡkum Agripà nə nzak nè Pol nə. Yi tsoho fa nà' ðak ðə, <<ḡwə nəmòok fēḡḡ nè govənòFelis à nışə nonşə lònà' ndapndzəm.

¹⁵ Mù ànə lo Jòrosalèm, fana ḡḡàa fa satikà' sè ḡhàḡ bə bù ḡkwàha bùu Jus wēḡ tsoho fa mù bum sè wo ðə yi à ḡù bupşə. Wo ðak mù ðə mù ðak ðə nà' ḡbù nzak lan.

¹⁶ Mù tsok fa wo ðə, bùu Rumà wēḡ yəḡè yàwo ðə ḡḡa wo jə və-a ḡwè bə nzak, fana yi sak tşəḡ bə ḡwə nè nà' jə və yi nə

si bə si ŋkuŋ. Ya yi cep fis yusè sè vèè yi ye sè'. Mù tsok wo də ka mandzə bùu Rumà wèŋ ŋgòduk də ŋwèè bəp ŋga wo ka yè'sə ntògù yəŋ.

¹⁷ Wo ànə və fənə mù gù yàm sè' nənək. Busè tsok à reŋ ntɛŋ, mù kə cum mvwe' dzə' nè mù sakgè nzak mbwa, nè də wo jəŋ nisə və yi.

¹⁸ Bùu sè wo à jə vè yi sè wèŋ lokok təŋj mutsə wùrr, nè sə ye ŋgòcèep. Mù sè duk yàm də wo nè tsok nsəp yumòk nè yi a gù bəpsə nè nà' gù wùriŋ. Fana wo kà nsəp yumòk nè yi a gù bəpsə sè' tsè'.

¹⁹ Bwe bum sè wo à cèp sè à ye ke'cà bwe mfi' mok bə mandzə nè wo yùgè Nwi awo wəwawà. Wo sè cep nè sə to liŋ ŋwè nəmòk də Jisòs nè yi à kpù lolaŋ. Pol sè duk ye də nà' cu fe'lə ŋwəm səmok.

²⁰ Bum yè'sə jipsə tes mù, mù kà reŋj lok. Fana mù fek Pol nè də yi dzəm də yi lo Jòrosalèm ya wo kə sak bum yè'sə fo' àlɛ?

²¹ Pol duk ye də yi dzəm də nzak ye nè lo mantombi. Yi də ŋkum bùu Rumà nè kə sak tiŋ nzak ye nè nà'. Fana mù də wo sè kək yi co ŋgà ndapndzəm tɛ mù kə tum sə fa lo yi bohòŋkum bùu Rumà nè.>>

²² Ŋkum Agripà nè duk fa Fetòs də, yi dzəm ŋgòkè yuk yusè ŋwè ànə sə cèp sè bə ntu'u ye sè'. Fetòs də, <<Wu nè yuk yi zòŋ.>>

²³ Tsok ànə reŋ ŋkum Agripà bə Benis və kə ni kok bə fòv'e' wùriŋ. Wo à vè bə ŋkum sojà, nè ye bə bùu sè ghan sè wo fis tu mvwe' ntum lak ànə wèŋ. Fetòs də wo jəŋ nisə kok və Pol mù nda'a.

²⁴ Fetòs cep də, <<Ŋkum Agripà nè ye ndaanjwè pwe' nè yi cu fɛɛŋ, vesiwèeŋ yu'rə. Nwè nè wèŋ sə yə yi nè'e' bùu Jus pwe' wa duk ye, bùu Jus sè fɛɛŋ bə sè wo cu Jòrosalèm sè'. Wo pwe' sə warə vèè də nè'e' ka ŋwè nè co wo me'rə yi cum ŋwəm yəŋ.

²⁵ Mù kək ja'a sə tsətsə'rè anə, nè kà yusəmok sè yi gù sè co wo zə yi bùu zəŋ yə. Yi a duk də nzak ye lo mantombi bohòŋkum bùu Rumà. Mù də yi geŋ sè' ntɛŋ.

²⁶ Bohòmà yàm, mù ka yusəmok vè'e' pap co mù com fa gesə lo ŋkum bùu Rumà bə liŋ ŋwè nè'e' tse'. Nà'a njo nè mù jə vè yi mantombii wèŋ nè ye le mantombii ŋkum Agripà də yi cep bə cùu ye. Ya wèŋ kək ja'a wes nzak nè, kàmòk mù tse' yumok sè mù com.

²⁷ Busè anə sə yəŋj co mù ləm ŋgòtumsə ləŋgà ndapndzəm ŋga mù ka yusə co mù tsok də yi gù bəpsə sə jəja kwarəŋŋan riŋ na.>>

*Pol Fì'lə Ncù
Bohòŋkum Agripà*

¹ Fana Agripà duk fa Pol də nà'a cep yusè nà' tse' ŋgòcèep. Pol sə niŋ bo, nè sè fì'lə ncù də,

² <<Mbè ŋkum Agripà, a bohòmà ntinə yè'sə reŋsi ŋgòkè təŋj mantombii wù ŋgòfì'lə ncùu am bə bum sè bùu Jus wèŋ də mù gù yè'sə pwe'fo'.

³ Yè'sə zinə bə nè zinə bùusè wù ri tse' mvəsè bùu Jus wèŋ cu, nè riŋ bum sè wo kà bə zəŋ cù mò'fis yegə bəboŋni. Fana mù sə ləŋ wu də wu yu'rə fa mù yusè mù tse' ŋgòcèp sə fàè.

⁴ Bùu Jus wèŋ pwe' riŋ tse' mvəsè mù à sə cu ŋga mù cu ntòmawà'ŋwè. Mvəsè à yèto, wo riŋ tse' mvè'nè mù à kùk la'à mù, nè ye Jòrosalèm sè'.

⁵ Wo riŋ tse' mù bəboŋni, a ye-a də wo dzəm ŋgòcèp fis zinə nè na. Mù ànə ye mòk mənŋgorè bùu Faràsi wèŋ sè wo sə duk də wo nòŋsəgè ləuk avès nè ghak ndaanjwè pwe'.

⁶ Mù cu yè' bə nzak bùusè də mù sə naan tu am də Nwi nè gù yusè yi à kək fa bohòtáci avès wèŋ sə.

⁷ Gù sè' kəka' nè mò'fis ènə nè bòop bùu avès sè hum-ncòp-ba pwe' sə naan tu də wo nè kə tse'. Wo tsəregə vè'nə mvè'nè wo kùksəgè Nwi nùm bə ndzəm. Mbè, bùu Jus wèŋ sə də wo kə'ə mù yè'e' bùu tsətsə'rè ènə.

⁸ Mù fek tsoŋ na wəŋ bùu Jus nè'e' ŋkuŋ-è. Yà'a bohòwèŋ gəgəŋ bùu yà, ŋgòdzəm də aco Nwi lokoksə to ŋwè mvwe' kpù è?

⁹ Mù bə tu am à sə tsəregə də mù gù bəpsə liŋ Jisòs nè mvwe' lak Nazàrè ènə bə nsəp mandzə nè co mù ri ŋgògù to pwe'.

¹⁰ Yà'a yusè mù à gù mvwe' lak Jòrosalèm. Mù à lòbohòŋkum ŋgàa fa satikà' wèŋ, wo com ŋwək ŋgòfa mù ŋəŋ də mù nisə bùu Nwi wèŋ ndapndzəm wùriŋ. Wo à sə zə mok wèŋ, mù yàm sè', mù sə dzəm də a vè'nə bəboŋ.

¹¹ A kè' ŋkəuŋntɛŋ sè mù à gù wo ŋgə' mùmuvwe' ndap piriyaà bùu Jus wèŋ. Mù lap mandzə nè co mù gù wo ya wo duk də wo kà Jisòs mok dzəm fe'lə. Mù à sə jamsəgè wo vè'e' nsəp nè mù ye'e' nè lo mvwe' lak sè zok ŋgòyən sə wo ŋgə' fo'.

*Pol Sə Tsòho Mvəsè
Yi A Bùuŋ Ngà Yù LòJisòs*

¹² <<Nà'a sè' njo nè mù à ye'e' lo mvwe' lak Dàmaskù bə ŋwək nè də mù tse' ŋəŋj sè ànə fa mù yà' ŋgàa fa satikà'a' sè ghan wèŋ.

¹³ Mbè, mù ànə kə dzeŋ mandzə ŋga nùum marəŋ sak sak, mù ye nsəp mareŋ mòk nè nà' à tsə mabu, nà' reŋj dzooŋ mù. Nà' reŋj vè'e' nè casə nùm, nè reŋj dzooŋ bùu sè vesi wèŋ à sə giì sè sè'.

¹⁴ Vès pwe'fo' coho gbù sè nze. Fana mù yúk nga ngi ñwè nèmòk sè to dè, <Sol, Sol, wù sè fa ma ngò' bùu yà? Wù sè yanse mègù yà'sè ni' yòco mbòñ nè yi sè t'e'lè tã nè wo tsòñ yi fo'.> Ngì ñwè ènè à sè cèp bè ncèep lak bùu ñwèñ.

¹⁵ Mù fek dè, <A wùu ndà, Tà?> Yi dè, <A mùu Jisòs. Wù sè yeñsè ngò' yà'sè mù.>

¹⁶ Yi ðuk fe'lè sè' dè, <Lòkok tæñ mutsè. Mù yæñ bohòwù ngòjè wu co ngà fàk àm. Wù nè tsoho fa fe'lè wo bum sè wù yè yà' bohòmù ntinè yè'e nè ye sè yà' cu mantombi sè mù nè niñ fa wu.

¹⁷ Mù nè tumsò lo wo bohòbùu Izùre nè ye sè wo bù lakmvm sè'. Mvèsè wù sè tsòho fa wo bum yè'sè, mù nè sè kùk wu ya wo kà wu bup gù.

¹⁸ Wù nè muk fa wo lis awo. Wù nè bwi fis vè wo mvwe' mandzèm, nè jèñ vè wo mvwe' mareñ, nè bwi fis wo mvwe' ñaaj Satà, nè jèñ vè wo mvwe' ñaaj sè Nwì. Ya wo fa ntum awo bohòmù, nga Nwii swifa wo bup awo, wo tse' mvwe' ncum awo mangorè bùu Nwì sè yi à cùk rënse nòñsè.>

Pol Tsè' Nsàp Fàk Ye

¹⁹ <<Fana yà'a yusè yà' ànè ye ve'nè mbè. Mù ànè geñ, mù kà cùu ñwè nè mù à yè nga yi tsè mabu ènè bèñ.

²⁰ Mù à tsòho ðuk dè bwiñ nè kupsè, nè bwi fa tson bup awo ñkwèñ, nè vè ma nè Nwì. Wo nè gu bum sè yà' sè niñ tsè' dè wo a kupsè lañ. Mù à tsòho yèto mämrvèk ènè mvwe' lak Dàmaskù bè Jòrosalèm, nè tsòho mvwe' nzenngòjùdiyà pwe'fo', bè mangorè bù lakmvm sè'.

²¹ Bùu Jus wèñ à kè ko mù ñga mù munda'à Nwì, nè lap mandzè dè wo zè mù njo ènè.

²² Haaj kè wes ntinè Nwì a tesè mù. Fana yà'a yusè mù tè fèñ ngòtsè' zinè àm bohòbwiñ pwe', ñkwà'ñwè bè mwènke' pwe' yèyèrè. Yusè mù cèep mègù sè' yusè ngàa tsòhòbum Nwì bè Musi wèñ ànè ðuk dè yà'a nè kè ye ve'nè.

²³ Ðuk dè Ñkum ngà gèm bwiñ nè Nwì à ðuk dè yi nè tum vèsè nè, nè yè tsè ngò', fana yi ye ñwè nè yi nè lokok to mvwe' kpù mantombi yi. Ya nga yi niñ tsok fa bùu Jus, nè ye bù lakmvm wèñ mareñ Nwì nè, dè aco wo tse' lùñ.>>

²⁴ Pol ànè fi'lè ncù mämrvè' ènè, fana Fetòs jwa yi. Yi ðuk dè, <<Pol, wù ña lañ! Ñkèrè ñwàk yònè wù tse' wùriñ ànè sè ñanjsè wu!>>

²⁵ Pol cep fəsə fa nà' ðuk dè, <<Mbè, mù sè kà ña. Yusè mù cèp yà'a zinè, nè ye bè ñkèrè sè'.

²⁶ Aco mù cep bohòñkum Agripà nè kà wèp, bùasè yi ri bum yè'sè ye sè'. Mù ri

tse' pak dè wù riñ bum yè'sè lañ bùasè wo ànè sè kà yà' mvwe' səswihi gù.

²⁷ Ñkum Agripà, mù ri ðuk dè wu dzəmgə dè bum sè ngàa tsòhòbum Nwì à còom zinè. Kè ka ve'nè yeñ ne?>>

²⁸ Agripà nè fek bwi Pol ðuk dè, <<Wù tsəm dè aco wù gu mù ghàr ve'nè mù buñ krətən à?>>

²⁹ Pol dè, <<Oho', a dzəm ye mvək ləm bə səsap lòn, bohòmù yàm mù sè lèñ Nwì dè wèñ pwe' sè wèñ sè yu'rə bum sè mù sè cèp ntinè yè'e, wèñ nè kə buñ ntsəm' mòk nsàp ngwè nè co mù. Mègù dè kwan yè'e kà bohòwèñ sè' kè ye.>>

³⁰ Fana ñkum nè bè govènonè, nè ye Benis bè bùu mòk sè pwe' lokok mutsè.

³¹ Wo ànè sè lo, fana wo cep ke'cà ðuk dè, <<Ñgà' ènè ka yu sëmok sè co wo zè yi kè nisè yi ndapndzèm àle' gu bupsə.>>

³² Fana Agripà ðuk fa Fetòs ðuk dè, <<Ngà' nè'e à ka-a dè yi fek dè ñzak ye nè lo mantombi bohòñkum Rumà yeñ, dè wo me'rə yi lo yuye.>>

27

Wo Gèsə Pol Sə Ngwesè NgòLòMvwe' Lak Rumà

¹ Ghà nè yà' à tæñ mè mòk dè vèsè ni ñgves, nè lo mvwe' nzenngòñ Itali, fana wo jèñ Pol bè ngàa ndapndzèm wèñ wùriñ, nè fa ndzè bohòñkum sojà mòk nè liñ yee Julòs. Yi à ye bè bop sojàa sè tse' wo ñkum nè mvwe' lak Rumà nè. ² Vès à ni yè jè ñgves mvwe' lak Andàramitùm. Ngwes ènè à sè lònngòcàha mvwe' bù'rèò sè ñgves bùu sè mvwe' nze Èsiyà wèñ kè tængè fo' pwe'. Fana vès yuñ lo nà'. Aritakòà ye sè' vesiwèñ bəbè'. Yi ñwèò Məsidoñiyà, wo to mvwe' buk lak nje nè dè Tètəlönikà.

³ Tsok à rëñ, vès kə dzen mvwe' lak Sidòn. Julòs gu Pol bèbòñ, nè me'rə nà' dè nà'a ke' ye ñge' nà' wèñ, ya nga nà'a dzəm-a yumok àle', ñge' nà' sè fa nà'.

⁴ Vès à mè'rə fa'nè, nè sè lo mantombi. Fəfə à sè ci vè ma nè vès à sè dzəm ngòlònè, fana vès ga'a yuñ lo ma nè fəfə sè kà fo' ci vè. Yè'sè ànè ye mvwe' mabuk lak mòk nè ndzèp à dzòñ nà' pwe', wo to fo' dè Sèprò.

⁵ Vès à to ndzèp nè, nè kə casè nzenngòñ Silisiyà bè Pàmfiliyà pwe' mankwèñ, nè kə dzen mvwe' lak Mirà sè yà'a mvwe' nze Lisiyà.

⁶ À kè dzèñ fa'nè, sojà nè ye ñgves mòk nga nà' sè lo mvwe' nzenngòñ Itali, fana yi gesè ves ca. Ngwes ènè à vè mvwe' lak Àlèsandiriyà.

⁷ Vès à sè gi gù mù ndzèpè anè ve'è fàè. Vès gi ve'nè mənè nùumbu ñkəñntèñ. Vès ye ñgò' ve'è manğəngəñ tè vès kə dzen

mvwe' lak Nidùs. Mandzè kà co vès lo mali mantombi ma nà'nə ye njo fəfə. Fana vès ga'a lo mok ma nè n̄gɔ lak Krit b̄aasè fəfə sà kà fo' n̄k̄uɔn c̄a. Vès à sè c̄a mvwe' lak s̄əmok sè wo togè yà' d̄ə S̄amoni.

⁸ Ngwes àvès nè s̄ə gi m̄a ndzəp̄è anə mok ndzə n̄gɔuɔn. Vès ye n̄gɔ' v̄e'e tètè kə dzen m̄amvwe' n̄əmək nè b̄əb̄on n̄gòtes n̄gwes fo'. Wu ye fo', lak L̄asiyà ye mok j̄əjo.

⁹ Mvèk à c̄a wes ves fo' tètè kə dzen mvèk nè co n̄wè kà gi n̄gwes mok m̄umsè fe'lè. N̄umbu nè b̄uɔ Jus wèen̄ ḡugè satikà' nè n̄gòtse' s̄əswifa b̄ə b̄up nà'a ànə ca lan̄. Fana Pol fa yà'wèñ n̄tip duk d̄ə,

¹⁰ <<B̄u am wèñ, mù yə d̄ə n̄gògi fe'lè f̄eɛɛ d̄ə a s̄ə l̄omantombii b̄up. Busè bum nè b̄up w̄urij̄.>>

¹¹ N̄kum soj̄a nè à dzəm ye yusè n̄kwà' n̄wè nè yi fagè n̄n̄ m̄unə n̄gwes b̄ə n̄gà tse' n̄gwes nè à ceep. Yi à ka yusè Pol à c̄ep ye dzəm.

¹² Mvwe' nè wo à kə tes n̄gwes nè fo' à ka b̄əb̄on co wo me'rə tes n̄gwes fo' mvèk mb̄uɔn yey. Fana b̄wiɔn ma nè ghan̄ a dzəm gha' d̄ə wo lo gu l̄oo. Wo d̄ə wo ni n̄gwes, nè lap mandzè n̄gòkè dz̄en̄ mvwe' lak Fonis n̄ga ye-a d̄ə aco wo lo na. Yè'sə mvwe' s̄ə n̄gwes kə t̄əñgè fo'. M̄amvwe' nè'nə, bo ma n̄kwip b̄ə ma z̄u pwe' n̄eɛn̄ n̄oj̄əja.

Fəfə Nèbup M̄a Ndzəp̄è

¹³ M̄afəfə mòk ye n̄gòvè man̄kwiip n̄conum f̄uè f̄uè, fana b̄uɔ s̄ə wèñ kwa d̄ə, <<N̄h̄i, bum nè bon̄.>> Wo f̄iɔ me'rə yu nè nà'a kotse'gè n̄gwes nè, nè s̄ə gi m̄a ndzəp̄è anə ndzə n̄gɔuɔn mvwe' lak Krit anə.

¹⁴ Ghàr m̄amvèk nè'e fəfə nè b̄up və ma mvwe' lak Krit anə. Fəfə nè à s̄ə vè mègù m̄utsətsə'rè b̄ə man̄kwip nè ye ma n̄tonum.

¹⁵ Fəfə nè kə b̄wi' n̄gwes nè. Mandzè nè co vès gu n̄gwes nè s̄ə lo ma nè fəfə nè s̄ə vè s̄ə kà ye lok, fana vès me'rə, nè s̄ə k̄uk mok b̄ə lis. Fəfə nè s̄ə b̄ək lo nà' mok ma nè yi dzəm.

¹⁶ Yà'a f̄ihi tsə n̄ga ves tsə l̄òbo ma z̄uɔ ma n̄tonum. Yè'sə ànə ye s̄ə' mvwe' m̄ulak mòk s̄ə m̄a ndzəp̄è anə wo to fo' d̄ə K̄awudà. Yà'a mvwe' s̄ə vès à swi' b̄on̄sə m̄un̄gwes nè wo tsòñgè nà' man̄kwèɛn̄ nè ghan̄ nè fo'. Vès gu yè'sə s̄ə' b̄ə n̄gɔ' w̄urij̄.

¹⁷ Wo soɔn̄ nisè m̄un̄gwes nè m̄unə nè ghan̄ nè, ya nà'a kà b̄up. Wo k̄iɔ dz̄on̄ nè ghan̄ nè b̄ə k̄u. W̄uə à s̄ə ko wo d̄ə aco wo nè kə ni n̄gwansaa s̄ə mvwe' n̄gɔ ndzəp̄è nè mvwe' n̄zen̄gòn̄ Libiyà, fana wo f̄əsə tsoɔn̄ c̄əək s̄ə ma m̄a tuh̄u n̄gwes pwe'fo'

s̄ə nze. A c̄əək s̄ə yà'a ḡugè nà' s̄ə gi. Fəfə nè s̄ə b̄ək lo n̄gwes nè mok yi.

¹⁸ Fəfə nè b̄up nè s̄ə b̄wi'lə maligè n̄gwes nè v̄e'nə. Tsok ànə r̄eɛɛ, fana wo ye n̄gòfis m̄a'rə gèsè l̄òbum s̄ə m̄a n̄gwesè s̄ə s̄ə ndzəp̄è.

¹⁹ Tsə' mòk ànə r̄eɛɛ s̄əmok, wo fis ma'rə lo bum s̄ə wo ḡugè n̄gwes nè b̄ə z̄eɛɛ ma mòk m̄a ndzəp̄è b̄ə bo awo.

²⁰ Vès kà n̄um kə n̄k̄əɔn̄ nè mò'fis b̄ə lis yə yuk m̄unə n̄umbu n̄k̄uɔn̄t̄eɛɛ. Fəfə nè s̄ə lo gu mantombi b̄ə n̄n̄. Ànə ye v̄e'nə, vès duk mok d̄ə k̄p̄u vè lan̄.

²¹ Ghà nè b̄wiɔn̄ à cu n̄jè m̄unə n̄umbu s̄əmok, fana Pol lokok, nè duk d̄ə, <<B̄u am, ànə ye co wèñ yuk duk àm, ves̄uwèñ cum mali mvwe' lak Krit anə. A nè cum-a v̄e'nə, d̄ə bum s̄ə yà' s̄ə b̄up mok bisè yè'e kà v̄e'nə ye.

²² M̄u l̄eɛɛ wèñ nè n̄ga'a nè'e d̄ə wèen̄ kà s̄ə wəp! N̄wè nè mò'fis nè kà mvwe' yè'e k̄p̄u. N̄gwes nè'e nè bisè megu yi.

²³ Busè a ye n̄oɔn̄ n̄kwis nè n̄ga'atsok, masin̄j̄a Nwi a vè bohòm̄. Yi a ye masin̄j̄a Nwi àm nè m̄a k̄uksəgè yi, nè m̄a n̄wè ye.

²⁴ Yi tsok m̄a duk d̄ə, <Pol, kà d̄ə wu wəp duk. Wu nè kə t̄əñ tsoɔn̄ mantombi n̄kum b̄uɔ Rumà wèñ anə. Nwi ḡu yu b̄əb̄on, b̄aasè b̄uɔ s̄ə wèñ wèen̄ yè'e, nè mò'fis nè kà k̄p̄u.>

²⁵ Ye d̄ə b̄uɔ am, wèen̄ ko n̄tum. Busè m̄a naan̄ tu am bohòNwi d̄ə bum pwe' nè ye megu mvəsè yi a tsə' m̄a s̄ə.

²⁶ Ves̄uwèen̄ nè kə tesə li mvwe' m̄ulak mòk m̄a ndzəp̄è f̄eɛɛn̄ anə, megu d̄ə n̄gwes nè, nè voho m̄a ndzəp̄è n̄ga nà' taha.>>

²⁷ Nà'nə ànə ye ndzəm nè hum-ncòp-kwè n̄ga fəfə nèbup s̄ə b̄wi' k̄e' ves m̄amvwe' ndzəp̄è Mèditèrin̄iyà. Anə dzen̄ co tsətsə'rè tsok, fana b̄uɔ s̄ə wo f̄akgè s̄ənə n̄gwes nè wèñ tsə'rə d̄ə k̄amòk vès k̄əp̄ l̄on̄gɔ ndzəp̄ lan̄.

²⁸ Wo mak gesə tsoɔn̄ k̄u mòk nè ma tu nè r̄ərwi' s̄ə ndzəp̄è anə. Wo ye duk d̄ə ndzəp̄ nè ca c̄əco kw̄iɔn̄ hum ba. Wo à l̄ofe'lə ghàr, wo mak gesə lo nà' ca s̄əmok. Nà' n̄iɔ d̄ə ndzəp̄ nè ca kw̄iɔn̄ hum-ncòp-t̄aj̄.

²⁹ W̄uə ko wo d̄ə aco n̄gwes nè kə taha m̄amvwe' lis. Wo f̄iɔ me'rə tsoɔn̄ yun̄k̄uu s̄ə yà'a tesgè n̄gwes nè mvwe' mò'fis kwè. Yà' ànə ye ma man̄kwèɛn̄ n̄gwes nè. Wo l̄eɛɛ Nwi d̄ə tsok r̄eɛɛ.

³⁰ B̄uɔ s̄ə wo à s̄ə b̄wi' n̄gwes nè wèñ lap mandzè d̄ə wo can̄ tesə s̄ənə n̄gwes nè. Wo fis gesə m̄un̄gwes nè jo nè m̄a ndzəp̄è, nè s̄ə lim n̄kup d̄ə wo s̄ə fis yun̄k̄u mòk kə tu n̄gwes nè, nè nà'a kotse'gè n̄gwes nè.

³¹ Fana Pol tsok fa n̄kwà' n̄wè soj̄a nè b̄ə soj̄aa s̄ə d̄ə, <<B̄u yè'e kà-a m̄a n̄gwesè f̄eɛɛn̄ cu, wèñ kà l̄u.>>

³² Fana sojàa sè wèŋ sɔə tɪŋ mak kùu sè yà'a kotse'gò ñgwes nè jo nè, nà' ki lo.

³³ Tsok ànə sə kɔəp ñgòrɛŋ, fana Pol lɛŋ wo pwe' də yà'a zɔ gesə yumok sə vèə. <<Kə dzeŋ ntɪnə nùumbu hum-ncòp-kwè ñga mənə nùumbu yè'sə lòon, wèŋ gurə cu, nè kà yumok mɔ cùhù gèsə lok.

³⁴ Mù sə lɛŋ wɛŋ wùrɪŋ də wèŋ zɔ yumok. Wèŋ tse' ñgòzɔ yusəmok ya wèŋ kà kpɔ. Nùəmtu ñwə nè mò'fis nè kà bisə.>>

³⁵ Pol ànə cep wes ve'nə, fana yi jəŋ beŋ mok, nè kwasə Nwɪ mantombii yà'wèŋ. Yi à kwasə wes Nwɪ bə zeŋ, fana yi yeto ñgòbək zɔ yà'.

³⁶ Fana wo ko ntəm. Ndàaŋwè pwe' à zɔ yumok sè'.

³⁷ Vès à ye sənə ñgwes nè tu avès lòon bwiŋ ñkù ba bə bwiŋ hum sàmba-ncòp-ntùŋfu.

³⁸ Ndàaŋwè pwe' ànə zɔ ze', fana wo fis mak nzaŋ sè yà' ànə ye sə ñgwesə anə sə ndzəpə. Wo à fis màk yà' ve'nə də ya ñgwes nè ye fəfup.

Ngwes Nə Bwi'i Gbùu

³⁹ Tsok ànə rɛŋ, bùu sə wèŋ ye ñgù ndzəp, nè kà mvwe' sə rɪ. Wo à yə mvwe' səmok sè nze gorə co yi kə ci' tse' ndzəp nè mətətə'sə'rè ve'e. Wo à yə mok ñgwansa ñgù ndzəp anə, à ye fo' ji ñkəŋkè'. Wo duk də ñga mandzə ye-a yo, wo jəŋ lo ñgwes nè mɔmfɛŋ mvwe' yà'sə.

⁴⁰ Fana wo sɔə ci' mak gesə lo yusə yà'a gùgə ñgwes nè ñgòtəŋ sə sə ndzəpə. Wo firə fis kùu sè yà' à sə ki tse'gə yu nè wo bwi' bùsagə ñgwes nè bə zeŋ sə sè' mɔk nà'nə. Wo gu fis gesə lo cəək sè fəfə kə tahagə mbwa, nè sə bwi' lo ñgwes nè sə mɔtsə. Sè wo à fis kok sə à ye sə m kù ntombi. Wo fis yà' ve'nə də ya fəfə bək lo ñgwes nè mantombi ndzə ñgù ndzəp anə.

⁴¹ Ngwes nè kə ta mvwe' sə ñgwansaa ju təəŋgə sə ntòndzəp anə, nè təəŋ mam fo', nè kà mok tsòhòlok. Nà' a mam ve'nə, fana fəfə sə bək və ndzəp nè sə ləp sa'rə ma mbwèŋ nè bə zeŋ zok, zok.

⁴² Sojàa sə wèŋ də wo nè zə ñgàa ndapndzəm sə pwe'. Ya kà də mòok yok ndzəp, nè kə tesə caŋ duk.

⁴³ Ñkwà' ñwə sojà nè à dzəm ye də Pool kà kpɔ, fana yi duk fa sojàa mok sə də yà'a kà ñwə nəmòk zə. Yi duk bwi' mok də bùu sè yà' rɪ ñgòyok ndzəp pwe' li tesə lo to sə ndzəpə anə, nè yok tesə lo.

⁴⁴ Bwees bùu sə wo à bwehe cu pwe' ànə ye ñgòkohotse' bèsə tɔ kè titiŋ ñgwes nè, nè sə yok yuŋ lo mok sə sè'. Yà'a mvəsə vès pwe' à tesə lòmankà'á. Ñwə nè mò'fis kà kpɔ sə.

28

Yusə Yà' A Ye Mvwe' Lak Maltà

¹ Vès ànə tesə wes lo mɔmfɛŋ pwe'fo' bəbɔŋ, fana vès yuk də liŋ lak yà'sə fo' də Maltà.

² Bùu lak sè fo' sə à ko ves ñge' wùrɪŋ. Wo à fim bəŋsə fa ves mis, nè sə duk fa ves duk də, <<Və bəbɔŋ, və bəbɔŋ.>> Anə ye yè'sə ñga mbəŋ yeto ñgòli, fana mbəp sə ko ves sè'.

³ Pol te' ka' ntson, nè teŋ gesə lo mɔ vòho anə. Anə curə fana no mok tesə nja nè lum kə'ə Pol ndzə bohò.

⁴ Ngàa lak sè fo' sə ànə ye mvəsə no nè kùə Pol ndzə bohò, fana wo dɔhu mɔtsə'sə'rə wo anə də, <<Ñwə nè'e gù tse' gù ñgà zə bwiŋ. Yi swirə və-a sə ndzəpə sə laŋ, Nwii nè kà yi mè'rə.>>

⁵ Pol kə'sə mak gesə no nè mɔ vòho. No nè à ka yi yumok gu lok.

⁶ Wo à sə kək yàwo də bo nè kok Pol, kə də nà'a nè gbɔ kpɔ tson fo' àlɛ. Wo ànə geŋ də wo kək tətə mɔk sap, yumok sè zok kà yi sè' gù, fana wo cep mok yusə zok. Wo à duk də, <<Yi nwi nəmòk.>>

⁷ Mvwe' nze ñkwà' ñwə lak nè fo' à ka fa'nə mvwe' səsap mok yeŋ fe'lə. Yi à jə ves bəbɔŋni, fana vès cum venəwèŋ nùumbu te'. Liŋ ñwə ènə à ye də Pùpliyus.

⁸ Tɛ'ɛ Pùpliyus nè à sə nòŋ mɔ kèhè ñga yiyaŋ sə ya yi, yi à sə ni ndəəm sè'. Pol ni lo mvwe' mbwè ndap ye nə, nè kə beŋ naaŋ fa nà' bo, nè gu piriya, fana yiya ñgà' nè me.

⁹ Yè'sə ànə ye ve'nə, fana bù ñgàa yiyaŋ sə mvwe' lak yà'sə pwe' à vèə, fana Pol guŋsə wo.

¹⁰ Wo à fa ves bum ve'e wùrɪŋ. Vès à cu ñgòlòbə ñgwes, fana wo fa ves bum pwe' sè vès nè sə dzəm yà' ñga vès sə lò-a na.

Gi Nè NgòLò Mvwe' Lak Rumà

¹¹ A cə ñwə te', vès ni jəŋ ñgwes nè nà' à və mvwe' lak Aləsandiriya. Wo à fùhu tes nwi mok sè wo bwe fəs mɔ tu ñgwes nè. Ñgwes ènə ànə cum mvwe' lak yà'sə bə ñwə mbəŋ yà'a, ñwə sè fəfə cəgə ñkəŋ yà'a.

¹² Vès à kə dzèŋ mvwe' ntəm lak Sirakù, nè cum fo' nùumbu te'.

¹³ Vès à yè'e fa'nə, fana vès lo sè' bə ñgwes nè, nè kə dzeŋ mvwe' lak Rijòm. Tsok à rɛŋ, fəfə mòk yeto ñgòvə bo maŋkwiip nconùm. Vès jəŋ nùumbu ba, nè dzeŋ mvwe' lak Pùtiyòli.

¹⁴ Vès à yə bùu mok sè wo à dzəm bohòJisòs fo'. Wo lɛŋ ves də vesiwèŋ cum nteŋ mò'fis. Yà'a mvə'nə vès à kə dzèŋ mvwe' lak Rumà.

¹⁵ Bwema sè mvwe' lak Rumà à yuk dè vès sè vèh. Wo yuj vè mandzè tètè kè dzen mvwe' nteŋ Apiyòs. Mok kè dzen yàwo Tiri Tavèn ngòkè tsèŋ ves. Pol ànè ye yà'wèŋ, fana yi kwasè Nwi, nè ko ntam.

*Yusè Yà' A Yè
Mvwe' Lak Rumà*

¹⁶ Vès ànè kè wès Rumà anè, fana wo me'rè Pol dè yi sè cum kè' bə tu ye mvwe' sè yi dzəm. Megu dè wo à nòŋsə sojà mòk dè nà'a sè kək dè yi kà ca bisè.

¹⁷ Nùumbu t'è' à càa, fana Pol to benè bùu Jus sè wo mantombi bohòbùu awo sè wo cu mvwe' lak yà'sə, dè bə yà'wèŋ cum kwe'. Wo ànè baar vè me, fana yi sè tsoho fa yà'wèŋ duk dè, <<Bwema am wèŋ, mù a ka bùu lak avès yumook awo gù bəpsə fa. Bum lak avès sè tàcici avès à fa vesuwèŋ pwe', mù a ka nè mò'fis sè fèŋ. Wo à būsə mù ngà ndapndzəm mvwe' lak Jòrosalèm, nè jəŋ mù fa bùu Rumà nga mù ka yumok bəpsə.

¹⁸ Bùu Rumà à fek mù bum mok, nè dzəm dè wo me'rè mù, bùusè wo a ka yusəmok sè mù a gù bəpsə sè co wo zə mù bùu zèŋ ye.

¹⁹ Bùu Jus wèŋ kà dzəm dè wo me'rè mù dzəm. Anè ye ve'nə, fana mù yam bəè, nè duk dè nzak àm nè lo mantombi bohòŋkum bùu Rumà. Bohòmù yàm, mù ka yusəmok sè bəp ngòcèp bə lɪŋ bə am tse'.

²⁰ Yà'a yusè mù dè mù to wèŋ, nè tsok fa wèŋ bum yè'sə. Bə nè zinə, kwaŋ sè mù nisə tse' yè'e mègù bùu njo ŋwə nè bùu Izùre pwe' tse' naaŋ tu bohòyi nà'a.>>

²¹ Yi ànè duk wès ve'nə, fana wo cèp bwi yàwo duk dè, <<Vès a ka ŋwàk mòk nè nà' vè bohòvès mvwe' nzeŋgòŋ Jùdiyà bə lɪŋ yo tse'. Moma avès mòk mò'fis nè dè yi a vè ŋgwàaŋ bə ntirè mòk è', kè nè dè ngòcèp yusəmok bəp bə lɪŋ yoo sè' bəè.

²² Vèes nè dzəm ngòyuk yusè wù sè tsəm sè ntuè wù sè'. Vès duk ve'nə bùusè bwiŋ ma nè fòpwe' cèpgə bəp bə bòp bù nè wu wenə wèŋ ànè.>>

²³ Anè geŋ bə Pol wèŋ fəhu noŋsə nùumbu mòk dè wo nè kə kərə sè' ŋkuŋ.

Nùumbu ànè à kè dzèŋ, bùu sè wèŋ vè mok ŋkəŋntèŋ ngòkè yuk yusè Pol sè cèp. A yè jə nè zəzòŋ yi cèp tè nùm kə ca co piip ndzəm seŋ nga yi sè cèp mali fo'. Yi à tsòho fa wo mvè'nə gaŋ ŋkum Nwi cu, nè sè rɛɛŋsə fa yà'wèŋ. Yi lap mandzè nè ngògù wo dè ya wo dzəm dè yusè yi sè cèp dè jisòos ngà gəm bwiŋ nè wo sè tək nè sè zinə. Yi à sè lap mandzè ènə nga yi à sè cèp bə bum sè yà'a ndzenə ŋwàak lùuk Musi bə sè ngàa tsòhòbum Nwi wèŋ.

²⁴ Bòp bù ma mòk à dzəm yusè yi à cèp sè, mòk kà dzəm.

²⁵ Wo à g'à sam fo' cù zəzok nga Pol à cèp fa wo ncèp mòk. Ncèp nè yi à cèp nè à ye duk dè, <<Ye na mvèsə Yòŋsə nè Rəreŋ nè à gù Izayà ngà tsòhòbum Nwi ngòcèp yusè yà'a zinə bohòtàcicii awèŋ ne.

²⁶ Yi cèp duk dè, <Dù, nè kə cèp bohòbùu yè'e wèŋ dè, Wèŋ nè yu'rə nè yu'rə kè' ba wèŋ kà rɛɛŋ. Wèŋ nè kək, nè kək fe'lə səmok, nè kà ya.

²⁷ A ve'nə bùusè ntuəm bùu yè'e gu wùriŋ. Wo à loho ntu', bə lis awo laŋ.

Ka-a ve'nə ye dè lis awo nè ye, fana ntu'u awo yuk, fana ŋkərə awo rɛɛŋ sè'. Ye dè wo bùuŋ vè bohòmùu Nwi nè mù sè cèp ènə,

mù luŋsə wo.>>

²⁸ Pol à mèsə ncèp ye, nè duk dè, <<Ye dè ncèp nè Nwi a tsè' bə mvèsə yi nè luŋsə bwiŋ bə zèŋ nè, wèŋ riŋ dè nà'a lòmok bohòbù' lakmum. Wo nè yu'rə nà' bəbòŋ.>> [

²⁹ Yi ànè cèp wès ve'nə, fana bùu Jus wèŋ sè sam, nè lo yu awo, nè sè kəəm jwa lo bə yusè Pol cèp sə.]

³⁰ Pol à cu mam məm mvwe' ànə lùumngòŋ ba. Yi à sè cu mvwe' sè yi à lək fo' bə mbàam ye. Yi à sè ywihì bə ndàaŋwè pwe' nè nà' vè ngòkè kè' yə yi.

³¹ Yi à sè tsòho fa bwiŋ mvèsə gaŋ ŋkum Nwi cu. Yi sè yə'rə fa bwiŋ bə lɪŋ Tà Jisòs Krɛst. Yi à sè cèp, nè kà wəp, ŋwə nəmòk kà yi dè yi kà cèp sè' duk.

Nwàk nè Pol à Còm Fa Bùu sè Mvwe' Lak RUMÀ

Nwàk nè Pol à còm fa bùu sè mvwe' lak Rumà ènə, nà' sə tsə' rɛɲsə fa bwiŋ mʉmvə'nə aco ɲwè ye kəkurə mʉ lisə Nwi. Tu ncɛp nè ndzə mvwe' ɲwà' ènə sə cɛp mʉmvə'nə Ntirə Nə Bəboŋ nəə gùgə bwiŋ wo ye kəkurə mʉ lisə Nwi. Nwée yəhəgə mʉlisə Nwi kəkurə anə bùusə yi tse' dzədzəm bohòNwi (ye 1:17).

Bùu Izùre wèŋ à sə nòŋsə lùuk Musi nə sə tsəm də wo kəkurə mʉ lisə Nwi bùu zɛŋ. Nwi à gù yà' ɲga'a mok də aco ɲwè ye kəkurə mʉ lisə yi ɲga ɲgəŋgəŋ dzəm bohòJisòs Krest. Nè'e ntirə nè bəboŋ nè Pol à sə tsòho fa bwiŋ nə. Yi à sə tsə' fa wo də a ye ɲga wo mok kəkurə mʉ lisə Nwi anə fana wo cum mok nsàp ncu nè fi, nè wo cu nà' mok bə ɲaŋ Ƴòŋsə nè Rəreŋ nə (ye mbùp 1-8).

Pol sə tsə' fa bwiŋ sə' də bùu Izùre wèŋ à bɛŋ mandzə nè Nwi à gù nà' ɲgòlùŋsə bwiŋ bə zɛŋ, nè nà'a jisòs Krest nə. Mʉmvə'nə wo à bɛŋ ve'nə fana Nwi gù fa bwi bù lakmʉm wèŋ mandzə ɲgòtse' lùŋ nə sə' (ye mbùp 9-11).

Nwàk ènə ləsə ɲgòtsə' fa Krətèŋ wèŋ də wo cum nsàp ncu nè nà'a sə ɲiŋtsok də wo dzəm bwiŋ pwe' (ye mbùp 12-16).

1 Còm ɲwàk nè'e mʉu Pol nè mʉ ɲgà fàk jisòs Krest. Nwi à to fis mʉ ɲgòye ɲgà ntum ye, də ya mʉ tsoho fa bwiŋ Ntirə ye nè Bəboŋ nə.

2 Ntirə nè Bəboŋ ènə, a zɛŋ nè yi ànə kak fa bwiŋ nà' ɲjamòk ntɛŋ. Yi ànə kak wo nà' cùhu ɲgàa tsòhòbum Nwi wèŋ fana wo com noŋsə yà' ndzənə ɲwàk Nwi nè rəreŋ.

3 Ntirə nè Bəboŋ ènə, nà'a bə liŋ mo ye. Bə ma nè yi ànə ye ɲwè fana yi à tesə bohòŋgwi bù ɲkum Devid.

4 Bə ma nè yi à ye Nwi fana Nwi ànə lokoksə yi mvwe' kpə ɲgònitsə' fa bwiŋ də nà'a mo ye nè nà' tse' ɲàŋ ve'e wùriŋ. Ƴwè ènə Jisòs Krest, yi Tà àvès.

5 Yi à gù yi ɲkuj Nwi gù mʉ bə bòvəm ye, də mʉ ye ɲgà ntum ye. Nwi à gù ve'nə ya bùu sə sənə nzeŋgòŋ nə pwe'fo' dzəm bohòliŋ mo ye, nə sə yuk duk ye.

6 Wèŋ bùu lak Rumà, wèŋ cu yàwèŋ sə' ca bùusə yi a to wèŋ sə' ɲgòye sə' bùu Jisòs Krest.

7 Fana yà'a yusə mʉ nè còm faà nè wèŋ bùu Nwi sə mvwe' lak Rumà. Yi à dzəm wèŋ, nə to fis wèŋ ɲgòye bùu ye sə. Mʉ lɛŋ də Tè' àvès Nwi nə ye Jisòs Krest nè yi Tà àvès, nə gu wèŋ bəboŋ, nə fa wèŋ fifi.

Ncu Bùu Nwi Sə Mvwe' Lak Rumà Gù Pol ƳgòKwasə Nwi

8 Mʉ sə kwasə to mantombi ntòNwi àm bohòJisòs Krest bə liŋ awèŋ pwe'. Mʉ sə kwasə ve'nə bùusə bwiŋ sə cɛp lòkɛ'cà sənə nzeŋgòŋ nə pwe' bə nsàp dzədzəm awèŋ nè wèŋ tse' bə Ntirə nè Bəboŋ nə.

9 Mʉ fàkgə bohòNwi bə ntəm àm pwe' ɲgòtsòho fa bwiŋ Ntirə nè Bəboŋ nè nà'a bə liŋ mo ye nə. Yi ri də ghà nè mʉ lɛŋgə Yi pwe', mʉ sə teŋ wèŋ.

10 Mʉ sə lɛŋ Nwi də a ye-a ɲga yà' bòi y fana yi gu fa mʉ mandzə nè co mʉ və kə ye tsoŋ li wèŋ ɲkuj.

11 Mʉ sə dzəm ɲgòyə wèŋ ya wèŋ jəŋ bum mok sə Nwi a fa mʉ yà' bə ma nè yòŋsə nə. Wèŋ rɛŋ yà' ve'nə ya ɲga yà'a gu wèŋ ɲgògu ghaha lo mantombi sè'.

12 Yusə mʉ sə cɛp sə də, vesùwèeŋ tesə mòk bə mòk bə dzədzəm nè a tse' nə. Dzədzəm àwèeŋ nə kwɛ'sə mʉ fana dzədzəm nè ɲjàm kwɛ'sə bwi wèŋ sə'.

13 Bwema am wèŋ, mʉ dzəm də wèŋ riŋ tse' də mʉ ləpgə mandzə wùriŋ də mʉ kə ye wèŋ fana yumok sə lok mandzə nə. Mʉ dzəmgə ɲgòvəə ya mʉ gu bùu mok sə mvwe' lak awèŋ yà'sə dzəm bohòJisòs Krest sə', mvə'nə mʉ a gù lakmʉm yà'a.

14 A fàak sə yàm də mʉ nè tsoho tsoŋ fa bwiŋ pwe'fo' Ntirə nè Bəboŋ nə. A dzəm bùu sə wèŋ ye sə wo cu mvwe' lak sə yà' a muhu laŋ kə sə wo jəmŋgəŋ wèŋ pwe'. A dzəm wo ye bùu sə wo tse' ɲkərə kə sə wo ləm pwe'fo'.

15 Nà'a yà'a njo nè ntəm àm tə mègù də mʉ tsoho fa wèŋ sə mvwe' lak Rumà Ntirə nè Bəboŋ nə sə' sə.

16 Marè'tu sə kà mʉ bùu Ntirə nè Bəboŋ nə ko. Ntirə ènə a zɛŋ nè nà'a ɲaŋ Nwi sə yi fagə ndàaŋwè pwe'. Yi fagə ɲwè nè fòlòŋ nè nà' à dzəm bohòJisòs Krest lùŋ bə zɛŋ. Nà'a mantombi nè bùu Jus wèŋ, ɲkuj nè lo bohòbù lakmʉm wèŋ sə'.

17 Ntirə nè Bəboŋ ènə nitsə' fagə ves mvə'nə Nwi gùgə bwiŋ bə zɛŋ ɲgòye kəkurə mʉlisə yi. Yà' yeto ɲga ɲwè dzəm bohòNwi, nə kə lə sə' bə dzədzəm anə. Yà' mègù mvə'nə wo à còm yà' ndzənə ɲwàk Nwi sə də, <<Ƴwè nè yi yəyərə mʉlisə Nwi nè cu fo', bùusə yi tse' dzədzəm bohòNwi.>>

Bwiŋ Pwe'fo' Mantombii Nwi Ƴgàa Gù Bup

18 Nwi sə nitsə' tsə fa bwiŋ mʉbu də yi sə jò' bə bum sə bup sə bwiŋ sə gù bohòyi, nə sə gù bohòbùu mok wèŋ sə'. Nsàp nè wo sə gù ènə sə lo' zinə nə.

19 Wo ri bum sə aco ɲwè riŋ yà' bə ma nè Nwi ve'e làŋ, bùusə Nwi a ni fa wo yà' yi bə tu ye.

²⁰ Busè mvè'nè à yèto, nga Nwi à gù nzeŋgòŋ nè, bum sè yi à gù sè pwe' sè nitsè' fa bwiŋ mvè'nè nsàp Nwi nè wo ka yi ye yuk nè cu sè. Yà' nòjəja də yi tse' n̄aŋ sè yà'a nè kà mè yuk, nə ye sè' də yi mègù ye Nwi. Ye də mandzè nè co wo nè swirè ngòyè ngə'ə bùè.

²¹ Wo ri də Nwi cu yo, nə kà nà' co Nwi sè kùksè, nə kà yi sè' sè kwasè. Tsətsə'əə awo a jip laŋ fana ŋkərəə awo kà bum mok sè rɛɛŋ.

²² Wo sè gù bum awo də wo ngàa ŋkərə, nga wo sè bùuŋ ləm.

²³ Bohòwo ngòkùksə Nwi nè ghaŋ nè yi nè kà kə kpə yuk nè kà ye. Wo kə gu bum sè yà' səsə co ŋwè nè yi nè kpə, nə ye swiŋ, nə ye nàm bə no wèŋ, nə sè kùksə zəŋ.

²⁴ Anə geŋ Nwi cokfis bo ye ndzə ni'ì wo də ya wo gu bum sè bup sè ntəm awo sè dzəm də wo gu sə, fana wo gu bum marè'tu bə ni' awo.

²⁵ Wo me'rə mak yusè yà'a zinə bə liŋ Nwi, nə jəŋ bum sè yà'a mwès. Wo sè kùksə, nè sè fak bohòbum sè Nwi à gùu, nə kà Nwi nè yi à gù bum yè'sə yi nè kùksə. A yi nè aco wo kùksə yi, nə kà teŋsə yuk. Yà'a ye ve'nə.

²⁶ Ye də Nwi cokfis bo ye ndzə ni'ì wo də ya wo gu bum sè bup sè ntəm awo sè dzəm də wo gu sə. Bəba mok sə nooŋ fe'lə sè' bə bəba mok nga Nwi à ka də anə ye ve'nə duk.

²⁷ Mbəbam wèŋ ye sè' wup. Wo me'rə ngòndòŋ bə bəba wèŋ, nə sè lap mandzè ve'ɛ gəgəŋ ngòndòŋ sè' bə mbəbaam mok. Bum ye'sə a marè'tu nè wù kà fùk. Wo sə ye ngə' nè nà'a kəkərè bə nsàap bup sè wo sè gù yà'sə.

²⁸ Busè bùu ye'sə wèŋ a bèn ngòri Nwi də yi Nwi anə fana Nwi me'rə wo ya wo sə tsərə bum bə jòŋ anə ntèn; nə ye sè' də ya wo sè gu bum awo mok bə mandzè nè bə jòŋ anə.

²⁹ Vəəm awo rwiŋ mègù bə bum sè bup, nə ye bə ŋkùl'. Wo tse' ntəm nè ngòtse' bum lələ, nə sè cuk ntəm sè' wùriŋ. Wo sə waŋ bum bwiŋ, nə sə zə bwiŋ sè'. Wo sè lələ, sə borə bwiŋ, nə sə tse' ntəm sè bup bohòbwiŋ. Wo dzəm ngòcəŋsə ncəncəŋ, nə sə bup sè liŋ bwiŋ.

³⁰ Wo sə bəŋ Nwi, nə kà yumok wəp lok, sə neni', nə sə kumŋgùŋ. Wo sə gu ghaha bup sè fi ghaha, nə kà ma bə tè' yuk.

³¹ Ŋkərəə awo a jip laŋ, yusè wo duk də wo nə gu yà', wo kà sè gù. Wo kà ntəm nè bəbòŋ bohòbwiŋ tse', nə kà manziŋ sè' tse'.

³² Bùu ye'sə wèŋ ri ve'ɛ ləaŋ də ncèp nè Nwi nə sè cèp də a ye-a nga ŋwè gù-a nsàap bup yà'sə fana ngəŋgàaŋ nè kpə, fana wo kà mbeŋ kòm, wo sè gu mali yà'.

Bùu ye'sə wèŋ ye nga bùu mok wèŋ sè gù nsàap bup ye'sə fana wo sè dzəm mali də Ŋ, a ve'nə bəbòŋ.

2

Nwii Sakgə Ndàaŋwè Pwe' *Yəyərə*

¹ A ye-a nga wèŋ sè sak bwiŋ də wo ngàa gù bup fana wèŋ riŋtse' duk də wèŋ yàwèŋ sè' ca. A ye-a də wo sè ndà, nga wù sak ŋwè nəmòk ve'nə fana ye də wù gbà yònzak sè' bùusè wu gùgè nsàap bup yà'sə yòsə'.

² A ri də Nwii sakgə ndàaŋwè pwe' nè yi gù nsàp bup anə, yi yəyərə ngòsak wo ve'nə.

³ A ye-a nga wù yə də bwiŋ sè gù bup, wù sè sak wo fana wù kə gu yòsə' ve'nə, ye də wo nè swirè bohòNwi yè'sə va pip, ŋge' àm.

⁴ Wù tsəm də mvè'nè Nwi sè ko ntəm, nə sè cum gəe' yà'sə ye də yi nè kà wo yumok gù à? Wù sè jə kontəm ye nə co yusè wà ve'nə. Wu ka riŋ də yi sè gù bəbòŋ, nə sè ko ntəm ve'nə ngòfa wu mandzè də ya wu kupsə ntəm yòriŋ à?

⁵ Nə ye də a ye-a nga wù gu tu, nə kà kupsə fana ye də wù sè to naaŋ ngə' nè ghaŋ mətuhù wù. Wu nə ye ngə' nùmbu nè Nwii nè nitsə' də yi jò' laŋ, nə sak ndàaŋwè pwe' yəyərə nə.

⁶ Nùmbu anə ye, Nwii nə lak fəsə fa ndàaŋwè pwe'fo' sè' mvè'nè yi à fàak.

⁷ Bùu sè wo sè ki ntəm, nə sè gu bəbòŋ fana ye də wo sè lap də Nwii nè kùksə wo, nə fa wo lùŋ nè nà'a nè kà lè yuk, nə se wo. Nwii nè fa tsə li bùu yà'sə wèŋ lùŋ nè nà'a nè kà mè yuk.

⁸ Bùu mook yàwo sè wo sè kà zinə nə bə', wo sè lap megu bum yàwo, nə sè gu megu bum sè yà'a bup. Nwii nè kə yeŋsə wo ngə', nə kà manziŋ bohòwo tse'.

⁹ Ŋwè nè yi sè gù bup pwe' nè kə ye ngə' wù kà fùk. Nà'a mantombi nè bùu Jus wèŋ ŋkuŋ nə ye bə bù lakmvm wèŋ sè'.

¹⁰ Bohòbùu sè wo sè gù yàwo bəbòŋ fana Nwii nè sè wo, nə kùksə liŋ awo. Yi nə gu wo ngòcu ncu nè bə fifi. Nà'a mantombi bohòbùu Jus wèŋ ŋkuŋ nə lo bohòbù lakmvm wèŋ sè'.

¹¹ A ve'nə bùusè Nwii sakgə ndàaŋwè pwe'fo' nə kà mòk gəm ko fa.

¹² Bùu sè wo anə ka lùuk Nwi riŋ, nə gu bup wèŋ nè kpə bisə, nga ye-a sè də wo à ka lùuk sè riŋ yuk na. Bùu sè wo à ri yàwo lùuk sə laŋ, nə kà yà' nòŋsə fana Nwii nè kə sak wo, wo gbə nzak bùusè wo à ri lùuk sə laŋ, nə kà yà' nòŋsə.

¹³ Busè Nwii nè kà ŋwè də nà'a yəyərə malisè yi bùusè nà' anə yuk lùuk laŋ jə, yi

nè jə bùu sè wo à gù mvè'nè lùuk sè à sò tsè' sè.

¹⁴ Bù lakmvum wèj ka lùk riŋ. Wo kà-a yà' sè' riŋ ve'nə fana mvək nəmòok ye yo nè wo sə gù bum mok yà' kərə mvè'nè lùk sè dzəm sè. Wo gù ve'nə fana yà' sè niŋtsok də wo nòŋsə fa ni' awo lùk.

¹⁵ Bum sè wo sə gù sə, sə nitsè' də bum lùk sə ndzə nduəmè wo. Nkərə awo riŋ sè' də yu nè'e nè bəboŋ, nà'a ye nè bup.

¹⁶ Ye də Nwii nə sak riŋ nzak awo kəkərə numbu nè yi nè sak bwiŋ pwe' nə. Yi nè sak bwiŋ ndzə bohòjsòs Krest. Yi nə sak wo bə yusè yà' cu swihi sè ntuù wo. Yà'a yusè mù sə tsòho fa bwiŋ yà' ndzənə Ntirè nè Bəboŋ nə.

Kaco Nwè Tse' Lùj Busè Yi Ri Lùk Yen

¹⁷ Bohòma nè njàwèŋ bùu Jus sè wèj sè duk də, wèj yàwèj yəyərə bùusè wèj ri lùk Musi, nè sə kum ngùŋ bùusè wèj be'le wèj Nwi yà'a,

¹⁸ wèj ri yusè Nwi dzəm bùusè wo a yərə' fa wèj lùk sə lan fana wèj riŋ yusè yà'a bəboŋ.

¹⁹ Wèj riŋtse' pap də aco wèj niŋtsok fa bùu sè wo ka lís tse' wèj mandzè. Wèj sè duk sè' də wèj co marŋ bohòbùu sè wo cu sənə ndzəm.

²⁰ Wèj də aco wèj tsok reŋsə fa bùu sè wo ləm wèj bum, nə yərə' riŋ to bùu sè wo ka yumok riŋ wèj sè'. Yè'sə ve'nə bùusè lùk sə a gù wèj wo ŋkuŋ wèj kərə ve'nə, yà' niŋtsok fa wèj zinə nə sè'.

²¹ Ye də wèj sè wèj sə yərə' bwiŋ yà'sə, kaco wèj yərə' ni' awèj yeŋ à? Wèj tsòho fagè bwiŋ də ŋwèe kà yəyè, wèj sə yə yàwèj kè ka' e?

²² Wèj sè duk də bwiŋ kà nto ko, wèj sə ko yàwèj kè ka' e? Wèj də bwiŋ dzeen rùm, wèj sə yè jə bum mù tà'a rùm kè ka' e?

²³ Wèj sə kum ngùŋ də wèj ri lùk Musi, njo nè wèj sə gù bupsə bwiŋ lùk sə, nə sə fa liŋ Nwi marè'tu ye kə bùu yà?

²⁴ Yà' mègù mok mvè'nè wo à còm nòŋsə yà' ndzənə ŋwàk Nwi də, <<Bù lakmvum sə gù bupsə liŋ Nwi sè bùu wèj bùu Jus.>>

²⁵ Wèj bùu Jus, wèj sə naan tu bə nzak nè ŋgòkom tu mbəmbam, də nà' sə nitsè' də wèj Nwi wèj a zu rùk. A ye-a ŋga wèj sə nòŋsə lùk Musi fana kom tu nə tse' fàk bohòwèj. Yà' ye sè' də a ye-a ŋga wèj sə gù bupsə lùk sə fana kom tu nə nà' kà zəp fàk tse' lok.

²⁶ A ye-a ŋga ŋwè nè wo a ka yi tu kom fa sə nòŋsə lùk Musi sə fana Nwii nə jəŋ ŋgəŋgəŋ co ŋwè nè wo a kom fa yi tu.

²⁷ Bùu sè wo a ka tu kom, nə sə nòŋsə lùk Musi wèj sə nitsè' jəja də wèj ŋgàa jəŋ. Mù duk ve'nə bùusè wèj sè wèj ri

lùk sè wo à còm nòŋsə yà' ndzənə ŋwàk, nə kom tu sè' wèj sə, sə kà lùk sə nòŋsə.

²⁸ Yusè də, a ye-a ŋga ŋwè kom-a sè tu, kaco yà'sə bəsə yi ŋwè Jus nè zinə nə yeŋ. Yusè yà' tse' ŋgònitsè' də nè'e ŋwèə Nwi nè zinə ka yumok sè yà'a ma mənŋgùp ni'i yeŋ.

²⁹ Bùu sè wo bùu Jus sè zinə bùu sè ntum awo bohòNwi yəyərə. Yà'a fàak sè ma ndzənə yòŋsə, yà' ka nzak bə lùk tse'. Nwii nə sə kwasə riŋ nsàp ŋwè ànə yi, ka bwiŋ yeŋ.

3

Bùu Jus Wèj Dzèen Nwi, Nwi Cum Megu Ye Zinə

¹ A ye-a ve'nə, ye də bùu Jus wèj sə tse' fàk yumok sè də wo kəp ghak Nwi wo də bùusè wo bùu Jus wèj à, kom tu tse' yè'sə fàak yà?

² Yà' tse' fàk bohòwo wùriŋ. Nwi ànə fa to ncèp nè nje nə mantombi cap ndzə bohòwo.

³ A ye-a sè də bùu Jus sə mok wèj à ka ncèp nə nòŋsə fana yà'sə ka də Nwi à cèp bərə ncèp nje nə ŋgwàŋ yeŋ.

⁴ Ka ve'nə yeŋ lok, bùusè a dzəm bwiŋ pwe'fo' ye ŋgàa ci' mvwès fana Nwii nə cum mali ye ŋgà cèp zinə. Yà' mègù mvè'nè wo à còm nòŋsə yà' ndzənə ŋwàk Nwi yà'a də,

<<Wùu Nwi, yusè wù cèp yà' pwe'fo', yà' nòjəja də wu zinə.

Wo ləp-a yumok bə liŋ yo, yà' kə lə megu də wu zinə anə wù.>>

⁵ Kàmòk aco bùu mok wèj duk də, <<Bup sè vès sə gù sə, sə tesə bwiŋ ŋgòyə bòŋsə mvè'nə Nwii ye rəreŋ sə.>> Aco vesùwèj duk yè'sə ŋga'a da? Ye də aco a duk mok də a ye-a ŋga Nwi yeŋsə ves ŋgə' bùu bup avès sè vès gùu, ye də yi ka bəboŋ gù à? Mù sə tsərə yè'sə mvè'nə ŋwèe tsərəgè ve'nə.

⁶ Kaco yà'sə ye ve'nə yeŋ. Busè a ye-a də Nwi ka zinə tsok, ye də aco yi sak nzeŋgòŋ nə va pìp?

⁷ Kàmòk aco bùu mok sə duk mali sè' də, <<A ye ŋga vès sə ci' ke'cà mvwès, yà' sə tesə ŋgògù bwiŋ ya wo ye riŋ bəŋsə ghaha mvè'nə Nwii cèp mègù ye zinə sə fana wo sə yamsə liŋ Nwi sə bùu zeŋ. Yà' sə tesə-a ve'nə lan, njo nè Nwii nè yeŋsə fe'le ŋgàa ci' mvwès wèj ŋgə' co bùu sè bup ye kə bùu yà?>>

⁸ Ncèp njàwo nə də, <<Vesùwèj sə gù lo bup mantombi ntèn, ya yusè bəboŋ nə tesə nja sè.>> Bùu mok wèj ci' fagè mù mvwès də mù sə duk ve'nə. Nwii nè yeŋsə nsàp bə ànə ŋgə' nè nà'a nə kərə bə nsàp bum sè wə sə gù yà'sə.

Bwiŋ Pwe' Ngàa Gù Bup

⁹ Ye dā aco a lēsə ncèp ènə yè'sə da? Co vès bùu Jus wèŋ bōghak bù lakmvm wèŋ à? Hai', ka yèŋ lok fuk. Mù rɛŋsə yà' laŋ dā bùu Jus bə bù lakmvm mègù pwe'fo' yəyərə; mòk ka zok yèŋ bùsə wə pwe' cu sə bāa bup.

¹⁰ Yà' mègù mvə' nə wə à còm yà' ndzəne ŋwàk Nwii sə də, <<Nwè nə mò'fis nə yi kəkurə mʉlisə Nwii bùə.

¹¹ Nwè nə mò'fis nə co yi rɛɛŋ yumòok bùə. Nwè nə mò'fis nə yi sə ləp ŋgòbɛ' mandzə Nwii sə' bùə.

¹² Bwiiŋ pwe' a bwiiŋ wes fa Nwii ŋkwèŋ laŋ. Wo a bùuŋ wes løyusə wə; Nwè nə ŋgà gù bəbɔŋ mòk bùə.

¹³ Cùu awo nòto co cùu sə.

Bòrə bwiiŋ rwiiŋ mʉ cùhu wə anə dak.

Yusə yà'a tesə kə cùhu wə, yà' mègù co no ta ŋwè yi.

¹⁴ Cùu awo sə rwiiŋ mègù bə yàk bwiiŋ nə ye ncèep sə cəcək.

¹⁵ Kù awo fup bɔŋsə ŋgòlòmvwɛ' zə bwiiŋ vɛ'ɛ wùriŋ.

¹⁶ Mvwɛ' mandzə nə wə lɔpwe', wə sə bʉpsə bum, nə sə jəŋ və ŋgə' sə'.

¹⁷ Wo ka ŋgògù fifi riŋ lok.

¹⁸ Wo bà lis nə kà Nwii sə wəp lok fuk.>>

¹⁹ Vesùwèŋ ri də lùk sə Nwii à fa sə yà' kotse' bùu sə yi à fa yà' bohòwo sə. Ye də ŋwè nəmòk nə aco yi duk də yi bəbɔŋ mantombii Nwii bùə. Ndāaŋwè pwe' nə kə təəŋ mantombii Nwii, nə sak tsoŋ li bə yusə yi à gù pwe'.

²⁰ Nwè nə yi a nɔŋsə wes lùk sə co Nwii jəŋ yi də yi yəyərə bùsə yi a nɔŋsə wes lùk sə bùə. Fàak sə lùk tse', a ŋgònitsə' fa bwiiŋ də ŋwè nə wu gù-a vɛ'ɛ, ye də wù sə gù bup.

Mandzə Nə Nwii Jəgə Bwiiŋ Co Də Wo Kəkurə Mʉ Lisə Yi

²¹ Ye də nə ŋgà'a nè'e mandzə nə Nwii nə gu bwiiŋ ŋgòyəəŋ kəkurə mʉlisə yi nə a və mòk laŋ. Mandzə ànə ka yumok ŋgògù bə lùk tse' lok. Nwàk lùk Musi bə ŋgàa tsòhòbum Nwii wèŋ à sə cèp gèsə lófa' bə zəŋ sə'.

²² Mandzə nə Nwii gù ŋwè ŋgòyəəŋ kəkurə mʉlisə yi nə, a ŋgòdzəm bohòJisòs Krest. Yà'a vɛ'nə bohòndaŋwè pwe' nə yi dzəm. Nwè nəmòk ka ye zok yəŋ,

²³ bùsə bwiŋ pwe'fo' a gù bup laŋ, nə kà mvwe' bòŋ sə Nwii sə mòk kə dzəŋ.

²⁴ Wo yəəŋ mègù mòk kəkurə mʉlisə yi anə bə bòvəm nə nje nə. Yi gù fagə wə vɛ'nə wə nə wà, bohòJisòs Krest nə yi a fiŋ mè'rə wə nə.

²⁵ Nwii à jə yi, nə fa co ndzə cop ya ŋgà Nwii nə swifa ndāaŋwè nə nà' dzəm bohòyi bup ye. Nwii à gù yè'sə ŋgònifa

bwiŋ də yi gùgə bum bə mandzə nə kəkurə.

²⁶ A ye to mantombi, Nwii sə ko ntəm, nə kà bup sə bwiiŋ à sə gùu sə mʉtuhù wə naəŋ. Ye də nə ŋgà'a nè'e, yi sə nitsə' fa bwiiŋ də yi ye kəkurə bə mandzə nə yi sə kà bup mè'rə; nə ye sə' də ŋwè nə nà' dzəm bohòJisòs pwe', yi nə gu nà' ŋgòye sə' kəkurə. Yi sə kà bup mè'rə, ŋgònitsə' fa bwiiŋ də yi kəkurə.

²⁷ A ye-a də Nwii a gù bwiiŋ ŋgòyəəŋ kəkurə mʉlisə yi bə bòvəm nə nje, ye də yumok cu fe'lə sə co a kum ŋgùŋ bùu zəŋ yo à? Hai', mʉzəp mʉmòk bùə. Bùu yà? Bùsə ka də vesùwèŋ a gù yumok ŋkuŋ Nwii nə jəŋ ves də a kəkurə mʉlisə yi yəŋ; a mègù bùsə vesùwèŋ a dzəm bohòJisòs Krest.

²⁸ Vesùwèŋ yə də Nwii gù ŋwè ŋgòyəəŋ kəkurə mʉlisə yi bùu dzədzəm. Yà' ka yumok ŋgògù bə lùk Musi tse' lok fuk.

²⁹ Kə wèŋ tsəm də Nwii mègù Nwii bùu Jus wèŋ woòwo ɛ? Hai', yi Nwii bù lakmvm wèŋ sə'.

³⁰ A vɛ'nə bùsə Nwii mègù mò'fis. Yi nə jəŋ bùu Jus wèŋ sə wə komgə yəwo tu mbəmbam sə co wə yəyərə mʉlisə yi ŋgà wə dzəm bohòJisòs Krest. A bohòbù lakmvm sə wə kà yəwo tu komgə sə sə' wup. Yi nə jəŋ wə co wə mʉlisə yi yəyərə ŋgà wə dzəm sə' bohòJisòs Krest.

³¹ A ye-a də Nwii sə jə bwiiŋ co wə kəkurə mòk bùsə wə tse' dzədzəm, ye də a sə duk mòk də lùk ka fàk mòk tse' fe'lə à? Hai', ka vɛ'nə sə' yəŋ lok. Yusə də vesùwèŋ sə niŋ rɛŋsə njo nə wə ànə gu lùk sə bùu zəŋ sə.

4

*Mandzə Nə Abràham
A Ye Kəkurə Mʉlisə Nwii*

¹ Vesùwèŋ cəp ja'a na bə nzak Abràham nə yi à ye tàcici àvès bùu Jus wèŋ nà'a nè.

² Abràham nə ànə bùuŋ-a kəkurə bùu yumok sə yi à gùu, ye də yi tse' yumok co yi kumŋgùŋ bùu zəŋ yo. Mègù kə də Abràham nə à ka yumok nə co yi kumŋgùŋ bùu zəŋ mantombii Nwii tse'.

³ Nwàk Nwii sə cèp ye də yà? Nà' sə cèp də vɛ', <<Abràham à dzəm yusə Nwii à cèp, ànə gəŋ Nwii jəŋ yi co ŋwè nə yi kəkurə.>>

⁴ A ye-a ŋgà ŋwè fàk yumok, wə lak yi mbàam sə yà' a sə ye, bùsə yi gù fàk. Mbàam yà' sə ka sə də wo fa yi yà' wə yəŋ, a sə yi fàk yà' yi.

⁵ Yà' ye sə' də yi gùgə ŋgàa gù bup wèŋ yəəŋ kəkurə. A ye-a ŋgà ŋwè mòk ka ye yumok fak, nə fa megu ntəm nə nje bohòNwii, fana ye də Nwii nə jəŋ yi də yi kəkurə njo nə nà' a fa ntəm ye bohòyi.

⁶ Devid à dzëm sè' dè a zinè dè, ñwè nè Nwì jè yi dè yi kèkurè nga ñgèñgàñ ka yumok sè co Nwì jèñ yi ve'nè bùu zèñ gu fana ñwè ànè tse' rënji anè zinè.

⁷ Yusè yi à cèp sè duk dè, A rënji bohòbùu sè Nwì a swi fa wo bup awo, nè swi bisè yà'.

⁸ A rënji bohòñwè nè Tàa nè kà yi co ñwè nè bup mok jè fe'lè.

⁹ Aco a fek mali dè, tse' mègù nsàp rënji ènè bùu sè wo a kom fa wo tu kè bùu sè wo a ka yàwo kom sè' è? Vesùwèñ cèp càsè mè fa' lañ dè, Nwì ànè jèñ Abrahàm dè nà'a kèkurè bùusè nà' à dzëm yusè yi à cèep.

¹⁰ Ghà nè Nwì ànè jèñ Abrahàm dè nà'a kèkurè yà'sè, ànè ye nga wo kom fa yi nè tu lañ à? Hai', ànè ye nga wo ka yi ntòkom fa.

¹¹ Anè geñ wo kom fa yi tu sè mankwèn, yà' ye mok co ñgwè ngònitsè' dè Nwì à jè Abrahàm co nà'a kèkurè lañ bùusè nà' à dzëm yusè yi à cèep. Yà'a mwve' sè Abrahàm nè yi tè' bohòndàanwè pwe' nè nà' dzëm tse' bohòNwì nga wo ka yi tu kom fa, fana Nwì jèñ ñwè ànè dè yi kèkurè mē lisè yi.

¹² Yi sè' tè' bohòbùu sè wo a kom fa wo tu wèñ pwe'fo', nga ye-a dè wo sè yù kùu Abrahàm nè, nè sè dzëm tse' bohòNwì mvè'nè yi à dzëm to mantombi nga wo ka yi tu ntòkom fa yà'a na.

Yusè Nwì à Kàak, Anè Tse' Yà' Bùu Sè Wo Tse' Dzèdzëm

¹³ Nwì ànè kak fa Abrahàm bè ñgwì bè ye duk dè, yi nè fa nzeñgòñ nè pwe' ndzè bohòyà'wèñ. Nwì ànè kak fa yi yè'sè, à ka bùusè dè yi nè à sè nòñsè lùuk sè yeñ. Yi à kàk fa nà' bùusè Abrahàm ànè dzëm tse' yusè yi ànè cèp fana yi ye mok ñwè nè yi yèyèrè mülisè Nwì.

¹⁴ A ye-a dè bùu sè wo sè nòñsè lùuk sè wèñ nè kè tse' bum sè Nwì à kàk sè wo fana ye dè ñgòdzëm tse' bohòNwì yu wà, nè ye sè' dè yusè Nwì à kàk sè yà' ka fàk tse'.

¹⁵ Yusè aco lùk gu to sè, a ngògù Nwì yi jok. Megu dè wo à ka-a lùuk sè gu, bwèrè ñwè kà lùk sè' bupsè yuk.

¹⁶ Ye dè kèkàk ènè bohòbùu sè wo dzëm tse' bohòNwì. A ve'nè ya yà'a rëñ dè Nwì sè fa ves kèkà' ènè bè bònèm nè nje, nè ye sè' dè yi sè fa yà' bohòñgwì bù Abrahàm nè lóon. Ka dè yi fa mègù bohòbùu sè wo sè nòñsè lùk wèñ yeñ, yi sè fa bùu sè wo dzëm tse' bohòyi pwe' mvè'nè Abrahàm à dzëm. A zinè dè Abrahàm nè tè' àvès pwe'fo' yi.

¹⁷ Yà' mègù mvè'nè wo à còm nòñsè yà' ndzèñe ñwàk Nwì yà'a dè, Nwì à duk dè, <<Mù gù wu, dè wu ye tè' bohòlak ñkùuñntèñ.>> Ye dè Abrahàm tè' àvès

mantombli Nwì yi. Nwì nè Abrahàm a dzëm bohòyi ènè, yi fagè yòñsè bohòbùu sè wo à kpæ lañ yi. Yi togè bum sè yà' ka ntòye co dè yà'a ye ve'nè lañ.

¹⁸ Bum sè Nwì à kàk sè à sè yèñ co dè yà'a nè kà fàk fana Abrahàm sè dzëm mali Nwì fo', nè sè naan mali tu bohònà'. Anè geñ yi kè ye tè' bohòlak ñkùuñntèñ anè. Yà' à mègù mvè'nè wo à còm yà' ndzèñe ñwàk Nwì sè dè, <<Ñgwì bù yòo nè yam ñkùuñntèñ.>>

¹⁹ A ye yè'sè nga Abrahàm mok co luumngòñ ñkà mò'fis ve'e. Yi riñ dè yi kèp mègù ye mok kpæ, nè riñ sè' dè ñgwè ye Sàra ñwà nè yi kà mwe dzègè. Bum yà'sè lóon à ka dzèdzëm ye nè kum lok.

²⁰ Yi à sè kà mèrè, nè kà ngòtsèrè yusè Nwì à kà' dè nà'a nè gù sè sè' teñsè. Yi à sè kùksè Nwì, nè guñ ghaha bè dzèdzëm ye nè ghaha.

²¹ Yi à rì tse' ve'e pap dè Nwì nè gu tson li yusè nà' a kàk sè.

²² Nwì ànè jèñ yi dè yi kèkurè mülisè yi bùu nsàp dzèdzëm ye ènè.

²³ Yusè wo à còm dè Nwì à jè yi dè yi kèkurè yà'sè, yà' sè kà mvè'nè Nwì à gù megu bohòyi nitsè'.

²⁴ Yà' sè nitsè' fa vesùwèñ mvè'nè Nwì nè gù bohòvesùwèñ sè' ve'nè, nga ye-a dè vesùwèñ dzëm-a dè Nwì à lókoksè Tà Jisòs Krest àvès nè mwve' kpæ na.

²⁵ Jisòs nè, Nwì à tumsè yi dè ya yi kpæ bùu bup àvès, nè lokoksè yi mwve' kpæ sèmok dè ya vesùwèñ tse' mandzè nè ñgòye kèkurè.

5

Ves Nwì Wèñ Mok Ñge' Bùu Jisòs Krest

¹ Ye dè mvè'nè vesùwèñ mok kèkurè mülisè Nwì bùusè a dzëm tse' bohòyi fana ves Nwì wèñ mok ñge' bùu Tà àvès Jisòs Krest.

² Jisòs nè à gù yi ñkuñ vesùwèñ sè naan tu bohòyi, nè riñ nsàp bònèm nè Nwì tse' nà', nè a ni cu nga'a ca ènè. Fana vesùwèñ sè kwa bùusè a sè kùk lis dè a nè kè tse' ma njàvès sèñ kèkuk nè Nwì tse' nè sè'.

³ Yusèmok sè' dè, a yè-a ñgè' fana a kwa bè zèñ sè' bùusè a rì dè wu yè-a ñgè', nà' gu wu ñgòko rì ntum, nè kà teñsè.

⁴ Wu ko rì ntum ve'nè fana wù bùuñ mok ñwè nè ñwè. Wu bùuñ nsàp ñwè nà'nè ve'nè fana wù naan bwi ñga'a tu dè Nwì nè gu tson li yusè yi duk sè.

⁵ Vesùwèñ sè naan tu fana yà' kà wà kè cà, bùusè dzèdzëm nè Nwì nè riwìñ sè ntùù vès anè lañ. Yi a gù yè'sè ve'nè bè ñàan Yòñsè nè Ròrèñ nè yi a fa ves nè.

⁶ Ghà nè vesùwèŋ à cu bə jamè fana Krest və nə kə jəŋ kpu àvès, nə kpu fa ves sè vès ngàa gu bup. Yi à kə kpu tsə mègù munə mvək nè nà'a kəkurè nè.

⁷ A ri dè gu ve'ε wuriŋ bohòŋwè ngòkpu fa mòk, a dzəm ye nga ngəŋgàaŋ ŋwè nè bəboŋ na. Kàmòk aco ŋwè nəmòk dzəm ngòkpu bùu tu ŋwè nè bəboŋ mòk yo àle.

⁸ Krest à kpu ye bohòvès nga a cu ntòbùu sè bup. Yà'a mvəsè Nwi à nitsè' dzədzəm ye bohòvès sè.

⁹ Nwii jəgè ves co bùu sè kəkurè mulisè yi bùu nduəm Krest nə. Ye də yà' nòjəja dè yi nè gu li vesùwèŋ a kà mvwe' sè jəjòk nè Nwi cu sè kə tiŋ lok.

¹⁰ Ghà nè ves Nwi wèŋ ànə ye mali ntòbə bəbèŋ fana mo ye kə tes fa ves ŋkèŋ bə kpu ye. Nga'a nè vès Nwi mvəsè mok ŋgə' fana anə kə lè tsoŋ li gu də a nə tse' luj bùusè yi cu fe'lə ŋwəm.

¹¹ Ka yà'sə megu. Mook sè' də vesùwèŋ sə kwa ŋgə'a ve'ε bə yusè Nwi a gu fa ves yà' ndzə bohòTà àvès Jisòs Krest sè. A yi Jisòs nè yi a tes fa ves Nwi wèŋ ŋkèŋ nə.

Adàm à Jə Və Kpu, Krest Jə Və Ye Luj

¹² Bup à ni vè sə nzeŋgòŋ feŋ bùu ŋwè nè mò'fis fana bup nə soŋ jəŋ və kpu. Yà'a mvè'nə kpu à vè bohòndaŋwè pwe'fo' sè, bùusè bwiŋ pwe' à gu bup.

¹³ Nwi à sə jə vè lùk ye nga bup cu sə nzeŋgòŋ anə laŋ. Megu də kaco wo taŋ də nè'e bup yeŋ, nga wo ka-a lùk ntònoŋsə na.

¹⁴ Anə ye-a sè ve'nə fana ye jəŋ bə mvək nè Adàm kə dzeŋ bə mvək nè Musi munvè'nə lùk à ka ntòyeŋ nà'a, kpu à sə kogè bwiŋ. Kpu à sə ko wo ve'nə, nga ye-a sè də wo à ka nsap bup nè co Adàm, nè yi à dzèeŋ tsə ŋgi Nwi ve' nà'a gu na.

Adàm nə ye'sə ŋwè nè yi tə munə tu ŋwè nəmòk nè yi nè kə vè ntsə'mòk.

¹⁵ Megu kə də fəfa nè Nwii ye zok bə bup nè Adàm à gu nə. Busè ŋwè nè mò'fis à gu bup fana mfèŋ bwiŋ kpu. Megu də bòvəm nè Nwi tse' ŋəŋ nə ghak cəsə. Nwa a sè bwiŋ ve'ε wuriŋ, nə niŋ fa ves bòvəm nè nje nə ndzə bohòŋwè nè mò'fis, nè yi Jisòs Krest nə.

¹⁶ Fəfa nè Nwi nə jəŋ və ye yusè zok bə bup nè ŋwè à gu nə. Yusè bup ànə à gu sə, à ye də Nwii sak bwiŋ fana ya ndaŋwè pwe' gbu nzak. Yusè bòvəm à jə vè ye sə də, nà' à gu bwiŋ ngòyəŋ mulisè Nwi co bùu sè wo kəkurè, nga ye-a sè də wo à gu bup kè' ŋkəuŋtəŋ laŋ na.

¹⁷ Njo bup nè ŋwè nè mò'fis à gu fana kpu tse' nzeŋgòŋ nə pwe' bùu ŋwè nè mò'fis ànə. ŋwè nəmòk sè' nè mò'fis nà'a, yuyə sè yi à guu à yam cəsə. Bùu yusè yi à guu sə fana ndaŋwè pwe' nè yi jə bòvəm Nwi, nə ye fəfa nè ngòyè kəkurè mulisè

Nwi wèeŋ nè kə cu ncu nè co bùu sè ghan wèŋ.

¹⁸ A yà'sə də mvè'nə bup nè Adàm à gu nə à gu bwiŋ pwe' gbu nzak fana yà' ye sè' ve'nə də bəbo nè Jisòs à gu nə a fiŋ mè'rə wes bwiŋ bohònzə' ènə sè' pwe', nə fa wo luj.

¹⁹ Bwiŋ pwe' a bùuŋ wes ngàa gu bup bùu bup nè ŋwè nè mò'fis à guu fana a sè' ve'nə də bwiŋ pwe' nə kə yəəŋ mok kəkurè bùu ŋwè nè mò'fis mòk nè yi à gu ye yusè Nwi à cèp sə.

²⁰ Bə ma nè nzak lùk ye fana lùk sè à ni vè yəwo ya bwiŋ gu ghaha bup ghaha. Mvè'nə bwiŋ à sə gu ghaha lòbup mantombi fana bòvəm nè Nwi ghaha casə bwi ye sè'.

²¹ Ya nga yà'a ye də mvè'nə ŋəŋ sè bup tse' sè à sə gu bwiŋ wo kpu fana bòvəm nè Nwi tse' bwiŋ ye ŋəŋ sè' ngògù bwiŋ wo yəəŋ kəkurè, nə kə tse' luj nè nà'a nè kə mè yuk nə bohòJisòs Krest nè yi Tà àvès nə.

6

Bup Ka Wenj Sə Bàa Yi Mok Kotse'

¹ Ye də aco a duk ye'sə nga'a da? Ye də a sə gu ghaha lo mali bup mantombi ya bòvəm nè Nwi nə sə ghaha ye sè' à?

² Hai' ka ve'nə yeŋ. Aco ŋwè nè yi a kpu ma nè bohòbup laŋ sə gu mali bup à?

³ Wèŋ ka riŋ də mvè'nə vesùwèŋ à bəptesə nè bùuŋ bùu Jisòs wèŋ yà'a ye də ànə kpu be'lə yà'sə ves Jisòs wèŋ mvwe' mò'fis riŋ à?

⁴ Ye də yà' mègù co də vesùwèŋ à kpu venə wèŋ, fana wo tuuŋ be'lə ves sè' venə wèŋ ghà nè vesùwèŋ à bəptesə nə. A yà'sə mok də mvè'nə Jisòs à lòkok mvwe' kpu bə ŋəŋ Tè' ye sə fana ye də vesùwèŋ cu yà'sə mok sè' ŋwəm. Vesùwèŋ tse' yòŋsè nè fi, ya a gi mok bə mandzə nè fi sè'.

⁵ A ye-a də mvè'nə yi à kpu, à kpu be'lə venə wèŋ fana ye də vesiwèeŋ nè lòkok be'lə mvwe' kpu sè' ve'nə.

⁶ Vesùwèŋ ri də ghà nè wo ànə te'lə Jisòs Krest muntəŋ nà'a fana nsap nè vesùwèŋ ànə sə ye to mantombi nà'a à kpu bə nà' muntəŋ anə. Yà' à ye ve'nə də ya wo gu bupsə gesə ŋwè nè bup nə fo'. A ve'nə də vesùwèeŋ kə ŋkwèŋ bohòbup mok sə fək mali.

⁷ Busə a zinə də a ye nga ŋwè kpu laŋ fana bup kə ngəŋgəŋ yumok mok gu to fe'lə.

⁸ Yà' mègù mvè'nə də vesùwèŋ a kpu be'lə ves Krest fana a tse' dzədzəm sè' də a nè kə cu ŋwəm sè' venə wèŋ bəbe'.

⁹ Busè a rì dè Nwì à lòkoksè Krest nè mvwe' kpù lanj fana yi nè kà mok kpù fe'lè. Kpù ka njàn bohòyi mok tse' fe'lè.

¹⁰ Busè yi ànè kpù fana yi kpù, nè mesè bə bəp kè' mò'fis, də bəp kà yi mok mumsè fe'lè. Ncu ye nè yi cu nà' nḡa'a nè, yi sè cu mok ncu nè nà'a nè bohòNwì.

¹¹ Yà'a mègù bohòwènj sè' bə mandzè ànè ve'nə də wènj sè tsərə tu awènj co də wènj bùu sè wènj a kpù, nè ga'a mesè wènj bəp wènj lanj. Wènj tsərə mok də wènj cu mok ncu nè Nwì co bùu Jisòs Krest wènj.

¹² Mùmchè'nè yà' nè yeè nè ve'nə fana kà də wènj me'rə bəp ko nisè wènj sè bàa yi ya ni' awènj sè dzəm ngògù bəp duk. Wènj sè tsərə tse' də, ni' awènj sè nè kpù mvək momjo.

¹³ Ye də kà də wènj me'rə fa fuk ni' awènj sè mamòk co yu nè wo sè gùhə bəp bə zènj duk. Wènj gù bə ni' awènj sè lè co bùu sè wo a kpù lanj, nè lokok foho və njwəm səmok. Wènj me'rə fa ni' awènj bohòNwì ngògù mègù bə zènj yumok sè yà'a bəbən.

¹⁴ Bəp kà wènj sè bàa yi mok kotse'. A ye ve'nə bùusè lùk ka wènj yi tse', tse' wènj bəvəm Nwì nè.

Fa Ni' Awènj Co Nkwènj NgòSè Gù Bòn

¹⁵ Bum yè'sə sè tsè' yè'sə nḡa'a da? Yà' sè tsè' yè'sə mok də, bùusè lùk ka ves yi tse', də a cu mok ncu bəvəm Nwì àlè, aco a sè gù bəp mok ntèn à? Hai', ka ve'nə yènj.

¹⁶ Wènj ka riñ də a ye-a nḡa wù mè'rə fa ni' yòbohònjwè nəmòk də wu sè yuk duk ye, ye də wu yà'a mok nkwènj ye riñ à? A ye-a də wènj nkwènj bohòbəp ye də anè kə tesə fo' kpù. Bùu sè wo sè yuk yàwo Nwì fana anè kə tesə də wo bùu sè wo kəkurè mùlisè Nwì.

¹⁷ Vesùwènj kwasè Nwì. Busè wènj ànè ye to nkwènj bohòbəp fana wo yərə fa wènj bum sè zinè sè, wènj sè bə' lòbum yè'sə bə ntəum awènj pwe'fo'.

¹⁸ Wo a fiñ mè'rə fis wènj ndzə bohòbəp lanj fana ye də wènj ye mok co nkwènj bə mandzè nè ngògù bəbən.

¹⁹ Mù sè cèp, nè sè kum bə bum sè a yəgè yà' nùumbu pwe' də ya wènj rɛɛnj bə zènj, bùusè bum yè'sə gù bohòwènj ngòrɛɛnj yà'. A ye to mantombi fa' wènj me'rə fa wes ni' awènj bohòbum sè yà' ka rərənj yènj, nè sè fak fàak nkù' fana bəp sè ghaha lo mantombi. Ye də nè nḡa'a nè'e, wènj fa ni' awènj sè mok ngògù bəbən ya wènj sè ye bùu sè rərənj.

²⁰ Wènj ànè ye to nkwènj bohòbəp, ngògù bəbən à ka fàk bohòwènj tse' fuk.

²¹ Swe'e sè wènj à tse' bə bum sè wènj à gù yà' fana marè'tu sè ko wènj nḡa'a bə zènj yà'sə yà? Yà'a nè kə lè mègù bə kpù.

²² Wo a fiñ mè'rə fis wènj ndzə bohòbəp mok lanj, wènj a bùu nḡa'a mok nkwènj sè Nwì. Swe'e yà'sə yàwo də wènj mok bùu sè rərənj fana yà'a nè kə lè yàwo də wènj nè tse' lùj nè nà'a nè kə mè yuk nè.

²³ Lələk nè nwèe tse' nà' bohòbəp, a kpù. Megu də fəfa nè Nwii ye lùj nè nà'a nè kə mè nè. Vesùwènj tse' lùj ènə ndzə bohòTà àvès Jisòs Krest.

7

Lùk Tse' Mègù Fàk BohòNwè Nè Yi Cu Njwəm

¹ Bwema am wènj, mù də wènj rì tse' bə nzak lùk ve'e bəbən, də lùk sè tse' mègù fàk bohònjwè nḡa yi cu ntònjwəm; ka ve'nə yènj à?

² A fuhə ja'a na yà' bə nzak gù è. A ye-a nḡa njwənjwè lògù fana lùk kotse' yi, də mvè'nè ndu ye cu njwəm fana yi nè sè cum megu bə nà'. A ye-a nḡa ndu ye nè kpù fana ye də lùk sè kà yi mok kotse' fe'lè.

³ Ye də a ye-a nḡa njwə ànè lò-a bohònjwè mòk nè zok nḡa ndu ye nè cu ntòfo' fana wo nè duk də yi sè ko nto. A ye-a nḡa ndu ye nè kpù lanj fana ye də lùk kà yi mok ko. Yi lò-a, nè kə jənj fe'lə ndu mòk ye də yi ka nto ko.

⁴ Bwema am wènj, yà' mègù bohòwènj bə nzak lùk sè' ve'nə. Lùk ka wènj kotse' bùusè wènj a kpù wènj Jisòs Krest wènj lanj. A yà'sə nḡa'a də, wènj tse' mok ndu nè fi nè yi Jisòs Krest, nè Nwì a lòkoksə yi mvwe' kpù də a vesùwènj zəm nto'o sè yà' tse' fàk bohòNwì.

⁵ Ghà nè vesùwènj à sè cu to ntòncu nè ni' àvès dzəmgè nà'a fana lùk sè à sè fimsə mis də a sè gù bum sè vesùwènj à sè gù yà'sə, fana yà' sè zəm nto'o sè a kpù.

⁶ Nḡa'a fana, wo a fiñ mè'rə fis ves bohòlùk sè mok lanj. Vesùwènj a kpù lanj fana yusè yà' à sè koho tse'gè ves mantombi fa' sè ka nḡa'a mok yènj. Kà də a sè fak bohòNwì bə mandzè nè zəm nè lùk à sè tse' nà' yi nà'a mok duk. A sè fàk bohòyi mok bə mandzè nè fi nè Yònsè Nwì sè nitsè' fa ves nà' mok yi.

Lùk Ye Nkunj Fana Bəp Yəənj

⁷ Ye də a sè cèp yè'sə də yà? A cèp yè'sə də lùk sè yusè bəp à? Hai' yà' ka ve'nə yènj lok fuk. Yusè mù sè duk sè də, lùk a gù mɔ yi nkunj mù rì bəp. Lùk à ka-a də yi duk də, <<Kà yu njwə mòk wa>> duk, bwèrè də mù à ka də ngòwa yu njwə mòk bəp riñ.

⁸ Ncèp ànè à gù yi nkunj fana bəp tse' nḡa'a mandzè nè ngògù mɔ, mù sè wənj kə'ca bum bwiñ nduk, nduk. A ye-a də lùk bùè, ye də bəp kpù sè lanj.

⁹ Mvèk mòk à ye to nè mù à sè cu yu am co lùuk bùè. Mù ànò geŋ dè mù riŋ nga'a kè lùuk sè Nwì sè fana bup lokok, mù kpà.

¹⁰ Lùuk sè Nwì à fa yà' dè ya bwiŋ tse' luj bə zeŋ sè à jə vè fa mù yàm-e kə kpà.

¹¹ Bup à cà ndzəŋ lùuk sè, nè borə mù, mù gù bup. Yà'a mvə'nè bup à jə vè fa mù kpà sè.

¹² A zinə dè lùuk sè rərəŋ, nè ye yusè yà' sè cèp sè pwe'fo' sè' rərəŋ anə. Yà'a rərəŋ nè ye bəboŋ sè'.

¹³ A ye'sə dè yumok sè yà'a bəboŋ a jə vè fa mù kpà à? Hai', à ka kpà lùk jə və, à jə vè yi bup. Bup à jə vè kpà nè ma nè ndzə mvwe' lùuk sè yà' à ye yusè bəboŋ sè. Yè'sə à ye ve'nə dè ya vesuwèŋ ye riŋ tsə'rə yu nè wo to yi dè bup nè. Yà'a mvəsè lùuk Nwì a nitsə' yà' jəja mvə'nè bup, bup ve'ε wuriŋ nè casə sè.

Mvəsə Nwèe Lùgè Bə Bup

¹⁴ A ri dè lùuk sè yàwo yumok sè ma nè bohòyòŋsə fana mù ye megu yàm ñwè nè mù kà duk Nwì yulkè, nè bup kohotse' mù yi.

¹⁵ Mù ka nsàp ncu nè mù cu riŋ, bùusè mù kà yusè mù dzəm dè mù gu sè gùgè. Yà' sè kə tesə megu dè mù sè gù mègù yusè mù sè bèn dè mù kà yà' gù sè.

¹⁶ A ye-a dè mù sè gù bup, ñga mù sè dzəm sè ntuù mù ngògù le bəboŋ fana mù ri dè lùuk yusè bəboŋ.

¹⁷ Fana ye dè, sè kà bup yà'sə mok mù gù, sè gù yà'sə mok bup nè yi cu ndzə ni'ì mù nè.

¹⁸ Bùsè mù ri dè yumok sè bəboŋ ka ndzə ni'ì mù nè mù ñwè wà ènə yeŋ. A ve'nə bùusè mù dzəm ngògù yusè yà'a bəboŋ laŋ, nè kà yà' gù to.

¹⁹ Mù kà yusè bəboŋ sè mù dzəm ngògù sè gùgè. Mù sè gu ñga'a kə bum sè bup sè mù kà dzəm ngògù yà' dzəm sè.

²⁰ Fana a ye-a ñga mù sè gù bum sè mù sè kà dzəm dè mù gu yà' dzəm sè fana, ye dè sè kà yà' yà'sə mok mù gù. Sè gù yà' bup nè yi cu ndzə ni'ì mù nè.

²¹ Fana mù yə dè yà'a mvə'nè bum bùuŋgè, dè mù sè dzəm ngògù bəboŋ, bup sè noon kə megu sè' fo'.

²² Mù sè dzəm ngòbè' lùlùuk sè Nwì sè, sè ntuù mù;

²³ fana yumok cum mali bohòmà anə sè' sè yà' sè lù bə lùuk sè ñkarə àm sè dzəm dè yà'a bəboŋ sè. Yà' sè kotse' mù, nè sè gu mù ngòye mali ñkwèŋ bohòbup nè yi cu ndzə ni'ì mù nè.

²⁴ Yè'sə yà ve'nə ñkarə bisə mù ε. Aco kə fis gesə mù sè mvwe' nsàp ni' nè nà' sè sè jə lómù mvwe' kpà ènə ndà pip.

²⁵ A kwasə Nwì bùusè yi a caŋsə gesə vesuwèŋ fo' ndzə bohòTà àvès Jisòs Krest.

Ngòlèsə bə zeŋ fana mù yàm bə tu àm, mù sè fàk bohòlùuk sè Nwì bə ñkarə àm, nè sè fàk mok bohòlùuk bup bə ngùpni' àm.

8

Aco A Cum Ncu Nè Kəkurə Bə Nəaŋ Yòŋsə Nè Nwì

¹ Ye dè a yà'sə mok dè bùu sè wo a be'lə bə Krest wèŋ ka bo mok sənə nzak tse'.

² Bùsè mù cu yàm mok ndzə bohòyòŋsə nè yi gùgè bwiŋ ngòcu ñwəm ghà nè wo be'lə bə Jisòs nà'a. Nà' fis me'rə mù sè bàa bup nè ye kpà wèŋ laŋ.

³ Lùuk sè Nwì à fa sè yà' ànə ka ngòghak to bup yeŋ, bùusè ni' ñwè ka ñàŋ tse'. Ye dè Nwì a gù yusè kaco lùk gu to yà' yeŋ. Yi tumsə və mo ye, dè wo dzə nà' bə ngùpni' co ni' yàvès sè bə bup yè'e, dè ya nà'a ghak fa ves ñaŋ bup sè.

⁴ Nwì à gù ve'nə dè ya vesuwèŋ sè a cugè bə ñaŋ yòŋsè nè, sè a kə bə ñaŋ ñwè wà cum yè'e, a sè gu bum kəkurə bə mandzè nè lùk sè dzəm nè.

⁵ Bùu sè wo gùgè bum yàwo mvə'nè ngùpni' sè dzəm wèŋ tsərə mègù sè' bum sè ma nè ngùpni' anə. Bùu sè wo gùgè yàwo yusè yòŋsè nè sè dzəm zeŋ sè fana wo sè tsərə yàwo sè' bum sè ma nè yòŋsè nè.

⁶ Nwè nè yi tsərə mègù bum sè ma nè ngùpni' fana anə kə tesə fo' kpà. Nwè nè yi sè tsərə ye bum sè ma nè yòŋsə nè kə tse' ye sè luj, nè ye fifi.

⁷ A ye-a ñga ñwè sè tsərə mègù bum sè yà'a ma nè ngùpni' fana kaco ngəŋgəŋ ye to fuk ñgə' bə Nwì yeŋ bùusè yi sè kà lùuk Nwì sè nòŋsə, nè ye sè' dè kaco yi be' to yà' yeŋ.

⁸ Kaco bùu sè wo cu ncu nè ngùpni' awo sè dzəm gu to Nwì yi kwa yeŋ.

⁹ Mègù dè wèŋ sè kà yàwèŋ yusè ngùpni' sè dzəm sè gù. A ye-a dè Yòŋsə Nwì nè cu sè ntuù wèŋ zinə, fana wèŋ sè gu yàwèŋ yusè yòŋsè sè dzəm sè. A ye-a ñga ñwè nəmòk ka yòŋsə nè Krest tse' fana ye dè ngəŋgəŋ ka ñwəə Krest nè sè' yeŋ.

¹⁰ Ye sè' dè a ye-a ñga Jisòs Krest cu sè ntuù wù fana ye dè wù cu ñwəm bùusè yi a gù wu ngòye kəkurə mulisè Nwì; ñga a ye-a sè dè wèŋ sè kpà mali bə ngùpni' awèŋ bùu bup awèŋ na.

¹¹ Yusəmok cu sè' dè, a ye-a ñga Yòŋsə Nwì nè yi à lòkoksə Jisòs mvwe' kpà nà'a cu sè ntuù wèŋ fana Nwì nè yi à lòkoksə Jisòs Krest mvwe' kpà nè, nè gu ni' awèŋ sè yà' kpà laŋ sè luj foho və səmok. Yi nè gu ve'nə bə mandzè nè dè yòŋsè ye nè cu sè ntuù wèŋ.

¹² Vesùwèṅ tse' yusəmok sè a nə gu tson ya' bwema am wèṅ-a. Kà də vesùwèṅ sè gu yusè ṅgùpni' sè dzəm ya' duk.

¹³ Bəsè a ye-a ṅga wèṅ cu, nə sə gu yusè ni' awèṅ sè dzəm zeṅ fana ye də wèṅ nə kpɛ. Yà' ye sè' də a ye-a ṅga wèṅ zə gəsə fàak ṅgùpni' sè bə ṅàaṅ Yòṅsè Nwì fana ye də wèṅ nə cum ṅwəm.

¹⁴ Bùu sè wo be'gè mandzə yusè Yòṅsè Nwì sè tsə' wo fana ye də wo bwe Nwì.

¹⁵ Yòṅsè nè wèṅ a jə nà' bohòNwì nə a ka weṅ ṅkwèṅ də ya wèṅ sè tse' wəə būsə. Nà' tse' ṅgògù weṅ ṅgòye bwe sè Nwì. Ye də yi gu ves ṅgòri ṅgòcèp to bohòNwì, nə sè to yi də Pàpa, Tè'.

¹⁶ Yà'a mṅwe' sè Yòṅsè Nwì nə gùgè ves ṅgòriṅtse' sè ntuə vès pap də a bwe Nwì sè.

¹⁷ A ye-a də vesùwèṅ bwe ye fana ye də vesùwèṅ nə kə tse' bum sè yi a nòṅsə fa bùu ye wèṅ sè sè'. Yà' ye sè' də vesùwèṅ nə kə tse' bum ye'sə ves Krest wèṅ bəbè'. A ye-a ṅga vesùwèṅ sè yə ṅgə' venə wèṅ bəbè' fana a nə kə cu be'lə mṅwe' sè kəkuk sè ye sè sè' bəbè' anə.

Bum Nə Kə Ye Kəkurə BohòBùu Sə Wo Dzəm Nwì

¹⁸ Mù rì yàm də ṅgə' nè vesùwèṅ sè yə ṅga'a nè'e, kaco wo fahu to nà' bə nsàp kəkuk nè nà'a nè kə ye ntsə'mòk bohòvès nə yeṅ.

¹⁹ Nzeṅgòṅ nè Nwì à gu nə bə bum sè ya'a ca sə pwe'fo' sè kək tse', nə kà lis càp ṅgòyè nùmbu ànə nè Nwì nè fis vè bwe ye wèṅ jəja nə.

²⁰ Nwì a gu fəsə lònzeṅgòṅ nə maṅkwèṅ, nà' kà fàak ye sè dak mok tse' fe'lə. Nzeṅgòṅ nə bə bum sè ca sə pwe'fo' à ka wo də a ye ve'nə dzəm, Nwì à gu yi də yà'a ye ve'nə. Nwì nə à sè kək gəsə lòmantombi,

²¹ bə nùmbu nè bum sè yi à gu sə pwe' nè tesə sə mṅwe' ncu nè wo nè kə bup cà wà nə. Ya ṅga nze nə tesə ve'nə fana, nà' yəəṅ mok bə bòn sè bwe Nwì sè.

²² Vesùwèṅ rì də nzeṅgòṅ nə bə bum sè Nwì à gu ca sə pwe'fo' sè wa furə fis, nə sè ye ṅgə' co ṅwàṅwè nè yi sè ghà mwe ve'è tətè kə wes ntinə.

²³ Sə kà nze nə yiili wa mēgù, vesùwèṅ sè Nwì a fa ves yòṅsè nè nje nə co ṅgwi yumòk nè nà' yèto də yumòk co ṅgòvəə, a sə wa sè' ve'nə. Vesùwèṅ sè tək nùmbu nè Nwì nè kə fis tes ves jəja co bwe ye, nə fiṅ me'rə fa ves ṅgùpni' avès də ya ṅga yà'a kà bi.

²⁴ Ghà nè vesùwèṅ ànə dzəm, nə tse' lùṅ ntèṅ fana, a ye ṅgònaaṅ tu bə bum ye'sə. Yusè wù yə-a yà' mulisè laṅ fana ye də wù kà tu bə zeṅ mok naaṅ, bùusè a ndà nè yi

yə-a yumok laṅ, yi sə naaṅ fe'lə tu səmok è?

²⁵ A ye-a ṅga vesùwèṅ sè naaṅ tu avès bə yumok sè a ka yà' ntòye fana, a cu ṅgòtək ve'nə, yà' rɛɛṅ də a sè ko rì ntum.

²⁶ A sè' də Yòṅsè nè Nwì nè sè tesə vesùwèṅ sè a jì ṅàṅ ye'sə. Bəsè a ka mṅvè'nə aco a leṅ riṅ Nwì bəbòn riṅ fana Yòṅsè nə sè leṅ fa ves nsàp nè bə jòn, bə mandzə nè anə ye-a vès a kà cèp to.

²⁷ Nwì nè yi rì ntum bwiṅ pwe' nè, yi rì yusè yòṅsè nə sè tsərə sè sè', bùusè yi sè leṅ fa bùu Nwì wèṅ bə bum sè Nwì sè dzəm sè.

²⁸ Vesùwèṅ rì sè' də yusè yà' kə tsèṅ-a ṅwè pwe' fana Nwì sè fàk bə zeṅ yi ṅgògù yusè yà'a nə ye bəbòn bohòbùu sè yà' dzəm yi wèṅ; bùu ya'sə sè yi a to fis wo mṅvè'nə yi ànə dzəm kok sè ntuə yi də yà'a nə ye ve'nə sè.

²⁹ Bùu ya'sə sè yi ànə riṅ wo, yi duk də yà' wèṅ nè bùuṅ co mo ye, ya ṅga mo ye nə ye motu bohòbwema sè wo ṅkùuṅ sè.

³⁰ Bùu sè yi ànə duk də yà' wèṅ bùu sè ye sə fana yi to yà' wèṅ. Yi ànə to wo fana yi gu yà' ṅgòye yəyərè mulisè yi. Yi ànə gu wes wo yəyərè anə fana yi fa yà' wèṅ mṅwe' ncuṅ sè ghaṅ sè bəbòn.

Yusè Aco Yà' Ghak Vees Yè'sə Yà?

³¹ Yumok cu fe'lə sè aco a cèp ṅkuṅ à? A ye-a də Nwì tə ma nè njàvès, ye də ṅwè nè aco yi ghak ves ye ndà?

³² Nwì à ka də mo ye kà ṅgə' yə dzeṅ, fana yi fis fa nà' bùu vès. Ye də yumòk ka nè aco yi dzeṅ də yi nə kà ves nà' fa mok cum fe'lə.

³³ ṅwè nè aco yi lap bùu Nwì wèṅ bə nzak ye'sə ndà? Nwì a gu ves yi də vès mok yəyərè.

³⁴ Ye də ṅwè nè aco yi muk cù də vès gbù nzak ye'sə ndà? Jisòs Krest bə tu ye à kpɛ bohòvès, nə lokok sèmok. Yi cu ṅga'a bo ma mà'a Nwì, nə sè leṅ fa ves.

³⁵ Aco yumok gapsə vesùwèṅ bə dzədzəm nè Krest tse' nà' bohòvesùwèṅ ènə à? Yumok co ṅgə', bə jijipsè ṅga wo sə yak ves bùu yi, njè, jì cək, kə ṅga wo sè taksə ves, kə wo də wo gbe' ves bə fèk. A mēgù-a sè bum ye'sə aco yà' gapsə ves à?

³⁶ Yà' mēgù mṅvè'nə wo à còm yà' ndzənə ṅwàk Nwì də,
<<Wo sè zə ves nùmbu pwe' bùu wù.

Wo sè gu megu ves co nsùṅgaṅ sè wo sè jəm lòwo ṅgòkè suə wo suə.>>

³⁷ Bə bum ye'sə pwe', vès a ghak yà' bə ṅàaṅ Krest nè yi dzəm vès nə.

³⁸ Mù rì tse' pap də kaco yumok gapsə fis ves bə dzədzəm ye nə yeṅ. A dzəm ye kpɛ kè lùṅ, kè masinjàa Nwì mabu bə tu awo,

nə ye nsàp yònsə mòk nè yi tse' nàŋ mbwa pwe', kaco yà' gapšə ves yeŋ.

³⁹ A dzəm ye yumòk nè nà' cu kè nè nà' ka ntòvə, a dzəm ye ma mubu bə sə nze pwe'. A dzəm ye yumòk nè Nwi a gu' nà' pwe', mù ka yàm yumòk nè aco nà' gapšə fuk ves bə dzədzəm nè Nwi a nitsə' fa ves nà' ndzə bohòjisòs Krest nè yi Tà àvès ènə ye.

9

Bum Sə Nwi A Fa Bùu Izùre Wèŋ

¹ Yusə mù sə də mu cep yè'e ka nàhà jap yeŋ. Mù sə cèp zinə co n̄wəə Jisòs Krest. Ntəm àm nè Yònsə nè Rəreŋ nə tse' nà' yi nə,

² sə ri də a zinə. A zinə də manziŋ sə ko mu ve'è wuriŋ, ntəm sə yaan mu sè' nsàp nè co kà teŋsə fuk,

³ njo bùu lak am bùu Jus wèŋ, sè wo ka Krest dzəm. Wo sè wo bwema am sè vesiwèeŋ n̄j̄. A ye-a də Nwii to fa mu ndò, nə cok fis gesə mu ndzə bohòkrest, yà' tesə bùu am yè'sə wèŋ fana bonj ghak mu le ve'nə.

⁴ Wo bwe Izùre, yi à jə wo də yà'a bwe ye, yi à sə ye bə yà'wèŋ bə n̄j̄. ye, yi ànə zu rük sè' bə yà'wèŋ, yi fa yà' lùuk ye, yi niŋtsok fa wo mvə'nə yà'a nə sə kùksə yi fana yi kàk fa wo bum mok sè'.

⁵ Wo n̄gwi bù nè wo à tesə bohòtácici avès wèŋ. Krest bə tu ye, nè wo à dzə yi sə nzenjòŋ feŋ nə, yi sè' n̄wəə lak àwo. Yi Krest nə, yi Nwi nè yi ghak bum pwe', vesuwèeŋ kùksə yi nə kà teŋsə yuk. Yà'a ye ve'nə.

Yusə Nwi A Kàk, A Ka Wà Ca

⁶ Mvə'nə mù də ntəm sə yaan mu bùusə bùu Izùre wèŋ à dzèeŋ yusə Nwi à kà' sə ve'nə, mù sə kà yè'sə də yusə Nwi à kàk sə a cà wà duk. Ka də n̄wəə Izùre nè fòpwe' n̄gwi bù Izùre anə pap yeŋ.

⁷ Yà'a sè' ve'nə də n̄gwi bù Abrahàm wèŋ ka pwe' bwe Abrahàm sè pap sè' yeŋ. Nwi à duk fa Abrahàm nə də, <<Bwe sè mu nə gu wo nonjə liŋ yòsə, a bwe sè bohòmo yòAzik.>>

⁸ Yè'sə sə nitsə' də bwe sè Abrahàm à dzə sè, wo ka lòoŋ fo' bwe Nwi yeŋ. Bwe ye sə mègù sè wo dzə wo mvə'nə Nwi à kà' Abrahàm nə n̄kuŋ fana wo taŋ wo co bwe Abrahàm sè zinə sè.

⁹ Mvə'nə Nwi ànə kàk Abrahàm nə fana yi à duk fa nà' də, <<Mvəək nə kùrə mù fohò və, fana Sàra nə dzə mwe.>>

¹⁰ Ka nà'nə megu. Mòok sè' də ghà nè Azik ànə kuk fana n̄gwe ye Rəbəkà dzə fa yi bwe fəs.

¹¹⁻¹² Ghà nè bwe yè'sə à cu ntòndzə vèə, n̄gwa ka yumok bup kè bəboŋ àle ntògu, Nwi duk fa ma awo nə duk də, <<Mo nè tu

nə, nə fak bohònə ma n̄kwèŋ.>> Nwi ànə gu yè'sə n̄gwa yà'a yəəŋ jəja də a kokgə sè vèə yi n̄kuŋ yi cok fis mo nje nè yi dzəm. Yà'a bəyi fana yi to ndàanwè nè yi dzəm, ka də tse'n̄gga a n̄wəə nè yi gu yumok n̄kuŋ yeŋ.

¹³ Yà' mègù mvə'nə wo à còm yà' ndzənə n̄wàk Nwi sè də, <<Mù dzəm Jakòp, nə beŋ Esò.>>

Nwii Gùgə Yuye Mvə'nə Yi Dzəm

¹⁴ A yè'sə də Nwii gùgə bum ye bə mandzə nè nà' ka rəreŋ yeŋ à? Hai' yà' ka ve'nə yeŋ.

¹⁵ Yi ànə duk fa Musi fa' də, <<Mu nə koksə manziŋ bohòŋwə nè mù dzəm mù.

Mu nə niŋtsok fa gùbòŋ n̄j̄am nə bohòŋwə nè mù dzəm sè' mù.>>

¹⁶ Yà'a yè'sə jəja də Nwii dzəmgə n̄gògə yuye fana yà' kà bùusə də yi gu ve'nə bùusə bwiŋ dzəm ve'nə kènə də bùusə bwiŋ gùgə ve'nə sè' ye. Yi gùgə yà' bùu manziŋ nè nje sè vèə yi.

¹⁷ Yà' cu ndzənə n̄wàk Nwi sè' də, <<Mù a koksə wùu Feròŋkum ya mu niŋ fa bwiŋ n̄j̄an am sə mətuhù wù, Ya liŋ am sə nə yuhu bə nzenjòŋ nə pwe'>>

¹⁸ Ye də yà' nòjəja də Nwii koksəgə manziŋ nje bohòŋwə nè yi dzəm yi, nə guŋsə fa tu bohòŋwə nè bəyi də yi gu nà' ve'nə.

¹⁹ Kàmòk aco n̄wəə nòmòk fek duk də, <<Aco Nwi beŋ n̄wəə n̄gga'a va, n̄gga a ye-a də n̄wèe gu mègù yusə Nwi gu n̄gəŋgəŋ yi n̄kuŋ yi gu yà' na.>>

²⁰ N̄wəə nè wà, wù jə cù fòŋkuŋ nə sə fek Nwi yumok è? Aco kùŋ fek to n̄wəə nè nà' bom yi nə də, <<Wù bom mu ve'è bùu yàle à?>>

²¹ N̄gà bom kùŋ tse' n̄j̄an bə mbom sè yi sə bom kùŋ bə zeŋ sè yi. Aco yi jəŋ mbom, nə bom kùŋ bə zeŋ ba. Kùŋ mòk ye nè co wo kà nà' nduk fis, mòk ye ye nè wo sə fis, nə gu bum bə zeŋ ghà nè fòlòoŋ.

²² A ye də Nwi ànə dzəm n̄gònitsə' jèjòk nè nje nə ya bwiŋ ye n̄j̄an ye sə, fana yi ko bwi ntəm bə bùu sè wo jòksə yi ntəm sè yi nə gu bupšə wo ntsə'mòk sè.

²³ Yi à gu ve'nə bùusə yi à dzəm n̄gònitsə' nsàp manjəŋgèŋ n̄j̄an nè yi tse' nə mətuhù bùu mok sè yi à koksə manziŋ bohòyà' sè. Yi ànə fùhu nonjə də bùu yè'sə wèeŋ nè kə tse' kàkuk nè nje nə.

²⁴ Bùu sè yi à fùhu nonjə sè, a vès. Yi a ka vesuwèŋ manjəgorə bùu Jus wèŋ to fis jəŋ megu, yi a to fis jə ves manjəgorə bù lakmum wèŋ sè'.

²⁵ Nwi à cèp fana wo com yà' ndzənə n̄wàk Hosiyà sè' mvək ànə də, <<Bùu sè wo ànə ka bùu yàm yeŋ sè, mu nə to wo mok də, bùu am.

Lak sè mù à sè kà wo dzəmgə sə, mù nè to wo mok də, Bùu am sè mù dzəm wo.

²⁶ Mvwe' sè wo à duk fa wo fo' də, <Wèŋ ka bùu am yeŋ,>

Yà'a sè' mvwe' sè wo nè duk fəsə fa wo səmkok də,

<Wèŋ bwe Nwi nè yi ci ŋwəm nə.> >>

²⁷ Izayà nè yi à ye ŋgà tsòhòbum Nwi nè à wa fa bùu Izùre wèŋ sè də,

<<A ye-a sè də bùu Izùre sè wèŋ yam vɛ'ɛ co ŋgwansaa sè sè ŋgə ndzəp,

Fana bùu sè wo nè tse' lùŋ fo' mègù momjo wà.

²⁸ Tàa nè kà mvək càsə.

Yi nè və ŋgòkə sak mèsə nzak ye bə nzenŋòŋ nə.>>

²⁹ Izayà nè ànə cep mok sè' də,

<<Anə ye-a də Tà nè yi tse' nze yi nè à ka ves bwe mok bwes nòŋsə fa,

Bwɛrɛ də vès à lè co lak Sodòm nè ye sè' co lak Gòmora.>>

³⁰ A yè'sə ŋga'a da? Yusə duk də, bù lakmvum wèŋ a yəŋ m̀l̀isə Nwi mok co wo kək̀urə, ŋga ye-a sè də wo à sè kà mandzə ŋgòye kək̀urə anə sè ləpgə na. Wo à bùuŋ kək̀urə ŋga wo fa ntum awo bohòKrest.

³¹ Bùu Izùre wèŋ à sè be' yàwo mandzə l̀̀k də wo nè kə ye kək̀urə bùu zenj fana wo gb̀u ləm bə l̀̀k sə.

³² Wo à gb̀u bùu yà? Wo à gb̀u bùusə wo à sè naŋ tu yàwo bə fàak awo sè wo à sè gb̀u sə, kà bə dzadzəm bohòKrest ye. Anə geŋ wo kə l̀̀rə gb̀u m̀m̀mvwe' lis

³³ nè wo à còm bə zenj ndzənə ŋwàk Nwi də,

<<Wèŋ yeè, mù tam nòŋsə lis* mvwe' lak Zayòŋ nè bwiŋ nè l̀̀rə gb̀u bə zenj.

Bwiŋ nè l̀̀rə gb̀u fo',

megu kə də ŋwè nè yi dzəm-a bohònà' fana kaco lis ènə fa yi marè'tu yeŋ.>>

10

Mvè'nə Bwe Izùre A Jam Mandzə

¹ Bwema am wèŋ, mù sè dzəm vɛ'ɛ bə ntum àm pwe'fo' də bùu am, bùu Izùre wèŋ tse' lùŋ. M̀̀ sè ləŋ Nwi bə zenj sè' wùriŋ.

² M̀̀ ri zinə də wo tse' ntum bə ma nè Nwi wùriŋ, megu də wo kà bə zinə nè nà' cu ca nè rɛɛŋ.

³ Wo ka mvè'nə Nwi g̀̀gə ŋwè ŋgòye kək̀urə m̀l̀isə yi sè co yumok jəŋ fana wo lap mandzə njàwo ŋgòye kək̀urə m̀l̀isə Nwi anə. Yà'a mvəsə wo à bèn mandzə Nwi sə.

⁴ Ghà nè Krest ànə və fana fàak sè l̀̀k sè me yàwo sə, fana yà' ye mok də ŋwè nè

yi tse'-a dzədzəm fana ŋgèŋgàŋ ye kək̀urə m̀l̀isə Nwi.

⁵ Musi ànə com yumok bə nzak l̀̀k sə duk də, <<A ye-a ŋga ŋwè nòŋsə wes l̀̀k sə pwe' nè pwe' àlɛ, ye də ŋgèŋgàŋ tse' lùŋ bùu zenj sè'.>>

⁶ Bə nzak nè ŋgòye kək̀urə ŋga ŋwè fa ntum ye bohòNwi nà'a ye də, <<Kà də ŋwèe sə mərəsə sə ntuù yi də, <A nè lo mabu anə ndà?> duk.>> Yà'sə də wù sè tsəm ŋgòkə jə tsoŋ və Krest nè sə nze də yi tɛsə wu.

⁷ Mok ye sè' də, <<Kà də ŋwèe sə tsərəsə sə ntuù yi də, <Anə tsoŋ lo sə mvwe' nzenŋòŋ bù kpukpu ndà,> >> də ya wo jəŋ kok və Krest ca sè' duk.

⁸ ŋwàk Nwi sè cèp da? Nà' sè cèp də, <<Ncèp nè nà' k̀̀wəp wèŋ nè' co wèŋ yuk, nà'a kə cùhu wèŋ nè ye sə ntuù wèŋ sè'.>> A ncèp nè vès sè tsòho fa wèŋ də wèŋ fa ntum bohòJisòs nà'a.

⁹ Busə a ye-a ŋga ŋwè cèp fis kə cùhu yi də Jisòs nè yi Tà, nè dzəm sə ntuù yi sè' zinə də Nwi à l̀̀koksə nà' mvwe' kp̀̀ fana ŋwè ànə tse' lùŋ.

¹⁰ ŋwèe dzəmgə sə ntuù yi fana Nwi jəŋ yi də yi yəyərə, yi cèp fis kə cùhu yi fana yi tse' lùŋ.

¹¹ ŋwàk Nwi sè cèp də, <<ŋwè nè yi dzəm-a bohònà' fana, kaco yi maha wà.>>

¹² Yà' ka zok bohòŋwè nè yi ŋwèə Jus bə nè yi ŋwè lakmvum yeŋ. Nwi Tà bohòwo yi pwe' yəyərə. Yi sègə ndàanŋwè pwe' ŋk̀̀uŋntɛŋ, nè nà' ləŋ tɛtəsə bohòyi.

¹³ Wo a còm yà' ndzənə ŋwàk Nwi də, <<A ye-a sè ndà nè yi to liŋ Tà sə fana ŋgèŋgàŋ nè tse' lùŋ.>>

¹⁴ Aco bwiŋ to ŋwè nəmòk də nà'a kə tɛsə wo yè'sə va, ŋga a ye-a də wo ka bohòyi ntòdzəm ɛ? Yà' ye sè' də aco bwiŋ dzəm bohòŋwè mòk yè'sə va ŋga wo ka yumok bə liŋ ye sə yuk yuk ɛ? Aco wo yuk va sè', ŋga wo ka-a ŋwè ŋgòtsòho fa wo tse' ɛ?

¹⁵ Aco ŋwè lo ŋgòkə tsòho anə va ŋga wo ka-a yi tum ɛ? Yà' mègù mvè'nə wo a còm yà' ndzənə ŋwàk Nwi yà'a də, <<Bwiŋ lògə bə Ntìrə nè Bəboŋ nè ŋgòkə tsè' fa bwiŋ fana wo kwa bohòyà'wèŋ wùriŋ.>>

¹⁶ Megu də ka də bùu sè wo yukgə Ntìrə nè Bəboŋ nè dzəm wesgə nà' pwe'fo' yeŋ. Izayà à duk bə cùu ye də, <<Tà, ŋwè nè yi a dzəm f̀̀k ncèp àvəs nè ndà?>>

¹⁷ Ye də fantum vègə bohòŋwè ŋga yi yuk yumok, bwiŋ yu' ŋga wo sè tsòho fa wo ncèp nè Krest nè.

¹⁸ M̀̀ sè fek də, a yè'sə zinə də bùu Izùre wèŋ a ka Ntìrə nè Bəboŋ nè yè'e ntòyuk

* 9:33 9:33 Lis ènə Jisòs Krest.

à? Hai', wo a yuk laŋ. Yà'a mvè'nè wo à còm yà' ndzənə ɲwàk Nwi sè də,
 <<Ntirè nè masinjà nè à tse' nè a yuhu
 lówes sənə nzenɣòŋ nè pwe'fo' laŋ.
 Bwiŋ a yuk ncèp nè mvwe' sè à fɛŋ bə fɛŋ
 bùə.>>

¹⁹ A fek-a mòk sè' də, ye də bùu Izùre wèŋ
 à ka yàwo bə ncèp ànə rɛɛŋ àlɛ? Hai' wo à
 rɛɛŋ sè laŋ. Musi ànə cep to fa' yi də Nwi
 à duk də,

<<Mù nè gu lak mok nsàp nè wèŋ nè kùk
 ja'a wo nè waŋ,

Də anə ye co ye ve'nə le wèŋ.

Mù nè gu lak mok sè wo ləm wà,

Wèŋ kùk ja'a wo ntum yaan weŋ.>>

²⁰ A cèp ghak gugŋŋ ɲgà tsòhòbum Nwi
 Izayà mvè'nè yi ànə cep ye də,
 Nwi a cèp də,

<<Bùu sè wo a sè kà mù ləp wèŋ a yə mù
 laŋ.

Mù a niŋ fa ni' àm bohòbùu sè wo a sè kà
 mù fe'rə.>>

²¹ Bohòma nè bùu Izùre wèŋ fana yi à cèp
 də Nwi à duk də,

<<Mù tse' fa bùu am wèŋ bo də wo və tètè
 nùm kə ca co,

Wo kà ɲgi nè ɲjàm nè yuk lok.>>

11

Nwi Ka Bùu Izùre Wèŋ Swi

¹ Mù fek mali-a weŋ yumok sèmok. A
 yè'sè də Nwi a bèn bùu ye wèŋ laŋ nè kè'
 mò'fis à? Hai', ka ve'nə yeŋ. Mù bə tu am,
 mù sè' ɲwəò Izùre, tàcici àvèes Abràham
 fana mù ye bə bòp lak Benjamé.

² Nwi a ka bo ye bohòbùu ye wèŋ sè yi
 ànə riŋ wo mantombi sè wèŋ le co'rə fis.
 Mù ri də wèŋ ri yusè wo à còm yà' ndzənə
 ɲwàk Nwi bə liŋ ɲwə nè wo to yi də Alajà
 nà'a laŋ. Yi à sè cèp bohòNwi bə liŋ bùu
 Izùre, nè sè duk də,

³ <<Tà, bùu yè'e wèŋ a zə ɲgàa
 tsòhòbum yo wèŋ, wo a kùəmsə màk wes
 kàam sè wo fagè wu satikà' fo' sè sè' pwe'.
 Bwehe cu mègù mok màmù nè mù sè
 kùksə wu, fana wo sè lap mandzè ɲgòzə
 mù sè'.>>

⁴ Anə geŋ Nwi duk fəsə fa yi da? Nwi
 à duk yi də, <<Mù tse' mali bùu yàm fo'
 ncùhù sàmba, sè wo ka rùm nè wo to nà'
 də Baal nà'nə kùksə yu'.>>

⁵ Yà'a bohòvesùwèŋ ɲgà'a yè'e sè' ve'nə.
 Mubwes bùu Izùre mok cu nè Nwi a cok fis
 wo bə bòvəm nè nje.

⁶ Mvè'nè yi a cok fis yà' bə bòvəm nè
 nje nè fana yà' rɛɛŋ də yi a ka yà'wèŋ bùu
 yumok sè wo a gù yà' cok fis. Anə ye-a də
 yi a cok fis yà'wèŋ ve'nə bwère də kaco a
 to nsàp bòvəm ànə də a bòvəm yeŋ.

⁷ Yusè də ve': bùu Izùre wèŋ à ka yusè
 wo à sè ləp sè kə tse'. A tse' mègù yà'

mubwes bù nè Nwi ànə cok fis wo nè.
 Ntəm mok sè wèŋ a gù bup laŋ.

⁸ Yà' megu mvè'nè wo à còm yà' ndzənə
 ɲwàk Nwi yà'a də,

<<Nwi a jipsə wo ɲkərè.

Kaco lis awo ye yeŋ, ntu' awo kà sè' yuk,
 Tètè kə wes ntinə yè'e.>>

⁹ Devid à cèp ye sè' də,

<<Yusè wo sè kwa sàm bə zeŋ sè yà'a bùuŋ
 co tam bohòwo.

Wo gbù, nè ye ɲgə' bə zeŋ sè'.

¹⁰ Lis loho na wo co wo kà bum yə-è,

Wo ye-a ɲgə' nè co nà' zəm tse' megu wo
 sè nze nè mvèsè bwèrà.>>

¹¹ Ye də yà' sè tsò' yè'sè də Izùre à lù'rə
 də ya wo gbù nè bisə nè mvèsè à? Hai'
 ka ve'nə yeŋ lok. Bùu Izùre wèŋ gbùu
 fana Nwi fa bù lakmvm wèŋ mandzè də
 yà'a tse' lùŋ ya bùu Izùre wèŋ waŋ bonzə
 yà'wèŋ.

¹² A ye ɲgà bùu Izùre wèŋ ànə jam
 mandzè nè fana nzenɣòŋ nè tse' yàwo kə
 mandzè ɲgòtse' swe' bùu zeŋ. Bùu Izùre
 wèŋ bisə fana bù lakmvm wèŋ bùuŋ
 ɲgàa ghàk. A ye ɲgà bup àwo nè a gù
 Nwi yi se bwiŋ fana anə bonzə wesə yè'sə
 mok nsàp nè fòŋga wo kpəŋ foho və-a
 mvwe' mandzè nè Nwi nè ɛ?

Mandzè Nè Nwi Sə Lùŋsə Bù Lakmvm Wèŋ

¹³ Mù dzəm ɲgòcèp bohòwèŋ bù lak-
 mvm wèŋ. Nwi a tum vè mù co ɲgà
 ntum bohòwèŋ fana mù sè jə yà' co fàak
 sè ghaŋ.

¹⁴ Busè kàmòk aco mù gu bùu lak am
 bùu Izùre wèŋ mok ɲgòwa weŋ, nè foho
 və kə tse' lùŋ.

¹⁵ Ghà nè Nwi ànə beŋ bùu Izùre wèŋ
 fana yà' gu bùu sè sənə nzenɣòŋ nè
 pwe' ɲgòtes ɲkèŋ bə Nwi wèŋ mok mvwe'
 mò'fis. Ye də anə ye yè'sə wa, ɲgà a ye-a
 də Nwi jə fəsə wo co bùu ye wèŋ ɛ? Anə
 ye megu mok co də bùu sè wo à kpù wèŋ
 bwiŋ foho vè fe'lə laŋ.

¹⁶ A ye-a ɲgà ɲwè fa to ntu' bred nè
 mantombi nè bohòNwi fana ye də bwes sè
 pwe' sè' sè ye. A ye-a ɲgà ɲgàan tū mòok
 sè Nwi fana ntaŋ tū sè ye mali sè ye.

¹⁷ Tū nè bəbonzè nè wo togè nà' də Olip
 nà'a à təŋŋ ye sè fo', wo kə sa fis jəŋ lo
 ntaŋ sè, nè jəŋ ɲgà'a nsàp tū mòk nè sè
 ɲgəà, nè kə lem gesə nà' ndzənə tū mòk
 nè. Wèŋ bù lakmvm yè'sə, ntaŋ sè wo
 à kə lem gesə yà' lèmə sè wèŋ. A wèŋ sè
 wèŋ à və ɲgòkə tse' jə mənjan ndzə mvwe'
 ɲgàan tū Olip nè bəbonzè nè.

¹⁸ Yà' nè yeè nè ve'nə fana kà də wèŋ
 jəŋ ntaŋ sè yà' à ye sè tū nè co yà'a yusè
 wà duk. A ye-a də wèŋ sè nènì' fana wèŋ
 sè tsərə tse' də wèŋ sè kà ɲgàan tū nè wèŋ
 tesə, ɲgàan tū nè sè tesə weŋ yi.

19 Kàmòk aco wèŋ duk dè wo à sà fis ntaŋ mok sè, ya ŋga vèes tse' mandzè.

20 A le zinè. Wo à sà fis yà' bùusè wo à ka dzədzəm bohòKřest tse'. Wèŋ a bùuŋ mok ni' tū ànə ma mòk wèŋ bùu dzədzəm àwèŋ nè wèŋ tse' nə. Kà dè wèŋ sə neni' duk, wèŋ sə koksə le wə.

21 A lōntaŋ sè yà' ànə kuk kok yàwo bə tū nə nà' à ye nə, Nwì nə kà wo mè'rè. Ye də a ye-a ŋga wèŋ ka bohòyi dzəm, wèŋ tsəm də yi nə me'rə wèŋ yàwèŋ à?

22 Vesùwèŋ yə də Nwii mamòk ŋwè nè yi bōŋwè ve'ε wùriŋ, yi ye bwi mamòk sè' ŋwè nè co yi ko gesə-a wu ndzə bohòyi, wù wan kpu yò. Yi tūksəgè bùu sè wo a mè'rə mandzè nè nje, nə ye bəbōŋ bohòwèŋ, ŋga wèŋ tə-a guguŋ bə mandzè nè nje nə. A kà-a ve'nə ye, wo gbe' ci' mak fis wèŋ fo'.

23 Yumòok sè' də, a ye-a ŋga bùu Izùre wèŋ tenjə gtu awo nə fana aco Nwì lem fəsə gesə lo fe'lə wo ndzə mvwe' tū nə səmòk, bùusè yi tse' nsəp ŋaŋ ànə yo.

24 Vesùwèŋ yə də aco yi jəŋ to wèŋ sè wèŋ ka bùu Jus yeŋ, sè wèŋ yàwèŋ co ntaŋ tū mòk nè sə ŋgəà, nə sa fis wèŋ, nə kə lem gesə bə tū nè bəbōŋ, nè wèŋ ànə ka ntaŋ tū ànə yeŋ. Ye də aco yi jəŋ to bùu Izùre wèŋ sè wo ànə ye yàwo ntaŋ tū nè bəbōŋ ànə, nə lem fəsə gesə yà'wèŋ ndzənə tū àwo nə.

Bùu Izùre Wèŋ Nə Tse' Lùŋ

25 Bwema am wèŋ, mù sə dzəm də wèŋ rɛɛŋ bə zinè mòk nè nà' swihi cu sə mvwe' ncɛp ènə, ya kà də wèŋ sə tsəm də wèŋ kəkərè duk. Nà'a də, jəju'rè nè nà' a vè bohòbùu Izùre wèŋ mòk ènə nə ye ve'nə tətè kə dzeŋ ghà nè bù lakmvum wèŋ, sè wo nè tse' lùŋ sə, vè wes bohòNwì pwe' ŋkuŋ.

26 Yà'a mvə'nə bùu Izùre pwe' nə tse' lùŋ sə. Yà' cu ndzənə ŋwàk Nwì duk də, <<Ŋgà tətəsə bwiŋ nə, nè tesə vè mvwe' lak Zayòn, Fana yi nə fis gesə ŋkù' mutsətsə'rəò bwe' Jàkop pwe'.

27 Də mvə'nə mù fis wes bup awo sə ve'nə, Fana yà' ye mok də rùk àm nè mù à zū vesì wèŋ nə nà' kərə wes mvə'nə mù à duk sə laŋ.>>

28 Bùu Izùre wèŋ a bùuŋ mok bùu sè də bə Nwì wèŋ ka ŋge' yeŋ bùusè wo a ka Ntirè nè Bəbōŋ nə dzəm. Yè'sə à ye ve'nə də ya wèŋ sè wèŋ bù lakmvum tse' mandzè ŋgòtse' lùŋ. Megu də yi ànə cokfis to wo laŋ də yà'wèŋ bùu ye, fana yi sə dzəm mali yà' sè'. Yi sə dzəm mali yà' ve'nə njo nè yi ànə zū me rùk bə tàciiii awo sə wèŋ laŋ.

29 Nwii fa-a ŋwè yumok, kaco yi jəŋ fəsə yà' yeŋ; yi fis jəŋ ŋwè nje, yi kà nà' sè' mè'rə fəsə.

30 Wèŋ bù lakmvum, wèŋ à sə kà Nwì yukgə fana Nwì a koksə manziŋ ŋga'a bohòwèŋ bùusè bùu Izùre wèŋ à ka duk ye yuk.

31 Mvə'nə bùu Izùre wèŋ sə kà Nwì ŋga'a ye'e yuk sə fana, yà' mègù sè' ve'nə də, mvə'nə Nwì ànə koksə manziŋ bohòwèŋ fana yi nə koksə manziŋ bohòwo sè'.

32 Nwì a lok tes bwiŋ pwe' sənə gtu wo kà duk ye sə yuk, də ya yi niŋ fa koksəmanziŋ nè nje nə sè' bohòbwiŋ pwe'.

Ŋki Nə NgòKùksə Liŋ Nwì

33 O, Nwii ŋgà ghàk ve'ε co ŋwè kà cɛp to, Yi tse' ŋkərè, nə riŋ bum sè' nəbup.

Kaco ŋwè rɛɛŋ mvə'nə yi tsərgə bum ye yeŋ,

Kaco ŋwè rɛɛŋ mandzə ye sə sè' yeŋ fak.

34 <<A ri yuk yusè Tà sə tsərə ndà? Ŋwè nè aco yi fa to Nwì ntip cu yo à? A bùu.

35 Ŋwè cu yo nè yi à samsə fa yuk Nwì yumok,

Də ya nà'a nè lak fəsə fa yi à?>>

36 Bum pwe' à tesə ndzə bohòyi, Yi à gù yà' yi, yi tse' yà' sè' yi nə. Kòkuk ye bə liŋ ye sə nè mvèsə. Yà' a ye ve'nə.

12

Ŋwè Nə Nwì A Jə Yi Co Ŋwè Nje Laŋ Cum Le Ve'ε

1 Ye də bwema am wèŋ, nè Nwì a koksə manziŋ bohòvès fana mù sə leŋ wèŋ də wèŋ fa ni' awèŋ sə co satikà' nè nà'a cum mali geŋ fo'; wèŋ ye rərəŋ, nsəp nè co Nwì dzəm wèŋ. Nà'nə yà'sə mandzè nè aco wèŋ kùksə yi nə.

2 Kà də wèŋ be' lo nsəap kùu gi bùu sè sə nzeŋgòŋ sə duk. Wèŋ me'rə Nwì ŋgòkupsə wèŋ, nə fa wèŋ tsətsərə nè fi, ya ŋga wèŋ sə gu bum mok bə mandzè nè nà'a zok. Nà'a mègù mandzè nè aco wèŋ riŋ yusè Nwì dzəm, sə yà'a bəbōŋ, nə ye sə aco yà' gu Nwì yi kwa, sə yà'a mvmvə'nə yà' tse' ŋgòye pap sə.

3 Mù sə cɛp bohòwèŋ bə dzə' nè Nwì a fa mù nà' bə bōvəm nè nje nə də, kà də ŋwèe sə tsərə bə ni' ye co də yi ŋwè nè ŋkùuŋ nə casə mù mvə'nə yi sə duk. Wèŋ sə tsərə fùè, nə ja'a nsəp ŋaŋ nè Nwì a fa wèŋ bùusè wèŋ dzəm bohòyi nə. Wèŋ sə moo vəm bə zeŋ ya wèŋ riŋ mvə'nə wèŋ cu nè zinè.

4 Wèŋ kuk ja'a na yàwèŋ ni' ŋwè è. Ni' ŋwè nè mò'fis tse' bəp nja zok, zok. Bòop sə zəzok ye'sə yà' ka nsəp fàk nè mò'fis lòŋ tse'.

5 Yà' mègù sè' ve'nə də mvə'nə vesùwèŋ ŋkùuŋ ye'sə, a mègù ni' nè mò'fis ves Křest wèŋ, fana a tse' fàk zəzok.

⁶ Mvè'nè Nwì a sè ndàanɔwè pwe', nɔ fa nà' ñkàè nè ngògù nsàp fàk nè nje bə zɛɲ fana vesùwèɲ fak-a bə zɛɲ. Nwè nè nje ngòtsòho ri fa bwiɲ bum mok sè Nwì tsòho fa yi yà' yi fana nɔwè ànə tsoho bə dzədzəm nè yi tse' nə pwe'.

⁷ Nwè nè ma nje ngòfàk bohòbwiɲ fana yi sə fak sè ntɛɲ. Nwè nè nje ngòyərə bwiɲ fana yi sə yərə sè'.

⁸ Nwè nè ma njòo ngòtsòho nə kwɛ'sə riɲ bwiɲ fana wu sə tsoho kwɛ'sə wə; nè wu yòngà fa bwiɲ mbo, wù fa bə ntəm nè mò'fis. Wu ye-a yòngwè nè mantombi, wù fak gəɲɲ. Bùu sè wə ri yàwo ngòkoksə manziɲ bohòbwiɲ, wə sə gə fàak koksəmanziɲ sə bə kwəkwa.

⁹ Wèɲ dzəm nɔwè, wèɲ dzəm kok yi sə ntùu wèɲ bə zinə. Wèɲ bɛɲ yusè yà'a bup, nə bɛ' tse' yusè yà'a bəbɔɲ cùk.

¹⁰ Dzəm mòk bə mòk bə nsàp dzədzəm nè nà'a yegè mətsetsərəə bwema wèɲ. Tse' ntəm nè ngòjə bwiɲ co bùu sè ghaɲ.

¹¹ Fàk gəɲɲ bə nàan awèɲ pwe'fo', nə kà wò. Fàk bohòTà bə ntəm awèɲ pwe'fo'.

¹² Mvè'nè wèɲ sə naan tu bə yusè Nwì à kàk sə fana wèɲ sə kwa wùriɲ. Ghà nè ngə' vè bohòwèɲ fana wèɲ kontam, nə təɲ gəɲɲ. Wèɲ sə lɛɲ piriya bohòNwì ghà nè fòlòɲ.

¹³ Yusè nwè tse' yà' fana yi gap fa ma mòk bohòkrètɛɲ nè yi ka ye tse'. A ye-a nɔa ñkàɲ vè munda' à wèɲ, wèɲ kà wə bɛ' fəsè.

¹⁴ Fek Nwì ngòsè bùu sè wə sə fa wu ngə'. N, a zinə, də yi se yà', kà wə yàk.

¹⁵ Wèɲ kwa wèɲ bùu sè wə sə kwa, nə wan wèɲ bùu sè wə sə wa.

¹⁶ Wèɲ cum cù mò'fis wèɲ bwiɲ pwe'. Wèɲ kà ni' sə nè, wèɲ dzəm ngògi bə bùu sè bwiɲ jəgè wə co bùu sè wà. Kà də wèɲ jəɲ ni' awèɲ co də wèɲ ngàa ñkàè dək.

¹⁷ Nwè nəmòk gə-a wu bup, wù kà yi bə bup lək fəsè fa. Gù lɛ yusè aco ndàanɔwè pwe' dzəm də yà'a bəbɔɲ.

¹⁸ A ye-a nɔa mandzè nə yo fana wù jilhi nzòɲ ngòcu bə fifi wèɲ bwiɲ pwe'fo'.

¹⁹ Nɔe' am wèɲ, kà də wèɲ fəsə fuk fòo bup duk; me'rə fa Tà Nwì mandzè ngòsak nà' yi. Yà' cu ndzəɲə ñwàk Nwì də Nwì a cəp də, <<Me'rə fa fòo bup bohòm, mu nə fəsə yà' mù.>>

²⁰ Yà'a ye lɛ də, <<A ye-a nɔa nɔe' sə ya nɔwè nè yi bəngə wu, wù fa yi bɛɲ; a ye-a nɔa ntəm sə cəm yi, wù fa yi ndzəp. Busè wu gə-a ve'nə fana ye də wù cup naan fa ngəngəɲ nàhamis mətuhù.>>

²¹ Kà də wèɲ dzəm də bup ghak wèɲ duk, wèɲ ghak bup bə gù bəɲ.

13

Krètɛɲ Wèɲ Yuk Bùu Sə Wo Tse' Lak Wo

¹ Ndàanɔwè pwe'fo' yuk bùu sè wə tse' lak wo, bùusè nàan sè wə tse' yà' ngòtse' bwiɲ bə zɛɲ yà'sə a fa wo yà' Nwì, wə a ka yà' bə nàan yàwo jəɲ.

² Ye də a ye-a nɔa nɔwè nəmòk sə kà wə yuk fana ye də yi sə bɛɲ yà'sə yumòk sè Nwì a nòɲsə yà' yi. Nwè nè yi gə-a ve'nə fana ye də yi sə jə vè nzak mətuhù yi.

³ Nwè nè yi sə gə-a ye yusè yà'a bəbɔɲ fana kaco wəə ko yi bə bup, wù wəp lɛ wo, bùusè nàan sè wə tse' sə yà' ka wà yəɲ. Nwè nè yi gəgə ye bup wəpgè yà'wèɲ yi. A ye-a nɔa wèɲ dzəm ngòcu bə fifi wèɲ bùu sè wə tse' lak sə wèɲ fana wèɲ sə gu megu yusè yà'a bəbɔɲ, ya wə sə kwa bohòwèɲ.

⁴ Busè nsàap bùu yà'sə wèɲ ngàa fàak Nwì, wə sə fàk bùu tu awèɲ sè'. Yà'a lɛ sè' də a ye-a nɔa nɔe' sə gù bup, wù wəp lɛ wo, bùusè nàan sè wə tse' sə yà' ka wà yəɲ. Wo ngàa fàak Nwì, sè wə tse' ngòyɛɲsə ngàa gù bup wèɲ ngə'.

⁵ Ye də a bəbɔɲ ngòyuk wo, kà də bùusè jəjòok nə tesə ye, a ye bùusè wèɲ ri sə ntùu wèɲ də a bəbɔɲ ngògù ve'nə.

⁶ Nà'a sè' nɔe' nè wèɲ tse' ngòlək tas awèɲ sə, bùusè bùu sè wə sə bənə mbàam tas sə wèɲ sə fàk yà'sə bohòNwì.

⁷ Ye də wèɲ fa ndàanɔwè pwe' nsèe yusè yà'a sè ye. A ye-a nɔa nɔwè ka tas ye ntòlak, bəbɔɲ də yi lak; bùu sè wə tse' lak sə duk-a də wèɲ lak yà' pwe', wèɲ lak fa wo. Wèɲ sə wəp bùu sè bwiɲ tse' ngòwəp wo, nə sə kwasə bùu sè bwiɲ tse' ngòkwasə wə sè'.

Krètɛɲ Wèɲ Tse' NgòDzəm Mòk Bə Mòk

⁸ Kà də wèɲ tse' nɔwè nəmòk kəa duk. Kəa nè aco wèɲ tse' nɔwè nà'a nè də wèɲ tse' dzədzəm bohòmòk bə mòk. Busè nɔwè nè yi dzəm-a mòk bə mòk fana ye də yi nòɲsə wes lək sə pwe' lanɲ.

⁹ Nwì a duk vesùwèɲ də, <<Wèɲ kà nto ko, kà nɔwè zə, kà yəyè, nə kà yu nɔwè mòk wa.>> Lək yè'sə bə mok sè yà' bwehe cu sə pwe'fo', yà' kə ki be'lə ni' ndzəɲə ncəp nè mò'fis nè'e də, <<Dzəm moma yo məm vè'nè wù dzəm ni' yò.>>

¹⁰ Nwèe dzəm-a moma ye fana kaco yi gu nà' bup yəɲ. Ye də ngòtse' dzədzəm, a ngònòɲsə wes lək sə.

¹¹ Wèɲ lap mandzè ngògù bum yè'sə pwe'fo', bùusè mək kùrə lanɲ nè a tse' ngòlòkok mok mətəsə. Mvè'nè vèes nə kə tse' lùɲ nə kuəp wesə vè mok nɔa'a nə nòɲsə mək nè ànə dzəm to bohòJisòs Krɛst fa' sə.

¹² Ndzəm sə də a me, tsok kuəp ngòrɛɲ lanɲ. Vesùwèɲ mak gesə bum sè bup sè

yà'a bum ndzəm sə fo'. Vesùwèej bək jəj ɲkə avès co bùu sə aco a lɛ mvwe' marej.

¹³ Vesùwèej cum ncu nè bèbɔj co bùu sə wo cu mvwe' marej. Vesùwèej me'rə gesə bum sə ɲgòcɛp vək ke'cà nduk, nə ye ɲgòjɔhɔ rùk wəj fo'. Vesùwèej co'rə fis bo avès bə nzak sàhà, nə ye bə bum sə yà' cə cù pwe'fo'. A kà sə kùəm, nə kà yu ɲwə nəmòk sà' wa.

¹⁴ Wèej jəj Tà Jisòs Krest co ɲkə bohòwèj. Kà də wèej sə fuhɔ nojəsə mandzə ɲgògù nsàap bɔp sə ɲgùpni' sə dzəm yà', sə yà' tesə kokgè sə vèə vès sə duk.

14

Ŋwèe Kà Moma Mòk Sak

¹ ɲwə nè yi a dzəm-a ncèp Krest lanj, ɲga dzədzəm nje nə momjo, wèj ko gesə lo yi mɔŋgorə wèj anə. Wèj kà də wenə wèej sə fenə bə bum sə ma nè mandzə Jisos Krest duk.

² ɲwə nəmòk yo nè yi tsərə ye də aco yi zɔ yu yà pwe'. Mòk ye bwiŋ ye nè dzədzəm nè nje momjo fana yi sə tsərə ye də aco yi zɔ megu ye ɲjəp mvùŋganj.

³ ɲwə nè wu zɔgè-a yòbum pwe' nduk fana wù kà ɲwə nè yi kà ye nduk zɔgè nə co də yi yu nè wà jə. Mamòk nə sà' ve'nə də ɲwə nè yi sə kà ye bum pwe' nduk zɔ nə kà nè yi sə zɔ ye nduk nə sak, bùusə Nwi a jə yi lanj.

⁴ Wù, wu ye'sə ndà ɲkɔj wù sə kə sak mo ɲgà fək ɲwə nəmòk-ɛ? Masà ye tse' ɲàaj sə ɲgòduk də nà' gù bèbɔj kè bɔp àlè yi. Yi nə gù li lè bèbɔj bùusə aco masà nə gù to yi, yi gù bèbɔj.

⁵ Aco ɲwə nəmòk sə tsərə ye də nùmbu mòk yam ghak mòk; ɲwə mòk sə tsərə ye də nùmbu sə pwe'fo' mègù nùmbu, mòk kà zok yej. A ye-a ve'nə, fana ndàajwè pwe' tse' ɲgòrɔtse' sə ntuà yi pap də yusə yi sə tsəm sə yà'a yəyərə.

⁶ ɲwə nè yi sə jə-a ye nùmbu mòk co nè ghanj fana yi sə gù ve'nə ɲgòkùksə Tà fo'. ɲwə nè yi sə zɔ ye nsàap zuzɔ nduk, yi sə dzəm sə' ɲgòkùksə sə' Tà, bùusə yi sə kwasə Nwi bə yusə yi sə zɔ sə. ɲwə nè yi kà ye bum nduk zɔgè nə sə dzəm ɲgòkùksə sə' Tà bùusə yi sə kwasə Nwi ye sə sà'.

⁷ Vesùwèj pwe', ɲwə nəmòk kà bə tu ye yiiyi cum. A ye-a sə kpɔ, kaco ɲwə nəmòk kpɔ megu bə tu ye yiiyi yej.

⁸ A ye-a ɲga vesùwèj cu fo' ɲwəm fana ye də a sə cu ncu nè Tà nə. A ye-a də vesùwèj kpɔ fana ye də a kpɔ sə' bùu yi. Ye də a ye-a ɲga vesùwèj cu-a fo', kə a kpɔ-a, yà' megu də Tà tse' vesùwèj yi.

⁹ Nà'a ɲjo nè Krest à kpɔ nə lokok nə, də ya yi ye Tà bohòbùu sə wo à kpɔ lanj bə sə wo cu fo' mwè pwe' yi.

¹⁰ Yà' nə yeè nə ve'nə fana wù sə sak bwi moma yo bùu yà? Kènə wù yòsə, wù sə jəj moma yòco yusə wà bùu yà? Vesùwèj pwe' nè kə təej mantombii Nwi fana yi sak ves.

¹¹ Yà' cu ndzənə ɲwək Nwi də,

<<Tà Nwi à cèp də,

<Mvə'nə mù cu fo' fana ndàajwè pwe' nè kə təej bə tumfərə kə mantombii mù,

Nə duk fis də mù, mu Nwi.> >>

¹² Ye də ndàajwè pwe' nè kə təej mantombii Nwi, nə tsok fa yi yusə yi à gùu.

Kà Yusə Co Yà' Gù Moma Yo Mòk Gbù Bùu Zəj Gù

¹³ Ye də vesùwèej kà ɲwə nəmòk mòk sə sak fe'lə. Bòghak lɛ də ndàajwè pwe' mum vèəm ye, nə kà də yi gù yumok sə co yà' jəj və fa moma mòk məmumsə fana yi gbù gù.

¹⁴ Mù riŋ tse' yàm zinə co ɲwə nè Jisòs Krest nè yi Tà tse' mu yi nə də, nsàp zuzɔ mòk nè wo tse' ɲgòdzə nà' dzəə bùə. Yà'a sə' də, a ye-a ɲga ɲwə nəmòk sə jə nsàp zuzɔ mòk co yusə yi tse' ɲgòdzə nà' fana yà' ye ve'nə bohòyi anə.

¹⁵ Ye də a ye-a ɲga wù sə zɔ yòbum nduk, yà'sə gù ntəm moma mòk ɲgòye rərwi', wù kà mbej kòm, fana ye də wù sə kà yi yà'sə dzədzəm niŋ fa. Kà də wu dzəm də nsàp zuzɔ nè wù sə zɔ bùuj yumok sə aco yà' gù bɔpsə yòŋsə ɲwè nè Jisòs Krest à kpɔ bùu tu ye nə duk.

¹⁶ A ye-a ɲga yumok cu sə yà'a bohòwù yòbèbɔj fana bəj ghak lɛ də wu me'rə yà', nə nojəsə nè də wu sə gù yà' fana bwiŋ sə cèp bə zəj bɔp.

¹⁷ Busə yusə yà'a guguj bohòbùu sə wo be' lògè Nwi co ɲkum àwo sə ka zuzɔ bə nənə yej. Yusə guguj sə, a ɲgògù yusə yà'a rərəj, nə ye fifi, nə ye kwəkwa nè nà' tesə vè bohòyòŋsə nè Rərəj nə.

¹⁸ ɲwə nè yi be'-a Krest bə nsàp mandzə ènə fana Nwi sə dzəm yi, yà' sə yəej mɔlisè bwiŋ bèbɔj sə'.

¹⁹ Ye də a bèbɔj də vesùwèej sə lap ɲgògù mègù yusə aco yà' jəj və fifi, nə ye sə aco yà' sə gù ntəm mòk bə mòk ɲgòkwa lòmantombi.

²⁰ Kà də wu bɔpsə fàak Nwi bə nsàp zuzɔ nè wù sə zɔ duk. A zinə də zuzɔ pwe'fo' bèbɔj, nə ye də, a ye-a ɲga wù sə zɔ yumok sə aco yà' gù moma yo mòk yi gbù fana ye də wù sə gù jəj.

²¹ Ye də a bèbɔj də, kà də wu gù yumok sə aco yà' gù moma yo mòk yi gbù duk. A dzəm yà' ye zɔ ɲjəp, kə no rùk, kə yu yà pwe'fo'.

²² Nònjse yusè wù dzəmtse' yà' sè vèè wù bə ncèp ènə mətsetsə'rèə wù wèŋ Nwi ba. A rɛŋsi bohòŋwè nè yi sè gu-a yumok, ntəm ye kà yi bə zeŋ sə sak.

²³ Nwè nè yi sè zə-a ye yumok, sè ntəm ye sè kà bə zeŋ pap sè rɛɛŋ fana ye də Nwi nə jəŋ yi də yi ŋgà jòŋ, bəusè yi sè zə yusè yi kà dzədzəm sè ntəm yi pap də yà'a bəbɔŋ tse'. Fana yà'a sè' də, vesuwèeŋ gu-a yumok sè yà' kà bə dzədzəm sè ntəm vès pap yeŋ fana ye də yà'a yà'sə bəp.

15

Tsərə Bùu Mok

Ŋkuŋ Nè Tsəm Ni' Njò

¹ Vesuwèŋ sè a yàvès guguŋ, a sè ko ntəm, nə sè tɛsə sè wo kà yàwo guguŋ yeŋ sè wèŋ. Kà də vesuwèeŋ sè gu megu mvè'nè yà' sè bəkàrè gù vès duk.

² Ndàanwè pwe' sè kək lis bə yusè aco yà' tɛsə moma yo mòk, yusè aco yà' gu yi, yi sè kuk kok lo ye sè' mantombi.

³ Jisòs Krest bə tu ye à kà yusè yà' à sè bəkàrè mègù yi gu. Yà'a məm̀v̀nè nò wə à còm yà' ndzənə ŋwàk Nwi də, <<Yəya' nè wə à yà' wu bə zeŋ nə, a kə naan muni'i mù.>>

⁴ Ncèep sè wo à còm nònjse yà' ndzənə ŋwàk Nwi yè'sə pwe'fo', wə à còm yà' də ya yà'a sə fa ves ntip. Yà'a tɛsə ves ŋgòko ntəm, nə sə kwe'sə ves sè', ya ŋga vesuwèeŋ nə riŋ ŋgònaan tu avès bohòNwi.

⁵ Mù lɛŋ Nwi nè yi fagè vesuwèŋ ko ntəm, nə sə kwe'sə ves ŋgòlòmantombi nə, də yi gu weŋ, ya wèeŋ cum cù mò'fis mvè'nè wèŋ sè yù mandzè Jisòs Krest yè'sə.

⁶ Ya ŋga wèeŋ kwasə riŋ Nwi nè yi tɛ'e Tà Jisòs Krest avès nə bə cù mò'fis.

⁷ Ye də a bəbɔŋ də wèeŋ ko gesə lo ndàanwè nè yi dzəm ŋgòye mɔŋgorè wèŋ ndzə ŋgùuŋ mvè'nè Jisòs ànə ko gesə weŋ, ya ŋga bwiŋ yə ve'nə, wə kwasə riŋ Nwi.

⁸ Mù sè tsə' fa weŋ də Krest ànə vè ŋgòfàk bohòbùu Jus wèŋ də ya bum sè Nwi ànə kak fa tàcici avès sə ye zinə, ya bwiŋ riŋ də Nwi ŋwè nè yi tse' zinə.

⁹ Yì ànə vè sè' də ya bəu sè wo kà Nwi riŋ wèŋ sè tse' mandzè ŋgòkwasə Nwi bə bəvəm nà' nə. Yà' mègù mvè'nè wə à còm yà' ndzənə ŋwàk Nwi də,

<<Ye də m̀ nə kwasə wu mɔŋgorè bə lakmvum wèŋ,

M̀ nə yəm kuksə liŋ yòsə.>>

¹⁰ Wə à còm mok sè' də,

<<Wèŋ bə lakmvum,

Wèŋ kwa be'lə weŋ bəu ye wèŋ mvwe' mò'fis.>>

¹¹ Wə à còm fe'lə mvwe' mok sè' ŋkuŋ də, <<Wèŋ bə lakmvum pwe'fo', wèeŋ gɛŋ Tà.

Bòop lak sè sənə nzeŋgòŋ nə pwe', wèeŋ kwasə yi.>>

¹² Izayà à cèp ye sè' də,

<<Ŋgwi bə Jesi nə lokok, nə tse' bə lakmvum wèŋ yi.

Bə lakmvum wèŋ pwe' nə sè kək megu lis mok bohònà',

Də nà'a nə ye ŋgà tətəsə əwo yi.>>

¹³ Mù lɛŋ də Nwi nè yi gùgè bwiŋ wo sə naan tu də bum pwe' nə kə ye bəbɔŋ, nə gu ntəm awèeŋ rwiŋ bə kwəkwa nə ye bə fifi mvè'nè wèŋ sə dzəm bohòyi sè. Yà'a ye ve'nə ya wèeŋ nə sə tse' mali nsàp tsətsərə ènə ŋkəuŋntɛŋ, bə ŋaan Yòŋsè nə Rərəŋ nə.

Pol Cèp Bə Nsàp Fàk Ye

Nè Yi Tse' Nə

¹⁴ Bwema am wèŋ, mù riŋtse' sè vèè mù pap də wèeŋ bəu sè wèŋ ri ŋgògù bəbɔŋ, nə riŋ ŋkərə bə ma nə Nwi, nə ye sè' də wèŋ tse' ŋkərə nə aco wèŋ yə'rə to bəu mok sè'.

¹⁵ Ncèep mok sè mù còm fa weŋ yà' ndzənə ŋwàk nè'e fana yà'a bə ŋgi nə guguŋ də ya wèeŋ kà bum yè'sə swi bisə. Mù a còm ve'nə bəusè Nwi a riŋ bo muni'i mù bə bəvəm nə nje nə,

¹⁶ də m̀ ye ŋgà fàk Jisòs Krest mɔŋgorè bə lakmvum wèŋ. M̀ bə fàak yàm sè mù sè guu sè co ŋgà fa satikà' bohòNwi. Fàak am sè də mù sè tsòho fa bwiŋ Ntirè nə Bəbɔŋ nə Nwi nə. M̀ sè tsòho də ya Nwi jəŋ bə lakmvum sè wèŋ co yu satikà'a sə. Yì jəŋ yà' ve'nə bəusè Yòŋsè nə Rərəŋ nə a gu rɛŋsə wo laŋ.

¹⁷ Məm̀v̀nè nò m̀ ŋwèè Jisòs Krest fana aco m̀ ga bəap am bə nsàp fàk nə mù sè fàk fa Nwi nə.

¹⁸ Kaco mù muk fuk cùu am ŋgòcèp bə yumok sè zok yeŋ. Aco mù cep megu bə fàak sè Krest a gu cəsə yə' ndzè bohòmè, mvè'nè yi a gu bə lakmvum wèŋ ŋgòyuk yi yè'e. Yusè yi a gu sə, a bə ncèp nə mù a cèp nə, nə ye bə fàak sè mù a gu sè sè'.

¹⁹ Yì ànə gu fàak ye sə bə ŋaan mɔŋgəŋgèŋ, nə gu fàak ye sə bə ŋaan yòŋsè nə nje nə. Fana mù a tsòho yè jə Ntirè nə Bəbɔŋ nə nà'a bə liŋ Krest nə mvwe' lak Jòrosalèm kə dzeŋ mvwe' nzeŋgòŋ Ilirikùm. M̀ a sə yə'rə nà' pwe'fo' mvwe' buk lak yè'sə.

²⁰ M̀ lapgè yàm mandzè guguŋ ŋgòtsòho Ntirè nə Bəbɔŋ nə mvwe' sè ŋwè nəmòk ka liŋ ye sə fo' ntòyuk yuk, ya ŋga kà də a ye də mù sè ci ndap məm̀v̀we' kuumndap sè ŋwè mòk à gu nònjse løyi duk.

²¹ M̀ dzəm yàm də m̀ gu mvè'nè wə à còm ndzənə ŋwàk Nwi də,

<<Bəu sè wə à kà liŋ ye sə yuk yuk wèeŋ nə ye yi.

Bùu sè wo à ka muzèp yumok bə liŋ ye riŋ yuk wèeŋ nə rɛɛŋ bə liŋ ye sə.>>

Pol Tsə' Də Yi Nə Kə Kɛ' Cəpsə Bwiŋ Mvwe' Lak Rumà

²² Nà'a njo nè mɔ dzəmgə ŋgòlòkə ye wèŋ fana mù kà mandzə nè sə tse' sə.

²³ Mù ka fàk mvwe' yè'e ŋga'a mok tse' fe'lə. Mvè'nə a lùumŋgòŋ wùriŋ sè mù a sə dzəm də mɔ kə ye wèŋ fana,

²⁴ mù tsəm də mɔ nə ye wèŋ ghà nè mù sə cà ŋgòlòmve' lak Səpeŋ yà'a. Mɔ nə dzəm ŋgòcu vesuwèŋ mvək momjo ya a kwa mvwe' mò'fis ŋkuŋ fana wèŋ gɔ ya gi àm nə sə lo mantombi.

²⁵ Mù sə də mɔ lo ŋga'a ye'e mvwe' lak Jòrosalèm ŋgòkə fa bùu Nwi sə fo' sə wèŋ bum mok sə wo a tum fa wo yà' bohòmù.

²⁶ Yusə də bù lakmɔm mok sə wo krətèeŋ sè mvwe' nzeŋgòŋ Məsidoniyà bə nzeŋgòŋ Akayà wèŋ a tsərə də wo benə mbàam mok mvwe' mò'fis, nə tumsə fa lo bù ŋgàa jŋ sè wo cu mɔŋgorə bùu Nwi sè mvwe' lak Jòrosalèm.

²⁷ Wo a gɔ yè'sə bə kwəkwa njàwo nè nà' a kok sə vəə wo fana mù ye yàm sə' də a bəboŋ co wo tseə yà'wèŋ ve'nə. Co bù lakmɔm a kə tse' bum sè Nwi à kàk sə njo bùu Jus wèŋ, fana ye də a sə' bəboŋ də wo gapsə bum yàwo sə sə nzeŋgòŋ sə bə bùu Jus wèŋ sə sə'.

²⁸ Mɔ kə dzeŋ fo', nə fa wo mbàam sə wo a tum fa wo sə fana mù foho və kə ye wèŋ ŋkuŋ nə ca lo mvwe' lak Səpeŋ anə.

²⁹ Mù ri sè' də mɔ kə tsəŋ wèŋ fana yà' jəŋ və səsə nè Krest nə bohòvesuwèŋ wù kà fàk.

³⁰ Bwema am wèŋ, mù sə ləŋ wèŋ bə liŋ Jisòs Krest nè yi Tà àvès, nə ye bə liŋ Yòŋsə nè Rəreŋ nè yi gùgə yi ŋkuŋ a sə dzəm mòk bə mòk, nə də wèeŋ ləŋ fa mɔ Nwi gɔgɔŋ.

³¹ Wèeŋ ləŋ fa mɔ yi də yi caŋsə gesə mɔ ndzə bohòbùu sə wo ka Krest riŋ sə wo cu mvwe' nzeŋgòŋ Jùdiyà yà'a. Wèeŋ ləŋ sè' də yi gɔ də mɔ jə lòmàam sə mvwe' lak Jòrosalèm anə fana bùu Nwi wèŋ sə jəŋ yà' bə kwəkwa.

³² A ye-a ŋga Nwi fa-a fana yà'sə càa, mù və mok bohòwèŋ bə kwəkwa, ya vesuwèeŋ cum yòŋsə.

³³ Mù ləŋ də Nwi nè yi ŋgà fa bwiŋ fifi nə, yi ye wenə wèŋ. Yà' a ye ve'nə.

16

Pol Sə Cəpsə Gèsə LòBùu Sə Mvwe' Lak Rumà

¹ Mù dzəm də wèeŋ riŋ njè' àvès Fibi nè yi fàkgə mɔmvwe' cos nè mvwe' lak Kènkerès.

² Yi kə dzeŋ-a bohòwèŋ fana kwəkwe', wèŋ ko yi bo ma ba co ŋwə nè yi ri Tà

àvès sè'. Wèeŋ kotse' yi mvè'nə aco wèŋ bùu Nwi kotse' to ŋwè. Wèeŋ tseə yi bə yusə yi sə dzəm yà' bùusə yi a tseə bwiŋ ve'e wùriŋ, nə tseə mɔ yàm sə'.

³ Mù cəpsə Prisiiliyà bə Akwilà ba fo', sè vesi wèŋ à sə fàk lok bohòjisòs Krest bəbe'.

⁴ Wo à də wo tseə mɔ fana wo swirə krɔ bùu mù. Mù sə kà wo mɔmù kwasə mègù. Coos sə krətèeŋ sə mbwa bù lakmɔm pwe'fo' sə kwasə wo sə'.

⁵ Cəpsə fa mɔ krətèeŋ sə wo kə nigə cos munda'a wo yà'a sə' bəboŋ. Cəpsə fa mɔ ŋge' àm İpenitòs sə'. Yi à bùuŋ to tsə krətèŋ mvwe' nzeŋgòŋ Esiyà cap yi.

⁶ Mù cəpsə Méri nè yi a fàk mɔŋgorə wèŋ anə ve'e gɔgɔŋ.

⁷ Mù sə cəpsə fe'lə Andrònìkòs bə Jùniyàs. Wo bùu Jus sè venə bəboŋ à ni ndapndzəm bəbe'. Bwiŋ riŋ wo bəboŋ co ŋgàa ntum Jisòs mok sə wo gihigə matsə. Wo à ye to krətèŋ wo ŋkuŋ mù kə ye yàm.

⁸ Cəpsə fa mɔ Ampiliyatòs nè yi ŋge' àm bùu Tà àvès nə.

⁹ Cəpsə Ūbanùs nè vesi wèŋ sə fàk bohòKrest mvwe' mò'fis, nə ye Sətaci sə', nè yi ŋge' àm nà'a.

¹⁰ Cəpsə Apelis, bwiŋ ri də yi zinə bohòKrest. Cəpsə fa mɔ ndap Aristòbulùs pwe'fo'.

¹¹ Cəpsə Hèrodòŋ nè yi ŋwə lak àm. Cəpsə bwema sə wo mɔmvwe' ndap Nàsìsə, sə wo bùu Tà Jisòs yà'a pwe'.

¹² Cəpsə Tràfinà bə Tràfosà sə wo sə fàk bohòTà yà'a. Cəpsə ŋge' àm Pesis, yi a fàk bohòTà ve'e wùriŋ.

¹³ Mù sə cəpsə Rufù nè yi fàkgə bohòTà bə ntum ye pwe' nà'a. Mù sə cəpsə ma ye nè yi a sə kotse'gə mù sə' co mo ye nà'a.

¹⁴ Mù cəpsə Asikritù, bə Flegòŋ bə Hemi bə Pàtrobà bə Himàs, nə ye bwema mok sə wo krətèŋ, sə bə yà'wèŋ cu yà'sə pwe'.

¹⁵ Cəpsə fa mɔ Filòlogù bə Jùliyà. Cəpsə Nèriyòs bə njè' ye, nə ye Olìmpà nə ye bùu Nwi sə yi cu bə yà'wèŋ pwe'.

¹⁶ Wèeŋ cəpsə mòk bə mòk bə nsàp cəcəpsə nè ntum mò'fis. Coos Krest sə yà'a ma fəŋ pwe'fo' duk də mɔ cəpsə wèŋ pwe' bəboŋ.

Ntip Nə Nà'a NgòLəsə

¹⁷ Bwema am wèŋ, mù sə ləŋ wèŋ də wèeŋ sə kərə bə bùu sə wo sə jə və gəgə'à, nə sə gɔ bwiŋ wo me'rə mandzə nè zinə nə yà'a. Wo sə bəŋ bum sə zinə sə wèŋ à yə'rə sə. Kà wenə wèŋ sə be'lə,

¹⁸ bùusə wo sə kà yà'sə bohòjisòs Krest nè yi Tà àvès nè fàk; wo sə gɔ mègù yusə yà' sə bəwo. Wo cəp lùmə boŋsə kə cùhu ve'e, nə sə borə mak bùu sə wo ka yumok riŋ wèŋ bə ncèp cù àwo nə.

¹⁹ Bwiŋ pwe' a yuk mvè'nə wèŋ a ko jə Ntirə nè Bəboŋ nə bə ntum nè mò'fis sə

lan. Mù sè kwa bohòwèŋ ve'ε wùriŋ. Mù sè dzəm də wèeŋ tse' ŋkərè ŋgòri yusè yà'a bəboŋ, nè kà yumok sè yà'a bəp ri lok.

²⁰ Fana Nwi nè yi fagè bwìŋ fifi nè, yi nè ko noŋsə Satà sè nze, wèŋ tes kùu awèŋ muni'i yi. Mù leŋ də bəbo nè Tà àvès Jisòs Krest nè ye bohòwèŋ.

²¹ Timati nè yi fàkgè venə sè cəpsə weŋ sè'. Bwe tɛ' am Lùsiyòs bə Jasòŋ nè ye Sòsipatà sè wo bùu Jus sè cəpsə weŋ sè'.

²² Mùu Tetiyòs nè mù yàm ŋgà cəcòm nè, mù sè cəpsə weŋ yàm sè' bə liŋ Tà anə.

²³ Gayòs nè mù cu fɛeŋ munda'à yi, nè ye bə bùu sè wo kə nigè cos munda'à yi sè wèŋ pwe'fo' cəpsə weŋ. Èratòs nè yi ŋgà lòksə mbàm muntòlak yi nè bə moma avès Kwatùs cəpsə weŋ sè'. (

²⁴ Bəbo nè Jisòs Krest nè yi Tà àvès nè ye bohòwèŋ. Yà' a ye ve'nə.)

Ncɛp Nə Nà' Ləsə Wesə

²⁵ Vesùwèeŋ kwasə Nwi bùusè aco yi gə to weŋ ŋgòtəeŋ gəgəŋ. Yà'a yusè mù ànə tsok fa weŋ, ghà nè mù ànə tsok fa weŋ Ntirè nè Bəboŋ nè nà'a bə liŋ Jisòs Krest nè. Ntirè nè Bəboŋ nè nà' à cu sàp ntòmvwè' səswihi.

²⁶ Nà' a tesə vè ŋgà'a mok mvwe' jəja lan. Zinə ènə a tesə vè jəja bə bum sè ŋgàa tsòhòbum Nwi wèŋ ànə com sè. Bùu sè sənə nzeŋgòŋ nè pwe' a yuk nà' ŋgà à duk ve'nə Nwi nè yi mègù ye Nwi nè mvèsə nè. Wo yuk ve'nə ya wo dzəm Ntirè nè, nè be' mandzè Nwi.

²⁷ Vesùwèeŋ kwasə Nwi, Yi mègù Nwi yiyi, Yi tse' ŋkərè sè' yi yiyi. Vesùwèeŋ kuksə liŋ ye bùu Jisòs Krest, nè kà teŋsə yuk. Yà' a ye ve'nə.

**Nwàk nè Mantombi,
nè Pol à Còm Fa Bùu sè
Mvwe' Lak
KORÈ**

Pol ànə yeto cos nè mvwe' lak Korè nè fana bum mok yeto ngòye mbwa sè yà' à ka bəboŋ yey fana yi com n̄wàk ènə ngòcèp bə bum yà'sə. Bum sè Pol à tse' yà' sè ntùù yi n̄kuŋ nè sɛ dzəm də yi com yusə mok bə zey sə, mok à ye də: cos nè à tse' n̄taŋmba, nzak sàhà ye mbwa sè', nè ye jòon sè bə nzak gù. Yì sə fa wo n̄tip m̄m̄və'nè wo vè cos fana wo sə gù. Yì sə cèp fe'lə sè' bə bum sè a fagè n̄wè yà' Yònsə nè Rəreŋ nè ngògù fàak sè Nwì sə bə zey, nè ye bə nza' nè ngòlòkok mvwe' kp̄. Yì à cèp bə bum yè'sə ve'e gugūŋ, nè sə n̄iŋsok yà' bə yəyər'èə ye sə.

Mb̄ap nè 13 sè cèp bə dzədzəm bohòbwiŋ də nà'a yu nè nà' tə mantombi bum pwe' nè. Nè mò'fis, dzədzəm nè ngònaŋtu bə yusə lis ka yà' ye yuk. Nè baa ngòtse' tsətsərə nè də Nwì nè gù fa ves yusə yi à duk. Nè tɛ' ye dzədzəm. Fana dzədzəm nè yam cāsə ghak mok sə pwe' yi. Dzədzəm yu nè wo cèp bə zey ndzə mvwe' mb̄ap n̄wàk ènə n̄kūŋŋ.

¹ Còm n̄wàk nè'e m̄m̄ Pol nè Nwì ànə dzəm kok sə ntùù yi, nè gù m̄ ngòye ngà n̄tum Jisòs Krest. M̄ còm nà' m̄ lisè Sostini nè yi moma àvès bùu Jisòs nà'a.

² Vès sè còm fa nà' bohòbùu sè wo n̄gè cos sè mvwe' lak Korè. Vès còm fa wèŋ sè wèŋ mò'fis wèŋ Krest fana Nwì a rɛŋsə, nè to fis wèŋ ngòye bùu ye yà'a. Yi a cokfis wèŋ nè ye bə ndaŋwè pwe' nè yi kùksəgè Tà Jisòs Krest. Jisòs Krest Tà nè njàwo bə nè njàvès sè'.

³ Vès lɛŋ də tɛ' avès Nwì bə Tà Jisòs Krest gù wèŋ bəboŋ, nè fa wèŋ fifi sè'.

⁴ M̄ kwasəgè Nwì ghà yà lòon wùriŋ, bùusə yi a n̄itsə' fa wèŋ bòvəm nè n̄je nè ndzə bohòJisòs Krest.

⁵ Bùsə m̄və'nè wèŋ a ye mvwe' mò'fis wèŋ Krest wèŋ yè'sə, yà'a gùu wèŋ buuŋ ngàa ghàk bə bum zəzok. Ghàha sè wèŋ tse' sè mòok n̄kərə nè ngòrɛŋ bum Nwì nè ye n̄aŋ sè ngòcèp rɛŋsə n̄cèp ye nè.

⁶ N̄cèp nè zìnə nè wèŋ à yuk nà' bə liŋ Krest nè a ni wèŋ mok sə ntùù bəboŋni.

⁷ Yè'sə yà' a gù fana wèŋ tse' bum sè Nwì fagè bùu ye yà' pwe', wèŋ sè kà ko nè mò'fis jamə. Wèŋ tse' yà' m̄və'nè a sè cu tək n̄umbu nè Tà àvès Jisòs Krest nè kə n̄itsə' fe'lə ni' ye səmok nè.

⁸ Anə megu sè' yi Jisòs Krest nè nè yi nè gù wèŋ ngòtəŋ gugūŋ tɛ kə lə. A ve'nə ya

nga n̄umbu nè Jisòs Krest nè yi Tà àvès bwiŋ vəə, n̄wè kà nzak bohòNwì gbù.

⁹ Yè'sə zìnə bùusə Nwì n̄wè nè aco a naŋ tu bohòyi. A yi nè yi à to wèŋ ngòkə ye n̄ge' bə mo ye Jisòs Krest, nè yi Tà àvès nè.

Cù Zəzok M̄ Cos

¹⁰ Bùu am wèŋ, bə liŋ Jisòs Krest nè yi Tà àvès, m̄ wup fa wèŋ bo də wèŋ cum cù mò'fis, kà də wèŋ ga'a zəzok duk. Kwəkwe', tsətsərə awèŋ nè ye mò'fis bə yusə wèŋ sak tes pwe'fo'.

¹¹ M̄ duk ve'nə bùusə bùu Kloòwèŋ mok a tsə' fa m̄ duk də n̄kūəm cu m̄ kwe'è wèŋ anə, bwema am wèŋ na.

¹² Yusə mò sè cèp sə də wèŋ mok sə duk lo də, <<Vès yàvès ves Pol.>> Bòp mòk sè duk də, <<Vès yàvès bùu Apòlò,>> mok bùu Pità bə bùu Krest wèŋ nduk!

¹³ Kàcò, wèŋ na gəpsə Krest bə bòp bə bòp àlɛ? N̄wè nè yi ànə kp̄ m̄ ntəŋ bùu wèŋ à ye Pol à? kənə də wo à bəptəsə wèŋ co ngàa fàha Pol ɛ?

¹⁴ Bə'lo, m̄ kwasə Nwì də m̄tsətsərə wèŋ pwe', m̄ à ka mòk bəptəsə. M̄ à bəptəsə mègù Kripòs bə Gayòs bwiŋ ba.

¹⁵ N̄wè nè mò'fis nè aco yi duk də ànə gèŋ m̄ to liŋ am nè bəptəsə yi bə zey bùu.

¹⁶ Ohoò, m̄ tsərə kok mòk nè m̄ anə swi. M̄ à bəptəsə Stifanà bə ndap yè pwe' sè'. M̄ ka riŋ də mòk cu fe'lə nè m̄ à bəptəsə yi.

¹⁷ Jisòs Krest ànə ka m̄ də m̄ kə bəptəsə ke' bwiŋ tum. Yusə gugūŋ sè yi à tum m̄ bùu zey sə duk də m̄ tsoho lo fa bwiŋ n̄cèp nè n̄je nè. Fana m̄və'nè m̄ à sè tsoho n̄cèp nè, m̄ kà nsàp nè də ya bwiŋ duk də, <<N̄wè nè'e cèp l̄m̄sə b̄ŋsə cù, yi tse' n̄kərə mbà>> gù. M̄ à sè tsoho bə nsàp mandzè nè bwiŋ riŋ də kp̄ nè Krest à kp̄ tse' mègù n̄aŋ yi.

Jisòs Krest N̄aŋ Nə Ye N̄kərə Nwì

¹⁸ Yu səmook də, bùu sè wo sè yù lòmmandzè nè nà' lèsə bə kp̄ jəgè yàwo n̄cèp kp̄ nè Jisòs Krest m̄ntəŋ nè də a bum ləm. Bohòvesùwèŋ sè a sè yù lòmmandzè nè nà' lèsə bə liŋ nè, yà' ka bum ləm yey, a n̄aŋ Nwì.

¹⁹ Wo à còm n̄ŋsə yà' ndzənə n̄wàk Nwì laŋ də Nwì à cèp də, <<M̄ nè gù b̄psə b̄ ngàa n̄kərə bə n̄kərəə awo pwe'.

M̄ nè dzeen bùu sè wo ri n̄wàk wèŋ.>>

²⁰ Ye də b̄ ngàa n̄kərəə sè tɛ yè'e ma fò? Bùu sè wo rigè n̄wàk yà'a, wo sè' ma nè fò? Mòok b̄ ngàa gù mamfenè sè sə nzeŋgòŋ fèŋ yè'e wo yè'e ma fò? Nwì n̄itsə' də n̄kərə nè sə nzeŋgòŋ fèŋ nè nà'a ləm bohòyi.

²¹ Nwì ànə gù mandzè nè ngòlũŋsə bwiŋ fana yi kà mandzè də bwiŋ riŋ yi bə

ɲkərə̀ è nè sə nzenɡòon fɛɲ fa. A bòyi bə ɲkərə̀ nɛ̀ də yi lunɣə̀ bɛ̀ sə̀ wɔ̀ dzəm sə̀ bə̀ nɛ̀p nɛ̀ bwiɲ sə̀ tsərə̀ də̀ nà'a ləm nə̀.

²² Bɛ̀u Jus wɛ̀ɲ à sə̀ lə̀p yàwɔ̀ də̀ wɔ̀ ye nsàp maɲɡɛ̀ɲɡɛ̀n mòk ɲkuɲ ya wɔ̀ dzəm də̀ nɛ̀p ènə̀ nà'a zinə̀. Bɛ̀u Gris wɛ̀ɲ sə̀ ðək yàwɔ̀ də̀ wɔ̀ nə̀ rɛ̀ɲ jə̀ɲ ɲkərə̀ fo' ɲkuɲ.

²³ Bohòma nɛ̀ ɲjàvès fana a sə̀ tsoho fa yàvès bwiɲ kɔ̀ Jisòs Krest nɛ̀ wɔ̀ à tɛ̀lə̀ zə̀ yi muntə̀on. Nɛ̀p kɔ̀ ènə̀ bɛ̀u Jus wɛ̀ɲ ka kwəkwa bə̀ zɛ̀ɲ tse', bohòbà lakmɔ̀m yàwɔ̀ yà' yuhu fə̀ ntu'ù wɔ̀ co bum ləm.

²⁴ Nə̀ ye də̀ bohòndaanwè pwe' nɛ̀ Nwi a to yi ɲɡòye ɲwè ye, fana a dzəm ɲɡa yi ɲwə̀ Jus kə̀ ɲwə̀ lakmɔ̀m, wɔ̀ riɲ də̀ Jisòs Krest ɲàan Nwi. Yi ɲkərə̀ nɛ̀ Nwi sè' yi nə̀.

²⁵ A yà'a də̀ bwiɲ sə̀ ðək yàwɔ̀ də̀ yusə̀ Nwi a ɡù yè'sə̀ yà'a ləm, ɲɡa ləm nɛ̀ Nwi a ɡù ènə̀ nà' càsə̀ ɲkərə̀ bwiɲ pwe'fo'. Yu Nwi sə̀ bwiɲ tsəm ðək də̀ yà'a jì ɲàɲ, tse' ɡha' ɲàɲ zɛ̀ɲ nə̀ noɲsə̀ ɲàan bwiɲ sə̀ nze fɛ̀ɲ pwe'.

²⁶ Bwema am wɛ̀ɲ, aco wɛ̀ɲ ye yàwɛ̀ɲ sə̀ də̀ mutsə̀tsərə̀ wɛ̀ɲ sə̀ Nwi a to pwe', nsàap bɛ̀ sə̀ nzenɡòon jə̀ɡə̀ wɔ̀ co ɲɡàa ɲkərə̀, wɔ̀ ka maɲɡorə̀ wɛ̀ɲ ɲkɛ̀uɲ yeɲ. Nə̀ ye sə̀ də̀ nsàap bɛ̀ sə̀ wɔ̀ tse' ɲɡi mutsə̀tsərə̀ lak kə̀ bɛ̀ sə̀ wɔ̀ à dzə̀ wɔ̀ mvwe' ntombi nɛ̀ nà' tse' liɲ ka maɲɡorə̀ wɛ̀ɲ anə̀ ɲkɛ̀uɲ sə̀ yeɲ.

²⁷ Nwi a swè' jə̀ ye nsàp bɛ̀ sə̀ nzenɡòon tsərə̀ɡə̀ də̀ wɔ̀ ləm. Yi a ɡù ve'nə̀ ya marè'tu ko bɛ̀ ɲɡàa ɲkərə̀ wɛ̀ɲ sə̀. Yi swèk jə̀ɲ mok bɛ̀ sə̀ wɔ̀ kəkɡə̀ yàwɔ̀ co ɲɡàa jì ɲàɲ ya marè'tu ko bɛ̀ ɲɡàa ɲàan sə̀.

²⁸ Yi a swè' fis jə̀ bum sə̀ bwiɲ kà yà' dzə̀mɡə̀, sə̀ bwiɲ bwi'lə̀ ke'ɡə̀ yà' bə̀ kù, nə̀ ye sə̀ wɔ̀ jə̀ɡə̀ yà' co yusə̀ wà. Yi swèk fis jə̀ɲ bum yè'sə̀ ya yà' a ɡù bɔ̀psə̀ bum sə̀ bɛ̀ sə̀ sə̀ nzee jə̀ɡə̀ də̀ yà' tse' fàk sə̀.

²⁹ A ve'nə̀ fana kaco ɲwè kum ɲɡùɲ kù mantombii Nwi yeɲ.

³⁰ Wɛ̀ɲ Jisòs wɛ̀ɲ mò'fis bɛ̀u Nwi yiɲi. Mèɡù sè' bɛ̀u Jisòs Krest nə̀ ɲkuɲ fana vesùwɛ̀ɲ tse' ɲkərə̀. Fana Nwi jə̀ɡə̀ vesùwɛ̀ɲ co bɛ̀u sə̀ kəkərə̀ bɛ̀u yi, co bɛ̀u sə̀ rərə̀ɲ sè' bɛ̀u yi, nə̀ fis ves mvwe' bɔ̀p sè' bɛ̀u yi.

³¹ Nà'a njo nə̀ a tse' ɲɡòɡù mèɡù mvə̀nə̀ wɔ̀ à còm ndzənə̀ ɲwàk Nwi ðək də̀,

<<A ye-a ɲɡa ɲwə̀ nəmòk ðək-a də̀ yi kum ɲɡùɲ,

Yi kum meɡu nà' bɛ̀u yusə̀ Tà Nwi a ɡù yi.>>

2

Kɔ̀ Krest Ƴu Ƴha' Ƴkərə̀ Bwiɲ

¹ Bwema am wɛ̀ɲ, wɛ̀ɲ riɲ də̀ ɡhà nɛ̀ mù à vè ɲɡòtsòho fa wɛ̀ɲ bum sə̀ yà' ànə̀ ye səswihi yà'a, fana mù à ka bə̀ nsàp nɛ̀ ɲɡòmitsə̀' də̀ mù cep riɲɡə̀ cù, nə̀ tse' ɲkərə̀ wùriɲ vɛ̀.

² Busə̀ mù à ðək sə̀ və̀ə̀ mù də̀ ɡhà nɛ̀ mù vesùwɛ̀ɲ fana mù nə̀ tsoho fa ɡu wɛ̀ɲ Jisòs Krest yiɲi. Mù nə̀ tsoho meɡu kɔ̀ Krest nɛ̀ yi à kɔ̀ muntə̀on.

³ Anə̀ ɡɛ̀ɲ, mvə̀nə̀ vesùwɛ̀ɲ ànə̀ ye fana mù à vè co dem. Mù à sə̀ kà bə̀ wə̀ wùriɲ.

⁴ Nə̀ ye sə̀ də̀ nɛ̀p nɛ̀ mù à sə̀ tsòho, mù kà bə̀ ɲkərə̀ bwiɲ sə̀ nze fɛ̀ɲ də̀ ya yà'a boɲ wɛ̀ɲ tsòhò. Ƴàan Ƴòɲsə̀ nɛ̀ Nwi à sə̀ nitsə̀' fa wɛ̀ɲ zinə̀ nə̀ yi.

⁵ Mù à ɡù ve'nə̀ ya ntəm awɛ̀ɲ sə̀ wɛ̀ɲ a fa bohòJisòs Krest sə̀ kà bɛ̀u ɲkərə̀ bwiɲ tə̀on mam, a ye bɛ̀u ɲàan sə̀ Nwi.

Ƴkərə̀ Nə̀ Nwi

⁶ Nə̀ ye də̀ mvə̀sə̀ vèes tsoho fə̀ɡə̀ nɛ̀p nɛ̀ Nwi nə̀ bohòbɛ̀u sə̀ wɔ̀ à ɡu bə̀ bum sə̀ ma nɛ̀ Nwi laɲ, vès sə̀ cep bə̀ ɲkərə̀. Nè'nə̀ ka nsàp ɲkərə̀ nɛ̀ nà' tesə̀ bohòbɛ̀u nzenɡòɲ yeɲ. Ƴàan awo sə̀ nə̀ ca ɡesə̀ lo fo'.

⁷ Ƴkərə̀ nɛ̀ vès sə̀ tsoho ènə̀ a ɲkərə̀ Nwi. Nà' ànə̀ ye to mantombi səswihi, bwiɲ kà bə̀ zɛ̀ɲ ri. Yi ànə̀ noɲsə̀ me bum yè'sə̀ mantombi ɲkuɲ, nə̀ sə̀ kə̀ ɡu nzenɡòɲ maɲkwɛ̀ɲ. Yi ànə̀ ɡu bum yè'sə̀ də̀ ya anə̀ kə̀ tse' kəkuk ɲjàvès ca sə̀.

⁸ Ƴkə̀ɲkum sə̀ sə̀ nze fɛ̀ɲ ànə̀ kà ɲkərə̀ ènə̀ riɲ. Wɔ̀ ànə̀ riɲ-a nà' bwère wɔ̀ ànə̀ ka Tà Jisòs Krest nɛ̀ yi tse' fòènə̀ muntə̀on tɛ̀lɛ̀.

⁹ Meɡu də̀ wɔ̀ à còm noɲsə̀ ndzənə̀ ɲwàk Nwi ðək də̀,

<<Bum sə̀ Nwi à fùhu noɲsə̀ fa bɛ̀u sə̀ wɔ̀ dzəm yi,

A bum sə̀ ɲwè ka yà' bə̀ lis ye yuk,

Kà bə̀ ntu' sè' yuk yuk,

Nə̀ kà bə̀ zɛ̀ɲ sè' ntòtsərə̀ yuk.>>

¹⁰ Bum yè'sə̀, a ri yà' bɛ̀usə̀ Nwi a tum fa ves Ƴòɲsə̀ ye ɲɡòtsə̀' fa ves yà'. Ƴòɲsə̀ ye nə̀ lə̀pɡə̀ sə̀ tsə̀tsərə̀ anə̀ səsap, nə̀ sə̀ tsoho rɛ̀ɲsə̀ bum Nwi sə̀ yà'a caco.

¹¹ Ƴwè cu yè'e, kaco ɲwè riɲ yusə̀ yà' cu sə̀ ntuə̀ ɲwə̀ nəmòk yeɲ, a riɲ mèɡù yà' ɲɡə̀ɲɡàɲ ànə̀. A bohòNwi sè' ve'nə̀, də̀ ri mèɡù bum Nwi sè' Ƴòɲsə̀ nɛ̀ nje.

¹² Ƴòɲsə̀ nɛ̀ Nwi a ɡesə̀ fa ves sə̀ ntuə̀ vès nə̀, a Ƴòɲsə̀ nɛ̀ nje. Nà' ka Ƴòɲsə̀ nɛ̀ bwiɲ sə̀ nze fɛ̀ɲ yeɲ. Ƴòɲsə̀ ye ènə̀ ɡùɡə̀ ves yi ɲkuɲ a sə̀ ri nsàap bum sə̀ Nwi a sè vesùwɛ̀ɲ bə̀ zɛ̀ɲ.

¹³ Nə̀ yeə̀ nɛ̀ də̀ bum yè'sə̀ ve'nə̀, vèes cu ɲɡòtsòho fa bwiɲ fana vès kà bə̀ nsàp nɛ̀pɛ̀cù nɛ̀ fa ves nà' ɲkərə̀ bwiɲ sə̀ nze fɛ̀ɲ cèp. Vès cep bə̀ nsàp nɛ̀ Ƴòɲsə̀ Nwi nitsə̀' fa ves yi. Vès tsok rɛ̀ɲsə̀ fa bum sə̀

Yòhnsè Nwi nitsè' fa ves sè bohòbùu sè wo tse' Yòhnsè Nwi sè ntuù wo.

¹⁴ Nwè nè yi ka-a Yòhnsè Nwi sè ntuù yi tse', kaco yi dzəm bum sè Yòhnsè ènə yen. Yi nə kà rɛɛɲ, yà'a nə sə yəɛɲ bohòyi co a bum ləm. A ve'nə bùusè ngà rɛɛnsè fa bwɪɲ bum ye'sə mègù Yòhnsè nè Nwi.

¹⁵ A ye-a bohòɲwè nè yi tse' Yòhnsè nè Nwi nə sè ntuù yi fana yi rɛɛɲ yà', nə riɲ bum pwe'fo'. Bùu sè sè nzenɲòon yə nsàp ɲwè ènə, wo sə mərə yi mərə.

¹⁶ Ye'sə mègù mvè'nè yà' cu ndzənə ɲwàk Tà Nwi duk də,

<<Nwè nəmòok yo nè aco yi riɲ yusè Nwii tsərəgèə àlɛ?>>

ɲwè nəmòok cu yo nè aco yi fa Nwi ntip àlɛ?>>

Bohòvesuwèɲ yàvès, sè a tse' Yòhnsè Nwi, a tse' tsətsə'rè nè Krest.

3

Nzak Ntaɲmba

¹ Bwema am wèɲ, mvè'nè mù ànə ye vesuwèɲ fa' yà'a, mandzè kà co mɔ cep bohòwèɲ co bùu sè wo ri bum sè ma nè Nwi ye lok. Mù à sè cèp bohòwèɲ mok co mù sè cèp bohòbùu sè sè nze fɛɛɲ, bùusè wèɲ à ye mali ntòco bwe sè lɔə bə bum sè ma nè Jisòs Krest.

² Mvèk ànə à ye, bum sè mù à yə'rə wèɲ sè à ye co mù sè fa wèɲ mbwi, kà bɛɲ sè bɛɲ ye, bùusè wèɲ à ka kəkərè ɲgòzɔ yà' yen. Haɲ kə dzen ntip wèɲ ka ntòkərə mali.

³ A ve'nə bùusè wèɲ sè gù mali bum ntòco bùu sè sè nze fɛɛɲ. Moma sə wa mali bum moma mòk, moma bə moma sə kɔəm kɛ'ca sè', yà'sə sə kà yà'a jəja kwarɲɲɲ dè wèɲ gù co bùu sè sè nzenɲòon ni à? Wèɲ sè gù lòbɔp sè' co bùu sè wà wèɲ sè gù.

⁴ A ye-a ɲga ɲwè nəmòk sè duk ye də, <<Mù ves Pol,>> mòk sè duk də, <<Mù yàm ves Apolò,>> yà'sə sè kà yà'a də wèɲ sè gù mali bum co bùu sè sè nze fɛɛɲ ni à?

Mvəəsə Ngà Fàk Tse' NgòFàak

⁵ Ja'a na yàwèɛɲ sè' də Apolò ndà? Pol ye ye ndà? Vès pwe', vès mègù ngàa fàha Nwi sè yi a tum ves ɲgòkè gùu də ya wèɲ dzəm bohòTà Jisòs Krest. Venə sə gù mègù fàha sè Nwi a gàpsə fa ves ɲgògùu.

⁶ Vès mègù co ngàa fàk nzum wèɲ ve'ɛ. Mù à bi yàm bii, Apolòye ye ɲgà gèsə ndzəp, Nwi ye ye ɲwè nè ɲgògù də yà'a to, nə kuk.

⁷ Mutsətsə'rèə vès pwe', nè gugɲ ka ɲwè nè yi a bi bii kè ɲwè nè yi gèsə ye ndzəp yen. Nə gugɲ nə mègù Nwi yiyi nè yi a gù ɲkɲ yà' to, nə kuk.

⁸ ɲwè nè yi à bii bə ɲwè nè yi à gèsə ndzəp pwe', wo mègù yəyərə, zəzook bùə.

Nwii nè kə lək ndàaɲwè pwe' mvəsə yi à fàak.

⁹ Vès ba fo', vès sè be'lə mvwe' mò'fis ɲgògù fàha Nwi nè mò'fis. Wèɲ co nzum Nwi bə tu ye.

Aco mù duk sè' də wèɲ mègù co ndap mòk nè Nwi sè ci nà' yi bə tu ye.

¹⁰ Bohòmù yàm, Nwi fa mɔ ɲɲ ɲgòyèto kùum sə co ɲwè nè yi ri ɲgòyèto kùum ndap nə. ɲwè nəmòok ye nè yi sè ci ye ndap nə ci. Ndàaɲwè pwe' nè yi sè ci-a ndap ènə, yi jəɲ ɲkərə, nə ci nà' bəbɔɲ.

¹¹ Bə nzak ma nè kùum sə fana nzak ka yen, bùusè Nwi a jə Jisòs Krest laɲ, nə nɔɲsə yi co kùum sè sè vesuwèɲ pwe' tə mbwa. Kùum mok sè zook mok bùə.

¹² Ma nè ndap nə ye, bùu səmok jəgə nsàp nten mok sè bəbɔɲ sè wo togə yà' də guù bə siva, nə ye liis sè yà' gɔ nten, nə ci nà' bə zɛɲ. Bùu mok yàwo, wo gbè' jəɲ tɔ bə ɲgaɲ, nə ye kàa gòmɔi sè wà ye'e, nə ci ndap nə bə zɛɲ.

¹³ Numbu mok cu nè fàha ndàaɲwè pwe' nè kə yəɛɲ jəja. Bùsə numbu nè Jisòs Krest bwɪɲ vè fe'lə fana Nwii nə mumsə ja'a fàha ndàaɲwè pwe' bə mis. Mis nə nɔɲtsok jəja mvəsə fàha ndàaɲwè pwe' cu, də ɲwè nè'e à gù ve'ɛ, nè'e gù ye ve'ɛ bəbɔɲ kə bɔp àlɛ.

¹⁴ A ye-a ɲga fàha sè ɲwè ànə gù mɔmvwe' kùum ndap ènə ka-a sə, ye də wo nə lak yi.

¹⁵ ɲga fàha ɲwèe sə-a ye də lèlək ye nə bisə laɲ. Yi nə ye megu mok botu co ɲwè nè ndap sə yi, yi caɲ tesə botu. Yi lim megu bo ye mok də yi ka kɔp.

¹⁶ Wèɲ ka riɲ də wèɲ bùu Nwi, wèɲ ndap bohòNwi, nè yi cugə mbwa riɲ nà? Yòhnsè nè Nwi nè cugə sè ntuù wèɲ.

¹⁷ A ye-a ɲga ɲwè nəmòk bɔpsə-a ndap Nwi nə, Nwii nə gɔ bɔpsə ɲgèɲɲɲ sè'. A ve'nə bùusè ndap ye rərəɲ, ɲga ndap ye nè mù sè duk ènə, a wèɲ bə tu awèɲ.

¹⁸ ɲwè nəmòok kà də yi borə ni' ye duk. A ye-a ɲga ɲwè nəmòok mutsətsə'rə wèɲ nè yi sè tsəm duk də yi ɲgà ɲkərə sè nze fɛɛɲ, bɔɲ co yi jəɲ ni' ye co ləm ɲkɲ ya yi tse' ri ɲkərə nè nà'a zinə nə.

¹⁹ Mù sè duk ve'nə bùusè bum sè nzenɲòon jəgə yà' co yà'a yu ɲkərə, yà'a bohòNwi bum ləm. A nè zinə mvəsə wo a còm ndzənə ɲwàk Nwi duk də,

<<Nwi kogə bùu ɲgàa ɲkərə sè nzenɲòon fɛɲ sè' bə ɲkərəə awo sə.>>

²⁰ Mvwe' mok cu sè', sè wo à còm ndzənə ɲwàk Nwi ànə də,

<<Tà Nwi riɲtse' də tsətsə'rèə bù ɲgàa ɲkərəə ka fàk tse'>>

²¹ Nə yeə nə ve'nə, kà də ɲwè nəmòok kum ɲgɲ bùu ɲwè wà, nə sə dɔhɔ kɛ'ca də, <<Mù yàm ves ɲwè nè'e kə ɲwè nà'a>>

duk. Yusè wèen riŋ sè dè, nga a ye-a sè yà lònŋ, wèŋ tse' yà' wèŋ.

²² A ye-a sè Pol kèe Apolòbè Pità pwe' wo yà'sè sè yàwèŋ. Nzeŋgònè'e nè ye lùŋ bə kpu pwe' gu sè' sè yàwèŋ. Bum sè a sè ye yà' nga'a bə sè yà' cu mantombi pwe'fo', wèŋ tse' yà' wèŋ.

²³ A nè ye me ve'nə pwe' fana Jisòs Krest tse' bwi weŋ yi. Nwi tse' bwi ye Jisòs Krest nè.

4

Mvə'nə Bùu Korè Tse' NgòJə Ngà Fàk Nə Nwi

¹ Mù dzəm dè bwiŋ jəŋ vès bùu sè mantombi mu cos ye'e pwe' dè vès mègù ngàa fàk bohòJisòs Krest. Nwi a jə bum ye sè yà'a səswihi, nè fa ndzə bohòvès dè vès yə'rə fa bwiŋ.

² Yusè guguj sè bohòŋgà fàak duk dè, yi sè gu yusè yà'a zinə bohòŋwè nè yi sè fàk bohòna' nè.

³ A ye-a bə ma nè bohòmù yàm fana nga wèŋ duk-a dè mu bup kè bəbòŋ àl'e' pwe', mu nè kà bə zəŋ yàm ŋkəuŋ tsə'rə. A ye-a nga ŋwə nəmòk nè zok sè cep ye sè' dè mu bəbòŋ kè bup àl'e' pwe', yà'sə ka yusè guguj sè zəŋ yeŋ. Mù bə tu am mu kà dè mù sè gu bəbòŋ dukgə.

⁴ Ngòcèp zinə, mù ka jòn nè mù à guu riŋ, megu dè mù ka ciu sè ngòduk fis dè mù ka nzak tse' sè' tse'. A nè sak megu mu Tà Nwi, yi nè yi sakgə nzak yəyərə.

⁵ Nə yeè nè dè ve'nə fana ka bəbòŋ co wèŋ sè sak ke'cà bwiŋ yeŋ. Bòdə wèŋ ye' rə ve'nə tətè mvəək kūrə, nùmbu nè Tà Jisòs bwi vè fana yi nè fis nonjsə bum jəja, nè gu bum sè bwiŋ sè tsərə yà' rəeŋ vè sè'. Nà'a nùmbu nè Nwi nè kwasə ndaariwə pwe' nè nà'a yəyərə ngòtse' kwəkwasə.

⁶ Bwema am wèŋ, bum sè mu cèp yà' bə liŋ am nè ye liŋ Apolòyà'sə, mu cep ve'nə ya wèŋ riŋtse' bum sè wèŋ tse' ngògùu. Bum sè wèŋ tse' ngògùu sə, a sè wo à còm nonjsə yà' ndzənə ŋwàk Nwi. A yà'sə duk dè, ka bəbòŋ dè wèŋ sè neni' bùu ŋwə nəmòk, nè sè bəŋ mòk bəŋnə yeŋ.

⁷ Wù nè wù sè duk dè wù gha' bwiŋ pwe' wù ànə, à gu bəsə wu ŋwə nè ŋkəuŋ nà'nə ndà? Mù fek fe'lə-a wu səmok dè, yusəmok cu sè wù tse' yà' nga Nwi à ka wu yà' yi fa àl'e? Mvəsə Nwi ànə fa wu bum pwe' yi, ye nga'a va ŋkuj wù sè kum ke' ngùŋ co dè wù à tse' yà' bə ŋaŋ yo-e?

⁸ Wèŋ sè duk dè wèŋ tse' bum pwe' è? Wèŋ sè jə ni' awèŋ co ngàa ghàk. Wèŋ a bùuŋ ŋkum nga vès ka yàvès ŋkum yeŋ è? Wèŋ anə ye-a ŋkum zinə bwèrə dè bòmù wùriŋ ya a kok gaŋ sè vesùwèŋ bəb'e'.

⁹ Gù co Nwi a jə vès ngàa ntum Jisòs nè nonjsə ves ŋkusə mbwèŋ. Vès mègù

co bùu sè wo dè wo kə zə wo zəə bùusè wo bùu sè bup. Vès tə ye'e mantombii masinjəa Nwi nè ye bwiŋ də maŋgòŋ kək bə'rə ves.

¹⁰ Vès mègù mok co ngàa ləm bùu Jisòs Krest. Wèŋ yàwèŋ ngàa ŋkərə bùu tu Jisòs Krest. Vès yàvès dem, wèŋ ye yàwèŋ ngàa nàŋ. Wo jəgə weŋ co bwiŋ, wo sə fa ves yàvès mar'e' tu.

¹¹ Haan kə wès ntinə jìŋ tse' ves nsap nè njè sə yaŋ ves, ntəm sə sə ves, vès kà yusè ngòno tse'. Vès sə ni ke' gu yàvès gaa cək. Bwiŋ yeŋsəgə ves ngə' wùriŋ, vès kà ndap nòŋ sè' tse'.

¹² Vès fàkgə bə bo avès tè vès wo. Bwiŋ yàk ves, vès cep fəsə fa wo bə nè bəbòŋ. Wo fa ves ngə', vès ko ntəm.

¹³ Ghà nè wo to fa ves liŋ sè bup, vès bəsə fa wo fàə. Wo jə ves co bəp sè yà' ka fàk tse' ye'e, tè kə wəs nie'. Wo kəkə ves co kùup yusè wà.

¹⁴ Bwema am wèŋ, ka ye'sə dè mù sə cep bum ye'sə bohòwèŋ də ya mar'e' tu ko weŋ yeŋ. Mù cèp ye'sə ngòtip weŋ tipə bùusə wèŋ bwe am sè mù dzəm weŋ ve'e wùriŋ.

¹⁵ A ye-a sè dè bùu sè wo sè tip weŋ bə mandzə nè Jisòs Krest ŋkəuŋ fana nè yi co tè' àwèŋ mègù nè mò'fis. Mù mègù co tè' àwèŋ mùmù, bùusə wèŋ ànə buuŋ to bùu Jisòs Krest nga mù ànə tsoho fa weŋ Ntirə nè Bəbòŋ nè mù.

¹⁶ Yà' təəŋ nè dè mù tè' àwèŋ fana mù ləŋ weŋ kwəkwe', wèŋ bə' kùugi am.

¹⁷ Nà'a njo nè mù tum Timati dè yi kə tsok fe'lə weŋ mvə'nə kùugi am sə cu bə mandzə nè Jisòs. Yà'a yusè mù sə ye'rə bùu sè mu cos ma nè fòlòŋ dè wo gu. Wèŋ yuk Timati nè bùusə yi mo am nè mù dzəm yi wùriŋ. Yi gəgə fàha Tà Jisòs Krest sè' bə ntəm ye lònŋ.

¹⁸ Yu səmook dè bùu səmok maŋgorə wèŋ anə sə neni', nè sə tsok dè mù nè kà mok bwi wè yuk fe'lə.

¹⁹ Zinə nè dè, a ye-a nga Nwi fa nàŋ, mu nè və. Nà'a mvək nè mu nè riŋ dè bùu sè wo sə neni' ye'sə wo tse' nàŋ sè Tà Nwi kè wo sə cep mègù cù wà àl'e'.

²⁰ A ye-a nga gaŋ ŋkum Nwi cu sə ntəm bwiŋ zinə fana yà'a nè ye bə nàŋ, a nè kà cèp cù wà ye mègù.

²¹ Nə wèŋ dzəm nè fò? Də mù vəə, mù jəŋ ŋkwès ngə' ngòyeŋsə weŋ ngə' bə zəŋ, kè dè wèŋ dzəm ngòkupsə kùugi awèŋ ya mu və bə fifi ngònitsə' fa weŋ dè mù dzəm weŋ è?

5

Jòŋ Nəbup Cu Məkwe'è Wèŋ

¹ Bwema am wèŋ, wo a tsə' mù dè bùu mok cu məkwe'è wèŋ sè wo sə koho sàha nsap nè bup. A megu-a sè pegə wèŋ, wo

kà nsàp ànə gù. Kwe'fò! Mù a yuk də ɲwə nəmòk cu mɲɔŋgorè wɛɲ anə nɛ̀ yi sə nɔɔn bə ɲgwe tɛ' ye.

² Aco wɛɲ sə ɲɛni' va, ɲga bwɪɲ cu mɲɔŋgorè wɛɲ anə sɛ̀ wə sə gù nsàp yu ènə ɛ? Anə ye co wɛɲ sɛ̀ wəɲ lɛ waa. Wɛɲ fis gesə ɲwə̀ nɛ̀ yi a gù nsàp yu ànə mɲɔŋgorè wɛɲ anə fisə.

³ Bwema am wɛɲ, vesùwɛɲ sə kà-a si bə si sɛ̀ yənə fana ntum àm cu mègù bohòwɛɲ. Bə ɲàaɲ Tà Jisòs Krɛst fana mù sak wes mè nzak ɲwə̀ nɛ̀ yi a gù nsàp yu ènə laɲ. Mù a sak wes nà' co dɛ̀ mù vesùwɛɲ bəbɛ'.

⁴ Yusə wɛɲ tse' ɲgògùu sɛ̀ də, wɛɲ bənə və mɲwɛ' mò'fis, mù ye yàm sɛ̀ vesùwɛɲ sɛ̀ ntuu fana bə ɲàaɲ Tà Jisòs Krɛst,

⁵ wɛɲ fis fa ɲwə̀ ènə bohòSatà. Wɛɲ fis fa yi vɛ'nə ya ɲgùɲni' ye ye ɲgə'. Yi yə ɲgə' vɛ'nə, numbu nɛ̀ Tà Jisòs bwɪɲ və̀ yɔɲsə ye luɲ ye lùuɲ.

⁶ Bwema am wɛɲ, ka bəbɔɲ co wɛɲ sɛ̀ kum ɲgùɲ mvə̀nə wɛɲ sɛ̀ gù yà'sə yɛɲ. Hàva'-èè, co wɛɲ ka riɲ də ku' nɛ̀ mò'fis bəpsəgə̀ mok riɲ à?

⁷ Bògha' də wɛɲ fis gesə nsàp bup ànə mʉtsətsə'rə̀ wɛɲ anə fo', ya wɛɲ ye bɛ̀u sɛ̀ bəbɔɲ. Zinə nɛ̀ də wɛɲ yà'sə bɛ̀u sɛ̀ bəbɔɲ bɛ̀usə̀ Nwɪ a jə cop nɛ̀ ɲgògù̀ mèsə fa vesùwɛɲ bup avès nə laɲ. Cop nɛ̀ yi à jə nə, a Jisòs Krɛst.*

⁸ Ye də vesùwɛɲ cum lɛ ncu nɛ̀ nà'a zinə nə ye làaɲ. A kà də a sə gù bup sɛ̀ co ɲgòbɛɲ bwɪɲ, nə sə kok ke' ca ɲkà' duk.

⁹ Nwàk nɛ̀ mù à còm fa wɛɲ fa' mantombi nà'a, mù à còm fa wɛɲ ɲja duk də, kà də wɛɲ sɛ̀ be'lə ke' wɛɲ nsàap bɛ̀u sɛ̀ wə sə ko ke'cà sàhà duk.

¹⁰ Mù à sə kà yà'sə də wɛɲ kà wɛɲ bɛ̀u sɛ̀ wə ka krətɛɲ yɛɲ wɛɲ cu be'lə duk. A ye-a ɲga ɲwə̀ ka krətɛɲ yɛɲ, nə sə kohò sàhà, gù bum lak co rùm, nə dzəm bum lələ, nə ye ɲgà yə̀, wənəwɛɲ kà be'lə lok tse' ɲga wɛɲ tesə gesə̀ lòsənə nzenɡòènə fo' ɲkuɲ wənəwɛɲ kà be'lə yuk.

¹¹ Yusə̀ mù a duk sə̀, mù à sə tip wɛɲ tip də a ye-a ɲga ɲwə̀ də yi krətɛɲ, nə sə gù mali bup àlɛ, wənə wɛɲ kà be'lə. A ye-a ɲga nsàp krətɛɲ ànə sə gù nsàap bup sɛ̀ co də yi sə ko sàhà, sə wəɲ bum bɛ̀u mok, sə gù bumlak co rùm, sə yak bwɪɲ, sə no juhu rùk, nə sə yəyə̀ fana wənə wɛɲ kà be'lə. Wɛɲ ka tse' ɲgòzɛ be'lə zuzɛ ma wɛɲ ɲwə̀ ànə wɛɲ.

¹² Krətɛɲ ka ɲàaɲ sɛ̀ ɲgòsak bɛ̀u sɛ̀ wə ka krətɛɲ yɛɲ tse'. Bɛ̀u sɛ̀ aco a kək ja'a, nə duk də wə sə gù bəbɔɲ àlɛ sə mègù krətɛɲ wɛɲ.

¹³ Nwɪ nə sak bɔp bɛ̀u nɛ̀ wə ka krətɛɲ yɛɲ wɛɲ yi. Ye də wɛɲ gù ma ɲjàwɛɲ mvə̀nə wə à còm nɔɲsə ndzənə ɲwàk Nwɪ duk də, <<Be' fis gesə ɲgà gù bup mʉtsətsə'rə̀ wɛɲ fo'>>

6

Nzak Mʉtsətsə'rə̀ Krətɛɲ Wɛɲ

¹ A ye-a ɲga ɲwə̀ nəmòk mɲɔŋgorè wɛɲ tse' mʉnzak bə mòk nɛ̀ yi sɛ̀ krətɛɲ, kaco marè'tu ko wɛɲ ɲgòjə̀ lɔnzak nə mù kot yɛɲ à? Co a ye'e bəbɔɲ bohòwɛɲ bɛ̀u Nwɪ ɲgòkə̀ təəɲ mù kot mantombii pegə̀ wɛɲ, də wɛɲ sə sak nzak, nə nɔɲsə ɲgòmésə̀ nzak nə mʉtsətsə'rə̀ wɛɲ bɛ̀u Nwɪ à?

² Co wɛɲ ka riɲ də bɛ̀u Nwɪ nɛ̀ kə sak bɛ̀u sɛ̀ sə nzenɡòɲ fɛɲ ntsə'mòk wɛɲ riɲ à? A ye-a də wɛɲ nɛ̀ kə sak nzenɡòɲ nə ntsə'mòk wɛɲ, ɲjə nɛ̀ wɛɲ kà wabə̀ ɲgòsak bwe nzak awɛɲ wabə̀ ye yà?

³ Wɛɲ ka riɲ də vesùwɛɲ nɛ̀ kə sak masinjaa Nwɪ bə tu riɲ à? Yè'sə nə yeè nə vɛ'nə, co ghak vesùwɛɲ yè'e ɲgòsak nzak avès sə nzenɡòɲ fɛɲ à?

⁴ A ye ɲga nzak lòkok, wɛɲ caɲ jə lɔfa bɛ̀u sɛ̀ sə mbiɲ, sə cos jəgə̀ wə co wə ka Nwɪ riɲ, də wə sak fa wɛɲ yè'e bɛ̀u yà?

⁵ Waa, marè'tu ko johotse' wɛɲ. Co ɲwə̀ nəmòk nɛ̀ mò'fis mɲɔŋgorè wɛɲ nɛ̀ yi ɲgà ɲkərə̀ co yi sak fa krətɛɲ mòk nzak awə̀ yè'e bɛ̀u à?

⁶ Nsàp nɛ̀ ɲjàwɛɲ də, krətɛɲ mòok jə lòkrətɛɲ mòk mù kot də wə kə təəɲ ɲgòsak nzak mantombii bɛ̀u sɛ̀ wə ka Jisòs Krɛst dzəm.

⁷ Mù tsok fa wɛɲ ncèp nɛ̀ nà'a zinə. A jòɲ nəbup bohòwɛɲ ɲgòtse' lok fu' nzak mɲɔŋgorè wɛɲ. A ye-a ɲga ɲwə̀ nəmòk gù wu bup, kaco wu me'rə̀ yi ntɛɲ yɛɲ à? Nə ye də a ye-a ɲga ɲwə̀ nəmòk lim zə-a wu, kaco wu me'rə̀ yi sɛ̀ ntɛɲ yɛɲ à?

⁸ Wɛɲ sə gù bwɪɲ bup sɛ̀ wɛɲ. Wɛɲ sə lim jə bum bɛ̀u mok ɲga wənə wɛɲ vɛ'ɛ bwema bɛ̀u Jisòs Krɛst.

⁹ Co wɛɲ ka yè'e riɲ də bɛ̀u sɛ̀ wə gùgə̀ bup nɛ̀ kà mɲwɛ' sɛ̀ Nwɪ cu ɲgòsak gan ye ni riɲ à? Kà də wɛɲ borə̀ ni' awɛɲ duk; ɲgà kohònto, ɲgà kùksə̀ rùm, ɲgwe ɲwə̀ kée ndu ɲwə̀ nɛ̀ yi sə tesə̀ sə mbiɲ, bə ɲwə̀ nɛ̀ yi ɲwə̀mbam yi nòɔn bə ɲwə̀mbam mòk kənə ɲwàɲwə̀ nɛ̀ yi nòɔn bə ɲwàɲwə̀ mòk pwe', wə nɛ̀ kà mɲwɛ' gan ɲkum Nwɪ kə̀ ni yuk.

¹⁰ Nə ye sɛ̀ də nsàp ɲwə̀ nɛ̀ ɲgà yə̀, ɲgà wəɲ bum bɛ̀u mok, ɲgàa juhu rùk, yak bwɪɲ bə ɲgàa lim zə ke' bwɪɲ yè'e pwe', nə mò'fis nɛ̀ kà bəbɔɲ sɛ̀ yà' cu mɲwɛ' gan ɲkum Nwɪ sɛ̀ kə̀ tse' yuk.

* 5:7 5:7 ɲgo ɲwàak yè'e sə cèp bə ɲkà'a bɛ̀u Jus wɛɲ sɛ̀ wə à sə to yà' də ɲkà'a jì yis yà'a. Mvək nə à sə kùrə, wə fis gesə̀ yis mù nda' à wə pwe' nə sə zu megu bred jì yis. Pol sə fùhu yis sə fɛɲ bə bup sɛ̀ ɲwə̀ sə gùu. Wə à sə zu ɲkà'a yà'sə wə sə suə̀ fa Tà Nwɪ nsunɡaɲ co cop.

7

¹¹ Bùu mok mʉtsətsə'rə wɛ̀n à sɛ cu togɛ nsàp ncu nè bʉp ɛ̀nə. Fana Nwì a cùk rɛ̀nsə fis wɛ̀n mvwe' nsàap bʉp yà'sə mok lan. Yi a fis tes wɛ̀n mok zok, nè fa wɛ̀n nɔ̀an sɛ̀ ngòcu nsàp ncu nje nè nà a bə̀boɲ nə. Yi jəgɛ̀ wɛ̀n mok co bùu sɛ̀ wɛ̀n nɔ̀an nɔ̀an jì nzak mʉ lisɛ̀ Nwì. Yà'a pwe' ve'nə bùu liɲ Tà Jisòs Krɛ̀st nè ye bùusɛ̀ Yònsɛ̀ Nwì nè a kùksəgɛ̀ yi nè cu sɛ̀ ntuɛ̀ vɛ̀s.

Mandzə Nə Krətɛ̀j Tse' NgòGù Bə̀ Nì' Ye

¹² Mù yə̀ dɛ̀ bùu mok sɛ̀ duk dɛ̀, <<Mù ka yumok ngòdzɛ̀ yà' tse'.>> A lɛ̀ zìnə dɛ̀ wɛ̀n ka yumok sɛ̀ wɛ̀n tse' ngòdzɛ̀ tse'. Wɛ̀n rɪ̀j sɛ̀' dɛ̀, bum mok cu yo sɛ̀ kaco yà' tɛ̀sə wɛ̀n bə̀ yumok yɛ̀n. Mù yàm sɛ̀' bə̀ tu am, mù ka yumok sɛ̀ mù tse' ngòdzɛ̀ sɛ̀' tse'. Megu dɛ̀ kaco mʉ me'rə̀ nì' àm ngòyè nkwèj bohòyumok yɛ̀n.

¹³ Aco wɛ̀n sɛ̀ duk dɛ̀, <<Wo à gù fa bɛ̀j bohòvəm, nè gu fa vəm bohòbɛ̀j.>> Mù dzəm lan dɛ̀ a ve'nə zìnə. Megu dɛ̀ wɛ̀n sɛ̀ tsɛ̀rə̀ tse' dɛ̀, nùmbu mok cu nè Nwì nè gu bʉpsə̀ vəm bə̀ bɛ̀j pwe', yà' a bisə̀ lo. Bə̀ ma nè ngùupnì' awɛ̀n, wo à ka yà' dɛ̀ wɛ̀n sɛ̀ koho bə̀ zɛ̀j sàhà gù, wo à gù yà' dɛ̀ wɛ̀n fak bohòTà Jisòs Krɛ̀st bə̀ zɛ̀j. A sɛ̀' Tà Jisòs Krɛ̀st nè nè yi jəgɛ̀ nkɛ̀rɛ̀ bə̀ ngùupnì' nè.

¹⁴ A nè ye sɛ̀' dɛ̀ mvə̀'nə̀ Nwì à lòkoksə̀ Tà Jisòs Krɛ̀st mvwe' kpu yà'a, yi nè jə̀ sɛ̀' nsàp nɔ̀an ànə̀, nè lokoksə̀ vesùwɛ̀n mvwe' kpu sɛ̀'.

¹⁵ Co wɛ̀n ka yè'e rɪ̀j, dɛ̀ ngùup nì' awɛ̀n ngùupnì' nè Jisòs Krɛ̀st ma mòk rɪ̀j à? Nə̀ ye dɛ̀, a kəkurɛ̀ co nwɛ̀ jə̀n ngùupnì' nè Jisòs Krɛ̀st nə̀, nè kə̀ be'lə̀ nà' bə̀ ngùupnì' nɔ̀wà sàhà nà? Kàyà', kaco ye yu k ve'nə̀ yɛ̀n lok.

¹⁶ A ye-a nga nɔ̀wɛ̀ kə̀ be'lə̀ nì' ye bə̀ nè nɔ̀wà sàhà, ye dɛ̀ bə̀ nà'a yà'a mok nì' nè mò'fis. Yà' cu ndzənə̀ nɔ̀wàk Nwì sɛ̀' ve'nə̀ dɛ̀,

<<Nwə̀mbam bə̀ nɔ̀wàjwɛ̀e bùuɲ mok nɔ̀wə̀ nè mò'fis.>>

¹⁷ Nɔ̀wə̀ nè yi jə̀-a nì' ye, nè be'lə̀ nà' bə̀ nè Tà Jisòs Krɛ̀st fana ye dɛ̀ bə̀ nà'a mok sɛ̀' mò'fis ndzənə̀ yònsɛ̀.

¹⁸ Nà'a njo nè mù duk wɛ̀n dɛ̀ wɛ̀n caɲ gesə̀ mvwe' ko sàhà nə̀. Bʉp mok sɛ̀ nɔ̀wɛ̀e gə̀gɛ̀ yà'a pwe', yà'a kà ngùupnì' bʉpsə̀gɛ̀. Bohòko sàhà ye, ngə̀ngə̀an gù nsàp bʉp ànə̀, fana nà' bʉpsə̀ ngùupnì' ye nè bʉpsə̀.

¹⁹ Rɪ̀j dɛ̀ ngùupnì' yòo co ndap mvwe' sɛ̀ Yònsɛ̀ nè Rɛ̀rɛ̀ɛ̀j cugɛ̀ nja. Yònsɛ̀ nè nà'a sɛ̀ ntuɛ̀ wù ànə̀ a vɛ̀ bohòNwì bə̀ tu ye. Wù ka ngùupnì' yòwù tse', Nwì tse' nà' yi.

²⁰ Yi tse' nà' yi bùusɛ̀ yi à ywì wu ywìnə̀. Nə̀ yeɛ̀ nè ve'nə̀ fana ye dɛ̀ yusɛ̀ wù gù-a bə̀ ngùupnì' yòpwe', yà'a ye ngòkùksə̀ Nwì, nè sɛ̀ gu yi kwa.

Nzak Gù

¹ Mù sɛ̀ còm fəsə̀ fa wɛ̀n yè'e bum sɛ̀ wɛ̀n à còm fek vɛ̀sə̀ mù yà'a. A ye-a nga nɔ̀wɛ̀ dɛ̀ yi kà ngwè jə̀, ye dɛ̀ yi gù bə̀boɲ.

² Yè'sə̀ ye-a sɛ̀' ve'nə̀ fana a bə̀boɲ dɛ̀ ndaanɔ̀wɛ̀ pwe' tse' ngwè nè nje, nɔ̀wàjwɛ̀ nè fòpwe' tse' ndu nè nje sɛ̀'. Wo tse' ve'nə̀ ya kà dɛ̀ wo gbù nì sənə̀ bʉp nè ngòko sàhà duk.

³ Ndu m nɛ̀ gu fa ngwè ye nè bum pwe' sɛ̀ ndum tse' ngògù fa ngwè. Nɔ̀wàjwɛ̀ nè gu fa ndu ye nè yà' pwe' sɛ̀ ngwè tse' ngògù fa ndum sɛ̀'.

⁴ Nɔ̀wàjwɛ̀ nè ka bə̀ tu ye cum. Ndu ye nè tse' nà' yi. Nwə̀mbam nè ka tu ye yi sɛ̀' tse'. Nɔ̀wàjwɛ̀ nè tse' nà' sɛ̀' yi.

⁵ Ndu m nɛ̀ bə̀ ngwè nè ba fo', mòok kà mòk mʉ kɛ̀he yi bɛ'. Tse'nga wo dzəm mvwe' mò'fis dɛ̀ wo ga'a cum ve'nə̀ mvək momjo, ya nga wo jə̀n mvək ànə̀ ngògù piriyà. Nà'a mèe, fana wo be'lə̀ co ngwè bə̀ ndum sə̀mok. Wo be'lə̀ ve'nə̀ ya Satàa kà mandzə̀ tse' ngòbòrə̀ wo dɛ̀ wo gbù bùusɛ̀ dɛ̀ wo ko fak ntu m bùə̀ duk.

⁶ Ntip nè mù sɛ̀ fa wɛ̀n nà' bə̀ nzak gù ɛ̀nə̀, kà dɛ̀ mù sɛ̀ fa nɔ̀an dɛ̀ a ye tsoɲ ve'nə̀ yɛ̀n. Mù sɛ̀ fa mègù yàm ntip.

⁷ Bohòmɛ̀ yàm, a ye-a dɛ̀ bwiɲ pwe' cum mvə̀'nə̀ mù cu yè'e, boɲ ghak lɛ̀ zɛ̀j. Mù cɛ̀p-a sɛ̀ ve'nə̀ fana mù sɛ̀ rɪ̀j sɛ̀' dɛ̀ Nwì a fa ndaanɔ̀wɛ̀ pwe' nsàp nè nje zok ngòfak bohòyi. Yi à gù nɔ̀wɛ̀ nɛ̀mòk ngòfak ma ve'e, mok ye ngòfak ma ve'e.

⁸ Yusɛ̀ aco mù cɛ̀p bohòbòop bùu sɛ̀ wo ka sənə̀ nzak ngwè bə̀ ndum ntòni bə̀ baa yepmfə̀ wɛ̀n dɛ̀, bòghak dɛ̀ wo cum woòwo mvə̀'nə̀ mù cu yàm yè'e.

⁹ Ngə̀' nè ca nè dɛ̀, bùu mook yo sɛ̀ kaco wo ko to rɪ̀j nì' awo yɛ̀n. Bòbohònsap bù ànə̀ ngòjə̀ ngwè, nɔ̀wàjwɛ̀ jə̀n ndum. A bə̀boɲ dɛ̀ bwiɲ cum ncu ngwè bə̀ ndum, nè nɔ̀nsə̀ nè dɛ̀ nje ngwè bə̀ ndum sɛ̀ tɛ̀j wo co mis.

¹⁰ Bohòbòp bù nè wo à lògù lan, nɔ̀wàjwɛ̀e kà ndu ye dɛ̀ yi tɛ̀sə̀ gù lan duk lok. Nà'a nè tɛ̀əj megu ve'nə̀ bùusɛ̀ mù sɛ̀ kà yè'sə̀ mʉmɛ̀ cɛ̀p. Jisòs Krɛ̀st bə̀ tu ye sɛ̀ duk sɛ̀' nɛ̀nə̀.

¹¹ Nə̀ ye dɛ̀, a ye-a nga nɔ̀wà mòk tɛ̀sə̀ gù, yi nè cum yiyi. Yi kà ndu mòk nè zok jə̀ fe'lə̀. Yi duk-a dɛ̀ yi jə̀n ndum, yi à bwiɲ foho lo fe'lə̀ sɛ̀' bohòjwə̀ nè bə̀ nà' à ye to nə̀. Yà' mègù sɛ̀' ve'nə̀ bohòjwə̀mbam dɛ̀ yi kà dɛ̀ yi bɛ' fis me'rə̀ ngwè ye duk.

¹² Ma nè bohòbùu mok sɛ̀ wo tse' ngwè nè ye sɛ̀ wo tse' ndum nga yà' ka krətɛ̀j yɛ̀n, mù tse' yumok ngòtsə̀' fa wo sɛ̀'. Ncɛ̀p nè mù sɛ̀ tsə̀' wo nè, kà dɛ̀ Tà Jisòs Krɛ̀st cɛ̀p nà' yi yɛ̀n. Yà' mègù sɛ̀ mù tsɛ̀rə̀ mù dɛ̀ a ve'nə̀ yə̀yərɛ̀. A ye-a nga nɔ̀wə̀mbam

nè yi krètèn tse' ngwe ye nè nà' ka krètèn yeñ, ñwà nè dzəm də bæ ndu ye nè cum fana kà də ndum nè be'fis ngwe nè duk.

¹³ Nə ye sà' də a ye-a nga ñwàñwè nè yi krètèn, tse' ndu nè nà' ka krètèn yeñ, ndum nè dzəm də bæ ngwe nè nè cum mali fana kà də ñwà nè dzeen nà' sà' duk.

¹⁴ Mù duk ve'nə bùüsə Nwì sə se ndum nè yi ka krètèn ye co krètèn muñkwèen ngwe ye nè yi krètèn nə. Nə ye sà' də ngwe nè yi ka krètèn yeñ nə, Nwii sègè yi sà' muñkwèen ndu ye nè yi krètèn nə. A ve'nə bùüsə a ye-a nga giu sə ga'a na, kàmòk bwe awo sə nè ye mok co bwe pegè, nga Nwì a jə wo lanj də wo bwe sə rərenj bùu ma kèe tè' awo sə.

¹⁵ A ye-a nga a ngwe kè ndum è', nè yi ka krètèn yeñ, nè duk də yi nè lo tson megu lòo, yi lo sà' nteñ, yumok ka bup. Bə nsàp ènə ñwàñwè kè ñwəmbam nè nè yi krètèn, yi ka nzak mòk tse'. Yusè Nwì dzəm, də vesùwèen cum ncu nè nà'a bə ffi.

¹⁶ Wùu ñwàñwè nè wu krètèn, wù ka le riñ, aco ndu yònə yi ka krètèn yeñ nè kə riñ Jisòs Krest ntsə'mòk, nè tse' lùñ sà' bùu wù. Yà' mègù bohòñwəmbam nè yi krètèn sà' ve'nə, wù ka le riñ, aco ngwe yo nè yi ka krètèn yeñ ènə kə riñ Jisòs Krest ntsə'mòk, nè tse' lunj bùu wù.

*Cum Mali Məm̀və'nə Nwì A
To Wu Nga Wù Cu Yà'a*

¹⁷ Nə yeè nè ve'nə yusè yà'a gəgəñ sə də, ndàanwèe cum nsàp ncu nè Tà Jisòs fàhu fa yi nè. Yi kà də yi kupsə me'rə nsàp ñwè nè yi ànə ye ghà nè Nwì a to yi nè duk. Yà'a yusè mù sə ye'rə fa bwiñ ma fòpwe' də wo gu lo mənə cos pwe'fo' ve'nə.

¹⁸ Ñwè nəmòok ye-a yo nè Nwì ànə to yi nga wo kom fa yi tu mbəmbam lanj fana yi cum ve'nə. Kà də yi lap mandzè ngògè fe'lə nà' ngòyəen co wo à ka yi yà' kom fa duk. Nə ye sà' də ñwè nəmòok ye-a yo nè Nwì a to yi nga yi ka tu mbəmbam ntòkom fana yi cum mam ve'nə nteñ.

¹⁹ Zəok ka bohòñwè nè yi a kom bə nè yi a ka kom yeñ. Yusè gəgəñ sə də, ñwèe nonjə yusè Nwì də yi gu yà'.

²⁰ Nà'a njo nè mù duk də, ndàanwè pwe' cum mali m̀və'nə yi à ye ghà nè Nwì à to yi də yi be'lo Jisòs Krest nga yi cu sə.

²¹ Nwì ànə to-a ñwè nəmòok nga yi cu co ñkwèñ, yumok ka bup, yi cum mali ve'nə nteñ. Ye sà' də nga mandzè nè co yi tesə, nè kà ñkwèñ mok yee yo, yi tesə sà' nteñ.

²² Mù sə duk ve'nə bùüsə ñwèe ye-a ñkwèñ nga Nwì to yi lanj, yi be' lo Jisòs Krest fana ye də yi ka yà'sə ñkwèñ mantombii Tà Jisòs yeñ. Yà'a sà' də ghà nè Nwì ànə to-a ñwè nəmòok nga yi ka ñkwèñ

yeñ, ye də yi nga'a mok ñkwèñ bohòJisòs Krest.

²³ Sə ritse' də wù ka bə tu yo cum. Jisòs Krest tse' wu yi, bùüsə yi a ywiñ fis wu mwve' bup. Kà də wu ye fe'lə ñkwèñ ñwè nəmòk nè zok duk.

²⁴ Nà'a njo nè mù sə duk weñ də ndàanwè pwe' sə be' mali mandzè Nwì, nè cum mali sà' m̀və'nə Nwì ànə to yi nga yi cu, bwema am wèñ na.

*Bùu Sə Wo Ka Sənə Gù NtòNi Nə Ye
Bàa Ngwemfə Wèñ*

²⁵ Bə nzak bùu sə wo ka sənə nzak ngwe bə ndum ntòni fana Tà ka mu yumok bə zeñ tsok fa. Mù nè tsok fa weñ yu yàm sè mù tsərə də yà'a bəbən. Mù ri də yà'a nè yeñ bəbən bùüsə Nwì sə tesə mù, mù sə yuñ Tà Jisòs Krest bə ntum nè mò'fis.

²⁶ Wu kàk ja'a-na nsàap bum sə yà'a nga'a, fana bon ghak co ñwè cum le m̀və'nə yi cu yiñyi. Mù sə duk ve'nə bùüsə ñgə' nga'a ñkàunntèñ.

²⁷ Ñwè nè yi tse'-a ngwe lanj, yi kà də yi me'rə nà' duk. Nə ye sà' də ñwè nè yi ka-a ngwe ntòñen, kà də yi lap mandzè ngòjə ñwàñwè sà' duk.

²⁸ A ye-a sà' də mù duk ve'nə fana a ye-a nga ñwè nəmòk jə-a ngwe, ye də yi ka bup ga. Ye sà' də nga wà'ngwèen jə-a ndum, ye də yi ka bup sà' gu. Wèen riñ də bùu sə wo a ni sənə nzak gu lanj tse' ngə' ve'e wùriñ. Bòcà mu yàm də wo cum le woòwo, ya wo kà nsàp ngə' ènə yə.

²⁹ Bwema am wèñ, yusè mù sə duk sə də m̀vək nè Nwì a fa ves nè nà'a ləm. Ye də ye jəñ nga'a nè'e, bùu sə wo tse' ngwe fak bohòNwì co ngàa ji ngwe.

³⁰ Bùu sə wo sə wa wèen gu co wo sə kà wa. Bùu sə wo sə kwa wèen gu sà' co wo sə kà m̀vək pwe' bə kwəkwa càsə wes. Bù ngàa gi gi nteñ gu mok sà' co wo kà gi nteñ gi gè.

³¹ Ñwè nè yi sə gù-a nsàp fàk nè fòlòon sə nzenğòon fən, yi gu mok co yi ka tsətsərə ye bə bum sə sə nze fəen pwe' nonjə. A ye ve'nə bùüsə ncu nè a cu nà' ènə nà' sə cà gesə lòghar.

³² Mù sə duk ye'sə bùüsə mù dzəm də yumòok kà weñ ngə' sə fa. Ñwè nè yi ka ngwe tse', tse' gha' m̀vək yi ngòtsərə bə bum sə ma nè Tà Jisòs Krest, m̀və'nə aco yi gu ya nà'a kwa bohòyi.

³³ Ñwè nè yi tse' ye ngwe, ka ve'nə bohòyi yeñ. Tsətsərə ye tə bə bum nzenğòon. Yi sə lap mandzè nè co yi gù ya ngwe yee sə kwa bohòyi.

³⁴ Ye də tsətsərə ye ga'a sə ntuə yi bop ba. Bəba mègù sà' ve'nə. Məwà'ngwèñ nè yi ka-a ndum tse', tse' gha' mandzè nè ngòtsərə bə bum sə Tà Jisòs Krest yi. Yi jə ntum ye bə ni' ye ba fo', nè nonjə bə

fàha Jisòs Krest. Nwà nè yi tse'-a ye ndum, tsètsèrè ye cu bæ bum nzenḡon. Yi sè lap mandzè nè ngògù ya ndu ye kwa bohòyi.

³⁵ Mù cèp bum yè'sè ngòtèsè wèj. Ka dè mù sè lap mandzè ngòkès wèj yu sè bəbonj yèj. Mù dzəm mègù dè bum pwe' ye lwiinj ya yumook kà fàak awèj sè bohòTà Jisòs sè jipsè.

³⁶ Bə nzak nè mo njwəmbam bæ mo njwəjwè nè wo cèp tes də wo nəm cum gù. Wo duk kok fe'lə də wo nə kà gù mok cu bəusè wo dzəm ngòfak bohòNwi, fana njwəmbam nə kà bəbonj sè gù bəusè yi ko fàk ntəm bəè, nə sè cum megu bæ nà' fana bonj də wo gu tsə'rə gùu sè mvèsè. Yà'sə ka bəp yèj.

³⁷ Ye sè' də, a ye-a nḡa njwəmbam nə tsə'rə kok sè ntəu yi də yi nə kà nwà nə mok jə, yi rinj də yi nə kà nà' jwèj yuk, nə təəj bæ zèj cək, fana ye də yi gù bəbonj. Yi me'rə njwà nə ntèj.

³⁸ Bə nsàp ènə fana njwè nè yi jə ngwe gù yà'sə bəbonj, nè yi duk ye də yi kà jə, bonj ghak kok yi.

³⁹ Njwəjwè tse' ngòcu mègù bæ ndu ye tətè nà' kə kpə. Ghà nè yi kpə nə fana ye də njwà nə tse' mandzè mok yo co yi kə jəj ndu mòk nè nà' bəyi. Megu də yi kà njwè nè nà' ka njwè Tà Jisòs yèj jə.

⁴⁰ A ye-a sè də aco yi lo mali gù ve'nə fana bæ tsətsə'rè nè njəm, mù tsəm də aco yi tse' kwəkwa nḡa yi cu mam-a yuiyi na. Yusè mù sè cèp yè'sə, mù ri də Yònsè nè Nwi nə sè fa mù yà' yi.

8

Njəap Rùm

¹ Mù dzəm ngòtsè' wèj yumok bæ nzak bumlak co njəap rùm. Wèj sè cèp ncèp mòk də, <<Vesuwèj pwe' tse' nkə'rə.>> Ncèp ànə ka mvwès yèj. Megu də nsàp nkə'rè ànə gùgè njwè yi sè koksə nkwej wà. Yusè aco yà' tesə njwèe də a dzəm mòk bæ mòk.

² A ye-a nḡa njwè nəmòk sè tsə'rə bæ tu ye də, <<Mù rii, mù rii>>, ye də njwè ànə ka mubè'lə nkə'rè nè yi nə tse' ngòri nə tse' lok.

³ A ve'nə bəusè yusè gəgəj sè də, njwèe dzəm Nwi. Njwè nè yi dzəm-a Nwi fana Nwi rinj ngəngəj də nà' mo ye.

⁴ Bə nzak nè ngòzə njəap rùm, a ri tse' zinè də mvè'nə wo kùksəgè bum yà'sə co Nwi, wo sè kùksə nwi nè yi bəè nè bəè. A ri yàvès də, Nwi nè yi cu nə yi mègù mò'fis.

⁵ A ye-a sè də bum cu mabu bæ sè nze nkəuj sè bwij jəgè yà' co nwi nə ye tà bohòwo fana,

⁶ vesuwèj ri yàvès də Nwi mègù nè mò'fis. Yi tè' àvès yi. Yi à gù bum pwe'fo'

sè' yi, nə gu ves də ya yi tse' ves. A tse' mègù Tà sè' nè mò'fis, nè linj yee Jisòs Krest. Nwi ànə gu casə bum pwe' ndzə bohòyi. Lùj àvès nè a tse' nà' nḡa'a nè'e à vè sè' bohòyi. Yà'a yusè vesuwèj ri sè.

⁷ Megu də, krətèj wèj ka ve'nə pwe' rinj. Mok cu sè wo à zə njəap rùm sè tətè, wo zə mali-a yà' nḡa'a, wo sè jə mali yà' də a njəp rùm fana sè gu wo sè ntəu wo də wo gù bəp bəusè ntəm awo ka pap ntògəj.

⁸ Yusè a ri tse' də, njwèe kà njwè nè bəbonj mantombii Nwi də bəusè yi zə nsàp yumòk bəujjə. Yusè də vesuwèj zə-a yà, a nə kà swe' mòk fo' tse'. A kà-a yà' zə, yumok kà sè bəp.

⁹ Yusè gəgəj sè yà'a ca sè də, wèj sè wèj rinj də njwèe zə-a sè yà pwe' yumok kà fo' bəp yà'a, wèj jəj nkə'rè. Kà də wèj gu co bəu mok sè wo ka yəwo nkə'rè ànə ntòrinj gbu bəu wèj duk.

¹⁰ A duk-a də, njwè nəmòk yə-a wù nè wù ri yòlanj nḡa wù kə cu mvwe' zə njəap rùm nḡa ntəm nje ka pap ntògəj, yi nə tsə'rə də? Yi nə kà də a bəbonj ngòzə njəap rùm, nə zə ye sè' duk à?

¹¹ Yi zə-a ve'nə fana ye də wù nè wù ri yònkə'rè nə lanj, wù gù njwè nè yi ka gəgəj yèj nè'nə wù nkuj yi gbu. Ka ve'nə bəbonj yèj, bəusè yi yà'sə moma yo nè Jisòs Krest à kpə mu tuhù yi sè'.

¹² A ye-a nḡa wèj sè gù bəp bohòkrətèj yè'sə də wo sè gbu ve'nə fana ye də wèj gù bəp ànə bohòJisòs Krest bæ tu ye.

¹³ Ye də bohòmù yàm, mù rinj-a də mù zə-a yumok yà' gu moma am mòk ngògù bəp fana mù tenjə, nə kà nsàp yu ànə zə ya yi kà gbù.

9

Njo Nè Mù Sə Kà Swe' Ləp

¹ Yusəmook də, mù ri bæ tu am də yusəmok ka mù ko kiinjse'. Wèj ri də mù nḡa ntum Jisòs Krest. Mù à ye Jisòs nè yi Tà àvès nè bæ lis am ve'e lanj. Fàha sè mù sè gù bohòTà Jisòs sè wèj yè'e nto'o sè.

² A ye-a sè də bəu mok wèj kà-a ri də mù nḡa ntum Jisòs ri fana mù də wèj ri yəwèj ve'nə lanj. Njo nè wèj a dzəm bohòJisòs fana wèj yà'a co yumok sè yà' sè nitsè' fa bwij də mù nḡa ntum Tà Jisòs Krest nə.

³ Nwè nəmòk duk-a də yi lap mù co bæ nzak də mù ka njəj bæ yusè yà'a yàm sè co nḡa ntum Jisòs tse' fana mù cèp fəsə fa ngəngəj ve'e:

⁴ Co ka kəkurə bohòbwij ngòfa mù bəj bæ nəno bəu nsàp fàk nè mù sè gù nè'e yèj à?

⁵ Wèj sè duk yè'sə də kaco mù jəj ngwe nè yi sè' krətèj, ya vesi sè gihi kə'ca co

ngåa ntum mok sê gù yà'a yèj à? Kaco yesi gihi ve'nê co Pità bô ngåa ntum mok yà'a nê ye bwema Tà Jisôs wèj yà'a yèj à?

⁶ Kênê dâ bùu sê wo nê fak yâwo bô bo awo ñkuj nê zu mègù ves Bânabâ ba bùu yâ?

⁷ Sojà mòk cu nè yi fâkgè co sojà, nê sê kâ lap bwi mbâam zu ye mvwe' sê zok yo à? Nwê nômòk à fâk yuk nzum, nê kâ bum sê yâ' tesê mbwa zu yuk laj à? Kênê dâ ganakù' mòk cu nè yi gùmsagè nâm, wo duk fa yi dâ yi nê kâ mbwi sê ñam no yo à?

⁸ Bum sê mù sê cèp yè'sê, kâ dâ yâ' mègù mvôsê bwiñ dzæmgè ve'nê woðwo yèj. Yâ' cu ndzênê ñwâk lùuk Musi sê ve'nê.

⁹ Wo à côm nõnsê nja dâ, Kâ dâ ñwêe kin lok cùu nâm nè wo gùgè yi, yi sê ku gòmbi nâ'a duk.

Co dâ Nwî à sê duk yè'sê ñga yi sê tsærê mègù yè'e nâm-à? ¹⁰ Co yi à sê kâ bohòvestuwèj sê a bwiñ àwo tsærê à? Yi à côm yè'sê bùu vesuwèj, bùusê ñgâ fâk nzum bô ñgâ kùkù pwe'fo' nê riñ tsoon dâ wo nê tse' ma njâwo ngòzu ñkuj wo fak.

¹¹ Vès a tsòho fa wèj ncèp Ntirê nè Bèbonj nè laj. Nâ' cu sê vè wèj co ñgwii bum mok sê ñwè bi manzuu yi. Ye dâ a yè'e bup co wèj tesê ves yâvès bô bum sê co bej bô cèk wèj sê vès sê dzæm ñgòtesê ñgùpni' avès bô zèj à?

¹² Mvôsê wèej fagè bùu mok bum sê wo dzæmgè yâ' ñgòtesê ni' awo bô zèj yâ'a, a nê ye co wèj fa to ntòvès. Mù cèp-a sê ve'nê, kâ dâ mù sê lej wèj dâ wèej fa mu yèj. Mù a dzæm dâ mù ye nsâp ñgê' nè fòpwe' nè'nê mù bô ta am. Mù ye ñgê' ve'nê ya kâ dâ yusèmook tèhê lok fa ñwê nômòk mandzê nè ñgòyuk Ntirê nè Bèbonj nè Jisôs Krest nè duk.

¹³ Wèj riñtse' dâ, bùu sê wo fâkgè mùmve' ndap Nwî nè ghanj nè zùgè yâwo sê' zuzu sê bwiñ jê vègè mùmve' mbwa sê. Bùu sê wo fâkgè yâwo mvwe' fa Nwî satikâ' sê bwiñ jê vègè yâ' yâ'a zùgè ma nè njâwo ca sê'.

¹⁴ Yâ' mègù sê yøyærê bô bùu sê wo tsòhogè yâwo Ntirê nè Bèbonj nè. Tà Jisôs Krest a fa ñaj laj dâ bwiñ fa yâ'wèj bum sê co wo tesê ni' awo bô zèj sê'.

¹⁵ Mù sê kùk-a lis dâ bwiñ fa mu bum sê mù dzæm fana yâ' kâ bô jòn ye. Anê genj, mù kâ yu am ñwê nômòk ve'nê sê duk yuk fa. Mvè'nê mù sê côm yè'sê, kâ dâ mù gù ve'nê ya wèej fa mu bum sê yâ' tse' ñgòye yàm sê yèj. A ye-a dâ mù fek wèj bum yâ'sê fana kaco mù kum fe'lê ñgùj dâ mù gù fa wèj yumok wâ mok yèj. Bògha' dâ mù kpù le kpù nè nõnsê ñgòfek wèj ve'nê.

¹⁶ Mù tsòho fagè-a bwiñ sê Ntirê nè Bèbonj nè fana mù kâ ñgòneni' bùu zèj

tse', bùusê Nwî a tsê tse' mù bô zèj yi. Ye dâ mù kâ-a bwiñ ncèp Ntirê nè Bèbonj nè tsoho fa fana ye dâ mù cu bup.

¹⁷ A ye-a dâ mù ànê tsærê kok gu-a sê vèwê mù ñgòtsòho ncèp ènê bwèrê mù sê kùk lis dâ mù tse' tsoj swe' fo'. Nê yèe nè dâ mù à kâ yâ' mù tsærê kok, Nwî a fa fâha yè'sê ndzê bohòmù yi.

¹⁸ Swe'e sê mù sê tse' fo' yâ? Swe'e yàm mègù dâ mù tsoho fa bwiñ ncèp Ntirê nè Bèbonj nè wâ. Nâ'a njo nè mù kâ bwiñ dâ wo fa mu bum sê yâ' tse' ñgòye sê yàm fekgè sê.

¹⁹ Mù cu yè'e, mù kâ ñkwèj yèj. Nwê nômòk kâ mù yi tse'. A ye-a sê ve'nê fana mù a gù bàsê ni' àm co ñkwèj bohòbwiñ pwe'. Mù a gù ve'nê ya mu jèj vè bwiñ ñkùj bohòTà Jisôs Krest.

²⁰ Mù ye be'lê ves bùu Jus wèj, mù sê gu lo bum sê' co wo. Mù gù ve'nê dâ ya mu jèj vè wo ñgòbè'lòTà Jisôs Krest. Lùuk sê Nwî à fa Musi yâ'a kâ mu ko kiñtse'. A ye-a sê ve'nê fana ghâ nè mù cu be'lê ves bùu sê lùuk sê kotse'gè wo fana mù sê gu yàm sê' co yâ' sê kotse' mù sê'. Mù sê gu ve'nê dâ ya mu jèj vè wo ma nè Jisôs Krest.

²¹ Ghâ nè mù cu be'lê ves bùu sê wo kâ bùu Jus yèj, sê lùuk Nwî kâ yumok bohòwo tse' fana mù gu sê' co wo. Mù sê gu ve'nê dâ ya mu jèj vè wo bohòJisôs Krest. Mù gù ve'nê, kâ yâ'sê dâ mù sê kâ Nwî wèp yèj. Yusê dâ mù sê nõnsê yusê Jisôs Krest à cèp yi.

²² Nê ye fe'lê sê' dâ mù kâ cu be'lê ves bùu sê ñkærê awo kâ guguj bô ma nè Nwî yèj fana mù sê gu sê' mvè'nê wo sê gùu. Mù jègè ni' àm co wo ve'nê ya mu gu mandzê nè dâ a ye-a sê yâ, mù be' ko jèj vè mali bùu mok ñgòkè tse' lùj nè Nwî nè.

²³ Yè'sê pwe'fo', mù sê gù mègù yâ' njo Ntirê nè Bèbonj nè, dâ ya mu nè kâ tse' bôbo nè nâ'a vègè bohòbwiñ njo Ntirê nè Bèbonj nè.

²⁴ Wèj ri dâ bwiñ cagè canj, ñga wo bwiñ ñkùj fana ñwê nè yi canj tè nè kâ zu mantombii nè megu nè mò'fis. Ye dâ wèej canj guguj ya wèej kâ tse' lâlâ' nè.

²⁵ Nwê nè yi dzæmgè dâ yi nè canj canj cugè ñgòfùu, yi kâ bum nduk sê gù ke', dâ ya yi tse' ñaj. Yi gù yè'sê ve'nê pwe'fo' ñga wo nè lak yi bô yu sèmok wâ sê yâ'a nè bup. Lèlak njâvès nè a sê kùk dâ a nè kâ tse' nè nâ'a kâ bupgè.

²⁶ Bohòmù yàm, mù sê ca lo mègù rærèj jurj, ya mu kâ dzej mvwe' sê wo kâ lèsagè sê. Mù kâ co ñwê nè yi sê mà' ke'câ ndò' wâ, nè kâ yusè yi dâ yi ta sê ta yèj.

²⁷ Mù fagè ni' àm nsâap ñgê' sê fòpwe', dâ ya mù kotse' nâ' cùk ñgòye kàkærê bô fâha Tâ. Ya kâ dzèj nuu, wo kâ mù nè mù sê tsoho Ntirê nè Bèbonj mù nè dâ mù kâ yàm kàkærê yèj duk fa.

10

*Ngə'ə Sə Yà' A Və Bohò
Bwe Izüre Ye Ntip BohòVès*

¹ Bwema am wèñ, mù sə dzəm də wèñ tsərə tse' yusə yà' à ye bohòtácicii avès wèñ sè wo à yù Musi. Mvə'nè wo à sə gi dzòonj ke'ca ngəà fana mbàk mòk à sə niñ lófa wo mandzə. Wo pwe' à lò, nè kə to ndzəp nè wo togè nà' də <<Ndzəp nè bəbanj>> nà'a sə kúhu.

² Mvə'nè wo à yù lómbàk ànə, nè kə to ndzəp ànə fana yà' à ye bohòwo yà'sə co nsəp bəpte mòk ya wo bùñj bùñ Musi wèñ.

³ Wo lòonj fo' à zə zuzəu sè Nwi à sə tum fa tsə wo məbu.

⁴ Wo pwe'fo' à no ndzəp nè Nwi à sə fa wo yi. Ndzəp nè wo ànə no à sə tesə ndzə wohò. Wo nè ndzəp à sə tesə nja nè à ye yà'sə co yumok ngònitsə' gèsə lòbohòJisòs Krest bə tu ye. Yi à ye bə yà'wèñ ghà nè wo à sə gihi nè.

⁵ Wo ànə ye mvəsə Nwi à gù bohòwo ve'nə pwe', mòk ye mənğorè ànə nkəñj sè wo à gùu Nwi jok. Wo ànə gə ve'nə fana wo kpə ram noonj wes ngəà anə.

⁶ Bum sè yà' ànə ye yè'sə sə nitsə' fa vesùwèñ də kà də vesùwèñ dzəm ngògù bəp mvəsə təcicii avès wèñ à gù yà'a duk.

⁷ Mòk mənğorè wo anə à sə gù mòk bə rùm wèñ. Yà'a mvə'nè wo à còm ndzəne njwàk Nwi də, <<Bùu sə wèñ à cu sə nze, nè zə, nè no, nè lokok mətə ngòkəanj fa rùm awo sə dzenj.>> Kà də wèñj sə kùksə rùm mvə'nè wo à gù yà'sə duk.

⁸ Mvək mòk ànə ye sə', sè wo à sə ko sàhà. Wo à kpə nùmbu nè mò'fis co bwij ncùhù hum ba-ncòp-te' njo sàhà ènə. Ye də vesùwèñj kà mvəsə wo à gù yà'sə gù.

⁹ Mvək nəmòk à ye fe'lə səmòk, wo sə mùm sə Tà Nwi fana wo sə cwanj yusə Nwi gù fa wo cwaa. Wo à cwà ve'nə, Tà Nwi gù no lurə zə wo. A kà də a cwanj yàvès Nwi duk.

¹⁰ A kə dzèj fe'lə mvək nəmòk səmòk, wo cəp njwəm ke'ca njwəmə. Masinjə Nwi nè yi zəgè ye bwij à kə zə wo. Vesùwèñj kà co wo à njwəm yà'sə njwəm.

¹¹ Bum sè yà' à ye yè'sə pwe' yà'a ngòni fa bwij də wo kərə. Wo à còm nònşə yà' ndzəne njwàk sè' də ya a sə jənj nkərə, bùusə a cu bə mvək nè nzenğònə nà' kəup ngòmée.

¹² Ye də a ye-a nga njwè nəmòk sə tsərə də yi gugənj fana yi jənj nkərə ya kà də yi gbə duk.

¹³ Məmumsə mòk kà bohòwèñ nè də nà'a kà bohòbwij pwe' vègè və yuk. Yusə də, məmumsə vè-a bohòwèñ, Nwi nè kà mè'rè də nà'a ghak wèñ mè'rè, bùusə yi njwè nè zinə. Məmumsə vè-a bohòwèñ,

yi nè gu fa wèñ mandzə nè co wèñ təənj, nè ghak nà'.

Bwiiñ Me'rə Nzak Bum Rùm

¹⁴ Nge' ntum am wèñ, nà'a njo nè mù sə lej wèñ də kà də wèñj tse' bo sənə rùm duk nè.

¹⁵ Mù sə cèp bohòwèñ co bùu sè wèñj tse' nkərə mù tuhù wèñ, wèñj tsərə-a yàwèñ sè' də bum sè mù sə cèp ye'sə zinə kə ka' è.

¹⁶ Ghà nè vesùwèñj zugè Losopà mvwe' mò'fis, vesùwèñj sə kwəsə Nwi bə ngəp nè a nogè fo' nè. Vesùwèñj no nənə sə, ye də a sə be'lə ves Jisòs Krest wèñ mvwe' mò'fis ndzə mvwe' nduəm ye. A zə bred ye də a sə be'lə bə ni' Jisòs Krest sè', kə ka ve'nə yeñ è?

¹⁷ Yà'a nitsə'gè də vesùwèñj mò'fis bùusə ntuk bred nè a zugè nè ye mègù nè mò'fis, a bənə pwe', nè zə nà'.

¹⁸ Wèñj tsərə-a bùu Jus sè wo zugè njəap sè wo jə vègè yà' ngòfa satikà' bohòNwi bə zənj yà'a nè. Wo zə yà' ve'nə, ye də wo bə Nwi wèñj mvwe' mò'fis sè'.

¹⁹ Yè'sə sə nitsə' yè'sə də? Co yà' sə ni də rùm bə zuzəu sè wo jə vègè mvwe' rùm sə yà'a yumok sè gugənj à?

²⁰ Ka', ka ve'nə yeñ lok. Yusə mù sə duk sə də, bùu sè wo ka Nwi riñ fagè satikà' njəwo nga wo sə fa nà' yà'sə bohòyònsə zè', kà Nwi ye. Yusə də mù kà dzəm də wèñj zè' wèñj ye mò'fis dzəm.

²¹ Aco njwè no ngəp nè Tà Jisòs Krest, nè kə bùñj no fe'lə ngəp nè zè' wèñj yè'sə va? Kènə də aco njwè zə zuzə bə Jisòs, nè kə zə be'lə fe'lə bə zè' va?

²² A bəboñ də a gu bum sè co yà' gu Tà yi jok à? Wèñ tsəm də a tse' njənj nè ghak Nwi à?

*Gù Mègù Yusə Co
Yà' Tesə Bùu Mòk Sə'*

²³ Mù duk to mantombi fa' də bùu mòk sè mənğorè wèñ sə duk də, yusəmòk sè co wo dzəə bùə. A zinə də yusə co wèñj dzəə bùə, megu də a sè' zinə də kaco bum pwe' tesə njwè yeñ. Yumok kà bohòwèñ ngòdzəə yeñ, a zinə, megu də bum mook yo sè aco yà' gu njwè yi kà gugənj bə bum sè ma nè Tà Jisòs Krest ye.

²⁴ Kà də njwèe sə kək lis ngògù mègù yusə yà' sə bo yi yiiji duk. Yi gu yusə co yà' tesə bùu mòk sè'.

²⁵ Wèñj yə-a nga wo sə sènj njəp munteènj, wèñj ywijn zə dədok, nè kà yumok fek.

²⁶ Mù duk yè'sə bùusə wo à còm ndzəne njwàk Tà Nwi də, <<Nwi tse' nzenğònə bə bum sè yà'a sənə ngòne pwe' yi.>>

²⁷ A ye-a nga njwè nəmòk nè yi kà krətènj yeñ to wu də wu kə zə zuzə munda'à yi,

wù dzèm, nè genj, fana yusè yi fa wu pwe' wù zu yà' dædok. Kà dæ yà'a bəbɔŋ kɛ bɔp àlɛ' sɛ fek kɛ'cà.

²⁸ Nɔ ye dæ a ye-a nga ɲwə nəmòk dɔk fa wu dæ, <<Njɔp ànə njɔp rùm,>> fana wù kà zɛ. Wù tɛŋsɛ ve'nə njo nè kàmòk ɲwə ànə nɔ dɔk dæ wù sɛ gù bɔp.

²⁹ Wu nè me'rə zuzuu yà'sə ve'nə bɛu tu ɲwə mòk, anə ka-a bɛu tu yòyɛŋ. Kàmòk aco ɲwə nəmòk fek dæ, <<Aco mù cum yàm co ngà ndapndzəm bɛu tu ɲwə nà' mòk àlɛ?>>

³⁰ A ye-a nga mù kwasə Nwi bə zuzu, nè zu yà', yaan bɛu mòk fo' yà' ɲkuŋ wo dɔk dæ mù gù bɔp, nga mù kwasə Nwi bə zɛŋ laŋ ɛ?>>

³¹ Nə mù tse' ɲgòcɛp fəsə dæ, bəbɔŋ dæ a ye-a ɲga wù sɛ gu-a sè yà pwe', gù yà' bə mandzə nè bwiŋ yə, wo kuksə Nwi.

³² Jəŋ ɲkərə dæ wɛŋ kà yusəmòk sɛ co yà' sɛ yaŋsə ɲwə nəmòk ntəm gù. A dzəm ɲgòŋgəŋ ye ɲwəð Jus kɛ ɲwə lakmɔm, kənə bɛu cos àlɛ, wɛŋ kà dæ wɛŋ gu co ntəm bɔp wo dɔk.

³³ Bohòmù yàm, yusè mù gùgè pwe', mù sɛ lap mandzə nè co dæ mù gu ndaaŋwè pwe' yi kwa. Mù kà yàm bə yusè dæ yà'a nɔ tɛsə mù mùmù tsərəgè, mù tsərəgè yàm bə yusè aco yà' tɛsə bwiŋ ɲkəuŋ. Mù gùgè ve'nə dæ ya mù jəŋ və wo bohòNwi, dæ ya wo tse' lùŋ.

11

¹ Ye dæ wɛŋ be' kùugi am mvè'nè mù sɛ be' kùugi Jisòs Krest.

Bəba Lok Tu Awo ɲkuŋ Nə Kùksə Nwi

² Mù kwasə wɛŋ wùriŋ bɛusè wɛŋ sɛ tsərə mali ncɛp àm, nè sɛ gu bum sɛ mù à yə'rə wɛŋ.

³ Yusəmòk cu sè' sɛ mù sɛ dæ wɛŋ rɛɛŋ bə zɛŋ. Yusə dæ, ɲwə nè yi tu bohòŋwəmbaam Jisòs Krest. ɲwəmbam nè ye bwi ye tu bohòŋwəŋwè, Nwi ye tu bohòJisòs Krest yi.

⁴ Ye dæ, a ye-a ɲga ɲwəmbam sɛ gù piriya kènə dæ yi sɛ tsoho ncɛp Nwi mvwe' sɛ bwiŋ sɛ kùksə Nwi, nè ta tse' tàm fana ye dæ yi sɛ fa marè'tu bohòJisòs Krest nè nà'a tu bohòyi nè.

⁵ Bohòŋwəŋwè ye, ma nje zok dæ yi sɛ gu-a bum yè'sə, yi kɛŋlok tu ye. A kà-a ve'nə ye, ye dæ ɲwə ànə sɛ fa marè'tu bohòŋwəmbam nè nà'a tu bohòyi nè.* Zok ka bohònsəp ɲwə ànə bə nè yi kom sù màk fis tu ye kpohò, kpohò yɛŋ.

⁶ A ye-a ɲga ɲwəŋwè dɔk dæ yi kà tu ye kɛ lok fana ye dæ yi kom kpò'rə yà'. A ri tse' bəbɔŋ dæ a yu marè'tu bohòŋwəŋwè ɲgòkom kpò'rə tu, ye dæ yi kɛŋ lok yà' kii.

⁷ Njo nè ka bəbɔŋ bohòŋwəmbam ɲgòlok tu ye yɛŋ nè dæ, ɲwəmbam tse' nsəsəə Nwi. ɲwəmbam nitsə'gè mvè'nè kəkuk nè Nwi cu fana ɲwəŋwè sɛ niŋtsok ye mvè'nè kəkuk nè ɲwəmbam cu.

⁸ Wɛŋ ri dæ, Nwi ànə jəŋ vɔp ɲwəmbam, nè gu ɲwəŋwè bə zɛŋ, ka dæ yi à jə vɔp ɲwəŋwè, nè gu ɲwəmbam bə zɛŋ yɛŋ.

⁹ Yumook sè' dæ, Nwi ànə gu ɲwəŋwè bɛu ɲwəmbam, ka dæ yi à gù ɲwəmbam bɛu ɲwəŋwè yɛŋ.

¹⁰ Ye dæ a bəbɔŋ dæ ɲwəŋwè kɛŋlok tu ye ɲgònitsə' dæ yi ka tu bohòŋwəmbam yi yɛŋ. Yi gu ve'nə ya ntəm kà masinjəa Nwi yaan.

¹¹ Mvè'nè bum yè'sə ve'nə kà dæ wɛŋ swi yè'e dɔk. Ncu àvès nè ves Tà Jisòs wɛŋ ènə, ɲwəmbam tse' ɲgòye sè', ɲwəŋwè ye sè'. Busè wo sɛ fak bo bə bo.

¹² A ri dæ yè'sə zinə bəusè Nwi ànə jəŋ vɔp ɲwəmbam nè gu ɲwəŋwè bə zɛŋ, ɲwəŋwè dzə fe'lə bwi ɲwəmbam sè'. Bum pwe' vègè bohòNwi.

¹³ Wɛŋ kək ja'a na yàwɛŋ sɛ fɛnə sè' è. Co a bəbɔŋ bohòŋwəŋwè ɲgòlòk təŋ ɲgòlɛŋ Nwi mvwe' bwiŋ tu to àlɛ?

¹⁴ A kùk ja'a megu-a mvè'nè Nwi à gù bum fana yà' ye dæ a marè'tu bohòŋwəmbam ɲgòtse' nùəmtu sɛ səsap.

¹⁵ Bohòŋwəŋwè ye yà'a bohòyi bum ɲgwɛŋ busə Nwi à fa wo nùəmtu ya wo lok tu awo bə zɛŋ.

¹⁶ A ye-a ɲga ɲwə nəmòk cu, nè dæ yi fenə bum yè'sə fana ɲgəŋgəŋ riŋ dæ vès, nè ye bɛu cos ma fòpwe', vès tse' megu yàvès mandzə nè mò'fis ɲgòkùksə Nwi bə zɛŋ.

Ntip Bə Nzak Losopà

(Mat. 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

¹⁷ Yu nè mù sɛ dæ mù tip wɛŋ bə zɛŋ ɲga'a nè'e, kaco mù kwasə wɛŋ bə zɛŋ kwasə yɛŋ. Yusə dæ, bə mvək nè wɛŋ kə be'ləgè ɲgòkùksə Nwi fana wɛŋ sɛ gu ghak fo' bɔp.

¹⁸ Nə mò'fis dæ, bwiŋ a tsə' mù dæ wɛŋ və mvwe' mò'fis co cos, wɛŋ ye cù zəzok, nè ga'a bəbɔp bəbɔp. Yusə wo a tsə' mù yè'sə sɛ yəŋ bohòmù co a zinə.

¹⁹ (A zinə dæ cù zəzook bɔp, megu dæ nà'a gùgè ghà mòk yi ɲkuŋ wù ri ɲwə nè yi zinə mɔŋgorè wɛŋ anə.)

²⁰ Wɛŋ kə be'ləgè mvwe' mò'fis ɲgòzu fana wɛŋ kà yà'sə Losopà zùgè.

²¹ Mù dɔk ve'nə bɛusè wɛŋ zùgè, ndaaŋwè pwe' sɛ zu sɛ ye, nè kà mòk tək. Wɛŋ gu ve'nə, bɛu mòk sɛ waj nje ɲga mòk sɛ jəhu dæ wo no cə cù.

* 11:5 11:5 Ghà nè wo a còm ɲwək nè'e à ye ɲga bàa sɛ wo lògù tse' ɲgòlok tu awo lo'o.

²² Kwe'fò! Wèñ jə būsə ndap Nwi co yusə wà, nə sə fa bùu sè wo ka yumok tse' marè'tu bùu yà? Wèñ ka ndap co wèñ zə nə no fò' mvə'nə wèñ dzəm tse' à? Wèñ dzəm də mụ duk yè'sə daa? Co mụ kwasə wèñ bə nsàp nə wèñ sè gù ènə à? Njò'ò, mụ nə kà wèñ kwasə.

²³ Mù à yə'rə fa wèñ bum sè Tà Jisòs à nitsə' mụ lan. Yusə də à ye nòon bə ndzəm nə wo seŋ Tà Jisòs nà'a, yi jəñ bred,

²⁴ nə kwasə Nwi bə zeŋ. Yi ànə kwasə wes Nwi, yi bə'rə nà', nə cep də, <<Nè'e ngùpni' àm nə mụ fa nà' bùu wèñ. Wèñ sə gəhu ve'nə, ngòtsərə tse' mụ.>>

²⁵ Wo ànə zə wes fana yi jəñ ngàp nə, nə cep sè' də, <<Ngàp nè'e rùk nə fi nə nà' ki nge' ndzənə nduəm am. Ghà nə wèñ no ngàp nè'e pwe', wèñ sə tsərə tse' mụ.>>

²⁶ Ye də ye jəñ nge'a tətè kə dzeŋ nùmbu nə Tà Jisòs nə bwiŋ foho vəə, ghà nə wèñ zə bred nè'e nə no ngàp nè'e pwe', ye də wèñ sə nitsə' fa bwiŋ yà'sə kpə Tà Jisòs nə.

²⁷ Ye də a ye-a nga nwe nəmòk zə bred ènə kè no ngàp ye nə bə mandzə nə nà' ka bəboŋ yeŋ fana ye də ngəngəŋ cu bup bə ni' nə ye nduəm Tà Jisòs.

²⁸ Ye də nwe nə yi duk-a də yi zə bred nə, nə no ngàp nə fana yi fek ni' ye bəboŋ nkuŋ yi zə yà'.

²⁹ Busə nwe nə yi zə-a nga yi kà ngùpni' Tà Jisòs tsərəgə fana ye də ngəngəŋ sə to naan nzak mụ tuhù yi.

³⁰ Nà'a njo nə bùu awèŋ sə yaa nkùuŋ, mok ye wòwo fana mok sə kpə kpəu jwan.

³¹ A ye-a də a fek ni' avès bəboŋ nkuŋ nə zə yà' fana ye də Nwii nə kà vesùwèŋ bə nzak be'.

³² Njo nə Tà Nwii sakgə ves, nə yeŋsə ves nge' a yegə ngərəŋsə fa ves jòon avès. Yi gù ve'nə ya nùmbu nə yi və ngòkə sak nzeŋgòŋ fana yi kà ves bə bùu sè wo gbu nzak bohòNwi be'lə.

³³ Bwema am wèñ, ye də ghà nə wèñ kə be'lə ngòzə Losopà fana boŋ də wèñ tək bwema mok wèñ wo və wes nkuŋ.

³⁴ A ye-a nga njè sè ya nwe nəmòk fana yi zə və beŋ ye mụ nda'ə yi nkuŋ nə və. Yi gu ve'nə ya nga wèñ kə be'lə mvwe' mò'fis fana Nwi kà wèñ bə nzak be'.

Mụ wèñ nkuŋ vesùwèŋ cep bə bum mok sè wèñ à com fek mụ yà'a lan.

12

Bùu Cos Wèñ Co Ni' Nə Mò'fis Nə Tse' Bòp Zəzok

¹ Bwema am wèñ, yumok sè mụ sə dzəm də wèñ rɛɛŋ bə zeŋ, a bə nzak nkərə nə Yòŋsə Nwii fagə bwiŋ ngògù bum bə zeŋ.

² Wèñ rì də à ye mantombi fa' nga wèñ ka bohòJisòs ntòdzəm, wèñ à sə jam ke' bə

mandzə zəzok. Wèñ yuŋ ke' lo rùm sè wo ka cù cèpgə wèñ nduk.

³ Ye də wèñ rɛɛŋ bə zeŋ də, a ye-a nga Yòŋsə Nwi sə gù-a nwe nəmòk fana kaco ngəngəŋ duk də, <<Ndòo be' Jisòs>> yeŋ. A sè' də kaco nwe duk də, <<Jisòs Tà>>, nga Yòŋsə Nwi sə kà ngəngəŋ yi gù yeŋ.

⁴ Ncèp nə mụ anə yeto bə zeŋ nà'a də, Yòŋsə Nwii fagə bwiŋ nkərə ngògù bum bə mandzə zəzok. Yòŋsə Nwi nə yi sə fa bwiŋ nkərəə yè'sə mègù yi nə mò'fis.

⁵ Fàha sè ngòfak bohòTà Jisòs sə zəzok. Tà Jisòs nə wo sə fàk bohòyi nə, yi nə mò'fis.

⁶ Bwiŋ tse' mandzəə sè ngògù fàha Nwi bə zeŋ zəzok. Nga gəpsə fa bwiŋ nkərə nə ngòfak bə zeŋ ve'nə Nwi nə mò'fis.

⁷ Fana Yòŋsə Nwii ni fagə nwe nə mò'fis yumok də ya nà'a jəñ yu ànə, nə tesə bùu ye sè wo à dzəm bə zeŋ pwe'.

⁸ Yòŋsə nə fagə nwe nəmòk ye mandzə nə ngòfa bwiŋ ntíp nə bəboŋ bə bum sə ma nə Nwi, nə fa mòk ye nkərə nə ngòyərə rɛŋsə fa bwiŋ bum Nwi. Yè'sə lòon nga sə fa gù Yòŋsə Nwi nə mò'fis.

⁹ Yòŋsə Nwi nə fagə nwe nə mòk nàan sə ngòtse' rì nsàp dzədzəm nə də Nwii nə gu tsoŋ li yusə yi fek nà'. Yi fa nwe mòk ye nə də aco yi luŋsə ngà yiyan.

¹⁰ Bùu mok tse' yəwo nàan sè ngògù bum sè yà'a mangəngəŋ, mok ye yəwo sè ngòcèp rì bum mok sè Nwi tsoho fa wo yà' yi nga gù sə Yòŋsə Nwi nə mò'fis nə. Bùu mook ngàa rì də yu yè'e yà' və bohòYòŋsə nə, yè'e sè yà' ka bohòYòŋsə və. Nwe mòok nə aco yi cep riŋ ncèep lak mok sə bwiŋ kà yà' yukgə fana mòk ye ye nə ngòtsòho rɛŋsə fa bwiŋ yusə mòk nə cèep sə.

¹¹ Ye də sənə bum sə a sə gù yè'sə pwe'fo', Yòŋsə nə yi fa nàŋ də bwiŋ gu ve'nə nə, yi mègù yi nə mò'fis. Yi fagə ndaanwè pwe' nàan sè nà' zok yiŋyi mvə'nə yà' bòi yi ngòfa nà'.

Fəfaa Sə Zəzok Sə Sə Fak Mègù Ndzənə Ni' Nə Mò'fis

¹² Aco a fəhu ja'a nsàap fəfaa yè'sə bə ni' nwe. A riŋ də ni' nwe tse' bòp zəzok. Nà'a ye-a sè zəzok ve'nə nga nà' gù nə mò'fis. Bòop sə pwe' be'lagə mvwe' mò'fis ngòye ni' nə mò'fis. Yà' mègù bohòbùu Jisòs Krest wèñ sə' ve'nə.

¹³ Vesùwèŋ mok bùu Jus, mok bù lak-mvum. Mok nkwèn, mok kà nkwèn ye. Vesùwèŋ lòon à bùuŋ co nwe nə mò'fis ghà nə wo à bəptesə ves bə yòŋsə nə mò'fis nə. A sè' yòŋsə ànə nə a jə nòŋsə nà' sə ntùu vès.

¹⁴ Ni' nwe mò'fis, nga nà' tse' bòp nkùuŋ nkuŋ yi ye ni' nə mò'fis nə.

¹⁵ A ye-a nga kù duk dè, <<Njo nè mù ka bo yeñ àlè, ye dè mù ka mok bòp ni' yeñ.>> Yà'sè nè kà kù dè wo kà bòp ni' mamòk yeñ gù.

¹⁶ A ye-a dè ntu' duk dè, <<Busè mù ka yàm lis yeñ, ye dè mù ka ma ni' ñwè mok yeñ.>> Aco yà'sè kupsè ntu'u sè à?

¹⁷ Tsarè-a yàwèñ sè' dè ni' ñwè ànè ye megu-a liis lis, yi yuk bum bə yà? Kè a ye-a dè ni' ñwè pwe' à ye mègù ntu'ù ntu', yi rəmşə bum bə yà?

¹⁸ Nwi ànè ka ve'nə gù. Yi à gù nòņşə ni' nè nja zəzok mvè'nə yà' à bəyi.

¹⁹ A ye-a dè ni' ñwè ye megu lóñ nsàp yu nè mò'fis, kaco wù to nà' dè a ni' ñwè yeñ.

²⁰ Yusè dè ni' tse' bòp zəzok nga yi mègù ni' nè mò'fis.

²¹ Kaco lis duk fa bo dè, <<Mù ka fàk vesù tse'>> yeñ. Kaco tu duk fa kù dè, <<Mù ka fàk vesù tse'>> sè' yeñ.

²² Yusè dè, ma ni' ñwè nè a tsəmgè dè nà' ka fàk tse' nè, kaco a cum to jì zeñ yeñ.

²³ Ma ni' sè vées tsəragè dè yà' a momjo yà'a, a jə ghakgè ñkərə sè' bohòma nà'nə. Ma ni' nè bwiñ ye-a nà' mar'e'tu ko ves nà'a, a təhə bònşə lo' ghakgè sè' zeñ.

²⁴ Vesùwèñ təhə lok yà' ve'nə, nè kà ni' nè ma nè bəbòñ nè yumok təhə lok fa. Nwi à gù ni' nè ve'nə yi dè ma ni' sè a jəgè yà' co yusè wà sè vesùwèñ jə ghakgè ñkərə sè' bohòwo.

²⁵ Ye dè ni' ñwè kà ma mòk co dè nà' ka fàk tse' jəgè. Nà'a jəgè ma nè fòpwe' dè nà' tse' yumok ngògù fa mòk.

²⁶ Ni' nè ma mòk sè yə-a ngə', wo ye lo ngə' nè sè wo pwe'. Ma mòk cu-a bəbòñ, bəñ lo wo sè lóñ fo'.

²⁷ Yusè mù sè duk sè dè, wèñ pwe'fo' mvwe' mò'fis, wèñ ni' Jisòs Krèst. Nə ye sè' dè ñwè nè fòpwe' tə yà'a co ma ni' ye nè ma mòk.

²⁸ Nwi a fa bəu sè wo ma ni' Jisòs Krèst mòk yè'sè fàk zəzok. Yi fa mantombi dè mook ngàa ntum Jisòs, be'e wo ngàa tsòhòbum Nwi wèñ, nè te' cicà wèñ. Mok ye mali ngàa gù manşəngèñ, ngàa gù bwiñ lokok mvwe' yiyañ, ngàa tesè bwiñ wèñ, bəu sè aco wo benə riñ bwiñ ngòfàk mvwe' mò'fis, nə ye bəu sè aco wo cep ncèep lak mok sè wo kà yà' rigè wèñ sè'.

²⁹ Kaco bwiñ pwe'fo' tse' kərə ñàñ ngògù nsàp fàk nè mò'fis yeñ. Aco bwiñ pwe' ye ngàa ntum Jisòs kè ngàa tsòhòbum Nwi kè cicà àlè' à? Ka', kaco ye ve'nə yeñ. Kaco bwiñ lóñ ye ngàa gù manşəngèñ,

³⁰ kè ngàa lòkoksè bwiñ mvwe' yiyañ bə ngàa tesè bwiñ yeñ. Nə ye sè' dè kaco bwiñ pwe' ye wes ngàa cèp ri ncèep lak sè wo ka yà' ri, sè' yeñ. Kaco bwiñ pwe' tsoho rəņşə riñ fa bwiñ ncèep lak yè'sè sè yeñ.

³¹ Nə ye dè bohòwèñ yàwèñ, wèñ kək megu lis awèñ bə ñkərə sè wèñ ri dè yà' bəgha' zeñ sè.

Dzədzəəm Mantombi

Mù niñtsok fa weñ yusè yà' tə mantombi sè.

13

¹ A ye-a dè ñwè nəmòk riñ ncèep lak bwiñ pwe', nè yuk bə ncèep masinjaa Nwi sè', nè kà bwiñ dzəəm, ye dè yusè yi sè cèep pwe' mègù co ñka mòk sè cep gham wà.

² Ngèñgàañ tse'-a sè ñàañ sè' ngòcèp ri bum mok sè Nwi tsoho fa yi yà' yi, yi riñ bum pwe', nè riñ bum sè yà' cu səswihi, nè tse' dzədzəəm nè dè yi duk-a dè nda nè'e coho fa', nè kə təəñ fa', nà' coho, nè kà bwiñ dzəəm, ye dè yi ñwè nè wà.

³ A ye-a sè dè yi gáp wes fa bwiñ bum ye pwe', nè fa ni' ye dè wo təñ nà', nè kà dzədzəəm bohòbwiñ tse' fana ye dè bum sè yi gù yà'sə pwe' nè kà yi tesè.

⁴ Nwè nè yi tse'gè dzədzəəm nə yegè yè'sə wa? Yi kogè ntum, nə sè ye bəbòñ bə bwiñ. Nwè nè yi tse' dzədzəəm nə yi kà dè ñwè nəmòk ghak yi bəu yàlè wagè, yi kà nsàp cù nè dè <<Mù a gù ve'e, mù a gù ve'e mù>> sè tse' ke'cà, nè kà ni' sè' sè nè.

⁵ Yi kà capgè, yi kà wi' yegè, yi kà nənək jòkgè, nè kà bup sè ntuù yi nòņşə.

⁶ Yi kà bà'lo nga ñwè nəmòk gù bup dukgè. Yi kwa mègù nga yi yə dè ñwè gù yusè yà'a bəbòñ.

⁷ Yumok kà dzədzəəm ghakgè. Yi tsəragè bəbòñ bohòbwiñ, yi naañgè tu dè bwiñ nè bəuñ bəbòñ. A bup-a yi sè yà, yi kà ngògù bəbòñ tənşə.

⁸ Nwè tse'-a sè ñàañ sè ngòcèp ri bum sè Nwi tsoho fa yi yà' yi, nè cep riñ bə ncèep lak sè yi ka yà' yə'rə yuk, nè tse' ñkərə nè Nwi a fa yi nà' ngòrèñ bum ye bə zeñ, fana yà'a nè kè mè ntsə'mòk. Dzədzəəm kà ye lə yukgè.

⁹ Yusè dè ñkərə nè Nwi fa bwiñ ngòrèñ bum Nwi bə zeñ, nə ye nè ngòtsòho bum sè Nwi tsə' fa ñwè yà' yi, yè'e pwe' ləm.

¹⁰ Sè yà'a dak kè vè ntsə'mòk fana, sè ləm yè'sə nom bisè.

¹¹ Yà' mègù sè' mvè'nə mù ànè ye mwənke', mù sè cep cù, sè kək bum, nè sè tsərə bum sè' co mwənke'. Nè nga'a nè mù a bəuñ ñwè lan nè'e, mù ka fàk bə bum bwenke' mok tse' fe'lə.

¹² A sè yə bum nga'a ntòjəjarè, mvək ànè dzèñ nùu, a nə ye bum mok co wù yə ñwè si bə si. Nkərə nè a tse' nga'a nè'e a sè ri bum bə zeñ bès ma mò'fis. Mvək ànè kè wès nùu, a nə riñ bum pwe' nè pwe' co mvəsè Nwii rigè ñwè yè'e.

¹³ Ngòlèsə, a ri dè bum co te' sè yà'a nè kà kè lə yuk. Nè mò'fis, dzədzəəm nè

ngònaantú bə yusè lis ka yà' ye yuk. Nə baa ngòsə kək lis də Nwii nə gə fa ves yusè yì à duk. Nə tɛ' ye dzədzəm. Fana dzədzəm nə yam cāsə ghak mok sə pwe' yì.

14

Fàk Bə Nkərəðə Sə Nwii Fa Sə Bəbon NgòTəsə Bùu Cos

¹ Ləp mandzə nə ngòtse' dzədzəm nə ghak nsəp yu yà' pwe', nə sə kək mali lis ngòtse' nkərəðə sə Nwii fagə bwiŋ yà'a sə', nə yè lɛ nkərəðə nə ngòtsòho bum sə Nwii tsə' fa nwe' yà' yì yà'a ntən.

² A ye-a nga nwe' nəmòk sə cəp bə ncəep lak sə bwiŋ kà yà' yukgə, ye də yì sə cəp mēgù yà'sə bohòNwii. A ve'nə bùusə yì cu ngòcəep, nwe' nəmòk nə kà yusə yì sə cəep sə yuk rēŋ. Mù sə duk ghà nə yì nə cəp bum sə bwiŋ kà yà' rēŋ nga yì sə cəp bə nàan Yònsə Nwii yà'a.

³ Nə ye sə' də, nwe' nə yì cəpgə ye bum sə Nwii tsòho fa yì yà' yì nə, cəpgə ye ngòtəsə ye bwiŋ. Yì kwe'səgə wo, nə sə fisə fa wo ntəm bəbon.

⁴ Nwe' nə yì cəpgə bum sə Nwii tsòho fa yì yà' yì nə ngòcəep, yà' tēsə bùu cos wēŋ. Nə yì cəpgə ye ncəep lak sə bwiŋ kà yà' yukgə nə cu ngòcəep, yà' sə tēsə megu sə' ni' ye yìyì.

⁵ A ye-a bə vəəm yàm, mù dzəm ghak də wēŋ cəp lɛ bum sə Nwii sə tsòho fa wēŋ yà' yì, bùusə tse' ghak fàk zēŋ. Mù dzəm də wēŋ cəp ncəep lak sə bwiŋ kà yà' yukgə sə sə'. Mēgù də yà'a bəghakgə nga wo tsòho rēŋsə fa bwiŋ yusə wo cəp sə. A ye-a məm̀və' ànə fana yà' tēsə bùu cos nə.

⁶ Bwema am wēŋ, a duk-a də m̀ ke' və nke' bohòwēŋ nga mù sə cəp ncəep lak sə bwiŋ sə kà yà' yuk, a nə bon fo' yà? Mù də anə bon megu nga mù tsə' wēŋ yumok sə yà'a fi, kə tsòho rēŋsə wēŋ nkərəðə, kə tsòho fa wēŋ bum sə Nwii tsə' fa m̀ yì, nə fa wēŋ bə ntíp nkun yà' bon àlaa.

⁷ Wēŋ kək ja'a na yàwēŋ sə' bə bum sə jì yònsə co ndiŋgòm kə lun yè'e nē. A ye-a nga wo ka nà' bəbon kòksə tsərə, aco nwe' yuk riŋ nsəp nki nə wo sə buk nə va?

⁸ Nə ye sə' duk də a ye-a nga nwe' nəmòk sə fəep nkup də bwiŋ tēsə lə kə mak dzè', yì kà nà' m̀və'nə fəep ri, aco nwe' nə mò' fis tēsə nə?

⁹ Bum yè'sə zinə bə ncəp̀cù nə bwiŋ cəpgə nē'e sə'. A ye-a nga nwe' sə cəp yumok yì kà yà' rərəŋ cəp fis fana yà' mēgù fə ntu'ù bwiŋ co fəfə sə cə yì.

¹⁰ Ncəep lak sə nzeŋgòŋ fēŋ nkàuǹntēŋ, wo cəp nə fòpwe' nga wo sə cəp yumok njə.

¹¹ Nə ye də a ye-a də nwe' cəp yà', mù kà yuk fana ngəŋgà nə yì sə cəp nə nə ye bohòm̀m̀ co nwe' m̀vum. M̀ yè bwi bohòyì sə' co nwe' lakm̀vum.

¹² A bohòwēŋ sə' ve'nə, wēŋ sə tà' ve'e wùriŋ də wēŋ tse' nsəap nàan sə Yònsə Nwii fagə bwiŋ yà'a, wēŋ lap mandzə ngòfàk ghak lɛ bə sə aco yà' kùksə bùu cos nə.

¹³ Ye də nwe' nə yì sə cəp-a bə ncəep lak sə bwiŋ sə kà rēŋ fana yì lēŋ Nwii də nà'a gu yì ngòtsòho rēŋsə fa bwiŋ yusə yì cəp sə sə'.

¹⁴ Bùsə nwe' sə lēŋ na bə nsəp duk lak ànə ve'nə, ye də yì sə lēŋ sə ntuù yì, nə kà yusə yì sə lēŋ sə tsərə ri.

¹⁵ Ye də yusə aco yì guu yu yà? Yì tse' ngòlēŋ bə nsəp mandzə nə co yònsə ye rēŋ bə zēŋ, nə lēŋ bə nsəp mandzə nə co ntəm ye rēŋ bə zēŋ sə'. Yì yəm nki bə duk lak nə bwiŋ sə rēŋ nə, nə yəm bə duk lak nə bwiŋ sə kà rēŋ nə sə'.

¹⁶ Bùsə a ye-a nga wù sə lēŋ kwasə Nwii bə duk lak nə bwiŋ sə kà nà' rēŋ nə nga bùu mok cu mukwe'e anə sə wo ka bum cos nkàuǹ ri, aco wo duk də <<Yà'a ye ve'nə>> va, nga wo ka rēŋ nē?

¹⁷ Kàmòk nga wù sə lēŋ kwasə bòn̄sə Nwii ve'e wùriŋ, yà' kà bùu mok sə wēŋ yàwo tēsə.

¹⁸ Bohòm̀m̀ yàm, mù kwasə Nwii wùriŋ də m̀ cəpgə ncəep lak sə bwiŋ kà yukgə yà'sə mù nə casə wēŋ pwe'.

¹⁹ Nə ye də a ye m̀ cos fana bon ghak co mù cəp megu ngii duk tən̄ sə aco bwiŋ yuk yà' nə tēŋsə, nə non̄sə ngòcəp ngii duk nduk nə nduk sə bwiŋ sə kà yà' rēŋ. M̀ gu ve'nə ya m̀ yə'rə bùu mok wēŋ yàwo sə'.

²⁰ Bwema am wēŋ, wēŋ cu ngòtsərə bum, wēŋ kà co bwenke' sə tsərə wo tsərə. A ye-a bə mandzə nə ngògù bup, wēŋ ye co bwenke' ntēŋ. Wēŋ tsərə bum co bùu sə wo gu laŋ.

²¹ Wo à còm non̄sə yà' ndzənə nwe' Nwii duk də,

<<M̀ nə cəp bohòb̀m̀ am cùhù nkàuǹ wēŋ sə ncəep lak awo zok;

Nə ye də m̀ gu-a sə ve'nə, B̀m̀ am sə wēŋ nə kà m̀ sə yuk mali.

Cəp yè'sə Tà Nwii.>>

²² Yà'sə sə nitsə' də, ngòcəp ri ncəep lak sə bwiŋ kà yà' rigəə yusə yà' sə ni nàan Nwii bohòb̀m̀ sə wo ka Nwii dzəm. Ngòtsòho bum sə Nwii tsə' fa nwe' yì ye m̀vək nə nà' sə ni nàan Nwii bohòb̀m̀ sə wo dzəm Nwii.

²³ Wēŋ tsərə də aco yà' ye va, nga bùu cos sə pwe' nə kə be'lə-a, ndaan̄wə pwe' sə cəp bə duk lak nə bwiŋ kà nà' yukgə-è? A duk-a də wo sə cəp ve'nə bùu mok sə wo ka bum cos nkàuǹ riŋ nə ye sə wo pegə wēŋ

kə tseŋ wo ɲga wo sə cèep, wo nə kà bùu cos sə wèŋ də ɲgàa ɲaŋ to à?

²⁴ A ye-a də bùu yè'sə nə və ɲga wèŋ sə tsòho bum sə Nwi tsə' fa weŋ ya' yi fana ya' a nə gu wo ɲgòyè bup awo sə wo gùgè, wo riŋ yàwo sə' də wo bùu sə bup bə tu awo. Bum sə wo yuk sə pwe' nə sak wo sə'.

²⁵ Bum sə wo tsərə swihigè ya' pwe' nə yəəŋ bohòwo jəja. Wo nə bùu sə nze, nə kuksə Nwi, nə sə cep fis də, <<Nwi cu mvwe' yè'sə wenə wèŋ zinə.>>

Gù Bum Mù Cos Pwe'
Bə Mandzə Nə Kəkurə

²⁶ Bwema am wèŋ, bum sə a sə cèp yè'sə pwe', aco a ləsə ya' vè'e. A ye ɲga wèŋ vè mù cos ɲgòkùksə Nwi fana ndàaŋwè pwe' tse' ɲgòfùhu bə yuye sə yi nə gu. Mòok tse' ɲki, mòk tse' yəyərè, mòk tse' yumok sə Nwi tsə' fa yi ya', mòk ye ye ɲgà cèp bə ncèep lak sə bwiŋ kà rɛɛŋ gə, nə ye bwi ɲga'a ɲwə nə yi nə tsoho rɛŋsə yusə mòk nə cèp sə. Bum sə wèŋ gu ya' pwe', ya'a ye nsàp nə co ya' tɛsə cos nə.

²⁷ Wèŋ cu mù cos anə, bùu sə wo nə cep bə ncèep lak sə bwiŋ kà yukgè sə, wo kà bwiŋ ba kè tɛ' àlɛ' càsə. Wo cu ɲgòcèep, mòok cep wes ye ɲkuŋ mòk lokok cep ye. Wo cèp wes fana ɲwə nəmòk ye tsoŋ nə ɲgòrɛŋsə fa bwiŋ yusə wo cèp sə.

²⁸ A ye-a də ɲwə nə co yi rɛŋsə fa bwiŋ yusə wo cèp sə bùu fana wo kà co bwiŋ yuk cèp fis. Wo cep megu mok sə vèə wo bohòNwi.

²⁹ Bùu sə ɲgòtsòho bum sə Nwi tsə' wo yi kà ba kè tɛ' sə' càsə. Wo nə cèp sə' mò'fis, mò'fis, fana bwiŋ sə yu'rə mpoonj də yusə wo sə cèp sə kəkurə àlɛ.

³⁰ A ye-a ɲga ɲwə nəmòk sə tsoho bum sə Nwi a tsə' fa yi fana mòk duk mɛŋgorè anə də Nwi tsə' ko' fa yi yumok fo' ghà ànə fana wèŋ gu co ɲwə nə mantombi nə tɛŋsə, nə fa ɲwə ànə mandzə,

³¹ fana aco wèŋ pwe' tse' mandzə ɲgòtsòho mò'fis mò'fis. Bwiŋ pwe' nə yərè jəŋ yumok fo', nə sə jaha lo bə zɛŋ.

³² ɲwə nə yi tse' ɲàaŋ sə ɲgòtsòho bum Nwi, tse' ɲàaŋ sə ɲgòdè yi nə cep ɲga'a bə sə də yi tɛŋsə ɲgòcèep sə'.

³³ A vè'nə bùusə Nwi nə yi a fa wo ɲàaŋ ya'sə, yi Nwi nə yi kà bum sə ɲgòyè kɛ'cà nduk, nduk yè'e dzəmgə, yi dzəm ye fifi.

Mvə'nə ya' cu mù cos bùu Nwi pwe' vè'nə fana,

³⁴ a bohòbèba wèŋ vè'nə də wo kà cù mù cos cèp. Wo tse' ɲgòcu dèdok mvəsə ɲwàk lùk Musi sə duk. Wo yuk bohòmbəbam.

³⁵ A ye-a ɲga wo tse' yumok ɲgòfek, wo fek ndum awo la'à, bùusə ya' sə yəəŋ co a marè'tu bohòŋwəŋwè ɲgòcèp fis ɲgi ye mù cos.

³⁶ Wèŋ duk-a də ka zinə yeŋ, wèŋ riŋ də nzak Nwi à ka bohòwèŋ yeto, nà'a nə kà bohòwèŋ sə' lè.

³⁷ A ye-a ɲga ɲwə nəmòk duk də yi ɲgà tsòhòbum Nwi kènə də yi tse' nsàp ɲkərə mòk nə Yòŋsə Nwii fagè bwiŋ sə' yi àlɛ', yi nə rɛɛŋ də bum sə mù sə còm fa weŋ yè'e yusə Tà a duk vè'nə yi.

³⁸ ɲwə nəmòok kà-a də a zinə dzəm, wèŋ kà yi ye sə' dzəm fa.

³⁹ Ye də bwema am wèŋ, wèŋ lap mandzə gugŋ ɲgòtsòho bum sə Nwi tsə' weŋ ya' yi. Kà də wèŋ duk də bùu sə wo sə cèp ncèep sə bwiŋ kà ya' yukgè ya'a kà mok sə cep duk.

⁴⁰ Wèŋ gu-a sə ya' pwe', wèŋ gu lɛ bə mandzə nə ya' a ye bəboŋ nə ye fəfom.

15

Wèŋ Sə Tsərə
Ntirə Nə Bəboŋ Nə

¹ Bwema am wèŋ, mù tsok fe'lə fa weŋ Ntirə nə Bəboŋ nə mù ànə tsok to weŋ nə, ya wèŋ kà swi. Wèŋ ànə dzəm nà' laŋ, nə sə kotse' mali nə nà' cùk.

² A sè' zɛŋ nə nà' sə luŋsə weŋ. Wèŋ sə kotse' mali Ntirə nə Bəboŋ nə cùk mvəsə mù à tsə' weŋ nà' sə à? Ka-a vè'nə yeŋ, ye də wèŋ ànə dzəm basə wà.

³ Bum sə mù ànə yərè weŋ ya'a, a bum sə Jisòs Krest ànə tsok mù yi. Yu nə gugŋ nə mù ànə tsok fa weŋ nə də, Jisòs Krest à kpu bùu bup avès mvə'nə ɲwàk Nwi à duk də yi nə kpu sə.

⁴ Wo à tuuŋ yi, yi lokok nùmbu nə tɛ' sə mvə'nə wo ànə com noŋsə ndzənə ɲwàk Nwi.

⁵ Mvə'nə yi ànə lokok mvwe' kpu, Pità à yə yi. Ghà mòk à ye ɲgàa fàak ye sə humncòp-ba sə wèŋ ye yi sè'.

⁶ Ghà mòk à ye sə' nə yi ànə yəəŋ bohòbùu mok sə wo à sə yù yi. Bùu yè'sə à càsə bwiŋ ɲkù tən laŋ sə wo à yə yi kè' mò'fis. Bùu sə wo à yə yi yè'sə, ma nə ghaŋ cu mali ɲwəm.

⁷ Mvək mòk à ye Jem ye yi sè', ɲgàa ntum ye sə pwe' ye fe'lə yi sè'.

⁸ Mvək nə yi à yəəŋ ləsə, à ye mvə'nə yi ànə yəəŋ bohòmù. Yi à yəəŋ bohòmù nə mù yàm co mo nə wo à dzə yi ɲga ɲwə nəmòk ka riŋ də wo nə dzə mwe riŋ.

⁹ Mù ànə sə fa bùu Nwi ɲgə', ye də mù jərè càsə ɲgàa ntum Jisòs pwe' mù. Aco mù duk də mù ka yàm kəkurè co wo to mù də mù ɲgà ntum ye mòk yeŋ.

¹⁰ A gu bòvəm nə Nwi ɲkuŋ mù ye nsàp ɲwə nə mù ɲga'a ènə. Bòvəm ye nə yi à ni fa mù nə à ka wà maha. Mù duk vè'nə bùusə mù a fàk wùriŋ nə casə ɲgàa ntum mok sə pwe' mù. Yè'sə kà bə ɲàaŋ sə yàm

yeŋ, bæbo ye nə à sə fàk ndzə ni'i mù anə yi.

¹¹ Ye də a ye-a sə mù kè wo àlè', vès sə tsoho mègù ntiṛè nè mò'fis nə. A sə' zeŋ nè wèŋ a dzəm nə.

Mamfenə Bə Nzak Lòkok Mvwe' Kpɔ

¹² Ntiṛè nè vès sə tsoho nə də Jisòs à lòkok mvwe' kpɔ. Ye ŋga'a va ŋkuŋ mok muŋgorè wèŋ sə duk də, kaco ŋwè lokok mvwe' kpɔ yeŋ-ɛ?

¹³ A ye-a də kaco bwiŋ lokok mvwe' kpɔ yeŋ, ye də yà' sə ni də Jisòs à ka mvwe' kpɔ sə' lokok.

¹⁴ A ye-a də Jisòs à ka mvwe' kpɔ lokok fana ye də tsətsòhònhè vès sə tsoho nə nà'a wà. Yà' ye sə' də məm̀v̀nè wèŋ sə də wèŋ sə naaŋ tu bohòJisòs sə yà'a wà.

¹⁵ Yà' ye sə' də vès sə ci' fa Nwi mvwès də yi à lòkoksə Jisòs Krest mvwe' kpɔ, bùsə kaco yà' ye zinə yeŋ ŋga bwiŋ kà-a mvwe' kpɔ lòkokgə na.

¹⁶ A ye-a ve'nə, ye də Krest à ka mvwe' kpɔ lokok.

¹⁷ A ye-a zinə də Jisòs à ka mvwe' kpɔ lòkok fana ye də a ye-a ŋga wèŋ naaŋ tu bohòyi, yà' kà fàk tse'. Wèŋ cu mali gù yà'sə sənə bap awèŋ mv̀nè' nà ye.

¹⁸ Ye sə' də bùsə sə wo à dzəm bohòJisòs nə kpɔ lo yà'a, à bisə sə' wà.

¹⁹ A ye-a də yusə a sə naaŋ tu də Jisòs nə tēsə ves bə zeŋ sə mègù bum sə sə nze feŋ, ye də bwiŋ koksə manziŋ bohòvès nə casə yà pwe'fo'.

²⁰ Zinə nə də, Jisòs Krest a lòkok mvwe' kpɔ anə laŋ. Yà' sə nitsə' yà'sə də bùsə sə wo à dzəm bohòJisòs nə lòkok mvwe' kpɔ sə'.

²¹ Kpɔ̀ vègə bohòbwiŋ bùsə yusə ŋwè nè mò'fis, Adàm, à gùu fana a sə' ve'nə də bwiŋ nə lokok mvwe' kpɔ bùsə yusə ŋwè nè mò'fis, Krest, à gù sə'.

²² Yà' mègù sə' də bwiŋ kpugə njo nè wo ŋgwì bù Adàm fana a sə' ve'nə də bwiŋ nə lokok mvwe' kpɔ, nə tse' lùŋ sèmok bùsə sə wo à bùuŋ bùsə Jisòs Krest.

²³ Nè fòpwe' nə tse' mvək nè nje zok. Jisòs a nitsə' to mandzə nə yi. Ghà nè yi bwi vəò, bùsə ye wèŋ nè lokok yàwo sə'.

²⁴ Yà'a ŋga'a ghà nè bum ləò. Mvək ànə dzèŋ, Jisòs Krest nə jəŋ njaŋ ŋkəŋkum pwe', nə təŋ megu mok yi. Fana yi nə jəŋ yà', nə fa yà' bohòtè' ye Nwi.

²⁵ Yi nə jəŋ dzòho ŋkum yi tətè kə dzeŋ ghà nè Nwii nə gu yi ghak bùsə sə wo bəŋgə yi pwe'fo'.

²⁶ Kpɔ ye sə' ŋwè nè yi bəŋgə Jisòs. Yu nè Jisòs nè gha' lə̀sə nə, a kpɔ.

²⁷ Nwàk Nwi duk də,

<<Nwi a jə bum pwe' nè pwe',
nə nonjə sə ŋki'i yi fana yi nəŋtes kù mbwa.>>

A duk də yi nəŋtes bum pwe' fana a riŋ də yi ka Nwi nəŋtes, bùsə Nwi nonjə bum yè'sə pwe' sə ŋki'i Krest yi.

²⁸ Ghà nè Nwii nonjə wes bum pwe' sə ŋki'i Jisòs Krest fana Jisòs nè yi mo Nwii nə nonjə ni' ye sə ŋki'i Nwi sə'. Yi nə gu ve'nə ya Nwii ye ŋwè nè də ŋwè nəmòok mok bùsə.

²⁹ Weŋ bə̀ptesəgə bùsə mok mvwe' kùu bùsə sə wo à kpɔ laŋ. A ye-a zinə də bwiŋ kà mvwe' kpɔ lòkokgə, wo sə bə̀ptesə yiskok ŋwè nəmòok mvwe' kùu mòk bùsə yà?

³⁰ Ma nè njàvès, njo nè vès gùgə fàak Nwi mvwe' sə co kpɔ ko ves fo' nùumbu lòoŋ, nə kà teŋsə yè'e bùsə yà?

³¹ Mù mègù yàm ŋgà kpɔ nùumbu pwe', bwema am wèŋ na. Yà'sə mègù zinə mv̀nè' nà a sə' zinə də mù sə kwa də wèŋ bùsə Jisòs Krest nè yi Tà àvès.

³² Ngə' nè mù a yə mvwe' lak Efesòfeŋ a mègù co də mù sə lè ves nàamŋgaŋ wèŋ. Mù a sə gù-a yè'sə də ya bwiŋ kwasə m, ye də swe'e yàm sə ca yà? A ye-a də bwiŋ nə kà mvwe' kpɔ kə lòkok bwère mù duk də vesùwèŋ zə roŋ ni' mvèsə, bùsə a zòŋ a kpɔ lo yu àvès.

³³ Kà də ŋwè nəmòok borə weŋ duk. Wèŋ gi be'lə-a weŋ bùsə sə bap wèŋ fana wo nə gu bap sə weŋ sə'.

³⁴ Wèŋ jəŋ ŋkə̀rə, nə kà bum ləm sə gù. Wèŋ me'rə ŋgògù bap sə'. Gù co bùsə mok cu muŋgorə wèŋ sə wo ka yumok bə ma nè Nwi riŋ lok. Mù sə cèp yè'sə də ya marè'tu ko weŋ.

Nsàp Ngùpni' Nè Fi

³⁵ Kàmòk aco ŋwè nəmòk fek də aco bwiŋ lokok fe'lə mvwe' kpɔ sèmok yè'sə vale? Nə ye sə' də wo nə tse' yè'sə nsàp ŋgùpni' nè fòlè?

³⁶ Ləm a yè, wu bi-a ŋgwì yumòk, kaco nà' to ŋga nà' ka kpɔ yeŋ.

³⁷ Nwèe bi ŋgwii sə ŋga a ye-a sə gòm̀bi kè nzaŋ àlè' pwe'. Yi nə kà kàa sə bi.

³⁸ Ngwii yà pwe' sə yà'a togəò, Nwii fagə yà' nsàp ni' nè yi dzəm də yi fa yà'.

³⁹ A mègù-a sə bum sə yà' tse' nduəm yè'e pwe' yà' ka nsàp njàp nè mò'fis tse'. Nè ŋwèe zok, nè nàm sə' zok, swiŋ ye sə' zok, nə ye də fuk sə' zok.

⁴⁰ Bum sə ma mubə bə sə sə nze sə' zəzok. Sə ma mubə fongə zok, sə sə nze sə fom sə' zok.

⁴¹ Nùum togə zok, ŋwə sa sə' zok fana ŋkə̀ŋkàŋ rəŋ sə' zok. Nə ye sə' də ŋkə̀ŋkàŋ sə kà pwe' yəyərə rəŋgə.

⁴² Ni' bwiŋ nè ye sə' ve'nə ghà nè wo lokok mvwe' kpɔ. Wo à tuuŋ ni' nè nà'a bigəò, nà'a lokok, nà' ye mok ni' nè nà'a nə kà mok bi yuk.

⁴³ Wo tuuj nà' nga nà' tse' nsəsè nəbup nə ye jì nàñ. Nà'a lokok, nà' tse' nsəsè nə bə bəonj Nwì, nə tse' nàñ.

⁴⁴ Wo tuuj nà', nga nà'a ngùpni' nə sə nze fəñ. Nà'a lokok, nga nà'a mok nsáp ni' nə ma mabu. A ye-a də ni' mook yo nə nà'a kəkurè ngòye sə nze fəñ fana ye də ni' mook sè' yo nə nà'a kəkurè ngòye mabu anə sè'.

⁴⁵ Yà'a məm̀və̀nə̀ wo à còm ya' ndzənə ñwàk Nwì ve'nə də, <<Adàm nə mantombi ànə kə ye ñwum. Adàm nə ba, Krest, nə yi lèsə̀ yi nə, à kə ye ye yònsə̀ nə ngà gù bwiñ ngòye ñwum.>>

⁴⁶ A yə̀ də à vè to mantombi ni' nə nà'a kəkurè ngòye sə nze fəñ nə ñkuñ nə yi kəkurè ngòye mabu nə və. Nə yi kəkurè ngòye mabu nə a vè ye mañkwèñ.

⁴⁷ Wo à gù Adàm nə mantombi nə ye bə ncák sə nze fəñ, nə mañkwèñ nə à tsoonj ye mabu.

⁴⁸ Adàm nə mantombi nə sə nitsə̀' m̀və̀nə̀ nsáp bə̀ nə sə nze cu. Nə mañkwèñ nə sə nintsok ye m̀vəsə̀ nsáp bə̀ nə ma mabu cu sè'.

⁴⁹ Vesùwèñ sè a tse' ñga'a nsəsə̀ ñwè nə Nwì ànə gù bə ncák ye'sə̀ nə ye ntsə̀'mòk co ñwè nə yi à tsə̀ ye ma mabu nà'a.

⁵⁰ Bwema am wèñ, yusè m̀ ànə sə cèp sə pwe'fo' də ve'. Kaco ngùpni' nə nà'a nja njap bə nduəm nè'e ye kəkurè ngòkè cu mwwe' sè Nwì cu ñkum fo' yi yeñ. Kaco yusè ya' a lə̀gè̀ kə tse' yusè ya' a kà lə̀gè̀ yeñ.

⁵¹ Yèè, m̀ tsok fa wèñ yumok sè ya' a səswihi. Vesùwèñ nə kà pwe'fo' kp̀ wes, vesùwèñ nə kupsə̀ wes pwe'.

⁵² Yà'a nə ye mègù vak co ñwè cap lis nga mè tè. Mvək nə kə lə̀ə, nga ndonj ceep fana b̀u sè wo à kp̀ lañ nə lokok to ntòwo bə nsáp ni' nə nà'a nə kà mok kp̀ yuk. Nà'a nga'a ghà nə a nə kupsə̀ yàvès sè'.

⁵³ Busè ni' avès sè ya' a kp̀ bupgè̀ ye'e nə b̀uñ tsonj nsáp nə kaco ya' kp̀ bup fe'lə̀ mok yeñ.

⁵⁴ Ghà nə bwiñj kupsə̀ mè ve'nə fana yusè wo à còm ndzənə ñwàk Nwì ya' a nə b̀uñj vè zìnə̀ də, <<Wo gha' kp̀, nə mi bisə̀ yi co wo mi bəñ ñkp̀ piip.

⁵⁵ Ho' kp̀, ghak fe'lə̀-ε bwiñj sèmok è. Ho' kp̀, nžè̀ yònè̀ wu tagè̀ bwiñj bə zəñ nə ñga'a fò?>>

⁵⁶ Kp̀ tagè̀ bwiñj bə nžè̀ ye b̀u gù bup. Bup jə̀gè̀ ñaən ye bohòl̀uuk Nwì.

⁵⁷ A ye-a sè' ve'nə, fana a kwasə̀ Nwì, yi nə yi a fa ves ñañ bohòTà Jisòs Krest ngòghak kp̀ bə zəñ.

⁵⁸ Nə wèñ ri də bum ye'sə̀ ve'nə fana wèñj təəñ gugun, nə kà sə tsòhò. Wèñj gù fàha Tà nùumbu pwe' bə ntəm awèñ lònj,

b̀uəsə̀ wèñ ri də fàha sè wèñ sə gù fa Tà sə kà wà cà, bwema am wèñ na.

16

Mandzè Nə NgòFàhu Fəfa

¹ M̀ də m̀ cep nga'a bə nzak mbàam sè wo nə tèsə̀ b̀u Nwì sè mwwe' nzeñgòJüdiya bə zəñ ya'a. Wèñ tse' ngògù yusè m̀ ànə tsok fa b̀u cos mwwe' lak Gàlesiyà ngògù ya'a.

² Yusè də nùumbu Sondè pwe' ndaən wè pwe' nə sə cokfis nonjə̀ mbàam mok. Ngà ghàak fa co ngà ghàk, ngà jìñ fa sè' co ngà jìñ. Wèñj loksə̀ ya' ve'nə, ya m̀ vèə, nga wèñ bənə wes ya' lañ.

³ M̀ kə dzèen, m̀ com fa b̀u sè wèñ dzəm də aco wo lo sə wèñ ñwàk ndzə bohò. Nə fa wo mbàam sə ya wo jəñ lo ya' Jòrosalèm mwwe' nze Jüdiya anə.

⁴ A ye-a nga bògha' co vesi wèñ lo bəbè' fana vesiwèj lo sè ntèñ.

Pol Fàhu Gi Ye

⁵ M̀ nə vè ngòkè yə wèñ nga m̀ cà to ntòm vwe' lak M̀sidoniya ñkuñ. M̀ duk ve'nə b̀uəsə̀ m̀ nə ca vè ma mandzè M̀sidoniya anə.

⁶ Kàmòk m̀ nə cum vesùwèñ mweè səsap ntèñ. Kàmòk ñwum m̀b̀n ya' a pwe' nə ca nga m̀ cu vesùwèñ. Yà'a mèe, wèñ tèsə̀ m̀ ngòlòmali mantombi ma nə m̀ nə dzam ngòlòo pwe'.

⁷ M̀ kà dzəm də m̀ vèə, vesùwèñ cep sə megu m̀tsè m̀ ca lo dzəm. M̀ sə tsəm də a ye-a nga Tà fa-a ñañ, vesùwèñ cum mvək səsap ntèñ.

⁸ Megu də m̀ nə cum mali mwwe' lak Efesòfèñj tətè ñkàha Pentekòs kə dzen ñkuñ m̀ vè.

⁹ B̀uəsə̀ mandzè a m̀hu bohòm̀ wùrìñ ngòtsòho ntrìè nə b̀əbən, fana b̀wiñj ñk̀uñ sè wo sə bèn nà'.

¹⁰ A ye-a nga Timati kə tsèñ wèñ, wèñ gù yi co yi rìñ də wèñ kwa də yi vè b̀əbən. M̀ duk ve'nə b̀uəsə̀ yi sə fàk mègù sè' bohòTà mvè'nə m̀ fàkgèə.

¹¹ Nwè nəmòok kà də yi kək yi co m̀mwenjke' wà duk. Wèñj tèsə̀ yi ngòlòmantombi bə ði ye nə bə fifi, ya yi kə tseñ fe'lə̀ m̀ fən. M̀ sə kək də yi nə kə wes fəñj bə krəteen mok ya' a bəbè'.

¹² A nga'a ma nə moma àvès Apolò. M̀ cèpgè̀ bohòyi səsə̀ də yi kə ke' cep sə wèñ bə bwema mok ya' a wèñ. Megu də ka sə ntəm̀ yi co yi lo nga'a ye'e ntòb̀uñj. Ghà nə yi tse' mvək nə ntsə̀'mòk, yi nə lo li.

¹³ Wèñj kà ni' swi, fa ntəm awèñ bohòJisòs gugun. Wèñj ko ntəm, nə kà wuə̀ sə kòksə̀.

¹⁴ Wèñj sə gù fàak awèñ pwe' bə dzədzəm.

¹⁵ Wèŋ ri nzak Stifanà bə ndap ye pwe'-e lan, yà'a wo sè wo à bùuŋ to krətèŋ mvwe' lak Gris wo. Wo a fa ni' awo ŋgògù fàk bohòbùu Nwi wèŋ. Bwema am wèŋ, mù leŋ weŋ ve'e wùriŋ,

¹⁶ də wèŋ yuk bohònsàp bù ànə. Nə yuk bohòŋwə nè yi sè ndà ŋga yi sè fàk be'lə bə yà'wèŋ.

¹⁷ Mù kwa wùriŋ mvəsə Stifanà bə Fòtùnàtù nə ye Akayikù wèŋ a kə tsèŋ mù yè'e. Vesiwèŋ cu, gu co mù cu vesùwèŋ.

¹⁸ Wo gùgə mù, mù sə kwa sè' mvə'nə wo gùgə weŋ wèŋ sə kwa yà'a. Vesùwèŋ kotse' nsàap bùu sè co wo yè'sə bəboŋ.

Cəcepsə

¹⁹ Bùu cos sè mvwe' nzeŋgòEsiyà yà'a cəpsə weŋ pwe' bəboŋni. Akwilà bə Prisiliyà nə ye bùu sè wo nigə cos munda'à wo yà'a cəpsə weŋ pwe' mənə liŋ Tà Jisòs.

²⁰ Bwema sè wo cu fəŋ pwe'fo' cəpsə weŋ sə' bəboŋ. Wèŋ ko wumsə gesə mòk bə mòk ndzə ŋgùu, nə cəpsə wo bəboŋni.

²¹ Còm yè'e mù bə bo am. Mùu Pol, mù cəpsə weŋ.

²² Nwə nè yi ka Tà dzəm, ŋga yi ye-a sè ndà, ndòb'e' yi. Tà àvès vèə!

²³ Bəbo nè Tà Jisòs ye bohòwèŋ lòŋ.

²⁴ Mù dzəm weŋ pwe'fo', bùusə vesùwèŋ nə ye Jisòs Krəest mvwe' mò'fis.

**Ŋwàk nè Ba,
nè Pol à Còm Fa Bùu sò
Mvwè' Lak
KORÈ**

Pol à còm Ŋwàk nè ba nè'nə ghà nè bùu mok wèŋ à sə duk də yi ka ŋgà ntum Jisos Krest nè zinə yeŋ. Mvə'nə yi à duk to də yi nə kə k' cepsə cos sə nə kà mok loofana, bùu mok jəŋ nà' nə də kaco ŋwè naaŋ tu bohòyi yeŋ. Bùu mok wèŋ à yèto ŋgòcèp sè' də wo ŋgàa ntum Jisòs sè zinə sə wo, də Pool ye nè mvwès. Məm̀və'nə Pol à còm fana yi sə niŋtsok də yi dzəm ŋgòye cù mò'fis bə cos nə ya wo sə kùksə lok Nwi bə kəkwa. Megu də yi à duk də yi nə kà bùu sè wo sə jə vè ŋgə' m̀u ŋgorè wo anə mè'rè.

Pol à yèto ŋwà' nè, nè sə tsok njo nè yi ànə com ŋwà' mòk, nè cep fəsə gesə bohòwo bə ŋəŋ, nè sə yak wo bə yà'a mwè sə. Yi sə cep fe'lə də yi sə kwa bùusə ncep ye nè gugũŋ ènə a gũ bwiŋ ŋgòkupsə nè ye fe'lə cù mò'fis səmok (ye mbəp 1:12-7:16).

Pol à lòmantombi nè cep rɛŋsə bə nza' mbàam sè wo à sə sù' də wo tesə krətèeŋ sè wo jìŋ, sə mvwè' nzeŋgòŋ Jùdiyà yà'a (ye mbəp 8:1-9:15). Yi à cèp ləsa ndzəna ŋwàk ènə ŋgòrɛŋsə fa bwiŋ də yi ŋgà ntum Jisòs nè zinə (ye mbəp 10:1-13:10).

¹ Còm ŋwàk nè'e m̀u Pol nè Nwi a fùhu də m̀u ye ŋgà ntum Jisos Krest. Ves moma àvès Timatì cèpsə weŋ. M̀u sə còm fa nà' bohòbùu cos nè Nwi mvwè' lak Korè nè ye bùu Nwi mvwè' nzeŋgòŋ Gris yà'a pwe'fo'.

² M̀u lɛŋ də Nwi nè yi tɛ' àvès nè ye bə Tà Jisòs Krèest gu weŋ bəboŋ, nè fa weŋ fifi.

*Vesùwèeŋ Yə Ŋgə',
Nwi Sə Fa Ves Fifi*

³ Vesùwèeŋ kwasə Nwi nè yi Nwi nè ye tɛ' Tà Jisòs Krest àvès nè. Yi tɛ' nè yi tse' kòksəmanziŋ, nè ye Nwi nè yi gùgè ndàaŋwè ŋgòtse' ntum nè fifi sè' yi nè.

⁴ Vesùwèeŋ yə-a nsàp ŋgə' nè fòpwe' fana yi gu ntum àvès ŋgòye fifi, ya ŋga vesùwèeŋ fisə to fa bùu sè wo sə yə nsàp ŋgə' nè fòpwe' ntum yàwo sè', bə nsàp fifi nè Nwi à fa ves nè.

⁵ Wèŋ riŋ də mvə'nə vesùwèeŋ yə nsàp ŋgə' nè Jisòs à yə nè fana yi Jisòs nè fisə kərə riŋ fa ves ntum àvès sè' ve'nə.

⁶ Vèes yə-a ŋgə' fana ŋgə' àvès nè ye ŋgòtesə weŋ, ya ŋga wèeŋ tse' lùŋ. A yə-a ŋga Nwi fisə fa ves ntum fana ye də yi nè fisə ntum yàwèŋ sè' ya ŋga wèeŋ təeŋ gũgũŋ ŋga wèŋ sə yə-a nsàp ŋgə' nè vès sə ye ènə na.

⁷ Vès sə naaŋ tu də mvə'nə wèŋ sə yə ŋgə' mvəsə vès sə yə fana Nwi nè yi tesəgè ves nè, nè tesə weŋ sè'.

⁸ Bwema am wèŋ, m̀u dzəm də wèeŋ rɛeŋ bə nsàp ŋgə' nè vès à yə mvwè' lak Èsiyà. Vès à yə ŋgə' sə baŋ ŋèŋ fana vès tsəm də vèes nè kà bə.

⁹ Vès à tsəm də kp̀u vè laŋ. Yè'sə ànə kumtsə'rə ves ve'nə ŋgògù də vèes riŋ də, vèes cu, vès kà də vès sə cu bə ŋəaŋ yàvès tsəè, vès sə naaŋ megu tu lɛ bohòNwi nè yi lòkòksəgè bwiŋ mvwè' kp̀u nè.

¹⁰ Nwi à gèmsə ves fana yi sə gèmsə mali ves ŋga'a sè', ye də vès sə naaŋ tu àvès bohòyi də yi nè gèmsə ves mok sè'.

¹¹ Wèŋ pwe', wèeŋ be'lə ŋgòlɛŋ fa ves sè', bùusə bwiŋ ye-a ŋkũuŋ sè wo sə lɛŋ Nwi fana bwiŋ nè ye sè' ŋkũuŋ sè wo nè kwasə yi ghà nè yi tesə ves bə yusə wo lɛŋ fa ves sə.

Pol Kupsə Gi Ye

¹² Yusəmok cu sè vès sə kumŋgũŋ bùu zeŋ, vès sə rì sə ntuà vès sè' də yà'a zinə. Yu nè də ncu àvès nè sə nzeŋgòŋ nè a ye rərəeŋ nè ye rərəeŋ. Vès à sə bum bə mandzè nè bwiŋ tsəragèə nè gũ. Vès à sə gũ yàvès bum sè Nwi à nì fa ves, nè tesə ves də vèes gu yà'. Vès ànə gu ve'nə bohòwèŋ yàwèŋ sè'.

¹³ Yusè vès còm fa weŋ pwe', mok ka nja sè səswihi yeŋ, yà' mègù bum sè aco wèŋ taŋ yà' bə tu awèŋ, nè rɛeŋ bə zeŋ.

¹⁴ Megu də wèŋ ka nsàp ŋwə' nè m̀u yàm nè pwe' riŋ wes; m̀u sə tsəm də nùmbu nè Tà Jisòs bwi vèə fana wèeŋ nè rɛeŋ bəboŋ də aco wèŋ kumŋgũŋ bùu tu am mvə'nə m̀u sə kumŋgũŋ bùu wèŋ sə.

¹⁵ Busè m̀u à rì də wèŋ rì m̀u fana m̀u də m̀u vè to ntòbohòwèŋ ŋkuŋ nè sə lo mvwè' nzeŋgòŋ Məsìdoniyà, də ya wèeŋ kwa, nè kwa fe'lə səmok bùusə m̀u vè kè' ba.

¹⁶ M̀u à duk də m̀u cu ŋgòlòMəsìdoniyà, m̀u ca nè ye ca weŋ, nè ye fe'lə weŋ ŋga m̀u sə foho vèə, fana wèŋ tesə m̀u bə gi àm nè ŋgòlòmvwè' nzeŋgòJùdiyà.

¹⁷ Mvə'nə m̀u ànə ka vè yà'sə, ye də m̀u à sè cep basə ŋgwàŋ à? Ye də m̀u ŋwə' nè m̀u duk də m̀u nè gu yumok, m̀u dzəm Ŋ, nè bùuŋ duk fe'lə hai' co bùu mok wèeŋ dukgè yà'a à?

¹⁸ Məm̀və'nə Nwii ŋwə' nè zinə fana yusè m̀u ànə kak weŋ sə ànə ka Ŋ ŋga a hai' yeŋ.

¹⁹ Njo nè Jisòs Krest mo Nwi, nè Silàs bə Timatì nè ye m̀u ànə toho fa weŋ nè, yi ka Ŋ, nè bùuŋ fe'lə hai' yeŋ. Yi mègù ye sə Ŋ, yà' me.

²⁰ Bum sè Nwi à kàk yà' pwe'fo', yi Ŋ nè Nwi nè yi. Nà'a njo nè vès duk cəsəgè də

<<Yà'a ye ve'nə>> bæ liŋ ye ɲgòkùksə Nwi sə.

²¹ A yi Nwi ànə, nè yi gù vesùwèŋ ɲgòtəŋ ves Krest wèŋ gugəŋ, nə jəŋ ves ɲgòye ɲgàa fàak ye.

²² Yi a naaŋ yumok nè nà'a co mvək muni'i vès ɲgònitsə' də vesùwèŋ bəu ye. Yu ènə yòŋsə ye nè yi à fa ves nà' sə ntuù vès ɲgònitsə' də bum mok cu mali sə yi nə fa ves yà' ɲkuŋ.

²³ Yusə də, mù ànə ka mvwe' lak Korè anə və ve'nə də ya wèŋ kà tɛ'. Mù to Nwi ɲgòye mu tuhù mù də yusə mù sə cèp sə, a zinə.

²⁴ Kà də mù sə cèp yè'sə də mù co masà mòk bæ bum sə wèŋ a dzəm tse' sə duk, bəusə wèŋ tə gugəŋ bæ yusə wèŋ a dzəm sə. Yusə də, mù dzəm yàm də mù fàk vesùwèŋ fana wèŋ sə kwa.

2

¹ Anə geŋ mù duk də mù kà də mù kə ye fe'lə wèŋ ya ntəm awèŋ yaan fe'lə sèmok duk.

² Busə mù yaŋsə-a wèŋ ntəm, ye də ɲwə nè yi nə gù mù yàm mù kwa yè'sə ndà? Mègù ka sè' wèŋ sə mù yaŋsə wèŋ ntəm sə yeŋ à?

³ Nà'a njo nè mù ànə com fa wèŋ ɲwàk fa' nə; bəusə mù də mù vè bohòwèŋ, fana wèŋ yaŋsə bwi mu ntəm ɲga anə ye co wèŋ gù ntəm àm kwa kwa. Mù kwà' də wèŋ ri tse' zinə də a ye-a ɲga wèŋ sə kà kwa, kaco mù kwa yàm sə' yeŋ.

⁴ Mù à còm fa wèŋ ɲga mù cu bæ tsətsə, ntəm sə yaan mù, ndzəplis sə tesə mù sə'. Yà'sə ànə ka ɲgògù də wèŋ sə tɛ' yeŋ, yà' ànə ye də ya wèŋ riŋ də mù dzəm wèŋ ve'e wùriŋ.

Wèŋ Swifa ɲwə Nə Yi Gù Bup

⁵ ɲwə nəmòk a gù-a yumok sə ntəm a yaan ɲwə bəu zeŋ. Yi ka yà' bohòmù gù, yi a gù li yà' le bohòwèŋ. Mù ka dzəm ɲgòcèp bæ zeŋ lələ dzəm.

⁶ ɲgə' nè wèŋ bwij ɲkəuŋ a yeŋsə ɲwə ènə, nà'a kəkə̀rə bohòyi.

⁷ Bòghak ɲga'a mok də wèŋ swifa yi, nə gù yi co ntəm nje fi sè'; bəusə a kà-a ve'nə ye, kàmòk aco yi wo wesə lo maŋkwèŋ bæ ma nè Nwi nə kè' mò'fis.

⁸ Ye də mù sə leŋ wèŋ də wèŋ gù yi ya yi riŋtse' də wèŋ sə dzəm yi.

⁹ Yusə mù ànə com fa wèŋ fa' sə ànə ye ɲgòbue ja'a wèŋ də wèŋ ɲgàa yuk duk àle.

¹⁰ A ye-a ɲga wèŋ swifa ɲwə nəmòk yumok fana mù swifa yi yàm sə'. Bohòmù yàm məyu nè mù tse' ɲgòswifa ɲwə ànə fana mù sə swifa yi nà' bəu tu awèŋ mantombii Krest.

¹¹ Yà' ye ve'nə də ya Satàa kà də yi ghak vesùwèŋ duk, bəusə a ri ɲkə̀rə nje nè yi gùgè nə laŋ.

Ncu Bəu Nwi Wèŋ Jwèŋgə Bəu Sə Sə Nzeŋgòŋ

¹² Bə gi nè mù ànə lo mvwe' lak Truwà, ɲgòkə tsòho fa bəu sə fo' Ntirè nè Bəboŋ nè bæ liŋ Krest nə fana, mù ànə kə dzeŋ fo' mù ye də Tà Nwi a mùk nòŋsə mandzə nè ɲgògù fàak sə fo' sə to laŋ.

¹³ Megu də ntəm ànə ka mù fi lok bəusə mù ànə ka moma àvès Taitòs bæ lis ye. Fana mù cəpsə bəu sə fo' sə, nə yuŋ jəŋ mandzə àm nə lo mvwe' nze Məsìdoniyà ɲgòləp yi nə yuk nzu coòs bohòyi.

¹⁴ Megu də vesùwèŋ kwasə Nwi. Mvwe' sə vès ləpwe'fo', yi sə gù ves ɲgòyù Krest co ɲkwèŋ sə yi ghak vè wo bæ dzè'. Yi sə gù də bwij riŋ Krest bohòvès, fana Ntirè nè Bəboŋ nə sə rəm saan boŋsə ma nè fəpwe' co ləmindaà sə bəboŋ.

¹⁵ Vesùwèŋ mègù co ləmindaà sə yà' rəm bəŋsə ve'e sə Krest a kè' fa Nwi, yà' sə rəm lo bohòbəu sə wo nə tse' lùŋ bæ bəu sə wo sə bisə yəwo bisə wèŋ.

¹⁶ Yà'a rəmgə bohòbəu sə wo sə bisə sə co yu kpu sə yà'a nə zə ɲwè. Yà' rəm boŋsə bohòbəu sə wo sə lù yəwo lùu sə wèŋ co yu bəboŋ sə yà'a nə gù wo ɲgòye ləlŋ. Ye də ɲwə nè yi kura ɲgòye co nsàp ləminda ànə yè'sə ndà?

¹⁷ Vès riŋ də vès sə kà yàvès ncèp nè Nwi nə mvə'nə bəu mok wèŋ sèŋgə yà'a sèŋ. Ye də aco vès ye to li co ləmindaà yà'sə, bəusə vès cəpgə yàvès co bəu Krest wèŋ sə zinə, sə Nwi a tum vè ye yi.

3

Rùk Nə Fi Nə Ghak Rùk Nə Zəm

¹ Bum sə vès cèp yè'sə, yà' səsə co də vès də vès nɲtsok fa fe'lə wèŋ nsàap bəu sə vès cu sə à? Hai', ka ve'nə yeŋ lok. Vès ka co bəu mok wèŋ yà'a yeŋ, ka də vès kə fa wèŋ ɲwàk, kènə də wèŋ com fa ves àle' ɲkuŋ ya bwij riŋ ves yeŋ.

² Wèŋ bæ tu awèŋ, wèŋ ɲwàk nè aco bwij taŋ, nə riŋ ves bæ zeŋ nə. Wèŋ ɲwàk nè wo a còm nòŋsə nà' sə ntuù vès nə.

³ Yà' nòjəja də Krest à còm ɲwàk nə yi, nə fa ves də vès ni fa bwij. Yi à ka nà' mənə lis bæ nsàp ntatə ɲwàk nè bwij còmgə bæ zeŋ nè'e com, yi à còm nà' məmvwe' ntəm bwij, Yòŋsə Nwi à còm fa yi nà' yi.

⁴ Aco vès cèp to bum yè'sə bəusə ves Krest wèŋ mvwe' mò'fis fana vès sə naan tu bohòNwi də aco yi gù ves a ye kəkə̀rə ɲgògù fàak yè'sə.

⁵ Vès à ka kàkurè ngògù to nsàp fàk ènə yeŋ. Nwì a gù ves yi ŋkuj vès ye kàkurè ngògù to yà' bəboŋ.

⁶ A yi nè yi a gù ves ŋkuj vès riŋ ngòkàk ja'a to, nè sə gu boŋsə fàak sə yà'a bə rùk nè fi nè yi a fa ves nə. Rùk ènə ka nè wo à còm nà' mənə lis yeŋ, a nè nà'a ma nè bə yòŋsə. Lùk nè wo à còm naaŋ nà' mənə lis nè jə vègə kpə, nè ndzəne yòŋsə nè jəŋ ye lùŋ.

⁷ Ghà nè wo à fa vè lùk sə wo ànə com yà' mənə lis, sə yà'a jə vègə kpə sə, à ye fana nàaŋ sə Nwì sə ànə reŋ fo' ve'ε wùriŋ. A ye-a sə də mareŋ ènə ànə ca gesə lo fo', fana nà' ànə reŋ mū sihi Musi ve'ε nsàp nè bùu Izùre wèŋ kà lis mū sihi yi anə kàk to. A ye-a də rùk nè fàak ye ànə ye ngòjə vè kpə nè ànə və bə nsàp nàŋ ànə ve'nə,

⁸ ye də aco nsàp rùk nè ndzəne yòŋsə nè nà' nə jəŋ və ye lùŋ nè nə və bə mareŋ nè nà' gha' nè kpə nè kè' ŋkəuŋ.

⁹ Fàak rùk sə yà' ànə jə və fa bwiŋ nzaŋ sə ànə tse' mareŋ fana ye də fàak rùk sə yà'a nè gu bwiŋ ngòkà nzaŋ bohòNwì kə tse' sə nè tse' mareŋ nè nà' càsə.

¹⁰ Aco vès duk də, mvə'nə mareŋ nè ŋga'a nè sə reŋ ve'ε wùriŋ fana, mareŋ nè nà' ànə ye to fa' nè ka mok co mareŋ səsə fe'lə.

¹¹ Nə ye də a ye-a ŋga yu nè nà'a nè kà fo' cu mam tse' nsàp mareŋ nè bə nàŋ ve'nə ye də mareŋ yu nè yi nè cu mam ye fo' nè tse' ŋgoyam càsə ve'ε wùriŋ.

¹² Vesùwèŋ tse' tsətsəɾə nè də bum ye'sə nè kə ye bəboŋ ve'nə fana vès cep fis, nè kà yumok swihi.

¹³ Musi ye, yi à sə cèp wesgə bohòbùu Izùre fana yi lok tu ye bə cək mòk. Yi à sə loŋgə ve'nə də ya bùu Izùre sə wèeŋ kà mvə'nə mareŋ nè Nwì nè sə lògesə mūsihi yi ye. Vès ka yàvès co Musi nè yi à sə gù ve'nə ànə yeŋ.

¹⁴ Ŋkərəè bùu Izùre wèŋ ye'sə kà bum mok reŋ. Ghà nè wo ta ŋwàk rùk nè zəm nè fana ye co cək ànə sə təhə lok mali ŋkərəè awo tɛ kə dzeŋ nie'. Tse'ŋga ŋwè dzəm bohòJisòs Krest cək ànə ye'e gesə fo'.

¹⁵ Ghà nè fòpwe' nè wo ta ŋwàak Musi sə fana cək ànə sə lok mali ŋkərəè awo sə.

¹⁶ Kaco nà'a nè ye'e gesə fo' yeŋ, tse'ŋga wo bùuŋ vè bohòTà Jisòs ŋkuj.

¹⁷ Tà nè yi yòŋsə, nè ye də mwve' sə də yòŋsə Tà nè cu fo' fana ye də ŋwè ka fo' ŋkwèŋ bohòyumok mok yeŋ.

¹⁸ Vesùwèŋ sə yumok ka si avès lok sə, mareŋ nè Tà nè sə kə təm mbwa, nè sə ba'a lo bohòbùu mok wèŋ. Mareŋ nè sə yam ghaha, ghaha mvə'nə vesùwèŋ sə bùuŋ wes lòbə nsəsəè ŋwè nè a sə nitsə' yi nè. Ye'sə fàak Tà nè yi yòŋsə nè.

4

Vès Co Kəuŋ Ncək Sə Yusə Bəboŋ Cu Ca

¹ Nwì a fa ves fàak sə ngòtsə' fa bwiŋ bə rùk nè fi ènə bə bəvəm ye fana vès fak yà', nè kà də a wo bùusə də ntəm sə kà vès mok bo duk.

² Vès co'rə fis bo bə bum marè'tu sə yà'a səswihi, ves kà gəgorè tse', nè kà ncèp Nwì nè bùpsə. Vès fis tes yusə yà'a zinə sə jəja, fana nè niŋ fa ni' avès bohòndaŋwè pwe'fo' ya wo riŋ də vès kàkurè mantombii Nwì.

³ Ntirè nè Bəboŋ nè vès sə tsòho nè ye-a səswihi, ye də nà'a səswihi yà'sə bohòbùu sə wo sə bisə, bisə.

⁴ Satà, nè yi nwì nè sə nze feŋ a jə ŋkərəè bùu sə wo sə kà dzəm sə, nè lok tes yà' bə ndzəm; wo kà mareŋ Ntirè nè Bəboŋ nè nà'a bə nàaŋ Krest nè ye. Krest nè, a yi nè yi sə nitsə' fa bwiŋ mvə'nə Nwì cu sə.

⁵ Vès sə kà liŋ sə yàvès tsòhò. Vès sə tsòho liŋ sə Jisòs Krest də yi Tà, vès ye yàvès ŋgàa fàak awèŋ bùu tu ye.

⁶ Nwì nè yi ànə duk fa də, <<Mareŋ reŋ tesə vè ndzəne ndzəm>> nè a gù sè' yi ŋkuj mareŋ nje nè nà' reŋ sə ntəù vès anə. Anə geŋ yà' fa ves mareŋ ngòreŋ bum bə nsàp mareŋ Nwì nè nà'a reŋ tesə vègə mūsihi Krest.

⁷ Mvə'nə vesùwèŋ tse' yusə yà' bəwùriŋ sə fana yà'a ye co vès tse' yà' sənə kəuŋ ncək sə aco yà' voho; yà'a ŋgùup ni' avès ye'e. Ye'sə ve'nə ya ŋga ndaŋwè reŋ nsàp nàŋ nè nà' ghak càsə ànə a nàaŋ sə Nwì, yà' ka yàvès yeŋ.

⁸ Ŋgə' beŋ nòktse'gè ves ma nè fòpwe'fo', vès sə reŋ mali fo', bum sə jipsə ke' ves, ŋkərəè avès kà sə mè wes.

⁹ Wo yeŋsə ves ŋgə', Nwì kà ves sə mè'rə. Wo bwi' mak ves sə nze, wo kà ves sə' lèsə.

¹⁰ A ye'sə də vès sə bək gike' kpə nè Jisòs nè ndzə ni' vès, ya ŋga bwiŋ ye lùŋ nè Jisòs nè ndzə ŋgùpni' vès anə.

¹¹ A zinə də vès cu ncu nè aco kpə ko ves ghà nè fòlòŋ bùusə vès sə fàk bohòTà Jisòs. A ve'nə ŋga a sə niŋtsok lùŋ nè Jisòs nè ndzəne ni' avès sə aco yà' kpə sə.

¹² Mvə'nə vès sə tsòho ncèp nè fana kpə sə kuəp vè ves, yà' sə ye bohòwèŋ lùŋ.

¹³ Vès tse' nsàp ntəm nè ngòfàk bohòNwì co ŋwè nəmòk nè wo à còm ndzəne ŋwàk Nwì bə liŋ ye də <<Mù à fa ntəm àm bohòNwì fana mū cep.>> Yà'a sè' mvə'nə vès fa ntəm avès sə' ve'nə, nè cep sə'.

¹⁴ Njə nè vès ri də ŋwè nè yi ànə lokoksə Tà Jisòs mvwe' kpə nè, yi nè lokoksə ves

Jisòs wènj, nè tes ves kù mantombii yi ves Jisòs wènj bəbɛ'.

¹⁵ Ye də, ngə' avès sè vès sə yə sə tse' swe' bohòwènj. Ghà nè bwiñ yam nkàun sè wo dzəm bohòKrest fana bwiñ ye sè nkàun sè aco wo kwasə Nwi bə bəvəm ye nè, fana kəkukəsə lo bohòyi.

¹⁶ Nà'a njo nè kaco vès tənşə bəusə də ntum avès sə kà mok bəyən sə. A ye-a sè də ngūupni' avès yè'e sə wòbɔp lóo fana ni' avès sè ma ndzə ntəsə gənj ghàha lóbwi bə nàan mok nūmbu pwe'.

¹⁷ Ngə' avès sè yà'a nè ca gesə mvək momjo yè'sə gū gəñsə nòņsə ves ngòkə bək to bəon Nwi sè vès nè kə tse', sè kaco njwè cep to yəñ sə.

¹⁸ Busə vès sə kà lis bə bum sè a sə yə yà' nga'a yè'e kək, a sə kək bə sə yà' cu mantombi, sè lis sə kà yà' nga'a yə. Busə bum sè a sə yə yà' sè nè cə gesə lófo' fana bum sè a sə kà yà' nga'a yə sə nè kà kə mè yuk.

5

A Sə Kək NgòNitse' Ngūpni' Nè Fi

¹ Vès sə kək ve'nə bəusə vès ri də ni' avès sè sə nzeñ fəñ sə co du nè nà'a nè kəon gbu sə nze. Nà' gbu-a, fana Nwii nè fa ves ni' mok co ndap avès. Ndap ènə mabu nè nà'a nè kə kəon yuk, wo à ka nà' bə bo bwiñ ci.

² Nə nga'a nè'e fana a sə tsərə, sə som ve'e də vesuwènj dzəm ngòkə tse' ndap avès nè mabu nè.

³ Ya nga vès nitse' nà' co cək, fana a kà nswè'mbwè ye.

⁴ Ghà nè a cu ntòm mvwè' duñ sə yè'e fana a sə tsərə, nè sə som ve'e wùriñ də bum sə kà bə. Yè'sə ka də vès sə dzəm ngòmà' ngūpni' nè'e yəñ; a də vès sə dzəm ngònitse' nè ma mabu nè, ya nga nè ma mabu nè kupsə nè aco nà' kpə nè'nə.

⁵ A fahū fa ves nsəp nè ngòkupsə ve'nə ènə Nwi, nè fa ves yòņsə ye nè co yu nè ngònitse' vès də yà'a nè kə ye li tsə ve'nə.

⁶ Mvəsə a yə ve'nə fana vès təon gəgəñ, a ri də mvə'nə a cu bə ngūpni' mvwe' lak avès sə fəñ yè'e fana a ka mvwe' lak avès sə Tà cu fo' sə yəñ.

⁷ Mū sə duk yè'sə də a sə kà Tà bə lis mvwe' lak avès sə nga'a yè'e yə, a sə gi nè sə naan tu də yi cu fo'.

⁸ Mū də vesuwènj təon gəgəñ ve'nə, nè sə dzəm ghak lɛ də vesuwènj me'rə ngūpni' nè'e, nè lo la'à kə cum ves Tà wènj.

⁹ Yusə yà'a bohòvès nga'a də, a cu-a sə mvwe' lak avès yè'e kə mok sə àlɛ', vesuwènj sə lap megu mandzə nè ngògū yi kwa.

¹⁰ Vès sə gū ve'nə bəusə vesuwènj pwe' nè kə təon mvwe' dzə' nzak Krest.

Vesuwènj nè kə təon ve'nə ya yi kək ja'a bum sə vesuwènj à gū yà' ghà nè vesuwènj à cu bə ngūpni' sə fana yi lak ndaanwè pwe'fo' mvə'nə ngəngəñ a gū, bəbɔñ kə bɔp àlɛ'.

A Sə Fək Ya Ndāanjwè Pwe' Tesnkəñ Bə Nwi

¹¹ Mvə'nə vès riñtse' yàvès yusə yà' cu bə ngòwəp Tà sə lan fana vès sə lū gəgəñ ngòtsóho fa bwiñ ya wo rɛnə lū wəp Tà sə'. Nwi riñtse' də vès sə ntəu vès anə rərəñ bə ncəp ènə, fana mū tsərə də wènj ri yà' sə ntəu wènj sə'.

¹² Ka yè'sə də vès sə lap mandzə ngògū də ya wènj jəñ fe'lə ves səmok co bəu sə bəbɔñ yəñ. Yusə də vès sə lap də wènj tse' njo nè nà'a bəbɔñ nè aco wènj kumngūñ mətuhù vès bəu zəñ, ya wènj riñtse' mvə'nə aco wènj cep fəsə fa bəu sə wo kumgə ngūñ bə njwè, mvə'nə wo yə nà' mʌlisə, nè kà mvə'nə nà' cu sə pap ri yà'a.

¹³ Vès sə yəon-a mʌlisə wènj co ngàa njan fana vès ve'nə ya liñ Nwii kuk; nè ye sə' də a ye-a nga vès ka co ngàa njan yəñ fana vès ve'nə bəu tu awèñ.

¹⁴ Dzədzəm nè Krest tse' nà' bohòvès nè bwi' tse' ves ve'e bəusə vès riñ də, mʌmvə'nə njwè nè mò'fis a kpə bəu tu bwiñ pwe'fo' fana ye də bwiñ pwe' a kpə lan.

¹⁵ Fana yi a kpə bəu tu bwiñ pwe' ve'nə də ya nga bəu sə wo lūu nè kà mok ncu nè ngūupni' awo dzəm cu; wo cum mok ncu njwè nè nà' à kpə bəu tu awo, nè lokok fe'lə mvwe' kpə nè.

¹⁶ Ye də a nga'a mok də kaco vès kək ja'a njwè, nè fək fe'lə yi mvə'nə nzeñgòñ nè fək gəə yəñ. Vès anə fək to Krest mantombi fa' ve'nə lan fana kaco vès fək fe'lə yi ve'nə yəñ.

¹⁷ Yusə də njwè nè yi ye-a bə Krest mvwe' mò'fis fana ye də yi mok njwè nè fi, bum sə zəm a cə gesə lo lan, bum pwe' mok sə fi pumm.

¹⁸ Bum yè'sə pwe'fo' fàak Nwi. Nwi anə tes nkəñ vesiwènj ndzə bohòKrest, nè fa ves fàak sə ngòtirə lófa bwiñ mvə'nə yi tesgə nkəñ sə.

¹⁹ Nwi à gū casə fàak ye ndzə bohòKrest. Yi à ka bum sə bɔp sə wo à gū sə mətuhù wo mok tsərə naan fe'lə. Fana yi a fa ves fàak sə ngògū bəu mok wènj riñ mvə'nə yi tesgə nkəñ bə bwiñ sə.

²⁰ Vès yè', vès tə mvwe' kùu Krest fana Nwi sə cep casə fa bwiñ bohòvès anə. Ncəp nè ngòtsə' fa bwiñ nè də, vès sə lan bwiñ də wo və ya bə Nwi wènj tes nkəñ.

²¹ Krest anə ka bɔp gu yuk, Nwi nè gu busə yi bɔp bəu tu bwiñ də ya nga vesuwènj ye kəkərə nsəp nè Nwii ye.

6

Pol Tsò' Mvè'nè Yi Yè Ngò'
NgòGù Fàak Nwi

¹ Mvè'nè vès sè fà' ves Nwi wènj mvwe' mò'fis fana vès sè lèj wèj dè kà dè wènj me'rò bòvèm nè Nwi a fa wèj nè dè nà'a ca lo ngwànj duk.

² Yusè Nwi a cèp yi yè' dè,
<<Ghà nè mvèk à kùrè,

Mù yuk fa wèj yusè wènj sè lèj,
Mù tèsè wèj nùmbu nè mù à nòjnsè ngòfa wèj lùj.>>

Mù tsok fa wèj yàm sè' dè mvèk nè kèkùrè nè ngà'a yè'e, nè ye sè' dè nùmbu nè Nwi à nòjnsè ngòfa wèj lùj nè sè' ntinè.

³ Vès sè vèes bùu Nwi, vès ka dzèm ngò'nòjnsè fa ñwè nèmòk yumok sè mandzèè yi co yi kè lù'rè bə zèj dzèm, ya nga bwiinj kà fàak avès sè lèj sè bup to fa.

⁴ Vèes kogè ntàm ngò'nitsè' dè vèes ngàa fàak Nwi. Vèes kogè ntàm ve'nè nga vès sè yè ngò' nè ye nga vèes jìj, nè ye nga yumok sè ghak ves sè' pwe'.

⁵ Ghà nè wo sè lèp ves, bə ghà nè wo nisè ves ndapndzèm, bə ghà nè bwiinj pwe' johò tse' ves. Mok ye mali sè' ghà nè vès sè fàk nè tìj ndùrè, bə ghà nè vès nònòon nca, nè ye bə ghà nè vès cu njè sè'.

⁶ Vèes nitsè'gò dè vèes ngàa fàak Nwi bə mandzè nè dè vèes cugè ncu nè nà'a rərəj, vès sè rìj bum sè Nwi sè bəbòj, vès sè ko ntàm, vès sè gù bòn bohòbwiinj, vès sè yuk bohòYòjnsè nè Rərəj nè, fana nè sè dzèm bwiinj bə ntàm nè mò'fis sè'.

⁷ Vès sè cèp megu yusè yà'a zìnè, nè sè gù fàak Nwi bə nàanj sè ye sè. Mvè'nè ncu avès nè rərəj ve'nè fana yà' ye co dè vès bəhè tse' bum màk dzè'e Nwi sè bo ma màk bə ma ñkwip ba fo'.

⁸ Ghà mòk ye bwiinj sè wəp ves dè vèes bùu Nwi, ghà mòk wo koksè ves marè'tu. Wo sè cèp bup bə lèj avès. Wo sè ci' fa ves mvwès sè', ghà mòk wo kwasè ves. Wo sè jəj ves co ngàa ci' mvwès nga vès sè cèp zìnè.

⁹ Wo sè jəj ves co bùu sè wà, nga lèj avès a yuhu lòma nè fòpwe' lanj. Vès sè swirè kpè, nè sè cum mali fo' ñwəm. Wo sè tukse' ke'ca ves ve'nè, vès kà sè' kpè.

¹⁰ Ntàm sè yaanj ves wùrìj, vès sè tse' mali kwəkwa sè'. Vès ye ngàa jìj, nè sè gù bwi bùuj ngàa ghàk. Bwiinj sè ye co vès ka yumok tse', nga bum sè Nwi à gù pwe'fo' yàvès.

¹¹ Haama nge' am bùu Korè wènj, vès a cèp bohòwènj, nè kà yumok swihi lok fùk, vès a muk tosè fa wèj ntàm avès pwe'.

¹² Wènj sè tsərə-a dè yumok cu mali fo', ye dè yà' cu ma sè ntùu wènj, ka bohòvès yej.

¹³ Mù cèp bohòwènj co mù sè cèp bohòbwe am; ye dè ngògù dè ya bum sè ye ma lòon fo' yəyərə fana wènj muk tosè ntàm awènj sè' ve'nè.

Bum Sè Yà' Ka NgòTòrè Bòj

¹⁴ Kà dè ñwèe be'lə bə ñwè nè yi ka Nwi rìj dè bə nà'a sè gù yumok duk. Busè aco bòn bə bup tse' yè'sə nsàp nge' yà? Kènə aco marej bə mandzèm ye nge' anə va?

¹⁵ Yusè Krest tse' be'lə yà' fo' bə ñkum ze', yè'sə yà? Kènə dè ñwè nè yi dzèm Krest bə nè yi ka Krest dzèm, wo tse' be'lə yà?

¹⁶ Aco ndap Nwi tse' yà sè yà' ye cù mò'fis bə tàap rùm è? Mù sè cèp ve'nè bùusè vesùwènj ndap Nwi nè yi cu ñwəm nè. Yè'e yusè Nwi nè à cèp dè,
<<Mù nè ci lak mənğorè wo, nè cum vesiwènj;

Mù nè ye Nwi àwo fana wo ye bùu am.>>
¹⁷ <<Ye dè a bəbòj dè wènj tèsè gesè mənğorè wo anə, nè ye yàwènj zok, Cèp ve'nè Tà.

Wu tèsè cu ve'nə, wù kà yumok sè yà' ka rərəj yej jwèj,
Fana mù nè jəj wèj.

¹⁸ Mù nè ye tē' àwènj, fana wènj ye bwiinj yàwènj bwe am sè ndzè vèè mù.

Cèp yè'sə Tà Nwi nè yi tse' bum pwe' yi nè.>>

7

¹ Nge' am wènj, yà'a bum sè Nwi a kàk fa vesùwènj sè, ye dè vesùwènj cuk fis mak bum sè aco yà' gu bupsè ngùpni' kè yòjnsèè avès àle pwe'fo'. A gu ve'nə ya nga vesùwènj sè kuk kok bə mandzè nè rərəj bùusè vesùwènj sè wəp Nwi.

Pol Tsò' Fa Bùu Korè Wènj Də Yi Sə Kwa Bùu Tu Yà'wènj

² Wènj kotse' ves sè ntùu wènj bùusè wènj rì dè vès a ka ñwè nèmòk bup gu; vès a ka ñwè nèmòk gu bupsè, nè kà yu ñwè nèmòk sè' bərə jə.

³ Ka dè mù sè cèp yè'sə ngònaanj bèn mòk matuhj wènj yej. Mù à tsè' fa wèj fa' lanj dè wènj cu sè ntùu vès, a dzèm ye kpè bə lùj.

⁴ Mù rì dè wènj tse' ntàm nè ngòyù mandzè Nwi. Mù sè kumngùj bùu wènj anə sè'. Mvè'nè yà'a ve'nè fana mù sè yə-a sè ngò' fana ntàm àm sè ye fifi, mù sè kwa sè' wù kà fùk.

⁵ Mvè'nè vès à kè dzèj mvwe' nze Māsìdoniyà fana vès à ka fifi tse' lok. Nge' à ye ma nè fòpwe', bwiinj sè kəm bə mok wènj, wəp ye sè ntùu vès anə sè'.

⁶ Fana Nwi nè yi fisè fagè ñwè ntàm ghà nè yumok sè bup yi nè fisè fa ves ntàm avès. Taitòs ànə kə dzerj fana ntàm fi ves.

⁷ Ka dè vès a kwa mègù bùúsè dè yi à kè tsèj ves yèj. Vès a kwa mvè'nè yi à tsè' fa ves mvè'nè wèj ànè gu yi fana ntám nje ye cəcuŋ yà'a sè'. Yi à tsè' ves dè wèj sè dzəm ngòyè m̀m̀ vè'è wùrìj, nè ye mvè'nè ntám a yaan wèj, nè ye fe'lè bə mvè'nè wèj sè dzəm ngòtəəŋ fa m̀m̀ gè̀m. Bum yè'sə pwe' a gù m̀m̀ n̄gà'a m̀m̀ sè kwa ghaha ghaha.

⁸ A ye-a sè dè njwàk nè m̀m̀ à còm fa wèj fa' nè a fa ntám awèj n̄gə' fana m̀m̀ sè kà dè m̀m̀ ànè rìj-a b̀wè̀rè m̀m̀ ànè ka nà' còm duk. M̀m̀ ànè duk-a vè'nè sè ləj bùúsè dè m̀m̀ à yè dè ntám awèj sè fa wèj n̄gə' m̀vè̀k momjə,

⁹ m̀m̀ sè kwa n̄gà'a yè'e vè'è wùrìj. Ka dè m̀m̀ sè kwa bùúsè dè m̀m̀ a gù ntám yaan wèj yèj, m̀m̀ sè kwa bùúsè dè yaan ntám awèj nè a gù wèj, wèj nè kupsə mandzè awèj nè. Nà' a nsàp yaan ntám nè Nwì dzəm nè. Ye dè vès a ka wèj yumok gu b̀p̀sə fa lok.

¹⁰ A ye-a n̄gà ntám yaan njwè bə mandzè Nwì, yà' gù njwè yi kupsə mandzè ye, nè tse' lùj fana ye dè yumok ka fo' b̀p̀. Yaan ntám nè nà' a nsàp nè n̄zengòj nè jə vògè ye k̀p̀.

¹¹ Wèj kək ja'a na yàwèj yusè yaan ntám nè bə mandzè Nwì nè a gù fa wèj è. Nà' à gù wèj, wèj jəj yusè m̀m̀ còm fa wèj bə zèj sè gəgəj. Nà' à gù, ndàan̄wè pwe' fìj ncu, nà' gù wèj, wèj jok; nà' gù, wə ko wèj; nà' gù, wèj dzəm dè wèj ye fe'lè m̀m̀ səmok; nà' gù wèj ngòyè gəgəj bə mandzè nè nà' a zìnə nè; nà' gù wèj, wèj sè gəhə tsə'rə bum pwe' ngòyè mok bəbɔj. Wèj a gù tətè nè kà bèn mutuhù wèj mok tse' fe'lè.

¹² M̀m̀ ànè com fa-a wèj njwàk ànè sè vè'nè fana yusè gəgəj sè yà' ànè gu m̀m̀ njkuj m̀m̀ còm njwàk nè à ka b̀m̀ njwè nè wo gù yi b̀p̀ nè kè dè b̀m̀ njwè nè yi ànè gu b̀p̀ nè yi nè yèj. M̀m̀ à còm nà' le ngògù wèj dè wèj rɛɛj mantombij Nwì, m̀m̀vè'nè wèj a fa ni' awèj bohòvès sè.

¹³ Yà'a yusè vès à yə fana yà' gu ntám bon ves vè'è wùrìj sè. A ka yà'sə megu, vès a kwa mvè'nè Taitòs à tsè' fa ves kwəkwa nje mvèsə wèj à gù yi ni' wes yi yà'a sè'.

¹⁴ M̀m̀ à sè kum ngùj bə lɪj awèj bohòyi dè wèj b̀m̀ sè bəbɔj wùrìj fana wèj a gù cùu am sè kà wà cà. Yúsə m̀m̀ tsə' fagè wèj pwe', m̀m̀ ka wèj m̀v̀wès ci' yuk fa, fana yà' nè yəəj nè sè' vè'nè dè mvè'nè vès à tsè' Taitòs dè wèj b̀m̀ sè bəbɔj, a zìnə.

¹⁵ Taitòs nè dzəm wesə wèj mok nsàp nè bə jɔj, mvè'nè yi tsə'rə mvèsə yi à kə yə wèj, wèj yuk yi, nè le' tse' yi bo ma ba, nè sè wəp yi vè'è wù kà fàk.

¹⁶ M̀m̀ sè kwa yàm sè' wù kà fàk bùúsè dè aco m̀m̀ naan tu am bohòwèj, nè kà yumok mok tsə'rə.

8

Fəfa Nè Nà'a Bəbɔj BohòKrətèj Wèj

¹ Bwema avès, vès dzəm dè wèj rìj mvè'nè b̀v̀əm nè Nwì a yəəj m̀m̀v̀wè' coos sè m̀v̀wè' n̄zengòj M̀sìdoniya sè.

² N̄gə' nè wo à yə, à m̀m̀sə wo vè'è nsàp nè bə n̄gwi'. Yà' ànə ye-a sè vè'nè fana wo tse' mali kwəkwa sè ntám wo anə wùrìj. Ghà nè wo ànə cum bə jìj nèb̀p̀ fana kwəkwa nè sè ntám wo nè tesə kok və bə nsàp fa mbo mòk vè'è nè wù kà fàk.

³ Aco m̀m̀ kɛj dè wo à ka yusè aco wo fa yà' fa megu, wo à fa nè ghak casə. Wo ànə sè fa vè'nè n̄gà njwè nəmòk ka wo yi sè duk.

⁴ Wo à ləj ves, nè ləj gwərə ves vè'è zìnə dè wo dzəm ngòyè sè' sè m̀v̀wè' fàk b̀m̀ Nwì wèj yè'sə, nè fa ngòtesə b̀m̀ Nwì wèj mok sè'.

⁵ Yumok sè vès ànə ka tsəm dè aco yà' ye vè'nè tsəm ànə ye dè, wo à fa to ntòni' awo bohòTà Jìsòs njkuj nè fa. Wo à fa ni' awo sè bohòvès sè' mvè'nè Nwì dzəm.

⁶ Ntám a b̀v̀es bə fa-mbo b̀m̀ M̀sìdoniya wèj nè vè'è wùrìj fana vès duk dè vès tum Taitòs ngòkè jə vè fəfa ma nè njàwèj nè. Yi ànə cəp to bohòwèj yi njkuj ntám awèj bon njòfa yumok fana vès dè yi kə gu mesə fàk sè bəbɔj yè'sə sè' yi nè.

⁷ Vès rì tse' wèj bəbɔj dè wèj nsàp b̀m̀ nè wèj yegè mantombi bə bum njkujntɛj. M̀m̀ rì dè wèj sè fa ntám awèj bohòJìsòs njkujntɛj. Wèj rì ngòtsòho fa b̀wìj ncèp nè Nwì nè, wèj rì bum sè yà'a ma nè bohòNwì, wèj rì ngògù fàk Nwì bə ntám nè mò'fis, fana wèj dzəm ves sè' bə ntám nè mò'fis. M̀v̀nè bum yè'sə vè'nè fana vès sè kək dè wèj ye li mantombi bə nsàp fàk nè bəbɔj nè'nə sè'.

⁸ Ka dè m̀m̀ sè fa n̄j dè wèj nè gu tsonj vè'nè yèj. M̀m̀ sè fù'rə ja'a fàk awèj nè bə sè b̀m̀ mok wèj, ya m̀m̀ rìj mvè'nè dzədzəm awèj cu sè.

⁹ Wèj tsə'rə a nsàp b̀v̀əm nè Tà Jìsòs Krət ànə tse' nà'a è. Yi ànə ye n̄gà ghàk, nè b̀m̀ n̄gà jìj b̀m̀ tu awèj. Yi à gù vè'nè dè ya wèj b̀m̀ n̄gà ghàk b̀m̀ jìj ye nè.

¹⁰ Fana ntíp njàm nè aco m̀m̀ fa wèj bə bum yè'sə a dè, bə l̀m̀ngòj nè nà' a cà lònè'e, wèj à fa to wèj, nè tse' to ntám nè ngògù vè'nə sè' wèj.

¹¹ Ye dè a bəbɔj dè wèj gu mesə yà'. Wèj gu mesə yà' sè' bə ntám nè kwəkwa, m̀m̀vè'nè wèj ànə sè kwa to ngòcèp dè

wèen nɛ ɡu nsàp yumòk vɛ'nɛ sɛ. Wèen fa mʉm̀vɛ'nɛ wèen tse'.

¹² A ye-a nga ntum nɛ ngòfa nɛ yo fana Nwii jəgə ye yusə ɲwè tse', ka də yi dukgə də ɲwèe fa yusə nà' ka tse' yɛn.

¹³ Yusə vès sɛ dzəm sɛ, ka də wèen ye ɲgə' ɲgòfa wùriɲ ya bɛ̀u mok wèen ghak bə zɛn yɛn. Vès dzəm də bwiiɲ pwe' tse' yəyərə.

¹⁴ Wèen tse' ɲga'a yè'e ɲkàun fana wèen fa bɛ̀u sɛ wo sɛ jamə, ya numbu mòok ye nga wo tse' bwi ɲkàun fana wo fa bwi wen yusə wèen sɛ jamə sɛ'. Yà'a mʉm̀vɛ'nɛ ndàanɲwè pwe' nɛ tse' yəyərə sɛ.

¹⁵ A ye vɛ'nɛ fana yà' ye mʉvɛ'nɛ wo à còm də, <<Nwè nɛ yi ànə kɛp ɲkàun, à ka ɲkàun lələ tse'; ɲwè nɛ yi ànə kɛp ye momjo, kà momjo lələ sà' tse'.>>

Bɛ̀u Sə Wo Nə Kə Jəŋ Fəfaa Sə Lak Korè Sə

¹⁶ Vès kwasə Nwi vɛ'ɛ wùriɲ bɛ̀usə yi ɡu Taitòs ɲgòtse' ntum nɛ ɲgòtesə wɛn sɛ' co vès.

¹⁷ Vès à də yi kə ye wɛn fana yi dzəm, nɛ sɛ kwa ɲgòtesə ye sɛ' fana yi fɛ̀hu ɲgòlɔo nɛ kə ye wɛn.

¹⁸ Vès sɛ tumsə be'lə yi bə moma mòk nɛ coos pwe' jəgə yi co ɲwè bɛ̀usə yi tsòhogə Ntirè nɛ Bəbon nɛ bəbon wùriɲ.

¹⁹ Mòok sà' də a cokfis ɲwè ènə coos sɛ, də venəwèen ɡi lo ɲgòjə lòbum sɛ wo a fa sɛ mʉwɛ' lak Jòrosalém. Fàak yè'sə nɛ kuksə liɲ Tà fana nɛ niɲ tsok fa bwiiɲ də vès tse' kwəkwa ɲgòtesə mòk bə mòk.

²⁰ Mʉvɛ'nɛ vès sɛ tumsə wo vɛ'nɛ fana vès tsəm də cèp cùu nɛ kà bə mʉvɛ'nɛ vès sɛ kotse' nsàp mbàm nɛ wo a fa wùriɲ ènə tesə.

²¹ Vès sɛ lap mandzə nɛ ɲgògə yusə yà'a bəbon mʉlisə Tà nɛ ye mʉlisə bwiiɲ sɛ'.

²² Vès sɛ tumsə lòwo bə moma àvès mòk sɛmòk. Vès a mʉmsə yi, nɛ ye də yi ɲwè nɛ yi tse' ntum nɛ ɲgòfàak. Nga'a nɛ yi a ri tse' mok bəbon də wèen tse' ntum nɛ ɲgòfa fana yi sɛ ghaha, ghaha ɲgòtesə.

²³ A ye-a nga bɛ̀u mok cu sɛ wo ka Taitòs riɲ fana mʉ dzəm ɲgòrɛɲsə də yi ɲwè nɛ a fàkgə vesi ɲgòtesə wɛn. Bwema mok sɛ yi sɛ ɡi bə yà'wèy yà'a yáwo bɛ̀u sɛ a tum wo coos. Fàak sɛ wo sɛ ɡu sɛ sɛ ɡu də liɲ Krest kuk.

²⁴ Ye də wèen niɲtsok fa wo də wèen dzəm wo. Wèen ɡu wo vɛ'nɛ ya nga coos mok sɛ rɛɛɲ bə zɛn, nɛ riɲ sà' də vès kumgə ɲgùn bɛ̀u wèen ɲga a zinə.

9

Ntip Nə ɲgòFə̀hu Nòɲsə Fəfa

¹ Anə ye co mʉ kà wɛn bə bum sɛ wèen ɲgòtesə bɛ̀u Nwi wèen còm fa yiskok.

² Mʉ duk vɛ'nɛ bɛ̀usə mʉ ri mʉvɛ'nɛ wèen tse' ntum nɛ ɲgòtesə nɛ lan. Mʉ a kumɲgùn bə liɲ awèen bohòbɛ̀u Màsidoɲià wèen vɛ'ɛ wùriɲ. Mʉ a tsə' wo də wèen bɛ̀u Gris wèen à fɛ̀hu ɲgòfa lan, ye jən bə lùmɲgòn nɛ nà' à cə nà'a. Fana ntum àwèen nɛ ɲgòfa ànə a yəmsə bwiiɲ lo ɲkàun.

³ Mʉ sɛ tumsə lòbwema yè'e wèen ya wo ja'a də wèen fɛ̀hu bə mbàam awèen pap lan, mʉvɛ'nɛ mʉ a tsə' fa wo də wèen à fɛ̀hu lan sɛ àlɛ. Mʉ ka dzəm də yà'a kə bɛ̀u tesə də mʉvɛ'nɛ mʉ à sɛ kum ɲgùn bə liɲ awèen sɛ mʉwès dzəm.

⁴ A ye-a nga bɛ̀u Màsidoɲià mok wèen vɛ'ɛ venəwèen, nɛ kə ye də wèen ka ntòfɛ̀hu fana marè'tu nɛ ko ves vɛ'ɛ wùriɲ. Busə mʉ kumgə ɲgùn bə liɲ awèen sɛ, nɛ kə wəp. Mʉ ka-a ma ɲjàwèen sɛ cèp, wèen riɲ də marè'tu nɛ ko wɛn sɛ'.

⁵ Nà'a njo nɛ mʉ tumsə lòbwema yè'e wèen də wo lo to mantombi, wo ja'a də yusə wèen à kà' də wèen nɛ fa sɛ, wèen a fa wes yà' lan. Də ya wèen fa bə kwəkwa, a kà də wèen fa bə ɲàɲ duk.

⁶ Wèen kà swi də, ɲwè nɛ yi bi-a momjo, yi nɛ kɛp sà' momjo. ɲwè nɛ yi bi-a ye ɲkàun, nɛ kɛp sà' ɲkàun.

⁷ Ndàanɲwè pwe' fa yusə yi tsərə kok sɛ ntuɛ yi. Kà də ɲwèe fa bə ntum nɛ rərwi' kə bə ɲàɲ àlɛ' duk. Nwii dzəmgə ye ɲwè nɛ yi fa bə ntum nɛ kwəkwa.

⁸ Aco Nwi fa casə to wu bum mʉm̀vɛ'nɛ wù sɛ tsəm sɛ. Aco yi ɡu to wu, wù tse' yusə wù dzəm pwe', nɛ ɡu mali wu, wù tse' mok co wù ɡu fàak sɛ bəbon bə zɛn wùriɲ.

⁹ ɲwàk Nwi sɛ cèp bə nsàp ɲwè ànə də, Yi fəgə ɲgàa jii wèen nduk nɛ nduk, Ntum ye nɛ ɲgògə bəbon nɛ nɛ kà kupsə yu'.

¹⁰ Nwi nɛ yi fəgə ɲgà fàk nzum ɲgwii bum, nɛ fa bɛɲ də bwiiɲ zu, a yi nɛ yi nɛ yamsə fa wèen ɲgwii bum sɛ pwe' ya wèen bi yà', fana yi nɛ ɡu yà', yà' kuk sɛ'. Yà'a mʉvɛ'nɛ fa-mbo nɛ wù sɛ fa nɛ nɛ tesə bwiiɲ ɲkàun sɛ.

¹¹ Yi nɛ ɡu wɛn, wèen sɛ tse' bum ya nga wèen sɛ fa mbo nùumbu pwe'. Ya nga bwiiɲ ɲkàun nɛ kwasə Nwi bə bum sɛ wèen a fa casə wo yà' ndzə bohòvès sɛ.

¹² Ye də mʉvɛ'nɛ wèen sɛ fa vɛ'nɛ fana wèen sɛ tesə bɛ̀u Nwi sɛ wo sɛ jamə, nɛ sɛ ɡu bwiiɲ ɲkàun sɛ kwasə ghaha Nwi ghaha sɛ'.

¹³ Mʉm̀vɛ'nɛ wèen fa fana yà' niɲtsok fa bwiiɲ də wèen sɛ dzəm ɲgògə yusə ntirè nɛ bəbon nɛ sɛ duk fana wo kuksə Nwi bɛ̀usə wèen a fa.

¹⁴ Yumòok sà' də wo nɛ dzəm wɛn wùriɲ, nɛ lɛɲ Nwi mʉtuhù wèen bɛ̀usə wo yə də

wèŋ tse' bəbo nè Nwi nè sə ntuə wèŋ ŋkəŋ.

¹⁵ Vesùwèŋ kwasə Nwi bə fəfa ye nè kaco cù cep to nà' yeŋ ènə.

10

Pol Sə Tsə' Rɛŋsə Fa Bwɪŋ Də Yi Ngà Ntum Jisòs Zinə

¹ A mù Pol, yusè mù sə də mù cep ŋga'a ye'e sə tesə sə vòə mù. A mù nè wò dukgè də mù ye vesùwèŋ si bə si fana mù ye fùə, anə ye ŋga mù lögəsə fo' fana yusè mù còm fa weŋ ye bə ŋàŋ nə. Mù lɛŋ weŋ bə liŋ Jisòs nè yi ŋwə nè gəe' nə ve'e wùriŋ də,

² kà də wèŋ gù co də mù vòə, mù cep bohòwèŋ bə ŋàŋ duk. Mù ri də mù nè cep li bə ŋàŋ bohòbəu mok ŋga mù vòə. Mù nè cep bə ŋàŋ anə bohòbəu sə wò sə tsəm də mù sə gù fàak am sə ŋgòtse' swe' co bəu sə sə nzeŋgòŋ fàkgè yà'a wèŋ.

³ A zinə də vès co sə nzeŋgòŋ bə ŋgùpni', megu də a ye ŋga vès sə lù ves nsàp bə ànə fana vès kà bə ŋàŋ ŋgùpni' avès sə lù.

⁴ Bum mà' dzè' sè vès lù bə zeŋ sə, kà sə nze yeŋ. A sə Nwi, sə yà' tse' ŋàŋ wùriŋ. Aco yà' ghak ŋkərə bəu sə wò sə bəŋ Nwi sə nzeŋgòŋ feŋ nə.

⁵ A yà'a də vès kàəm sə màkgè nsàp ŋkərə nè wò tse' nà', nè sə dzeŋ ŋgòri Nwi, nə ye bə yusè yà' tse' nən' pwe'. Vès jə fa lögə nsàp tsətsərəə yà'sə bohòKrest co ŋgàa ndapndzəm, də wò yuk bohòyi.

⁶ Ghà nè mù ri fis ves bəu sə wò yù bum sə mù ànə com fa weŋ mətsetsərəə wèŋ fana mù taksə bəu sə wò sə kà yàwò yà' yùsə.

⁷ Wèŋ kuk ja'a yusè yà'a jəja. A ye-a ŋga ŋwə nəmòk sə tsərə də yi ŋwəə Krest fana ŋgəŋgəŋ riŋ tse' də vès sə' bəu Krest anə co yi.

⁸ Kàmòk mù sə kum ŋgùŋ bə ŋàŋ sə Tà a fa ves sə lələ. Wèŋ riŋ də yi fa ves yà' ŋgògù weŋ bə zeŋ də ya wèŋ kuk lo mantombi, kà də ya vès soŋ mak weŋ bə zeŋ sə nze yeŋ. A ye-a sə də mù sə kum ŋgùŋ ve'nə fana marè'tu nè kà mù bə zeŋ ko.

⁹ Kà də wèŋ tsərə də mù còm wəpsə mègù weŋ bə ŋwàk duk.

¹⁰ Mù duk ve'nə bəusə bəu mok wèŋ sə duk də, mù còm gə ma ndzə ŋwàak, ncèp àm gùŋ nja wùriŋ; mù vè bə tu am fana wò ye ŋga mù mègù mabwes ŋwè ŋgwàŋ, yusè mù sə cep sə yà' kà bə ŋàŋ ye lok.

¹¹ Nsàp bə ànə wèŋ riŋtse' də yusè vès còm tumsə lögə yà' ndzə ŋwàak sə mègù sə' yusè vès və-a bə tu avès, vès gu sə' ve'nə.

¹² Bəu mok wèŋ cu sə wò gùgè ni' awo də ya wò ye co bəu sə ghəŋ wùriŋ. Kaco vès bəŋ to ntəm, nə fu'rə to ni' avès bə bəu yà'sə yeŋ. Wò fùhugè ni' awo sə megu bə yusè wò tsərə kok yà' sə ntuə wò. Wò fùhu ve'nə fana yà' sə ye də wò jì ŋkərə.

¹³ Bohòvès yàvès fana kaco vès sə kum ŋgùŋ ŋga vès kà yumok sə yà'a kəkərə sə co vès fùhu ni' avès bə zeŋ tse' yeŋ. Vès fùhu yàvès bə fàak sə Nwi a ci' nòŋsə fa ves sə. Wèŋ bə tu awèŋ sè' fàak sə yi ci' fa ves sə mamòk.

¹⁴ A ye-a ŋga vès sə kum ŋgùŋ bohòwèŋ ve'nə fana yà' kà co də vès ànə kà weŋ ntòriŋ yuk ye; vès ànə kə tseŋ to weŋ bə Ntirè nè Bəboŋ nè Krest nè fa' vès.

¹⁵ Vès sə kà ŋgùŋ bə fàak sə a gù yà' bəu mok wèŋ kum. Nsàp kùmŋgùŋ ànə kà sə mvwe' fàak sə Nwi a ci' fa ves sə yeŋ. Vès tsəm də mvə'nə wèŋ sə fa ntəm awèŋ bohòKrest nə, nə sə kuk lo mantombi yà'a fana yà' gù ves ŋgòfàk ghaha lòmantombi mətsetsərəə wèŋ sə'.

¹⁶ A ye ve'nə fana vès tsoho lo Ntirè nè Bəboŋ nè mvwe' lak mok sə yà' sàp cəsə yàwèŋ yà'sə, nə kà ŋgùŋ bə fàak sə ŋwə nəmòk à fàk nòŋsə løyi sə kum.

¹⁷ A ye-a ŋga ŋwə nəmòk dzəm ŋgòkum ŋgùŋ fana yi kum bəu Tà Nwi.

¹⁸ Busə ŋwə nè Tà duk də nà'a kəkərə fana wò jəŋ ŋgəŋgəŋ co ŋwə nè bəboŋ; kà ŋwə nè yi cèp yi bə cùu ye də yi ve' nà'a yeŋ.

11

Njo Nə Pol Sə Te' Fa Krətèŋ Sə Lak Korè

¹ Mù dzəm ŋgòcèp muncèp ləm, fana mù lɛŋ weŋ ŋgòkontəm, nə yu'rə fa mù momjo.

² Mù dzəm ŋgòcèp ve'nə bəusə mù dzəm weŋ nsàp nè wèŋ me'rə-a mù, nə yuŋ lo ŋwə nè zok fana ntəm yaan mù wùriŋ. Nwi a fa mù nsàp dzədzəm ènə bohòwèŋ anə yi fana mù sə wa weŋ wùriŋ. Wèŋ co wà'ŋgwèŋ mòk nè yi kà ŋwəmbam riŋ, nè mù a duk də mù nè gusə fa megu yi bohòŋwə nè mò'fis; ŋwə ànə Krest.

³ Wəə sə ko mù də kàmòk mvə'nə nè anə bərə ŋwə nè wò to yi də lɪf bə ŋkərə fana aco wò jipsə tu awèŋ, fana wèŋ swi ŋgòfa ni' awèŋ bohòKrest bə ntəm nè mò'fis.

⁴ Mù riŋ də ŋwèè kə tsòho fa-a weŋ Jisòs mòk nè zok fana wèŋ dzəm gesə fa yi nà' sè'. A ye-a ŋga wò kə tsòho fa-a weŋ bə liŋ yòŋsə mòk nè zok fana wèŋ dzəm gesə nà' sè'. Wò kə tsoho fa-a weŋ Ntirè nè Bəboŋ mòk nè zok, wèŋ dzəm nà' sè'.

⁵ Mù tsəm də mụ sà' ñwè nà ghanj co bũu sè wèj sè jə wo co ñgàa ntum sè ghanj yà'sə.

⁶ A ye-a sà' də mụ kà cù cèp kwè rigè fana mụ ka ləm yej, mụ rì bum sè Nwi yo. Vès a tsè' fa wej bum yè'sə pwe'fo' kè' ñkàunntèn laj.

⁷ Ghà nà mụ à tsòho fa wej Ntirè nà Bèboj nà Nwi nà, mụ à ka də wèej lak mụ fo' mbàm duk. Mụ à jə lònì' àm sè nze də ya wèej ye yàwèj mutsè; ye də mụ à gù yà'sə bup à?

⁸ Ghà nà mụ à sè fàk bohòwèj, sè lak mụ coos mok sè zok; acò mụ duk də mụ à sè yə wo ñgòtesə wej.

⁹ Ghà nà vesùwèj ànə ye sə, nùmbu nà mụ jamə yumok fana mụ kà wej ñgə' sè fa lok; bwema sè wo à tesə mvwe' nzenjgòj Māsidiyà yà'a à fa mụ yusè mụ sè jamə yà' pwe'fo' wo. Mụ à sè jə ñkərə də mụ kà wej ni' nìrə, mụ nə sə kərə mali də mụ kà wej ni' sè' nìrə yuk.

¹⁰ Zinə nà Krest nə cu sə ntùù mụ, mụ nə kum mali ñgùj ve'nə mvwe' nzenjgòj Gris pwe'fo' mụ nà kà ñwè ni' nìrə, yu nəmòk nà co ñwèe nə tsok fa mụ də mụ kà ñgùj kùum nà kà ye.

¹¹ Mù à gù ve'nə yè'sə bũu yà? Wèj tsəm də mụ ka wej dzəm à? Nwi riñtse' də mụ dzəm wej.

¹² Mù nə sə gù mali mvè'nə mụ sə gù ñgà'a sə, də ya ñgà mụ nə se nonjə ñgàa j bũu sè wo sè nēni' sə jəja, nə sə duk də vesi wèej fàk kùrəgə yəyərə yà'a wèj.

¹³ Bũu yè'sə wèj ka ñgàa ntum ye lok, wo ñgàa bərə bwiñ, nə sə jəj ni' awo də ñgàa ntum Krest wèj.

¹⁴ Yè'sə ka yumok sè co yà' gù ñwè mərə wej, Satà bə tu, yi bènjgə masinjàa Nwi sè wo ñgàa marenj sə.

¹⁵ Ye də a ye-a ñgà ñgàa fàak ye wèj gù bũsə ni' awo co ñgàa fàak sè wo yàwo kəkurè sə fana yà' ka yu məmərè ye. Wo nà kə lə nùu sà' mvè'nə wo sə fàk sə.

*Pol Fà'rə Ni' Ye Bə Bũu Mok
Sə Wo Sə Kùm Ñgùj*

¹⁶ Mù sè cèp fe'lə sòmok; kà də ñwè nəmòok jəj mụ co ləm duk. A ye-a ñgà wèj jə mụ ve'nə fana wèj fa mụ mandzə co ləm nə, ya mụ kumjgùj ñjam sə' momjo.

¹⁷ Mù kumjgùj ve'nə fana ka də Tà duk mụ yi də mụ cep ve'nə yej, mụ sè cèp mēgù co ləm.

¹⁸ Bwiñ ñkàunntèn sè wo kùmgə ñgùj bə ganj sè sə nzenjgòj fej fana mụ nə kum yàm sè'.

¹⁹ Wèj tsəm də wèj tse' ñkərə wùriñ, fana bum ləm sè bwiñ gùgə, wèj sə dzəm fa wo yà' bə kwəkwa.

²⁰ Ñwèe tum ke'cà wej ntum, wèj sə dzəm; wo sə fak zu swe' mətuhù wèj, wèj sə dzəm; wo sə te' busə wej mvè'nə yà' bəwo, wèj dzəm; wo kok təj mətuhù wèj, wèj dzəm fa wo; wo sam wej bə bo mụ sihi, wèj dzəm sè'.

²¹ A yà'sə də, a bohòmù yàm marè'tu bũusə mụ à ka nsàp ñaj nà ñgògà to wej yàm ve'nə nə tse'-a?

Mù dzəm ñgòcèp fe'lə co ləm səmok. A ye-a ñgà ñwè nəmòk cu nà yi də aco yi kumjgùj bũu yumok fana aco mụ kum yàm bũu zəj sè'.

²² Wo sə duk də wo bũu Hibrù wèj à? Mù yàm sè' zəj. Kè wo sə duk də wo bũu Izùri à? Mù yàm sè' mòk. Kè wo də wo ñgwi bə Abrahàm à? Mù yàm sè' zəj.

²³ Kènə sə duk də wo ñgàa fàak Krest è? Mù sè' mòk. Mù ghak wo pwe'fo' mụ. Mù sè cèp yè'sə mok co ñgà ñaj. Mù a fàk ghak wo gùgùj mụ, nə ni ghak wo bə ndapndzəm sè' mụ. Wo à ləp ghak bə ñkwès sè' mụ fana mụ swirə ghak wo kpu sè' mụ nə.

²⁴ Wo à ləp mụ nsàp lələp bũu Jus wèj nà ñkwès hum te'-ncòp-vəke' nà'a kè' taj.

²⁵ Bũu Rumà wèj à ləp mụ nsàp nà ñjawo sè' kè' te'; wo à tərə mụ bə lis kè' mò'fis; ñgwes à bwi kè' màk gèsə mụ sə ndzəpə kè' te'; mụ à naaj yiskok mụ ndzəpə tətè nùm co, tsok reñ kè' mò'fis.

²⁶ Bə gi am sè mụ à sə gi ke'cà sə pwe'fo', mụ kəp kpu mvwe' sə mantùj rwiñ, nə ye bohòngàa yə wèj. Mù kəp kpu bohòbũu lak am sə wo bũu Jus wèj, nə ye bohòbũu lakmum wèj sè'. Mù a kəp kpu mụ ntòlak nə ye ñgəà sè'. Mù kəp kpu mvwe' ndzəpə nà ghanj nà'a nə ye bohòbũu sè wo duk bərəgə də wo bũu Krest yà'a.

²⁷ Mù à fàk, nə wo ve'e wùriñ. A kè' ñkàunj sè mụ kà lo məlisè mụ gèsə tsok reñ; njè bej sə yaj mụ, njè ndzəp sə yaj mụ sè'. A kè' ñkàunj sè mụ sə taj cum njè, mbuəp sə ko mụ, mụ kà cək tse'.

²⁸ Mù bwes nonjə bum mok sè yà' ànə ye sə ve'nə fana ntum àm sə fa mụ ñgə' bə fàak am sè yà' cu lòke' məmuvwe' coos sə wèj sè'.

²⁹ Ñwè nəmòok ye wòwo fana mụ yuk ñgà ni' àm wo mụ yàm sè'. Ñwè nəmòok gbə ni sənə bup fana ntum àm yaaj mụ ve'e wùriñ.

³⁰ A ye-a də mụ kumjgùj fana mụ kum bə bum sè yà'a nitsə'gə də mụ ñwè nà jì ñaj sə.

³¹ Nwi nà yi tè'e Tà Jisòs, səsəfaa ye bə liñ sè ye sə nà mvèsə. Yi rì də mụ sə kà yè'sə mvwès cì'.

³² Ghà nà mụ à ye mvwe' lak Dàmaskù fana Govənònə yi à sə fàk bohònkum Aritàs nà'a à nonjə sojà wèj mvwe' ncùu ñka' lak sə də ya yà'wèej ko mụ.

³³ Anə geŋ bəu mok fis casə mu bə tətəo ŋka' mok sənə ŋkək fana mü swirə.

12

*Nwii Jəgə Yusə Yà'a Ji Nəŋ,
Nə Gu Fək Bə Zeŋ Sə'*

¹ A ye-a sə də kumŋgũŋ ka fək tse' fana mü tse' ŋgòkum mali ŋgũŋ nə. Mü nə cep ŋga'a mok bə lo sə mü yə, nə ye bum mok sə Tà a nitsə' fa mü yà'.

² Mü ri ŋwə nəmòk nə yi krətèn, a ŋga'a lüumŋgòŋ hum-ncòp-kwè nè wo à ko jə kok löyi məmuvwe' ntòbu nè nà' sàp cəsə mok pwe' nə. Yi ànə lo-a mbwa bə ŋgũpni' jəja ve'ε kə də yi ànə lo-a sè bə yòŋsə àlε', mü ka riŋ; Nwi ri bə zeŋ yi.

³ Mü ri də wo ànə ko jəŋ lo ŋwə ànə mü Pàràde. Mü ka sè' riŋ mali də yè'sə ànə ye bə ŋgũpni' jəja ve'ε kə də yi ànə lo-a sè bə yòŋsə àlε'; mü ka riŋ, Nwi ri mègü bə zeŋ yi.

⁴ Á kə dzèŋ mbwa, yi yuk bum mok sə kaco ŋwə cep to yà' yeŋ; yà' ye sə' də ŋwèe kà yà' cèp.

⁵ Bohòma nè tu ŋwə ànə fana aco mü kumŋgũŋ. Bohòma nè tu yàm fana kaco mü kumŋgũŋ yeŋ. Aco mü kumŋgũŋ le bə bum sè yà' sə nitsə' də mü ŋgà jì ŋàŋ sə.

⁶ A ye-a ŋga mü dzəm də mü kumŋgũŋ fana yà' kà co nsàp kumŋgũŋ ŋwə ləm ye, būsə yusə mü nə sə cep sə, yà'a zìnə. Megu də mü nə kà kum, būsə nə kà dzəm də ŋwə nəmòk jəŋ mü co ŋwə nè ghaŋ bəu zeŋ dzəm, yi jə mü le co nsàp ŋwə nè yi à yə ŋga mü sə gũu, nə yuk ŋga mü sə cèep.

⁷ Mvə'nə mü à yə bum manŋəŋgèen yè'sə, Nwi à ka dzəm də mü koksə ŋkwèŋ, nə sə neni' bəu bum manŋəŋgèen sè mü à yə yà' sə dzəm. Fana yi nə fa mü yumòk nè nà à ye co ŋjàk sòp tə mü ndzə ni' mü anə. Nà' ànə ye bohòmü anə co masinjà Satà, nə yi sə ləp mü də ya mü kà ni' sə nè.

⁸ Mü à ləŋ fis bohòTà kè' te', də yi jəŋ fis gesə nà' bohòmü anə fo'.

⁹ Yusə yi à cèp fəsə fa mü sə à ye də, <<Bòvəm nè njàm nə a kùrə bohòwü anə laŋ. Busə ŋàaŋ sə yàm sə gu wesəgə mvwe' sè jì ŋàaŋ fo'.>> Ye də mü nə kum ŋgũŋ, nə kwa wùriŋ ŋga mü wòwo, ya ŋga ŋàaŋ sè Krest sə ye sə ntəü mü anə.

¹⁰ Ye də a ye-a ŋga mü wòwo, bwìŋ sə yak mü, bum sə gəŋ ghak mü, bwìŋ sə gu mü bəp, mü sə ye ŋgə' bəu Krest fana ntəm àm kà mü ŋgə' sə fa; būsə mü ri də ghà nè mü wəwo fana mü ye gũgũŋ.

*Ntəm Yaaŋ Pol
BohòBəu Korè Wèŋ*

¹¹ Mü būsə ni' àm ŋgòcèp co ləm, ŋga gũ mü wèŋ ŋkuŋ mü gu ve'nə; ŋga anə ye co wèŋ sə kwasə mü wèŋ. A ye-a sə də

mü ka ŋwə mòk mü yeŋ, fana mü ka ŋwə nè mankwèŋ bohòŋgàa ntum awèŋ sə wo nsàp njàwo zok yà' sə mü yeŋ.

¹² Ghà nè mü à ye vesuwèŋ yà'a, fana mü ko ntəm, nə niŋtsok fa weŋ də mü ŋgà ntum nè zìnə. Mü sə gu bum manŋəŋgèŋ wùriŋ, mü sə gu bum mok sə yà' sə nitsə' mvək sə'; mü à gũ fàak sə yà' tse' ŋàŋ sə' manŋgorə wèŋ anə.

¹³ Yumok cu sè mü à gũ bohòcoos mok wèŋ, nə kà weŋ yàwèŋ gũ fa yo à? Mègü nè də ghà nè mü à sə fàkgə vesuwèŋ co ŋgà ntum yà'a, mü à sə kà weŋ ni' bə nzak mbàm nìrə. Bə yà'sə, mü sə ləŋ weŋ ve'ε də kwəkwè' wèŋ swi fa mü bə jòŋ anə.

¹⁴ Wèŋ yeè, mü sə fũhũ ŋga'a ŋgòkə ke' yə weŋ səmok, nè kè' te'. Mü nə kà weŋ ni' bə nzak mbàm sè' nìrə; mü dzəm weŋ, mü ka bum awèŋ sə wèŋ tse' dzəm. Bweŋke' ka tse' ŋgòláp fa bum bohòtè' awo wo yeŋ, tè' tse' ŋgòlòksə fa bwe ye yi.

¹⁵ Mü yàm yəyərə ŋgòbupsə yusə mü tse' pwe'fo', nə bupsə ni' àm sə' bəu tu awèŋ. A ye-a ŋga mü dzəm weŋ wùriŋ ve'nə, ye də wèŋ nə dzəm mü yàm momjo à?

¹⁶ Bəu awèŋ mok sə cep bə liŋ am də, <<A zìnə də yi vègəə, yi kà ves ŋgə' bə nzak mbàm le fa anə; megu də yi yà'sə mü limŋgòŋ ŋwə nè tətè. Vès ri tse' də yi a zu lòtsoŋ swe' bə mandzə mòk bohòvès yè'sə laŋ.>>

¹⁷ Kàcò, a ye'sə bə nsàp nè fò? Bəu sè mü a sə tum wo bohòwèŋ yà'a, mòk à lim zu fuk ŋwə nəmòk à?

¹⁸ Mü ləŋ Taitòs də yi geŋ, nə tumsə be'lə yi bə moma mòk nà'a sè'. Wèŋ tsəm də Taitòs ànə lim weŋ à? Vès Taitòs nə tsərgə nsàp nè mò'fis, nə sə gu bum sə' nsàp nè mò'fis, wèŋ ka ve'nə riŋ à?

¹⁹ Kàmòk wèŋ sə tsərə də yusə vès sə cèp yè'sə vès sə lap bə zeŋ mandzə ŋgògũ də ya vèes yəəŋ mulisə wèŋ co bəu sè vèes bəboŋ àlε'. Hai' ka ve'nə yeŋ. Vèes cèpgə mvə'nə Krest sə dzəm də vèes cep sə, mantombii Nwi. Ŋge' am wèŋ, yusə vèes gũgə yà' pwe'fo', a yegə ŋgòtəsə weŋ.

²⁰ Wəu sə ko mü də kàmòk mü nə kə tseŋ weŋ, ŋga wèŋ ka nsàp nè mü dzəm də wèŋ ye ve'nə nə yeŋ. Mü kà yàm bohòwèŋ anə mvə'nə wèŋ dzəm də mü ye sə sè' yə. Wəu sə ko mü də kàmòk mü nə kə tseŋ weŋ ŋga wèŋ sə kùəm, mok sə waŋ bum bwìŋ, mok sə jok, mok sə ŋgàa wi' bə ŋgàa yàk bwìŋ wèŋ. Mok ye ŋgà canšə ncəncəŋ, ŋgàa nèni' nə ye ŋga bum ram bəp wes pwe'fo'.

²¹ Wəu sə ko mü də mü və-a fana marè'tu nə ko mü mantombii Nwi bəu wèŋ. Fana mü sə waaŋ geŋ bohòbəu sə wo à gũ bəp, nə kà ntəm awo kupsə. Mü nə sə waŋ bəu sə wo a gũ yusə yà' ka rəreŋ

yeŋ, nə sə ko sàhà, nə ye ncu nə bup nə anə ye co ɲwè kà ve'nə cu.

13

Pol Sə Tip Bùu Korè Wèŋ, Nə Soŋ Wo Ntu' Səmok

¹ Nè'e ɲga'a nə kè' te' nà mɛ nà kə ke' yə weŋ. Wo à còm ndzənə ɲwàk Nwì də, <<A ye-a ɲga wo jə vè nzak mətuhù ɲwè nəmòk, kaco nzak nə zu yeŋ, tse'ɲga bwiŋ ba kè te' àle' duk də wo a yə bə lis awo ɲkuŋ.>>

² Mù dzəm ɲgòtsə' fa bùu sè wo à gù bup fa' mantombi yà'a yumok, nə ye bə mòk yà'a pwe' sə'. Mù ànə cep bum yè'sə mantombi fa' laŋ, ghà nà mù à kè ke' yə weŋ nà kè' ba nà'a; fana mù nà cep mali yà' ɲga'a mvè'nè mù ka vesùwèŋ yeŋ yè'e səmok; də mù vè fe'lə mok fana mù nà kà ɲwè mè'rə.

³ Mù nà gù ve'nə bùusə wèŋ dzəm ɲgòyə yumok sè yà' sə nitsə' də Krest sə cèp càsə bohòmù yi anə zìnə. Yi kà weŋ bə wòwo kotse'gə, yi nitsə'gə ɲàaŋ ye mɛŋgorè wèŋ anə.

⁴ A le zìnə də wo à te'lə yi muntəəŋ bə jì ɲàŋ, nə ye sè' zìnə də yi cu bwiŋ ɲwəm sə' bə ɲàaŋ sè Nwì. Məm̀vè'nə vesiwèŋ m̀wwe' mò'fis, vèes jì ɲàŋ fana vèes nà cum ɲwəm sə' bə ɲàaŋ sè Nwì sə, nà kotse' weŋ bə ɲàŋ anə.

⁵ Wèŋ m̀m̀ vəəm awèŋ, nə ja'a-na də wèŋ sə fa mali ntum awèŋ bohòKrest nà àle. Wèŋ riŋtse' də Krest cu sə ntùù wèŋ, tse'ɲga wèŋ a m̀m̀ vəm awèŋ nə ye də wèŋ-a gbù məm̀m̀sə.

⁶ Vès tsəm də wèŋ nà kək ja'a ves, nà riŋ də vès ka yàvès gbù.

⁷ Mù leŋ bohòNwì də wèŋ gù le yusə yà'a nà ye kəkərè. Mù leŋ ve'nə fana yà' kà də ya vèes yəəŋ co ma nsàp yumok, də fàak avès sə lòmantombi duk. Yusə yà'a ca sə də vès dzəm də wèŋ gù megu yusə yà'a bəbɔŋ. Vès dzəm ve'nə, ɲga a ye-a sè də yà'sə nà gù ves ɲgòyəəŋ co də vès gbù laŋ na.

⁸ A ve'nə bùusə kaco vès gù yumok ɲgòtəhə lok zìnə yeŋ, vès tse' mègù ɲgògù nà' lo mantombi.

⁹ A ye-a də vèes wòwo ɲga wèŋ yàwèŋ gugɔŋ fana vès kwa cèbùə. Yusə vès sə leŋ Nwì bə zeŋ sə də wèŋ fofo təəŋ fe'lə rəŋŋ səmok.

¹⁰ Ye də mù sə còm fa weŋ bum yè'e ɲga mù ka ntòvə ve'nə ya ɲga mù vèə, mù kà də mù jə ɲàaŋ sè Tà a fa mù sə, nà kotse' weŋ bə bo sə gugɔŋ duk. Yi a fa mù ɲàaŋ yà'sə ɲgògù weŋ bə zeŋ də wèŋ lo mantombi, ka də mù jəŋ lo weŋ bə zeŋ m̀aŋkwèŋ yeŋ.

¹¹ Mù sə mèsə ɲwàk àm nà m̀m̀mvək nè'e də bwema am wèŋ, wèŋ cum bəbɔŋ. Wèŋ te'e benə tsə'rə ncu àwèŋ, wèŋ yuk yusə mù tsə' fa weŋ, wèŋ cum cù mò'fis, wèŋ cum bə fifi, fana Nwì nà yi tse' dzədzəm, nà tse' fifi, nà ye wenə wèŋ.

¹² Wèŋ cepse mòk bə mòk bə nsàp cəcəpsə nà də wèŋ mò'fis. Bùu Nwì sə wo cu feŋ sə cəpsə gèsə weŋ pwe'.

¹³ Mù leŋ də bəbo nà Tà Jisòs Krest, nà ye dzədzəm nà Nwì nà ye bohòwèŋ. Mook sè' də wèŋ cumcòŋ nsàp nà Yòŋsə nà Rəŋŋ tse' nà'a.

Nwàk nè Pol à Còm Fa Bùu sè Mvwe' Nzenngòn

GALESIIYÁ

Mumvè'nè wo à sè tsòhòlòNtirè nè Bèboŋ nè nà'a bə liŋ Jisòs nè bohòbù lakmvm wèŋ, wo yuk nè yeto ngòdzəm nà'. Bwiŋ yeto ngà'a ngòcèp ke'cà də, tse'nga bùu yè'sə nòŋsə lùuk Musi, nè kom tu mbambam ŋkuŋ wo ye Krətèeŋ sè zinə. Pol à tsə' reŋsə də ka də ŋwè tse' ngònòŋsə lùuk sə ŋkuŋ yeŋ. Yi sə tsok reŋsə də lùuk Musi sə sə niŋtsə' fa ŋwè də yi ngà gù bup. Nà' à sə koho tse' bwiŋ ve'nə tətè kə wes bə mvək nè Jisòs ngà lùŋsə bwiŋ à vè nà'a. Yi də yusè yà' tse' ngògù ŋwè ngòye kəkərè m̀l̀isè Nwi mègù dzədzəm mò'fis. A ye-a ngà wù tse' dzədzəm bohòJisòs fana Nwi gù busə wu ngà wu sə yəəŋ bohòyi mok co wù ka bup tse' lok. Nwè nè yi sə naaŋ mègù-a ye tu bə lùuk sə fana ye də yi cu mali yà'sə ŋkwèŋ. Wu be'lo-a Jisòs fana wù kà ŋkwèŋ mok ye.

¹ Còm ŋwàk nè'e mùu Pol nè m̀ m̀ ngà ntum Jisòs Krest. Nwè a ka m̀ yi còkfis, ŋwè kà m̀ yi də m̀ kə gù fàak yè'sə sè tum. A tumsə m̀ Jisòs Krest bə tu ye, nè ye Tè' àvès Nwi nè yi ànə lokoksə nà' mvwe' kpu nè.

² Bwema sè ndzə ni' Jisòs sè vesiwèŋ cu feŋ pwe' sə cepse wèŋ bùu cos sè mvwe' nzenngòn Gálesiyá pwe'.

³ M̀ leŋ də Tè' àvès Nwi nè ye Tà Jisòs Krest g wèŋ bəboŋ, nè fa wèŋ fifi.

⁴ A ye Jisòs Krest bə tu ye nè yi ànə jəŋ ni' ye, nè fa nà' bùu tu avès ya vesuwèeŋ tesə gesə mvwe' bup nè nà'a sənə nzenngòn nè. Yi ànə gù yè'sə fana yà' ye megu sè' mvè'nè Tè' àvès Nwi à sə tsərə sè' ve'nə anə.

⁵ M̀ leŋ də kəkuk ye bohòNwi anə mvèsə nè mvèsə.

Jəŋ Nkərè Də Wèeŋ Kà Ntirè Nè Bəboŋ Nə Mè'rə

⁶ Nwi a to wèŋ casə bə bònəm nè Krest də wèeŋ ye bùu ye, wèŋ kurə bùuŋ tsoŋ cəcuŋ ve'nə, nè yuŋ lo bwi ncèp mòk nè zok yè'sə va? Hàva', wèeŋ gù yè'sə yà ve'nə e?

⁷ Ntirè nè Bəboŋ mòk nè zok ka mok cum fe'lə. M̀ ri də bùu mok wèŋ sə lap mandzə nè ngòcwi bəsə ncèp nè bə liŋ Krest nè, ya wo jipsə wèŋ.

⁸ A ye-a ngà ŋwè nəmòk kə tsə' fa wèŋ ncèp mòk nè zok nè nòŋsə nè vès à tsòho to fa wèŋ nà'a fana ndòbe' ngəŋgəŋ. M̀ sə duk yè'sə də a dzəm ye vès də vès kə kupsə ncèp ànə kə masinjà Nwi àl'e' pwe' ndòbe' megu yi be'lə.

⁹ M̀ sə cèp fe'lə sàmok mvè'nè vès cèp to fa' mantombi də, A ye-a ngà ŋwè nəmòk kə tsə' fa wèŋ ncèp mòk nè zok nè nòŋsə nè vès à tsòho to fa wèŋ, wèŋ yuk, nè dzəm nà'a fana ndòbe' ngəŋgəŋ.

¹⁰ M̀ cèp ve'nə ya kà də m̀ sə lap mandzə də m̀ cep ve' bə ve' ya bwiŋ kwa bohòmù, nè jəŋ m̀ co ŋwè yeŋ. M̀ sə lap yàm-e yusè yà'a nè gù Nwi kwa bə zeŋ. A ye-a də m̀ sə lap mandzə ngògù də ya bwiŋ kwa bohòmù wo fana m̀ kà yà'sə ngà fàk Krest nè zinə ye.

Pol Tsə' Reŋsə Mvè'nè Yi A Bəwəŋ Ngà Ntum Jisòs

¹¹ Bwema am wèŋ, m̀ dzəm də wèeŋ riŋ tse' də ncèp nè m̀ ànə tsoho fa wèŋ ànə, nà' ka yu nè à tsərə kok nà' ŋwè yeŋ.

¹² M̀ à ka nà' bohòŋwè jəŋ, ŋwè ànə ka m̀ nà' yi sə yə'rə fa. Jisòs Krest à ni tsə' fa m̀ nà' yi bə tu ye.

¹³ Wèŋ ri nsəp ŋwè nè m̀ ànə ye ghà nè m̀ à sə be' to mègù mandzə bùu Jus wèŋ nà'a laŋ. Mvək ànə à ye, m̀ à sə tüksəgè bùu cos nè Nwi nè ve'e wùriŋ. M̀ sə gù tsoŋ megu də m̀ ləsə nà' ləsə.

¹⁴ Bùu sè vesiwèŋ à ye wàk pwe', mòk à ka m̀ kuəp lok, bə mandzə nè m̀ ànə sə be' bum sè bùu Jus wèeŋ gùgəə. M̀ à sə be' mandzə bum sè tàcici avès wèŋ à sə gùu bə ntəm àm pwe' nè pwe'.

¹⁵ Yà' kə tesə və kə də, Nwi ànə còkfis nòŋsə m̀ zok ngà wo ka m̀ ntòdzə. Yi a to m̀ bə bònəm ye də m̀ ye ŋwè nè nje.

¹⁶ Yà' ànə boŋ kok yi fana yi niŋtsok fa m̀ mo ye nè də ya m̀ tsoho fa bù lakmvm wèŋ Ntirè nè Bəboŋ nè nà'a bə liŋ ye nè. Yi ànə niŋtsok fa m̀ mo ye nè fana, ves ŋwè nè mò'fis à ka bə zeŋ taan lok.

¹⁷ M̀ à ka də m̀ lo kə ye bùu sè Nwi ànə to to ntòwo co ngàa ntum Jisòs wo sè wo cu Jòrosalèm yà'a sè lə. M̀ à lòkok yəm, nè lo mvwe' nzenngòn Àràbiyá. M̀ à kà cu fo', m̀ bwiŋ fohò vè mvwe' lak Dàmaskù.

¹⁸ A cà luumngòn te', m̀ lo Jòrosalèm də m̀ kə ye Pità ya vesiwèŋ ni' avès. Vesiwèŋ à cu fo' nùumbə hum-ncòp-tàŋ.

¹⁹ M̀ à ka ŋwè nəmòk nè yi ngà ntum Jisòs ye lok. M̀ à yə mègù Jem nè yi moma Tà Jisòs nà'a yiŋi.

²⁰ Yusè m̀ sə còm fa wèŋ yè'e zinə. Nwi ri tse' sè' də m̀ sə kà yè'sə mvwès ci'.

²¹ Yà'sə à mèe, m̀ ke' lo mvwe' nzenngòn Siriyá bə Silisiyá.

²² Mvək ànə à ye ngà bwema sè wo cu mvwe' coos sè mvwe' nzenngòn Jùdiyá wèŋ ka m̀ m̀l̀isè ntòye ja'a lok.

²³ Wo à yuk mègù mvè'nè bwiŋ a sə cèp ke'cà bə liŋ àm də, <<Nwè nè yi à sə tüksəgè vesuwèŋ, nè sə lap mandzə də yi

lèsè Ntirè nè Bèboŋ nè nà'a sè tsòho fa bwiŋ nŋa'a dè yà'a dzæmtse' bohòKrest.>>

²⁴ Fana wo sè gèŋ Nwi bàù tu àm.

2

Pol Kè Tsèŋ Nŋàa Ntum Jisòs Sè Mvwe' Lak Jòrosalèm

¹ Lùumŋòŋ hum-ncòp-kwè à càa fana mù bwi fòho lo fe'lò mu Jòrosalèm anò sèmok. A lòcà ves Bānabā fana Taitòs lo sè' vesì wèŋ.

² Mù à kok lòmbwa bàùsè Nwi à nitsè' fa mu dè geŋ mbwa. Mù à kè dzèen, mù ye to ntòbàù sè bwiŋ à sè jègè wo co bàù sè mantombi mu cos nè fo' nè wèŋ. Vesiwèŋ cum ntsèm, mù tsok reŋsə fa wo yusè mù sè tsòho fa ke'cà bù lakmvum wèŋ sè. Mù à tsè' ve'nə bàùsè mù à ka dzəm dè fàak sè mù à gù to bə sè mù sè gù nŋa'a wèŋ maha wà dzəm.

³ Anə geŋ wo dzəm ncèp àm nè. A ye-a sè dè Taitòs nè vesì wèŋ à ye nè mo lak Gris fana wo à ka yi dè yi nè kom tsoŋ tu mbəmbam nŋkuŋ nŋa yi ye krətèŋ duk fa.

⁴ Wo ànə taan bə ncèp ènə bàùsè bù sèmok sè wo à sè bərə dè wo krətèŋ wèŋ à wooŋ ni vè sè' fo', nè sè dzəm dè wo kom fa Taitòs tu mbəmbam. Wo ànə wooŋ ni vè nŋòkə ja'a ya wo riŋtse' mvə'nè wo jipsə ncu àvès nè Jisòs Krest a fi mè'rə ves laŋ nè. Wo à sè dzəm yàwo dè vès cum mali co nŋkwèŋ bohòlèuk bàù Jus wèŋ sè.

⁵ Anə geŋ vès kà wo mandzə ko momjo ve'ε fa lok, ya vès nonŋə bum sè yà' cu bə Ntirè nè Bèboŋ nè rərəŋ, ya wèŋ nè kə tse' yà' nŋa yà' cu mègù sè' rərəŋ mvə'nə.

⁶ Bohòbòp bù nè bwiŋ à sè jə wo co bàù sè mantombi yà'a, ghà nè mù ànə tsòho reŋsə wes fa wo Ntirè nè Bèboŋ nè mù sè tsòho fa bwiŋ nè, fana wo à ka mu dè yumok cu sè mu nè gə nŋkuŋ duk lok fa. (Wèŋ riŋ à? Bàù yà'sə wèŋ ànə ye-a sè bàù sè mantombi ve'nə fana mù à ka yàm yà'sə co yumok jəŋ bàùsè bwiŋ mègù mulisè Nwi yəyərə pwe'.)

⁷ Bàù sè mantombi wèŋ sè à yə dè Nwi a fa mu ncèp nè laŋ zinə. Wo riŋ dè yi tum mu nŋòkə tsòho fa Ntirè nè Bèboŋ nè bohòbù lakmvum, mvə'nè yi ànə tum sè Pità fa' sè' bə ncèp nè nŋòkə tsòho fa bàù Jus wèŋ yà'a.

⁸ Wo à yə dè Nwi nè yi à fa Pità nàŋ, nè tum sè nà' nŋòye nŋà ntum ye bohòbàù Jus wèŋ nè, mègù sè' yi nè, nè yi a fa mu nàŋ dè ya mu ye nŋà ntum bohòlakmvum wèŋ.

⁹ Jem bə Pità nè ye Jon sè Krətèŋ sè fo' jègè wo co bàù awo sè mantombi wèŋ à reŋ yàwo sè' dè Nwi a fa mu nsàp fàk ènə laŋ zinə. Fana wo fa ves Bānabā bo nŋònitsè' dè vesì wèŋ mok mvwe' mò'fis.

Vesì wèŋ cep, nè dzəmtes mvwe' mò'fis dè ves Bānabā lo yàvès bohòbù lakmvum ya wo lo yàwo bohòbàù Jus wèŋ.

¹⁰ Wo à fa mègù ves ntíp nè mò'fis dè vès kà nà' swì. Nà' à ye dè, wèŋ lòo, vès kà nŋàa jìŋ sè mŋŋorè wo wèŋ swì. Wo à sè cèp yè'sə nŋa mù à sè tsərə sè ntùù mù sè' wùriŋ dè mu nè sè tesə nŋàa jìŋ wèŋ sè.

Pol Sa'rə Pità

¹¹ Ghà nè Pità à kè tsèŋ ves mvwe' lak Antiyòk fana mù à sa'rə yi jəja bàùsè yumok sè yi à gùu à ye jəja kwaranŋan dè yà' ka rərəŋ yeŋ.

¹² Yusə dè Pità à vè to, yi sè zu be'lə zuzu bə bù lakmvum wèŋ mvwe' mò'fis, yumok kà fo' bup. Anə geŋ jem tum vesə bù sèmok wèŋ. Wo à kè dzèen, Pità kà mok nŋòzu be'lə bə bù sè bə yà' wèŋ zugəð sè mok dzəm. Yi à gù ve'nə bàùsè yi ànə wəp bəp bù nè wo dukgè dè tse'nŋa wo kom fa nŋwè tu mbəmbam nŋkuŋ wo riŋ nŋəŋŋan co krətèŋ yà'a wèŋ.

¹³ A ye ve'nə fana Krətèŋ mok sè wo cugè feŋ nŋa wo bàù Jus wèŋ ye nŋògorə yàwo sè'. Wo à gù tè Bānabā bə tu ye be' mok sè' nsàp mandzə àwo nè.

¹⁴ Mù ànə geŋ dè mu ye dè wo sè kà mandzə Ntirè nè Bèboŋ nè rərəŋ sè be' fana mù cep bohòPitā jəja dè, <<Wù ri dè wu nŋwè Jus, nè sè gu bum co nŋwè lakmvum. Fana njo nè wù sè lap mandzə nŋòbwi' bù lakmvum wèŋ dè wo sè gu bum yàwo mvə'nə bàù Jus wèŋ gùgè bum yè'sə bàù yà?>>

Mandzə Lùŋ Megu Mò'fis: Dzəm Bohòjisòs Krest

¹⁵ Yusə dè, vesì wèŋ bàù Jus sè bwe nze, vès ka pegè yeŋ. Vès ka bàù sè dè wo ka mandzə nè Nwi dzəm nà'nə riŋ yà'a yeŋ.

¹⁶ Vès ri sè' dè mandzə nè co nŋwè nonŋə lèuk bàù Jus wèŋ sè, dè ya Nwi duk dè yi ka jòn tse' bùè. Megu nŋa nŋwè fa ntum ye bohòjisòs Krest yiyi nŋkuŋ fana Nwi duk dè nŋəŋŋan ka nzak tse'. Ye dè vès yàvès sè', vès a fa ntum avès bohòjisòs Krest nè, ya Nwi duk dè vès ka nzak bohòyi tse' bàù jisòs nè. Ka bàùsè dè vès nonŋə lèuk bàù Jus wèŋ yeŋ. Busè nŋwè nonŋə kpə-a lèuk co yà, kaco Nwi duk dè nà' ka nzak tse' yeŋ lok.

¹⁷ Kàmòk aco nŋwè nəmòk sè tsərə dè vès sè vès sè lap nŋòye kəkurè bohòNwi bə mandzə nè nŋòdzəm bohòKrest nè dè, vès sè' nŋàa gù bup bàùsè vès sè kà lèuk bàù Jus wèŋ nəmsə àle'. A ye-a ve'nə zinə ye dè Krest sè gù ves nŋògù bup. A ye-a nŋa nsàp tsətsərə mòk cu ve'nə zinə, ye dè nà'a bə jòn, bàùsə aco Krest gu nŋwè nŋògù bup anə yè'sə va?

¹⁸ Yūsə lə də, a ye-a ŋga ŋwè mè'rə màk lùk bùu Jus wèŋ, nə və kə te' lokoksə fe'lə yà' sòmok, ye də ŋgəŋgəŋ sə gù yà'sə yūsə Nwì ka bə zeŋ kwa. Kè ka ve'nə yeŋ-e?

¹⁹ A gù m̀ sè lùk yà'sə ŋkuŋ m̀ riŋ də mandzè nè co də m̀ noŋsə yà', nə kə ye mantombii Nwì co ŋwè nè bəboŋ b̀u zeŋ b̀u. Yà'a mwə' sè m̀ yəəŋ yàm mok bohòlùk sè co ŋwè nè m̀ a k̀p lòyàm laŋ, co lùk kà m̀ yumok gù fe'lə; a ve'nə ya m̀ cum megu mok ncu nè də Nwì tse' m̀ yì.

²⁰ Aco m̀ duk də ghà nè wo à te'lə Krest m̀ntəəŋ nà'a, wo à te'lə be'lə vesì bəbe'. Nà'a njo nè m̀ cèp də ncu nè m̀ sè cu nà' ŋga'a nè'e ka nè ŋjəm mok yeŋ fe'lə, a ncu nè Krest sè cu nà' ndzə ni' m̀ anə yì. Ncu nè m̀ cu se nzeŋgòŋ fəeŋ ŋga'a, a mok nè də m̀ fa ntəm àm bohòmo Nwì nè yì à dzəm m̀, nə fa ni' ye co satikà' b̀u tu am.

²¹ A ye-a də ŋwèe noŋsə lùk ŋkuŋ Nwì duk də ŋgəŋgəŋ ka nzak tse' fana ye də k̀p nè Krest ànə k̀p nə nà' ka fàk tse'. Bohòm̀ yàm m̀ nə kà bəbo nè Nwì nə co yu nè nà' ka fàk tse' ve'nə jə yuk.

3

Dzədzəm Ləgə Bə Səsè, Lùk Lə Ye Bə Ndò

¹ Wèŋ ləm à b̀u Gålesiyà wèŋ? A b̀usə weŋ ləm ndà? Vès à tsè' reŋsə fa weŋ jəja bə k̀p Jisòs Krest mvə'nə wo à te'lə yì m̀ntəəŋ yà'a laŋ. Ka ve'nə yeŋ-à?

² M̀ fek megu-a weŋ ncèp nè mò'fis nè'e nè. Ghà nè Yòŋsə Nwì ànə ni sə ntəm wèŋ fa' nà'a, ànə ye b̀usə də wèŋ sə noŋsə lùk b̀u Jus wèŋ à? Ka ve'nə yeŋ. Anə ye b̀usə wèŋ anə yuk Ntirè nè Bəboŋ nè, nə dzəm nà'.

³ Wèŋ jù'rə ve'nə yè'sə b̀u yà? Wèŋ à yèto, wèŋ sə naan tu bohòYòŋsə Nwì ŋgògù weŋ ya wèŋ ye yəyərè. Nə gu kok b̀i ŋga'a yà ŋkuŋ wèŋ lí b̀uŋ, nə sè gi mok bə ŋaŋ sè yàwèŋ nɛ?

⁴ Wèŋ à rəŋ mè bum sè yà'a g̀g̀ŋ ve'e wùriŋ laŋ. Ye də wèŋ jə bum yà'sə pwe' ŋga yà'a ca wà à? M̀ tsəm də yà'a nə kà wà lə cā.

⁵ Wèŋ a yə mvə'nə Nwì a fa weŋ Yòŋsə ye nə, nə sè gu fàk sè g̀g̀ŋ matsətsə'rə wèŋ sè' bə yòŋsə ye nə sè laŋ. Ye də wèŋ sè duk yè'e də yì a sè gù nsàp fàk ènə b̀usə wèŋ sə noŋsə lùk sè à? Ka ve'nə yeŋ lok fuk. A ye b̀usə wèŋ à yuk Ntirè nè Bəboŋ nè, nə dzəm nà'.

⁶ Wèŋ k̀k ja'a na yàwèŋ Abrahàm è. Wo à còm ndzənə ŋwàk Nwì mvə'nə yì ànə fa ntəm ye bohòNwì fana Nwì jəŋ yì co ŋwè nè yì kəkurè.

⁷ Yà'sə sè nitsə' fa vesùwèŋ də b̀u sè wo fa-a ntəm awo bohòNwì fana a wo sè wo bwe Abrahàm sè.

⁸ Aco vès taŋ yumok ndzənə ŋwàk də, Nwì nè kə jə b̀u lakm̀vum wèŋ co wo jì jòŋ b̀usə wo fa ntəm awo bohòyi Nwì. Yà'a mvə'nə Nwì-à fa ntirè nè bəboŋ nè bohòAbrahàm ŋjamòk. Nwì tsok fa Abrahàm nè də, <<M̀ nə se nzeŋgòŋ nə pwe'fo' b̀u wù nè mò'fis.>>

⁹ Ye də yà' mègù sè' mvək ànə də Nwì ànə se Abrahàm b̀usə nà' à dzəm tse' ncèp ye, fana yì sègè ndaəŋwè pwe' nè nà' dzəm ncèp ye nə sè'.

¹⁰ B̀u sè wo sə naan yàwo tu ŋgònoŋsə lùk pwe'fo' ndòo nə yuŋ wo. Wo à còm noŋsə yà' ndzənə ŋwàk Nwì laŋ də, <<ŋwè nè yì kà-a də yì be' fi tse' lùk sè wo à còm ndzənə ŋwàk lùk sè laŋ, nə sè gu mvə'nə yà' sè də ŋwè tse' ŋgògù sè pwe' nè pwe' gù fana ye də ndòyù ŋgəŋgəŋ laŋ.>>

¹¹ Vesùwèŋ ri də kaco lùk sè gu ŋwè yì yəəŋ m̀lisè Nwì co yì ka nzak tse' yeŋ. B̀usə yà' cu mvə'nə wo à còm yà' ndzənə ŋwàk Nwì də, <<ŋwè nè yì kəkurè m̀lisè Nwì nè co fo' b̀usə yì fa ntəm ye bohòNwì.>>

¹² ŋgòfa ntəm bohòNwì ka yumok ŋgògù bə lùk tse' lok, b̀usə lùk sè dzəm ye də ŋwèe noŋsə yà' noŋsə. B̀usə yà' mègù mvə'nə wo à còm yà' ndzənə ŋwàk Nwì də, <<A ye-a ŋga ŋwè noŋsə wes lùk sè laŋ, fana ye də yì nə cum fo' b̀u lùk sè.>>

¹³ Ye də ndòyù vesùwèŋ laŋ b̀usə a ka lùk sè laŋ noŋsə wes. Krest à kə ləksə fis ves yì, nə jəŋ ndònə nà'a nè njàvəs nè, nə naan m̀tuhù yì, nə k̀p m̀ntəəŋ. Yà'a mvə'nə wo a còm yà' ndzənə ŋwàk Nwì də, <<ŋwè nè wo kə'è yì m̀ tshè pwe', ye də yì bək ndòbohòNwì laŋ.>>

¹⁴ Ye də Jisòs Krest à kə jə ndònə njàvəs nè, də ya b̀u lakm̀vum wèŋ nè kə tse' səsè nè Nwì-a kà' Abrahàm də yì nə se nà' bə zeŋ nə sè'. Ya vesùwèŋ tse' Yòŋsə Nwì nè yì a kək də yì nə fa ves nə sè' b̀u Jisòs nè.

Kaco Lùk Kupsə Yusə Nwì Kàk Yà' Yeŋ

¹⁵ Bwema am wèŋ, m̀ nə jəŋ yumok sè vesùwèŋ riŋ bə zeŋ pwe' nə tsok reŋsə fa weŋ nza' rək nè ye ntirè nè bəboŋ nè. Wèŋ tsəə-a mvə'nə b̀wiŋ ba zù rək bə yumok. A yegè də a ye-a ŋga wo dzəm tes bə zeŋ mwə' mò'fis laŋ, ŋwè nəmòk kà nà' mok kè kùm fe'lə. Wo gù wes nà', kaco ŋwè nəmòk kə yamse naan gesè fe'lə yumok mbwa mok yeŋ.

¹⁶ Yà' mègù yà' sè sè' ve'nə bə rək nè Nwì ànə zù bə Abrahàm, nə kak fa nà' bə ŋgwi b̀u ye mòk wèŋ yà'a. Wo ànə com bum

yè'sò, yà' kà dè Nwì ànò kàk Abràham bə ngwii bùu ye sə pwe' ye. Yà' à ye dè mègù ngwì ye nà mò'fis, nà à Jisòs Krest nə.

¹⁷ Yusè mù sè cèp sè dè ve'è. Nwì ànò zà rùk bə Abràham. Ye jəŋ mùm'və'ànə, à cà luumngòŋ nkù kwè bə hum tɛ' nkun Nwì kə fa bùu Jus wèŋ lùuk sè yàwo sə. Ye dè lùuk yà'sə ka nàŋ sè ngògù bupsə to yusè Nwì à kàk, bə Abràham nə cèp tes mè sə tse'.

¹⁸ A tse' a bum sè Nwì à fa bwe ye wèŋ bùusə a nòŋsə lùk, ye dè a ka yà' bùusə yì à kà' kà'a tse'. Vesùwèŋ rì tse' zinə lɛ dè Abràham à tse' bum sè bəbɔŋ yè'sə bohòNwì bùusə Nwì ànò kàk nà' dè yì nə gu fa nà' ve'nə wà.

Njo Nè Nwì Anə Fa Bwiŋ Lùk Bùu Zəŋ Nə

¹⁹ A ye-a ve'nə, ye dè njo nè Nwì ànò fa bwiŋ lùuk yà? Nwì ànò fa lùuk sè dè ya vesùwèŋ rìŋ bup bə zəŋ. Yì ànò fa lùuk sè dè yà'a sè nìŋ tsok fa ves mandzè mənə mvək momjo ve'è, nkun ngwì mo Abràham nè Nwì à kàk dè yì nə fa bum sè bəbɔŋ bohòna' nə kə dzeŋ. Nwì ànò fa lùuk ye sè ndzə bohòməsinjəa ye dè yà'wèŋ kə casə fa ndzə bohòŋwə nəmòk nè yì tə mətsetsə'rəə ŋwè nə ye yì, Nwì.

²⁰ A ye-a dè ŋwè nəmòk tə mətsetsə'rə, ye dè ngəŋgəŋ tə yà'sə mənə tu bwiŋ ba. Bə ma nè dè Nwì ànò kàk Abràham fana Nwì mègù fa'nə yìyì bə tu ye.

²¹ Ye dè yà' sə nitsə' yà'sə dè lùk bə yusè Nwì à kàk sə, sə ka mvwe' mò'fis gi à? Hai' ka ve'nə yeŋ. Anə ye-a dè lùuk sə tse' nàŋ sè co yà' fa to ŋwè lùŋ bwère yà' à gù to bwiŋ ngòyòəŋ bohòNwì co wo ka nzak tse' sè'. Yusè mègù kə də nsəp lùk mook ve'nə bùə.

²² Wo à còm yà' ndzənə ŋwàk Nwì də, nàŋ bup kotse' nzeŋgòŋ nə pwe' yì. Yè'sə ye ve'nə ya ŋga bùu sè wo a fa ntəm àwo bohòJisòs Krest wèŋ, a wo sè wo nə caŋ gesə bup, nə kə tse' bum sè Nwì ànò kàk dè yì nə fa bùu sè wo tse' dzədəm bohòKrest wèŋ sə.

²³ A ye mantombi ŋga mandzè nè dè bwiŋ dzəm bohòJisòs nè'e à ka ntómuhu to fana yà' sə səsə co lùk ànə jəŋ bwiŋ pwe', nə lok tes wo co ŋgàa ndapndzəm wèŋ, tètè mandzè nə à kə muhu bohòvès anə.

²⁴ Lùuk sə ànə sə gùmsə tse' bwiŋ ngònitsə' fa bwiŋ mandzè nə tètè kə wes bə mvək nə Jisòs Krest à vəə. Yà' à ye ve'nə tɛ ghà nə yì à vè nə fana ye mok dè vès sè a fa ntəm avès bohòyi, vesùwèŋ nə kə ye mulisə Nwì co bùu sè wo ka nzak tse'.

²⁵ Nə ŋga'a nə mandzè nə a nèŋ to laŋ də vesùwèŋ fa ntəm bohòJisòs fana

vesùwèŋ ka yumok ngògùmsə bwiŋ mok tse' fe'lə.

²⁶ Wèŋ sè wèŋ a be'lə mok weŋ Jisòs wèŋ mvwe' mò'fis pwe'fo' wèŋ mok bwe sè Nwì bùusə wèŋ a fa ntəm bohòyi.

²⁷ Ndàŋwè pwe' nə yì a bəptəsə laŋ, nə ye bə Jisòs mok mvwe' mò'fis, fana ye dè ngəŋgəŋ a te' jə tse' yà'sə mok mandzè nə Krest nə mvə'nə yì cugə ncu nje.

²⁸ Ye də a ye-a ŋga wu ŋwəə Jus kə wu ŋwè lakmvum àle, zəzok ka fo' yeŋ. Wu ye-a monkwèŋ kə mo nze àle, zəzok ka fo' yeŋ. Wu ye-a ŋwəmbam kə ŋwàŋwè àle, zəzok ka fo' sè' yeŋ. A ve'nə bùusə wèŋ a be'lə pwe' ndzə nì'i Jisòs, nə ye mok mò'fis.

²⁹ A ye-a dè wèŋ cu sə baa Jisòs fana ye də wèŋ ngwì bə Abràham, wèŋ nə kə tse' bum sè Nwì à kàk yì sə.

4

Wèŋ Ka Mok Nkwèŋ Yeŋ, Wèŋ Mok Bwe Nze

¹ Mù dzəm ngòtsə' rɛŋsə fe'lə fa weŋ bum ye'sə səmok. Yà' mègù co mo ləə mòk nə yì nə kə tse' bum tɛ' ye ntsə'mòk pwe' yì. A ye-a sè dè bum tɛ' ye sə cu sè ye ve'nə fana ghà nə yì cu ntóləə, yì megu co ŋwè nə yì nkwèŋ.

² Ghà nə yì cu mo ləə ànə fana bùu mok wèŋ nə sə kək yì, mok sə jəŋ fa yì nkəŋə bə bum ye sə tətè tɛ' ye nə kə duk ntsə'mòk də nà' gəŋ kərə laŋ.

³ Yà' mègù bohòvesùwèŋ sè' yəyərə mùm'vək ànə. A ye to mantombi ŋga vesùwèŋ ka bum sè Nwì sə pwe' ləaŋ ntòriŋ wes yà'a, vesùwèŋ ànə ye megu co nkweŋ bə lùuk sè bùu sè sə nzeŋgòŋ wèŋ à sə yù yà' də wo sə be' mandzè Nwì sə.

⁴ Mvək à kə kərə ve'è kap fana Nwì tumsə vesə mo ye sə nzeŋgòŋ anə. Nwàŋwè dzə mo Nwì nə yì. Mo nə à ye ŋwəə Jus nə sə be' mandzè lùuk Musi sè sè'.

⁵ A ye ve'nə də ya yì fis bùu sè wo cu sə baa lùk wèŋ də ya ŋga wo bùu lo mok bwe Nwì wèŋ.

⁶ ŋga'a nə wèŋ bwe Nwì wèŋ yè'sə, Nwì a tumsə yòŋsə mo ye nə də nà'a nì sə ntəm vès. Yòŋsə ye nə sə gu ves ngòto yì də <<Pàpa, tɛ'>>

⁷ Ye dè wèŋ ka ŋga'a mok nkweŋ yeŋ, wèŋ mok bwe nze. Mvə'nə Nwì a jə weŋ mok co bwe ye fana wèŋ tse' bum sè yì nòŋsə fa yà' bohòbwe ye wèŋ sè' pwe'fo'.

Wèŋ Bwi Fohə Və Lɛ Mvwe' Mandzè Nə Zinə

⁸ A ye to mantombi ŋga wèŋ ka Nwì ntòriŋ fana wèŋ megu co nkweŋ bohòbum sè yà' ka Nwì yeŋ.

⁹ ŋga'a nè'e wèŋ a rì Nwì mok laŋ; kènə mu duk lɛ də Nwì a rì weŋ mok co bwe ye

wèŋ lanŋ, fana wèŋ sɛ lap ŋgòfoho lòfè'lɛ mvwe' bum sɛ yà'a jì ñàŋ wà, sɛ bùu sɛ sɛ nzenŋòŋ wèŋ sɛ gù dɛ wo sɛ bɛ' mandzɛ Nwì fo' yè'e bùu yà? Wèŋ dzɛm ŋgòfoho ye fe'lɛ co ŋkwèŋ sɛmòk à?

¹⁰ Njɔ nɛ wèŋ sɛ ndɔsɛ kɛ'cà dɛ nùmbu nè'e nɛ ghanŋ, ŋwà nè'e zok, mvɛk nè'e zok nɛ ye bɛ lùumŋgòŋ wèŋ yè'sɛ bùu yà?

¹¹ Wuu sɛ ko mu bɛ nsàap bum sɛ wèŋ sɛ gù yà'sɛ wùriŋ. Mù sɛ tsɛrɛ dɛ kàmòk fàak am sɛ mù à gù mɛtsɛtsɛ'rɛ wèŋ yà'a nɛ maha bɛp fa' ŋgwàŋ àlɛ.

Pol Wa Dɛ Bùu Gàlesiyà

Ka Yi Co Nge' Jɔŋ Fe'lɛ

¹² Bwema am wèŋ, mù wup fa wèŋ bo wùriŋ dɛ wèŋ ye co mù, sɛ' mɛmvɛ'nɛ mù a bùu mok sɛ' co wèŋ yè'e. Wèŋ a ka mu bɛp gu yuk.

¹³ Wèŋ ri dɛ, ghà nɛ mù à vɛ to ŋgòtsòho fa wèŋ Ntirɛ nɛ Bèboŋ nɛ nà'a, mù ànɛ sɛ cum vesùwèŋ bùusɛ mù à sɛ yayaa.

¹⁴ Yiya àm nɛ ànɛ ye nsàp nɛ co wèŋ can mu fana wèŋ kà mu co ŋwà nɛ wà sɛ ca màk. Wèŋ à kotse' mu bəboŋ co wèŋ sɛ kotse' masinjà Nwì. Aco mù duk dɛ wèŋ à kotse' mu co wèŋ sɛ kotse' Jisòs Krest bɛ tu ye.

¹⁵ Mvɛk ànɛ à ye, wèŋ sɛ kwa bohòmù vɛ'e wùriŋ. A bɛp kok ŋga'a yà? Mvɛk ànɛ à ye, wèŋ ye vɛ'e kàkɛrɛ ŋgògù fa mu yu yà pwe'fo'. A nɛ ye-a sɛ dɛ ŋwèe cokfis mvɛmlis ye, nɛ fa mu dɛ bɛwɛrɛ yi à fa vɛ'e nàk.

¹⁶ Wèŋ ka mu ŋga'a mok co ŋge' dzɛm bùusɛ mù sɛ tsɛ' fa wèŋ zinɛ sɛ à?

¹⁷ Bùu sɛ wo sɛ jipsɛ wèŋ yà'sɛ wèŋ sɛ là ŋgàŋ dɛ ya wèŋ dzɛm wo. Mègu kɛ duk dɛ, njɔ nɛ wo sɛ gù vɛ'nɛ bùu zɛŋ nɛ ka bəboŋ yèŋ. Wo sɛ lɛp dɛ vesùwèŋ ga'a ya wèŋ dzɛm mok wo.

¹⁸ A lɛ bəboŋ ŋgòlɛp ŋga a ye-a dɛ njɔ nɛ wù sɛ gù yi vɛ'nɛ nɛ nɛ bəboŋ na. Yè'sɛ zinɛ nɛ ghà yà pwe'fo', a dzɛm ye ŋga mu vesùwèŋ kɛ ŋga mù ka fo' yèŋ pwe'.

¹⁹ Bwe am sɛ mù tse' wèŋ sɛ ntuà mù vɛ'e bəboŋni. Mù sɛ yə fe'lɛ fa wèŋ ŋgɔ' sɛmòk co ŋwà nɛ yi sɛ ghà mwe. Mù nɛ sɛ ye ŋgɔ' vɛ'nɛ tètè tse'ŋga mù yə bɛ lis am dɛ wèŋ tse' nsàp kù gì nɛ Krest nɛ ŋkuŋ.

²⁰ Mù ànɛ ye-a vesùwèŋ bɛwɛrɛ dɛ mù riŋ ŋgòtsɛ' tsɛ'rɛ fa wèŋ bum yè'sɛ làaŋ. Nkɛrɛ àm jip wes bùu wèŋ pwe'.

Gbu' Nɛ Bɛ Liŋ Sàra Nɛ Ye Hagà

²¹ Wèŋ sɛ wèŋ sɛ dzɛm dɛ wèŋ bɛ' mandzɛ lùk yà'a, wèŋ tsok mu dɛ wèŋ sɛ rɛŋ yusɛ lùk sɛ sɛ dzɛm dɛ wèŋ gu sɛ sɛ pap à?

²² Wo à còm ndzɛnɛ ŋwàk lùk nɛ dɛ, Abrahàm ànɛ tse' bwe ba. Yi ànɛ dzɛ mòk bɛ ŋwà nɛ yi mò ŋkwèŋ, nɛ dzɛ mòk bɛ ŋwà nɛ yi ye mo nze.

²³ Mo nɛ ŋwà ŋkwèŋ ànɛ dzɛ nɛ, wo à dzɛ yi ye mvɛ'nɛ ndaaŋwè pwe' dzɛgɛ mwe yè'e. Mo nɛ ŋwà nɛ yi mo nze à dzɛ nɛ à ye ye mvɛ'nɛ Nwì ànɛ kak Abrahàm vɛ'nɛ.

²⁴ Ncɛp ènɛ nja yè'sɛ bɛ gbu' mwè. Bəba sɛ ba, Hagà bɛ Sàra, wo tɛ yà'sɛ bɛ tu nsàap rùk ba sɛ Nwì a zɛ yà' yi. Hagà nɛ yi ŋwà ŋkwèŋ nɛ tɛ bɛ tu rùk nɛ Nwì à zɛ nà' mɛnɛ nda Sinà ghà nɛ yi à sɛ fa Musi lùk nà'a. Bwe ŋwà ènɛ pwe'fo' wo à dzɛ wo co bwe ŋkwèŋ wèŋ.

²⁵ Mvɛ'nɛ Hagà tɛ bɛ tu lùk nɛ Nwì ànɛ gu mɛnɛ nda Sinà nɛ mvwe' nzenŋòŋ Aràbiyà nɛ, fana yi tɛ fe'lɛ sɛ' bɛ tu lak Jòrosalèm nɛ niè' nè'e sɛ'. Busɛ Jòrosalèm nɛ bɛ bwe ye wèŋ pwe' cu sɛ' ŋkwèŋ bohòlùk sɛ Nwì ànɛ fa wo sɛ.

²⁶ Jòrosalèm nɛ mɛbu nɛ ka ye ŋkwèŋ yèŋ. Vèes yàvɛs bwe Jòrosalèm nà'nɛ.

²⁷ Mvɛ'nɛ yi ma avɛs vɛ'nɛ fana a zinɛ dɛ yi tse' bwe ŋkàŋ mvɛ'nɛ wo à còm bɛ lak yè'sɛ ndzɛnɛ ŋwàk Nwì dɛ, <<Wù ŋwà nɛ wù ka mwe dzɛ nɛ, kwa yu yo.

Wù ŋwà nɛ wù ka mwe gha yuk, gùrɛ yu yo.

Busɛ ŋwà nɛ yi cu jì mwe ànɛ nɛ kɛ tse' nɛ casɛ ŋwà nɛ yi à lògù nɛ tse' bwe.>>

²⁸ Bwema am wèŋ, wèŋ a bùu yàwèŋ bwe Nwì bùusɛ Nwì ànɛ kak vɛ'nɛ. Yà' mègù sɛ' mvɛ'nɛ Nwì ànɛ kak Abrahàm ŋkuŋ fana Sàra nɛ dzɛ Azik yà'a.

²⁹ Mo nɛ Hagà à dzɛ nà' mvɛ'nɛ ndaaŋwè pwe' dzɛgɛ mwe nɛ, à sɛ tɛksɛgɛ mo nɛ wo à dzɛ yi ye bɛ ñaaŋ Yòŋsɛ Nwì nɛ. Yà' mègù niè' sɛ' vɛ'nɛ.

³⁰ Wo à còm ndzɛnɛ ŋwàk Nwì dɛ, <<Bɛ' fis gɛsɛ ŋwà ŋkwèŋ bɛ mo ye fo'. Ka bəboŋ dɛ mo ŋwà ŋkwèŋ nɛ kɛ tse' bum tɛ' ye yi yèŋ. A kɛ tse' yà' lɛ mo nɛ ma yee mo nze nà'a.>>

³¹ Bwema am wèŋ, yè'sɛ sɛ nitsɛ' fa vesùwèŋ dɛ, vesùwèŋ ka bwe ŋwà ŋkwèŋ nɛ yèŋ. Vesùwèŋ bwe ŋwà nɛ yi ye mo nze nà'a.

5

Vesùwèŋ Kà ŋkwèŋ Mok Bùu Fe'lɛ

¹ Krest ànɛ fiŋ mɛ'rɛ vesùwèŋ mvwe' lùk sɛ yà' à sɛ kohotse' ves. Ye dɛ wèŋ tɛŋ guguŋ co bùu sɛ wo à swè'e tesɛ lanŋ ànɛ. Kà dɛ wèŋ gu co wèŋ kɛ cum fe'lɛ co ŋkwèŋ sɛmòk duk.

² Wèŋ yu'rɛ ncɛp àm nè'e bəboŋ. Mù sɛ tsɛ' fa wèŋ mùu Pol dɛ, a ye-a ŋga wèŋ dzɛm dɛ bùu yà'a wèŋ kom fa wèŋ tu mbəmbam ŋkuŋ ya wèŋ bùu Krətèèŋ sɛ zinɛ fana ye dɛ wèŋ sɛ jɛ yusɛ Krest à gù bùu wèŋ yà'a co yà' ka fàk bohòwèŋ ànɛ tse'.

³ Mù sè tsè' wèj sè mok dè a ye-a nga ñwè kè kom tu ve'nè fana ye dè ñgèñgàñ ni cu yà'sè mok sè bàa lùk, ñgògù yusè lùk sè ðuk pwe'.

⁴ Wèj sè wèj sè lèp mandzè dè wèen ñè yèen ñlìsè Nwi kò bùu sè bèbonj njo nè dè wèj sè nòñsè lùk yà'a, mù tsok wèj dè wèj a ga'a tesè bohòKrest laj. Wèj a gèsè ni' awèj mwve' sè co bòvèm nè Nwi nè kà wèj tesè.

⁵ Bohòvesùwèj sè a sè kà tu bə yà'sè naan fana a sè kùk lis yàvès dè Nwii nè kè jə ves co bùu sè wò kəkərè bə li sè yì. A sè naan yàvès tu bohòKrest bə ñàan Yòñsè nè Rərəñ nè dè anè kè ye li ve'nè.

⁶ A ye-a dè ves Krest wèen mwve' mò'fis fana ñwè nè yì à kom tu bə nè yì a ka kom pwe', zəzok kà fo' ye. Yu nè gugəñ nè dè, a fa ntəm avès bohòJisòs Krest, nè sè ñiñtsok fa bwij dè a dzəm yì bə mandzè nè a sè dzəm mòk bə mòk.

⁷ Wèj a sè lòto fa' mantombi rərəñ ve'e ñjèuñ. Wèj sè kà zìnə nə nga'a mok bə' fe'lə nga a bə'rə wèj ndà?

⁸ Mù rì dè ñwè nè yì a sè lòwèj ma nà'nə, ka Nwi nè yì ànə to wèj nə yeñ.

⁹ A ñgwàan zìnə mvè'nè wò ðukgè dè, <<Ku' nè mò'fis gù bəpsəgè mok>> yà'a, kènə mù rìj fò?

¹⁰ Vesùwèj bə Tà Jisòs Krest mwve' mò'fis fana yà'sè sè gù mù ñgòrìntse' dè wèen nə tsərə megu sè' mvè'nè mù sè tsərə yàm. Ñwè nè yì sè lèp mandzè dè yì cwij bəsə wèj ànə, a dzəm yì ye co ndà pwe', Nwii nè kà yì mè'rə.

¹¹ Bwema am wèj, bohòmù yàm yà' nòjəja dè mù sè kà dè ndàanwè pwe' kom tsoj li tu ñkuñ tsòhò. Anə ye-a dè mù sè tsòho fa bwij ve'nə, ye dè njo nè wò sè taksə mù ye kə bùu yà? A ye-a dè mù sè tsòho ve'nə bwèrə ntəm kà ñwè nəmòk bùu ntəəñ Krest sè mù sè tsòho sè yaan lok.

¹² Aco mù ðuk dè bùu sè wò sè jipsə ke'cà wèj yà'sə, wò kə yak ni' awo sè co wò yak nàm.

Mè'rə Yòñsè Nwi Nə Niñtsok Fa Wu Mvè'nè Wu Gu Bum

¹³ Bwema am wèj, Nwi a to fis wèj dè ya wèen kà co ñkwèñ bohòyumok sè cu mali. Nga'a nè yì fìj mè'rə wèj ve'nə fana kà dè wèen ðuk dè wò nè tosə fa wèj yà'sè mandzè mòk dè ya wèen gù mok yusè yà' bòwèj pwe' ðuk. Wèen sè dzəm lè mòk bə mòk, nə sè fak bohòmòk bə mòk anə sè'.

¹⁴ Busè lùk sè pwe'fo' a kì be'lə ni' ndzənə muncèp nè mò'fis nè'e dè, <<Dzəm moma yo mvè'nè wù dzəm ni' yò.>>

¹⁵ A ye-a dè wèj sè gù bum co nàamñgòñ sè wò lum swè'lə ke'gè mok yà'a fana wèj kərə pap. Busè yà'a

mumvè'nè wèen nə gu bəpsə wes ni' awèj pwe'fo'.

¹⁶ Yusè mù sè tsè' fa wèj sè dè wèen me'rə Yòñsè Nwi nə ñiñtsok fa wèj mandzè nè co dè wèj gù bum yì, ya wèen kà yusè ñgùupni' awèj sè dzəm gù.

¹⁷ Yusè ñgùupni' ñwèe dzəmgəə, kaco yà' ye cù mò'fis bə yusè Yòñsè Nwi dzəmgəə yeñ. Wò ba fo', mòk ka ñge' bə mòk yeñ lok. Yà' sè nitsè' yà'sə sè' dè ye dè kaco wù gù to yusè wù dzəm ñgògù yà' yeñ.

¹⁸ A ye-a nga Yòñsè Nwi nə sè ni fa wèj mandzè yì fana lùk kà yumok ñgògù bohòwèj tse'.

¹⁹ Kaco ñwè mərə yiskok bum sè ntəm ñwè dzəmgè yà' yeñ. Bum yà'sə co: sàhà, ñgòtsərə megu nzak ñwàñwè bə ñwəmbam, gu bum jì marè'tu,

²⁰ kuksə ke' bum sè wà co yà'a Nwi, ràm, sè bəñ bwij, ñkəəm, kok ndù, bəp ntəm, wi', gəgə'à, sè dzəm megu bəp bù njo,

²¹ sè tsərə megu bum bùu mok, no jəhu rùk, ñgàa səsə nə ye nsàap bum sè co yà'sə pwe'fo'. Mù sè sè wèj ntu' mvè'nè mù ànə tsok to wèj mantombi fa' laj dè bùu sè wò gùgè nsàap bum yà'sə pwe'fo' nè kà mwve' ganj ñkuum sè Nwi sè bə lis kə yə lok.

²² Bum sè yà' vè yàwo bohòYòñsè Nwii ve'e: dzədzəm, kwəkwa, fifi, kontəm, kosəmanzinj, gù bèbonj bohòbwij, ñgòye zìnə bə bum pwe'fo',

²³ fùə, nə sè ko fəsə ni'. Bum yè'sə pwe', lùk mòk ka nè nà' sè ðuk dè kà yà' gù yeñ.

²⁴ Bùu sè wò bùu Jisòs Krest wèj a fweñ màk gèsə ntəm awo sè yà'a gùgè wò, wò sè gu bəp yà'a laj. Yà' megu co dè wò à jə yà', nə te'lə zə yà' mənə ntəəñ Jisòs Krest.

²⁵ Yòñsè Nwi a fa ves lùj yì, ye dè a bèbonj dè a dzəm ñgòfa ni' avès pwe'fo' ndzə bohòyi, ya yì ñiñtsok fa vesùwèj mandzè nè a cum ncu avès yì.

²⁶ Vesùwèen kà ni' sè nè, vesùwèen kà ñwè nəmòk ntəm jòksə, vesùwèen kà yu ñwè mòk sè wa.

6

Tesə Moma Yo, Nə Gu Fàha Yo Bəbonj

¹ Bwema am wèj, a ye-a nga wèj yə ñwè nəmòk nè yì gbù ni sənə bəp fana wèj sè wèj tə gugəñ bə bum sè ma nè Nwi yà'a, wèj tesə yì ya yì tesə kok və ca. Wèj kà bə nènì' sè gù. Wèen sè jəñ ñkərè sè' dè ya wèen kà ca sè' gbù ni lò.

² Wèen bək tesə fa ndàanwè pwe' ñgə' ye. Wèen gu-a ve'nə, ye dè wèj sè nòñsè lùk nè Krest nə.

³ A ye-a nga ñwè nəmòk sè jə ni' ye co yì yumok nga yì ka yumok yeñ fana ye dè ñgèñgàñ sè bərə ni' ye.

⁴ Ndàanjwè pwe' mumsə ja'a fàha ye sè yi sə gù yà' pwe'fo' bəbonj; a ye-a nga yà'a bəbonj fana yi kwa bə yusə yi a gù yà' bə tu ye, ka də bəusə yi gha' njwè nəmòk duk.

⁵ Njo nè ndàanjwè pwe' nè bək tsə li bum ye yi.

⁶ Njwè nè yi sə yərə jə ncèp nè Nwii gapsə bum ye sə bəbonj mamòk bə cicà nè nà' sə yərə yi nè.

⁷ Kà də njwè jərə duk, kaco njwè bəsə Nwi ləm yej. Yusə njwè bi gèsə lèsə nze pwe'fo', yi nè kə kəp mēgù ntsə'mòk sè' zej.

⁸ A ye-a nga njwè sə bi mēgù bum sə njūpnì' ye sə dzəm yà', ye də yi nè kə tse' fo' bum sə bup nè ye kpə. Njwè nè yi sə bi ye bum sə Yònsə Nwi sə dzəm fana yi nè kə tse' ye lūj nè nà'a nè mamgə fo', nè yònsə nè fa yi.

⁹ Vesùwèej gù tse' mam bəbonj fo'. Vesùwèej kà wò, bəusə a kà-a tejsə fana mvəək nè kə dzèj nūu nè anə kəp zə bum sə vesùwèj à bi yà' sə.

¹⁰ Ye də vesùwèej tse'-a mandzə ghà yà lònj, a sə gù bəbonj bohòbwij; nè ye ghak le bohòbwema avès sə vesùwèj tse' dzədzəm Jisòs Krèst yà'a ntèj.

Ncèp Nè Nà' Lèsə

¹¹ Wèej ja'a na yàwèej mvə'nè mù sə còm bə bo yàm yà' sə kùk nkproho nè.

¹² Mù tsok fa wej də bəu sè wo sə dzəm də wo yəej mù lisə bwij co də wo bəbonj yà'a, a wo sè wo sə bwi' lo wej də ya wèej kom tu mbəmbam sə. Wo sə gù ve'nə mēgù də ya bwij kà wo njo ncèp nè nà'a bə kpə Krèst mantəəj nè taksə.

¹³ Bəu sè wo sə duk də bwij komtu yà'sə, wo sə kà yàwo lūuk bəu Jus sə wèj sə sè' nònsə wes. Wo sə lap mēgù mandzə nè də wèej kom ve'nə ya wo kumngūj də wèj dzəm ma nè njàwo nè laj.

¹⁴ Bohòmù yàm, kaco mù kumngūj bəu yumok yej, ka ntəej Tà Jisòs Krèst avès nè casə. Kpə ye nè a gù nzejgòj nè ye bohòmù mok co yusə wà. Yà' mēgù co bum sə sə nzejgòj sə a kpə wes bohòmù laj, fana mù kpə yàm bohòwo anə sə'.

¹⁵ Njwè nè yi kom tu bə nè yi a ka kom pwe'fo' zəzok ka yej, nga wo tse'-a dzədzəm àwo laj na. Yu nè gūgūj nè də Nwi a gù bəusə vesùwèj mok bəu sə fi.

¹⁶ Bəu sè wo sə be' mandzə ncu nè fi ènə, wo bəu Izüre sè zinə, sə Nwi tse' wo yi, Nwi fa wo fifi, nè koksə manzij bohòwo sə'.

¹⁷ Mù sə cèp lèsə də, ye jəej nga'a lo mantombi, njwè nəmòk kà mù ntəm jòksə. Ləloo mvwe' sə muni'i mù yè'e sə nitsə' də mù nkwej Jisòs.

¹⁸ Bwema am wèj, mù lej də Tà avès nè yi Jisòs Krèst gù wej pwe' bəbonj. Yà' a ye ve'nə.

Nwàk nè Pol à Còm Fa Bùu sè Mvwe' Lak EFESÒ

Nwàk nè Pol à còm fa bùu Efesòènø yi à dzàm dà bwiñ riiñ yusè Nwi sè fùhu nõñsø. Yi dà Nwi sè dzàm ngòjøn benè vè bum pwe'fo' sè yi à gù yà' sè mvwe' mò'fis, bum sè mabu bè sè sè nzenngòñ pwe'fo', dà ya Jisos Krèest ye ñwè nè mantombi bè zeñ yi (Tañ mbùp 1:10). Nwà' nè sè cèp sè' dà bwiñ pwe' cum ncu nè cù mò'fis ènè bùu yusè Jisos Krèest à gùu sè.

Ncèep gbù' sè ndzønø ñwàk ènè sè reriñsø fa bwiñ nsàp ncu nè bùu Nwi wèñ tse' nà' mvwe' mò'fis bè Jisos Krèest wèñ nè. Mòok dà cos nè co ni' ñwè fana Jisòs ye ye tu. Kè co ndap nè wo ci nà' fana Jisòs ye lis tò'ndap nè, bùu cos ye yàwo co mbàandap nè. Mòok dà cos nè co ñgwe ñwè fana Jisòs ye bwi ye ndum. Ncèp nè yi tip lèsø wo bè zeñ nè dà, wo jøn bum mà' dzèe' sè Nwi a fa wo sè nè ni tse' yà' pwe', ya nga wo ye gùgùñ. Woo ye gùgùñ fana maze' nè kà wo bè ñkèrè ye nè bõrè mà' (tañ mbùp 6:11).

Sèsè Nè Nwi A Fa Ves Nø Vø BohòJisos Krèest

¹ Còm ñwàk nè'e mùu Pol nè Nwi a duk yi dà mù ye ñgà ntum Jisòs Krèest nè. Mù sè còm fa nà' bohòbùu Nwi sè wo cu mvwe' lak Efesòwèñ, wèñ sè wèñ sè bè' Jisos Krèest bè zinè nè ye wenè wèñ mvwe' mò'fis sè.

² Mù lèñ dà Nwi nè yi tè' àvès nè ye Tà Jisos Krèest ye bèbon ñbohòwèñ, nè fa wèñ fifi.

³ Vesùwèñ kwasø Nwi. Yi Nwi nè ye Tè'è Jisòs Krèest nè yi Tà àvès nè. A kwasø yi bàusè yi a sè ves, nè be'lè ves Krèest wèñ mvwe' mò'fis, fana nè fa ves vesùwèñ bum sè bèbon sè yà'a mvwe' gan ñkum ye sè pwe'.

⁴ Nwi ànø cokfis vesùwèñ dà a nè ye bùu ye bè Krèest mvwe' mò'fis, nga wo ka nzenngòñ nè ntògù. Yi ànø gù ve'nø dà ya vesùwèñ ye bùu sè røreiñ sè a ka nzak mantombii yi tse'. Yi ànø gù yè'sø bùu dzèdzòm nè nje nè.

⁵ Nwi ànø duk nõñsø me sè vèø yi lan ðè yi nè jøn vesùwèñ ngòye bwe ye. Yi à duk dà yi nè gù ves ve'nø ndzè bohòJisòs Krèest bàusè yà'a mvè'nè yà' à bøkàre yi ve'nø.

⁶ Yi ànø niñ fa ves bòvèm ye nè ndzè bohòmo ye nè yi dzàm nà' wùriñ nè fana bwiñ pwe'fo' kùksø liñ ye sè bùu nsàp bòvèm ye ènè.

⁷ Mo ye nè à làk tiñ fis tu avès bè nduøm ye, dà ya Nwii swi fa ves bup avès. Yà'a mvè'nè bòvèm nè Nwi nè yam ve'è wùriñ sè.

⁸ Yi a sès fa ves bòvèm ye nè ve'nø, nè fa ves bè ñkèrè nè ngòri bum sè ye sè fo'.

⁹ Nwi ànø fùhu nõñsø me yusè yi nè gù yà' ndzè bohòKrèest sè, sè vèø yi lan, fana yi niñtsok fa ves yà', nga ñwè à ka yà' riñ yuk.

¹⁰ Yüsè Nwi à sè dzàm dà mvèøk kàre yi gù yà' sè, à ye dà yi nè jøn benè vè bum sè yi à gù sè pwe'fo' mvwe' mò'fis. Yi nè jøn benè vè bum, sè yà' cu sè nze bè mabu pwe' mvwe' mò'fis fana Krèest ye ñwè nè mantombi bè zeñ pwe' yi.

¹¹ Vesùwèñ a bùuñ mok sè' bùu Nwi njo Jisòs Krèest nè. Nwi ànø fùhu nõñsø lan dà anø ye ve'nø, fana bum pwe' bùuñ vø megu mvè'nè yi dzàm kok gù ve'nø yi.

¹² Yi a cokfis ves sè ànø naan to tu bohòKrèest yè'sø, dà ya a gù bwiñ wo kùksø liñ Nwi sè.

¹³ Yà' ànø ye bohòwèñ sè' ve'nø dà, ghà nè wèñ ànø yuk ncèp nè zinè nè nà' à sè tsè' wèñ mvè'nè Nwii nè fa wèñ lùñ nè dzàm fana Nwi a fa wèñ Yòñsè nè Røreiñ nè yi ànø kak ngòfa bùu ye wèñ nè. Yòñsè ye ènè ànø ye bohòwèñ anø co ñgwè ngòniñtsø' dà wèñ yè'sø bùu ye.

¹⁴ Yu nè mantombi nè Nwi à fa to bùu ye sè mvwe' bum sè yi à kàk wo sè, à ye Yòñsè nè Røreiñ nè. Njo Yòñsè nè Røreiñ ènè fana a ri dà ghà nè Nwii nè fiñ me'rø wes ves bohòbup fana yi nè fa mali ves bwees bum mok sè yi à kàk ves sè sè'. Yè'sø nè gù fana bwiñ kùksø liñ Nwi bè zeñ sè'.

Pol Lèñ Fa Krètèen Sè Mvwe' Lak EfesòWèñ Piriya

¹⁵ Nà'a njo nè ghà nè mù à yuk mvè'nè wèñ fa ntum bohòTà Jisòs, nè ye mvè'nè wèñ dzàm bùu Nwi wèñ fana,

¹⁶ mù sè lèñ fa wèñ piriya nùumbu pwe'. Mù ka ngòkwasø Nwi bùu tu awèñ teñsø yuk.

¹⁷ Mù lèngè Nwi Tà Jisòs Krèest àvès nè yi Tè' nè yi tse' fònø. Mù lèñ yi, mù sè duk dà yi fa wèñ yòñsè nè nà' a gù wèñ ngòtse' ñkèrè nè dà ya wèñ sè riñ tsè'rø Nwi.

¹⁸ Mù lèngè dà yi muk tosø ñkèrèø awèñ ngòyø ri mareñ nè nje nè, ya wèñ reriñ bè bum sè yi a to wèñ dà wèñ naan tu bè zeñ sè. Mok ye sè' dà ya wèñ reriñ bè mvè'nè bum sè yi a kàk fa bùu ye wèñ yam, nè bon,

¹⁹ nè ye mvè'nè ñaan ye sè yi sè fàk bè zeñ ndzè ni' vès sè vès à dzàm bohòyi sè, a yam co wù kà fùk to sè sè'. Ñaan sè yi gùgè fàk bè zeñ ndzè ni' vès sè yà' mègù sè' ñaan sè ghan,

²⁰ sè yi à lòkokø Jisòs Krèest bè zeñ mvwe' kpø, nè cumsø nà' bo ma mà'a yi mabu sè,

²¹ fana Jisòs Krèest tse' ñan fo' nè casø nsàp yòñsè nè fòpwe' nè nà' tse' ñan

mbwa yi. Yi yam ghak nsàp liŋ nè fòpwe' nè dè nà' tse' ñàŋ sè nze feŋ nè ye bæ nzenŋòŋ nè nà' ye mantombi pwe'fo' sè' yi.

²² Nwi a benə bum pwe'fo', nə nonŋsə fa Krest yi nəŋtes kù mbwa. Yi ŋga'a mok ŋkum bæ bum pwe'fo' yi, Nwi a gù yi ŋgòye tu bohòcos nə sè'.

²³ Cos nə ŋgùpni' Krest. A zeŋ nè nà' gù yi ŋgòye wesə dak nè dak, sè' mvə'nə a yi nè yi gù wesəgè bum pwe' ma nè fòpwe'fo' dak yi nə.

2

Wèŋ Anə Ye Bù Kpəkpu Ŋkuŋ Nə Luŋ

¹ Bohòwèŋ yàwèŋ, wèŋ anə ye to co bùu sè kpəkpu bùusè wèŋ anə kà duk Nwi yuk, nə sè gù bup.

² Ghà anə à ye, wèŋ à sə be' lòmègù bum sè nzenŋòŋ nə sə dzəm sə. Wèŋ sə yuk duk yòŋsə nè yi tse' yòŋsəə ze', nè yi sə fak sə ntua bùu sè wo à gatu bohòNwi bæ mvə'nə ŋga'a yi nə.

³ Vesùwèŋ à ye mègù sè' co wo. Vesùwèŋ à sə cu ncu nè ŋgùpni' avès à sə dzəm zeŋ. Vesùwèŋ sə gù bum sè yà' sə bōni' avès sə, nə ye yusə ŋkərə avès duk də yà'a bəbōŋ bohòvès anə. Vesùwèŋ à ye mègù sè' co mvə'nə ndaəŋwè pwe' à ye sə, də a nə ye ŋgə' bùusə a tse' nsàp ntum nə aco Nwi jòk bæ zeŋ.

⁴ Vesùwèŋ anə ye-a sè' ve'nə fana Nwi ye ŋwə nè yi tse' koksəmanziŋ ve'e, nə tse' dzədzəm bohòvès sè' wuriŋ.

⁵ Fana mvə'nə vesùwèŋ anə ye mok co bæ kpəkpu njo bup avès sə fana yi luŋsə be'lə ves bæ Jisòs Krest. Wèŋ a tse' luŋ yà'sə bùu bōvəm Nwi.

⁶ Mvəsə ves Krest wèŋ à ye mok mvwe' mò'fis fana yi lòkoksə venə wèŋ, ŋgocu venə wèŋ munə dzə' nè ghaŋ ma muba.

⁷ Nwi anə gù ve'nə də ya a kə dzèŋ nuu, bwiiŋ ye nsàp bəbo nè yi anə fa ves bohòJisòs Krest nə, nə riŋ mvə'nə də bōvəm nə nje nə yam ve'e wuriŋ sə.

⁸ Nwi à luŋsə wèŋ bæ bōvəm nè nje mvə'nə wèŋ a fa ntum awèŋ bohòKrest. Ka yumok sè wèŋ à gùu yeŋ, Nwi a fa wèŋ wà.

⁹ Yà' ka bùu nsàp fàk mòk nè wèŋ a gùu yeŋ, ye də kaco ŋwè kumŋgùŋ bùu zeŋ yeŋ.

¹⁰ Vesùwèŋ bo fàak Nwi. Yi à fù' càsə ves ndzə bohòKrest ya vesùwèŋ sə gù bəbōŋ, mvəsə yi anə fàhu nòŋsə də vesùwèŋ nə gù sə.

Bùu Jus Bə Bù Lakmvum Wèŋ Mok Mò'fis Bùu Krest

¹¹ Wèŋ sè ma bæ tè' awèŋ à ye bù lakmvum, wèŋ sə riŋ də wèŋ anə ka bùu Nwi yeŋ. Bùu Jus sè wo à sə kom yàwo

tu anə ye bùu Nwi wo fana wo sə to wèŋ yàwèŋ də bòp bù nè wèŋ kà tu komgə. Kom tu nə mègù yumok sè bwiiŋ gùgə yà' ma munə ŋgùpni'.

¹² Wèŋ sə tsərə tse' də mvək anə à ye ŋga wèŋ Krest wèŋ à ka ñàŋ ye lok fuk. Wèŋ anə ka ŋgwi bù Izüre nè Nwi à cokfis də wo bùu ye wèŋ sə yeŋ. Wèŋ anə ye yàwèŋ ŋkùŋ fana, nə kà bo sənə rək Nwi nè yi à kàk ŋgòfa bùu ye wèŋ bum fo' nə tse'. Wèŋ anə ye yàwèŋ sə nzenŋòŋ anə nsàp bù nè wèŋ à ka tsətsərə mòk nè co wèŋ sə naaŋ tu fo' tse' lok. Wèŋ anə ka Nwi ri lok.

¹³ Yà'a ŋga'a ye'e mok də, bùusə wèŋ Krest wèŋ mok mò'fis fana wèŋ sè wèŋ anə ye to fa' səsap sə a sòŋŋ kəp vè mok laŋ bùu nduəm Krest sə.

¹⁴ Jisòs Krest nə à jə vè fa ves fifi yi bæ tu ye. Yi a jə be'lə vè bù lakmvum wèŋ ŋgòye mok mò'fis bæ bùu Jus wèŋ. Yi à jə ŋgùpni' ye, nə fis mak gesə bəbèŋ nè nà' anə sə təəŋ lok mətsetsə'rəə wo co mbəndap nə bæ zeŋ.

¹⁵ A yà'sə də yi à kə teŋsə lək bùu Jus wèŋ bæ bum lak awo sə wo à sə gùgə yà' sè' pwe'. Yi à gù ve'nə də ya yi jəŋ be'lə və bōop bùu sə ba sə mvwe' mò'fis. Fana wo ye mok ŋgwi bù nè mò'fis nè fi. Yà'a mvmvə'nə yi à jə vè fifi sə.

¹⁶ Ghà nè Krest anə kpə muntəəŋ fana yi fis gesə bəbèŋ nè nà' à sə yegə mətsetsə'rəə bōop bùu sè ba sə. Yi à gù ve'nə də ya yi jəŋ və bōop bùu sə ba sə bohòNwi co ŋgwi bù nè mò'fis.

¹⁷ Yà'a mvə'nə Krest à jə vè ntirə nè nà' tse' fifi, nə tsoho fa wèŋ sè wèŋ cu səsap bæ sə wo kəp vè Nwi wèŋ sè'.

¹⁸ Vesùwèŋ pwe'fo' tse' yòŋsə nè mò'fis ndzə bohòKrest nə. Fana vesùwèŋ tse' mandzə nè ŋgòvə mvwe' sè Tè' cu sə sè'.

¹⁹ Ye də, wèŋ sè wèŋ bù lakmvum sə, wèŋ ka ŋga'a mok ŋkùŋ yeŋ. Wèŋ ŋga'a mok wèŋ bùu Nwi wèŋ pwe' bwe nze. Wèŋ mok bwe sə mu nda' Nwi.

²⁰ Kuumndap nè ŋgàa ntum Nwi bæ ŋgàa tsòhòbum Nwi wèŋ anə ye to zeŋ wo nə fana, wèŋ yàwèŋ ŋga'a sè' ndap anə mamòk. Lis nè nà'a lis t'ndap nə, à Jisòs Krest bæ tu ye.

²¹ A yi nè yi kotse' ndap nə pwe' mvwe' mò'fis. Yi gùgə nà' ŋgòkuk, nə ye ndap nè nà'a zok nè tse' nà' Tà Nwi.

²² Krest gùgə wèŋ sè wənə wèŋ mvwe' mò'fis sə ŋgòye sè' ndap anə mamòk. Nwii cugə mvmvwe' ndap anə bæ yòŋsə ye.

3

Pol Tsə' Reŋsə Bum Sə Yà' Cu Səswihi BohòNwi

¹ Bum yè'sə nə yèè nə ve'nə fana mù Pol nè mù cu ndapndzəm nè'nə, mù sə lɛŋ fa weŋ Nwì. Mù cu ndapndzəm nə bùu tu Jisòs Krest, də mù sə tsòho fa liŋ ye sə bohòbù lakmvm.

² Mù tsəm də wèŋ a yuk mvè'nə Nwì a fa mù faak yè'e bə bòvəm nè nje də mù fak fa weŋ sə laŋ.

³ Nwì bə tu ye à nitsə' fa mù yusə yà' à cu səswihi bohòyi sə ŋwè nəmòk ka bə zeŋ riŋ yuk. (Mù a còm fa weŋ bə zeŋ momjo ve'ɛ laŋ.

⁴ A ye-a ŋga wèŋ ta-a yusə mù a còm sə fana aco wèŋ rɛɛŋ bə yusə səswihi sə mù ri yà' bə liŋ Krest sə.)

⁵ Ŋwè ànə ka bə zeŋ mantombi ntòriŋ yuk. Nwì niŋ fa yà' ŋga'a bohòŋgaa ntum ye bə ŋgaa tsòhòbum ye wèŋ, sə wo bùu sə Nwì a nòŋsə wo zok sə. Nwì a nifa yà' bə yòŋsə ye nə.

⁶ Yu nè səswihi nə nè' də: mvè'nə bù lakmvm wèŋ yuk Ntirè nè Bəboŋ nə, nə dzəm nà' fana wo tse' yəwo bum sə bwe nze tse' yà' wo sə sə'. Wo mok mamòk bə ŋgùpni' nè mò'fis nə fana wo tse' ma ŋjəwo sənə bum sə Nwì a kàk fa bùu ye sə sə'.

⁷ Nwì a gù mù yi də mù ye ŋgà fàk nè Ntirè nè Bəboŋ nə. Yi a fàk sə ntuù mù bə ŋgaa sə ye sə fana yi nə fa mù faak yè'sə bə bòvəm nè nje də mù gù.

⁸ A ye-a sə də mù jə'rə càsə bùu Nwì wèŋ sə pwe' mù fana Nwì a fa mali mù faak yè'sə bə bòvəm nè nje. Faak sə yi a fa mù sə, a də mù tsoho lo fa bù lakmvm wèŋ ma nsàp ghàk nè Jisòs Krest tse', nè kaco ŋwè cepto yeŋ nə.

⁹ Faak am mook ŋgònifa bwiŋ mvè'nə bum sə yà' cu səswihi bohòNwì, sə yi ànə gù yà'a nè kə ye nùu. Nwì nè yi ànə gù bum pwe' yi nə à lòksə swihi bum yè'sə mvè'nə à yè yèe.

¹⁰ Yi à swihi yà' ve'nə də ya a kə dzèŋ niè' nè'e fana yi jəŋ cos nə, nə niŋtsok nsàp ŋkərəð nè yi tse' nə bə bum pwe'. Yi nə niŋtsok fa nà' bohòyòŋsəə sə wo tse' ŋjəŋ ma mubu wo sə.

¹¹ Yà'a mvè'nə Nwì ànə gù bum sə yi ànə duk ntinə bùè də yi nə gù sə. Yi à gù yà' ndzə bohòKrest nə yi Tà àvès nə.

¹² Vesùwèŋ sə vès Krest wèŋ mok mvwe' mò'fis sə, aco a vət to mantombii Nwì, nə kà wəp, bùusə vès a dzəm bohòTà Jisòs nə.

¹³ Ye də mù lɛŋ weŋ wùriŋ də kà də wèŋ bupəsə ntum awèŋ də bùusə mù sə yə ŋgə' bùu wèŋ duk. Ŋgə' nè mù sə ye nə, wèŋ nə tse' swe' fo'.

¹⁴ Ye də nà'a njo nè mù təŋgə bə tumfəgə mantombii Tè',

¹⁵ nè ŋgwi bù nè ma mubu bə sə sə nze pwe' tse'gə liŋ awo bohòyi nə.

¹⁶ Mù lɛŋgə Nwì də yi fa weŋ yòŋsə ye ŋgògù ntuum awèŋ tse' ŋjəŋ. Nwì nə, yi tse' kəkuk ve'ɛ wùriŋ co yi gù fa weŋ ve'nə.

¹⁷ Mù lɛŋgə sə' də Krest kə cum sə ntuù wèŋ mvè'nə wèŋ a dzəm bohòyi sə. Mù lɛŋ də dzədzəm nè wèŋ tse' bohòmòk bə mòk nə co ŋgaaŋ-tə, nə gùŋ co kùumndap, nə kà tsòhò.

¹⁸ Ya ŋga wèŋ, nə ye bə bùu Nwì wèŋ pwe'fo', nə rɛɛŋ riŋ mvè'nə Krest dzəm ves manŋgəŋgəŋ sə. Dzədzəm nè nje nə nà'a wèwəŋ nə ye səsap nə ye cəco nə tse' ntuəmtu sə'.

¹⁹ A ye-a sə də dzədzəm nè nje nə nà' yam ve'ɛ nsàp nè kaco ŋwè riŋ wes to nà' ye fana mù lɛŋ də wèŋ riŋ nà', ya ŋga nsàp ntum awèŋ nə bùuŋ co nè Nwì dak nè dak.

²⁰ Vesùwèŋ kwasə Nwì nè yi tse' ŋgaaŋ sə yi fàkŋgə bə zeŋ sə ntuù vès nə. Aco yi gù riŋ ghak, nə casə mvè'nə a sə fek yi, nə ye bə mvè'nə a sə tsərə.

²¹ Nwii tse' kəkuk bùu bùu cos nə, nə ye bùu tu Jisòs Krest bə ghà nè fòlòŋ, nə kà mè yuk. Yà' ye ve'nə.

4

Wèŋ Fak Mvwe' Mò'fis, Co Ŋwè Nè Mò'fis

¹ Mù nè mù cu ndapndzəm bùusə də mù sə fàk bohòTà nə, mù lɛŋ weŋ ve'ɛ wùriŋ də wèŋ cum ncu nè aco nà' kərə bə mvè'nə Nwì ànə to weŋ ŋgòcu sə.

² Wèŋ jəŋ ni' awèŋ sə nze, nə sə ye fàà, nə ye də a ye-a ŋga ŋwè gù yumok sə yà' ka wu boŋ, wù kà bə zeŋ nənàk jòk bùusə wèŋ tse' dzədzəm.

³ Wèŋ lap mandzə nè ŋgòcu ncu nè mvwe' mò'fis, nè Yòŋsə Nwì a to weŋ ŋgòcu nə, ya ŋga wèŋ cum bə fifi.

⁴ Vesùwèŋ tse' ni' nè mò'fis, nə tse' yòŋsə sə' nè mò'fis. Yà' mègù sə' mvè'nə yu sə Nwì à to weŋ ŋgònaaŋ tu bə zeŋ mantombi nè gù sə' mò'fis.

⁵ Vesùwèŋ tse' Tà nè mò'fis, a dzəmtse' sə' yusə mò'fis, nə ye sə' bàpte nè mò'fis.

⁶ Nwì mègù mò'fis nè yi Tè'ɛ bwiŋ pwe'. Yi tu bə bum pwe' yi. Yi jəgə bum pwe', nə sə gù faak ye bə zeŋ. Yi kotse' bum pwe'fo' yi.

⁷ Fana Jisòs Krest a fa vesùwèŋ nsàap ŋkərəð zəzok. Yi fa ndaaŋwè pwe'fo' ma nje mvè'nə yi dzəm ŋgòfàk fa nà'.

⁸ Yà'a yusə ŋwàk Nwì sə cèp də, <<Ghà nè yi ànə kok lo mubu səsap fana, Yi à jə lòbùu sə yi ànə ghak wo bə dzè' ŋkàunŋntɛŋ;

Yi fa mangòñ fəfa.>>

⁹ Ncèp nè də, <<yi ànə kok lo mutsə səsap>> nà'a yà'sə da? Nà'a yà'sə də yi ànə tsonj lo to ntòtsətonj, ma nè sə mbwè nze.

¹⁰ Ye də ñwè nè yi à tsə tsətonj nə, a sè' yi nè yi à kok lòkəkək, mæ ntòbu nə. Yi à kok lòv'e'nə ya yi ye ma nè fòpwe'fo' yi.

¹¹ A yi nè yi à fa mangòñ wèñ fəfa nə. Nsàap fəfaa sè yi à fa yà'wèñ sə à ye də, yi à nònsə bùu mok ñgòye ñgàa gə ntum ye, mok ñgàa tsòhòbum ye, mok fàngəri, mok pastònə ye mok cià wèñ.

¹² Yà'a mvə'nə yi ànə gə ve'nə ñgògù fàhu nònsə bùu Nwi wèñ də ya wə fak bohòyi Krest: ya wo ci lokoksə tes ni' nə.

¹³ Fana ya vesùwèñ pwe' nə kə dzeñ mok mvwe' sè də a tse' tsətsərə nè mò'fis bə yusə a dzəmtse' sə, nə ye bə yusə a ri yà' bə ma nè mo Nwi nə. A ye ve'nə fana yà' gə ves mok ñgòbùu bùu sè vesùwèñ a gə wəp lanj, a ye mok co Krest nə bə tu ye dak nè dak.

¹⁴ Fana vesùwèñ kà mok co bwenjke' ye fe'lə ñgòsə yu'rə ke'cà ntum sè bwij sə ye'rə nè sə kupsə ke'cà ntum avès bə yusə vesùwèñ a dzəm sə; kè də ñwè mòk ci' mvwès fana nà' yuhu fə ntu'ù vès co də nà'a zinə yà'a mok sə gù fe'lə.

¹⁵ A ye le də, vesùwèñ dzəm mòk bə mòk, ya a sè cep zinə, ya vesùwèñ kuk ñgòye kəkurə co ni' Krest, nè yi tu yi nə.

¹⁶ Yi tu yi fana ni' nə pwe' sə yuk bohòyi, fana ni' nə pwe' cu mò'fis mvə'nə nzèhe ni' sə sə kohotse' nà' mvwe' mò'fis anə. Fana a ye-a ñga ma ni' nè fòpwe' sə gù fàk ma nè nje nə kəkurə fana ni' nə pwe' kuk, nə gəñ bə dzədzəm.

Wèñ Cum Nsàp Ncu Nè Fi

¹⁷ Mə tə yàm bə ncèp nè'e, nə sə tip wèñ bə lij Tà də wèñ kà nsàp ncu nè bə pegé wèñ cugə nà'a mok cu. Nsàp mandzè nè wə tsəgəgə bum yəwo nè nà' kà fàk tse'.

¹⁸ Nkərè àwo cu sənə mandzəm. Wo kà mvwe' ncu nè Nwi nè riñ bùusə wo gəgutu, nə kà yumok ri.

¹⁹ Marè'tu a mè mutuhù wo lanj. Wo fa mègù ni' awo mok bə ñgògù jòn. Wo sə gə nsàap bum sè bəp nduk, nə kà mvə'k kəp.

²⁰ Bohòwèñ yəwèñ, wèñ à ka yumok mvmvə'anə bə lij Krest ya'rə.

²¹ Wèñ à yuk li lij ye le lanj, ka ve'nə yeñ à? Wo à ye'rə fa wèñ zinə nè nà'a bə lij jisòs nə lanj.

²² Ye də wèñ fweñ mak gesə ni' àwèñ nè zəm nà'a fo', nà' à kərə ye bə ncu àwèñ nè wèñ ànə sə cum to mantombi nà'a. Bum sè bəp sè yà' à sə bəwèñ sə à bərə wèñ nə gə bəpsə wes ni' nè zəm nə lanj.

²³ Wèñ tse' le tsətsərə nè fi ya wèñ rəej bum mok bə mandzè nè fi.

²⁴ Wèñ ni tse' mok ni' nè fi, nè wo a gù nà', nà' tse' nsəsə Nwi. Ni' nè fi nə ncu nè nà'a zinə, rərəñ bə rərəñ sè'.

²⁵ Ye də wèñ kà mvwès mok sə ci'. Nwèe cep-a yumok bohòmoma ye, yà' ye megu yusə yà'a zinə, bùusə vesùwèñ pwe' ni' nè mò'fis.

²⁶ A ye-a ñga wù jòok, wù kà də jèjòk nə gə wu ñgògù bəp duk. Kà də wu yiskok bə vəəm jèjòk tè nùm kə ca co duk,

²⁷ ya wu kà maze' nə mandzè fa.

²⁸ Nwè nè yi à sə yègə-a yə, yi teñsə. Yi fak mok bə bo ye zinə, ya yi tesə to bùu sè wə ñgàa jij wèñ.

²⁹ Kà də ncèep sè bəp tesə kə cùhu wèñ duk. Wèñ cep megu le ncèep sè co yà' tesə bwij fana yà' ye kəkurə bohòñwè nè wù sə cep bohòyi nə. A ye ve'nə ya yà'a tse' swe' bohòbwij.

³⁰ Mòok sè' də kà də wèñ gə də ntum Yòñsə nè Nwi nə yaan duk. Wèñ riñtse' də Yòñsə nə muni'i wèñ nə co ñgwè ñgòñjtsə' də Nwi tse' wèñ yi, fana yi nè kə fij mè'rə wèñ ñga numbu nə kə dzèen.

³¹ Wèñ mè'rə mak gesə cəcək, kà ntum ko, nə ye jèjòk wèñ pwe'fo'. Nwèe kà də yi sə cep furə ke'ca, nə sə yak ke'ca bwij duk. Nwèe kà muzəp tsətsərə nè bə jòn bohòñwè mòk sə vəə yi tse' lok fək.

³² Wèñ sə gə fa mòk bə mòk le bəbonj, nə sə tse' ntum nè fəfwèñ. Wèñ sə swifa mòk bə mòk mvə'nə Nwi à swifa wèñ mvə'nə wèñ à dzəm bohòKrest yà'a.

5

Wèñ Cum Ncu Nè Nà'a Ncu Marəñ

¹ Wèñ bwe Nwi sè yi dzəm wèñ ve'e wuriñ, fana ye də wèñ sə gə bum sè' co yi.

² Ncu àwèñ nè wèñ sə cu nə, nà'a ye bə dzədzəm mvə'nə Krest ànə dzəm ves sè', nə fa yòñsə ye bùu vès yà'a. Yi fa yòñsə ye nə co fəfa mòk nè nà' à rəm sàanj bəñsə bohòNwi nà' ye sə' co satikà' bohòyi nə ve'.

³ Wèñ bùu Nwi fana kà də wèñ gə co wo teñ lok fək nzak sàhà bə lij awèñ duk. Nzak sàhà bə bum sè yà' ka rərəñ yeñ pwe' nə ye ntum nè ñgòtsərə də wu tse' bum ñkəuñ wuwù nà'a kà bohòwèñ yuhù yuk.

⁴ Ka bəbonj co wèñ sə cep ke'ca ncèep jòn bə ncèep ləm nə ye mansohòwèñ yeñ. Wèñ sə kwasə le Nwi.

⁵ Wèñ riñtse' də ñwèe nè kà bè'lə yumok mvwe' gəñ ñkum Krest bə Nwi kə tse' lok, ñga a ye-a də yi sə ko sàhà, sə gə bum jòn nə ye nsàp ñwè nè yi sə dzəm ñgòtse' bum ñkəuñ na. Ngà dzəm bum ñkəuñ ànə sə jə bum yà'sə co Nwi bohòyi.

6 Kà dè ñwè ñemòok kè borè wenj bə nɔ̀ɛɛp sè wà bə bum sè mù tsè' wenj yè'sə duk. Bum yà'sə, a zej sè yà'a gùgè ñkunj Nwì jok bohòbùu sè wo kà duk ye yukgè sə.

7 Ye dè wèenj kà bə nsàp bù ànə wènj sə be'lè lok.

8 Wènj ànə ye to yàwènj fa' sè' ñgàa cu sənə mandzəm. Nga'a nè'e wènj a bùunj vè mok bùu Tà Jisòs fana ye dè wènj cu mok mvwe' marej. Ye da wènj cum mok ncu nè aco nà' nĩntsok fa bwĩj dè wèenj ñgàa marej anə.

9 Busè marej nè jə vègè nto'o sè bəboj co gùbòj bə kəkərè nè ye zìnə sè'.

10 Wèenj lap mandzè nè ñgòyər'è le yusè aco yà' gu Tà yi kwa.

11 Kà dè wèenj fa gesè bo awènj sənə bum sè wà sè yà'a bum ndzəm yà'sə duk. Wèenj yə nsàap bum yà'sə, wènj fis vesə yà' le mvwe' marej.

12 Ngòɛɛp bə nsàap bum sè wo gùgè yà' mvwe' səswihi sə a marè'tu wùrĩj.

13 Fana a ye-a ñga bum pwe' tesə vè mvwe' marej fana yà' rɛɛj yəəj mvè'nè' nə' cu sè nè zìnə.

14 Busè yusè yà'a rɛɛj yəəj bəboj laj fana yà' bùunj mok marej. Nà'a njo nè wo dukgè dè,

<<Wù ñgà dzəmlo, yəəj lokok mvwe' kpù! Ya ñga Krest fa wu marej.>>

15 Ye dè wèenj jəj ñkərè bəboj bə nsàp ncu àwènj nè wènj sə cu nə. Wèenj cum co bùu sè wo tse' ñkərè, nè kà co ləm cu.

16 Bup cu niè' wùrĩj fana mvək nè wènj tse' pwe'fo', wènj lap ñgògù bəboj.

17 Kà dè wèenj bùunj ləm duk, wèenj lap nè rĩj yusè Tà dzəm dè wèenj gu.

18 Kà dè wèenj no jəhu ruk, yà'sə gu bupsəgè mègù wenj wà. Wèenj fa ntum awènj le bohòYònsè nè Rərɛj nè ñgòrwĩj cu ca.

19 Wèenj sə cep bohòmòk bə mòk ndzənə ñkii sè wo sə yəm nja nɔ̀ɛɛp Nwì, nè ye sè co yà' kuksə lĩj Nwì bə sè Yònsè nè Rərɛj nè sə nĩtsè' fa wenj sə. Wèenj sə yəm fa Tà nsàap ñkii yà'sə sè' bə kwəkwa sə ntùu wènj anə.

20 Ghà nè fòpwe' wèenj sə kwasə Nwì nè yi Tè' nə, bə yu yà pwe'fo'. Wèenj sə kwasə yi mənə lĩj Jisòs Krest nè yi Tà àvès nə.

Nzak Ngwe Bə Nɔ̀m

21 Mvè'nè wèenj yukgè Jisòs Krest fana wèenj yuk mòk bə mòk sè' ve'nə.

22 Bəba wèenj yuk bohòndum awo, co wènj sə yuk bohòTà Jisòs.

23 Busè ndum tse' ñəj mətuhù ñgwe ye yi co məm̀vè'nè Krest tse' ñəj mətuhù cos yi yè'e. Krest nè sè' ñgà lùnsè cos nə, nè nà'a ni' ye nə sè' yi.

24 Ye dè bəba wènj tse' ñgòyuk bohòndum awènj co mvè'nè cos nə yukgè bohòKrest sə.

25 Ma nè bohòmbəbam wèenj yàwo dè, dzəm ñgwe yo sə ntùu wù co mvè'nè Krest ànə dzəm cos nə, nè kpù bùu zej yà'a.

26 Yi à gù ve'nə dè ya nà'a ye rərɛj ñga yi cùk rɛj sə nà' bə ndzəp nè ye nɔ̀ɛɛp nè Nwì nə.

27 Anə ye sè' dè ya yi jəj gesə lo cos nə sə ntùu yi ñga nà' sə fom ñgwènj ve'ɛ ñap. Ya nà'a ye rərɛj, nè kà jòj tse' lok. Nà'a kà kəkək sè' ye lok fək, nè kà yumok nè dè yi gbù bə zej ləm tse' fək.

28 Yà'a mvè'nè ndum wènj tse' ñgòdzəm ñgwe awo, co məm̀vè'nè wo dzəmgè ni' yawo. Nwè nè yi dzəm-a ñgwe ye, ye dè yi sə dzəm yà'sə ni' nè nje.

29 Nwè ñemòk ka ni' nè nje bəj yuk. Yusè yi gùgè bə zej sə dè yi fagè nà' zuzə, nè sə jəj ñkərè bə zej ve'ɛ bəboj, co Krest gùgè bohòcos sə,

30 bùusè vesùwèenj ñgùrni' ye nè mamòk.

31 A mvè'nè ñwàk Nwì sə cep dè, <<Nà'a njo nè ñwèe nè me'rə tè' ye bə ma ye, nè kə be'lə bə ñgwe ye, bùu sè ba sə bùunj mok ñwè nè mò'fis.>>

32 Nɔ̀ɛɛp ènə co ca ve'ɛ wùrĩj. Mù sè duk dè nà' sə tsè' fa ves yumok bə mvè'nè Krest bə cos nə cu sə.

33 A bohòwènj yàwènj sè' dè, ndu ñwà nè fòpwe' dzəm ñgwe ye co ni' nè nje fana ñwà nè fòpwe' tse' ñgòwəp ndu ye.

6

Nzak Ma Bə Tè' Nə Ye Bwe Awo

1 Ma nè bwenje' wèenj yàwo dè, wèenj yuk ma awènj bə tè' awènj co bùu sè wo yùgè Tà Jisòs, bùusè a ve'nə bəboj.

2 Rùk nè nà'a mantombi nè wo kak be'lə yumok bə zej nə, a nè dè, <<Wəp ma yòbè tè' yò.>>

3 Kəkək nè nà'a fo' nè dè, <<Ya ñga bum pwe'fo' ye bohòwù anə bəboj, yònsè yòye sə nzenjgòj anə sè' səsap.>>

4 A bohòtè' sè' dè, kà dè wèenj sə gu bwe awènj sə nsàp nè co wo jok duk. Wèenj sə yə'rə kok, nè sə tip kok wo le bə mandzè nè Tà nə.

Nzak Masà Bə Bùu Sə Wo Sə Fək ñkwènj BohòYi

5 Bùu sè wo sə fək ñkwènj wèenj yuk duk masàa awo sè yà' tse' wo sə nze fɛj sə. Wèenj wəp wo ve'ɛ tu no bə ntum nè mò'fis co wènj sə fək bohòKrest.

6 Kà dè wèenj fak megu ve'nə ñga ñwè sə kək wenj dè ya wo kwasə wenj duk. Wèenj gu yusè aco Nwì kwa bə zej bə ntum

awèŋ pwe'fo' co bùu sè wèeŋ ñkwèŋ bohòKrest.

⁷ Wèeŋ fak fàak ñkwèeŋ awèŋ bə ntəm nè bəboŋ co wèŋ sə fàk fa bohòTà; kà co bohòŋwè nè yi mègù ñwè wà nè'e ye.

⁸ Wèeŋ riŋtse' də Tàa nè kà lək ndàaŋwè pwe' bə fàak sè bəboŋ sè ñgèŋgàŋ a gùu. A dzəm ñgèŋgàŋ ye ñkwèŋ bə nè yi kà ñkwèŋ yeŋ pwe', yi nè lək yà' ve'nə.

⁹ Bohòwèŋ masàa sə wèŋ, wèeŋ kotse' ñkwèeŋ awèŋ sə sè' bəboŋ, nè kà wo ntəm sə sàksə. Wèeŋ riŋtse' də wèŋ ñkwèeŋ awèŋ sə wèŋ tse' masà nè mò'fis mubu. Masà àwèŋ nè mubu nè, yi kà ñwə nəmòk gèŋ ko fagè.

*Mandə Nə Mo Jisòs Krest
Tse' NgòMàk Dzè'*

¹⁰ Ncèp nè mù sə tip lèsə wèŋ bə zeŋ nè də, wèeŋ jəŋ ñàŋ bohòTà Jisòs ya ntəm awèeŋ ye guguŋ, bùusə ñàaŋ ye sə yam ve'e wùriŋ.

¹¹ Nwì a fa wèŋ bum màk dzè', ñgòmàk dzè' wèŋ maze' nè wèŋ fo'. Wèeŋ nitse' yà' pwe', ya ñga wèeŋ ye guguŋ, maze' nè kà wèŋ bə ñkə̀rə̀ ye nè bórə̀ màk. ¹² Dzè' nè a sə màk nè, vesùwèŋ sə kà nà' ves bwìŋ màk. A sə màk nà' ves yòŋsə̀ sè wo tse' ñkùì', sè wo cu ma mubu. A wo sè wo ñkum nè ye mantombi bohòyòŋsə̀ zè' wèŋ sè wo tse' nzeŋgòŋ ndzəm nè'e wo.

¹³ Ye də jəŋ bum dzè'e sè Nwì a fa sə ñga'a, ya ñga ghà nè dzè' nè kə̀ bə̀ mok jwàŋ fana wèŋ təəŋ to mali guguŋ tètè kə̀ lə̀, ya ñwə̀ nè yi sə̀ bə̀ŋ wèŋ nè kà wèŋ ghak.

¹⁴ Wèeŋ təəŋ-na cùk, nè swi'tse' zinə co korə̀ sə gamə̀ wèŋ. Wèeŋ jəŋ ncu nè rə̀rə̀ŋ nè, nè nitse' nà' co cək nè ñgòmàk dzè' nè m̀ ñgùu nà'a.

¹⁵ Kùuŋgùp sè wèeŋ nè so tse', a ñgòye fə̀fə̀hù ñgòtsòho fa bwìŋ Ntìrə̀ nè Bəboŋ nè nà' tse' fifi nè.

¹⁶ Mòok sè' də m̀m̀və̀' nè wèŋ fa ntəm awèŋ bohòKrest yà'a, nà'a ye bohòwèŋ co ñkə̀. Wèeŋ bək tse' nà', bùusə̀ nà'a zeŋ nè aco wèŋ limsə̀ to ñgìŋ sè maze' nè mak vèsə̀ yà', yà' sə̀ kə̀ə̀ co mis sə̀ bə̀ zeŋ.

¹⁷ Wèeŋ jəŋ lùŋ nè Nwì a fa wèŋ nè, nè ta tse' nà' co tàm dzè' nè. Wèeŋ jəŋ bwi ncèp nè Nwì nè, nè kotse' nà' co fèk nè yòŋsə̀ nè a fa wèŋ.

¹⁸ Wèeŋ sə̀ ləŋ piriyà, nè sə̀ fek Nwì də yi təsə̀ wèŋ. Wèeŋ sə̀ ləŋ bə̀ m̀və̀k nè fòpwe' m̀m̀və̀' nè yòŋsə̀ nè sə̀ gù wèŋ ñgòlèŋ sə̀. Ye də wèeŋ cum nca, nè kà wò. Wèeŋ sə̀ ləŋ fa bùu Nwì wèŋ nùumbu pwe'fo'.

¹⁹ Wèeŋ ləŋ fa m̀ yàm sè', də ghà nè m̀ dzəm ñgòcèep fana Nwì fa m̀ ncèp nè ñgòcèep nè, ya ñga m̀ cu ñgòtsòho yusə̀ səs̀wìhì sè Ntìrə̀ nè Bəboŋ nè sə̀ tsè' rə̀ŋsə̀ fa mù kà wə̀ə̀ tse'.

²⁰ A ye-a sè də mù cu ndapndzəm fana mù tə̀ m̀wwe' kùu Krest njo nè ñgòtsòho Ntìrə̀ nè Bəboŋ nè. Ye də wèeŋ ləŋ fa m̀ də m̀ tsoho nà' bə̀ ñàŋ m̀və̀' nè mù tse' ñgòtsòho nà' sə̀.

Cə̀cèpsə̀

²¹ Moma àvès Tikikòs nè a dzəm yi wùriŋ, nè yi fàkgə̀ bohòTà bə̀ zinə ye nè, nè tsok fa wèŋ m̀və̀' nè mù cu ya wèeŋ riŋtse' bə̀ zeŋ.

²² Nà'a njo nè mù tum yi də yi kə̀ ye wèŋ nè, də ya wèeŋ riŋtse' m̀və̀' nè vès cu fana yi gù ntəm awèŋ ñgòye cə̀cuŋ sè'.

²³ Mù ləŋ də Nwì nè yi Tè' bə̀ Tà Jisòs Krest fa fifi bohòbwema sə̀ pwe'. Wo gù yà' wèŋ ñgòdzəm mòk bə̀ mòk, nè fa ntəm awo bohòKrest sè'.

²⁴ Mù ləŋ də bə̀bo nè Nwì nè ye bohòbùu sè wo dzəm Tà Jisòs Krest àvès nè bə̀ nsàp dzədzəm nè nà'a nè kà mè yuk nè.

Nwàk nè Pol à Còm Fa Bùu sè Mvwe' Lak FÌLIPIYÀ

Nwàk nè Pol à còm fa bùu Filipiya ènè, yi à còm fa nà' yà'sè bohòcos nè yi à muk to tsè cip mvwe' nze Māsìdoniyà nè. Yi ànè còm ngòkwe'sè nà' nga yi cu ndapndzèm. Pol à kwe'sè wo dè wo sè cum ncu nè kràtèŋ tse' ngòcu nè. Mvèsè yi à sè kwe'sè wo, yi sè cèp bə nza' kwəkwa kəke', kəke'.

Yi à còm sè' ngòkwasè bùu Filipiya wèŋ sè bə bum sè wo à tumsə fa yi ngòtesə yi nga yi cu bə ngə'. Yi à jə mvək ènə sè' ngòcèp dè yà'wèŋ ko ntəm bə ngə' nè yi sə yə, nə ye bə ngə'ə sè yà'wèŋ sə yə sè sè'.

Pol à cèp ncèp mok sè gugūŋ də, <<Ngòcu ŋwəm a ngòsə naaŋ tu bohòkrest, nə ye də ngòkpu a sè' swe'>> (ye ŋgo 1:21). Yi à cèp sè' də bum sè yi à sè kumgè ngūŋ bə zèŋ sè yà'a bohòyi nga'a mok co bəp (ye ŋgo 3:4-11). Yi cèp məm̀vè'nè yi sè lù gugūŋ də nga yi nè kə ghak nə tse' lèlè' nè (3:12-14). Yi yəm ŋki mok ngòkùksə Jisòs bə zèŋ (ye ŋgo 2:5-11). Nè'nə ŋki mòk nè mantombi nè nà' fom wūriŋ nè wo à còm nòŋsə nà'. Nà' sè cèp bum bə bə liŋ Jisòs: yi à jə ni' ye sə nze fana Nwi busə yi ŋwè nè ghaŋ.

¹ Còm ŋwàk nè'e mùu Pol ves Timati. A ves sè vèes ŋgàa fàk bohòJisòs Krest. Vès com fa nà' bohòwèŋ sè wèŋ bùu Nwi pwe' sè wèŋ cu mvwe' lak Filipiya, nə ye bùu awèŋ sè mantombi bə sè wo tesègè mù cos.

² Nwi nè yi tè' àvès bə Tà Jisòs Krest gu wèŋ bəbòŋ, nè fa wèŋ fifi.

Pol Kwasə Nwi Nə Kwe'sə Kràtèŋ Sə Filipiya

³ Ghà yà lònŋ nè mù tsərəgè wèŋ fana, mù kwasə Nwi àm.

⁴ Nə ye sè' duk də, ghà yà pwe' nè mù lèŋ fagè wèŋ piriya fana, mù lèŋ bə kwəkwa sè ntuù mù.

⁵ A ve'nə bùu nsàp tètèsè nè wèŋ à fa mù bə fàak Ntirè nè Bèbòŋ nè. Wèŋ à tèsə yèto mù nùmbu nè wèŋ à yuk to Ntirè nè Bèbòŋ nè tètè kə dzeŋ ŋga'a.

⁶ Mù ri bə nè zinə duk də, yi Nwi nè yi à yèto nsàp fàk nè bəbòŋ ènə sè ntuù wèŋ nè gu mali yà' tètè nùmbu nè Jisòs Krest nè vè sèmok.

⁷ Mù tsərəgè wèŋ ve'nə busə wèŋ cu sè ntuù mù. Wèŋ à be'lə mù sənə bòvəm nè Nwi a fa mù. Yà' à yè jə taan ghà nè mù à sè lù ngòdə Ntirè nè Bèbòŋ nè Krest nè zinə, tè kə dzeŋ ŋga'a nè mù sè cu mù ndapndzèm.

⁸ Mvèsè mù duk də dzədzəm àm nè ghaŋ nè mù tse' nà' bohòwèŋ sè vè bohòJisòs Krest bə tu ye fana, Nwi sè ri ye sè' də mù sè cèp zinə.

⁹ Piriya njam nè mù sè lèŋ fa wèŋ duk də, dzədzəm awèŋ sè kuk ghaha lo mantombi, nè ye bə ŋkərə nè bəbòŋ sè'. Də wèŋ tse' nsàp ŋkərə nè ngògəpsə ri yusè yà'a bəbòŋ bə sè yà'a bəp.

¹⁰ Yà'a ye ve'nə nga wèŋ riŋ mvèsè ngòcokfis jə yusè yà' bəgha' cəsə pwe'. A sè' zèŋ sè yà'a nè tèsə tè Krest kə bwi vè ntuù nga wèŋ bùu sè rərəŋ, wèŋ kà nzak tse'.

¹¹ Ncum awèŋ sè wèŋ cu, ye megu bəbòŋ, bəbòŋ nè nà' vè bohòJisòs Krest yiyi. Bùu sè wo yə bum yè'sə, wo nè kwasə Nwi, nè kuksə yi.

NgòCu Nwəm Yè'sə Yà? BohòMù A Krest

¹² Bwema am wèŋ, yusè mù sè dzəm də wèŋ riŋ tse' də, nsàp ngə' nè nà' a tsèŋ mù nà'a, nà' a tèsə Ntirè nè Bèbòŋ nè ngòlòmantombi.

¹³ Dògariì sè wo kùkgè nto' ŋkum, bə bùu mok fèŋ pwe' a riŋ də mù ŋgà ndapndzəm bùusə mù mo ngà fàk Krest.

¹⁴ Mok sè' duk də, ndapndzəm nè mù a ni nè, a guŋsə bwema ŋkūuŋ ma nè Tà guŋsə. Wo sè guŋ ghaha nùumbu pwe' ngòtsòho ncèp Nwi, nè kà wə tse'.

¹⁵ A le də mok sè tsoho liŋ Jisòs Krest bə njo nè də wo sə wa fàk am, nè sè ləp ngòjə kù am. Mok sè tsoho yàwo bə ntəm nè rərəŋ ləaŋ.

¹⁶ Wo yè'sə sè gù ve'nə bə dzədzəm bùusə wo ri pap də Nwi a fa mù fàak sè ngòtəŋ gèem Ntirè nè Bèbòŋ nè.

¹⁷ Mok sè sè kà liŋ Krest nè bə nè zinə tsòhò. Wo sè tsoho bə yòŋsə wi' nè sè vèè wo. Wo sè duk ŋgwàan də aco wo yamsə ŋgə' àm mvèsè mù cu mù ndapndzəm.

¹⁸ A ye-a sè' ve'nə, yumok kà bəp. A ye-a də a sè vèè wo bəp kə bəbòŋ àlè, yà' ka mù yaan, mù sè kwa yam-e bə zèŋ kwa. Yusè gugūŋ sè duk də bwiŋ sè yuk mali liŋ Krest. Yà'a mbwè njo nè mù sè kwa nè.

¹⁹ Mù nè sè kwa sè' bùusə mù ri duk də mù nè tèsə li bùu piriya awèŋ nè ye bə tètèsè nè nà'a vè bohòYòŋsə Jisòs Krest.

²⁰ Bə nè zinə, ntəm àm tə gù duk də mù kà co marè'tu ko mù gù. A ye le də ye jəŋ ŋga'a nè lo mantombi pwe', mù ban ntəm ya mù kuksə Krest bə ni' àm pwe'fo'. A dzəm ye kpə kè lùŋ-è, mù dzəm ngòkùksə liŋ Krest.

²¹ Mù duk ve'nə bùusə ngòcu ŋwəm nè yè'sə ya? Bohòmù yàm, a ngòriŋ Krest, nè ye də ngòkpu, a sè' swe'.

²² A sà' ðuk dè nga mù cu mali-a ñwəm, acc faak sè mù gu tesè li bwiñ sà'. Mù ka ma nè mù lo riñ.

²³ Mù tə yè'sə matsətsə'rə ndzəp. Mù dzəm dè mù lo yu am kə cum ves Jisòs. Bògha' ca zəñ nə nəm ñgòcu sə nzeñgòo fən.

²⁴ Yumok sè yà' gu càsə sà' ðuk dè, mù cum mali ñwəm bùu tu awèñ.

²⁵ Mù ri pap dè yè'sə zìnə. Fana mù ri dè mù nə cum mali ñkuj ñgògũñsə wəñ bùu yusè wèñ a dzəm, ya wèen tse' kwəkwə ñkəũntəñ sè'.

²⁶ Ya ñga mù vè kə tsècñ wəñ səmok fana vesuwèñ kwa mvwe' mò'fis bohòJisòs Krest bùu tu am.

Təəñ Gəgəñ Mvə'nə Wèñ Sə Naan̄tu Bə Ntirə Nə Bəboñ Nə

²⁷ Yusè gəgəñ sə də, ncu awèen ye kəkurə bohòbwiñ co bùu sè wo a dzəm Ntirə nə Bəboñ nə nà'a nə Krest nə. A ye-a ve'nə fana ñga mù vè bə nə mù ka və pwe', mù sə yuk də wèñ tə gəgəñ bə yusè mò'fis, nə tse' cù mò'fis, nə sə lə mvwe' mò'fis bùu Ntirə nə Bəboñ nə wèñ a dzəm nə.

²⁸ Nə ye sà' də wèñ sə kə bùu sè wo bəngə wəñ wəp lok. Yà'sə nə gu wo riñ də wo nə kpə bisə wà, wèñ tse' yàwèñ lùñ nə nà'a nə kə mè. Nwii nə niñ tsok fa wo sà' ve'nə.

²⁹ A də Nwì a fa wəñ mandzè ñgòdzəm bohòKrest, nə kə ve'nə mègù, wèñ tse' ñgòyə ngə' bùu yi sà'.

³⁰ Nə ñga'a nè'e vesuwèñ sə lù bə yusè mò'fis. Cu mali lù nə wèñ nà yə taan̄ ñga mù sə lù nà'a, han̄ ñga'a wèñ sə yuk də mù sə lù mali ntòzen̄.

2

Tse' Nsàp Ntəm Nə Jisòs Krest Nà'a

¹ Ncu awèñ nə wèñ cu nà' co bùu Krest, kwe'səgə wəñ à? Dzədzəm ye fisəgə wəñ ntəm à? Wèñ tse' kwəkwə nə mvwe' mò'fis wəñ yòñsə ye nə wèñ à? Nə ye də wèen tse'gə ntəm nə bəboñ nə ye koksəmanziñ bohòmòk bə mòk à? A ve'nə.

² A ye-a ve'nə fana, mù dzəm də wèen tse' nsàp tsətsə'rə nə mò'fis, nə sə dzəm mòk bə mòk, nə ye cù mò'fis, ya mù kwa wesə.

³ Kə də wèen me'rə wi' bə nèni' sə ntuu wèñ ðuk. Wèen jəñ ni' awèñ sə nze, nə kə bùu mok co wèñ gha' wo wəñ sə kək.

⁴ Ndəan̄wè pwe' lap mandzè nə ñgògù yusè co yà' tesə ñwə nəmòk sà', yi kə bə ni' nə nje tsə'rə mègù.

⁵ Wèen tse' nsàp ntəm nə Jisòs Krest à tse' nà'a.

⁶ Yi à ye Nwì bə tu ye sà',

fana yi kə nsàp ntəm nə də yi nə mam tsoon bə Nwì yəyərə tse'.

⁷ Yi me'rə mvwe' sə ghan̄ yà'sə, nə jə tsoon ni' ye sə nze, nə ye co ñkwèñ, wo dzə yi mok co ñwè ve'.

⁸ Mvəsə yi à ye co ñwè ve'nə fana, yi jəñ tsoon ni' ye sə nze səmok, nə yuk yusè Nwì à də yi gu, nə kə kpə mù ntəəñ.

Nsàp kpə nə a kpugə ve'nə bùu sè bup.

⁹ Bùu nsàp nə yi à gu ènə fana, Nwì a yamsə yi nsàp nə wù kə fùk.

Nwì a fa yi liñ sè yà' yam gha' liñ pwe'.

¹⁰ Ye də, bwiñ pwe' nə kə təəñ bə tumfərə mantombii Jisòs ñgòkùksə yi.

A nə ye bùu sè wo mabu bə sè sə nzeñgòo fəñ,

nə ye bə sè wo cu ma sə mbwè nze pwe' nə kùksə yi.

¹¹ Wo nə cəp fis bə cùu awo jəja mvwe' bwiñ ðuk də Jisòs Krest Tà.

Yà'sə nə kùksə tè' ye Tà Nwì sà'.

Wèen Rəñ Co Mareñ

¹² A ye-a ve'nə fana, bwema am wèñ, mvə'nə wèñ à sə yuk nə kotse' ntirə nə bəboñ nə gha' nə mù à ye vesuwèñ yà'a fana, mù sə ðuk də gu gha' də wèen kotse' ñga'a nə mù ka vesuwèñ yəñ nè'e. Wèen fak bə wuə, nə sə jik ñgògù də lù nə Nwì a fa wəñ nə sə fak sə ntuu wèñ.

¹³ Busə Nwii fəkgə matsətsə'rə wèñ ñgògù wəñ də wèen dzəm nə gu yusè yi dzəm yà'.

¹⁴ Bə yà pwe'fo' sè wèñ sə gùu nə sə cəp ñkəəm kə fo' sə tesə.

¹⁵ A ye ve'nə ya wèen ye bùu sè wèen rərəñ, nə ye jì njo. Ya wèen ye bwe Nwì sə ntəm rərəñ sə wèñ cu sənə nzeñgònə bùu sè ca ka rərəñ yəñ, wo ñgàa tè'èñkup. Wèñ tse' ñgòsə rəen̄ yàwèñ matsətsə'rə wo co ñkəñkəñ sə rəen̄ mabu,

¹⁶ mvəsə wèñ sə tsə' fa wo ncəp nə nà' tse' lùñ nə. Wèen gu-a ve'nə fana, nùmbu nə Krest vè səmok, mù sə kum ñgù àm bùu wèñ fana yà' kə ñgwàñ ye. Yà'a nə sə niñ ðuk də fàk am sè mù à gu, nə yis ndürə, yà' ka wà ca.

¹⁷ Dzədzəm awèñ nə wèñ à tse' nà' bohòNtirə nə Bəboñ nə, nà'a co satikà' bohòNwì. A ye-a də yòñsə am kə ye rùk nə wo jə-a nà', nə se gesə mənə satikà' ànə, mù nə kwa, nə kwa vesuwèñ lóon mvwe' mò'fis sè'.

¹⁸ Gù sè' mnmvə'ànə ðuk də wèen kwa tsoon yàwèñ sè'. Vesuwèen kwa mvwe' mò'fis.

Timati Bə Ipəfoditò

¹⁹ A ye-a ñga Tà Jisòs fa-a ñəñ, mù tsəm də mvək momjo mù nə tumə lo Timati ñgòkə ye wəñ. Mù nə tum yi ya yi bwi

vəə, yi tsok fa m̄ m̄və' n̄ w̄ɛj cu, ya nt̄um am s̄ə l̄m s̄ə'.

²⁰ M̄ɛḡu yi Timat̄i n̄ə n̄ə ts̄əts̄əɾə v̄əsi yeḡə ns̄əp̄ n̄ə m̄'fis. Yi tse'ḡə w̄ɛj s̄ə nt̄uə yi v̄e'ɛ w̄ur̄iŋ.

²¹ B̄u m̄ok pwe' s̄ə ts̄əɾə gu b̄ə f̄aak awo, wo s̄ə k̄a ma n̄ə Jis̄os Krest ts̄əɾə.

²² W̄ɛj r̄i ȳəw̄ɛj s̄ə' laŋ d̄ə, Timat̄i ɛn̄ə ɲw̄ə n̄ə b̄əb̄on. V̄əsi a ts̄oh̄o Ntir̄ə n̄ə B̄əb̄on n̄ə mv̄we' m̄'fis co m̄we b̄ə t̄ə' s̄ə f̄ak wo.

²³ M̄ s̄ə ts̄əm d̄ə gh̄a n̄ə m̄ r̄iŋ d̄ə an̄ə ye boh̄om̄ə val̄ə ɛl̄ɛ ɲk̄uŋ m̄ tum yi laŋ.

²⁴ M̄ r̄i tse' s̄ə' z̄in̄ duk d̄ə, mv̄ək momjo, T̄aa n̄ə gu co m̄ v̄ə b̄ə tu am, n̄ə k̄ə tseŋ w̄ɛj s̄ə'.

²⁵ M̄ a ts̄əɾə d̄ə a b̄əb̄on ɲḡotum f̄əšə fa w̄ɛj m̄oma av̄əs Ip̄afodit̄o, n̄ə yi a ye mas̄inj̄ə ɛw̄ɛj, n̄ə t̄əšə m̄. Yi a f̄ak, n̄ə j̄ih̄i nz̄on̄ v̄əsi b̄əb̄ə', ɲḡot̄əšə m̄ b̄ə f̄aha am.

²⁶ Nt̄um ye s̄ə fa yi ɲḡə' ɲḡoȳə w̄ɛj w̄ur̄iŋ. Yi s̄ə k̄a kwa lok d̄ə b̄uəs̄ə w̄ɛj na yuk duk d̄ə yi a ya.

²⁷ A l̄ɛ z̄in̄ d̄ə yi a ya laŋ an̄ə. A gu jo d̄ə yi a kp̄. M̄egu d̄ə Nw̄i a kok̄s̄ə manz̄iŋ boh̄ov̄əsi ba fo', yi k̄a kp̄, ya ɲḡə' m̄ook k̄a m̄un̄ə ɲḡə' n̄ə m̄ cu b̄ə z̄eŋ n̄ə'e naaŋ fe'l̄ə l̄o.

²⁸ Fana m̄ s̄ə dz̄əm w̄ur̄iŋ d̄ə m̄ tum yi k̄ə ye w̄ɛj, ya w̄ɛj ȳə yi, nt̄uum aw̄ɛj fi, nt̄um n̄ə ɲj̄am k̄a mok s̄ə' r̄wi' fe'l̄ə.

²⁹ Yi v̄əə, w̄ɛj w̄ums̄ə yi b̄ə kw̄əkwa co m̄oma n̄ə ndz̄ən̄ə T̄ə. W̄ɛj ȳə ns̄əap̄ b̄u s̄ə co yi ɛn̄ə, w̄ɛj w̄ə wo b̄əb̄on.

³⁰ Bus̄ə yi j̄ə ȳon̄s̄ə ye ns̄əp̄ mok, n̄ə swir̄ə kp̄ b̄u f̄aak Krest, n̄ə fa m̄ t̄əts̄əšə n̄ə à ye co w̄ɛj k̄a m̄ b̄ə tu aw̄ɛj k̄ə fa.

3

Mandzə Nə Zinə Nḡoye Rəɾəŋ Boh̄oNw̄i

¹ Bwema am, nc̄əp̄ ɛn̄ə ɲḡol̄əs̄ə b̄ə z̄eŋ duk d̄ə, w̄ɛj s̄ə kwa b̄ə bum s̄ə ma n̄ə T̄ə Jis̄os. A ye-a s̄ə' d̄ə m̄ s̄ə com fe'l̄ə s̄ə yus̄ə m̄ ɛn̄ə com ȳə' mantombi laŋ fana m̄ s̄ə k̄a b̄ə z̄eŋ w̄o. Ȳə'a n̄ə t̄əšə w̄ɛj ya w̄ɛj k̄a mandz̄ə j̄am.

² W̄ɛj k̄əɾə b̄ə ns̄əp̄ b̄u n̄ə wo co ɲgb̄u, s̄ə wo s̄ə duk d̄ɛɛ, ɲw̄ə tse' ɲḡos̄ə t̄ə ɲḡup̄ni' ȳə'a.

³ B̄u s̄ə wo a kom fa wo tu s̄ə z̄in̄ə, co b̄u Nw̄i s̄ə a ves̄uw̄ɛj. Bus̄ə ves̄uw̄ɛj k̄uks̄əḡə Nw̄i b̄ə ɲaaŋ ȳon̄s̄ə ye, n̄ə s̄ə kwa b̄ə ncu av̄əs̄ n̄ə ndz̄ə ni' Jis̄os Krest, ves̄uw̄ɛj ka tu b̄ə bum s̄ə ma m̄ ɲḡup̄ni' naaŋ.

⁴ A ye-a d̄ə bum s̄ə m̄ ɲḡup̄ni' ȳə's̄ə yumok co Nw̄i j̄əŋ ɲw̄ə b̄ə z̄eŋ, d̄ə m̄ duk d̄ə m̄ a dz̄eŋ mv̄we' s̄ə m̄ gha' b̄u s̄ə wo s̄ə j̄ə ȳə' co yumok ȳə's̄ə pwe' m̄.

⁵ Wo à kom fa m̄ tu mb̄əmbaam ȳam ɲga m̄ n̄uumbu fwame'. Mv̄əs̄ə wo à dz̄ə m̄, m̄ ɲw̄əə Iz̄ur̄e b̄ə b̄op̄ lak Benjam̄e. M̄ ȳə's̄ə m̄ ɲw̄əə Hib̄r̄u l̄aaŋ v̄e'. A ye-a b̄ə mandz̄ə n̄ə ɲḡon̄ɔŋs̄ə l̄əuk̄ b̄u Jus w̄ɛj fana, m̄ à ye ves̄ b̄op̄ b̄u n̄ə wo toḡə wo duk d̄ə b̄u Far̄əsi n̄ə'a.

⁶ A s̄ə ye ma n̄ə ɲḡofa b̄u cos w̄ɛj ɲḡə', fana m̄ t̄əŋ mantombi b̄ə z̄eŋ m̄. L̄əuk̄ av̄əs̄ b̄u Jus pwe'fo', m̄ ka n̄ə m̄'fis gb̄u yuk, ɲga ye-a d̄ə aco ȳə' gu ɲw̄ə ye k̄əkur̄ə na.

⁷ Bum ȳə's̄ə pwe', an̄ə ye co m̄ s̄ə ts̄əɾə d̄ə ȳə'a swe' boh̄om̄ə, m̄ a m̄'r̄ə mak̄ ȳə' pwe' n̄ə pwe' co yus̄ə w̄ə b̄u tu Krest.

⁸ B̄ə n̄ə z̄in̄ə am pwe', m̄ j̄ə ȳə' pwe' mok co yus̄ə w̄ə ya ɲga m̄ r̄iŋ Jis̄os Krest n̄ə yi T̄ə n̄ə ɲj̄am n̄ə b̄uəs̄ə ɲḡor̄iŋ yi a yus̄ə ȳə' c̄əs̄ə bum pwe'. M̄ a m̄'r̄ə bum mok pwe' d̄ə ȳə'a bis̄ə nt̄ɛŋ b̄u yi. Bum pwe' mok boh̄om̄ə co b̄əp̄ d̄ə ya m̄ tse' Jis̄os Krest,

⁹ ya m̄ ye ves̄i mv̄we' m̄'fis co ɲw̄ə ye. M̄ ka k̄əkur̄ə m̄ lis̄ə Nw̄i b̄ə ɲaaŋ s̄ə ȳam mok ye fe'l̄ə, a b̄uəs̄ə m̄ a fa nt̄um ɛn̄ə boh̄oJis̄os. Ka b̄uəs̄ə d̄ə m̄ a n̄on̄s̄ə l̄əuk̄ b̄u Jus s̄ə' ȳeŋ. M̄ k̄əkur̄ə b̄uəs̄ə Nw̄i a gu m̄ ɲḡoȳə k̄əkur̄ə an̄ə yi. Nḡoye k̄əkur̄əə v̄ə m̄ɛḡu b̄ə nt̄um n̄ə ɲw̄ə fa n̄ə boh̄oKrest.

¹⁰ Yus̄ə m̄ s̄ə dz̄əm, a ɲḡor̄i yi, n̄ə tse' ja'a ns̄əp̄ ɲaaŋ ye n̄ə yi à l̄okok̄ b̄ə z̄eŋ mv̄we' kp̄ n̄ə'a. M̄ dz̄əm s̄ə' duk d̄ə m̄ ye ns̄əp̄ ɲḡə' n̄ə yi à ȳə n̄ə kp̄, ya m̄ ye s̄ə' co yi.

¹¹ Ȳə'a m̄v̄ə' n̄ə m̄ tse' ts̄əts̄əɾə d̄ə m̄ n̄ə ye s̄ə' m̄ok ɲḡol̄okok̄ mv̄we' kp̄ s̄ə.

Jih̄i Nz̄on̄, N̄ə K̄ə L̄əs̄ə Fo'

¹² M̄ s̄ə k̄a duk d̄ə bum s̄ə m̄ s̄ə dz̄əm d̄ə m̄ tse' ȳə's̄ə, m̄ tse' wes̄ ȳə' laŋ duk. Ka s̄ə' duk d̄ə m̄ ȳə'e, m̄ ka j̄on̄ n̄ə m̄'fis tse' s̄ə' ȳeŋ. Yus̄ə d̄ə m̄ s̄ə j̄ih̄i nz̄on̄ ɲḡon̄ik̄ l̄omantombi, ya m̄ k̄ə tse' l̄əl̄ak̄ n̄ə Jis̄os Krest a j̄ə m̄ co ɲw̄ə ye b̄u z̄eŋ n̄ə.

¹³ Bwema am w̄ɛj, m̄ ts̄əm d̄ə m̄ ka mv̄we' s̄ə d̄ə m̄ tse' ȳə' laŋ s̄ə nt̄ok̄ə dz̄eŋ. Yus̄ə m̄'fis d̄ə m̄ s̄ə l̄u b̄ə ɲaaŋ am pwe'fo' ɲḡok̄ə dz̄eŋ mv̄we' bum s̄ə ȳə' cu mantombi, n̄ə swi mak̄ bum s̄ə ȳə'a maŋkw̄ɛŋ fo'.

¹⁴ Fana m̄ s̄ə l̄oḡu mantombi d̄ə ya m̄ k̄ə dz̄eŋ mv̄we' nd̄uu s̄ə, ya m̄ tse' l̄əl̄ak̄ n̄ə Nw̄i à to m̄ ɲḡok̄ə tse' n̄ə' b̄uəs̄ə m̄ ɲw̄əə Jis̄os Krest n̄ə. N̄ə'a d̄ə m̄ k̄ə cum m̄bu.

¹⁵ A b̄əb̄on boh̄oves̄uw̄ɛj s̄ə a gu b̄ə ma n̄ə Jis̄os laŋ pwe'fo' ɲḡotse' s̄ə' ns̄əp̄ ts̄əts̄əɾə n̄ə'n̄ə. ɲw̄ə n̄əp̄ook ye-a yo n̄ə yi s̄ə ts̄əm yumok ca zok fana, Nw̄i gu ȳə r̄eŋ b̄ə z̄eŋ.

¹⁶ Yusè gũgũj sè duk dè vesùwèen sè be' lo mali yusè vesùwèj nà sè yùu sè.

¹⁷ Bwema am wèj, wèj sè be' kù am, nè sè kùk lis bohòbùu sè wo sè yù yà', bùusè wèes ngàa nì fa wèj mandzè nè nà'a bèbòj.

¹⁸ Mù à tsè' wèj bum yè'e mantombi kè' ñkùũjntèn laj. Nè ngà'a nè'e, mù sè cèp fe'lò yà' sòmok mok bə ndzəplis, duk dè bwiñ mũjgorè wèj ñkùũj sè mandzè awo sè nitsè' dè wo sè bèn faak sè Jisòs à kpũ mù ntəen ngògũu sè.

¹⁹ Wo kè lè nùu dè bùu yè'sə nè tse' ngə', bum sè wo sè dzəm yà' bə ngũpni', yà'a bohòwo nwii awo. Wo sè nè nì' bə bum sè anə ye co wo koksə marè'tu bə zèj. Tsətsərèə awo cu mègũ bə bum sè sè nzenjgòon fən.

²⁰ Fana vesùwèen yàvès ngàa lak sè mubu. Vesùwèj sè kùk mègũ bohòngà lùnsə ves, Tà Jisòs Krest ngòtəsə mubu.

²¹ Ghà nè yi vèə, fana yi nè kupsə ngũpni' avès nè bup nè nà' ka ñəj tse' nè'e, nè gu nà' ye co nì' nje nè nà' tse' ñəj. Yi nè gu ve'nə bə ñəaj sè yi tse' ngògũ bum pwe' yà' ye sè vəmznzè' yi sè.

4

Ntip Nè Pol A Fa

¹ Bwema am wèj, mù dzəm wèj, nè sè boj mù co mù ye wèj wù kà fùk. Wèj gũgè ntum àm sə kwa, wèj nguk àm nè mù a sòp tes mù tuhù mù. Wèj bùu Tà Jisòs, wèj təen mali gũgũj.

² Mù sè cèp bohòYùdià dè kwəkwe', bə Sintekèe mesə yusè mətətsə'rəə wo, nè cum mvwe' mò'fis co ñjè'egũ ndzè nì'i Tà.

³ Mù lej wu Sizigù, nè vesù tse' faak sè mò'fis dè, wu tesə baa yè'sə wèj. Wo bə Kilimè, nè ye bùu mok sè vesiwèen fàkgè mvwe' mò'fis yà'a pwe' a fàk gũgũj ngògũ dè Ntirè nè Bèbòj nè nà'a lo mantombi. Lij awo cu ndzənə ñwàk lùj.

⁴ Mvè'nè wèj cu ncu àwèj nùumbu pwe', wèj sè kwa bə bum sè ma nè Tà Jisòs. Mù sè cèp li sòmok duk dè wèen kwa!

⁵ Wèen ye fùè wèj bwiñ wèj. Tà ka səsap mok cum.

⁶ Kà dè wèj sè fa ntuum awèj ngə' bùu yumok duk. Yusè wèj sè jamə lóon, wèj sè lej bohòNwi. Ghà nè wèj lej yi lóon, wèj lej bə ntum nè kwəkwa.

⁷ Fana fifi Nwi nè nà' yam casè mvəsè co ñwè tsərə pwe' nè ye sè ntum wèj bə tsətsərè awèj co yumok kà yà' gũ. A ve'nə ngə wèj sè nəmsə ntum awèj bohòJisòs.

⁸ Nè ngòləsə bə zèj, bwema am wèj, wèj sè tsərə megu bum sè yà'a zinə sè co bwiñ kwasə yà'. Yà'a ye bum sè yà' tse' bèbòj nja, yusè yà'a rərən, sè yà' tse'

dzədzəm nè ye sè bwiñ yə-a yà', wə jəj yà' co yumok.

⁹ Wèj sè gũhù bum sè mù à yə'rə wèj, wèj nè dzəm yà', a bum sè wèj à yuk mvəsè mù à sè cèp, nè sè gu. Yi Nwi nè yi fagè ves fifi, yi nè ye wənə gũ.

Pol Kwasə Bùu Filipiyà

Bə Tətesə

¹⁰ Mù sè kwa, nè sə kwasə Tà Nwi wùriñ bùusə a sap wùriñ, wèj nè yètòonə ngòtəsə fe'lə mù sòmok. Mù sè kà duk dè wèj à swi mù swii duk, yusè dè wèj à ka mvək mantombi anə tse'.

¹¹ Ka dè mù sè cèp bùusè mù sè tsərə duk dè mù a sè dzəm yumok wèj. Busè mù ri mvəsè ngòcu yu am bə kwəkwa ngə mù ka-a yumok tse' nà'.

¹² Mù ri ncu jìj bə ncu ghàk ba fo' mù. Mù a ri nsàp nè'nə, nè ləəj bə zèj, ya ngə mvwe' sè mù cu, ghà yà pwe', ngə mù zəze' bə nè mù cu ñjè, nè mù tse' ñkùũj kè dè mù tse' gũ moòm ntilip pwe'fo', mù ri mvəsè mù cum yu am kəkurè.

¹³ A ye-a sè' bə nsàp nè fòlòon, aco mù cum riñ bə zèj. Jisòs Krest fagè mù nsàp ñəj nà'nə yi.

¹⁴ A ye-a sè ve'nə, bòwùriñ mvəsè wèj à tesə mù ghà nè mù a cu bə ngə' nà'nə.

¹⁵ Wèj bùu Filipiyà, wèj ri yàwèj sè' duk dè ghà nè mù à yè'e mè'rə lak Məsidoñiyà ngə mù à sè tsòho to Ntirè nè Bèbòj nè, à tesə gũ mù wèj. A sə fa kurə gũ mbo vesùwèj, cos mòk nè zok a ka mù tesə.

¹⁶ Fana mù à cu mvwe' lak Tètalonikà, ghà nè ngə mù ka yumok tse', wèj tum fa mù sè'. Yè'sə à ka kè' mò'fis mègũ.

¹⁷ Ka dè mù tes gha' ntum àm bə bum sè wèj na tum fa mù wèj. Mù sə kwa gha' yàm bə swe' nè wèen nè tse' bohòNwi bùu bum sè wèj sè tum fa mù yè'sə.

¹⁸ Yusè mù a sə jamə yà' pwe', wèj a fa mù, nè fa casə cù. Mù a yə bum sè wèj a tum fa mù bohòpafoditòlan. Yà' a gũ mù, mù sè kà yumok mok jamè fe'lə. Bum yè'sə co mvè' lāmindaà sè wo ke' fagè Nwi co satikà' yà' sè rəm saaj bəñsə Nwi wùriñ yà'a.

¹⁹ Nwi àm nè yi ngə ghàk manjəngjèen nè fa wèj yusè wèj sè jamə pwe'fo' ndzə bohòJisòs Krest.

²⁰ Kəkùksəə ye bohòNwi nè yi Tè' avès, nè kà mè yuk. Yà' ye ve'nə.

Cəcəpsə Nè Nà' Ləsə

²¹ Cəpsə fa mù bùu Nwi sè wo sè' bùu Jisòs Krest yà'a pwe'fo'. Bwema sè vesiwèj cu fəej cəpsə wèj sè' bèbòj.

²² Bùu Nwi sè wo fəej cəpsə wèj sè', nè kà co sè wo mù nto' Sizà yà'a ye wesə.

²³ Bəbo nè Tà Jisòs Krest nè ye wənə wèj.

Nwàk nè Pol à Còm Fa Bùu sè Mvwe' Lak KÒLOSÌ

Lak Kòlosi sè à ye mvwe' nzenngòni Esiyà. Pol a fa ntum ye bə nza' cos fana yi sə tum sə lo kɛ' ngàa fàk wɛn mvwe' coos sə wuriŋ. Yi ànə yuk də ciɔa mok à kə dzɛn mvwe' cos Kòlosi nə, nə sə yə'rə fa bwiŋ də, a ye-a nɔa nɔwɛ dzəm də yi riŋ Nwi, nə tse' lɛn nə dak àlɛ, ngəngəŋ tse' ngòkùksə nàan mok sè yà'a yòŋsə. Wo sə yə'rə sè' də nɔwɛ tse' ngòdzɛ nsàap zuzuu mok nə gu tsoon bum mok co ngòkom tu mbəmbam sè'.

Pol à còm ngòrɛnsə fa wo də Jisòs mo Nwi nə yi tse' lɛn nə casə bum sè Nwi à gu lóon. Yi tse' nàan sè ngòlɛnsə nɔwɛ sə yi, də bum mok sè wo sə yə'rə fa wo yà'a jə gesə lógɛ nɔwɛ səsap bohòjisòs nə. Nwi ànə gu nzenngòni nə ndzə bohòjisòs fana mvə'nə bum sə ànə sam bup fana yi sə gu bɔŋsə fəsə yà' sè' ndzə bohòjisòs nə. A ye-a də nɔwɛ nə tse' lɛn fana, yà' mɛgù bə liŋ Jisòs.

1 Sə còm nɔwɛk nè'e maa Pol nə Nwi a cokfis mɛ ngòye ngà ntum Jisòs Krest, ves moma àvès Timati.

2 Vès sə còm fa nà' bohòbùu Nwi sè mvwe' lak Kòlosi sè wo sə be' Jisòs Krest bə nɛ zinə. Tà Nwi fa wɛn fifi, nə gu wɛn bəbɔŋ

Pol Kwasə Bùu Kòlosi Nə Lɛn Fa Wo Piriya Sə'

3 Ghà nə vées lɛngə Nwi nə yi Tɛ'ɛ Tà Jisòs Krest àvès bùu wɛn pwe', vès sə kwasə yi.

4 Vées kwasəgə yi ve'nə bùusə vès a yuk mvə'nə wɛn a fa ntum awɛn bohòjisòs Krest, nə ye mvə'nə wɛn sə dzəm bùu Nwi wɛn pwe'.

5 Vès ri də wɛn tse' nsàp ntum ànə bùusə wɛn riŋ bum sè Nwi a nɔŋsə fa wɛn mabu bəbɔŋni. Wɛn ànə yuk bum ye'sə ndzənə Ntirə nə Bəbɔŋ nə nà'a zinə nə.

6 Ntirə ènə sə yuhu lósənə ngònə lóon. Bwiŋ yuk nà' fana nà' sə kup sə ntum awo. Nà' sə gu bwiŋ wuriŋ ngòdzəm bohòjisòs Krest. A sɔ' zɛn nə nà' à dzɛn bohòwɛn, nə kup sə ntum awɛn sɔ'. Yè'sə ànə yeto ghà nə wɛn ànə yuk bəbɔ nə Nwi, nə rɛɛn zinə nɛ yi sə gu bohòngàa gu bup wɛn.

7 Anə tsok to fa wɛn ntirə ènə Ipafràs. Vès dzəm yi ve'ɛ wuriŋ. Venə wɛn fàkgə bohòjisòs Krest bəbɛ'. Yi tə mɔŋgorə wɛn fa'nə mvwe' kùu avès, nə sə fak bohòjisòs Krest bə ntum nə mò'fis.

8 Yi a tsə' ves yi də wɛn tse' dzədzəm bohòbwiŋ, nsàp nə nà' və bohòYòŋsə Nwi.

9 Ye jəŋ mvə'nə vès à yuk bum ye'sə fana vès sə lɛn fa wɛn Nwi nùumbu pwe'. Vès

sə lɛn yi də yi gu wɛn ngòri bum sè yi dzəm yà' pwe'fo' jəja paam. Yà' a ye ve'nə, wɛn tse' nsàp nɔkərə nə nà' və bohòYòŋsə ye, fana wɛn rɛɛn bum ye pwe' nə pwe'.

10 Nkərə ànə nə gu wɛn ngòcɔ nsàp nə kəkərə co bùu Nwi, nə gu bum nsàp nə yà'a sə bɔŋ yi, nə sə riŋ ghaha lo bum Tà Nwi mantombi.

11 Nwi gu wɛn bə nàan ye sè yà' ghak yà pwe', ngòko ntum, nə təɛŋ gəgəŋ ya a ye-a sè yà pwe', wɛn sə lo mali mantombi bə kwəkwə.

12 Wɛn sə gu ve'nə wɛn sə kwasə Tà Nwi àvès ghà yà lóon bùusə a yi nə yi a gu wɛn ngòye kəkərə yə wɛn kə tse' ma nɔwɛn sənə bum sè yi a fàhu nɔŋsə fa bùu ye wɛn yà' mvwe' marɛn sə.

13 Yi a jə fis gesə ves mvwe' ndzəm, nə nɔŋsə ves mvwe' marɛn nə mo ye nə yi dzəm nà' cu nɔkum fo' yi.

14 Mo ye ànə swifa ves bup avès, nə ywiŋ tiŋ fəsə ves bohòbup.

Jisòs Tse' Nàŋ Pwe' Yi

15 Nwə nəmòk ka Nwi bə lis ye yuk. Mo ye nə bwiŋ à yə yuk yi a nitsə' fa ves mvə'nə Nwi cu yi. Yi mo Nwi nɛ yi tse' liŋ nə casə bum sè Nwi à gu lóon.

16 Nwi à gu bum pwe'fo' ndzə bohòyi mo ye nə. Bum sè yà' cu sə nze co lis ye yà', bə sè yà' cu mabu co lis kà yə wɛn, co ze' bə masinjaa Nwi, nə ye nsàp nɔŋ nə fɔpwe' nə nà' cu. Bum ye'sə pwe', Nwi à gu yà' ndzə bohòyi, fana gu yà' də yà'a sə yuk bohòyi.

17 Mook sè' də Jisòs Krest à ye to mantombi yi. Bum pwe' cu ləan mvə'nə yà'a ye'sə sè' bùu Jisòs Krest nə.

18 Nə ye fe'lə sè' də, yi tu bohòcos nə nà'a ni' ye nə sè' yi. Yi à yəto cos yi, bùusə yi à lòkok to mvwe' kpə yi. Yi mantombi bə bum ye'sə pwe' ve'nə, də ya a ye-a sè yà lóon, yi megu ye nɔwə nə mantombi.

19 Bum ye'sə ve'nə bùusə ànə bɔŋ kok Nwi də mo ye ye sè' ngəŋ mvə'nə yi Nwi yi cu bə tu ye pwe' nə pwe'.

20 Fana yi jəŋ mo ye nə, nə tes nɔkɛn bə zɛn, ya bum pwe' ye fe'lə cu mò'fis səmok. Yi à be'lə bum sè sə nze bə sè mabu ngòye cu mò'fis ndzə ni' yi ve'nə bə kpə mo ye nə yi à kpə muntəŋ nə.

21 Nwək mòk à ye fa' sè' nə wɛn Nwi wɛn à ka ngə' yə. Yà' à ye ve'nə bùusə wɛn à sə tsərə bup, nə sə gu sè' bum sə bup.

22 Nə ye də nə ngə'a nè'e, Nwi a gu də wənə wɛn ye fe'lə nge' səmok. Yi a gu ye'sə bə kpə mo ye muntəŋ, nə yi a kpə bə ngəpni' co nɔwə. Yi à kpə də ya wɛn tse' ntum sə rərən; ya wɛn kə təŋ mantombi Nwi ngə wɛn rərən nə ye jì jòŋ zinə bə zinə.

23 Wëenj nê tænj mantombii Nwi rærej ve'nê nja wënj nõnjsê mali-a ntum bæ népê nê Jisôs nê, nja wënj tæ gugun, nê kâ tsôhò, nê sê naanj tu bæ bum sê Ntirê nê Bêboj nê à tsè' to wënj dæ wëenj nê tse' sê. Nâ mègù sê' Ntirê nê Bêboj nê wo à tsôhò fa bwiñ ma nê fòlòon nê. A zej nê mùu Pol, mù sê tsôhò fa bwiñ.

Pol Sê Jihî Nzòñ NgòFàk Gugun

24 Mvè'nê mù sê yê nje' bùu tu awënj, mù sê kwa kwa. Mù sê kwa ve'nê bùusê mù sê yê nje' sê' mvè'nê Jisôs Krest ànê ye nje' sê' bùu cos nê nâ'a ni' ye, dæ ya nje' nê yi sê yê nê kâ gu mesê fâak ye.

25 Mù nja fâk bùu cos wënj. A gësê fa mù fâak ye'sê ndzê bohòmù Nwi, dæ ya mù tesê wënj. Fâak sê duk dæ, mù tsoho fa bwiñ yusê yà' cu ndzônê Ntirê nê Bêboj lóon fò'.

26 Ncèp nê mù sê tsè' fa bwiñ ènê, a cà luumngònj cêbùê nja nâ' cu sêswihî, bwiñ kâ ri. Nê nja'a nê'e yi a fis vè nâ' mok jêja bohòbùu ye wënj.

27 Yâ' à bôNwi dæ yi jênj ncèp nê nâ' à ye sêswihî ènê, nê niñtsok fa bùu ye wënj nâ' mvè'nê nâ' yam bôo, nê niñtsok fe'lê nsâp mangênjgê swe' nê nâ' tse' bohònzengònê pwe'. Ncèp nê nâ'a rëej vè ènê, nâ'a dæ, Jisôs Krest cu sê ntùu wënj, fana aco wënj naanj tu dæ wëenj nê kê tse' ma njâwënj sênê bôon Nwi sê.

28 Nâ'a njo nê vès sê tsôhò fa bwiñ Jisôs Krest nùumbu pwe' nê. Vès sê cèp soj bwiñ ntùu, nê sê yê'rê wo bæ njkêrê sê', dæ ya ndâanjwê pwe' nê yi njwêê Jisôs Krest kâ dzëj mvè'nê Nwi sê dzëm.

29 Mù sê fâk gugun bæ bum ye'sê lóon, nê sê jihî nzònj dæ mù gu mesê fâak ye sê bæ njâanj sê Nwi gësê fa mù.

2

Pol Tsarê Kratëej Mok

Yâ'a Sê'

1 Mù dzëm ngòtsê' fa wënj dæ wënj cu sê ntùu mù ve'è gugun wùrinj. Kratëej sê mvwe' lak Làòdisiyâ bæ mok sê vesi wënj ka si bæ si ntòyenê yuk yâ'a pwe', wo cu sê' sê ntùu mù.

2 Mù lejgê Nwi mù tuhù wënj ve'nê dæ ya nja wëenj sê tse' dzædzëm bohòmòk bæ mòk. Ya dzædzëm ènê jênj be'lê vè wënj mvwe' mò'fis nê sê kwê'sê wënj. Mù sê lej sê' dæ Nwii rënj sê fa wënj yu nê nâ' cu sêswihî nê nâ'a Jisôs Krest, ya wëenj rintse' bæ zej bêbojni.

3 Jisôs Krest mègù yi nê mò'fis nê yi co ki ncù sê aco yi muk fa bwiñ mandzê nê ngòri njkêrê nê ma nê Nwi. Nsâp njkêrê ènê nâ' tse' swe' bohònjwê nê yi ri nâ' nê wùrinj.

4 Mù sê tsè' wënj ye'sê dæ ya nja nje' nê mòok kâ wënj bæ cù kê bôrê.

5 Mù sê cèp ye'sê bùusê a sê kâ-a si bæ si sê yenê, mù sê tsarê wënj dæ vesùwëenj bæbê'. Mù nê sê kwa nja bum pwe' sê lólàanj, wënj sê tænj mali gugun njgòfa ntum awënj bohòJisôs Krest.

Njwêe Kâ Wënj Bê Njêrê Nzenjgònj Bòrê

6 Yusê gugun sê dæ, wënj a jê Jisôs Krest co Tâ àwënj lanj fana, wëenj gi-a mok co bùu ye sê zinê.

7 Wëenj sê jênj njânj awënj bohòyi, nê sê kuk lo mantombi. Wëenj fa mam mali ntum awënj bohòyi mvè'nê wo à yê'rê to wënj, nê sê kwasê Nwi ghâ yâ lóon.

8 Wëenj jênj njkêrê dæ ya njwê nê mòok kâ wënj bæ njkêrê nzenjgònj nê nâ' kâ fâk tse' nê'e bôrê. Nsâp njkêrê ànê tesê kokgê sê vèê bwiñ, nê ye bæ yònsêê ze' wënj. Nâ'a kâ bohòJisôs Krest tesê vègê.

9 Zinê nê nâ' a ca nê dæ, Jisôs Krest nê cu bæ tu ye pwe' nê pwe' mvè'nê yi Nwi yi cu sê.

10 Wëenj tse'-a Jisôs Krest, ye dæ wënj sê kâ yumok sê yâ'a ma nê Nwi mok jamê. Yi njkum, nê tse' njânj matuhù yònsêê ze' wënj pwe' yi.

11 A yâ'sê sê' dæ, wënj ànê be'lê wënj Jisôs Krest mvwe' mò'fis, fana yi à gwê fa wënj njgwê nê ngònitsê' bwiñ dæ wëenj bùu ye wënj. A ye mantombi fa', Nwi à fa bùu Jus wënj njgwê nê njâwo njgònitsê' fa bwiñ, à ye dæ wo kom fa wo tu mbêmbam. Nê nja'a njgwê nê njâwënj ka yusê wo gùgê yâ' bæ bo bwiñ yënj. Njâwëenj nê nâ' vè bohòJisôs Krest, mvè'nê yi ànê fis mak gesê ntum awënj sê bup sê wënj à tse' to mantombi yâ'a.

12 Ghâ nê wo ànê baptesê wënj, yâ' à ye yâ'sê co wo tuunj be'lê wënj Jisôs Krest, nê lokok be'lê mvwe' kpù sê' wenê wënj bæbê'. Yê'sê ve'nê bùusê wënj ànê dzëm'tse' bæ njânj Nwi sê yi ànê lokoksê Jisôs Krest mvwe' kpù bæ zej.

13 Wënj ànê ye co bùu sê wo à kpù lanj bùusê wënj à gù bup, nê ye fe'lê bùusê wënj à ka njgwê nê ngònitsê' dæ wëenj bùu Nwi tse'. Fana Nwi swi fa vesùwënj bup avès, nê lokoksê ves Jisôs wënj mvwe' kpù bæbê'.

14 Vesùwënj ànê gbù nzak lanj bùusê vès ànê ka lùuk Nwi nõnjê. Nwi yis fis fa vesùwënj nzak nê pwe', nê naanj gesê lo matuhù Jisôs Krest ghâ nê yi à kpù muntêenj nâ'a.

15 Yi à jê gesê njânj yònsêê ze' bæ kpù ye nê muntêenj ànê fana nê niñtsok fa bwiñ jêja kwaranjgaj dæ njânj ye gha' njânj yònsêê sê bup lóon fò'.

Bum Sê Yâ' Kâ Fâk Bohòl]wêê Jisôs Tse'

16 Bæ bum ye'sê pwe'fo', kâ dæ wëenj fa mandzê dæ njwê nê mòok nõnjê fa wënj

nsàp lùk mòk dè wèñ tse' ngògù yà' co dè zu nè no megu nsàp yu nè'e, nè kà nsàp nè'e ye duk. Nwèe kà dè yi gu fa wenj lùk bə nsàp yu nè wèñ tse' ngògù bə ñkaak lùmngòñ, ñwu-fi nè ye co nùumbu dzə wèñ sè' duk.

¹⁷ Bum yà'sə pwe' co tsətsəñ. Yà' sə ni gəsə lòmantombi bə yu nè nà'a nè kə ye nè. Yu nè tsətsəñ yə'sə sə ni gəsə lòzəñ nè, Jisòs Krəst bə tu ye.

¹⁸ Kà dè wèñ yu'rə bohòbùu sè wo sə ləp mandzə ngògù bəpsə wenj bəpsə yà'a duk. Mù sə duk bə tson bə nè co sè wo dukgə dè wèñ jəñ tsoñ ni' awèñ sə nze, nè kuksə masinjəa Nwi wèñ yà'a. Nsàap bùu yà'sə wèñ dukgə dè Nwi tsə' wo bum yə'sə co ndzənə lo ve'ε, ñga wo sə nè mègù yà'sə ni' wà nè wà. Nsàap tsətsərə dè awo yà'sə mègù sə nzeñgòon fən.

¹⁹ Fana wo sə kà bə Jisòs Krəst nè yi tu bohòvesùwèñ nè mok be'lə. Bùu sè wo sə be'lə mvwe' mò'fis bə Jisòs Krəst wèñ yà'a mègù wo sè wo jəgə ñaən awo bohòyi, dè ya wo sə kuk mvə'nə Nwi sə dzəm dè wo kuk. Jisòs Krəst a gə cos nè ngòye mvwe' mò'fis, mvə'nə nzehe ni' kotse'gə ngùpni' nè mvwe' mò'fis yə'e.

²⁰ Mù dè wèñ à kpə wenj Jisòs Krəst wèñ, yònsə sè zə' sè sə nze fəñ ka ñəñ mok mətuhù wèñ tse' àlaa. Njo nè wèñ sə gu bwi bum co bəp bə nè nzeñgònə tse' wo yi-è bùu yà? Njo nè wèñ sə wəp mali nsàap lùk sè co də,

²¹ <<Kà yu yè'e jwèñ, kà yè'e zu ja'a, nè kà yà'a kùm>> wèñ bùu yà?

²² Nsàap lùk sè ve'nə yə'e yà' mègù bə bum sè co ñwèe zu-a yà', yà' me bisə wà. Nsàp yəyərə nà'nə, nà'a vè mègù bohòtsətsərə nè bwiñ.

²³ Bwiñ tsəragə dè nsàap lùk yà'sə bum ñkarə bohòNwi, bùusə yà'a gəgə ñwè bə ñəñ ngògù bum sè ngòkùksə Nwi, nè sə jə lòni' awo sə nze, nè sə fa ni' awo sə ngə' wèñ. Bum yə'sə pwe'fo' yà'a wà nè wà. Yà' ka ñaən mok sè co yà' tēsə ñwè dè ya ñjə yu nè ngùpni' ye sə dzəm zəñ kà yi ya tse'.

3

Jisòs Krəst Bùsə Wenj

Bùu Sə Fi

¹ Nè wèñ a lòkok mvwe' kpə wenj Jisòs Krəst wèñ lañ fana wèñ noñsə gu ntəm awèñ bə bum sə yà'a ma mbu. Wèñ fa ntəm awèñ lə fa'nə, bùusə yà'a mvwe' sè Jisòs Krəst cu fo' bo ma mà'a Nwi.

² Wèñ sə tsərə megu bum sè yà'a mbwa yà'sə, nè kà sè sə nze fəñ sə tsərə.

³ Bùsə bə bum sə ma sə nzeñgòon fəñ, wèñ yàwèñ bə zəñ mok co bùu sè wo a kpə lañ. Yònsə awèñ mègù mok nè nà' cu

bohòJisòs Krəst ndzə bohòNwi, yi sə lòksə fa wenj nà'.

⁴ Jisòs Krəst nè yi tse' yònsə awèñ nè wèñ cu ñga'a ñwəm bùu yi nè kə yəəñ ntsə'mòk fana wèñ yəəñ be'lə wenə wèñ bəbə'. Wenə wèñ nè yəəñ ntsə' ànə bə ñəñ ve'ε wùrìñ.

⁵ Ye dè wèñ zə gəsə bum sə yà' cu ndzə ni'i wèñ sè yà'a bum nzeñgòon co: ko sàhà, fwe', ngòdzəm bum sə yà'a bəp, nè ye ngòwa ke'cà bum wèñ. Bùsə ngòwa ke'cà bum ve'nə ye dè wèñ sə kuksə yà' co Nwi.

⁶ Yà'a nsàap bum sə yà'a nè gu ñkuñ Nwi jok bohòbwiñ, ngə' və.

⁷ Wèñ à sə gi təp to mantombi fa' sənə nsàap bum yà'sə, ghà nè wèñ à cu ntòca nà'a.

⁸ Nè ñga'a nè'e mù sə tsə' wèñ dè wèñ tənşə nsàap bum yà'sə pwe'. Nwèe kà sə jòk, kà ntəm cep, kà ñwè ròm, kà liñ ñwè nəmòk bəpsə, nè ye sè' dè ncèep sə bəp kà kə cùhu wèñ sə tsə.

⁹ Kà ñwè mvwès sè' ci' fa, bùusə wèñ a mè'rə màk ncu ñwè nè zəm nè bə faak ye lañ.

¹⁰ Wèñ tse' ñga'a mok ncu ñwè nè fi. ñwè nè fi nè Nwi a gə ènə, yi gəgə nà' nùumbu pwe' ngòbòghaha lòmantombi ngòkə ye sè' co yi Nwi, ya wèñ sə riñ ghaha lo yi mantombi sè'.

¹¹ Bùsə wèñ mok bùu sè fi fana ñwè nəmòk ka bohòwèñ zok mok ye. Mòk ka mòk dè nè'e ñwèə Jus, nà'a ñwè lakmum, jəmngəñ bə ñwè nè sə ngəə ka mok sè' yəñ. Mòk ka mok dè nè'e ñwè nè wo kom fa yi tu ñwəmbam, nè'e ñwè nè wo ka yi kom fa yəñ, ñkwèñ bə molak wèñ mok bùə. Bwiñ pwe' mègù mòk mò'fis bùusə Jisòs Krəst mègù sè' mò'fis nè yi tse' bwiñ ma nè fəpwe' yi.

¹² Wèñ sə tsərə tse' dè wèñ bùu sè Nwi a cokfis wenj ngòye bùu ye, yi dzəm wenj. Wèñ tse' koksəmanziñ bohòbwiñ, nè sə gu bəbəñ. Wèñ jəñ ni' awèñ sə nze, nè ye fùə, nè sə ko ntəm sè'.

¹³ Kà dè wèñ sə jok ke'ca bum nənàk duk. A ye-a ñga ñwè nəmòk gu-a wu bəp, wù swifa yi. A ve'nə bùusə Tà Jisòs Krəst ànə swifa wenj, wèñ tse' ngòswifa bwiñ yàwo sè'.

¹⁴ Bə bum yə'sə pwe', nè nà' gu gha' ca nè də, wèñ tse' dzədzəm bohòbwiñ. Nà'a zəñ nè nà'a ki be'lə tse'gə bum pwe' mvwe' mò'fis mpaan nè mpaan.

¹⁵ Yùsə wèñ sə gu-a pwe', yà'a ye bə fifi nè Jisòs Krəst a fa wenj. Bùsə Nwi a to benə vè wenj co ni' nè mò'fis dè ya wèñ cum bə nsàp fifi ànə. Wèñ cu wèñ sə kwasə Nwi ghà nè fòlòon.

¹⁶ Wèñ gu dè ncèp Jisòs Krəst cum sə ntəm wèñ nùumbu pwe'. Wèñ sə yə'rə, nè sə tip bwiñ bə ñkarə. Yəm nsàap ñki

zəzok ɲgòkùksə Nwì bə zɛɲ. Wèɲ yəm, wɛɲ sə kwasə Nwì sə ntɔ̀ wɛɲ.

¹⁷ Fana a ye-a ɲga wɛɲ sə gu-a sè yà kè wèɲ cɛp-a sè yumok pwe', yà' ye megu bə liɲ Tà Jisòs Krɛst. Wèɲ sə kwasə Nwì nɛ̀ yì tɛ̀ avès sè' bə liɲ ye sə.

Ncu Nə Bə Dzədzəm Munda'ù

¹⁸ ɲgwe yuk bohòndum bùusə a kəkərə bohòTà də yà'a ye vɛ'nə.

¹⁹ Nɔ̀m dzəm ɲgwe yo, nə kà də wù sə gu yi co yi yu nə wà duk.

²⁰ Bwenke' wèɲ yuk duk ma bə tɛ̀ awɛɲ, bùusə wèɲ gu vɛ'nə, Tà sə kwa bohòwɛɲ.

²¹ Tɛ̀ bə ma, kà də wèɲ sə gu bwe awɛɲ nsàp nə co wo sɛ̀ tɛ̀ kɛ'cà tɛ̀lə duk.

²² Wèɲ sè wèɲ fàkgə ɲkwɛɲ bohòɲwè sə nze fɛn, wèɲ yuk duk masà awɛɲ sə bə yusə wo sə tsə' wɛɲ lɔ̀ɲ. Kà də wu fàk mɛ̀gù ɲga masà yònə fo' ɲga yi kwasə wu duk. Fàak, nə kà lis maɲkwɛɲ kək, co ɲwə nə yi sə wəp Tà Nwì.

²³ Bə yusə wù sə gu lɔ̀ɲ, wù gu yà' bə ntum nə mò'fis, bùusə wù sə kà yà' bohòɲwè gu fa mɛ̀gù. Wù sə gu fa yà' bohòTà Jisòs Krɛst.

²⁴ Tà Jisòs Krɛst masà awɛɲ yi. Wèɲ rì sà' də yi nə kə lək wɛɲ bə bum sè bəbɔɲ sè yi gu nɔ̀ɲsə fa bùu ye wɛɲ.

²⁵ ɲwə nə yi sə gu-a bɔp, wo nə kə lək yi sè' bə bɔp. Nwii kà ɲwə nɛ̀mòk gəm ko fagə.

4

¹ Wèɲ sè wèɲ yàwɛɲ masà, wèɲ kotse' bùu sè wo sə fàk ɲkwɛɲ bohòwɛɲ zìnə, nə sə gu wo bəbɔɲ. Wèɲ rì də wèɲ tse' ɲwə nɛ̀mòk nə yi masà bohòwɛɲ sè', yi cu mubu.

Pol Sə Tip Fe'lə

Bùu Kòlosi Wèɲ

² Wèɲ sə lɛɲ piriya ghà yà lɔ̀ɲ. Wèɲ nɛ̀m lis awɛɲ to, nə sə kwasə Nwì.

³ Wèɲ sə lɛɲ fa ves sè' də Nwii nè fa ves mandzə nə co vès tsoho fa bwiɲ yusə səswihi sè Nwì a tsə' fa ves bə liɲ Jisòs Krɛst sə. Mù cu yè' mù ndapndzəmè sè' bùu ncɛp ènə.

⁴ Wèɲ lɛɲ Nwì sè' də yi gu mù ya mù tsoho rɛɲsə fa bwiɲ yà' mvə'nə mù tse' ɲgòtsə' fa wo sə.

⁵ Wèɲ cu wɛɲ bùu sè wo ka bùu cos yɛɲ, wèɲ cum ncu ɲkərə. Ghà nə wèɲ tse'-a mɛ̀mandzə pwe', wèɲ sə gu wo bəbɔɲ.

⁶ Ncɛp cùu awèɲ ye bəbwe', nə sə ləm co ci'. ɲwə nɛ̀mòk fek-a wɛɲ yumok, wèɲ rìɲ ɲgòcɛp fəsə fa yi bə mandzə nə bəbɔɲ.

Pol Sə Cɛpsə Ləsə Wə

⁷ Tikikòs nə yi moma avès nə vès dzəm yi nə, yi nə kə tsoho fa wɛɲ mvə'nə mù cu

pwe' yi. Yi fàkgə vesiwèɲ bohòTà Jisòs bə zìnə ye pwe'.

⁸ Mù tumsə tsə gu yi bùu njo nə də ya wèɲ rìɲ mvə'nə ves co fɛn. Nə ye sè' də ya yi gu ntum awèɲ sə kwa sè'.

⁹ Tikikòs nə, yi bə molak àwèɲ nə liɲ yee Onisimù nà'a bəbɛ'. Yi sè' moma avès nə vès dzəm yi. Yi fàkgə bohòJisòs sè' bə zìnə ye pwe'. A wo sè wo nə tsoho fa wɛɲ bum sè yà' a ye fɛɛɲ pwe'.

¹⁰ Aritakònə vesi cu ndapndzəm cɛpsə wɛɲ pwe'. Mak nə yi motɛ'ɛ Bānabà nà'a cɛpsə wɛɲ sè'. Mù à tip wɛɲ laɲ də Mak nə kə tsɛɲ-a wɛɲ, wèɲ gu yi bəbɔɲ.

¹¹ Jisòs nə liɲ ye mook Jostòs nà'a sə cɛpsə wɛɲ sè' bəbɔɲ. Bùu Jus sè vesiwèɲ sə fàk bəbɛ' mɛ̀gù wo sè tɛ' yà'sə. Vesiwèɲ sə fàk ɲgògù co bwiɲ rìɲ gaɲ ɲkum Nwì sə ntɔ̀ wo. Wo a tɛsə jə mù vɛ'ɛ nsàp nə ntum bɔɲ mɔ.

¹² Epafərəs nə yi sè' molak àwèɲ cɛpsə wɛɲ bəbɔɲ. Yi sè' ɲgà fàk Jisòs Krɛst. Yi lɛɲgə Nwì mù tuhù wèɲ bə ɲàɲ də wèɲ kuk bə bum sè ma nə Nwì pwe'. Də wèɲ rìɲ bum sè Nwì sə dzəm, nə sə yuk duk ye.

¹³ Mù a ye bə lis am mvə'nə yi a fàk gugɔɲ bùu wèɲ, wèɲ bùu lak Kòlosi bə sè Làòdisiyà nə ye lak Hiràpolis.

¹⁴ Luk nə yi doktə avès, nə a dzəm yi wùrìɲ, nə ye Dimà wèɲ cɛpsə wɛɲ bəbɔɲ.

¹⁵ Cɛpsə fa mù bwema sè mvwe' lak Làòdisiyà bəbɔɲ. Cɛpsə Nimfà bə cos nə munda'ù yi nà'a sè'.

¹⁶ Wèɲ ta ɲwàk nè'e, wèɲ tum fa cos nə mvwe' lak Làòdisiyà ya wo taɲ nà' sè'. Wèɲ taɲ ɲwàk nə Làòdisiyà nə tumsə fa wɛɲ nà'a sè'.

¹⁷ Wèɲ tsok fa Akipòdə mù duk də, yi fak wes fàak sè Tà a fa ndzə bohòyi yà'a.

¹⁸ Mùu Pol, mù còm fa wɛɲ cɛcɛpsə nè'e mok bə bo yàm. Wèɲ sə tsərə kwan sè mù cu bə zɛɲ yè'e. Bəbo nə Nwii ye bohòwɛɲ lɔ̀ɲ.

**Nwàk nè Mantombi,
nè Pol à Còm Fa Bùu sè
Mvwe' Lak
TÈTÀLONIKÀ**

Lak Tètàlonikà à ye tu lak nè mvwe' nzenngòh Mäsìdoniyà nè. Pol à kè mùk cos fo' yi. Pol nè, nè ye Timati bæ Silàs wèŋ à vè fo' bæbè'. A ka sap fana bùu Juus mok wèŋ yeto ngòto liŋ Pol sè bup, bup. Wo à sè gù ve'nè bùusè wo à sè wa mùmchè'nè Pol à sè tsòho ncèp Jisòs nè fana bùu awo mok sè yeto ngòbwi lòmok ma nè Pol nè. Yà' à ghak fana Pol me'rò lak Tètàlonikà sè. A sàp ko' fana Timati com tsok vesè fa Pol nè mùmchè'nè cos nè mvwe' lak Tètàlonikà nè sè gii.

Pol à còm fa wo ñwàk nè mantombi ènè ngòtsè' Krètèŋ sè dè wo ko ntum, nè tæŋ mali gugun. Wo à sè fek ke'cà yà' mæ cos anè bæ mùmchè'nè dè Jisòs nè bwi foho vè. Wo à sè fek mok duk dè, a ye-a nga ñwè dzæm bohòJisòs, nè kpù nga Jisòs nè ka ntòbwi vè, fana Jisòs nè kè bwi vè ntsè'mòk, wo tse' yàwo lùŋ nè nà'a nè kà mè sè' àlè? Jisòs nè nè vè ye'sè sèŋ nè? Pol à jè mvèk ènè ngòtsè' gesè fa wo dè Jisòs nè bwi foho vè. Yi vè, yi jèŋ bùu sè wo à dzæm bohòyi nè kpù lo laŋ kè sè wo cu mali ntòŋwum àlè' pwe' ya bæ yà'wèŋ lo nè kè cum mok mvèsè nè mvèsè. Yi tsok wo dè yà'wèŋ sè fak mali megu ve'nè nè sè kontum, dè Jisòs nè nè vè tsè li ntsè'mòk.

¹ Còm ñwàk nè'e mùu Pol, ves Silàs, nè ye Timati wèŋ bæbè'. Vès sè còm fa nà' bohòbùu cos nè mvwe' lak Tètàlonikà. Vès lèŋ dè Tà Nwii fa wèŋ fifi, nè gu wèŋ bèbòŋ.

*Pol Kwa Bè Fantum
Nè Ye Ncù Krètèŋ
Mvwe' Lak Tètàlonikà*

² Ghà nè vès lèŋgè Nwii nè yi tè' avès pwe', vès sè tsæŋ wèŋ. Vès sè kwasè yi bùu tu awèŋ.

³ Bùsè vès tsæŋgè fàak sè wèŋ à gu bùusè wèŋ à fa ntum awèŋ bohòTà avès Jisòs Krest ngòfàk bohòyi. Vès sè tsæŋ mvèsè wèŋ à fàk gugun bùusè wèŋ dzæm yi, nè ye mvèsè wèŋ naangè tu bohòyi bæ ntum nè zinè, nè co wèŋ nè kà maŋkwèŋ foho yà'a sè'.

⁴ Bwetè' avès, vès riŋtse' duk dè Nwii dzæm wèŋ, nè cokfis jè nonjè wèŋ dè wèŋ bùu ye.

⁵ Vès ri ve'nè bùusè ghà nè vès à jè vè fa wèŋ Ntirè nè Bèbòŋ nè Jisòs Krest nè, nà' ànè ka bohòwèŋ co ncèp sè wà vè. Nà' ànè ye bæ ñaan Yòŋsè nè Røŋŋ nè. Wèŋ à ri bèbòŋ dè Ntirè nè Bèbòŋ nè ye zinè.

Wèŋ ri ncu avès nè bèbòŋ nè vès à sè cu, nga vès cu vesùwèŋ sè'. Vès à cu ve'nè lòŋ ya yà'a bòŋ ma ñwèŋ.

⁶ Wèŋ ànè cum fù'rè nsàp ncu avès, nè ye nè Tà nè. Wèŋ ànè ye na ngø' sè' wùriŋ fana wèŋ à jè ncèp Nwii nè bæ kwækwa. Kwækwa nè nà' à vè bohòYòŋsè nè Røŋŋ nè.

⁷ Yè'sè ànè ye ve'nè fana, wèŋ ye mok bùu sè ngòntsè' fa bwiŋ mandzè nè bùu sè wo à dzæm Jisòs pwe' tse' ngòye. Wèŋ à ye ve'nè bohòbùu sè mvwe' nzenngòh Mäsìdoniyà, nè ye sè mvwe' nzenngòh Akayà.

⁸ Ncèp nè bæ liŋ Tà nè nà'a sè ye ndzè ni'i wèŋ nè à ka mvwe' nzenngòh Mäsìdoniyà bæ Akayà lèsè megu. Yu sè dè, bùu sè ma fòpwe' a yuk mùmchè'nè wèŋ a fa ntum awèŋ bohòNwii. Yà' nè ye nè ve'nè fana, yu sè mok sè vès nè cep fe'lè bwi bæ liŋ awèŋ bùu.

⁹ Vès yuk dè bùu yà'a wèŋ sè cèp mvè'nè vès ànè kè ke' ye wèŋ, wèŋ gu ves bèbòŋ yà'a. Wo cep mvèsè wèŋ a mè'rè rium sè wà, nè bwi lo ma nè Nwii, ngòkùksè yi nè yi Nwii zinè nè, nè yi cu ñwum.

¹⁰ Nè ye sè' dè wèŋ sè tæk mo ye nè yi Jisòs, ngòtsè vè mæbu. Yi nè Nwii à lòkoksè yi mvwe' kpù. A Jisòs nè yi a caŋsè gesè vesùwèŋ mvwe' dzè' nzak nè Nwii nè kè sak bwiŋ bùu jèjòk ye.

2

*Nsàp Ntum Nè Pol A Tse' NgòTsòho
Nza' Nwii*

¹ Bwema avès, wèŋ riŋtse' yàwèŋ sè' duk dè mvè'nè vès a kè ke' yè wèŋ yà'a, à ka wà ca.

² Wèŋ ri mvèsè wo ànè yak ves, nè yeŋsè ves ngø' mvwe' lak Filipiyà ñkun vès sè coho vè ngòkè yè wèŋ mvwe' lak Tètàlonikà yà'a. Ànè ye-a sè duk dè bwiŋ ànè sè gu co dè wo lok mandzè dè ya bum kà fo' fàk fana, Nwii ànè gu ya wæ kà ves ko. Nwii ànè gu ves ve'nè fana, vès ko mali ntum ngòtsè' fa wèŋ Ntirè ye nè Bèbòŋ nè.

³ Ncèp avès nè vès sè dzæm dè nà'a ni sè ntum wèŋ nè, nà' ka bæ tè'enkup yeŋ. Vès sè kà nà' wà tsòhòbasè. Nè ye sè' duk dè vès sè kà mandzè dè vès borè ñwè nòmòk borè lèp.

⁴ Yuse lè ve'nè duk dè, vès cèp mvèsè Nwii duk dè vès cep. Nwii nè a kùk ja'a ves, nè dè vès kèkurè co yi fa ncèp ye nè ndzè bohòvès. Fana mvè'nè vès sè cèp bohòwèŋ, vès kà mandzè nè ngògù dè ya bwiŋ sè kwa bohòvès lèp. Vès lèp gè yàvès mandzè nè ngògù ya Nwii kwa yi. Yi Nwii nè yi riŋ yusè yà' cu sè vè vès.

⁵ Wèŋ ri sè' ve'è bèbòŋ duk dè, mvèsè vès à vè bohòwèŋ, vès à ka bæ nsàp nè

ngòkwasè bòrè wèŋ bə ncèp cù nè bəbòŋ wà və. Nwì ri də vès à cèp bum kà ngòjə yumòok awèŋ, nə ghak bə zèŋ ye.

⁶ Vès ànə ka mandzè nè co wèŋ, kè bùu səmok sè zok, kwasè ves sè lap.

⁷ Nə ye sè' də vès co ngàa ntum Jisòs Krèst, vès ànə fek-a wèŋ ngòfa ves bum sè vès dzəm, yà' kà bə jòn sè' ye. Fana vès ànə sə ye megu yu avès fùà. Vès à ye fùà, co nŋwà nəmòk nè yì sə kùk bwe ye wèŋ ve'è.

⁸ Njo nè vès ànə dzəm wèŋ wùriŋ fana, ntum bon ves ngògàp Ntirè nè Bəbòŋ nè nà' à vè bohòNwi nè vesuwèŋ. Vès à ye kəkurè ngòkpu bùu wèŋ sè'. Vès dzəm wèŋ ve'è cèbùà.

⁹ Bwema am, wèŋ riŋtse' mvəsè vès à ci' ndürü bə fàk ve'è wùriŋ ghà nè vès à ye vesuwèŋ yà'a. Mvəsè vès à sè tsòho fa wèŋ ntirè nè, vès à fàk maràŋ bə ndzəmè də ya vès kà də vès kùk lis bohòwèŋ bə yusè vès dzəm yà' duk.

¹⁰ Wèŋ, nə ye Nwì, ri sè' duk də ncu avès nè vès à cu vesuwèŋ, sè wèŋ Krətèŋ, nà' à ye rərèŋ nə ye rərəŋ sè'. Yumok sè co wo bəŋ ves də yà' à ye bə jòn à ka yeŋ.

¹¹ Wèŋ ri də vès à kotse' wèŋ lònŋ mvəsè t'è' kotse'gè bwe ye.

¹² Vès à sə kwè'sə wèŋ, vès ce'e fa wèŋ ncèp sè ngòfisə wèŋ ntum də ya wèŋ cum nsàp ncu nè nà'a kəkurè bohòNwi. Busè yì Nwì nè yì à co'fis wèŋ ngòkè tse' bo sənə gan ye sè yà'a ve'è manŋəŋgəŋ sə.

Pol Kwa Bə Dzədzəm Nə Ye Kontum Bùu Tètàlonikà

¹³ Fana njo mòk cu mali nè vès kwasəgè Nwì bùu zèŋ sè'. Yusè də mvəsè vès à jə vè fa wèŋ ncèp Nwì, wèŋ yuk nà', nə jəŋ nà' co ncèp Nwì anə. Wèŋ à ka nà' co ncèp nŋwè nè sə nze fəŋ jəŋ. Nŋa nà'a ncèp Nwì anə nè zinə. A sè' ncèp ènə nè nà' sə kùm ntum awèŋ sè wèŋ a dzəm Jisòs.

¹⁴ Mù cèp ve'nə bùusè, yusè yà' a gù wèŋ, yà'a mègù sè' yusè yà' a gù bùu coos Nwì sè mvwe' nzenŋgòŋ Jüdiyà, bwema avès a. Vès sə duk bəp bùu sè wo bùu Jisòs Krèst yà'a. Wèŋ a yə ngə' ndzə bohòbùu lak awèŋ sè' mvə'nə wo à yə ngə' ndzə bohòbùu Jus sè wo bùu lak awo.

¹⁵ Bùu Jus yà'sə, a wo sè wo à zə Tà Jisòs, bə ngàa tsòhòbum Nwì, nə fa ves ngə'. Bùu ye'səwə jòksəgè Nwì ntum. Wo mègù co ngbū bə nàm bohòbwiŋ pwe'fo'.

¹⁶ Ghà nè vès à sè tsòho fa bə lakmvum ncèp nè co nà' fa wo lùŋ nə fana, wo lap mandzè co vès kà yà' wèŋ tsòhòfa. Mvəsè wo à gù ve'nə yà'sə, ye də wo à gù wesə nsàap bup awo sè wo gùgè sə pwe' mok laŋ. Nə yeè nè də wo jòksə Nwì ntum ngòsak wo laŋ.

Pol A Dzəm Ngòkè' Yə Wo Səmok

¹⁷ Ngòcèp yumok bə ma nè njàvès fana bwema avès wèŋ, yà'a kə bùuŋ təŋŋ də vesuwèŋ nə ga'a tsoŋ munə mvək momjo. Gəgà'à nə a mègù də vesuwèŋ a ka lis mok sə yenə bwèrè wèŋ a cu mali sə ntùu vès. Vès a lap mandzè ve'è gugəŋ duk də vès ye fe'lə wèŋ səmok, bùusè mvəsè vesuwèŋ à ga'a yà'sə, a yaaŋ ves sə ntùu ve'è wùriŋ.

¹⁸ Vès a dzəm də vès bwi lo kə ye wèŋ. Mù bə tu am, mù a lap mandzè ngòbwi fe'lə lòkəkè' fana Satà sə lok ves mandzè.

¹⁹ Yumok ka bup, bùusè a sè wèŋ à gù ŋkuj vès tse' naaŋ tu nə ye kwəkwa, ni' sə bon ves də ghà nè Tà Jisòs vəə, vès nə kə təŋŋ mantombii yi co bùu sè wo ca caŋ nə caŋ ghak.

²⁰ Bə nè zinə, vès sə kwə, ni' sə bon ves sè' bùu wèŋ.

3

Timati Kwè'sə Bùu Tètàlonikà Wèŋ

¹ Mvək nè ngòko ntum à ka mok yeŋ fe'lə fana, vès mam yàvès lak Atèn fəŋŋ vāvès,

² nə də Timatii lo kə ye wèŋ. Yi moma avès, nè venəwèŋ fàkgè bəbe'. Vès fàkgè bohòNwi ngòtsòho fa bwiŋ Ntirè nè Bəbòŋ nè nà'a bə liŋ Jisòs Krèst. Vès tumsə yi də yi kə kwè'sə wèŋ nə gə wèŋ ya tu awèŋ sè wèŋ sə naaŋ bohòJisòs gūŋ lo mantombi.

³ Ya kə də mok mətətsə'rə wèŋ foho lo manŋkwèŋ bùu nsàap ngə' sè wo sə fa wèŋ yà'a duk. Wèŋ ri yàwèŋ sè' də bo Nwì cu ca sè', də wo fa ves nsàp ngə' ènə.

⁴ Ghà nè vesuwèŋ anə cum ntòbəbe' yà'a, vès anə tsok wèŋ nŋa mvək nè à ka ntòdzəŋ, də wo nə yenjə vesuwèŋ ngə'. Fana wèŋ ri tse' sè' də yà'a nə ye megu sè' məm̀və' anə.

⁵ Nà'a njo nè mù a tum Timati nè. Mù a ko fùk ntum bùu fana mù tum yi də yi kə kùk ja'a-na də wèŋ sə fa mali ntum awèŋ bohòJisòs àle. Mù a sə mərə də kə ngà mumsə bwiŋ nə a gù wèŋ, wèŋ gbū foho lo manŋkwèŋ, ya fàha sè vès à gù sə bisə wà àle'.

⁶ Timati nè a bwi foho vè laŋ. Yi tsə' fa ves mvəsè dzədzəm awèŋ cu. Yi də ntuum awèŋ tə mali mègù bohòNwi, nə də wèŋ sə dzəm mali mòk bə mòk. Yi tsə' fa fe'lə ves mòk sè' duk də wèŋ tsərgè ves ve'è bəbòŋ nùumbu pwe'. Malə a ko wèŋ mvəsè malə a ko ves bohòwèŋ sè'.

⁷ Nə yeè nè də bwema avès-a, bə jamə nə ye ngə' nè vès sə yə nə pwe'fo' fana ntum avès kwa mvəsè vès à yuk də wèŋ sè lo mali mantombi.

⁸ Nè nga'a nè'e yòhnsè kwèhè nè ves. Ntàm avèes nè sè boŋ ve'nè nga wèeŋ tæŋ mali-a gũgũ bə dzədzəm àwèŋ, wèŋ Tà wèŋ mvwe' mò'fis na.

⁹ Nè nga'a nè'e aco vès kwasè liŋ Nwi àvès bùu tu awèŋ. Vès tse' ŋgòkwàsè yi bùu nsàp kwəkwa nè vès tse' nà' mantombii yi bùu wèŋ.

¹⁰ Vès fekgè Nwi nùm bə ndzəm bə ntəm avès pwe' də co yi gu ya vès ye fe'lə si awèŋ sèmok. Vès ye wèŋ ya vès tès wèŋ bə yusè wèŋ sə jamə mali yà' bə dzədzəm àwèŋ nè bə liŋ Jisòs nè.

¹¹ Nwi àvès nè yi tè', nè ye Tà Jisòs fahu nonjsə mandzè co vès kə ye wèŋ sèmok.

¹² Nwii gu co dzədzəm nè wèŋ tse' nà' mətətətə'rəə wèŋ, nè ye bohòbwiŋ pwe' nà'a kuk lo mantombi. Nà'a kuk, nè yam dzeŋ co mvəsè vès dzəm wèŋ yà'a.

¹³ Bə nsàp dzədzəm ènə fana yi nè gũŋsə wèŋ, wèŋ ye kəkurè bə rərəŋ sè' mantombii Nwi àvès nè yi Tè', nùmbu nè Tà Jisòs nè vè bə bùu ye sè rərəŋ sə.

4

Ncu Nè Co Nà' Gu Nwi Yi Kwa

¹ Ngòləsə ləbə zeŋ fana bwema avès, wèŋ a yə'rə jə nsàp ncu nè wèŋ tse' ŋgòcu ya Nwii nè kwa bohòwèŋ nè bohòvès laŋ. Wèŋ ànə sə cum lok to mantombi sè' ve'nə. Nè nga'a nè'e fana vès sə ləŋ wèŋ nsàp nè gũgũ bə liŋ Tà Jisòs də wèeŋ ghaha wesə ghaha.

² Wèŋ ri tse' ntip sè vès à fa wèŋ bə ŋàaŋ Tà Jisòs yà'a laŋ.

³ Yusè Nwi dzəm bohòwèeŋ duk də wèeŋ ye rərəŋ, nè kə bo sənə nzak sàhà tse' lok.

⁴ Ndàaŋwè pwe' riŋ nsàp mandzè nè co bə ŋgwe yee cum. Wo cum bə nsàp mandzè nè nà'a ye bəboŋ bohòNwi, nè kə ywi'lə nzòŋ jə vè.

⁵ Nà'a kə ncu nè nà' mègù bùu njè bəba kə mbəmbam ye. Bùu pegè sè wo ka Nwi riŋ cugè yàwo ve'nə.

⁶ Bə nzak ŋwàŋwè bə ŋwəmbam ènə fana, ka bəboŋ co ŋwèe līm zə mòk yeŋ. Vès ànə tsok fa wèŋ yè'sə mantombi laŋ. Nè nga'a nè'e vès sə sè mali wèŋ ntu' gũgũ də Tà Nwii nè kə nsàp ŋwè nè yi gu ve'nə mè'rə.

⁷ Nwi ànə to vesùwèŋ, ka də a sə kə koho sàhà yeŋ. Yi à to vesùwèŋ ŋgòcu ncu nè rərəŋ co bùu ye.

⁸ Ye də a ye-a ŋga ŋwè nəmòk dzèeŋ-a yusè vès yə'rə fa wèŋ yè'sə, yi sə kə ŋwè dzèeŋ. Yi dzèeŋ Nwi nè yi fagè ves Yòhnsə ye nè Rərəŋ nè.

⁹ Kaco vès com fa yiskok wèŋ mvè'nè wèŋ tse' ŋgòdzəm bwema sè wo a dzəm Jisòs còmə yeŋ. Vès duk ve'nə bùusè Nwi

a yə'rə fa wèŋ bə tu awèŋ mvè'nè wèŋ tse' ŋgò dzəm mòk bə mòk sə laŋ.

¹⁰ Wèŋ a nitsè' fa bwema sè mvwe' nzeŋgòŋ Məsìdoniyà pwe' nsàp dzədzəm ànə. Fana bwema avès, vès sə ləŋ də wèeŋ gũŋ casə ve'nə casə.

¹¹ Wèeŋ kiŋ sə vèə wèŋ də wèeŋ cum ncu nè nà'a gəe'. Kà də wèeŋ sə gesə ke'cà cùu awèŋ bə nzak bwiŋ ŋga wo ka wèŋ to duk. Fək bum sè wèŋ dzəm yà' bə bo awèŋ. Vès ànə tsok wèŋ yè'sə mantombi fa' laŋ.

¹² Wèeŋ gu-a ve'nə fana wèeŋ nè gu bùu sè wo ka Jisòs riŋ ŋgòjə wèŋ co bwiŋ. Yà' ye sè' də yusè wèŋ dzəm yà' fana wèŋ kə lis bohòŋwə nəmòk kək yiskok.

Mvək Nè Tà Jisòs Nè Bwiŋ Vəə

¹³ Bwema avès a, vès dzəm də wèeŋ riŋtse' zinə nè nà' cu bə bəp bù nè wo a kpu ləyàwo laŋ. Wèeŋ riŋtse' ya wèeŋ cu, ntəm kə wèŋ bə zeŋ sə rwi'. Wèeŋ kà-a yà' ri fana, ntəm sə rwi' wèŋ co bùu sè wo ka naaŋ tu də Jisòs Krəest nè kə ləkòksə yà'wèŋ ntse'mòk tse'.

¹⁴ Vès dzəm sə ntəu vès duk də Jisòs à kpu fana Nwi ləkòksə yi mvwe' kpu. Ye də vès sə dzəm sè' duk də Nwii nè jəŋ fəsə və fe'lə bùu sè wo ànə kpu bə Jisòs wèŋ bəbè'. Vès sə duk bùu sè wo ànə kpu ŋga wo dzəm bohòyi.

¹⁵ Yusè vès sə də vès yə'rə fa wèŋ nga'a yè'e, a yəyərè nè Tà Jisòs. Nùmbu nè Tàa bwi foho vèə fana vesùwèŋ sə a cu ŋwəm, a nè kə mantombi nè me'rə bùu sè wo à kpu laŋ maŋkwèŋ ntòloto.

¹⁶ Nùmbu ànə ye, wo nè ke' duk sə ŋgù nè nà' tse' ŋàŋ. Ŋgi masinjà Nwi nè tu nè, nè cəp, anə yuk ŋgi ntà Nwi ŋga wo fəp nà'. Tàa nè tèsə tsoŋ mubu bə tu ye. Bùu sè wo à dzəm Jisòs, nè kpu lo mee nè lokok mvwe' kpu ŋkuŋ,

¹⁷ fana Nwi kurə be'lə vesùwèŋ sə a cu mali nga'a ŋwəm mvək ànə sə mvwe' mò'fis, a kə tseŋ Tà mba'a. Yà'a mok mvək nè vesùwèeŋ nè cu maliğə mok ves Tà wèŋ mvwe' mò'fis.

¹⁸ Nə yeè nè də bə ncèp ènə, wèeŋ jəŋ nà', nè fupsə ntəm awèŋ bə zeŋ.

5

Fuhu, Busè Tà Jisòs Nə Bwi Foho Və

¹ Bwema am wèŋ, ŋjo nè də mu com yis fa wèŋ ŋgòriŋtse' ghà nè bum yè'sə nè kə ye nè bùu.

² Busè wèŋ bə tu awèŋ, wèŋ riŋtse' ve'ε pap də nùmbu nè Tà nè nè kə vèə co ŋgà yə vè nòŋ ndzəmə, wù kə ri.

³ Ghà nè bwiŋ sə duk də, <<Bum pwe' mègù mok bəboŋ də ŋgə'ə bùə>> fana, wo ye megu ŋga ŋgə' nəbap vè ve'ε vak. Yà'a

nə və co mvəsə dzəmwee kogè ɲwàɲwè yè'e. Yà'a vè ve'nə, fana wo kà swirə.

⁴ Fana bohòma nè ɲjàwèɲ, wèɲ ka sənə ndzəm cum, bwema am wèɲ na. Fana ntsə' nə nà kà wèɲ co ɲgà yè vè yi ɲga wèɲ ka riɲ kà tsèɲ.

⁵ Wèɲ bəp bə nè bohòmaren, wèɲ bəu sè wèɲ gùgè bum ɲga a maràɲ bə nùm. Vesùwèɲ ka bəp bə ɲgàa ndzəm yeɲ. A kà bum mvwe' səswihi gùgè.

⁶ Nə yeè nə də bum yè'sə zinə ve'nə fana, vesùwèɲ kà də a sə dzəmlo co mvè'nè bəu mok dzəmgè yà'a duk. Vesùwèɲ sə kək kù'ə, nə sə ko ni' avès.

⁷ Mvək nè bwiɲ dzəmgè lo, mok juhu rük wèɲ pwe', a nè ndzəmà.

⁸ Nə ye də vesùwèɲ yàvès bəp bə ɲgàa marèɲ. Vesùwèɲ tse' ɲgòko yàvès ni'. A tse' ɲgòtəhə lok ni' avès bə dzədzəm nə ye naaɲtu bohòNwi co ɲkà ɲga bəp kà ves jwèɲ. A sə kək gesə lis avès bə lù nè Nwi nə kə fa ves. Yà'sə nə ye co tàm mòk nə a ta tse' nà' co yu səmok sè bəp kà ves tu jwèɲ.

⁹ Ka də Nwi ànə cokfis vesùwèɲ də ya yi fa ves ɲgə' yeɲ. Yi à cokfis ves ya a tse' lù nə yi fa ves nà' ndzə bohòTà Jisòs Krèst.

¹⁰ Yi Jisòs nə yi à kpu bəu vès, də ya a cum vesiwèɲ bəbè'. Də ya ɲga a cu-a sè ɲwəm bə ɲga a kpu, yà' lok gu yəyərə, ghà nə yi vəə, anè cu vesiwèɲ.

¹¹ Nə yeè nə ve'nə fana bədə wèɲ sə tesə mòk bə mòk, nə gu wo lo mantombi mvəsə wèɲ sə gu ɲga'a yè'e.

Ncèp Nə Nà' Ləsə Lòo

¹² Bwema avès, vès sə lɛɲ wèɲ də wèɲ jəɲ bəu sè wo fàkgè bohòwèɲ yà'a co bəu sè bwiɲ nè zinə. Wo sè wo kùkgè wèɲ, nə sə yə'rə wèɲ co bəu sè Tà Jisòs yà'a.

¹³ Wəp wo, nə dzəm wo càsə yà pwe'. Gù wo ve'nə bəu nsàp fàk nə wo sə gùu. Wèɲ cum cù mò'fis, nə kà sə kùəm.

¹⁴ Vès sə lɛɲ wèɲ bwema avès-a, də wèɲ tip ɲgàa wè' wèɲ. Wèɲ kwe'sə bəu sè wo tse' wəə, nə tesə sè wo jì ɲàɲ. Wèɲ sə ko ntəm awèɲ bohòbwiɲ lòoɲ.

¹⁵ Kà də wèɲ fa mandzə də ɲwèe gu fəsə fa ɲwè bəp bə bəp duk. Yusə ye də, ghà yà pwe' nə wèɲ cu, wèɲ tse' ntəm nə ɲgògù bəbəɲ bohòmòk bə mòk. Wèɲ gu bohòbwiɲ lòoɲ sè' ve'nə.

¹⁶ Wèɲ sə kwa ghà yà lòoɲ.

¹⁷ Wèɲ sə gu piriya ghà nə fòlòoɲ, nə kà wò.

¹⁸ ɲga sə bəp-a sè yà pwe', wèɲ sə kwasə Nwi. Yà'a yusə Nwi dzəm də yà'a ye ve'nə bə ncu àwèɲ co bəu Jisòs Krèst.

¹⁹ Wèɲ kà də wèɲ limsə Yòɲsə nə Rəreɲ nə ɲga yi kà fàha ye gu duk.

²⁰ Kà də wèɲ beɲ ncèep sè bəu sè wo sə tsòho bum sè Nwi a niɲtsə' fa wo duk.

²¹ Mùmsə ja'a yà' pwe'fo', nə be' tse' sè wèɲ yə də yà'a bəbəɲ.

²² Wèɲ kà bo sənə bəp nə mò'fis gèsə lok.

²³ Nwi bə tu ye, nə yi fagè vesùwèɲ fifi, yi nonşə ncu àwèɲ kəkərè bə mandzə nə fəpwe'fo'. Yumok kà bohòwèɲ bəp lok. Yi nonşə yà' nsàp nə Jisòs Krèst nə yi Tà àvès nə kə bwi vəə, wèɲ ye jìnjo.

²⁴ Yi Nwi nə yi a to wèɲ, yi nə gu yà', bəusè yi ɲwə nə zinə.

²⁵ Bwema avès, wèɲ sə lɛɲ fa ves piriya yàvès sè'.

²⁶ Cəpsə fa mu bəu sè wo à dzəm Jisòs sə pwe' bə càcəpsə nə bəbəɲ co bwema.

²⁷ Mù cəp bohòwèɲ bə ɲàaɲ sè bohòTà də wèɲ taɲ fa ɲwək ènə bohòbəu sè wo à dzəm Jisòs pwe'fo'.

²⁸ Bəbo nə Tà àvès Jisòs Krèst nà'a ye bohòwèɲ.

**Nwàk nè Ba,
nè Pol à Còm Fa Bùu sè
Mvwe' Lak
TÈTÀLONIKÀ**

Jijipsè à cu mali mùmuvwe' cos nè mvwe' lak Tètàlonikà nè, bə nza' mùmvo' nè Jisòos nè bwi vèə nè. Bùu mok à sè cèp də nùmbu nè Jisòos nè bwi vèə nè à cà lólaj. Fana Pol com njwàk nè ba ènə njòtsə' rənsə fa wo bə zəj də njukj Jisòos Krest sə bwi və nja njkà' ghaha sə nzenjòr anə ve'ε kə dzen nsàp nè co wù kà fùk. Yi nè ye njkum sə nzenjòr ghà ànə yi. Yi nè bej wes nwi pwe', nè gu ni' ye co də yi Nwi yi njkuj fana Jisòs sə kə və.

1 Còm njwàk nè'e mùu Pol ves Silvanù nè ye Timati wèj bəbè'. Vès còm fa nà' bohòbùu cos nè mvwe' lak Tètàlonikà wèj. Wo sè tse' wo Nwi nè yi Tè' avès nè ye Tà Jisòs Krest.

2 Vès lej də Nwi nè yi Tè' bə Tà Jisòs Krest gu wèj bəbòj, nè fa wèj fifi.

Mvə' nè Jisòos Nè Kə Sak Nzenjòr

3 Vès tse' njòkwəsə Nwi ghà nè fòlòon bùu wèj, bwema avès a. Vès tse' njòkwəsə yi ve'nə bùusə nsàp nè wèj sə fa ntəm bohòNwi nè sə kùk lòmantombi. Nə ye sè' də dzədzəm àwèj nè wèj tse' bohòmòk bə mòk sə ghaha sə' ghaha.

4 Nà'a njo nè vès kùmgə njùnj mvwe' kwe' bùu cos wèj bùu wèj sè. Vès kùmgə njùnj bùusə wèj kigə ntəm, nè sə dzəm ghaha bohòJisòs nè ghaha, nja wo sə tùksə wèj, wèj sə ye njə' sè'.

5 Yà'sə sə nitsə' də Nwii nè sak bə zinə. Bùsə a ye ve'nə fana wèj ye kəkurə njòkə ye mok mvwe' gan njkum ye sè wèj sə ye njə' bùu zəj sə.

6 Nwii nè gu yusə yà'a kəkurə. Bùu sè wə sə yej sə wèj njə' yà'a, yi nè yej sə fəsə wo njə' sè'.

7 Yi nè gu wèj sè wèj sə ye njə' yà'sə njòyòjnsə nè ye vès yàvès sè'. Yi nè gu ve'nə ghà nè Tà Jisòs tesə tsə və mabu bə masinjaa ye wèj sè wo tse' njəj. Yi nè vè ndzənə ləm-mis,

8 nè yej sə bùu sè wo ka Nwi rin njə', nè yej sə sè wo à ka yusə Ntirə nè Bəbòj nè Tà Jisòs à sə tsə' nè be' njə' sè'.

9 Njə' nè wo nè ye nè də wo nè maha wà nè kè' mò'fis. Wo nè kà mvwe' sè Tà cu bə bòon njəj ye sə sè' kə dzəj yuk.

10 Yè'sə nè ye nùmbu nè yi nè vè njòkə jə kəkùksə bohòbùu ye wèj, fana bùu sè wo ànə dzəm bohòyi nè sə mərə, nè sə kwa ve'ε wùrin. Wèj nè ye sə' mənjorə wo anə bùusə wèj a dzəm ncèp nè vès à tsə' fa wèj nè.

11 Nà'a njo nè vès lej fagə wèj rinrin nè. Vès lejgə Nwi də yi gu wèj njòye kəkurə bə ncu nè yi à to fis wèj də wèj cum nà' nè. Vès lej də yi gu ntəm awèj sə wèj tse' njògù bəbòj yà'a təəj megu ve'nə. Yi gu fàak awèj sə wèj sə gu bùusə wèj a fa ntəm awèj bohòyi sə kə lə kəkurə bə njəj ye.

12 Bum yè'sə ye-a ve'nə fana lin sè Tà Jisòs Krest nè bəj bùu wèj, wèj bəj bwi bùu yi sè'. Yè'sə ve'nə bə bòvəm nè Nwi avès nè ye Tà Jisòs Krest.

2

*Yusə Yà'a Nə Ye
Njukj Krest Bwi Və*

1 Bə nzak nè Tà avès Jisòs Krest njòbwi vèə də ya vesiwèj be'lə yi, nè kə cum mok bəbè' fana bwema am wèj, mù lej wèj,

2 də kà də wèj sə tsərə ju'rə ke'ca bə zəj ve'nə duk. Kà də wèj sə saha ntəm awèj bə ncèp nè wo sə cèp də nùmbu nè Tàa nè bwi vèə nè à cà lólaj nà'a sə duk. Kàmòk à cèp ve'nə njə' tsòhòbum Nwi mòk nja yi də yi tse' yumòk sè Nwi à tsə' yi, kə njwə nəmòk nja yi sə tsòho-a nzak Nwi àlè'. Kàmòk bùu mok wèj duk də vès à còm tumsə njwàk ve'nə vès àlè'.

3 Kà də wèj me'rə njwə nəmòk borə fùk wèj duk. Bùsə nùmbu ànə nè kà ntòvə tətè tse' ghà nè bwiin nè sə gəntu bohòNwi wù kà fùk nà'a kə dzəj njkuj. Anə ye sè' nja njwə nè njə' njwəp nè yəj sè' njkuj. A sè' yi nè yi nè kə bisə ye njwəj nè.

4 Njə' njwəp ènə nè kə njə' bə bum sè bwin kùksəgə yà' co nwi ye fùk. Yi nè bej bum sè yà'a co nwi pwe'fo'. Yi nè jəj ni' ye mabu, də yi ghak yà' pwe' yi. Yi nè kə ni cum mənə ndap Nwi nè ghan nè, nè sə tsok də yi Nwi yi.

5 Mù à tsə' wèj bum yè'sə ghà nè vesuwèj à ye nà'a pwe' lej. Wèj a swi lej à?

6 Megu də yumok cu sè yà' sə gu də bum yè'sə kà njə'a' ntòye. Wèj ri yu ànə sə lej. Mvək nè kərə nùu fana njə' gè njwəp nè yej sə.

7 Fàak njwəp sə sə fàk njə'a' yè'e ntòsəswihl megu də yusə yà'a nè ye sə nè kà nto ye tətè wo fis gesə njwə nè yi sə təj lok yà' nè fo' njkuj.

8 Njə' njwəp nè yej sə ghà ànə, fana Tà Jisòs nè kə zə nà' bə yòjnsə nè nje nè yi yòjnsə fis tsə kə cùhu yi. Ghà nè Jisòs nè vè nè, yi nè gu bəpsə nà' bə njəj ye sə yi yej sə vè bə zəj sə.

9 Njə' njwəp nè nè vè bə njəj Satà, nè sə gu ke'ca nsàp mənjəgèj mok njòbòrə bwin fo' ve'ε nduk nè nduk. Yi nè

sə gu niŋ ke'ca fa bwiŋ nsàap bum mok sè co wu kək yà' tu jip wu.

¹⁰ Yi nə borə bùu sè wo nə bisə wà sè wèŋ bə jòŋ. Bùu ye'sə wèeŋ nè bisə njo nə wo à ka ncèp nè zinə nə ya wo tse' lùŋ bùu zeŋ nə dzəm.

¹¹ Busè wo a gù ve'nə fana Nwii nè gu wo ngòtsərə mègù bum bə jòŋ, nə sè dzəm sà' zeŋ, ya wo sè dzəm megu mok bum sè yà'a mwès.

¹² Nwii nè gù ve'nə ya bùu sè wo à ka zinə nə dzəm, nə sè kwa yàwo ngògù bup yà'a wèeŋ nə gbù nzak bohòyi.

Pol Kwe'sə Bùu Tètàlonikà Də Wo Təəŋ Gugun

¹³ Vès tse' ngòkwasə tsə Nwi nè ghà yà lònŋ bùu wèŋ, bwema avès a. Vès sè duk wèŋ sè Tà nè dzəm weŋ yà'a. Nwi ànə yeto, yi cok fis weŋ də wèeŋ nə tse' lùŋ. Yi à gù ve'nə bə nàan yòŋsə nè nje nə də ya wèeŋ ye bùu ye wèŋ sè wèeŋ rərəŋ. Yi à gù ve'nə sà' bə mandzə nè də wèŋ à dzəm ncèp nè nà'a zinə nə sà'.

¹⁴ Nwi ànə to və weŋ ye'sə bə mandzə Ntirè nè Bəbòŋ nè vès à tsòho fa weŋ nə. Yi à to weŋ yà'sə də ya wèeŋ tse' fis ma njàwèŋ sənə kəkukəsə nè Tà Jisòs Krest avès nə sà'.

¹⁵ Ye də bwema avès, wèeŋ təəŋ gugun, nə kotse' bum sè vès à tsə' wèŋ yà' sè bə cù kè vès à còm fa-a weŋ bə n̄wàk àl' pwe'fo' cùk.

¹⁶⁻¹⁷ Tà Jisòs Krest avès, nə ye tè' avès Nwi a dzəm ves nə fisə fa ves ntuum avès, nə fa ves n̄an ngòcèep nə gu megu yusə yà'a bəbòŋ. Nwi a nitsə' fa ves dzədzəm ye ya a sè lo mantombi, nə kà kə mèsə yuk. Yi à gù ves ngònaan tu də a nə kə tse' bum sè bəbòŋ. Wo a gù ve'nə bə bòvəm njàwo nə.

3

Wèeŋ Sə Ləŋ Fa Ves

¹ Ngòləsə lòo fana bwema avès, vès də wèeŋ sə ləŋ fa ves. Wèeŋ sə ləŋ fa ves də ncèp nè Tà nə, nà'a sè lo mantombi nənàk nənàk, nə sè fom mvə'nə ànə ye bohòwèŋ yà'a.

² Wèeŋ sə ləŋ fa ves mok sà' də Nwii caŋsə fis ves ndzə bohòŋgàa gù ngwap bə bùu sè bup wèŋ. Vès duk ve'nə bùusə sè kà ncèp ènə bwiŋ pwe'fo' dzəm wes.

³ Yusə də Tà a ye zinə. Yi nə guŋsə weŋ, nə caŋsə gesə weŋ mvwe' Satà nè yi n̄wə n̄əbup nə.

⁴ Tà a gù ves, vès kà məmərə sè ntuu vès bùu wèŋ tse' lok. Vès rì pap də wèeŋ nə sə gu tse' megu bum sè vès də wèeŋ gu.

⁵ Vès ləŋ də Tàa gu busə ntuum awèŋ ya wèeŋ dzəm bohòNwi, nə fa weŋ kontəm nsàp nè Krest.

NgòCu Ncu We'

Ka Bəbòŋ Yeŋ

⁶ Yumook ye', bwema avès, vès cèp ye'sə bə lɪŋ Tà Jisòs Krest, də ka də wèeŋ sè be'lə bə bwema sè wo dzəm ngòcu ncu we' duk. Vès sè duk bùu sè wo sè kà mandzə nè vès à yə'rə weŋ yù yà'a.

⁷ Wèŋ riŋ yàwèŋ sà' də wèŋ tse' ngòfù'rə mandzə ncu avès. Ghà nè vesùwèŋ à ye nà'a, vès à ka ngàa we' yeŋ.

⁸ Vès à ka yu n̄wə nəmòk nga vès ka lak zu yuk. Vès à fàk ve'e, nə ci' ndurè nè maran bə ndzəmə pwe', də ya vès kà n̄wə nəmòk ngə' wà yamsə fa.

⁹ Vès à sə gu ve'nə ye'sə, vès à dzəm-a də wèeŋ fa ves, yumok yà' kà bə jòŋ sà' ye. Vès à gù ye'sə ngògù ni fa weŋ ya wèeŋ be' sà' zeŋ.

¹⁰ Vesùwèŋ ànə ye fa' vès tsok weŋ sà' lan də, <<A ye-a nga n̄wə nəmòk duk-a də yi kà fàk fàk, yi kà sà' zu.>>

¹¹ Vès sè cèp ye'sə bùusə vès yuk də bùu mok cu m̄ngorè wèŋ sè wo sə cu yàwo ncu we'. Wo kà yumok fàk, nə sè dzəm megu ngògbà ni ke'cà sənə bum bùu mok wèŋ.

¹² Vès sè cèp ye'e bohònsap bù ànə ngòtip wo bə lɪŋ Tà Jisòs Krest də, wo ko ni', nə fak zu bə bo awo.

¹³ Nə ye də kà də wèeŋ wo ngògù bəbòŋ duk, bwema avès a.

¹⁴ A ye-a nga n̄wə nəmòk bèn ncèp nè vès còm fa weŋ ndzənə n̄wàk nè'e fana wèŋ kək tasə tse' yi bəbòŋ, nə kà yumok wenə wèŋ tse' be'lə lok. Wèeŋ gu ve'nə ya marè'tu ko n̄wə ànə.

¹⁵ Nə ye sà' də wèŋ kà yi co yi n̄wə nè wèŋ bèn yi bènə gù. Wèeŋ tip yi lɛ co yi ye sà' moma awèŋ.

Càcèpsə Nə Nà' Ləsə

¹⁶ Vès ləŋ də Tà nè yi fagè fifi yi nə fa weŋ fifi, yi bə tu ye. Yi fa weŋ fifi bə mandzə nè fòlònŋ ghà yà lònŋ sà'. Tà nə ye bohòwèŋ pwe'fo'.

¹⁷ Mùu Pol, mù còm fa weŋ càcèpsə ènə mù bə bo sè yàm. Nè'e yu nè wu yə nà' ndzənə n̄wàk, wù riŋ də còm n̄wàk ànə mù nə. Ye'e mvə'nə mù còm gè yàm sè.

¹⁸ Mù ləŋ də bəbo nè Tà Jisòs Krest avès ye bohòwèŋ pwe'fo'.

Nwàk nè Mantombi, nè Pol à Còm Fa TIMATI

Timati à ye krætɛŋ nga yi ntòmɔwà'ɲwè. Pol ànə fa non̄sə lo cos nè mvwe' lak Efesòna ndzə bohòyi. Nwàk nè Pol à còm to fa Timati ènə nà' sə tip yi nja gɔgɔŋ bə bum tɛ'. Nə mò'fis ɲgòfa ntip bə nzak yəyər'è nè nà'a bə mvwès mɔmvwe' cos nə. Bùu mok sə yə'rə də bum sə a sə yə yà' bə lis ènə yà'a bɔp. Bwìŋ à sə duk sɛ' də aco ɲwè kə tse' megu lɔŋ nga yi tse' nsàp ɲkərè mòk nè bwìŋ ka nà' pwe' rìŋ. Yi tse' ɲgòdzə zuzɔu mok, nè kà bə nzak gù sɛ' tse' lok ɲkuŋ. Pol còm ɲgòduk fa Timati də nà'a kà tu bə yəyər'è sɛ' mvwès yà'sə naàŋ.

Nwàk nè sə cèp mɔmvè'nə aco wo sə gu bum mu cos sɛ', nè ye mɔmvè'nə ɲgòkùksə Nwi. Nà' sə cèp bə nsàp ɲwè nè bùu sɛ' wo mantombi mu cos tse' ɲgòye sɛ'. Nà' ləsə bə ntip bohòTimati nè də yi ye ɲgà fàk nè bəhɔ bohòJisòs Krest. Yi sə rìŋ fàha sɛ' yi tse' ɲgògù fa bohòbòop bwìŋ zəzok sɛ' wo a dzəm bohòJisòs nə.

¹ Còm ɲwàk nè'e mɔu Pol, nè mu ɲgà ntum Jisòs Krest. Nwi nè yi à lɔŋsə ves nə, nè ye Jisòs Krest nè vesùwèŋ sə naaŋ tu bohòyi nə, wo a duk wo də mɔ ye ɲgà ntum.

² Mù sə còm fa ɲwàk ènə bohòwù Timati, nè wu co mo àm, bùusè wù à fa ntam yòbohòJisòs Krest. Mù lɛŋ Nwi nè yi Tè' avès, nè ye Jisòs Krest nè yi Tà avès nè də wo gu wu bəhɔŋ, nè tɛsə wu bə koksəmaziŋ awo, nè fa wu fifi sɛ'.

*Bùu Mok Sə Yə'rə Fa Bwìŋ
Yusə Zok*

³ Ghà nè mù à sə lòmvwè' lak Məsìdoniyà yà'a à ye fana mù tip wu də wu cum mvwe' lak Efesò. Bùu mok wèŋ cu fo' sɛ' wo sə yə'rə fa bwìŋ nsàap bum mok sɛ' zok. Fana mù dzəm də wu cum fo', nè gu wo də wo kà ve'nə mok sə gù.

⁴ Tsok fa wo sɛ' də wo tɛŋsə ɲgòtaaŋ ɲgàam sɛ' yà' kà fàk tse' yà'a. Wo kà də wo sə taan̄ ke'cà bum sɛ' bə nzak njaŋ duk. Nsàap bum yà'sə gùgè bwìŋ ɲgòcàsə mvək bə mamfenə fana wo kà yusə Nwi à fàhu nòŋsə mantombi jə lò. Bwìŋ fa ntam awo bohòNwi ɲkuŋ fana wo rìŋ bum sɛ' Nwi dzəm yə'sə.

⁵ Njo nè mù duk wu ve'nə nə, də ya ɲgà wo dzəm mòk bə mòk. Aco ɲwè dzəm to mòk bə mòk ɲgà yi tse' ntum nè rərɛŋ, nè ye ɲgà yi tse' tsətsər'è sɛ' kəkərè, nè fa ntam ye bohòNwi bə zinə.

⁶ Bùu mok wèŋ cu sɛ' wo a mè'rə bum sɛ' zinə yə'sə, nè jam mandzə nə, fana wo sə

cèp mok bum sɛ' kaco yà' jəŋ lo wo mvwe' mok yəŋ.

⁷ Wo sə dzəm də wo sə yə'rə fa bwìŋ lùk ɲgà wo sə kà yusə wo sə cèp sə sɛ' rɛɛŋ. Wo sə cèp yà' nè kà mamərè tse', ɲgà wo sə kà yà' sɛ' rɛɛŋ fàk.

⁸ A rìŋ də lùk yusə bəhɔŋ, ɲgà a ye-a də bwìŋ jə tse' yà' bə mandzə nè kəkərè nè nà.

⁹ Wèeŋ rìŋ də Nwi ànə kà lùk sə bohòbùu sɛ' wo gùgè bum bə mandzə nè rərɛŋ nè nòŋsə fa. Yi à nòŋsə fa yà' bohòbùu sɛ' wo gù bɔpsəgè yà', nè ye bùu sɛ' wo kà yi yugkè. Yi à nòŋsə fa yà' bohònsàp bù nè co ɲgàa kà Nwi wəp, ɲgàa gù bɔp, bùu sɛ' wo sə kà mandzə Nwi be', sɛ' wo jəgè bum sɛ' Nwi sə co yu ywi'lə-nzòŋ; bùu sɛ' wo sə zə tɛ' awo bə ma awo wèŋ, nè sə zə bùu mok wèŋ sɛ'.

¹⁰ Wo sə kohò sàhà, mbəmbam sə noon̄ fe'lə sɛ' bə mbəmbam mok, wo sə yə bwìŋ, sə ci' mvwès, wo kɛŋ nè sə ci' mali mvwès. Nwi à nòŋsə fa lùk sə bohònsàp bù ènə, sɛ' wo sə gù nsàap bum sɛ' yà' kà bə mandzə yəyər'è nè zinə nè vès ànə yə'rə fa wəŋ fa' nə yəŋ.

¹¹ Yəyər'è nè zinə nə, nà'a ye mandzə nè mò'fis bə Ntirè nè Bəhɔŋ nè Jisòs Krest à fa ndzə bohòmù nə. Ncèp nè sə tsə' bum maŋgəŋgèeŋ sɛ' yà' vè bohòNwi nè yi tse' megu ye yusə yà'a bəhɔŋ nə.

*Pol Tsə' Mvè'nə Jisòs Krest
A Gù Yi Bəhɔŋ*

¹² Mù kwasə Tà avès Jisòs Krest nè yi a fa mu ɲaŋ ɲgògù fàak yə'sə. Mù kwasə yi bùusə yi kùk ja'a mɔ kà ɲwè nè mù tse' zinə, nè cokfis mu, də mu fak bohòyi.

¹³ Wèŋ rì də mù ànə sə bɔpsə lɔŋ ye sə fa'. Mù à sə yəŋsə yi ɲgə', nè sə yak yi, mɔmvè'nə nè à sə gù ve'nə bohòbùu ye yà'a. Bum yə'sə ànə ye-a sɛ' ve'nə fana yi koksə mali manziŋ bohòmù ànə, bùusə mù ànə sə gu ve'nə ɲgà mù kà bohòKrest ntòdzəm tse' fana nè kà zinə nè sɛ' ntòrìŋ.

¹⁴ Jisòs Krest nè yi Tà avès nè a gù mu bəhɔŋ wùrìŋ. Yi gù mu, mù nè dzəm bohòyi, nè dzəm bùu mok wèŋ sɛ'. Yi gù fagè bùu sɛ' bə yà'wèeŋ mvwe' mò'fis mɔmvè' ànə.

¹⁵ Ncèp nè mù sə də mu cèp nè'e ncèp nè zinə, nè aco ndàaŋwè pwe' dzəm nà' də, Jisòs Krest à vè sə nzerŋòŋ anə ɲgòlɔŋsə ɲgàa gù bɔp wèŋ. Mɔu Pol, mu ɲkum gù bɔp wèŋ sɛ' mù.

¹⁶ Njo nè Nwi a koksə manziŋ bohòmù nə, də ya Jisòs Krest niŋtsok fa bwìŋ də yi ɲgà ko rì ntam pap. Wo nè ye rìŋ yi ve'nə ɲgà wo yə mvè'nə yi ko ntam bohòmù nè mu ɲkum ɲgàa gù bɔp nə. Yà'a mɔmvè'nə mu co ɲwè nè mantombi ɲgònitsə' fa bùu

sə wo nə kə dzəm bohòyi nə tse' lùŋ wèŋ nsàp kontum ye na.

¹⁷ Yi ŋkum nè mvèsè; bwiŋ kuksə yi nè yi Nwi yiŋyi na. Yi Nwi nè kaco bwiŋ ye to yi bæ lis yeŋ, kaco yi kpə sè' yeŋ. Bwiŋ sə kuksə liŋ ye sə mvèsè nè mvèsè. Yà'a ye ve'nə.

¹⁸ Mo àm Timati, mù sə fa ntip nè'e ndzə bohòwù. Yusè mù sə gù yè'sə, yà'a kəkurè bæ yusè ngàa tsòhòbum Nwi wèŋ ànə cep fa' bæ liŋ yo sə. Mè'rə ncèp ànə cum sə ntuù wù anə guguj, ya wu sə mak lo dzè' nè Nwi mantombi bəbɔŋ.

¹⁹ Təŋj mali bæ dzədzəm yònbə bohòkrest nè guguj, nè sə gù yusè wù ànə yə'rə nə riŋ də yà'a kəkurè sə. Bùu mok wèŋ cu sè wo kà yusè wo ri də yà'a kəkurè sə gùgè. Wo gù ve'nə, nè gù bupsə mùmvrè'nə wo à dzəm tse' bohòkrest sə.

²⁰ Nsàap bùu sè wo a gù ve'nə mook Himiniyas bæ Alèsandà. Mù a fa wo ndzə bohòSatà, ya wo yə'rə riŋ də wo kà liŋ Nwi sə bupsə ke'.

2

Mandzè Nè Bùu Nwi Tse' NgòKùksə Nwi Mù Cos

¹ Ntip nè mù sə də m̀ fa to wu nə nè', də bwiŋ sè lɛŋ fa bwiŋ pwe' piriya. Wo sə lɛŋ Nwi də nà'a fa bwiŋ pwe' yusè yà'wèŋ sə jamə nə sə tɛsə wo bæ ŋgə' awo, wo sə kwəsə yi bæ yusè yi sə gùu sə sè'.

² Tsok fa wo də wo lɛŋ fa bù ŋkəŋkum wèŋ piriya, nə ye bùu sè wo mantombi wèŋ sè', ya nga vesùwèŋ tse' mandzè ŋgòcu gəe', nè cum bæ fifi fana nə sə yuk Nwi; a riŋ ŋga'a ŋgòcu ncu nè nà'a bəbɔŋ nə.

³ A bəbɔŋ də wo lɛŋ fa bwiŋ ve'nə, yà'a gùgè Nwi nè yi ngà lùŋsè ves nə kwa.

⁴ Busè yi dzəm də ndaŋwè pwe' tse' lùŋ nə riŋtse' zinə nə.

⁵ Yusè də Nwi mègù mò'fis. Nwèe sè' mò'fis nè yi tə m̀tsətsə'rə Nwi nə ye bwiŋ, ŋgòjə be'lə vè yà' mvwe' mò'fis. Nwè ànə yi nwè bæ ŋgùpni', yi Jisòs Krest.

⁶ A yi nè yi ànə me'rə fa ni' ye ŋgòfŋ mè'rə bwiŋ bæ zeŋ nə. Ghà nè mvək ànə kurə fana yi niŋtsok fa bwiŋ də Nwi dzəm də bwiŋ pwe' tse' lùŋ ve'nə.

⁷ Nà'a njo nè yi à còkfis m̀, nə gù m̀ ŋgòye ngà ntuŋ nə. Mù sə cèp yè'sə zinə, mù sə kà mvwès ci'. Yi ànə busə m̀ ngà ntuŋ də ya m̀ soho lo ncèp nè nje nə, nə sə yə'rə bù lakmum wèŋ sè' ŋgòdzəm bum sè zinə yè'sə.

⁸ Mù dzəm də mbəmbaam sè ma fòpwe' sə lɛŋ piriya. Wo cu ŋgòlɛŋ, wo fis kòk bo sè rərəŋ m̀tsə, nə kà jəjòk kè ŋkùəm àlè' sə ntuù wo tse'.

⁹ Ma nè bohòbəba yàwo də, wo ni megu cəək sè yà'a kəkurè bohòŋwəŋwè ŋgòni yà'. Wo fuhə ni' sè' bæ mandzè nè nà'a kəkurè. Ka bəbɔŋ də wo jəŋ mvək ŋgòbak tu nsàp mòk, nə nisə ntuŋ bæ nsàp, tasə mvŋ sè' bæ nsàp, nisə kwàŋ sè' bæ nsàp, nə ni cəək sè yà' gù ntɛŋ wùriŋ yeŋ.

¹⁰ Yusə lɛ də cəək baa sè wo sə be' mandzè Nwi wèŋ tse' ŋgòni yà', ya yà'a yəŋ bəbɔŋ, a ŋgògù bəbɔŋ bohòbwiŋ.

¹¹ Bəba wèŋ yə'rə jəŋ bum gəe', nə sə niŋ də wo sə wəp bùu sè wo mantombi.

¹² Mù ka dzəm də bəba yə'rə mbəmbam wèŋ dzəm, wo kà ŋàŋ mətuhù mbəmbam wèŋ wo sè tse'. Wo cum gəe'.

¹³ Busè Nwi ànə gù to ntòAdàm ŋkuŋ nə gù lɛf.

¹⁴ Yumok ye fe'lə sè' də, nwè nè wo à bərə yi fana yi gù bup nə à ye ŋwəŋwè, à ka Adàm yeŋ.

¹⁵ Yè'sə ye-a sè ve'nə fana bəba nə luj ŋga wo dzə bwe, ŋga a ye-a də wo tse' mali dzədzəm bæ ncèp nè zinə nə, nə sə dzəm bwiŋ, nə ye rərəŋ nə sə cum bæ mandzè nè nà'a kəkurè nə na.

3

Mvè'nə Bùu Sè Wo Mantombi M̀ Cos Tse' NgòYe

¹ Wo cèpgè ncèp mòk də, <<A ye-a nga nwè dzəm də yi ye nwè nè mantombi mvwe' cos àlɛ, ye də yi dzəm yà'sə fàak sè bəbɔŋ.>> Ncèp ènə nà'a zinə.

² Nwè nè mantombi nə tse' ŋgòye nwè nè bwiŋ sè kà yumok sè yà'a bæ jòŋ bohòyi yə. Yi ye nwè nè yi tse' ŋgwe mò'fis, ye nwè nè yi jəgə bum fùè, nwè nè yi tse' tu, nwè nè bwiŋ wəpgè yi, yi ye ngà jàhà bæ bwiŋ, nə ye nwè nè aco yi yə'rə riŋ to fa bwiŋ bum.

³ Yi kà ngà jùhù rùk ye, nə kà ngà lùlù sè' ye. Yi ye lɛ nwè nè fùè, nə kà ngà ŋkùəm ye, nə kà mbàm lələ sə dzəm ti'.

⁴ Yi ye nwè nè yi sə kotse' ri ndap ye bəbɔŋ, bwe yee sə yuk yi, nə sə wəp yi.

⁵ Busè a ye-a nga nwè ka mvè'nə aco yi kotse' to ndap ye bəbɔŋ riŋ, ye də aco yi kotse' riŋ to cos nè Nwi nə va? A bùè.

⁶ Yi kà nwè nè yi a bùuŋ krətɛŋ ghà ànə ye; bəusè kàmòk yi nə ye ŋgònɛni', nə gbu ni sənə nzak bohòNwi, mvè'nə ŋkum zè' nə ànə gù, nə gbu yà'a.

⁷ Yusəmook sè' də, nwè nè mantombi nə tse' ŋgòye nwè nè bùu sè wo ka krətɛŋ yeŋ wèŋ wəpgè yi sè'; ya ngà kà də bwiŋ ye ŋgòto liŋ ye bup fana yi gbu ni sənə tam nè ŋkum zè' nə nòŋsə nə duk.

⁸ Ma nè bohòdikŋ wèŋ yàwo də, wo tse' ŋgòye bùu sè bwiŋ wəpgè wo, nə ye bùu sè wo kà cù ba cèpgè, nə kà rùk lələ

sə no. Wo ye bəu sè wo kà ntum bə nzak mbàm lələ sògə.

⁹ Wo sə dzəm tse' bum sè Nwi a nitsə' fa bwiŋ sə, nə sə tse' tsətsərə nənà'a kəkərè.

¹⁰ Wèeŋ mumsə ja'a nsàp bə ènə ŋkurŋ nə fa wo nsàp fàk ènə. A ye-a ŋga wèŋ ka yumok sè bəp bohòwo ye, fana wèŋ fa wo fàak yè'sə.

¹¹ Bəba wèeŋ nə ye tsoŋ sè' bəu sè bwiŋ wəpə wo, nə kà ŋgaa ncəncəŋ ye. Wo ye baa sè wo tse' tu, nə ye sè aco bwiŋ naaŋ tu bə yusə wo sə fàak.

¹² Dikìŋ wèeŋ ye ŋgaa tse' ŋgwe mò'fis, mò'fis. Wo ye bəu sè wo ri ŋgòkotse' ndap awo bə bwe awo bəboŋ.

¹³ A ye-a ŋga wo gù fàak cos sə bəboŋ ve'nə, bwiŋ nə wəp wo fana aco wo cəp to yusə wo dzəm tse' yà' bə liŋ Jisòs Krest sə, nə kà yumok wəp.

¹⁴ Mù sə tsəm də m̄ nə kə ke' ye wəŋ mvək momjo fana mù sə còm fa wəŋ bum yè'e.

¹⁵ Busə kàmòk aco yumok gù m̄, mù kà nənàk vè àlè. Mù dzəm də wèeŋ riŋtse' mvè'nə aco bəu sè wo mvwe' bəp bə nənə bəu Nwi wèŋ tse' ŋgòcu ncu njəwo nə. Wèŋ ri də bəp bə nənə bəu Nwi nə a cos Nwi nə yi cu ŋwəm nə. Cos nə tàm tse'gə zinə nə yi.

¹⁶ Yà' nòjəja də bum sè Nwi a nèn nitsə' fa ves yà' bə mandzə ye nə yam ve'e co wù kà fàk. Yusə də,

Ma nənə bə ŋgùpni' ye, yi anə bəuŋ ŋwè, fana bwiŋ ye yi bə lis;

Ma nənə bə yòŋsə ye, Nwi ànə niŋtsok fa bwiŋ də yi ŋwè nənə rərən;

Bə ma nənə masinjəa Nwi fana wo à yə yi bə lis awo;

Bohòma nənə bwiŋ fana wo à tsòho lòliŋ ye sə sənə nzenŋòŋ nə pwe';

Ma nənə bohònzenŋòŋ nə fana bwiŋ à dzəm bohòyi;

Ma nənə mubu fana Nwi ànə jəŋ kok lo yi mubu anə, nə fa yi mvwe' ncum sə ghan wùriŋ.

4

Ncèp Nè Ze' Nə Borə Bwiŋ Bə Zeŋ

¹ Yòŋsə nənə Nwi nə a tsə' fa ves jəja laŋ də anə ye ghà nənə nùumbu sə mè lòo fana bəu mok wèeŋ nə me'rə mandzə nənə zinə nənə wo à dzəm tse' nə, nə yuŋ lo yusə yòŋsə zè' sə bərə ke' bwiŋ bə zeŋ sə, nə dzəm sè' yusə yà' sə yə'rə fa bwiŋ sə.

² Nsàap ncèep yè'sə sə tesə vè bohòbūu sə woo ci'gè mvwès, nə kà mbəŋ kòm, ŋkərəð awo à jip laŋ.

³ Nsàp bə ànə nə sə duk də, gù ka yusə bəboŋ yeŋ, nə də nsàap zuzuu mok cu sè bwiŋ kà yà' zə. ŋga Nwi ànə gù zuzuu yà'sə də ya ŋga bəu sè wo a dzəm bohòyi

nə rēeŋ zinə nə wèeŋ jəŋ yà', nə zə yà', nə kwasə yi fo'.

⁴ Yusə də, bum sè Nwi à gù yà' pwe'fo' bəboŋ. Yusə co ŋwèe dzeen yà'a bəu, ŋga a ye-a də wo jə yà', nə kwasə yi bə zeŋ na.

⁵ Bum pwe' rərəŋ bəu sè ncèp Nwi sə cèp ve'nə, nə ye bəu sè wo ləŋ piriya bə zeŋ.

Pol Tsə' Fa Timati

Mvè'nə Yi Sə Gù Fàak Nwi

⁶ A ye ŋga wù jə ntip yè'sə, nə tip bwema mok sə wèŋ fana wù ye ŋgà fàk Jisòs Krest nənə bəboŋ. Wu nə niŋ də ntum yògu laŋ bəu sè wù sə naaŋ tu bohòncèp nənə Jisòs Krest, nə sə kotse' yəyərə nənə zinə, nə wù a dzəm nà' gugun nə.

⁷ Wu dzeen taan ŋgaaŋ ləm sè yà' ka yumok bə ma nənə Nwi tse' yà'a. Yə'rə ni' yòlè ŋgòcu nsàp ncu nənə aco nà' gù Nwi kwa.

⁸ Busə a ye-a ŋga ŋwè yə'rə-a ŋgùpni' ye ŋgòye gugun fana yà' tse' swe'. Fana a ye-a ŋga ŋwè yə'rə ntum ye ŋgòbè' mandzə Nwi fana nənə boŋ ghak wùriŋ bəu sè ye də yi tse' swe' bə ncu nənə ŋga'a nè'e, nə ye bə ncu nənə nà' cu mantombi nənə sè'.

⁹ Ncèp nənə m̄ cèp ànə nà'a zinə, kaco ŋwè mərə fuk nà' yeŋ.

¹⁰ Nà'a njo nənə vées gèsəgè nənə, nə fak ve'e gugun sə, bəu sè vès a naaŋ tu avès bohòNwi nənə yi cu ŋwəm, nə yi ŋgà lūŋsə bwiŋ pwe', nə ye lè bohòbūu sè wo a dzəm bohòyi wèŋ.

¹¹ Tsok fa bwiŋ ntip yè'sə, nə yə'rə wo ŋgògù yà' sè'.

¹² Kà də wu gù co bwiŋ sə jəŋ wu co mwèŋke' duk. Cum ncu yòlè bə mandzə nənə aco bwiŋ kuk ja'a wu, nə sə gù yəwo sè' ve'nə. Sə gù ve'nə bə mandzə nənə wù sə cèp ncèp, nə ye bə mandzə nənə wù sə gù bum yo pwe'. Wu sə dzəm bwiŋ, nə fa ntum yòbohòNwi, nə cum ncu nənə nà'a rərəŋ.

¹³ Ye jəŋ ŋga'a tè mù kə və fana wu jəŋ mvək yòŋgòta fa bwiŋ ŋwàk Nwi, nə sə tsoho fa wo ncèp Nwi, nə sə yə'rə wo sè'.

¹⁴ Tsərə tse' mvè'nə bə ŋkwàha bwiŋ wèŋ ànə naaŋ fa wu bo mətuhù fana ŋwè mòk nə cèp yumok bə liŋ yo, ŋga yi sə cèp bə ŋaaŋ Nwi yà'a. Kà də wu swi mak li ŋkərəð nənə Nwi à fa wu nùumbu ànə nà'a duk.

¹⁵ Bum sè mù tsə' wù yè'sə, fa ntum yòfo', nə fa nənə yo sè' fo', ya ŋga ndaanwè pwe' nə sə ye m̄mvè'nə wù sə lòmantombi sə.

¹⁶ Jəŋ ŋkərəð bə ncu yònə wù cu nà', nə jəŋ ŋkərəð bə yusə wù sə yə'rə fa bwiŋ. Sə gūhū bum yè'sə, bəu sè wu gū-a yà' fana wu nə gem ni' yo nə ye bəu sè wo yuk wu ŋga wù sə cèp sə.

Ntip Nè Wù Tse' ŋgòFa Bəu Cos Wèŋ

5

¹ Kà dè wu jwa ñkwà' ñwè duk, cep bohòyi le co yi tè' yò. Gù bohòwàhanzùm wèñ co dè wo bwema yo wèñ.

² Gù bohòbàa sè wo rèñ lañ wèñ co dè wo ma yo wèñ, nè gu bohòwàhangwèñ wèñ co dè wo nje' yo wèñ. Tsètsèrè yòné wù tse' bohòwo nè, ye nè nà'a rərəñ.

Bàa Yepmfə Wèñ

³ Jəñ ñkərəh bohòbàa yepmfə, sè wo bàa yepmfə zinə bə zinə.

⁴ A ye-a ñga ñwà ñgwemfə tse' bwe kè bwe sà bwe ye àlè' fana bwe sè wèñ riñ to ntómvè'nè wo nè sè kùk ñwè awo nè bə mandzè nè bəbòñ. Yà'a mvè'nè wo nè gu ya wo lak bo fàak sè wo à gù fa bwe sè. Nwii dzəm dè yà'a ye ve'nə.

⁵ Bàa yepmfə sè wo bàa yepmfə zinə, sè wo ka bùu sè co yà' tsew wo tse', sè wo naangè to awo bohòNwii yà'a. Wo sè ləñ nùm bə ndzəm pwe' dè Nwii tsew wo.

⁶ Fana ñwà ñgwemfə nè yi sè tsərə ye bum sè yà'a nè gu yi kwa, mēgù ye yà'sə co ñwè nè yi a kpa lañ, ñga ye-a sè dè yi co fo' ñwəm na.

⁷ Tsok fa bwiñ dè wo sè gu ve'nə ya ñga ñwèe kà yumok sè co yi to liñ awo bup bùu zen' tse'.

⁸ A ye-a ñga ñwè nəmòk sè kà nènjàan ye, nè ye wesè co ndap ye kùk fana ye dè ñwè ànə a mà' dzədzəm ye nè lañ. Nsàp ñwè ànə bup càsə ñwè nè yi ka Nwii riñ lok.

⁹ Wu cu ngòcòm liñ bàa yepmfə wèñ fana wù com megu liñ bàa sè wo a dzèñ luumngòñ hum ntùñfu nè casə lo mantombi, nè ye sè' nsàp ñwà nè bə ndu ye nè à sè cugè bəbòñ.

¹⁰ Yi ye ñwà nè bwiñ ri yi dè yi gùgè bəbòñ. A ye nsàp bàa sè wo à kùk bwe awo bəbòñ; nè sè jaha bə ñkùñ wèñ munda'a wo wùriñ, nè cuk fa bùu Nwii wèñ kù, nè tsew ñgàa yo ñgə' wèñ, nè ye sè wo jə wes mvək awo ngògùhu nsàp bum sè bəbòñ zok, zok, nduk.

¹¹ Kà dè wu com liñ bàa yepmfə sè wo cu ntòbè ñañ duk, bùusè wo nè dzəm ngòlòfè'lə gù səmok fana nè kà ntəm ngòyù Krest mok ko fe'lə.

¹² A ye-a ñga wo gù ve'nə fana ye dè wo gù bup bùusè wo bupsə yusè wo ànə kak to bohòKrest sè lañ.

¹³ Yumook sè' dè, bàa yepmfə sè wo cu ntòbè ñañ sè wèen nè bùuñ ñgàa we', nè ye ngòni dzoon ke' ndap bwiñ. Yumòk nè nà' bup càsə wesə, a nè dè wo nè ye ngòcansə ke' ncəncəñ, nè sè gbù ni ke' bə bum sè yà' ka yàwo yeñ, nè sè cep ke' yusè yà' ka bəbòñ yeñ.

¹⁴ Mvè'nè bum ye'sə nè yeè nè ve'nə fana mù sè duk dè a bəbòñ dè bàa yepmfə

sè wo cu ntòbè ñañ wèen jəñ ndum, nè dzə bwe, nè kùk ndap awo bəbòñ, ya bùu sè wo sè bəñ ves sè kà yumok sè co wo to liñ avès bə zen' bup tse'.

¹⁵ Mù sè cep ve'nə ye'sə bùusè bàa yepmfə mok wèñ a jəm mè'rə mandzè nè zinə nè lañ, nè be' lo Satà.

¹⁶ A ye-a ñga ñwè nəmòk cu nè yi tse' ñwà ñgwemfə mù ntòmbii yi fana yi kùk lis bohòñwà ànə. Kà dè yi jəñ fàak yà'sə, nè tsə cos nè fo' duk, ya ñga cos nè tse' mandzè ngòkùk ri lis bə bàa yepmfə sè wo yàwo bàa yepmfə zinə, zinə sè.

Bùu Sə Mantombi Mucos

¹⁷ A bəbòñ dè wo kùk lis bohòbè ñkwàha bùu sè mù cos sè wo gùgè fàak awo bəbòñ, kùk wo lis kè' ba. Mù sè duk bohòbùu sè wo fàkgè gugəñ ngòtòsoho ncèp nè, nè sè yè'rə bwiñ sè' yà'a wèñ.

¹⁸ Wo à còm ndzənə ñwək Nwii sè' ve'nə dè, <<Kà dè ñwèe kiñ lok cùu nàm nè wo gùgè yi, yi sè ku gòmbi duk.>> Wo à còm mok sè' dè, <<Ñwè nè yi fàk lañ, wo tse' ngòlàk yi.>>

¹⁹ A ye-a ñga ñwè nəmòk jə vè nzak mütuhù ñwè nè mantombi fana wù kà dzəm, tse'ña bwiñ ba kè te' àlè' duk dè wo a yə sè' ñkuj.

²⁰ Nwè nè yi gù-a bup, wù jwa sa'rə yi mvwe' bwiñ, ya ñga mok sè wəp.

²¹ Mù sè cep bohòwù yè'e mantombii Nwii, nè ye Jisus Krest, nè ye masinjàa Nwii sè yi a cokfis sè dè, wu noñsə ntíp ye'sə, fana wu cu ngògè yà', wù kà ñwè mòk gèm ko fa, nè kà nza' ñgə' ca sè' gèsə.

²² Jəñ ñkərəh pap ñkuj nè naan fa ñwè bo mütuhù. Kà dè wu tse' fuk bo sənə bup ñwè nəmòk duk. Cum ncu nè nà'a rərəñ.

²³ Kà dè wu sè no tse' megu ndzəp duk. No rùk momjo njo vèəm yo sè yà'a yagè wu yà'a.

²⁴ Bup sè bùu mok wèen yəəngè jəja, bwiñ pwe' riñ dè Nwii nè sak wo bə zen'. Bup sè bùu mok wèen kè yəəngè yàwo mankwèñ.

²⁵ Yà'a bə ma nè ngògè bəbòñ sè' ve'nə, bum sè wo gù yà' bəbòñ mook yəəngè jəja, mok kà ntèñ yəəñ cà fana yà'a nè kà səswihi sè' cu mam mali.

6

¹ Bùu sè wo cu ñkwèñ wèen wəp masàa awo bəbòñ, ya ñga bwiñ kà liñ Nwii bùu wo sè bupsə, nè kà yusè bup bə bum sè vesùwèñ sè yè'rə fa bwiñ sè cep.

² Ñkwèen sè masàa awo krètèñ wèen kà masàa awo sè' co yusè wà bùusè yà'wèen krètèñ jə. Wo gu fa yà'wèñ fàak sè bəbòñ sè ñkùuñ, bùusè wo sè tsew bə fàak awo sè krètèen sè wo dzəm yà'wèñ sè. Timati, wu yè'rə bwiñ, nè tip wo bə bum ye'sə.

Ntip Bə Nzak Ghàk

³ Timati, a ye-a nga ñwè nəmòk cu nè yi sè yè'rə fa bwiñ yumok sè zok, sè yà' ka mvwe' mò'fis bə ncèp nè zinə nè Tà Jisòs Krest àvès nè yeñ, nè sè bəñ yəyè'rə nè nà'a bə mandzè nè vès sè yù Nwi fo' nè,

⁴ fana ye dè yi ñgà nēni', yi ka yumok riñ. A yà'sè dè ñkərè ye nè ləm, yi sè ləp mēgù ñgòfi' duk, nè sè jəñ vè ñkūəm bə bum sè bwiñ sè cèep. Bwiñ fi' duk, nè sè kùəm fana yà' gu bwiñ, wə sè tse' ntəm sè cūcuk kè lù wèñ, nè gu bwiñ ga'a, nè jəñ vè yàk bwiñ, nè gu bwiñ ñgòmərə yusè yà' cu sè vè ñwè nəmòk.

⁵ Nsàp bù ànə kùəmgè nùumbu pwe' bùusè ñkərèə awo sè ka rərəñ yeñ. Wo ka zinə nè mok riñ. Wo tsəm də wo bə' mandzè Nwi ya ñga wo tse' swe' fo'.

⁶ A lè zinə də a ye-a nga ñwè sè bə' mandzè Nwi, nè ze' bə yusè yi tse' fana ye dè yi tse' swe' manğəñgəñ.

⁷ Vesùwèñ ri də vesùwèñ ànə və sè nzeñgòñ fən botu, a nè fohò lósè' botu anə.

⁸ Ye də a ye-a nga a tse' yusè ñgòzə nè ye cəək sè ñgòni fana yà'sə ye kəkurè bohòvès anə.

⁹ Bùu sè wo dzəm ghàk wèñ nè tse' toho məmumsè nənək. Ntəm nè wo tse' nà' ñgòdzəm bum nà'nə nè ye bohòwo co tam, nè nà'a nè ko wo, nè gu wo dzəm bum ləm nè ye sè co yà' yanşə wo ntəm fana yà' gu wo gbə bisə.

¹⁰ Bùsè ntəm nè ñgòdzəm mbàam, mandzè nè bup pwe' tesə vègè fa'nə. Bùu mok wèñ a mè'rə mandzè nè Krest nè, bùusè də wo dzəm mbàm, fana nè ye nsàap ñgə' zəzok.

*Pol Tipsə Timati Də Nà'a Təəñ
Bə Mandzè Nwi Gəgəñ*

¹¹ A ye-a bohòwù yòfana Timati, wu yòñwəə Nwi; cañ nsàap bum yà'sə pwe'fo'. Jihì nzòñ ñgòyù lè yusè yà'a rərəñ. Gù yusè aco Nwi kwa bə zəñ, nè sè naañ tu yo bohòKrest, dzəm bwiñ, sè kontəm, nè sè ye fùè.

¹² Jihì nzòñ, nè lə nsàp lù nè aco ñwè lə nà' nga yi fa ntəm ye bohòKrest nè, ya wu bə' ko lùñ nè. Nà'a yà'sə lùñ nè Nwi ànə to wu də wu kə tse' nà' nè. Yi ànə to wu ghà nè wù à təəñ mvwe' bwiñ, nè cep jəja də wù dzəm bohòKrest nà'a.

¹³ Mù sè tsè' wu ncèp nè'e mantombii Nwi nè yi fagè yòñsə bohòbum pwe', nè ye Jisòs Krest nè yi à təəñ mantombii Pòñtiyòs Palè, nè cep fis zinə ye jəja.

¹⁴ Mù sè tsè' wu də, wu nonşə ntip sè mù fa wu yè'e pwe'fo', nè kà mòk bupşə lok fùk, ya ñga ñwè nəmòk kà liñ yo bə jòñ to tətè kə dzeñ ghà nè Tà àvès Jisòs Krest nè vè səmok nè.

¹⁵ Mvèk nè kàrə fana Nwii nè gu yi, yi tesə vè jəja. Yi Nwi nè yi tse' mēgù ye yusè yà'a bəbòñ, yi tse' nzeñgònə yiiyi, yi ñkum bohòñkəñkum wèñ pwe', nè ye Tà bohòtə wèñ pwe' sè'.

¹⁶ Yi tse' lùñ nè kaco nà' me yeñ, yi cugè mətşətsə'rəə mareñ nè kaco ñwè kəəp vè to fo' yeñ. Ñwè ka yi bə lis ye yuk, nè ye sè' də kaco ñwè ye to yi sè' yeñ. Bwiñ wəp yi, fana ñàañ ye sè cum geñ fo' mvèsə nè mvèsə. Yà'a ye vè'nə.

¹⁷ Ma nè bohòbùu sè wo ñgàa ghàk sè nze fəñ fana tsok fa wo də wo kà ni' sè nēñ. Wo kà tu bə ghàha awo sè naañ bùusè ñwè ka mvè'nə yà'a nè me wes nè riñ. Wo sè naañ tu awo lè bohòNwi bùusè yi ñwè nè bo to, yi fagè ves bum pwe'fo' ñkūəñntèñ, də ya vèsə kwa bə zəñ.

¹⁸ Wo sè gu bum sè bəbòñ wùriñ, wo tse' bo awo to, nè sè fa bwiñ mbo. Yà'a yusè yà'a nè gu wo, wo ye ñgàa ghàak sè zinə sə,

¹⁹ bùusè a ye-a nga wo gù vè'nə, ye də wo lòksə yà'sə bum sè yà'a nè tesə wo ntşəmòk, fana wo nè kə tse' lùñ nè nà'a lùñ nè zinə nə.

²⁰ Timati, jəñ ñkərè bə yusè Nwi a fa ndzə bohòwù. Kà cùu yo bə ncèep sè ñgwàñ sè yà' ka yumok bə ma nè Nwi tse' yà'a gèsə, nè kà cù bə mfi'duk ləm sè. Bùu mok wèñ sè tsəm də a ncèep ñkərè, ñga yà' kà vè'nə yeñ.

²¹ Bùu mok wèñ tsəm də wo tse' ñkərè fana yà' a gùu wo jam mandzè nè ñgòtse' bum sè vesùwèñ a dzəm sə. Nwii gu wu bəbòñ.

Nwàk nè Ba, nè Pol à Còm Fa TIMATI

Pol à còm nwàk ènè nga yi cu mu ndap-ndzè mè yìyì fana yi dzèm ngòyè Timati. A ye nga yi ri dè mvè'nè yi nè kpè kùrè laj. Yi à sè cèp ghak bə ntip sè ngòtsòho ncèp nè Nwì nà. Tu ncèp nè gùgùj nè nja dè, nwè nè yi dzèm-a ngòyè mofàk Jisòs nè zinè nà, yi tse' ngòyè co sojà nè yi sè yu' duk. Yi ka tse' ngòkosè lo' marè'tu bohòjkwà' nwè ye nè nà'a Jisòs Krest nà. Yi tse' ngòyè fəfəhù ngòyè ngə' bəu faak ye sè (ye ngoo 1:8, 2:3, 2:12, 2:15, 3:11, 4:5).

¹ Còm nwàk nè'e mūu Pol nè mū nga ntum Jisòs Krest. Nwì a fəhù nònsə yi dè mū ye ngà ntum ye. Fàk am yè'sə dè mū sè tsoho fa bwij bə nzak luj nè nà' sè wè bohòjJisòs Krest nə.

² Mū sè còm fa nwàk nè'e bohòwū Timati mo àm nè sè ntūu mū. Nwì nè yi t'è' nà ye Jisòs Krest nè yi Tà àvèes gu wu bəbon, nè koksə manziŋ bohòwū, nè fa wu fifi sè ntūu.

*Pol Kwe'sə Timati
NgòFàk Gùgùj, Nə Kà Wəp*

³ Mū kwasəgè Nwì bəu wū Timati. Mū sè fàk bohòyi bə ntum nè rərəŋ mvè'nè t'è' am wèj à fàak. Mū ləŋgè bohòyi marəŋ bə ndzəmə lòn dè yi sè wu nkūŋntəŋ.

⁴ Mū tsərə ndzəplis yo sè wū a wa ghà nè vesù à gà'a yà'a, ntum àm sè gu mū co mū ye fe'lə wū səmok ya mū kwa.

⁵ Mū tsərə fe'ləgè mok sè' mvè'nè wū a fa ntum yòbohòjJisòs bə nè zinə. Macici yòLuwis ànə fa to ntum ve'nə yi, nè ye dè ma yòYunis fa sè'. Mè ri dè wu sè' ve'nə.

⁶ Mvè'nè mū ri dè wu ve'nə fana mū dzəm dè mū tsok fa wu yumok. Wu lumse ŋkərə nè Nwì a fa wu ngòfàk bə zəŋ ghà nè mū ànə naaj fa wu bo nà'a.

⁷ Riŋtse' dè Nwì a fa vesùwèj Yònsə ye nè Rərəŋ nè nà' gù ves a kà wəe tse'. Nà' a fa ves nàj, nè gu a dzəm bwij, nè sè ko ni'.

⁸ Ye dè kà dè wu koksə marè'tu ngòtsòho fa bwij liŋ sè Tà sè duk. Nə ye sè' dè kà dè wu koksə marè'tu bohòmù dè bəusè mū ngà ndapndzəm sè' duk. Yusè dè wu tse' lə nsəp ntum nè ngòkè ye ngə' bəu Ntirè nè Bəbon nə sè'. Aco wū gu to yè'sə bə nàaj sè Nwii fa wu yà' yi.

⁹ A yi Nwì nè nà' yi à lujnsə ves, nè duk ves dè a cum ncu nè nà'a rərəŋ. Yi à gù yè'sə, ka dè a bəu yumok sè bəbon sè vesùwèj a gù yəŋ. Yi à gù fa ves yè'sə

ndzə bohòjJisòs Krest nga yi tsəm kok gu sè vèə yi bə bəvəm ye nga nzenŋòj ka ntòyeto.

¹⁰ Nè niè' nè'e mvè'nè Jisòs Krest ngà lujnsə bwij a vè fana vesùwèj a ri mok bum sè Nwì a sè tsərə dè yi nè gu sè. Yusè yi à vèə nè gu sè dè yi à ghak nàaj kpè, nè jəŋ vè luj nè nà'a nè kà mè yuk mvwe' jəja. Mandzè nè yi à jə vè nà' à ye bə Ntirè nè Bəbon nə.

¹¹ Nwì a naaj fa mū bo mū tuhù dè mū tsoho sè' Ntirè nè Bəbon ènə. Mū sè' ngà ntum zəŋ, nè sè yə'rə fa bwij sè' zəŋ.

¹² Nà'a njo nè mū sè yə ngə' nə. Megu dè marè'tu sè kà mū ko bəusè mū ri nwè nè mū a dzəm bohòyi nè bəbonni. Mū ri tse' sè' pap dè yi tse' nàaj sè ngònònsə bum sè mū a fa yà' ndzə bohòyi sè tətè kə dzen nūmbu ànə nè yi nè bwi və. *

¹³ Wū à yuk ncèp nè zinè nè nà'a bə liŋ Jisòs Krest nè bohòmù laj. Jəŋ ŋkərə dè wu sè yuj megu zəŋ. Wu sè gu ve'nə, wū sè fa ntum bohòNwì, nè sè dzəm bwij bəusè wu nwèə Jisòs Krest.

¹⁴ Ncèp nè Nwì a fa ndzə bohòwū ènə gu ntəŋ wū kà fàk. Fana ye dè wu jəŋ ŋkərə dè nwè nəmòok kà nà' kupsə bəpsə. Yònsə nè Rərəŋ nè nà' cu ndzə ni' i vès nè nə tesə wu ngògù ve'nə.

¹⁵ Wū ri dè bəu sè mvwe' lak Əsiyà pwe' a mè'rə tes mū mūmù. Fùgelòbə Emoginis a mè'rə mū sè'.

¹⁶ Nwè nè yi vesi mègù Onesiforòyiyi. Yi gùgè ntum àm sè ye fəfup. Yi kà marè'tu bə kwaj am yè'e sè' koksəgè. Mū tsəm dè Tàa nè se ndap ye bə nsàp nè yi sè gu ànə.

¹⁷ Yi à kə dzəŋ mvwe' lak Rumà, yi lap fok k'ca mū ve'è tətè yi ye mvwe' sè mū cu.

¹⁸ Mū sè ləŋ dè Tà Nwii gu Tà Jisòs ngòkoksə manziŋ bohòyi nūmbu ànə nè yi nè bwij vèə. Wū ri mvè'nè yi à sè tesə mū ghà nè mū à ye mvwe' lak Əfèsòyà'a-e bəbonni.

2

Ngə' Nè Ngà Fàk Nwii Nə Ye

¹ Wūu Timati mo àm, təəŋ gùgùj bə nàaj sè Jisòs Krest fəgè bəu ye wèŋ.

² Wū à yuk bum sè mū a sè yə'rə ke' mvwe' bwij yà'a; jəŋ yà', nè yə'rə bwi fa bəu sè wo zinə nè ye kəkərə. Bəu yè'sə wèŋ nè jəŋ yà', nè yə'rə bwi fa bəu mok wèŋ sè'.

³ Ye ngə' ma njòco sojà nè bəbon bohòjJisòs Krest.

* 1:12 1:12 Aco ncèp ènə sè duk dè, <<Yi tse' nàaj sè ngònònsə bum sè yi a fa yà' ndzə bohòmù sə.>>

⁴ Wù ri dè ñwè nè yi sojàa kà ncu ye co ñwè nè la'à mok cugè. Yi cugè ncu nje ñgògù dè ñkwà'ñwè ye sè kwa.

⁵ Tsərə fe'lə-a mòk co ñgà cacar-è. Aco wo dè yi gha' bwiñ yi, ñga yi ka lùuk sè wo nõnsəgè dè ñwèe carj ve' bə ve' sə pwe' nonşə à?

⁶ Ngà fàk nzum nè yi fàkgè ve'è bə ñàan tse' togè bum sè yà' tesə münzùu fi yi.

⁷ Tsərə bum sè mù tsə' fa wu yè'sə bəbɔŋ. Tàa nè gu wu wù rɛɛŋ bə zɛŋ pwe'fo'.

⁸ Kà swi dè Jisòs Krest nè yi à tesə bohòbù Devid à lòkok mvwe' kpà. Nà'a Ntirè nè Bəbɔŋ nè mù sè tsòho fa bwiñ nè.

⁹ Yà'a yusè mù sè yəè nè ñgə' bùu zɛŋ sə. Wo tasə mù yè' bə kwanj co ñwè nè yi bəpsə yumok. Megu dè kaco wo tasə to Ntirè nè Bəbɔŋ nè yɛŋ.

¹⁰ Fana mù sè ye lo yàm ñgə' mantombi bùusè bùu sè Nwi à cokfis wo yè'sə sè ntɛŋ. Mù gu ve'nə ya wo dzəm bohòJisòs Krest fana Nwi fa wo lùŋ nè nà'a nè kà kè mè yuk nè. Fana wo nè kè tse' bum sè bəbɔŋ sè yà'a nè kà mè yuk, sè Nwi à nõnsə fa bùu Jisòs wɛŋ sə.

¹¹ Ncèp mòok nè', nè nà' a zinə, aco wù riŋ yòsə' də a ve'nə, də,

A kpà-a ves Krest,

A nè lokok be'lə sə' vesiwèŋ.

¹² A təŋ be'lə-a venəwèŋ cùk,

A sak ganj ye sə' venəwèŋ.

A kà-a yi dè yi nè ñjávès jə,

Yi kà ves də vesùwèŋ sə ye sə' jə.

¹³ Vesùwèŋ kà-a zinə bohòyi ye,

Yi mègù ye ñwè nè yi yegè ye zinə.

Kaco yi dzeŋ yuk ni' ye yɛŋ.

Fàk Co Nwi Dzəm Də,

<<Ŋ, Wù Sə Faak>>

¹⁴ Gù bùu yo wèŋ ñgòtsərə tse' bum yà'sə, nè kà swi. Cèp bohòwo, nè soŋ wo ntu' bəbɔŋ mənə liŋ Nwi dè wo kà mvək bə ncèep cùu sè dè ñwè nè'e riŋ ghak yi kè nà'a àlɛ' sə càsə. Nsàp ànə ka fàk tse', nà'a bəpsəgè bùu sè wo yuk yà' bəpsə.

¹⁵ Jihì nzòŋ, nè gu faak yo bəbɔŋ ya Nwii dzəm də <<Ŋ, wù sə fàk mùm'və'nə.>> Ye nsàp ñwè nè kaco marè'tu tesə sənə faak yo yɛŋ, nè ye ñwè nè wù ri ñgòkotsə' ncèp nè Nwi nè bə mandzə nè bəbɔŋ.

¹⁶ Yusè də, kà dè wu tse' bə sənə nsàp taanğàam ləm sè yà' ka fàk bohòNwi tse' yà'a duk. Mù duk ve'nə bùusə yà'a jə fəsə lògè bwiñ mvwe' mandzə Nwi mankwèŋ, mankwèŋ.

¹⁷ Ngàam awo yà'sə yegè co nsàp mvwe' nè nà'a kà mègè, nè sə jək logè mantombi nà'a. Himiniyàs bə Filitù sə yə'rə bwiñ nsàap bum yà'sə.

¹⁸ Wo a jam mè'rə mandzə nè zinə nè lanj. Wo sə duk ke'cà dè ngòlòkok mvwe'

kpà à cà lòmè lanj. Wo gu ve'nə fana bùu mok wèŋ ye ñgòmərə dè zinə nè ñga'a nè fòle.

¹⁹ Bwiñ sə mərə-a sè ve'nə fana bùu Nwi wèŋ nè təŋ guguŋ co kuumndap, yà'a nè kà kupsə yuk. Ŋgi ncèp nè wo còm naan mbwa nè də, <<Tà ri bùu sè yà'wèŋ sè ye. Ñwè nè yi dè yi bə' mandzə Tà Jisòs lòon, yi cokfis ni' ye sənə bəp.>>

²⁰ A yegè munda'a ñgà ghàk wù ye bum sè ñgògèsə zuzə mbwa zəzok. Mok sə yà' gu ntɛŋ. Mok sè ka ntɛŋ guguŋ yɛŋ co kùuŋ ncàk ve'è. Sè yà' gu ntɛŋ sè, wo fis mègù ya' nùmɔ nzu. Mok sə ye sè wo zu bum ca ghà nè fòlòon nzak kà ye.

²¹ Ye də a ye-a ñga ñwè cokfis gesə ni' sənə bəp yè'sə pwe' fana yi nè ye mok co yu gesè zuzə nè nà' gu ntɛŋ. A ve'nə bùusè yi mok rərəŋ. Yi tse' mok fàk. Yi mok kəkərè co dè ñgà ndap nè gu fàk bə zɛŋ nùmɔ nè sə bə bàa pwe'.

²² Ye də wu canj gesə mvwe' ngùu wàhabwiñ sè yà'a jə lògè wo ñgògù bəp yà'a. Jihì nzòŋ ñgòkè gù mègù yusè yà'a kəkərè, nè sə naan ju bohòJisòs guguŋ, nè tse' dzədzəm bohòbwiñ, nè ye bə ffi. Wo gu ve'nə ye dè wù sə gù sè mvə'nə bùu sè wo yù Tà bə ntəm nè mò'fis sə gùu.

²³ Kà dè wu gesə cùu yo sənə bum ləm sè ji ñkərè sè bwiñ sə cèep duk. Wù ri yòsə' də nsàap bum yà'sə jə vè mègù ñkàm.

²⁴ Ngà fàk Tà Nwi ka tse' ngòye ñwè nè yi sè li ni ke' sənə ñkàm yɛŋ. Yi nè ye tsoŋ ñwè nè fàè bohòbwiñ pwe'. Yi tse' ngòye sə' ñwè nè yi ri ngòyərə bwiñ bəbɔŋ, nè ye fe'lə sə' ñgà kontəm.

²⁵ Yi ye nsàp ñwè nè bwiñ bèn-a yusè yi cèep, yi rɛŋsə yà'wèŋ bə fùè. Yi gu ve'nə, bùusè kàmòk aco Nwi kupşə ntəm bùu yà'sə wèŋ wo riŋ zinə nè.

²⁶ Ya ñga ñkərè awo bwiñ vəə, wo canj tesə sənə tam Satà nè yi ñgà borè bwiñ. Tam nè yi anə kotse' yà' ca dè yà'a sə yuk bohòyi nè.

3

Bum Sə Bwiñ Nə Sə Gu Ŋga Jisòs Kuəp NgòVəə

¹ Mù dzəm dè wu rɛɛŋ dè ghà nè Jisòs kuəp ñgòbwiñ vəə, ñgə'ə nè ye ve'è wùriŋ.

² Busè bwiñ nè sə gu bəp wùriŋ. Bwiñ nè sə dzəm megu ni' awo, nè sə dzəm mbàm; wo nè sə dzəm ñgòtsòho ke' dè mù ve'è bə ve'è, nè sə ne ni'. Wo nè sə yak ke'cà bwiñ. Bwenke' wèŋ nè kà ma bə tè' mok sə' yuk. Bwiñ kà ntəm nè ngòkwəsə ñwè mok sè tse', nè kà Nwi sə' wəp.

³ Bwiñ nè kà bùu awo sè munda'a wo sə' sə dzəm. Bwiñ nè sə tse' ntəm sè guguŋ. Bwiñ nè sə ci' fa bùu mok wèŋ mvwès.

Bwiij nê sê gu lo bum mvê'nê wo dzâm nduk. Bwiij nê sê ye ngâa ngwap, nê kâ yumok sê yâ'a bəboŋ dzâm lok.

⁴ Bwiij nê sê borê bwiij. Bwiij nê kâ duk sê yuk, nê ye ngâa koksê-ŋkwêŋ. Wo zâ nzengôn, nê kâ mvêk bə yusê yâ'a bəboŋ bohòNwi tse'.

⁵ Wo nê sê gu megu bum Nwi ma mungûp ni'i, fana nê sê beŋ bwi n̄aŋ sê yâ' cu nja sê. Kâ n̄ge' wêŋ nsâp b̄ ànê ko lok.

⁶ Yâ'a nsâp b̄ nê wo gorê ni munda'â bwiij bə ŋkêrê. Wo ni v̄nê, nê ci' ko b̄aa sê wo lo'. B̄aa yê'sê wêŋ b̄' ku' tse' b̄ap bə marê'tu ndzê ni'i wo nê sê jip ke' bə zêŋ.

⁷ Wo sê dzâm ngòyê'rê ri bum, nê kâ zinê nê ri yuk.

⁸ Nsâp mbambaam sê v̄nê yê'e ka zinê tse'. Wo yâ'sê co b̄aa sê liŋ awo də Janê bə Jambri, sê wo à sê dzêeŋ duk Musi. Ŋkêrê awo a b̄ap yâ'sê laŋ fana wo tse' dzêdzâm nê nà' a jabu.

⁹ Yusê də wo nê kâ sêsap lōŋga bwiij ko mbwêe awo laŋ. Yâ'a sê' mvê'nê b̄aa sê ba yâ'a à ye fana bwiij ko mbwêe awo.

Pol Tipsê Timati

NgòTəəŋ Cùk Bə Zinê Nə

¹⁰ Bohòwù yòTimati, wù à ri zinê nê bohòmù. Wù ri yusê mù sê yê'rê fa bwiij, nê riŋ ncu àm, nê riŋ fe'lê yusê mù sê dzâm ngògùu. Wù à yê mvê'nê mù à fa ntum àm bohòNwi, nê ye mvê'nê mu f̄àè, nê sê dzâm bwiij, nê ye m̄amv̄'nê n̄ge' à sê v̄è bohòmù, mù təəŋ mali guŋuŋ.

¹¹ Wù ri sê' mvê'nê bwiij a yeŋsə mu ŋgə' mvwe' b̄oŋp lak sê co Antiyòk bə lak Akonòm bə lak Listà. Ngə'ə sê yâ' à v̄è bohòmù pwe' mù à təəŋ guŋuŋ fana Tà Jisòs nê fis gesê mu ca lōŋj.

¹² A zinê də, ŋwê nê yi dzâm-a ngòbê' mandzê Jisòs bə zinê ye pwe', yi nê tse' tsoŋ ngə' bohòbwiij.

¹³ B̄aa sê b̄ap sê wo duk b̄orêgê də wo dzâm Nwi yâ'a nê sê b̄ap ghaha lo ghaha. Wo nê sê borê bwiij n̄ga wo sê b̄orê wo yàwo sê' b̄orê.

¹⁴ Nê ye də wù Timati, dù mali mantombi bə zinê nê wo à yê'rê wu, wù dzəmtse' cùk nê. Tsêrê tse' b̄aa sê wo à yê'rê wu.

¹⁵ Tsêrê tse' sê' də wù à ri yê jə ŋwàk Nwi n̄ga wù cu ntòm̄amwêŋke'. Ŋwàk Nwi ênə zêŋ nê acò nà' jê lo to wu ngòri ŋkêrê, nê kə tse' l̄uŋ nê nà'a nê kà mè. Nà' tse' ngòjê lo wu v̄nê n̄ga wù fa ntum yòbohòJisòs Krest.

¹⁶ Bum sê wo à còm yâ' ndzənə ŋwàk Nwi lōŋj fo', à tesê v̄è bohòNwi. Yâ' tse' f̄ak ngòyê'rê fa bwiij zinê. Nê tse' f̄ak ngòni fa bwiij yusê yâ'a jōŋ. Nê tse' f̄ak ngònitsê' fa bwiij ngòtesê sənə jōŋ,

nê təəŋ fe'lê rərəŋ səmok. Nê tse' fe'lê f̄ak ngòyê'rê fa bwiij mandzê ncu nê nà'a kəkurê.

¹⁷ Fana yâ' gu ŋwê nê yi f̄ak bohòNwi pwe' kâ yusê yi tse' ngòri jamê. Fana yi ye kəkurê ngògù nsâp f̄ak nê f̄opwe'fo' nê nà'a bəboŋ.

4

Pol Ta Fa Timati Kp̄u

¹ Timati, so'rê ntu' bəboŋ, nê yuk ncêp nê'e. Mù sê cêp bohòwù guŋuŋ mantombii Nwi nê ye Jisòs Krest nê yi nê sak ndāanwê pwe'. Yi nê sak b̄ krukru bə b̄aa sê wo cu ŋwəm. Njo nê yi nê v̄è ngòkê sak gaŋ ye fana mù duk wu də,

² Tsoho ncêp Nwi nê ghà nê f̄lōŋj, n̄ga mvê'nê sê b̄oŋ nê ye mvê'nê sê b̄ap mwê pwe' wù tsòho. Sa'rê b̄aa yo wêŋ ya wo tēŋsə b̄ap awo sê wo sê guu. Kwê'sə wo ya wo gu bum bə mandzê nê nà' a ye bəboŋ. Ko ntum nê kâ tēŋsə, nê sê yê'rê wo sê'.

³ Busê mvêk sê v̄è nê bwiij nê kâ yəyê'rê nê nà'a zinê yu'rê. Wo nê sê yuŋ lo gu yusê yâ' sê b̄owo. Wo nê sê to benê cicāa sê wo dzâm, də ya yâ'wēŋ yê'rê fa wo nsâp bum sê sê b̄owo co wo yuk zēŋ.

⁴ Wo nê kâ ngòyu'rê yusê yâ'a zinê mok dzəm. Wo nê dzəm ngòyu'rê kē'cà mangəŋgèeŋ sê wà.

⁵ Nê ye də bohòwù yò, ko ni' yò, nê təəŋ bə ŋkêrê ghà nê f̄lōŋj. Ngə' v̄-ə bohòwù, wù ko ntum. Sə gu f̄aha yo co f̄aŋgəri nê. Gù f̄aha sê Nwi fa wu ngògù lōŋj sê'.

⁶ Bohòmù yàm, mvêk n̄jam nê ngòkp̄u k̄arê laŋ. Kp̄u àm nê nà'a co mù sê fe' m̄a' fa Nwi dzê r̄uk nê fi.

⁷ Mù a l̄u ma n̄jam bəboŋ laŋ, mù a ca ca àm nê kə mesê sê' bəboŋ. Mù tə mali bə zinê àm nê.

⁸ Nê n̄ga'a nê'e, l̄l̄àk àm cu yo b̄ausê mù a gu mvê'nê Nwi sê dzəm sə. Tà Jisòs Krest nê yi sakgê bum kəkurê nê nê fa mu nà' n̄umbu nê yi nê v̄è. Yi nê kâ nsâp ênə bohòmù fa mēgù, yi nê fa ndāanwê pwe' nê yi tes lis mandzê bə kwəkwa ngòkùk n̄umbu nê yi nê bwiij v̄è ànə.

Pol Fa Ləsə Timati Ntip

⁹ L̄ap mandzê, nê v̄è kə ye mu jəjo yê'sə.

¹⁰ Dimà a mē'rê nōŋsə mu nê' m̄am̄. Yi dzəm ngòbê' lōmēgù mok bum sê bəboŋ sê sê nze fēn. Yi a lōyuyē mvwe' lak Tètalonikà. Kresèŋ a lōyē mvwe' lak Gàlesiyà fana Taitòs lo ye mvwe' nzenŋōŋ Dàlmasiyà.

¹¹ Luk cu mēgù vesi mok yiyi. Wu cu ngòv̄ə, wù jə v̄è Mak, b̄ausê acò yi tesê mu bə f̄ak.

¹² Mù a tum l̄òTikikòs mvwe' lak Efesò.

¹³ Wu vəə, wù jə və fa mu cək àm nə mù à mè'rə nà' mvwe' lak Truwà bohòKapònà'a. Jə və fa mu ηwàak am sè'. Nə jə və fa mu ηwàak fàk am sè ya' tse' lin yà'a ntəη.

¹⁴ Alèsandà ηgà tənłàm nà'a a gù mu bup nsáp nə wù kà fàk. Nwii nə lak fəsə yi sè' mvə'nə yi a gù mu.

¹⁵ Sə gi yòbohòyi sè' bə ηkərə. Busə yi a cèp ηgògù bupsə Ntirə nə Bəboη nə ve'e bə ηaη.

¹⁶ Mvə'nə mù à təəη to mu kot mantombi fa' ηgòfi'lə ncù am yà'a, wo pwe' à mè'rə tes mu mumù. Mù ləη Nwi də yi kà wo yumok bùu zəη gù!

¹⁷ Tà Jisòs à ye gù fo' vesi yi. Yi à sə fa mu ηaη fana mù tsòho ri to ncèp nə pwe'fo', ya bù lakmvum wəəη yuk nà'. Yi a caηsə gesə mu mvwe' cùu gwim.

¹⁸ Tà Jisòs nə caηsə gesə mu mvwe' bup pwe', nə jəη lo mu bəboη mvwe' lak ye sè mubu mvwe' dzə' ηkum ye. Kəkùksəə ye bohòyi, nə kà mè yuk. Yà'a ye ve'nə.

Cəcèpsə Nə Nà' Ləsə Mbwè

¹⁹ Cèpsə fa mu Prisiliyà bə Akwilà. Cèpsə fa mu bùu munda'à Onesiforòlòoη.

²⁰ Eratòs cu maligə ye yà' mvwe' lak Korè. Mù a mè'rə Tròfimù mvwe' lak Militù ηga yi nòyiyaη.

²¹ Jihì nzòη nə və ηga mvək mbàη ka ntòvə. Èbulòbə Pudèn bə Linùs nə ye Klaodiyà wəη cèpsə wu bəboη. Bwema sè fəη sə pwe' cèpsə wu sè'.

²² Tà Jisòs sə kək yòηsə yò. Bònəm nə Tà nə ye bohòwù sè'.

Nwàk nè Pol à Còm Fa Taitòs

Taitòs à ka ñwàè Jus yey. Mvè'nè yi à bùuñ krètèñ fana yi tesà Pol bə fàak sè nà' à sè gù lóo sè. Pol à còm fa ñwàk ènə bohòyi ñga yi sè cu mvwe' lak Krit. Pol nõnsə Taitòs nè mvwe' lak Krit anə ya nà'a sə jəñ ñkarə bə fàha sè məmvwè' cos nè fo' nè.

Ñwàk nè tse' bum te' sè ñgòcèp bə zey. Nè mò'fis də nà' sə fa Taitòs ntíp bə nsàp ncu nè aco bùu sè mantombi mu cos sè cum mətəsətə'rəè bùu lak Krit, sè wo we' nè ye mfi. Ntíp nè ba nè yi sə fa Taitòs nè də nà'a riñ yusè ñgòyərə bəop bùu sè zəzok mu cos sè. Ntíp nè te' nè də krètèñ wèñ tse' ñgòye le fùè, nè sə ye bohòbwiñ pwe' sə' bəboñ. Wo kà liñ ñwè nəmòk bup to, nè kà də wo sə kəəm sə' duk.

¹ Còm ñwàk nè'e mùu Pol nè mu ñga fàk Nwi nè ye ñga ntum Jisòs Krèst. Krèst nè a cokfis mu də ya mu tesà bùu sè Nwi a cokfis yà'wèñ sə, ya ñga wo fa ntəm awo bohòyi, nè ye sè' də ya wo riñ wesə zinə nè nà'a gùgè ñwè ñgòwəp Nwi bə ntəm nè mò'fis nè.

² Mvè'nè mù sə fàk bohòyi fana mù sə naan tu ñgòkè tse' lùñ nè nà'a nè kà mè nè. Nwi ànə kak bwiñ njamòk lan də yi nè fa bwiñ lùñ ànə. Yi kà mvwès ci'gè.

³ Mvèk nè à wès fana yi fis vè lùñ nè. Yi à fis ni fa bwiñ nà' bə ncèp nè yi a fa ndzə bohòmè nè. Yà'a yusè yà' a gùu ñkuñ mù sə tsòho fa bwiñ ncèp ènə ñga a duk mu ve'nə Nwi nè yi ñga lùñsè ves nè.

⁴ Mù sè còm fa ñwàk nè'e wùu Taitòs. Wu co mo àm nè zinə bùusè vesù tse' dzədzəm nè mò'fis. Mù lèñ Nwi nè yi Tè' àvès bə Jisòs Krèst nè yi ñga lùñsè ves nè də wo gu wu bəboñ, nè fa wu fifi.

Fàak Sə Taitòs Tse' NgòGù Mù Coòs Sə Mvwe' Lak Krit

⁵ Njo nè mù ànə me'rə nõnsə wu mvwe' lak Krit à ye də ya wu guhù tsə'rə bum sè yà' ka mu cos anə mvè'nə yey yà'a. Mok ye sè' də ya wu cok nõnsə lo bù ñkwàha bùu sè məmvwè' cos nè mvwe' buk lak nè fòpwe'. Sə tsəm tse' də mù à duk wu də,

⁶ ñwè nè wu cokfis yi də nè'e ñwè nè mantombi fana ñga yi ñwè nè bwiñ ri yi də yi ñwè nè yi tse' zinə, nè tse' megu ñwàñwè mò'fis. Bwe ye tse' ñgòye bwe sè wo dzəm bohòJisòs Krèst fana kùugi awo ye nsàp nè kaco bwiñ duk fa wo də wo ñgàa lohòntu' yey, nè kà gugutu sè' ye.

⁷ ñwè nè yi mantombi co tu mu cos, nè sə fàk yà'sə fàak Nwi fana ye də kùugi ye nè ye nsàp nè bwiñ riñ yi də yi ñwè nè yi

tse' zinə. Yi kà ni' sè nè, nè kà bum nənàk sə jòk. Yi kà rùk lələ dzəm, nè kà ñga lələ ye, nè kà mbàm lələ dzəm.

⁸ Yi ye le nsàp ñwè nè yi dzəmgè də bwiñ vè nda'a yi, nè sə dzəm yusè yà'a bəboñ. Yi ye ñwè nè yi tse' ñkarə, nè sə gu yusè yà'a kəkurə. Yi ye ñwè nè yi sə fàk bohòNwi bə ntəm mò'fis, nè ye ñwè nè yi kogè ni'.

⁹ Yi nè ye tsoon nsàp ñwè nè yi sə kotse' bum sè vès à yə'rə fa wèñ sə cùk, ya ñga yi tip riñ bùu mok wèñ bə ncèp nè rərəñ sè', ya yi niñtsok fa to bùu sè wo sə fenə yi wèñ də yà'wèen bə jòn.

Pol Duk Də Taitòs Sa'rə Ngàa Gutu

¹⁰ Gugut tu bwiñ cu wùriñ, nè kà nsàp nè co wo sə yə'rə də bwiñ kom tsoon tu mbəmbam yà'a ye wesə. Wo sə cèp ncèep ləm, nè sə borə bùu mok wèñ.

¹¹ Gù wo ñga wo lok cùu awo sə, bùusè wo sə yə'rə fa bwiñ bum sè yà' ka zey yey, də ya wo tse' megu mbàm bə zey. Yà'a yu marè'tu. Wo sə borə màk bwiñ bə ndap awo pwe' bə nsàp ncèep awo yà'sə.

¹² ñwè nəmòk nè yi la'a wo fa'nə, nè yi tsòhogè bum sè yà' ka ntòye nè, a duk də, <<Bùu lak Krit wèen ñgàa ci' mwwès, də yà'wèen co nàamñgò, nè ye ñgàa we', nè sə dzəm megu ñgòzə bum cùdak.>>

¹³ Yusè yi à cèp sə yà'a zinə. Ye də wù tse' ñgòcèp sa'rə wo gugut, ya wo dzəm megu yusè yà'a zinə sə.

¹⁴ Kà də wo sə yu'rə ngàam sè ñgwàñ sè bùu Jus wèñ sə tsòho kè' yà'a nè ye bə lùuk sè bùu sè wo a bwi fa zinə nè ñkwèñ lan wèñ a gù yà'a duk.

¹⁵ Ñwèe ye-a ñwè nè ntəm rərəñ, ye də bum pwe' nè ye bohòyi sə' rərəñ. Ñwè nè ntəm nje a bup lan, nè də yi ka dzədzəm tse' fana yumok ka bohòyi rərəñ yey. A ve'nə bùusè ñkarəè awo bə tsətsə'rəè awo pwe' a bup wes lan.

¹⁶ Wo sə jəñ ni' awo co bùu sè wo ri Nwi, nè sə gu bum sè yà' sə niñtsə' də wo bèn Nwi nè. Wo yà'sə bùu sè bup, nè ye gugutu, kaco wo gu yumok sè yà'a bəboñ yey.

2

Pol Tsə' Fa Taitòs Yusè Nà'a Yə'rə Fa Bwiñ

¹ Bohòwù yòfana wu yə'rə fa bwiñ ncu nè nà'a kəkurə bùu bum Nwi sè zinə sə.

² Tsok fa bù ñkwàha bwiñ wèñ də wo jəñ bum pwe' fùè, wo ye nsàp nè co bwiñ wəp to wo, fana wo sə tse' tu sè'. Wo dzəmtse' bohòKrest nè bə nsàp nè bəboñ, wo sə dzəm bwiñ, nè təəñ gugut sè' nsàp nè bəboñ ànə.

³ Tsok fa bàa ñkwàha bwiñ wèñ də wo sə gu bum co bùu sè wo ri Nwi. Wo kà

bwiñ sè yò, nè kà rùk sè no jùhù. Wo sè yè'rè fa bwiñ yusè yà'a bə̀boñ,

⁴ ya nga wo tip riñ bwi wàhangwèñ wèñ ngòdzəm ndum awo, nè dzəm bwe awo sè'.

⁵ Wo yè'rè wo sè' ngòtse' ñkərə, nè ye ngòye zinə bohòndum awo sè rərəñ, nè kotsè' riñ ndap awo bə̀boñ. Wo ye bə̀boñ, nè sè yuk ndum awo ya nga ñwèe kà mandzə mòk ngòcèp yumok sè bup bə̀ ncèp nè Nwi nè bə̀u wo tse'.

⁶ Tsok fa bwe wàhanzum wèñ də wo jəñ ñkərə bə̀ ni' awo.

⁷ Yusè wù sè gù yà' sè' pwe'fo', wù gù yà' bə̀ nsàp mandzə nè co wo sè ye jəñ fàak bə̀boñ sè bohòwù. Bum sè wù sè yè'rè fa bwiñ fana wù yè'rè yà' bə̀ zinə, nè kà jap ñàhà.

⁸ A sè tesə kə̀ cùhu wù anə ncèep sè bə̀boñ sè kaco ñwè cepto yumok sè bup bə̀ zeñ yeñ. A ye ve'nə ya nga marè'tu ko bə̀u sè wo sè bə̀ñ yusè vesùwèñ sè yè'rè sè, bə̀usè wo ka yumok sè bup ngòcèp bə̀ liñ avès sè tse'.

⁹ Tsok fa bə̀u sè wo cu ñkwèñ wèñ pwe' də wo sè yuk masàa awo sè, nè sè gù co masàa awo sè sè kwa bohòwo bə̀ yusè wo sè gù sè lóonj. Wo kà duk sè fi',

¹⁰ nè kà bo sè sòhò. Wo sè fak le bə̀ mandzə nè aco bwiñ naan tu bohòwo, ya nga bwiñ ye yusè wo sè gù sè fana wo kwasə ncèp nè a sè tsòho nà' bə̀ liñ Nwi nè yi ngà lùñsə ves nə.

¹¹ Ja'a yòo mvə̀nè Nwi a nitsə' bə̀vəm nè nje nè də ya ndaanjwè pwe' tse' lùñ-è.

¹² A gù bə̀vəm ye nè ñkun vesùwèñ ri nga'a də a me'rə bum sè yà' ka bə̀ mandzə Nwi yeñ, nè ye bum sè yà' sè bə̀vesùwèñ sè nze fèñ sè. Ya vesùwèñ cum le ncu nè bə̀ ñkərə, nè nà'a rərəñ mvə̀nè Nwi dzəm də a cum sè nzenjòn fèñ sè.

¹³ Vesùwèñ cum ve'nə, nè sè tək nùmbu nè ghan nè a sè naan tu bə̀ zeñ nə, ghà nè Jisòs Krest nè nitsə' fa bwiñ ñaan ye sè. Yi Jisòs Krest nè, yi Nwi avès nè ghan, nè ye sè' ngà lùñsə ves.

¹⁴ Yi à fa yòñsə ye bə̀u tu avès də ya yi fiñ me'rə fis vesùwèñ bohòbup. A ye sè' də ya yi gù ves ngòye bə̀u sè bə̀ ntum rərəñ, ya a fa ntum ngògù mègù yusè yà'a bə̀boñ.

¹⁵ Tsòho fa bwiñ bum yà'sə. Cèp bohòwo bə̀ ñgi nè co ñwè nè wo a fa yi ñàñ ngòcèp, nè tip wo ya ntum awo boñ, nè jwa sa'rè wo sè', ñwèe kà wu co yusè wà jə.

3

Ntip Bə̀ Ncu Krətèñ Mutsətsə'rə̀ Bə̀u Mok Wèñ

¹ Sə̀ tsoho mali fa bwiñ də wo sè jəñ ni' awo sè nze bohòñkwàha bə̀u sè wo tse' lak sè wo. Wo sè wəp yà'wèñ, nè sè fəhu ngògù nsàp fàk nè fəpwe' nè nà'a bə̀boñ.

² Wo kà liñ ñwè nəmòk bup to, nè kà də wo sè kəəm sè' duk. Wo ye le fùè, nè sè ye bohòbwiñ pwe' sè' bə̀boñ.

³ Wèñ riñ də vesùwèñ anə ye to yàvès sè' ləm, vesùwèñ kà duk sè yuk, nè sè jam mandzə. Vesùwèñ à ye co ñkwèñ bohòbum sè yà' à sè bə̀ves sə. Ntuum avès à rwiñ mègù ca bə̀ bup, a sè wan bum bwiñ, bwiñ sè bəñ ves fana vesùwèñ sè bəñ mòk bə̀ mòk.

⁴ Anə kə dzen nga'a ghà nè Nwi nè yi ngà lùñsə ves nè à nitsə' fa ves bə̀vəm nè nje bə̀ dzədzəm nè nje nè fana,

⁵ yi lùñsə vesùwèñ. Yi anə ka vesùwèñ də bə̀usə a gù yumok sè yà' a bə̀boñ lùñsə, anə ye bə̀u koksəmanziñ nè nje nè. Fana yi cuk rəñsə ntuum avès, nè fa ves lùñ nè fi, nè gù ves bə̀ Yòñsə nè Rərəñ nè ngòye mok bə̀u sè fi.

⁶ Yi à kè' sès fa ves yòñsə ye nè ve'è cèbùè. Yi fa ves nà' ve'nə ndzə bohòJisòs Krest nè yi ngà lùñsə ves nə.

⁷ Yi anə gù ve'nə ya nga vesùwèñ ye kəkərè bə̀u bə̀vəm nè nje nè, ya vesùwèñ nè kə tse' lùñ nè nà'a nè kà mè, nè a sè naan tu fo' nə.

⁸ Ncèp ènə ncèp nè zinə co a naan tu fo'. Mù dzəm də wu sè cep mali bə̀ bum yè'sə gugun, nè kà tənşə, ya bə̀u sè wo à dzəm bohòNwi yà'a wèñ sa tsərə nùmbu pwe' ngògù yusè yà'a bə̀boñ. Yà'a ye kəkərè nè tse' swe' bohòbwiñ pwe'.

⁹ Fana wù kà də wu sè fi'duk bə̀ bum sè yà'a bum ləm sè duk. Kà də wo sè fi'duk bə̀ nzak ngàam sè ngòta bə̀ liñ tàici wiñ sè ñjamòk duk, nè kà sè kəəm, nè kà mamfenə bə̀ lèuk bə̀u Jus wèñ sè' gù. Nsàap bum yà'sə ka fàk tse', kaco yà' jəñ lo ñwè mantombi yeñ.

¹⁰ A ye-a nga ñwè nəmòk fenə wu bə̀ bum sè wù sè yè'rè fa bwiñ sè fana wù tip to yi nè kè' mò'fis, nè tip yi nè ba. A ye-a nga yi ka sè yuk fana wù co'rè fis bo ndzə ni' yi.

¹¹ Riñtse' də nsàp ñkərə ñwè anə tətəñ. Yi yà'sə ngà gù bup, yi bə̀psə tu ye lanj.

Ncèp Nə̀ NgòLəsə̀ Lòo

¹² Ghà nè mu tum fa-a wu Atimàs kə̀ Tikikòs də yi kə cum fo' àle' wù canj və̀ kə tseñ mu mvwe' lak Nikàpolis, bə̀usə mu nè cum fo' tətè mbə̀n ta ñkunj.

¹³ Jihi nzòn gugun ngòtesə̀ Zenàs ngà sak nzak bə̀ Apolòmvenə̀ nè wo nè sè gi sè, ya wo kà yumok jamè.

¹⁴ Gù bə̀u avès ya wo riñ ngògù bə̀boñ, ya wo tesə̀ ni' awo, nè sè tesə̀ bə̀u mok

wèṅ sè'. Kà dè wo sè casè b̄psè m̄vèk wà
d̄uk.

¹⁵ B̄u sè vesi wèṅ cu f̄eṅ p̄we' cèpsè
wu b̄èb̄oṅ. Cèpsè b̄u sè wo sè dzəm ves
b̄usè dè wo a fa ntəm awo bohòKrest
yà'a. Bèbo nè Nwi nè ye bohòwèṅ lònṅ.

Nwàk nè Pol à Còm Fa FILIMÛ

Filimù à ye krètèŋ nè bwiŋ à rì yi ve'e bəboŋ. Yì à tse' ñkwèŋ ye wo sə to yi də Onisimù. Ñkwèŋ ye nə à ca lòo fana nə kə kurə bə Pol ñga Pol nə ñgà ndapndzəm. Pol nə à gùu fana Onisimù nè bwiŋ krètèŋ sə'.

Nwàk nè Pol à còm fa Filimù nə, yi à sə duk fa nà' nja də nà'a jəŋ ñkwèŋ nà' nè yi sə tum fəsə fa nà' nə. Yì də nà'a jəŋ Onisimù nə mok co moma nè nà'a krètèŋ sə', kà də nà'a jəŋ fəsə megu nà' co ñkwèŋ nè yi swifa nà' bup nà' lanj duk.

Dzədzəm Filimù

¹ Còm ñwàk nè'e mùu Pol nè mu ñgà ndapndzəm bùu Jisòs Krest. Còm be'lə nà' ves moma avès Timati. Vès còm fa nà' bohòFilimù nè yi ñge' nə ye ñgà fàk vesi wèŋ.

² Vès cəpsə ñjè'e avès Afiyà nə ye Akipònə vesiwèŋ lùgə ma nè Jisòs mvwe' mò'fis nə ye bùu cos sə wo kə cugə kwe' awo mu nda'à wù.

³ Nwi nè yi Tè' avès bə Tà Jisòs Krest gu fa weŋ bəboŋ bə fifi.

⁴ Moma àm Filimù, gha nè fòpwe' nè mu lenğə piriya, mù sə teŋ liŋ yo, nə sə kwase Nwi àm.

⁵ A ve'nə bùusə mu yukgə mvəsə wù sə dzəm bùu Nwi pwe', nə sə fa ntəm yòbohòTà Jisòs Krest sə'.

⁶ Piriya ñjəm nè mù sə lenj duk də, bəbe'ləə avès co krètèŋ nə gu reŋsə fa ves yusə bəboŋ sə vesuwèŋ tse' ndzənə ncu avès ves Jisòs wèŋ.

⁷ Moma am ma, dzədzəm yòə fa mu kwəkwə nə ye ñjəŋ. Wù a fisə ntəm bùu Nwi pwe'fo'.

Ncèp Mok Bə Liŋ Onisimù

⁸ Njo nè mu ñgà ntəm Krest fana aco mu baŋ ntəm ñgòtsə' fa wu yusə wù tse' ñgògùu.

⁹ Ye də dzədzəm àm sə gù mu ñgòlenj wu le bə fùə. A mùu Pol nè mu ñgà ntəm nè mù tə mvwe' kùu Jisòs Krest, nə yeè nə nè ñga'a nè'e ñgà ndapndzəm bùu tu ye.

¹⁰ Mù sə wup fa wu bo bùu Onisimù nè yi mo àm ndzənə Krest. Mù a bùuŋ tē' ye gha nè mù à cu mu ndapndzəmə.

¹¹ Mvək nəmòk à ye fa' nè yi à ka bohòwù co ñwè yeŋ. Nè ñga'a nè'e yi co ñwè bohòwù, nə ye bohòmù sə'.

¹² Mvəsə mù sə tum fəsə fa wu yi ñga'a ye'e, riŋ də mù tum fa wu yà'sə ntəm àm.

¹³ Anə ye co vesi cum fəŋ, mvə'nə mù cu mu ndapndzəmə njo Ntirə nè Bəboŋ

nə, ya yi sə tesə mu mvwe' sə wù ànə ye ñgòkə tesə mu.

¹⁴ A sə duk də, mù ka dzəm də mu ko wu bə ñjəŋ ñgòtesə mu dzəm. Yusə də wu tesə mu bə bohəm njòfana, kaco mu gu yumok yeŋ tse' ñga wù dzəm.

¹⁵ Kàmòk à ye duk də Onisimù nə à lògesə momjo ve'nə, ya yi bwi və, wenə cum mam mok kè' mò'fis.

¹⁶ Nè ñga'a nè'e, yi ka ñkwèŋ mok megu, yi càsə ñkwèŋ. Yì mok moma nè bəboŋ. Yì bohòmù ve'nə, yi nə casə mvmvə'ànə yà'sə bohòwù, də yi ñkwèŋ nə ye moma bùu Tà sə'.

¹⁷ A ye-a də wu jəgə mu co ñwè yò, fana wù jəŋ fəsə yi mvəsə anə ye-a mu, wù jəŋ mu.

¹⁸ Yì à gu-a wu bup, kènə də yi tse'-a wu kəa, wù naaŋ yà' mu liŋ mù.

¹⁹ Mùu Pol, mù sə còm ye'e bə bo am duk də, mu nə lak fəsə fa wu yà'. Kaco mù tsok fa yis wu ye'e tsə'ə yeŋ də, wù bə tu yòcu bə kəa bohòmù bùu yòŋsə yò.

²⁰ Fana moma am, kwəkwe', bùu liŋ Tà, gu mu bəboŋ. Gu ntəm àm nà'a kwa co moma nè ndzənə Krest.

²¹ Mù ri zinə də mvəsə mù sə còm ye'sə, wu nə gu mvəsə mù lenj wu sə, nə gu casə càsə.

²² Yumok sə' duk də wu fuhə nonjə fa mu ndap, bùusə mù sə tsəm duk də Nwi nə yuk piriya awèŋ, nə gu mu bwi foho lo kə ye weŋ.

Cəcəpsə Nè Nà' Ləsə

²³ Epaforàs, nè yi cu ndapndzəm vesi bùu tu Jisòs Krest, yi cəpsə weŋ bəboŋ.

²⁴ Bùu ye'e sə vesiwèŋ fàkgə mvwe' mò'fis, Mak, bə Aritakò, bə Demà nə ye Luk wèŋ cəpsə weŋ sə'.

²⁵ Bəbo nè Tà Jisòs Krest ye bohòwenə wèŋ.

Nwàk nè Wo à Còm Fa Bùu HIBRÛ wèj

Wo à còm fa ñwàk ènə bohòbòop Krètèej sè wo bùu Hibrù wèj sè ñgə' à sè vè bohòwo wùriŋ. (Wo togə bùu Hibrù sè də bùu Jus sè'.) Yà'a sè yəəŋ co də wo nə yamak dzədzəm nè Krètèj wèj tse' nà' bohòjisòs nə. Nwè nè yi à còm ñwàk nə à sè kwè'sə wo, nə sè tip wo də yà'wèej təəj gəgəj bə dzədzəm nè yà' tse' nə.

Yi duk fa yà'wèj də Jisòs Krèest ñwè nè Nwì à tum vè yi ñgònitsè' fa bwiŋ mùm'vè'nè Nwì cu sè. Mùm'vè'nè yi mo Nwì fana ye də fàak ye sè yi à sè gùu yam càsə bum pwe' sè wo à sè gù yà' ñgə cu ntòm'vək nè bwiŋ à sè yù lùuk sè zəm sè. A yà'sə də yi yam càsə ñgàa tsòhòbum Nwì bə masinjàa Nwì, nə ye ñgàa fa satikà' kè Musi àlè' sè'. Nà'a njo nè wo tse' ñgòlòm'antombi bə dzədzəm awo ñga wo sə naaj tu bohòjisòs nə.

Mbùp nè hum-ncòp-mò'fis ndzə mvwe' ñwàk Hibrù ènə sè cèp də, mandzè nè co ñwè gù Nwì kwa mègù ñgòtse' dzədzəm nə sə naaj tu bohòyi. Nà' sə tənə bwiŋ ñkùuŋ sè wo à tse' nsàp dzədzəm nè Nwì kwagə bə zej nə. Mbùp sè bə sè yà' lèsə ñwà' ènə sè cèp mvèsə bùu sè wo sè yù mandzè Nwì tse' ñgòcu ncu àwo sə nze fənə.

Nwì Tsə' Lèsə Fa Bwiŋ Ncèp Ye Cùhu Mo Ye Nə

¹ Nwì ànə cèp to mantombi fa'a bohòtácicij avès bə nsàap mandzè zok zok. Yi à cèp bohòwo vè'nə kè' ñkùuŋntèj. Yi à sè tsə' bwi ncèp ye nə cùhu ñgàa tsòhòbum Nwì wèj.

² Nə ye də bə nùumbu sè yà' sè lèsə løyè'e yi a cèp bohòvès mok cùhu mo ye nè yi a tum vè nə. Yi gù mo ye nə ñgòtse' ñaj bə bum ye pwe'fo'. Yi à gù bum pwe' sè' ndzə bohònà'.

³ Bəbo nè Nwì nə sə rɛɛj yəəŋ mɛ lisè bwi bohòyi nə. Bwi yə yi, fana wo riŋtse' nsàp ñwè nè Nwì cu nə vè'ɛ pwe' nè pwe'. Nzenjònə cu mali fo' yè'sə sè' bùu ncèp mo ye nə, nè nà' tse' ñaj nə. Ghà nè yi à gù rɛnsə fis wes fa bwi bup awo fana yi lo kə cum yuye mbubu bo ma mà'a Nwì nè yi manjəŋgèj, nə sə sak tsoj gaj ye mbwa.

Mo Nwì Gha' Masinjàa Nwì Wèj

⁴ Mvè'nè nè yi cu bo ma mà'a Nwì yà'sə fana yi yam càsə masinjàa Nwì pwe' yi. Vès ri vè'nə bùusè liŋ sè Nwì a fa yi sè yà' yam ghak liŋ masinjàa Nwì sè wèj pwe'fo'.

⁵ Nwì bə tu ye à ka bohòmasinjà ye mòk nùmbu mòk duk yuk fa də, <<Wu yè'e mo àm. Ye jəŋ ntinə, nè lo mantombi, mɛ yè'e tè' yo.

Mvè'nè nè yi à duk də, Mɛ nə ye tè' ye, yi ye bwi mo àm>> nə, yi ka bohòmasinjà mòk vè'nə duk. Mègù Jisòs yiyi nè yi a cèp yuk fa nà' nsàp ncèp ènə.

⁶ Yumok ye fe'lə sè' də, ghà nè Nwì à də yi nə tum vesə motu ye nə sə nzenjònə fana yi cèp də, <<Masinjàa Nwì pwe' kuksə mo ye nə.>>

⁷ Yusè ghanj sè yi à cèp yuk bə liŋ masinjàa Nwì də, <<Yi gù masinjàa ye co fəfə, nə gù bwe fàak ye yè'sə wèj co lum-mis.>>

⁸ Nə ye də ma nè mo ye nə fana Nwì à to nà' bə liŋ sè ye mvè'nè nè yi à cèp də, <<Nwì, wu nə cum mam mənə kapràak ñkum mvèsə nè mvèsə.

Wu nə sə sak gaj yo sə bə mandzè nè nà'a zina.

⁹ Wù dzəm mègù bum sè yà'a kəkurə mandzè nè Nwì, Nə bɛj yusè aco yà' gu bupsə lùk nè Nwì nə pwe'fo'.

Nà'a njo nè Nwì nè yi Nwì yònə a gù wu də wu yam, Nə tse' kwəkwa nè nà' càsə sè ñgə' yo mok sè wèj pwe'fo'.>>

¹⁰ Yumok sè yi à cèp fe'lə bə liŋ mo ye sè də, <<Tà, a wù nè wù ànə gù nzenjònə, ntòbu sè' bo fàha yo.

¹¹ Wo nè bisə ñgwàŋ, wù cum mali yòfo'. Wo nə vəp co cək nè nà' rɛj laj.

¹² Wu nə lim benə wo co cək. Wo nə kupə, wù ma yòm'vè'nè wù cu. Lùumŋgòŋ yo nə kà ye kə mè yuk.>>

¹³ Ncèp mòk nè Nwì ka nà' bohòmasinjà ye mòk cèp yuk fa sè' də, <<Cum bo ma mà'a mɛ fɛj Tətè mɛ nə gù bùu sè wo sə bɛj wu, Wù nəj tes kù mɛ tuhù wo.>>

¹⁴ A ye-a vè'nə fana ye də masinjàa Nwì yè'sə ndà wèj? Wo mègù yòŋsə sè wo gùgə fàak Nwì. Wo tesəgə bùu sè wo nè tse' lùj.

2

Yu'rə, Nə Kijntse' Ntirə Nə Bəboj Nə Cùk

¹ Nə ye də a riŋtse' də mo ye nə yam càsə masinjàa Nwì wèj vè'nə fana nà'a njo nè a kə'ə ntu' bə ncèp nè a yuk nà' nə, ya kà də a yeto ñgòmərə nə sə me'rə kok nà' duk.

² A ri də ncèp nè masinjàa Nwì wèj à jə vè fa bwi nè tse' ñaj. Nwè nè yi à ka ncèp ènə nɔnsə pwe' à tse' ñgə' kəkurə.

³ Vesùwèŋ nê rî nê ve'nê fana ye dâ ncêp nê co a nê swirê fuk ngê'ê bùê, nga a yuk-a ncêp lùŋ nê Nwî nê, nê kâ mbeŋ kôm na. Tâ Jisòs ânê tsòho to ncêp ênê yi bê tu ye. Bùu sê wo ânê yuk ncêp nê à nitsê' sê' dâ ncêp nê nâ'a zinê.

⁴ Nwî à sê nitsê' ye sê' dâ ncêp nê zinê bê mandzê nê yi à sê gù nsâap manŋgəŋgəŋ zok zok. Nê ye dâ yi à gâpsê fa bwiŋ ŋkêrê nê nâ' à vê bohòYòŋsê nê Rêrêŋ sê' mvê'nê yi dzəm.

Jisòs A Bùuŋ Nwê Ya Yi Tsok Fa Bwiŋ Mandzê Lùŋ

⁵ Nzeŋgòŋê nâ' cu ŋgòŋvê, nê vès sê cêp bê zeŋ nê'nê, Nwî à ka nâ' dâ masinjâa Nwî tse' ñàŋ fo' wo fa.

⁶ Yi à fa yâ' lè bohòŋwê. Yâ'a mvê'nê wo à còm yâ' ndzənê ŋwàk Nwî dâ, <<O Nwî, mo ŋwêe yê'sê yu yâ nê co wù sê tsêrê dâ wu kâ tesê yi ê?>>

⁷ Wù à fəsê lòŋàaŋ ye fa' manŋkwèŋ, Nê gu yi yi jê'rê casê masinjâa Nwî wèŋ mənê mvêk momjo ve'ê.

Məmuvêk nê jo ânê à câ fana wù gu fe'lê yi,

Yi yam co ŋkum nê ghaŋ nê bwiŋ sê gèŋ yi.

⁸ Wù gu yi dâ yi tse' ñàŋ bê bum pwe' sê' yi nê.>>

Wo à còm ve'nê dâ Nwî gu ñwê ŋgòtse' ñàŋ bê bum pwe' yi. A yâ'sê dâ yumòk nê co dâ ñwê ka nâ' ghak ka mok cum fe'lê. Megu dâ vès ka nga ñwê sê nitsê' nsâp ñàŋ ênê mənê bum pwe' mülisê bwi ŋga'a ntòye.

⁹ Vès sê yê lè Jisòs nê yi tse' ñàŋ mənê bum pwe' co ŋkum yi. Nwî ânê gu yi mantombi fa' ghâr dâ yi jê'rê casê tsoŋ masinjâa Nwî wèŋ. Anê ye ve'nê bê bòvəm nê Nwî, dâ ya ŋga yi kpu njo tu bwiŋ. Fana Nwî à fa yi dzòk nê ghaŋ nê co wo wêp yi ênê bùusê yi à yê ŋgê', nê kpu.

¹⁰ A gu bum pwe'fo' Nwî, yâ' cu fo' yâ'sê ŋgògù ya yi yêŋ ŋkùŋŋ. Fana yâ' ânê ye kèkurê dâ Nwî à gu Jisòs ŋgòye kèkurê ma lòŋfo' bê nsâp ŋgê' nê nâ' à yê, ya bwiŋ bùuŋ vê bwe ye, nê kâ tse' bum sê bəbəŋ sê bə bəŋ Nwî sê. Jisòs nê ñwê nê mantombi yi nê ŋgònitsê' fa bwi mandzê lùŋ.

¹¹ Yi Jisòs nê yi gùgè bwi wo yêŋ rêrêŋ mantombi Nwî, nê ye bê bùu sê yi rɛŋsê figgè fo wo bup awo sê pwe'fo' tse' mēgù tē' nê mò'fis. Nâ'a njo nê Jisòs nê togè wo dâ bwema, nê kâ marè'tu ŋgòto yâ'wèŋ ve'nê kòksê nê.

¹² Ghâ nəmòk à ye, Jisòs nê cep bohòNwî dâ,

<<O Nwî, m̄ nê gu bwema am wèŋ, wo rìŋ lîŋ yo.

M̄ nê lokok təŋŋ mvwe' kwe' bùu yo wèŋ,

Nê sê yəm gəŋ lîŋ yo sê.>>

¹³ Yi à cêp mòk sê' dâ,

<<M̄ nê fa ntum am bohòNwî.>>

Nê duk fe'lê mvêk mòk sê' dâ,

<<Wèŋ ye m̄ nê', ves bwe sê Nwî a fa m̄.>>

¹⁴ Bwe ye sê wèŋ mēgù sê' co bwiŋ, wo tse' bo bê kù sê'. Fana Jisòs bê tu ye vê ye sê' co wo, ya yi kpu ŋgògù bupsê Satâ. A ve'nê bùusê Satâ nê ŋwê nê yi tse' ñàŋ bê kpu yi.

¹⁵ Njo nê wo ânê sê wêp kpu fana ncu àwo megu co wo ŋkwèŋ ve'ê. Yi à vêê, yâ' kâ gu wo, wo swê'ê tesê mvwe' nsâp wuê ânê.

¹⁶ Yâ' nòjêja dâ yi ânê ka ŋgòkê tesê masinjâa Nwî wèŋ vê. Yi à vê dâ yi kâ tesê ŋgwi bù Abrâham wèŋ.

¹⁷ Ye dâ ânê ye kèkurê dâ yi bùuŋ co bwema ye sê wèŋ bê nsâp mandzê nê fòlòŋ, ya yi ye co ŋkum ŋgâ fa satikâ' àwo ŋgòfâk bohòNwî bê zinê, nê tse' kòksəmanzîŋ bohòbwi, ya yi kwes fis fa bwi fèŋ awo.

¹⁸ Aco yi tesê rîŋ to bùu sê wo sê ye ŋgê' bê məmumsê ve'nê, bùusê yi bê tu ye ânê ye to ŋgê' bê məmumsê mantombi sê' ve'nê.

3

Jisòs Yam Gha' Musi

¹ Bwema am wèŋ, Nwî a to fis nòŋsê wèŋ zok ŋgòye bùu ye. Ye dâ wèŋ sê tsêrê Jisòs nê a yi nê yi tē mvwe' kùu Nwî. Yi ŋgâ fa satikâ' nê ghaŋ bohòvès bê bum sê vesùwèŋ sê fa ntum fo' sê.

² Nwî ânê cokfis yi yi dâ yi gu fâak yâ'sê. Yi à sê gu fâak sê Nwî à fa yi sê fana yi gu yâ' bê zinê ye pwe'fo'. Yâ' mēgù sê' mvê'nê Musi ânê gu fâak ye bohòbùu Nwî wèŋ bê zinê ye pwe'fo' yâ'a.

³ Jisòs yam gha' Musi yi, sê' co mvê'nê ñwê nê yi a ci ndap yam gha' ndap nê yi yâ'a.

⁴ Wu yê-a nga ndap tē, wù rî dâ à ci nâ' ñwê. Yâ' mēgù sê' zinê dâ bum sê vesùwèŋ sê yê yâ' pwe'fo', à gu yâ' Nwî.

⁵ A zinê dâ Musi ânê gu fâak ye bohòbùu Nwî wèŋ bê zinê, sê wo yâ'sê co ndap Nwî nê. Yi à gu ve'nê ŋga yi mēgù mofâk. Fâak ye sê à sê nitsê' gēsê lo yâ'sê bê sê wo nê kâ cêp bê zeŋ mantombi.

⁶ Ma nê Jisòs Krest ye, yi à gu fâak ye bohòbùu Nwî wèŋ sê co mo Nwî nê nê mwe bê tu. Bum pwe' à ye ndzê bohòyi fana yi gu yâ' bê zinê ye pwe'. Vesùwèŋ yê'ê sê' ndap ye nê, ŋga a yê-a dâ a sê naaŋ tu bê bum sê Nwî à kâk ves sê nê kâ sê mērê na. Nga a sê kwa, nê sê tsêrê dâ numbu ânê kâ wés tsoŋ.

Jəh Nkərəð Ya Wu Kà Mvwe' Ncum BohòNwi Bwə

⁷ Yòhnsə nè Rərəh nè sə cèp də,
<<A ye-a nga wèh yuk ŋgi nè Nwi nè ntinə,
⁸ Wèh kà də wèh gūh ntum duk.

Kà də wèh gūh tu mvə'nə bùu awèh ànə
gūh fa' ghà nè wo à sə gīhi ŋgəà,
Fana wo gūh tu bohòNwi, nè mumsə ja'a
yi yà'a duk.

⁹ Anə geh Nwi cep də,
<Tàcicii awèh ànə gūh tu bohòmù,
Nə mumsə mū lùm mòk fa',

Ŋga wo à yə mè yusə mù ànə fak
bohòwo munə luumŋgòh hum kwè
ve'e bəboŋni.

¹⁰ Nà'a njo nè ntum à bup mū bohòwo
ŋkuh mù cep də,

Wo ka ŋgògi sənə mandzə àm dzəm fana
nə sə jam megu jəmə. Wo à bèn
ŋgòrih mandzə nə.>

¹¹ Anə geh mù jok, nè keh də, wo nè
kà ŋgòkə cu yòhnsə mvwe' yàm vè
yuk.>>

¹² Bwema am wèh, wèh jəh nkərəð ya
kà də ŋwə nəmòk munğorə wèh kə tse'
nsàp ntum nè bup nè aco nà' gu yi, yi kà
Nwi dzəm, nè me'rə mak mandzə Nwi nè
yi cu fo' ŋwəm nə duk.

¹³ Yusə wèh sə gu sə le də wèh sə tipsə
bwih ŋgòtse' ntum nè ŋgòlòmantombi
nùumbu pwe'. Wèh sə gu ve'nə ya nga
lùm sə bup bòrəgə bwih bə zeh yà'a kà
weh bòrə. Yà'a bòrə-a weh fana wèh gūh
bup lo tu bohòNwi. Ye də wèh gu yè'sə
niè' nè a tse' mali mvək mòk co ntinə nè'e
fo'.

¹⁴ Wèh riŋ də vesùwèh ŋga'a ves Jisòs
wèh mvwe' mò'fis. Yè'sə zinə ŋga a kotse'-
a bum sè vesùwèh ànə yuk yà' mantombi
yà'a cùk tətè kə ləse na.

¹⁵ Ncèp nè cu mali ndzənə ŋwək Nwi də,
<<A ye-a nga wèh yuk ŋgi nè Nwi nè ntinə,
Wèh kà də wèh gūh ntum duk.

Kà də wèh gūh tu mvə'nə bùu awèh ànə
gūh fa' ghà nè wo à sə gīhi ŋgəà
Fana wo gūh tu bohòNwi yà'a duk.>>

¹⁶ Bùu sè wo ànə yuk, nè sə gūh tu à ye
ndà wèh? Ka bùu sè Musi à kə fis vè wo
mvwe' nzeŋgòh Ijip yà'a yej nà?

¹⁷ Bùu sè wo ànə jokse' yi ntum munə
luumŋgòh hum kwè à ye ndà wèh? Ka
bùu sè wo à gū bup nè kpū, ni' awo nòon
mam ŋgəà yà'a yej nà?

¹⁸ Nə ye sè' də bùu sè yi ànə keh də wo nè
kà mvwe' ye ŋgòyòhnsə fo' kə ni yuk ndà
wèh? Ka bùu sè wo à kà duk ye yuk yej
nà?

¹⁹ Vesùwèh yə jəja də wo ànə ka fo' kə ni
to njo nè wo ànə ka tu bohòNwi naàh.

4

Mumvwe' Nə NgòCu Yòhnsə Fo'

¹ Nwi à kàk ves də anə lo kə cum yòhnsə
mvwe' ye. Ye də a bəboŋ də a jəh nkərəð də
kà də ŋwə nəmòk kə tesə munğorə vès
nə də yi ka ye fo' kə ni duk.

² Vesùwèh a yuk Ntirè Nwi nè nà'a
bəboŋ nə, sè' mū mvə'nə wo ànə tsok fa
tácici avès wèh ghà nè wo à ye ŋgəà yà'a
sə'. Megu də vesùwèh yə də ncèp nè wo
ànə yuk nè à ka wo yumok tesə. Nà' ànə
ka wo tesə bùusə wo ànə yuk, wo kà yà'
sə ntùu wo dzəm.

³ A nə ni fo', nè cum yòhnsə mvwe' ye sə
vesùwèh sə a dzəm ncèp nè nje nè sə ntùu
vès sə. Nwi à cèp ma nè bùu sè wo à ka
ncèp ye nə dzəm də,
<<Anə geh mù jok, nè keh də

Wo nə kà ŋgòkə cu yòhnsə mvwe' yàm vè
yuk.>>

A ka də mvwe' sè ŋgòcu yòhnsə fo' ànə ye
bùu yej. Busə yi ànə cep yè'sə ŋga yi gū
wes mè nzeŋgòh laŋ, nè yòhnsə yu ye.

⁴ Njo nè yà' tu mūmvwe' mòk ndzənə
ŋwək Nwi anə də, nùumbu nè sàmba à
dzèh, ŋga Nwi gū wes fàak ye fana yi cum
yòhnsə yuyə.

⁵ Mvwe' sè ŋgòcu yòhnsə sə ànə ye fo' yo
ve'nə fana yi cep mali də, <<Wo nə kà
mvwe' yàm sə kə cu yòhnsə yuk.>>

⁶ A ri də mvwe' sè ŋgòkə cu yòhnsə fo' sə
cu yo. Nə riŋ sè' də bùu sè wo ànə yuk nè
kà sə ntùu wo dzəm, wo ànə ka fo' ni lo.

⁷ Fana Nwi a fa mali mūmvək mòk səmòk
nə yi sə to nà' də ntinə, nà'a ŋga'a. Ye
jəh mvə'nə bùu yà'sə wèh à ka fo' kə ni
yà'sə fana, luumŋgòh ànə ca ma ŋkwèh
anə wùrih fana Nwi cep casə yumok cùhu
Devìd. Yusə yi à cèp sə, a sè' ncèp nè wèh
a yuk nà' sè' laŋ. Nà'a də,

<<A ye-a nga wèh yuk ŋgi nè Nwi nè ntinə,
Wèh kà də wèh gūh ntum duk.>>

⁸ A ri də mvwe' sè ŋgòyòhnsə fo' nè yi à
cep ènə ka nzeŋgòh Josùwà ànə jə lo bwe
Izùre fo' nà'a yej. Busə ànə ye-na də a
zej bwère də yi à ka maŋkwèh bə mvək
nəmòk nè zok mòk cep fe'lə.

⁹ Ncèp ye ènə sə nitsə' də bùu Nwi wèh
tse' li yəyòhnsə mòk yo. Nà' megu co nsàp
nə Nwi ànə cum yòhnsə nùumbu nè sàmba
nà'a.

¹⁰ Ŋwə nè yi cu yòhnsə nsàp yəyòhnsə ènə,
yi mè'rə fàak ye pwe'fo', nè yòhnsə mvə'nə
Nwi ànə yòhnsə ye.

¹¹ Ye də a lū gūgūh də ya a kə cum yòhnsə
mūmvwe' ànə. Kà də mook ye ŋgə gətu co
tácici avès wèh ànə gūh tu, nè kà kə dzèh
yà'a duk.

¹² A ri də ncèp nè Nwi cu ŋwəm nə tse'
ŋàh ve'e wù kà fàk. Nà' cəp casə fèk nè nà'
tse' ncèp ma ba. Nà'a lògə, nè kə ni dzeŋ

haan mvwe' sè ntum ñwè bə yònsə ye kə tes. Nà'a kə dzèngə mvwe' ntək, nə casə vəp, nə lo ndzə tsətsə'rə anə. Nà'a lòv'e'nə, nà' kə fis və yusè ngəngəñ sə tsərə bə yusè ntum ye sə fək pwe'fo' mvwe' jəja.

¹³ Yumok ka bohòNwi səswihi yen lok. Bum pwe'fo' nòməlisè yi jəja kwarəngəñ. Vesùwèen nə kə təəñ ntsə'mòk mantombii yi, nə sə tsok bə cùu avès yusè vès à gəu.

Jisòs Yəyarə NgòYe Nkum Ngà Fa Satikà' Avès Nə Ghanj

¹⁴ Vesùwèen kotse' bum sə a yuk yà', nə dzəm yà' sə cək. A gu ve'nə njo nə a tse' ngà fa satikà' nə ghanj nə yi tə mantombii Nwi bùu tu avès. Ngà fa satikà' ènə Jisòs nə yi mo Nwi, nə yi a lòmubu mvwe' sè Nwi cu.

¹⁵ Ngà fa satikà' avès nə, yi ka ñwè nə də a sə yə-a ngə', yi kà bə zəñ rəèñ yen. A ve'nə bùusə yi sè' co vès. Nsàp mòmumsə nə fòpwe'fo' à vè yuk bohòyi lanj, megu də yi kà nə mò'fis gbà.

¹⁶ Ye də vesùwèen nə və mvwe' kapràak Nwi nə yi ngà bòvəm bohòbwi nə, nə kà wəp. Yà'a mvwe' sè Nwii nə koksə manziñ bohòvès, nə gu ves bəbonj, nə tēsə ves ghà nə à sè lāp də ñwèe tēsə ves.

5

¹ A ri də wo cokfisgə ngà fa satikà' mənğorə bùu ye wèñ. Wo nònsəgə yi də nà'a təəñ fa wo bohòNwi, nə sə fa satikà' nə ye fəfaa mok bohòNwi bə bup awo sè wo gəu. ² Njo nə yi sè' ñwè co vès, nə tse' sè' nsàp ntum nə aco nà' gu yi, yi gu bup fana yi nə riñ ngòkotse' bùu sè wo sə jam mandzə njo nə wo ka bəbonj kə bup àlè riñ.

³ Mùm və'nə yi tse' nsàp ntum ànə fana nà'a njo nə yi tse' ngòfa satikà' bə tu sè ye sè' mvə'nə yi sə fa bə tu bùu mok wèñ sə.

⁴ Yumòk nə vès ri nà'a sè' də, kaco ñwè tsərə kok megu sə ntəu yi, nə duk də yi bùuñ ngà fa satikà' ya bwiñ jəñ yi co ñwè nə ghan yen. Nwèe bùuñgə ngà fa satikà' ngà Nwi to yi yi, mvə'nə yi ànə to Aròñ lùm mòk fa' yà'a.

⁵ Krest à ye sə' nsàp ñwè ànə. Yi ànə ka ni' ye yi, də yi ye ngà fa satikà' koksə. Nwi à cokfis yi yi. Yi nə yi ànə duk fa Krest nə də,

<<Wu yè'e mo àm. Ye jəñ ntinə nə lo mantombi, mu ye tē' yònə.>>

⁶ Yi à duk fe'lə fa nà' mvwe' mok sè' də, <<Mù koksə wu ngà fa satikà' nə mvèsə, kè' mò'fis,

nsàp nə Mäcisidèk à ye nà'a.>>

⁷ Ghà nə Jisòs à cu mali mu nzenğonj fəen fo' fana yi ləñ piriya mòk bohòNwi nə yi tse' njaan sè aco yi fis to Jisòs nə mvwe' kpə nə. Yi ləñ torə fis piriya ènə bə njan,

nə sə wañ bə ndzəplis. Anə geñ Nwi yuk yi bùusə yi ànə jəñ lo ni' ye sə nze bohònà' ana.

⁸ Yi ànə ye mo Nwi sè yo, yi yə'rə riñ wesə mali mandzə nə ngòyuk duk Nwi bə nsàp ngə' nə yi ànə ye mankwèñ.

⁹ Nwi ànə gu wes yi də nà'a ye kəkurə ma lòonfo' ve'nə fana Jisòs nə à ye mok ñwè nə ndaañwè pwe' nə nà' yuk-a duk ye, yi tse' luj fo'.

¹⁰ Anə geñ Nwi fa yi nsàp njan nə ngòye ngà fa satikà' nsàp nə Mäcisidèk à ye nà'a.

BòJgòKùu', Nə Zu Bəñ Sə Bəñ Bwèrə Jə'rə Ko Wu

¹¹ Vès tse' bum wùriñ ngòtsə' fa wèñ bə nzak ngà fa satikà' ènə. Megu də a gəgunj ngòtsə' fa wèñ bùusə wo tsə'gè wèñ yumok, wèñ kà bə zəñ ntəntən rəenj tohò.

¹² Vès sə kwà' yàvès də anə ye co ngə'a ngə wèñ sə yə'rə fa bùu mok wèñ bum sè ma nə Nwi. Yà' sə yəəñ bwi fe'lə də wèñ cu mali co ñwè nəmòk kə yə'rə fa fe'lə wèñ bwe bum sè wo yə'rə yètogə yà' ma nə Nwi anə ntòyeto yà'a. Anə ye co wèñ sə zu ngə'a bəñ sè bəñ co bùu sè wo gu vəp lanj. Wèñ nə sə nòmali nə ntòmbwi. Nè'e nsàp nə fòve'nə-ε?

¹³ Nwè nə yi nogə ye mbwi, ye də ngəngəan molə. Yi ka yusè wo sə yə'rə bə mandzə nə kəkurə nə ntòriñ.

¹⁴ Nwè nə yi zugə ye bəñ sè bəñ, a ñwè nə aco yi tsərə to bə tu ye. Yi a yə'rə, nə riñ ngògəpsə ri bup bə bəbonj lanj.

6

¹ Nə yèe nə ve'nə fana a bəbonj də a lo lə mantombi ngòyərə bum sè gəgunj ma nə Krest nə co bùu sè gəgunj wèñ. Kà də a cum mam mali bə bum sè jəjəp sè wo a yə'rə to fa ves yà'a duk. A kà də a sə yə'rə yiskok megu nə də, bwiñ bwi fa bup awo ñkwèñ nə aco nà' jəñ və fa wo kpə, nə dzəmtse' bohòNwi nà'a mok sə dühə.

² Vesùwèen a yə'rə ri wes bə nzak bàpte nə ye bə nzak nə ngònaanj fa ñwè bo mətuhù wèñ lanj. A yə'rə mok sè' də bwiñ nə kə lòkok mvwe' kpə, nə riñ mvə'nə wo nə kə sak ləsə nzak nùu sə.

³ Vesùwèen a yə'rə ri wes bum yà' sə pwe' lanj, Nwii tēsə-a fana a lo mok mantombi.

⁴ A tse' ngòlòmantombi bùusə mandzə bə nə co wù gu ya bùu sè wo a riñ bum yè'sə nə kə foho dzeen fe'lə yà' fa' a foho vè səmok. Nsàp bù ènə ànə ye to me marəñ nə Nwi nə, nə riñ bəbo nə Nwi nə sè'. Wo à tse' yuk mè Yònsə nə Rərenj nə yəwo sè' lanj.

⁵ Wo à mùm ja'a, nə riñ də ncəp nə Nwi nə nà'a bəbonj. Wo à mùm ja'a njaan sè yà' cu bə nzenğòmòk nə nà'a nə kə vè ntsə'mòk nə sè'.

⁶ A ye-a nga bùu sè wo à rì bum yè'sə pwe', kə foho dzèen fe'lə yà' sè' wo sə, ye də mandzè nè ɲgòfəsə vè wo bùè. Bùsè anə ye co wo sə t'e'lə fe'lə mo Nwi muntəən nè k'è' ba, nè sə fa-à nè yi marè tu mətsetsə'rəə bwiɲ.

⁷ Mvwe' nze nè mbùuɲ ligè fo' bəboɲ, zəzə sə tesə bohòbùu sè wo sə fàk nà' sə fana Nwi gù boɲsə mvwe' nze ànə.

⁸ A ye-a də ɲgaɲ sə bup sə kùk mègù mvwe' yà'sə wo, fana ye də nze nè ka fàk tse'. Nwi kəəp ɲgòyàk məmuvwe' ànə. Wo nè və kə tɛɲ vəpsə bupəsə məmuvwe' ànə fo' wà.

Wèɲ Təəɲ Gəgɲ Ma Nè Nwi

⁹ ɲge' am wèɲ, vès sə cèp-a sè v'e'nə fana ɲga vès rì wèɲ yàwèɲ rii. Vès rì də wèɲ sə yù mandzè nè bəboɲ nè tse'è nè lùɲ fo'.

¹⁰ Nwi gùgè bum ye bə mandzè nè nà'a zinə. Kaco yi nè swi fàak sè wèɲ à gù yà' yeɲ. Mvə'nə wèɲ à tesə bùu ye wèɲ, nè sə tesə mali nè ɲga'a yè'e, yi nè kà yà' sè' swi. Bum sè wèɲ sè gù yà'sə pwe' sə nitsè' də wèɲ dzəm yi.

¹¹ Yusè yà' cu sə ntəu vèes də wèɲ pwe'fo' wèɲ jilhi nzòɲ, nè təəɲ gəgɲ tɛ kə ləsə. Wèɲ gù v'e'nə ya wèɲ nè kə tse' bum sè wèɲ sə naaɲ tu də wèɲ nè kə tse' sə.

¹² Kà də ɲwèe koksə w'e' duk. Wèɲ b'e' le kùu bùu sè wo sə dzəm mandzè nè zinə nè yà'a, nè sə təəɲ gəgɲ. Nà'a nsəp bù nè wo nè kə tse' bum sè Nwi a kàk wo sə.

Nwi Kà Bwi Bòrəgè

¹³ Mvə'nə Nwi ànə sə kak fa Abrahām yumok fana yi à kèɲ bə liɲ sè ye, ɲgònitsə' də yi nè gù tsoɲ li yusè yi kàk nà' sə. Yi ànə kèɲ bə liɲ ye v'e'nə bùsə ɲwè nəmòk nè nà' càsə fe'lə yi co yi kèɲ bə liɲ nà' à ye bùè.

¹⁴ Nwi ànə kak fa Abrahām nè də, <<Gù kpə tsoɲ yà, mə nè se wu, Abrahām. Mə nè gù ɲgwi bù yóyam v'e'è sè' wuriɲ.>>

¹⁵ Anə geɲ Abrahām ko ntəm, nè təəɲ gəgɲ tətè yi à kə tse' yusè Nwi à kàk yi sə.

¹⁶ A rì də ɲwèe kèɲgè kèɲ, yi kèɲ bə liɲ ɲwè nəmòk nè nà' yam càsə yi. Bwiɲ kèɲgè kèɲ v'e'nə fana ye də nzak mèe.

¹⁷ Ye də Nwi ànə dzəm ɲgòni fa bùu sè yi ànə kak yà' wèɲ yumok sə wèɲ də yi nè kà cùu ye kupsə yuk. Fana yi kèɲ bə liɲ ye ɲgònitsə' də yi nè gù yusè yi duk sə.

¹⁸ Kàkà' nè ye ɲgòkèɲ yà'sə bum sə ba sè kaco mòk kupsə yeɲ, Nwi ka mwwès bə zèɲ sè' ci' yuk. Bum sə ba yà'sə gùgè vès sə a ca təhə tu avès bohòNwi sə ɲgòko ntəm, nè sə naaɲ tu ɲgòkè tse' yusè Nwi à kàk də a nè kə tse' ntsə'mòk sə.

¹⁹ Kaco ntəm avès saha yeɲ bùusə a rì də Nwi kəgè yumok, yà' kà wà cà. Naaɲ tu nè a tse' bə bum sè Nwi a kàk vès yè'sə gùgè vès fana vès nɛɲ tosə ndàa sè ɲgòni lòmuvwe' dzon sè rərəɲ sè mə ndap Nwi nè ghaɲ sə.

²⁰ A v'e'nə bùusè Jisòs bə tu ye a kə ɲiɲ to fa vès fo' yi. Jisòs nè yi ɲgà fa satikà' nè ghaɲ, nsàp nè Mácisidèk à ye nà'a.

7

Mácisidèk ɲgà Fa Satikà' Nè Yi Ghak Aròɲ

¹ ɲwè nè wo to liɲ ye də Mácisidèk ènə à ye ɲkum mvwe' lak mok sè wo to fo' də Salem. Yi à ye sè' ɲgà fa satikà' Nwi, yi Nwi nè yi yam càsə pwe' nè. Mvək nəmòk à ye Abrahām lo mvwe' mà' dzè' nè kə zə bù ɲkəɲkum mok. Yi ànə sə bwi foho və fo' fana Mácisidèk nè kə tseɲ yi mandzè, nè se yi.

² Yi ànə kə tseɲ Abrahām nè v'e'nə fana Abrahām nè gəpsə bum sə yi jə vè mvwe' dzè' sə pwe' bəp hum, nè fa nà' bəp mò'fis. Liɲ Mácisidèk nè yà'sə də, ɲkum nè yi gùgè bum kəkurə. Liɲ ye mook sè' də, ɲkum Salem. A yà'sə də, ɲkum ɲgà fifi.

³ ɲwè nəmòk ka ɲgwi bù ye riɲ lok. Wo ka ghà nè wo à dzə yi kə ghà nè yi anə kpə sè' riɲ. Yi ye yà'sə co məmuvə'nə mo Nwi cu, bùusè yi mam ye ɲgà fa satikà' nè mvèsə.

⁴ Ye-na yònsàp ɲwè nè Mácisidèk yam è. Abrahām nè yi à ye t'e', nè yi à yèto ɲgwi bù Izùre yi nè à gəpsə bum sə yi à fès jə vè mvwe' dzè' sə bəp hum, nè fa Mácisidèk nè bəp mò'fis.

⁵ Lùk Musi sə tsə' də bwe Izùre pwe' nè gəpsə bum awo sè wo tse' sə bəp hum, nè cokfis noɲsə bəp mò'fis ca. Wò cokfis v'e'nə, wo fa yà' bohòɲgàa fa satikà' sè wo tesə məmuvwe' ndap Levi. A rì də ɲgàa fa satikà' yè'sə wèɲ à sə tse' bum yè'sə ɲga sə fa wo yà' bwema awo sè wo pwe' ɲgwi bù Abrahām.

⁶ Nè Mácisidèk nè ye zok. Yi à ka ɲwəə Levi sə yeɲ, fana Abrahām fa mali yi bəp nè mò'fis nè. Anə geɲ yi se Abrahām nè sè', Abrahām nè Nwi à nè zə rùk bə nà' nè.

⁷ A riɲ jəja də ɲwè nè yi sègè mòk, ye də yi yam càsə ɲwè nè yi sè nà' nè yi.

⁸ Bwe Levi sè wo à sə jə bəp nè mò'fis sənə sə hum yè'sə wèɲ à ye bùu sè wo kpəgəə. ɲwək Nwi sə tsə' də Mácisidèk nè yi à jə ye nè, cu fo' ɲwəm.

⁹ Mvə'nə Abrahām ànə jəɲ bum yè'sə, nè kə fa Mácisidèk yè'sə fana aco a duk də, à fa Mácisidèk nè yà' Levi, yi nè bwe ye wèɲ sə jə nsàap bum yà'sə niè' wo sə.

¹⁰ Aco a duk ve'nò bùusè ghà nè Abrahàm à kè fa Màcisidèk nè bum yè'sò, à ye nga yi ka tàcicìi Levi nè ntòdzè.

¹¹ A cep-a bə fàak ngàa fa satikà' sè wo à ye bwe Levi sò. Nwì ànə fa bwe Izùre wèj lùuk Musi fana yà' à ye bə nsàp mandzè nè ngàa fa satikà' sè wo à ye bwe Levi à sè gù fàak awo. A ye-a də fàak sè ngàa fa satikà'a yè'sə wèj à sè gùu sè à ye kəkurè ya bwiij ye jì njo mantombii Nwì, bwère njo mòk à ka yej nè də ngà fa satikà' mòok və fe'lə səmok. Ngà fa satikà' nè wo də yi ye nsàp nè co Màcisidèk à ye nə, yi kà mok nsàp nè Aròn ye fe'lə.

¹² A zinè də a ye-a nga ngà fa satikà' mòk vè nè nsàp mandzè nje zok fana lùuk nè kupsə tson yàwo sè.

¹³ Tà Jisòs àvès nè a sè cèp bə lij ye nè'nə, yi a tesə vè ye bə bòp lak nè zok. Ngà fa satikà' nè mò'fis à ka mvwe' bòp lak ànə tesə yuk.

¹⁴ A ri bəbòj ləaj də Tà àvès ngwì bù Judà. Ghà nè Musi à sè cèp bə mandzè ngàa fa satikà' wèj, yi à ka lak yà'sə fa ntù'ù njwè nè mò'fis tēj yuk.

Jisòs Ngà Fa Satikà' Mòk Co Màcisidèk

¹⁵ Bə nzak ngàa fa satikà' wèj fana a rəej bònəsə gha' fe'lə bə zəj bùusè ngà fa satikà' mòk a tesə vè nè yi co Màcisidèk. Jisòs ngà fa satikà' mòk co Màcisidèk.

¹⁶ Yi ànə ye ngà fa satikà' ka də a mvè'nè lùk sè dzəm də wo jəj ye yej. Yi ngà fa satikà' bùusè yi tse' njəj sè ngòfa njwè lùn nè ka co nà' me yuk yej.

¹⁷ Vès riij yè'sə bùusè yà' cu ndzəno njwàk Nwì də,

<<Wù, wu nə ye ngà fa satikà', nsàp nè Màcisidèk à ye nà'a nè mvèsə.>>

¹⁸ Vès sə yə də lùk nè nà' à ye mantombi à kupsə bùusè nà' ànə ka njəj tse' nə kà fàk bohòbwiij sè' tse'.

¹⁹ Yà'a lùuk Musi yà'sə ànə kaco yà' gù njwè yi ye kəkurè mù lisè Nwì yej. Nwì a jə vè yumòk nè boghà' le zəj. Fana a yə də lùk mòk nè nà' boghak le zəj sè vèə. Nà' sə vèə ngòfa ves naəj tu nè bəbòj, nè aco nà' gù ves a kuəp və ngwì n'ì yi.

²⁰ Yu nəmòok sè' də, ghà nè Nwì ànə duk də Jisòs nè ye ngà fa satikà' nè mvèsə fana yi kəj be'lə bə kəj. Ghà nè ngwì bù Levi wèj ànə sè kok gəj ngàa fa satikà' yà'sə fana njwè nəmòk à sè kà kəj fo' kəngə.

²¹ Ma nè Jisòs ye də ghà nè Tà Nwì à koksə yi ngà fa satikà' fana yi kəj bə kəj. Tà Nwì à kəj də,

<<Wu nə ye ngà fa satikà' nè mvèsə.

Yusə mù cèp yè'e nə kà kə kupsə yuk.>>

²² Njo kəj nè Nwì à kəj nè'nə fana Jisòs tə bohòvesuwèj co njwè nəmòk nè a yə yi, a

sə riij tse' də rùk nè a zə nà' ves Nwì wèj nè, nà'a guguj zinè.

²³ Yu nəmòok sè' də, ngàa fa satikà' sè wo à ye ngwì bwe Levi wèj sə ànə ye yàwo wùrij bùusè mòok krù, mòk kok.

²⁴ Nè Jisòs ye zok. Yi nè kə ye krù yuk. Njwè nəmòk nè zook nè kà mvwe' ye sə co ngà fa satikà' mòk kə co yuk.

²⁵ Nà'a njo nè yi tse' njəj pwe' nè pwe' ngòfa lùj bohònjwè nè yi cə-a bohòyi ngòvè bohòNwì. Yè'sə ve'nə bùusè yi cu fo' ghà yà lònj, nè sə lej piriya mütuhù vesuwèj bohòNwì.

²⁶ Ye də Jisòs nè ngà fa satikà' nè yi kərə bohòvès ve'e kap. A ve'nə bùusè yi rərej, yi ka bup tse', nè kà jòn sè' tse' lok. Yi ye zok bohòngàa gù bup wèj, yi ye mabu səsapni.

²⁷ Ngàa fa satikà'a mok yà'a wèj à sə fàha satikà' nùumbu pwe', nùumbu pwe'. Wo à sə fa to satikà' bə bup sə yàwo bə tu awo njuk nə sə fa sè bùu bup sè bùu mok wèj. BohòJisòs ye, yi à sè kà nsàp satikà' anə fa bùusè yi ànə fa satikà' nje kè' mò'fis nà' kərə ve'nə nè mvèsə. Satikà' ènə, a nè yi à fa n'ì ye bohòNwì, nè krù nà'a.

²⁸ Bohòlùuk Musi, bùu sè bwiij, sè wo tse' jòn ànə sə ye ngàa fa satikà' wo. Bə nza' kəj nè Nwì à kəej, nè nà'a jə mvwe' kùu lùuk Musi sə fana Nwì a koksə mok mo ye nè yi kəkurè nè mvèsə.

8

Jisòs Ngà Fa Satikà' Àvès Nè Bə Rùk Nè Fi

¹ Yusè vès sè cèp sè də, a tse' nsàp ngà fa satikà' nè ghan ànə nè yi tə bə tu avès. Yi cu bo ma mà'a Nwì nè yi manjəngəj nè yi sə sak njkum mabu nè.

² A yi nè yi tə fa bwiij mù nda'à Nwì mvwe' nè rərej nà'a. A fo' mvwe' sè zinè sè à gù Tà Nwì, ka njwè yej.

³ Fàak sè ngàa fa satikà' wèej gùgəə də, wo sə faha nsàp satikà' zəzok bohòNwì. Ye də a kəkurè də ngà fa satikà' nè yi tə mvwe' tu avès nè fa Nwì ye sè.

⁴ Yumòok sè' də, yi ànə sə cum-a sə nze fəej, yi kà ngà fa satikà' ye, bùusè ngàa fa satikà' wèj cu fənə yo, sè wo sè gù yàwo mvè'nè lùuk Musi sè dzəm sè.

⁵ Fàak sè ngàa fa satikà' sə wèj sè gù sə, yà' mègù yà'sə co tsətsəj wà. Yusè zinè sə, a yusə wo sə gù yà' mabu. Təap sè wo à gù yà' bə nsàp cək mòk nè ngòkùksə Nwì mbwa nà'a mègù sè' tsətsəj. Nà' sə nitsə' mvè'nè mvwe' sè wo kùksəgə Nwì cu mabu. Nà'a njo nè Nwì ànə cep bohòMusi ghà nè yi ànə də yi gù ndap nè də, <<Jəj njkərə də bum pwe' ye megu mùmrvè'nè mù a tsə' fa wu mùmrvwe' nda Sinà yà'a.>>

⁶ A ngà'a dè a yè dè Nwi a fa Jisòs Krest fàk sè yà' yam càsè fàak ngàa fa satikà'a mok wèj sè. Nè ye sè' dè rùk nè yi sè càsè fa ves nà' nè bògha' sè' zèj, bùsè Nwi a kàk ves bum sè yà' bògha' sè mantombi sè' bùu zèj.

⁷ Rùk nè wo à zù to nà' mantombi nè ànè ye-na kùkurè ngòtesè bwiñ bwèrè Nwi à ka nè ba mok jèj wè.

⁸ A yè dè Nwi à yè dè bùu ye wèj à ka nà' nonjse bùsè yè ànè duk dè,
<<Mvæk sè vèè nè mù nè zù rùk nè fi ves bùu Izùrè nè ye bùu Judà wèj.

Sè cèp vè'nè Tà Nwi.

⁹ Nè'nè nè kà mok co rùk nè mù à zù nà' ves tàcicii awo wèj,

Ghà nè mù ànè kotse' wo bə bo am,
Nè fis wo mvwe' nzeñgòljip nà'a mok ye.
Wo à ka rùk nè vesiwèj à zù nè nonjse.
Fana mù bwi fa wo ñkwèj, nè co'krè fis bo am bohòwo.

Sè cèp vè'nè Tà Nwi.

¹⁰ Rùk nè mùu Tà nè mù sè cèp nè nè zù nà' ves bùu Izùrè wèj nè vè'e:

Nùmbu ànè kè dzèj nùu,
Mù gu ya làuk am ni sè ntuè wo,
Fana wo sè tsèrè megu mok zèj nùmbu pwe'.

Mù nè ye Nwi àwo, wo ye bùu am.

Sè cèp vè'nè Tà Nwi.

¹¹ Njo mòok nè kà ye nè co wo sè kè duk ñwè mòk kè moma awo àle dè,
<A bèbonj dè wu riñ Tà Nwi> mok ye,
Bùsè wo pwe'fo', nè ñkwà'ñwè bə nè mwenjke' pwe',

Wo ri mù.

¹² Anè ye vè'nè bùsè mù nè koksè manziñ bohòwo bə bum sè bup sè wo à gù pwe'.

Mù nè swi bisè bup awo sè sè'>>

¹³ Mvè'nè Nwi cèep, nè to liñ rùk nè fi fana ye dè rùk nè mantombi nè rèj bup lañ. A riñ dè a ye-a ñga yumok rèj lañ, nà'a nè bisè wà.

9

*Satikà' Nè Jisòs Nè,
Casè Yà Lòon*

¹ Rùk nè wo à zù to mantombi nè, nà' à tse' làuk sè ngòni fa bwiñ mvè'nè wo tse' ngòkùksè Nwi. Mvwe' mok à ye sè wo ànè gu nonjse dè ya bwiñ nè sè kè kukse Nwi fo'.

²⁻³ Mùmvwè' nè wo à sè gùm dzòon fo' bə cək ènə, ànə ye mvwe' sè wo à sè to fo' dè Tàbanikè. Wo à sè fa satikà' mbwa. Wo à sè gùm dzòon nà' pwe', wo kè ci mündap mòk mbwa nè rum ba. Wo à kə'è lok ncùu rum nè mà mbwèndap nè bə cək. Wo to fo' dè mvwe' sè yà' rèj càsè. Bum sè wo à nèmse mvwe' rum nè mò'fis nè à ye

laàm bə teberè nè ye bred nè wo à nõnse ngòkùksè Nwi fo'. Wo à sè to rum nè bum yè'sè fo' nè dè mvwe' sè rərəj sè. ⁴ Kàm nè wo à sè tèn rəmsəgə bum fo' ngòkùksè Nwi bə zèj à ye sè' mùmvwè' nè nà' rèj càsè ènə. Wo à gù nà', nè yok lañsə wes nà' bə guù pwe'fo'. Ñkùp nè nà' tə bə tu rùk nè Nwi à zù bə bùu Izùrè wèj nè à ye fo'. Wo à yok ñkùp ànə sè' bə guù. Wo à nõnse nsəp bəj nè dè manà nà'a sè' sənə ñkùp nà'nə. Wo à gèsə yà' sənə to'kùñ mòk nè wo à gù nà' sè' bə guù. Ntumbàñ Aròj nè nà' à to mvù nà'a à ye sè' ca. Yusè yà' ànə ye ləsə ca à ye lis ba sè Nwi ànə com naañ làuk ye mbwa.

⁵ Yumok à ye mù tu ñkùp anə ba. Wo sè to yà' dè ceròbim. Mòk cum ñga ñkùp ma mòk, mòk cum ma mòk. Wo sañ wə bàap awo kə be'lə mətətsə'rè mvwe' bù'rè nè Nwii swisə fəgə bwiñ bup awo fo'. Yà' ànə ye fo' ngònitsə' fa bwi dè Nwii fa'nə. A nè kà bum yà'sə ñga'a pwe'fo' cèp rənsə wes.

⁶ Mvè'nè wo ànə gùhu tsè'rə wes mùmvwè' ànə fana, ñgàa fa satikà' wèj sè ni mùmvwè' ndap nè nùmbu pwe'. Wo sè ni mvwe' rum nè kè ncùhu ngògù fàha awo fo'.

⁷ A sè ni mègù mvwe' rum nè màmbwè ndap nè ñkum ñgàa fa satikà' nè yiili. Yi à sè ni mègù mbàa nùmbu nè mò'fis sənə lùmngòj. Mvæk ànə ye, yi lo mbàa bə ndəəm nām ngòkè mis fa Nwi njo bup ye sè yi a gù yi bə tu ye. Yi kə mis fe'lə mok sè' bə bup sè bùu Nwi wèj a gùu ñga wo ka riñ sè'.

⁸ Mùmvwè'nè à ye, fana Yònsè nè Rərəj nè jə bum yè'sə ngòyərə fa vesuwèj də, a ye-a ñga ndap Nwi tə mali fo' vè'nə, ñwè kà mvwe' rum nè rèj càsè, nè Nwii fo' ànə kə ni løyuk.

⁹ Nà'nə yà'sə nsəp yumòk nè nà' sè nitsə' fa vesuwèj mvè'nè bum sè niè' sè cu. Yà' sè ni fa ves dè kaco satikà' nè ñwè fa bohòNwi gu dè yi riñ dè yi rərəj yèj.

¹⁰ Bum sè ngòkùksè Nwi fo' yè'sə yà' mègù bum sè a yəgə yà' bə lis yè'e. Yà' mègù bum sè co bəj bə nəno nè ye mandzè nè ngòcùhu rənsə ni'. Yà'sə bum sè ngògù ñwè ngòyərəj rərəj malisè Nwi. Bum nzeñgòj yè'sə ànə tse' fàak mvək momjo wà kə dzeñ ghà nè Nwi à kupse bum mok bə mandzè nè fi.

¹¹ Nè ñga'a nè'e Krest a vè lañ. Yi ñgà fa satikà' bə nsəp mandzè nè fi nè nà'a jəj və bum sè bèbonj. Yi gùgə fàak ye mvwe' Tàbanikè nè nà' yam gha', nè bonj ghak nè sè nze fəj nè'e. Wo à ka mùmvwè' ànə bə bo ñwè gu, nà' kà ma sə nze sè' ye.

¹² Ghà nè Krest à kə cà ni lòmvwe' sè yà' rèj càsè sè fana yi ànə ni megu fo' kè' mò'fis, nè lə təəj vè'nə. Yi ànə ni fo' bə ndəəm sè ye. Anə ka bə ndəəm mbòj kè

ndzə àle yenj. Yi à jə nduəm ye sə, nə kə fiŋ me'rə fis ves bə zeŋ mvwe' ɲgə' nɛ vɛs à tse' njo bup sə vɛs à gũ sə mok mvɛsɛ.

¹³ Wo à ci bwiŋ bə nduəm mbòŋ bə ndzə, nə ke' wo bə və mombòŋ nɛ wo tɛŋ vɛpsə muni'i, ya ɲgũupni' awo yəəŋ mʉlisə Nwi rərəŋ.

¹⁴ A ye-a də nduəm nàm tse' ɲgòrɛŋsə bwi nsap anə, ye də aco nduəm sɛ Krest rɛŋsə ntum ɲwɛ nə casə yà lóŋ. Yi à jə ni' ye nɛ nà' ka bup tse', nə fa nà' co satikà' mʉtuhù vɛs. Yi à gũ ve'nə bə ɲaəŋ Yòŋsɛ Nwi nɛ yi kà mɛ yukgə nə. Nduəm ye yà'sə gùgə ntuum avɛ ɲgòye rərəŋ. Ya a kà bup sɛ co yà' jəŋ və fa ves kpə sə gũhə mali, vesùwɛŋ sɛ be' lɛ mandzə Nwi nɛ yi cu ɲwəm nə.

Kpə Nə Jisòs Nə A Fa Yi ɲəŋ ɲgòGù Rùk Nə Fi

¹⁵ Nə yeè nə ve'nə fana Krest nə tɛ mʉtsɛtsɛrəə bwiŋ bə Nwi yi njo kpə ye nɛ yi à kpə nə. Yi sɛ gũhə tsɛ'rə rùk nɛ fi ya ɲa bũu sɛ Nwi anə cokfis wo ɲgòye bũu ye sɛ wɛŋ nə kə tse' bum sɛ Nwi à kàk wo sɛ. Wo tse' yà', wo tse' yà' mok nɛ mvɛsɛ kɛ' mò'fis. Kpə ye nə fiŋ me'rə bwiŋ mvwe' ɲgə' nɛ wo tse' njo bup sɛ wo anə gũ, ghà nɛ rùk nɛ zəm nə anə tse' mali ɲəŋ ntòfo' nà'a.

¹⁶ Ta kpə co wo zu rùk. ɲwɛe tagə kpə fana tse'ɲga yi kpə ɲkunj wo gũ yusə yi à cɛp nɔŋsə lɔsə.

¹⁷ Ghà nɛ yi cu-a ntòfo' fana kpə nɛ yi ta nə nə kà fàk tse'.

¹⁸ Nà'a njo nɛ rùk nɛ Nwi anə zə to bə bwiŋ wɛŋ mantombi nɛ à tse' ɲəŋ ɲga nduəm à ye fo' sɛ' ɲkunj.

¹⁹ Ghà nɛ Musi à tsə' fa bwiŋ lùuk sɛ Nwi à fa də wo nə sɛ be' zeŋ sɛ fana yi tsoho wes fa yà'wɛŋ, nɛ jəŋ mvuu ɲaŋ mok nɛ wo to nà' də hisòp, nɛ be'lə nà' bə ndap nɛ bəbaj, nə gesə yà' sənə nduəm mombòŋ sɛ yi tòrə yà' bə ndzəp, nə mi ɲwàk rùk nə fo'. Yi mis wes ɲwàk nə, yi jəŋ yà', nə mis fa bũu sɛ wo fo' sɛ pwe'fo'.

²⁰ Yi anə mis wes fa yà' ve'nə fana yi sɛ kəa də, <<Yè'e nduəm sɛ yà'a ɲgòki ɲge' ndzəŋə rùk nɛ Nwi a duk də wɛŋ nɔŋsə nà'.>>

²¹ Fana Musi nə jə nduəm sɛ, nə mis tábani kə nə, nə ye bum sɛ wo kùksəgə Nwi bə zeŋ sɛ sɛ' pwe'.

²² A zinə də mandzə nɛ lùuk Musi à ye də, à ye ɲga wo dzəm-a də wo gũ yumok ya yà'a ye rərəŋ fana tse'ɲga nduəm kə dzeŋ tsoŋ li fo' ɲkunj. Bum sɛ wo à sɛ gùgə jì nduəm à ye mègù momjo. Fana mandzə nɛ aco wo swifa ɲwɛ bup yè'sə bũə, tse'ɲga nduəm cʉəm sɛ nze.

²³ Anə ye to mantombi anə kəkərè də wo gũ ve'nə ya wo gũ bum sɛ yà' à ye co

tsətsɛŋ ɲgònitsə' bum sɛ yà'a ma mʉbu yà'sə ye rərəŋ. Nə ye fe'lə sɛ' də, a bəbòŋ ɲgòfa satikà' nɛ nà' bògha' zeŋ mʉ tũhù bum sɛ yà'a nsap nɛ ma mʉbu nə, nə nɔŋsə satikà' nɛ bə nàm wà.

²⁴ ɲgàa fa satikà' mok yà'a à ni lòyàwo mʉmvwe' ndap nɛ anə gũ nà' bo bwiŋ. Yè'sə à ye mègù co tsətsɛŋ wà ɲgònitsə' mvɛ'nə mvwe' sɛ Nwi cugəə cu. Krest à ni lòye mvwe' sɛ Nwi cu mʉbu anə bə tu. Yi tɛ mantombii Nwi anə bũu tu avɛs.

²⁵ Yumòok sɛ' də, ɲkum ɲgàa fa satikà' bũu Jus wɛŋ nə à sɛ nigə mà mvwe' rum ndap tábani kə nɛ luum ɲgòŋ bə luum ɲgòŋ pwe'. Yi à sɛ nigə ye sɛ, kà bə nduəm ye sɛ ndzə ni' yi ye. Jisòs à ni ye kɛ' mò'fis, nə fa Nwi ni' ye sɛ' kɛ' mò'fis anə.

²⁶ Anə ye-a də yi tse' ɲgòni casə kɛ' mò'fis də bwɛrɛ yi à yə ɲgə' kɛ' ɲkũuŋ, ye jəŋ mvɛ'nə wo à gũ nzeŋgòŋ sɛ. Yusə à ye də, yi à vɛ sɛ nzeŋgòŋ kɛ' mò'fis me ve'nə. Yi à vɛ yè'sə bə mvə k ɲjàvɛs nɛ niè' nɛ nzeŋgòŋ nə sɛ kʉəp ɲgòmɛ nɛ'e. Yi à vɛə, nə fa ni' ye nə satikà' ɲgòyis fis fa bwiŋ bup awo sɛ wo à gũu pwe', mvɛsɛ nɛ mvɛsɛ.

²⁷ Ma nɛ bwiŋ yàwo də ndaəŋwɛ pwe' nɛ kpə kɛ' mò'fis. Yi kpə wes, yi kə sak nzak bohòNwi.

²⁸ Ma nɛ Jisòs ye də yi à kpə sɛ' kɛ' mò'fis. Yi kpə mʉnə tu bwi, ɲgòjə fis lɔbup awo. Yi nɛ bwi vɛ fe'lə sɛ nzeŋgòŋ fəŋ sɛmok. Yi vɛ nà'nə, kà mok ɲgòkə jə lɔfis bup bwi mok ye. Yi nə vɛ ɲgòkə fa lùŋ bohòbũu sɛ wo sɛ tək yi wɛŋ.

10

Satikà' Jisòs Nə, A Ye Kɛ' Mò'fis, Nə Ye Mvɛsɛ

¹ Lùuk bũu Jus wɛŋ mègù co tsətsɛŋ ɲgònitsə' nsəsəə bum sɛ bəbòŋ sɛ yà'a nɛ kə ye ntsə'mòk. Kaco yà' niŋtsok riŋ pap nɛ pap mvɛ'nə bum yà'sə nɛ kə ye sɛ sɛ' yenj. ɲgàa fa satikà' wɛŋ à sɛ fagə satikà'a sɛ luum ɲgòŋ pwe'. Nsəap satikà'a yà'sə à ka ɲaəŋ sɛ ɲgògù ɲwə nɛ yi dzəm ɲgòvə bohòNwi ye rərəŋ tse'. ² Yà' anə tse'-a nsap ɲaəŋ anə bwɛrɛ bwiŋ kà satikà' nũumbu lóŋ ve'nə sɛ fahà. A ve'nə bũusə anə ye-a də satikà'a sɛ à gũ-a wo ɲgòye bəbòŋ bwɛrɛ ntuum awo kà mok də wo tse' mali nzak mok sɛ sahà fe'lə.

³ Mvɛ'nə wo anə sɛ gũhə yà' luum ɲgòŋ pwe'fo' fana satikà'a sɛ sɛ gũ wo ɲgòtsərə mali bup awo sɛ sɛmok.

⁴ A ve'nə njo nɛ a yə nə riŋ də kaco nduəm mbòŋ kɛ' ndzə tse' to ɲaəŋ sɛ ɲgòyis fis bup ɲwɛ yenj.

⁵ Nà'a njo nɛ Jisòs à ye ɲgòvə sɛ nzeŋgòŋ, yi cɛp bohòNwi də ve'e.

<<Wù ka satikà' nè wo fa nà' bə bum sè co nàm dzəm.

Wù a gù fa mū le ngùpni' nè mū nə fa wu satikà' fo'.

⁶ Wo jəgə yà', nə tɛɲ wəpsə də wo sə fa satikà', kə sè wo fəgə yà' də ya yà'a yis fis gesə fa wo bəp awo nà'a,

Wu kà bə zɛɲ sè kwagə.

⁷ Ye də mù cɛp yàm də,

<Nwi, mū nè'.

Mū vè ngòkə gù yusè wu nə kwa bə zɛɲ, Mvə'nə wo à com nòɲsə ndzənə njwàk yònə.>>

⁸ Yi à cɛp ncɛp ànə, yi duk yà'sə də satikà'a sè bwiɲ fəgə yà'sə, Nwii kà bə zɛɲ kwagə. Satikà'a sè wo à sə fa yà'sə yusè lùuk bũu Jus wɛɲ à sè dzəm zɛɲ.

⁹ Fana yi cɛp fe'lə sè' də, <<Mū nè', mù vè ngòkə gù yusè wu nə kwa bə zɛɲ.>> Sə nitsə' jəja də yi sə jə fis gesə lùk nè zəm nə ngòjə vè mok lùk nè fi.

¹⁰ Vesuwèɛɲ nga'a mok rɛɲɛɲ bũusə Jisòs a gù yusè Nwi dzəm sə. Yi à jə ni' ye, nə fa nà' co satikà' kè' mò'fis, nə kurə təɲɛɲ ve'nə.

¹¹ Ngàa fa satikà'a sè mantombi wɛɲ à sè təɲɛɲ ngògũhũ fàak awo bohòNwi nũmbu pwe'. Ghà nè wo sə fàk pwe' wo sə fa megu sà' nsàp satikà' nè mò'fis nè wo fəgə səsə nə. Yusə də, kaco nsàp satikà' ànə yis fis to bəp sè bwiɲ a gù sə yeɲ.

¹² Ma nè bohòJisòs Krɛst ye, yi à fa satikà' nje kè' mò'fis nè nà' tse' nàɲ ngòyis fis fa bwi bəp awo mvèsə. Yi à gù wes ve'nə, yi lo, nə kə cum yuye nze bo ma mà'a Nwi.

¹³ Yà'a mvve' ncum ye sè yi cu nga'a fo', nə sə tək nũmbu nè Nwi nè gũu, yi nɛɲ tes kũu ye mətuhù bũu sè wo bɛɲgə yi pwe'.

¹⁴ Yà'a mvə'nə yi ànə jəɲ megu satikà' nè mò'fis, nə gù bũu sè yi à rɛɲsə wes wo sə də wo mam mok kəkurə ve'nə mvèsə.

¹⁵ Yòɲsə nè Rɛɲɛɲ nə sə nitsə' fa vesuwèɛɲ jəja sè' də satikà' nè Jisòs ànə fa kè' mò'fis nə, nà' kurə sè' ve'nə. Yi ànə duk to də,

¹⁶ Tà nə à duk də,

<<Nè'e rùk nè mū nè zu nà' Vesiwèɛɲ nga nũmbu nə kə dzɛɛɲ.

Mū nə gù lùuk am ni sə ntũu wo,

Fana wo sə tsɛɲ megu mok zɛɲ nũmbu pwe'.>>

¹⁷ Yòɲsə nè Rɛɲɛɲ sə cɛp mali sèmok də, <<Mū nə swisə fa wo bum bəp awo sè wo à gù pwe'fo'.>>

¹⁸ A ye-a də Nwi a swi wes fa bwi bəp awo laɲ, ye də bwiɲ tɛɲsə ngòsə faha satikà' bũusə yà' ka fàk mok tse'.

Vesuwèɛɲ Soɲ Kɛɲp Və BohòNwi Nə Kà Wəp

¹⁹ Bwema am wɛɲ, nduəm sè Jisòs sə a nè tosə fa vesuwèɛɲ mandzə nè ngòcà ni

lòmvwè' sè Nwi cu sə nə kà wəwəp tse' laɲ.

²⁰ Jisòs a nè tosə mandzə nè fi nè nà' tse' lùɲ nə laɲ. Yi a nè tosə nà' bə ngùpni' ye. Yà' gù co yi a nè tosə ndàa sè ngòni lòmvwè' dzɛɲ sè mū mvve' ndap Nwi sè yà' rɛɲ càsə pwe' yà'a.

²¹ A tse' bə ngà fa satikà' nè yi yam wùriɲ sè'. A yi nè yi sə kùk ndap Nwi nè nà'a bũu ye wɛɲ pwe' yi.

²² Ye də vesuwèɛɲ fa ntũm avès bohòyi, nə kà sə mərə lok. A soɲ kɛɲp və bohòNwi bə ntũm avès pwe'fo'. Nduəm sè Jisòs sə a wɛɲsə fa ve ntũm avès laɲ, a ka nzak mok tse' fe'lə. Yu səmook sè' də, vesuwèɛɲ mok bũu sè wo a cùk rɛɲsə ni' awo bə ndzəp sè rɛɲɛɲ.

²³ Vesuwèɛɲ təɲɛɲ mali gũgũɲ, nə sə naan megu tu avès bə bum sè ànə duk to də a dzəm də yà'a nə kə vèə sə. A kà də a sə mərə fe'lə sə ntũu vès mok duk, bũusə Nwi a kàk ves laɲ, a ri sè' də yusè Nwi kàk yà', kaco yà' ca wà yeɲ.

²⁴ Vesuwèɛɲ lap mandzə nè ngògù bwiɲ də wo tse' ntũm sè bəboɲ ngòtse' dzədzəm bohòmòk bə mòk, nə sə gù fàak sè bəboɲ.

²⁵ Vesuwèɛɲ kà də a tɛɲsə ngòsə vè mvve' mò'fis ngòkùksə Nwi mvə'nə bũu mok wɛɲ a tɛɲsə yà'a duk. A sə gu ghaha le nsàp nè aco bwi tse' ntũm sè ngòlòmantombi. Vesuwèɛɲ gù ve'nə bũusə a ri də nũmbu nè Tà Jisòs nə bwi fofo vè nə kɛɲp laɲ.

Jəɲ Nkərə, Kà Də Wu Mè'rə Zinə Nə Gə Bəp Duk

²⁶ Vesuwèɛɲ riɲ mandzə nè zinə nə laɲ. A ye-a nga a ri nà' ve'nə nə me'rə nɛɲsə nà', nə sə gu bəp fana ye də satikà' mòk nè wo nə fa fe'lə ngòyis fis nsàp bəp ànə ka mok cum fe'lə.

²⁷ Ye də ngəngàan riɲ də yi cu bəp bũusə yi ri də Nwii nə sak yi, yi gbũ nzak. Nsàp ləm mis mòk nè nà'a bə jòɲ nə kə te' bərə fis bũu sè wo bɛɲgə Nwi wɛɲ liɛp.

²⁸ Ma nè bə lùuk Musi ye də, a ye-a nga njwè gù bəpsə-a lùk ye, bwi bə kə te' ye yi bə lis fana wo zə megu yi zəə, wo nə kà manziɲ bohòyi kòksə lok fàk.

²⁹ A ye-a də a mvmvə' ànə ye də anə ye yè'sə va bohònjwè nè yi jə mo Nwi co yu ywi'lə nzòɲ-e? Busə a yà'sə də njwè ànə jə nduəm Krɛst sè wo à zu rùk fo', yà' nə yis fis fa yi bəp ye sè' sə co yusə wà. Yi yàk Yòɲsə Nwi nè nà'a sègə bwiɲ nə sè' laɲ.

³⁰ Vesuwèɛɲ ri njwè nè yi a cɛp də, <<Mū nə lak fəsə riɲ fòo bəp mù. Mū nə lak kəa sè' mù.>> Yi à duk sè' də, <<Tà Nwii sakgə bũu ye wɛɲ yi.>>

³¹ A ndònə bəp bohònjwè ngògbè sənə tam Nwi nè yi cu njwəm nə.

³² Wènj tsørə fəsə-a mankwènj ghà nè wènj ànə rɛɛj tɔ bə bum sè ma nè Nwi nà'a nè. Ghà ànə à ye, wènj sə ye ngə' ve'e wùrɪj, wènj kà tɛjsə. Wènj à ko ntəm, nə təɔnj mali gʊgʊj.

³³ Bwɪj à sə yà'rə ke'cà wɛj mwwe' bwɪj, nə sə gʊ wɛj ɲɔwɔp. Ghà nəmòk a ye sè' nè wènj ànə sə be'lə ke'cà wənə wènj ɲga wo sə yə ngə'.

³⁴ Wènj à sə koksə manzɪj bohòŋgaa ndapndzəm wènj. Wo fep jəj bum awèj, wènj kà yà' co yumok jə, bʊusə wènj à sə rɪ də wènj tse' yumòk nè nà' cu mantombi nè nà'a nè kà bʊp yuk, nə boj ghak sə zɛj.

³⁵ Ye də kà də wènj sə sooj foho lo mankwènj duk, bʊusə ɲwə nè yi ko-a ntəm, nə təɔnj gʊgʊj tɛ kə lə fana yi nè tse' lələk nè ghanj wùrɪj.

³⁶ A bəboj də wènj kontəm, nə təɔnj mali gʊgʊj. Ya ɲga wènj gʊ mvə'nə Nwi dzəm ve'nə fana wènj kə tse' bum sè yi à kək də yi nè fa bwɪj sə yàwəj sè'.

³⁷ Yà' cu ndzənə ɲwək Nwi də, <<Mvək momjo fana ɲwə nè yi nə və nə sə vəə.

Yi nə kà tətè mok cu fe'lə.

³⁸ Bʊu am sè wo gʊgè yusə Nwi dzəm wènj nə cum fo',

Bʊsə wo fa ntəm awo bohòNwi.

A ye-a ɲga ɲwə nəmòk foho mankwènj, Ye də ntəm àam nə kà bohòjwə ànə kwa lok.>>

³⁹ Bohòvès yàvès, vès kà nsàp bʊ nè vèes nè foho mankwènj ya vèes nè bisə nà'nə yej. Vèes nə fa ntəm avès lɛ bohòNwi ya vèes nə kə tse' lʊj nè nà'a nè kà mè yuk nè.

11

Yusə Aco Dzədzəm Gʊ Tu

¹ A ye-a ɲga ɲwə tse' dzədzəm sə ntəuè yi, ye yè'sə va? Yà' ye də yi rɪ pap də yusə yi sə naaj tu fo' yà'sə yi nə tse' yà'. Yi rɪj sè' də yusə yi kà yà' bə lis jəja ve'e ye sə yà' cu tsə li fo'.

² Nwi ànə kwa bohòbʊ njamòk wènj bʊusə wo ànə tse' nsàp dzədzəm ànə sə ntəuè wo bohòyi.

³ Mvə'nə vesùwènj tse' nsàp dzədzəm ànə fana a gʊ zɛj ɲkuj a rɛɛj də Nwi à cɛp mègʊ mʊ cùhu, nə gʊ nzenjgòj nè'e fo'. A yà'sə də bum sə a sə ye yà' ɲga'a sə nze fɛj bə lis yè'e, à tesə və mwwe' bum sə kaco lis ye tɔ yej.

Abè

⁴ Abè ànə tse' nsàp dzədzəm ànə ɲkuj nə fa Nwi fəfa nè nà' à bəgha' nè tətə ye Ken. Nwi à jə yi sè' co ɲwə nè kəkurə bʊusə yi ànə fa ntəm bohònà' ve'nə. Nwi a nitsə' fa ves də yè'sə ve'nə bʊusə yi à jə bum sə Abè ànə fa yi sə. Abè nə à

kʊ lə-a sè ntinə bʊə fana a sə yə'rə jə mali yumok bohòyi bʊusə yi ànə tse' nsàp dzədzəm ènə.

Enòk

⁵ Enòk ànə tse' sè' nsàp dzədzəm ènə fana Nwi nə jəj bisə lo yi mabu ɲwəm, də ya nà'a kà kʊ yə. Nwi à jə løyi, ɲwè kà yi mok yə fe'lə. Yà' cu ndzənə ɲwək Nwi də ghà nè yi ànə cum ntòfo', yi à sə cugè ncu nè Nwi à kwa bə zɛj.

⁶ A ye-a ɲga ɲwè ka nsàp dzədzəm ànə tse' fana kaco yi gʊ fak Nwi kwa yej lok. Bʊsə a ye-a ɲga ɲwə nəmòk dzəm-a də yi və bohòNwi, yi nə fa tsɔj ntəm də Nwi cu fo' yo, nə dzəm sè' də Nwi ləkɔgè ndàarjwè pwe' nè nà' ləp wə yi.

Nuà

⁷ Nuà ànə tse' sè' nsàp dzədzəm ènə ɲkuj nə yu'rə mvə'nə Nwi à tsə' yi də ndzəp nè kə rwiɲ ntə'smòk yà'a. Yi ànə kà bə lis ntòye fana yi dzəm yusə Nwi cɛp sə, nə gʊ ɲwes mòk nè ghanj. Yi à gʊ nà' də ya yi bə bʊu ye wènj nə ni cum ca ghà nè ndzəp və-a fana wo lʊj. Yi ànə gʊ ve'nə fana bʊu sè sə nzenjgòj sə à gbʊ nzak bohòNwi. Anə gej Nwi jəj yi co ɲwə nè bəboj bʊusə yi à tse' nsàp dzədzəm ànə.

Abràham

⁸ Abràham ànə tse' sè' dzədzəm ènə ɲkuj yi nə yuk Nwi mvə'nə nà' à tsə' yi ɲgòmè'rə lak ye, nə lo mwwe' mok sè yi nə fa nà' sə. Yi à ye'e mè'rə lak ye, nə lo, ɲga yi kà mwwe' sè yi sə ləo sə sè rɪj.

⁹ A sè' bʊusə yi ànə naaj tu bohòNwi ve'nə ɲkuj fana yi sə cum co ɲkùj mwwe' nze nè Nwi à kək yi nè. Yi à sə nòoj ke'cà fo' mʊmwwe' dʊj. Yi ànə ye megu fo' bə mo ye Azik nə ye Jəkop mo Azik sè ànə gej Nwi kak fa wo yàwo sè'. ¹⁰ Abràham à sə kək gèsə løyə mantombi mwwe' lak sè Nwi. Yà' tə mʊnə kùum sə gʊgʊj sə yà'a nə kà kəj gʊ bʊ yuk.

Sàra

¹¹ Sàra ànə tse' dzədzəm sè' nsàp ànə ɲkuj Nwi gʊ, yi zʊuj, nə dzə fa Abràham mwe ɲga yi rɛj fop mvə nè càsə mvək. Yè'sə à ye ve'nə bʊusə yi ànə tse' nsàp dzədzəm nè də kaco Nwi kak yumok, nə kà yà' gʊ yej.

¹² Bum yè'sə ànə ye ɲga Abràham nə rɛj fop mvə sè' bəbojɲni. Yi ànə rɛj-a sè' ve'nə fana ɲgwi bʊ ye nə à kə ye co ɲkəŋkəj sè mabu, nə ye ɲgwansa co ɲwè kà ta tɔ.

¹³ Bʊu sè njamòk yà'sə pwe'fo' à kʊ ɲga bum sè Nwi ànə kak bwɪj sə à ka wo kə tsɛj fana wo sə naaj mali tu bohòNwi. Wo à yə gèsə løyà' səsəp, nə kwa bə zɛj.

Wo ànə sə cep fis mụ cùhu wo jəja də wo sə nzenğon̄ feŋ n̄kūi wəŋ.

¹⁴ Nw̄eē cèp fis ve'nə fana ye də yi sə tsə' yà'sə də yi sə tsərə də lak ye sə lak sə cu mantombi mvwe' səmok.

¹⁵ Wo à swi bisə mvwe' sə wo ànə ye'e və to mantombi sə. Wo ànə sə tsərə mali-a yà', bwèrə də wo à bwi foho lolaŋ.

¹⁶ Yusè wo ànə gu yəwo à ye də, wo à sə kùk gēsə lōlis awo mantombi mvwe' lak mok sə bōgha' zəŋ, sə lak yà'sə ma mubu. Nà'a njo n̄ə wo à sə togə Nw̄i də Nw̄i n̄ə n̄jəwo fana yà' kà Nw̄i bup n̄ə. A rì də ye'sə ve'nə būsə yi a gū tsə'rə n̄jəsa fa wo mvwe' ncum awo yo.

¹⁷ Mv̄ə'nə Abrahām ànə tse' nsàp dzədzəm ènə fana Nw̄i à mumsə yi, yi dzəm də yi n̄ə fa nà' mo ye Azik n̄ə mò'fis n̄ə co satikà' anə ntēŋ. Yè'sə ànə ye n̄gə Nw̄i ànə tsok Abrahām n̄ə sə laŋ də nà'a n̄ə kə tse' n̄gwi bwiŋ wūriŋ. Yi sə dzəm mali n̄gōfa mo ye co satikà' anə.

¹⁸ Yi sə dzəm ye'sə n̄gə Nw̄i à tsə' yi sè' laŋ də n̄gwi b̄u n̄ə yi n̄ə kə tse' n̄ə, n̄ə tesə bohòAzik n̄ə.

¹⁹ Abrahām à dzəm sə ntūə yi də aco Nw̄i lokoksə to n̄wè mvwe' kp̄u. Aco a duk də Azik n̄ə n̄wè n̄ə yi à kp̄u mè ye'sə laŋ, n̄ə tesə və kə tseŋ tē' ye Abrahām n̄ə səmok.

Azik Bə Jàkop Nə Ye Jòsep

²⁰ Azik ànə tse' sè' nsàp dzədzəm nà'nə n̄kuj yi se Jàkop bə Esò. Yi à tsòho fa yà' wèŋ bum sə bəboŋ sə Nw̄i n̄ə fa wo yà' ntsə'mòk sə.

²¹ Anə ye sè' b̄u nsàp dzədzəm ènə n̄kuj Jàkop se bwe Jòsep ba. Yi ànə se yà' wèŋ n̄gə yi k̄uəp n̄gòkp̄u. Yi ànə sə gū ye'sə n̄gə yi yəhə naaŋ m̄nə ntumbà ye, n̄ə sə kùksə Nw̄i.

²² A ye sè' b̄u nsàp dzədzəm ànə n̄kuj fana mv̄ə'nə Jòsep ànə k̄uəp n̄gòkp̄u fana yi cep bə mv̄ə'nə bwe Izùrè wèŋ n̄ə kə tesə ntsə'mòk mvwe' lak Ijip. Yi à tsə' fa yà' sè' də yi kp̄u, n̄gə yà' cu ngòlòo, yà' jəŋ lo vəp ye sè'.

Musi

²³ Anə ye b̄u nsàp dzədzəm ènə n̄kuj ma bə tē'ε Musi dzeŋ yusè n̄kum Ijip à cèp, n̄ə kà wəp. A ye n̄gə n̄kum n̄ə à fa n̄jə də a ye-a n̄gə b̄u Izùrè dzə-a bwembam, wo zə yà' pwe'fo'. Wo ànə ye n̄gə mo n̄ə bōwūriŋ fana wo swihi nà' munda'à n̄wə tē'.

²⁴ A ye b̄u nsàp dzədzəm ènə n̄kuj fana mv̄ə'nə yi à gu, yi dzeŋ də wo kà yi də à tək yi mo n̄kum Feròsə jə.

²⁵ Yi à dzəm də bōgha' bohòyi n̄gòyè n̄gə' bə b̄u Nw̄i bəbe', n̄ə n̄jəsa n̄gòyuk

l̄m sənə bup n̄ə nà'a n̄ə cà bisə ntsə'mòk wà.

²⁶ Yi à dzəm də a ye-a n̄gə bwiŋ yà' yi n̄jo Nkum n̄gə gèm bwiŋ fana boŋ ghak yi l̄e zəŋ, n̄ə n̄jəsa n̄gòtse' ghàha sə yà' cu mvwe' nze Ijip pwe'. Yi à sə gū ye'sə ve'nə pwe'fo' b̄u sè' yi à sə kùk gēsə lōlis ye mantombi bə ləlāk n̄ə nà'a n̄ə kə ye ntsə'mòk.

²⁷ Musi ànə ye'e me'rə nze Ijip sè' b̄u sè' yi à tse' nsàp dzədzəm ànə. Yi à ka də aco n̄kum n̄ə jok, n̄ə gu yi yumok wəp. Yi à təəŋ gūgūŋ, n̄ə sə lo mantombi co yi sə ye Nw̄i n̄ə bwiŋ kà yi m̄lisè yəgə n̄ə bə lis.

²⁸ Yi ànə tse' nsàp dzədzəm ènə bohòNw̄i n̄kuj fana yi yeto n̄kà' Pasobà n̄ə wo kàgè nà' də b̄u sè' masinjà Nw̄i à cà la'a wo nà'a. Yi à tsə' fa b̄u Izùrè wèŋ də yà'a mis n̄gə n̄cūu awo bə nduəm ya masinjà Nw̄i n̄ə n̄gə jə və kp̄u vəə, nà' kà də nà'a zə bwe mbəmbam sə wo bwe tu b̄u Izùrè wèŋ duk.

²⁹ B̄u Izùrè wèŋ à tse' sè' nsàp dzədzəm ènə n̄kuj n̄ə kə to ndzəp n̄ə bəbaŋ nà'a sə kùhu co wo sə gi m̄mfəŋ. B̄u Ijip wèŋ à də wo to yuŋ yà' fana ndzəp n̄ə bək kurə lo wes wo wis.

Rahap

³⁰ Anə ye sè' b̄u nsàp dzədzəm ènə n̄kuj fana n̄kà' sè' wo à bom dzòoŋ lak Jèrikù bə zəŋ kəəŋ gb̄u. Yà' à kəəŋ gb̄u n̄gə b̄u Izùrè wèŋ sə gi dzòoŋ yà' m̄nə n̄uumbu sàmba.

³¹ Rahap n̄ə yi à ye n̄wə sàhà nà'a ànə tse' sè' nsàp dzədzəm ànə n̄kuj kp̄u n̄ə kà yi tseŋ. Yi a jə b̄u Izùrè sə wo à vè co m̄fəp n̄gòkə kùk ja'a lak sə fo' sə, n̄ə swihi yà' wèŋ munda'a yi. Ghà n̄ə b̄u sè' wo à ka Nw̄i yuk à sə kp̄u fana Rahap n̄ə kà ye kp̄u.

B̄u Mok Sè Wo

A Tse' Dzədzəm Sè'

³² M̄u ta-a wo bə liŋ mò'fis mò'fis wo kà kə mè. Mv̄ə' n̄ə co m̄u tsoho fa wəŋ bə liŋ bwiŋ co Gidiyòbə Barək, bə Samsi bə Jeptà, bə Devid bə Samwè n̄ə ye n̄gəa tsohòbum Nw̄i wèŋ ye'e b̄u.

³³ Wo à māk dzè' bə lak mok wèŋ, n̄ə ghak wo b̄u sè' wo ànə tse' dzədzəm bohòNw̄i. Mok wèŋ à sak gaŋ bə mandzè n̄ə bəboŋ. Bum sə Nw̄i à kàk wo pwe', wo à tse' yà'. Gwim wèŋ à lòho cù sè' b̄u wo.

³⁴ Mok wèŋ à ni sə misə, mis kà wo jwèŋ. Bwiŋ lap də wo mak dzè' n̄ə zə yà' wèŋ ca, wo swirə. Wo sə yəəŋ co wo jì n̄jəŋ, n̄ə sə gu fàak n̄jəŋ ve'e wù kà fùk. Mok wèŋ à tse' n̄jəŋ, n̄ə be' b̄u n̄gəa māk dzè' sə wo vè mvwe' lak mok wèŋ, wo caŋ.

³⁵ Bəba mok wèŋ à tse' dzədzəm ènə sè' n̄ə jəŋ fe'lə b̄u awo sə wo ànə kp̄u mv̄ə'nə wo lòkok mvwe' kp̄u səmok. Wo ànə yeŋsə

mok wèŋ ngə' ve'e nsàp nè wo à lèp kərə mok wèŋ vəp bæ ntòk tètè wo kpə. Wo à sə yə ngə' ve'nə, wo kà də wo dzeen Nwi ya wo kà ngə' yə duk. Anə ye ve'nə bùüsə wo ànə sə tsərə də wo nè kə lòkok mvwe' kpə nè kə cum ncu nè bògha' zeŋ.

³⁶ Wo à sə ywì'lə mok, nè sə ləp mok wèŋ. Wo tasə mok bæ kwan, nè nisə wo ndapndzəm.

³⁷ Wo à təm zə mok wèŋ bæ lis, gwe' tirə mok ba, nè gwe' zə mok wèŋ bæ fèk. Nsàp bù ànə wèŋ à ye ŋgàa jŋ. Wo à sə nihi tse' ŋgùup nàm co cəək awo, bwŋŋ sə yeŋsə wo ngə' ve'e wùriŋ nè sə təkəsə wo.

³⁸ Wo à sə jàm ke'cà ŋgəà bæ ndahà wèŋ. Wo sə noon ke' mvwe' mbwèe lis bæ sə mvə'ə wèŋ. Nzeŋgòènə à ka kəkurə bohònsàp bù ànə ŋgòcu ca yeŋ.

³⁹ Bùu yà'sə pwe' à tse' nsàap liŋ sè yà' sə yuhu mali fo' yè'sə bùüsə wo ànə tse' dzədzəm bohòNwi. Anə ye-a sè ve'nə fana wo à ka bum sè Nwi à kàk bùu ye sə tse'.

⁴⁰ Nwi ànə sə fuhə noŋsə bum mok sè bògha' zeŋ də yà'a ye nié' nè vesùwèeŋ sè' fo' ènə. Yi gu ve'nə ya yi be'lə vesiwèŋ ŋkuŋ nè gu də a ye kəkurə bəbe'.

12

A Kùk Tse' Megu Lis Avès Bohòjisòs

¹ Mvə'nə a yə də bwŋŋ ve'e wùriŋ sè wo a ni fa ves mandzə nè, nè sə kùk nè ves fana a bèbon də a mak gzeə bum sè aco yà' jipsə ves pwe'fo'. A me'rə bup sè yà' lém tse' ves co ndàm, nè təəŋ gugəŋ ŋgòca ca nè nà' nòsə kùk ves də a caŋ ènə.

² Vesùwèeŋ kùk tse' megu lis avès muni'i Jisòs. A yi nè yi ànə muk fa ves mandzə də a tse' dzədzəm nè yi, nà'a nè kə mè ntəs'mòk sè' ndzə bohòyi anə. Yi à mè'rə fa ni' ye də yi kpə kpə marè'tu mu ntəəŋ, nè kà marè'tu nè co yumok jə. Yi ànə gu ve'nə də ya yi kə tse' kwəkwa nè nà' cu mantombii yi nè. Yà'a mvə'nə yi cu mvwe' gəŋ Nwi sə mənə kapràk bo ma zu.

³ Wèeŋ tsərə megu Jisòs nè ŋgàa gu bup wèŋ à sə bèŋ yi fana yi ko ntəm ye nà'a. Wèeŋ tsərə yi ve'nə ya kà də wèeŋ wo ŋga ntəm awèeŋ fi lo maŋkwèŋ duk.

⁴ Lù nè wèŋ sə lù nà' weŋ bup nè, nà' ka nsàp nè gugəŋ nè co də wèŋ kpə bùu zeŋ nà'a ntòkə dzeŋ.

⁵ Mù tsəm də wèŋ na swi bisə ncèp Tà Nwi nè nà'a gùgə bwŋŋ wo sə ko ntəm, nè də yi sə to weŋ də bwe ye nà'a laŋ. Yi sə cèp də,

<<Mo àm, a ye-a ŋga Nwi gu də wu ye ngə' bùu yumok sè wù gu fana wù kà jap bæ zeŋ ŋàhà.

A ye-a ŋga yi sa'rə wu, wù kà də wu jok jò'o duk.

⁶ Wèeŋ tsərə tse' də ŋwè nè Tà Nwi dzəm yi nè, a sè' yi nè yi yeŋsəgə nà' ngə'.

Yi lèp mègù ŋwè nè yi jə nà' co mo ye.>>

⁷ Ye də ngə' nè wèŋ sə yə nè yà'sə yəyərə nè Nwi sə fa weŋ. Yà' sə nitsè' də Nwi sə kotse' weŋ yà'sə co bwe ye. Wèŋ à ye yuk mo nè yi gu bup, tè' nè kà yi lèp yo-à?

⁸ A ye-a də wèŋ sə gu bup, nè kà ngə' bùu zeŋ mvə'nə bwe ye wèeŋ yəgəə ye fana ye də wèŋ ka yà'sə bwe ye sè zinə yeŋ. Wèeŋ yà'sə bwe sàhà, sè wo ka tè' tse'.

⁹ Tè' avès sè wo à dzə ves ləpgə vesùwèŋ də a gu bup, vesùwèŋ sə dzəm fa wo də tè' avès wèŋ sə gu mvə'nə. Ye də kaco a dzəm fa ghak tè' avès nè mabu ya a tse' lùŋ yeŋ nà'?

¹⁰ Ngə'ə sè tè' avès wèeŋ yeŋsəgə ves mom ghàr yà'sə yegə mvə'nə wo ri də a ve'nə bèbon bohòwo. BohòNwi ye, yi yeŋsəgə vesùwèŋ ngə' bæ mandzə nè nà'a nè tesə ves ŋgòye rərəŋ sè' co yi.

¹¹ Ghà nè wo yeŋsəgə ves ngə' də a gu yusə bup fana a kà bæ zeŋ kwa. A kə dzèŋ maŋkwèŋ, ngə' nè wo à yeŋsə ves nè jə və yusə bèbon. A ve'nə bùüsə bùu sè wo yə-a nsàp ngə' ènə, nè jəŋ nà' co yusə bèbon fana nà'a nè gu wo ŋgòye kəkurə, nè cum yu awo bæ ntəm nè fifi.

¹² Ye də wèeŋ neŋ tsərə bo bæ kùu awèŋ bèbon, nè kà wò.

¹³ Wèeŋ jə sənə mandzə nè nà'a rərəŋ nè, ya kà də bùu sè wo sə cəhə cəhə wèeŋ foho cum lo wesə mok sə nze duk, a bèbon də wo guŋ le guə.

Wu Dzèeŋ-a Nwi Wù Kà Kə Swirè

¹⁴ Wèeŋ jŋhi nzòŋ ŋgòləp mandzə nè də weŋ bwŋŋ pwe'fo' cum bæ fifi. Wèeŋ jŋhi nzòŋ sè' ŋgòcu ncu nè nà'a rərəŋ, bəsə ŋwèe kà-a ncu nè rərəŋ cu, yi kà Nwi kə yə yuk.

¹⁵ Wèeŋ jəŋ ŋkərəə ya kà də mòok mam maŋkwèŋ, nè kà bòvəm nè Nwi nè kə tse' duk. Wèeŋ jəŋ ŋkərəə sè' də kà də ŋwè nəmòok buŋŋ bohòwèŋ co licuk, nè wu jwèŋ nà', wu kə jwèŋ fe'lə-a yà pwe', yà' sə cək megu mok cu'u nà'a duk. Nsàp bù ànə fagə ngə', nè sə gu bupsə ncu bùu mok wèŋ.

¹⁶ Wèeŋ jəŋ ŋkərəə ya kà də ŋwè nəmòok ko sàhà, nè kà mvək bæ bum sè ma nè Nwi tse' duk. Esòanə ye nsàp ŋwè ànə fana yi seŋ mwè ye njo zuzu.

¹⁷ Wèŋ ri də à kə dzèŋ maŋkwèŋ Esònə lap mandzə də tè' yee se yi fana yà' kà fàk. Yi à wa fis ndzəplis, mandzə kà mok ŋgòkupsə yusə yi à guə sə ye fe'lə.

¹⁸ Wèeŋ riŋ mvwe' sè wèŋ tə yà'sə. Wèŋ ka mvwe' sè bùu Izurə wèŋ ànə təəŋ ghà nəmòk fa' yà'a təəŋ. Wo à təəŋ mvwe' nda nè wo to nà' də Sinà. Aco ŋwè jweŋ nà' bæ

bo. Mvøk ànə à ye, mis à kʷə, ndzəm seŋ, mareŋ kà mok reŋ fana fəfə sə ca nəbʷp.

¹⁹ Bùu sè wo ànə ye fo' sə wèŋ à yuk ŋga ntàŋ sè cèep, nə yuk ŋga ŋgi ŋwè cèp sè', fana wo ləŋ duk də wo kà ŋgi mòk mok yuk fe'lə.

²⁰ Bùu sə wèŋ à cèp də yusə ŋgi ànə cèp sə yà' gu gha' nàŋ. Anə ye ŋga ŋgi nə cèp də, <<A ye-a ŋga ŋwè jwèŋ nda nè'e, a dzəm ye megu nàmŋgòŋ, wo təm zə yi bə lis.>>

²¹ Bum sè wo à yə yà' fo' à ye co wù caŋ bisə, fana Musi kə cèp fis də, <<Wuə ko mʷ, ni' ghə'rə mʷ sè'>>

²² Bohòwèŋ yàwèŋ, wèŋ kə dzèŋ mvwe' nda nè wo togè nà' də nda Zayòŋ nà'a laŋ. Wèŋ kə dzèŋ mvwe' lak Nwi nə yi cu ŋwəm nə. Wo togè mvwe' lak ye də Jòrosalèm nə mʷbu. Masinjaa Nwi wèŋ kə benə fo' nsàp nə co ŋwè kà ta to, nə sə sam ke'ca yu awo fo'.

²³ Wèŋ cu yàwèŋ mʷŋgorə bùu Nwi sè wo bwe tu bohòyi. Bwe sè yi ànə com nonjsə liŋ awo mʷbu anə laŋ. Wèŋ tə mantombii Nwi nə yi sakgə bwi pwe' yi nə. Wèŋ yàwèŋ bə bùu sè wo a sə gi bə mandzə nə Nwi fana Nwi nə gu wo ŋgòye kəkurə sə' yà'a.

²⁴ Wèŋ a vè kə dzèŋ ŋgʷ ni'i Jisòs nə yi ànə təŋ mʷtsətsə'rəŋ ŋwè bə Nwi yi ghà nə wo ànə zʷ rək nə. Wèŋ sə kək gesə lo lis awèŋ mantombi mvwe' nduəm ye sə yà' sə nitsə' yumok sè bəghak seŋ, nə nonjsə yusə nduəm Abè à sə nitsə' sə.

²⁵ Ye də wèŋ jəŋ ŋkərə, nə kà ŋgi ŋwè nə yi sə cèp bohòwèŋ niè' dzèŋ. Bù njamòk wèŋ ànə dzeŋ yusə ŋwè nə yi à sə tsòho fa wo ncèp nə Nwi à sə tsə' wo, nə kà kə swirə. Mvə'nə wo ànə ka swirə yà'sə, ye də, a ye-a vesùwèŋ sə a sə yuk ŋgi ŋwè nə yi sə cèp vèsə ma mʷbu nə, nə dzeŋ nà' sè', a kə swirə yàvès ŋga a gʷ va?

²⁶ Ghà ànə à ye, ŋgi Nwi gu nzeŋgòpwe' tsoho. Nə ŋga a nè'e yi kà' də, <<Mʷ nə tsə'rə nzeŋgòŋ nə kə' mò'fis səmok ŋkʷ. Mʷ nə tsə'rə nà' mok bə ntòbu ba fo'>>

²⁷ Ncèp nè də, <<kə' mò'fis səmok>> nà'a sə nitsə' ves də Nwi nə fis gesə bum sə yi ànə gu yà' sə aco yà' tsoho pwe'fo', ya ŋga a cum megu mok bum sə yà' kà tsòhoto.

²⁸ Vesùwèŋ kwasə Nwi bùusə yi a nonjsə ves mvwe' gaŋ sə kaco yumok tsərə to yà' yeŋ. Vesùwèŋ kwasə yi, nə kʷksə nə wəp yi sə' nsàp nə co yi kwa bohòvès sè'.

²⁹ A gu ve'nə bùusə Nwi àvès nə yi co nsàp mis mòk nə nà'a tən səsəgə bum pwe', nə kà yumok mè'rə lok fək.

13

Yusə Aco Yà' Gu Nwi Yi Kwa

¹ Mù dzəm ŋgòtsə' fa weŋ də, wèŋ yà'sə hwema mvwe' mò'fis, wèŋ sə dzəm mòk bə mòk sè'.

² Wèŋ muk nonjsə ncuu awèŋ to bohòŋkʷŋ wèŋ. Bùu mok wèŋ ànə gu to me ve'nə laŋ, nə nisə masinjaa Nwi munda'a wo anə ŋga wo ka riŋ.

³ Wèŋ kà bùu sè wo cu mʷ ndap-ndzəmə swi. Wèŋ sə koksə manziŋ bohòwo co wenə wèŋ cu be'lə mʷ ndap-ndzəmə anə bəbə'. Wèŋ sə tsərə bùu sè wo sə yə ŋgə' sə', bùusə wèŋ tse' yàwèŋ ŋgʷpni' sə' co wo.

⁴ A bəbəŋ də ndaaŋwè pwe' nonjsə lùuk sè yà' cu mʷtsətsə'rəŋ ŋgwe bə ndum. ŋgwe ye zinə bohòndu ye, ndum ye bohòŋgwe ye sə' ve'nə. Wèŋ reŋŋ də Nwi nə kə sak ŋgaa koho sàhà bə ŋgaa ko nto wèŋ.

⁵ Wèŋ jəŋ ŋkərə də wèŋ kà mbàm lələ dzəm ti'. Wèŋ tse' le ntəm nè də yusə wèŋ tse', yà'a kəkərə bohòwèŋ. Yà'a ye ve'nə bùusə Nwi a cèp də, <<Ncəp nə co mʷ nə swi yuk weŋ ka yeŋ lok fək.>>

⁶ Ye də a baŋ ntəm nə cèp də, <<Tà Nwi ŋgà ko fa ves gəm àvès yi, mʷ nə kà yumok wəp,

Busə kaco ŋwè gu mʷ yumok yeŋ saam.>>

⁷ Wèŋ tsərə bùu sè wo à ni fa to weŋ mandzə, nə tsoho fa weŋ ncèp Nwi yà'a. Wèŋ tsərə ncu nə wo à cu, nə dzəmtse' bohòNwi sə' mvə'nə wo à dzəmtse' yàwo yà'a.

⁸ Jisòs Krest kà kupsəgə, ntinə bə zòŋ bə luwa pwe', yi megʷ mvə'nə mò'fis.

⁹ Wèŋ jəŋ ŋkərə, kà də bum sè bwiŋ sə yə'rə vè yà' fi kupsə ntuum awèŋ, wèŋ me'rə mandzə nə zinə nə duk. Bòvəm nə Nwi nə gaŋsə ntuum awèŋ yi. Lùuk sè ŋgònonjsə yà' bə nzak zuzʷ ka fək tse'. Yà'a kà bùu sè wo nonjsəgə yà' bə yumok tesəgə.

¹⁰ Mvwe' mok cu sè wo a fa satikà' bùu vès fo'. Ngaa fa satikà' sè wo sə fək mvwe' tàap cək sè wo sə kʷksə Nwi mbwa wèŋ ka mandzə nə co wo kə zʷ bum satikà' avès tse'.

¹¹ Nkum ŋgà fa satikà' wèŋ fagə Nwi satikà' njo bəp yi. Yi cu ŋgògə yà', yusə yi jəŋ nisə və mʷmvwe' ndap Nwi nə ghaŋ nə, megʷ nduəm nàam sə. Bwiŋ bək fis gesə lo nàam sə muntòlak anə fo', nə kə teŋ səsə yà', ŋwè kà zʷ.

¹² Yà'a mvə'nə Jisòs bə tu ye à kə kʷ mʷ sə mbi sə, ya yi reŋsə fis fa bwiŋ bəp awo bə nduəm ye sə.

¹³ Ye də vesùwèen tēsə yàvès muntòlak anə sə', nə kə tseŋ yi, ya bwiin yàk jamsə yi, vesi wèŋ ye lok ca bəbɛ'.

¹⁴ A vɛ'nə bùusə a ka lak sə yà'a nə cu mam mali fo' sə nzeŋgòon fəŋ tse'. A sə kùk gēsə lo lis avès mantombi mvwe' lak sə anə kə cu fo' ntsə'mòk sə.

¹⁵ Vesùwèen sə kwasə Nwi nùumbu pwe'fo'. Kwəkwasə àvès nə nə ye co satikà' nə a sə fa nà' bohòKrest ŋgòcàsə fa bohòNwi. Satikà' nə nə cù sə fa nà' yi, cùu sə yà'a dəkğə də Jisòs Tà.

¹⁶ Kà də wèen swi ŋgògù fa bwi bəbon duk. Bum sə wèŋ tse', wèŋ fa bùu sə wo ka tse' yàwo sə', bùusə yà'sə nsàap satikà'a sə Nwii kwagə bə zəŋ sə.

¹⁷ Wèen yuk duk bù ŋkwàha bùu awèŋ, nə jəŋ lo ni' awèŋ sə nze bohòwo. Wo sə kùk wəŋ wo co bùu sə wo nə kə təon ntsə'mòk kə mantombii Nwi, nə tsoho fa nà' fàha yàwo sə wo à gùu. Wèen yuk wo ya ŋga wo tse' ntuum sə kwəkwa mvə'nə wo sə gù fàak sə. Wèen kà-a vɛ'nə gù, ye də wo nə sə fak manziin manziŋ, fàak awo sə wo sə gùu sə kà wəŋ bə yumok sə' tēsə.

¹⁸ Wèen sə ləŋ fa ves nùumbu pwe'fo'. Vès rì tse' də ntuum avèes rərəŋ. Vèes dzəmgə yàvès ŋgògù bum pwe' bə mandzə nə nà'a rərəŋ nə.

¹⁹ Mù ləŋ wəŋ vɛ'ɛ wùriŋ də wèen sə ləŋ fa ves, ya mɛ tse' mandzə nə co mù və kə ye fe'lə wəŋ səmok jəjo yè'sə.

Piriyà Nə Ngà Còm Nwàk Nè'e A Gùu

²⁰ Nwi nə yi fagə bwiŋ fifi sə ntuu a lòkoksə Tà Jisòs mvwe' kpɛ. Nduəm Jisòs a gù rùk nə à zɛ ves Nwi wèŋ nə ŋgòtəon mam gəgəŋ nə mvèsə. Jisòs nə co ganakù' nə ghan nə yi sə kùk vesùwèŋ sə a bùu ye sə.

²¹ Ye də mù ləŋ də yi nə gù wèŋ ŋgòye kəkurə, nə kà yumok jamə. Wèen gù bum sə yi sə dzəm də wèen gù yà'. Mù ləŋ sə' də Nwii fak sə ntuu wèŋ casə ndzə bohòJisòs Krest, ya ŋga a cum nsàp ncu nə aco nà' gù yi kwa bə zəŋ. Kəkùksə ye bohòyi Jisòs Krest nə mvèsə nə mvèsə. Yà'a ye vɛ'nə.

Ncèp Nə Nà' Ləsə Mbwè

²² Bwema am wèŋ, mù ləŋ wəŋ də wèen ko ntum, nə yu'rə ncèp àm ènə. Nwàk nə mù com fa wəŋ nə ka səsap yəŋ.

²³ Mù dzəm də wèen riŋ də moma avès Timatì a tēsə ndapndzəm ŋga'a mok laŋ. Yi kə tsèŋ-a mɛ nənàk, vesi və kə ye wəŋ bəbɛ'.

²⁴ Wèen cəpsə fa mɛ bùu awèŋ sə mantombi bə mok sə wo bùu Nwi wèŋ pwe'fo'. Bwema sə mvwe' nzeŋgòn Itali yà'a wèŋ cəpsə wəŋ bəbon.

²⁵ Bəbo nə Nwii ye bohòwèŋ lònə fo'. Yà' a ye vɛ'nə.

Nwàk JEM

Nwàk nè Jem à còm ènà nà' rwiñ mègù bə ntip sə yà'a bə bum sə yà'a yegə nūumbu pwe'. Yi sə cep bum sə bə gbū' mok sə yà' nòjəja. Yi sə jə yà' ngòtip bwiñ bə nsàp ñkərə nè a bəboñ də ñwée tse' nà', nə ye bə ncu nè bohòKrètèñ wèñ. Nwàk ènə cəpgə gəgəñ də ñwə nè yi dzəmtse' Krəst fana yà' tse' ngòyəəñ bə fàha sə ngəñgàñ sə gù yà'.

1 Còm ñwàk nè'e mù Jem, nè mù mo ñgà fàk Nwì, nè ye Tà Jisòs Krəst. Mù cəpsə bwe Izüre sə bəp hum-ncòp-ba sə wo sam cu lo mənə nzeñgəñ nə pwe' bəboñ.

Məmumsəə Yu Nə Aco Nà' Gəñsə Wù

2 Bwe tè'lam wèñ, ñga nsàap məmumsəə zəzok sə tesə və-a bohòwèñ, wèñ tse' ñgòkwa cèbùə,

3 bəusə wèñ rì duk də bum yè'sə mumsə wèñ də wèñ sə fa mali ntəm awèñ bohòNwì àlè, fana yà' gəñsə wèñ.

4 Təəñ bə nsàp ntəm nè nà'a gəgəñ tè ya wu ye kəkərə bə bum pwe', nè kà yumok jamə.

5 A ye-a ñga ñwə nəmòk mətətə'sə'rə wèñ ka ñkərə nè co yi gə rìñ yumok bə zəñ tse', yi ləñ bohòNwì, Nwii nè fa yi. Yi fagə ndàəñwè pwe' bo to bə kwəkwa.

6 A ye-a ñga ñwè sə ləñ yumok bohòNwì, yi dzəmtse' sə ntəù yi də yi nə tse' yà', yi kà də yi sə mərə sə ntəù yi duk. Busə ñwə nè yi mərə-a, ye də yi co ndzə nè fəfə bwi' lògə nà' ma si bə ma ñkwèñ.

7 Nsàp ñwə nè yi mərəgə bum nà'nə kà tsəm də yi nə tse' yumok bohòTà Nwì tsəm.

8 Busə yi tse' tsətsərə bə, nè kà yusə yi dzəm rì.

9 Krètèñ nè yi ñgà jìñ, yi tse' ñgòkwa, bəusə Nwì a kùksə yi.

10 Fana moma nè yi ye ñgà ghàk, yi tse' ñgòkwa sə', bəusə Nwì a bəusə yi ñwə nè jə, bəusə yi nə ca gesə lo co mvə'nə nzaam ñgañ ye'gə yè'e.

11 Nūum togəə, a curə ntèñ, nzaam ñgañ ye' gbū sə nze, fana mvəsə yà' anə sə fom sə me nè mvəsə. Yà'a sə' məmuvə'nə ñgà ghàk nə kpə mak nonşə bum ghàk ye sə ve'nə.

12 A rəñsi bohòñwə nè məmumsəə sə və bohòwù, fana wù sə təəñ mali gəgəñ; bəusə wù gha'a məmumsəə nè, fana wu nè kə tse' lələk nè nà'a lùñ nè Nwì a kàk də yi nè fa ndà lóon nè nà' dzəm yi nè.

13 Nsàp məmumsəə nà'nə vəə, fana kà də ngəñgàñ duk də Nwì sə lap mandzə də yi gbū duk. Busə kaco wo mumsə Nwì bə

bəp yeñ, fana Nwii kà ye ñwè bə bəp sə mumsəgə.

14 Məmumsəə vègə bohòñwè ñga yi tsərə kok bum sə bəp sə ntəù yi.

15 Ñwèe tsərə bum sə bəp yè'sə fana yi gə bəp. A ye ñga bum kùu' nà' jəñ və kpə.

16 Bwema am wèñ, kà də wèñ jìpsə tu awèñ duk.

17 Yusə yà'a bəboñ pwe' tsəgə mubu bohòNwì, yi nè yi a gù mareñ. Nwì bə tu ye kà kupsəgə. Kaco yi bəñ lo, nè me'rə nonşə ves sə ndzəmə yeñ.

18 Nwì à dzəm ko' yi də yi cok fis ves, nè gə ves a bəñ bwe ye bə ncəp cù nje nè zìnə nè, də ya vesùwèñ ye bəñ ye sə mantombi bə bum sə yi a gù sənə nze nè pwe'.

Yuk Nə Gə

19 Bwema am wèñ, wèñ kà yè'e swi yuk. A ye-a sə ndà lóon, yi nonşə ntu' to ñgòyuk bum, nè jəñ mvək fùə ñkuñ nè cep, nè ye sə' fùə ñkuñ yi jok.

20 Busə ñwèe jok-a, kaco yi gə rìñ to yusə bəboñ sə co Nwì kwa bə zəñ yeñ.

21 Fana nà'a njo nè mù sə tsə' wèñ də, wèñ fis ñkùì' sə ntəù wèñ sə, nè kà jòñ sə gù kə'cà. Fa ni' awèñ ndzə bohòNwì, nè dzəm tse' megu ncəp ye nè wèñ ànə yuk to mvəsə yi a gesə nà' sə ntəù wèñ. Mègù ncəp nà'nə nè aco nà' fis wèñ mvwe' kpə.

22 Bo bohòwèñ cèbùə də ñga wèñ yuk-a ncəp ye nè, wèñ sə gə yà'. Busə ñwə nè yi yuk megu-a yà' bə ntu', nè kà sə gù, fana ye də yi sə bərə ni' ye.

23 Yi co ñwə nəmòk nè yi kək ja'a si ye ndzənə darəgà', nè ye mvə'nə yi cu.

24 Yi yə tsərə mè si ye bəboñ, fana yi lo ntèñ, yi swi bisə mvəsə yi anə ye sə jwan.

25 Wu kək ja'a-na lùk Nwì sə yà'a yəyərə, sə yà'a fi mè'ragə bwiñ mvwe' bəp sə, fana nè sə gə məmuvə'nə yà' sə tsə' wu, fana Nwii nè se wu bə bum yo sə wù sə gù lóonfo'. Busə wù sə gù yà', nè kà də wù sə yu'rə mègù bə ntu', nè swi bisə duk.

26 Ñwə nəmòk tsərə-a ye də yi ye ñwə nè yi sə be' mandzə Nwì, nè kà ləm ye beñ, fana ye də mandzə Nwì nè yi sə yùu nè, nà'a wà. Yi sə bərə yà'sə ni' ye.

27 Bum sə Tà Nwii kək ja'agə ye də yà'a mandzə nè zìnə nè ye rərəñ, a ñga ñwè sə tesə bwe ñjìñ bə bəa yepmfə sə wo sə ye ñgə', nè sə jəñ ñkərə bə ni' ye də ya bum nzeñgòon kà yi ngògə yusə bəp bərə.

2

Bwiñ Pwe' Yəyərə BohòNwì

1 Bwema am wèñ, wèñ sə wèñ à fa ntəm awèñ bohòTà Jisòs Krəst, nè ñwə nəmòk kaco yi mok kuk dzen, wèñ tse' ñgòjəñ bwiñ pwe' yəyərə.

² Yusè mù sè duk sè ve'; A duk-a dè bwiñ vè mvwe' kwe' bùu cos bwiñ ba, ngà ghàk bə ngà jìñ. Ngà ghàk nə ni tse' cək nə tasə mvij sè yà' gu nteñ nè bup ndzə bohòyi, nè ngà jìñ nə ni ye bwe gaa cək.

³ Wo vəə, wèñ lap dzə' nè bəbon, nə duk fa ngà ghàk nə də, <<Hooyo' vè bəbon, kə cə cum fən.>> Nə duk fa ngà jìñ nə ye duk də, <<Təəñ tse' yòfa' nə,>> kè də, <<Kə cum yòsə nze ngə kùhu mù fən.>>

⁴ Wèñ gu-a ve'nə, ye də wèñ kuk wo ka mu lisè, nə duk sè vəə wèñ də mok bəgha' mok yeñ à? Wèñ gu-a ve'nə, ye də wèñ sə sak bwiñ, nə sa'a nə bə jòn.

⁵ Bwema am wèñ-a, yè; Nwi a ghàksə ngàa jìñ yà'sə bə dzədzəm nə yà'wèñ tse' bohòyi, nə duk də wo nə kə tse' mvwe' ncum mvwe' lak sè yi a kà' nòñsə fa bùu sè wo dzəm yi.

⁶ Fana wèñ jə ngàa jìñ co bùu sè wà. Ngà a sè dàpsə lógə weñ mu kot mvwe' nzak ndà wèñ? A yegə sè ngàa ghàak sə.

⁷ A soho bəpsəgə lìn jìsòs sè bəbon sə wèñ tse' yà'a ka sè wo yeñ à?

⁸ A bəbon də wèñ nòñsə lùk nè Nwi nə yi ñkum à còm nòñsə ndzəñə ñwàk ye də, <<Dzəm moma yo mvə'nə wu dzəmgə ni' yò.>>

⁹ A ye-a nga wèñ sə jə bwiñ də mok ghak mok, fana ye də wèñ gù bup, nə gbùu nə lùk Nwi lan, bùusə wèñ ka lùk nje nə nòñsə.

¹⁰ Yusè də, ñwèe nòñsə-a lùk sə lòn, nə gu bəpsə megu nə mò'fis, ye də yi yəwəgə bə ñwè nə yi gù bəpsə ye yà' lòn.

¹¹ Busə Nwi nə yi à duk də, <<Ñwèe kà nto ko>>, à duk sè' də, <<Kà ñwè zə.>> Ye də wu ka-a nto kogə, nə zə ñwè, wu gu sə ngà gbù lùk co ñwè nə yi à gbù yà' pwe', bùusə wù zə ñwè.

¹² Ye də wèñ sə cep bum, nə sə gu bum co bùu sè wèñ ri də Nwi nə kə sak weñ bə lùk nə yi a nòñsə. Lùk ye nə tse' ñàn sè ngòfis me'rə bwiñ mvwe' bup.

¹³ Nwi nə sak ñwè nə yi kà manziñ koksəgə sè' jì manziñ, fana bùu sè wo koksəgə manziñ ka ngòwəp nzak yeñ.

NgòTse' Dzədzəm Nə Ye NgòGù Fàk

¹⁴ Bwema am wèñ, a ye-a nga ñwè duk-a də yi dzəm bohòjìsòs Krest, wù kà yà' bə fàak sè yi sə gu yə, ye də dzədzəm nè'nə nsàp nə fòlè? Aco nsàp dzədzəm nà'nə tesə yi à? A bùu.

¹⁵ A duk-a də moma yònə ñwəmbam kə nə ñwàñwè ka cək tse', nə kà zuzə sè' tse',

¹⁶ yi və bohòwù, wù duk fa gu yi bə cù də, <<Gèñ bəbon, Nwi se wu, mbəp kà wu ko, ye zəze', njèe kà wu ya mbà,>> nə kà yi yusè co yi tesə ni' ye bə zeñ fa, ye də yu bəbon sè wù gù sə yà?

¹⁷ Dzədzəm bohòncèp Nwi mègù sè' ve'nə də, nà' kà-a fàk sə gu, ye də dzədzəm ànə kpə lan, nà' ka fàk tse'.

¹⁸ Kàmòk aco ñwè nəmòk duk də, <<Aco ñwè nəmòk tse' ye dzədzəm, mòk sə gu ye fàk.>> Ñwèe duk-a ve'nə, mu fek ngəngəñ duk də, yi niñ tsok fa-a mu dzədzəm ye nə jì fàk, ya mu niñ tsok fa yi dzədzəm am bə fàak sè mù sə guu.

¹⁹ Wù dzəm nə zinə də Nwi mègù yi nə mò'fis à? A ve'nə bəbon. Wù ri sè' də yòñsə zə' wèñ dzəmgə sè' ve'nə nə sə wəp, nə sə kan. Nsàp dzədzəm nà'nə ka fàk tse'.

²⁰ Ho'ò, wù ləm! Wù sə duk yè'e də wo tsok wu tsə'ə də, wù tse'-a dzədzəm nə nà'a kà fàkgə, ye də nà'a wà à?

²¹ Wèñ kuk ja'a na. Wèñ ri də tàcici àvès Abrahàm a bùu ñwè nə kəkərə bohòNwi bùu nsàp fàk nə yi a gù də yi fa mo ye Azik co satikà', ka ve'nə yeñ à?

²² Aco wèñ ye yàwèñ sè' də dzədzəm ye à sə gi yùrə be'lə mvwe' mò'fis bə fàak ye, fana fàak ye sə gu bonjə wesə dzədzəm ye nə.

²³ Yà'a mvwe' sè yà' à yəəñ də yusè wo à còm ndzəñə ñwàk Nwi zinə. A nja də, <<Abrahàm à dzəm yusè Nwi à cèep, fana Nwi jəñ yi co ñwè nə kəkərə.>>

Wo to fa yi lìn mok də, Nge'e Nwi.

²⁴ Wèñ ye yàwèñ sè' duk də ñwèe yegə bəbon bohòNwi bə nsàp fàk nə yi gùu, ka bùu dzədzəm yiyi megu.

²⁵ Nwà sàhà nə wo à to lìn ye də Rahàp nà'a à ye bohòyi sè' ve'nə. Yi à ye ñwè nə bəbon bohòNwi sè' njo fàk. A ye ngà yi à ko swihi ngàa mfəp bùu Izùre, nə casə wo mvwe' mandzə nə zok.

²⁶ Mègù sè' màmvnə'nə ni' ñwèe ye-a jì yòñsə, ye də nà' kpə lan yà'a, dzədzəm nə jì fàak sè' dzədzəm nə nà'a kpukpə.

3

Ngə' Nə Aco Lum Ñwè Jəñ Və

¹ Bwema am wèñ, ka bəbon co wèñ ñkəñntèñ lap mandzə ngòye ngàa yə'rə bwiñ bum yeñ, bùusə səsak ñjàvès nə vées yə'rəgə bwiñ bum nə kə gu nduk.

² Vès pwe'fo' gùgə jòn nəbup. Ñwè nəmòk ye-a yo nə yi kà cù bə jòn cèpgə, ye də yi ka jòn tse' lok. Ye də aco yi riñ ngòkotse' ni' ye bə nsàp mandzə nə fòlòn.

³ A gèsə fagə nàambà'rə kwan mu cùhu də ya wo yuk duk, yà' gu wo ngògi lòm mvwe' sè a dzəm pwe'fo'. ⁴ Ja'a na ngwes sè ghan, sè yà'a gígə mu ndzəpə yè'e nə. Yà' yam mangəngəñ, nə sə gi bə ñàan sè fəfə sə bwi' lóyà' yi. Nà' yam-a sè ve'nə fana ñwè nə yi cu ca sə busə ke' nà'

bə mʉ bès tʉ mòk, nà' sə lo mvwe' sə yi sə dzəm sə.

⁵ Yà'a mvəsə lʉm ɲwè mègù sè' mʉmvə' anə. Nà' gù mwejo, nə sə cep bum sə ghaɲ. Ja'a na yoo mvəsə aco mʉ ɲà' mis nə jo ve'e tɛɲ wes mfɛɲ nda è.

⁶ Lʉm nə gù sè' co mis. Nà' tse' nsàap bʉp sə sə nzeɲgòn fɛɛɲ pwe' mbwa. Yi cu ndzə ni' vès, nə sə gʉ bʉp ye ɲgòsam ke' lo bə ni' nə lònɔfo'. Lʉm nə bwe'gè mis nə co nà' tɛɲ səsə wes yòɲsə ɲwè lònɔ nə lònɔ, ye jəɲ mvə'nə wə à dzə yi, nə kə dzeɲ mvə'nə yi kɔm. Nsàp mis nà'nə tesə vəgè mvwe' təm mis nə bə tu.

⁷ Bwiɲ tse' ɲkərəð sə ɲgògù nàamɲgòn bə swiɲ sə mʉbu nə ye bə nàamndzəp wèɲ lònɔ yuk dʉk. Nsàap yè'sə lònɔ bwiɲ a gù mè yà', yà' yuk dʉk sè' laɲ.

⁸ Yu nə mò'fis də ɲwè kə lʉm də ya nà'a yuk dʉk ntògʉ yuk. Bʉp rwiɲ mbwa nəbʉp, nə kə mvək ɲgòcu yòɲsə jə. Nà' tse' lik sə'.

⁹ A kwasəgè Tà Nwi nə yi tɛ' avès sə' bə zeɲ, nə sə yak bwiɲ sə Nwi a gù wo ɲgòsəsə yi sè' bə zeɲ.

¹⁰ ɲgòkwəsə nə ye ɲgòyàk bwiɲ tesə vəgè sə' mvwe' cùu sə mò'fis. A nə ye co bum yè'sə kə ve'nə ye, bwema am wèɲ na.

¹¹ Kaco mvwe' sə ndzəp tesə kòkgè sə nze, ndzəp nə ye ləlʉm nə ye fe'lə sə' cəcuk yeɲ.

¹² Kaco tʉ lèmu' zəm pià yeɲ. Kaco ndi' mènɲgù zəm lèmu' sə' yeɲ. Nə ye sə' də, kaco ndzəp nə nà' sə tesə nə ye cəcəp ye fe'lə sə' bəbɔɲ yeɲ.

Nsàap ɲkərəð Ba

¹³ ɲgà ɲkərəð ye-a mutsətsə'rə wèɲ yo, yi sə gʉ-a bum bəbɔɲ ya bwiɲ riɲ də yi ɲgà ɲkərəð. Yi sə gʉ yà' bə fùè ɲgòni də yi tse' nsàp ɲkərəð nə bəbɔɲ nə.

¹⁴ Fana wu tse'-a cəpntəm, nə ye ɲgà wa bum bwiɲ, nə ye wí', kà də wu sə kum ke'ca ɲgùɲ də wù tse' ɲkərəð dʉk. Wu yà'sə ɲwè nə wù təhə lok zinə bə mvwès.

¹⁵ A ve'nə bʉsəð ɲkərəð nə nà' tsə mʉbu bohòNwi kə nsàp nà'nə yegè. Nà'a ɲkərəð nə sə nze fɛn, nà' ka yòɲsə Nwi tse', nà'a vəgè bohòSata.

¹⁶ Mvwe' sə bwiɲ sə wa bum bʉm mok, nə sə ye wí', fana bum kə fo' yəyərè bə cù mò'fis gí. Nsàap bʉp sə fòlòɲ nə ye fa'nə sə'.

¹⁷ Nsàp ɲkərəð nə nà' tsə ma mʉbu bohòNwi yegè ye rəɛɲ, nə ye fifi bə fùè. Nsàp ɲkərəð anə kə gəgutu tse', nà'a kòksəgè manziɲ bohòbwiɲ, nə sə gʉ tse' megu bəbɔɲ ghà yà lònɔ. ɲwè nə yi tse' nsàp ntəm anə kə kupsəgè, yi kə bwiɲ sə' sə bòrə.

¹⁸ Yà' kə lèsə də, bʉm sə wo fagè bwiɲ fifi sə bi ɲgwii fifi, yà'a kùu', nə gʉɲ, fana wo kə kʉp megu fo' gùbòɲ.

4

Wu Ko Bum Nzeɲgòn ɲge' Wù Kà ɲge'e Nwi Ye

¹ Nsàp nə wèɲ sə ləlù, nə sə kʉəm ke' sə və bohòwèɲ yè'sə fò? Yà' sə tesə və bohònsàp ntəm jòn nə wèɲ tse'. Nsàp ènə sə lù ndzə ni' wèɲ nùumbu pwe'.

² Wèɲ sə dzəm bum, nə kə yà' tse', fana wèɲ ye ɲgà'a də wèɲ zə bʉm mok wèɲ. Wèɲ sə dzəm bum co wèɲ bə' ko yà' bə ɲàɲ, nə kə yà' tse', fana wèɲ sə kʉəm, nə sə ləlù. Njo nə wèɲ sə kə bum yè'sə tse', a bʉsəð wèɲ sə kə Nwi də yi fa wèɲ ləɲ.

³ Wèɲ sə ləɲ, wèɲ kə sə tse' bʉsəð yusə wèɲ sə tsərə ɲgògù bə zeɲ sə bʉp. Wèɲ sə ləɲ mègù bum yè'sə də wèɲ tse' yà' ɲgògù ntəm awèɲ sə kwa.

⁴ Wèɲ ɲgàa ko nto wèɲ, co wèɲ kə riɲ də ɲwè nə yi ye-a ɲge' bə bum sə sə nze fɛɛɲ, kaco yi ye to ɲge' bə Nwi ye riɲ à? A ye-a sə ndà, ɲgà yi də yi ko ɲge' bə bum nzeɲgòn, ye də yi gù ni' ye ɲgà bəɲ Nwi.

⁵ Yusə yà'a ndzənə ɲwàk Nwi dʉk də, <<Yòɲsə nə Nwi a nòɲsə nà' ndzə ni' vès dzəmgè də a ye bʉm ye nəbʉp>>, yà'a kə ɲgàm yeɲ.

⁶ A gʉɲ ɲgòyù mandzə Nwi, nə ye də bòvəm nə yi tse' ɲgòfa ves, tse' gha' ɲàɲ yi nə nòɲsə bum sə bʉp sə ntəm avès sə dzəm. ɲwàk Nwi nə sə tsə' də, <<Nwi bəɲ bʉm sə wo nègè ni', Nə sə fa ɲàɲ bohòbʉm sə wo kə ni' nègè.>>

⁷ Nà'a njo nə mù sə tsə' wèɲ də, wèɲ fa ni' awèɲ bohòTà Nwi, nə bəɲ Satà, ya yi caɲ me'rə wèɲ.

⁸ Wèɲ soɲ kʉəp və Nwi ya yi kʉəp və wèɲ. Wèɲ ɲgàa gù bʉp, wèɲ və kə cuk bo awèɲ, nə ye wèɲ bʉm sə wèɲ ka tsətsərə rəɛɲ tse', gʉ ntəm awèɲ ye rəɛɲ.

⁹ Wèɲ tsərə bʉp sə wèɲ gʉgəə, nə ke' ɲgùɲ bə waɲ. Wèɲ teɲsə ywi, nə waɲ wa, si awèɲ sə yà' sə rɛɛɲ yà'a kupsə, yà'a kɔm dəm.

¹⁰ Wèɲ jəɲ ni' awèɲ sə nze bohòTà Nwi ya yi nə le' lokoksə wèɲ mutsə.

Kà ɲwè Yò

¹¹ Bwema am wèɲ, kə bəbɔɲ co wèɲ sə yon ɲwè mòk yeɲ. ɲwè nə yi yo-a moma ye, kə də yi sak nà' àlè', ye də yi sə gù yà'sə bohòlʉk Nwi. A ye-a ɲgà wù sak lʉk nə, ye də wù kə ɲwè nə wù sə gù yusə lʉk nə sə dʉk yeɲ, wu ɲwè nə wù sə tsərə də wù gha' ɲàɲ lʉk nə.

¹² ɲgà fa lʉk, nə ye ɲgà səsak mègù mò'fis, yi Nwi, a sə yi nə yi tse' ɲàɲ sə ɲgòlʉsə ɲwè, nə ye ɲgòzə nà'. Fana wu yè'sə ndà nə co wù sak bwe tɛ' ye yo e?

Nwè Ka Zòh Rinj

¹³ Wèen yu'rə na jo è, wènj sè wènj sè duk dè, <<Ntinə kè zòh è' a nə lo mvwe' lak yà'a bə yà'a, nə kə cum fo' lùmɲgòŋ mò'fis, nə seŋ bum fo', nə tse' swe'.>>

¹⁴ Nga wènj ka yusè yà'a nə gu yòŋsəə awènj sè zòh anə rinj. Yòŋsəə awènj sè yè'sə yu yà? Yà' megu co mambà' nə wu yàan yəgè nà' nə zəzòh, ghàr nà' sam bisè nà'a.

¹⁵ Bògha' co wènj duk lɛ dè, <<A ye-a nga Tà Nwi dzəm-a ve'nə, nga a cu njwəm, vesuwèen nə gu yu yè'e bə yu yà'a.>>

¹⁶ A nga'a dè wènj sè kùmɲgùŋ, nə sè tse' cù nəbɔp. Nsàp cèp cù nə bə lənggàŋ nà'nə bɔp.

¹⁷ Ye dè njwè nə yi rì dè yè'e yusè bəbɔŋ sè co yi gu yà', nə kà yà' gù, ye dè yi gù bɔp.

5*Ntip Nə BohòBù Ngàa Ghàk*

¹ Ngàa ghàk wènj, wèen yu'rə fa mɔ-a momjo è. Wèen wan ke' torə ngùŋ bùu nsàp ngə' nə nà' sè vè bohòwènj mvək momjo.

² Ghàak awènj sè bi bɔp lòo, nzək zə vèpsə wes bəbòŋ cəək awènj laŋ.

³ Ndu a ta wes mbàam awènj, ndu sè tə ngòmitsə' dè wènj tse' njo, yà'a nə ta ngùup ni' awènj co mis tən yà' yi. Wènj sè lòsə nòŋsə mbàam awènj, nə kà ri dè nze nə kəəp ngòmè laŋ ri à?

⁴ Wènj a ka bùu sè wo a fàk mɔ nzuu wènj mbàam awo lak fa. Yuk-a mvè'nə wo sə wa è. Nwi Tà nə ghanj a yuk wa bùu yè'sə laŋ.

⁵ Wènj a zə jə nze nè'nə tè nə sə gu bum mvəsə yà' bówènj. Wènj a zə, nə fəə co mbòŋ nə yi sə tək numbu nə wo nə səə yi.

⁶ Wènj a sak bùu sè bəbɔŋ co wo bùu sè bɔp, nə zə wo. Wo cum megu gəe'.

Ko Ntəm Nə Sə Ləŋ Nwi

⁷ Ko ntəm bwema am, tətè Tà kə və. Kək ja'a mvəsə nga nzum təkɡè də zuzuu kərə mɔ nzuu yi e. Yi kogə ntəm mvək lùm tə mbùŋ kə li.

⁸ Wènj tse' ngòtək sè' ve'nə tətè Tà nə və. Vəvə ye nə kəəp yè'sə laŋ.

⁹ Wèen kà dè wèen njwərə ke'ca dè njwè nəmòk sə kà mvəsə wènj dzəm sə gu njwərə, bwema am wènj na. Njo nə də ya Nwii kà wènj kə sak. Ngà sak nzak nə kəəp ngòvə laŋ.

¹⁰ Tsərə na ngàa tsòhòbum Tà Nwi sè wo anə ye to mantombi yà'a nè. Wo yà'a nsàap ngàa yə ngə', nə sə ko ntəm.

¹¹ Vès duk dè wo cu bə kwəkwa bùusə wo ànə sə ye ngə' ve'nə, fana wo kinj ntəm, nə təəŋ mali gəgəŋ, nə kà mè'rə. Mù ri

də wènj à yuk mvəsə Jup à kì ntəm ghà nè məmumsə a vè bohòyi, fana Tà Nwi kə se yi manjkwènj yà'a laŋ. Bə nè zinə, Tà tse' kòksəmanziŋ bohòvès cèbùə.

¹² Yumòk sè yà' gu casə də, wèen cu ngòcəp yumok, wènj kà kəŋ, bwema am wènj a. Kà də wèen kəŋ ntòbu kə nzenɡòŋ, kənə də wèen kəŋ to liŋ yumok duk. Bòdə wèen duk megu də <<Nj>> nga wènj dzəm, nə duk də <<Hai>> nga wènj ka dzəm.

¹³ A ye-a nga njwè nəmòk sə yə ngə', bɔŋ də yi ləŋ Nwi, fana a ye-a nga mòk sə kwa ye kwa, yi yəm kùksə liŋ Nwi bə nki.

¹⁴ Ngà yiyəŋ ye-a mətətəsrə wènj yo, yi to bə njkwàha bùu sè mɔ cos, wo kə ləŋ fa yi piriya. Wo ləŋ, wo yok yi bə mve' mənə liŋ Tà Jisòs.

¹⁵ Piriya nə wo ləŋ nà' bə dzədzəm nə, nà'a nə gu yiya nə me. Tà Jisòs nə gu yi gəŋ fe'lə səmok. A ye-a nga yi à gù bɔp, Nwi swifa yi yà' sè'.

¹⁶ Fana bəbohòwènj də, mòk tsoho fa mòk bɔp ye sè yi gùu, mòk tsoho fa mòk sè' ve'nə, ya mòok ləŋ fa mòk, mòk ləŋ fa mòk nə sè', ya yiyəŋ kà wènj ya, ya Nwii lɔŋsə wènj. Nsàp piriya njwè nə yi kəkərə tse' nàŋ nja ngògù bum nəbɔp.

¹⁷ Alaja à ye sè' njwè co vesuwènj ve'e, nə ləŋ Nwi nə zinə də mbùŋ kə li. Mbùŋ à ci'i, nə kà sè nze cəəm mənə lùmɲgòŋ te' bə bwes.

¹⁸ Anə gəŋ, yi ləŋ fe'lə səmok, mbùŋ li tsoŋ mɔbu nəbɔp, fana bum to.

¹⁹ Bwema am wènj, a ye-a nga mòk mətətəsrə wènj jam me'rə-a mandzə Nwi nə zinə nə, fana mòk kə jəŋ fəsə və yi səmok.

²⁰ Rintse' də a ye-a sè ndà pwe' nə yi fis fəsə və ngà gù bɔp mvwe' bɔp ye, njwè ànə bwi və mvwe' mandzə nə bəbɔŋ, fana ye də yi fəp fis fa ngà gù bɔp ànə yòŋsə ye mvwe' kpə, nə swihi bɔp sè co wù kà fàk.

Nwàk nè Mantombi nè PITA à Còom

Tu njo nè Pità à còm ñwàk ènə bùu zey nə, a də ya yi fisə fa krətèŋ wèŋ ntum bə ŋgə'ə sè bwiŋ sə fa wo də bùusə wo a dzəm bohòjisòs sə. Yi à sə cèp kùm mali bə nzak Ntirè nè Bəbɔŋ nə. Yi sə duk də məm̀və'nə Jisòs à lòkok mvwe' kpu, nə kak də yi nə bwi və ntse'mòk, yà'a gùgè krətèŋ wèŋ ŋgòko ntum. Yi də mvə'nə yà'wèŋ riŋtse' ve'nə fana yà'wèŋ jiji nzoŋ ghà nè ŋgə' vəə, bùusə a yà'sə yumok sè yà' sə mumsə wo. Wo riŋ sè' də numbu nè Jisòs kə yəəŋ jəja fana yà'wèŋ nè tse' lələk àwo.

¹ Còm ñwàk nè'e màù Pità nè mu ŋgà ntum Jisòs Krest. Mù sə còm fa ñwàk ènə bohòwèŋ bwe Nwi sè wèŋ ŋgə'a ñkàin lakmum. Wèŋ sè wèŋ sam cu lòmvwe' nze Pɔŋtòs, Gàlesiyà, Kàpadosiyà, Èsiyà nè ye Bitiniyà.

² Tà Nwi ànə swek nonşə wèŋ ŋgə yi dzəm kok gù sə vəə yi də wèŋ nè ye bùu ye. Anə gèŋ, yi gù reŋşə wèŋ bə yòŋsə ye də ya wèŋ nè sə yuk duk Jisòs Krest fana ndəəm ye cùk reŋşə wèŋ. Nwii gu wèŋ bəbɔŋ, nè fa wèŋ fifi wùriŋ.

Lùŋ Nə Krətèŋ Wèŋ

³ Vesùwèŋ kwasə Nwi nè yi Nwi, nə ye tè'è Jisòs Krest, bùusə yi à tse' koksəmanziŋ ye cèbèè, nè gu ves a tse' dzədzə nè fi nè. Yi fa ves nà' bə mandzə nè də yi à lòkoksə Jisòs Krest mvwe' kpu. Ye'sə zey sè yà'a gùgè wèŋ ŋkər vès sə naan tu də vesùwèŋ nè kè lù sè'.

⁴ Yà'a njo nè vès sə kùk gèsə lòlis mantombi sè' də vèes nè kə tse' bum wùriŋ sè Nwi a nonşə fa bùu ye. Yi sè nonşə fa wèŋ yà' mabu mvwe' sè kaco yà' bi wèŋ. Yà'a nè kə bup, nè kə sè' rəŋ.

⁵ Bum ye'sə sè yàwèŋ. Wèŋ sè Nwi a nonşə wèŋ bə ŋaŋ ye bəbɔŋ bùusə wèŋ a dzəmtse' bohòyi. Yi nonşə wèŋ də wèŋ nè kə tse' lùŋ nè nà' cu də nà'a nè yəəŋ ghà nè nzeŋgònə mèe.

⁶ Wèŋ kwa bə bum sè Nwi sè gù fa wèŋ ye'sə kwa, a ye-a sè də wèŋ nè ye gesə nsàap ŋgə' zok zok məm̀vək moòmjo na.

⁷ Nsàap ŋgə' ye'sə sè və bohòwèŋ ŋgòmumsə ja'a wèŋ də wèŋ sə fa ntum awèŋ bohòNwi zinə àle. A duk-a nsàp nteŋ nè wo togè nà' də guù nà'a. Bwi sè teŋ yà' sè misə ya ŋgə ma nè bəbɔŋ nè cum fo'. Yà' mègù sè' ve'nə bə ntum awèŋ nè nà' gu nteŋ nè casə nteŋ guù nè. Wo tse' ŋgòmumsə nà' sè' ya nà'a cum mali fo' sè' gùguy. A ve'nə ya numbu nè Jisòs Krest nè bwi və sè nzeŋgònə fèŋ wo kwasə wèŋ, nè fa wèŋ ŋjuk.

⁸ Wèŋ ka-a Jisòs Krest nè bə lis sè ye yuk, wèŋ sè dzəm mali yi. Nə ŋgə'a wèŋ ka yi sè' ye, wèŋ sə naan mali tu bohòyi fana wèŋ sè kwa wù kà fùk.

⁹ Bùu yà? Busə wèŋ sə tse' swe'e yusə wèŋ à sè fa ntum fo' sə. Swe'e sè lùŋ nè nà'a nè kà mè.

¹⁰ A mègù sè' lù nè nà'a nè kà mè ènə nè ŋgəa tsòhòbum Nwi wèŋ à lap, nə kùk ca bəbɔŋ ŋgòri tse' nà'. Ngəa tsòhòbum Nwi sè wèŋ ànə tsok nonşə nsàp bòvəm nè Nwii nè niŋ fa wèŋ ènə taŋntèŋ.

¹¹ Yòŋsə Jisòs Krest nè nà' à ye sè ntùu wo à sè tsòho fa wo bə nsàp ŋgə' nè Krest nè kə ye, nè ye nsàp fònè yi nè tse' bwi nà' maŋkwèŋ. Wo à sè lap sè' ŋgòri mvək nè bum ye'sə nè ye, nè ye də yà'a nè ye vale.

¹² Anə gèŋ, Nwi niŋ tsok fa wo duk də ntiŋ ènə ka nè ñjəwo yeŋ. Yi niŋ tsok fa wo də, tse' ntiŋ ènə wèŋ. Nə ye də bùu sè wo tsòhogè Ntirè nè Bəbɔŋ nè a tsə' wèŋ yà' ŋgə'a sè'. Yòŋsə nè Rəreŋ nè nà' ànə tsoŋ mabu nè à fa wo ŋaŋ ŋgòcèp cəsə ncèp ànə. Masinjàa Nwi wèŋ sè dzəm ŋgòri yà' yàwo sè'.

Wèŋ Ye Bùu Sə Rəreŋ

¹³ Ye də mvəsə Nwi a niŋtsə' fa wèŋ nsàp bòvəm nje nè nà' yam wùriŋ ènə fana wèŋ jəŋ ñkərè, nè ko ni' awèŋ ya wèŋ naan megu tu awèŋ bə bum sè wèŋ nè kə tse' yà' wèŋ sə. Yà'a nè kə ye yàwèŋ numbu nè Jisòs Krest nè kə yəəŋ fe'lə səmok nè.

¹⁴ Wèŋ yùgè bum sè Nwii dzəmgè duk də wèŋ gu yà'. Wèŋ kà də wèŋ gu fe'lə bum sè yà' à sè bəto wèŋ taan ŋgə wèŋ ka Ntirè nè Bəbɔŋ nè ntòri yà'a mok duk.

¹⁵ Nwi nè yi a to wèŋ ŋgòye bùu ye nè, yi rəreŋ fana wèŋ tse' ŋgòye bə mandzəə awèŋ pwe' rəreŋ sè' co yi nè.

¹⁶ Yà'sə mègù sè' yəyərè mvəsə wo ànə com nonşə lo ndzəə ñwàk Nwi mantombi duk də,

<<Ye bə mandzəə yo pwe' rəreŋ bùusə mu yam sè' rəreŋ.>>

¹⁷ Mvə'nə wèŋ sè ləŋ Nwi, wèŋ sè to yi də Tè'. Tè' àwèŋ Nwi nè sakgə ndaŋwè pwe' yəyərè bə yusə ŋgəŋgəŋ gùu, fana a bəbɔŋ də wèŋ niŋtsok fa yi wəwəp, nè cum ncu nè bəbɔŋ ŋgə'a nè wèŋ cu co ñkàin sè nzeŋgònə fèŋ.

¹⁸ Wèŋ ri duk də ghà nè Nwi ànə fis gesə wèŋ mvwe' nsàap bum lak sè wà, sè tè' awèŋ ànə ni tsok wèŋ, yi à ka wèŋ bə mbàm nè nà'a nè cə wà nè'e ywiŋ.

¹⁹ Yi à ywiŋ wèŋ bə ndəəm Jisòs sè yà' gu nteŋ ve'è wù kà fùk. Yà' ànə ye co wo à jə nsùŋga nè nà' à ka yu səmok sè bup mu ni'i yi tse', nè sùə nà', nè jə və fa Nwi co yuk.

20 Nkuñ Nwi à sè kè gù nzenḡònè nga yi ànè cok nonḡsè Krest lañ dè yi nè kè tēsè ves. Nè nga'a nè'e, yi nì fa-a nè ves Krest nè.

21 Vesùwèḡ tse' mandzè ḡḡónaḡ tu bohòNwi yè'sè bùu Krest nè. Bùsè Nwi ànè lokoksè yi mvwe' kpè, nè kuksè yi wùriḡ. A bùsè Nwi ànè ḡ vè'nè ḡkuḡ vesùwèḡ tse' mandzè nè ḡḡòfa ntum bohòyi, nè sè kuk gesè lis bohòyi sè'.

22 Wèḡ a reḡsè tsè'rè nì' awèḡ bè mandzè nè dè wèḡ sè bè' zinè nè fana yà'a ḡ dè wèḡ sè dzèm bwema awèḡ bè mandzè nè zinè nè. Ye dè ncèp ḡḡam nè mù sè cep fa wèḡ duk dè, wèḡ dzèm mòk bè mòk, nè lo mantombi.

23 Sè tsèrè tse' dè wo a dzè fe'lè weḡ nè kè' ba. Dzèdzè ènè à vè bùu ḡaḡ ncèp ye nè nà' tse' lùḡ nè. Nsàp lù ènè, nà'a kà mèḡè nè kà sè kupsè yuk.

24 Yè'sè mèḡù mvèsè wo à còm nonḡsè ndzèné ḡwàk Nwi duk dè, <<Bwiḡ pwe' gù co ḡḡaḡ sè yà'a kpḡḡè yè'e.

Nzùum awo sè wo sè fom mèḡù co nzàamḡḡaḡ sè ḡhàr vè'e yà' kpè nè ye' ḡbù yè'e.>>

25 Fana bohòncèp nè Tà Nwi nè ye, nà'a cu maligè ye fo'. Nè'e zeḡ, ncèp Ntirè nè Bèboḡ nè wo à tsòho fa weḡ nè.

2

Tà Nwi A Cokfis Nonḡsè Weḡ ḡḡòYe Bùu Ye

1 Mvè'nè wèḡ rì dè bum yè'sè vè'nè fana ncu awèḡ nè wèḡ cu, kà bup tse' fe'lè. Kà ḡḡòḡ mok lim fe'lè, nè kà bum cu ba sè cep. Kà yu ḡwè nèmòk wa, nè kà liḡ ḡwè bùpsè.

2 Wèḡ bwe Nwi sè wo a dzè weḡ fi. Wèḡ waḡ ḡḡè nsàp mbwi nè bèboḡ nè nà'a ze'sèḡè yòḡsè nè. Mbwi nè nà' tse' ḡḡòkùksè wù tè wù ḡḡi lo mvwe' lùḡ.

3 Bùsè wèḡ à yu'rè ja'a bèbo nè Tà Jisòs, nè riḡ dè nà'a bòcèbùè laḡ.

4 Wèḡ soḡ kuèp vè bohòyi nè yi lis kùmndap. Bwi à dè yi kà fàk tse'. Nè ye dè Nwi a swe' fis yi dè yi tse' fàk wùriḡ.

5 Wèḡ sè wèḡ a tse' lùḡ nè laḡ fana, bòdè wèḡ ye co liis sè aco wo ci ndap Nwi bè zeḡ. Wèḡ ye sè' co ḡḡàa fa satikà' nè sè fa Nwi nsàp satikà' nè nà'a rèrèḡ nè yi nè ko jèḡ nà'. Yì dzèm nà' bùu fàha sè Jisòs Krest.

6 Yèè! Yà' cu ndzèné ḡwàk Nwi sè' dè, <<Mù sè nonḡsè lis mòk nè bèboḡ Mvwe' ntum lak àm nè wo togè fo' dè Zayòḡ.

Nà'a lis tò'ndap nè mù nè ci ndap àm mbwa.

Lis ènè, mù a cokfis yi, nè yi tse' fàk wùriḡ.

Ndàaḡwè pwe' nè yi naaḡ na tu bohòlis ènè,

ḡḡèḡḡaḡ nè kà wà kè màhà.>>

7 Yusè duk dè, lis ènè tse' fàk wùriḡ bohòwèḡ sè wèḡ naaḡ tu bohòyi. Nè ye dè bohòbòp bù nè wo ka tu bohòyi naaḡ, fana riḡ dè,

<<Lis nè ḡḡàa bom ndap wèḡ à dzèḡḡ mà' nà' dè nà'a bup nè,

Nà' kè tse' ḡha' fe'lè fàk sè' yi nè.>>

8 Yu sèmok cu mali bè lis ènè ndzèné ḡwàk Nwi sè' ḡkuḡ. Yu sè duk dè,

<<Bwiḡ nè lù'rè mbwa, nè ḡbù.>>

Njo nè bwi nè ḡbù vè'nè nè, a bùsè wo a ka yusè Nwi a cep yuḡ. Nwi ànè fùhu nonḡsè me mantombi dè yà'a nè ḡbù vè'nè.

9 Nè ye dè wèḡ yàwèḡ bùu sè Nwi à cok fis nonḡsè weḡ yi. Wèḡ yàwèḡ bòp bù ḡḡàa fa satikà' sè mù nto' Nwi. Wèḡ ḡḡwi bù Nwi. Wèḡ nsàp bù nè zok. Yi a to fis jè weḡ dè ya wèḡ kwasè liḡ ye, nè niḡ fa fàak ye bohòbwi. Bùsè yi à fis gesè weḡ mvwe' ndzèm, nè jèḡ lo weḡ mvwe' nsàp maren nè co ḡwè kà cep to.

10 Wèḡ à ka mantombi bòp lak bwi bè tu awèḡ weḡ. Nè ḡḡa'a nè'e wèḡ mok bòp lak nè Nwi. Wèḡ à ye bùu sè Nwi a sè kà manziḡ bohòwèḡ koksèḡè. Nè ḡḡa'a nè'e Nwi sè koksè manziḡ bohòwèḡ.

Bùu Nwi Wèp Bù ḡḡèḡḡum Sè Sè Nzenḡòḡ

11 ḡḡè' am wèḡ, wèḡ riḡ tse' duk dè wèḡ ḡkùḡḡ. Nzenḡòḡ nè'e ka mvwe' ncu am awèḡ yeḡ. Ye dè bòco wèḡ kà nì' awèḡ bum sè yà' sè dzèm yà' yà'a fa, bùsè yà' sè mà' dzè' bè yòḡsèè awèḡ sè.

12 Mvè'nè wèḡ cu mattsètsè'rè bùu sè wo ka Nwi riḡ fana wèḡ cum ncu nè bèboḡ. Wèḡ cum vè'nè ya ḡḡa wo duk-a dè wèḡ sè ḡù bup fana, wo ye bèbo awèḡ nè wèḡ sè ḡù, wo kuksè Nwi nùmbu nè yi nè vè.

13 Wèp ḡḡwàha bùu sè wo a co' nonḡsè wo dè wo sè sak bwiḡ bùsè Tà Jisòs Krest sè dzèm vè'nè. Wèḡ yuk ḡḡum nè ḡḡaḡ nè yi ḡha' mok pwe' nè yi cu mvwe' lak Rumà.

14 Nè yuk ḡovèno sè wo a nonḡsè yà'wèḡ dè wo yeḡsè ḡḡàa ḡù bup wèḡ ḡḡè', nè kwasè ḡḡàa ḡù bèboḡ wèḡ yà'a, wèp wo sè'.

15 Bùsè Nwi sè dzèm duk dè wèḡ lok cuḡ ḡḡàa lèḡ sè wo ka yumok riḡ bè fàha awèḡ sè bèboḡ.

16 Wèḡ cum-a mok co bùu sè yumok ka wo ko kiḡ tse'. Kà dè wèḡ jèḡ nsàp ncu awèḡ ènè ḡḡòḡ bup bè zeḡ duk. Ncu àwèḡ nè wèḡ cu nè nà'a ye dè wèḡ ḡḡwèḡ bohòNwi.

17 Wèḡ wèp ndàaḡwè lònḡ fo', nè dzèm bwema sè wo à dzèm Jisòs. Wèḡ wèp Nwi

nə ye ŋkum nə yi gha' mok wèŋ nə mvwe' lak Rumà nə sè'.

Ko Ntəm Bə Ngə'

Nə Wù Yə Jìnjo Krest

¹⁸ Wèŋ sè wèŋ sè fàk bohòbàù mok, wèŋ jəŋ ni' awèŋ sə nze bohòwo. Wèŋ yuk duk awo sè'. Wèŋ gu ve'nə bohòwo sè wo tse' ntəm sè bəboŋ nə ye sè wo bup ntəm wèŋ pwe'.

¹⁹ Yi fa-a wu ŋgə' ŋgwàŋ ŋga wù ka yumok bupsə, fana wù ko ntəm yò, bùusè wù rì də Nwii dzəmgə nsap ŋwə ànə, fana Nwii nə kwa bohòwù.

²⁰ A ye-a ŋga wo ləp ŋwè də yi gù bup ŋga yi gù nà' laŋ nè zinə fana yi sə ko ntəm, ye də yi ka yà'sə yumok gu, bùusè yi sə wèŋ bəù yusè yi rì yà' laŋ. Nə ye də ŋwè nə yi ka yumok bupsə, wo yeŋsə yi ŋgə' wà fana Nwii nə dzəm fa yi də j, yi gù kəkurə.

²¹ Nà'a njo nè Nwi à cok fis nòŋsə wu ŋgòko ntəm ve'nə. Busə Krest bə tu ye à yə ŋgə' bəù wèŋ, nə niŋ noŋsə lo fa weŋ də ya wèŋ gi yuŋ mvwe' kùu ye sə.

²² Yi à ka bup nè mò'fis gu yuk. ŋwè kà ntsə'mòk ŋga limŋgòŋ tesə tsə kè cùhu yi sə' yuk yuk.

²³ Ghà nə wo à sə yà' yi, yi à ka yà'wèŋ yak fəsə. Wo à yeŋsə yi ŋgə', yi kà də yi nə gu yà'wèŋ bup sə' duk. Yi à mè'rə fa gù ni' ye ndzə bohòNwi nə yi sakgə nzak bə zinə.

²⁴ Krest bə tu ye à bək kok lóbup avès muntəŋ ndzə ni' yi, nə kpə bə zeŋ. Yi à gù ve'nə ya vesùwèŋ ye mok co bəù sè wo kpə mè'rə bup laŋ, nə cum mok ncu nə rərəŋ. Wèŋ à lù bəù mvwe' ye sè yi à ko.

²⁵ Wèŋ ànə ye co nsùŋgaŋ sè wo à jəm mandzə. Nə ŋga'a nè'e wèŋ a foho vè ŋgòyù ganakù' nə nə yi ŋgà nòŋsə yòŋsəə awèŋ.

3

Ncu Ngwe Bə Ndam

¹ Bohòma njàwèŋ yep bwiŋ, wèŋ tse' ŋgòjəŋ ni' awèŋ sə nze bohòndum awèŋ. A ye ve'nə ya ndum mok ye-a sè wo ka ncəp Nwi ntòdzəm, wo nə bəuŋ ŋga ŋgwe nə ka yumok ntòcep lok.

² Busə wo yə ncu awèŋ nə nà'a rərəŋ bə wəwəp nə bəboŋ nə.

³ Kà də wèŋ fəhə megu ni' awèŋ ŋgòyəŋ bəboŋ bə nsap mandzə nə ŋgòba' tu, kè nisə ntiim nteŋ sè yà' sə bà'a bà'a bə cək wèŋ duk.

⁴ Bòlè də wèŋ fəhə ntəm awèŋ. A ye-a ŋga wu fàə, nə sə ko ni', nà'a nsap fəfəhə nə bəboŋ. Nsap nə ŋgòye ve'nə enə, Nwi dzəm nà' wùriŋ.

⁵ Yà'a mvə'nə bəà sè wo à sə yùgə mandzə Nwi nə sə naŋ tu bohòyi lùum mok wèŋ à sə fəhə ni' awo ve'nə, nə sə yuk ndum awo wèŋ.

⁶ Sàra ànə ye nsap ŋwà nà'nə mòk. Yi à sə yùgə ndu ye Abrahām, nə sə to nà' duk də, <<Masà àm.>> Wèŋ yà'sə ŋga'a mok bwe Sàra ŋga wèŋ sə gù bəboŋ, nə kà yumok sə wəp na.

⁷ Mègù sə' ve'nə bohòwèŋ mbəmbam də mvəsə wèŋ cu bə yep awèŋ, riŋtse' də yi ka ŋàŋ co wù tse'. Wèŋ kotse' wo bəboŋ. Njo nə də wo nə kə tse' lùŋ nə Nwii nə kə fa bwi nə yəwo sə', wenə wèŋ bəbə'. Wèŋ gu məm̀və' ànə ya wèŋ gù piriya fana yumok kà nà' bupsə.

Ye Ngə' Njo Gù Bòŋ

⁸ Ncəp àm nə ŋgòləsə bə zeŋ, a duk də wèŋ pwe' tse' sə' nsap ntəm nè mò'fis. Bwema sè wo à dzəm bohòjisòs pwe', wèŋ dzəm wo. Wèŋ tse' koksəmanziŋ, nə tse' ntəm nə fəfwèŋ, nə jəŋ ni' awèŋ sə nze bohòmòk bə mòk.

⁹ A ye-a ŋga ŋwè nəmòk gu-a weŋ bup, wèŋ kà yi bup sə' gù fəsə fa. A ye-a sə' duk də ŋwə nəmòk yà' weŋ, wèŋ kà yi sə' yàk fəsə. Duk fa nsap ŋwə ànə lè duk də, <<Nwii tesə wu.>> Busə Nwi a to weŋ, nə kak ŋgòsə weŋ.

¹⁰ Yà' cu ndzəpə ŋwək Nwi duk də, <<A ye-a ŋga ŋwè nəmòk dzəm-a duk də yi cum ncu nə bəboŋ nə bə kwəkwa, Fana yi kà cùu sè bup tse'.

Yi kà mvwès sə cì'.

¹¹ Yi tse' ŋgòbəuŋ mè'rə mandzə gù bup,

Nə yuŋ mandzə nə ŋgògù bəboŋ.

Yi lap fiŋ bə ntəm ye pwe'fo' zine.

¹² Wèŋ rì də Tà Nwii kək tesgə lis bohòbəù sè wo kəkurə,

Nə sə yuk yusè wo sə ləŋ bohòyi,

Fana Yi sə beŋ bə ŋgàa gù bup wèŋ.>>

¹³ A ye-a duk də wèŋ sə ləp mandzə nə ŋgògù bəboŋ bə zinə àwèŋ pwe'fo' fana ye də aco ŋwè nə yi gu weŋ bup ye yè'sə ndà?

¹⁴ A ye-a nə də wèŋ sə yə ŋgə' njo nə wèŋ gù bəboŋ fana wèŋ sə kwa bə zeŋ kwa. Bə yà'sə lònə, kà də bwiŋ wəpsə weŋ duk, nə kà ntəm awèŋ ŋgə' sə fa.

¹⁵ Wèŋ fa megu ntəm awèŋ bohòKrest də yi mègù Tà sə ntəm wèŋ yi. Sə fəhə ghà yà lònə nə wù cu ŋgòtsə' fəsə fa ŋwè nə yi fək-a weŋ njo nə wèŋ sə naŋ tu bohòjisòs na.

¹⁶ Wèŋ cu ŋgòtsə' fa yi, wèŋ ye fàə, nə sə niŋ wəwəp sə'. Wèŋ noŋsə ntəm awèŋ rərəŋ ya ŋga marè'tu nə ko bəù sè wo sə yàk weŋ ŋga wo yə də ncu awèŋ bəboŋ co bəù sè wo sə yù mandzə Jisòs Krest.

¹⁷ Busə ŋga Nwi dzəm-a də wèŋ ye ŋgə' fana yà' boŋ ghak də wèŋ ye ŋgə' ŋga

wèŋ gù bəboŋ, nə noŋsə ŋgòye ŋgə' njo nə wèŋ gù bup.

¹⁸ Jisòs Krest bə tu ye ànə ye ŋgə', nə kpù bùu bup avès nè mvèsə. Yi nè yi ŋwè nè rərəŋ à yə ŋgə' bùu tu bùu sè wo ka rərəŋ yey, ya yi jəŋ və wəŋ bohòNwi. Wo ànə zə yi bə ŋgùpni', fana yi lokok fe'lə bə yòŋsə. ¹⁹ Yi ànə kpù, yòŋsə ye nə lo kə ye yòŋsəə bùu sè wo à kpù mantombi, nə tsoho fa yà'wèŋ ncèp nè Nwi. Ye'e yòŋsəə sè Nwi ànə ko lok noŋsə wo fo'.

²⁰ A bùu sè wo ànə gəŋtu bohòNwi. Wo ànə gəŋtu bohòNwi ghà nè Nuà ànə sə gu ŋgwes. Nwi ànə ko ntəm də ya yà'wèŋ bəuŋ fana yà' cə wà. Anə luŋ megu mu ndzəpə anə bwi fwame', wo sè wo ànə ni ŋgwes nə.

²¹ Ndzəp nə wo ànə ca ca nə, ànə ye co a bəpte. Nà' à sə ni tsə' gèsə lòmantombi bə ndzəp bəpte nè nà'a fisgə wəŋ mvwe' bup awèŋ njo nè Jisòs Krest ànə lokok mvwe' kpù nà'a. Nà' ka yusəmok bə ŋgòcù fis fa ŋwè ndom sè mu ŋgùpni' tse'. Nà'a nsàp yumok nè vèes jəgə nà' ŋgòbùuŋ və bohòNwi, nə ləŋ yi də yi cuk rəŋsə fa ves ntəm avès.

²² Krest à lòmabu, yi cu mbwa bo ma mà'a Nwi. Yi ŋwè nè ghan bohòmasinjaa Nwi bə yà lònŋ sè yà' tse' nàŋ wèŋ yi.

4

Ncu Ngà Rì Nwi

¹ A rì də Jisòs Krest ànə ye ŋgə' bə ŋgùpni'. Ye də wèŋ fəhu ŋgòyə ŋgə' bə ŋgùpni' sè' mvə'nə yi ànə ye ya wèŋ ye gəgəŋ. Busə ndaaŋwè pwe' nè yi à yə-a ŋgə' bə ŋgùpni' ye fana ye də yi a gà'a bə ntəm nè ŋgògù bup laŋ.

² Ye jəŋ ŋga'a nə lo mantombi, ncu ye sə nzeŋgòŋ fəŋ nə ye ŋgòyù bum sè Nwi dzəm ve'nə. Yi nə kà yusə ŋwè sə dzəm yi yù.

³ Wèŋ a càsə mvək wùriŋ nga wèŋ sə gəhu bum sè bùu sè wo ka Nwi rì dzəmgə ŋgògùu. A nə ye mantombi, wèŋ à sə gəgə bup, nə kà lis maŋkwèŋ kək. Wèŋ à sə ko sàhà mvə'nə yà' bəwəŋ, nə kà taŋsə. Wèŋ à sə jəhu rük, nə sə rooŋ ni', nə sə binə no ke' rük. Wèŋ à sə kùksə bum sè wà co Nwi, nə sə kùksə bə nsàp mandzə nè bup.

⁴ Nə ye də nè ŋga'a nè'e, wèŋ sə kà mok wenə wèŋ mok be'lə fe'lə, wèŋ sə kà nsàp bup nè lələ nà'nə mok gù fe'lə. Wo sə mərə fana nà'a njo nè wo sə yak wəŋ.

⁵ Yusə duk də mvək sə vəə nè nsàp bùu yà'sə nə kə sak nzak bohòNwi. Wo nè sak mvèsə wo à cu ncu àwo sə nzeŋgòŋ fən. Nwii nə sak bùu sè wo cu ŋwəm bə sè wo à kpù laŋ wèŋ pwe'.

⁶ Nè'e njo nè wo ànə kə tsoho fa bə kpukpù wèŋ Ntirə nè Bəboŋ nə də ya

wo tse' nsàp lùŋ nè Nwi, nè nà'a ndzəŋə yòŋsə nè. Nwi ànə sak me wo ghà nè wo ànə ye ŋwəm sè' laŋ mvèsə wo sakgə ndaaŋwè lònŋ.

Küugii YòCo Krətəŋ

⁷ Nzeŋgòŋ nə kəap ŋgòmè laŋ. Ye də wèŋ fəhu, nə jəŋ ŋkərə ya wèŋ nə riŋ mvèsə ŋgòləŋ piriyà.

⁸ Yusə yà' yam casə pwe'fo' duk də wèŋ sə dzəm mòk bə mòk bə ntəm awèŋ pwe'fo'. Busə ŋwèe dzəm-a ŋwè, dzədzəm nà'nə gu yi, yi kà bup nè mòk nə sə gùu yə.

⁹ Noŋsə ncùu awèŋ to bohòndaaŋwè lònŋ. Wèŋ gù ve'nə, wèŋ kà bə zəŋ sə cèp ŋwəm ke'cà.

¹⁰ Nwi a fa ndaaŋwè pwe' ŋkərə ŋgògù bum bə nsàap mandzə zəzok. Ye də ndaaŋwè pwe' kotse' nsàp mandzə ŋkərə nè nje bəboŋ. Yi nə sə fak bə zəŋ mvèsə co nà' tesə bùu səmok wèŋ sè'.

¹¹ ŋwè nè aco yi cèp riŋ yusəmok, fana yi sə tsoho megu co Nwi nə sə cèp yi bə tu ye. Ye sè' də ŋwè nè aco yi tesə ŋwè fana yi tesə nà' bə njaan sè Nwi a fa yi yà' yi. Yi gu ve'nə ya bwiŋ yə, wo kùksə liŋ sè Nwi bùu Jisòs Krest. Njaan yee sè ye fana bwiŋ kùksə yi mvèsə nè mvèsə. Yà'a ye ve'nə.

Ngə' Nə NgòYə Nà' Busə Də Wu Krətəŋ

¹² Ngə' am wèŋ, məmumsəə sè yà' gu wùriŋ sə vè bohòwèŋ. Wèŋ kà də wèŋ mərə ke'cà bə zəŋ co a nsàp yu nè wèŋ nə ka riŋ duk.

¹³ Wèŋ kwa lələ kwa duk də ŋgə' nè Jisòs Krest à yə, wəŋə wèŋ sə yə nà' bəb'e'. Ye də kwəka awèŋ nə yam casə yà pwe' nùmbu nè wo nè yə fòye sè yi tse' sə jəja.

¹⁴ A rəŋsi bohòwèŋ nga bwi sə ya'rə ke'cà-a wəŋ də būsə wèŋ sə b'e' mandzə Jisòs Krest na. Yà'sə sè ni tsə' duk də Yòŋsə nè Nwii mu tuhù wèŋ. Yi nè yi maŋgəŋgəŋ nə.

¹⁵ A ye-a ŋga ŋwè nəmòk sə yə ŋgə' fana kà də yi ye ŋgə' būsə də yi ŋgà zə bwiŋ kə ŋgà yə kə ŋgà gù bup àle ye. Nwèe kà ŋgə' būsə də yi sə gbù ni ke'cà sənə bum bwiŋ wèŋ wàwə sè' yə.

¹⁶ Fana a ye-a ŋga ŋwè yə ŋgə' də būsə yi krətəŋ fana yi kà də yi kòksə marè'tu duk. Yi kwasə Nwi būsə wə sə jə yi co ŋwəə Krest.

¹⁷ Yusə duk də, mvək kərə laŋ nè ŋgòkə sak yəto nzak bohòbùu Nwi wèŋ. Nə yeè nə də a ye-a ŋga bum sè vesùwèŋ ri yà' ŋga'a yè'e mēgù yà'sə ntòyèyèto, fana yà'a nə kə ye wesə yè'sə nsàp nè fòbohòbùu sè wo à bəŋ Ntirə nè Bəboŋ nè Nwi nə e?

¹⁸ Mvèsə ŋwək Nwi nə sə cèp duk də,

<<A gũgũj ñkũj bùu sè wo kèkũsè nè tesè dè wo ka nzak bohòNwì gbũ.
A ye-a ve'nè, ye dè yà'a nè gũj wesè yè'sè nsàp nè fò

bohòbùu sè wo kà Nwì wèpgè yà'a nè?>>
19 Bùu sè wo sè yè ñgè' bùusè Nwì ðũk ve'nè yi fana wo sè gu mali bèbonj, nè fa ni' awo pwe' ndzè bohòNwì nè nà' à gũ wo. Yi Nwì nè yi gũgè yusè yi kak dè yi nè gu pwe'.

5

Ntip Nè BohòIkwàha Bùu Sè Mũ Cos

1 Mũ tse' muncèp mòk nè mũ dzəm ñgòtsè' fa nà' bohòwèj bùu sè wèej ñkwàha bwìj mũ coos. Mũ yàm sè' ñwè nè mantombi. Mũ ànè ye mvəsè Krest à yè ñgè' bə lis am. Mũ nè kə ye mòk nè ñgòtsè' kèkũsè ye ma mòk nũmbu nè yi və. Nà'a njo nè mũ sè lej wèj dè,

2 Jəj ñkərè bə bùu Nwì sè yi a fa ndzə bohòwèj yà'a bəbonj. Sə kũk wo mvəsè ganakũu' kũkgè nàam ye. Kà dè wèej kũk wo co a bə nza' ñàj ðũk, wèej kũk wo lɛ bùusè dè wèj tse' ntum nè kwəkwa ñgòkũk wo. Kà dè wèej nojəsə to mantombi mbàam sè wo nè lak wèj fo' ðũk. Wèej fak bə ntum nè rərəj.

3 Kà dè wèej ñij tsok fa bùu sè Nwì a fa ndzə bohòwèj sè ñàj ðũk. Gũ bum lələ bə nsàp mandzè nè co ñga bwì pwe' yə-a, wo nè dzəm ñgòbɛ' lònəp nà'nə.

4 Ya nũmbu nè Jisòs Krest nè yi ñkum ganakũ' bwìj pwe' nè tesè vè jəja fana yi nè fa wèj lələ' nè nà'a kà bəpgè. A yà'a dè yi nè gu wèj yəə bə fò.

Ntip Nè BohòKratèj Sə Wèj

5 Bohòwèj wàhabwìj, yà' mègù sè' ve'nè dè wèej wəp bũ ñkwàha bwìj wèj. Wèj pwe' sə wəp mòk bə mòk, nè sə jəj ni' awèj sə nze, nè ye gũgũj ñgòfàk bohòmòk bə mòk, bùusè yà' cu ndzənə ñwàk Nwì ðũk dè,

<<Nwii bèjgè bùu sè wo nègè ni',
Nə sə se sè wo jəgè ni' awo sə nze.>>

6 Ye dè wèej jəj ni' awèj sə nze bohòNwì, yi nè yi tse' ñàj, ya mvək nè nje nè kərè fana yi fis kok wèj mʉtsè.

7 Me'rə fa yu yà pwe' sè yà' sə gha' wèj ndzə bohòyi bùusè yi sə tsərə wèj.

8 Jəj ñkərè, nè muk nojəsə lis awèj to, nè sə kũk, bùusè ñkum ze', yi ñwè nè wenə wèj cu bə dzè' nè sə gi kɛ'ca. Yi sə gi kɛ'ca co gwim nè yi sə wa lap ñwè nè co yi ko zə nà'. 9 Təəj gũgũj co yi kà wèj gha', nè sə fa mali ntum awèj bohòNwì. Sə riñ tse' ðũk dè bwe tɛ'ɛ yo sè wo kratèj pwe' sə yə ñgè' sè' mʉmvə'nè wèj sə yə yà'sə sənə nzerjgònə ma fòlòj.

10 A ye ñga wèej yə ñgè' ghàr, fana Nwii nè tsəsə wèj. Bum sè bəbonj pwe' vè mègù

bohòyi. Yi à to wèj ñgòkè tse' kèkũsè ye mamòk bùu Jisòs Krest. Yi Nwì nè bə tu yee nè gu tsərə wèj bə nsàp yu yà lòoj. Yi nè kə te' lokoksə wèj bə ñàj, nè tes wèj mʉmvwe' kũum sè gũgũj ya wèej təəj gũgũj.

11 Nàaj ñkum yee cum mali gu sè ye. Yà'a ye ve'nə.

Ncèp Nè Nà' Ləsə

12 Mũ còm fa wèj mʉjwàk ènə ñga tesə mũ Sivanù. Mũ riñtse' dè yi ñwè nè yi bɛ'gè mandzè Krest bə zinə ye pwe'. Mũ còm ñwàk ènə ñgòkwe'sə wèj ya wèej təəj gũgũj. Bum sè mũ còm tsè' wèj pwe', a bum sè Nwì bə zinə. Fana wèej kotse' bum yè'sə cùk.

13 Cos nè mvwe' lak Babilòn fɛɛj, nè Nwì a cokfis wo co yi à cokfis wèj nè, cèpsə wèj bəbonj. Mo àm Mak cèpsə wèj sè' bəbonj.

14 Wèej cèpsə mòk bə mòk bə nsàp cècèpsè nè nà' sə nitsè' dzədəm. Wèj sè wèej bùu sè Krest pwe', fifi ye bohòwèj.

Nwàk nè Ba nè PITÁ à Còom

Pità à còm ñwàk nè ba ènè ñgòcèp bə m̀vwèes sè bùu mok wèñ sə yə'ɾə yà' mu cos nè sə. Wo à sə dək də jisòs nè kà mok bwi və. Yi sə tsok fa wo də jisòs sə cu mam ve'nə bùusè yi ka dzəm də ñwè nəmòok bisè dzəm, yi sə fa mandzè də ndàanwè pwe' bùuñ gesə m̀vwe' bup awo ñkuñ ya yi bwi foho və.

¹ Còm ñwàk nè'e mùu Saimù Pità, nè mu mo ñgà fàk Jisòs Krest nè ye sè' ñgà gè ntum ye. Mù sè còm fa nà' bohòwèñ bùu sè wèñ a fa ntum awèñ bohòyi yà'a. Jisòs Krest nè gùgè bum ye pwe' bə mandzè nè kəkurè də ya vesùwèen fa ntum bohòyi. Nsàp yu nè yi a gù fa wenj nè yà' bókurè bə sè yi a fa vès sə. Jisòs Krest nè Nwi nè ye sè' ñgà lùñsè ves.

² Mù lenj də mvè'nè wèñ sè ri lòTà Jisòs nè ye Nwi fana, Nwii nè gu də bəbo ye bə fifi ye yam ghaha bohòwèñ anə yamə.

Wèñ Cum Ncu Nè Co Nà' Niñ Də Nwi A To Wenj Lanj

³ Nwi nè a jə ñàan ye sè ghanj sə, nè fa vesùwèñ bum sè a sè dzəm yà' pwe' ñgòcu ncu nè bəboñ, nè co nà' gu Nwi kwa. Yi a gù də vesùwèen tse' bum yè'sə bə mandzè nè də vès ri ñwè nè yi a to ves nè. Yi a to ves bùusè yi manjəñgèñ nè ye sè' bəboñ.

⁴ Yi a gù ve'nə fana ye də yi fa vesùwèñ bum sè yi ànə kak ves yà', sè yà' tse' swe' bohòvestuwèñ wùriñ sə. Yi à gù ve'nə də ya wèen swirə bup nè nà' cu sənə nzeñgòñ nè, nè nà' sə tesə vè bohòbup sè bwi sè dzəm yà' sə, fana nè tse' le nsàp ntum nè nà'a co nè Nwi.

⁵ Ye də mvè'nè wèñ a fa ntum awèñ bohòjisòs fana yà'a kà fa'nè lè təen. Wèen jìhi nzòñ gəgun, nè yamsə naan gesə bum mok sè bəboñ mbwa; wèen ye də wèñ yamsə naan də wèen kà sənə bup nənək gbù ni. Nə yamsə nañ fe'lə ñkərə nè ñgòri bum sè ma nè Jisòs.

⁶ Anə kà ñkərə mègù, wèen yamsə naan fe'lə nè ñgòko ni' awèñ mbwa sè'. Wèen sə ko ni' fana wèñ yamsə nañ gesə kontum mbwa. Wèen sə ko ntum, wèñ yamsə naan fe'lə ñgògù bum sè yà'a bə mandzè Nwi pwe'.

⁷ Wèen sə gù bum sè yà'a bə mandzè Nwi sə fana wèñ yamsə naan nè ñgòjə ndàanwè pwe' co moma yo. Wèen sə jə ndàanwè pwe' ve'nə fana wèñ yamsə naan nè ñgòdzəm bwiñ mbwa sè'.

⁸ A ye-a ñga wèñ sə gù bum yè'sə, nè sə gu ghaha yà' ghaha fana ye də mvè'nè

wèñ a ri Tà àvès Jisòs Krest sə nè kà wà ye, ncu awèñ nè nè tse' fàk bəboñni.

⁹ Bùu sè wo sə kà-a yàwo ve'nə gù fana wo co ñwè nè yi kà səsap yə gèsəgə, wo co ñwè nè lis ye à loho lanj. Wo a swi bisè də Jisòs à cùk fis fa wo bup awo sè wo à gù sə lanj.

¹⁰ Bwema am wèñ, bum yè'sə nè yeè nè ve'nə fana mù lenj wenj wùriñ də wèen jìhi nzòñ, nè gu ñga yà'a niñtsok dè Nwi a to cok fis jəñ wenj də ya wèen ye bùu ye wèñ anə zinə. Wèen gù-a ve'nə fana wèñ kà mankwèñ gbù fohòlòyuk.

¹¹ Yà'a m̀vwe' sè Nwii nè muk fa li wenj mandzè nè ñgòkè ni m̀vwe' ganj ñkum sè Tà àvès Jisòs Krest, nè yi sè' ñgà lùñsè vès nè; fana a cum mam mok vesi wèñ nè mvèsè.

¹² Bum yè'sə nè yeè nè ve'nə fana mù dzəm də mu sə tsərə fa wenj yà'. Mù ri sè' də wèñ a ri zinə nè sè' lanj, nè sə təen nè bə zenj sè' gəgun.

¹³ Megu də nè mù cu tse' ntòfo' bə lis nè'e fana yà' sè bòmù yàm də mu sə tsərə fa wenj yà' ghà yà lòon, ya ñga wèen ye mali bə zenj cəcuñ.

¹⁴ Mù ri də ka mok səsap cum fe'lə ya mu fweñ mak gesə ñgùpni' nè'e fo'. Mù ri ve'nə bùusè Tà àvès Jisòs Krest a tsè' mu ve'nə yi jəja.

¹⁵ Mù nè jìhi nzòñ, nè lap noñsə fa wenj mandzè nè co də a ye-a ñga mù kpù lòyàm sè lanj fana wèñ sə tsərə mali bum yè'sə fo'.

Vès Sə Tsè' Ka Bum Sè Nwè Tsərə Kok Yenj

¹⁶ Vès a tsè' fa wenj mvè'nè Tà àvès Jisòs Krest anə tesə vè bə ñan yà'a lanj. Bum sè vès a tsè' fa wenj yà'sə, ka ncèep cùu sè wà sè bwiñ a tsərə kok gù yà' bə ñkərəðə yàwo, nè sə cep yenj. Yà'a yumok sè vès a yə ñàan ye sè bə lis avès.

¹⁷ Ghà nè Tà Nwi anə yamsə yi, nè kuksə yi nè, à ye ñga vès sè' fo'. Vès à yuk mvè'nè Nwi nè yi yam cāsè ndàanwè pwe' yi nè à sè cèp də, <<Nè'e mò àm nè mù dzəm yi, yi gùgè ntum àm sə kwa wùriñ.>>

¹⁸ Vès à ye m̀mvwe' nda nè Nwi ànə vè mbwa nà'a ves Tà Jisòs wèñ bəbe', nè yuk ñgi nè mvè'nè nà' sè cèp vèsə m̀bu bə ntu' avès.

¹⁹ Vesùwèñ ri tse' ñga'a mok pap də bum sè ñgàa tsòhòbum Nwi wèñ sè ñjamòk à cèp sə yà'a zinə bùu bum sè vès a yə yè'sə. Ye də anə boñ bohòwèñ wùriñ ñga wèñ fa-a ñkərə awèñ bohòncèp ènə, bùusè nà'a co laàm nè nà' sə renj m̀vwe' ndzəndzəm tətè kə dzenj ghà nè tsok sə də a renj. Ghà

nə sɛtsok kok kāmòk fana wɛŋ ye rɛɛŋ wes bum sɛ ntuu wɛŋ anɔ. *

²⁰ Yusɛ gɛgɛŋ sɛ a dɛ wɛɛŋ riŋ dɛ, bum sɛ ŋgaa tsòhòbum Nwi wɛŋ à cɛɛp, nɛ com ndzɔnɛ ŋwàk Nwi sɛ à ka yumòk sɛ bwi à tsɛrɛ kok yà' sɛ vɛə wo bɛ ŋkɛrɛ nɛ nɔjɔ wo yɛŋ.

²¹ Ncɛp nɛ ŋgaa tsòhòbum Nwi wɛŋ à cɛɛp nɛ wo à ka nà' bɛ ŋaaj yáwo cɛp, Yòŋsɛ Nwi ànɛ ni sɛ ntuu wo ŋkuŋ nà' sɛ gu wo, wo cɛp bum sɛ yà' sɛ tesɛ vɛ bohòNwi.

2

Jɔŋ Ŋkɛrɛ Bɛ Mvwɛes

Sɛ Bùu Mok Sɛ Yɔ'rɛ

¹ Anɛ ye to mantombi fa', bùu sɛ wo à sɛ duk dɛ wo sɛ tsòho bum Nwi ŋga wo sɛ ci' mɛvwɛs wɛŋ à ye mɛŋgorɛ bùu Nwi wɛŋ. Yà'a niɛ' sɛ' vɛ'nɛ dɛ bùu sɛ wo yɔ'rɛ fagɛ bwi mɛvwɛs wɛɛŋ nɛ ye mɛŋgorɛ wɛŋ sɛ'. Wo nɛ wooŋ vɛ, nɛ sɛ yɔ'rɛ fa bwiŋ yɔyɔ'rɛ nɛ bɛ jɔŋ nɛ nà'a nɛ gu bɛpsɛ bwiŋ. Wo nɛ dzeɛŋ masà àwo nɛ yi ànɛ kɛ tiŋ vɛ tu awo yi nɛ mwɛ. Anɛ kà sàp fana nsàp ŋgɔ' nɛ bɛp nɛ vɛ mu tuhù wo bùu nsàp yu nɛ wo sɛ gu ànɛ.

² Bwiŋ ŋkɛŋ nɛ bɛ' mandzɛ awo nɛ ji marɛ'tu nɛ. Bùu yɛ'sɛ wɛɛŋ nɛ gu bwi wo sɛ cɛp bum sɛ bɛp bɛ mandzɛ Nwi nɛ nà'a zinɛ nɛ.

³ Ŋgaa yɔ'rɛ fa bwi mɛvwɛs yɛ'sɛ wɛɛŋ dzɛm mègù dɛ wo tse' bum pwe'fo' wo. Fana wo sɛ borɛ kɛ' wɛŋ bɛ mɛvwɛs dɛ ya wo tse' swe' awo fo'. Nwɛ nɛ yi sakgɛ nzak ànɛ fuhɛ ye ntinɛ bùɛ ŋgòyɛŋ wo ŋgɔ'. Anɛ kà sàp fana yi mesɛ wo pwe'fo'.

⁴ Ja'a na yáwɛɛŋ yusɛ Nwi ànɛ gu mɛv'nɛ masinjaa Nwi mok wɛŋ ànɛ gu bɛp yà'a nɛ. Yi à ka wo wà me'rɛ. Yi à ko màk gɛsɛ wo mɛvwe' ŋgɔ' nɛ sɛ misɛ. Wo nɔca bɛ kwan, ndzɛm sɛ seŋ ca sɛ' ŋkɛŋ. Wo nɛ cum mam ca vɛ'nɛ tɛtɛ kɛ wes numbu sak nzak.

⁵ Bùu sɛ ŋjamòk sɛ wo à gu bɛp yà'a, yi à ka wo wà sɛ' me'rɛ. Yi ànɛ gu ndzɛp rwiŋ, nɛ zɛ wes wo. Bùu sɛ yi ànɛ gu yumok kà wo gù sɛ, à ye mègù Nuà nɛ yi à sɛ tsòho fa bwi dɛ wo gu yusɛ yà'a bɛboŋ. A swirɛ mègù Nuà nɛ bɛ ndap ye, wo à ye bwiŋ sàmba.

⁶ Bùu sɛ wo à sɛ cugɛ mɛvwe' lak Sodòm bɛ Gòmorà yà'a wɛŋ à gbù nzak bohòNwi sɛ'. Nwi à tɛ vɛpsɛ lak yà'sɛ pwe' nɛ pwe'. Yi à gu vɛ'nɛ ŋgòni fa bùu sɛ wo nɛ kà bohòyi yuk dɛ yi nɛ kɛ yɛŋsɛ yà' ŋgɔ' ntɛsɛmòk.

⁷ Yi ànɛ caŋsɛ gɛsɛ megu Lot yili, nɛ yi à sɛ bɛ' ye mandzɛ nɛ nà'a zinɛ. Lot nɛ à

sɛ yɔgɛ nsàap bɛp sɛ lak yà'sɛ wɛŋ à sɛ gɛgɛə fana ntum sɛ yaa yi.

⁸ Yi à sɛ cugɛ mɛtsɛtsɛ'rɛə bùu sɛ bɛp yà'sɛ wɛŋ, nɛ sɛ ye bɛp sɛ wo à sɛ guu sɛ nùumbu pwe'. Yi à sɛ yukgɛ bum sɛ bùu sɛ wɛŋ à sɛ cɛɛp sɛ sɛ'. Bɛp sɛ bùu sɛ wɛŋ à sɛ guu sɛ à sɛ yaaj bɛp yi sɛ ntuu co wù kà fùk, bùusɛ yi à ye ŋwɛ nɛ yi à sɛ bɛ' ye mandzɛ nɛ nà'a kɛkɛrɛ.

⁹ Bum yɛ'sɛ sɛ ni fa vesuwɛŋ dɛ Tà Nwi ri mandzɛ nɛ aco yi nonjsɛ bùu ye wɛŋ ya wo swirɛ ŋgɔ' nɛ nà'a nɛ kɛ vɛ nɛ. Bum yɛ'sɛ sɛ ni fa vesuwɛŋ sɛ' dɛ yi ri mvɛ'nɛ aco yi sɛ gu ŋgaa gu bɛp wɛŋ tɛtɛ kɛ wes numbu nɛ yi nɛ sak yà' wɛŋ, nɛ yɛŋsɛ wo ŋgɔ'.

¹⁰ Bùu sɛ wo nɛ yɛ ŋgɔ' ènɛ nɛ casɛ bwiŋ pwe', a nsàap bùu sɛ wo gu mègù yáwo yusɛ ntuum awo sɛ dzɛm dɛ wo gu yà'a; nɛ ye fe'lɛ bùu sɛ wo bɛŋgɛ ŋgòyuk bohòbùu sɛ yà'wɛɛŋ mantombii wo.

Ŋgɔ' Nɛ Nà' Sɛ Tɔ' Bùu Sɛ Wo Sɛ Gù Bɛp

Bùu yà'sɛ wɛɛŋ kà yumok wɛpɛgɛ nɛ ye sɛ' gɛgutu. Wo kà yòŋsɛə sɛ bwiŋ tse' ŋgòwɛp wo yà'a sɛ' wɛp, wo sɛ yak yà' yàak.

¹¹ A mègù-a sɛ masinjaa Nwi wɛŋ sɛ wo gu ghak ŋgaa yɔ'rɛ fa bwiŋ mɛvwɛs yɛ'sɛ, wo kà liŋ yòŋsɛə sɛ mantombii Tà yàkgɛ.

¹² Bùu yɛ'sɛ wɛŋ cɛpɛgɛ yusɛ bɛp bɛ yumok sɛ wo ka bɛ zɛŋ rɛɛŋ. Wo sɛ gu bum bɛ mandzɛ lɛm, co nàam ŋgaŋ sɛ wo kàrɛ mègù ŋgòtɛm zɛ wo tɛmɛ. A zinɛ dɛ mvɛ'nɛ wo sɛ bɛpsɛ bùu mok yà'sɛ, wo nɛ kɛ kpɛ màha ntɛsɛmòk wà.

¹³ Ŋgɔ' nɛ wo sɛ fa bwiŋ ànɛ, Nwii nɛ làk fɛsɛ wo sɛ' bɛ ŋgɔ'. Bùu yɛ'sɛ wɛŋ sɛ dzɛm mègù ŋgògɛ yusɛ ni' awo sɛ dzɛm yà'. Bum sɛ ndzɛmɛ, wo sɛ guhu yáwo yà' maraj kwan. Nsàp mandzɛ àwo ànɛ sɛ jɛ vɛ marɛ'tu bohòbùu Nwi wɛŋ wù kà fùk. Wo zu bɛ'lɛgɛ zuzu wɛnɛ wɛŋ mɛvwe' mò'fis, wo sɛ wooŋ lo mali ŋgòkɛ gu bɛp, nɛ sɛ kwa bɛ zɛŋ.

¹⁴ Wo jɛ mvɛk àwo pwe' ŋgòtsɛrɛ mègù bɛ nza' ko nto, wo gu bɛp, nɛ kà wòlok. Wo yɛ bùu sɛ wo ka gɛgɛŋ bɛ bum sɛ ma nɛ Nwi yɛŋ fana wo borɛ yà' ŋgòmɛ'rɛ mandzɛ nɛ Nwi nɛ. Wo à lɛəŋ yáwo bɛ nsàp nɛ ŋgòtsɛrɛ dɛ wo tse' megu bum pwe' wo nà'a laŋ. Nsàp bù ànɛ a gbù nzak bohòNwi tɛ.

¹⁵ Wo a mè'rɛ mandzɛ nɛ rɛrɛŋ nɛ, nɛ bɛ' lònɛ mok nɛ bɛ jɔŋ. Wo a bɛ' lòmok mandzɛ Balàm nɛ mo Biyònà'a. Balàm nɛ à ye ŋwɛ nɛ yi à sɛ kwa ŋgògà yusɛ bɛp ya yi tse' mbam fo'.

* 1:19 1:19 Sɛtsok nɛ wo sɛ to nɛ'nɛ, a Jisòs, bùusɛ ndzɛnɛ ŋwàk Bum sɛ Nwi a Nitsɛ' Fa Jon 22:16, fana wo to Jisòs sɛ' bɛ liŋ yà'sɛ vɛ'nɛ.

16 Anə geŋ Nwi nə jwa sa'rə yi bə bup ye nə. Anə ye də mvomndè' nə yi kà cù cèpgə nè'e à cèp bohòyi co ɲwè sè cèp yi. Yi à cèp ve'nə, nə gù ɲgà tsòhòbum Nwi nə yi teŋsə ɲgògù yu ləm ye'sə.

17 ɲgàa mvwées ye'sə wèŋ mègù co mvwe' sè ndzəp à sè tesəgè fo', nə yum bisə lo. Wo mègù sè' co mbàk nè fəfə kè bwì' samsə nà' ɲgà nà' ka mbùŋ ntòli. Nwi a fùhə nòŋsə fa wo mvwe' ɲkəŋkes ndzəm nə wo nè kè cu fo' laŋ.

18 Wo cèp fomsə bòŋsə ncèep sè wà kè cùhu wo, nə sè lap ɲgòbòrə bùu sè wo sè də wo me'rə mandzè bùu sè wo ka Nwi riŋ sə. Wo sè lap ɲgòbùsə yà'wèŋ ve'nə də ya yà'wèŋ sə gù megu bum sè yà' sə bònì' awo sə.

19 Wo sə kak fa bùu yà'sə wèŋ də yà'a nə cum bə tu yà' mvè'nə yà' dzəm, ɲgà wo sè wo sè cèp sə cu ɲkwèŋ bohòbup. A ve'nə bùusè yusè yà'a ko kiŋ tse'-a ɲwè lòoŋ, ye də ɲgòŋgəŋ cu ɲkwèŋ bohòyu ànə.

20 A ye-a ɲgà bùu sè wo ànə riŋ me Jisòs Kreest nè yi Tà nə ye ɲgà lùŋsə vès, nə caŋ tesə sənə bum nzeŋgòŋ sè aco yà' bup sə ɲwè sə fana nə kə gbù ni ca səmok; ye də ncu àwo nə maŋkwèŋ nə bup càsə mvè'nə wo à ye to mantombi.

21 A ye-a ve'nə ye də ànə boŋ ghak le co wo kà mandzè nè zinə nə ri yuk, nə noŋsə də wo ri wes yà' làaŋ, nə me'rə fe'lə lùuk Nwi sè rərəŋ sə, nə kà yà' mok be'.

22 Nsàp nə wo gù ànə sə ni də ncèp nə bwiŋ cèpgə nè nà'a zinə. Ncèp nə də, <<Ngbu lu, nə kə te' za fe'lə yà' səmok.>> Ncèp mòk ye sè' də, <<Wo cùk fa ɲgùnaŋ ni' də ya yi ye rərəŋ, yi bwi lo, nə kə nooŋ dzərə sənə mwè' səmok.>>

3

Jisòs Nə Və Tsooŋ Mvè'nə Yi A Kàk Nə

1 ɲge' am wèŋ, nè'e ɲgà'a ɲwàk àm nè ba nè mù còm fa weŋ. Ndzəpə ɲwàak am sè ba sə pwe'fo', mù a sè lap mandzè ɲgòtsərə fa weŋ bum ye'sə, ya wèŋ riŋ tse' yusè yà'a rərəŋ sə.

2 Mù a còm bum ye'sə ya wèŋ sè tsərə ncèep sè ɲgàa tsòhòbum Nwi sè rərəŋ wèŋ à cèp ɲjamòk də yà'a nè kə ye ntsəmòk sə. Wèŋ sè tsərə tse' lùuk sè Tà Jisòs nè yi sè' ɲgà lùŋsə vès, à tsə' weŋ cùhu ɲgàa ntum ye sè yi à tum yà' də wo kə tsok wèŋ ɲgògù yà'a.

3 Yusè mù sə dzəm də wèŋ riŋ to sè də, ghà nè nzeŋgòŋ nè'e kəp ɲgòmèe fana bwiŋ nə tesə vè sè wo nə sə gù bum mvè'nə bōwo. Bùu ye'sə wèŋ nə sə ywi ncèp nè Nwi nə.

4 Wo nə sə duk də, <<Jisòs ànə kak də yi nə bwi vè səmok àlaa? Yi nə yeè nə fò? Tè' avès wèŋ à kpə wes lòtinə bùə, bum pwe'

cu mali mvè'nə yà' ànə ye to mantombi; yumok nè mò'fis ka kupsə lok.>>

5 Bùu sè wo sè cèp ve'nə ye'sə, wo dzəm tsə mègù wo ɲgòbèŋ də Nwi ànə cèp bə cù wà fana ntòbu bə nze tesə və. Yi ànə gù nzeŋgòŋ nə bə ndzəp fana a yà'sə də nzeŋgòŋ à tesə ndzəpə ndzəp.

6 Yi à jə sè' ndzəp, nə gù bup sə nzeŋgòŋ nə bə zeŋ ghà nè ndzəp ànə rwiŋ nə, nə ses lok nzeŋgòŋ nə pwe' nà'a.

7 Nwii nə sə nòŋsə ntòbu bə nzeŋgòŋ sè yà' cu ɲgà'a fo' ye'e sè' bə ncèp ye nə də yà'a nè cu li ve'nə tètè kə dzeŋ numbu nè mis nè tè vèpsə yà' pwe'. Yà'a nè cu fo' tètè kə dzeŋ nè yi nè sak bwiŋ pwe', nə ləsə bùu sè wo à ka mandzè ye be' yà'a wèŋ.

8 ɲge' am wèŋ, yumòk mò'fis nè wèŋ kà nà' swi. Yu nə də lùumɲgòŋ ncùhù mò'fis bə numbu nè mò'fis mègù bohòTà Nwi pwe'fo' yəyərə, zəzook fo' bùə.

9 Bùu mòk sə tsərə də Tà sè càsə mvèk ɲgwàaŋ wùriŋ, nə kà yusè yi ànə kak də yi nə gù sə gù. Yusè də Nwi sə ko ntəm, bùusè yi sè kà də ɲwè nəmòk bisə dzəm. Yi sè dzəm də ndàaŋwè pwe' kupsə, nə bwi fa bup awo ɲkwèŋ.

10 A ye-a sè ve'nə fana, Tà Jisòs Kreest nè bwi vè ye və. Yi nè vè co ɲgà yè vè yi. Mvèk ànə ye, bwiŋ yuk ɲgà sə cwi ve'e nèbup, fana bum sè yà'a ma mùbu nə nom bisə wà. Bum pwe' sə vèp wes, nzeŋgòŋ nə bə bum sè yà' cu ca sə pwe'fo' nə nom bisə wes wà.

Fa Ni' YòBohòNwi Nə Sə Tək

11 Mvəsə vesùwèŋ ri də bum pwe' nè kə nòm bisə ve'nə fana ye də a bəboŋ də a cum ncu nè nà'a ve'e bəboŋ wùriŋ. Wèŋ noŋsə fa ni' awèŋ bohòNwi pwe' nè pwe', nə sə yuk yi bə bum pwe' sè'.

12 Wèŋ sə kùk megu lis bə numbu nè Nwii nè vè nə, nə sè lap mandzè ɲgògù sè' guguŋ co də numbu ànə kə dzeŋ nənàk. Nà'nə numbu nè ntòbu nə sə nom bisə fana bum pwe' sə vèp wes.

13 Megu də Nwi a kàk vesùwèŋ laŋ də yi nə gù ntòbu nè fi bə nzeŋgòŋ nè fi sè', fana bum nə megu mòk fo' pwe' sè bəboŋ. Yà'a yusè a sè kùk ɲgà'a zeŋ sə.

14 ɲge' am wèŋ, mvè'nə wèŋ sə tək numbu ànə fana wèŋ lap mandzè guguŋ co yi kə bwi vè, yi tseŋ weŋ ɲgà wèŋ ka jòŋ bohòNwi gù; ya weŋ Nwi wèŋ ye cù mò'fis bə ffi.

15 Wèŋ jəŋ le də njo nè Tà Jisòs sə kà ntòvə nə, a ɲgòfa mandzè də ya ndàaŋwè pwe' tse' lùŋ. Tàtə àvès Pol nè vesùwèŋ dzəm yi nà'a còm fagè weŋ, yi sè tsok weŋ sè' ve'nə bə ɲkarè nè Nwi a fa yi nə.

16 Ndzəpə ɲwàak ye sè yi còm gè yà' lòoŋ, yi sè cèp kum bə zeŋ məmvè'ànə. Yi

còmǵè bum mok ndzənə ɲwàak ye sə, sè yà' ǵu ɲǵòrɛɛɲ yà'. Bùu mok sè ɲkərèè awo ka pap təəɲ, nə ye sè' ɲga wo ka yumok riɲ wèɲ fana wo jəɲ ncèep ye sə, nə sə cwɪɲ bəsə yà' mvè'nè wo cwɪ bəsəgè ncèep mok sè ndzənə ɲwàk Nwɪ ve'nə. Mvè'nè wo sə ǵu ve'nə fana ye də wo sə to naan ɲǵə' mɹ tuhù wo.

¹⁷ ɲǵe' am wèɲ, mvəsè wèɲ ri yàwèɲ bum yè'sə lan fana wèɲ jəɲ ɲkərè də ya bùu sè wo sə kà yàwo mandzè Nwɪ be' yà'a kà wɛɲ ma njàwo nè bə jòɲ sè lò. Ya kà də wo kpes fis wɛɲ mvwe' yàwèɲ sè bəbɔɲ sè wèɲ tə yà'a duk.

¹⁸ Wèɲ ǵu lɛ nè ɲǵòrɪ ǵhaha lòTà àvès Jisòs Krɛst nè yi ɲǵà lùɲsè ves, nə sə ǵuɲ wesə lo mantombi bə bònəm nje nə. Vesùwèɲ fa yi kəkukəsə nə kà tɛɲsə yuk. Yà'a ye ve'nə.

Nwàk Nè Mantombi nè JON à Còom

Jon à còm ñwàk ènə nga bwiñ sə yə'rə də bum sə aco ñwè ye bə lis, nə jwəñ bə bo pwe'fo' bup. Wə sə duk də bum sə bəboñ mēgù sə yà'a ma nə ndzənə yòñsə. Fana ñwèe kà də yi sə duk də mū gū-a vè' yà' ye bup kə bəboñ duk, būsə bum pwe' sə yi sə gū bə ni' ye yəyərə. Məm̀və'nə wə à tse' nsàp tsətsərə ànə fana wə sə duk də ànə ka yəñ co Jisòs mo Nwi tse' ñgùpni' yəñ.

Jon com ñgòcèp cāsə bum ba: də bwiñ cum cù mò'fis bə Nwi nə ye bə mo ye Jisòs Krest. Yi còm sə' də bwiñ jəñ ñkərə bə bum sə m̀vwès sə būs mok sə yə'rə kə' yà'a būsə yà'a nə gū bupsə ncu nə cù mò'fis ènə. Yi sə tsok mali fa wə də Jisòs à ye ñwè bə nə zìnə, nə ye də ñwè nə nà' dzəm-a Nwi fana nà' tse' ñgògì gì nə nà' tse' mərəñ nja.

Ncèp Nè Nà' Tse' Lùñ Nə

¹ Yumòk à ye to ye fo' nə mù à yuk nà', nə ye nà' bə lis am, nə jwəñ nà' bə bo sə'. Yu ànə a Ncèp nə nà'a lùñ nə, ñga nà'a Jisòs mo Nwi.

² Lùñ nə ànə yəəñ, fana vès ye yi, nə sə tsə' fa-à nə wəñ bə nzak lùñ nə nà'a nə kà mē, nə nà' à ye to ntòbə tè' Nwi ñkuj vès ye nà' nə.

³ Vès sə tsə' fa wəñ bum sə vès à yə, nə yuk yə'sə, ya ñga wəəñ cum ncù mò'fis vesùwèñ. Vèes cum cù mò'fis ves Tà Nwi nə ye mo ye Jisòs Krest wəñ.

⁴ Njo nə vès còm bum yə'sə də ya kwəkwa nə vesùwèñ nə yam tsərə wəsə bəboñ.

Sə Gi Sənə Mərəñ Būsə Nwii Mərəñ

⁵ Ncèp nə vès à yuk bohòmo ye, nə sə tsə' fa-à nə wəñ nə də, Nwii rərəñ co mərəñ, yi ka ñgà ndzəndzəm ye lok saam.

⁶ A ye-a ñga vesùwèñ duk də, ves Nwi wəñ cu cù mò'fis, nə sə gì sənə mandzəm, fana ye də yusè vesùwèñ sə cèp, nə sə gū sə pwe'fo' m̀vwès.

⁷ Vesùwèñ gì-a sənə mərəñ, məm̀və'nə yi sə' sənə mərəñ, ye də vesùwèñ m̀vwè' mò'fis. Jisòs mo ye sə cùk rəñsə fis fa ves bup avès bə nduəm ye.

⁸ A ye-a ñga vesùwèñ duk-a də a ka ñgàa gū bup yəñ, ye də vesùwèñ sə bərə ni' avès, vesùwèñ ka zìnə nə riñ lok nə m̀vèsà.

⁹ A ye-a ñga vesùwèñ gū bup, nə dzəm fis kə cùhu vès, fana yi ñwè nə zìnə, yi nə ye sə' kəkərə ñgòswi fa ves, nə cùk rəñsə fis fa ves bup avès sə.

¹⁰ A ye-a ñga vesùwèñ duk də, a ka bup gū, ye də vesùwèñ sə duk yà'sə də yi ñgà

ci' m̀vwès. Ye də ncèp ye nə ka sə ntùù vès yəñ.

2

¹ Bwe am wəñ, mù sə còm fa wəñ bum yè'e də ya wəəñ kà bup gà. A ye-a ñga ñwè nəmòk gū-a bup, Jisòs Krest cu yo nə yi nə təəñ mantombii Tè' avès Nwi, nə ləñ fa nà'. Yi ye ñwè nə yi kəkərə.

² Jisòs co yu cop nzak bohòNwi ya yi swifa ves fəñ avès. Yi ka yu cop nzak bohòvesùwèñ mēgù, yi bohònzəngòñ nə pwe'fo'.

³ Yusè aco yà' niñtsok də vesùwèñ ri Nwi, a ñga vesùwèñ sə nonşə-a ncèp ye nə na.

⁴ Ñwè nəmòk duk-a də yi ri Nwi, nə kà yusè nà'a yi nə yi dzəm Nwi bə ntum ye pwe'fo' nə. Nà'a mandzə nə aco vesùwèñ riñ də a cu ndzə ni' Nwi zìnə.

⁵ Ñwè nə yi gūgè-a yusè Nwi də yi gū fana nà'a yi nə yi dzəm Nwi bə ntum ye pwe'fo' nə. Nà'a mandzə nə aco vesùwèñ riñ də a cu ndzə ni' Nwi zìnə.

⁶ Ñwè nə yi duk-a də yi bə Nwi m̀vwè' mò'fis fana yi tse' ñgògì nsàp gì nə Jisòs Krest à gii.

Dzəm Moma Yo Bwèrə Wù Kà Mərəñ Nə Tse'

⁷ Nge' am wəñ, yusè mù sə còm fa wəñ yè'e, ka yumok sə fi yəñ, yà' mēgù yusè zəm sə wəñ ànə riñ yà' mantombi fa' sə. Yusè zəm yə'sə, a ncèp nə wəñ ànə yuk me nà' lañ nə.

⁸ A ye-a sè vè'nə fana yusè mù sə còm fa wəñ yè'sə sè fi sə'. Yu ànə à yəəñ bə nsàp ncu Jisòs, nə ye bə nə ñjəwèñ sə'. Nà'a nə fi būsə ndzəm sə cə gesə lofana mərəñ nə zìnə sə ye ñgòrəñ vəə.

⁹ A ye-a ñga ñwè nəmòk duk-a də yi cu m̀vwè' mərəñ, nə sə bəñ mali moma ye fana ye də ñgəñgàñ cu mali ñga'a ntòsənə mandzəm.

¹⁰ A sə' zìnə də ñwè nə yi dzəm-a moma ye fana ye də yi cu sənə mərəñ. Yumok ka bohòyi co yi gū yəñ.

¹¹ Fana mamòk nə sə' də ñwè nə yi bèn-a moma ye, ye də yi cu sənə ndzəm, nə sə jam kə' ca, būsə mandzəm lok yi lis lañ.

Kà Nzəngòñ KòBwèrə KəkòNwi Ka Sə Ntùù Wù Yəñ

¹² Bwe am wəñ, mù sə còm fa wəñ ñwàk nè'e būsə wəñ a tse' səs-wifa bə bup awèñ m̀ñkwèñ liñ Jisòs Krest.

¹³ Mù sə còm fa wəñ tè' būsə wəñ ri yi nə yi ànə ye ñga nzəngòñ ka ntòyeto nə. Wəñ wàhabwiñ, mù sə còm fa wəñ būsə wəñ a ghak ñkum ñgà gū bup nə lañ.

¹⁴ Wəñ bwe am, mù sə còm fa wəñ bum yè'e būsə wəñ ri tè' avès Nwi. Mù sə còm fa wəñ tè' būsə wəñ ri yi nə yi ànə ye ñga

nzenğòŋ ka ntòyeto nò. Mù sò còm fa wenj wàhabwìŋ bùúsò wèŋ tse' ñàŋ. Ncèp nò Nwì cu sò ntùù wèŋ, fana wèŋ ghak ñkum ñgà gù bup nò.

¹⁵ Kà dè wèŋ dzəm nzenğòŋ bə bum sè nzenğòŋ nò tse' sò' duk. Busə wèŋ dzəm-a nzenğòŋ, ye də dzədzəm nò tɛ' àvès ka sò ntùù wèŋ yen.

¹⁶ Bum sè nzenğòŋ nò tse' pwe', a bum sè ñgùpni' sè dzəm yà', bum sè co bwiin yəgè yà', nò sə wəŋ yà' də wo dzəm ñgòtse' yà', nə ye yusə bwiin nɛgè ni' bə zəŋ sə nzenğòŋ fɛɛŋ pwe'fo'. Mòk ka yu nò nà' və bohòTɛ' yen, yà' mɛgù lòn sè sə nze fɛɛŋ.

¹⁷ Nzenğòŋ nò sə cà lócàa, nà' sə cà lóbə bum sè yà'a ca sè bwiin dzəmgè yà' sə pwe'. Fana ñwə nò yi sə gù-a ye yusə Nwì dzəm, yi nò cu mam maligè fo'.

Wèŋ Kərə Bə Bùù Sə Wo Bèŋgə Krest

¹⁸ Bwe am wèŋ, nzenğòŋ nò kuəp ñgòmée. Tsərə tse' mvə'nə wə ànə tsok wenj duk də nzenğòŋ kuəp ñgòmè fana ñwə nò yi bèŋgə Krest nə nò və. Nsàap bùù yà'sə a və ñkàŋntɛŋ laŋ. Fana aco vesùwèŋ riŋ də nzenğòŋ nò kuəp ñgòmè laŋ.

¹⁹ Bùù yè'sə a tesə lògesə mutsətsə'rə vès bùúsò wo à ka ñkùp ma nò ñjávès yen. Wo ànə yen-a ñkùp ma ñjávès bwèrɛ də wo à ka tesə ló. Wo a tesə lówɛ'nə fana yà' ni tsok jəja də wo ka ñkùp ma nò ñjávèsùwèŋ yen.

²⁰ Wèŋ yàwèŋ bùù sè Jisòs Krest a sè wèŋ, nə fa wenj Yòŋsə nò Rərəŋ nə fana wèŋ ri yàwèŋ zìnə nə laŋ.

²¹ Njo nò mù sə còm fa wenj nə, ka də a bùúsò wèŋ ka zìnə nə riŋ yen. A bùúsò wèŋ ri zìnə nə, nə riŋ sò' duk də kaco mɔwès tesə yuk ndzənə zìnə yen.

²² A ye-a məmɔvə' ànə zìnə, ye də ñgà ci' mɔwées yè'sə ndà? A ndàaŋwè pwe' nò yi bèŋ də Jisòs ka ñkum ñgà gəm bwiŋ nò Nwì à tum vèsə sə nze nə yen. Ñwə nò yi dzèen-a nà' vɛ'nə ye də nà'a ñwə nò yi ñgà bèŋ mo Nwì bə tɛ' ye nə sò'.

²³ Mù sə duk yè'sə duk də ñwə nò yi dzèen-a mo ye nə, yi ka bə tɛ'ɛ nà'nə yen. Ye də ñwə nò yi dzəm-a mo ye nə, yi tse' tɛ' nə sò'.

²⁴ Wèŋ riŋ tse' pap də wèŋ kotsə' ncèp nò wèŋ à yuk to mantombi nà'a sə ntùù wèŋ cùk. Bum sè wèŋ ànə yuk to yè'sə cu-a sə ntùù wèŋ, ye də wèŋ nə cum mali mɔwə' mò'fis wenj mo nə, nə ye tɛ' nə.

²⁵ Tsərə tse' də Jisòs Krest à kà' nòŋsə lòfa vès lùŋ nò nà'a nò kà mè nə.

²⁶ Mù còm fa wenj yà'a bə mandzə bùù sè wo sə lap ñgòbərə wenj.

²⁷ Wèŋ yàwèŋ bùù sè Jisòs Krest a sè wèŋ bə yòŋsə nò nje, nà' cu sə ntùù wèŋ.

Nà'a njo nò wèŋ ka tse' ñgòláp ñwə nəmòk ñgòyərə wenj tse' nə, bùúsò yòŋsə ànə sə yərə wenj ñgòri bum pwe'. Yusə Yòŋsə nə sə yərə wenj sə, yà'a zìnə, mɔwès ka nja yen. Nà'a njo nò mù sə duk wenj də wèŋ cum mali wenj Jisòs məmɔvə'nə Yòŋsə nə sə yərə fa wenj.

²⁸ Bwe am wèŋ, mù sə duk fe'lə səmok də wèŋ təəŋ mali ndzə ni' Jisòs, ya ñga nùmbu nò yi bwi fohò vəə, vesùwèŋ ye bə kwəkwa, a kà də a swihi lis bə marè'tu duk.

²⁹ Wèŋ ri də Jisòs ñwə nò kəkurə. Aco wèŋ riŋ tse' sò' də ndàaŋwè pwe' nò yi gùgè bum kəkurə fana ye də yi mo Nwì.

3

Ñwə Nə Yi Mo Nwì Zìnə Kà Bup Gəhügə

¹ Kək ja'a na yòo ma nsàp dzədzəm nò Tɛ' nə tse' bohòvesuwèŋ-ɛ. Yi dzəm ves vɛ'ɛ tətè nò to fa ves liŋ də vesùwèŋ bwe Nwì, ñga a zìnə də vesùwèŋ bwe Nwì anə. Njo nò bùù sè sə nzenğòŋ kà vesùwèŋ rigè, a bùúsò wo ka tɛ' àvès Nwì sò' riŋ.

² Nge' am wèŋ, vesùwèŋ ñga'a yè'e bwe Nwì. A ka nsàp bə nò vesùwèŋ nə kə buuŋ nùu, ntòrɛŋ tsə'rə. Yu nò mò'fis nò a ri nò də, nùmbu nò Jisòs vəə, vesùwèŋ nə ye co yi, bùúsò a nə ye yi bə lis kwarəŋŋan məmɔvə'nə yi cu sə.

³ Ñwə nò yi tse'-a nsàp naaŋ tu ènə sə ntùù yi sə nòŋsə ni' ye rərəŋ njàaŋ mvə'nə Jisòs ye sò' rərəŋ njàaŋ sə.

⁴ Ñwə nò yi gùgə-a bup, ye də yi gù bupsə lùk nò Nwì, bùúsə yusə wo togè yà' də bup sə, a ñgòkà lùk Nwì nòŋsə.

⁵ Wèŋ ri də njo nò Jisòs Krest à və sə nze fɛn, a ñgòjə lóbup avès. Yi ka ye bup ndzə ni' yi tse' lok nò kɛ' mò'fis.

⁶ Ye də ñwə nò yi cu ndzə ni' Jisòs Krest kà bup gəhügə. Ñwə nò yi gù maligə-a bup ye də ñwə ànə ka nà' ntòyè yuk, nə kà nà' s' ri lok fùk.

⁷ Bwe am, ñwə nəmòok kà wenj bòrə. Ñwə nò yi gəhügə bum kəkurə pwe', ñwə ànə yi kəkurə mvəsə Jisòs Krest sò' kəkurə sə.

⁸ Ñwə nò yi gùgə-a bup, ye də yi mo Satà. Busə Satà cu ye ñgà gù bup, mvə'nə à yeto yèe. Njo nò Jisòs mo Nwì à və sə nzenğòŋ fɛn, də ya yi kə gu bupsə fàak sə Satà sə gù pwe'.

⁹ Ñwə nò yi mo Nwì bə nò zìnə, yi kà bup gəhügə. Busə yi tse' mok nsàp ntəm nò Nwì, fana kaco yi gu bup yen.

¹⁰ Yusə yà' sə nitsə' zəzok nò nà' cu mutsətsə'rəə bwe Nwì nə ye bwe sə Satà sə yè'. Ñwə nò yi kà bəbɔŋ gùgə, ye də ñgəŋgàŋ ka mo Nwì yen. Ñwə nò yi kà

dzædzæm bohòmoma ye tse'gə, ye də yi ka mo Nwi sə' yeŋ.

4

Nwə Nə Yi Tse' Lùŋ Zinə Kà Moma Ye Bəŋgə

¹¹ Ncəp nə wəŋ ənə yuk to mantombi nə nè' də, wəŋ dzæm mòk bə mòk.

¹² A kà nsàp ntəm nə Ken, nə yi à ye ŋwəə Satà à tse', nə zə moma ye nə bə nà' à ye vəm mò'fis nà'a tse'. Ken nə à zə moma ye nə ye'sə bùu yà? Yi à zə nà' bùusə nà' à sə gù yusə yà'a kəkurə fana yi sə gù ye bup.

¹³ Ye'sə ənə ye-a ve'nə, ye də a ye-a ŋga nzeŋgòŋ nə bəŋ-a weŋ sə' fana wəŋ kà də wəŋ mərə də a ve'nə bùu yà lɛ duk.

¹⁴ Vesùwəŋ rì yàvès də a cà tesə ndzə bohò kpə lan, a cu mok mvwe' lùŋ. Vesùwəŋ rì də ye'sə zinə bùusə vesùwəŋ tse' dzædzæm bohòbwema avès. A yà'a mòk jəja də ŋwə nə yi ka moma ye dzæm, ye də yi cu mali ntòndzə bohòkpə.

¹⁵ Nwə nə yi sə bəŋ-a moma ye, ye də yi ŋgà zə bwìŋ. Wəŋ rì sə' də ŋgà zə bwìŋ ka lùŋ nə nà'a nə kà mè nə tse' lok.

¹⁶ Ye'e mùm'və'nə aco a rì tse' dzædzæm sə, də Jisòs Krəst à fa tu ye bohòvès. Ye də aco a fa tu avès bohòbwema avès sə'.

¹⁷ A ye-a ŋga ŋwə nəmòk tse' bum, nə ye moma ye ŋga nà' ka yumok tse', yi kà manziŋ ŋgòtesə nà' tse', yà'sə ni tsok də yi ka dzædzæm nə Nwii fagə ŋwə ŋgòdzæm moma ye sə ntuə yi tse'.

¹⁸ Bwe am wəŋ, bum ye'sə ye-a mùm'vək ènə fana boŋ də kà də vesùwəŋ sə duhu mègù bə cù duk də vesùwəŋ tse' dzædzæm duk. Vesùwəŋ sə niŋtsok dzædzæm nə zinə ya lis ye sə'.

¹⁹ A yà'a zeŋ sə aco yà' niŋtsok fa vesùwəŋ də a ma nə zinə nə. A sə' zeŋ nə aco nà' gù ves a ko to ntəm kù mantombii Nwi,

²⁰ ŋga ntəm avès sə sak-a ves, də vesùwəŋ bùu sə bup. A sə rì də Nwi yam ghak ntəm avès, nə rìŋ bum pwe' sə'.

²¹ Nge' am wəŋ, a ye-a ŋga ntəm avès sə kà ves sak, ye də aco vesùwəŋ təŋŋ lì kù mantombii Nwi, nə kà wəp.

²² Fana yusə vesùwəŋ fek-a yi, vesùwəŋ tse' yà', bùusə vesùwəŋ sə nòŋsə lùuk ye, nə sə gù yusə yà' sə bòi.

²³ Lùk ye nə də ve', də vesùwəŋ dzæm bohòmo ye Jisòs Krəst, nə dzæm mòk bə mòk mvə'nə Jisòs à duk.

²⁴ Nwə nə yi nòŋsəgə-a lùuk sə Nwi fana ye də yi cu ndzə ni' Nwi, Nwi cum bwi ndzə ni' yi sə'. Nè'e mandzə nə aco vesùwəŋ rì də Nwi cu vesiwəŋ, a bùu yòŋsə nje nə yi a fa ves nə.

Mùmsə Ja'a Yòŋsəə Sə Nkuŋ Nə Dzæm Yà'

¹ Nge' am wəŋ, kà də wəŋ yàan dzæm fa ndaanwè pwe' nə yi duk də yi tse' Yòŋsə Nwi duk. A bəboŋ ŋgòtmùmsə ja'a də yi tse' Yòŋsə Nwi anə zinə àlɛ. Busə bù ŋgaa tsòhòmvwès sə nzeŋgòŋ anə ŋkùuŋntəŋ sə wo sə duk də wo sə tsòho ncəp nə Nwi nə.

² Mandzə nə aco wəŋ rìŋ də yi tse' Yòŋsə Nwi àlɛ' ve': ŋwə nə yi cəp tose' fis-a jəja də Jisòs Krəst à və sə nze bə ŋgùpni' lan fana ye də yi tse' Yòŋsə Nwi.

³ Fana ŋwə nə yi duk-a ye də Jisòs à ka bə ŋgùpni' sə nze və, ye də yi ka Yòŋsə Nwi tse'. Nwə ənə tse' yà'sə yòŋsə ŋwə nə yi bəŋgə Jisòs, nə wəŋ à yuk duk də yi nə kə və sə nze feŋ nə. Mù tsə' wəŋ bə zinə də yi ŋga'a sə nzeŋgòŋ anə.

⁴ Bwe am wəŋ, wəŋ yàwəŋ bwe Nwi, wəŋ a gha' ŋgaa ci' mvwès sə lan, bùusə yòŋsə nà' a sə ntuə wəŋ gu ghak yòŋsə nə sə nze nə.

⁵ Ngàa tsòhòke' mvwès yà'sə yàwo bùu nzeŋgòŋ, ye də yusə wo sə cəp pwe' mègù bum nzeŋgòŋ. Fana bùu sə sənə nzeŋgòŋ sə sə yu'rə fa wo.

⁶ Vesùwəŋ yàvès bwe Nwi. Bùu sə wo rì Nwi yu'rəgə yàwo bohòvès. Nwə nə yi ka-a mo Nwi yeŋ, yi kà bohòvès yu'rəgə. Nà'a mandzə nə aco vesùwəŋ rìŋ də ŋwə tse' yòŋsə nə zinə kə yòŋsə nə mvwès àlɛ' nə.

Nwə Nə Yi Dzæm-a Bwìŋ Ye Də Yi Mo Nwi

⁷ Nge' am wəŋ, bòdə vesùwəŋ dzæm mòk bə mòk. Nwi gùgə yi ŋkuŋ vesùwəŋ rìŋ mvə'nə a dzæm bwìŋ, ye də ŋwə nə yi dzæm-a bwìŋ, yà' sə tsok də yi mo Nwi, yi rì Nwi sə'.

⁸ Nwə nə yi kà bwìŋ dzæmgə, ye də yi ka Nwi rìŋ, bùusə Nwi mègù ye sə dzædzæm.

⁹ Mandzə nə Nwi a ni tsə' fa ves də yi dzæm ves nə ve'; yi à tumsə fa vesùwəŋ kwə'rə mo ye sə nzeŋgòŋ də ya vesùwəŋ tse' lùŋ ŋkwèŋ yi.

¹⁰ Ka də vesùwəŋ à dzæm to yi vès yeŋ, Nwi ənə dzæm to ves yi ŋkuŋ, nə tumsə fa ves mo ye co yu cop nzak bə feŋ avès. Yà'a niŋtsə' dzædzæm nə nà'a zinə nə.

¹¹ Nge' am wəŋ, wəŋ ye-na yàwəŋ sə', Nwii dzæm-a vesùwəŋ mùm'vək ènə, a kà ni' avès dzæm à?

¹² Nwə nəmòk ka Nwi bə lis ntòye yuk, megu də vesùwəŋ dzæm-a mòk bə mòk, ye də Nwi cu ndzə ni' vès, fana dzædzæm nə nje nə gùŋ wesə ndzə ni' vès anə.

¹³ Yusə aco yà' gù vès rì də a cu ves Nwi mvwe' mò'fis, Nwi ye bwi vesiwəŋ sə', a bùusə yi a fa ves Yòŋsə ye sə ntuə vès.

¹⁴ Vès a yə bə lis avès də Tè' a tumsə vèsə mo ye də nà'a və kə luɲsə bəu sə sə nzenɲòŋ. Vès nə sə tsə' fa-à nə bwiŋ də yu yə'sə zinə.

¹⁵ Yusə də, a ye-a sè ndà pwe' nə yi cəp fis duk də Jisòs Krest mo Nwi, ye də Nwi cu ndzə ni'l ɲwə ànə, yi cum bwi ndzə ni'l Nwi sə'.

¹⁶ Vesùwèŋ a riŋ məm̀və̀nə̀ Nwi dzəm ves zinə ɲkuŋ nə fa ntəm avès fo' lóonfo'.

Nwi mègù ye dzədzəm. Nwə̀ nə̀ yi tse'gə̀-a dzədzəm, ye də yi cu ndzə ni'l Nwi, Nwi cum bwi ndzə ni'l yi sə'.

¹⁷ A ye-a ɲga dzədzəm nə̀ Nwi cu sə̀ ntə̀ù vès dak, fana nũmbu nə̀ Nwi sak ves, vesùwèŋ tə̀əŋ, nə̀ kà wə̀ə tse'. Bəsə̀ mandzə̀ avès nə̀ sə̀ nzenɲòŋ fə̀eŋ nà'a co nə̀ Jisòs Krest.

¹⁸ Yusə̀ də, wə̀ə ka ndzə̀nə̀ dzədzəm yeŋ. Dzədzəm cu-a sə̀ ntə̀ù vès dak, fana yi bə' fis gesə̀ wə̀ə pwe'fo'. Fàha wə̀ə mègù ɲgòwəp ɲgə̀' nə̀ də ɲwə̀ gbũ̀ nzak. Ye də ɲwə̀ nə̀ yi tse'-a wə̀ə sə̀ ntə̀ù yi, ye də yi ka dzədzəm nə̀ Nwi sə̀ ntə̀ù yi dak tse'.

¹⁹ Vesùwèŋ tse' dzədzəm sə̀ ntə̀ù vès, nə̀ ye bohòNwi sə' bə̀usə̀ Nwi à tse' to dzədzəm bohòvès yi.

²⁰ Nwə̀ nəmòk duk-a də yi dzəm Nwi, nə̀ sə̀ bəŋ moma ye, ye də ɲwə̀ ànə ɲgà ci' mvwès. Bəsə̀ ɲwə̀ ka-a moma ye nə̀ yi yəgə̀ nà' bə̀ lis dzəm, mandzə̀ nə̀ co yi nə̀ dzəm Nwi nə̀ yi ka nà' ye yuk nə̀ bə̀ə.

²¹ Lük nə̀ Nwi à nõŋsə̀ nə̀ də, ɲwə̀ nə̀ yi duk-a də yi dzəm Nwi, yi dzəm moma ye sə'.

5

Bwe Nwi Wèŋ Tse' Njàaŋ Sə̀ NğòGhak Nzenɲòŋ Bə̀ Zəŋ

¹ Yumook yè' də, ɲwə̀ nə̀ yi dzəm-a də Jisòs Krest ɲkum ɲgà gəm bwiŋ nə̀ Nwi à də yi nə̀ tum vesə̀ sə̀ nzenɲòŋ nə̀ fana, ye də ɲwə̀ ànə mo Nwi. Nwə̀ nə̀ yi dzəm-a tɛ' mwe, ye də yi dzəm mo nà'nə.

² Aco vès ri tse' duk də vesùwèŋ dzəm bwe Nwi, ɲga vesùwèŋ dzəm-a yi, nə̀ sə̀ nõŋsə̀ lük ye na.

³ Mũ̀ sə̀ duk yè'sə̀ də, a ye-a ɲga vesùwèŋ sə̀ nõŋsə̀ lük Nwi, yà' ye yà'sə̀ də vesùwèŋ sə̀ dzəm yi. Yusə̀ yi sə̀ duk də vesùwèŋ gə̀ sə̀, yà' ka gə̀gə̀ŋ yeŋ,

⁴ bə̀usə̀ də Nwi pwe'fo' tse' ɲàaŋ sə̀ ɲgògha' nzenɲòŋ nə̀ bə̀ zəŋ. Mvə̀'nə̀ vesùwèŋ sə̀ fa ntəm avès bohòJisòs, a yà'sə̀ mandzə̀ nə̀ aco vesùwèŋ ghak nzenɲòŋ nə̀ bə̀ zəŋ.

⁵ Yà'sə̀ sə̀ tsə' də ɲwə̀ nə̀ aco yi ghak nzenɲòŋ nə̀, a ɲwə̀ nə̀ yi dzəm də Jisòs mo Nwi.

*Mandzə̀ Tɛ' Sə̀
Aco A Riŋ Jisòs Bə̀ Zəŋ*

⁶ Mvə̀'nə̀ Jisòs Krest à vè sə̀ nzenɲòŋ fən, yi à cà sə̀ ndzə̀pə̀, nə̀ ca ndzə̀nə̀ ndə̀əm. Yi à ka sə̀ ndzə̀pə̀ ca megu, yi à cà ndzə̀nə̀ ndə̀əm sə'. Yu sə̀mook sə' də Yòŋsə̀ nə̀ Rə̀rəŋ nə̀ nitsə̀' fagə̀ ves nsàp ɲwə̀ nə̀ Jisòs cu nə̀. A dzəm yusə̀ yi cə̀pgə̀ sə̀, bə̀usə̀ yi cə̀p mègù zinə.

⁷ Ye də vès tse' mandzə̀ tɛ' sə̀ yà' sə̀ nitsə̀' də Jisòs mo Nwi.

⁸ Mandzə̀ə̀ sə̀ tɛ' yà'sə̀, mòok Yòŋsə̀ nə̀ Rə̀rəŋ nə̀, mòk ye ndzə̀p, mòk ye ndə̀əm. Bum sə̀ tɛ' yè'sə̀ wo pwe'fo' cu cù mò'fis.

⁹ A ye-a ɲga bə̀u sè wà tsə' də wo a yə yumok, fana vesùwèŋ sə̀ dzəm fa mo nta ɲga'a Nwi nə̀ yi ghak bwiŋ à? Yà'a məm̀və̀'nə̀ yi tsə' fa ves də mo ye cu sə̀.

¹⁰ Nwə̀ nə̀ yi dzəm-a də Jisòs mo Nwi, ye də yi riŋ nə̀ bum yè'sə̀ yà'a zinə.

¹¹ Nwə̀ nə̀ yi ka-a yusə̀ Nwi cə̀p yè'sə̀ dzəm, ye də yi sə̀ duk yà'sə̀ də Nwi ɲgà ci' mvwès, bə̀usə̀ yi ka yusə̀ Nwi cə̀p bə̀ tu mo ye sə̀ dzəm. Yusə̀ Nwi a tsə' fa ves sə̀, a də yi a fa ves lùŋ nə̀ nà'a nə̀ kà mè. Lùŋ nə̀ nà'a nə̀ kà mè nə̀, nà'a ndzə̀ bohòmo ye Jisòs.

¹² Ncèp ènə̀ jə̀ja də, ɲwə̀ nə̀ yi tse'-a mo Nwi, ye də yi tse' lùŋ nə̀. Nwə̀ nə̀ yi ka mo Nwi tse', ye də yi ka lùŋ ànə sə̀ tse' lok.

NğòKə̀ Mèsə̀ Lòo

¹³ Mũ̀ com fa weŋ sə̀ wèŋ a dzəm liŋ mo Nwi bum yè'sə̀, ya ɲga wèeŋ riŋ də wèŋ tse' lùŋ nə̀ nà'a nə̀ kà mè nə̀.

¹⁴ Yè'e yusə̀ vesùwèŋ ri sə̀ də, a ye-a ɲga vesùwèŋ fek yi yumok ɲga yà' kà̀rə-a yi vè'nə̀ fana yi yuk fa ves yà'.

¹⁵ A ye-a də yi yukgə̀ ves ghà nə̀ vesùwèeŋ cə̀pgə̀ bohòyi pwe'fo', fana aco a riŋ sə' də yusə̀ a fek-a yi lòon, ye də a tse' yà' laŋ.

¹⁶ A ye-a ɲga ɲwə̀ nəmòk kə̀ tseŋ moma ye nə̀ ndzə̀ ni'l Jisòs ɲga nà' sə̀ gə̀ bəp, fana yi ləŋ fa nà' piriya, ɲga bəp nə̀ yi gə̀ nə̀ ka-a nsàp nə̀ co nà' jə̀ və̀ fa nà' kə̀p yeŋ nə̀. Yi ləŋ-a vè'nə̀, Nwi nə̀ fa li moma ye ànə lùŋ. Tse'ɲga bəp nə̀ yi gə̀ nə̀ nsàp nə̀ nà'a jə̀ fa vègə̀ ɲwə̀ kə̀p nà'a. Bəp mòok nə̀ ɲwèe gə̀ nà', nà' jəŋ və̀ fa yi kə̀p. Mũ̀ ka də ɲwə̀ nə̀ yi gə̀-a nsàp bəp ànə, wèŋ ləŋ də Nwi fa nsàp ɲwə̀ ànə lùŋ duk.

¹⁷ Bəp pwe'fo' mègù bəp, megu də bəp mook sə̀ ɲwèe gə̀-a yà', yà' kà yi kə̀p jə̀ və̀ fa.

Ncèp Nə̀ NğòLə̀sə̀

¹⁸ Vesùwèŋ ri tse' də, ɲwə̀ nə̀ yi ye-a mo Nwi fana yi kà bəp sə̀ gə̀hə̀. A vè'nə̀ bə̀usə̀ mo Nwi gə̀msəgə̀ yi ya ɲga Satà kà mandzə̀ nə̀ ɲgòjwèŋ yi tse'.

¹⁹ Vesùwèŋ ri yàvès də vesùwèeŋ bwe Nwi. Nzenɲòŋ nə̀ pwe'fo' cu ndzə̀ bohòSatà.

²⁰ Vesùwèṅ rì də mo Nwì a vè sə nzenḡòṅ fɛɛṅ ṅḡòḡà də vesùwèṅ rɛɛṅ bum ya ṅga vesùwèṅ rìṅ Nwì nè zìnə nə. Mvə'nə a ves mo ye Jisos Krest mvwe' mò'fis fana vesùwèṅ mvwe' mò'fis ves Nwì nè zìnə nə. Jisòos Nwì nè zìnə nə. Yi tse' lùṅ nè nà'a nè kà mè nə.

²¹ Bwe am wèṅ, wèṅ jə ṅkərə̀ bə tu awèṅ ya kà də wèṅ nonṣə yumok sè zok sə ntə̀ wèṅ co Nwì dək.

Nwàk nè Ba nè JON à Còom

Ghà nè Jon ànò com ñwàk ènè à ye nga bùm sè wo sè yè'rè Ntirè nè Bèbonj nè sè gihì yè'rè lòkè' nà' mǔtsè. Bùm mok sè wo à sè yè'rè yàwo bum mwès à sè gihì sè' ve'nè, fana Jon sè tip Krètèj wèj dè yà'a jəj ɲkərè bə nsàp bɛ nə yà'wèj sə jəj nisə mu ndà'à.

Jon Cèpsə Krètèj Mok Wèj

¹ Còm ñwàk nè'e mù nè mù ɲkwà'ɲwè mù cos. Mù cèpsə wu, Avà, nè Nwì a swekfis wu bə bwe yo* sè mù dzəm wèj sə ntùù mù zìnə sə. Sə kà wèj mù dzəm mègù, sə dzəm wèj bùm sè wo rì zìnə nè Nwì nə pwe'fo'.

² Vès dzəm wèj bùusè ncèp nè zìnə nè cu sə ntùù vès, fana nà'a nə cum mali ca nè mvèsè.

³ Nwì nè yi tè' àvès bə Jisòs Krèst mo ye gù vesùwèj bèbonj, wo tse' koksəmanziŋ bohòvès, nè gù vesùwèj ɲgòtse' fifi sə ntùù vès. Bum yè'sə, vesùwèj nə tse' yà' mǔmvè'nə vesùwèj sə bɛ' zìnə nə, nə sə dzəm ni' avès.

A Dzəm Ni' Avès

⁴ Mù sə kwa nè bup mǔmvè'nè mù a yuk də bwe yo mok sə bɛ' zìnə nè tè' àvès Nwì a nitsè' fa ves nə.

⁵ Avà, yusè mù sə dzəm ɲgòcèp sə ka yumok sə fi yej, yà' mègù sè ncèp nè vès ànə tse' to mantombi nè də, vesùwèj dzəm ni' avès.

⁶ Mandzè nè aco vesùwèj niŋ tsok də vesùwèj dzəm Nwì, a ɲgònòŋsə lùuk ye. Lùk nè wèj à yuk mantombi nè də, wèj cum ncù nè nà'a bə dzədzəm.

Bùm Sè Wo Bèj Jisos Krèst

⁷ Yusè yà' gù ɲkuŋ mù cep ve'nə a bùusè ɲgàa ci' mwès a ram lòsənə nzeŋgòŋ nè ɲkùuŋntèj. Bùm yè'sə sə bèj də Jisòs Krèst à ka sə nzeŋgòŋ bə ɲgùpni' co ɲwè və. Nsàp ɲwè ànə yi yà'sə ɲgà ci' mwès nə, nə ye ɲgà bèj Jisòs nè wo à duk nə.

⁸ Wèj jəj ɲkərè də yusè wèj a fàk sə wèj kà bə zèj wà kə mǎhà. Wèj jihì nzòŋ ya wo kà wèj jipsè ya wèj kə tse' lèlák awèj dak mǔmvè' nə.

⁹ ɲwè nè yi naaŋ gèsə-a yumok mǔnə yusè Jisòs a yè'rə fa bwiŋ, nè kà zèj yù mègù, ye də ɲwè ànə ka bə Nwì yej. ɲwè nè yi tè mègù-a ye bə yusè Jisòs a yè'rə sə fana ye də yi bə Nwì, nə ye mo ye Jisòs Krèst wèj mwè' mò'fis.

¹⁰ A yà'sə də a ye-a ɲga ɲwè nəmòk vè-a bohòwèj, nè sə yè'rə yusè zok nè noŋsə sè Jisòs à yè'rə sə fana wù kà yi mwè' nòŋ fa, nè kà yi də <<Vè bèbonj>> sè' duk lok.

¹¹ Mù duk ve'nə bùusè ɲwè nè yi cèpsə-a nà' ye də yi be'lə bə nà' bə nsàp bup nè yi sə gù nə.

Cècèpsə

¹² Bum mok cu ɲkùuŋntèj sè mù tse' ɲgòcòm fa wèj, fana mù nè kà yà' còm, bùusè mù sə vè bə kù am ɲgòkə yə wèj, ya ɲga vesùwèj yeŋə si bə si, nè kwa nèbup.

¹³ Bwe ɲè' yo nè Nwì a swekfis yi sə cèpsə wu bèbonj.

* 11:1 Avà nè yi mǎ nè bèbonj nè yà'a cos nè fana bwe ye sə ye yàwo krètèj wèj. A ve'nə sè' ndzənə ɲgo nè 13.

Nwàk nè Tε' nè JON à Còom

*Jon à còm nwàk nè te' ènə ngòkwasə
nəwə nəmòk nè lɪŋ ye à ye də Gayòs bùusə
nà' à sə tēsə bùu sə wo à sə tsòho Ntirə
nə Bəboŋ nə. Yì sə fa nà' ntip də nà'a jəŋ
ŋkərə̀ bəu nɔwə nè bɔp nè wo togə̀ yì də
Diyotrefis nà'a.*

¹ Còm nwàk nè'e mù nè mù nkwà'ŋwè mù cos. Mù còm nà' ngòcəpsə nge' àm Gayòs nè mù dzəm yì nèbɔp.

² Nge' àm Gayòs, mù sə lɛŋ fa wu piriya duk də bum pwe' ye bəboŋ bohòwù. Nə ye sə' də wu cu, yiyaŋ kà wu ya, mvə'nə yòŋsə yòcu sə' bəboŋ yà'a.

³ Mù à kwa nkwəntɛŋ bùusə bwema mok à və, nə tsok fa mù də wù sə yù zìnə nə bə ntəm yòpwe'. Wo a duk də wù sə yù zìnə nə vè'nə ghà nè fòlòŋ.

⁴ Mvə'nə mù yuk-a də bwe am sə yù zìnə nè Tà Nwi à fa ves, fana ncəp ànə gə mù, mù kwa càsə yà pwe'fo'.

Jon Kwasə Gayòs

⁵ Nge' àm, wù sə gù yusə yà'a zìnə mvə'nə wù sə tēsə bwema sə ndzə ni' Jìsòs, nɔga a ye-a sə də wo nkwəŋ bohòwù na.

⁶ Bùu sə wù a tēsə wo yà'sə a tsə' fa cos nè fɛŋ nə mvmvə'nə wù dzəm wo, nə sə tēsə wo. Kwəkwə', sə tēsə mali wo mvmvə'nə wo sə gì yà'sə, bùusə nà'a mandzə nè aco krətɛŋ tse' ngòfàk bohòNwi.

⁷ Bùu yè'sə wɛŋ a tēsə lɔngòfàk bohòJìsòs Krɛst, nə kà yumok bohòbùu sə wo kà Nwi riŋ wɛŋ jə lok.

⁸ Ye də a bəboŋ bohòvesùwɛŋ krətɛŋ ngòtesə bùu yè'sə, ya yà'a ye də vesùwɛŋ be'lə bo venəwɛŋ bə fàak sə zìnə sə wo sə gùu sə.

Jon Də Nà'a Sə Kərə̀ BohòDiyotrefis, Nə Sə Kwasə Dimàtiròs

⁹ Mù a còm mɔnwàk nəmòk, nə tum fa gesə lo cos nə, fana Diyotrefis kà nà' yuye co còm nà' nɔwə jə, də yì dzəm ngòye nɔwə nè ghaŋ yì.

¹⁰ Mù və nùu nkwə mù gə bwiŋ riŋ yusə yì sə gù yà'sə. Yì sə caŋsə ncəncəŋ bə lɪŋ am. Yu nè nà' bɔp càsə cùu, nsàp nè yì sə dzɛŋ də krətɛŋ sə wo və mvwe' lak mok wɛŋ kà mù nda' yì nòŋ, nə sə lok mandzə bohòbùu sə wo sə dzəm ngòtesə krətɛŋ yè'sə. Yì yə-a bùu sə wo dzəm ngòtesə wo fana yì sə lap mandzə ngòbɛ' fis yà' mù cos.

¹¹ Fana wù nge' àm, mù kà dzəm də wu yuŋ mandzə nè ngògù nsàp bɔp ànə

dzəm, yù lɛ mandzə nè ngògù bəboŋ. Busə nɔwə nè yì gùgə-a bəboŋ fana yì nɔwə Nwi. Nɔwə nè yì gùgə ye bɔp kà Nwi ntòye yuk.

¹² Dimàtiròs ye nɔwə nəmòk nè bwiŋ pwe' sə duk də yì sə gù bəboŋ. Bəbo nè yì sə gù nə sə nitsə' də yì nɔwə nè bəboŋ anə zìnə. Fana mù dzəm yàm sə' də yì bəboŋ anə. Wù ri də yusə mù cəpgə̀ yà' ye zìnə.

Ncəp Nə NgòLəsə

¹³ Bum nkwəntɛŋ sə mù tse' ngòcòm fa wu, fana mù nə kà yà' ndzənə nwàk còm yiskok.

¹⁴ Busə mù sə lap mandzə mvək momjo ngòkə̀ yə wu, ya nɔga vesùu yenə lis, nə taan nɔgàm.

¹⁵ Nge' àm, cum còŋ. Bùu nge' yo sə wo cu fɛŋ cəpsə gèsə wu pwe'fo'. Cəpsə fa ves nge' avès wɛŋ mò'fis mò'fis.

Nwàk JUD

Jud nè yi à ye moma Jem à còm ñwàk nè'e yi. Bwìñ ðàkgè dè wo à ye bwema Jisòs Krèst, megu dè wo à ka yáwo ve'nè com (ye Mátìyò 13:55). Yi à còm ná' ñgòtip bwìñ dè yà'a jèñ ñkèrè bùm sè bùm mok wèñ sè yè'rè fa bwìñ yà'a. Wo à sè cwi búsè nza' Nwì nè sè ðuk dè aco ñwè gù bup mok ntèñ, búsè Nwì a swì wes fa bwìñ bup awo lan. Jud sè ðuk dè bùm yà'sè ka Nwì rìñ lok nè kè' mò'fis fana Nwii nè kà wo mè'rè.

¹ Còm ñwàk nè'e màù Jud. Mù ñgà fàk Jisòs Krèst, nè ye moma Jem. Mù sè còm fa ná' bohòwèñ sè Tè' àvès Nwì a dzèm wèñ, nè swèk wèñ fana Jisòs Krèst sè jèñ ñkèrè bohòwèñ yà'a.

² Mù lèñ dè Nwii koksè manzìñ bohòwèñ, nè gù dè wèñ cum bè fifi sè'. Mù sè lèñ sè' dè wèñ ye nè rèñ dzèdzèm ye nà. Mù lèñ dè wèñ tse' bum ye'sè nduk nè nduk.

Ngàa Yè'rè Fa Bwi Bum Mvwès

³ Nge' am wèñ, mà a sè dzèm wùrìñ ñgòcòm fa wèñ bè nzak lùñ nè Nwì a fa vesùwèñ nè. Mù tsèrè fe'lè mankwèñ dè mù com fa wèñ le ñgòlù gùgùñ ñgòñjè mali ntirè nè wèñ a dzèmtse' bè lìn Krèst nè. Nwì a fa bùm ye wèñ ná' nè kè' mò'fis, nè anè kà mok kupsè yuk.

⁴ Mù tsèrè ve'nè búsè bùm mok sè wo a bèñ ñgòrì Nwì wèñ a woon ni mungorè wèñ anè. Wo sè làp ñgòcwi búsè ncèp nè ná' sè tsè' bwìñ bè bòvèm nè Nwì tse' ná' bohòvès nè. Wo cwi ncèp nè ya wo tse' mandzè nè ñgògù nsàp bup nè wo dzèm ñgògù pwe'. Wo gù ve'nè, nè sè dzeen Jisòs Krèst nè yi Masà nè ye Tà àvès yi yìyi nè. Wo à còm nòñsè yà' ndzèñe ñwàk Nwì lan dè Nwii nè kè yèñsè nsàp bè anè ñgè'.

⁵ Wèñ rì bè ncèp nè mù sè ðuk dè mù cep fa wèñ nè'e pwe'fo' lan, fana mù dzèm ñgòcèp mali fa wèñ ná', ya wèñ tsèrè li ná' fo'. Ncèp nè dè, ghà nè Tà anè tesè bùm ye wèñ fana wo tesè mvwe' nzeñgòñ Ijìp yà'a, à kè dzèñ mankwèñ yi à zè mali bùm mok mütsetsè'rè wo sè wo à ka ðuk ye yuk wèñ.

⁶ Mòok sè' dè masinjàa Nwì sè wo à ka mvwe' sè Nwì à dè wo cum fo' sè cum yà'a, wo à tasè wo bè kwajì nè ná'a nè kà fìñ yuk. Wo à màk gèsè lòwo sè mvwe' sè ndzèm señ tè ñkìñ, nè sè tæk nùmbu nè ghan nè Nwii nè sak bwìñ nè.

⁷ Wèñ kùk ja'a na lak Sodòm bè Gòmora, nè ye bè buk lak sè yà' à kùep fo' yà'a nè. Bùm sè fo' sè à sè gù bup, nè sè ko sàhà nsàp nè anè ye co ñwè kà ve'nè gù yuk, nè kà mbeñ kòm lòk. Anè geñ wo

ye ñgè' sèñè mis nè ná'a kà lìnghè. Yè'sè à ye ñgòsè bwìñ pwe' ntu' dè wo yuk ðuk, nè kà nsàp ànè gù.

⁸ Bùm sè wo a ni mungorè wèñ yè'sè wèñ, wo ka yáwo zok yeñ. Wo tsèrègè bum sè yà' ka zeñ yeñ fana wo gù bup bè ni' awo, nè kà ñàñ Nwì co yumok jè, nè sè yak masinjàa Nwì wèñ sè wo sè ghan wùrìñ sè.

⁹ A mègù-a sè ñkum masinjà Nwì nè lìn ye dè Makè ná'a, ghà nè bè Satà à kùèm bè vè ni' Musi ná'a fana yi à ka ze' nè ncèp nè bup cep fa. Yi à ðuk fa mègù ná' dè, <<Mù mè'rè wu wèñ Tà.>>

¹⁰ Bohòbùm yè'sè yáwo, wo yàk bè bum sè wo ka bè zeñ rèñ mwè. Wo mègù co nàam ñgan, wo gù mègù bum sè yà' kok sè ntùù wo. Wo gù ve'nè fana, wo sè jèñ naan nzak mù tuhù wo nè ná'a nè lèsè wo ntsè'mòk.

¹¹ Wo cu bup. Wo sè yù kùu Ken nè yi à zè moma ye. Wo can gù sèñè bup dè ya wo tse' mbàm fo', mvè'nè Balàm anè gù yà'a. Wo nè kpù sè' búsè wo a gù tu bohòNwì mvè'nè Korà à gù tu, nè kpù yà'a.

¹² Ghà nè wèñ cugè ñgòzù zuzù awèñ co bùm Jisòs wèñ fana bùm yè'sè wèñ sè jèñ vè fa wèñ marè'tu. Wo cu, nè sè no rùk mvwe' mò'fis, nè sè tsèrè megu ni' awo, nè kà marè'tu tse'. Wo mègù co mbàk nè fèfè kè bwi' samsè ná' ya ná'a kà mbùn ntòli. Wo co tse' mèvèk a kùrè co wo zèm nto' lan fana wo kà zèm. Wo co tse' sè wo cok fis yà' co'ò fana yà' kpù bup.

¹³ Wo mègù co ndzèp nè fèfè bwi'lè ná' fana bup sè wo sè gùù sè ye co jep sè yà' ðuk na mù tu ndzèp anè. Wo co ñkèñkàan sè wo a jàm mè'rè bù'rèò awo sè wo tèñghè fo' sè. Nwì a fùhù nòñsè fa wo mvwe' ñkèñkes ndzèm nè wo nè kè cu ca mvèsè lan.

¹⁴ Enòk nè wu ta yè jè muni'i Adàm, yi ye tàcici nè sàmba ná'a, yi à cèp fa' sè' bè nsàp bù ènè. Yi à ðuk dè, << Wèñ ye, Tà sè wè bè masinjàa ye sè rèrèñ ve'e ncùhù nduk nè nduk.

¹⁵ Yi sè wè ñgòkè sak bwi' pwe'. Yi nè gù nzak ko wes bùm sè wo à ka Nwì yuk bùm nsàp bup awo sè wo à sè gùù, nè ye bup sè wo à cèp yà' bè lìn ye wèñ.

¹⁶ Bùm yè'sè wèñ ñwèm kè'gè dè bum sè kà bò, nè sè ce'e bum sè yà' ka bèbòñ yeñ. Wo gù mègù bum sè ntum awo sè dzèm. Wo ñgàa kùm ñgùñ, nè sè cep la'rè bonjè fa bwìñ cù wà, ya ma nè njáwo sè bonj.>>

Jud Fa Krètèñ Wèñ Ntip

¹⁷ Bohòwèñ yàwèñ fana bwema am wèñ, wèñ kà dè wèñ swì bisè yusè ñgàa ntum

Tà àvès, Jisòs Krèst, à tsè' dè yà'a nè kè ye ntsə'mòk yà'a duk.

¹⁸ Wo à tsè' wèj duk dè, <<Ghà nè nzenḡòḡ kəp ḡḡmè nūu fana bwiiḡ nè tesə və, nè sə ywi'lə wèj. Būu yè'sə wèḡ, wo kà Nwi yu'ḡə. Wo ḡà mēḡū bum sə ntəm awo sə dzəm.>>

¹⁹ Yà'a wo sə wo jə vèḡə ḡḡḡà'à mḡḡḡorə bwiiḡ. Wo yà'sə būu nzenḡòḡ wèḡ, wo kà Yòḡsə nè Nwi nè tse'.

²⁰ Bwema am wèḡ, bohòwèḡ yàwèḡ fana wèḡ lap mandzə ḡḡòtəḡj mali ḡḡḡḡj bə Ntirə nè Bəbòḡj nè wèḡ à dzəm nà' nè; Nwi ànə niḡtsok fa wèḡ nà' yi. Wèḡj sə lèḡ, wèḡj sə yu'rə bohòYòḡsə nè Rəreḡj mḡv'è'nə yi sə tsè' wèḡ mandzə nè ḡḡòlèḡ bohòNwi.

²¹ Wèḡj sə ḡi mali bə mandzə nè co Nwi sə dzəm mali wèḡ fo'. Wèḡj sə ḡu vè'nə, mḡv'è'nə wèḡj sə tək Tà Jisòs Krèst dè yi nè kè jə lo wèḡj bə koksəmanziḡj ye, nè fa ves lù nè nà'a nè kà mè yuk nè.

²² Wèḡj tse' koksəmanziḡj bohòbūu sə wo sə mùu mali vəm bə ma nè Nwi nè.

²³ Būu mok wèḡj cu sə wèḡj tse' ḡḡòcaḡsə ḡesə fis wo co wèḡj sə fis wo sə mḡwè' mis. Mook sə wèḡj nè koksə manziḡj bohòwo. Mēḡu də wèḡj sə lək bup awo sə wo sə ḡūu sə. Wèḡj kà cəək awo sə wo a ḡū bupse yà' bə bup awo yà'a bə bo awèḡj jwèḡj lok.

Vesùwèḡj Kwasə Nwi

²⁴ Vesùwèḡj kwasə Nwi nè aco yi noḡsə to wèḡj, wèḡj kà ḡbū nè. Ghà nè yi nè ni ḡàaḡ ye, nè sə sak bwiiḡ, yi jəḡj və wèḡj ḡḡòkə təḡj kù mantombii yi, wèḡj təḡj jì nzak, nè kwa wùriḡj.

²⁵ Vesùwèḡj kuksə Nwi nè yi mēḡū Nwi yi nè. A yi nè yi a fa vesùwèḡj lūḡ ndzə bohòTà àvès, Jisòs Krèst nè. Kəkuksə ye bə liḡj ye, nè ye ḡaḡj ḡkum ye sə ḡhaḡj sə, ḡàaḡj yee kà kè mè yuk. Bum yè'sə ye vè'nə mḡv'è'nə yà' à yè jə, nè kə dzeḡj ntinə, nè ye mḡvèsə nè mḡvèsə. Yà'a ye vè'nə.

Nwàk Bum sè Nwì à Nìtsò' Fa Jon

Nwàk nè Jon à còm ènà nà' sè tsò' bum ñkùùntèr sè yi à sè yè yà' co yi sè yè lo, ñga Nwì sè nìtsò' fa yi yà' yi. Jon nè dū' nja dè Nwì a nìj fa yi bum yè'sò, dè anè kà sàp ñga yà' bùùj vè zìnè laj. (Taj mbùp 1:1). Ncèep gbù' ndzèné ñwàk èné wùrìj. Bum mok sè yi à yè sè, a sè wo à còm yà' ndzèné ñwàk Nwì ma nè Rùk nè zòm nè sà'. Bwiij jəgə gbù' sè, nè sè tsok rɛɲsə lo yà' bə mandzə zəzok wùrìj. Megu dè tu ncèp nè ñwàk nè tse' ñgòtsò' fa bwiij nè nòye sè jəja dè Nwii nè ghak bùù sè wo sè bəj yi bə Satà pwe'fo' ndzə bohòjìsòs Krest. Fana yi nè sè cum bə bùù sè wo à còm lɪj awo ndzèné ñwàk lɪj sè. Wo nè ye bùù ye, yi ye Nwì yà'wèj sè'.

A ye-a sè' dè bum sè nja sè ka pwe' pap rɛɛj wes fana ñgà còm ñwàk nè sè tsò' fa vesùwèj dè bùù sè wo ta-a, nè sè yu'rə bum sè ndzèné ñwàk èné fana Nwii nè se wo (taj mbùp 1:3).

Bum Sè Wo A Còm Ndzèné ñwàk Nè

¹ Nè'e ñwàk bum sè Nwì à nìtsò' fa Jìsòs Krest dè nà'a tsok fa ñgàa fàha nà' wèj, dè yà'a nè ye vè'nè ghàr. Anè gej, Jìsòs tumsə masinjà ye dè nà'a kə tsok fa ñgà fàk ye Jon bum yè'sə.

² Fana Jon nè bə tu ye à còm ncèp Nwì nè Jìsòs à nìtsò' fa yi nè pwe'. Yi à còm, nè nɪjtsok fa bwi jəja kwaranjəj.

³ Rɛɲsi bohòndàanjwè pwe' nè yi jə ncèp nè nà'a vè bohòNwì èné, nè taj fis nà' mʉtsə. Rɛɲsi sè' bohòbùù sè wo yuk ncèp èné, nè gu mvə'nè nà' sè duk sè', bùùsə mvək nè bum yè'sə nè ye sè kəəp laj.

Jon Cèpsə Coòs Sə Sàmba Sə Nze Esiyà

⁴ Mù Jon ñgà còm ñwàk nè'e, mù sè cèpsə wèj coos sè sàmba sè mvwe' nzenjòn Esiyà yà'a bəboj. Mù lej dè Nwii gu wèj bəboj, nè fa wèj fifi sè'. Yi Nwì nè yi cu ñga'a, nè ye nè yi à ye to mantombi, nè ye fe'lə sè' yi nè yi nè kə vè fe'lə nè. Bəboj bə fifi èné nè nà' vè bohòyòjnsə sè sàmba sè wo tə mvwe' kapràak ye sə, yà'a ye bohòwèj sè'.

⁵ Bəbo èné vè bohòjìsòs Krest sè', nè yi ñwè nè aco a naanjtu bohòyi co ñgà tsò' zìnə bə bum Nwì. A sè' yi nè Nwì à lòkoksə to mvwe' kpɹ fana yi ye ñkum bohòjnkum sè sè nze pwe' yi. A kwasə yi bùùsə yi à dzəm ves, nè kpɹ bohòvès sè' dè ya yi fɪj

me'rə fis ves mvwe' bup avès bə nduəm ye.

⁶ Yi a gu ves ñgòye bùù sè mvwe' gan ye. Nə gu ves sè' ñgòye co ñgàa fa satikà', nè sə fa gurè ñgòkùksə lɪj t'è' ye Nwì. Bwiij kuksə Jìsòs nè, ñəanj pwe' bohòyi nè mvèsè nè mvèsè. Yà'a ye vè'nə.

⁷ Wèej ye, yi sè vè ndzənə mbàk fana, lis bwi pwe' nè ye yi. Bùù sè wo à sòp yi nè ye yi sè'. Bùù sè sənə nzenjònə pwe' nè warə dè, <<A jap mù yà'??>> bùù vèvè ye nè. Yà'a mvə'nə a nè ye li vè'nə. Yà'a ye vè'nə.

⁸ Tà Nwì avès sè cèp dè, <<Ñgòyèto a mù, ñgòlāsə a sè' mù.>>* Yi Nwì nè yi cu ñga'a nè ye nè yi à ye to mantombi, nè ye fe'lə sè' yi nè yi nè kə vè fe'lə nè. Yi tse' ñəj pwe' yi, ñəanj mok ka sè yà' cəsə yi mok cum fe'lə.

Jon Yə Jìsòs Bə Lis

⁹ Mù Jon nè mù sè còm ñwàk nè'e, mù moma àwèj nè vesùwèj a be'lə mvwe' mò'fis bə Jìsòs. Vesùwèj sè yè lòjgə' bəbè', nè sə təəj gəjəj bùùsə a tse' lo' Jìsòs co ñkum àvès. Numbu mòk à ye ñga mù cu mvwe' mʉlak mòk nè wo to nà' dè Patmòs. Mʉlak èné à ye ndzə tsətsə'rə ndzəp. Wo à be' gesə lòmɹ fo' dè bùùsə mù à sè tsòho ncèp Nwì nè ye bum sè Jìsòs à nìtsò' dè yà'a zìnə sè.

¹⁰ Mù à ye fo', ñga a numbu dzəè bùù Nwì wèj. Yòjnsə nè Nwì à vèə, nè kotse' mù ghà ànə. Mù yuk ñga ñgi mòk sè cep fə ñkwèej mù co wo sə fəəp ntəj vè'e.

¹¹ Ñgi nè duk fa mù dè, <<Jəj ñwàk, nè com bum sè wù sè ye yè'e, nè tum fa lo coos sè sàmba. Coos sè mvwe' lak Efesò, Siminà, Pègamùm, Tiyatirà, Sadis, Filàdefiyà nè ye Làòdisiyà.>>

¹² Anə gej mù bùùj dè ya mù ye ñwè nè yi sè cèp bohòmù èné. Mù à bùùj, mù ye yumok sàmba co bəbwe dzòok sè wo à gu yà' bə nsàp ntej nè wo togè nà' dè guù nà'a, sè co wù tes kàk mbwa. ¹³ Mù ye ñwè nəmòk ñga yi sèə co mo ñwè, ñga yi tə mʉtsətsə'rə bəbwe dzòok tes kàk sè. Yi à ni tse' cək nè nà' sap co sàro. Yi swi' tɪj yak nà' mʉjgùu bə korè nè wo à gu nà' sè' bə guù.

¹⁴ Nùəmtu ye sə fop pup pup co mbàk. Lis ye sə kəə co ləm mɪs.

¹⁵ Kùu ye à sè rɛj daəj daəj co ntej nè wo tè kə vòho. Ñgi ye ye co sə gbù cəcwà ndzəp nè ghan.

¹⁶ Yi à kotse' ñkəjnkəj sàmba ndzənə bo ma zəu ye. Fèk mòk nè nà' à tse' ncəəp ma ba à tesə tsə kə cùhu yi sè'. Si ye à sè rɛj co nùm sè to nè marəj.

* 1:8 1:8 Wo à còm to ñwàk nè'e, mvwe' sè Yamba sè cep dè ñgòyèto à ye dè Alfà bə ncèep Grik. Mvwe' sè Yamba sè cep dè ñgòlāsə à ye dè Omegà bə ncèep Grik. Alfà ye ncòm nè nà' yèto ncòm Grik sə, Omegà ye nè nà' lèsə.

17 Mù à yə yi, mù coho gbū noon tsoŋ mvwe' kùu ye, co ŋwè nè yi kpū laŋ ve'ε. Fana yi naaŋ fa mū bo ma zū ye mū ni'i, nè duk fa mū duk də, <<Kà wəp. A mù nè mū mantombi nè ye maŋkwèŋ sè' mū.

18 A mù nè mū cu ŋwəm nè. Mù à kpū, nè lokok fe'lə səmok. Mū nè cum mok mvèsè nè mvèsè. Ki nciuu kpū nè ye nzeŋgòŋ yòŋsèè bū kpəkpu pwe' cu ndzə bohòmū.

19 Còm-a bum sè wù yə ŋga'a ye'e pwe' ndzə ŋwà'à. Còm sè yà'a nè ye ŋga'a nè ye sè yà'a nè kə ye ntsə'mòk sè'.

20 Mū rɛŋsə wu bə bum sè wù yə sə. Nkəŋkəaŋ sè sàmba sè wù yə ndzə bohòmū yà'a, a masinjàa am sè wo kùkgè coos sè sàmba sə. Bəbwe teberèə kàak sè sàmba sə yàwo coos sè sàmba sə.>>

2

Nwàk Cos Nè Mvwe' Lak Efesò

1 Nwè nè mù à yə nè à duk fa mali mū sè' duk də, <<Còm fa masinjà àm nè yi kùkgè cos nè mvwe' lak Efesò'nà duk də, nè'e ncèp nè nà' vè bohòŋwè nè yi kotse' ŋkəŋkəaŋ sè sàmba sè ndzə bohòyi. Nə ye sè' yi nè yi gikε'gè mütsetsə'rəə bwe dzòok sè kàak təəŋgè mbwa sə.

2 Mù ri wes ncu àwèŋ pwe'fo'. Mù ri mvè'nè wèŋ fàkgè bə ŋaŋ, nè ye mvè'nè wèŋ sè ko ntum, nè sə təəŋ mali guguŋ. Mù ri mvè'nè wèŋ sè jùm fis bùu sè bup mɛŋgorè wèŋ yà'a sè'. Nə riŋ fe'lə mvè'nè wèŋ a mumsə ja'a bùu sè wo sə duk bərə basə də wo ŋgaa ntum am ŋga wo ŋgaa mvwès yà'a sè'.

3 Wèŋ sə ko ntum, wèŋ a yə ŋgə' bùu mù cəbùè, nè kà tɛŋsə.

4 Megu də yumook nè' nè nà' sə kà mū vesüwèŋ bə. Yu nè də wèŋ sə kà mū mok mvè'nè wèŋ à sə dzəm to mū mantombi yà'a mok dzəm fe'lə.

5 Ye də wèŋ tsərə fəsə mvè'nè wèŋ à sə dzəm to mū yà'a, nè bwi fa bup awèŋ ŋkwèŋ, nè sə gù mvmvè'nè wèŋ à sə gù to mantombi. Wèŋ kà-a ve'nə gù, mù və, nè kə cok fis gesə teberè àwèŋ nè kàak təəŋgè mbwa nà'a.

6 A ye-a sè ve'nə fana yumòok nè' nè sə bòmū vesüwèŋ bùu zeŋ. A də wèŋ sə bɛŋ bum sè bùu Nikolà wèŋ sə gù yà'a nè bup sè' co mvè'nè mù sə bɛŋ yà'.

7 Nwè nè yi tse'-a ntu' ngòyuk bum bə zeŋ, yi yuk-a yusè Yòŋsè Nwi sə cèp bohòcoos sə. Nwè nè yi təəŋ-a guguŋ tətè nè ghak məmumsə fana nà'a yi nè Nwii nè fa yi mandzè də yi ni lo nè kə zū nto' tū lùŋ nè yi à bi nà' mvwe' nzum ye nè.

Nwàk Cos Nè Mvwe' Lak Siminà

8 <<Còm fa masinjà àm nè yi kùkgè cos nè mvwe' lak Siminà nà'a duk də, nè'e

ncèp nè nà' vè bohòyi nè yi mantombi sè' yi, nè ye maŋkwèŋ sè' yi nè. Yi nè yi à kpū, nè lokok fe'lə səmok nè.

9 Mù ri ŋgə' nè wèŋ sə yə. Mù ri də wèŋ ŋgaa jùŋ. Nga zinè nè də wèŋ ŋgaa ghak bə mandzè mòk. Mù ri nsàap mvwès sè bùu sè wo sə to borə ni' awo də wo bùu Jus yà'a sə ci' fa wèŋ yà'a sè'. Bùu yà'sə wo ka bùu Jus yeŋ lok, wo yà'sə bəp bù Satà wèŋ.

10 Nga sə də a və-a bohòwèŋ sè nsàp ŋgə' nè fəpwe', kà də wèŋ wəp duk. Yeè, Satàa nè mumsə wèŋ, nè gesə mok sè mütsetsə'rəə wèŋ anə mū ndapndzəmè. Nsàp ŋgə' ànə nè cum dzeŋ megu nùumbu hum. A ye-a sè də wu nè kpū bùu mù, wù təəŋ mali bohòmū guguŋ, ya mū nè lak wu bə tàm nè nà'a lùŋ nè. 11 Nwè nè yi tse'-a ntu', yi yu'rə-a yusè Yòŋsè Nwi sə cèp bohòcoos wèŋ. Nwè nè yi təəŋ-a guguŋ, nè ghak məmumsə fana ye də kpū nè nà' sè vè maŋkwèŋ nè kà yi jwèŋ lok.

Nwàk Cos Nè Mvwe' Lak Pegamùm

12 <<Còm fa masinjà àm nè yi kùkgè cos nè mvwe' lak Pegamùm nà'a duk də, nè'e ncèp nè nà' tesə vè mū cùhu ŋwè nè yi tse' fèk nè bə ncèp ma ba nè.

13 Mù ri mvwe' sè wèŋ cu yà'sə bəbɔŋ də a fo' mvwe' ntəm lak Satà. Mù ri də wèŋ sə duk mègù də wèŋ bùu am. Wo a zə Antipà nè yi à sə ye zinè bohòmū fa'nə, də bùsə yi à cèp fis jəja də yi ŋwè àm. Wo à zə yi ve'nə, wèŋ kà mū sè' bɛŋ.

14 Megu də bum mok cu sè wèŋ sə gùu sè yà' sə kà mū bə. Bùu mok cu mütsetsə'rəə wèŋ sə wo sə gù nsàap bum lak sè co rùm wèŋ, co sè Balàm à sə yə'rə fa bwi yà'a. A yi nè yi à tipsə Balàk ŋgòjə lóbùu Izürè wèŋ mvwe' gù bup nè. Yi à gù ve'nə ŋkuŋ wo sə zū bum sè bup sè co bum rùm, nè sə kohò sàhà sè'.

15 Bùu mok cu mɛŋgorè wèŋ sè' sè wo sə bɛ' mandzè Nikolà. Wo sə gù nsàap bup sè Balàm à yə'rə yà'a.

16 Ye də wèŋ kupsə-a wəp, bwère mū nè və ve'ε nənàk, nè lu ves bùu yà'sə wèŋ bə fèk nè mū cùhu mù nè.

17 Nwè nè yi tse'-a ntu' ngòyuk bum fo', yi yuk-a bum ye'sə sè Yòŋsè Nwi sə cèp bohòcoos sə. Nwè nè yi təəŋ-a guguŋ tətè nè ghak məmumsə fana, mū nè fa yi bɛŋ Nwi sè kaco lis ye yà' yeŋ sə. Mū nè fa fe'lə yi lis nè fəfop nè wo còm naaŋ lùŋ sè fi mbwa. Nwè nè mòmòk nè kà lùŋ sə ri lok. A nè riŋ megu yà' ŋwè nè mù fa yi yà' nè.

Nwàk Cos Nè Mvwe' Lak Tiyatirà

18 <<Còm fa masinjà àm nè yi kùkgè cos àm nè mvwe' lak Tiyatirà nà'a duk də, nè'e ncèp nè nà' tesə vè mū cùhu mo Nwi. Yi nè lis ye sə kuə co lum mis, kùu ye sə

renj daàŋ daàŋ co nteŋ nè wo tèn kè misè nè.

¹⁹ Mù ri ncu àwèŋ bèboŋ. Mù ri dè wèŋ tse' ntum nè ngòdzəm mòk bə mòk. Mù ri sè' mvè'nè wèŋ tɛ bə mandzè nè zinè bohòmè, mù ri dè wèŋ fàkŋgè gugun, nè sè ko ntum sè'. Mù ri sè' lanj dè bum sè wèŋ sè fàk nga'a pwe'fo', bòghak zenj nè nonjsə mvè'nè à ye to mantombi.

²⁰ Mègù dè yumòk cu mò'fis nè wèŋ sè gù nè mù ka nà' dzəm. Yu nè dè, wèŋ sè mè'rə njwà nè wo to yi dè Jesebè nà'a ngòcu mətsetsə'rəə wəŋ. Yi sè duk dè yi sè tsòho ncèp Nwi, nga a mvwès wà. Yi sè gù bəu am wèŋ ngòkoho sàhà, nè sè zə ke'ca bum rùm wèŋ nduk.

²¹ Mù a fa yi məmuvèk momjo dè ya yi tenjsə ngògù bup ye sè, fana yi kà dzəm ngòmè'rə ko sàhà dzəm.

²² Ye dè mù nè gù yi, yi kok kèe yiyan marəŋ ya bə bəu sè bə ya'wèŋ kogè nto sè wèŋ nè ye ngə' bèboŋni. Mù nè gù li ve'nə tse'nga wo mè'rə mandzè àwo ànə.

²³ Mù nè zə bwe ye sè pwe'fo'. Mù nè gù ve'nə ya cos pwe' riŋ dè mù ri tse' vèəm bwi pwe'fo'. Mù nè lak ndàanwè pwe'fo' mvè'nè yi à gù fàak ye.

²⁴ <<Nə ye dè bohòwèŋ bwes bəu sè mvwe' lak Tiyatirə, wèŋ a ka mandzè Jesebè nè yun. Wèŋ na ka bum njwanjwa sè Satà sè ri. Ye dè bohòwèŋ yàwèŋ, mù ka yumok zok sè mù sè duk wèŋ gù tse'.

²⁵ Megu dè wèŋ kotse' bum sè wèŋ a yə'rə yà'a cùk tètè mù bwi və.

²⁶ Nə ye dè bohòbòp bə nè wo tɛ gugun tètè nè kə ghak məmumsə, nè sè gù yusə mù sè dzəm, fana mù nè fa wo njən bə bəop lak sè zəzok sè pwe'fo'.

²⁷ Mù nè fa wo njən sè sè' mvè'nè t'è' am a fa mù. Wo nè sè sak ganj mətuhù bəop lak yè'sə bə ntò' njkum nè wo à gù nà' bə nteŋ. Wo nè ləp və'rə yà' co mvè'nè njwèe ləp və'rəgè kəun ncàk yà'a.

²⁸ Bəu sè wo ghak məmumsə yè'sə, mù nè fa wo sənjsok sè'.

²⁹ Njwè nè yi tse'-a ntu' ngòyuk bum fo' fana yi yu'rə-a bum sè Yòŋsə Nwi sè tsè' fa coos sə.

3

Njwàk Cos Nè Mvwe' Lak Sadis

¹ <<Còm fa masinjà àm nè yi kùkgè cos nè mvwe' lak Sadis nà'a duk dè, nè'e ncèp nè nà' tesə vè bohòyi nè yi tse' yòŋsəə Nwi sè sàmba, nè tse' njkəŋkəan sè sàmba sə. Mù ri ncu àwèŋ nè wèŋ cu nè. Bwiŋ tsəragè dè wèŋ cu njwəm, nga wèŋ a kpə lanj.

² Wèŋ lokok mvwe' lo wàp, nè lumsə fe'lə muyòŋsə nè nà' sè kàha mali nà'a, ya kà dè nà'a kpə liŋ wesə duk. Mù yə dè

ncu àwèŋ ka kəkurè pap mantombii Nwi yəŋ.

³ Ye dè bòghak dè wèŋ tsərə fəsə manjkwèŋ bə bum sè wèŋ ànə yuk to yà', nè jəŋ yà' yà'a. Wèŋ sə gù yà', nè bwi fa bup awèŋ njkwèŋ. A ye-a nga wèŋ ka lokok, ye dè mù nè və nè kə tseŋ wèŋ co ngà yè vè yi, wèŋ kà mvək nè yi vəə nè ri.

⁴ <<Megu dè wèŋ bəu Sadis mok sè wèŋ ka njkəun yəŋ, wèŋ a nòŋsə ni' awèŋ rərəŋ. Bəu yà'sə nè nitse' cèək sè fəfop, nè gi venə wèŋ bəusə wo kəkurè ngògi venə wèŋ ve'nə.

⁵ Bəu sè wo təəŋ gugun tètè nè ghak məmumsə fana wo nè ni cèək fəfop sè' ve'nə. Nə ye sè' dè mù nè kà liŋ awo ndzənə njwàk lùŋ yisè fis. Mù nè təəŋ mantombii Tè' am nè ye masinjà ye wèŋ, nè tsok jəja dè wo bəu am.

⁶ Njwè nè yi tse'-a ntu' ngòyuk bum bə zenj, yi yu'rə-a bum sè Yòŋsə Nwi sè tsè' fa coos sə.

Njwàk Cos Nè Mvwe' Lak Filàdefiyà

⁷ <<Còm fa masinjà àm nè yi kùkgè cos nè mvwe' lak Filàdefiyà nà'a duk dè, nè'e ncèp nè nà' tesə vè bohòmo Nwi nè rərəŋ, nè ye sè' yi nè yi zinə nè. Yi tse' ki ncu njkum Devid ndzə bohòyi. Yi lok-a ncu sə, njwè nəmòk kà mùk, yi mùk-a yà', njwè kà sè' lok fe'lə.

⁸ Mù ri ncu àwèŋ. Mù ri dè wèŋ a ye-a sè jì njən, wèŋ sə yuk duk àm lanj. Wèŋ a ka dè wèŋ ka bəu am yəŋ sè' bəŋ yuk. Ye dè mù a mùk nòŋsə fa wəŋ ncu sè kaco njwè nəmòk lok yà' yəŋ.

⁹ Wèŋ ja'a àwèŋ mvè'nè mù nè gù bəu sè wo bəp bə Satà, nè sè ci' mvwès dè wo bəu Jus yà'a nè. Mù nè gù wo ngòkə təəŋ bə tumfərə sə njki' wèŋ, nè wup fa wəŋ bo, ya wo riŋ dè mù dzəm wəŋ.

¹⁰ Wèŋ a yuk duk àm, nè təəŋ bə kontəm lanj. Mvè'nè wèŋ a yuk mù ve'nə, mù nè nonjsə wəŋ bèboŋ, ghà nè ngə'ə nè vè sənə nzenɡònə pwe' ngòmumsə bwi.

¹¹ <<Anə kà sàp nga mù vè lanj. Wèŋ kotse' bum sè wèŋ tse' yà'sə cùk. Wèŋ kotse' cùk ya njwè nəmòk kà lələk awèŋ nè kə fəp jə lə.

¹² Bəu sè wo təəŋ-a gugun tètè nè ghak məmumsə fana mù gù wo co tən-ndap Nwi àm, wo nè mam fo' tètè nè kà cohòyuk. Mù nè com naan liŋ Nwi àm muni' wo. Mù com naan fe'lə fa wo liŋ lak Nwi àm nè nà'a dè, Jərosalèm nè Fi, nè nà' sè tesə tsoon mabu bohòNwi àm nè. Mù nè com naan fa wo liŋ am sè fi muni' wo anə sè'.

¹³ Njwè nè yi tse'-a ntu' ngòyuk bum bə zenj fana yi yu'rə-a bum sè Yòŋsə Nwi sè tsè' fa coos sə.

Njwàk Cos Nè Mvwe' Lak Làòdisiyà

¹⁴ <<Còm fa masinjà àm nè yi kùkɔ̀gè cos àm nè mvwe' lak Làòdisiyà nà'a òuk dè, nè'e ncèp nè nà' tèsè vè bohòŋwè nè liŋ yee dè, <Yà'a ye ve'nà.> Yi zinè, nè ye ñwè nè aco a naan tu bohòyi. Nwi à gù bum pwe' dè yà'a yeto vè bohòyi nè.

¹⁵ Mù rì ncu àwèŋ bèbòŋ. Wèŋ ka bohòmù fifi yèŋ, nè kà cəcuŋ sè' ye. A nè bəŋ ghak dè wèèŋ ye lè mòk mətsetsə'rè bəp bum sè ba yè'sə.

¹⁶ Nə yeè nè dè wèŋ mègù yəyarè fana mū nè te fis mak wèŋ mū cùhu mū fo'.

¹⁷ Wèŋ sè òuk dè wèèŋ ngàa rəŋsi nè ye ngàa ghàk dè wèŋ sè kà yimok jamè. Wèŋ sè òuk ve'nə, nè kà rì dè wèèŋ co bwiŋ koksə manziŋ bohòwèŋ rì. Wèèŋ ngàa jìŋ, sè gi mbwè to, nè ye ngàa ntwì lis.

¹⁸ Ye dè mū sè tip wèŋ òuk dè, wèèŋ vè kə ywiŋ guè sè wo a tɛ rəŋsə yà' daàn, daàn bohòmù, ya ngà wèèŋ tse' ghàk. Wèèŋ kə ywiŋ jəŋ cəək fəfop sè' bohòmù ya ngà wèèŋ lok marè'tu awèŋ fo', nè ywiŋ ncəp sè ya ngà wèèŋ gəsə məlisè wèŋ ya wèèŋ ye bum.

¹⁹ Mū jwagè ñwè nè mū dzəm yi, nè taksə sè' yi nè, ya ngà yi tse' ñkərə. Ye dè wèèŋ ye cəcuŋ, nè bwi fa-a bəp awèŋ ñkwèŋ.

²⁰ Wèèŋ ye, mū tə sə ncùhu, nè sə kum; a ye-a ngà ñwè nè yi yuk ñgi àm nè muk fa mū ncùu sə fana, mū nè ni lo munda'a yi anə. Mū ni ləmbwa, vesi zə be'lə bəŋ mvwe' mò'fis.

²¹ Ñwè nè yi təəŋ-a gugəŋ tətè nè kə ghak məmumsə fana mū nè fa yi mandzè ñgòcu vesə məmuvwe' kapràk àm. Yi nè cum be'lə venə mvè'nè mū ànə ghak yàm sè', nè kə cum be'lə ves Te' àm mənə kapràk ye.

²² Ñwè nè yi tse'-a ntu' ñgòyuk bum bə zəŋ, yi yu'rə-a bum sè Yòŋsə Nwi sè tsə' fa coos sə.>>

4

Jon Yə Kapràk Nwi Məbu

¹ Yà'sə ànə ca wes me fana mū ye fe'lə yumok səmək. Mū à yə ngà ncùu sə məbu mūhu nòto. Mū yuk fe'lə ñgi nè nà' à cəp co ntəŋ nè mū à yuk to nà' fa' mantombi nà'a. Yi to mū, nè òuk dè, <<Kok vè fəŋ ya mū ñiŋtsok fa wu bum sè yà'a nè kə ye ntse'mòk.>>

² Anə gəŋ Yòŋsə Nwi kə kotse' mū ve'e ghà ànə. Mū ye kapràk məbu anə ngà ñwè ye cu mbwa.

³ Si ñwè nè yi à cu məmuvwe' kapràk nè à sè bà'a rəŋ ke' ncòm bèbəŋ bə fəfop wèŋ, co nsəap liis mok sè wo togè yà' dè Damùn nè ye Rubi. Mvəmvòk à güm dzòŋ kapràk nè. Nà' à tse' ncòm lis nè

wo togè nà' dè emerà, yà'a co ncòm ñgan sè fi.

⁴ Mū à yə fe'lə kapràk mok hum ba-ncòp-kwè. Yà' à təəŋ güm dzòŋ gəsə lòkapràk mòk nè gəŋ nè mətsetsə'rè. Mū ye bə ñkwàha bwi sè' hum ba-ncòp-kwè ñga wo nitse' cəək sè fəfəp, nè cum yak mənə kapràk ye'sə. Wo à ta tse' tām ñkam mətuhù wo. Tām sè à ye sè wo à gū yà' bə guè lòŋ.

⁵ Mbəŋ à sè bà'a, nè sə cwìŋ vè mvwe' kapràk nè ve'e nəbəp. Mū ye kàk sàmba ngà yà' sè kə rəŋ mvwe' kapràk nè ve'e bəəm. Kàk ye'sə à tə bə tu yòŋsə Nwi sè sàmba sə.

⁶ Mū ye təm mòk mantombii kapràk nè. Təm nè à sə rəŋ ve'e njaan.

Mū à yə fe'lə yusəmòk kwè ngà yà' tse' yòŋsə. Wo təəŋ dzòŋ kapràk nè. Wo à tse' lis ñkūŋntəŋ. Lis sè à ye mən'i wo, ma si bə mankwèŋ wèŋ pwe'.

⁷ Nè mantombi nè à səsə co gwim. Nə ba səsə ye co ndu-mbòŋ. Nè te' à tse' si sè yà' səsə si ñwè. Nè kwè nè à səsə ye co mpi nè yi sè dzòŋ dzòŋ.

⁸ Nè fəpwe' à tse' bəp ntùŋfu. Ni' awo sè à ye gū liis-lis, bə sə ñkwèŋ bəp mwè pwe'. Wo sə yəm ñki nùm bə ndzəm, nè kà təŋsə lok. Wo sə yəm òuk dè, <<Nwi, wu rəŋ, wu rəŋ, wu rəŋ. Wù à ye to wù, cu ngà'a sè' wù, Anə kə vè ntsə'mòk sè' wù.

Tà mayumòk, Tà mayumòk wu Tà, Nwi nè gəŋ nè.>>

⁹ Bum sè kwè sè wo à tse' yòŋsə sè à sə yəm ñki ñgòkùksə nè sə kwasə liŋ ñwè nè yi à cu mənə kapràk nè. Yi nè yi cu mvèsə nè mvèsə.

¹⁰ Wo yəm ve'nə fana bə ñkwàha bəu sè hum ba-ncòp-kwè sè wèŋ gbə sə nze, nè kùksə yi sè'. Wo cok noŋsə tām awo sə mantombii kapràk ye nè, nè sə òuk dè,

¹¹ <<Mbè, Tà, nè ye Nwi, wu kəkurè bohòbwi ñgòkùksə wu, wəp wu nè fa wu ñan.

Busè wù à gù bum pwe' wù.

Wù à tsərə kok sè' wù dè bum pwe' ye.>>

5

Wo Sə Kùksə Mo Nsùŋŋ Nè Yi A Lòkok Mvwe' Kpə

¹ Anə gəŋ, mū ye ngà ñwè nè yi cu mənə kapràk nè kotse' ñwàk mòk bo ma zə. Ñwàk nè à ye nsəp nè co wù lim nà'. Wo à còm nà' ma mənkwèŋ bə ndzə ntòpwe'fo'. Wo jəŋ liŋ, nè lem lok nà' bə zəŋ bəp sàmba.

² Mū ye masinjà Nwi mòk nè yi tse' ñan, yi sə fuŋ bə ñan dè, <<Ñwè nè yi kərə co yi yep fis to liŋ yè'e, nè firə to ñwàk nè'e ndà?>>

³ Nwè à ka nè mò'fis mabu kè sè nzenḡòḡ kè mvwe' bù krùkrù àlè nè co yi muk nà' yeḡ.

⁴ Mù à yè ve'nə, waḡ ko mū bùsè ḡwè nè mò'fis co yi muk nà' à ka yeḡ.

⁵ Fana ḡkwà'ḡwè mòk mǔtsǔtsǔrəə sè hum ba-ncòp-kwè sè à duk mū də, <<Tsəp; kà wa bùsè ḡwè nəmòok yo nè co yi muk. Yèè, ḡwè nè wo to yi də Gwim nè yi tesə mvwe' bòp lak Judà, nè yi ḡwì ḡkum Devid nà'a kəkùrè ḡḡoyep fis liiḡ sə, nè muk ḡwàk nə. Yi à ḡhak bum pwe' yi.>>

⁶ Fana mù ye Mo Nsùḡḡaḡ mòk ḡḡa yi tə mǔtsǔtsǔrəə kaprək nə bə bum sè kwè sè wo tse' yòḡsə sə. Bù ḡkwàha bùu sè hum ba-ncòp-kwè sè wèḡ təḡḡ ḡam gesə lo yi mǔtsǔtsǔrə. Nsùḡḡa nə à sə yəḡḡ co wo à zə yuk yi mantombi laḡ. Yi à tse' ndoḡ sàmba, nə tse' lis sè' sàmba. Lis sè sàmba yè'sə à sə təḡḡ mənə tu yòḡsəə Nwì sè sàmba sè yi à tumsə vesə yà' sənə nzenḡòḡ ma nè fòpwe' sə.

⁷ Fana Mo Nsùḡḡaḡ nə və, nə kə jəḡ ḡwàk nè nà' ye ndzənə bo ma zəu ḡwè nè yi cu mənə kaprək nə.

⁸ Yi àḡ jəḡ ḡwàk nə ve'nə fana bum sè ḡwəm kwè sè bə bù ḡkwàha bùu sè hum ba-ncòp-kwè sè wèḡ bùhə mantombi yi anə sə nze. Ndaḡḡwè à tse' luḡ, nə tse' ḡḡap nə wo à ḡà bə ḡuè bə lāminda ca. Lāminda sə à təḡḡ mənə tu piriyaà bùu Nwì pwe'fo'.

⁹ Wo à yəm ḡki nè fi. Wo sə yəm də, <<Wu kəkùrè ḡḡòḡ ḡwàk nə, nə yep fis liiḡ sə.

Busə wo à zə wu fana wù ywiḡ fa Nwì bwi sənə nzenḡòḡ pwe' nè pwe' bə krù yòḡ.

Wù à ywiḡ və wo mvwe' bòop lak pwe', mvwe' ncèep lak pwe' nə ye mvwe' ḡwii bwi pwe'fo' sè'.

¹⁰ Wù a ḡù wo ḡḡòye mok mvwe' ḡaḡ ḡkum Nwì, nə ḡu wo ḡḡòsə fa ḡùrə co ḡḡàa fa satikà'a sè ḡḡòkùksə Nwì.

A sè' wo sè wo nə kok ḡkum sə nzenḡòḡ anə.>>

¹¹ Mù à kək fe'lə mok fana mù ye masinjāa Nwì, nə yuk ḡḡii awo. Wo à ye ve'è ncùhù malà' co wù kà ta to. Wo à təḡḡ dzòḡ kaprək nə bə bum sè ḡwəm kwè bə bù ḡkwàha bùu sè hum ba-ncòp-kwè sè wèḡ pwe' mǔtsǔtsǔrə.

¹² Wo sə yəm fuḡ fis duk də,

<<Oòwù Mo Nsùḡḡaḡ nè wo à zə,

Wu kəkùrè ḡḡòtse' ḡḡ.

Wu kəkùrè ḡḡòtse' ḡhàk

Wu kəkùrè ḡḡòtse' ḡkarə pwe'.

Wu kəkùrè ḡḡòtse' yòḡ.

Wu kəkùrè wù co bwi pwe' kùksə wu.

Wu kəkùrè co bwi kwasə wu.

Wu kəkùrè co liḡ yoo yam lo man-tombi.>>

¹³ Anə ḡeḡ mù yuk ḡḡii bum sè mabu bə sə nze nə ye sè wo cu ma sə mbwè nzenḡòḡ wèḡ pwe'. Mù yuk ḡḡii bum sè ma sə ndzəpə bə ḡḡii bum sè yà' tse' yòḡsə ḡḡa wo cu-a sè ma fòkè fòpwe' nè pwe', ḡḡa wo sə yəm ḡki. Wo sə yəm duk də, Vès kwasə wù nè wù cu mənə kaprək, Nə kwasə Mo Nsùḡḡaḡ nə sè'.

Vès kùksə wu, nə yamsə liḡ yo.

Vès sə duk də kaprək yòḡə ye ḡaḡ yoo mam ḡḡeḡ'f' mvèsə nè mvèsə.

¹⁴ A nə ye ve'nə, yum sè kwè sə wèḡ kwì də, <<A ye ve'nə.>> Fana bù ḡkwàha bùu sè wèḡ bùhə sə nze, nə kùksə yi.

6

Mo Nsùḡḡa Nə Ye ḡḡòYep Fis

Liiḡ Sə Sàmba Sə

¹ Anə ḡeḡ, mù ye ḡḡa Mo Nsùḡḡa nə yep fis to liḡ nè mò'fis mvwe' liiḡ sè sàmba sə. Yi à yep ntəḡ, mù yuk ḡḡi yum sə wo kwè sə mòk. ḡḡi nə à cèp bə ḡḡḡ co mbàḡ sak yi ve'è. Nà' cèp də, <<Təsə vəə.>>

² Mù ye fe'lə nàmbà'rè nè fəfop ḡḡa nà' tesə vəə. Mù ye ḡḡa ḡwè nəmòk yi kok cu mənə nàmbà'rè, nə kotse' wòmḡḡiḡ ndzə bohòyi. Wo à fa yi tàm ḡwè nè ḡḡaḡ mòk. Yi à lòsə ḡḡòḡhak lòmok sè ḡkuḡ.

³ Mo Nsùḡḡa nə yep fis liḡ nè ba, ḡḡi yu nè ba cèp sè'. ḡḡi nə duk də, <<Təsə vəə.>>

⁴ Nàmbà'rè nè bəban tesə və ḡḡa wo fa ḡwè nè yi kok cu mbwa nə ḡḡḡ ḡḡòkè jə fis lògesə fifi sənə nzenḡòḡ nə ya bwiḡ lùlù, nə zə nì'. Yi à kotse' fèk nè ḡḡaḡ ndzə bohòyi sè'.

⁵ Yi yep fis nè tɛ', yu nè tɛ' cèp sè' də, <<Təsə vəə.>> Mù ye ḡḡa nàmbà'rè nè sənəḡ tesə vəə. Mù ye ḡḡa ḡwè nè yi kok cu mbwa nə kotse' kilù ndzə bohòyi.

⁶ Mù yuk ḡù co ḡḡi mòk cèp vèsə mvwe' bum sè kwè sə duk də, <<ḡwèè nə jə mbàam sè yi fàk yiskok numbu mò'fis, nə ywiḡ ndooḡ rɛɛs tɛ', nə jə fe'lə sè' mbàam ntsə' fàk mòk, nə ywiḡ ndooḡ ḡòmbi ntùḡfu.>> Yi duk fe'lə sè' də, <<Wèḡḡ kà mve' nə ye rùk ḡù bupsə.>>

⁷ Fana Mo Nsùḡḡa nə yep fis fe'lə liḡ nè kwè. Mù yuk ḡḡa yum sè ḡwəm sə nè kwè cèp də, <<Təsə vəə.>>

⁸ Mù ye nàmbà'rè mòk nè yi krù ncòm dəmm ve'. Liḡ ḡwè nè yi à kok cu mənə nàmbà'rè ènə à ye də Krù. Nzenḡòḡ yòḡsəə bù krùkrù à sə be' lòḡwè ènə sè' manḡkwèḡ. Wo à fa wo ḡḡḡ də wo zə bwiḡ bòp mò'fis sənə bòp kwè bə bùu sè sə nzenḡòḡ sə pwe'. Də wo zə wo bə fèk, nə jəḡ və nḡè bə yiyāḡ nə ye fe'lə bə nàam sè bup sè co yà' ko bwiḡ.

9 Yi yep fe'lə liŋ nè tən nə. Mù ye yòŋsəə bũu sè wo à zə wo də bũusə wo à dzəm Nwi bə zinə, nə sə tsoho ncèp ye nə wèŋ. Yòŋsəə bũu yè'sə à ye ma sənə mbwè kàm nè wo fagə satikà' bohòNwi fo'.

10 Wo à wa furə fis bə ñàŋ də, <<Oò, wùu Nwi Tà nè wù tse' bwiŋ pwe' wù. Wu rəɛŋ nə ye zinə. Wù sə duk də vées nə cum mali fən, nə kə dzen sèŋ ŋkuŋ ya ŋga wu nə sak bũu sè sə nzenŋòŋ sè wo à zə ves yà'a, nə tukse wo-ε?>>

11 Anə geŋ, wo fa cək nè fəfop bohòndaanwè pwe' bə tu. Wo tsok fa fe'lə yà' sè' də, yà'a cum yonşə tse' ntòve'nə bũusə wo ka pwe'fo' ntòme wes. Wo də bwema yà'wèŋ mok sè wo sə fàk lo' bohòNwi cu li sè nzenŋònə nə zə wo sè' ŋkuŋ.

12 Mù ye fe'lə ŋga Mo Nsũŋga nə yep fis liŋ nè ntũŋfu nə. Mù kək à, ŋga nzenŋòŋ sə tsòho ve'ε bə ñàŋ wù kà fàk. Nùm seŋ bũuŋ bip, bip, bip co gáčək nə səsən. Nwə baŋ bũuŋ ye co nduəm jwaan.

13 Nkəŋkəŋ sə coho gbə tsoŋ mabu co bwe ŋgwii piàa sə yè' wo.

14 Ngùp ntòbu à nòm bisə ve'ε ywep kè' mò'fis, co wo lim gesə kəà. Nda pwe'fo' nə ye bə nze sè yà' à ye mʉtsətsə'rəə ndzəp pwe', à coho gesə fo'.

15 Bwiŋ pwe' à sòbo bə caŋ ŋgòkə swihi. Nkəŋkum wèŋ, bə ŋkwàha bwiŋ wèŋ, ŋkum sojà wèŋ, ŋgàa ghàk nə ye bə bũu sè wo tse' liŋ wèŋ, ŋkwèŋ bə bwe nze wèŋ pwe' à ca swihi. Mok à ca ni sənə mvòk, mok swihi noon ke' bə mbwée lis wèŋ nduk.

16 Wo wan to nda bə lis wèŋ də yà'a kə kəəŋ gbə mʉ ni' wo ya ŋwə nè nà' cu mənə kapràk nà'a kə wo yə, ya wo caŋ gesə mvwe' ŋgə' nè Mo Nsũŋga də yi fa wo nə sè'.

17 Bʉsə mvək awo ŋgòjòok vè laŋ, ŋgà mù' cùu nə kà ye.

7

Wo Naan Fa Bũu Izure Wèŋ Mok Ncòm Nwi

1 Yà'sə ànə me fana mù ye masinjàa Nwi kwè ŋga wo tə mvwe' tò'o nzenŋòŋ kwè fo'. Wo à sə təəŋ fo', nə sə kotse' fəsə fəfəə sè bə tò'o nzenŋòŋ sè kwè sè də ya yà'a kà cà. Fəfə à sə kà mʉmvwe' nze nə cà, kà mʉ ndzəpə sè' cà, nə kà mʉ tʉhà sè' cà lok.

2 Fana mù ye fe'lə masinjà Nwi mòk nè yi ànə tesə və ma ntonùm. Yi à kotse' yu nè ŋgòbənbo bə zeŋ ndzə bohòyi. A ye yu beŋbo nè Nwi nè yi cu ŋwəm nə. Masinjà Nwi nə à to fuŋ masinjàa mok sè kwè, sè Nwi anə fa wo ñàŋ ŋgòbʉpsə nzenŋòŋ, nə ye ŋgòbʉpsə ndzəp sè'.

3 Yi tsok fa yà'wèŋ də yà'a kà nzenŋòŋ kè ndzəp àlɛ ntòbʉpsə. Yi də yà'a yuk tòvè tse'ŋga wo còm naan fa wes ŋgàa fàak Nwi wèŋ ncòm mʉ nʉ sili ŋkuŋ.

4 Anə geŋ mʉ yuk mvə' nè wo tsə' də a bwi sũne sè wo tse' ncòm yè'sə mʉsihi wo sə. Wo à duk də a bwi ncùhù ŋkà mò'fis bə ncùhù hum kwè-ncòp-kwè, sè wo à tesə mvwe' buhu lak Izurɛ mò'fis, mò'fis.

5 Bũu sè wo à naan fa wo ncòm mvwe' buk lak Judà à ye bwi ncùhù hum-ncòp-ba. Buk lak Rubè à ye ncùhù hum-ncòp-ba. Buk lak Gaad à ye ncùhù hum-ncòp-ba.

6 Buk lak Asà à ye ncùhù hum-ncòp-ba. Buk lak Naptalè à ye ncùhù hum-ncòp-ba. Buk lak Manasà à ye ncùhù hum-ncòp-ba.

7 Buk lak Saimà à ye ncùhù hum-ncòp-ba. Buk lak Levi à ye ncùhù hum-ncòp-ba. Buk lak Izakà à ye ncùhù hum-ncòp-ba.

8 Buk lak Zebulà ye ncùhù hum-ncòp-ba. Buk lak Jòsep à ye ncùhù hum-ncòp-ba, nə ye mvwe' buk lak Benjamè sè' bwi ncùhù hum-ncòp-ba.

Bwi Co Wù Kà Ta To Sə Kùksə Nwi

9 Yà'sə à mèe, mù ye fe'lə bwi ve'ε nduk nè nduk co ŋwè kà ta to. Bũu yè'sə wèŋ à tesə vè mvwe' bòop lak pwe', mvwe' ncéep lak zəzək nə ye mvwe' ŋgwii bwi pwe'fo' sè'. Wo à sə təəŋ mantombii kapràk Nwi nə ŋga nsũŋgaŋ nə sè' fo'. Wo à nitse' cəək sè fəfəp, nə kotse' maŋ ndzə bohòwo lòon.

10 Wo à sə fu torə fis mʉtsə duk də, <<Nwi àvès nè yi cu mənə kapràk ye nə a fa ves liŋ yi.

Yi fa càsə ves nà' ndzə bohòMo Nsũŋgaŋ nə.>>

11 Masinjàa Nwi pwe' à təəŋ dzòon gèsə lòkapràk nə, bə yum sè kwè sə wèŋ nə ye bə ŋkwàha bwi sə wèŋ mʉtsətsə'rə. Fana masinjàa sə pwe' bʉhə sə nze, nə kuksə Nwi.

12 Wo sə duk də, <<A ye ve'nə.

A yi Nwi àvès nə nè yi kəkuk.

A kwasə yi, yi tse' ŋkarə pwe' yi.

A gurə kuksə yi, yi tse' ñàŋ pwe'.

Liŋ yee yam lo mantombii, gaŋ ye kà lə yuk. Yà'a ye ve'nə.>>

13 Nkʉwà' ŋwə mòk mò'fis à fek mʉ duk də, <<Wù ri nsàp bʉ nè wo nitse' cəək sè fəfəp yè'e, nə riŋ mvwe' sè wo vəə à?>>

14 Mʉ duk fa yi də, <<Pàpa mʉ ka riŋ, tsok fa mʉ.>> Yi duk mʉ duk də, <<Bũu sè wù sə yə wo yà'a, a wo sè wo à təəŋ, nə ca tesə bə mvək ŋgə' nè bʉp nà'a. Wo à cùk fopsə cəək awo yà'a bə nduəm Mo Nsũŋgaŋ nə.

15 Nà'a njo nè wo tə mantombii kapràk Nwi nùm bə ndzəm, nə sə kuksə yi munda' à yi sə. Nwə nè yi cu mʉ kapràak nà'a, yi nə ye bə yà'wèŋ nùumbu pwe', yumok kà wo gà.

¹⁶ Njè beŋ bə njè ndzəp nə kà wo mok ya yuk fe'lə, nùm kà wo mok sè' to tɛŋ barè yuk.

¹⁷ A nə ye ve'nə bùsə Mo Nsùŋgaŋ nə yi mʉtsətsə'rə mvwe' kaprək nà'a, yi nə ye co ganaku' awo yi. Yi nə gʉmsə lo yà'wèŋ mvwe' ndzəp nə nà' tse' lʉŋ, wo no. Nwii nə yisə fis fa wo ndzəplis awo mʉ lisə wo pwe'>>

8

Mo Nsùŋgaŋ Nə Yep Fis Liŋ Nə Samba Nə

¹ Yà'sə à cà gesə, mʉ ye ŋga Mo Nsùŋga nə yep fis liŋ nə sàmba nə. Yi à yep nà' fana bum pwe' duk dok. Nwè kà kwis, kwis lok tètè kə dzeŋ mvək mom səsap ntɛŋ.

² Fana mʉ ye ŋga'a masinjaa Nwi sè sàmba sə ŋga wo tə mantombii Nwi. Wo à fa wo pwe'fo' ntàŋ mò'fis, mò'fis.

³ Masinjà Nwi mòk à vè kə təəŋ mvwe' kàm nè wo fagə Nwi satikà' fo'. Yi à kotse' tasà nè wo à gù nà' bə guù ndzə bohòyi. Wo à fa yi lāmindaŋ ŋkʉŋŋ də yi tɛŋ torə be'lə yà' bə piriyaà bùu Nwi wèŋ, mʉmvwe' kàm nè wo fagə Nwi satikà' mbwa nə. Wo à gù kàm nè nà' tə kə mantombii Nwi nè bə guù.

⁴ Ndindi lāmindaà sə à lòkok be'lə lòmʉtsə bohòNwi bə piriyaà bùu sə wèŋ, ndzə bohòmāsinià Nwi nə.

⁵ Fana masinjà Nwi nə cup jəŋ mis mvwe' kàm nə. Yi naaŋ mis sə mʉnə tasà nə, nə mak tsoŋ vesə yà' sə nzeŋgòŋ. Mvè'nə yi à màk tsoŋ yà' ntɛŋ mbʉŋ ba'a liɛŋ, nə sa'rə nè bʉp fana nzeŋgòŋ nə tsoho.

Ntəŋ Sə Kwè Sə Mantombi Sə

⁶ Yà'sə à cà, masinjaa Nwi sə wo sàmba sə wèŋ à fəhu ŋgòfʉp ntəŋ sə wo kotse' sə. ⁷ Masinjà nə mantombi à fʉp nè nje. Mʉ ye ŋga ŋgwɪŋ sə wo tɔrə yà' bə mis nə ye ndʉəm gbʉ tsoŋ sə nze. Nzeŋgòŋ sə, co wo à gəpsə-a nà' bòp tɛ', ye də sə fis bòp mò'fis. Tʉ sə nzeŋgòŋ à sə wes sè' co bòp mò'fis sənə bòp tɛ' sè'. Nŋaŋ sə sə nzeŋgòŋ nə pwe' à sə sè' ve'nə.

⁸ Anə geŋ, masinjà nè ba fʉp ntəŋ nè nje nə sè'. Mʉ ye yumòk co nda ve'ɛ ŋga nà' sə kʉə bə mis. Wo jəŋ nà', nə kə mak gesə sə ndzəpə pʉwò.

⁹ Mʉ ye ŋga wo à gəpsə-a ndzəp pwe'fo' bòp tɛ', ye də bòp mò'fis à bùuŋ wes ndʉəm pwe'. Bum sə yà' tse' yòŋsə sə ndzəpə pwe', bòp mò'fis sənə sè tɛ' à kʉə wes sè'. Fana bòp ŋwes təsə ndzəp mò'fis sənə sè tɛ' à bʉp wes sè'.

¹⁰ Masinjà nè tɛ' à fʉp nè nje. Nkəŋkəŋ mòk nè gʉaŋ nè nà' à sə kʉə co kək à yəəŋ mʉbu. Nà' à tsə mbwa, nə kə gbʉ mʉ ndzəpə, nə ye mvwe' bwe ndzəp tesəgə

sè'. Wo à gəpsə-a ndzəp pwe' bòp tɛ', ye də yi à gbʉ mʉnə bòp nè mò'fis.

¹¹ Liŋ ŋkəŋkəŋ nə à ye də Cʉcʉk. Nà' à gbʉu, bòp ndzəp nə mò'fis sənə bòp tɛ' à cʉk bʉp wes pwe'. Bʉu sè wo à no ndzəp nə à kʉə ve'ɛ wùriŋ.

¹² Masinjà nè kwè fʉp ntəŋ nje. Yi à fʉp, yà' ko tiŋ fis nùm ma bòp mò'fis sənə bòp tɛ', nə ye ŋwə sè' ve'nə. Yà' à ko ŋkəŋkəŋ sè' bòp mò'fis sənə bòp tɛ'. A nə ye ve'nə fana bòp mareŋ awo sənə sè tɛ' à liiŋ. Marəŋ bə nè ndzəmə pwe', mareŋ à ka yeŋ mvwe' bòp mò'fis sənə tɛ'.

¹³ Mʉ à kək fe'lə, mʉ ye ŋga mʉi mòk sə dzòŋ mʉbu səsap. Yi ke' dukəŋ ngùŋ duk də, <<Gʉgh'i, gʉgh'i, ŋgə' èè. A nə ye ŋgə' nəbʉp bohòbʉu sè wo cu sə nzeŋgòŋ, ghà nè ŋga wo yuk mvè'nə masinjaa sə wo bwehe cu tɛ' yà'a fʉp ntəŋ awo.>>

9

Ntəŋ Nə Təŋ Nə

¹ Anə geŋ, masinjà nè təŋ fʉp ntəŋ nje. Mʉ ye ŋga ŋkəŋkəŋ mòk gbʉ tsoŋ mʉbu. Wo à fa ki sə ŋgòmʉk ncùu wʉ sə yà'a kà ləgə yà'a bohòyi.

² Nkəŋkəŋ nə à mùk ncùu sə fana ndindi kok ca sik, sik, sik co wo tɛ kòp nè gʉaŋ. Ndindi sə à sə lòmʉbu, nə kə lok nùm bə ntòbu nə pwe' mpaəŋ. Marəŋ bùuŋ co a ndzəmə.

³ Ngwim à tesə tsoŋ mʉmvwe' ndindi sə ve'ɛ wùriŋ, nə kə lok nzeŋgòŋ pwe'. Wo gʉŋ bə nsəp ŋəŋ mòk ve'ɛ co nsəp ŋgam mòk nè wo togə nà' də səkopiyoŋà'a.

⁴ Wo à tipsə ŋgwim sə də, yà'a kà bum sə yà' to tesə kok ma sə nze nè mò'fis zʉ bʉpsə lok. Wo də yà'a tukəŋ megu bùu sə yà'wèŋ ka ncòom Nwi mʉ nzà sihi wo tse'.

⁵ Ka də ŋgwim sə zə bùu ye'sə wèŋ sè' yeŋ. Wo tukəŋ yà'wèŋ, nə fa wo ŋgə' mʉnə ŋwə təŋ. Nŋə' nè wo yeŋsə fa bùu ye'sə nə, aco sə ta wo səkopiyoŋve'ɛ. Səkopiyoŋ nə ta-a ŋwè, nà' yaəŋ cəp casə mvè'nə nu tagə ŋwè.

⁶ Mʉnə ŋwə sə təŋ yà'sə, bwiŋ nə lap kʉə bʉè. Bwiŋ nə dzəp ve'ɛ wùriŋ də kʉə ko gesə lo wo, kʉə kà wo sè' ko.

⁷ Ngwim sə à səsə co nàambà'rè sə wo fəhu yà' ŋgòkə màk dzè' fo'. Yumok ye mʉtuhù wo co tàm ŋkum nè wo gù bə guù. Si awo à səsə si ŋwè.

⁸ Nʉəmtu awo à ye co nʉəmtu bəba; nzòŋ awo cəp co nzòŋ gwim.

⁹ Wo à təhə lok ŋgùuŋ awo bə bap yumok co nteŋ, fana mvè'nə wo à sə dzòŋ, bəap awo sə cwɪŋ co bòp nàambà'rè sə sə løyu nè wo togə nà' də cəriyoŋà'a mvwe' dzè'.

¹⁰ Wo à tse' ntə̀nsə̀ səsap co ntə̀nsə̀ səkopiyo. Wo à sə̀ ta təksè bwi mənə̀ ɲwə̀ sə̀ tən̄ sə̀ bə̀ ntə̀nsə̀ə̀ yè'sə̀.

¹¹ Ɓkum awo nə̀ yi tse' wo nə̀, a masinjà nə̀ yi tse' ɲən̄ bə̀ wu sè̀ yà'a kà lègè̀ sə̀. Bùu Jus wèen to yi bə̀ ncèp lak awo də̀ Abadon̄ fana bùu Gris wè̄n to yi yàwo də̀ Apoliyon̄. Lin̄ ye yè'sə̀ duk də̀, Ɓgà bupsə̀ bum.

¹² Yà'a mvè'nè̀ ɲgə̀' n̄ mò'fis lè̀ tə̀ ve'nə̀. Cu mali ɲgə̀' ba sè̀ yà'a nə̀ və̀ ɲkuɲ.

Ntən̄ Nè̀ Ntun̄fu Nə̀

¹³ Anə̀ geɲ, masinjà Nwi n̄ ntun̄fu nə̀ fə̀p ntən̄ n̄ nje. Yi à fə̀p, mù yuk ɲga ɲgi mòk sə̀ tesə̀ vè̀ mvwe' ɲjon̄ gə̀p sè̀ kwè̀, sè̀ kām n̄ wo à gù nà' bə̀ guù n̄; kām n̄ tən̄gè̀ mantombii Nwi.

¹⁴ Ɓgi n̄ duk fa masinjà n̄ ntun̄fu n̄ yi tse' ntən̄ ndzə̀ bohòyi n̄ də̀, <<Ɓin̄ mè'rə̀ masinjàa mòk sè̀ kwè̀ sè̀ wo à ki n̄ɲsə̀ wo mvwe' ndzə̀p Yufèretis yà'a.>>

¹⁵ Wo fin̄ me'rə̀ wo ya wo lo kə̀ zə̀ wes bə̀p bwi mò'fis sənə̀ bə̀p te'. Wo à ki n̄ɲsə̀ wo ɲgòtək mvək ànə̀, sənə̀ n̄mbu ànə̀, bə̀ ɲwə̀ ànə̀ sənə̀ ɲkà'ɲgòn̄ ànə̀.

¹⁶ Bùu mòk à ye ɲgàa ko' nàambà'rè̀ sè̀'. Wo tsok mù də̀ bùu sè̀ wo kok yàwo nàambà'rè̀ pwe' à ye malà' ɲkù ba.

¹⁷ Sə̀' mvək ànə̀ mù ye mali nàambà'rè̀ sə̀ bə̀ bùu sè̀ wo a kok yà' sè̀ sè̀'. Wo à nitse' nteɲ mòk m̄ɲgùu wo, yà' sə̀ ban̄ co mis, nə̀ sə̀ seɲ co nswen̄b̄, nə̀ sə̀ barə̀ co ni' ndu tətəm sè̀'. Nàambà'rè̀ sə̀ à tse' tu awo co tu gwim. Wo n̄ cù, mis bə̀ ndindi n̄ ye zok ɲkàn̄ sə̀ rəm duk tesə̀ kwàa n̄b̄p.

¹⁸ Bum sè̀ te' sè̀ yà' à sə̀ tesə̀ kə̀ cùhu yè'sə̀, a zeɲ sè̀ yà' à zə̀ wes bə̀p b̄ n̄ mò'fis sənə̀ bə̀p te' sə̀.

¹⁹ Ɓan̄ nàambà'rè̀ sə̀ à ye kə̀ cùhu bə̀ m̄ ntə̀nsə̀ə̀ wo. Ntə̀nsə̀ə̀ awo sə̀ à ye co tu no ve'è. Wo à sə̀ təksè bwi bə̀ nsap ntə̀nsə̀ ànə̀ ve'nə̀.

²⁰ Bùu sè̀ wo à ka yàwo sənə̀ ɲgə̀' ènə̀ kp̄, à ka ntəm awo kupsə̀. Wo à sə̀ kùksə̀ mali yò̄nsə̀ə̀ ze' nə̀ ye bum lak co rùm sè̀'. Wo à jə̀ nteɲ co guù, bə̀ sivà nə̀ ye bron wè̄n, nə̀ gu rùm sə̀ fo'. Bùu mòk gu yàwo bə̀ lis, mòk gu bə̀ tu sè̀'. Wo à sə̀ kùksə̀ bum sè̀ wà yè'sə̀ ve'nə̀ ɲga kaco yà' ye bum yeɲ, nə̀ kà bum sè̀ yuk, nə̀ kà sè̀' gi.

²¹ Wo à ka də̀ wo kupsə̀ ntəm awo nə̀ kà bwi mòk zə̀ sè̀ duk. Wo à sə̀ tesə̀ mali rəm fo', sə̀ ko sàhà, nə̀ sə̀ yə̀yè̀.

10

Masinjà Nwi Mòk Jə̀ Və̀ M̄ɲwàk Mòk

¹ Mù à yə̀ fe'lə̀ ma ɲkàn̄kum masinjà Nwi mòk ɲga yi tsə̀ m̄bu. Cək n̄ yi à nitse' m̄ ni' i yi, à ye mbàk, fana mvəm̀vòk

naan̄ dzoon̄ yak m̄ tuhù yi. Si ye sə̀ kwè co n̄m, kùu ye ye co a nteɲ mis n̄ ghan̄.

² Yi à mùk tse' m̄ɲwàk mòk n̄ jo ve'è ndzə̀ bohòyi sè̀'. Yi à tən̄, yi tes kùu ye sè̀ ma māk m̄ ndzə̀pə̀, nə̀ tes sè̀ ma ɲkwip m̄ ɲkà'a.

³ Yi à to fun̄ bə̀ ɲgi n̄ ghan̄ co gwim sə̀ cwì yi ve'è. Mvək n̄ yi à to ve'nə̀, mb̄ɲ sak kè' s̄mba ɲgòdzəm fəsə̀ fa yi.

⁴ Ɓgi mb̄ɲ sè̀ s̄mba sə̀ à sa' ve'nə̀ fana mù də̀ m̄ com bum sè̀ wo cèp sə̀. Ɓgi mòk cèp vesə̀ bohòmù m̄bu də̀, <<Kà yà' còm, ya ɲwèe kà yà' ri. Yà'a cum swihi ve'nə̀.>>

⁵ Anə̀ geɲ, masinjà n̄ yi n̄ tes kù ma mòk sə̀ ndzə̀pə̀, nə̀ tes mòk m̄ ɲkà'a n̄ fis tse' kok bo ye sè̀ ma māk m̄tsə̀,

⁶ nə̀ keɲ bə̀ lin̄ Nwi n̄ yi cu ɲwəm nə̀. Yi à keɲ Nwi n̄ yi à gù ntòbu, gu nzeɲgòn̄ nə̀ gu ndzə̀p, nə̀ ye bə̀ bum sè̀ yà' cu sənə̀ bum yè'sə̀ pwe'fo'. Yi də̀, <<Mvək ka ɲgòcàsə̀ mòk yeɲ.

⁷ Mvək n̄ masinjà n̄ s̄mba nə̀ fə̀p ntən̄ nje, fana bum sè̀ Nwi à sə̀ f̄h̄u swihi yà'a nə̀ tesə̀ və̀ jə̀ja fana yi gu wesə̀ yusə̀ yi à sə̀ dzəm ɲgòḡu sə̀. Yà'a nə̀ ye megu mvè'nè̀ yi tsə̀' fa ɲgàa tsòhòbum Nwi wè̄n sə̀.>>

⁸ Mù yuk fe'lə̀ ɲga'a ɲga ɲgi n̄ nà'a nə̀ cèp to mantombi fa' m̄bu cèp bohòmù də̀, <<Dù, nə̀ kə̀ jə̀n̄ m̄ɲwàk n̄ ndzə̀ bohòm̄masinjà Nwi, n̄ yi mùk tse' nà', nə̀ tes kù ma mòk sə̀ ndzə̀pə̀ ma mòk mù ɲkà'a nà'a.>>

⁹ Fana mù kə̀ duk fa masinjà n̄ də̀ yi fa m̄ ɲwàk n̄. Yi duk m̄ də̀, <<Kòzə̀. Nà'a nə̀ ye kə̀ cùhu wù l̄l̄m co nu, nə̀ ye sə̀ və̀ wù b̄p.>>

¹⁰ Mù à jə̀ ɲwàk nə̀, nə̀ zu nà'. Nà' ye kə̀ cùhu m̄ anə̀ l̄l̄m. Mù à mi gèsə̀ nà' sə̀ və̀, nà' kə̀ ye ca b̄p.

¹¹ Wo à tsə̀' fa fe'lə̀ m̄ də̀, <<Nwii n̄ gu mali wu ɲgòri bum ye mòk ɲga wu tsoho yà'. Bum sè̀ nə̀ ye bə̀ lin̄ tò'o lak wùrin, nə̀ ye bə̀ bə̀p bùu sè̀ wo tse' ncèp zə̀zok, nə̀ ye ɲgwii bwi sè̀' wùrin bə̀ ɲkən̄kum awo sè̀'.>>

11

Bwi Ba Sə̀ Tsòho Ncèp Nwi

¹ Anə̀ geɲ, wo fa m̄ rərə̀n̄ mòk n̄ wo f̄k̄gè̀ bum bə̀ zeɲ, nə̀ duk m̄ də̀, <<Dù, nə̀ kə̀ fuk ja'a ndap Nwi n̄ ghan̄ nə̀ bə̀ zeɲ, nə̀ fuk kām n̄ wo fagè̀ Nwi satikà' mbwa nà'a sè̀'.>> Wo à tsə̀' m̄ sè̀' də̀ m̄ fuk wes, mù tan̄ bùu sè̀ wo cu mbwa ɲgòkùksə̀ Nwi sè̀' pwe'.

² Nə̀ kà mvwe' sè̀ yà'a ma sə̀ mb̄in̄ yà'a f̄k̄. Wo də̀ m̄ me'rə̀ yà'sə̀ ve'nə̀ bùusə̀ yà'a mvwe' sè̀ wo à mè'rə̀ fa fo' bohòbù lakm̄vum. Wo nə̀ gi n̄n̄ ntəm lak n̄ rərə̀n̄ anə̀ mənə̀ ɲwə̀ hum kwè̀-ncòp-ba.

³ <<Mù nè tumsè bùu am bwìj ba, wo nè nitse' gaa càək sè wo wagè kpù bə zèj yà'a. Mù nè fa wo nàj ngòtsòho ncèp Nwi munə nùumbu ncùhù mò'fis bə nkù ba, bə hum ntùjfu.>>

⁴ Bùu sè ba yè'sə, wo yà'sə co nsàp tū nè yi zəmgè ngwì wo sè to nà' dè Olip nà'a. Wo ye fe'lə sè' bwe teberèə laàm sè ba sè yà' tə mantombii Tà nè yi tse' nzenjgòj yi nè.

⁵ A ye-a nga njwè nəmòok duk-a dè yi gu wo bup, mis tesè kə cùhu wo, nè tɛj wəpsə bùu sè wo dè wo gu bup sè. A nè ye yà'sə mok ve'nə dè njwè nè yi duk-a dè yi gu wo bup pwe', ngènjgàj kpù megu kpù.

⁶ Mvè'nè wo nè sè tsoho ncèp nè Nwi nè fana, wo nè tse' nàaj sè aco wo lok ntòbu, mbùj kà li. Wo nè tse' nàaj sè njgògù ya ndzəp pwe' bənj sè wə nduəm sè'. Wo nè tse' nàaj sè aco wo to wə nsàp ndònè wo dzəm pwe' sè nzenjgòj anə.

⁷ Wo tsoho wes ncèp nè fana nàm njaj nè bup nè yi cu sənə wu sè yà' kà lègə nè nə tèsə və, bə yà' wèj lù. Nàm ènə nè ghak wo, nè zə wo.

⁸ Vèej ni' awo sè nè nooj sè ntòmandzè lak sè wo te'lə Tà àwo fo' mǎntəənj sè. Wo a to fa lak yà'sə lij ngòmitsə' mvè'nè yà' cu duk dè lak Sodòm bə lak Ijip.

⁹ Bwìj nè tesə və mwwe' bòop lak sè sənə nzenjgòj nè pwe' nè pwe', lak nè mò'fis nè kà bwehè cu. Wo nè və, nè kə kək ja'a vèej ni' bùu yè'sə munə nùumbu tɛ' bə bwes, nè kà dzəm dè njwèe tuuj yà' dzəm.

¹⁰ Bwe nzenjgòj nè kwa kpù bùu sè ba yè'sə ve'è wùrij. Wo nè kanj kpù sè, nè sè fa kɛ' bwì bum wà nduk nè nduk. Wo nè sè kwa ve'nə dè bəusə yà' à sè tsòho ncèp Nwi, ncèp nè sè jə və fa wo njgè' wùrij.

¹¹ Nùumbu sè tɛ' bə bwes sè à cǎa, Nwi yonj sè gesə fa wo yònsə, wo yəəj fəsə səmok. Mvè'nè wo à lòkok, wuə ko bùu sè wo à yə wo sè ve'è nèbup.

¹² Anə genj, bùu sè ba yè'sə yuk nga njj njwè mòk sè to vèsə wo mǎbu bə njaj duk dè, <<Wèej kok və mbwinə.>> Bùu sè ba sè wèj à lòkok lòmǎbu ndzənə mbàk nga bùu sè wo sè bèn yà' sè wèj sè yə bə lis.

¹³ Mvèk ànə à ye ntɛj fana nzenjgòj tsoho bə njaj wùrij. Lak sè wo à ye fo' sè, bòp nè mò'fis sənə bòp hum à kəəj gbə bup wes pwe'. Nà'a kəəj ve'nə, nè zə bwì ncùhù sǎmba. Bwées bùu mok sè wo à bwehe cu sè à wəp ve'è wùrij fana wo kuksə nè yamsə lij Nwi nè mǎbu nè.

¹⁴ Yà'a mvè'nè njgè' nè ba nè lè tə ve'nə. Njgè' nè tɛ' nè və mali mvèk ghàr.

¹⁵ Masinjà nè sǎmba à fəəp ntàj nè nje nè fana mù yuk nga ngii bwì sè cèp vèsə mǎbu. Ngii sè sè cèp bə njaj duk dè, <<Mvèk kə dzèj laj nè Tà Nwi àvès bə Krest nè yi ànə tumsə lo nà' sè nzenjgòj nè kok ganj nzenjgòj nè laj.

Wo nè cum maligenj njkum mok wo mvèsə nè mvèsə.>>

¹⁶ Anə ye ve'nə fana, bù njkwàha bùu sè hum ba-ncòp-kwè, sè wo cu munə kaprək sè wèj gbù sè nze mantombii Nwi, nè kuksə yi.

¹⁷ Wo duk dè,

<<Wùu Nwi Tà, nè wù tse' njaj pwe',

Wù à ye to mantombi wù, cu mali njgà'a sè' wù.

Vès kwasə wùrij mvè'nè wù à jə njaj yo sè yà' yam ve'è sè, nè kotse'e nè nzenjgòj nè bə zèj.

¹⁸ Bwe nzenjgòj a sè jòk bohòwù,

Fana mvèk njònjgòjòk kùrəə nè sè' nè wu nè sak bù kpùkpù.

A sè' mvèk nè wu nè lak njgàa fàha yo sè wo à sè tsòho ncèp yònə.

Wu nè lak bùu yo pwe'fo', njkwàha bwì nè ye bwenjke' sè'.

Nè'e sè' mvèk nè wu nè bupsə bùu sè wo à sè bupsə nzenjgòj nè.>>

¹⁹ Wo à cèp wes ve'nə fana ndap Nwi muhu nooj mù ntòbu to. Mù ye casə gèsə lo njkùp nè nà' tə munə tu rùk nè Nwi à zu bə bùu ye nè mbwa. Fana mbùj sè ba'a, nè sè cwìj. Nzenjgòj à tsòho, njgwìj sè gbù ye' tsooj sè' nèbup.

12

Jon Yə Nwà Nəmòk Nə Ye Bə Njòroj

¹ Anə genj nsàp yumòk yəəj mǎbu nè nà' ghak mù mǎtuhù. Nwà nəmòk, njgà yi nitse' nùm mù ni' yi, nè nəj tes kùu ye mù nè njwə. Yi ta tse' tǎm njkum bə njkənjkəj mbwa hum-ncòp-ba.

² Mvèk à kùrə yi dè yi dzə mwe, fana yi sè wanj torè fis njgà mo nè sè lum yi.

³ Yumòk nè nà' à ghak mù à yəəj fe'lə mǎbu anə səmok. Mù à yə ma njkənjkəm njòroj mòk nè bəbanj njgà yi tse' tu sǎmba bə ndoj hum. Yi à ta tse' tǎam njkum bə tu ye sè mò'fis, mò'fis lòoj fo'.

⁴ Yi à ləp kùrə mǎk tsoj njkənjkəj sè nze, bòp mò'fis sənə bòp tɛ' bə ntənsə ye. Yi à təəj kə mantombii njwà nè yi sè ghà mwe nè dè ya yi ko zə mo nè ghà nè wo dzə nà'.

⁵ A ka sap, njwà nè dzə mombam. Yi nè ye njkum bohòlak sè sè nze pwe', nè sè sak bə ntò' ntej ndzə bohòyi. Wo à dzə fis mo nè ntɛj, wo le' jəj yi, nè canj sè gesə lo yi mwwe' kaprək Nwi nè.

⁶ Nwà nê yi à dzê mo nê à ca lôye ngeà mvwe' sê Nwi à fùhù nònsê fa yi. Wo nê sê jêh nkerê bohòyi fo' mune nùumbu ncùhù mò'fis bê nkù ba bê nùumbu hum ntùjfu.

⁷ A nê gèh, dzê' tesê mabu. Masinjâ Nwi mòk nê ghan nê lij yee Makè nà'a bê masinjâa ye wèh à tæh ngeòlê nòron nê bê masinjâa ye sê'.

⁸ Makè wèh à ghak wo fana wo kà mok dzêh dâ yà'a cum fe'lê mabu mok dzêh.

⁹ Fana wo à jê nòron nê, nê mak tson vesê yi sê nze bê masinjâa ye sê wèh pwe'. Nkànkhàm nòron ànê, a rèrèh no nê lij yee Satâ, nkum ze' sê bup wèh. Yi à sê bôrê bwì sê nzengeòh pwe' sê' yi.

¹⁰ Fana mù yuk ngi mòk nê ghan nge nà' sê cèp vèsê mabu duk dâ, <<Lùh nê nà' tesê vè bohòNwi àvès kè tsèh ves laj. Njâh ye bê gan nkum ye nê ye njâh sê Krest nê yi à tum nê wèh pwe' yê' mok mvwe' jêja kwaranjâh. A ve'nê bùusê njwê nê yi à sê tæhgeòh mütuhù bwema àvès, nê sê lap wo nzak nùm bê ndzêh nà'a, wo a fis màk gesê yi mabu laj.

¹¹ Bwema àvès sê wèh à ghak yi bê njâh nduëm Mo Nsùngan, nê ye bùusê wo à sê tsòhò dâ ncèp ye nê zinê sê'. Wo à gù ntaum awo sê' dâ a ye-a sê' dâ wo kpù kpù, nzak kâ fo' ye.

¹² Ye dâ kwækwa ye mabu. Bùu sê mabu pwe' wèh njak yàwèh sê'. A bup bohòhzengeòh, nê ye bê ndzêp sê', bùusê Satâ tsohò lóca. Yi sê jòk ve'e bùusê yi ri dâ mvê ye nê, nà'a lêm.>>

¹³ Nòron nê à ri dâ wo bê' màk tson yi sê nze laj fana yi ye ngòjùm njwà nê nà' dzê mombam nê dâ yi bê' ko nà'.

¹⁴ A ye ve'nê fana wo fa njwà nê bàp co bàap mpi nê ghan, dâ ya yi dzoon canj lo gesê mvwe' no nê bê zeh. Yi nê dzoon lo njwà mvwe' sê wo fùhù nònsê fa yi fo' fùhù. Wo nê sê jêh nkerê bohòyi fo' mune luumngèh te' bê bwes.

¹⁵ Anê geh, no nê lu fis ndzêp kè cùhu yi co ndzêp nê ghan, dâ ya ndzêp nê bæk kurê lo njwà nê.

¹⁶ Ncàk à tesê njwà nê wùrih. Ncàk à nê cùu ye, nê no wes ndzêp sê nòron nê lu fis sê.

¹⁷ A ye ve'nê fana nòron nê jok bohòhjà nê ve'e nsàp nê bup. Yi lokok lo dâ yi lo kè mak dzê' bê bwe njwà ènê mok wèh. Bwe njwà ènê mok sê, a bùu sê wo yukgè duk Nwi, nê dzêh ncèp Jisòs.

¹⁸ Nòron nê à kè tesê tæh ndzê nge ndzêp mòk nê ghan.

13

Nàam Sê Bup Ba

¹ Nòron nê ànê tæh ve'nê fana, mù ye nàmngòmòk nê bup njga yi sê tesê kok sê

ndzêp ènê. Nàmngògò nê tse' tu sàmba, nê tse' ndon hum. Yi à ta tse' tàam nkum mune ndon sê mò'fis mò'fis lòon. Wo à còm naah fa yi nsàp lij sê bup zèzok mune tu ye sê sê' lòon. Lij nê fòpwe' à sê yàk Nwi yàak.

² Nàm nê mù à yê nê, yi à ye co mba, nê tse' bo wèwèh bê njurê sèsap co bo nsàp nàm mòk nê wo togè nà' dâ bèè, nê ye bê cùu ye co gwim. Nòron nê à jê nsàp njâh ye bê njâh nkum ye pwe'fo', nê fa nàm nê bup ènê. ³ Tu nàm ànê mòk à tse' bap mvwe' nèmòk mbwa nê co nà' zê yi, megu dâ mvwe' nê à mè laj. Nàm ènê à gù nzengeòh pwe' mæwè ye bùè fana bwì pwe' bè' lo mok mandzê ye.

⁴ Bwì pwe' à sê kùksê nòron nê dâ bùusê nà' fa njâh nà' bohòhàm nê. Wo à sê kùksê nàm nê sê', nê sê duk dâ, <<Njwê nèmòk kaco nàm nê'e dzej, kaco njwê nèmòk lu to bê nàm ènê sê' yeh.>>

⁵ Nòron nê à fa nàm ènê njâh sê ngòhèhni' nê sê ci' mvwès bê lij Nwi. Wo à fa yi njâh ngògù yusê yi dzêh pwe'fo' mune njwà hum kwè-ncòp-ba.

⁶ Anê geh, yi yeto ngòci' fa Nwi mvwès, nê sê gù bupsê lij Nwi sê bê mvwe' ncum Nwi sê wèh pwe'. Yi à gù ve'nê bohòbùu sê wo cu mabu pwe' sê'.

⁷ Wo à mè'rê yi sê' dâ yi lu bê bùu Nwi wèh, nê ghak yà'wèh. Wo à fa njâh sê' dâ yi ye co nkum bohòbùu sê sèhè nzengeòh nê pwe' nê pwe', nê mò'fis kâ bwehè cu fù'.

⁸ Bùu sê sê nzengeòh pwe' nê kùksê yi. Bùu sê wo vè mvwe' bòop lak pwe', mvwe' ncèep lak pwe', nê ye mvwe' ngwii bwì pwe'fo' sê'. Bùu sê wo nê kâ yi kùksê, megu bùu sê wo à còm nònsê lij awo ndzèhè njwàk lùh nê Mo Nsùngan nê wo à zê yi tse' nê. Lij ye'sê, wo à còm nònsê yà' nge nzengeòh nê ka ntòyeto.

⁹ Njwê nê yi tse'-a ntu' ngòyuk bum fo' ye dâ yi yu'rè na.

¹⁰ Njwê nê wo à duk dâ wo nê ko lok yi ntsè'mòk fana ncèep bùè, wo nê ko li yi korè. Njwê nê wo à gù yi dâ wo nê zê yi bê fèk fana wo nê zê li yi bê fèk anê. Nê yèè nê ve'nê fana a bèbòh dâ bùu Nwii wèh tæh gègèh, nê sê fa ntaum awo bohòTâ.

¹¹ Anê geh, mù ye fe'lê nàm ngòh mòk nê bup sè'mok nge yi tesê vè ma mu nkà'a. Yi à tse' ndon ba co mafwè' nsùngan, nê sê cèp bê ngi co njòron.

¹² Yi à sê gù bum wùrih mune tu nàm mòk nê mantombi nê. Yi à gù bùu sê sèhè nzengeòh nê pwe' ngòkùksê lij nàm mòk nê mantombi nê. Nàm nê mantombi nê a yi nê yi tse' bap mvwe' mòk mune tu ye mòk co nà' zê yi nê.

¹³ Nàm nê mankwèh ènê à gù bum mangangèh ve'e wùrih. Yi à gù mis tson

mubu, nè vø sè nze mu lisè bwi jøja kwarangaj.

¹⁴ Yi à gù mangøngøng wùriŋ munø tu nam mòk nè mantombi nè fana yi borø wes bwi sөнè nzenngøŋ nè pwe'fo' bæ zen sò'. Nam ènø à tsò' fa bwi duk dè, yà'wèen ci tes yumok nè nà'a nè tøen munø tu nam nè mantombi nè ngògù dè ya liŋ nam ànø yam lo mantombi. Nam nè yi à dè wo kuksø liŋ ye nè, a nè yi à tse' mvwe' fèk mu tuhù co nà' zø yi fana yi kà kpø nè.

¹⁵ Wo à dzəm dè nam nè mankwèŋ nè yonş gesø fa yu nè wo ci nè yonş, ya nà'a tse' njaaŋ sè ngòcøp ci, nè tse' njaaŋ sè ngòzø ndaaŋwè pwe' nè nà' sè kà yi kùksø.

¹⁶ Nam nè ba ènø à gù sò' dè wo naan fa ndaaŋwè pwe'fo' ncòm mu nzà sihi kè ndzønø bo ma màk àlè. Nkwà'hwè bæ mweŋke' nè ye nwaŋbam bæ nwaŋwè pwe' à tse' tsoŋ ncòm ènø, njwè nè mò'fis nè kà bwehè cu.

¹⁷ Nwè nè yi kà-a ncòm ànø tse', kaco yi ywiŋ yumok yen, nè kà yumok sò' sèŋ. Ncòm ènø à ye liŋ nam ngøŋ nè, nè ye sò' nombà nè nà' tøenngø munø liŋ ye sè.

¹⁸ Bwiŋ tse' nkørè, nè riŋ nombà ènø. Nwè nè yi tse'-a nkørè fana yi nè riŋ li yusè nombà ènø tø fo' sè. Nà'a nombà njwè, nè nà' nkù ntũŋfu bæ hum ntũŋfu-ncøp-ntũŋfu.

14

Bùu Mo Nsũŋgaŋ Nø Wèŋ Sø Yəm Nki

¹ Mù à yø Mo Nsũŋgaŋ nè nga yi tø munvwe' nda mòk nè wo to nà' dè Zayòŋ. Yi à tøen fo' bæ bwi ncùhù nkù mò'fis bæ ncùhù hum kwè-ncøp-kwè. Wo à còm naan liŋ ye bæ liŋ tè' ye mu nzà sihi bùu yè'sø pwe'fo'.

² Mù yuk ngi mòk nga nà' sè cøp vèsø mubu co sè gbø cøcwà ndzøp. Ngi nè sè cwĩŋ sè' co mbũŋ sè kùm yi, nè sè boŋ lo co wo sè buk luŋ ve'e.

³ Bùu yà'sø pwe', a tøen kè mantombii kapràk nè, bæ mantombii yum sè kwè sè wo cu nwaŋ sè, nè ye kè mantombii bù nkwaŋa bwi sè hum ba-ncøp-kwè sè wèŋ. Wo à tøen ve'nø, nè sè yəm nki nè fi. Nki ènø kaco njwè nèmòk yø'rø riŋ to nà' yen. A ri mègù nà' bùu sè ncùhù nkù mò'fis bæ nkù hum kwè-ncøp-kwè sè, sè Jisòs à læk tiŋ fis wo munjorø bùu sè sè nzenngøŋ sè.

⁴ Yà'a wo sè wo à ka ni' awo bæ bàba gù bapsø yuk, wo cu mvø'nè wo à dzø wo. Wo sè yuŋ bæ' ke' lo Mo Nsũŋgaŋ nè mvwe' sè yi sè lørwe'. Yi a ywiŋ fis wo munjorø bwi, nè noŋsø wo zok ngòye bùu Nwi nè ye sè ye sè'.

⁵ Wo ka mvwès ci' yu' nè kà mu zøp jòn sè' tse' yuk.

Masinjàa Nwi Sè Tè'

⁶ Mù à yø fe'lø masinjà Nwi mòk sòmok nga yi sè dzøŋ mubu sèsap ntèŋ. Yi à sè jø vø Ntirè nè Bèboŋ nè nà'a nè kà mè yuk ngòtsè' fa nzenngøŋ nè løŋ. Yi nè tsok fa bohòbuhu lak pwe' nè ye bæ sè wo tse' ncøep lak zøzok pwe'fo', nè mò'fis nè kà bwehè cu.

⁷ Yi cep fis bæ njø dè, <<Wèen wøp Nwi, nè kuksø yi, bùusø mvøk kùrø laŋ nè yi nè sak nzak ndaaŋwè pwe'. Ye dè wèen kuksø yi. Yi nè yi a gù ntòbu bæ nzenngøŋ, nè gu ndzøp sè ghaŋ bæ sè jo wèŋ pwe'.>>

⁸ Masinjà Nwi mòk à bæ'e nè mantombi nè, nè sè cep dè, <<Yi gbù laŋ. Lak sè ghaŋ sè wo to yà' dè Babilòŋ sè gbù laŋ. Lak sè yi à sè gù bwi sөнè nzenngøŋ nè løŋ ngòno rùk ye, rùuk sè gu wo, wo sè yuŋ lo ko sàhà sè'.>>

⁹ Masinjà nè tè' à vøø, nè sè cep fis bæ njø duk dè, <<Ndaaŋwè pwe' nè yi sè kùksø nam nè, nè sè kùksø yu nè wo à ci nà' bùu liŋ nam nè, nè dzəm sè' dè wo naan fa yi ncòm nam nè mu nzà sihi yi kè ndzø bohòale pwe',

¹⁰ wo nè yø mvø'nè Nwi jøkgøø. Nwi nè jok bohòyi, yà' ye co a rùuk sè yà' cøp gu bap ve'e wùriŋ. Ngøngaaŋ nè no wes yà' pwe' nga yi ka kù cok. Yi nè ye ngø' nè co wù kà fæk sè misè. Mis sè nè sè kwe co wo gesø ca nkàŋ, fana yi sè ye ngø' ca nga masinjàa Nwi sè røren bæ Mo Nsũŋgaŋ nè wèŋ sè yø.

¹¹ Nndini mis sè wo nè sè ye ngø' ca sè nè sè kok, nè kà tiŋ yuk. Bùu sè wo à sè kùksø nam bæ yu nè wo ci tes nà' ngòyamsø liŋ ye, nè ye bæ bùu sè wo à naan ncòm liŋ ye wèŋ pwe'fo' nè kà lo mu lisè gesø yuk nè mvèsø, maraŋ bæ ndzømə pwe'.>>

¹² Ye dè bùu Nwi sè wo sè bæ' yusè Nwi sè duk, nè sè dzømtse' mali Jisòs sè' wèen nøŋ tes-a kù gøguŋ.

¹³ Fana mù yuk fe'lø ngi mòk nga nà' sè cøp tsø vø mubu anø sò' dè, <<Còm hum yè'e còmø; rensi bohòbùu sè wo a kpø nga wo a dzəm bohòTà laŋ.>> Yonş Nwi nè sè dzəm dè, <<A ve'nø. Ye jøŋ nga'a lo mantombi, faha sè wo à sè gù mè laŋ. Wo nè cum yonşø, nè sè kwa, bùusø wo yø lèlà' àwo nè wo tse' bæ faha sè wo à gùu sè.>>

Mvøk Nø NgòKup Kùrø

¹⁴ Mù kæk fe'lø sòmok, mù ye mbæk nè føfop. Nwè nè yi à cu munø mbæk anø à sèsø co Mo Njwè. Yi ta tse' tam nkum nè wo à gù nà' bæ guù, nè kotse' fècès nè cøcøp ndzø bohòyi.

¹⁵ Fana masinjà Nwi mòk tesø tsoŋ mu ndap Nwi nè ghaŋ nè. Yi fuŋ gesø fa lo njwè nè yi cu munø mbæk nè dè, <<Mvøk

kùrə ngòkè kúp bum sè mü nzuù sə laŋ. Bum sè wo à bi yà' sənə nzenɡòn nə a ɡu laŋ. Jə fɛcɛs yònə, nə ye ngòkè kúp yà'.>>

¹⁶ Yi à duk ve'nə fana, ɲwə nè yi à cu mənə mbàk nə wɲnsə yak fɛcɛs ye nə ve'ɛ, nə kúp wes bum sè sə nzenɡòanə pwe'.

¹⁷ Mü ye fe'lə masinjà Nwi mòk sòmok ɲga yi tesə tsə vè mü ndap Nwi nè mabu nə. Yi à tse' fɛcɛs nè cəcəp ndzə bohòyi sè'.

¹⁸ Fana mü ye fe'lə masinjà mòk sòmok. A ye yi nè yi kumsəgè mis sè mvwe' kàm nè wo fagè Nwi satikà' fo'. Yi à tesə vè fo', nə sə cəp fuŋ fa masinjà mòk nè yi anə tse' fɛcɛs nè cəcəp nə də, <<Yeè, nto'o ndik tɹ nè wo togè nà' də grep nà'a bà laŋ. Jəŋ fɛcɛs yò, nə ci' yà' fo'.>>

¹⁹ Yi à duk ve'nə, masinjà nə wɲnsə yak fɛcɛs nə, nə ci' mak gesə lo yà' mvwe' sè wo kə ɲamɡè yà' fo' sə. Wo ɲam yà' ve'nə, yà' ye yà'a ɡbù' nè nà' təə mənə tu yusè Nwi nə ɡu bəusè yi jòk bə bwɲŋ ɲkùŋ.

²⁰ Mvwe' sè wo ɲamɡè yà' fo' sə ka ma mü ntólak yeŋ. Wo à ɲam ɲgwii grep sə də ya ndzəp sə tesə. Nduəm tesə ɲja co ndzəp. Nduəm sə caŋ ve'ɛ tətè lo kilometa ɲkù te', nə ye bə cəco sə kúəp lo kwɲŋ mò'fis.

15

Masinjà Nwi Samba Sè Wo Jə Və ɲgə' Samba

¹ Yà'sə à mèe, mü ye fe'lə yu manɡəŋɡəŋ mòk mabu sòmok nè ɲkərə bisə mü bəu zeŋ pwe'. Mü à yə masinjà Nwi samba ɲga wo kotse' nsàap ɲgə' zəzok sè' samba. Ye'sə ànə ye mok ləsə mbwè ɲgə', sè Nwi nè jəŋ və yà' ɲɡònitsə' wes jəjòk ye.

² Mü à yə yumok sè' nè nà' à ye co ndzəp nè ɡhaŋ. Ndzəp nə ɡu co wo tòrə be'lə mis bə ɡəlas. Mü à yə bəu sè wo à ɡhak nàm nə, nə ye bə yu nè wo à ci fa yi, nə beŋ nombà liŋ ye sə wəŋ ɲga wo tə ɲɡu ndzəp anə. Wo pwe' à kotse' luŋ sè Nwi a fa wo.

³ Wo à sə yəm ɲki Musi nè yi à ye ɲɡà fàk Nwi, nə ye bə ɲki Mo Nsũŋɡaŋ nə wəŋ. Wo à sə yəm duk də, <<Nwi àvès Tà, wù tse' ɲàŋ pwe' wù.

Bo fàha yo yam cəsə cù, bwi pwe' mərə yà'.

Tse' lak sè sə nzenɡòn ɲgə' wù.

Yusè wu ɡu pwe'fo' rərəŋ nə ye zinə.

⁴ Wùu Tà, ɲwə nè mò'fis nè co yi kà wu wəp ka yeŋ.

Bwi pwe' nə kùksə meɡu liŋ yo.

ɲwə nè Rərəŋ meɡu wù.

Buhu lak sè sənə nzenɡòn nə pwe'fo' nə kùksə meɡu wu,

Bəsè wo yə də bum yo pwe' rərəŋ.>>

⁵ Mü à kək fəsə səmok fana mü ye ɲga ndap Nwi mabu nòto. A ye'sə tàap cək nè nà' sè ni tsè' də Nwi fo'.

⁶ Fana masinjà Nwi sè samba sè wo à jə vè ɲgə' sè' samba sè tesə mbwa. Wo à nitse' cək sè fəfop pup, pup. Wo swi' ci' yak yà' mü ɲɡu bə korə ɡuù.

⁷ Fana yum sè kwè sè wo cu ɲwəm sə, mòk à lòkok, nə fa yak masinjà sə wəŋ ɲɡàp mò'fis, mò'fis bə tu awo lòoŋ fo'. Wo à ɡu ɲɡàap sə bə ɡuù fana ɲga cu ca jòho ntəm Nwi nè yi cu ɲwəm mvèsə nè mvèsə nə.

⁸ Ndindi à tesə vè mvwe' yòŋ Nwi bə ɲàaŋ ye, nə kə loho məm mvwe' ndap nə ve'ɛ mpaan. ɲwə nè co yi ni məm mvwe' ndap nə à ka yeŋ lok tətè ɲgə'ə sè masinjà samba a jə vè sə à mè wes ɲkuŋ.

16

Masinjà Sə Jə Və ɲgə' Sə Samba Sə

¹ Mü yuk sè' ɲga ɲɡi mòk sə cəp vèsə sè' mvwe' yà'sə. ɲɡi nə à sə cəp fuŋ fa masinjà Nwi sè samba sə wəŋ də, <<Wəeŋ jə ɲɡàap jòho ntəm Nwi sè samba sə, nə kə ke' mak gesə lo sə nzenɡòn.>>

² Fana masinjà mòk lokok to, nə kə ke' mak gesə tsəŋ lo yusè sənə ɲɡàp nje nə sə nzehè. Yi à kè' màk ntəŋ, ywè' to bwɲŋ ni' pwe', nə sə yaan wo ve'ɛ. Bəu sè ywè' à to wo ye'sə à ye bəu sè wo à tse' ncòom nàm nə, nə sə kùksə yu nè wo à ci nà' mənə liŋ ye nə.

³ Masinjà nè ba à kə kè' gèsə ye sə mvwe' ndzəp nè ɡhaŋ nə. Ndzəp pwe' ɡweŋ bəuŋ co nduəm ɲwə nè ɲkùkɹ. Bum sè yà'a cugè sə ndzəpə anə pwe' à kɹu wes pwe' nè pwe'.

⁴ Anə ɡeŋ masinjà nè te' à kə kè' màk gèsə ɲɡàp nè nje sə mvwe' mantũŋ bə bwe ntak ndzəp wəŋ. Ndzəp sə bəuŋ lo sè' co nduəm.

⁵ Mü yuk ɲga masinjà nè yi kəkɡè ndzəp, yi sə cəp də, <<Wù Nwi àvès nè wù cu, ɲga wù à ye to mantombi sè', wu rərəŋ. Bum sè wu sakɡè pwe', yà'a rərəŋ mvè'nə.

⁶ Bəu sè wo à zə bəu Nwi nə ye bə ɲɡàa tsòhòbum Nwi wəŋ, wù fa wo nduəm də wo no. A ve'nə kəkərə, yà' kùrə bə fàha awo sə bòn.>>

⁷ Fana mü yuk fe'lə ɲga ɲɡi mòk sə cəp vèsə mvwe' kàm nè wo fagè Nwi satikà' mbwa nə sè'. ɲɡi nə sə cəp də, <<Nwi, Tà nè ɡhaŋ nə. Yusè wu sakɡè pwe', yà'a rərəŋ nə ye zinə.>>

⁸ Masinjà nè kwè à jə ɲɡàp nje, nə kə fe' mak gesə mənə nùm. Nùm tse' bwi ɲàŋ ɲɡòtè bwi co mis.

⁹ Nùm nè à tè bwi ve'ε wùriņ. Bohòwo ngòkupsè ntum awo, nè kuksè Nwi nè yi tse' nãņ bə bum ye'sə fana wo kà dzəm. Wo à bùuņ yàk Nwi ve'ε bəbòņ.

¹⁰ Masinjà nè tãņ à kè fè' màk gèsè ngàp nè nje màmuvve' kapràk nàm nè yi à tesè kok sè ndzəpə nè. Ndzəm duk mvwe' lak sè nàm nè cu nkum fo' sə pwe' jik. Bwi sè lum lum awo mvə'nè sə yaan wo ve'ε kpū bwi.

¹¹ Wo yak Nwi nè mabu bùu ngə' nè wo sə yə nè ye sè' bùu yw'ε' sè yà'a sə yaan wo sə. Wo kà dzəm ngòmè'rə bup awo sè wo sə gù sè dzəm lok.

¹² Masinjà nè ntũfu à kè fè' gèsè ngàp nje sənə ndzəpə nè ghan nè wo togè nà' də Yufèretis nà'a. Ndzəpə nè zərə wes pwe', də ya nkənkum sè wo vè ma nùm wèeņ tse' mandzə ngòto cāa.

¹³ Fana mù ye yòņsəè sè bup tɛ', nga wo səsə co mbòtòk ve'ε. Wo à tesə tsoņ kè cūhu njòroņ nè bə kè cūhu nàm ngòņ nè ye kè cūhu njwè nè ngà bərə bwi də yi ngà tsòhòbum Nwi.

¹⁴ Yòņsəè ye'sə a yòņsəè ze'. Wo tse' nãņ ngògù bum mok ve'ε sè co wù kək tètè nè sɛeņ mam. Wo lo, nè sə to benə nkənkum sè sənə nzenğòņ nè pwe' də yà'wèeņ fūhu ngòmàk dzè' numbu ànə, nè Nwi nè nitsè' fa bwi nãan ye də yi jòk ntinə nè.

¹⁵ (Yeé, wèeņ kà swi də, <<Mù nè və nga wèņ ka riņ, co ngà yè vè yi. Anə ye bəbòņ bohòjwə nè wo nè tseņ yi nga yi co nca. Ya kà də wo jəņ lo gesə cəək ye, yi gi mvwe' bwi nswè'mbwè marè'tu ko yi duk.>>)

¹⁶ Fana yòņsəè ze' sə wèņ à gù nkənkum sè sə nzenğòņ sə ngòkə testu mvwe' sə wo togè fo' bə ncəep Hibru wèņ də Amajidòņ yà'a.

¹⁷ Anə geņ, masinjà nè sàmba nè fe' mak gesə lo ngàp nje nè mutsə. Fana ngi mòk cəp vesə munda'à Nwi mvwe' kapràk ye nè. Nà' cəp fis bə nãņ də, <<Yà' mè wes mok laņ.>>

¹⁸ Ngì ànə à cəp wes ve'nə fana mbuņ ba'a, nè sə cwĩņ, nzenğòņ nè tsoho sə' pwe'fo'. Nà' à tsòho nsàp nè nzenğòņ nè à yè yé, nà' à ka ntse'mòk ve'nə tsoho yuk.

¹⁹ Ntũm lak nè ghan nè à saha gà'a bòp tɛ'. Bwe bòop lak sè sə nzenğòņ pwe', à kəəņ gbə wes pwe'. Yà'a mvə'nè Nwi à tsərə tse' lak sə ghan sè wo to yà' də Babilòņ yà'a, nè gū də wo ye ngə' bùusə yi jòk bohòyà'wèņ. Yi à gū yà' wo ye ngə' bəbòņni co ngàp rùk nè cəcəp nè wo kotse' wu də wu nè no wes tsoņ nà' bə nãņ.

²⁰ Lak sè yà' à ye mutsətsə'rəə ndzəpə pwe' à kəəņ gbūu nè cəəņ bisə lōsə ndzəpə anə. Nda à kəəņ gbə wes sə' pwe'fo'.

²¹ Ngwiņ sè ghan à sə gbəhu tsə mabu, nè sə gbə bwiņ muni'l. Ngwiņ nè mò'fis à sə rwi' co bàm rɛəs bə tu. Ngə' ànə à bup ve'ε kpū bwi. Bwi yak Nwi bùu ngə' nè bup nè wo yə nè.

17

Nwà Sàhà Nè Nje Cà Cù

¹ Yà'sə à mè wes fana masinjà mòk mutsətsə'rəə sè sàmba sè wo anə tse' ngàp sə à və, nè kə duk mù duk də, <<Vəə, ya mù niņ tsok fa wu mvə'nə njwə sàhà nè sàhà ye ghak nãņ nà'a nè ye ngə'. Nwà sàhà nè wù yə ànə, yi tə yà'sə co bə tu lak mok sə wo ci yà' mvwe' ndzəpə fo' wùriņ.

² Nkənkum sè sə nzenğòņ a ko wes sàhà bə njwə sàhà ènə pwe'fo'. Bùu sè sənə nzenğòņ nè pwe' a no rùuk sàhà njwə ènə sè yi sə fa wo sə tètè nè gbū mbum, nè sə yuņ megu nsàp nè nje nè.>>

³ Mù à ye ndzə bohòyòņsə Nwi fana masinjà Nwi jəņ lo mù ngəə. A kè dzèņ fo', mù ye njwə nəmòk nga yi kok cu munə nàm ngòņ mòk nè bəbàņ. Wo à jə liņ sè ànə ye co tse' megu yà' Nwi, nè com ramsə naan fa nàm nè yà' mù ni'l yi pwe'fo'. Nàm nè à tse' tu sàmba bə ndoņ mbwa hum.

⁴ Nwà nè à nitse' cəək sə bəbàņ sè yà' gū nteņ ve'ε wùriņ. Yi à jə guù bə bum mok sè yà'a ba'agè ba'a, bə ntəntuņ wèņ, nè fūhu ni' ye bə zəņ ve'ε pap. Yi kotse' ngàp mòk ndzə bohòyi nè wo à gū nà' bə guù. Ngàp nè à rwiņ meğù ca bə bum jòoņ sè bup sè yà' à tesə vè bə sàhà sè yi kogə sə.

⁵ Wo à còm naan fa yi liņ mok mù nza sihi yi bə gbū' də,

LAK SÈ GHAN SÈ DƏ BABILÒŃ
MA BÙ NGÀA KO SÀHÀ
NÈ YE BÙ NGÀA GÙ BUP
JÌ MARÈ'tu SƏNƏ NZENĞÒŃ

⁶ Mù yə sə' də njwə nè à jūhu mbum ndəəm bùu Nwi sə wo à zə wo də bùusə wo sə bə' mandzə jisòs.

Mù à yə njwə ènə fana mù mərə wùriņ.

⁷ Fana masinjà Nwi nè fek mù də, <<Wù sə mərə yà? Yùk, mù tsok rɛņsə fa wu gbū' nè nà' cu bə njwə ènə. Mù nè rɛņsə fa wu bə nàm ngòņ nè yi tse' tu sàmba bə ndoņ hum, nè yi bək tse' njwə ènə nè sə'.

⁸ Nàm ànə à ye to mantombi fa' njwəm, njga'a nè'e yi ka njwəm mok yeņ fe'lə. Yi nè tesə kok sənə wu sə yà'a kà ləgə sə fana yi lo mvwe' sè yi nè kpū bisə mòk kè' mò'fis. Bùu sè wo cu sə nzenğòņ nè mərə wùriņ njga wo yə nàm nè. Wo nè mərə bùusə nà' à ye to njwəm, nè kà njwəm mok sə ye fe'lə, nè duk də yi nè kə vè mali səmok. Yè'sə bùu sè wo à ka liņ awo ndzəə njwək lùņ

com gesə fa yuk mvə'nè nzenḡòṅ nə à yè yèe.

⁹ <<Bwìṅ jəṅ ḡkərə, nə riṅ bum yè'sə. Tu sè sàmba yà'a a nda sè sàmba sè ṅwà nà'a kok cu mbwa sè.

¹⁰ Yà' tə yà'sə sè' mənə tu ḡkəṅkum sàmba. ḡkəṅkum yè'sə, sè tənḡ à gbù cà gesə løyəwo laṅ. Sə sak ḡaṅ sə ṅga'a nè mò'fis fana mòk cum fe'lə mò'fis nè yi nə sə və ye maṅkwèṅ. Nà'a nə vəə, yi nə sak meḡu ḡaṅ ye sə sè' mvək momjo wà, kà tètè ye.

¹¹ Nàm ḡḡòṅ nè yi à ye to fa' ḡwəm, nə kà nə ḡwəm ḡga'a yeṅ nə, yi ye ḡkum nə fwame'. Yi lo' gù sè' bə bəp ḡkəṅkum sè wo sàmba sə. A nə lə də wo nə ḡu bupsə yi.

¹² <<Ma nə ndoṅ sè hum sè wù yə yà'a, a yà'a ḡkəṅkum sè wo ka ḡaṅ yəwo ntòkok. Wo nə koksə wo ḡaṅ, wo ye lok bə nàm nə wèṅ bəbè'. Wo nə kà mvwe' ḡaṅ sè tètè cu. Anə meḡu mvək ḡhàr ve'ε sənə nùmbu nè mò'fis.

¹³ ḡkəṅkum sè hum yè'sə, wo nə tse' meḡu cùu sè mò'fis də nàm nə ḡkum nə ḡhəṅ bohòwo pwe' yi.

¹⁴ Wo nə mak dzè' bə Mo Nsùṅḡaṅ Nwi fana Mo Nsùṅḡaṅ nə nə ḡhak wo yi. Yi nə ḡhak yà' būsə yi ḡkum nè yi tse' ḡkəṅkum pwe' yi nə ye Tà nè yi tse' tà wèṅ pwe' sè' yi. ḡkum nè fəpwe' nə wup fa tsoṅ yi bo, nə duk də <Tà.> Būu yee nə ḡhak bə yà'wèṅ bəbè'. Būu yee sè yi to nə cokfis yà'wèṅ fana wo sə bə' mandzə nje bə zinə.>>

¹⁵ Masinjà Nwi nə duk mə də, <<Ndzəp nə wù yə nà' ḡga ḡwà sàhà nə cu fo' nà'a, nà' tə yà'sə mənə tu bwi wùriṅ bə lak sè sənə nzenḡòṅ nə lòoṅ fo', sè wo sə cəp ncəep lak pwe'.

¹⁶ Ndoṅ sè hum sè wù yə yà'a bə nàm ḡḡòṅ, wo nə bəṅṅ beṅ ḡwà sàhà nə. Wo nə fəp wə lo cəək ye pwe', nə me'rə yi nswè'mbwè. Wo nə zu tiṅ ye sə, nə teṅ yi bə mis sè'.

¹⁷ Nwi a ḡu wo yi də wo tse' cùu sè mò'fis, ya yà'wèṅ ḡu yusè yi à dzəm də yà'a nə ye ve'nə sə, nə fa ḡaṅ awo bohònam ḡḡòṅ nə sè'. Yà'a nə cum mam ve'nə tètè bum sè yi à cəp sə nə yeṅ mvə'nè yi à cəp sə.

¹⁸ ḡwà nə wù yə yi ànə, a yà'sə ntəm lak nə ḡhəṅ nə yi tse' ḡkəṅkum sè sənə nzenḡòṅ nə pwe'fo' yi nà'a.>>

18

Lak Babilòṅ Gbù Laṅ

¹ Yà'sə à mèe, mə ye fe'lə masinjà Nwi mòk sèmok ḡga yi tsə vè məbu. Yi à tse' ḡaṅ ve'ε wùriṅ. Mvə'nè yi à vəə, marəṅ ye reṅ wes nzenḡòṅ nə pwe'.

² Yi sə fuṅ fis bə ḡaṅ duk də, <<Lak Babilòṅ, sè yà'a lak sè ḡhəṅ sə, yà' gbù laṅ. Nà' gbù ve'ε nsàp nəbəp, nə bəp nə. ḡwə nəmòok fo' mòk bəə, meḡu mòk fo' ze' bə yòṅsəə sè bəp wèṅ. Jìgawà' bə nsàap swiṅ sè bəp pwe' sə kə yiskok ḡu fo' mòk wo.

³ Yi gbù ve'nə būsə būu sè sə nzenḡòṅ wèṅ à sə noho rùuk ye, yà' ye yà'a də bə yà'wèṅ sə koho sàhà fana yà' bupsə wo. Njo nə yi à tse' ḡhàk lələ būu sàhà nə fana yà' ḡu ḡgàa sèṅ bum nteṅ wèṅ bəṅṅ wes ḡgàa ḡhək pwe'.>>

⁴ Anə ḡeṅ, mə yuk fe'lə ḡḡi mòk sè' ḡga nà' sə cəp tsə vè məbu anə sè' ḡkun. ḡḡi nə sə duk də, <<Būu am wèṅ, wèṅ teṣə ḡsə mvwe' lak yà'sə fo'. Wèṅ teṣə ya wèṅ kà bəp wenə wèṅ sə ḡu be'lə, ya wèṅ kà ḡḡə' nə yi nə ye nə wenə wèṅ yə be'lə.

⁵ Wèṅ riṅ sè' də bəp sè yi sè ḡu tètè yà' kùk təṅṅ lo mtsə co nda yà'a, Nwi a ka yà' swi.

⁶ Bəp sè yi a ḡu fa bwìṅ foho və fe'lə mətuhù yi. Nsàp ḡḡə' nə yi a fa bwìṅ foho və mətuhù yi sè' mvək ànə kè' ba. Rùuk ye sè cəcəp sè yi sə fa bwi yà'a, wo fa fəṣə yi sè yà' cəp càsə ye sə kè' ba, yi no yà'.

⁷ Mvə'nè yi à sə cu to fa', nə sə duk də yi ḡwà nə ḡhəṅ, nə sə yuk lùm nə bəp yà'a, ḡḡə' nə ye bə manziṅ vè bohòyi sè' ve'nə. Būsə yi à sə neni' də, <Mə ḡkum, mə ka ḡwà ḡwemfə yeṅ, fana mə nə kà kpə sè wa yuk.>

⁸ Njo nə yi a sə cəp nsàap bum yè'e ve'nə fana ḡḡə' nə ko yi nùmbu mòk. Nùmbu ànə ye, yi nə yaṅ, manziṅ ko yi, njè yaṅ yi fana mis teṅ yi sè'. A nə ye ve'nə būsə Nwi nə yi Tà àvəs nə, yi tse' ḡaṅ nə ḡhak bum pwe', nə sak ci' nzak ye nə yi.>>

Bwìṅ Sə Wa Kpə Babilòṅ

⁹ ḡkəṅkum sè sə nzenḡòṅ sè bə yà'wèṅ à sə koho sàhà nə sə cum ncu lùm sə, nə ye ndindi sè mis sə tən səsə lak yà'sə, fana wo nə bək bo awo mə tuhù, nə waṅ.

¹⁰ Wəə nə ko wo fana wo kə təṅṅ mvwe' səsəp, nə sə ke'ḡḡòṅ də, <<Hàva' èè, wərək. Tà wèṅ na. Wù lak Babilòṅ nə wù a tse' ḡaṅ ve'ε wùriṅ nə, ḡḡə' və, nə kə ləsə gesə wu moòm ḡhà nə nàk ve'nə èè? >>

¹¹ ḡgàa sèṅ bum wèṅ pwe' nə waṅ sè' būsə ḡwə nə ḡḡòywiṅ bum awo ka mòk yeṅ fe'lə.

¹² Lak yà'sə à sə ywiṅ bum sè wo nihi yà' mə ni' wo sè wo à ḡu bə nsàap nteṅ mòk sè bəḡoṅ co ḡu bə siva'. Bə nsàap liis mòk sè yà'a bə'a bəṅsəḡə wùriṅ. Wo à sə sèṅ nsàap cək zəzok bə cəək tu wèṅ sè yà' kosə mbəm. Wo sə seṅ nsàap tu sè wo ḡu bum sè mə nda' à bə zeṅ, bum sè

wo gù bə nteŋ nə ye liis sè yà' sə kəə reŋ boŋsə ve'e wuriŋ wəŋ.

¹³ Mok ye bum sè yà' rəm bòco lāminda, mfòon sè bəboŋ, mbòŋ bə nsùŋgaŋ nə ye bə nàambàrè sè yà' a sègè cariyòwèŋ sè'. Wo à sə ywiŋ bum ye'sə tətè nə ywiŋ bə bwì co ŋkwèŋ sè'.

¹⁴ Ngàa sèŋ bum sə wèeŋ nə duk də, <<Bum sè wù a sə tes ntum fo' sè cà lówes pwe'fo'. Ghàha yo bə bum sè wù à sə tse'gè yà', nə sə yuk ləm fo' sə pwe', wu nə kà yà' mok rəmsè yuk.>>

¹⁵ Wuə nə ko ngàa sèŋ bum wèŋ sè wo à tse' bum bohòyi sè bùusè wo ye mvè'nè lak yà'sə sə ye ngə'. Wo nə kə təəŋ mvwe' səsap, nə bək naaŋ bo awo mə tuhù, nə sə waj də,

¹⁶ <<Háva-èè, wərək. Yè'sə ndòmòk bohòlak yà'sə ve'nə àle-òò. Yi a sə ye to feŋ co nwà nəmòk nè yi fom ŋgwèŋ ve'e wuriŋ, sə ni cəək sè fəfop bə sè bəbaŋ wèŋ. Nə sə ye sè' co nwà nè yi sə fùhu ni' bə bum sè yà' sè bə'a ve'e sè wo à gù yà' bə guù liis sè yà' kosə mbàm.

¹⁷ Ja'a na yàwèeŋ mvè'nè ghàha ye sə duk gù ve'e ncuk ke' mò'fis, nə ca gesè lo.>>

Bù ŋkwàha bùu sè wo tse' ŋgwes bə bùu sè wo fàkgè ca, nə ye bùu sè wo tse'gè mbàam yàwo bə fàha sè ma sə ndzəpè pwe'fo' à təəŋ sè' mvwe' səsap.

¹⁸ Wo təəŋ fo', nə sə fuŋ mvè'nè wo ye ŋga ndindi mis sè lòkok mutsè ŋga lak sə sə sə. Wo sə cep də, <<A yè yèe, lak mok ka co yè'e ntòyam dzeŋ yuk.>>

¹⁹ Wo à gbù dzəə sə nze, nə sə ke'ŋgùŋ də, <<Ghughì', a ndòbohòlak yè'sə. Bù ngàa tse' ŋgwes mə ndzəpè pwe' a bùeŋ ngàa ghàk bùu ghàha lak yè'sə. Wèeŋ ja'a na mvè'nè yà' mè gesè gù ve'e kè' mò'fis è.>>

Lak Babilòn Tse' NgòYə Ngə' Ve'e Bòn

²⁰ Bwe mabu wèeŋ sam, nə kwa bùu lak Babilòn gbù laŋ. Ngàa ntum Jisòs bə ngàa tsòhòbum Nwi wèeŋ ŋak sè'. Bùu Nwi pwe' kwa ŋak wèe'nè bùusè Nwi a làk fəə fa lak yà'sə fòo sè yi à yeŋsə weŋ ngə' sə laŋ.

²¹ Fana masinjà Nwi mòk à vèə, nə kə le' ma ŋkəŋkəm lis mòk co ŋgòk, nə mak bisə gesè lo nà' sənə ndzəpè nè ghaŋ nə, nə cep də, <<Yà'a mvè'nè wo nə kəəmsə mak lak sè ghaŋ sè wo to yà' də Babilòn yà'a ve'nə fana ŋwè kà yà' mok ye fe'lə.

²² Bwiŋ nə kà ŋga ŋwè sə buk luŋ, kə ŋga wo sə fəəp ndiŋgòm, kə fəəp ntəŋ nə ye ŋga bwì sə yəm ŋki fo' mok yuk fe'lə. Ngà gù tsərə bum bə bo nə kà mok mvwe' lak yà'sə sè' ye. Wo nə kà ŋga ŋgòk cèp də ŋwè sə gòk beŋ fo' mok sè' yuk fe'lə.

²³ Kàak nə kà fo' mok sè' kəə yuk. Wo nə kà gürə fo' də wo bək ŋwàŋwè mok sè' fa

yuk. Bù ngàa sèŋ bum sè mvwe' lak awèŋ à ye bùu sè bwì sə nzeŋgòŋ wo. Wèŋ à sə bərə wes bwì pwe' bə rəəm awèŋ sè', yà'a ŋga'a mok bùu.

²⁴ Lak yà'sə ye ngə' ve'nə bùusè wo ye ndəəm ngàa tsòhòbum Nwi bə bùu Nwi mok weŋ nə ye bùu sè wo à zə wo sə nzeŋgòŋ feŋ pwe'fo' mvwe' lak yà'sə.>>

19

Wo Yəm Ŋki Mabu NgòKùksə Nwi

¹ Yà'sə à mée, mù yuk ŋga ŋgii bwì sə ywè' mabu ve'e ŋkəŋntèŋ. Wo à sə yəm ŋki, nə sə gurə bə ŋaŋ duk də,

<<Häliluyà, kwasə Nwi.

A yi nə yi gù tətè a tse'è nə lùŋ nə.

Kəkuk bə ŋaŋ pwe' ye bohòyi.

² Yi ŋwə nè yi tse' zinə,

Yi sakgè nzak nje bə mandzə nè nà'a kəkurə.

Yi sak nzak nwà sàhà nè sàhà ye sə à sə bəpsəgè nzeŋgòŋ nə nà'a,

Nə lak fəə fa nà' fòo sè nwà nə à zə bwe ngàa fàha ye sə.>>

³ Wo à duk fe'lə də <<Häliluyà>> səmòk. Wo də,

<<Ndindi sè yà' sə lòkok mvwe' lak yà'sə mvè'nè yà' sə sə,

Nə kà teŋsə yuk.>>

⁴ Fana bù ŋkwàha bùu sè hum ba-ncòp-kwè, bə yum sè kwè sè wo cu ŋwəm sə à bəhu sə nze, nə kùksə Nwi nè yi cu munə kapràk nə. Wo à sə kùksə yi, wo sə cep də,

<<Häliluyà, a ye ve'nə.>>

⁵ Mù yuk ŋga ŋgi mòk sə cèp tesə vè mvwe' kapràk Nwi. Nà' sə cep də,

<<Wèŋ bù ŋkwàha bwì bə bweŋke' pwe'fo' sè wèŋ fàk bohòNwi, nə sə wəp yi,

Wèeŋ kùksə Nwi àvès nə.>>

⁶ Mù yuk fe'lə yumok co a ŋgii bwì ve'e nduk nè nduk. Ngii sə yuhu co sə gbù cəcwà nə ye co mbəŋ sə kùm yi sè'. Ngì nə sə cep fis də,

<<Haliluyà, Nwi àvès nè yi sè' Tà àvès,

Yi tse' bum pwe' mok ndzə bohòyi.

Yi yèto gaŋ ŋkum ye laŋ.

⁷ Vesùwèeŋ ŋak, nə kwa bəboŋ,

Nə kùksə liŋ ye sè ghaŋ sə.

A ve'nə bùusè mvək kùrə laŋ nè Mo Nsùŋgaŋ Nwi nə nə gù gù.

Ŋgwegù nə fàhu ni' ye ŋgòlògùu sə sè' laŋ.

⁸ Nwi fa yi cəək sè fəfop ŋgòni,

Yà' reŋ ve'e, nə sə bə'a sè'.>>

Cəək sè fəfop yà'sə tə mənə tu bum sè bəboŋ sè bùu Nwi wèŋ à gùu.

⁹ Fana masinjà nè yi à cèp to bohòmè mantombi fa' nà'a duk fe'lə mə də, <<Còm bum ye'e: A reŋsi bohòŋwè nè wo to yi də yi vè mvwe' gùu Mo Nsùŋgaŋ nə.>> Yi

à cèp wes ve'nə fana yi duk fe'lə mə sè' də,
<<Cèp yè'sə Nwi bə tu ye.>>

¹⁰ Anə geŋ mə gbu tsoŋ sə nze də ya mə kuk sə masinjə Nwi nə fana yi duk mə də, <<Kà ve'nə gù. Mù mègù sè' ngà fàk Nwi co wù, nə ye sè' co moma nè fòpwe' nè yi jə ncèp nè zinə nè Jisòs à nitsè' fa bwi nà' nə. Wù tse' ngòkùksə mègù Nwi yiyi.>> Zinə nè Jisòs à nitsè' fa bwi nə, a ntəm ncèp nè ngàa tsòhòbum Nwi wèŋ à sè tsòho fa bwi nə.

Njwə Nə Yi A Kok Nàmbà'rè Nə Fəfop

¹¹ Fana mə ye ngə ntòbu mùhu nòto. Mù ye gesə nàmbà'rè nè fəfop mbwa. Liŋ njwə nè yi à kok cu mənə nàmbà'rè nè à ye də, <<Njwə nè zinə nè aco a naaŋ tu bohòyi.>> Yi kəkurə bə mandzə nè yi sakgə nzak, nə ye bə mvə'nə yi màkgə dzè'e ye sè'.

¹² Lis njwə ènə à ye co sə kəə ləm mis. Yi à ta tse' taaŋ n̄kum mətuhù yi ve'e n̄kəuŋntən. Wo à còm naaŋ fa yi liŋ mòk mə nì' yi nə yi rì mègù nà' yi yiyi.

¹³ Yi nitse' cək mòk ngə wo à ci nà' bə ndəəm. Wo to liŋ ye mok sè' də, <<Ncèp nè Nwi.>>

¹⁴ Bùu sè mabu pwe' à sè bə' løyi co də a ngàa mà' dzè'. Wo à nitse' cəək sè yà'a rəŋŋ nə ye fəfəp. Wo pwe' à kok cu mənə nàmbà'rè sè fəfəp.

¹⁵ Fək mòk à tesə tsoŋ kə cùhu yi. Nà'a fək nè yi nə ləsə lak sè fòpwe' bə zeŋ, nè ghak yà'wèŋ, wo sè wo kà yi dzəmgə. Yi nə kok gaŋ sè gəgəŋ mətuhù wo nə sè sak bə ntò' nten, nə kə ŋam fis ndzəp ntò'o grep mvwe' sè wo ŋamgè sè. Yè'sə nə sè niŋ tsok mvə'nə də Nwi yi tse' njəŋ pwe' yi, nə sè jok ve'e wù kà fùk.

¹⁶ Wo à còm naaŋ fa yi liŋ ye mə cə'ə yi bə mə bù'u yi sè'. Liŋ sè wo à còm sè à ye də, <<Nkum nə yi tse' n̄kəŋkum pwe' yi, nə ye Tà nè yi tse' tà pwe' yi.>>

¹⁷ Mù ye fe'lə sè' ngə masinjə Nwi mòk tə mənə nùm nè nà'a togə nè'e. Yi sè to fuŋ swiŋ sè yà' a zəgə vèeŋ bum də, <<Wèeŋ və, nə kə zə n̄kà' nè ghaŋ nè Nwi to nə.

¹⁸ Wèeŋ kə zə vèeŋ n̄kəŋkum bə vèe n̄kum sojə nə ye bùu awo sè wo tse' njəŋ sè wèŋ. Wèeŋ kə zə vèe nàmbà'rè nə ye vèeŋ bùu sè wo kokgə yà' sè'. Wèeŋ kə zə vèeŋ bwi pwe'fo', vèe n̄kwèŋ bə bwe lak nə ye vèeŋ n̄kwàha bwi bə bweŋke' wèŋ pwe'.>>

¹⁹ Anə geŋ, mə ye nàm ngòŋ nə bə n̄kəŋkum sè sè nzeŋgòŋ anə bə sojəa awo wèŋ. Wo à benə ngòdə wo mak dzè' bə njwə nè yi ànə kok cum mənə nàmbà'rè nè fəfop nə bə sojəa sè nà' wèŋ pwe'fo'.

²⁰ Wo à gha' yà'wèŋ, nə ko nàm ngòŋ nə, nə ko bə njwə nè yi à sè bərə bwi də

yi sè tsòho bum Nwi nà'a wèŋ. Yi nè yi à sè gù maŋgəŋgəŋ mantombi fa' mənə tu nàm nə nà'a. Yi ànə borə bùu sè wo tse' ncòom nàm nə, nə ye sè wo à sè kùksə yu nè wo à bom nà' ngòyamsə liŋ nàm nə sè' bə nsaap maŋgəŋgəŋ yà'sə. Wo à ko jə nàm nə bə ngà bərə bwi nə pwe' njwəm, nə kə mak gesə lo wo sənə mis mòk nè ghaŋ co təm. Mis nə sè kəə fo' bə njəŋ co wo gèsə ca n̄kəŋ.

²¹ Njwə nè yi à kok cu mənə nàmbà'rè nè fəfəp nə à jə fək nè nà' à tesə tsə kə cùhu yi nə, nə zə wes ngàa màk dzè'e mok sè bə zeŋ ləŋŋ fo'. Anə geŋ swiŋ wèŋ pwe' baŋŋ və, nə kə zə vèeŋ awo sè tətə wo ze' mpuŋŋ mpuŋŋ.

20

Jisòs Nə Sak Gaŋ Lùumŋgòŋ Ncùhu Mò'fis

¹ Mù à yə masinjə mòk sè' ngə yi tsə tesə mabu. Yi à kotse' ki wu sè yà'a kà ləgə sè ndzə bohòyi. Yi kotse' kwaŋ mòk nè ghaŋ ve'e ndzə bohòyi anə sè'.

² Yi à ko n̄roŋ nə, nə kiŋ nà' bə kwaŋ nə ve'e mpaŋŋ, də nà'a nə cum ve'nə mənə lùumŋgòŋ ncùhu mò'fis. N̄roŋ anə, yi no nè yi à ye to mantombi fa' ntinə bə ntinə bùə nà'a. A sè' yi nə, nè liŋ ye mook də Satà, nè yi sè' ze' nə.

³ Masinjə Nwi nə à jə yi, nə kə mak gesə lo sənə wu sè yà'a kà ləgə sè. Yi mak gesə nà' ca, nə lok bə ki, nə lem bonjə ncùu wu sè bəboŋ də ya nà'a kà tesə kok. Yi də nà'a nə cum ca ve'nə mənə lùumŋgòŋ ncùhu mò'fis, nə kə ngò kə bərə ke' bwi sənə nzeŋgòŋ mok cu. Lùumŋgòŋ sè ncùhu yè'sə me wes ntse' nə n̄kuŋ wo fiŋ me'rə tsoŋ yi mənə mvək moóm ghàr ve'e.

⁴ Mù à yə kapràak mok n̄kəuŋntən, ngə bwi cu mbwa. Bùu sè wo à cu mbwa sè à ye bùu sè wo a fa wo njəŋ ngòsak fa bwi nzak. Mù à yə yòŋsəə bùu sè wo à zə wo də yà'wèŋ cèp fis kə cùhu wo də wo dzəm bohòjisòs, nè sè tsoho fa bwi ncèp Nwi yà'a sè'. Yè'sə bùu sè wo à ka nàmŋgòŋ nə kə yu nè wo à ci ngòyamsə liŋ ye nə nà'a co Nwi kuksə. Wo à ka sè' dzəm də wo naaŋ fa wo ncòom nàm nə mə nza sihi kə ndzə bohòwo àlè sè' dzəm. Bùu sè wo à kpu sə, à lòkok vè mvwe' kpu njwəm, nə sè kə sak gaŋ bə Krest. Wo à sak ve'nə tətè lùumŋgòŋ ncùhu mò'fis.

⁵ Yà'a mvə'nə bwi à lòkok to mvwe' kpu, ntò nè kè' mò'fis. Bù kpu kpu mok sè pwe' à ka yàwo lòkok tətè lùumŋgòŋ sè ncùhu mò'fis à cà n̄kuŋ.

⁶ A reŋsi bohòbòp bù nè wo lòkok mvwe' kpu nè mantombi ènə. Nwi a sè fis wo yà'sə zok. Kaco kpu nè kè' ba nə jwèŋ fe'lə wo mok yeŋ. Wo nə sə gu bum sè

ngòkùksə Nwi nə ye Krest sə' co ngàa fa satikà' bohòNwi, fana bə yà'wèŋ kòk gan sə mənə luumngòŋ ncùhù mò'fis.

Wo Gha' Satà Lan

⁷ Luumngòŋ sə ncùhù sə cà fana wo nə fiŋ me'rə Satà mvwe' sə yi cu ndapndzəm sə.

⁸ Yi nə gi ke' wes lak nzenngòŋ nə ma nə fòpwe'fo' ngòbòrə bwi. Liŋ lak ye'sə wo togə yà' də Gòg bə Magòg. Yi nə to benə yà'wèŋ mvwe' mò'fis də bə yà'wèŋ təm dzé' bə Nwi wèŋ. Wo nə ye ve'ε wuriŋ co ngwansaa sə sə ngə ndzəp ye'e.

⁹ Wo man lo mvwe' nzenngòŋ nə fo' pwe'fo'. Wo kə kurə lok mvwe' sə bùu Nwi wèŋ cu sə sə', mvwe' lak sə a fo' ntum lak nə Nwi dzəm nə. Wo təŋ dzooŋ ve'nə, mis tsoŋ mabu, nə ləsə wo fo' lònŋ.

¹⁰ Fana wo à jə ze' nə yi à sə bòrəgə wo nə, nə mak gesə lo nà' sənə mis nə nà'a co təm, nə sə kə co wo gesə ca ŋkàŋ nə. Yà'a sə' mvwe' sə nàm nə bə ngà bòrə bwi də yi sə' ngà tsòhòbum Nwi nə, cu sə' ca. Wo nə cum ca, nə sə ye ngə' nə marəŋ bə nə ndzəmə pwe'fo' mvəsə nə mvəsə.

Sak Nzak Nə Nà'a Mok Nə Ləsə Mbwe

¹¹ Mù à ye fe'lə kapràk mòk nə ghan nə nà'a fəfəp, nga ŋwə nəmòk kòk cu mbwa. Yi tesə və ntəŋ, ntòbu bə nzenngòŋ nom bisə wes fo' pwe' wà.

¹² Mù ye bwenke' bə ŋkwàha bwi wèŋ sə wo ànə kpə taanŋtəŋ nga wo tə kə mantombii kapràk nə. Wo à jə və ŋwàha mòk, nə muk yà'. Wo muk fe'lə ŋwàk mòk sə' nə nà'a ŋwàk lùŋ. Nwə nə yi à cu mənə kapràk nə à sə sak nzak bwi yi. Yi à sə sak wo bə yusə wo à còm nòŋsə ndzənə ŋwàk sə də yà'wèŋ à gùu.

¹³ Bwi pwe' à ye fo', nə mò'fis kà bwehə. Bùu sə wo à kpə ma sə ndzəpə, à tesə foho və fe'lə sə'. Kpə bə nzenngòŋ yòŋsəə bù kpəkpə pwe' à tum fəsə vèsə bùu awo mankwəŋ, ya wo sak yà'wèŋ bə bum sə wo à gùu.

¹⁴ Fana wo à ko jə kpə bə nzenngòŋ yòŋsəə bù kpəkpə pwe', nə mak gesə lo wo sənə təm mis nə. Təm mis ànə kpə nə ba nə.

¹⁵ Nwə nə wo à ka liŋ ye ndzənə ŋwàk lùŋ nə ye pwe', wo ko mak gesə lo yi sənə təm mis nə.

21

Jòrosalèm Nə Fi

¹ Anə geŋ mù ye ntòbu nə fi bə nzenngòŋ nə fi sə'. Ntòbu bə nzenngòŋ nə mantombi nə à cà wes lolaŋ. Ndzəp nə ghan nə à ka mòk sə yeŋ fe'lə.

² Mù ye nga'a lak sə rərəŋ sə wo to yà' də Jòrosalèm nə fi nə, nga nà' tesə tsoŋ mbwal. Nà' à sə tesə tsoŋ və yà'sə

bohòNwi. A ye nga wo fàhu tsərə nà' co wo fàhu wà'ngwèŋ ngòfa lòndu ye.

³ Mù yuk nga ngi mòk sə cèp vèsə mvwe' kapràk nə bə ngəŋ də, <<Yeé, Nwi və ngòcu mòk bə bwi wèŋ mvwe' mò'fis. Yi nə sə cum bə yà'wèŋ, wo nə ye bùu ye, yi ye Nwi yà'wèŋ sə'.

⁴ Yi nə yisə fis fa wo ndzəplis awo pwe'fo'. Kpə nə kà mòk ye yuk, manziŋ kà sə ye fe'lə, wan kà mòk sə ye, yaanŋi' kà sə ye yuk fe'lə. A nə ye ve'nə bùusə bum sə zəm a cà lówes lan.>>

⁵ Nwə nə yi à cu mənə kapràk nə cep fe'lə də, <<Yeé, mù sə gù bum pwe' mòk fi nə fi.>> Nə duk mù sə' də, <<Còm bum ye'sə, bùusə ncèp ènə nə kà wà cà, nà'a zinə.>>

⁶ Yi duk fa mali mù də, <<Fàak am mè wes mòk lan. A mù nə mù Alfà nə ye Omegà, nə mù yèto nə ye nə mù ləsə. Mù nə fa ndzəp nə nà' sə kə tesə və mvwe' ndzəp nə nà'a mantùŋ lùŋ nə bohòndaanwə pwe' nə ntum sə sə yi. Mù nə fa yi yà' wà.

⁷ Nwə nə yi gha'-a pwe'fo', mù fa yi bum ye'sə sə' pwe'. Mù nə ye Nwi ye, yi ye mo àm.

⁸ Nə ye də bohòbòp bù nə wo ngàa wəu, ngàa kà zinə tse' wèŋ, ngàa gù bəp sə cà cù wèŋ, ngàa zə bwi, nə ye ngàa kohòsàhà wèŋ pwe', wo nə ye ngə' nə wù kà fàk. Bùu sə wo ngàa fe ngam wèŋ, ngàa gù rùm bə ngàa ci' mwwəs wèŋ pwe'fo' wo nə ye ngə' sə' wù kà fàk. Nsàap bùu sə wo gù bum sə bəp ye'sə pwe', wo nə ko wo, nə mak gesə lo wo sənə təm mis nə nà' sə kə co wo gesə ca ŋkàŋ. Nà'a yà'a kpə nə ba nə.>>

⁹ Masinjà Nwi mòk mənngorə masinjà sə sàmba sə wo à tse' ngàap ngə' sàmba sə, à duk mù də, <<Və ya mù niŋtsok fa wo wà'ngwèŋ nə yi ngwe Mo Nsungan nə.>>

¹⁰ Anə gèŋ, Yòŋsə Nwi ko wumsə mù, fana masinjà nə jəŋ lo mù mvwe' nda mòk nə nà' sàp ve'ε wuriŋ. Nka' sə à tse' ncù hum-ncòp-ba. Masinjà ye fo' sə' hum-ncòp-ba sə wo sə jə ŋkərə bə ncùu ŋka' sə mò'fis, mò'fis. Wo à còm naan liŋ bòp bwe Izùre wèŋ sə hum-ncòp-ba mənə tu ncùu ŋka' sə mò'fis mò'fis lóŋfo'.

¹¹ Mareŋ Nwi à sə reŋ fo' ve'ε, lak sə sə ba'a co nsàp lis mòk nə wo togə nà' də jaspà. Yà' sə reŋ ve'ε daan daan.

¹² Wo bom dzon yà' bə ŋka' sə yà' à sàp lòmutsə ve'ε wuriŋ. Nka' sə à tse' ncù hum-ncòp-ba. Masinjà ye fo' sə' hum-ncòp-ba sə wo sə jə ŋkərə bə ncùu ŋka' sə mò'fis, mò'fis. Wo à còm naan liŋ bòp bwe Izùre wèŋ sə hum-ncòp-ba mənə tu ncùu ŋka' sə mò'fis mò'fis lóŋfo'.

¹³ Nka' sə à tse' ncù te' te' ma mò'fis. Ncù à ye ma ntonum te', ma nconum sə' te', ma kəkòk sə' te' nə ye ma tsətsəŋ sə' te'.

14 Wo à ci kùum nka' sè mənə lis hum-ncòp-ba. Wo à còm naan liŋ bwe ngàa ntuum Mo Nsùngan sè wo à ye hum-ncòp-ba sè mənə liis sè mò'fis, mò'fis.

15 Masinjà nè yi à cèp bohòmà nè à tse' nteŋ mòk nè wo fùkɔ̀ bəm bə zeŋ, nga wo à gù nà' bə guù. Yi à jə vè nà' ngòfùk lak sè bə zeŋ, nè fùk ncuu nka' sè bə mbàan sè sè'.

16 Masinjà nè à fùk lak sè, nè ye də yà'a yəyərè, ma mòk à ka ma mòk sap ghak. Ma nè mò'fis à ye co kilometà ncuùhà ba bə nka' ba. Yà' à ye ve'nə ma kwè fo' bə kəkək wèŋ pwe'.

17 Masinjà nè à fùk mbàan nka' sè sè', yà' tesə mità hum sàm̃ba. Yi à sè fùk yà' sè' mvè'nè bwiŋ fùkɔ̀ bəm.

18 Wo à ci mbàan sè bə lis nè wo to nà' də jaspà nà'a. Wo à ci lak sè yàwo bə guù sè yà' sè reŋ ve'ε wùriŋ co gèlas.

19 Kùum nka' sè yà' à təŋŋ dzoon lak sè, wo à gù yà' bə nsàap lis hum-ncòp-ba də ya nga yà'a fom boŋ wùriŋ. Liis sè à tse' ncuòm sè bəboŋ wùriŋ. Mòk à ye fəfəp, mòk bəban, mòk səsəŋ wèŋ nduk nè nduk. Liŋ lis mòk à ye də, jaspà, nè ba də safi, nè te' àgàte, nè kwè emerà;

20 nè tən onèk, nè ntunfu də kàniliyà, nè sàm̃ba kwaas, nè fwame' beri, nè vəkə' topà, nè hum krisopàràs, nè ncòp-mò'fis də jasiŋ fana nè ncòp-ba nè də ametis.

21 Wo à gù ncuu nka' sè bə lis nè bəboŋ nè wo to də perèl nà'a. Wo à gù ncu fòpwe' bə lis mò'fis, mò'fis. Mandzə sè mvwe' lak yà'sə, wo à gù yà' bə guù, yà' sè reŋ daan daan daan.

22 Mù à ka ndap Nwi mvwe' lak yà'sə ye bùusè Nwi nè yi Tà àvès, nè tse' njan pwe' yi nè, bə Mo Nsùngan nè à ye fo'.

23 Bùu sè fo' sè à ka fàk bə nùm kè nwe àle tse', bùusè mareŋ Nwi à sè reŋ fo'. Mo Nsùngan nè à sè reŋ mvwe' lak yà'sə sè' co laam.

24 Bùu sè sè nzenɔ̀n nè sè gi ye jəŋ sè' bə mareŋ ènə. Nkəñkum sè sənə nzenɔ̀n nè pwe' nè jə və ghàha awo sè fo'.

25 Ncuu nka' sè nè sè noon megu to ghà nè fòlòon, nwe kà yà' lok bùusè ndzəm nè kà fo' seŋ yuk.

26 Wo nè jə vè ghàk bə boon nzenɔ̀n pwe'fo' fo'.

27 Megu də yumok sè yà'a bup nè kà mandzə ngòkè ni fo' tse' lok. Ngàa gù bəm marè tu bə ngàa ci' mvwès wèŋ nè kà fo' sè' kè ni yuk. Bùu sè wo nè ni fo', mègù wo sè wo à còm nòŋsə liŋ awo ndzənə nwa'k liŋ nè Mo Nsùngan nè.

22

*Ndzəp Nə Ye Tu Sə
Yà'a Fagə Bwiŋ Liŋ*

1 Masinjà nè à jə lòmà, nè kə niŋ tsok fa mū mantun nè nà'a fagə bwi liŋ nè. Ndzəp nè à sè bà'a, nè sè reŋ ve'ε njàan. Ndzəp nè à sè tesə vè mvwe' kapràk Nwi bə Mo Nsùngan nè.

2 Nà' à sè ki cə mətətse'rəə ndu mandzə nè mvwe' lak yà'sə. Tu sè ngwii sè fagə bwi liŋ à təŋ tsoŋ lòngm mantun anə ma ba fo'. Tu sè zəmgə nsàap ngwii hum-ncòp-ba sənə lùmngòn nè mò'fis. Yà'a zəmgə nsàp nto' nè zok bə nwe nè fòpwe'. Wo sè jəŋ mvuu tə sè, nè sè gū mesə fa bwi mvwe' lak pwe' yiyan awo bə zeŋ.

3 Mū zəp yu nəmòk nè co Nwi kà bə zeŋ kwa kà fo' ye yuk nè kè' mò'fis. Yu nè nà'a nè ye fo' mègù kapràk nè tse' nà' Nwi nè ye bə Mo Nsùngan nè. Bùu ye wèŋ nè sè kuksə yi sè' fo'.

4 Wo nè ye si ye, fana wo com naan fa wo liŋ ye sè mū nzà sihi wo.

5 Ndzəm nè kà mok sè ye, bwi kà fàk bə laam kè nòm àle sè' tse' fe'lə, bùusè Tà Nwi, yi bə tu yee nè ye mareŋ àwo. Wo nè kok gan mok mvèsə nè mvèsə.

6 Anə geŋ, masinjà Nwi ànə duk fa mū də, <<Ncəep ye'sə zinə, co nwe zəm tse' yà'. Tà Nwi àvès nè yi fagə ngàa tsòhòbum ye yòŋsə ye də wo tsoho ncəp ye nè, tumsə vèsə masinjà ye nè yi. Yi tumsə nà' də nà'a kə tsok fa bùu sè wo sè bə' mandzə ye wèŋ bəm sè yà'a nè ye mvək ghàr.>>

7 Jisòs də, <<Kà swi də mū nè bwi və mvək ghàr swi. A nè ye reŋsi wùriŋ bohòŋwè nè yi nòŋs bəm sè yi yuk yà' ndzənə nwa'k ènə, bəsə Nwi nitsè' fa bwiŋ yà' yi bə tu ye.>>

Jisòs Kəp NgòBwi Vəə

8 Mū Jon, mū à yuk bəm ye'sə bə ntu'u am, nè ye yà' sè' bə lis am. Mū à yuk nè ye wes yà' ve'nə fana, mū bùhu tsoŋ mantombii masinjà nè sè nze də mū kuksə yi.

9 Fana yi duk mū də, <<Kà ve'nə gū, mū mègù sè' ngà fàk Nwi co wù bə bwe ma yo sè wo ngàa tsòhòbum Nwi. Mū megu sè' co ndaanwè pwe' nè yi sè nòŋsə ncəp nè nà' cu ndzənə nwa'k ènə. Nwə nè co wo kuksə yi mègù Nwi yiŋi.>>

10 Yi à duk fa fe'lə mū sè' də, <<Bum sè Nwi nitsè' yà' ndzənə nwa'k nè'e ye'e, kà də wu swihi yà' duk. Gù də ndaanwè pwe'fo' riŋ bə zeŋ, bùusè mvək bohòbum ye'sə ngòye, kuəp lan.

11 Mvək mok bùə fana mè'rə nwe nè yi sè gū ye bup sè gū ntən. Ngà gū bəm sè jì marè tu sè gū ye sè' ntən. Nè ye də nwe nè yi sè gū ye yusə yà'a kəkərè sè gū ye sè'. Nwə nè yi sè bə' ye mandzə nè Nwii sè bə' lo ye sè' ntən.>>

12 Jisòs sè duk də, <<Yu'rə na yè, mū sè foho vè mvək momjo. Mū vəə, mū tse' və

bə yusə m̄ nə lak ndàan̄wè pwe' bə zɛŋ. M̄ nə lak ndàan̄wè pwe'fo' mvə'nə f̄aak ye sè yi à ḡu.

¹³ M̄ Alfā nə ye Omegā*, n̄ m̄ à yèto, nə ye n̄ m̄ lèsə s̄' m̄, m̄ n̄wè n̄ mantombi nə ye n̄ man̄kwèŋ. Bum pwe' à yèto v̄ə bohòm̄, bum pwe' n̄ k̄ mè s̄' bohòm̄.>>

¹⁴ Rɛŋsi bohòb̄u s̄ wo à c̄uk c̄əək awo r̄əɛŋ. Yà'a wo s̄ wo n̄ tse' mandz̄ə n̄ nḡoni lóm̄mvwe' lak yà'sə, n̄ z̄ n̄to'o t̄ n̄ n̄à'a fagè bwi l̄ŋ n̄.

¹⁵ B̄u s̄ wo n̄ k̄ k̄u awo mvwe' lak yà'sə k̄ n̄ŋ ȳu' a b̄u s̄ wo co n̄gb̄, b̄ n̄ḡaa r̄um, n̄ḡaa kohòsàh̄, n̄ḡaa z̄ə bwi, n̄ḡaa ḡ r̄um, n̄ ye n̄ḡaa ci' mvwès n̄ s̄ə kwa bə zɛŋ kwa.

¹⁶ <<M̄ Jisòs, m̄ tum fa wɛŋ masinj̄à àm d̄ə ya yi tsok fa wɛŋ bum yè'e pwe' b̄u cos àm lòn̄ fo'. A m̄ n̄gwi bwi n̄kum Devid n̄ ye s̄' m̄ n̄ m̄ s̄ŋtsok n̄.>>

¹⁷ Yòŋs̄ Nwi bə n̄gweḡu Mo Ns̄ŋgan̄ n̄ wɛŋ, bə n̄à' s̄ə d̄uk d̄ə, <<V̄ə.>>

Ndàan̄wè n̄ yi yuk ncèp ènə, wo d̄uk s̄' d̄uk d̄ə, <<V̄ə.>> Ndàan̄wè n̄ n̄j̄ ndzəp n̄ n̄à'a fagè bwi l̄ŋ n̄ s̄ə ya-a yi, yi v̄ə s̄', n̄ k̄ n̄o. Yi v̄ə, n̄ k̄ n̄o w̄.

¹⁸ M̄ s̄ s̄ n̄tu'u ndàan̄wè pwe' n̄ yi yuk ncèp n̄ n̄à' tesə v̄ə bohòYòŋs̄ Nwi, s̄ wo com yà' ndzənə n̄wàk n̄'e d̄uk d̄ə, a ye-a n̄ḡa n̄wè n̄əmòk yamsə naan̄ ḡesə l̄oyumok m̄nə ncèp ènə, Nwi n̄ yamsə naan̄ gesə lo fa yi n̄ḡə' s̄ wo còm yà' ndzənə n̄wàk ènə s̄'.

¹⁹ Nə ye s̄' d̄ə, a ye-a n̄ḡa n̄wè n̄əmòk cok fis-a ncèp mòk n̄ja s̄', Nwi n̄ cok fis gesə ma n̄j̄ s̄'. Yi n̄ k̄ bo s̄ənə t̄ n̄ n̄à'a fagè bwi l̄ŋ n̄ tse', n̄ k̄ mvwe' lak n̄ r̄əɛŋ s̄ wo còm yà' ndzənə n̄wàk n̄'e s̄ k̄ n̄.

²⁰ Yi n̄ yi s̄ə d̄ə bum yè'sə zinə n̄ s̄ə d̄uk d̄ə, <<Zinə, m̄ s̄ə bwi v̄ə mv̄ək momjo.>> A kwi' d̄ə, <<M̄'rə yà'a ye v̄'e'nə, V̄ə Tà Jisòs.>>

²¹ B̄bo n̄ Tà Jisòs ye bohòb̄u Nwi wɛŋ pwe'fo'. Yà'a ye v̄'e'nə.

* 22:13 22:13 Alfā nə a liŋ ncòm n̄ n̄à' yèto bə ncòm s̄ə nḡòcòm ncèp lak b̄u Gris wɛŋ fo'. Wo toḡə liŋ ncòm n̄ n̄à' lèsə n̄ d̄ə Omegā.